

ƏRƏBCƏ-AZƏRBAYCANCA LÜĞƏT

قاموس عربي-آذربيجاني

İKİ CİLDDƏ

II CİLD

(س - ي)

Təxminən 45000 söz və ifadə
يحتوي حوالي ٤٥٠٠٠ كلمة

“ŞƏRQ-QƏRB”

BAKİ

2008

Tərtib edəni: **Rəfiq Əliyev**
professor

التأليف: للأستاذ ربيع يحيى عفيف

İxtisas redaktoru: **Abutalıb Məmmədov**

التحرير: لأبي طالب محمدوف

ISBN 978-9952-34-219-2

494.3613927-dc22

Azərbaycan dili – Lüğətlər – Ərəb dili

Ərəbcə-azərbaycanca lüğət. İki cildə. II cild.

Bakı, “Şərq-Qərb”, 2008, 816 səh.

Təqdim olunan “Ərəbcə-azərbaycanca lüğət”də müasir ərəb ədəbi dilində işlənən 45000-ə qədər söz və ifadənin Azərbaycan dilinə müfəssəl tərcüməsi verilir. İdiomatik ifadələr, frazeoloji tərkiblər, atalar sözləri və məsəllər Azərbaycan xalqının hikmət süzgəcindən keçərək cıllanan və günlərimizədək gəlib çıxan kəlamlar vasitəsilə oxucuya müvafiq qarşılığı ilə çatdırılır, bu kimi qarşılıq olmadıqda isə izahlı tərcümə edilir.

Lüğət ərəb dili üçün ənənəvi olan və əksər hallarda üç, bəzən də dörd samitdən ibarət kök sisteminə istinadən tərtib edilmişdir: kök samitləri baş söz kimi götürülür.

Lüğət ərəb dilindən Azərbaycan dilinə tərcümə işi ilə məşğul olanlar, şərqşünaslıq və ilahiyat fakültələrinin müəllim və tələbələri, ərəb ölkələri üzrə mütəxəssislər, habelə ərəb dilini mütəqil öyrənmək istəyənlər üçün faydalı ola bilər. Eyni zamanda lüğətin Azərbaycan dilini öyrənlərə müəyyən köməyi olacaqdır.

© “Şərq-Qərb”, 2008

ŞƏRTİ İXTİSARLAR

<i>ada.</i>	- ada	<i>km²</i>	- kvadrat kilometr
<i>ad.h.</i>	- adlıq hal	<i>km.</i>	- kilometr
<i>anat.</i>	- anatomiya	<i>k.-t.</i>	- kənd təsərrüfatı termini
<i>arxeol.</i>	- arxeologiya	<i>q.</i>	- qadın cinsi
<i>astr.</i>	- astronomiya	<i>qr.</i>	- qram
<i>av.</i>	- aviasiya	<i>qram.</i>	- qrammatika
<i>bax əlif.</i>	- bax əlifba sırası ilə	<i>Qur.</i>	- Quran ifadəsi
<i>bayt.</i>	- baytarlıq	<i>l.</i>	- litr
<i>Bibl.</i>	- Bibliya ifadəsi	<i>l³</i>	- kub litr
<i>biol.</i>	- biologiya	<i>m.</i>	- metr
<i>bot.</i>	- botanika	<i>m²</i>	- kvadrat metr
<i>c.</i>	- cəmdə	<i>m³</i>	- kub metr
<i>coğr.</i>	- coğrafiya	<i>meteo.</i>	- meteorologiya termini
<i>dan.</i>	- danışiq dilində işlənən söz	<i>məcaz.</i>	- məcazi mənə
<i>dəm.y.</i>	- dəmir yolu ilə bağlı söz	<i>məs.</i>	- məsələn
<i>dəniz.</i>	- dənizlə bağlı ifadə	<i>məsəl.</i>	- zərbi-məsəl
<i>din.</i>	- dinlə bağlı söz və ya ifadə	<i>mif.</i>	- mifologiya
<i>dip.</i>	- diplomatiya	<i>min.</i>	- mineralogiya
<i>ədəb.</i>	- ədəbiyyat	<i>mus.</i>	- musiqi
<i>fəls.</i>	- fəlsəfə termini	<i>müh.</i>	- mühasibat termini
<i>fıqh.</i>	- fıqhə aid ifadə	<i>nağıl.</i>	- nağıl ifadəsi
<i>geol.</i>	- geologiya	<i>obr.</i>	- obrazlı ifadə
<i>h.</i>	- hal	<i>radio</i>	- radio
<i>hərb.</i>	- hərbi termin	<i>riyaz.</i>	- riyaziyyat
<i>hərf.</i>	- hərfən	<i>siy.</i>	- siyasi termin
<i>hüq.</i>	- hüquqa aid termin	<i>sm.</i>	- santimetr
<i>xalq.dil.</i>	- xalq dilindən gəlmə söz	<i>söy.</i>	- söyüş bildirən söz
<i>xüs.ad.</i>	- xüsusi ad	<i>ş.</i>	- şəhər
<i>ixt.</i>	- ixtisar	<i>tex.</i>	- texnikaya aid termin
<i>ikr.</i>	- ikrah bildirən ifadə	<i>təs. h.</i>	- təsirlik hal
<i>iqtis.</i>	- iqtisadi termin	<i>təsn.</i>	- ikilik
<i>isteh.</i>	- istehza bildirən ifadə	<i>topl.</i>	- toplu isim
<i>k.</i>	- kişi cinsi	<i>y-a.</i>	- yarımada
<i>kart.</i>	- kart oyunu ilə bağlı istilah	<i>yi.y.h.</i>	- yiyəlik hal
<i>kq.</i>	- kiloqram	<i>zool.</i>	- zoologiya

ƏRƏB ƏLİFBASI

Hərflər	Hərflərin qısa adı
آ / ا	'əlif
ب	bē
ت	tē
ث	sē
ج	cīm
ح	hā
خ	xē
د	dēl
ذ	zēl
ر	rā
ز	zeyn
س	sīn
ش	şīn
ص	sād
ض	dād

Hərflər	Hərflərin qısa adı
ط	tā
ظ	zā
ع	'ayn
غ	ğayn
ف	fē
ق	qāf
ك	kēf
ل	lēm
م	mīm
ن	nūn
ه	hē
ة	(tə mərbutə)
و	vāv
ي	yē

س

س (سین) sin (*ərəb əlifbasının on ikinci hərfi; rəqəm mənası 60*)

س سوال söz. qısal. sual; 2) سلام söz. qısal. salam; 3) سهم söz. qısal. səhm (*torpaq sahəsi ölçüsü*); 4) həmç. سم söz. qısal. santimetr; 5) سطرة söz. qısal. sətir; 6) işarə-sindən qısal. riyaz. “x” (iks)

سیکتاب gram. gələcək zaman ədatı; س... o yazacaq

سَاتان satın (*parça*)
سیاج, سَاجَات. c. سَاج bot. tik ağacı; hind palıdı
– سَاجَات kastanyetlər (*barmaqlara taxılaraq rəqs zamanı musiqi taktına uyğun surətdə şəqqildadılan şaxşax*)

سَادَة 1) sadə; 2) saya, berrəng (*parça*);
3) qəndsiz, acı (*qəhvə, çay*)
سَادِيَّة sadizm

سَارُوح 1) raket; 2) fişəng; 3) ben-qal fişəngi (*müq. et سَارُوح*)

سَارِي sari (*hind qadınlarının geyimi*)
سَاسَان xüs. ad k. Sasan; ~ بنو a) tar. Sasanilər; b) məcaz. Qaraçılar

– سَاسَانِي tar. 1. Sasanilər; 2. sasani
– سَاسَانِيُون c. 1) tar. Sasanilər; 2) məcaz.

qaraçılar

سَوَاطِيرُ c. سَاطِيرُ qiyməkeş, dəhrə

سَالْمُون qızılbalıq

سَالْنَامَة salnamə

سَام Sam (*Nuhun oğlu*)

– سَامِي sami; اللغات السامية sami dilləri; اللغة
سَامِي ulu sami dili; علم الساميات semi-tologiya

– سَامِيَّة 1) semitizm; ~ لا antisemitizm;

2) sami dili; الامة ulu sami dili

– مُسْتَسَبِي semitoloq

سَامِرِي samiri

سَامِرِيَّة 1) samiri qadın; 2) məcaz. xeyirxah qadın

سَوْبَان nəzarətçi; gözətçi

سُود bax: سود

سَارُ qalmaq (ə) سَتَر I

– سَائِر qalan, başqa, sair

– سَائِر c. سَائِر qalıq, artıq (*yeməyin, içkinin*)

سَاسًا 1) batırmaq, islatmaq; 2) tökmək (*qovurmaya yağ*), üstünə almaq

I سَأَلَ (ə) سَأَلَ 1) soruşmaq, sual etmək, dindirmək; sorğu-sual etmək, soruşub öyrənmək (*nə barədə* عن اخباره); xəbər tutmaq kiminsə barəsində; سَأَلَ ~ سوالa
– سَأَلَ soruşmaq, sual vermək; 2) xahiş etmək, istəmək, diləmək (*nəşə*); III سَأَلَ sualla müraciət etmək, sual vermək; IV سَأَلَ ~ سَأَلَ : سَأَلَ kiminsə istəyini yerinə yetirmək; V سَأَلَ ~ سَأَلَ dilənmək, dilənçilik etmək; VI سَأَلَ bir-birindən soruşmaq, bir-birinə sual vermək

– سَأَلَ c. سَأَلَ – soruşma; suallar

– سَأَلَ dilənmə, dilənçilik

– سَأَلَ c. سَأَلَ 1. soruşan; ~ سَأَلَ kimsə məndən soruşdu; 2. dilənçi; ما به eybi yoxdur!

– سَأَلَ çox sual verən; hər şeyi soruşub öyrənmək istəyən

– سَأَلَ c. سَأَلَ 1) sual; 2) xahiş, istək, dilək

– سَأَلَ xahiş, istək, dilək

– سَأَلَ = سَأَلَ

– سَأَلَ dilənçi, yolçu

– سَأَلَ soruşma, sorğu-sual etmə, sual vermə; dindirmə, istintaq

– سَأَلَ c. سَأَلَ 1) məsələ, problem, iş; الملية milli

məsələ; المَ الشَّرْقِيَّةُ *tar.* Şərq məsələsi; حياة ~ ölüm-dirim məsələsi, həyat və ya ölüm məsələsi; حسَّاسة دقيقة ~ həssas, incə məsələ; ما المَ nə olub?; nə məsələdir?

2) *riyaz.*, *şahm.* misal; جَبْرِيَّةٌ ~ cəbri misal

– مَسْأَلَةٌ² xahiş, istək, dilək

– مَسْئُولٌ, مَسْئُولٌ 1. 1) məsul, cavabdeh (*nə üçün*); 2) hesabat verməli olan; 2. məsul şəxs

– مَسْئُولِيَّةٌ, مَسْئُولِيَّةٌ 1) məsuliyyət; خَالِي المَ məsuliyyətsiz; مَسْئُولِيَّةُ حَمَلَةٍ ~ məsuliyyəti kiminsə üzərinə qoymaq; 2) hesabat verməli olma (*kimə* عن)

I سَمَمٌ (ə) 1) darıxmaq, sıxıntı keçirmək, üzülmək (*nədən* من *və ya təs. h.*); 2) cana gəlmək, boğaza gəlmək, bezikmək (*nədən* من); IV أَسَمٌ 1) darıxdırmaq, bezikdirmək; 2) cana gətirmək, boğaza gətirmək

– سَامٌ 1) sıxıntı, darıxma, üzüntü;

2) bezikmə, cana gəlmə, boğaza gəlmə

– دَارِخَانٌ, سَامٌ 1) darıxan, sıxıntı keçirən

– دَارِخَانٌ, سَامٌ 1) darıxan, sıxıntı keçirən; 2) bezikən, boğaza gələn; 3) çiyərəndirici, bezikdirici

سَيِّئَةٌ = سَيِّئَةٌ c. سَيِّئَةٌ

I سَبَّ (ə/u) 1) söyümək, abırını tökmək, söyüb biabır etmək, yamanlamaq, təhqir etmək; II سَبَبٌ 1) səbəb olmaq (*nəyə*), doğurmaq, yetirmək, vurmaq (*nə*); الخَسَائِرُ ~ itkiyə salmaq, itkiyə səbəb olmaq; 2) səbəb göstərmək; III سَابَّ söyümək (*kimisə*); bir-birini söyümək; bir-birinin abırını tökmək; V تَسَبَّبَ 1) səbəb olmaq, bais olmaq (*nəyə* (من), *nəyə* عن); 2) nəticəsində (*nəyə* (من), *nəyə* عن) baş vermək, yaranmaq; VI تَسَابَّبَ söyüşmək

– أَسَابِيْبُ c. أُسْبُوِيَّةٌ dalaşmaq üçün bəhanə, səbəb

– كَالِ المَ söyüş söymə, abırını alma; كَالِ المَ kiməsə söyüş yağdırmaq

– سَبَّابٌ 1. söyüş ... -i/-ı; 2. söyüş söyən, söyüşçü

– سَبَّابَةٌ c. اِتِّ شəhadət barmağı

– سَبَبٌ c. سَبَبٌ 1) səbəb; bəhanə; لَمْ يَكُنْ سَبَبًا ~ səbəbli-səbəbsiz, səbəbi oldu-olmadı; بَلْ ذَلِكَ سَبَبٌ bu səbəbdən; ... إلى يعود səbəb odur ki...;

– اِتِّفَاعٌ ~ kazus federis (*casus foederis*) – ittifaqa girmək üçün bəhanə; الْحَرْبُ ~ kazus belli (*casus belli*) – müharibə elan etmək üçün bəhanə; اسباب الحكم hökmün əsaslandırılması; 2) yol, üsul, vasitə; اسباب العيش

yaşayış vasitələri; 3) şey, əşya, predmet; اسباب الراحة rahatlıq üçün lazım olan şeylər; 4) ip; 5) əlaqə; مَن قَطَعَتْ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنِي مِنْ أَمْرِ كَذَا ONUNLA HƏR CÜR ƏLAQƏNİ KƏSMİŞƏM; 6) c. tellər; اِحْكَامٌ

– اِحْكَامٌ 1) təşkilat, qayd; 2) təşkilat, qayd; 3) təşkilat, qayd; 4) təşkilat, qayd; 5) təşkilat, qayd; 6) təşkilat, qayd

– اِحْكَامٌ 1) təşkilat, qayd; 2) təşkilat, qayd; 3) təşkilat, qayd; 4) təşkilat, qayd; 5) təşkilat, qayd; 6) təşkilat, qayd

– اِحْكَامٌ 1) təşkilat, qayd; 2) təşkilat, qayd; 3) təşkilat, qayd; 4) təşkilat, qayd; 5) təşkilat, qayd; 6) təşkilat, qayd

– اِحْكَامٌ 1) təşkilat, qayd; 2) təşkilat, qayd; 3) təşkilat, qayd; 4) təşkilat, qayd; 5) təşkilat, qayd; 6) təşkilat, qayd

– اِحْكَامٌ 1) təşkilat, qayd; 2) təşkilat, qayd; 3) təşkilat, qayd; 4) təşkilat, qayd; 5) təşkilat, qayd; 6) təşkilat, qayd

– اِحْكَامٌ 1) təşkilat, qayd; 2) təşkilat, qayd; 3) təşkilat, qayd; 4) təşkilat, qayd; 5) təşkilat, qayd; 6) təşkilat, qayd

– اِحْكَامٌ 1) təşkilat, qayd; 2) təşkilat, qayd; 3) təşkilat, qayd; 4) təşkilat, qayd; 5) təşkilat, qayd; 6) təşkilat, qayd

– اِحْكَامٌ 1) təşkilat, qayd; 2) təşkilat, qayd; 3) təşkilat, qayd; 4) təşkilat, qayd; 5) təşkilat, qayd; 6) təşkilat, qayd

– اِحْكَامٌ 1) təşkilat, qayd; 2) təşkilat, qayd; 3) təşkilat, qayd; 4) təşkilat, qayd; 5) təşkilat, qayd; 6) təşkilat, qayd

– اِحْكَامٌ 1) təşkilat, qayd; 2) təşkilat, qayd; 3) təşkilat, qayd; 4) təşkilat, qayd; 5) təşkilat, qayd; 6) təşkilat, qayd

– اِحْكَامٌ 1) təşkilat, qayd; 2) təşkilat, qayd; 3) təşkilat, qayd; 4) təşkilat, qayd; 5) təşkilat, qayd; 6) təşkilat, qayd

– اِحْكَامٌ 1) təşkilat, qayd; 2) təşkilat, qayd; 3) təşkilat, qayd; 4) təşkilat, qayd; 5) təşkilat, qayd; 6) təşkilat, qayd

~ (ذهبوا) onlar səpələndilər, pərən-pərən oldular

سَبَا *xüs. ad q.* Səba; ~ بلاد ملكة *tar.* Səba mülkəsinin dövləti; ~ تفرقوا (ذهبوا) *bax:* سَبَا

– سَبَايَ 1. Səba -i/-ı; سَبَايَ Səba dili;

2. səbai

I سَبَا (ə) سَبَا 1) şərab alıb yığmaq; 2) soymaq (*məs., dərinə*)

سَبَايَ *kart. xaç (xaç xallı kartlar)*

سَبَايَ *ispanaq*

سَبَا *tar. sipahi*

I سَبَا (u) سَبَا 1) rahat qalmaq; dincəlmək;

2) *din.* şənbələnmək, şənbəni gözləmək (*yəhudilərdə*); IV أُسَبِتَ 1) şənbə gününə daxil olmaq; 2) yatırtmaq, yuxuya vermək

– سَبَاتٌ 1) dinclik, rahatlıq; 2) yuxu; الشتاء ~ qış yuxusu (*heyvanlarda*); 3) durğunluq, süslük; 4) *tib.* letargiya; 5) *tib.* koma

– سَبَاتِي 1) letargiya -i/-ı; 2) yuxu -i/-ı;

سَبَا الشريان *yuxu arteriyası*

– سَبَا *c.* سَبَا şənbə

– سَبَا *c.* أُسَبِتَ səbət; الغسيل ~ çirk paltarlar səbəti; ~ الجواله motosikletin yan arabası

– سَبَا yatırdıcı, yuxuladıcı, yuxugətirən

– سَبَا letargiya halında olan

سَبَا sentyabr

I سَبَا qaqat, qara kəhrəbə; qara muncuq

I سَبَا (ə) سَبَا 1) üzmək; 2) *məcaz.* doluşmaq; II سَبَا 1) öymək, tərif etmək; بحمد ~ “subhanəllah və bihəmdih” deyər, Allahı uca tutmaq; بكمه بكرة واصيلا ~ yaxud gecə-gündüz həmd-səna ilə uca tutmaq; 2) سَبَا “subhanəllah!” Allah (Ona yaraşmayan sifətlərdən) uca-dır! – deyər təsbeh çevirmək

– سَبَا 1) uca tutma, öymə, tərif etmək; təsbihi etmək; 2) təsbihi

– سَبَا *c.* سَبَا təsbihi sözləri, həmd-səna; himn; تسابيح القبرat torağayların oxuması

– سَبَا *c.* سَبَا üzən, üzgüçü

– سَبَا *c.* سَبَا – üzən, üzgüçü qadın; *av.* planer

– سَبَا *c.* 1) gəmilər; 2) *Quran* sürətlə üzənlər; 3) göy cisimləri, ulduzlar; 4) mələklər

– سَبَا üzgüçü

– سَبَا *c.* سَبَا 1) üzgüçü qadın; 2) şəhadət barmağı; 3) *memar.* modilyonaltı bəzək

– سَبَا üzüm, üzgüçülük; حرّة ~ sərbəst üsulla üzüm; على الصدر ~ üzün üstündə üzüm; على الظهر ~ arxası üstündə üzüm

سَبَا = سَبَا

– سَبَا *c.*: الفكر ~ *məcaz.* fikrin dolaşması, cövləri; xəyalın gücü

– سَبَا uca tutma, tərif etmək; سبحان الله! subhanəllah, Allah (Ona xas olmayan sifətlərdən) uca-dır! يا سبحان الله “Ya subhanəllah!” (*təəccüb bildirən ifadə*)

– سَبَا üzüm, üzgü

– سَبَا *c.* سَبَا 1) təsbeh; سَبَا təsbehin dənələri; 2) əlavə namaz, nafilə namazı

– سَبَا *c.* 1) *Quran* sürətlə üzənlər;

2) *biol.* nekton

– سَبَا *c.* سَبَا üzgüçülük hovuzu

– سَبَا *c.* سَبَا təsbeh; مسابح الماء والهواء dəniz və hava gəmiləri

– سَبَا *c.* سَبَا – şəhadət barmağı

سَبَا سبحان الله subhanəllah deyər – Allahı uca tutmaq; *bax:* سَبَا

سَبَا سبحان الله subhanəllah deyər – Allahı uca tutma

I سَبَّحَ (u) bərk yatmaq, ağır yuxuya dalmaq; II سَبَّحَ 1) peyinləmək, peyinlə gübrələmək (*torpağı*); 2) bərk yatmaq; 3) yüngüllətmək, asanlaşdırmaq, yumşaltmaq!; له ~ Allah işini avand eləsin!; ~ *xalq dil.* abırını almaq

– سَبَّحَ 1) bərk (ağır) yuxu; 2) gübrələmə, peyinləmə

– سَبَّحَ ~ kim- ~ كيمياوى ~ peyin; ~ بلدى ~ gübrə; سَبَّحَ yəvi gübrə

– سَبَّحَ ~ الـ الافريقي ~ *tib.* Afrika letargiyası

– سَبَّحَ gübrə, peyin

– سَبَّحَ şor, şoran, şorakət

– سَبَّحَ şoran, şorakət

– سَبَّحَ c. سَبَّاحٌ 1) çəngə (*məs., pambıq*);

2) lopa

– سَبَّحَ c. سَبَّاحٌ *zool.* çobanaldadan

I سَبَّرَ (u) yoxlamaq, sınamaq, zondla tədqiq etmək; ~ غوره a) nəyinsə dərinliyini öyrənmək; b) kimisə ciddi sınamaq

– سَبَّرَ c. سَبَّارٌ *tib.* zond

– سَبَّرَ c. سَبَّارٌ yoxlama, sınaq, zondla tədqiq etmə

– سَبَّرَ c. سَبَّرَاتٌ soyuq səhər; sübh soyuğu

– سَبَّرَ c. سَبَّرَاتٌ yoxsul

– سَبَّرَ idman

– سَبَّرَ yazı taxtası

– سَبَّرَ c. مَسَابِيرُ *tib.* zond; ~ لاسلكى ~ radio-

zond

– مَسَابِيرُ = مَسَابِيرُ c. مَسَابِيرُ

aspirin سَبَّرَ

سَبَّبَ tumarlamaq, sıgallamaq, düzəltmək, qaydaya salmaq (*saçlarını, paltarını*)

– سَبَّبَ c. سَبَابٌ səhra

– سَبَّبَ tumarlama, sıgallama, düzəltmə, qaydaya salma (*saçları, paltarı*)

I سَبَّطَ (u) düz olmaq, buruq olmaq (*saç*)

– سَبَّطَ c. سَبَابٌ 1) sıra sütunlar; 2) sıra tağ-lar

– سَبَّطَ c. سَبَابَاتٌ sıra sütunlar

– سَبَّطَ c. سَبَابٌ – salxım (*xurma, banan*)

– سَبَّطَ c. سَبَّطٌ 1) boylu-buxunlu, qədd-qamətli; 2) düz (*saç*); ~ الـ يدين ~ əliaçıq, səxavətli

– سَبَّطَ *topl., bot.* qanqal

– سَبَّطَ c. سَبَابٌ 1) nəvə; 2) nəsil; arxa; nəsil budağı

I سَبَّعَ (ə) 1) yeddinci olmaq; 2) parçalamaq, didib-parçalamaq, yırtmaq (*heyvan haqda*); II سَبَّعَ 1) yeddi dəfə etmək (*nəyisə*); 2) yeddi hissəyə bölmək; *riyaz.* yeddiyə bölmək

– سَبَّعَ c. سَبَّاعٌ həftə

– سَبَّعَ həftəlik; ~ həftədə bir dəfə

– سَبَّعَ yeddinci; ~ العشر on yeddinci

– سَبَّعَ 1) yeddiqat, yeddi dəfə; 2) yeddi;

~ الـ yeddibucaq; ~ الـ yeddiillik plan

– سَبَّعَ c. سَبَّاعٌ 1) heyvan; ~ سَبَّعَ, سَبَّعَ

2) şir; ~ البحر ~ və ya ~ الماء şiri; ~ الجبل ~ dəniz şiri; ~ الليل puma, vəhşi pişik; ~ it

– سَبَّعَ 1) yeddi; 2) yeddi nəfər;

~ العشر on yeddi; ~ سَبَّعَ yaxud ~ عشرة hirsli, tez özündən çıxan; ~ الـ Səbül-məsani (*Fatihə surəsinin daha bir adı*)

– سَبَّعَ c. سَبَّاعٌ yeddidə bir

– سَبَّعَ c. سَبَّاعَاتٌ *kart.* yeddilik

– سَبَّعَ yetmiş; ~ الـ yetmişinci

– سَبَّعَ 1) yetmişdən ibarət olan; ~ سَبَّعَ

~ الـ tar. yetmişillik müharibə

– سَبَّعَاتٌ c. yetmişinci illər

– سُبُوغ uşağın yeddisi (*doğulmasının yeddinci günü*), gəlinin yeddisi (*ər evinə gəlməsinin yeddinci günü*)

– سَبَقُ – ات. c. مُسَبَقُ

I سَبَقُ (u) tam olmaq, dolu olmaq; gen olmaq, uzun olmaq, fərvan olmaq; IV أَسْبَغَ 1) bağışlamaq, bol-bol vermək (*kimə* علی); 2) vermək (*şəkil, forma – nəyə* علی); 3) ~ عليه (nəyə) şəxsin qanunilik xarakteri vermək; ~ وضوء *din*. dəstəmazını tam almaq

– سَبَقُ dolu, geniş, böyük; uzun

I سَبَقُ (i) 1) qabaq olmaq, qabaqca olmaq, əvvəl gəlmək; أَلَمْ يَسْبِقْ لَكَ أَنْ تَقْرَأَ? sən heç əvvəllər bu kitabı oxumamısan? biz ~ لنا أَنْ حَدَدْنَا مَوْقِفَنَا إِزَاءَ... –a/-ə münasibətdə mövqeyimizi artıq qabaqcadan müəyyən etmişik; ~ أَنْ أَرْسَلْنَا ... göndərmişdik; 2) qabaqlamaq, ötür-keçmək, birinciliyi qazanmaq; لَا تَسْبِقِ الزَّمَانَ qabaqlama!, çaya çatmamış çırmama!; II سَبَقَ qabaqlamaq, qabaq etmək; ~ فِي الْكَلَامِ kiminsə sözünü kəsmək, sözünü ağzında qoymaq; III سَبَقَ yarışmaq, ötürmək; müsabiqədə iştirak etmək; ~ الرِّيح *məcaz*. bərk qaçmaq; VI سَبَقَ yarışmaq, ötürmək; birlikdə müsabiqədə iştirak etmək; أَوَّارَ تَسَابَقُوا فِي الْقَوَارِبِ çəkməkdə yarışmaq; VIII اِسْتَبَقَ 1) tələsmək; ötürərək qaçmaq, bir-birini keçməyə çalışaraq qaçmaq (*nəyə tərəf* الی); 2) qabaqlamaq; ~ الزَّمَانَ vaxtından qabaq olmaq

– اِسْتَبَقَ 1) birincilik; birinci növbədə durmaq;

2) böyüklük, üstünlük (*yaşa, vəzifəyə görə* فِي)

– اِسْتَبَقَ qabaqlama

– اِسْتَبَقَ qabaqlayıcı

– اِسْتَبَقَ qabaqlama

– سَبَقُ 1. 1) ötən; 2) qabaqca olan, əvvəl-cə gələn, sabiq; السَّابِقُ ötən nəsil; köhnə saylar (*qəzetin və s.*); 3) keçmiş, əvvəlki; ~ لَهُ əvvəllər görünməmiş, misilsiz; ~ هُجُوم qabaqlayıcı hücum; ~ فِي الْعَمَلِ keçmişdə, əvvəllər, qabaqlar; ~ قَصْد ~ لَوَانِهِ ~ لأوانه adəti üzrə; ~ قَصْدُ bax: vaxtından əvvəl, vaxtsiz; ~ الوَزِيرُ sabiq nazir; ~ əvvəllər; ~ وَاحِقًا keçmişdə və sonralar; 2. 1) sələf; 2) yarışda birincilik qazanmış at

– سَابِقَاتُ c. *Quran* ötdükcə ötənlər (*sürətlə qaçan atlar*)

– سَابِقَاتُ c. 1) *hüq. presedent*, bənzər hadisə, misal; 2) residiv, təkrar cinayət; اصحاب residivistlər; 3) *gram.* önlük, önsəkilçi – سَبَقُ 1. qabaqlayan, ötən; فِي الْمَغَامِرَاتِ çox sərgüzəştləri olan adam; 2. həmişə birincilik qazanan

– سَبَقُ ات. c. yarış, müsabiqə; قَاچِش; الخيل ~ القوارب ~ الضاحية ~ kross; at çapışması; marafon qaçışı; قَاچِش; ~ المراحل (البذل، التتابع، التتابع) ٤ ب ١٠٠ 100 metrlik 4 mərhələli estafet yarış; ~ ميدان (حلبة) ~ حِصَان atı; ~ مَيْدَانٍ cıdır sürətlə silahlanma

– سَبَقَاتُ birincilik, birinci yer

– سَبَقُ مع ~ الاصرار والترصد 1) qabaqlama; عَنْ ~ اصرار (cinayət); qəsdən törədilmiş; 2) birincilik, üstünlük; ~ حَبَّ qabaqda olmaq söyi; ~ باسحاب başlayan, ilk təşəbbüs edən (*nəyə* فِي); ~ بَرِيقَةٍ (nədəsə) birincilik, öncüllük ona məxsusdur; ~ قَصَبُ bax: قَصَبُ

– سَبَقُ c. سَبَقَاتُ priz; mükafat; ortaya qoyulan pul (*yarışda*)

– مُسَابِقٌ = مُتَسَابِقٌ –

– مُسَابِقٌ 1. yarışan; 2. yarışda, müsabiqədə iştirak edən, müsabiqəçi

– مُسَابِقَةٌ c. اِتِّ – yarış, müsabiqə, konkurs; نَظْمٌ ~ konkurs, müsabiqə imtahanı; ~ مُسَابِقَةٌ keçirmək

– مُسَبِّقٌ ilkin, qabaqcadan olan; ~ qabaqcadan; ~ مُسَبِّقٌ ilkin şərtlər qoyulmadan

– مُسَبِّقٌ 1) qabaqlanmış, ötürmüş, arxada qalmış, sonra gələn; ~ əvvəl olan və sonradan gələn; 2) əvvəlində (*nə isə* →) verilmiş; ~ a) əvvəlində (*nə isə* →) verilməmiş; b) misli görünməmiş; المنجزات غير misli görünməmiş nailiyyətlər; بصورة qeyri-adi yolla

I سَبَكْ (i) سَبَكْ 1) tökmək; 2) əritmək; II سَبَكْ 1) bax: I; 2) pörtlətmək (*əti*); VII إِنْسَبَكَ tökülmək

– سَبَكٌ 1) tökməçi; qəlibçi; 2) əridici, metaləridən; 3) su kəməri işçisi

سَبَكَةٌ 1) əritmə, əridilmə; 2) tökmə; tökmə işi

– سَبَكٌ 1) tökmə; 2) əritmə; المعادن ~ metalların əridilməsi

– سَبَكٌ c. سَبَكٌ külcə; ərinti, xəlitə, qatışığı; سَبَكٌ qızıl külcələri

– سَبَكٌ c. مَسَبَكٌ 1) tökmə sexi; الحروف ~ hərftökən emalatxana; 2) metal əridilən yer

II سَبَلٌ malını xeyriyyə məqsədilə sərf etmək; ümumi istifadəyə vermək; III سَبَلٌ mübadilə ticarəti aparmaq; IV سَبَلٌ

1) salmaq; endirmək; الستار ~ pərdəni aşağı salmaq; هدائه ~ göz qapaqlarını aşağı salmaq; 2) axıtmaq; الدمع göz yaşları axıtmaq; 3) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək

– سَبِيل tapdaq, düz, hamar, işlənmiş; سَبِيل

~ yaxud سَبِيل asan yol

– سَبِيلٌ topl. c. سَوَابِلٌ yolkeçənlər, yoldan ötənlər

– سَبَلٌ 1) yağış; 2) gözün qaralması, bulanması; 3) sünbüllər

– سَبِيلٌ peyin (*gübrə kimi*)

– سَبِيلٌ c. اِسْبَلٌ – sünbül

– سَبِيلٌ c. سَبَالٌ bığ

– سَبِيلٌ k., q. c. سَبَلٌ 1) yol; ~ ابن yolçu, səyyah, qərib; ~ هذا فى bu yolda, bu istiqamətdə; ~ كل حيّ hər canlıının son yolu ölümdür, hər yaşayan bir vaxt öləcəkdir; ~ (اِخْذْ) سَبِيلٌ harasa yol almaq, yollanmaq; ~ (راح) فى حال سَبِيلٌ yerə qayıdıb getmək; 2) imkan, vasitə; ~ لا

...بunu inkar etmək mümkün deyildir; ~ (اِخْذْ) سَبِيلٌ imkan, yol, çarə tapmaq (*nə isə etmək üçün*); ~ (اِخْذْ) سَبِيلٌ hazırlamaq (*nə isə etmək üçün*); ~ فالعفاريت لا folk. Allahın ayələri ilə qorunan kəsə ifritələr yol tapmaz; 3) c. سَبِيلٌ

~ التجربة yolüstü su quyusu, bulaq; ~ على təcrübə kimi; ~ على misal olaraq; ~ على üçün ... xatirə; ~ müdafiə məqsədilə; ~ الحرية azadlıq uğrunda mübarizə; ~ الانشاء

~ انابيب النفط ~ tikilməkdə olan neft boruları; ~ الخلاقات فى

~ ائى فى سبى الى القيام ~ hazırda ixtilaflar nizama salınır və aradan qaldırılır; ~ (القيام) mən indi ... etməyə hazırlaşırım;

~ كان من الناس ~ bu ona lazım oldu; ~ وهذا ليس من هنا ~ insanlara lazım olmaq; ~ نَعْنَى ببحثه

bunun tədqiqi ilə maraqlanmaq ~ نحن بـ bizim məqsədimiz deyildir;

bunun üzərində işləyirik; كرامة في ~ الله! Allah yolunda səxavət göstərin!; اخلى kimisə buraxmaq, boşlamaq

~ sonuncu vaqon; əyləc vaqonu c. سِينْسَة
qocalıqdan ağır zəifliyi

~ laqeydliklə, etinasızlıqla; 1) laqeyd, etinasız; 2) heç nə ilə maraqlanmayan, heç bir məqsədi olmayan

~ laqeydlik, etinasızlıq c. سَبَهْلِيَّة

~ tar. sipahi (Britaniya imperiyasının bəzi müstəmləkələrində yerli əhalidən yaradılan qoşun

1) əsir götürmək; əsir tutmaq; 2) məftun etmək, heyran etmək, valeh etmək; 3) sürgünə göndərmək; VIII سَبْتِي
1) əsir tutmaq; 2) heyran, məftun etmək

~ əsir etmə, əsirlik; البابلي لليهود ~ al-
tar. yəhudilərin Babil əsirliyi

~ əsir c. سَبَايَا

altıncı سَات (ست)

1) xanım; xanım!; c. 1 سِت

2) nənə; 3) ev sahibəsi; ana uşaqları; الست الحسنة bot. xanımotu; الست المستحية bot. küsdüm ağacı

ستة yaxud ست عشرة altı; ستة yaxud ست عشرة on altı

~ kart. altılıq c. سِتَّة

~ altmışıncı; قال واحد وستين altmışıncı; mäsəl. var gücü ilə qaçmaq, daban almaq, dabanbasaraq yüyürmək

~ altmışlıq; 1) altmış yaşı c. سِتُونِي

~ altmışıncı illər c. سِتِينَات

~ سِتُونِي = سِتِينِي

stadion سِتَاد

1) örtmək; bağlamaq; qorumaq; I سَنَر (u)
~ ört-basdır etmək, kimisə ələ verməmək;

2) gizlətmək; II سَنَر = I; III سَانَر gizlətməyə çalışmaq (mäs., nifrətini); V 1) gizlənmək; 2) maskalanmaq, pərdələnmək (nə ilə ~); 3) pərdə olmaq (kimin üçün ~); VIII 1) gizlənmək, maskalanmaq

~ 1) gizləmə; 2) gizlilik; c. سَنَر
gizlicə, pərdə altından

~ 1) daldalanacaq, dalda yer, örtülü yer; 2) örtü, örtük, pərdə

~ 1) örtən; 2) Bağışlayan (Allahın gözəl adlarından biri); يا سَتَار! Ya Səttar! (yad evə girən kişinin evin xanımlarına xəbərdarlıq üçün səsləndirdiyi ifadə)

~ 1) örtü, örtük; من الدخان ~ c. سَتَار
2) pərdə; foto işıq filtri; pərdə arxasında; ~ حديدى siyas. dəmir pərdə; ~ اخذه nə ilə pərdələnmək, nəyisə özü üçün pərdə etmək; ~ اسدل ~ من
barəsində (على) məcəz. nəyinsə susmaq; ~ اسدل pərdəni salmaq; ~ رفع
pərdəni qaldırmaq; ~ عمل تحت nəyinsə pərdəsi altında iş görmək; ~ كشف (ازاح) ~
ifşa etmək, maskasını yırtmaq; 3) ekran; ~ فضي ~ ekran (kino)

~ 1) dalda yer, örtülü yer, örtü, örtük; 2) pərdə

~ 1) örtük; pərdə; 2) daldalanacaq, dalda yer; örtü, qoruma

~ üst kişi paltarı; pencək c. سَتَر
~ = سِتْرَة = سِتْرَات, سِتْر c. سِتْرَة

~ pencək, jaket c. سِتْرِي

~ təlxək, oyunbaz c. سِتْرِيَّة

~ gizlətmə; ~ في gizlində, gizlicə

~ 1. gizlənen; 2. gizli; ~ نە-
zərdə tutulan əvəzlilik

~ 1. gizlənməmiş, örtülü; gizli

– 1) ismətli, bakir; 2) təmiz, saf, vicdanlı

سِترَآتِيجِي strateji

– سِترَآتِيجِيَّة stratejiya

– سِترَآتِِيُوم kim. stronsium

– سِتْف II (ستف) yığmaq, yerləşdirmək, qablaşdırmaq (*malları, yükləri*)

– سِتْف يَیْغِیMA, yerləşdirmə, qablaşdırma

– سِتْف q. c. سِتْف 1) sağrı, yan; 2) arxa keçid dəliyi

– سِتْفِيُوهَات c. سِتْفِيُو studiya; ~ الأفلام ~ kino-studiya; ~ الأفلام الوثائقية (التسجيلية) sənədli filmlər studiyası

– سِتْفِيُو سِتْفِيُو papiros, siqaret

I سِتْف 1) yumşaq, mülayim olmaq (*xasiyyət*); 2) mütənasib olmaq (*üz cizgiləri*)

– سِتْف q. سِتْف mütənasib, düz, gözəl (*üzün cizgiləri*)

– سِتْف yumşaq, mülayimlik, həlimlik; ~ الخلق ~ xasiyyətin yumşaqlığı

I سِتْف 1) baş əymək, əyilmək; üzüqoylu düşmək; 2) səcdə etmək, səcdəyə qapılmaq

– سِتْف c. سِتْف səcdə edən, səcdəyə qapılan

– سِتْف¹ çox səcdə edən (*mömin*)

– سِتْف² topl. xalçalar

– سِتْف xalça; ~ وضع المشكلة تحت الصلاة ~ işi süründürməyə salmaq; ~ الصلاة ~ namaz xalçası; سِتْف الارشاد (*təşəvvüf mürşidinin yeri və haqqı*)

– سِتْف səcdə

– سِتْف مَسْجِد; ~ الحرم Məscid; ~ الدُّهْرَام (Kəbə məscidi); ~ الأقصى Məscidüləqsa, əl-Əqsa məscidi (*Qüdsdə*)

I سِتْر ocaq qalamaq, ocağı yandırmaq; II سِتْر ağzınacan doldurmaq (*su ilə*)

1) bulandırmaq (*suyu*); 2) həyəcanlandırmaq

– سِتْر الدهر yaxud سِتْر الليلي: سِتْر heç vaxt

– سِتْر mötədil, yaxşı (*hava haqqında*)

I سِتْج 1) quruldamaq (*göyərçin haqqında*); 2) qafiyəli nəsr ilə danışmaq, yazmaq; II سِتْج qafiyəli nəsr ilə danışmaq

– سِتْج أساجيع c. سِتْج qafiyəli nəsr parçası

– سِتْج səc, qafiyəli nəsr

– سِتْج = سِتْج

– سِتْج 1) qafiyəli nəsr ilə deyilmiş; 2) quruldayan; qafiyəli, ritmli, vəznli

I سِتْف 1) örtük düzəltmək;

2) pərdəni salmaq; II سِتْف = I

– سِتْف 1) pərdə; 2) haşiyə, bəzək, qarnitur (*paltarın*)

– سِتْف 1) örtük; 2) pərdə, portyer; 3) haşiyə, bəzək, qarnitur (*paltarın*)

– سِتْف سِتْف, سِتْف sucuq; kolbasa, sosiska

1) qeyd etmək; protokola

salmaq; yazıya almaq (*səsyazan cihaz haqqında*); 2) qeydiyyatı almaq; 3) hesabında olmaq (*nə isə*); 4) idm. göstərmək (*nəticə*);

~ ٨٨٠ ياردة ~ ١,٤٨,٩ دقيقة في سباق ~ ٨٨٠ yard məsafəyə qaçışda 1 dəq. 48,9 saniyə nəticə göstərdi; ~ الاختراع ~ ixtiranı patentləmək;

~ انتصارات idm. qol vurmaq; ~ اصابه hesabında qələbələr olmaq; ~ الخطاب ~ sifarişli məktub göndərmək; ~ الرقم القياسي ~ rekord vurmaq, rekord nəticə göstərmək;

~ التاريخ ~ tarixə şanlı səhifələr yazmaq; ~ على اسرته خزيا ~ ailəsinə rüsvayçılıqla ləkələmək;

~ نجاحا في... uğur qazan-

maq (*nədəsə*); III سَجَل 1) nəyisə növbə ilə etmək; 2) rəqabət aparmaq, yarışmaq; mübahisə etmək; VI تَسَجَل 1) birgə etmək (*nəyisə*); 2) növbə ilə etmək (*nəyisə*); 3) yarışmaq

– تَسْجِيل 1) yazma, qeyd etmə; ~ الاصوات ~ səsyazma; جهاز الـ *yaxud* آلة ~ الصوت yazan aparat, maqnitofon; 2) qeydiyyat

– تَسْجِيلِي xronikal, sənədli; ~ فلم sənədli film

– سَجَل c. سَجَال vedrə (*quyudan su çəkən alət*); كانت الحرب بينهم سجالا; aralarında gedən müharibələr gah birinin, gah da digərinin xeyrinə qurtarırdı

– سَجَل 1) reyestr, siyahı, cədvəl; 2) qeyd dəftəri, tumar, jurnal; c. arxiv; أمين سجم في هذا; arxivarius, arxiv müdiri; سجلات الميدان onların bu sahədə fəaliyyəti parlaqdır

– حجارة من سجيل *Quran*. daşlaşmış gil; ~ چيى gildən daşlar

– مُسَاجَلَة 1) yarış, müsabiqə, bəhsləşmə, çəkişmə; 2) deyişmə (*bədii əsər forması*)

– مُسَجَّل 1) yazılmış; أقراس سمة patefon plastinkaları; nişanlanmış, الذرات السمة “damğalı atomlar” 2) qeyd edilmiş, qeydiyyatdan keçmiş; 3) sifarişli (*məktub*)

– مُسَجَّل 1. 1) yazan; ~ الاصوات ~ səs operatoru; ~ الزلازل ~ seysmoqraf; ~ العقود ~ notarius; 2) qeyd edən; 2.1) qeydiyyatçı; 2) c. ات – maqnitofon (*həmç. الصوت*)

I سَجَم (سجم) 1) *u* tökülmək, axmaq; سَجَم 2) *i* tökmək, axıtmaq; IV أَسَجَم = سَجَم 2; VII إِنْسَجَم 1) tökülmək, axmaq; 2) axıcı olmaq, rəvan, təndürüst, ahəngdar olmaq

– إِنْسَجَام axıcılıq, rəvanlıq, təndürüstlük, ahəngdarlıq; ~ اصوات اللين *fon.* səslilərin (*sait*) həmahəngləşməsi

– مُنْسَجَم 1) yüngül axan; 2) axıcı, təndürüst, ahəngdar

I سَجَن (*u*) salmaq, həbsə salmaq, dustaq etmək; VII إِنْسَجَن həbsə salınmaq, dustaq edilmək

– سَجَان c. سَجَانَة həbsxana nəzarətçisi, dustaqxana gözətçisi, zindanban

– سَجَن həbs; ~ مؤيد ~ ömürlük həbs; مع ~ كاتورقا işləri; məşəqqətli, ağır rejimli həbs

– سَجَن c. سَجُون həbsxana, dustaqxana, qazamat, zindan; حمى السجن yatalaq, tif

– سَجِين c. سَجِينَاء məhbus, dustaq; ~ سياسي ~ siyasi məhbus

– سَجِين = مَسَاجِين c. مَسْجُون

I سَكِيت (*u*) سَكَا (سجو) 1) sakit, dinc, aram olmaq; 2) süzgün, xumar, yorğun olmaq (*baxış*); II سَكَى 1) üstünü örtmək (*nə iləsə ölünün*); 2) ört-basdır etmək (*kiminsə eybini*); IV أَسَكَى üstünü örtmək (*nə iləsə ölünün*); V تَسَكَّى örtülmək, örtünmək, öz üstünü örtmək (*nə iləsə*)

– سَاح 1) sakit, dinc; 2) süzgün, xumar, yorğun (*baxış*)

– سَحِيَّة c. سَحَايَا səciyyə, təbiət, anadangəlmə xasiyyət və ya keyfiyyət

– مُسَكَّى üstü örtülmüş (*ölü haqqında*)

I سَح (*ə/u*) سَح axmaq; axıtmaq (*qazan, qab*), sızmaq, su buraxmaq, dammaq (*dam*); سَح onun gözlərindən yaş axır; سَح عينه *i/a* axmaq, tökülmək; سَح عرقا tərk etmək, qan-tərə batmaq

– سَح yağış

- سَوَاجُ c. abrazivlər, abraziv materialı
- مَسَاحِجُ c. مِسْحَاجُ rəndə
- مَسْحَاجُ = مَسَاحِجُ c. مَسْحَاجُ
- مَسْحَاجُ c. مَسْحَاجُ yonma dəzgahı
- I سَحَرُ (ə) 1) sehləmək, ovsunlamaq, başını bişirmək, aldatmaq; 2) məftun etmək; valeh etmək, heyran etmək; ~ الفضة ~ gümüşü qızıl suyuna çəkmək; II سَحَرُ sehləmək; obaşdanlıq yedirtmək, obaşdanlıqda yemək vermək (bax: سُحُورُ); V تَسَحَّرَ obaşdanlıq etmək, obaşdanlıqda yemək yemək (orucluqda)
- سَحَرٌ 1. sehrli; 2. c. سَحْرَةٌ sehrbaz, ovsunçu, cadugər
- سَاحِرَةٌ c. سَاحِرٌ sehrbaz, cadugər qadın
- سَحَرٌ 1) sehrbaz, cadugər; 2) هَمْزٌ ~ افرنكى ~ fokusçu, hoqqabaz
- سَحَرٌ c. 1 سَحَرٌ – sehrbaz, cadugər qadın
- سَحَرٌ c. 2 سَحَرٌ – sifon
- سَحَرٌ c. 3 سَحَرٌ – səhharə, içərisində gizlənci olan qutu
- سَحَرٌ səhərədək oyaq qalma, yatmama; ayıqlıq, oyaqlıq
- سَحَرٌ c. سَحَرٌ, سَحُورٌ anat. ağ ciyər; ~ انتفخ bağrı yarıldı
- سَحَرٌ c. سَحَرٌ şəfəq; dan, dan yeri
- سَحَرٌ 1) heyranlıq, məftunluq; 2) sehr, ovsun, cadu; ~ شيطاني ~ qara magiya; şeytani sehr; ~ ساحر sehrli surətdə, sehr gücünə, cadu ilə
- سَحَرٌ sehrli, ovsunlu; ~ بساط folk. uçan xalça, sehrli xalça; ~ العين السمة sehrli göz; ~ فانوس sehrli fənər; ~ رِيَّاز riyaz. sehri kvadrat
- سَحُورٌ, سَحُورٌ sahur, obaşdanlıq (müsəlmanın oruc niyyəti ilə səhər obaşdandan durub

- bir şey yeməsi); طعام الـ يَخُود الـ موائد ~ obaşdanlıq süfrəsi, obaşdanlıq
- مَسْحَرٌ obaşdanlığın vaxtını bildirən (bax: سُحُورُ)
- مَسْحَرٌ = مَسْحَرَانِيَّةٌ c. مَسْحَرَانِيَّةٌ
- مَسْحُورٌ sehlənmiş, ovsunlanmış; heyran olmuş, məftun olmuş; ~ القصر sehrli qəsər; ~ مَسْحُورَةٌ heç bir şey bitirməyən torpaq; ~ مَسْحُورَةٌ sündü azalmış keçi
- سَحَسَجَ 1) axmaq, dammaq; 2) sidikləmək
- سَحَسَجَةٌ axma, damma
- I سَحَقَ (ə) 1) ovub tökmək, toz halına salmaq; döymək, əzmək; 2) məhv etmək; ~ حرب. müqavimətini qırmaq, darmadağın etmək; ~ الثوب ~ paltar geyib köhnəltmək; 1) تَسْحَقَ ~ toz halına düşmək, döyülüb toza dönmək; 2) məhv edilmək, darmadağın edilmək; 3) kədərlənmək, qüssələnmək, sarsımaq; peşman olmaq
- سَحَقَ 1) məğlubiyyət, darmadağın edilmə; 2) peşman olma; ~ القلب qəm, qüssə, sarsıma; tövbəkarlıq
- سَاحِقٌ 1) sarsıdıcı, dağıdıcı; قنبلة ماحقة böyük dağıdıcı qüvvəyə malik bomba; 2) böyük (sayca)
- سَاحِقَةٌ = سِاحِقٌ
- سَحَاقَةٌ c. اتٌ – qadınla cinsi əlaqəyə girən qadın
- سَحَقٌ c. سَحُوقٌ cındır paltar, köhnə-kürüş, cır-cındır
- سَحَقٌ 1) uzaqlıq; 2) dərinlik; ~ له! rədd olsun!
- سَحِيقٌ 1) uzaq; 2) dərin
- سَحِيقَةٌ c. اتٌ – qadınla cinsi əlaqəyə girən qadın
- مَسْحَاقَةٌ lesbos məhəbbəti

– 1. döyülmüş, toz halına salınmış, ovulmuş, narınlaşdırılmış; 2. *c. مَسَاحِيْقُ* toz; ovuntu; البيض ~ yumurta tozu; اللين ~ toz süd, quru süd; التجميل مساحيق kosmetik tozlar

– *القلب : مُنْسَحَقٌ* ~ sarsımış, kədərlənmiş; peşman olmuş

I سَحَلْ (ə) 1) təmizləmək; kəsmək; hamarlamaq (*əyə ilə*); yonmaq, rəndələmək, yonub təmizləmək; 2) çəkmək, sürümək, çəkib sürümək; sürümək, dartıb aparmaq (*İraq*); III ساحل sahilə tərəf yönəlmək, sahilə yaxınlaşmaq

– ساحل سَوَاحِلُ *c.* ساحل, dəniz kənarı, çay kənarı; مدفعية السواحل sahil artilleriyası

– ساحل -i/-1 سَحْلِيٌّ

– میشاراغزی, sıvantağzı qırıntılar, ovuntular; tikələr, kəsiklər

– ساحل سَحَالِ *c.* سَحَالِيٌّ 1) kərtənkələ; 2) *math.* punson

– ساحل سَوَاحِلِيٌّ sahilboyu; السه suahili dili

– ساحل مَسَاحِلَةٌ kabotaj (*sahilboyu gəmiçiliyi*)

– ساحل مَسَاحِلُ *c.* مَسَاحِلُ rəndə; 2) sıvant, əyə, törpü

– ساحل مَسَحُولٌ zəif, üzgün, əldən düşmüş, təb-siz, arıq

سَحْلَبْ 1) səhləb a) səhləbin qurudulmuş kök yumruları; b) səhləbdən hazırlanmış şirin içki; 2) *bot.* enliyarpaq səhləb

سَحْمُ *c.* سَحْمَاءُ *q.* أَسْحَمُ qara

– سَحْمُ سَحْمٌ, سَحْمٌ qaralıq, qara rəng

I سَحَنَ (ə) doğramaq, parçalamaq, xırdalamaq; əzmək, döymək

– سَحْنٌ *c.* سَحْنَةٌ görkəm, üzün ifadəsi

– سَحْنٌ *c.* مَسَاحِنُ dəstə (*həvəngdə*)

I سَحَوَ (u) سَحْوٌ 1) kürəmək, kürəyib atmaq; 2) qırmaq; VIII اسْحَى qırmaq

– سَحَايَا , أُسْحِيَّةٌ *c.* سَحَايَةٌ , سَحَاءَةٌ beyin qışası (*qabığı*)

– سَحَاءَةٌ beyin qışası -i/-1; ~ مرض الالتهاب *tib.* meningit, beyin qışasının iltihabı

– سَحَاءٌ *c.* مَسَاحٌ bel, kürək

I سَحَّ (ə/u) سَحَّ vurmaq, döymək, döyəcləmək

سَحَّيَّانٌ *həmç.* ~ جلد tumac (*dəri*)

I سَخَرَ (ə) سَخَرٌ işlətmək, işləməyə məcbur etmək; pulsuz işlətmək; سَخَرَ (ə) məsxərəyə qoymaq, istehza etmək, ələ salmaq (*kimi* من , -); II سَخَّرَ 1) səfərbər etmək, hazırlamaq, ictimai işlərə cəlb etmək; pulsuz işlətmək; istismar etmək; istifadə etmək; 2) tabe etmək (*nəyi kimə* -); V تُسَخَّرُ icbari iş cəlb edilmək

– سَخَّرَ 1) pulsuz işlətmə; 2) tabe etmə

– سَاخَرُ 1) istehza edən, məsxərə qoyan, ələ salan; 2) istehzal, yandırır-yaxıcı, acı; سَاخَكَ acı-acı gülmək

– سَخَّرَهُ 1) icbari əmək; məccani əmək; سَخَّرَهُ عمل بالـ icbari işlər; عمل بالـ ödənişsiz, məccani işləmək; 2) əmək mükəlləfiyyəti; təyinat üzrə iş; 3) məsxərə, istehza mövzusu – سَخَّرَهُ ödənilməyən əmək; icbari əmək – سَخَّرَهُ 1) gülməli, gülünc; 2) mənasız, cəfəng, yöndəmsiz, biçimsiz

– سَخَّرَهُ 1) masqara, istehza mövzusu; 2) masqaraya qoyma, istehza etmə, ələ salma, lağa qoyma; من ~ القدر qərribə bir təsadüf ucbatından

– مَسَاخِرُ *c.* مَسَاخِرَةٌ 1) masqara, məsxərə mövzusu; 2) maska; 3) maskarad, karnaval سَخَسَخَ özündən getmək, ürəyi getmək, hüsunu itirmək, qəşş etmək; من الضحك ~ gül-məkdən axıb getmək

– سَخَسَخَة özündən getmə, ürəyi getmə, huşunu itirmə, qəşş etmə

I سَخَط (سَخَط) (ə) سَخَط çevirmək, döndərmək (*nəyasə*); سَخَط (ə) سَخَط hiddətlənmək, qeyzlənmək, qəzəblənmək; kin bəsləmək (*kimə* علی); IV سَخَط qəzəbləndirmək, hiddətləndirmək, hirsləndirmək; V سَخَط hiddətlənmək, qəzəblənmək (*kimə* علی)

– سَخَط hiddətli, qəzəbli, acıqlı, qeyzli; narazı
– سَخَط, سَخَط hiddət, qəzəb, qeyz; narazılıq;
– سَخَط hirsini kiminsə üstünə tökmək
– سَخَط qəzəbi tutma, narazılığını bildirmə
– سَخَط c. مَسَخَط qəzəb doğuran əməl, hiddətləndirici hərəkət

– مَسَخَط 1. 1) çevrilmiş, döndərilmiş; 2) çirkin, iyrenc, mənfur; 2. c. مَسَاخِط 1) eybəcər, çirkin (*adam*); 2) büt, sənəm

I سَخَف (u) سَخَافَة 1) axmaq, ağıldan kəm olmaq, məhdud düşüncəli, uzağı görməyən olmaq; 2) kiçik, cüzi, əhəmiyyətsiz olmaq; 3) şit, bayağı olmaq; II سَخَف axmaq, ağıldan kəm hesab etmək; yersiz saymaq; X سَخَف 1) axmaq, yersiz hesab etmək; 2) kiçik, əhəmiyyətsiz saymaq

– سَخَف c. اَتْ 1) axmaqlıq, ağılsızlıq, düşüncəsizlik, mənasızlıq, cəfənglik; 2) şitlik, bayağılıq

– سَخَف, سَخَف 1) axmaqlıq, ağıldan kəmlik; ağılsızlıq, düşüncəsizlik, mənasızlıq; 2) əhəmiyyətsizlik, cüzilik

– سَخِيف 1. 1) axmaq, düşüncəsiz; 2) əhəmiyyətsiz, cüzi; 3) şit, bayağı; 4) aşağı növ, pis; 2. c. سَخَف ağılsız, axmaq

سَخَل, سَخَل c. سَخَل quzu

(سَخَم) II سَخَم 1) qaralamaq; 2) çirklətmək, bulamaq, batırmaq, his sürtmək; V سَخَم

1) qaralanmaq; 2) çirklənmək, bulanmaq, hislənmək, hisə bulanmaq, his çəkmək, hisdən qaralmaq; 3) kin, nifrət bəsləmək (*kimə* علی)

– سَخَم c. سَخَم q. اَسَخَم

– سَخَم 1) qaralıq; 2) his, duda, qurum;

3) qulaq çirki

– سَخَم 1) qaralıq; 2) kin, nifrət

– سَخَم qaralıq

– سَخَم c. سَخَم kin, nifrət, ədavət

– سَخَم 1) qaralamaq; 2) çirkləndirmək, bulandırmaq

– سَخَم 1) qaralama; 2) çirkləndirmə, bulandırma

I سَخَن (ə) سَخَن يَخُود سَخُونَة (u) سَخَن 1) isti olmaq; 2) qızmaq; 3) titrədib-qızdırmaq; II سَخَن 1) qızdırmaq, istilətmək; 2) məch. xəstələnmək; IV سَخَن = II; V سَخَن qızmaq, istilənmək, isti olmaq
– سَخَن qızma; qızdırma, isitmə; qızdırılma, isidilmə; qızıqdırma; idm. تمارين لل- əzələləri qızıqdırmaq üçün təmrinlər

– سَخَن 1) isti, qızgın, qızmar; حرب مَ سَخَن müharibə (*müq. et. حرب باردة*); 2) qızmış, qızıqmış, hirslənmiş, qəzəblənmiş; 3) titrədib-qızdıran xəstə

– سَخَن 1) istilik; 2) qızdırma, hərarət, temperatur

– سَخَن c. سَخَن, سَخَن qızdırıcı cihaz; qaz kolonkası (*hamamxanada suyu qızdırmaq üçün qazla işləyən qazan*); المياه ~ suqaynadan

– سَخَن isti; ilıq

– سَخَن 1) qızıqmış, hirslənmiş, əsəbiləşmiş, həyəcanlı; 2) qızdırılma

– سَخَن 1) isti hal (*məs., xəbərin*); istilik; 2) isti, titrədib-qızdırma

– سَخِيْنٌ qızışmış, hirsələnmiş, əsəbiləşmiş, həyəcanlı

– اتَّ. c. مُسَخِّنٌ – qızdırıcı cihaz; elektrik piltəsi

– مَسَاخُن. c. مِسْخَنَةٌ qazan

I سَخَا (u) سَخَا səxavətli olmaq, comərd olmaq; سَخَى (ə) سَخَى V ; سَخَا = سَخَى 1) səxavət göstərmək; 2) əliaçıqlıq etmək, comərdlik etmək; VI تَسَاخَى = V 2)

– سَخَاوَةٌ, سَخَاءٌ səxavət; əliaçıqlıq, comərdlik; سَخَاوَتْلٍ ~ əliaçıqlıq

– سَخِيٌّ c. سَخِيٌّ (həmç. الكَفَّ) səxavətli, əliaçıq, comərd; بالکلام شحیح بالعمل Ata. sözü sözdə səxavətlidir, işdə – xəsis

I سَدَّ (ə/u) سَدَّ 1) bağlamaq, tıxamaq, qapamaq, yummaq; dürtmək, təpmək; سَدَّ سَدَّ ... eşitməmək üçün qulaqlarını tıxamaq; eşitmək istəməmək; سَدَّ انْفِه burnunu tıxamaq; سَدَّ يَارِغِي سَدَّ ثَغْرَةٍ (تلمة) فِي... dəliyi, deşiyi tutmaq, tıxamaq; سَدَّ الْفَرَاغ boşluğu doldurmaq; سَدَّ خَانَاتِ الدَّفْتَر jurnalın xanalarını doldurmaq; 2) qıfılmaq; سَدَّ الْبَاب بَوَجْه qapını kiminsə üzünə bağlamaq; 3) qabağını tutmaq, kəsmək; سَدَّ الطَّرِيق عليه kiminsə yolunu kəsmək; 4) yerini doldurmaq, təmin etmək (tələbatı); سَدَّ حَاجَاتِ الشَّعْب الْمُتَزَايِدَة xalqın artan tələbatını təmin etmək; سَدَّ النِّفَقَات xərcləri ödəmək, xərclərin yerini doldurmaq; 5) ödəmək; سَدَّ دَيْنِه borcunu ödəmək; سَدَّ الدَّيْن dolanacağını birtəhər təmin etmək (بِـ nə ilə) سَدَّ بَشْيءٍ مِّنَ الْاَكْلِ bir şey yeyib aclığını öldürmək; سَدَّ عَوْزٍ سَدَّ مَسَدَه əvəz etmək, yerini tutmaq; سَدَّ (ə/i) سَدَّ düz hərəkət etmək, dəqiq etmək (nəyisə); II سَدَّدَ 1) yönəltmək, istiqamətləndirmək (نَهْأَ تَرَاْفَ الی); doğru yola yönəltmək; 2) ödəmək; سَدَّأَ ~ hesabı ödəmək; IV سَدَّأَ hədəfə dəymək, hədəfi vur-

maq, düz hədəfə düşmək; VII إِسَدَّ 1) bağlanmaq, tıxanmaq; 2) qıfıllanmaq; 3) hasara alınmaq, tutulmaq, kəsilmək

– وَعَاءٌ ~ وَعَاءٌ tıxanma, bağlanma, tutulma; يَخُودُ دَمَوًّ ~ tib. qan damarlarının tutulması; emboliya; التَّاجِيّ tib. tac damarların tutulması

– تَسَدِيدٌ 1) tuşlama, nişan alma, yönəltmə; hədəfə alma; 2) تَحْتَ الـ ödəmə; ödənilməmiş, ödənilməli

– سَدَّدَ 1) سَدَّدَ c. سَدَّدَ divar, hasar, maneə; 2) sədd, bənd, dəhnə; سَدَّ اسْوَانِ الْعَالِي Yüksək Asuan səddi; وَقَفَ سَدًّا مَنِيعًا فِي وَجْهِه kiminsə qarşısında divar kimi durmaq; يَخُودُ حَارَةً سَدَّ yaxud سَدَّ طَرِيقٍ سَدَّ dalan, çıxmaz

– سَدَّادٌ 1) düzgünlük, sağlamlıq; sağlam düşüncə; الرَأْي ~ tədbirlilik; 2) ödəmə, satın alma (istiqraz vərəqələrini); لـ... ödəniş olaraq, ödəniş kimi

– سَدَّادٌ 1) tutulma (burnun); 2) tib. adenoid (udlaq badamcığının şişməsi)

– سَدَّادٌ c. سَدَّادٌ tıxac; qapaq; hasar, divar, maneə; tib. embolus

– سَدَّادٌ c. سَدَّادٌ 1) tıxac; 2) qapaq; 3) qapı; 4) tib. infarkt

– سَدَّدَ düzgünlük

– سَدَّدَ c. سَدَّدَ 1) bənd, dəhnə, divar, hasar;

2) tib. emboliya

– سَدَّدَ c. سَدَّدَ 1) qapı; 2) kandar, astana; 3) taxt; kreslo, qoltuqlu kürsü; رِئَاسَةُ الْجُمْهُورِيَّة ~ respublika prezidenti məqamı; بَابُوِيَّة (رسولية) ~ Papa kürsüsü; سَدَّدَ ~ hakimiyyətə gəlmək; kimisə hakimiyyət başına qoymaq

– سَدَّدَ 1) düzgün, sağlam, ağıllı, tədbirli; 2) sərrast, düz; 3) layiqli

– مَسَدٌ hasar yeri, maneo yeri
 – مَسْنُونٌ 1) bağlanmış, tutulmuş, tıxaclanmış;
 2) hasara alınmış, divara alınmış; ~ طريق da-
 lan, çıxmaz
 – مَسَدٌ ات. c. سِدَابَة tıxac
 – مَسَدٌ bot. sədəfotu (müq. et سَدَاب)
 I سَدَرٌ (ə) سَدَرٌ 1) dalmaq, qapılıb qalmaq;
 batmaq, batıb qalmaq (nədə ~ في غيّه); ya-
 xud ~ في غلوانه ~ çəşib qalmaq, çəşqınlıq içində
 qalmaq; 2) çəşmaq, özünü itirmək, nə edə-
 cəyini bilməmək; ~ بصره gözləri qamaşmaq
 (məş., güclü işıq və parıltının təsiri ilə); bi-
 ganə olmaq, etinasız olmaq, laqeyd olmaq
 – سَدَرٌ biganə, etinasız, laqeyd; dalgın (nəzər)
 – سِدَارَةٌ c. سِدَائِرٌ formalı şapka; kasket (yün-
 gül kişi şapkası), kepka
 – سَدَرٌ 1) həmç. النظر ~ gözləri qamaşma;
 2) çəşqınlıq, özünü itirmə
 – سَدَرٌ çəşqın, özünü itirmiş, pərt olmuş
 – سِدْرٌ topl. c. سُدُورٌ 1) şanagüllə; 2) sidr
 (həmişəyaşıl ağac)
 – سِدْرَةٌ c. سِدْرَاتٌ 1) şanagüllə; 2) sidr;
 gözündən vurmaq, lap yeri-
 nə düşmək; ~ المنتهى Quran. Sidrətül-mün-
 təha (Ən uzaq sidr ağacı ondan o yana
 olanı məxluqat bilməz, ancaq Allah bilər)
 – سِدْرِيَّةٌ ات. c. سِدْرِيَّةٌ qab, kasa, piyalə
 – سِدَارَةٌ = سِيدَارَةٌ
 I سَدَسٌ (i) سَدَسٌ altıncı olmaq; II سَدَسٌ
 1) altı dəfə etmək (nəyisə); 2) riyaz. altıya
 vurmaq; 3) altıbucaq etmək (nəyisə)
 – سَدَسٌ altıncı; ~ عشر on altıncı
 – سَدَسٌ altı-altı
 – سَدَاسِيٌّ 1. altı dəfə artırılmış, altıqat, altıdan
 ibarət; ~ الاركان altıbucaq; 2. mus. sekstet
 (altı musiqi aləti üçün yazılmış əsər)

– سُدُسٌ c. أَسَدَاسٌ altıda bir (hissə); ~ يَخُودُ
 ~ آله tex. sekstan(t) (bucaqölçən alət)
 – سُدُسِيَّةٌ ات. c. سُدُسِيَّةٌ tex. sekstan(t)
 – مُسَدَّسٌ altı-altı
 – مُسَدَّسٌ 1) altıdan ibarət olan; 2) altı ...;
 ~ الاركان a) altıbucaq; b) altıbucaqlı
 – تَپَانْجَا ات. c. مُسَدَّسٌ tapança
 – سَادِفٌ sadif (dulusçuluq aləti)
 – سَدْفٌ 1) toran, alaqqaranlıq; 2) şəfəq,
 dan işığı
 I سَدَلٌ (u) سَدَلٌ 1) açıb tökmək (saçlarını);
 2) buraxmaq, salmaq (pərdəni); II سَدَلٌ açıb
 tökmək (saçlarını); IV أَسَدَلٌ buraxmaq, sal-
 maq, sallatmaq; ~ ستارا من النسيان عليه kimisə
 xatirindən silmək, unutmaq; أُسْدِلَ الستار عليهم
 məch. onlar unudulublar; V تُسَدَلٌ salladıl-
 maq, asılmaq; VII إِسْدَلٌ salladılmaq, aşağı
 buraxılmaq
 – سِدْلٌ boyunbağı, həmail
 – سِدْلٌ 1) örtük; 2) pərdə
 I سَدِمٌ (ə) سَدِمٌ kədərlənmək, qüssələnmək,
 qəmlənmək, dərd çəkmək
 – سَدَمٌ dərd, kədər, qəm, qüssə
 – سُدْمٌ, أَسْدَامٌ c. سَدِيمٌ 1) duman; zəif duman,
 tutqunluq, tarlıq; 2) astr. dumanlıq, duman
 kimi görünən ulduzlar topası; ~ حَزُونِي ya-
 xud ~ لَوْلِي duman kimi görünən spiralşəkilli
 ulduzlar topası; السُّدُمُ اللامجرية Kəhkəşandan
 kənar duman kimi görünən ulduz topaları
 – سَدِيمِيٌّ astr. dumanlıqlardan ibarət olan
 I سَدَنٌ (u) سِدَانَةٌ 1) xadim, qulluqçu olmaq
 (məbəddə, müqəddəs yerdə); 2) qorumaq,
 mühafizə etmək (məş., dində müqəddəs sa-
 yılan şeyləri)

– 1) *xadim (məbəddə)*; nəzarətçi (*müqəddəs yerlərin*); mühafizəçi (*dində müqəddəs sayılan şeylərin*); الكعبة ~ Kəbənin nəzarətçisi; سِدْنَةُ التَّمَنِّ *məcaz.* sivilizasiya gözetçiləri; 2) *c.* ekipaj (*təyyarənin, tankın*); topçu taqımı

– سِدْنَةُ qulluq etmə, xidmət etmə (*məbəddə*)

(سدو) II سَدَى 1) vermək; hədiyyə etmək; 2) ərşləmək, xananın əsas iplərini çəkmək; IV أُسْدَى uzatmaq (*əl*); الایادی البيضاء ~ ianə etmək, bağışlamaq, qurban vermək; شُكْرًا ~ xidmət göstərmək (*kimə* الی); شُكْرًا ~ kömək göstərmək (*kiməsə*); یَاخْشِلُقْ ~ yaxşılıq etmək (*kimə* الی); النَّصِيحَةُ ~ nəsihət vermək

– 1) أُسْدِيَّة *c.* سَدَاة ~ ərş (*parçanın*); 2) *bot.* erkəkciik

– سَدَى əbəs yerə, boş yerə, nahaq yerə, hədəf, bihudə

– سَدَبْ = سَدَبْ; البرّ ~ *bot.* vəhşi sədəfotu
1. سَدَجْ *c.* سَدَجْ, سَدَجْ sadələvh; sadədil; sadə; 2. avam

– سَدَاجَة sadələvhlük, sadədillik

– سَرَّ baş; سَرْدَار *yaxud* سر عسكر baş komandan; سَرْتَجَار baş mühəndis; سَرْتَجَار tacirbaşı

I سَرُّ 1) sevindirmək, şənləndirmək, ürəyini açmaq, könlünü açmaq, şad etmək; ... سَرَّتَنِي şadam ki...; 2) *məch.* sevinmək, şad olmaq (*nəyə* –); II سَرَّرَ sevin-dirmək, şad etmək, könlünü açmaq; III سَرَّ سِرْرİNİ bölüşdürmək, xəlvəti demək; IV أُسَرَّ 1) sevindirmək; 2) gizli saxlamaq, sirr saxlamaq; 3) gizlicə xəbər vermək, pıçılda-maq (*kimə* الی); 4) pıçıltı ilə oxumaq, ürəyində oxumaq; V تُسَرَّرَ aşna, məşuqə sax-

lamaq; VI تُسَرَّرَ bir-birilə pıçıldaşmaq, pıç-pıç danışmaq, gizli danışmaq, xəlvəti danışmaq, xısnlaşmaq, xısn-xısn danışmaq; bir-birinə sirr vermək; X اِسْتَسَرَّ 1) gizlənmək; gizli qalmaq; 2) aşna, məşuqə saxlamaq

– سَرَّ = أُسَارِيرُ *c.* bax: سَرَّ

– اِسْتَسَرَّرَ konkubinat, kəbinsiz, nikahsız yaşama

– اِسْتَسَرَّرَ = تُسَرَّرَ

– سَرَّ sevindirici; şad

– سَرَّ göbəkbağı *c.* أُسِيرَة

– 1) أُسَرَّرَ *c.* سَرَّ sirr; *yaxud* السرّ المصون ser ləil *yaxud* السرّ dərin sirr; *yaxud* السرّ gizlicə, xəlvəti, sirr olaraq; ظَلَّ سَرًّا مَكْتُومًا gizli sirr olaraq qalmaq; ... لَمْ يَبْقَ سَرًّا عَلَى أَحَدٍ heç kəsə sirr deyildir ki...; تَلَا فِي سَرِّهِ öz ürəyində oxumaq; لَعَنَهُ فِي سَرِّهِ ürəyində kimisə lənətləmək; 2) qəbir (*müqəddəs*); قَسَّ اللَّهُ سَرَّهُ! Allah onun qəbrini müqəddəs qılsın!; 3) ürək, qəlb; könül; اتَّعَبَ سَرَّهُ kimisə narahat etmək; (يسرها) فِي سَرِّهَا o, ürəyində dedi...; ürəyində fikirləşdi...; özü-özünə dedi...; هَذَا مَا جَالَ فِي سَرِّهَا onun könlündən bu keçirdi; 4) *həmç.* السرّ المقدس *din.* sirri-müqəddəs (*xristianlıqda İsa Məsihin bədənə və qanını təmsil edən çorəklə şərabı yeməklə təqdislənmə, insanı günahdan azad edən və ona nicat verən müqəddəslikdən pay alma*); سَرَّ كَاتِبِ الْأَسْرَارِ katib; سَرَّكم! Sizin sağlığınıza! شَرِبَ سَرَّهُ kiminsə sağlığına içmək; أَوْشَاقُ الْوَلَدِ سَرَّ أَبِيهِ uşaq atasına çəkib

– سَرَّ = أُسَارِيرُ, أُسَرَّرَ *c.* سَرَّ

– سَرَّ sevinc; şad xəbər; شَاطِرْهَا ~ عِيشَة şاطرha o onun sevincini də, kədərini də bölüşdürüb

– 1) cizgi (*məs., əlin, alın*); 2) qırıq, girinti-çıxıntı

– *cizgi* (*məs., əlin, alın*)

– 1) göbək; 2) mərkəz, mərkəz nöqtəsi; 3) şəhərin mərkəzi; 4) çarx topu, təkər topu

– *sevinc*, fərəh, şadlıq; *sevinc*lə; *nədəsə böyük sevinc tapmaq*

– *göbək* -i/-ı; *göbəkbağı*; *göbək yırtığı*

– 1) sirli, gizli, məxfi, heç kəsin bil-mədiyi; 2) sirli, müəmmalı; *xəfiyyə*; *simpatik mürəkkəb* (*gözlə görünməyən rəngsiz mürəkkəb*); *bağlı iclas*; *bağlı qapılar arxasında məhkəmə*

– *padşahlıq taxtı*

– *çarpay* -i/-ı

– 1) ağır, ürək, könül; *səddədil*, ürəyi açmaq; 2) sirr, gizli saxlanan fikir; 3) yerin hamar səthi

– 1) gizlilik, məxfilik, gizli xarakter; *gizlilik şəraitində*, tam məxfi; 2) sirrlik, məxfilik, əsrarəngizlik, gizlilik, müəmmallıq

– *aşna*, məşuqə

– *sevindirici*; şad, şən

– *sevinc*; həzz, zövq, məmnunluq; *bu ona çox xoş gəlirdi*, böyük sevinc gətirirdi

– 1) yayıcı, səsgücləndirici; 2) telefon

– *sevindirilmiş*, fərəhləndirilmiş; *sevincli*, fərəhli, şad, şən

– 1) çadır; 2) pavilyon; 3) bəzəkli talvar, taxt-rəvan

– *keramika*

– *saray*

– 1) kürü tökmək (*balıq*); 2) yumurtacıq tökmək (*çəyirtkə*); II *serb* = I

– 1) kürü (*balığın*); 2) yumurtacıq (*çəyirtkənin*)

– 1) kürü dənəsi; 2) çəyirtkə yumurtacığı

– *serblər*

– 1. *serb* -i/-ı; 2. *serb dili*

– 1) *sərbəst otlamaq*, *otlağa üz tutmaq*; 2) *axmaq*; *serb*

1) *axmaq*, *su buraxmaq*, *axıtmaq*; 2) *gizlicə çıxıb getmək*; II *serb* 1) *otlamağa buraxmaq*; 2) *gizlicə buraxmaq*; 3) *gizlicə göndərmək*; V *sızmaq*, *sızıb keçmək*;

2) *gizlicə girmək*, *gizlicə keçmək*, *nüfuz etmək*; 3) *gəzmək*, *dolaşmaq*; *azmaq*, *çaşmaq*; VII *gizlicə keçmək*, *gizlicə girmək*, *nüfuz etmək*, *sızmaq*

– *bax: əlifba sırası ilə*

– *sızmaq*, *sızıb keçmək*, *axmaq*

– *aydın*, *açıq*

– 1) *sərab*, *ilgəm*, *xəyal*, *puç ümid*;

2) *həmç.* *serabət* *çirkab*, *nəcis*; *yağış suyu* 1) *çirkab yığan*; 2) *as-senizator*, *nəcisləri təmizləyən*

– *yeraltı yol*, *keçid*; *tunel*

– 1) *sürü*, *dəstə*, *qatar*; *arı beçəsi*; 2) *yığın*, *izdiham*, *güruh*; *qrup*; *gəmi dəstəsi*; *eskadrilya*, *eskadrlar*

təyyarə dəstəsi; 3) könül, ürək, qəlb; آمن الـ
ürəyisakit; ürəyində في سة

سَرَبَاتِي = سَرَبَاتِيَّة c. سَرَبَاتِي

– sürü, dəstə, qatar; arı 1) سُرْب c. سُرْبَة

beçəsi; 2) diapazon, sahə, dairə, zolaq

– مَسَارِب الحديقة c. مَسَارِب 1) yol; keçid;

bağda şırımlar (*suvarmaq üçün*); 2) drenaj (*suaxıtma*) borusu

سَرَبَع tələsmək

– سَرَبَعَة tələsiklik

سَرَبَل geydirmək, geyindirmək; گey-
mək, geyinmək (nə →)

– سَرَبَل c. سَرَبَل 1) geyim, paltar; 2) köynək

سَرَبَد baş sarğısı

I سَرَج 1) toxumaq, hörmək (*saçı*);

2) hörük toxumaq, hörük etmək, hörüklə-

mək; II سَرَج 1) toxumaq, hörmək; 2) köklə-

mək, kök atmaq; 3) sıırmaq; IV أَسْرَج 1) yə-

hərləmək; 2) yandırmaq, alıxdırmaq; شَمْعَة ~

şam yandırmaq

– سَرَج c. سَرَج 1) işıldaş

– سَرَج sərrac, yəhərçi, yəhər hazırlayan

və satan

– سَرَاجَة 1) sərraclıq, yəhərçilik; 2) *bayt*.

manqo, saqqo (*təkdırnaqlı heyvanlarda yo-*
luxucu xəstəlik)

– سَرُوج yəhər c. سَرُوج

– سَرُوجِيَّة c. سَرُوجِي

– سَرُوجِيَّة sərraclıq, yəhərçilik

– سَرُوجِيَّة bax: əlifba sırası ilə

– سَرُوجِيَّة c. مَسَرَجَة

– سَرُوجِيَّة c. مَسَرَجَة

– سَرُوجِيَّة sürgün etmək, sürgünə göndərmək

– سَرُوجِيَّة peyin, gübrə

I سَرَح 1) otlamaq; سَرُوح (a) ¹ سَرَح (sərc)

2) otlamağa buraxmaq; 3) buraxmaq, ləğv

etmək (*ordunu*); بالبصر ~ yaxud البصر ~ nə-

zər salmaq; وفرح ~ sərbəst gəzib-dolaş-

maq; ومرح على هواه ~ istədiyini etmək; öz-

başnalıq etmək; عقله ~ düşüncələrə dal-

maq, fikrə getmək; سَرَح (a) ² سَرَح öz işləri

ilə məşğul olmaq; II سَرَح 1) otlamağa bu-

raxmaq, otarmaq; 2) azad etmək, kənar et-

mək, çıxarmaq; buraxmaq, ləğv etmək;

tərxis etmək, ordudan buraxmaq; 3) azad-

lıq vermək, sərbəst buraxmaq; 4) talaq ver-

mək, boşamaq; 5) dağıtmaq, yox etmək

(*kiminsə kədərini*); عن شِعره 6) daramaq;

~ saçını daramaq; ~ الطرف ~ yaxud ~

göz gəzdirmək, süzmək, baxmaq, nə-

zər salmaq; V سَرَح saçını daramaq, saçını

düzəltmək; VII سَرَح 1) azadlığa buraxıl-

maq; 2) axmaq, axıb tökülmək; 3) sərbəst

hərəkət etmək; 4) batmaq, dalmaq (*fikrə*,

xəyala); فِي سَرَح 5) başlamaq; ~ o fikirləş-

məyə başladı, fikrə daldı; ~ به الفكر فِي ...

~ xəyalı onu -a/-ə apardı

– سَرَح c. سَرَح 1) saç düzüümü; 2) kiçik

tuilet masası

– سَرَح c. سَرَح 1) azad etmə, çıxarma;

hərb. buraxma; tərxis etmək; ~ تعويضات iş-

dən çıxarma pulu; 2) darama; ~ دارا

– سَرَح c. سَرَح 1) otladan; 2) otlayan; fikrə

dalan, fikri dağınıq

– سَرَح c. سَرَح 1) azad etmə, sərbəst buraxma;

~ اطلاق آزاد etmək, buraxmaq (*dustağı*);

~ مطلق آزاد, buraxılmış; 2) göndərmə, yol-

lama (*boşanmış qadını ata evinə*)

– سَرَح c. سَرَح otlayan sürü

– سَرَح c. سَرَح ~ fikrə dalmış; xəyala

dalmış

- سَرَحَانْ *c.* سِرْحَانْ qurd, canavar
- سَرَحَانْ fikirlilik, dalğınlıq; xülyaçılıq, xəyalpərəstlik
- سَرَحَة *c.* اتْ – boş yer; genişlik, geniş meydan; azadlıq, sərbəstlik; جبين ~ tüksüz, daz alın; dazlıq
- سَرَحِيَّاتْ *c.* xəyalın gücü
- سَرِيحْ *c.* سَرِيحَة 1) paylayan; 2) *həmç.* ~ بائع (c. باعة ~ سة) çərçi, səyyar satıcı, ayaqçı
- سَرِيحْ 1) yüngül; 2) iti, yeyin, sürətli
- سَرِيحْ tərxis olunmuş, ordudan buraxılmış
- سَرِيحْ *c.* مَسْرَحْ 1) *həmç.* التمثيل ~ teatr; خشبة الـ kölgələr teatrı; 2) *həmç.* الـ beynəlxalq sahə; 3) *həmç.* الـ hadisələrin baş verdiyi yer
- سَرِيحْ 1) teatr -i/-ı; dram -i/-ı; الـ dramaturgiya; ~ (kاتب) dramaturq
- سَرِيحَة *c.* اتْ – dram əsəri, pyes
- سَرِيحْ 1. 1) azad, sərbəst, heç nədən çəkinməyən; ~ خیال edən xəyal; فکر ~ fikrə dalmış; 2) iti, yeyin, sürətli; 2. münəsrəh (*şeyr vəzn*); qədd-qamətli, الـ boylu-buxunlu
- سَارُوحْ *bax:* əlifba sırası ilə
- سَرَحْسْ *bot.* ayıddöşəyi, qıjı
- I سَرْدْ (*u*) 1)deşmək, dəlmək; 2) tikmək (*dərin*); 3) bir-bir saymaq, sadalamaq; misal götürmək (*kiminsə sözlərini*), sitat götürmək, iqtibas etmək; الحديث ~ hekayəti davam etdirmək; II سَرْدْ 1)deşmək, dəlmək; 2) tikmək (*dərin*); VII إَسْرَدْ sitat götürülmək, iqtibas edilmək
- سَرْدْ sitat götürmə, ötürmə (*hekayəti, nəğməli və s.*)
- سَرْدْ *c.* مَسَارْدْ siyahı; mündəricat

- سَرْدَابْ 1) yeraltı yol; tunel; 2) yeraltı mağara; qazma; zirzəmi
- سَرْدَارْ, سَرْدَارْ sərdar, baş komandan
- سَرْدَارِيَّةْ sərdarlıq
- سَرْدِينْ *topl.* sardin (*siyənak fəsiləsindən xırda balıq*)
- سَرِيْسْ kasni, qurudulmuş kasni kökü
- سَرَسَبْ çiləmək, səpmək, sıçratmaq
- سَرَسَابْ üzgünlük, ruh düşkünlüyü, ruh əzginliyi; xəstələnməkdən qorxma nəticəsində baş verən ruh düşkünlüyü, ipoxondriya
- سَرَسِيَّةْ çiləmə, səpmə, sıçratma
- سَرَسَعْ cırıldamaq (*cırcırma*)
- سَرَسَعَة cırıldama, cırıltı
- سَرَسَامْ sərsəmlik; *tib.* meningit, beyin qişasının iltihabı
- I سَرَطْ (*a*) udmaq; VIII استرط = I صِرَاطْ = سِرَاطْ
- سَرَطَانْ *c.* اتْ – xərçəng (*həmç.* *tibdə*); yengəc, الـ برج qısaquyruq; *astr.* Xərçəng bürcü; بحرى ~ omar, onayaq, iri dəniz xərçəngi; الـ qan xərçəngi, ağqanlıq, leykemiya; الـ sümük xərçəngi; الـ xərçəng xəstəlikləri üzrə mütəxəssis, onkoloq; الـ onkologiya institutu; مات بالـ xərçəngdən ölmək
- سَرَطَانِيَّ xərçəng -i/-ı; الـ النمو xərçəng törəməsi; الـ خلايا xərçəng hüceyrələri; ورم ~ xərçəng şişi
- I سَرُغْ (*u*) 1) iti, yeyin, sürətli olmaq; 2) tələsmək; II سَرُغْ tezləşdirmək, sürətləndirmək; tələsdirmək; III سَارَغْ 1) tələsmək; 2) qaçıqda yarışmaq; IV أَسْرَغْ 1) tələsmək; 2) sürətləndirmək, tezləşdirmək; أن أتى طبيباً ~ tezliklə həkim də gəldi; V تَسْرَغْ tələsmək; VI تَسَارَغْ 1) baş-

qaları ilə birlikdə tələsmək; 2) tezləşmək, sürətlənmək

– اُسْرُوْغُ c. *zool.* tırtıl, kəpənək qurdu, kəpənək sürfəsi, qumquma

– اُسْرُوْغُ sürətləndirmə, tezləşdirmə; *fiz.* təcil

– تَسْرُعُ tələsiklik; tələsmə

– سُرْعَانُ sürətləndirmə, tezləşdirmə

– سُرْعَانُ *tasn.* cilov

– سُرْعَانُ *yaxud* سِرْعَانُ ~ tezliklə, çox tez, dərhal; ما تَغَيَّرَتِ الْحَالَةُ ~ tezliklə vəziyyət dəyişdi

– سُرْعَةُ 1) tezlik, sürət; الـ الحرجة kritik sürət; الـ الصوت ~ səsin sürəti; الـ الزاوية bucaq sürəti; الـ فوق الصوتية ~ səsdeniti sürət; الـ بخاطفة *yaxud* الـ برق ~ sürətlə, tez, çapıq, iti; الـ يلدırım sürətilə; الـ على وجه الـ ~ tezliklə; 2) tələsiklik, çapıqlıq, itilik

– سِرْعَانُ 1. sürətli, çox iti, çox yeyin; çox tələsik; الـ tezliklə, sürətlə; الـ التأثير ~ ititəsirli, tez təsir edən (*məs.*, *zəhər*); الـ التآثر ~ çox tez təsirlənən, həssas; الـ التهاب ~ tezəlişən; الـ التصديق ~ tezınanan, hər şeyə inanən, sadəlövh; الـ التلف (العطف) ~ tez xarab olan; الـ الخاطر ~ tez özündən çıxan, tez hirsələnən; 2. səri (*şeir vəznü*)

– مَسْرَعٌ çox tələsik, tələskən, hövsələsiz

– مَسْرَعَةٌ tələsiklik, tələskənlik

– مَسْرَعٌ iti, cəld, sürətli, çapıq; tələsik, tələskən

– مِسْرَعٌ metronom, vaxtölçən cihaz

– مَسْرَعٌ 1. tezəndirən, sürətləndirən 2. *c.* الـ الذرئ *fiz.* sürətləndirici; الـ atom sürətləndiricisi, siklotron

– اِسْرَافٌ 1) israf etmək, artıq və lazımsız yerə xərcləmək, sərf etmək, da-

ğıtmaq; həddini (*nəyin* فِي) aşmaq; ifrata varmaq (*nədə* فِي)

– اِسْرَافٌ 1) israfa yol vermə, israfçılıq etmə; israfçılıq; 2) həddi aşma, ölçünü, əndazəni keçmə (*nədə* فِي); ifrata varma (*nədə* فِي)

– هَدْدِيْنْدَنْ اِسْرَافٌ artıqlıq, israf, artıqlıq; ~ اِسْرَافِیْلَیْجَا yol vermədən

– سُرْفٌ *c.* 1) sürfə; 2) termit, ağ qarışqa

– سَرَائِفٌ *c.* sərif, gildən, palçıqdan tikilmiş daxma, koma (*İraq*)

– مِسْرَافٌ çox israfçılıq edən, çox bədxərc

– مِسْرَافٌ 1) israfçılıq edən, bədxərc; 2) həddini aşan, ifrata varan; فِي الدَقَّةِ ~ səliqədə ifrata varan, xırdaçı; vasvası

I سَرَقَ (*i*) سَرَقَةٌ oğurlamaq, qaçırtmaq; يَسْرِقُ الْكُحْلُ مِنَ الْعَيْنِ *məsəl.* gözədən tük çəkir (*cəld oğru haqqında*); II سَرَقَ oğurluqda ittiham etmək; III سَارَقٌ oğrun-oğrun etmək (*nəyisə*); الـ النظر اليه *yaxud* الـ النظر ~ oğrun-oğrun baxmaq; الـ السمع ~ gizlicə qulaq asmaq; VII اِسْرَقَ gücdən düşmək, zəifləmək; oğurlanmaq; ... الـ *yaxud* ... فِي ... gizlicə girmək, xəlvətcə girmək (*harasa*); VIII اِسْتَرَقَ = III

– سَرَقَةٌ, سَرَّاقٌ *c.* سَارَقٌ plagiator, ədəbi oğru

– سَارِقٌ *c.* سَوَّارِقٌ oğru qadın

– سَرَّاقٌ 1. əliyəri; 2. 1) oğru; 2) bıçqı, mişar, əl bıçqısı

– سِرْقَةٌ = سَرَقَةٌ, سَرَقَةٌ

– سَرَقَةٌ *c.* اِسْرَافٌ oğurluq; باكره ~ qarət, soyğunçuluq; اِدْبِيَّةٌ ~ plagiat, ədəbi oğurluq; الـ kleptomaniya, oğurluğa meyil gös-tərməkdən ibarət ruhi xəstəlik

– ات. c. سَرِيقَةٌ – oğurluq şey
 – وتَلَصُّصٌ في ~ oğrun-oğrun, oğ-
 rucasına
 – مَسْرُوقَات c. oğurluq şeylər
 – القوی ~ gücdən düşmüş, zəifləmiş;
 əldən düşmüş, yorğun, üzgün, tabsız
 پَیْنِ سِرْقِین peyin, təzək, gübrə
 سِرْك c. سِرْك sirk
 سِرْكَال c. سِرْكَال onbaşı, kəndxuda (*İraq*)
 1) ödəniş əmri; 2) dəllal
 vəraqəsi; 3) haqq-hesab kitabı; عمل ~ gö-
 rülmüş işin qeydiyyat kitabı
 اَنَات c. سِرْم Anat. düz bağırısaq; gödən
 سِرْمَدِی daimi, davamlı
 سِرْمَدِی daimilik
 اَت. c. سِرْنَجَة şpris
 سِرْهَد yedirtmək; yaxşı qidalandırmaq, bəslə-
 mək
 سِرْهَدَة yedirtmə, qidalandırma
 I سِرَا (u) سِرَا tanınmış, adlı-
 sanlı olmaq; II سِرَى 1) qovmaq, özündən
 kənar etmək (*qəmi-qüssəni*); 2) əyləndir-
 mək, təskinlik vermək (*kimə* عن); ~ o
 ayıldı, özünə gəldi, sakitləşdi; ~ ب... عن نفسه
 ~ nə ilə əylənmək, fikrini dağıtmaq; V
 اِنْسِرَى uzaq olmaq, uzaqlaşdırılmaq; ~ عنه
 سِرَى = عنه ~
 سِرَى bax: سِرَى
 – سِرْیَة əyləndirmə; başını qatma; əyləncə;
 – التسلية والـ başını tam qatmaq üçün
 1) سِرَوَات c. سِرَا bel, arxa; yuxarı hissə
 (*nəyinsə*); 2) orta (*nəyinsə*); 3) ağa, başçı,
 rəhbər; سِرَا یومه bütün günü
 – سِرَا ad-san, nəciblik, əsillik
 – سِرَو bot., topl. sərv; sərv ağacı
 – سِرَوَات c. سِرَو bir sərv ağacı

1. tanınmış, adlı-sanlı;
 əsilli-nəcabətli; 2. kübar, aristokrat
 سِر: bax: سِرْیَة
 سِرَاوِلَات, سِرَاوِل k., q. c. سِرَوَال şalvar; çaxçur,
 tuman
 I سِرَى 1) سِرْیَان (i) سِرَى gecə getmək, gecə
 seyr etmək; 2) axmaq, dövr etmək (*məs.,*
qan); 3) qüvvədə olmaq; şamil edilmək
 (*qanun haqqında – kiməsə* على); IV سِرَى
 1) gecə getmək, gecə seyr etmək; 2) gecə
 seyr etdirmək (*nəyi – hara* الى)
 – سِرَا gecə seyri; ~ الدین. isra, Məhəmməd
 peyğəmbərin Məkkədən Qüdsə gecə seyri
 – سِرَا q. سِرَا gecə gedən, gecə
 seyr edən; 2) qüvvədə olan; سَارِی المفعول
 bax: مفعول
 – سِرَا 1) سِرَا gecə buludu, bulud parçası;
 2) dorağacı; البرق ~ radio qülləsi; 3) sütun,
 dirək
 – عنه الصباح یحمد القوم q., k. gecə seyri;
 ~ اَتَا sözü. axşamın xeyrindən sabahın
 şəri yaxşıdır
 – سِرَى küçük çay, axın, sel
 – سِرَا 1) SIRA q. SIRA
 ~ süvari taqımı
 – سِرَى 1) hərəkət, dövrən (*məs., qanın*);
 2) gecə seyri; ~ مُحَمَّد. Məhəmməd pey-
 gəmbərin gecə seyri (*miq. et* سِرَا)
 سِرْیَان sūryanilər, asurilər
 – سِرْیَان 1. sūryani, asuri; ~ اَتَا orta asuri
 dili, orta sūryani dili; 2. sūryani, asor
 سِرْیَان bax: ~ a l i f b a s ı r a s ı i l ə
 سِرْیَان 1) tərəvəz şitilliyi; 2) mas-
 taba, oturmaq üçün daş səki; torpaq qalağı
 I سِرْیَان 1) sərmək, salmaq, döşəmək;
 2) yaymaq (*xəmiri*); 3) düzəltmək, hamarla-

maq; 4) düzmək, örtmək; 5) yerə tökmək, yerə yıxmaq; II سَطَحَ 1) hamarlamaq, düzəltmək; 2) yastılaşıdırmaq, düz etmək, hamar etmək; 3) düz qoymaq, bərabər düzmək, eyni səviyyədə döşəmək; *tex.* proyeksiya etmək; هم على مستوى واحد kimisə kiməsə tay tutmaq, kimisə kiminləsə eyni müstəviyə qoymaq; V تَسَطَّحَ 1) sərilmək, salınmaq, döşənmək; 2) düzəlmək, hamarlanmaq; 3) yayılmaq, açılmaq; 4) arxası üstə uzanmaq, özünü yaymaq; VII اِسْطَحَ 1) düzəldilmək, hamarladılmaq, yayılmaq, sərilmək, arxası üstə uzanmaq

– تَسَطَّحَ 1) düzəltmə, hamarlama; 2) proyeksiya etmək; proyeksiya

– سَطَّحَ döşənən, sərilən bitki

– سَطَّحَ 1) səth; müstəvi, düz səth; yastılıq, düzlük; الأرض ~ yerin səthi; البحر ~ dənizin səthi, səviyyəsi; الباخرة ~ göyörtə; 2) هَامِطٌ ~ evin damı; 3) terras, səki, həyət, meydança; 4) رِيَّازٌ. müstəvi; مَائِلٌ ~ maili müstəvi

– سَطَّحَ 1) müstəvi; 2) səthi, dayaz, yüngül; لَازِمٌ üzdən, səthi, öteri, başdansıvma

– سَطَّحِيَّةٌ səthilik

– سَطَّحَ 1) hamar; yastı; 2) yayılmış, sərilmiş; 3) zəif (*xəstəlikdən*)

– سَطَّحِيَّةٌ çox zəif (*xəstəlikdən*)

– مِسْطَاحٌ 1) xurma ilə doldurulmuş, xurma qalanmış meydança; 2) xurma bazarı

– مَسَاطِيعٌ *c.* سَطَّحٌ səth

– عَرَبِيَّةٌ 1. düz; yastı; hamar; عَرَبِيَّةٌ vaqon-platforma; 2. *c.* اَتٌّ – sahə, meydan, meydança; المتر المربع kvadrat metr

I سَطَّرَ 1) xətləmək, cızıqlamaq, xətt çəkmək, cızıq çəkmək; 2) yazmaq; II سَطَّرَ

1) xətt çəkmək, cızıq çəkmək; 2) çox yazmaq; V تَسَطَّرَ 1) xətlənmək, cızıqlanmaq;

2) yazılıb doldurulmaq, sətirlənmək

– اَسْطِيرٌ əfsanəvi, mifik, xəyali

– اَسْطُورَةٌ *c.* 1) rəvayət, dastan, hekayə; əfsanə, mif; 2) nağıl, təmsil; hekayət

– اَسْطُورِيٌّ əfsanəvi, mifik; nağıl -i/-ı

– سَاطُورٌ *c.* سَاطِيرٌ böyük bıçaq, dəhrə

– سَطَّرَ *c.* سَطَّرٌ 1) xətt, cızıq; 2) sətir;

سَطُورٌ مَرْهُومٌ حَيَاةَ الْفَقِيدِ فِي سَطُورٍ bir neçə sətir yazı; فَهْمٌ مِنْ بَيْنِ سَطُورٍ fikrini (*mənasını*) başa düşmək, sezmək, duymaq

– مِسْطَارٌ 1) kiçik bel, kürək; kəmçə, mala,

malakeş; 2) reysfeder, cizgi qələmi

– مَسْطَرٌ xətlənmiş, cızıqlanmış (*kağız*)

– مَسْطَرَةٌ *c.* مَسَاطِيرٌ 1) xətkəş; حَاسِبَةٌ ~

hesabləyici (*loqorifmik*) xətkəş; 2) nümunə, örnək; 3) sətirlərin sayı (*məs., əlyazması səhifəsində*)

– مِسْطَرِيْنٌ = مِسْطَرِيْنٌ

– سَطَّرَنْجٌ = سَطَّرَنْجٌ

I سَطَّرَ 1) parlaq işıq saçmaq, göz-qamaşdırıcı bir surətdə parıldamaq, bərq vurmaq; 2) qalxmaq (*məs., toz*); 3) yayılmaq (*məs., iy, qoxu*); 4) aydın, aşkar olmaq

– سَاطِعٌ 1) parlaq, gözqamaşdırıcı; 2) işləyən, dəşib keçən, güclü, şiddətli; 3) aydın, aşkar, gözgörsi

– سَطَعٌ 1) əl çalma, alqışlama; 2) tappıltı, guppultu (*yərə düşən şeyin çıxardığı səs*)

– سَطُوعٌ gur parıltı, parlaqlıq; aydınlıq; بَـ parlaq surətdə; aydın, açıq

I سَطَّلَ 1) məst etmək, bihuş etmək, uyusdurmaq; VII اِسْطَلَّ 1) məst edilmək, bihuş edilmək, uyusdurulmaq; 2) həşiş çəkmək

– اَسْطُولٌ *bax:* əlifba sırası ilə

– سَطْلٌ *c.* أسطالٌ, سَطُولٌ satıl, ağzıgen iri mis qab; parç; çalov (*eksavatorun*)

– سَطْلَةٌ *c.* سَطْلٌ qurudulmuş xaşxaş şirəsin-dən kökə

– مَسْطُولٌ *c.* مَسَاطِيلُ 1) məst olmuş; kefli, sərxoş; 2) həşiş, tiryək çəkmiş

I سَطَمَ (*u*) سَطَمَ 1) bağlamaq, örtmək; qıfilla-maq, kilidləmək; qapamaq; 2) qabağını kəs-mək; 3) *məch.* tutulmaq (*burun*)

– سَطَمٌ tıxac; qapaq

I سَطَا سَطْوَةً, سَطُو (u) سَطَا üstünə atılmaq, üstünə hücum etmək (*kimin* على, ب-); soxul-maq, zorla girmək (*hara* على)

– سَطُو 1) hücum; 2) güc; qüvvə; zor

– سَطَوَاتٌ *c.* سَطْوَةٌ 1) hücum; 2) güc; qüvvə; zor; 3) ağalığ; zəhlilik 4) amirlik, hökm-ranlıq; hakimiyyət

زَعَتْرٌ = سَعَتْرٌ

I سَعَدَ (*a*) سَعَادَةٌ xoşbəxt olmaq; səadət, uğur tapmaq; وَلَقَدْ سَعَتْ بِالْإِسْتِمَاعِ اليه mənə onu dinlə-mək səadəti nəşib olmuşdur; III سَاعَدَ kömək etmək, yardımçı olmaq; dəstəkləmək; yol vermək; IV أَسْعَدَ 1) səadət bəxş etmək, xoşbəxt etmək, sevindirmək; وَكَمْ يُسْعِدُنِي أَنْ bəyan etməyə mən necə də şa-dam; 2) zənginləşdirmək

– سَوَاعِدٌ *c.* سَوَاعِدٌ qol; bazuönü; *anat.* mil sümüyü; أَشْتَدَّ böyümək, qüvvəyə minmək; فَتٌ *bax:* فَتٌ فِي هـ

– سَوَاعِدٌ *c.* سَوَاعِدٌ qol (*çayın*)

– سَعَادَةٌ 1) səadət; xoşbəxtlik; uğur; دار الـ Darüssəadət (*İstanbulun epiteti*); *tar.* صاحِب zati-ali, cənabi-ali

– سَعَدٌ, سَعْدٌ *bot.* cil, qumotu

– سَعْدٌ *c.* سَعْدٌ səadət, xoşbəxtlik; uğur

– سَعَادِينٌ *c.* سَعْدَانٌ meymun

– سَعْدَانَةٌ 1) məmə, əmcək, döş gi-ləsi; 2) yumru qapı dəstəyi; 3) göyərçin

– سَعْدَانَةٌ 1) meymunluq; 2) *c.* اتٌ – oyun, hiylə, kələk, hoqqa

– سَعْدَى *xüs. ad q.* Söda

– سَعُودِيٌّ 1. Səudiyyə -i/-ı; 2. Səudiyyə Ərəbistanı sakini, səudiyyəli

– سَعْدَاءٌ *c.* سَعِيدٌ 1) xoşbəxt, uğurlu, bəxtəvər; sizə ... təqdim etdiyimə görə bəxtiyaram; 2) firavan, xoş, şad-xür-rəm; ~ حَادَثٌ xoş hadisə (*məs., uşağın do-ğulması*)

– مُسَاعِدٌ 1. 1) kömək edən, yardım edən; 2) yol açan, yol verən; 3) yardımçı, kö-məkçi; 2. köməkçi; ~ اَدْيُونْتُ, assis-tent

– مُسَاعِدَةٌ 1) kömək, yardım, dəstək; مَالِيَّةٌ ~ maliyyə yardımı, subsidiya; عِلْمِيَّةٌ ~ elmin inkişafına maliyyə yardımı; مَدِّدٌ kömək əlini uzatmaq; 2) qarşılıqlı yardım

– مُسَعِدٌ xoşbəxt, bəxtəvər

– مُسَعُودٌ məsud, xoşbəxt, bəxtiyar, səadətli

I سَعَرَ (*a*) سَعَرٌ 1) alışdırmaq, odlamaq, alov-landırmaq, yandırmaq; 2) *məch.* quduz olmaq (*it haqqında*); II سَعَرَ 1) alışdırmaq, alovlan-dırmaq, qızışdırmaq; الحرب الباردة ~ soyuq müharibəni alovlandırmaq; 2) nırx qoymaq, məzənnə qoymaq, qiymət qoymaq; qiymət-ləndirmək; *maliy.* qiymət təyin etmək; III سَاعَرَ qiymətləşmək, qiymət danışmaq; IV أَسْعَرَ alovlandırmaq, alışdırmaq; V سَعَرَ 1) alovlanmaq, alışmaq; yanmaq, od tutmaq; 2) qiymətləndirilmək, qiymət qoyulmaq; VII اِسْعَرَ quduz olmaq (*it haqqında*); VIII اِسْتَعَرَ alışmaq, alovlanmaq; şölələnmək, od tutub yanmaq

– 1) تَسْعِيرٌ alovlandırma, alışdırma, odlama, yandırma; 2) nırxqoyma, qiymətqoyma, qiymətləndirmə; *maliy.* qiymət təyin etmə
– 1) تَسْعِيرٌ *c.* – tarif; qiymətləndirmə; nırx, məzənnə
– 1) سَعَارٌ qiymətqoyan, qiymət təyin edən
– 1) سَعَارٌ isti, istilik, dəm; 2) bərk aclıq;
3) quduzluq
– 1) سَعَارٌ *c.* qiymət, məzənnə; ...بـ qiymətinə; *günün* بـ *günün* məzənnəsi (*qiyməti*) üzrə; ~ nominal qiymət; *البيع* ~ satış qiyməti; *التبادل* ~ alpari (*müadilə, bərabərlik, müvafıqlıq – kağız pulların nominal qiymətinin qızıl valyutaya tam müvafıqlıy*) kursu; ~ *التكلفة* maya dəyəri; ~ ثابت sabit qiymət; ~ *جار* bazar qiyməti, preyskurant (*malların qiymət siyahısı*); *الخصم* ~ *yaxud* *القطع* ~ veksellərin uçotu kursu, veksəl birja kursu; uçot dərəcəsi (*stavkası*); ~ *الشراء* alışı qiyməti; ~ *المبادلة* mübadilə məzənnəsi; *العملة* valyuta məzənnəsi; ~ *الفائدة* faiz stavkası; ~ *المبادلة* günün məzənnəsi; *الجملة* topdansatış qiymətləri; *القطاعي* *yaxud* *اسعار* pərakəndə satış qiymətləri; ~ *بيان* fond məzənnə cədvəli *والنولون والتأمين* ~ *البضاعة بما فيه التأمين والنولون* *tic.* SİF (*ingiliscə CIF sözündəndir. Cost – qiymət, Insurance – sığorta və Freight – yük kirayəsi* sözlərinin baş hərflərindən düzəldilmiş sözdür, *malın qiymətinə onun dəyəri, sığorta və dənizlə daşınma xərclərinin daxil edilməsini nəzərdə tutan alqı-satqı müqaviləsi növüdür*); ~ *الكبيو* *bax:* كبيو
– 1) سَعَرٌ *c.* dəli
– 1) سَعَرٌ quduzluq; dəlilik; 2) istilik, dəm;
3) bərk aclıq; 4) *hamç.* حرارى ~ *fiz.* kalori

– 1) سَعَرَانٌ quduz, quduzlaşmış
– 1) سَعَرَةٌ quduzluq
– 1) سَعَرٌ *fiz.* kalori (*İraq*)
– 1) سَعَرِيَّةٌ kalorilik, kalori miqdarı
– 1) سَعَرٌ *c.* od; alov, şölə
– 1) مُسَعَّرٌ alovlanan, alışan, şölənənən; yandırıcı, qızğın; ~ *قُدّ* güclü nifrət
– 1) مَسَاعِيرٌ *c.* 1) odçəkən, atəşkeş; 2) qızıqdıran, alovlandıran; təhrikçi; *مُحَارِبَةٌ* qızıqdıranlar
– 1) مَسَاعِيرٌ = مَسَاعِيرٌ *c.* مَسَاعِيرٌ
– 1) مُسَعَّرٌ qızıqdıran, alovlandıran; təhrikçi; *مُحَارِبَةٌ* *مُسَعَّرُو* müharibə qızıqdıranlar
– 1) سَعَرَانٌ = مَسَعُورٌ
– 1) سَعَطٌ IV *أسعط* buruna (*dərman*) tökmək; VIII *استعط* iyilmək (*tütün*)
– 1) سَعُوطٌ burunotu; ~ *علبة* tütün qutusu, burunotu qabı
– 1) مَسَاعِطٌ *c.* مَسَاعِطٌ tütün qutusu, burunotu qabı
– 1) سَعَفٌ *(a)* kömək etmək, yardım göstərmək; III *سَاعَفَ* kömək etmək; IV *أَسَعَفَ* 1) yardım etmək; 2) ilk yardım göstərmək
– 1) إِسْعَافٌ yardım göstərmə; ~ *الاول* ilk yardım göstərmə; ~ *الجمعيّة* təcili yardım; ~ *سيارة* *مركبة* *yaxud* *عربة* təcili yardım maşını; ~ *رجال* sanitarlar (*təcili yardım maşınında*)
– 1) إِسْعَافَاتٌ *c.* dərmanlar
– 1) إِسْعَافِيٌّ sanitar
– 1) سَعَفٌ yardım
– 1) سَعَفٌ *c.* سَعُوفٌ xurma budaqları, xurma yarpaqları; bədmüşk bazar günü (*paxaya bir həftə qalmış axır bazar*)
– 1) سَعَفِيٌّ xurma yarpaqlarından
– 1) سَعَفَةٌ yara, xora; qasnaq, qabıq (*uşağın başında*)

– مُسْعِفٌ iş kömək edən; sərfəli
 I سَعَلَ (u) öskürmək
 – öskürək; الـ الديكى tib. göyöskürək;
 الخيل ~ xəfənək (atda); البت حشيشة bot. dəvə-
 dabarı
 – سَعَلَ c. سَعَلَ küpəgirən qarı, bəd-
 qılıq, deyingən qadın
 – öskürək; الـ حبوب öskürək həbləri
 – سَعَلَ = سَعَلَ
 سَعَلَ c. سَعَلَ tuluq; الـ zool. marabu;
 hind leyləyi, çinədanlı hind leyləyi
 I سَعَلَ (a) سَعَلَ (a) 1) söy etmək, iti addım-
 larla gedib-gəlmək; بين الصفا والمروة ~ din.
 Səfa və Mərvə təpələri arasında söy etmək
 (həcc vaxtı); 2) getmək, yola düşmək;
 ~ بخطى ~ ayaqla, piyada getmək; ~ على قدميه
 iri addımlarla getmək; 3) söy etmək
 (nəyə), söy göstərmək; 4) çalışmaq
 (nəyə), əlləşmək, işləmək (nə üzərin-
 də); ~ في ~ da/-də cidd-cəhd etmək;
 5) kömək etmək məqsədilə ağız açmaq
 (kimə abdi); 6) əleyhinə iş aparmaq (kimin
 ~); II سَعَلَ (a) 2) barəsində məlu-
 mat vermək (kimin); 2) şeytanlamaq, böht-
 tana salmaq (kimi ~)
 – سَعَلَ c. سَاعِي q. سَاع paylayan; 2) xəbərçi, çuğulçu; 3) sözgəzd-
 rən, dedi-qoduçu
 – سَعَلَ 1) xəbərçilik, şeytançılıq, çuğul;
 2) dedi-qodu, böhtan
 – سَعَلَ 1) söy, iti addımlarla gedib-gəlmə;
 الـ Səfa və Mərvə təpələri arasında söy
 etmə; 2) söy, cəhd, cidd-cəhd; 3) çalışqanlıq,
 zəhmət; 4) fitnə
 – سَعَلَ c. سَاع çalışqanlıq, zəhmət; gərgin-
 lik; c. fitnələr

– مَسَاع c. مَسَاع təqdirəlayiq əməl
 I سَعَبَ (ə) ac qalmaq, aclıq çəkmək
 – سَعَبَ aclıq keçirmə, aclıq
 – سَعَبَ aclıq
 – سَعَبَ c. سَعَب q. سَعَب ac
 – سَعَبَ = سَعَبَ دفع به الـ aclığını nə iləsə
 öldürmək
 سَعَسَ 1) yağlamaq, yağ yaxmaq; 2) hopdur-
 maq, canına çəkdirmək
 – سَعَسَ yağ yaxma
 I سَفَّ (i/ə) 1) ağzına qoymaq, udmaq,
 qəbul etmək (dərman); 2) hörmək, toxumaq;
 سَفَّ الحسير həsir toxumaq; IV أَسَفَّ 1) dikmək,
 zilləmək (gözlərini); ~ النظر الى... ~ diqqətlə,
 dik-dik baxmaq; 2) uçuşmaq, pırıldamaq,
 pırıltı ilə uçmaq, pərvaz etmək (quş); alçaq-
 dan uçmaq (təyyarə); 3) ~ الى اسفل درك من ~
 düşkünləşmək; rəzalət girdabına bat-
 maq; 4) nəyisə başdansovma etmək; 5) iç-
 mək üçün vermək (məs., dərman); ~
 kiməsə toz dərmanı vermək; 6) to-
 xumaq, hörmək; سَفَّ الحسير həsir toxumaq;
 VIII إِسْتَفَّ = I 1)
 – إِسْتَفَّ 1) səthilik, başdansovduluq; 2) alçaq-
 dan uçuş; 3) düşkünlük; الشرف لا يسان بالـ
 düşkünlük və alçaqlıqla şərəf qorunmaz
 – سَفَّ xalq dil. rüşvətxor
 – سَفَّ topl. toz dərman
 – سَفَّ arıq; zəif, taqətsiz
 – سَفَّ c. سَفَّ xurma yarpaqlarından toxun-
 muş həsir
 سَفَّ c. سَفَّ veksəl; çek
 I سَفَّ (ə) axıtmaq, tökmək (göz yaşı,
 qan); ~ سمعته ~ kiminsə adını batırmaq, şərəfinə
 toxunacaq söz demək, kimisə bədnam, rüşvay
 etmək; III سَفَّ zinakarlıq etmək; pozğunluq,
 əxlaqsızlıq etmək; VI سَفَّ = III

– سَفَاح qantökən; سَفَاح Səffah (*Qanlı, Qantökən* – ilk abbasi xəlifəsi Əbül Abbasın ləqəbi)

– سَفَاح zinakarlıq; سَفَاح ولد من الـ yaxud سَفَاح mach. bic, nikahdan kənar doğulmaq

– سَفَاح c. سَفَاح eniş, yamac, dağın döşü, dağın ətəyi

I سَفَاح (i) سَفَاح 1) altına basmaq (*erkək heyvan dişini*); 2) şişə keçirtmək, taxmaq; II سَفَاح şişə keçirtmək, taxmaq; III سَفَاح = I

– سَفَاح cütləşmə

– سَفَاح c. سَفَاح şişə

I سَفَر (i) سَفَر 1) səfər etmək, yola çıxmaq; 2) yola salmaq; 3) yazmaq; سَفَر ~ بينه kimisə kiminləsə barışdırmaq; (i) سَفَر 2) örtüyünü çıxarmaq, örtüyünü üzündən götürmək, üz örtüyünü açmaq (*qadın haqqında*); 2) parıldamaq, işıq saçmaq, şəfəqlənmək; II سَفَر yola salmaq, sürgün etmək (*hara* الـ); III سَفَر yola düşmək, səfər etmək, getmək (*harasa*); سَفَر ~ بحرا gəmi ilə səfər etmək; سَفَر ~ برا quru yolu ilə səfərə çıxmaq; IV سَفَر 1) parıldamaq, işıq saçmaq, şəfəq saçmaq, bərq vurmaq; سَفَر ~ الفجر üfük işıqlandı, dan yeri söküldü, şəfəq söküldü; 2) üz örtüyünü açmaq (*qadın*); 3) üstünü açmaq (*nəyin* عن), göstərmək (*nəyi* عن); 4) nəticələnmək, bitmək, qurtarmaq (*nə ilə* عن); VII سَفَر açıq, çıpaq olmaq

– سَفَر, ات, تَسْفِير c. تَسْفِير medalyon

– سَفَر 1. 1) səfər edən, yola çıxan; 2) yazan;

2. 1) c. سَفَر, سَفَر yolçu, müsafir; 2) c. سَفَر kitabəyazanlar

– سَفَر (c. سَفَر 1) açıq, örtüksüz; سَفَر ~ امرأة

örtüksüz qadın, örtüyünü atmış qadın;

2) aşkar, aydın; سَفَر بالقوة açıq-aşkar zor yolu ilə; سَفَر ~ بصفة

1) vasitəçilik, barışdırıcılıq; 2) səfirlik, elçilik

– سَفَر c. yolçular, müsafirlər, səyahətçilər

– سَفَر 1) səfər, səyahət; سَفَر c. سَفَر yol xərcləri; 2) yol, gediş, reys; 3) *hərb*. yürüş, hərbi əməliyyat; 4) şəfəq, dan yeri

– سَفَر c. سَفَر kitab, yazı; سَفَر الاسفار المنزلّة Musanın beş kitabı

– سَفَر c. سَفَر süfrəçi, ofisiant, yemək-gətirən

– سَفَر c. kitabəyazanlar

– سَفَر 1) səfər; səyahət; yol, gediş; 2) reys

– سَفَر 1) süfrə, dəstərxan; 2) yol azuqəsi; 3) yemək masası; سَفَر رئيس metrd-hotel; hoteldə baş süfrəçi; سَفَر فضيآت gümüş süfrə qab-qasığı

– سَفَر 1) səfər -i/-ı; yol -i/-ı; سَفَر شطرنج ~ yol şahmatı; سَفَر سرير səfər çarpayısı, yol çarpayısı

– سَفَر 1) səfər; səyahət; gediş; ekskursiya; 2) uçuş (*təyyarənin*); 3) marşrut qatırı

– سَفَر açıq üzlər; سَفَر مسألة üz örtüyünün götürülməsi məsələsi

– سَفَر 1) səfir, elçi; səlahiyyətli nazir; سَفَر البابوي nunsı, Papanın elçisi; سَفَر فوق fövqəladə və səlahiyyətli səfir; سَفَر المتجول yaxud سَفَر المتنقل gəzərgi səfir

– سَفَر min. sapfir, yaqut

– سَفَر c. الوجه ~ üzün açıq hissələri (*qadında*)

– سَفَر 1) müsafir; 2) sərnişin; 3) qonaq

– سَفَر c. سَفَر bot. heyva (*meyvə*)

– سَفَر c. سَفَر bir heyva (*meyvə*)

سَفْطَائِي səfsətəçi, sofist
 – سَفْطَائِي 1) səfsətə, sofistika; səfsətəçilik, sofizm; 2) boşboğazlıq, boş danışq
 – سَفْطَائِي 1) səfsətəyə əsaslanan, sofistika
 –i/-ı; 2) səfsətəçi, sofist
 – سَفْطَائِي səfsətəçi, sofist
 سَفْطَائِي c.: الأمور ~ axmaqlıqlar, sarsaqlıqlar; الأمور ~ اشتغل بـ axmaq-axmaq işlərlə məşğul olmaq, sarsaqlıq etmək
 I سَفْطَائِي (u) سَفْطَائِي təmizləmək (*balığı*)
 – سَفْطَائِي 1) pul, axça, pulcuq, pərək (*balı-ğın*); 2) qabıq (*qəhvənin*)
 – سَفْطَائِي c. أسقاط 1) səbət; 2) qutu; sandıqça, mücrü
 I سَفْطَائِي (ə) سَفْطَائِي 1) sillə vurmaq, şillə vurmaq, şillələmək, zərbə endirmək; 2) bağlamaq, çırpmak (*məs., qapını*); II سَفْطَائِي əsmək (*külək*)
 – سَفْطَائِي sillə, şillə
 I سَفْطَائِي (u) سَفْطَائِي axıtmaq, tökmək; VII سَفْطَائِي axmaq, axıdılmaq, tökülmək
 – سَفْطَائِي qanıçən, qantökən, qansoran
 – سَفْطَائِي tökmə, axıtma; ~ الدماء qan tökmə, qan axıtma, qırğın
 I سَفْطَائِي (ə) سَفْطَائِي səfil, avara, sərgərdan olmaq; alçaq, rəzil olmaq; V سَفْطَائِي səfillik etmək, səfələt içərisində olmaq; alçaqlıq etmək, rəzillik etmək, alçalmaq
 – سَفْطَائِي c. سُفْلِي 1) 1) ən səfil, ən alçaq, ən rəzil; 2) *həmç.* ~ السافلین rəzillərin rəzili; 2. alt, alt hissə
 – سَفْطَائِي səfillik, alçaqlıq, rəzillik
 – سَفْطَائِي c. سَفْلِي 1. səfil, alçaq, rəzil; 2. alçaq adam, əclaf, namərd
 – سَفْطَائِي səfələt, rəzillik, alçaqlıq
 – سَفْطَائِي 1) alt, alt hissə; 2) özül, bünövrə, təməl

– سَفْلِي 1) alt; 2) özül, bünövrə, təməl; 3) döşəmə yaşmağı, haşiyə; 4) dib
 – سَفْلِي 1) alt, aşağı; 2) alçaq, rəzil; 3) dünyəvi
 – سَفْلِي 1. səfil, alçaq, rəzil; 2. *bot.* həvəşçiçək
 سَفْلِي تَسْفَلَقَ parazitlik, tüfeylilik etmək, kiminsə (عليه) hesabına yaşamaq
 – سَفْلِي = تَسْفَلَق
 – سَفْلِي parazit, tüfeyli, müftəxor
 – سَفْلِي parazitizm
 (سفن) II سَفْلِي paz vurmaq
 – سَفْلِي c. إسفين paz, çiv; ~ (بين) ... دَقْ سا في ... *məcaz.* aralarını vurmaq, küsdürmək
 – سَفْلِي pazşəkili, pazaoxşar; الخط الـ mixi xətt, mixi yazı
 – سَفْلِي gəmiqayıran
 – سَفْلِي gəmiqayıрма
 – سَفْلِي 1) sumbata, sumbata kağızı; 2) *zool.* skat (*sivri quyuqlu, yastı bədənli yırtıcı balıq*)
 – سَفْلِي qabıq
 – سَفْلِي = إسفين
 – سَفْلِي c. سَفْلِي ~ تجارية gəmi; سَفْلِي ~ سَفْلِي ~ حاملة للطائرات təyyarədaşıyan gəmi; سَفْلِي ~ حربية hərbi gəmi; الشحن ~ yük gəmi; سَفْلِي ~ فضاء ~ كونيّة ~ kosmik gəmi; سَفْلِي ~ نوح ~ buzqıran gəmi; سَفْلِي ~ واضعة الألغام minadüzən gəmi; سَفْلِي ~ جوف yaxud سَفْلِي ~ عنبر gəminin anbarı; سَفْلِي ~ مقدم gəminin burnu; سَفْلِي ~ مؤخر gəminin dal tərəfi; سَفْلِي ~ astr. Arqonavtlar gəmi; سَفْلِي ~ الدجاجة ~ səhra gəmiləri, dəvələr; سَفْلِي ~ toyuq sinəsi
 – سَفْلِي c. مَسْفَيْن tərzanə
 سَفْلِي süngər
 I سَفْلِي (u) سَفْلِي 1) səfeh, axmaq, ağılsız olmaq; 2) həyasız, sırtıq,

abırsız olmaq; 3) bədxərc olmaq; II سَفَّهَ
səfeh, axmaq, ağılsız hesab etmək; axmaq
yerinə qoymaq; nəyisə axmaqlıq saymaq;
~ نفسه ~ özünü məzəmmət etmək; VI تَسَفَّاهَ
özünü axmaqlığa vurmaq

– سَفَاهَةٌ 1) səfəhlik, kəmağillıq, ağılsızlıq, axmaqlıq; 2) həyasızlıq, sırtıqlıq, abırsızlıq; 3) bədxərclik

سَفَاهَةٌ = سَفَهٌ —

سَفَاةٌ , سَفَائِهِ c. سَفِيهَةٌ q. سِفَاهٌ , سِفْهَاءُ c. سَفِيَةٌ —

1) səfeh, axmaq, ağilsız; 2) həyasız, sırtıq, abırsız; 3) bədxərc; 4) alçaq növ, pis

سَقَا *topl.* qılçıq (*sünbülün*), qıl; püfə, közəl, köçəl, saman

— سَفَاةٌ qılçıq

I سَفَى (i) سَفَى qaldırmaq, gətirmək (*toz, torpaq – yel, külək haqqında*); IV أَسَفَى əsmək (*yel, külək*)

— toz سَافِيَاءُ

– الرمال ~ küləyin gətirdiyi toz –
torpaq

دَءَءَ سَقْبَانُ, سَقُوبٌ c. سَقْبٌ dəvə balası, köşək

سَقَرُ *q. cəhənnəm*, cəhənnəmin ən isti yeri,
cəhənnəmin dibi

سَقَّقَ 1) islatmaq, yaş etmək, hopdurmaq, salmaq (*suya*); 2) cikkildəmək, civildəmək, cik-cik etmək (*quslar*)

– سِفْسَاقَةٌ *zool.* yağışcüllütü, kürən cüllüt,
covdarçı

– سَفَقَةً 1) islatma, yaş etmə, hopdurma, suya salma; 2) cikkildəmə, civildəmə, cıkcıkcı etmə

1 سُقُوط (*u*) سُقُوت 1) süqut etmək, devrilmək, yıxılmaq, enmək, düşmək; 2) azalmaq, əksilmək (*məs., hərarət*); 3) qüvvədən düşmək, hökmü qalmamaq, mənasını itirmək;

aradan qalxmaq; 4) səhv etmək; 5) geridə qalan olmaq (*şagird haqqında*); 6) salmaq (*uşaq, bala*); ! لَيْسَ rədd olsun!; ... رأسه في ~ o, -da/-də doğulmuşdur; في الامتحان ~ imtahanndan kəsilmək; في قبضته ~ kiminsə əlinə düşmək; من عيني ~ o, gözümdən düşüb; لي كتاب نادر ~ əlimə nadir bir kitab düşüb; به ~ əlindən salmaq; في يده *məch.* a) o nə edəcəyini bilmirdi; b) *məcaz.* o, divara dirənmişdi; II سَقَطَ 1) salmaq, devirmək, yıxmaq; 2) kəsmək (*imtahanndan*); 3) saldırmaq (*uşaq, bala*); III سَاقَطَ bir-bir atmaq, aşağı salmaq (*məs., xurma salxımlarını*); الحديث ~ növbə ilə danışmaq, kiminsə ardınca danışmaq; IV أَسْقَطَ 1) salmaq; yıxmaq, devirmək; الانسان ~ dişlərini vurub sındırmaq; طائرة ~ təyyarəni vurub salmaq; 2) ləğv etmək, etibardan salmaq, qüvvədən salmaq; 3) hesablaşmamaq, hesaba almamaq; çıxmaq; 4) buraxmaq (*məs., mətn-dən bir parçanı*); 5) saldırmaq (*uşaq*), abort etmək; salmaq (*döl*); حصنا ~ qalanı çök-dürmək, almaq; الدعوى ~ iddiaya nəhayət vermək; عنه الجنسية ~ kimisə vətəndaşlıqdan məhrum etmək; في قوله ~ danışarkən ya-nılmaq, səhv etmək; في يده *məch.* a) o nə edəcəyini bilmirdi; b) *məcaz.* o, divara dirədilmişdi; كلامه قلبى بين جنبي ~ onun dedik-lərindən ürəyim düşdü; V تَسَقَطَ 1) korlanmaq, qüsurlu olmaq; 2) tədricən toplamaq (*məlumat*); VI تَسَاقَطَ 1) tökülmək (*saçlar*); səpələnmək, dağılmaq; 2) parçalanmaq, pozulmaq; على نفسه ~ öz-özünə yıxılmaq; çürümək; 3) yağmaq (*yağış*); 4) axmaq, sü-zülmək (*qan*); X اِسْتَسْقَطَ pislilik istəmək, bədənə dua etmək (*kiməsə* رأسه)

– إسْقَاطُ 1) çıxma, tutma; güzəşt; ~ مع tutmaqla (*nəyisə*); 2) atma, salma, devirmə; 3) uşaqsalma, abort; 4) proyeksiyasını salma; عنه الجنسية ~ kimisə vətəndaşlıqdan məhrum etmə

– تَسْقِيطُ at qudurması

– سَقَاطُ qüsurlu, nöqsanlı, eyibli; ~ الخلق ~ əxlaqsız; ~ من الحقوق المدنية ~ mülki hüquqlardan (*vətəndaşlıq hüquqlarından*) məhrum edilmiş; ~ امرأة düşkün qadın, əxlaqsız qadın, fahişə

– سَقَاطُ yığıntı, töküntü

– سَقَاطُ içalat, qarın satan

– سَقَاطَةُ, سَقَاطَةُ, سَقَاطَةُ – at – qapı sürgüsü; rəzə; *tex.*

dilçək

– أسْقَاطُ 1. qüsurlu, nöqsanlı, eyibli; 2. *c.* أسْقَاطُ

1) qüsurlu, nöqsanlı; qüsurlu məhsul, keyfiyyətsiz mal, çıxdaş, zay; اسقاط المخطوط əlyazmasının naqis (*düşmüş*) səhifələri; 2) tullantı, zibil; ~ الاثثار ~ xarab olmuş meyvə; ~ الكلام ~ söyüş, ədəbsiz sözlər; 3) içalat, qarın, baş-ayaq, kölləpəçə; ~ خسر الجلد والـ Əli aşından da olmaq, Vəli aşından da; Əli hər şeydən çıxmaq (*hər fən: dəri də əldən getdi, baş-ayaq da*)

– سَقَطُ 1) yağıntı, yağmur; 2) qığılcım (*çaxmaq daşından*); salınmış uşaq, düşük

– سَقَطُ, سَقَطُ *c.* أسْقَاطُ salınmış uşaq, düşük

– سَقَطَاتُ *c.* سَقَطَاتُ 1) düşmə, yıxılma, basılma, məğlub olma; 2) səhv

– سَقَطِيٌّ köhnə şeylər alverçisi, köhnə-kürüşçü, cındıralan, cındırıyan

– سُقُوطُ 1) süqut etmə, düşmə, enmə; 2) əhəmiyyətini itirmə; (بمضي المدة) ~ الحق (müddəti ötdüyündən) hüququn itirilməsi; ~ الدعوى ~ iddiaya nəhayət verilməsi

– سَقِيطُ 1) dolu; 2) qırov; qar

– مَسْقُطُ, مَسْقُطُ *c.* مَسْقُطُ 1) düşmə yeri; ~ المياہ ~ şəlalə, şırran; 2) proyeksiya, plan; ~ أفقي ~ üfqi proyeksiya; ~ جانبي ~ yan tərəf, böyür tərəf; ~ رأسی ~ fasadın, ön tərəfin cizgisi; ~ الرأس ~ azimut, səmt proyeksiyası; ~ السمتی ~ doğulduğu yer, doğum yeri, Vətən

– مُسْقُطُ 1) salıcı, düşürdücü; 2) abortiv

– مُسْقِطَاتُ *c.* abortiv vasitələr

– سَقَعَ *(a)* ¹ سَقَعَ vurmaq, sillələmək, şillələmək; ~ ما ادرى سقع bilmirəm hara gedib, hara it-bat olub; ² سَقَعَ *(a)* banlamaq (*xoruz*)

– سَقَعَ *c.* أسْقَاعُ yer, hansısa bir tərəf

– مُسَقَّعَةٌ müsəqqə (badımcən və ətdən bişirilmiş xörək)

– سَقَفَ *(u)* üstünü örtmək, damını örtmək, salmaq; II سَقَفَ 1) damını, taxtapuşunu salmaq, örtmək; 2) səqfini, tavanını düzəltmək; 3) əl çalmaq, alqışlamaq

– أسْقَفَ *bax:* əlifba sırası ilə

– تَسْقِيفَةٌ *c.* ات. talvar, çardaq, taxtapuş; dam, mərək; barak

– سَقَافُ taxtapuşçu, taxtapuş ustası

– سَقُوفُ *c.* سَقُوفُ 1) taxtapuş, dam; 2) səqf, tavan; ~ ثريا asma çilçirraq; ~ الحلق ~ damaq

– سَقِيفَاتُ, سَقَائِفُ *c.* سَقِيفَةٌ 1) talvar, çardaq; 2) dam, pəyə; mərək; 3) anqar; 4) pavilyon

– مُسَقَّفٌ üstü örtülmüş, damı salınmış, damla örtülmüş; üstüörtülü bazar

– سَقَائِلُ *c.* سَقَائِلُ, سَقَائِلُ 1) aşırma körpü; taxta körpü; gəzdirmə körpü; taxta səki; 2) taxta-bənd (*tikintidə*); 3) nərdivan, pilləkən (*müq. et: صَقَالَةٌ*)

– سَقْلَبُ aşırmaq, yıxmaq, devirmək, çevirmək

– سَقْلَبَةٌ aşırma, yıxma, devirmə, çevirmə

– سَقْلَبِيٌّ 1. slavyan -i/-ı; 2. *c.* slavyan

I سَعِمَ (a) سَعَمَ xəstə, nasaz, zəif olmaq;
arıqlamaq; II سَعَمَ xəstələndirmək; IV أَسْعَمَ
xəstəlik, nasazlıq, kefsizlik, əzginlik doğur-
maq; əldən salmaq, taqətdən salmaq, üz-
mək, yormaq

1) *أسقام* *c. سقام* – xəstəlik, kefsizlik, nasazlıq; zəiflik; arıqlıq; 2) *çatışmazlıq*; pis zövq (*məs., bir şey seçimində*)

1) سَقَائِمٌ c. سَقِيمَةٌ q. سَقَمَاءُ c. سَقِيمٌ – nasaz, kefsiz, azarlı; zəif; arıq; 2) c. سَقَمٌ səhv, qeyri-düzgün, xətalı (*ifadə haqqında*)

– مِسْقَامٌ xəstə, naxoş, nasaz, azarlı, tez-tez
xəstələnən

سُقْمَرِي makrel, skumbriya (*balıq*)

I سَقَى (i) سَقَى 1) su vermək, içirtmək, su paylamaq, sulamaq, sirab etmək, sirab qılmaq; 2) islatmaq, suvarmaq; ~ الله ضريحه! وَنُورَه! Allah qəbrini sirab qılsın, nur ilə doldursun!; 3) bərkitmək (*poladı*); II سَقَى islatmaq, islaq hala salmaq; III سَقَى birgə içmək (*kiminləsə*); IV أَسَقَى 1) içirtmək; 2) suvarmaq, sulamaq; VI نَسَقَى bir-birini içirtmək; başqaları ilə birgə içmək; VIII اِسْتَقَى 1) su istəmək; su çəkmək (*quyudan* من); 2) su götürmək (*çaydan* من); X اِسْتَسَقَى yağış yağması üçün dua etmək

– **إِسْتِسْقَاءٌ** *tib.* vodyanka, assit, hidrops, bədən boşluqlarına su yığılması (*xəstəliyi*)

— اِسْتِسْقَائِي vodyanka ilə bağlı, bədən boş-
luqlarına su yığılması ilə bağlı (*xəstəlik*)

— ساق c. سقاء saqi, içkipaylayan

– سَاقِيَةٌ 1. saqi kadın, içkipaylayan kadın;

2. c. سَوَاق 1) suvarma çarxı; 2) suvarma kanalı

— tulug أسْقِيَهُ c. سِقَاءُ

– سَقَاءٌ suçu, sudaşıyan, susatan; çiyinağacı
(su daşımaq üçün)

– سَقْلُوْةٌ bayt. manqo, saqqo
(birdırnaqlı heyvanlarda yoluxucu xəstəlik);
الدَّيْرِيّ dəri saqqosu

سِقَايَة – 1) su vermə; 2) suvarma; sulama;
 الحَاجَّ ~ yaxud التَّار tar. Məkkədə zəvvarlara
 fəxri su paylamaq vəzifəsi

– سَقَى 1) suvarma; sulama; 2) süni yolla suvarılan torpaq sahəsi; 3) bərkitmə (*poladı*)

— سُقْيَا içki; أَنْيَة الـ su qabı, içki qabı

— **مِسْقَوَى, مِسْقَوَى** süni yolla suvarılan

– مَسْقَى 1) suvarılan, su verilmiş; 2) bərkidilmiş (*polad*)

— *c. مَسَاقِ* *suvarma kanalı, arx*

I 1 سَكَّ (ə/u) سَكَّ (سَكَّ) qıfıllamaq, qıfılla bağ-
lamaq; 2) zərb etmək (*sikkə*), kəsmək (*pul*);
II سَكَّ سَكَّ (ə) سَكَّ kar olmaq;
III سَكَّ سَكَّ (ə) سَكَّ kar olmaq;
IV سَكَّ سَكَّ (ə) سَكَّ kar olmaq;
V سَكَّ سَكَّ (ə) سَكَّ kar olmaq;
VI سَكَّ سَكَّ (ə) سَكَّ kar olmaq;
VII سَكَّ سَكَّ (ə) سَكَّ kar olmaq;
VIII سَكَّ سَكَّ (ə) سَكَّ kar olmaq;

kar سَكَّ. c. سَكَّاءُ. q. أَسَكُّ —

– ^١سَكْ zərb etmə, kəsmə; دار السكْ zərb-xana, sikkəxana

– 1) سَكْوَكٌ c. 2 سَكٌّ mismar; ştift; 2) qarmaq

– سَكَاٌ atmosferin üst qatları, stratosfer

– سِكَةٌ *c.* سِكَكٌ 1) sikkə; 2) yol; زراعيّةٌ ~
tarla yolu; سلطانيّةٌ ~ böyük yol, poçt yolu;
3) küçə; الفلاح ~ *yaxud* المحراث ~ gavaһın;
الحديد ~ *yaxud* الديديّة ~ dəmir yolu; ~ عامل
الحديد dəmiryolçu

– مَسْئُولَاتٌ *c.* kəsilməş sikkələr, pullar;
ضَرْبُ السِّكَّةِ *sikkə zərb etmə, sikkə kəsmə,*
پول کəsmə; عِلْمُ السِّكَّةِ *numizmatika*

I سَكَبَ (*u*) tökmək; boşaltmaq; axıtmaq; الحديد الصب ~ çuquntökmə; قلبه ~ ürəyini boşaltmaq; VII اِسْكَبَ 1) tökülmək, bo-

şaldılmaq, axıdılmaq; axmaq, tökülmək; axıtmaq; 2) yağmaq (*yağış*)

– تَسْكَبُ tökmə, boşaltma, axıtma

– تَسْكَبُ tökən, boşaldan, axıdan; *astr.*

Dolça bürcü

– سَكْبَةُ anemon (*qaymaqçiçəklilər fəsilə-sindən bəzək bitkisi*)

– سَكْبُ tökülmüş, axıdılmış

– مَسْكَبُ c. tinglik, şitillik; lək, kərdi;

مسالك بقونس cəfəri ləkləri

سَكْبُ sekbac (*ət, sirkə, soğan, bal və s.-dən hazırlanmış xörək*)

I سَكْتُ (u) 1) sükut etmək, sükuta dalmaq, sükuta getmək, susmaq, dinməmək, səsinə çıxarmamaq, kiryib qalmaq; 2) danışmamaq (*nə barədə*); üstündən sükutla keçmək (*nəyin*); 3) sakitləşmək; *qə-zəbi* soyudu, sakitləşdi; 4) *məch.* ürəkkeçməsi tutmaq; iflic olmaq; II سَكْتُ susdurmaq, kiritmək; susmağa məcbur etmək; *الطفل* ~ uşağı kiritmək, sakitləşdirmək; IV أَسَكْتُ 1) susdurmaq, kiritmək; *بِقَضْمِهِ* ~ bir tikə ilə aclığını öldürmək; *مَدْفِئَةُ الْعَوَى* ~ düşmən artilleriyasını susdurmaq; 2) susmaq, sakit olmaq, səsinə kəsmək, kirmək

– إِسْكَاتُ susdurma

– سَاكِتُ 1) susan; 2) dinib-danışmayan; 3) sakit

– سَكَاتُ 1) susma, dinməmə; 2) dinməzlik, danışmazlıq, sakitlik, səssizlik

– سَكَاةُ qaneedic, inandırıcı cavab

– سَكْتُ susma, dinməmə; *على* dinməz-söyləməz, səssiz-səmirsiz, dinmədən, danışmadan

– سَكْتَةٌ 1) susma; sükut; 2) *tib.* ürəkkeçməsi, iflic; *قَلْبِيَّةٌ* ~ ürəktutması; ürək iflici;

داء الـ apopleksiya, beyinə qan sızması nəticəsində iflic; *الـ الدماغية yaxud* insult

... التزم الـ تجاف... 1) sükut; susma; ... münasibətdə sükutu pozmamaq; *لا تتحمل الحالة* bu halda susmaq yaramaz; 2) dinməzlik, danışmazlıq; *بـ* dinməz-söyləməz, səssiz-səmirsiz, dinmədən, susaraq

– سَكْتُ sakit, dinməz, danışmaz, azdanışan

– مُسَكِّتٌ inandırıcı, qaneedic (*cavab*)

خَلْقُ دِل. qənaətbəxş; orta, dözüləsi

I سَكْرُ (ə) سَكْرُ sərxoş, məst olmaq, keflənmək; *سَكْرُ (u)* bağlamaq, örtmək (*məs., qapını*); II سَكْرُ 1) bağlamaq, örtmək; *~ haradasa* suyu kəsmək, su borusunu bağlamaq; 2) məst etmək, kefləndirmək, sərxoş etmək; 3) şəkər vurmaq, qənd qatmaq, şəkərləndirmək (*meyvəni*); 4) şəkərlənmək, xarlanmaq; *بَصْرُهُ* ~ *məch.* a) rəngləri seçə bilməmək, daltonizmə mübtəla olmaq; b) pis görmək; IV أَسَكْرُ sərxoş etmək, məst etmək, kefləndirmək; VI تَسَاكَّرُ özünü sərxoşluğa vurmaq

– تَسْكِيرٌ *tib.* daltonizm

– سَكَاكُرُ c. şirni, şirniyyat; nabat; şəkərli meyvə, şəkərli meyvə qabığı

– مَسْتَدِيعِي içki

– سَكْرُ sərxoş, məst, kefli

– سَكْرُ 1) keflənmə, sərxoş olma, məst olma; 2) sərxoşluq, məstlik

– سَكْرُ şəkər, qənd; *الاحمر* bastr, sarı rəngli şəkər tozu; *البنجر* ~ şəkər; çuğundur şəkəri; *الشعير* ~ maltoza, səməni şəkəri; *الفاكهة* ~ qənd; *القلوكة* ~ üzüm şəkəri; *العنب* ~ şəkər qamışı şəkəri;

Allah yerini cənnətlik elə-

sin! (ölmüş adam haqqında); VI تُسَاكِنُ birgə yaşamaq; VIII اِسْتَكَنَ 1) tabe olmaq, itaət etmək, boyun əymək (*kimə -*); 2) sakitləşmək

– مشكلة yerləşdirmə, mənzil vermə; ~ المənzil problemi

– تُسَكِّنُ 1) təskin etmə, sakitləşdirmə; yumşaltma, yüngülləşdirmə; 2) *gram.* sü-kun qoyma

– ساكِنٌ 1. 1) sakit; 2) hərəkətsiz; statik; 3) *gram.* samit, səssiz; ... لا يحرك ... üçün əlini ağdan qaraya vurmayıb; 2. c. سَكَّانٌ *el.* stator

– ساكِنٌ 1. yaşayan; 2. sakin; ساكِنٌ çoxsakinli, çox əhali yaşayan; şəhər sakinləri, şəhər əhalisi; ساكِنٌ المدينة yerli, yerli əhali; ساكِنٌ الجَنان ~ cənnətlik

– ساكِنَةٌ c. ساكِنٌ qadın, yaşayan qadın

– ساكِنَةٌ bıçaqçı

– ساكِنَةٌ = ساكِنٌ

– ساكِنٌ – اتٌ c. سَكَّانٌ

– المشكلة الساكِنَة ساکینlərə aid olan; ~ المənzil problemi

– ساكِنٌ 1) yaşama, sakin olma, yaşayış;

2) mənzil, yaşayış yeri; ساكِنٌ ev-ləri; ساكِنٌ أزمة mənzil böhranı; ساكِنٌ قابل yaşayış üçün yararlı

– ساكِنٌ – اتٌ c. ساكِنَةٌ

– محلٌ ساكِنٌ yaşama, yaşayış; qalma; ساكِنٌ yaşayış yeri

– مناطق ساكِنٌ –i/-1, mənzil –i/-1; ساكِنٌ yaşayış rayonları; ساكِنٌ مə-həllələr

– ساكِنٌ 1) dinclik, rahatlıq; sakitlik;

2) *gram.* sükun

– ساكِنٌ statik

– ساكِنٌ k., q. c. ساكِنٌ bıçaq; المطبخ ~ mətbəx bıçağı

– ساكِنٌ = ساكِنٌ c. ساكِنَةٌ

– ساكِنٌ 1) sakitlik; ~ وهذو sakit-sakit, səssiz-səmirsiz; ~ نفسه ملك aramını saxlamaq; 2) ساكِنٌ Allah tərəfindən göndərilən ar-xayınlıq; 3) sakit hava, tam sakitlik

– ساكِنٌ مَسْكَنٌ c. مَسْكَنٌ, مَسْكَنٌ yeri, mənzil

– اتٌ c. مَسْكَنٌ – tib. sakitləşdirici, ağrıkə-sici vasitə

– مَسْكَنٌ miskinlik, ağır vəziyyət; yoxsulluq

– مَسْكُونٌ 1) məskun, insan yaşayan yer, sakin olan yer; 2) cinli, dəli, divanə; 3) cinlərin məskən saldığı (*məs., ev*)

– مَسْكُونَةٌ Yer, Yer kürəsi

– مَسْكُونٌ *din.* ümumdünya –i/-1 (*məs., kilsə məclisi*); مَسْكُونٌ البطريرك القُدسيyyət sahibi ümumdünya patriarxi

– مَسْكِينٌ c. مَسْكِينٌ miskin; yoxsul, bədbəxt مَسْكِينٌ iskəncəbi (*şirni ilə sirkənin qarışdırılmasından hazırlanan şərbət*)

– مَسْكِينٌ iskəndəriyyəli, İskəndəriyyə sakini

– مَسْكِينٌ skandinav

– سَلَّ 1) çıxartmaq, çəkib çıxartmaq, dartıb aparmaq, oğurlamaq; 2) qopartmaq (*dilini*); 3) *məch.* vərəmə tutulmaq; V تُسَلِّلُ

soxulmaq, keçmək, gizlicə girmək (*hara* ~ من باب sızıb keçmək, sirayət etmək; (الي) arxa qapıdan gizlicə girmək (*hara* (الي) VII اِسْلَّ 1) sürüşüb girmək, gizlicə yol tapmaq, görünmədən keçmək (*hara* (من) görünmədən çıxıb getmək (*haradan* (من) cavab verməkdən yayınmaq, bo-yun qaçırmək; 2) vərəmə tutulmaq; VIII اِسْتَلَّ

1) çıxartmaq, çəkib çıxartmaq; سيفه ~ qılın-cını siyirmək; 2) qopartmaq, dartıb almaq; xəstəlik onun sağlamlığını əlindən aldı

– 1) gizlicə nüfuz etmə, süzülmə, girmə; 2) *mus.* fuqa (*bir musiqi mövzusunun ardıcıl surətdə müxtəlif səslərlə təkrarından ibarət musiqi forması*); 3) *idm.* ofsayd, oyundan kənar vəziyyət; 4) *tib.* infiltrasiya (*orqanizmin hüceyrə və toxumalarına yad maddələrin keçməsi və orada toplanması*)

– سَلَّ رُؤْيٍ ~ vərəm; تَدَرَّيَ *həmç.* سَلَّ, سِلَّ ağ ciyər vərəmi; سَلَّ الغُطَامِ sümük vərəmi

– سَلَّ *c.* سِلَّ küçük səbət

– سَلَّ səbəttoxuyan, səbətsatan

– 1) nəsil, övlad, nəvə-nəticə; 2) ailə, soy, sülalə; 3) cins; mənşə; علم السلاطات etnologiya; 4) *biol.* ştam

– 1) ailə -i/-1; nəsil -i/-1; sülalə -i/-1; 2) etnoloji

– كُرَّةُ السَّلَّ *c.* سَلَّ küçük səbət; كرة السلة basketbol; المهملات ~ kağız səbəti

– 1. 1) siyirilmiş; 2) ... nəslindən olan; 2. *c.* سَلَّ oğul

– 2 *c.* سَلَّ vərəmli, vərəmə tutulmuş

– 1. 1) siyirilmiş (*q.*); 2) ... nəslindən olan qız; 2. *c.* سَلَّ qız

– 1) səbət iynəsi; iynə, biz; *memar.* şpil (*binanın təpəsində uzun mil*); 2) obelisk (*sütun şəklində daş abidə*)

– 1) siyirilmiş; 2) vərəmli

– 1) *əritmək* (*yağ*); 2) təmizləmək, saflaşdırmaq; VIII *إِسْتَلَّ* = I

– سَلَّ *ərinmiş yağ*

– سَلَّ *topl.* tikanlar (*palmanın*)

– سَلَّ (*سَلَاتٌ*) *c.* سَلَّ tikan (*palmanın*);

– ياخِشِي خَيْرَ لِي اِنْ اَخِيطَ ثَوْبِي وَلَوْ بِـ *yaxşısı budur ki, bu işi özüm edim* (*hər fən: mənim üçün yaxşı olar ki, tikanla da olsa, paltarımı özüm tikim*)

– سَلَّ *c.* سَلَّ *axalq dil.* = سَلَّ

– سَلَّ = مَسَلَّ, مَسَلَّ

– سَلَّ *topl.* slavyanlar

– 1. slavyan -i/-1; 2. slavyan

– سَلَّ = سَلَّ

– سَلَّ *tazi*, ov iti

– 1) *qarət etmək*; soymaq, soyub talan etmək, talamaq, çalib-çapmaq, əlindən almaq; qapıb almaq, qoparıb götürmək, məhrum etmək; ~ kimisə vətəndaşlıqdan məhrum etmək; 2) ələ keçirmək (*qənimət*); 3) çıxmaq; ~ ağlı başından almaq, məftun etmək, valeh etmək; ~ *yas*, matəm paltarını geymək, qara geyinmək (*kimə görə*); VII *إِسْلَبَ* qarət edilmək, soyulmaq; VIII *إِسْلَبَ* qarət etmək, soymaq; əlindən almaq; çırpırdırmaq, çalib-çapmaq, talamaq

– *qarətçilik*, soyğunçuluq, çapqınçılıq, talan

– *üslub*, metod; tövr, tərz, forma, qayda, səpki; *küt-əstəmal asalıb* *lavi qırğın vasitələri tətbiq etmək*

– 1. mənfi, neqativ; 2. *foto* neqativ

– *yas* paltar; qara, matəm

– 1 *ipçi*, kəndirçi, kəndirhazırlayan

– 2 *qarətçi*, oğru, çapqınçı, quldur, soyğunçu, çapovulçu

– *qarətçi*, oğru, çapqınçı, quldur, soyğunçu, sapovulçu (*kişi və ya qadın*)

– سَلَبٌ 1) qarət, oğurluq, quldurluq, çap-qınçılıq; 2) mənfilik; 3) çıxma; لـ mənfi; علامة الـ *riyaz*. çıxma işarəsi

– سَلَبٌ 1) c. سَلَابٌ qarət edilmiş mal, talan edilmiş mal, qənimət

– سَلَبٌ 2) topl. 1) kanatlar, trosalar; iplər, kəndirlər, sicimlər (*xurma lifindən*); 2) içalat, baş-ayaq

– سَلَبٌ c. سَلْبَةٌ – tros, kanat; ip, kəndir, sicim (*xurma lifindən*)

– سَلْبِي 1) 1) səlbi; الصفات السلبية səlbi sifətlər (*Allahda olmayan sifətlər*); mənfi; 2) neqativ; 3) passiv, qeyri-fəal; المقاومة السلبية passiv müqavimət; 2. c. اِتْ – neqativ tərəfi; *foto neqativ*

– سَلْبِيَّةٌ 1) mənfilik; 2) neqativlik; 3) neqativizm; 4) *foto neqativ*

– سَلِيْبٌ 1) qarət edilmiş, oğurlanmış; 2) zorla alınmış

– مَسْلُوبٌ 1) qarət edilmiş, oğurlanmış; 2) dəli; القوة ~ öldən düşmüş; zəif

سَلْبَنَدٌ səlbənd (*atın başını düz saxlamaq üçün yüyəndən tapqıra gedən qayıq*)

I سَلَتَ (i) siyirmək, çıxartmaq; çıxarıb atmaq; ملابسه ~ paltarını çıxarıb atmaq; يَخُودُ الرأسَ ~ başını qırmaq; يَخُودُ الشَّيْءَ ~ bir şeyi kəsmək; II سَلَتَ siyirmək, dəfələrlə çıxartmaq (*nəyi*); VII اِسْلَتَ 1) siyirilmək, çıxarılmaq; 2) gizlənmək, gizlicə getmək, əkilmək

سُلْلَعٌ süllec (*işlətmə keyfiyyətinə malik ot bitkisi*)

سَلْجَمٌ topl. 1) şalgam; raps, turpəng; 2) vəzərək (*ot bitkisi*); زيت السَلْجَمِ vəzərək yağı

– سَلْجَمَةٌ c. اِتْ – bir şalgam; bir turpəng; bir vəzərək (*ot bitkisi*)

سَلْجُوقِيَّةٌ c. سَلْجُوقِيَّةٌ tar. səlcuq

I سَلَحَ (ə) ifraz etmək, peyin atmaq (*quş haqqında*); II سَلَحَ silahlandırmaq; silahla təchiz etmək; V اِسْلَحَ silahlanmaq (*nə ilə*)

– اِسْلَحَ silahlanma; السباق sürətlə silahlanma

– اِسْلَاحٌ 1) silahlandırma, silahla təchiz etmək; 2) armaturlaşdırma, armatur daxil etməklə möhkəmliliyini artırma

– اِسْلَاحٌ k., q. c. اِسْلَاحَةٌ 1) silah; الابيض soyuq silah; الباليى əlbəyaxa; الباليى bakterioloji silah; الدفاع ~ müdafiə silahı; الذرى atom silahı; النارى odlu silah; النووى nüvə silahı; الوحى mə-nəvi silah; رفيق silahdaş, döyüş yoldaşı; 2) qoşun növü; qüvvələr; البحرى hərbi-dəniz qüvvələri; الجوْ yaxud الجوْ hərbi-hava qüvvələri; الطيران ~ aviasiya; الفرسان ~ piyada qoşun, atlı qoşun; المشاة ~ piyada qoşun; الصيانة ~ *hərb*. təmir xidməti; نزع السلاح ~ *hərb*. silahı qaytarma; سلم يَخُودُ القىءه امام... silahını yerə qoymaq, silahını təslim etmək; 3) *həmç*. المحراث ~ gəvahi, kotanın ağzı; السكين ~ bıçağın ağzı; تحت السكين hərbi xidmətdə

– سِلَاحِي silahqayıran, silah ustası

– سَلَحٌ peyin (*quşun*)

– سَلَحٌ silahlı; بالقوة السلة silahlı qüvvə ilə; الاسمنت armaturla möhkəmləndirilmiş beton; dəmir-beton

– سِلَاحِيٌّ = سَلَحٌ

– مَسْلَاحٌ c. مَسْلَاحَةٌ 1) tərzanə; 2) qarnizon, sərhəd mühafizə (*keşikçi*) dəstəsi; 3) qarovulxana, gözətçi (*keşikçi*) koması

سُلْحَفَاة *c.* سَلْحَفُ bağa, tısbağa, çanaqlı bağa; البحر ~ dəniz tısbağası; سار سیر الـ tısbağa yerışı ilə yerimək; ببطء الـ tısbağa ləngliyi ilə, ağır-ağır

– سرعة سة tısbağa -i/-ı; سُلْحَفَاة tısbağa sürəti

– سُلْحَفَاة 1) tısbağa yerışı; 2) ləng iş

I سَلْح (سَلْح) 1) dərisini soymaq; sıyımaq, sürtmək; ayağını sürtüb yaralamaq; الثعبان ~ dərisini atmaq, soyulmaq (*məs., ilan*); 2) ayırmaq, qopartmaq (*nədən عن*, qəsb etmək; 3) ötmək, keçmək; الشهر ~ ay keçdi 4) keçirmək; الاسبوع القرية ~ bu həftəni kənddə keçirdim; سَلْح (u) سَلْحَة zövqsüz olmaq, dadsız, ləzzətsiz olmaq; II سَلْح dərisini atmaq; V سَلْح 1) qabıq vermək, qabığı soyulmaq; dərisi soyulmaq; 2) qopmaq (*məs., hay-küy*); VII سَلْح 1) dərisini atmaq (*ilan*); 2) ayrılmaq, qoparılmaq (*nədən عن*, *tib.* soyulmaq, qabıq vermək, qabığı tökülmək (*dəri*); 3) əslən haradansa, kimlərdənsə (*من*) olmaq; 4) zorla alınmaq, zorla qopardılmaq, qəsb edilmək (*torpaq haqqında*); 5) ötmək, keçmək (*zaman*)

– سَلْح ات. *c.* سَلْح – sıyrıntı, cırmaq yeri

– سَلْح سَلْح sallaq, mal-heyvan kəsən

– سَلْح سَلْح sallaqlıq, sallağın işi, peşəsi

– سَلْح سَلْح zövqsüzlük, dadsızlıq

– سَلْح 1) dərisini soyma, dərisini çıxarma;

2) *c.* سَلْح سَلْح soyulmuş dəri; atılmış ilan dərisi

– سَلْح ات. *c.* سَلْح sallaqxana

– سَلْح = سَلْح

– سَلْح tikə, parça (*məs., bir parça torpaq*)

– سَلْح 1. 1) soyulmuş, atılmış, çıxarılmış;

2) zövqsüz; dadsız; 2. əkilib-becərilməyən torpaq

– سَلْح 1) darçın; 2) cövüz yağı

– سَلْح *c.* مَسَلْح 1) dəri; 2) *məcaz.* cild, don; انسان ملك في ~ insan cildinə girmiş mələk, insan surətində mələk

– سَلْح = مَسَلْح *c.* مَسَلْح

I سَلْس (ə) سَلْس 1) sözbəxan, qulaqasan, itaətkar olmaq; 2) üzüyola olmaq, yolayovuş, tez razılaşılan olmaq; II سَلْس sözbəxan, itaətkar etmək; اللغة ~ dili yaxşı bilmək, səlis danışmaq; IV سَلْس 1) sözbəxan, itaətkar etmək; قيادته ~ kimisə öz hökmünə tabe etmək; اسلس له قياده kiminsə hökmünə tabe olmaq; العنان ~ kiməsə (-l) tabe olmaq; 2) yumşaq, həlim, yüngül etmək

– سَلْس 1) سَلْس *c.* سَلْس qulaqasan, sözbəxan; 2) üzüyola, yolayovuş; 3) səlis

– سَلْس 1) qulaq asma, sözbəxan, itaətkarlıq; 2) üzüyolalıq, yolayovuqluq; nitq səlisliyi – *tib.* sidik saxlaya bilməmə

– سَلْس 1) qulaqasan, sözbəxan; 2) yumşaq, üzüyola, yolayovuş; 3) səlis, rəvan, axıcı (*nitq*)

– سَلْس 1) Səlsəbil (*cənnətdə çeşmənin adı*); 2) *məcaz.* cənnət içkisi, abi-həyat, yüngül və ləzzətli su

– سَلْس 1) bağlamaq, qoşmaq; 2) zəncirləmək, zəncirlə bağlamaq; النسب ~ əsil-nəsəbini, mənşəyini müəyyənləşdirmək; الماء ~ su tökmək, axıtmaq; 1) سَلْس bağlanmaq, qoşulmaq; 2) fasiləsiz bir-birinin ardınca gəlmək; 3) əsil-nəsəbini, mənşəyini almaq (*kimdən*); 4) axmaq, şırıltı ilə axmaq (*su*)

– سَلْس 1) ardıcılıq; fasiləsizlik, aramsızlıq; على سبيل الـ *yaxud* الـ سبيل a) xronoloji qayda; من حيث التاريخي xronoloji qaydada; b) tarixi

ardıcılıq; seriyalıq: الـ الهجائي əlifba sırası ilə; الأكثر نجوم الـ başlıca ardıcılıq ulduzları; 2) əsil, əsil-nəsəb, mənşə

– تَسْلَسِلُ zəncir -i/-1, zəncirvari, ardıcıl; seriyalı; ~ بشكل ardıcıl şəkildə, ardıcılıqla; الـ الرقم seriya nömrəsi

سَلْسَلٌ yüngül, sərin (su)

– سِلْسِلَةٌ 1) zəncir; nazik zəncir; الدَّبَابَةُ ~ tankın tırtılı; 2) silsilə, sıra, cərgə; المقالات ~ məqalələr silsiləsi; الـ الجبال ~ dağ silsiləsi; الـ الظهر yaxud ~ فقرية ~ onurğa, bel sümüyü; onurğa sütunu; الـ المساح ~ mərəz (ölçü) silsiləsi; الـ النسب ~ nəsil şəcərəsi, nəsil tarixi, əsil-nəsəb silsiləsi, genealogiya; الـ الاكاذيب ~ bir sıra yalan-palan

– مُتَسَلِّلٌ 1) zəncirvari, ardıcıl; بصورة ~ ardıcıl surətdə; الـ التفاعل fiz. zəncirvari reaksiya; ardıcıl surətdə işlədilmiş bir sıra cinayətlər; 2) sıra -i/-1; ~ yoxud رقم ~ sıra sayı, sıra nömrəsi

– مُتَسَلِّلٌ 1) zəncirlənmiş, zəncirli; 2) ardıcıl; sıra -i/-1; الـ الارقام ~ sıra nömrələri; الـ بترتيب الارقام ~ sıra nömrəsi ilə, bir-bir; الـ رواية ~ ardı dövrü mətbuatın növbəti saylarında verilən roman; الـ المرأة astr. Andromeda

– سَلْطٌ - ات. c. مُسَلَّطَةٌ seriya; serial

I سَلْطٌ yaxud سَلْطَة (u, a) bəlağətli olmaq, dildən iti olmaq; diliaci olmaq; II سَلْطٌ 1) bildiyini etmək, istədiyini etmək; hakimiyyət vermək (nə üzərində); الـ حُرْبَتُهُ ~ məcaz. kiminsə üzərinə hücum etmək; 2) qızıqsdırmaq (kimə qarşı); الـ الكلاب ~ itləri kiminsə üstünə qısırtmaq, üzərinə saldırmaq; V تَسْلَطُ 1) hökmranlıq etmək (nə üzərində), ələ keçirmək, təsiri altına al-

maq (nəyi); 2) sərəncam vermək; ağalılıq etmək (nə üzərində)

– تَسْلَطُ hökmranlıq, ağalılıq; istibdad

– تَسْلَطِيٌّ ekspansionizm -i/-1, imperializm -i/-1

– تَسْلَطِيَّةٌ ekspansionizm, imperializm

– سَلْطَةٌ 1) hazırcavablıq; dil itiliyi, dil uzunluğu; 2) utanmazlıq, sırtıqlıq

– سَلَاةٌ - ات. c. سَلَاةٌ

– سَلَاةٌ = سَلْطَاتٌ c. سَلْطَةٌ

– سَلْطَةٌ gödəkcə

– سَلْطَةٌ hakimiyyət; سَلْطٌ, سَلْطَاتٌ, سَلْطَاتٌ c. hakimiyyət; hökmranlıq, ağalılıq; الـ الابوية ata hakimiyyəti; الـ التشريعية qanunvericilik hakimiyyəti; الـ التنفيذية icraedici hakimiyyət; الـ الروحية hökumət hakimiyyəti; الـ الحاكمة mənəvi, ruhani hakimiyyət; الـ العليا ali hakimiyyət; الـ القضائية məhkəmə hakimiyyəti; الـ المطلقة mütləq hakimiyyət; الـ المملكية mülki hakimiyyət; الـ السلطات المدنية yaxud الـ السلطات الاهلية dini hakimiyyət; الـ السلطات الدينية dini hakimiyyət; الـ السلطات الزمنية dün-yəvi hakimiyyət; الـ السلطات النُمايَندَهِلَری; الـ السلطات العسكرية hərbi hakimiyyət; الـ السلطات yerli hakimiyyət; الـ السلطات المحلية mərkəzi hakimiyyət; الـ السلطات مرکزی mərkəzi hakimiyyət; الـ عَصَا hökmdar əsası

– سَلْطٌ uzundil (adam), uzun dil

– سَلْطِيٌّ 1) iti, sərət; 2) həmişə. الـ اللسان həmişə; dildən iti, acıdıl, zəhərdil (bu xüsusiyyət kişi üçün tərifi, qadın üçün məzəmmət sayılır); 3) utanmaz, sırtıq

– سَلْطَةٌ zeytun yağı

– مُتَسَلِّطٌ hakim, hökmranlıq edən, ağalılıq edən

سَلْطُوْحَة, سَلْطِيْحَة, çılpaq, bərk torpaq

سُلْطَن sultan, hökmdar elan etmək; سُلْطَن sultan, hökmdar olmaq; mütləq hakimiyyətə sahib olmaq

– سُلْطَان¹ hakimiyyət, hökmdarlıq, ağalıq

– سُلْطَان² c. سُلْطَان sultan; padşah; hökmdar;

سُلْطَانِ اِبْرَاهِيم sultanibrahim (*dəniz balığı*)

– سُلْطَان³ sultan -i/-1; hökmdar -i/-1; سِكَّة سُلْطَانِي

yaxud سُلْطَانِي طريق böyük yol, poçt yolu

– سُلْطَانِيَّات c. سُلْطَانِيَّات kasa, cam

– سُلْطَانِيَّات c. سُلْطَانِيَّات seltənət (*dövlət*), sultanlıq

– سُلْطَانِيَّات c. سُلْطَانِيَّات krab, yengəc, qısaquyuq

I سُلْطَانِيَّات 1) çatlamaq (*ayağın, əlin dərisi*); yarılmaq; 2) cüzamlı olmaq; II سُلْطَانِيَّات yarılmaq; VII سُلْطَانِيَّات çatlamaq, yarılmaq

– سُلْطَانِيَّات q. سُلْطَانِيَّات 1) çatlı (*ayağının, əlinin dərisi*), çatı olan, çatlağı olan; 2) cüzamlı

– سُلْطَانِيَّات c. سُلْطَانِيَّات çat, çatlaq; yarıq yer, yarıq

– سُلْطَانِيَّات c. سُلْطَانِيَّات 1) mal, alış-veriş predmeti;

سُلْطَانِيَّات السلع الاستهلاكية yaxud السلع الاستهلاكية istehlak malları; سُلْطَانِيَّات السلع الانتاجية istehsal malları; سُلْطَانِيَّات السلع الصناعية satılan və alınan mal; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları;

سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları;

سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları;

سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları;

سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları;

سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları;

سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları;

سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları;

سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları;

سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları;

سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları;

سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları;

سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları;

سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları;

سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları; سُلْطَانِيَّات السلع الزراعية zinət əşyaları;

borc almaq; beh, avans, ssuda almaq (*girov müqabilində* على)

– سُلْطَانِيَّات borc vermə, avans vermə; ssuda vermə; kreditləşdirmə; سُلْطَانِيَّات بنك الكند təsərrüfatı kredit bankı; سُلْطَانِيَّات على الرهونات lombard

– سُلْطَانِيَّات qabaqca olan; qabaqkı, əvvəlki, keçən; سُلْطَانِيَّات الذكر ~ yuxarıda qeyd edilən; سُلْطَانِيَّات في ~ keçmiş vaxtlarda; سُلْطَانِيَّات qabaqlar, əvvəllər, keçmişdə; سُلْطَانِيَّات العروس ~ bot. amarat, məxmərgülü; سُلْطَانِيَّات tasn. gicgah (*gicgahdakı tükərlər*)

– سُلْطَانِيَّات سُلْطَانِيَّات sulaf (*əla növ şərəb*)

– سُلْطَانِيَّات topl. slavyanlar

– سُلْطَانِيَّات 1) əcdadlar; sələflər; سُلْطَانِيَّات qabaqlar, əvvəllər; qabaqcadan, əvvəlcədən, öncədən; 2) borc, avans, ssuda; سُلْطَانِيَّات على الاجرة ~

əmək haqqından avans

– سُلْطَانِيَّات سُلْطَانِيَّات qayın; bacanaq

– سُلْطَانِيَّات سُلْطَانِيَّات gəlin; baldız

– سُلْطَانِيَّات سُلْطَانِيَّات borc, avans, ssuda

– سُلْطَانِيَّات سُلْطَانِيَّات sələf

– سُلْطَانِيَّات سُلْطَانِيَّات mala, dırmix; سُلْطَانِيَّات اسنان malanın,

دیرمixin dişləri

– سُلْطَانِيَّات سُلْطَانِيَّات kim. sulfat; سُلْطَانِيَّات الحديد ~ dəmir kuporosu

(*yaşıl kuporos*); سُلْطَانِيَّات الرصاص ~ kükürlü qurğuşun,

qurğuşun kuporosu; سُلْطَانِيَّات الزنك ~ sink kuporosu

(*ağ kuporos*); سُلْطَانِيَّات الصودا ~ natrium sulfatı,

Qlauber duzu, mirabilit; سُلْطَانِيَّات المانيزا ~ kükürlü maqnezium,

acı duz; سُلْطَانِيَّات النحاس ~ mis kuporosu (*göy kuporos*);

سُلْطَانِيَّات النشادر ~ kükürlü ammonium

– سُلْطَانِيَّات سُلْطَانِيَّات asfalt çəkmək, asfaltlamaq

– سُلْطَانِيَّات سُلْطَانِيَّات asfalt çəkmə, asfaltlama

– سُلْطَانِيَّات سُلْطَانِيَّات asfalt çəkilmiş, asfaltlanmış; سُلْطَانِيَّات طريق ~

asfalt çəkilmiş yol

سُلْفِيدْ *kim. sulfid*

I سَلَقْ (*u*) 1) qaynatmaq; bişirmək; pörtmək, pörtləmək; 2) sancmaq, təhqir etmək, qəlbini qırmaq; 3) *məcaz.* qızıışmaq (*məs., mübahisə*); ~ الحرّ النبات ~ isti bitkini bişirib (*məhv edib*); ~ انتخابات qondarma seçkilər keçirmək; V سَلَقْ dırmaşmaq, qalxmaq, sarmaşaraq qalxmaq (*bitki*); yüksəkliyi artırmaq; VII سَلَقْ bişmək, bişirilmək, qaynadılmaq

- سَلَقْ qalxma, çıxma; ~ الجبال alpinizm
- سَلَقْ *tib.* göz qapağının iltihabı
- سَلَقْ bişirən, aşpaz
- سَلَقْ ~ الدين. Məsihin göyə qaldırılması bayramı

– سَلَقْ 1) nitqin kəskinliyi; 2) utanmazlıq, sırtıqlıq

- سَلَقْ tazı, ov iti
- سَلَقْ¹ qaynatma, bişirmə
- سَلَقْ², سَلَقْ¹ şəkər çuğunduru; 2) şalgam
- سَلَقْ düzənlik, سَلَقْ, أسَلَقْ *c.* سَلَقْ
- سَلَقْ = سَلَقْ, سَلَقْ
- سَلَقْ kapitan körpücüyü
- سَلَقْ bişirilmiş; bişmiş
- سَلَقْ¹ (*ətli*) şorba; bişmiş yemək
- سَلَقْ² *c.* 1) təbiət, xasiyyət; meyil, qabiliyyət; anadangəlmə zəka; ~ خطيب باله anadangəlmə natiq; 2) intuisiya

– سَلَقْ anadangəlmə; ~ خطيب anadangəlmə natiq

- سَلَقْ 1. qalxan, yüksəkliyə qalxan; 2. çoxmərtəbəli binalar tikən
- سَلَقْ bişmiş; ~ الفواكه السلة kompot
- سَلَقْ bişmiş ət

سَلَقْ qurğuşun sülügəni, qurğuşun kinovarı (*kim. Civə 2-sulfiddən alınan qırmızı rəng*

I سَلَكْ, سَلُوكْ (*u*) 1) yolu ilə getmək, yolunu tutmaq, ardınca getmək; ~ سياسة... ~ siyasəti yeritmək; 2) girmək, daxil olmaq, keçmək; 3) özünü aparmaq, hərəkət etmək, davranmaq; 4) düzmək, keçirmək; sarımaq, dolamaq; II سَلَكْ 1) təmizləmək (*yolu*), arıtmaq; ~ الاسنان dişlərini təmizləmək; ~ صوته boğazını arıtlamaq; 2) açmaq (*sapı, işi*); 3) keçirtmək, salmaq, daxil etmək (*nəyi təs. h. yaxud -*); IV سَلَكْ yeritmək, içəri salmaq, daxil etmək; keçirtmək

– سَلَكْ 1) təmizləmə; 2) geydirmə, keçirmə

– سَلَكْ 1. 1) gedən, yol tutan, yolçu; 2) açıq, boş (*yol haqqında*); işlək, işlənmiş (*yol*); 2. salıq, sufi yolu ilə gedən, sufi yolunun yolçusu, sufi yolunu tutan

– سَلَكْ ~ الاسنان : ات. c. سَلَاكْ dişləməyən

– سَلَكْ yol ilə getmə, ardınca getmə, hərəkət etmək; ~ البحر dəniz səfəri; ~ الهواء uçma, uçuş

– سَلَكْ 1) sap; 2) tel, məftil, sim; اسلاك شائكة ~ elektrik məftili; ~ كهربائي tikanlı məftil; اسلاك مفتولة ~ kabel; بحري ~ sualtı kabel; ~ برق teleqraf xətti; ~ الرضى ~ antenna; ~ هوائي radio torpağa birləşdirilmə; 3) (*şəxsi*) heyət, personal; ~ التعليم müəlim heyəti; 4) xidmət; ~ السياسي yaxud ~ رجال (diploماسی) diplomatik xidmət; ~ الدبلوماسية diplomatlar, diplomatik heyət; ~ الشرطة ~ jandarm (*polis*) korpusu; ~ الوزارة nazirlikdə işə girmək; ~ nazirlikdə xidmət etmək; 5) qoşun növü; ~ zabıtlar, ~ الضباط من أي ~ كانوا يجب عليهم ان... hansı qoşun növünə mənsub olsalar da, gərəkdir ki...; ~ الادباء و الشعراء ومن يخطر في ~

6) *bot., zool.* bığcıq; التدریس tədris müddəti

— sap; bağ سُلُوكٌ, سِلْكٌ c. سِلْكَةٌ —

رسالة لا ~ة; 1) telli, simli; ~ لا simsiz; 2) radioqram; 3) həmc. ~ لا ra-
dist, radioçu

– *hamç.* 1) *hərəkət tərzi* الھرəkət tərzi, *həyat tərzi*, *davranış*; *قواعد* *davranış qaydaları*; *حسن* *gözəl əxlaq*; *ذو* *yaxud* *حسن* *gözəl əxlaqlı*; *سوء* *pis əxlaqlı*; *السيئ* *yaxud* *ذو* *السيئ* *əxlaqı pis olan*; 2) *etika, əxlaq*; *آداب* *etiket*

1. həyat tərz, davranış tərz, 1. سُلُوكِيّ –
bağlı olan, əxlaqi; 2. النظرية النفسية *yaxud*
البيهيوريزم *biheviiorizm (psixologiyada isti-*
qamət); 2) biheviiorçu

biheviorizm الـ ~ : سُلُوكِيَّةٌ –

– 1) مَسْلَكٌ *c. مَسَلَّكٌ* məslək, yol; marşrut; sidik ötürücüləri, sidik axarları; 2) hərəkət, davranış tərz; سَلَكَ kiminsə izi ilə getmək, ardınca getmək, yolu ilə getmək; kimisə təqlid etmək

– مُسْلَكَاتِيَّةٌ c. مُسْلَكَاتِيٌّ çubuqtəmişləyən, qəlvantəmişləyən

— **مِسْلَكَة** sap çarxı, qarqara

— سِلِکَا silisium oksidi

— سِلِیُکَا silisium

سَلِيگَا = سَلِيگُون^{۱۸} —

I سَلَامَةٌ (ə) 1) salamat olmaq, salamat qalmaq, sağ qalmaq; 2) salamat çıxmaq, salamat qurtarmaq (*nədən* من); 3) azad olmaq (*nədən* عن); II سَلَّمَ 1) salamlamaq (*kimi* على; *bax*: صَلَّوْا); 2) yetirmək, çatdırmaq, ötürmək (*kimə* الى الله ~ Allahə tapşırmaq, Allahə ismarlamaq; *ləy* عليه! ~ məndən

ona salam yetir!; تَسْلِمُ الآخر ~ canı çıxmaq, ölmək; تَسْلِمُ اليه ~ özünü kiməsə təslim etmək; سلاحه ~ silahını təslim etmək, təslim olmaq; 3) göndərmək; 4) ələ vermək (*cinayətkarı*); 5) etiraf etmək, ehtimal etmək, güman etmək (*nəyi* → *bax*: جدل); razılaşmaq (*nə ilə* →) له ~ kiməsə güzəştə getmək (*nədə* بالقضاء والقدر; في) ~ qəzavü qədər in işidir deyə, taleyin hökmü ilə barışmaq; 6) qurtarmaq, xilas etmək (*nədən* من); فطار ~ daban alıb qaçmaq, var gücü ilə aradan çıxmaq; III سَالَمَ 1) barışmaq; 2) dinc yanaşı yaşamaq; IV أَسْلَمَ 1) tabe olmaq, itaət etmək, boyun əymək, təslim olmaq; إلى ركبتيه ~ başını dizlərinin üstünə qoymaq; ~ o taqətsiz halda özünü kürsüyə saldı; اسلموا عيونهم للنوم onlar yuxuya daldılar; 2) təslim etmək, təhvil vermək (*məs., əsirləri, cinayətkarları*); ələ vermək; öz başına buraxmaq; 3) özünü Allaha təslim etmək, islamı qəbul etmək; müsəlman olmaq; 4) gətirib çıxartmaq, aparıb çıxartmaq (*kimi* → *nəyə* إلى); النفس ~ *yaxud* ~ canını təslim etmək, canını vermək, ölmək; V تَسَلَّمَ almaq, qəbul etmək; hakimiyyəti əlinə almaq; VI تَسَلَّمَ bir-birilə barışmaq, barış şəraitində yaşamaq; VIII اِسْتَلَمَ 1) götürmək, qəbul etmək (*həmç. radio ilə*); almaq; 2) hörmətlə öpmək (*müqəddəs bir şeyi*), üz sürtmək; X اِسْتَسَلَّمَ təslim olmaq, tabe olmaq (*kimə-nəyə* إلى) ~ ətətinliklərdən qorxub geri çəkilmək; للغضب ~ qəzəblənmək, hirsəlmək

– اِسْتِسْلَامٌ 1) təslim olma; 2) tabe olma, boyun əymə, güzəştə getmə; اِتااْتَلْتا itaətlə, itaətkarlığına

– 1. təslimçi -i/-ı, sazişçi -i/-ı;
2. təslimçi, təslim olan, boyun əyən, güzəştə gedən

— **təslimçilik** **إِسْتِسلامِيَّة**

– اِسْتَلَامٌ 1) alma, qəbul etmə, qəbul;
2) hörmətlə öpmə, üz sürtmə

– 1) **إِسْلَامٌ** özünü Allaha təslim etmə; insanın Allahla, ətrafındakılarla və özü ilə sülhə girməsi; itaət göstərmə; islamı qəbul etmə; 2) **الْإِسْلَامُ** islam; 3) **دِينُ الْإِسْلَامِ** müsəlmanlar; **دِينُ الْإِسْلَامِ** islam dini; islam

islami, islam -i/-ı; 2) müsəlman -i/-ı; الأمة islam ümməti, müsəlman ümməti; التشريع islam şəriəti, islam qanunçuluğu; الدين islam dini

– إسلامية 1) islamçılıq, müsəlmançılıq; 2) islam xarakteri (*məs., memarlığın*); 3) islam dövrü

– تَسْلَمَ alma, qəbul etmə

– 1) salamlama; 2) güzəşt; 3) çatdırma, ötürmə; 4) ələ vermə, təslim etmə (*cinayətkarları*); 5) təslim olma, boyun əymə; 6) etiraf etmə, ehtimal etmə, güman etmə (*nəyi* →); 7) göndərmə; واستلام ~ *tic.* göndərmə və alma; ميناء الوصول ~ *tic.* SİF; ظهر الباخرة (السفينة) ~ *tic.* fob; franko-bort; موانئ بيروت ~ *tic.* franko-Beyrut; الدِّين *din.* təslim, namazın salamlarını demə

– 1) *salim*, *salamat*; ~ جمع *qram*. *düzgün*
cəm; 2) *sağlam*, normal; ~ فعل *qram*. *salim*
(*salamat*) fel; 3) *dinc*, *sakit*, *əmin*; ~ *sa-*
lamat, *qaydasında*; ~ *sağ-salamat* وغانما

– *c. سَلامٌ* 1) sülh, barış, dinclik, təhlükəsizlik, salamatlıq; *بِـ* salamat; *الـ* ictimai təhlükəsizlik; *الـ* sülh elçiləri; *الـ* Mədinətüssəlam (*Sülh şəhəri* –

Bağdadın epiteti); !ﷲ ﺍﻟﻪﻳﻪﻫﯩﺴﺴﻪﻟﺎﻡ!,
salam olsun ona! (*Peyğəmbərin və imam-
ların adları çəkiləndən sonra salamlama*);
!ﷲ ﺍﻟﻪ ﺳﺎﻟﺎﻡﻭﻟﻪﻳﻜﯜﻡ!, salamünöleyküm!
(*salam olsun Sizə! – müsəlmanların salam-
laşması*); !ﷲ ﻭﻋﻠﯩﻜﯩﻢ və öleykümüssəlam!
(*Sizə də salam olsun – müsəlmaların verilən
salama cavabı*); 2) salam; salamlaşma; بَلِّغْ
~ ﺍﻟﺴﺎﻟﺎﻡ ﮔﻮﻧﺪﻩﺭﻣﻪﻙ (*kimə*ﷲ ﺍﻟﻪ ﺳﺎﻟﺎﻡ
hərbi salam; ﺍﺩﯨ ﺳﺎ ﻋﺴﻜﺮﯨﺌﺎ hərbi salam
vermək; 3) himn; ﺍﻟﻪ ﺍﻟﻤﯩﺴﺮﯨﻦ Misirin milli
himni; ~ ﺑﺎ ﻧﻪ ﻳﺎﺧﺸﯩ!; nə yaxşı oldu!; ~ ﻻ
!ﷲ ﻭﻋﻠﯩﻪ o necə də gözəl insandır!; ﻭﺍﻟﻪ-
salam!; vəssalam, şüdə tamam! ﺩﻭﺭ! ~ ﻫﻪﺭﺏ.
salam dur!; ﺍﻟﻪ ﺩﺍﺭ ﺗﺎﻣﻨﻪﺕ; göy; Darüssə-
lam (*Sülh evi – Bağdadın epiteti*); ﻧﻪﺭ ﺍﻟﻪ
Dəclə çayı

– التشریفات salamlıq, qonaq otağı; qəbul otağı

على 1) salamatlıq, təhlükəsizlik; 1 سَلَامَة –
 sağ-salamat; 2) qurtuluş; 3) salimlik,
 sağlamlıq; العقل ~ ağıl salimliyi, ağıl sağ-
 lamlığı; القلب ~ ürək təmizliyi, səmimilik;
 ~ gözəl zövq; النية ~ a) xoşniyyətlik;
 b) sadəlilik, ürəyiaçlılıq; مع الـ yaxşı yol;
 salamat qalın!; görüşərik!

— 2 سَلَامَة salyami (*bark kolbasa sortu*)

anat. barmaq c. *سُلَامِيَّة* , *سُلَامَى* –
bəndi, barmaq sümüyü

— سُلْهُ سُلْهُ -i/-1

سُلْهُمُ sülh, barış; سُلْهُمُ تَرَفِ الدَّارِ sülh tərəf-darları; نَهْ سُلْهُمٍ نَهْ مُوْهَارِيبَه وَهَزِيبَه nə sülh, nə müharibə vəziyyəti

1) سَلَايِمٌ, سَلَامٌ c. سَلَّمَ – pilləkən, nərdivan;
 pillə; dərəcə; العربى ~ vaqonun pillələri; لولبى ~
 vintvari pilləkən; نقل ~ daşıma bilən pilləkən;

صَنَفَة الـ ~ متحرّك *yaxud* ~ eskalator; الـ ميكانيكى pilləkənqabağı meydança; الـ الموسيقى *qamma*; الـ enharmonik *qamma*; الـ diatonik *qamma*; الـ الملون *xromatik qamma*; 2) *məcaz. vasitə, alət (hansı məqsədəsə çatmaq üçün)*; ... استعمل هذا كـ للوصول الى... o bundan ... -a/-ə çatmaq üçün bir vasitə kimi istifadə edib

– الـ سَلَمَ *c. سَلَمَة* pillə

– الـ سُلْه *c. سُلْهَة* 1. sülh -i/-ı; الـ بالطرق *sülh yolu* ilə; 2. pasifist, pasifizm tərəfdarı

– الـ سَلَمَاءُ *c. سَلَمَاءُ* 1) sağlam; normal; salamat, sağ-salamat; الـ العقل الـ في الجسم الـ sağlam bədəndə sağlam ağıl olar; 2) həqiqi, əsil, azad (*nədənsə* من); səmimi; القلب ~ səmimi, ürəyiaçıq, sadədil; النية ~ xoşniyyət; 3) ilan-vurmuş; bərk yaralı

– الـ سُلَيْمَانُ *xüs. ad k. Süleyman, Solomon*; الـ zool. gəlincik (*dələ fəsiləsindən kiçik yırtıcı heyvan*); الـ حوت *bax: حوت*

– الـ سُلَيْمَانِي *kim. süleymani (zəhər)*

– الـ مُسَلَّم *alan; tar. hakim; البصرة ~ tar. Bəsrə hakimi*

– الـ مُسَالِم *sülhpərvər*

– الـ مُسَالَمَة *sülh, barışiq; ~ عدم barışmazlıq*

– الـ مُسْتَلَم *alan, qəbul edən*

– الـ مُسَلَّم *islami qəbul etmiş; müsəlman*

– الـ مُسَلَّم ¹ *tar. əsgər (vergilerdən azad edilmək müqabilində orduda xidmət etməyə borclu olan kəndli)*

– الـ مُسَلَّم ² *ehtimal edilə bilən, tamamilə mümkün ola bilən; ... من الـ به ان... tamamilə mümkündür ki...; ومن غير الـ به ان... mümkün deyildir ki...*

– الـ مُسَلَّمَة *c. ات* – müqəddəm şərt, sübuta ehtiyacı olmayan müddəə

سَلْمَنُ qızılbalıq

– الـ سَلْمُونُ qızılbalıq; احذب ~ qorbuşa (*qızıl-balıq fəsiləsindən balıq*); سيبيريا ~ Sibir qızıl-balığı; الـ مَرَقَط ~ alabalıq

الـ سِلِنْدَر *c. سِلِنْدَر* silindr

الـ سَلَاهِيَة *c. سَلَاهِيَة* hüdüür, qədd-qamətli, boylu-buxunlu

I الـ سَلَا *(u)* سَلْوَانُ təsəlli tapmaq; unutmaq (*nəyi* سَلَى = سَلَا; II سَلَى = سَلَا; عن سَلَى); təşkinlik vermək, təşəlli vermək; əyləndirmək, könlünü almaq, fikrini dağıtmaq; IV الـ سَلَى = II; V الـ سَلَى sakitləşmək, təşkinlik tapmaq, təşəlli tapmaq; fikri dağılmaq, əylənmək; VI الـ سَلَى birlikdə əylənmək

– الـ سَلَايَات *c. təşkinedicisi, təşəlliverici, əyləndirici şeylər*

– الـ سَلَايَة *c. təşəllimə, şənləndirmə*

– الـ سَلَا *q. سَلَايَة* təşkinlik tapan, təşəlli tapan

– الـ سَلْوَانُ təşəlli, təşkinlik; لعائلة الفقيد نسال ~ نسال لعائلة الصبر والـ təşəlli diləyirik (*xristianlarda başsağlığı sözləri*)

– الـ سَلْوَاء *bildirçin*

– الـ سَلْوَة *c. سَلْوَة* təşəlli, təşkinlik; əylənmə, əyləncə; الـ طلب الـ في قراءة الكتب mütalidə təşkinlik axtarmaq, başını kitab oxumaqla qatmaq

– الـ سَلْوَى ¹ təşəlli; بحث عن الـ təşkinlik, təşəlli axtarmaq (*nədə* في)

– الـ سَلْوَى ² *topl. c. سَلْوَى* bildirçin

– الـ سَلَا *c. سَلَا* anat. dölün köynəyi, pərdəsi, örtüyü; الـ في البطن! hər şey məhv oldu!

– الـ مَسَال *c. مَسَال* əyləncə yeri

– الـ مَسَالَة *oyuncaq*

– الـ مَسَالِي *ərinmiş yağ*

I سَمَّ (ə/u) zəhərləmək, zəhərlətmək;
II سَمَّ zəhərləmək, zəhər qatmaq (*nəyəsa*);
yoluxdurmaq, sirayət etmək; V تَسَمَّ zəhər-
lənmək (*nədən* →); VII اِسَمَّ 1) zəhərlədil-
mək; 2) əsəbiləşmək, hirsələnmək

– الـ الدموى yoluxma; zəhərlənmə; الـ البولى tib. uremiya
(*böyrək xəstəliyi nəticəsində bədən zə-
hərlənməsi*)

– سَمَّ zəhərli; ابرص ~ zool. ilməbarmaqlı
(*kərtənkələ*)

– سَمَّ سَمَّ c. سُمُوم 1) zəhər; سَمَّ siçan
zəhəri, arsen preparatı; 2) iynə gözü, deşişi
– سَمُوم c. سَمَّ səmun (*isti və quru kü-
lək*); o, bərk qəzəblənib

– سَمَّ zəhərli; مَوَادَّ zəhərli maddələr
– سَمَّ c. zəhərli maddələr, zəhərlər
– سَمَّ zəhərlilik
– مَسَامَ topl. məsamələr
– مَسَامَ məsaməli; الاحجالات məsaməli

daşlar

– مَسَامَ məsaməlilik
– مَسَمَّ zəhərli
– مَسَمَّ zəhərli, zəhərlənmiş
– سَمَافور c. سَمَافور

(سمت) III سَمَت 1) zenitdə olmaq, başı üs-
tündə olmaq (*gün*); 2) paralel, müvazi ol-
maq; müvazi sürətdə, yanaşı olaraq getmək
– سَمَت azimuth

– سَمَت azimuth خريطة سَمَ -i/-1;
xəritəsi

– سَمَت c. سَمَت 1) səmt; yol; cəhət, tərəf,
yön; سَمَت (أخذ) سَمَت (أخذ) سَمَت almaq, yönəl-
mək (*harasa*); سَمَت ~ yaxud astr. azi-
mut; سَمَت ~ yaxud astr. nadir (*şaqul
xəttin üfûq altında göy sferası ilə kəsişdiyi*

nöqtə); الرأس ~ zenit; الاعتدال ~ gecə-gündüz
bərabərlikləri dairəsi; الانقلاب ~ gün dö-
nümləri dairəsi; 2) sima, üz; xoş sima; xoş
görmək; رزين الـ təmkinli, sakit; هو من ذوى الـ
o, xoşsimalı, möhtərəm, ahıl adamdır

– سَمَت günəşin zenitdə olması

I سَمَج (u) سَمَجَة, سَمَجَة 1) kobud, qaba olmaq;
2) eybəcər, çirkin, mənfur olmaq; X اِسْتَسَمَج
1) kobud, qaba bilmək (*kimisə-nəyisə*); 2) ey-
bəcər, çirkin, mənfur bilmək (*kimisə-nəyisə*)
– سَمَج 1) kobudluq, qabalıq; 2) eybə-
cərlik, çirkinlik, mənfurluq

– سَمَج, سَمَج 1) kobud, qaba; 2) eybəcər,
çirkin, mənfur

I سَمَحَة (u) سَمَحَة alicənab, comərd
olmaq; سَمَح (ə) سَمَح izin vermək, icazə
vermək, yol vermək (*nəyə* →); dözümlülük
göstərmək; ~ لنفسه أن... özünə rəva bilmək;
الله لا ~ Allah eləməsin!; III سَمَح günahın-
dan (*təqsirindən*) keçmək, bağışlamaq; ilti-
fat, yumşaqlyq göstərmək; سَمَح الله Allah ba-
ğışlasın onu!, Allah keçsin onun günahın-
dan!; IV سَمَح = سَمَح = سَمَح; VI اِسْتَسَمَح 1) iltifat
göstərmək (*kimə* مع *nədə*); keçəcəkli ol-
maq; dözümlülük göstərmək; 2) diqqətli,
nəzakətli, iltifatlı olmaq; X اِسْتَسَمَح 1) üzr
istəmək, bağışlanmasını istəmək; 2) izin,
icazə istəmək

– سَمَح alicənablıq, comərdlik, xeyirxahlıq
– سَمَح c. سَمَح q. سَمَح səxavətli, comərd,
alicənab; الشريعة الغراء = الشريعة السمحاء
müsəlmanlıq

– سَمَح 1) iltifat; alicənablıq; dözümlülük;
الدين الـ dini dözümlülük, tolerantlıq; 2) tex.
yol verilə bilən artıq-əskiklik

– سَازِشْچِيلِک sazişçilik

– سَمَاحٌ 1) səxavət, comərdlik, iltifat, alicənablıq; 2) bağışlama, günahından keçmə; 3) izin vermə, icazə vermə; ~ عدم icazə verməmə, qoymama; ~ أيام möhlət günləri (*borcluya borcunu ödəmək üçün verilən vaxt*)

– سَمَاحَةٌ 1) səxavət, comərdlik, alicənablıq; 2) böyüklük, ucalıq; 3) həzrət (*şeyxülislamın, müftinin adlarının əvvəlinə gətirilən təzim və ehtiram bildirən söz; məs., شیخ ~* ~); 4) dözümlülük, tolerantlıq

– سَمَاحٌ 1. c. سَمَاحٌ 1) səxavətli, comərd, alicənab; 2) uca, saf (*din haqqında*); 2. 1) səxavət, comərdlik, alicənablıq; 2) dözümlülük

– الشريعة 1.: سَمَاحٌ q. سَمَاحٌ c. سَمَاحَةٌ
شرع: *bax*: الشريعة الغراء = ~

– سَمُوحَاتٌ c. vergidən azad edilmiş mallar

– سَمَاحٌ c. سَمَاحٌ səxavətli, comərd, alicənab

– مُسَامَحَةٌ 1) bağışlama, günahından keçmə; 2) iltifat

– مُسَامَحَاتٌ c.: أيام bayram günləri; məzuniyyət günləri; tətil günləri

– سَمَاحٌ c. سَمَاحٌ səxavətli, comərd, alicənab

– مَسْمُوحٌ icazəli, izinli; icazə verilə bilən, yol verilən, mümkün ola bilən

– مَسْمُوحَاتٌ c. = مَسْمُوحَاتٌ

– سَمَاحٌ c. سَمَاحٌ *biol. toxuma; السُّمَامُ ~ sü-*
mük üstlüyü

– سَمَاحٌ c. çox yüksəkdə olan yarımşəffaf uzunsov buludlar

I سَمَدٌ (u) başını təkəbbürlə dik tutmaq; II سَمَدٌ gübrələmək, gübrə vermək (*torpağa*); gübrələtmək; V سَمَدٌ gübrələnmək

– سَمِيدٌ gübrələmə

– سَمَدٌ *həmç.* الرأس ~ başını təkəbbürlə dik tutan

– سَمَادٌ c. سَمَادٌ gübrə; صناعي ~ süni gübrə; الاسمدة الأزوتية ~ üzvi gübrə; الاسمدة الفوسفاتية ~ fosfat gübrələri; الاسمدة المعدنية ~ mineral gübrələr

– سَمِيدٌ *topl.* 1) ağ un; 2) halqa-qoğal, qalac, kömbə, ağ çörək (*müq. et سميطة*)

I سَمَرٌ (u) əsmər, qarayanız, qarabəniz, qarabuğdayı olmaq; سَمَرٌ (u) , سَمَرٌ gecəni söhbətdə keçirmək, gecə yatmammaq; II سَمَرٌ 1) mismarlamaq, mıxlamaq; ~ مسمارا ~ mismar vurmaq, mismar çalmaq; 2) bağlamaq, bənd etmək, dikmək; ~ عينه به ~ gözünü nəyəsə dikmək, zilləmək; لم يتحرك ~ *məcaz.* o tərپənmədi, sanki ayaqları yerə mıxlanmışdı; III سَمَرٌ başları söhbətə qarışmaq, söhbətləşmək; V سَمَرٌ mismarlanmaq, mıxlanmaq, mıxla vurulmaq, mıxla bərkidilmək, mıxdan asılmaq; VI سَمَرٌ bir-birilə söhbət etmək; IX سَمَرٌ əsmər, qarayanız, qarabuğdayı, qarabəniz olmaq; əsmərləşmək, qaralaşmaq

– سَمَرٌ q. سَمَرٌ c. سَمَرٌ əsmər, qarayanız, qarabəniz, qarabuğdayı; ~ الجلد ~ əsmər də-rili, qarayanız, qarabuğdayı

– سَمِيرٌ¹ müsəmirə; ~ احيا ~ müsəmirə keçirmək

– سَمِيرٌ² c. سَمِيرٌ 1) müsəmirə iştirakçısı; həmsöhbət; 2) qəhvəxanaya gecə gələn; 3) müğənni; ~ الشعبى ~ xalq müğənnisi

– سَمِيرِيَّةٌ *bax: əlifba sırası ilə*

– سَمَارٌ¹ əsmərlik, qarabuğdayılıq, qarayanızlıq

– سَمَارٌ² qamış; qarğı; ~ الحُصْرُ ~ göl qamışı

– اقام حفلة ~ gecə, müsamirə; c. سَمَر مُسَامِيرƏ keçirmək; 2) gecə söhbəti; 3) gecə qaranlığı

– سَمَرَة ösmərlik, qarabuğdaylıq, qarayanızlıq

– سَمُورُ c. سَمَامِيرُ zool. samur; ~ فرو samur xəzi

– سَمِرَاءُ c. سَمَرَاءُ həmsöhbət; hekayəçi, nağılçı

– مُسَامِيرُ həmsöhbət

– مُسَامِرَةٌ c. اِتِّ 1) söhbət; müsahibə; gecə toplantısı; 2) müsamirə

– مِسْمَارُ c. مِسْمَارُ mismar, mış; بطاسة ~ başiiri mismar; البرشمة ~ pərçim, qadaq; qaykalı bolt; ~ بصامولة ~ başi-ayrı mış; ~ قباقيبي ~ basmadüymə; ~ لولبي ~ vint, burma mış; ~ مقلوط ~ vint, şurup; ~ القدم ~ döyənək; ~ اللبن ~ ağız (süd); ~ جُحَا ~ Cuha “mismarı” (Cuha ərəb folkloru qəhrəmanlarındanır) – (bir yerə tez-tez getmək üçün) əlyeri, bəhanə; ~ جح ليس له شيء حتى ولا ~ جح onun bütün bəhanələri kəsilib (hərfən: onun heç bir bəhanəsi, hətta Cuha “mismarı” da yoxdur)

– مِسْمَارِي 1) mışvari; 2) mixi; الكتابة السمة mixi xətt; mixi yazı

– مُسَمَّرُ mışlanmış, mışla vurulmuş

– سَمَرَمَرُ fir-fir sığırçın

– سَمَسَرُ simsarlıq etmək, dəlallıq etmək, dəlallılıqlə məşğul olmaq; vasitəçilik, araçılıq etmək

– سَمَسَارُ c. سَمَسَارُ simsar, dəlal; agent; komisiyonçu; vasitəçi, araçı; سَمَسَارَةُ السوء şər dəlalları

– سَمَسَرَةٌ 1) simsarlıq, dəlallıq; vasitəçilik, araçılıq; 2) dəlalhaqqı

– سَمْسِمُ topl. simsim, küncüd; ~ زيت ال kün-cüt yağ; ~ يا folk. Simsim, aç!

I سَمَطُ (u) 1 سَمَطُ üzərinə qaynar su tökmək, qaynara vermək, qaynar suya salmaq, qaynar su ilə yandırmaq, pörtmək; suda bişirmək, qaynatmaq; 2 سَمَطُ (u) 2 سَمَطُ susmaq, dinməmək, danışmamaq, sükut etmək

– سَمَطُ c. سَمَطُ 1) süfrə; 2) masa, miz; 3) üstünə süfrə salınmış masa

– سَمُوطُ c. سَمُوطُ boyunbağı, həmail

– سَمِيْطُ topl. halqaqoğal, qalac, kömbə

– سَمِيْطُ c. اِتِّ – kiçik süfrə

– سَمِيْطَةُ halqaqoğal, qalac, kömbə

– مَسْمُوطُ c. مَسْمُوطُ qoyun içalatının, kəlləpaçasının satıldığı yer

I سَمَاعُ, سَمَعُ (ə) 1 eşitmək; dinləmək, qulaq asmaq; ~ بَأْنِيهِ öz qulaqları ilə eşitmək (c. سمعوا بأذانهم) (c. سمعوا بأذانهم) adını eşitmişdilər, özünü görməmişdilər; ~ لم يُسَمِعْ وليس من ~ كمن رأى eşidilməmiş; ~ مَاح. yüz dəfə eşitməkdənsə bir dəfə görmək yaxşıdır; 2) sözə qulaq asmaq, deyilənə əməl etmək; boyun əymək, tabe olmaq; II سَمَعُ 1) eşitdirmək; qulağına çatdırmaq; söyləmək; oxumaq (mühazirə); ifadə ilə oxumaq; 2) bədnam etmək, rüsvay etmək, biabır etmək (kimi ~); IV أَسَمَعَ 1) eşitdirmək, eşitməyə məcbur etmək, qulağına çatdırmaq; 2) söyləmək; xəbər vermək, vermək (məs., radio ilə); ~ مَاهِنُ ifa etmək; ~ مَرَّ الْكَلَامِ kiməsə acı sözlər demək; ~ ا) dərse cavab vermək; b) dərsi əzbərləmək; V تَسَمَعَ qulaq asmaq, qulaq vermək, qulaq qabartmaq, qulaq kəsilmək (nəyə ~ الى, على, ~); VI تَسَامَعَ bir-

— **هَمَقْ** hündür, uca

I سَمَك (u) 1) hündür olmaq; 2) qalın olmaq; II سَمَك qalın etmək, qalınlaşdırmaq

astr. Arktur الـ الرامح *yaxud* الـ :سيمالك –
الـ الاعزل (*Öküüz bürcünün parlaq*) ulduzu;
astr. Spika (*Qız bürcünün parlaq*) ulduzu;
رفعه الى *təsn.* Arktur və Spika; السماكان
məcəz. kimisə göylərə qaldırmaq,
əlçatmaz etmək; الـ اسمه رفع الى *məcəz.*
kimisə göylərə qaldırmaq

– سَمَّاكٌ 1) balıqçı, balıqsatan; 2) balıqtutan

– سَمَاكَةٌ 1) hündürlük, ucalıq; qalınlıq
(*qatın*); 2) sıxlıq

— سِمَاگَة balıqçılıq

– 1) **سُمْكٌ**, **سَمَكٌ** hündürlük; qalınlıq; dərinlik; 2) tavan

– *dəniz* ~ بحرى *balıq*; *topl. c.* أسماك *səmk* –
balığı; ~ الامير *çay balığı*; ~ نهري *çay balığı*;
~ الثعبان *zool. ilanbalığı*; ~ قديد *qaxac balığı*;
~ الاسماك *kambala, qalxan balığı*;
~ الطازجة *təzə balıq*; ~ الاسماك المجففة *quru balıq*;
~ الاسماك المحفوظة *buzlu balıq*;
~ الاسماك المجمدة *şor balıq konservləri*;
~ الاسماك المملحة *şor balıq*;
~ المعبأة *balıqçı*; ~ صياد *balıqçı*;
~ تربية *balıqçılıq*; ~ الـ *balıqtutan*;
~ الـ *balıq ovçusu*; ~ الـ *balıq ovu*;
~ الـ *masəl. sudan çıxarılmış balıq*;
~ الـ *məcaz. dər-yada balıq sövdaşı edir*

– *c. سَمَكَة* – bir balıq; *ابريل* ~ bir aprel
 zarafatı; *الذهبية folk*. qızıl balıq; *الـ* Balıq
 bürçü

– balıq sərṡətī ثروة سمكة; balıq –i/-ı سمكی –

— سَمِيكٌ 1) hündür; 2) qalın; sıx

– مَسْمَكَةٌ c. ات 1) vətəgə, balıq tutulan yer;

سَمَكْرِيَّةٌ c. سَمَكْرِيٌّ tənəkəçi, hamarlayıcı;
qalayçı; مَكْوَاةُ الـ lehim aləti

– سَمَكْرِيَّةٌ, سَمَكْرَةٌ tənəkəçilik; hamarlama işi

I سَمَل (u) سَمَل çıkarmak, deşmək
(gözünü); سَمَل (u) سَمُول köhnəlmək, dağıl-
maq, yırtılmaq; VIII اسْتَمَل = I

– أَسْفَالٌ *c. سَمَلٌ* 1) yırtıq paltar, cır-cındır;
2) qalıq, artıq

I سَمِنَ (ə) yağlı olmaq, kök olmaq, tosqun olmaq, dolğun olmaq; II سَمَّنَ yağlı etmək, kökəltmək; dolğunluq vermək; IV أَسَمَّنَ 1) yağlı, piyli olmaq; kök olmaq, piylənmək; 2) kökəltmək; هذا لا يسمن ولا يغنى nə qapıda hürəndir, nə qoyun güdən, bunun işə köməyi dəyməz; X اسْتَسَمَّنَ yağlı, piyli hesab etmək

– تَسْمِينٌ kökəltmə, kökəldilmə; ~ الحيوانات
mal-qaranın kökəldilməsi

— سَمَانٌ¹ yağsatan

— سَمَانٌ² *topl. kəkliklər*

— kəklík سُمَانِيَّاتٌ c. سُمَانَاةٌ

الـ *köklük*, *tosqunluq*, *dolğunluq*; *نصف الجمال* *masəl. dolğunluq gözəlliyn yarısıdır*

– kəklik; الرجل ~ baldır (*aya-
ğın*)

سَمْنَةٌ = سَمَانٌ, سَمْنٌ, c. سَمْنَةٌ -

سَمْنٌ = سَمْنَةٌ -

سَمْنَانٌ = سَمَانٌ, c. سَمْنٌ -

سَمْنٌ yağlı, piyli; kökəldilmiş

سَمْنَتٌ, سَمْنَتٌ sement

سَمْنَتٌ lacivərdi, göy rəngində

سَمْنَرٌ zool. salamandr, səməndər (*həm suda, həm quruda yaşayan bəzi quyruqlu heyvanların adı*); سَمْنَرٌ zool. triton, kər-tənkələyəoxşar heyvan

سَمْنَرٌ = سَمْنَرٌ

سَمْنَرٌ bərk, möhkəm

سَمْنَرٌ bax: سَمْنَرٌ

I سَمْنَرٌ 1) uca olmaq; ucalmaq, yüksəlmək; hündür olmaq (*nədən*); qalxmaq (*nəyə qədər* (الى)); 2) ummaq (*nə* (الى)); 3) qaldırmaq (*nə* (ب)); *nəzərini* qaldırmaq (*kimə* (الى)); “bismillah” demək; II سَمْنَرٌ adlandırmaq (*nə* (ب)); ad vermək, ad qoymaq (*nə adı – təs. h. yaxud* (ب)); كما adını Məhəmməd qoyub; ...deyilən, ...yaxud ...يسمونه ب...adlanan; III سَمْنَرٌ ad-sanda, şan-şöhrətdə rəqabət aparmaq; üstün gəlməyə çalışmaq (*kimə*); tay olmağa, bərabər olmağa çalışmaq (*kimə*); IV سَمْنَرٌ 1) adlandırmaq (*nə*), ad qoymaq (*nə adı – təs. h. yaxud* (ب)); 2) ucaltmaq, qaldırmaq, yüksəltmək; V سَمْنَرٌ adlanmaq (*nə*), adını daşımaq (*nə adı* (ب)); VI سَمْنَرٌ 1) ucalmaq, qalxmaq, yüksəlmək; 2) ad-sanda, şan-şöhrətdə rəqabət aparmaq, lovğalanmaq; özünü artıq hesab etmək; 3) qaldırmaq (*nəyə* (ب))

بـ فلان 1) isim, ad; أسماء, c. إسمٌ - filankəsin adından; şəxsin adı; uy- سَمْنَرٌ ~ مستعار yaxud soy adı; سَمْنَرٌ ~ العائلة

durma, götürmə ad; təxəllüs; سَمْنَرٌ ~ ləqəb, ayama; a) adı ilə; b) nominal olaraq; كان يالınız adda, ancaq kağız üzərində olmaq; عُرِفَ بالاسم فقط ancaq adı ilə tanınmaq; أسماء الله الحسنى yaxud الاسماء الحسنی Allahın gözəl adları (*Allahın 99 sifətini bildirən adlar*); بِسْمِ اللَّهِ! bismillah!, Allahın adı ilə!; اللهُ عليه! Allah saxlasın onu!; اللهُ عليه! ~ eyib olsun sənə!; 2) ad-san; 3) başlıq (*məs., kitabın*); 4) qram. isim; علم ~ xüsusi isim; العين ~ əşyavi isim; المعنى ~ mücərrəd isim; الفاعل ~ ismi-fail; المفعول ~ ismi-məful

– ən yüksək, ən uca

– ismi; qram. ismi cümlə; 1) إسمي

~ ad günü; 2) nominal; ümumi

– qram. ismi sifət, substantivlik; 1) إسمي

2) fəls. nominalizm

– adlandırmaq; ad; تسميات اسمية اصطلاحية nomenklatura

1) سَمْنَرٌ c. سَمْنَرٌ q. سَمْنَرٌ yüksək, uca, hündür; 2) ali; ən yüksək; ali المندوب السامي komissar; الامر السامي fərman

– ad-san, şan, şöhrət

سَمْنَرٌ, سَمْنَرٌ q. سَمْنَرٌ c. سَمْنَرٌ astr. Ağ Yol, Süd Yolu, Kəhkəşan; سَمْنَرٌ bərk yağış yağdı (*هَمَّتْ*) الماء بالدلاء (*hər fən: göydən yağış vedrə ilə töküldü*); سَمْنَرٌ yağış yağır; سَمْنَرٌ dolu yağır

1) سَمْنَرٌ səmayi, səma -i/-ı; 2) səma rəngində, mavi, lacivərdi

1) سَمْنَرٌ səmavi; الاجرام السمة səma ci-simləri; 2) səma rəngində, mavi, lacivərdi;

3) açıq səma altında olan; 4) səmadan göndərilmiş, ilahi, Allah -i/-ı; سَمْنَرٌ Kitab: شريعة

– 1) yüksəklik, hündürlük, ucalıq; 2) böyüklük; 3) alilik; صاحب الە əlahəzrət (titul)

– ¹سَمِيّ yüksək, hündür, uca

— 2^{ad}اَسْمَى

– مُسَامَاةٌ ad-sanda, şan-şöhrətdə, məqamda
yarışma; (*kiməsə*) üstün gəlmək səyi

– مُسْمًى 1) adlanan, adlandırılmış, ad verilmiş; كَثْرَةُ الْأَسْمَاءِ تَدُلُّ عَلَى شَرَفِ الْـ adların çoxluğu ad sahibinin əsil-nəcabətinə dəlalət edir; 2) müəyyən; أَجَلٌ غَيْرُ~ qeyri-müəyyən vaxt; 2. c. 1) adı çəkilən predmet; الْـ وَاسِمُهُ predmet və onun adı; 2) ad; أَسْمَاءُ شَيْءٍ بِمُسْمِيَّاتِهَا şeyləri adları ilə adlandırmaq; ~ (أَصْبَحَ) أَسْمَاءُ بَلَا ancaq kağız üzərində, sözdə qalmaq; 3) anlayış; مُسْمِيَّاتٌ elmi anlayışlar

سُمُوكِن smoking (xüsusi biçimli döşüaçıq qara pencək)

سَمِيدٌ 1. səxavətli, əliaçıq; 2. c. سَمَادَةٌ
qəhrəman, igid

I سَنَّ (ə/u) سَنَّ 1) yonmaq, itiləmək, sivriləşdirmək; عَيْنِيه diqqətlə baxmaq, göz kəsilmək, gözlərini dörd açmaq; 2) çıxartmaq (*qanun*); qoymaq, müəyyən etmək (*qayda*); II سَنَّ 1) yonmaq, itiləmək, sivriləşdirmək; 2) yaşını gözəyarı müəyyən etmək; أَسَنَّ ~ uşağın dişləri çıxıb; IV أَسَنَّ yaşa dolmaq, yaşlanmaq; yaşlı olmaq; ~üçün dişlərini ~ انبائه لأن... : سَنَّ الولد = ~ الولد itiləmək; VIII اِسَنَّ *qanuniləşdirmək*; (*qanun*) çıxartmaq; (*qayda*) qoymaq, müəyyən etmək; (*dəb*) salmaq; بالسنة ~ sünnəyə əsasən əməl, hərəkət etmək

– أُسْنَانِيَّ *fon.* diş -i/-1; شَفَوِيَّ ~ dodaq-diş
-i/-1 (ث، ذ، ظ)

– 1) تَسْنِينٌ dişlərin çıxması; 2) yaşın gözə-
yarı müəyyən edilməsi

– سنّ çıxartma (*qanun*); يَخُودُ سنّ الشرائع *yaxud*
 سنّ القوانين *qanunvericilik*

yetenlik yetkinlik سَنَ الرشد (1 أَسْنَانٌ q. c. سن¹ –
yaşı; طاعن في السنّ yeniyetmə; yaşlı, qoca; كبير السنّ azyaşlı; yaş-
lı, qoca; متقدم السنّ yaşa dolmuş, ahıl

— azı سنّ طاحنة; 1) أُسِنَّة, أُسْنَانٌ *q. c.* 2) سِنَّ —

dişi; سنّ قاطعة kəsici diş, qabaq diş; سنّ الفيل

a) fil dişi; b) fil sümüyü; طاقم اسنان صناعيّة

diş protezi; طبيب الاسنان diş həkimi, dantist;

a) köpək سنّ الكلب diş fırçası; فرشة الاسنان

dişi; b) *memar.* yapma naxışlar; 2) *memar.*

dentikul, dişli çıxıntı və oyuk şəklində

bəzək; 3) diş (*mişarda, daraqda*); سنّ المسلفة

سنّ الثوم; سنّ mişarın dişi; سنّ المنشار; dırmıxın dişi;

bir diş sarımsaq; 4) ağız, tiyə, kəski; sivri

uc; سنّ القلم qələmin ucu; 5) qın; سنّ الفول

paxlanın qını; سن العدس mərcinin qını; هم

onlar (*darağın dişləri kimi*) bə-

rabərdirlər, birdirlər; السِّنُّ بالسِّنِّ والعَيْنُ بالعَيْنِ

dişə diş, gozə goz; سن الاسد zəncirofu; سن

bugda ovuntusundan عيسى سس ariquşu; المنجل
 hisinilma; قوچلىق نازارەتلىك كۆپلەش

bişifilmiş çorək; داڭ السس *mus.* səkkizlik
(*mat*): تالان تالان *mus.* talan (*mat*): تالان

(*not*); *mus. onaltinq* (*not*); *رباعية*
mus. otuzikilik (*not*)

mus. otuziklik (hol)

– **اُتِلَیْ** agız, tıyə, uc
اُتِلَیْ itiləyici, yonucu

– سنن 1) adət, dəb; praktika; 2) hadis

النبوة *varud* ~ الرسول *varud*

sünna (Məhəmməd peyğəmbərin dedikləri

etdiklari va hayandiklari haqida hadislar toplan-

lusu): ~ اهل ال sünnilər: 3) qanun: ~ الطبعة

təbiətin qanunu

– 1) dis; 2) *memar*. dentikul سنّة

– سَنُونُ dış tozu
 – سَنِيّ 1. sünni -i/-ı; sünni المسلمون السُنِّيون sünni müsəlmanlar, sünnilər; السُننِية sünnilik;
 2. sünni
 – سُننِية sünnilik
 – سَنُونُ c. سَنُونُ – yonucu; bülöv, bülöv daşı;
 الموسى ~ mähək daşı
 – سُنُونُ yaşlı, qoca
 – سُنُونُ dişli
 – سُنُونُ c. سُنُونُ – dişli çarx
 – سَنُونُ 1) yonulmuş; iti; sivri; 2) hamar, düz
 سَنُونُ قار-sınarat, سَنُونُ سَنُونُ, سَنُونُ c. سَنُونُ, سَنُونُ شغل الـ
 toxuma; trikotaj
 سَنُونُ bot. sənə, kassiya, İskəndəriyyə
 yarpağı
 سَنُونُ 1) topl. ançous (سیانایه oxşar
 xırda balıq); 2) rapa, şoraba
 سَنُونُ min. sumbata daşı, sumbata
 سَنُونُ = سَنُونُ
 سَنُونُ c. سَنُونُ kiçik qayıq
 – سَنُونُ 1) dırnağın qabaq qırağı
 (heyvanlarda); 2) deşikəcan; 3) kiçik qayıq
 سَنُونُ sünbüllənmək, sünbül bağlamaq
 – سَنُونُ 1) sünbüllər; 2) lələ-
 lər; سَنُونُ ~ sünbülçiçəkləri; سَنُونُ ~ nard
 çiçəyi (ətirli bitki)
 – سَنُونُ 1) sünbül; 2) lələ; سَنُونُ ~
 sünbülçiçəyi; سَنُونُ astr. Qız bürcü
 – سَنُونُ sünbülü, sünbüləoxşar
 سَنُونُ kiçik qayıq c. سَنُونُ, سَنُونُ
 (sənt) IV أسنت aclıq (qıtlıq) ili keçirmək
 سَنُونُ sent
 سَنُونُ sentral, mərkəzi xətt, əsas xətt;
 سَنُونُ ~ avtomatik mərkəzi tele-
 fon stansiyası

سَنُونُ söz qısal. santimetr
 سَنُونُ yüz dərəcəli (termometr, istilik-
 ölçən); سَنُونُ Selsi termometri
 سَنُونُ c. سَنُونُ – santigram
 سَنُونُ c. سَنُونُ – santimetr
 سَنُونُ his, qurum, duda
 – سَنُونُ 1) çəki daşı, ağırlıq
 daşı; 2) süngü
 – سَنُونُ 1) süngü; 2) tramvay qövsü,
 cərəyan qəbul edən
 سَنُونُ, سَنُونُ sincab
 سَنُونُ 1) sincabi; 2) açıq-kül rəngində
 سَنُونُ 1) bayraq; 2) sancaq (Tür-
 kiyədə inzibati vahid)
 I سَنُونُ 1) ağılına gəlmək (kimin -);
 2) əmələ gəlmək, düşmək (firsət, hadisə);
 سَنُونُ ~ fikrindən daşındırmaq, rəydən
 salmaq; سَنُونُ عند firsət düşən kimi;
 II سَنُونُ iltifatlı olmaq, yumşaq rəftar etmək
 (سَنُونُ münasibətdə -); üzə vurmamaq, gör-
 məmək (سَنُونُ)
 – سَنُونُ 1) firsət; سَنُونُ c. سَنُونُ
 سَنُونُ ələ düşən firsət, xoş təsadüf; سَنُونُ
 əlverişli, münasib şərait; 2) birdən,
 təsadüfən ağıla gələn fikir
 I سَنُونُ acı tam olmaq, qaxsı-
 maq (yağ)
 – سَنُونُ acı tamlıq, acılıq (yağ)
 – سَنُونُ acı tam, qaxsımış
 – سَنُونُ 1) kök; əsas; 2) anat. diş
 yuvası, yuvaq
 – سَنُونُ tib., dilç. yuvaq -i/-ı; سَنُونُ
 سَنُونُ yuvaq samitlər
 I سَنُونُ 1) istinad etmək, söykən-
 mək, bel bağlamaq (kimə-nəyə -); 2) da-
 yaq olmaq, dayaq vermək, dayaq vurub sax-

lamaq (*nəyi* →); 3) kömək etmək, dəstəkləmək; *الى الخمسين* ~ o (*onun yaşı*) əlliye yetişib; II سَنَدٌ dəstəkləmək, dayaq olmaq; dayaq vermək, dayaq vurub saxlamaq; III أَسَنَدٌ dəstəkləmək, kömək etmək; IV أَسَنَدٌ 1) dayaq vermək, dayaq olmaq; *ظهره* ~ kü-rəyini söykəmək (*nəyə* *الى*); 2) isnad etmək (*kimə* *الى*), aid etmək (*kimə* *الى*), nisbət vermək, bağlamaq; 3) vermək (*məs.*, *işi kimə* *الى*); 4) tapşırmaq, həvalə etmək (*nəyi kimə* *الى*), üzərinə qoymaq (*nəyi kimin* *الى*); 5) *fiqh.* hədisin isnadını göstərmək, hədisi ötürənlərin silsiləsini aparıb onun ilk ravisinə çatdırmaq; VI تَسَانَدٌ 1) bir-birini dəstəkləmək; birlikdə söykənmək (*nəyə* *على*); 2) bir-birinə kömək etmək, dayaq olmaq; VIII اِسْتِنَادٌ 1) söykənmək, dayanmaq, dirənmək (*nəyə* *الى*); istinad etmək (*nəyə* *على*); 2) etibar etmək, bel bağlamaq (*kimə-nəyə* *على*) – 1) آسَانِيْدٌ *c.* اِسْنَادٌ 2) dirək, dəstək, arxa; 3) sübut, dəlil; 4) məxəz, mənbə; 5) *fiqh.* isnad, hədis rəviləri silsiləsi; 6) *qram.* predikasiya, predikativ rabitə (*məntiqi subyektin məntiqi xəbər vasitəsilə şərh*) – اِسْتِنَادٌ istinad etmə, dayanma, əsaslanma, söykənmə; ... *باله الى*... istinadən, istinad edərək, söykənərək, arxalanaraq, dəlil tutaraq – اِسْتِنَادِيٌّ *qram.* predikativ; *المركب الهـ* predikativ söz birləşməsi, cümlə – تَسَانَدٌ bir-birini dəstəkləmə, bir-birinə arxa olma – سَوَانِدٌ *c.* سَوَانِدٌ dirək, dayaq, dəstək – سَوَيْكَنَآءُ söykənəcək (*skamyanın*) – سِنَادَةٌ *c.* اِتِّ dayaq, dirək

– اِسْنَادٌ *c.* اِسْنَادٌ 1) dayaq, dirək; 2) yamac, dağın döşü – سَنَدٌ *c.* اِتِّ 1) sənəd, vəsiqə, rəsmi kağız; veksəl; pul iltizamı, pul öhdəliyi; اِذْنِي ~ adi veksəl; اِحَامِلَه ~ adsız (*təqdimat*) veksəl; 2) istiqraz vərəqəsi; *c.* qiymətli kağızlar – سَنِيْدٌ dayaq, dirək – مُسَنَدٌ 1) dayanan, söykənən (*nəyə* *على*); 2) bel bağlayan, arxalanan (*kimə-nəyə* *على*) – اِتِّ *c.* مُسَنَدٌ 1) dayaq; 2) yazılı kağız; sənəd, vəsiqə; 3) məxəz, mənbə – مُسْتَنَدِيٌّ sənədli; ~ *yaxud* اِعْتِمَادٌ ~ تسليف *c.* sənədli kredit – مَسَانِدٌ *c.* مَسَانِدٌ kreslo, kürsü; اَلْخَدِيوِيَّةُ ~ xədiv taxtı; مَسَانِدُ الدِيَوَانِ divanın dirsəkliyi, dirsək yeri – مُسَنَدٌ 1) söykənəcək, dayaq; 2) *qram.* xəbər (*feli cümlənin*); اِلِيه ~ mübtəda (*feli cümlənin*); اَلْحَمِيْرِيّ *tar.* müsəəd (*Himyə* *yazısı*) – مَسَانِدٌ *c.* مَسَانِدٌ 1) yastıq, balış; 2) dirsəklik, dirsək yeri (*kürsüdə*); söykənəcək (*stulda*) سَنَادِيْلٌ *c.* سِنَادٌ dəmirçi zindanı سِنَادِيْنٌ *c.* سِنَادٌ zindan (*həmç. anat.*, *orta qulaqdakı sümüklərdən biri*) سُنْدُرُوسٌ *bot.* səndərək سُنْدُوسٌ tafta, nazik ipək parça – سُنْدُوسِيٌّ tafta -i/-ı; ipək parçadan hazırlanmış; مَاعَازٌ *باساط الارض الهـ* otluq, yaşıllıq – سِنْدِيَانٌ *topl.*, *bot.* pırkal سَنَطٌ *bot.* Nil akasiyası سَنْطَاوِيٌّ *topl.* santavi (*yemiş növü*) – سَنْطَةٌ *c.* اِتِّ ziyil – سِنْطُورٌ, سِنْطُورٌ, سِنْطُورٌ, سِنْطُورٌ santur (*simli musiqi aləti*)

I سَع (u) سَاعَة, gözəl, qəşəng olmaq
 – سَاع gözəl, qəşəng
 – سَاع = سَنِيع
 سَع = topl. qışa, qabıq (toxumun)
 – سَع سَع قın, qabıq (bitkidə)
 سَع sumbatalamaq, sumbata ilə sürtüb
 cilalamaq, parıldatmaq, təmizləmək
 – سَع sumbatalama, sumbata ilə sürtüb
 cilalama; ~ ورق sumbata kağızı
 سَع سَع tənəkəçi; qalayçı
 سَع 1) süngü; 2) cərəyan qəbul
 edən; tramvay qövsi
 – سَع, سَع süngü
 I سَع qozbel olmaq, hörgücü böyük
 olmaq; V سَع 1) belinə qalxmaq, üstünə
 çıxmaq; العرش ~ taxta çıxmaq, vəzifə tutmaq
 – سَع damda at başı şəklində bəzək
 – سَع qoz, donqar (beldə); güvən,
 hürgüc (dəvədə)
 سَع kino
 سَع = سَع
 سَع = سَع
 سَع bax: سن
 سَع ~ dərslər ili; سَع ~ dərslər ili;
 سَع ~ günəş ili; سَع ~ ay ili; سَع ~ uzun
 il; سَع ~ maliyyə ili; سَع ~ miladi ili;
 سَع ~ hicri ili; سَع a) ilin başı; b) Yeni
 il; ~ ~ yaxud بعد آخری ~ yaxud إلى
 سَع ilbəlil, ildən-ilə
 – سَع illik, birillik; a) hər il; b) ildə
 I سَع سَع parıldamaq, işıldamaq,
 şəfəq vermək; bərq vurmaq; سَع
 uca, əzəmətli olmaq; II سَع 1) asanlaşdır-
 maq, yüngülləşdirmək; 2) ucaltmaq; V سَع
 1) yüngül, asan olmaq; qolay olmaq (kimə
 –); 2) ucalmaq

– سَع سَع meyvə bağı (Tunis)
 – سَع parıltı, şəfəq, işıltı; سَع ~ yaxud
 سَع ~ bot. sənə, kassiya
 – سَع 1) parıltı, şəfəq, işıltı; 2) əzəmət,
 ucalıq, vüqar
 – سَع 1) uca; 2) əzəmətli
 – سَع مُسَوَات, مُسَوَات bənd, sədd, təpə,
 torpaq səngər
 سَع سَع pişik
 سَع sənusi; سَع السَّنة sənusi təriqəti;
 سَع sənusilər
 سَع topl. qaranquşlar
 – سَع ات. سَع qaranquş
 (سَع) IV سَع çox danışmaq; təfsilatı ilə
 danışmaq (نَ بَارَدَة فِي)
 – سَع uzunçuluq, sözcülük; müfəssəl,
 ətraflı danışmaq; ~ ب təfsilatı ilə, müfəssəl
 – سَع səhra, çöl, düz, bozqır
 – سَع سَع c. سَع düzəngah, düzən
 – سَع geniş, ətraflı, uzun, müfəssəl
 I سَع سَع yatmamaq, yuxusuzluğa
 mübtəla olmaq; II سَع yatmağa qoymamaq,
 yuxusuz qoymaq, yuxusunu çəkmək;
 IV سَع = I; V سَع = I
 – سَع yuxusuz
 – سَع yuxusuzluq
 – سَع
 I سَع سَع 1) oyaq qalmaq, ayıq qalmaq,
 yuxusuz qalmaq, yatmamaq; سَع في قراءة ~
 gecələri kitab oxumaqla keçirmək, gecələr
 yatmayıb kitab oxumaq; 2) keşiyində dur-
 maq (نَ يَينَ); 3) qorumaq, gözləmək
 (نَ يَينَ); izləmək (نَ يَينَ); ~ على الامن العام
 ictimai asayışı qorumaq; 4) gecəni keçir-
 mək (harada, في kimin yanında, عند); ~ عنده
 ~ الليلə gecəni kiminsə yanında keçirmək;

القهوة gecəni kafedə keçirmək; II سَهْرَ yatmağa qoymamaq; IV أَسْهَرُ = I

– سَاهِرٌ c. 1) ayıq, oyaq, yatmayan, yuxusuz qalan; 2) sayıq

– سَهْرَ yatmama, ayıq qalma; yuxusuzluq

– سَهْرَ bütün gecəni yatmayan, ayıq qalan

– سَهْرَ c. 2) gecə lampası

– مصباح gecələr açıq olan kafe; ~ مصباح gecə lampası

– سَهْرَ yatmama, ayıq qalma; yuxusuzluq; gecəni kafedə keçirmə

– سَاهِرٌ = سَهْرَانُ

– سَهْرَاتُ c. سَهْرَةُ gecə məclisi; gecə, müsamirə; əyləncə gecəsi; يَخُود ثِيَابُ gecə məclisi geyimi

– سَهْرُ c. مَسَاهِرُ gecə şənliklərinin keçirildiyi yer; kafe

I سَهْفَ (ə) سَهْفَ bərk susamaq, özündə yanıq hiss etmək

– سَهْفَ bərk susama; yanıq

I سَهْلَ (ə) سَهْلَ 1) asan, yüngül olmaq; 2) hamar, düz olmaq; II سَهْلَ 1) asanlaşdırmaq, yüngülləşdirmək; 2) düzəltmək, hamarlamaq; 3) xoş gəlmisən, səfa gətirmisən! deyər, salamlamaq; 4) fon. həmzəsiz oxumaq (sözü); ~ fon. həmzəni yüngül tələffüz etmək; III سَهْلَ iltifat göstərmək, güzəştə getmək; IV أَسْهَلَ ishal törətmək, qarını işlətmək (dərman haqqında); məch. qarını işləmək, ishala düşmək; V سَهْلَ yüngülləşmək, asanlaşmaq; VI سَهْلَ

1) yüngülləşdirmək, asanlaşdırmaq (nəvisə kiməsə); 2) güzəştə getmək, keçəcəkli olmaq; 3) yumşaqxasiyyət, üzüyola olmaq; VII سَهْلَ qarını işləmək, ishala düşmək; X سَهْلَ 1) yüngül, asan hesab etmək;

2) qeyri-ciddi yanaşmaq, ciddi əhəmiyyət verməmək (nəvəsə)

– إِنْشَالُ ishal, qarın işləməsi

– تَسَاهُلٌ 1) iltifatlı olma, güzəştə getmə;

2) yol vermə, imkan vermə (qanunsuz şeyə), səhlənkarlıq; 3) dözümlülük; 4) güzəşt

– سَازِشْچِيلِي -i/-ı

– تَسْهِيْلَاتٌ c. 1) yüngülləşdirici tədbirlər, vasitələr; 2) vəsait; güzəştlər

– سَهْلٌ c. 1) düzənlik; düzəngah, düzən; düz yer; 2) boş yer, çöl-biyaban

– سَهْلٌ 1) yüngül, asan; الاستعمال ~ istifadə edilməsi asan olan; rahat; ~ yüngül həzm edilən (qida); ... من السهلي asandır ki...; ... ليس من السهلي onun üçün asan deyildir ki...; 2) yumşaq (torpaq); 3) hamar, düz; الجانب ~ xoşrəftar, xoşxasiyyət; !خوش گəlmisiniz!

– سَهْلٌ qarınıslədən

– سَهْلٌ yüngüllük, asanlıq; الخلق ~ xasiyyət yumşaqlığı; ~ asanlıqla

– سَهْلٌ astr. Süheyl (cənubda görünən parlaq ulduz); ~ أُنَى يلتقى بالسهي! Məcaz. Süheyl Süha ilə necə görüşəcək! (mümkün olmayan iş haqqında; bax: سَهَا)

– مَتَسَاهِلٌ 1) iltifatlı, keçəcəkli; 2) dözülə bilən, yol verilə bilən, keçilə bilən

– مَسْهَلٌ ishalı olan, qarını işləyən

– سَهْلٌ c. 2) işlətmə, işlətmə dərmanı

– مَسْهَلٌ 1) yüngülləşdirilmiş, asanlaşdırılmış; 2) güzəştli

– مَسْهَلٌ = سَهْلٌ ~ البطن. həmç.

I سَهْمٌ 1) rəngi qaçmaq, rəngi ağarmaq; yorğun, üzgün görünmək; 2) fikirli, dalgın olmaq; 3) fikrə getmək,

fikrə dalmaq; III سَاهَم payçı, səhmdar olmaq; payını qoymaq; 1) iştirak etmək (*nədə* (في); 2) püşk atmaq; IV اُسْهَم 1) iştirakçı, payçı, səhmdar etmək; 2) səhm qoymaq, pul payını qoymaq; öz payını vermək (*nəyə* (في) تنظيم الحزب; ~ partiyanın təşkili işinə öz payını vermək; VIII اِسْتَهَم iştirak etmək, payı olmaq (*nədə* (في)

– اِسْتَهَم öz payını vermə, öz işi ilə zənginləşdirmə; ... اسهم به ما مرموقا في... keyli zənginləşdirmişdir

– الوجه : سَاهَم ~ solğun bənizli, rəngi qaçmış, rəngi ağarmış; عيناها ساهمتان onun nəzərləri dalgındır

– انطلق كاله o, ox kimi götürüldü; طاش oxu daşa dəydi, hədəfdən yayındı; ارتفع *məcaz.* hörməti artıb (*nədə* (في) الرامي ~ *astr.* Oxatan; Oxatan bürcü; 2) ox işarəsi; 3) *riyaz.* kosinus; 4) اطلق الاسم النارية raket; fişəng; اطلق الاسم النارية raket, fişəng atmaq; نُفَذَ! püşk atılmışdır!

– ضرب به وافر في... pay; 1) اُسْهَم c. 2 سَهْم (*nəyəsə*) böyük pay qoymaq; 2) səhm; حملة *qirata və ya 7,293 m² -ə bərabər torpaq sahəsi ölçüsü*)

– oxşəkilli, oxvari

– شركة سَهْم -i/-ı; 1. səhmdar cəmiyyəti; 2. payçı; səhmdar

– اِسْتَهَم iştirak, işbirliyi; شركة سَهْم cəmiyyəti

I سَهَا (سَهْو) *unutmaq*; diqqətsizliyə, etinasızlığa yol vermək; yanlışmaq, səhv etmək, səhv buraxmaq, səhvə yol vermək; nəzərdən qaçırmmaq (*nəyi* (عن); III سَاهَى kiminsə səhvindən istifadə etmək

– q. سَاهٍ *nəzərdən qaçıran (nəyi* (عن); diqqətsiz, fikri dağınıq, dalgın, huşsuz, unutan

– سُهَى *Süha (Kiçik Ayı bür-cünün ən tutqun ulduzu, şimalda görünən kiçik ulduz)*; فوق الـ والثريا ~ əlçətməz, ünyetməz; سُهَيْلٌ *bax: أَلَى يلتقى سهيل بالـ*

– سَهْو səhv, xata, yanlışlıq; diqqətsizlik, huşsuzluq; gözdən qaçırmə; a) diqqətsizlik, anlaşılmazlıq üzündən; b) səhvən, səhv olaraq, yanılaraq; وَلِهَوا səhvən, lazımcına düşünmədən, başısoyuqluq üzündən

– سَاهٍ = سَهْوَانٌ

I 1) سَوَاءٌ (u) سَاءَ (سوء) pis, yaramaz, yaman olmaq; pisləşmək; 2) bəd, uğursuz, başibəlalı olmaq; pislik etmək, əhvalını pozmaq; ظَنَّا ~ pis fikirləşmək (*kimin haqqında* →); مَنَعَ يسوعني ان اقول... mənə ağır gəlir deyim ki...; II سَوَاءٌ pisləmək, danlamaq, qınamaq (*kimi* (الى); IV اَسَاءَ 1) korlamaq; pisləşdirmək; 2) pislik etmək (*kimə* (الى); 3) təhqir etmək, tənə vurmaq, incitmək; 4) pis etmək, düz etməmək (*nəyisə*); ~ a) düz istifadə etməmək; b) sui-istifadə etmək; ~ a) pis fikirləşmək (*kimin haqqında* →); b) etibar etməmək (*kimə* →); ~ a) pis başa düşməmək; ~ kiminləsə pis rəftar etmək; V اِسْتَسَاءَ pisləşmək, korlanmaq; VIII اِسْتَسَاءَ 1) hiddətlənmək, acıqlanmaq (*nəyə* (من), pis qəbul etmək (*nəyi* (من); 2) incidilmək, təhqir edilmək (*kim tərəfindən* (من)

– 1) اِسْأَأْتُ , اِسْأَأْتُ c. اِسْأَاءَةٌ ~ pislik etmək; 2) pislik etmək; اِسْأَأْتُ قَابِلُ اِسْأَأْتُ ~ pisliklə cavab vermək; 3) təhqir etmək; incitmə; 4) düz etməmək; ~ a) düz istifadə etməmək; b) sui-istifadə

– *إِسْتِيَاءٌ* hiddətlənmə, acıqlanma; hiddət, qəzəb; *اِثَارُ* hiddət doğurmaq

– *تَطَوَّرَتِ الْحَالَةُ* 1. pislik edən; 2. yaramaz *أَسْوَأُ* ən pis, ən pisi, çox pis; *تَطَوَّرَتِ الْحَالَةُ* vəziyyət daha da pisləşdi

– *لَمْ يَلِدْ* bədbəxtlik; *لَمْ يَلِدْ* pislik; *أَسْوَأُ* c. *سُوءٌ* bədbəxtlikdən; *لَمْ يَلِدْ* *يَاخُودُ* ... *الْحِظُّ* an *لَمْ يَلِدْ* pis idarəetmə; a) düz istifadə etməmə; b) sui-istifadə; *اِسْتِمْعَالَ الْحَقِّ* ~ hüquqdan sui-istifadə; *الْحَالُ* ~ uğursuzluq, bəla, müsibət; *الْبَخْتُ* ~ bədbəxtlik; *التَّغْذِيَةُ* ~ pis qidalanma; *التَّفَاهُمُ* ~ anlaşılmazlıq, səhv başa düşmə; *التَّقْدِيرُ* ~ layiqincə qiymətləndirməmə; *الْخُلُقُ* ~ xasiyyət pisliliyi; *الْطَّرَافُ* ~ pis davranış; a) pis fikir; b) etibarsızlıq, etimadsızlıq; *الْعَاقِبَةُ* ~ pis aqibət, pis nəticə; *الْقَصْدُ* ~ sui-qəsd; *الْمَصِيرُ* ~ bədbəxtlik, talesizlik; *الْمَصِيرُ* ~ pis rəftar; *الْحِصْمُ* ~ pis həzm; *أَهْلُ* pis adamlar; *زَادَهُ* ~ nəyisə daha da pisləşdirmək; *اِزْدَادَ* ~ *أَعْلَى* getdikcə daha da pisləşmək

– *سُوءَاتٌ* c. *سُوءَاتٌ* 1) pis hərəkət, alçaq hərəkət; 2) eyib yerlər, cinsiyyət orqanları; *وَأَسْوَأَاتُهَا* nə biabırçılıq!

– *التَّرْبِيَةُ* 1) pis, axmaq, səfeh; *سَيِّئٌ* , *سَيِّئٌ* pis tərbiyə almış; *الْخُلُقُ* ~ xasiyyəti pis, bədxasiyyət; *الطَّالِعُ* ~ adı pis çıxmış; *يَاخُودُ* ~ pis-niyyət, bədniyyət; *سَارَ مِنْ* ~ *أَسْوَأُ* getdikcə daha da pisləşmək; 2) kobud (*səhv*)

– *سَيِّئَاتٌ* c. *سَيِّئَاتٌ* pis hərəkət; alçaq iş; günah iş; qəbahət; pis cəhət, qüsurlar, eyib

– *مَسَاءَةٌ* c. *مَسَاءَةٌ* 1) pis hərəkət; pis iş; 2) təhqir; 3) sui-istifadə; 4) xoşagəlməzlik; 5) bəla, müsibət, bədbəxtlik; 6) c. pis cəhətlər, qüsurlar, naqisliklər

– *مُسْتَأً* hiddətlənmiş, qəzəblənmiş (*nədən* (من))

– *مُسِيئٌ* 1. pislik edən; 2. yaramaz *بُئْثَالْتِ* *بُئْثَالْتِ* (*qadın lifçiyi*)

I *سَاحَ* (*u*) səyahət etmək, səyahətə çıxmaq, gəzmək; V *سَوَّخٌ* = I

– 1) açıqlıq; *سَوَّخٌ* , *سَاحٌ* , *سَاحَاتٌ* c. *سَاحَةٌ* geniş məkan, geniş sahə; 2) həyət; 3) meydan; *التَّحْرِيرُ* ~ Azadlıq meydanı; *الشَّهَدَاءُ* ~ Şəhidlər xiyabanı; 4) səhnə, meydan, meydança; *الْأَلْعَابُ الرِّيَاضِيَّةُ* ~ idman meydançası; *الْمَعْرَكَةُ* ~ *يَاخُودُ* ~ *الْوُغَى* *يَاخُودُ* ~ döyüş meydanı; *بَرَآتُ الْمَحْكَمَةِ* ~ *سَهْمٌ* onlara bəraət qazandırdı; *بَرِيءٌ* günahsız

– *سَوَّاحٌ* səyyah, səyahətçi; turist

– *مُسَوَّخٌ* = *سَوَّاحٌ*

I *سَوَّخَانٌ* , *سَوَّخٌ* (*u*) *سَاحَ* (sux) 1) dalmaq, qapılmaq, çökmək; 2) *هَمْ* *سَاحَ* qəşş eləmək, özündən getmək

I *سَيَّادَةٌ* (*u*) *سَادَ* (sod) 1) başçılıq etmək; idarə etmək, rəhbərlik etmək; 2) hökmranlıq etmək, hökm etmək, ağalıq etmək; *فَرَّقَ تَسْدًا* parçala, hökm et!; 3) *مَاعَازُ* hökm sürmək; *سَوْدٌ* (*ə*) *سَوْدٌ* qara olmaq; II *سَوْدٌ* 1) (*nəyinsə*) başında qoymaq, başçı qoymaq (*kimin üzərində*); 2) qara etmək, qaraltmaq; *لَمْ تَسَوْدْ صَفْحَتَهُ نَقْطَةً وَاحِدَةً* onun adı heç bir şeylə ləkələnməmişdi; 3) qaralama yazmaq; 4) qara yaxmaq, ləkələmək, üstünə böhtan atmaq; IX *إِسْوَدَّ* qara olmaq, qaralmaq

– *سَوْدٌ* q. *سَوْدَاءٌ* c. *سَوْدٌ* qara; tünd; tutqun; ağır, mənhus, pis, kədər doğuran; *سَوْدٌ* qara niyyətlər; *فَاحِمٌ* ~ qapqara kömür kimi, şəvə; *السُّودُ* *بَاحٌ* *حَبَّةُ السُّودِ* *şahm*. qaralar; *التَّاسَنُ*, *مَاعَازُ*. a) xurma və

su; b) ilan və əqrəb; الاراضى السوداء qara-torpaq; ~ acı kin, nifrət; السود الرؤوس civzə, sızanaq (*üzdə*); (سوداء) qara bazar; qatı düşmən; ~ فقر yoxsulluğun son həddi; ~ اللوح qara taxta, yazı lövhəsi; ~ اظهر ألـ mənhus, qaranlıq gələcək; ~ على انه ابيض qaranı ağ kimi qələmə vermək

– qaralama, qara c. تَسْوِيدٌ

– 1. سَائِدٌ 1) hakim, hökm sürən; 2) üstün olan, üstünlük təşkil edən, üstün; 2. سَادَةٌ 1) başçı; 2) ağa, cənab

– 1) qaralıq; 2) qara paltar; 3) qara ləkə (*uzaqda görünən*); 4) çoxluq; ~ الناس 5) kütlə; ~ الشعب yaxud ~ العين ~ göz qarası, göz bəbəyi; ~ المدينة şəhərin ətrafı; ~ الوجه üzüqaralıq, rüsvayçılıq; ~ على بياض ancaq kağız üzərində qalmaq

– 1) qara sövda (*ekzema*); 2) melanxoliya, malxulya; 3) mus. dördlük (*not*)

– qaralar; zəncilər سَوْدَانٌ

– 1. سودانيٌّ Sudan -i/-ı; 2. sudanlı; ~ yaxud ~ فول yerfındığı, araxis

– 1. سوداويٌّ qara sövda (*ekzema*); 2. melanxolik, malxulya

– 1) rəhbərlik; 2) başçılıq, ağalığ سَوْدٌ

– 1) qara sövda; 2) melanxoliya, malxulya; ~ القلب qəlbin dərin güşələri

– 1) siyadə ağalığ; 2) başçılıq; hegemonluq; 3) müstəqillik, suverenlik; ~ دولə müstəqil, suveren; 4) seyidlik (*bax: سَيِّدٌ*); 5) cənabları, həzrətləri (*məs., الامام يحيى*); ~ مطران *yaxud* ~ (طنطا); 6) ağa, cənab (*müraciət edərək*);

يا ~ السفير! (prezident!); ~ الرئيس! cənab səfir!

– 1. سَيِّدٌ suveren; ~ دولə müstəqil, suveren dövlətlər

– 1) سَادَاتٌ, أَسْيَادٌ, سَادَةٌ c. 2. سَيِّدٌ ağa, cənab; سَيِّدُنَا! xanımlar və cənablar! يا سَيِّدَاتِي وَسَادَتِي! cənab müəllim! (*ibtidai məktəbdə şagirdlərin müəllimə müraciəti*); ~ المطران mitropolit həzrətləri!; ~ نفسه özü öz ağası oldu; 2) seyid (*Məhəmməd peyğəmbərin nəslindən olan müsəlman*); ~ المطربين mahir sənətkar; انت ~ العارفين heyvanların şahı; şir; ~ الوحوش sən bunu hamıdan yaxşı bilirsən

– 1) xanım, bəyim; 2) qadın; c. سَيِّدَةٌ xanımlar səhifəsi (*jurnalda*); 3) zool. parabüzən, xallı böcək

– 1) qadın; ~ سَيِّد rəis və tabelikdə olan; ağa və nökr

– 1) qaralama; 2) layihə (*məs., müqavilənin*)

– مُسَوَّدَةٌ = مُسَوَّدَاتٌ c. مُسَوَّدَةٌ

– sudanlaşdırmaq سَوَّنَ

– sudanlaşdırma سَوَّدَنَ

– سَوَارِسْ səvaris (*qədim üstüörtülü minik arabası*)

I سَوَّرَ (u) سَارَ (سور) qalxmaq, dırmaşmaq, dırmaşib çıxmaq; 2) atılmaq (*kinmənsə üstünə*); 3) başına vurmaq, sərxoş etmək (*şərab haqqında*); 4) coşmaq (*qəzəbi*); II سَوَّرَ divar çəkmək, hasara almaq, hasaralamaq; III سَاوَرَ 1) hücum etmək; 2) bürümək, basmaq (*qorxu*); V تَسَوَّرَ 1) qalxmaq, dırmaşmaq, dırmaşib çıxmaq (*divarın üstünə – təs.h. yaxud*); 2) ətrafına divar çəkilmək, hasara alınmaq

أساوره, أساور, أسورة. c. سوار, سوار, سوار –
1) qolbaq, bilərzik; ساعة اليد ~ saat qolbağı;
macaz. nəyisə sığ içatə etmək; 2) manjet; qol köbəsi, köbə

– سَوَّارٌ 1) başa bərk vuran, kefləndirici, məstedici; 2) güclü təsir edən; ~ الم bərk ağrı; نزوة نَزْوَةٌ bərk istək, həvəs

– أساورۃ c. سَوَارِي 1. süvari, atlı; 2. süvari
qoşun, atlı qoşun

1) *divar*; *hasar*; *çəpər*, *barı*; *c. سُورُ* –
 2) *bənd*, *sədd*, *təpə*, *torpaq*
~ صينى *səngər*

– سُوْرَة c. surə (*Quranın*); الحمد ~ əl-Həmd surəsi (*Quranın birinci surəsi*)

– سَاعَاتِيَّه c. saatsaz

– سَاعَاتِ الْعَمَلِ saat; سَاعَاتُ c. سَاعَةٌ iş saatları; سَاعَاتُهَا bu saat; سَاعَاتُهَا o saatda; من إلى bu saat; سَاعَاتُهَا في يَخُودُ yaxud o saat; سَاعَاتُهَا من إلى bu saatdan etibarən, indidən belə; سَاعَاتُهَا (قِيسَالِ. لِلْسَا) hələ də; سَاعَاتُهَا o vaxt; سَاعَاتُهَا ~ الْحَرْبِ hərbi. şərtləşdirilmiş saat (hərbi əməliyyatın başlanması üçün); سَاعَاتُهَا ~ دِينَ. qiyamət saati, qiyamət günü, hər bir insanın ölüm anı; سَاعَاتُهَا الْوَسْطَى orta saat (bir nəslin ölüb aradan çıxması anı); سَاعَاتُهَا الْكَبْرَى böyük saat (insanların öldəndən sonra sorğu-sual üçün yenidən dirildilməsi anı); سَاعَاتُهَا الصَّغْرَى kiçik saat (insanın ölüm anı); سَاعَاتُهَا رَجُلٍ yelqovan, qeyri-sabit insan; سَاعَاتُهَا رَجُلٍ günün qəhrəmanı; سَاعَاتُهَا كِتَابٍ dəbdə olan kitab; سَاعَاتُهَا مُشْكَلَةٌ günün problemi, aktual problem; سَاعَاتُهَا مَوْزُوعٌ günün mövzusu, aktual mövzu; سَاعَاتُهَا الْحَاجِطِ ~ cib saati; سَاعَاتُهَا الْحَاطِ ~ divar saati; سَاعَاتُهَا شَمْسِيَّةٌ ~ qol saati; سَاعَاتُهَا رَمْلِيَّةٌ ~ qum saati; سَاعَاتُهَا شَمْسِيَّةٌ ~ günəş saati; سَاعَاتُهَا السَّبَاقِ ~ saniyəölçən; سَاعَاتُهَا مَضْبُوطَةٌ onun saati dəqiqdir; سَاعَاتُهَا مَتَأَخَّرَةٌ sa-atım qabağa qaçır; سَاعَاتُهَا مَتَأَخَّرَةٌ saatım dala qalır

– سَاعَاتِيَّه كيلوات : سَاعَاتِيَّه kilovat-saat

– سَاعَاتِيَّه bir saat; قِيسَالِ vaxt

I سَاعَاتِيَّه (1) icazəli, yol verilə bilən, mümkün olmaq; 2) yüngül udulmaq; 3) xoş, ləzzətli olmaq (içki haqqında); II سَاعَاتِيَّه (1) icazə vermək, izin vermək, yol vermək; 2) bəraət qazandırmaq; 3) üzrxahlıq etmək; 3) boğazdan asan ötürülən, yüngül həzm edilən (yemək); 4) kirə vermək (mənzili); 5) vasiətli icarəyə vermək; IV سَاعَاتِيَّه boğazından asan ötürmək, həzmi-rabedən keçirmək; X سَاعَاتِيَّه

1) icazə vermək, yol vermək; 2) yüngül həzm etmək; 3) yaxşı, ləzzətli hesab etmək; məqbul saymaq

– سَاعَاتِيَّه yol verilmə, mümkünlik; عدم

qeyri-mümkünlük, mümkünslük

– سَاعَاتِيَّه həzm etmə (qida)

– سَاعَاتِيَّه 1) yol verilən, icazəli, mümkün, məqbul; 2) asan udulan; 3) ləzzətli; xoş; سَاعَاتِيَّه dadlı tikə

– سَاعَاتِيَّه = سَاعَاتِيَّه

– سَاعَاتِيَّه 1) yüngül getmə (qida); 2) mümkünlik

– سَاعَاتِيَّه ات. c. مَسْوَغٌ – qanuni əsas; üzrlü bəhanə; səbəb; مَسْوَغَاتُ التَّعْيِينِ (vəzifəyə) təyin etmək üçün qanuni əsaslar

(سَوْفَ II (سَوْفَ I) gələcəyə qoymaq, sonraya qoymaq, uzatmaq; 2) yavaşıtmaq, sürətini azaltmaq; VIII سَوْفَ içəri çəkmək (qoxu və s.), iyləmək, qoxulamaq

– سَوْفَ təxirə salma, sonraya qoyma, uzatma

– سَوْفَ c. سَافَةٌ, سَافٌ məs., divar hörəkən)

– سَوْفَ gram. gələcək zaman ədatı; اكتب ~ yazacağam

– سَوْفَ c. مَسَافَةٌ məsafə

– سَوْفَ 1) uzanan, yubanan, ləngiyən;

2) uzadılan, yubadılan, ləngidilən; تَلْغَرَاةٌ adi teleqramlar

1. سَوْفَ سَوْفَ 1. səfsətə -i/-1, sofistika -i/-1;

2. səfsətəçi, sofist

– سَوْفَ سَوْفَ səfsətə, sofistika

I سَوْفَ, سَيْاقٌ, مَسَاقٌ, سَوْفَ (u) سَاقٌ (سَوْفَ)

1) qovmaq, sürmək; qovub gətirmək, sürüb gətirmək; qovub salmaq; قَدَمِيَه سَوْفَا ~ ayaqlarını güclə sürmək, ayaqlarını sü-

rüyə-sürüyə yerimək; 2) göndərmək, çatdırmaq (*hara* الی); 3) aparmaq; سهم بین یدیه onları aparıb onun sərəncamına verdi; الحديث ~ söhbət aparmaq; 4) gətirmək, izah etmək, başa salmaq; مثلا ~ misal gətirmək; 5) idarə etmək; سيارَة ~ maşın sürmək, maşını idarə etmək; II سَوَّقَ 1) bazara göndərmək, bazara çıxarmaq, satmaq (*malları*); 2) gövdəsi yoğun olmaq (*ağacın*); III سَاوَقَ ardınca getmək (*kiminsə*), müşayiət etmək (*kimisə*); V تَسَاوَقَ xırda ticarətlə məşğul olmaq; almaq, bazarlıq etmək; VI تَسَاوَقَ 1) yanaşı getmək, ayaqlaşmaq; bir-birinin ardınca getmək; 2) uyğun olmaq, uyğun gəlmək, müvafiq olmaq, həmahəng olmaq; VII اِسْتَأَقَ 1) sürülüb gətirilmək, sürülüb salınmaq; مع التَّيَار ~ axınla üzmək, axına düşüb getmək; 2) sürülmək, sürülüb aparılmaq; aparılmaq; ~ بَقْدَمِيهِ الی... -a/-ə aparırdı; 3) təhrik edilmək, vadar edilmək; 4) təbə edilmək; VIII اِسْتَأَقَ 1) qovmaq, sürmək, sürüb gətirmək (*mal-qaranı*); 2) göndərmək, yola salmaq, aparmaq (*məs., məhkumu həbsxanaya*)
– اِسْتَأَقَ təbə edilmə, itaət göstərmə
– تَسَاوَقَ 1) yanaşı getmə (*kiminsə kiminləsə*); 2) uyğunluq, müvafiqlik; həmahənglik; الـ ~ həmahənglik və uzlaşma
– تَسَوَّقَ satış; الـ مَوَائِ satış malları
– تَسَوَّقَ sərfəli bazarlıq
– سَائِقَ 1. 1) qovan, sürən, sürüb gətirən; 2) aparıcı; 2. سَوَاقٌ سَاقَةٌ c. 1) sürücü; الترام ~ tramvay sürücüsü; الجرارة ~ traktorçu; الرافعة ~ krənç; الطائرة ~ avtomobil sürücüsü; pilot; القطار ~ maşinist; 2) arabaçı, faytonçu; 3) çodar, çarvadar

– سَوَّقَ 1) baldır; qıç, ayaq; سَيِّقَانٌ q.c. – anat. böyük baldır sümüyü; 2) gövdə; saplaq, budaq; 3) riyaz. yan, tərəf; corab-ربطة الـ ~ bərabəryanlı; العمل جَار على قدم و ~ iş tam qaydası ilə gedir, qaynar iş gedir; وقف على ~ atırdı واقفم ~ a/-ə bərk girişmək; الجدل... ~ tərəddüd edirəm, bir ayağım gedir, bir ayağım getmir; يَخُود طَار يَسْلَم للريح سِه ~ qaçmaq, var gücü ilə qaçmaq

– سَاقَةٌ arxa, dal; الجيش ~ ard, qoşunun arxa dəstəsi

– سَوَاقٌ 1) sürücü, şofer; 2) arabaçı, faytonçu

– الـ العالمِيَّة أسْوَاقٌ q., k. c. بازار; dünya bazarı; الـ الاوربيَّة المشتركة ümumi Avropa bazarı; خيريَّة ~ azad bazar; دورِيَّة ~ xeyriyyə bazarı; الاحسان يَخُود ~ yarmarka; سنويَّة يَخُود ~ ədviiyyat və tərəvəz bazarı; سعر الـ bazar qiyməti; سوداء ~ qara bazar

– سَوَّقَ aparma; sürmə, idarə etmə

– سَوَقَةٌ topl. rəiyyət, xalq; sadə xalq; avam camaat, qara camaat

– سَوَقِيَّة 1) bazar -i/-ı; yarmarka -i/-ı; قيمة ~ bazar dəyəri; 2) plebey -i/-ı, sadə xalq -i/-ı

– سَوَقِيَّة strateji

– سَوَقِيَّة strategiya

– سَوَقَةٌ c. 1) yarma və ya buğda sıyığı;

2) yüngül məstədici içki

– سَوَقَةٌ c. 1) qələm, çilik, saplaq;

2) kiçik bazar

– سَيِّقٌ 1) gediş, gedişat (*hekayənin*);

في ~ kitabda hadisələrin gedişatı; ~

onun uzun tarixçəsinin davamı
olaraq; 2) *həmç.* الكلام ~ kontekst

– idarə etmə, sürmə (*maşını*)

– 1) *مَسَاقٌ* götürmə (*məs., misal, söz*);

~ qarşılıqlı sözlərin siyahısı; 2) aparma; hərəkət, gediş

I 1) سَوَّكٌ (*u*) سَاكٌ (سوك) 2) təmiz-

ləmək (*dişləri*); II 1) سَوَّكٌ 2) təmiz-

ləmək (*dişləri*); V تَمِيزْلَمَكٌ (*dişləri*)

– *dişləyən* سَوَّكٌ *c.* سَوَّكٌ

– سَوَّكٌ = مَسَاوِيكٌ *c.* مَسَوَاكٌ

~ xətlə sığortalamaq; خطاباً ~ məktubu sifarişlə

göndərmək

– سَوَّكَةٌ, سَوَّكَةٌ, سَوَّكَةٌ

– 1) sığortalanmış; 2) sığortalı, tə-

minatlı; 3) sifarişli (*məktub*)

(سول) II سَوَّلَ 1) öyrətmək, azdırmaq, pis

fikrə salmaq (*kimi*); ... başına

belə bir pis fikir düşdü ki...; كيف سَتَ نَفْسُكَ هَذَا

belə zarafat etmək necə ağılına gəldi?;

2) tovlamaq, təhrik etmək, şirnik-

ləndirmək; V سَوَّلَ dilənmək (*müq. et*)

– سَوَّلَ dilənçilik, yolçuluq

– سَوَّلَ dilənçi, yolçu

سَوَّلَ yanacaq, solyar yağı

I سَوَّمَ 1) sərbəst otlamaq;

2) qoymaq, üzərinə qoymaq; 3) vurmaq,

vermək, yetirmək; المذلة والهوان ~

alçaltmaq, təhqir etmək; سَخَفًا ~

kiminləsə ədalətsiz

rəftar etmək; سَمِيمٌ o, əziyyətə

məruz qaldı; 4) satışa buraxmaq (*malları*);

سَمَامَةٌ (*u*) سَمَامَةٌ 1) üzərinə qoymaq, tapşırmaq;

2) qiymət qoymaq; 3) damğalamaq, damğa

basmaq, damğa vurmaq; III سَوَّمَ qiymət-

ləşmək, qiymət danışmaq, qiymət üstündə

çənələşmək, mübahisə etmək (*kiminlə nə*

üstündə *على*, *في*); IV سَمَّ otlığa sürmək;

~ kiməsə nəzər salmaq, göz göz-

dirmək; VI سَمَّ qiymətləşmək, qiymət

üstündə bir-birilə çənə-boğaz olmaq;

VIII سَمَّ qiymətləşmək, qiymət danışmaq

– 1) sərbəst otlayan; 2) veyil, avara;

~ sahibi-siz it

– سَمَّ otlayan sürü; mal-qara;

~ mala-qara sürüsü

– سَمَّ *topl., geol.* damarlar

– سَمَّ damar; الذهب ~ qızıllı damar; الفضة ~

gümüşlü damar

– 1) işarə, nişan; 2) əlamət

– 1) işarə, nişan, nişanə; 2) əlamət;

3) sima, qiyafə, görünüş, üzünün ifadəsi

– سَمَّ = سَمَّ

– سَمَّ qiymətləşmə, qiymət barədə mü-

bahisə; ~ qarşılıqlı razılıq yolu ilə, razı-

lığa əsasən

سَوْنِي süngü

I سَوَى 1) qiyməti olmaq, dəyəri

olmaq; 2) bərabər olmaq, bərabərləşmək;

tənləşmək, tay olmaq; II سَوَى 1) bərabər-

ləşdirmək, tənləşdirmək; hamarlamaq, düz-

ləndirmək; سَمَّ البناء بالارض ~ binanı yerlə-yek-

san etmək; 2) nizama salmaq, qaydaya sal-

maq, yoluna qoymaq; سَمَّ بينهما ~ kimisə ki-

minləsə barışdırmaq; 3) ödəmək (*borcu*);

4) etmək; düzəltmək; 5) bişirmək; 6) ye-

tişdirmək, kamilləşdirmək; سَوَّى عَلَيْهِ (به)

1) bərabərləş-

dirmək; 2) tay olmaq, bərabər olmaq, uyğun

gəlmək, müvafiq olmaq; 3) qiyməti olmaq,

dəyəri olmaq; 4) bərabər tutmaq, tay tutmaq, eyniləşdirmək; بينهما ~ kimisə kiminləsə barışdırmaq; VI تَسَاوَى 1) bərabər, tay, eyni olmaq; bərabərləşmək; 2) sözləşmək, razılaşmaq, dilləşmək (nə barədə علی); VII اِسْتَوَى 1) hamar, düz, yastı olmaq; 2) bərabər, tay, eyni olmaq; bərabərləşmək; 3) ədalətli olmaq; 4) düzəlmək, hamarlanmaq, yastılanmaq; 5) əyləşmək, yerləşmək, oturmaq (nəyin üstündə علی); Quran. استوى على العرش (على); 6) müraciət etmək, üz tutmaq (nəyə tərəf الی); 7) durmaq (nəyin üzərində علی); 8) bişmək; 9) yetişmək, dəymək (meyvə haqqında)

– 1) bərabərlik; الحقوق ~ hüquq bərabərliyi; 2) düzlük, hamarlıq, yastılıq; 3) eynilik; خط الـ ~ ekvator; خط الـ السماوی ~ astr. göy sferasının ekvatoru

– 1) ekvator -i/-ı; ekvatordakı; 2) tropik; المنطقة الـ ~ tropik qurşağı

– 1) bərabərlik; الحقوق ~ hüquq bərabərliyi; بالتساوی ~ tən, bərabər, tənbatən, tənbarı; 2) eynilik

– 1) düzəltmə, hamarlama, nivelirləmə (yer səthi nöqtələrinin nisbi yüksəkliyini təyin etmə); 2) yoluna qoyma, qaydaya salma; barışdırma; həll etmə (məsələni); 3) ödəmə, ödəniş; تحت الـ ~ ödənilməmiş; 4) hazırlama (xərəyi), bişirmə

– 1) düz, hamar; 2) tən, bir, bərabər, eyni; السبيل ~ düz yol, doğru yol; على الـ ~ yaxud على حدٍ ~ eynən, eyni dərəcədə; سواءٍ بسواءٍ ~ tamamilə bir qaydada; ~ onlar üçün birdir, onlar üçün fərqi yoxdur; ~ am... eynidirmi, yoxsa ...; 2. 1) bə-

rabərlik; 2) eynilik; هما ~ onlar ikisi də eynidirlər, bərabərdirlər; نحن ~ biz eyniyik, bərabərik

– müstəsna olmaqla, ... savayı, ... başqa; سواءٍ ~ ondan savayı, ondan başqa; ~ ... yaxud ~ ... ليس ... başqa bir şey deyildir; ancaq ...

– 1) düz, hamar; eyni, bərabər; 2) doğru; الطريق الـ ~ doğru yol; الصراط الـ = الصراط المستقیم (bax: صراط: a) düz, eynən; b) aramsız, fasiləsiz, arasıkəsilmədən, durmadan

– bərabərlik; سَوِيَّةٌ ~ bir yerdə, birgə; ~ bir cür, bir qaydada, bir bərabərdə; tən, bərabər, tənbatən, tənbarı

– eyni, bərabər; سَيَانٌ ~ mənim üçün bunlar ikisi də eyni şeydir; mənim üçün fərqi yoxdur; لاسِيْمًا ~ xüsusilə

– 1) düz, hamar; 2) eyni, bərabər; الحقوق ~ bərabər hüquqlu; ~ الزوايا ~ bərabər- bucaqlı; ~ الساقين ~ riyaz. bərabərənli

– q. مُسَاوٍ ~ bərabər, eyni

– xalqların və irqlərin bərabərliyi; ~ الشعوب والجناس ~ xalqların və irqlərin bərabərliyi; على مبدأ الـ ~ paritet əsaslar üzrə, bərabərlik əsasında; ~ على قدم الـ ~ yaxud على أساس الـ ~ tامة bərabərlik əsasında

– 1) müstəvi, düz, hamar, yastı; الهندسة الـ ~ riyaz. planimetriya; 2) bişmiş; 3) yetişmiş, dəymiş

– 1) səviyyə; ~ الماء في ~ مُسْتَوِيَاتٌ ~ c. مُسْتَوَى ~ çayda (dənzədə) suyun səviyyəsi; ~ الاقتصاد الوطني ~ milli iqtisadiyyatın səviyyəsi; ~ الحياة ~ mədəni səviyyə; ~ المعيشة ~ yaxud ~ həyat

səviyyəsi; الـ السياسي siyasi səviyyə; على على المستويات ən yüksək səviyyədə; وضع عدوه bütün səviyyələrdə; məcəz. dostu ilə düşmə-nini tanımamaq (*hərfən: dostu ilə düşməni bir səviyyədə görmək*); 2) yoxuşun yük-səkliyi; 3) riyaz. müstəvi

سَوِيْدِي 1. İsveç -i/-ı; الـ İsveç dili; 2. isveçli

سُويسِرِي 1. İsveçrə -i/-ı; 2. isveçrəli

سُوَيْسِي 1. Süveyş -i/-ı; 2. süveyşli

سَيْدِي yaxud سَيِّد = سى

سوى: bax: سى

I سَيِّب (i) سَاب (siyb) 1) axmaq, tökülmək (*məs., göz yaşları*); 2) hərəkət etmək; 3) qaçıb getmək; gəzib-dolaşmaq, veyil-lənmək; 4) atmaq, tərk etmək; başlı-başına buraxmaq, fikir verməmək, qayğısına qal-mamaq; II سَيِّب atmaq, buraxmaq, tərk et-mək; başlı-başına buraxmaq, fikir vermə-mək; V تَسَيَّب atılmaq, tərk edilmək; başlı-başına buraxılmaq, baxımsız qalmaq; VII اِسْتَسَاب 1) axmaq, tökülmək; 2) qaçmaq, cummaq; 3) cəlb edilmək, sövq edilmək, aludə olmaq, qapılmaq; 4) nüfuz etmək, girmək, gizlicə girmək (*hara*); 5) başla-maq; o, kitabı səhifələməyə (*gözdən keçirməyə*) başladı

– اِسْتَسَاب axarlı, sürüşkən

– تَسَيَّب səhlənkərlilik

– سَائِب 1) atılmış, başlı-başına buraxılmış; sahibi-siz; 2) gəzən, dolaşan, sərgərdan; الـ الاوصال süzülən, qaçan, gedən, üzülən, yıpranan (*parça*); 3) azad, sərbəst; الـ المال السرقه Ata. sözü açıq qaba it dəyər (*hər-fən: baxımsız mal oğrunu oğurluğa sövq edər*)

– سَائِب c. سَائِب ev heyvanı

– سَائِب xalq dil. çəki ilə satılan

– سَائِب üçayaq, altlıq

– سَائِب c. sirkə (*bit yumurtası – müq. et صَائِب bax: صَائِب*)

– سَائِب kibernetika

II سَيِّج (siyic) çəpərləmək, çəpər çəkmək; hasarlımaq, hasara almaq

– سَيِّج c. سَيِّجَات çəpər, hasar, barı

– سَيِّج dama; الـ لعب dama oyunu

– سَيِّج siqar

– سَيِّج سَيِّجَات siqaret; papiros

I اِسْحَاح (i) سَيِّح səyahət etmək, diyar-diyar gəzmək; سَيِّح (i) 2 سَحَّح 1) ərimək; əridilmək, həll edilmək; 2) axmaq, axıb tökülmək; II سَيِّح 1) əritmək (*metali, yağı*); 2) axıtmaq, axıdıb tökmək; ~ kimisə yaralamaq; kimisə döyüb qana bulamaq;

IV اِسْحَاح axıtmaq; VII اِسْحَاح genişlənmək

– اِسْحَاح 1) axan, axıcı, axar; 2) ərimiş

– سَيِّح c. 2 سَيِّح səyyah, səyahətçi; turist

– سَيِّح = سَيِّح

– سَيِّح c. سَيِّح bataqlıq (*batlaq*) çökək

– سَيِّح c. سَيِّح səyahət; səfər; 2) turizm

– سَيِّح c. سَيِّح turist -i/-ı; سَيِّح سَيِّح turist رحلة ~ ~ səfəri; ~ ~ turizm üzrə nümayəndə heyəti

– سَيِّح turizm

– سَيِّح 1) əridilmiş, ərimiş; زبده ~ ~

yağ; 2) zolaqlı; بلوة ~ ağır bəla

I سَيِّح (i) سَخَّح dalmaq, girmək, batmaq, batıb qalmaq (*ayaqlar*)

– سَيِّح 1) şiş; 2) dəmir çubuq

– سَيِّح سود bax: سَيِّح

I سَيِّح (i) سَار sər getmək, hərəkət etmək; yürüş etmək; yola düşmək; itaət edib kiminsə ardınca getmək; ~ ~

~ وراه ~ *çiyin-çiyinə* getmək; *کثفا لکثف* ~ *kiminsə* ardıca getmək; *شوطا واسعا* ~ *çok* irəli getmək (*nədə* (في) التحسن); *من سيئ الى* ~ yaxşılaşmağa doğru getmək; *2) mövqeyində durmaq, mövqeyini tutmaq (nə على);* ...*سیاسەتی* yürütmək, yeritmək; *3) hərəkət etmək, işləmək, fəaliyyət göstərmək; 4) dövrüyyədə olmaq, dəbdə olmaq, işlənmək; yayılmış olmaq; 5) aparmaq, çatdırmaq (kimi (ب) سیر 1) göndərmək, yola salmaq (hara (الى) 2) işə salmaq, yoluna salmaq, hərəkətə gətirmək; 3) dövrüyyəyə buraxmaq; 4) istiqamətləndirmək, idarə etmək (məs., maşını);* *امور الحكم* ~ idarə işlərini aparmaq, idarə etmək; *5) aparmaq (məs., işi); 6) qurmaq, düzəltmək, rabitə yaratmaq; əlaqə yaratmaq, yol açmaq; البريد* ... arasında (*بين*) poçt rabitəsi yaratmaq; *... arasında (بين) avtomobil hərəkəti açmaq; 7) zolaqlarla doldurmaq, zolaq-zolaq etmək (məs., parçanı);* *سائر 1) birlikdə getmək; ayaqlaşmaq; 2) müşayiət etmək, yola salmaq; mus. müşayiət etmək; 3) uyğun gəlmək, müvafiq olmaq, ahəngdar olmaq; 4) uyğunlaşmaq (kimə-nəyə); yola vermək, göz yummaq, razılaşmaq; mülayim rəftar etmək; الظروف* ~ şəraitə uyğunlaşmaq; *5) istiqamətləndirmək, yönəltmək (gəmini);* *IV işə salmaq, hərəkətə gətirmək* – *أُسَيَّرُ* çoxışlənən, çox yayılmış – *و فيها 1) yerimə, yeriş; 2) səyahət;* *سَيَّارٌ* o orada düşərgə saldı, məskən saldı – *1) gedən; hərəkət edən; 2) işlənən, rəvac; işlək; yayılmış məsəl, atalar sözü*

سئر: bax: سَائِرٌ – *صف ٤* 1) daima hərəkətdə olan; *٢) səyyar; yaxud gündəlik mətbuat; 3) səyyar; kitabxana* *مكتبة ٤) səyyar hospital; مستشفى* – *1) səyyarə, planet; 2) avtomobil; maşın; الركاب* ~ *yaxud الركوب* ~ *minik avtomobili; النقل* ~ *yaxud النقل* ~ *yük avtomobili; ثلجة* ~ *təcili yardım maşını; ٢) avtorefrigerator, buxanlı avtomobil; قلابية* ~ *özüboşaldan; ٣) xətt avtobusu; مدرعة* ~ *zirehli maşın; سائق* sürücü; *3) karvan* – *1) yerimə, hərəkət etmə; yürüş; yeriş, gediş; الحوادث* ~ *yaxud الاحداث* ~ *hədislərin gedişi; سريع* itigedən, itiyerli, sürətli; *2) davranış, hərəkət tərz* – *٢) dəri qurşaq, qayıq; ötürücü qayıq* – *1) bioqrafiya, tərcümeyihal, həyat yolu; 2) həyat tərz; حسن* ~ *gözlə əxlaq; حسن* ~ *gözlə əxlaq; ماعاز* ~ *əxlaqi təmizlik; 3) ad, etibar, şöhrət; 4) tarix, hekayət; اذا* onun haqqında söhbət düşəndə; *٢) Peyğəmbərin həyat yolu* ~ *رسول الله* *yaxud* – *gediş, hərəkət; yayılma dərəcəsi (məs., ədəbi əsərin)* – *1) məsar* ~ *istiqamət, yol; hərəkət xətti, trayektoriya; 2) hərəkət; ikitərəfli hərəkət (nəqliyyatın)* – *1) müsayirə* 2) müşayiət etmə (*həmç. mus.*); *3) uyğunluq, müvafiqlik; 4) uyğunlaşma, öyrəşmə, vərdis etmə* – *gediş, yeriş; hərəkət; axma, getmə; ساعة بالسيارة* ~ *maşınla bir saatlıq yol;*

~ onun sözü-söhbəti hər yana yayıldı

– 1) مُسَيَّرٌ hərəkətə gətirilən, idarə edilən; بالراديو ~ idarəolunan mərmə; radio ilə idarəolunan; 2) *fəls.* azad iradəyə malik olmayan (*müq. et* مُخَيَّرٌ); 3) zolaqlı

– مُسَيَّرٌ şurman

– 1) مُسَيَّرٌ 1) hərəkət; 2) yürüş; قام به ~ sülh və dostluq yürüşü; السلم والصدقة ~ sülh və dostluq yürüşü; 3) məsafə olaraq xalq yürüşü keçirmək; 3) məsafə

سَيَّر ser, cənab (*ABŞ və İngiltərədə*)

كُيُنُود سيرج küncüd yağı

سيرك sirk

سيرك bot. südləyən

سيركسي c. poni (*kiçikboyly at cinsi*)

سيركسي başçılıq etmək, ağalılıq etmək, hökm-ranlıq etmək (*kimin üzərində* علی); idarə etmək; سيركسي = سيركسي

– سيركسي ağalılıq, hakimiyyət; idarəetmə; hegemonluq; البحر ~ dənizdə ağalılıq

سيركسي II örtmək, çəkmək (*divara nə* سيع); başı ağarmaq ~ الشيب رأسه

I سيركسي qılıncla vurmaq; III سيركسي qılınclaşmaq

– سيركسي cəllad; البحر ~ qılınçalığı

– سيركسي لعب القلن; سيركسي qılınclaşmaq; سيركسي qılınclaşmaq; سيركسي qılınclaşmaq; سيركسي qılınclaşmaq; سيركسي qılınclaşmaq; سيركسي qılınclaşmaq; سيركسي qılınclaşmaq; سيركسي qılınclaşmaq; سيركسي qılınclaşmaq

– سيركسي 1) sahil; 2) qıraqlı, kənar

– سيركسي tic. SIF (*ingiliscə CIF sözündəndir. Cost – qiymət, Insurance – sığorta və Freight – yük kirayəsi sözlərinin baş hərflərindən düzəldilmiş sözdür, malın qiymətinə onun*

dəyəri, sığorta və dənizlə daşınma xərclərinin daxil edilməsini nəzərdə tutan alqı-satqı müqaviləsi növüdür)

– سيركسي qılınclaşma, qılınclaşma təlimi keçmə

– سيركسي sifon; سيركسي sifonlu şüşə; sifon

سيركسي siqar

– سيركسي c. siqaret; papiros

سيركسي bot. bəngotu

سيركسي fiz. siklotron

سيركسي dama (*müq. et* سيجة)

سيركسي psixopatiya

سيركسي sığorta; سيركسي yangından sığorta; سيركسي həyatın sığortası

سيركسي psixoz

سيركسي 1. psixoloji; 2. psixoloq

سيركسي psixologiya

I سيركسي (1) duru olmaq, maye halında olmaq; 2) axmaq, axıb getmək; II سيركسي 1) axıtdırmaq; tökmək; 2) mayeləşdirmək, durulaşdırmaq; سيركسي qazı mayeləşdirmək; IV سيركسي 1) axıtdırmaq; tökmək; mayeləşdirmək, durulaşdırmaq; əritmək, həll etmək; VI سيركسي sel kimi axmaq (*göz yaşları*); tökülmək (*maye*)

– سيركسي 1) axıtma, tökmə; سيركسي qan tökmə, qırqın; سيركسي su borusu çəkmə; 2) əritmə, həll etmə

– سيركسي 1. maye, duru, axar, axıcı; hidravlik; سيركسي 1) şirə; 2) maye; سيركسي duru yanacaq

– سيركسي axıcılıq, duruluq, maye hal

– سيركسي 1. duru, maye, axar, axıcı; 2. c. سيركسي 1) maye; 2) axma, tökülmə; سيركسي iti qələm

– سيركسي 1) axar, axma; nov, novça; axın, kiçik çay; 2) cib

~ العَرَم sel; axın, kiçik çay; *c. سَيْلٌ* tar., *Quran*. Ərim bəndini dağıtmış sel (*Səba məmləkətində Mərib bəndinin dağıdılması*)
 ~ 1) *c. سَيْلَانٌ* axma; öz-özünə axma; *bu kanalda su* ستسير المياه في هذه القناة بالـ الذاتي
 öz-özünə axacaq; 2) *tib. süzənək*
 ~ *min. süleymandaşı (qiymətli daş)*.
 ~ *min. sülək* kiçik çay
 ~ 1) *c. سَيْلَةٌ* maye hal, axıcılıq, duruluq;
 2) maye; 3) *mal. pulaçevirmə vəsaiti*; *الـ النفديّة* nağd pul
 ~ axıtdıran, axmağa məcbur edən; *الـ الغازات السّة للدموع* gözyaşardıcı qazlar
 ~ 1) *c. مَسَائِلٌ* axar; 2) çay yatağı; çay-
 laq, məcra
 ~ *areometr*
 سَيِّمِيَا *magiya*
 ~ *magiya ilə bağlı olan, magiyaya* aid olan; *الـ ألعاب السّة* fokuslar
الـ التزامنيّ *dilç. sinxronik* semantika; *الـ المعانيّ* *dilç. diaxronik* semantika;
الـ علم semantika, semasiologiya

1) *sin (hərfin adı)*; *c. سَيْنٌ* *məcaz.* dindirmə (سؤال - جواب - ج , سؤال - س); *o, istintaq* altında idi və din-
 dirilirdi; 2) *riyaz. iks (x)*; *ikslar* oxu, absislər oxu
 ~ *X- الاشعة السّة* *iksa (x)* aid olan; *الـ الأشعة* şüalar, rentgen şüaları; *الـ المحور* *ikslar* oxu, absislər oxu; *الـ الاحداثي* absis
 سينارست *ssenarist*
 سيناريّات, سيناريوهات *c. سيناريو* *ssenari*
 سينفونيّ *simfonik*
 ~ *simfoniya* - *c. سيمفونيّة*
 سينكروثرون *fiz. sinxrotron*
 ~ *kino* - *c. سينما*, *سينما* *yaxud* *الـ الناطقة* *səssiz kino*; *الـ الصامتة* *səssiz kino*; *الـ الصائتة* *kinoteatr*
 ~ 1. *kinematoqraf -i/-ı*; *kinema-* toqrafiya *-i/-ı*; *kino filmi*; *الـ الفنّ* *kino sənəti*; 2. *kino xadimi*
 سينّ *yayın yan tərəflərindən biri*; *c. سينّة*
 سينّان *təsn. yay*
 1) *Əsyut -i/-ı*; 2) *Əsyutlu, Əsyut sakini*

– شَامِي 1. Şam -i/-ı; Suriya -i/-ı; 2. c. şamlı, suriyalı

– شَائِمٌ məşum, uğursuz, nəhs, bədbəxt, başıbəlalı

– شۇم ugursuzluq, bədbəxtlik, müsibət;
ان الە التساؤم *masəl*. nəhs ki gətirdin, işin
düz gətirməz

– شۇمى məşum, uğursuz, nəhs, bədbəxt,
başibəlalı

– شَيْئٌ c. شَيْئَةٌ 1) xasiyyət, təbiət; 2) xüsusiyyət, keyfiyyət

— مُتَشَائِمٌ pessimist

— مَشَامَةٌ sol tərəf

– مَشُومٌ məşum, uğursuz, nəhs, bədbəxt,
basıbəlalı

وزارة الشؤون 1) iş; شئون, شؤون c. شَأْنُ
وزارة الشؤون xarici işlər nazirliyi;
كاتب شؤون sosial işlər nazirliyi;
إِشْ والـه ان... iş və Şəhə yaxud ترك لشه
ondadır ki...; özbaşına qoymaq, təkbaşına buraxmaq, rahat buraxmaq (kimisə), dəyib-dolaşmamaq (kiməsə); أنت و شَأْنُك! özün bilərsən; necə bilirsən, elə də elə!; 2) əlaqə, münasibət; لا شَأْنُ له بالجريمة onun cinayətlə heç bir əlaqəsi yoxdur; به yaxud فى نəyinsə barəsində; يُجْزَى التحقيق بِشَأْنِهِ bu işlə bağlı istintaq gedir; فى هذا الـ bu barədə, bu münasibətlə, bununla əlaqədar; على الـ həmç. xalq dil. عشان yaxud عشان...xatirinə, ...üçün, ...görə, ...məqsədlə; 3) şan, şöhrət, hörmət, əhəmiyyət, ad, ad-san; ذو الـ adlı-sanlı; عظيم الـ çox adlı-sanlı; اظهر الـ təcrübəsinin əhəmiyyətini göstərmək; 4) xüsusiyyət, keyfiyyət; 5) maraq, maraqlılıq, əlaqədarlıq; الـ صاحب الـ maraqlı; الـ أولو

maraqlı şəxslər, əlaqədar şəxslər; 2. ...ol-
duğu kimi; ...كما هو الـ فى... -da/-də olduğu
kimi; ~ من ...üçün, ...məqsədilə; ...شأن ...
olduğu kimi; ...من شأنه ان... bunun xüsusi-
yətidir ki..., bu ona gətirib çıxara bilər ki...;
imkan, qüdrət ... هذه المعاهدة ان تساعد
yaxud ... هذه المعاهدة مساعدة
... -a/-ə kömək göstərə bilər

بلغ ~ بعيدا hədd; son; hədəf, məqsəd; -da/-də yüksək həddə çatmaq

I اِشْبَ (شب) böyümək, gənc olmaq; شَبَّ عَنْ الطُّوقِ uşaq yaşından çıxmaq; ...على شب و شاب ömrünü həsr etmək (*nəyə-sə*); مَن شَبَّ عَلَى شَيْءٍ شاب عليه *məsəl.* qozbeli qəbir düzəldər; شُبُوبٌ (ə/i) ²شَبَّ alışmaq, yanmaq, alovlanmaq; شَبَّتْ الحرب müharibə alovlandı; شَبَّ (ə/u) ³شَبَّ alıxdırmaq, yandırmaq, qalamaq (*od*); شَيَّبَ (ə/i) ⁴شَبَّ boylandırmaq, barmaqlarının üstünə qalxmaq; 2) şəhərləndirmək, iki dal ayaqları üstə qalxmaq (*at*); II شَبَّ 1) (*qadını*) şerlə vəsf etmək; 2) cavanlaşdırmaq; IV أَشَبَّ cavanlaşmaq, gəncləşmək, sağlamlığını bərpa etmək; V تَشَبَّ 1) (*qadını*) şerlə vəsf etmək; 2) cavanlaşmaq, gəncləşmək

— شَبَابٌ c. شُبَّانٌ, شَبَابٌ cavan oğlan, gənc oğlan

— شَابَاتٌ, شَوَابٌ c. شَابَةٌ — cavan qız, gənc qız

zəy حجر الشبّ. *həmç.* ¹ شَبُّ –

bot. gecə-Şəb ləil ; Şəb = Şəbān. c. 2 Şəb –
özəli

– 1) gənclik, cavanlıq; تجديد ¹ شَبَاب – cavanlaşdırma; 2) gənclər

– شَبَابٌ² c. cavanlar, gənclər

— شَبَابَةٌ tütək, sümsü, ney

– شَبَابِي gənclər -i/-1, gənclik -i/-1

– شَبَّ cöngə

– شَبَّانِبُ c. شَبَّ 1) qız; جاموس ~ camış; 2) zəy

– شَبَّوبُ gözlənilmədən əmələ gəlmə, alışma, qopma; الحرب ~ müharibənin gözlənilmədən başlanması; الحريق ~ yanğının gözlənilmədən baş verməsi

– شَبَّيَّة gənclik; gənclər, cavanlar

– مَشْبُوبُ 1) yandırılmış, alışdırılmış; 2) odlı, alovlu, coşqun, dəliqanlı

شَبَّ = شَبَّ 2

I شَبَّ (ə) yapışmaq, tutmaq (*nədən* →); V تَشَبَّ 1) yapışmaq (*nədən* →); bərk-bərk tutmaq (*nədən* →); 2) inad göstərmək (*nədə*); möhkəm yapışmaq (*nədən*); israr etmək, təkid etmək (*nədə* فى); 3) təşəbbüs göstərmək

– تَشَبَّ 1) bərk-bərk yapışma, möhkəm tutma; 2) səbatlılıq, inadkarlıq, inad; 3) təşəbbüs

– شَبَّ 1) bərk-bərk yapışma, möhkəm tutma; 2) həmişə. ~ ابو böyə, böv

– شَبَّ 2 şüyüd

– شَبَّ bərk-bərk yapışan, möhkəm tutan; ~ رجل qır-saqqız, əl çəkməyən, tənəgə gətirən adam

– شَبَّ شَبَّ, شَبَّ

I شَبَّ (ə) uzatmaq (*nəyisə kiməsə*); əlini uzatmaq; II شَبَّ əlini uzatmaq; əl-qolunu oynatmaq, əllərini ölçmək

– شَبَّ 1) kabus, xəyal, görüntü;

2) fiqur, siluet, qaraltı, kölgə; 3) qarabasma

– تَشَبَّ əl-qol oynatma, əllərini ölçmə

– شَبَّ qandal, zəncir, buxov

– شَبَّ obyektiv

– مَشَبَّ stereoskop

I شَبَّ (u) qarışla ölçmək; II شَبَّ qarışla ölçmək; qədərini müəyyən etmək (*nəyinsə*); VI تَشَبَّرَ üz-üzə durmaq (*müharibədə iki ordunun üz-üzə durması, sanki aralarında bir qarış məsafə var*)

– شَبَّ bax: əlifba sırası ilə

– شَبَّ 1) qarış; 2) şibr (*qarış – 22,5 sm bərabər uzunluq ölçüsü*)

– شَبَّ buynuz, kərənay, şeypur

– شَبَّ = شَبَّ

1) cırmaq, yırtmaq, parçalamaq, tikə-tikə etmək; 2) xalq dil. qonaq etmək; ~ tamaşa etmək, seyr etmək, ləzzətlə baxmaq; تَشَبَّرَ xalq dil. qonaq edilmək; qonaqlıqda olmaq, kef elmək

– شَبَّ 1) cırma, parçalama, tikə-tikə etmə; 2) yüngül yemək, qəlyanaltı

– شَبَّ 2 cibxərcliyi

– شَبَّ şap-şapla, şap-şupla vurmaq (*kimisə*)

– شَبَّ şap-şap, şap-şup, yüngül, dabanıaçıq, yastı ayaqqabı

– شَبَّ şap-şapla vurma

I شَبَّ (u) bənd olmaq, yapışmaq, əl çəkmək; 2) maraqlanmaq, aludə olmaq (*nəyə*); 3) mövqeyində durmaq, gözləmək, riayət etmək (*nəyə* فى)

– شَبَّ fevral

– شَبَّ şap-şap karp (*balıq*)

I شَبَّ (ə) doymaq, doyurulmaq (*nə ilə*); ~ ضحکا doyunca gülmək; 2) doymuş olmaq, doyurulmaq; II شَبَّ 1) doyurmaq, doyuzdurmaq; 2) hopdurmaq, canına çəkdirmək; IV شَبَّ 1) doyurmaq; təmin etmək; doyunca yedirmək; ~ من جوع aclıqını rəf etmək; ~ kiminsə istəyini təmin etmək (*nədə* فى); ~ yaxşıca

məzəmmət etmək, canına döşəmək; ~ الموضوع kimisə doyunca döymək; ~ الموضع mövzunu təfərrüatı ilə öyrənmək; ~ فضوله hər şeyi bilməyə olan marağını təmin etmək; ~ الكلام فيه nə barədəsə çox geniş, uzun-uzadı danışmaq; ~ بالكهرباء elektrik cərəyanı ilə doldurmaq; ~ المطالب المتزايدة للشعب xalqın artmaqda olan tələbatını ödəmək; 2) canına hopdurmaq, yedirtmək; V تَشَبَّعْ doymaq, doydurulmaq; canına hopmaq, canına çəkmək (nəyi →)

– إشبَاعْ doyurma; təmin etmə, ödəmə; hopdurma, doydurma, canına çəkdirmə

– تَشَبَّعْ doyma dərəcəsi

– شَبَّعْ 1) toxluq; 2) doyma dərəcəsi; 3) təmin edilmə, ödənilmə dərəcəsi

– شَبَّعْ toxluq

– شَبَّعْ doyumluq

– شَبَّعْ 1) tox; 2) doymuş; 3) təmin edilmiş; ~ مَعاذ رجل məcaz. tox insan, varlı adam

– شَبَّعْ doyumluq

– شَبَّعْ doydurulmuş, doyuzdurulmuş (nəyə →)

– شَبَّعْ 1) doydurucu; 2) təminedicisi; 3) əhəmiyyətli

I شَبَقْ (ə) şəhvətli, ehtiraslı, həvəsli olmaq; şəhvətpərəst, şəhvət düşkünü olmaq

– شَبَقْ şəhvət, ehtiras, həvəs

– شَبَقْ şəhvətli, ehtiraslı, həvəsli

– شَبَقْ çubuq

– شَبَقْ – tir, dirək

– شَبَقْ şəhvətli, ehtiraslı, həvəsli

I شَبَقْ (i) 1) qatmaq, qarışdırmaq, qarışmaq salmaq, qatıb-qarışdırmaq; 2) hörmək, toxumaq, bir-birinə keçirmək; ~ اصابعه əl-

lərini daraqlamaq; birləşdirmək, qapamaq; 3) qoşmaq, bağlamaq, bərkitmək (nəyə →); ~ يدبابيس nəyisə sancaqla nəyəsə bənd etmək; 4) dolaşığa salmaq, çətinləşdirmək; 5) nişanlamaq, üzük taxmaq; II شَبَقْ 1) qatmaq, qatışdırmaq, dolaşıq salmaq; 2) cütləşdirmək, birləşdirmək; bir-birinə keçirmək; ~ اصابعه əllərini daraqlamaq, əl barmaqlarını bir-birinə keçirmək; ~ يديه (zərəcə) qollarını sinəsində çarpazlaşdırmaq; dolaşdırmaq, dolaşığa salmaq, çətinləşdirmək; V تَشَبَّكْ 1) qarışmaq, qatışmaq; 2) bir-birinə keçmək; birləşmək, qovuşmaq; 3) dolaşmaq, dolaşığa düşmək, çətinləşmək; VI تَشَابَكَ 1) qarışmaq, qatışmaq; 2) sarmaşmaq, sarınmaq, dolaşmaq (qollar), bir-birinə keçmək; VIII اِشْتَبَكَ 1) qarışmaq, qatışmaq, qarışıq düşmək; 2) sarmaşmaq, sarınmaq, dolaşmaq; 3) toxunmaq, hörülmək, bağlanmaq; ilişmək (nəyəyə →); başlamaq (dalaşmağa, qovğaya); təmasa girmək, toqquşmaq, əlbəyaxa olmaq (məs., düşmənlə); ~ فى حديث söhbətə başlamaq; 4) dolaşmaq, dolaşığa düşmək, qat-qarışığa düşmək, çətinləşmək

– اِشْتَبَكَ əlbəyaxa olma, toqquşma, çarpışma; üzvləşmə, təmas (düşmənlə); döyüşün başlanması

– تَشَابَكَ 1) dolaşma, qarışma; 2) dolaşlıqlıq, qarışıqlıq

– شَبَابِيكْ pəncərə (kassanın, köşkün)

– شَبَقْ = شَبَقْ

– شَبَقْ c. شَبَقْ يَخُودْ yaxud شَبَقْ يَخُودْ

çubuqçu, çubuqsatan

– شَبَقْ toy hədiyyəsi (bəy tərəfdən); ~ تقديم toy hədiyyəsinin təqdim edilməsi

(*kimə-nəyə*); 3) şübhəli olmaq, qeyri-aydın

– مَشَابِهَةٌ oxşarlıq, bənzərlik
 – مَشْبَةٌ anlaşılmaz, aydın olmayan, çətin (*sual*)
 – مَشْبُوهٌ : فيه : bax: ~
 – مَشْبُوهٌ həmç. به ~ şübhəli
 شَبَا c. شَبَا, شَبَى, شَبَاتٌ 1) uc (*qələmin*), ağız (*qılncın, bıçağın*); 2) tikan, diş; 3) neştər, iynə (*əqrəbdə*)
 I شَبَاتٌ (ə/i) 1) dağılmaq, səpələnmək; 2) ayrı salınmaq, pərən-pərən salınmaq; II شَبَّتَ 1) dağıtmaq, töküşdürmək; شَمْلَهَم ~ səpələnmək (*ayrı-ayrı yerlərə*); ayırmaq, ayrı salmaq, pərən-pərən salmaq; 2) dağınıq, pərakəndə hala salmaq; 3) cürbəcür etmək, çeşidli etmək, müxtəlifləşdirmək; IV أَشَّتَ dağıtmaq, töküşdürmək, səpələnmək; V تَشَّتَ dağılmaq, səpələnmək, töküşdürülmək; ايدى السبا ~ hərə bir tərəfə dağılmaq, dağılışmaq
 – تَشَّتَ dağınıqlıq; الأفكار ~ fikir dağınıqlığı, huşsuzluq
 – تَشَّتَ dağıtma, səpələmə, pərən-pərən salma
 – أَشَّتَاتٌ c. شَتَّ 1) dağınıq, səpələnməmiş; ayrı salınmış; أَشَّتَاتٌ ayrılıqda, hissə-hissə; 2) çeşidli, cürbəcür, müxtəlif; اَصْحَاحِيك عليه اشتاتا من ~ kiməsə cürbəcür gülməli hadisələr danışmaq
 – شَتَاتٌ 1) dağınıqlıq, pərakəndəlik; dağılma, səpələnmə; اليهود ~ diaspor; 2) ayrılıq; جمع شَتَاتِهِم ~ yaxud لم شَتَاتِهِم bir yerə yığmaq, birləşdirmək
 – فـ ما بين ... necə də fərqlidir! ... ara-larında necə də böyük fərq vardır!
 – شَتَى 1) ayrı; dağınıq; 2) müxtəlif, fərqli; 3) isimləri həm təkdə, həm də cəmdə göstərmək üçün, həmçinin zərf kimi işlədilir; ~ فى قلموا بهذا جماعاتٍ ~ müxtəlif ölkələrdə; onlar bunu həm qrup-qrup, həm də tək-tək edirdilər

– شَتَى c. شَتَيْتَ 1) dağınıq, səpələnməmiş, ayrı; 2) müxtəlif, fərqli, çeşidli; 2. əlahiddə qrup
 – مَشْتَبٌ 1) dağınıq; 2) müxtəlif, cürbəcür, çeşidli
 I شَتَرٌ (i) şərmək; cırmaq, yırtmaq
 I شَتَلٌ (u) şəlxarib başqa yerdə əkmək, yerini dəyişdirmək
 – أَشْتَالٌ c. شَتْلٌ şitil, ting
 – شَتْلَاتٌ c. شَتْلَةٌ şitil, ting
 – مَشْتَالٌ c. مَشْتَلٌ şitillik, tinglik
 I شَتَمٌ (u, i) şəymək, abırını tökmək, ya-manlamaq; II شَتَمَ bərk şəymək, şüyüb biabır etmək; III شَتَمَ = I; VI تَشَتَّمَ bir-birini şəymək, bir-birinə nalayiq sözlər demək, şüyüşmək (*kiminlə*)
 – شَتَمٌ şəyüşçü, şəyüşkən, şəyüşcül, şəyüş şəyməyə adət etmiş, ağzıyava, ağzıpərtöv
 – شَتِيمٌ 1) çirkin, iyrənc; 2) şəyülmüş, şəyüşə məruz qalmış
 – شَتِيمٌ c. شَتِيمَةٌ şəyüş, nalayiq söz, qaba söz; هَطَلَتِ الشَتَائِمُ şəyüş yağdırmaq; هَطَلَتِ الشَتَائِمُ قَذَفَ بالشَتَائِمِ şəyüş onun üstünə yağış kimi yağdı
 – مَشَاتِمَةٌ şəyüşmə
 I شَتَا شَتَوٌ (u) şəta qışlamaq, qışı keçirmək; II شَتَى 1) qışlamaq; 2) yağmaq (*yağış*); شَتَتِ الدُّنْيَا yağış yağdı; V تَشَتَّى = I
 – إِشْتَاءٌ qışlağa köçmə, qışı kurortda keçirmək; qış kurort mövsümü
 – شَتَاتٌ q. شَتَاتِيَّةٌ qışlıq, qış -i/-ı
 – شَتَاءٌ c. أَشْتِيَّةٌ 1) qış; 2) yağış
 – شَتَوَى, شَتَايٌ 1) qışlıq; 2) payızlıq
 – مَشَاتٍ c. مَشَاتٍ 1) qışlaq, qışı keçirmək üçün yer; 2) qış kurortu
 I شَجَّ (ə/u) şəndirmək, qırmaq; yarmaq, çapmaq, bərk yaralamaq
 – شَجَّجَ c. شَجَّةٌ baş yarası

I اشَجَبَ شُجُوبٌ (u) kədərլəndirmək, qəmləndirmək, qüssələndirmək; شَجَبٌ (u) pisləmək, məzəmmət etmək, bəyənməmək, töhmətləndirmək; II شَجَبَ = شَجَبٌ²; IV أَشَجَبَ kədərլəndirmək, qəmləndirmək, qüssələndirmək

– شَجَبٌ pisləmə, məzəmmət etmə, bəyənməmə, töhmət etmə

– شَجَبٌ c. شَجَبٌ asqı, asılqan, paltarasan

– شَجَبٌ kədər, qəm, qüssə; dərd

– شَجَبٌ c. مَشَجَبٌ = شَجَابٌ ~ التجميع quraşdırma stendi

I شَجَرَ (u) شَجْرٌ 1) dayaq vurmaq, dayaq vermək; البيت ~ evə dirəklə dayaq vurmaq; 2) aralarında (kimin) mübahisə düşmək, mübahisə baş vermək; II شَجَرَ ağac əkmək; III شَاحِرٌ 1) mübahisə etmək, höcətləşmək, deyişmək, çənələşmək; 2) dalaşmaq; VI شَاحِرٌ bir-birilə mübahisə etmək, höcətləşmək, sözə gəlmək; VIII اِشْتَجَرَ mübahisə etmək, höcətləşmək, dalaşmaq

– شَجَرَ q. أَشَجَرَ kol basmış, ağac basmış

– شَجَرَ meşəsalma, ağacəkmə

– شَجَرَ mübahisə, deyişmə, bəhs; çəkişmə, nifaq, ədavət

– شَجَرَ 1) sürgü, siyirmə, rəzə;

2) xərək

– شَجَرَ damaqla dil arasında boşluq

– أَشَجَرَ = شَجَرَ

– شَجَرَ topl. ağaclar, ağaclıq, meşəlik

– شَجَرَ (عيد) رأس, أَشَجَرَ, أَشَجَرَ ağac; شَجَرَ c. شَجَرَ ~ yeni il yolkası; عيد الميلاد ~ milad bayramı yolkası; ~ الله ~ nəsəl şəcərəsi; ~ الله ~ sidr

– شَجَرَ qram. dil -i/-1, damaq -i/-1; الحروف (ج, ش, ض, ي) damaq samitləri

– شَجَرَ əkilmiş ağaclar; meşəlik, ağaclıq

– شَجَرَ c. أَشَجَرَ – balaca ağac; kol

– شَجَرَ 1) mübahisə, deyişmə, bəhsleşmə, höcətləşmə, dedi-qodu; 2) dalaşma, didişmə, çəkişmə

– شَجَرَ c. مَشَجَرَ meşəlik

– أَشَجَرَ = شَجَرَ

– شَجَرَ ağac rəsmləri ilə örtülmüş; naxışlanmış

شَجَرَ şaqren (yumşaq meşin dəri)

I شَجَعَ (u) شُجَاعَةٌ şücaətli olmaq, cəsəretli olmaq, cəsur olmaq, qoçaq olmaq, şücaət göstərmək; II شَجَعَ 1) cəsəretləndirmək, ürək vermək, ürəkləndirmək; 2) həvəsləndirmək, şövqləndirmək; yardım etmək, kömək etmək (نَاصٍ); V شَجَعَ cəsəretə gəlmək, ruhlanmaq, ürəklənmək

– شَجَعَ 1) ürək-dirək vermək; 2) həvəsləndirmək, şövqləndirmək; kömək etmə, əlverişli şərait yaratma

– شَجَعَ həvəsləndirici; جائزة شَجَعَ həvəsləndirici mükafat

– شَجَعَ c. شُجَاعٌ şücaətli, igid, cəsur

– شَجَعَ şücaət, igidlik, cəsurluq

– شَجَعَ = شُجَاعٌ c. شَجَعَ

– شَجَعَ 1. həvəsləndirən, ürək-dirək verən;

2. idm. həvəskar, azarkeş

I شَجِنَ (ə) شَجِنٌ kədərلənmək, qəmlənmək, qüssələnmək, dərd çəkmək; II شَجِنَ kədərلəndirmək, qəmləndirmək, qüssələndirmək; dərd vermək

– شَجِنَ 1) dərd, qəm, kədər, hüzn, qüssə; مثير الشجون təsirli; 2) yol; والحديث a) söz sözü çəker; b) məsələni müxtəlif cür izah edirlər; هم في شجون من onlar çox söz-söhbət edirlər

– شَحْمٌ = مُشْحَمٌ –

– شَحْمٌ piyli, yağlı

– شَحْمَةٌ c. مَشْحَمٌ yağdan, yağqabı; buksa

I شَحْنٌ (a) 1) doldurmaq; yükləmək (malları); 2) el. yükləmək; 3) uzaqlaşdırmaq, kənar etmək, qovmaq; ~ به دماغه kiminsə beynini doldurmaq; شَحْنٌ (a) 1) nifrət etmək, nifrət bəsləmək (kimə على), görməyə gözü olmamaq (kimi على), zəhləsi getmək (kimdən على); 2) kin, ədavət bəsləmək, küsmək, düşmənçilik etmək; IV أَشْحَنٌ 1) doldurmaq; yükləmək; 2) uzaqlaşdırmaq, kənar etmək, qovlamaq; VI تَشْحَنٌ küsüşmək, bir-birinə kin, ədavət bəsləmək, bir-birilə düşmənçilik etmək; VII إِشْحَنٌ dolu olmaq, dolmaq, yüklənmək – شَاحِنٌ 1) dolduran, yükləyən; 2) yüklənmiş – شَاحِنَةٌ c. شَاحِنَةٌ – yük vaqonu, yük avtomobili; ~ قلابه özüboşaldan maşın

– سَيَّارَةٌ شَحْنٌ 1) yükləmə; 2) yük, fraxt; ~ سَيَّارَةٌ yük avtomobili; ~ بوليصة الفatura, konosament (gəmi ilə göndərilən yükün sənədi); 3) el. yükləmə

– شَحْنَاءٌ kin, nifrət

– شَحْنَةٌ c. شَحْنَةٌ 1) yük, fraxt; 2) el. yük; ~ كهربائية سالبة ~ mənfi (müsbət) elektrik yükü

– رجال الشحنة 1) polis dəstəsi; ~ رجال الشحنة polis agentləri, polis xəfiyyələri; 2) ədavət, düşmənçilik; 3) kin, nifrət

– شَحْنِيّ polis agent, polis xəfiyyəsi

– مُشَاحِنَةٌ 1) kin, nifrət; 2) ədavət, çəkişmə, didişmə

– مَشْحُونٌ 1) doldurulmuş; 2) yüklənmiş; ~ بأغلاط مطبوعة kitab çap səhvləri ilə doludur

– مَشْحُونَاتٌ c. yüklər, fraxtlar

– شَحْوَرٌ qaralamaq, his çəkmək, his yaxmaq, qurumlamaq; çirklətmək, bulamaq

– شَحْوَارٌ, شَحْوَارٌ his, qurum; ~ المصباح ~ lampa hisi

– شَحْوَرَةٌ qaralama; çirklətmə, bulama; cızma-qara

I شَخٌّ (ə/u) شَخٌّ, شَخِيخٌ 1) sidikləmək, işəmək; 2) xoruldamaq; II شَخَّحَ işətmək, işətdirmək, tos tutmaq (uşağı)

– شَخَّحَ, شَخَّحَ sidik

– شَخَّحَ yerinə işəyən, tez-tez sidikləyən

– شَخَّةٌ c. اِتْ 1) sidikləmə, işəmə; təbii ehtiyaclarını yerinə yetirmə; 2) tib. qarnın işləməsi, mədənin işləməsi

– اِتْ c. مَشَخَّةٌ – ictimai ayaqyolu

I شَخَبَ (ə) شَخَبَ axmaq, tökülmək

– شَخَبَ 1) bulamaq, batırmaq, çirkləndirmək;

2) cızma-qara etmək, qara-qura yazmaq; شَخَبَ

1) bulanmaq, batmaq, çirklənmək; 2) cızma-qara yazılmaq, qara-qura yazılmaq

– شَخَابِيٌّ c. شَخَابَةٌ 1) bulama, batırma;

2) qaralama, cızma-qara; 3) çirk ləkə

– شَخْنُورٌ c. شَخْنُورٌ barka; (yük daşımaq üçün yastıdıbli, göyərtəsiz böyük çay gəmisi)

I شَخَّرَ (u) شَخِيرٌ xoruldamaq; kişnəmək (at); anqırmaq (uzunqulaq); II شَخَّرَ bərk xoruldamaq

– شَخَّارٌ bərk xoruldayan adam

– شَخَّرَاتٌ c. شَخَّرَةٌ xoruldama, xorultu

– شَخَّشَ guruldamaq; cingildəmək; uğuldammaq; səs-küy salmaq

– شَخَّشَةٌ gurultu; cingilti; uğultu; səs-küy

– شَخَّشِيخٌ c. شَخَّشِيخَةٌ şaxşax, şıqqıldağ

– شَخَّشِيخَةٌ c. اِتْ 1) şaxşax, şıqqıldağ

– شَخَّشِيخَةٌ c. اِتْ 2) şaxşax, şıqqıldağ

I شَخَّصَ (ə) شَخَّصَ 1) qalxmaq, ucalmaq;

2) çıxmaq, görünmək (məs., ulduz); 3) bə-

rəlmək (*gözlər*); diqqətlə baxmaq (*kimə-nəyə* (الى); 4) yola düşmək (*hara* (الى); çıxıb getmək, tərk etmək (*nəyi* (من); II شَخَصَ 1) şəxsiyyətini müəyyən etmək, göstərmək; 2) təcəssüm etdirmək; 3) *teatr.* təmsil etmək, ifa etmək; 4) xəstəliyi təyin etmək, diaqnoz qoymaq; 5) nişan ağacları qoymaq; IV أَشَخَصَ göndərmək, uzaqlaşdırmaq, sürgün etmək; V تَشَخَّصَ 1) təyin edilmək; 2) təmsil olunmaq, görünmək

– 1) تَشَخَّصَ *teatr.* təmsil etmə, ifa etmə;
2) diaqnoz
– 1) تَشَخَّصَ *teatr.* təmsil etmə, ifa etmə;
nostik; ~ طبيب diaqnost, xəstəliyi təyin edən həkim

– أَشَخَصَ bərəlməmiş (*gözlər*); diqqətlə baxan
– أَشَخَصَ *c.* şüvül, uzun ağac; paya; nişan, nişanə, nişan ağacı

– 1) شَخْصٌ, أَشْخَاصٌ *c.* şəxs, adam, nəfər; ~ معنوی hüquqi şəxs; ~ طبيعي fiziki şəxs; 2) *c. teatr.* iştirak edən şəxslər; ~ في onun şəxsində; ~ مرغوب فيه arzu edilən şəxs, persona qrata

– 1) شَخْصِيٌّ şəxsi; قانون الأحوال السية və-təndaşlıq vəziyyəti haqqında qanun; محكمة ~ vətəndaşlıq vəziyyətləri barədə işlərə dair məhkəmə; ~ البطاقة الشخصية şəxsiyyət vəsiqəsi (*sənəd*); ~ ساء şəxsən; 2) subyektiv; 3) xüsusi

– 1) شَخْصِيٌّ şəxs, şəxsiyyət; fərdiyyət; ~ تحقيق şəxsiyyətin müəyyən edilməsi; ~ بزرگ görkəmli şəxsiyyət; ~ اجتماعية ictimaiyyətin nümayəndələri; 2) personaj; 3) *c.* xüsusi xarakter daşıyan qeydlər

– أَشَخَصَ *teatr.* aktyor, ifaçı
– أَشَخَصَ *c.* aktrisa, ifaçı qadın

– مُشَخَّصَات *c.* xarakterik xüsusiyyətlər

I شَخَطَ (ا) bağırmaq, çıxırmaq, üstünə qışqırmaq, acıqlanmaq (*kimə* (في)

– شَخَاطَ *c.* kibrit (*İraq*); شَخَاطَ أمين təhlükəsiz kibrit

– شَخَطَات *c.* bağırçı, çıxırçı, qışqırıq; səsləmə

شَخْطُورَةٌ = شَخْطُورَةٌ

– يَرْغَالَانِ شَخْلَعَ *(milli rəqsin ifası zamanı)*

– شَخْلَعَةٌ bədəni silkələmə (*rəqs zamanı*)

– شَخْلَلْ cingildəmək

– شَخْلِيلَةٌ cingilti

I شَدَّ (ا) güclü, şiddətli olmaq;

– o -da/-də necə də bərk yanılırdı; ...

– bu məni necə də bərk kədərləndirir! شَدَّ حَيْلُكَ! bərk dur!;

– möhkəm ol!; 1) شَدَّ (a/u) dartmaq, çək-

– mək, cəlb etmək; شَدَّ انتباه العالم dünya ic-

– timaiyyətinin diqqətini cəlb etmək; شَدَّ به الى

– kimisə geriye çəkmək; شَدَّ اذنه ki-

– minə qulağını dartmaq, çəkmək; 2) gər-

– mək, tarımlamaq; شَدَّتْ اعصابه *məch.* onun

– əsəbləri gərginləşib; 3) bağlamaq (*nə ilə*

–); bərkitmək, sıxlaşdırmaq (*məs., sıraları*);

– düyün vurmaq, bənd etmək (*nəyə* (الى)

– شَدَّ الحمار bərk düyünləmək; شَدَّ العقدة

– uzunqulağı palanlamaq; شَدَّ الفدان öküzləri

– qoşmaq; شَدَّ ازره kiməsə kömək etmək; شَدَّ

– kimisə dəstəkləmək; شَدَّ الرحال yola

– düşmək (*hara* (الى) شَدَّ على كلمة

– a) kiməsə təzyiq göstərmək; b) nəyisə bərk çəkib

– bağlamaq; شَدَّ على الايدي əl sıxmaq; شَدَّ عينيه

– nəzərlərini -a/-ə dikmək; II شَدَّدَ

– 1) gücləndirmək, şiddətləndirmək; 2) *qram.*

– hərfin üzərində təşdid qoymaq; samit hərfi

təşdidlə (*qoşa*) tələffüz etmək; ل ~ اللام
 təşdidlə (*qoşa*) tələffüz etmək; 3) güc, mətinlik göstərmək; ciddi olmaq; 4) ciddi cəzalandırmaq (*kimi* علی); 5) basmaq, sıxmaq (*nəyi* علی); III شَدَّ dalaşmaq, qovğa etmək; mübahisə etmək, höcətləşmək; V تَشَدَّدَ 1) güclənmək, şiddətlənmək; 2) ciddiləşmək; inad, səbat göstərmək, möhkəm durmaq (*nədə* فی); VI تَشَدَّدَ bir-birilə mübahisə etmək, bir-birilə höcətləşmək; VIII اِشْتَدَّ 1) güclənmək, möhkəmlənmək, şiddətlənmək; سَاعِدٌ ~ سَاعِدٌ bax: 2) pisləşmək, ağırlaşmaq, çətinləşmək; ağır gəlmək (*kimə* علی)

– 1) güclənmə, möhkəmlənmə, şiddətlənmə; 2) pisləşmə, ağırlaşma

– اِشْتَدَّ ən güclü; ən ciddi; ən ağır; ən sərt; اعتدال ~ ən mötədil; ... اعتدالا من... daha mötədil; حمرة ~ ən qırmızı; ... ما يكون olduqca güclü; son dərəcə, olduqca; هو ~ ما يكون حذرا o son dərəcə ehtiyatlıdır

– بلغ (ادرك) ~ yetkinlik, yaşa dolma; yaşa dolmaq, həddi-bülüğa çatmaq, tam yetkinləşmək; وكان الشتاء في ~ وكان الخلاف على ~ بين... وبين... idi; filankəslə filankəs arasında ixtilaf ən ağır hala çatmışdı

– 1) gücləndirmə, möhkəmlətmə; 2) basma, sıxma, təzyiq göstərmə; inad göstərmə; 3) *qram.* təşdid

– meyil etmə; dartma, gərmə, çəkmə; bizdən sizə kim düşər oyunu; المَجازِ الشَّدَّ və الجذب

– bağ, sarıq, sargı, toqqa, kəmə, qurşaq
 – 1) bağlama, bağlı; ورق اللعب ~ bir dəst oyun kartı; اسنان ~ diş protezi; 2) *qram.* təşdid

– 1) şiddət, qüvvət, güc; intensivlik; ~ بə səylə, inadla; ازداد شَدَّةً daha da şiddətlənmək; 2) ciddilik, sərtlik, kəskinlik; 3) yoxsulluq, ehtiyac; 4) bədbəxtlik, bəla, dərd, müsibət; وما (من) ~ الأ وبعدھا الفرج *məsəl.* elə dərd yoxdur ki, ondan sonra fərəc olmasın

– 1) güclü, möhkəm; أشدَّاء , شِدَادٌ c. شَدِيدٌ ~ çox böyük marağı olan; البأس ~ çox cəsur; الخطورة ~ olduqca təhlükəli; الشكيمة ~ çox gərgin; المراس ~ çox inadcıl; 2) ağır, çətin, dözülməz; الوطأة ~ a) çox ağır; b) çox sərt; 3) ciddi, kəskin; sərt; 4) *fon.* partlayan عند الشدائد شِدَائِدٌ c. شَدِيدَةٌ – *Ata. sözü.* əsil dost dar gündə tanınar

– مُشَدَّدٌ möhkəm, inadlı, səbatlı; ciddi
 – مُشَادَّةٌ mübahisə; dalaşma, söyüşmə; höcətləşmə; mübarizə

– 1) çəkib bağlamaq üçün sargı, qayıq; 2) korset

– 1) şiddətləndirilmiş, gücləndirilmiş; vurğulanmış; ~ vurğu ilə deyilmiş sözlər; 2) *qram.* təşdidli; القاف الـ (ة) təşdidli qaf (ق *hərfi*)

– 1) gücləndirici; ağırlaşdırıcı; ظروف ~ ağırlaşdırıcı səbəblər; 2) ciddi, sərt; اتخذ ~ ciddi tədbirlər görmək

– مُشَدَّدٌ dartılmış, çəkilmiş, gərilmiş
 – (شَدَحَ) VII اِشْتَدَّ dalı üstə, arxası üstə yığılmaq

I شَدَخَ (ا) sındırmaq; xırdalamaq, doğramaq; parçalamaq; II شَدَخَ = I; VII اِشْتَدَّ sındırılmaq, doğranılmaq

– شَادَخٌ gənc, zərif
 – 1) çadır; 2) anbar شَادِرٌ c. شَادِرٌ

I شَدَفَ (i) şaduf ilə su çəkmək (*bax:* شَدَفَ = I; شَادُوف)

– شَادُوفٌ *c.* شَوَادِيفٌ *şaduf* (*quyudan su çək-mək üçün alət*); mancanaq (*quyudan su çəkmək üçün qurğu*)

– شَادُفٌ *şadufla su çəken*

(شَدَقَ) V (تَشَدَّقَ 1) tez-tez danışmaq; çərən-ləmək, naqqallıq etmək; 2) natiqlik etmək, təmtəraqla, ibarə ilə danışmaq; 3) lovğalanmaq (*nə ilə* –)

– شَدَّقَ *q.* شَدَّقَاءُ *c.* شَدَّقٌ ağzıyəkə, yekəagız

– أَ شَدَّقَ *c.* شَدَّقٌ 1) ağzın ucu; 2) çənə; نَفْعٌ ~ يَهْ ağzı dolusu gülmək; özünü çəkmək, lovğalanmaq

I شَدَّ (ə) 1) pərt etmək, heyrətə gəlmək; 2) dili-ağzı qurumaq, mat qalmaq, nitqini itirmək; donub qalmaq, quruyub qalmaq, matıxmaq

– مَشَدَّهٌ heyrətlənmiş; mat qalmış, mat-məttəl qalmış; küt, ifadəsiz, mənasız (*nəzər*)

I شَدَّ (u) 1) oxumaq; tərənnüm etmək; 2) az-maz bilik almaq

– شَدَّ *c.* شَادٍ müğənni, deklamator

– شَادِيَّةٌ müğənni qadın

– شَدَّ oxumaq; nəgmə

I شَدَّ (ə/u) 1) istisna təşkil etmək, müstəsna, yeganə olmaq; kənara çıxmaq (*nədən* (من)); başqaları kimi olmamaq, başqalarına bənzəməmək (*nədə* (عن)); 2) düşmək, çıxmaq (*nədən* (عن)); II شَدَّدَ istisna etmək; ayırmaq, xüsusiləşdirmək

– شَدَّدَ 1. 1) müstəsna, qeyri-adi, ümumi qaydadan xaric; nadir; 2) anormal, anomal; qeyri-təbii; شَدَّدَ النَّاسَ *yad* (*kənar*) adamlar; yadlar; شَدَّدَ الْأَفَاقَ *avantüristlər*; 3) qəribə; möcüzəli; الطَّبِيعَ ~ *ekssentrik*, qəribə xasiyyətli; *c.* شَوَّأَ 2. 1) *həmç.* شَادَّةٌ istisna; *masəl.* *elə qayda yox-*

dur ki, ondan istisna olmasın; 2) çıxarma, kənar etmə

– شَدَّدَ istisnalıq, müstəsnalıq; qeyri-düzgünlük, anomaliya; شَدَّدَ مَغْنَاطِيْسِي maqnit anomaliyası

I شَدَّبَ (*i, u*) *şədd* kəsmək, qırmaq (*artıq budaqları*); II شَدَّبَ 1) kəsmək, qırmaq (*artıq budaqları*); 2) cilalamaq, pardaqlamaq; V شَدَّبَ cilalanmaq, pardaqlanmaq

(شَدَّرَ) V شَدَّرَ səpələnmək, müxtəlif tərəflərə dağılmaq, pərən-pərən olmaq

– شَدَّرَ : مَدَّرَ ~ tör-töküntü içində; necə gəldi; dağınıq halda, töküşdürülmüş halda

– شَدَّرَ 1. *c.* شَدَّرَاتٌ *qızıl*; 2) xırda-xuruş; 2. bir az, bir parça, bir qə-dər; من تَارِيخِ حَيَاتِهِ ~ kiminsə həyat tarixçə-sindən bir parça

I شَدَّ (u) *şədd* ətir saçmaq, qoxumaq

– شَدَّ ətir, rayihə

– ətirli, rayihəli

I شَرَّ (*i/ə*) *şərr* şər olmaq, pis olmaq; شَرَّ (*i/ə*) *şərr* axmaq, sızmaq, damcı-damcı tökülmək, süzülmək; III شَرَّ pis rəftar etmək (*kiminləsə*)

– شَرُّ *c.* شَرُّورٌ 1) şər; şərəşurluq; qəzəb-lilik, kinlilik; 2) zərər, xətər

– شَرُّ *c.* شَرَّارٌ 2) pis; şər; 2) ən pis; ən şər; شَرُّ ~ insanların ən pisi; ... ~ dan/-dən də pis

– شَرُّ *şərr*, *şərr* *zool.* qaraçinədan

– شَرَّارٌ qığılcımsaçan, qığılcımlı

– شَرَّارَةٌ *c.* شَرَّارَةٌ ~ تَحْرِقُ qığılcım; شَرَّارَاتٌ *c.* شَرَّارَةٌ ~ تَحْرِقُ *Ata. sözü.* qığılcımdan od törər (*hərfən: bir qığılcım məhəlləni yandırır*)

– شَرَّارِيٌّ tezalısan, tez özündən çıxan; şər, pis

– شَرَّرَ *c.* شَرَّرَ qığılcımcırtıdaq, çılgım

– شِرَّة qəzəb, kin; qızgınlıq, coşqunluq;
tündməzaclıq, əsəbilik

— شَرِيرٌ şər

1) çox şər; qəlbiqara, mərdimazar; 2) pisniyyət, bədniyyət, qərəzli; 2. yaramaz, quldur; الشَّيْطَان şeytan

1) إَشْرَأَبَّ (شَرَأَب) boynunu uzatmaq; başını qaldırmaq; 2) başını çevirmək, döndərmək

– إِشْرَبَابٌ 1) boynunu uzatma; başını qal-

dırma; 2) başını çevirmə, döndərmə

yaxud ~ على صحته 1) içmək; 2) sormaq, kiminsə sağlığına içmək; 3) sormaq, çəkmək; 4) دخانا ~ siqaret çəkmək; II شَرَبَ 1) içirtmək; 2) doydurmaq, hopdurmaq (*nə*); 3) شارب ~ nişastalamaq, kraxmallamaq; III شَارَبَ 1) birlikdə içmək (*kiminləsə*); 2) içirtmək; 3) اشربي ما لم أشرب *məcaz.* o məni işlətmədiyim günahda günahlandırır; 4) doydurmaq, hopdurmaq; 5) في قلبه حب الوطن *məch.* onun qəlbi vətən sevgisi ilə dolu idi; 6) تَشَرَّبَ 1) doymaq, hopmaq, canına işləmək, canına çəkilmək (*nə* -); 2) وجهها بحمرة الخجل ~ onun üzünə xəcalət qızartısı çökdü; 3) اِسْتَشَرَّبَ 1) sormaq, əmmək, canına hopmaq, canına işləmək

— içən شَرَّابٌ, شَرِبُ c. شَارِبٌ¹

– شَوَارِبُ ² c. شَارِبٌ – balina bığ; السمك
ابو شوارب bığlı, lopabığ adam

1) şərab, içki; 2) şirə; 3) çaxır;
~ sidr (*alma şərabı*)

ألم نشرح (I شَرَّحْ (a) açmaq, yarmaq; Quran. (Ya Məhəmməd!) Biz sənin köksünü (*haqqı bilmək üçün*) açıb genişlətmədikmi?!; 2) şərh etmək, izah etmək; 3) tikə-tikə doğramaq, dilimləmək; صدره ~ *yaxud* خاطره ~ şad etmək, sevincdirmək; II شَرَّحْ 1) dilimləmək, tikə-tikə doğramaq; 2) yarmaq; VII اِشْرَحْ 1) açılmaq; genişlənmək; 2) şərh edilmək, izah edilmək; 3) sevinmək, şad olmaq, məmnunluq duymaq; صدرًا ~ *yaxud* خاطراً ~ sevinmək, şad olmaq, məmnun olmaq

– إنشراح^{۱۰} sevinc, şadlıq, şənlik; məmnun-
luq; مەمنۇنىيەت^{۱۱}lə

— **تَشْرِيحُ** yarma; **علم** anatomiya

— تَشْرِيحَة qismən yarma

anatomik تشریحی —

1. **شَرَّاحٌ** *c. شَارَحَ* 1. izah edən; 2. şərh edən;
sərhçi

– شَرَحٌ şəh, açıq (*məs.*, *baxış*, *üz*)

1) شَرُّوْهُ c. شَرَّحَ – izah etmə, şərh etmə; şərh, təfsir, izah; təsvir; 2) qeyd; yuxarıda göstəriləndi kimi

– tikə, parça, dilim c. شَرَحَاتُ شرحه

– شَرْحِي izahedici, izahat -i/-1

– شَرَائِحُ *c. شَرِيحَة* 1) dilim, tikə, parça; 2) lövhə (*məs., metal*); 3) qat, təbəqə (*cəmiyyətdə*)

— **مَشْرِح** anatom

– c. مَشْرِحَةٌ cərrahiyyə kabinet

— الصدر : مُشْرِحٌ ~ şad, şən, sevincli; məmnun

I شَرَحَ ¹ (a) böyümək, yaşa
dolmaq; شَرَحَ ² (a) yarmaq, parçalamaq,
hissələrə ayırmaq; قلبه ~ kiminsə ürəyini
qopartmaq (*səs, qışqırtı ilə*); صوته ~ boğa-
zını zərbə salmaq (*öskürək haqqında*); V تَشَرَّحَ
yarılmaq, parçalanmaq, hissələrə ayrılmaq

yarıq, çat **شَرُوح** *c. شَرَح* –

– مَشْرُوحٌ yarılmış, çatlamış, çat vermiş

I شَرَدَ (*u*) 1) qaçmaq; çıxıb getmək; ~ من الموت ووقع في حضرموت *Ata. sözü* yağışdan çıxıb yağmura düşdü; 2) sərgərdan gəzmək, dərbədər gəzmək, sərsərilik etmək; II شَرَدَ 1) qaçmağa məcbur etmək; qovmaq; 2) evsiz-eşiksiz qoymaq, küçəyə qovmaq; IV أَشَرَدَ qorxutmaq, qaçırtmaq, qovmaq; V تَشَرَدَ 1) evsiz-eşiksiz qalmaq, yurdsuz-yuvasız qalmaq, çöldə qalmaq, kimsəsiz qalmaq; 2) sərsərilik etmək, sərgərdan gəzmək; avaralıq etmək

– تَشَرُّدٌ sərgərdan gəzmə, sərsərilik etmə,
avaralıq etmə, dərbədər gəzmə

– تَشْرِيدٌ qovma, çıxartma, sürgün etmə, evsiz-eşiksiz qovma, yurdsuz-yuvasız qovma

– شَرَدَ *c. شَرَادَ* 1. 1) sərgərdan gəzən, yurdsuz-yuvasız gəzən; gəzərgi; البال ~ *yaxud* الفكر ~ huşsuz, fikri dağınıq; 2) ötəri (*nəzər*); 2. sürgün edilmiş, sürgün

– 1) *شَوَارِدُ* *c. شَارِدَة* – buraxılmış, unudulmuş, əldən qaçırılmış (*nə isə*); *وَوَارِدَة* ~ a) məlum və gözdən qaçmış (*nə isə*); b) köhnə və yeni; c) ən kiçik təfərrüatına qədər, cikinə-bikinə kimi; 2) nadir, müstəsna (*nə isə*); *شَوَارِدُ الزَّمَانِ* nadir ifadələr; *أَزْ بَاشَوَارِدِ الزَّمَانِ* az baş verən, nadir hadisələr; 3) ani olaraq ağıla gələn fikir; 4) ötərilik, anilik

– شَرْدٌ isti quru külək, sirokko (Şimali
Amerikada və Cənubi Avropada əsən isti
quru külək)

– شَرُودْ avara, sərgərdan, sərsəri, evsiz-eşiksiz, yurdsuz-yuvasız

– شَرُودْ avaralıq, sərgərdanlıq, sərsərilik;
 ~ فی huşsuz halda, fikri dağınıq halda;

(الذهن) ~ huşsuzluq, fikri dağınıqlıq, diq-qətsizlik

– 1. 1) öteri, gözucu; 2) sərgərdan, sərsəri, avara; 2. qaçqın, qaçaq; sürgün; avara; 2. evsiz-eşiksiz, yurdsuz-yuvasız ~ طريد

– 1. kimsəsiz, evsiz-eşiksiz, yurdsuz-yuvasız; avara, sərgərdan, sərsəri

– 1. qaçqın

– 1. qruplara bölünmək, qruplaşmalara parçalanmaq

– 1. qruplaşmalara bölünmə, parçalanma

– 1. 1) şirəm qrup, dəstə; qalaq; yığın 2) yırtmaq, açmaq, qopartmaq (yaram); 2) açılmaq, yırtılmaq (yaram)

I 1) şirəsə (a) bədxasiyyət, acıqlı, hiddətli, sərt, qaba olmaq; 2) şıltaq, tərs olmaq, öz bildiyini etmək; VI 1) şirəsə bir-birinə pislik, bədrəftarlıq etmək; bir-birilə dalaşmaq, bir-birilə düşmənçilik etmək

– 1. şirəsə çəkmə yapışqanı

– 1) acıq, hiddət, qəzəb; acıqlılıq, hirsliklik, kinliklik; 2) sərtlik, kobudluq

– 1. acıqlı, hiddətli, qəzəbli; 2) bədxasiyyət, bədrəftar

– 1. acıq, hiddət, qəzəb; acıqlılıq, qəzəblilik, bədxasiyyətlik

– 1. acıqlı, hiddətli, qəzəbli

– 1. şirəsə qabırğa qığırdağı, xirt-dənəyi

– 1. şirəsə anat. mədəüstü; 2) mədəüstü nahiyyə

– 1. şirəsə kök salmaq

– 1. şirəsə kök; 2) bot. ayırıq; 3) zərdab

– 1. nüfuzdan salmaq, hörmətdən salmaq, etibardan salmaq; 2. nüfuzunu itirmək, özünü hörmətdən salmaq; adını batırmaq

– 1. nüfuzdan salmaq, hörmətdən salmaq 2) itiləmək; 3) diş-diş etmək; 4) damcılamaq, dammaq, axıb tökülmək

– 1) itiləmə (bıçağı); 2) damcılama, damma, axıb tökülmə

– 2) oraq

– 1. şirəsə alacəhrə

– 1. şirəsə cürə, vəhşi ördək

– 1. şirəsə dişli, diş-diş; 2) diş-diş bıçaq (çörək doğramaq üçün)

– 1. şirəsə çarşab; mələfə, döşəkağı

I 1) şirət qoymaq, şərtləndirmək (nə ilə); II 1) çərtmək, kərtik

açmaq, diş açmaq; 2) parça-parça kəsmək, kəsib doğramaq; III 1) şərtləşmək, danışığa gəlmək; 2) mərc qoşmaq (nədən),

qoymaq (nəyi mübahisədə, mərcdə); 3) qoymaq (nəyi mübahisədə, mərcdə); 4) fəsimi qoyuram ki, sən...; V 1) ağır şərtlər qoymaq (kimə); 2) çərtilmək, kərtiklənmək; ~

1) işini yaxşı yerinə yetirmək, işində dərindən-qabıqdan çıxmaq; VIII 1) şirət qoyma, şərtlənmə

– 1) şirət qoyma, şərtlənmə

– 1) şirət qoyma, şərtlənmə

– 1) şirət qoyma, şərtlənmə

– 1) şirət qoyma, şərtlənmə

– 1) şirət qoyma, şərtlənmə

– 1) şirət qoyma, şərtlənmə

– 1) şirət qoyma, şərtlənmə

– *شرع* dini qanun, kilsə qanunu; *şəriət*; الناس في هذا ~ واحد qanunla uyğun olaraq; bunda insanlar hamısı birdir
 – *شرع* (1) *شرع*, *شرع* c. *شرع*, *شرع*, *شرع* ip; yay ipi; qayıq; 2) sim, tel
 – *شرع* c. *شرع* qanun; xartiya; insan haqq- millətlər xartiyası; *حقوق الإنسان* ~ insan haqları bəyannaməsi
 – *شرع* (1) *شرع*; *شرع* qanuna görə; *شرع* de-yure (*rəsmi olaraq*) və de-fakto (*faktiki olaraq*); 2) qanuni, leqal; *ابن* qanuni oğul; *غير* qeyri-qanuni; *ابن غير* qeyri-qanuni oğul; *وارث* qanuni varis; 3) *şəriət* -i/-ı; *القضاء الشرع* *şəriət* hökmləri; *الحكام الشرع* *şəriət* üzrə mühakimə üsulu; *المحكمة الشرع* *şəriət* məhkəməsi
 – *شرع* qanunilik, *şerilik*, leqallıq
 – *شرع* (1) başlama, təşəbbüs; başlanğıc; *گرام* *qram*. başlanğıc bildirən köməkçi fellər (*أخذ*, *طفق* və s.); 2) qəsd (*نaya*)
 – *شرع* qanun; kilsə qanunu, *şəriət*; *الغراء* *yaxud* *السمحة* *yaxud* *الاسلامية* islam qanunu, *şəriət*; *الغابة* *İlahi* qanunlar; *الغابة* ~ cəngəllik qanunu
 – *مشرع* qanunşünas, hüquqçu; vəkil
 – *مشرع* qanunverən, qanunverici
 – *مشرع* c. *مشرع*, *مشرع* *naxır* bulağı, suvat
 – *مشرع* = *مشرع*
 – *مشرع* leqal, qanuni; *حق* qanuni haqq; *غير* a) qeyri-leqal, qeyri-qanuni, qeyri-*şəri*; b) uyğun olmayan, çirkin, eyibli; *لا* qanunsuz; uyğun olmayan
 – *مشرع* c. *مشرع* plan, proyekt, layihə; *مضاد* (معارض) qanun layihəsi; *قانون* ~ əks-layihə

– *مشاريع* c. *iqd.* təşəbbüs, başlanğıc; *الشرع* konstruktiv təşəbbüslər
 – *مشرعي* (1) qanunçuluq; qanunilik; 2) təşəbbüs, başlanğıc
 – *مشرع* qanuniləşdirmək
 – *مشرع* qanuniləşdirmə
 I *شرف* (1) *شرف* (u) adlı-sanlı olmaq, şərəfli olmaq; 2) əsilzadə, kübar, əsil-nəcabətli olmaq; *شرف* (a) uca, yüksək olmaq, yüksəlmək; hakim məqamında olmaq (*nəyinsə üzərində*); II *شرف* (1) uca tutmaq, yüksək tutmaq; 2) şərəfləndirmək, hörmətini saxlamaq, hörmət göstərmək; *شارفنا* sən bizi şərəfləndirdin; III *شرف* 1) yaxın olmaq (*nəyəsə*); yaxınlaşmaq; *الاربعين* ~ onun yaşı qırxa yaxındır; 2) şərəfdə, şan-şöhrətdə, əsil-nəcabətdə yarışmaq; IV *أشرف* (1) yaxın olmaq (*nəyəsə*), ərəfəsində olmaq (*nəyin*); yaxınlaşmaq (*نaya*); 2) nəzarət etmək (*نaya*); 3) seyr etmək, müşahidə etmək (*nəyi*); 4) başçılıq etmək, başında durmaq (*nəyin*), idarə etmək, hakim məqamında olmaq (*nə üzərində*); 5) çıxmaq; yönəlmiş olmaq (*hansı tərəfəsə*); V *تشرّف* şərəfinə nail olmaq (*nəyisə etmək* +), şərəfyab olmaq; *تشرّفنا*! özümə şərəf bilirim; ... *اتشرّف بان* ... çox şadiq!; özümüə şərəf bilirik!; X *استشرّف* 1) qalxmaq, boylanmaq (*yaxşı görmək üçün*); 2) səy etmək, can atmaq (*نaya*); 3) əlini (*gün düşməsin deyə*) gözlərinin üstünə tutub (*ب*) baxmaq (*nəyə*); gözlərini dikmək (*nəyə*, *hara*); uzaqlara, irəliyə baxmaq; baxış keçirmək
 – *إشراف* (1) nəzarət etmə; *لجنة* *nəzarət* komissiyası; 2) rəhbərlik etmə, aparma; *kiminsə* *kiminsə* rəhbərliyi altında

– تَشْرِيفُ c. şərəf, hörmət, ehtiram göstərmə; mərasim, təşrifat

– تَشْرِيفَاتُ təşrifat müdiri; protokol şöbəsinin müdiri

– تَشْرِيفَةُ ات. – təntənəli qəbul (sarayda); c. təşrifat; باب التشریفات təşrifat qapısı, ön qapı; مدير التشریفات protokol şöbəsinin müdiri

– شَرَفٌ c. şarəf, çoxyaşar dişə dəvə

– شَرَفَةٌ balkon, eyvan, artırma

– شَرَفٌ 1) şərəf, heysiyyət, vicdan, hörmət, ehtiram; على kiminsə şərəfinə; ~ فخری qarovul; ~ رئيس fəxri sədr; ~ فخری üzv; ... بان yaxud لى عظیم الە بان... özümə böyük şərəf bilirmən ki...; بالشراف! yaxud بشرى! yaxud كلمة! ~! vicdan haqqı!; 2) əsil-nəcəbət, ad-san, şan-şöhrət, ləyaqət; 3) uca yer, yüksəklik

– شَرَفٌ şərf

– شَرَفٌ c. şərf, 1) balkon, eyvan, artırma; كبار الزوار ~ fəxri qonaqlar üçün balkon (parlamentdə); 2) loja (teatrda); 3) pəncərə

– شَرَفٌ fəxri; مراتب شرف fəxri adlar, dərəcələr

– شَرَفٌ c. şərf, 1) əsilzadə; أشرف, شرفاء, الكبار الكبارlar, aristokratiya; 2) əsil-nəcəbətli; şərəfli; təmiz; 2. şərif (seyid, Məhəmməd peyğəmbərin nəslindən olanların titulu)

– مُشْرِفٌ balkon, eyvan, artırma

– مُشْرِفٌ c. məşrif, yüksəklik; مشارف şəhərə girəcəklər; şəhərin yaxınlığı, həndəvəri; هو على مشارف الثلاثين onun yaşı otuzə yaxındır

– مُشْرِفٌ 1. rəhbərlik edən, müdir (nəyin على); başında duran (nəyin على); 2. rəhbər

– مُشْرِفٌ möhtərəm, mötəbər; بصورة شرف şərəflə, vicdanla

I 1) شَرُوقٌ (u) شَرَقَ (شرق) çıxmaq, doğmaq (ulduzlar haqqında); 2) parıldamaq, şəfəq saçmaq; 3) sorma, canına çəkmək; شَرَقَ (a) boğazında qalmaq (nə -), boğulmaq (nədən -); بالبقاء ~ göz yaşlarından boğulmaq; II شَرَقَ 1) şərqi tərəf yollanmaq; 2) quraq, quraqlıq, quru olmaq (torpaq); 3) qurutmaq, qaxac etmək; IV أَشْرَقَ 1) çıxmaq, doğmaq (ulduzlar haqqında); 2) parıldamaq, bərk vurmaq, şəfəq saçmaq (nə ilə -); işıqlanmaq, nurlanmaq, şəfəqlənmək; V شَرَقِلَ شَرَقْلِيلَ, şərqliləşmək, şərqlilərin adət-ənənəsini qəbul etmək; X اِسْتَشْرَقَ Şərqi öyrənmək

– اِسْتِشْرَاقٌ şərqsünaslıq

– اِسْتِشْرَاقٌ parıldama, işıqsacma; parıltı; فلسفة اِسْتِشْرَاقِيّ işraqilik fəlsəfəsi (təlimi)

– اِسْتِشْرَاقِيّ 1) parıltı; işıqsacma; 2) başlanğıc; ۱۹۶۲ ~ 1962-ci ilin başlanğıcı

– اِسْتِشْرَاقِيّ işıqlanmış, nurlanmış; fəls. işraqiliyin nümayəndəsi, işraqi; اِسْتِشْرَاقِيّ işraqilik, işraqi təlimi

– اِسْتِشْرَاقِيّ fəls. işraqilik; فلسفة اِسْتِشْرَاقِيّ işraqilik fəlsəfəsi

– اِسْتِشْرَاقِيّ qurutma, əti qaxac etmək; ايام شريف günləri (zilhicənin 10-cu günü, qurban bankəsdi günündən sonrakı üç gün – qabaqlar həcdə olan zəvvarlar bu günlərdə qurban atının bir hissəsini günəşdə qaxac edirdilər)

– شَرِاقٌ¹ tezalısan (qatranlı) ağac

– شَرِاقٌ c. şərif, şagird, oğlan; dükanda xidmətçi, nökr

– Nilin daşdığı vaxtlarda su basmayan torpaqlar

– شَرْقُ quraqlıq

– شَرْقُ şərq; الـ الاقصى Yaxın Şərq; الـ الاوسط Uzaq Şərq; الـ Orta Şərq; شَرْقُ şərqə, şərqə tərəf

– شَرْقُ 1. Misirin Şərqiyyə əyalətinə mənsub olan; 2. c. شَرْقُ Şərqiyyə əyalətinin sakini, şərqiyyəli

– شَرْقُ 1. şərq; شَرْقُ şəhərdən şərqə tərəf; الـ جنوب cənub-şərq; الـ الدراسات şərqsünaslıq; 2. şərqli

– شَرْقُ c. şərqsünaslıq

– شَرْقُ çıxma, doğma; الـ الشمس günəşin doğması

– شَرْقُ şərqsünas

– شَرْقُ 1) doğan, çıxan (günəş); الـ بلاد الشمس doğan günəş ölkəsi; 2) parlaq; işıqlı, nurlu, nursaçan, şəfəqsəçan; الـ مستقبل işıqlı gələcək

– شَرْقُ c. مَشَارِقُ çıxma, doğma; şərq; الـ فى مشارق الارض و مغاربها bütün dünyada; الـ تاسن. şərq və qərb

– شَرْقُ 1. Şərq -i/-ı; 2. c. مَشَارِقُ şərqli

– شَرْقُ 1. fəls. işraqiliyə mənsub; الـ الحكمة işraqi fəlsəfəsi, işraqilik; 2. fəls. işraqi zool. yaşıl ağacdələ

I شَرْكُ (a) şərik olmaq, ortaqlıq olmaq, iştirakçı olmaq; III شَرْكُ 1) bölüşdürmək (məs., dərđi-səri təs. h. yaxud فى kiminlə təs. h. yaxud مع); 2) şəriklikləri, ortaqlıqları olmaq (nədə təs. h. yaxud فى kiminlə təs. h. yaxud مع); birgə iştirak etmək; əməkdaşlıq etmək; الـ اللغة العربية تشارك ان العبرانية فى اصولها (qədim yəhudi) dili ilə ümumi köklərə malikdir;

IV شَرْكُ 1) şərik etmək, birgə işə cəlb etmək, qoşmaq; 2) qayış salmaq (çəkməyə, səndələ və s.); بالله ~ Allaha şərik qoşmaq, müşrik – çoxallahlı olmaq, bütperəst olmaq; VI شَرْكُ birgə iştirak etmək, şirkətdə olmaq, şərikliyi olmaq (kiminlə مع nədə فى); VIII شَرْكُ 1) iştirak etmək (kiminlə مع nədə فى); 2) aralarında şəriklikləri olmaq, ortaqlıqları olmaq; 3) üzvü olmaq (cəmiyyətin); 4) abunəçisi olmaq (nəyin فى); 5) birləşdirmək; 6) din. Məsihin bədənini və qanını təmsil edən çörəyi şəraba batırıb yeməklə onun müqəddəsliyinə qovuşmaq ayinini icra etmək

– شَرْكُ 1) birləşmə; 2) ümumilik; الـ المصالح ~ mənəfe ümumiliyi; الـ اللفظى qram. omonimiya, müxtəlif mənalı dil vəhidlərinin səs cildinin bir-birinə uyğunluğu; 3) iştirak etmə; شَرْكُ birgə, birlikdə, bir yerdə; 4) abunə; 5) üzvlük haqqı, pay haqqı (həmç. الـ رسوم); abunə haqqı; 6) din. çörəyi şəraba batırıb yemə

– شَرْكُ socialist

– شَرْكُ : شَرْكُ sosializm

– شَرْكُ Allaha şərik qoşma, çoxallahlılıq, bütperəstlik

– شَرْكُ birgə iştirak, şəriklik, ortaqlıq

– شَرْكُ c. شَرْكُ qayış (çəkmənin, səndəlin); qaytan, bağ

– شَرْكُ şəriklik, ortaqlıq

– شَرْكُ 1) şəriklik, ortaqlıq; 2) şərikli mal; 3) çoxallahlılıq, bütperəstlik; الـ بütperəstlər

– شَرْكُ c. شَرْكُ tor; tələ, cələ, duzaq

– شَرْكُ 1) nasaz; xarab, korlanmış; yararsız (məs., meyvə); 2) nominal dəyərdən aşağı

– 1) cəmiyyət, şirkət; agentlik; ذات مسؤولية ~ sığorta şirkəti; ~ المحددة məhdud məsuliyyətli şirkət; ~ الشركات ~ trest; ~ مساهمة ~ səhmdar cəmiyyəti; ~ tic. anonim cəmiyyət; ~ الملاحة ~ dənizçilik cəmiyyəti; ~ الهند الشرقية ~ Şərqi-Hind şirkəti; 2) şərikli mal

– شَرَكَةٌ = شَرِكَةٌ
– شَرِكِيَّاتٌ c. bütöpərəstlik əməlləri
– شَرِيكٌ c. şərik, ortaqlıq; yoldaş
– شَرِيكٌ çörək
– شَرِيكَةٌ c. şərik qadın, ortaqlıq qadın;

– شَرِيكَةٌ c. həyat yoldaşı

– مُشَارَكٌ iştirakçı
– مُشَارَكَةٌ 1) ümumilik; 2) şəriklik, ortaqlıq; 3) əməkdaşlıq; بالـ müşarəkə ilə, yarıdərliklə

– مُشْتَرَكٌ 1) müştərək, birləşmiş, ümumi, birgə, ortaqlı, şərikli; حدود مة ümumi sərhədlər; 2) qarşılıqlı, ikitərəfli; مصلحة مة qarşılıqlı fayda

– مُشْتَرَكٌ abunəçi
– مُشْتَرِكٌ müşrik, Allaha şərik qoşan, çoxallahlı, bütöpərəst

– شَرَكْلَ 1) çətinləşdirmək, dolaşığa salmaq;

2) badalaq vurmaq

– شَرَكِسَةٌ c. şərəkisə çərkəz

– شَرَمٌ c. şərm yarmaq, parçalamaq, çapmaq, kəsmək, doğramaq; VII اِشْتَرَمَ yarımaq, parçalanmaq, çapılmaq, kəsilmək, doğranılmaq

– شَرْمٌ 1) burnu eybəcər hala salınmış, burnu şikəst edilmiş; 2) do-dağı yarılmış; dovşandodaq; 3) səliqəsiz, pinti

– شَرْمٌ 1) dəlik, deşik, yarıq, kəsik, çərtik; 2) çatdaq, çat; yarıq; 3) kiçik körfəz

– شَرْمِيَّةٌ döyüş, vuruş, toqquşma
– شَرْمَطٌ parça-parça etmək, tikə-tikə etmək
– شَرْمَطَةٌ parça-parça etmə, tikə-tikə etmə
– شَرْمُوطَةٌ c. şərmüvət 1) əsgər; cındır; 2) fahişə
– شَرْمُوقَةٌ c. şərmüvək barama (ipəkqurdunun)
– شَرْمَانِقٌ c. 1) (soyulmuş) ilan dərisi; 2) çə-tənə toxumları

– شَرْمَةٌ 1) acgöz, tamahkar, gözü-doymaz olmaq (nəyə , على); 2) qarınqulu, çoxyeyən olmaq

– شَرْمَةٌ 1) acgözlük, tamahkarlıq; 2) qarınqululuq

– شَرْمَةٌ = شَرْمَةٌ

– شَرْمَةٌ 1) acgöz, tamahkar; 2) qarınqulu

– شَرْمٌ bal

– شَرْمٌ = شَرْمٌ

– شَرْمٌ c. şərm şalvar

– شَرْمٌ oxşar, bənzər; ~ نقيير onun bir qəpiyi də yoxdur

– شَرْمٌ c. şərm əsgər, cındır

– شَرْمٌ 1) almaq; 2) satmaq;

II شَرْمٌ satışa qoymaq, satışa çıxarmaq;

IV شَرْمٌ aralarında (بين) düşmənçilik, əda-vət salmaq; VIII اِشْتَرَمَ almaq; لا يُشْتَرَمُ ولا

1) hirsənmək; X اِشْتَرَمَ satılmaz;

2) çətinləşmək; güclənmək, ciddiləşmək, təhlükəli hal almaq; 3) hər yana yayılmaq

– شَرْمٌ çətinləşmə, mürəkkəbləşmə, güclənmə; البطالة ~ işsizliyin artması

– شَرْمٌ 1. alan; 2. alıcı; شَرْمٌ q. şər

– شَرْمٌ ildırımkeçirən, ildırımötürən; الشراة

– شَرْمٌ ildırımkeçirən, ildırımötürən; الشراة

– شَرْمٌ (xaricilərin firqələrindən biri)

– شَرْمٌ c. şərm alğı, alma, satın alma;

– شَرْمٌ möhlətli ödənişlə alma; بالنقد ~

– شَرْمٌ kreditlə alma; على الحساب ~

– شَرْمٌ alıcılıq qabiliyyəti

– 1) *alğı, alma, satın alma; alınmış şey*; 2) *sövdə, alver*

– *شَرَى = الحمى السفة : شَرَوَى*

– *شَرَى səpmə, səpki, örə*

– *شَرَى alğı, alma, satın alma*

– *arteriya, شَرَايِيْن c. شَرِيَان , شَرِيَان , شَرِيَان*
damar; *التاج ~ tac damarlar; تصلب الشرايين*
tib. arterioskleroz; مجلط الشرايين cərrahiyyə
kəlbətini

– *arterial, damar -i/-1; الالتهاب*
tib. arteriit

– *astr. المشتري müştəri, alıcı; المشتري q. مُشْتَرٍ*

Müşəri, Yupiter

– *satın alınmış şey, bazarlıq; alma, alğı*
satın-alma kontoru, tədarük kontoru

I شَرَر (i) çəp-çəp baxmaq, kəc-kəc baxmaq, acıqlı-acıqlı baxmaq

– *1) شَرَرًا tər-s-tər, kəc-kəc; çəpəki;*

2) soldan sağa; saat əqrəbi istiqamətində

– *شَرَرَاء çəp, çəpəki, kəc (baxış); acıqlı, qəzəbli, hirsli*

شَرَر min. şifer, şist

I شَرَر (ə) geniş, genişlik

2) geniş, genişlik

– *1) شَرَر uzaq; uzaq məsafədə;*

2) geniş, nəhəng; ~ böyük fərq

– *1) شَرَر uzaqlıq; 2) genişlik*

– *شَرَر c. شَرَر səndəl qayışı*

– *شَرَر yivli, şeşli lülə*

– *شَرَر yiv, şeş (lülənin)*

– *شَرَر yivli, şeşli (lülə)*

– *göz sürtküsü, göz mərhəmi; toz dərmanı, səpmə dərmanı*

– *شَرَر c. شَرَر tualet*

– *شَرَر c. شَرَر nümunə*

c. شَرَر qarmaq, tilov

I شَرَر (a/i, u) həddi aşmaq, sərhədi keçmək; 2) uzaq olmaq, aralanmaq (nədən); 3) haqqını tapdamaq (kimin); zülm etmək, incitmək (kimi); IV شَرَر ifrata varmaq; VIII شَرَر 1) ifrata qapılmaq; ... desəm ki..., ifrata varmış olmaram; شَرَر ~ شَطَا (اشتطاط) kəbirə 2) haqqını tapdamaq (kimin)

– *1) شَرَر haqqını tapdama, zülm etmə, sıxışdırma*

– *2) شَرَر c. شَطَا sahil*

– *1) شَطَا təqsir, xata, nalayiq hərəkət; ifratçılıq, hədsizlik; əyinti*

– *شَطَا göy istiot; القلم ~ quyruq (imzada)*

– *شَطَا = شَطَا*

– *شَطَا c. شَطَا sahil*

– *شَطَا sahil -i/-1; sahilyanı*

– *شَطَا = شَطَا c. شَطَا*

I شَطَب (u) 1) parça-parça, zolaq-zolaq kəsmək; 2) pozmaq, silmək; ləğv etmək; 3) siyahıdan çıxarmaq; işə xitam vermək; II شَطَب 1) zolaq açmaq, naxış açmaq; اللحم ~ ətli lay-lay doğramaq; 2) kərtik açmaq; 3) bir-bir pozmaq; 4) bitirmək, qurtarmaq (nəyi təs.h. yaxud c. شَطَب); düzəltmək, bitkin şəkllə salmaq (nəyi təs.h. yaxud c. شَطَب); hesabı baş dəftərə köçürmək; satıb qurtarmaq (malı)

– *1) شَطَب lay-lay kəsmə; 2) kərtik açma, naxış açma (kəsici alətlə ağacda, taxtada); 3) silmə, pozma; qurtarma, bitirmə; düzəltmə, bitkin şəkllə salma; شَطَب تحت bəzək-vurma mərhələsində olan mənzillər*

– *c. شَطَبَات bəzək işləri*

– 1) zolaq-zolaq kəsmə; 2) silmə, pozma; 3) siyahıdan çıxarma

– 2) boylu-buxunlu

– naxışlı, naxış vurulmuş, bəzək vurulmuş

I شَطَحَ (a) 1) qaçıb getmək; çıxıb getmək; 2) sərgərdan gəzmək, sərsərilik etmək (*harada*); ~ o, tərəddüd edirdi, seçimində qətiyyətsizlik göstərirdi; ~ بالقلم ~ yazmaq, tez yazmaq

– c. شَطَحَتْ gözinti; ekskursiya; normal haldan çıxma; huşunu itirmə, bihuşluq, özündən getmə (*sufilərdə hal*); ~ اغرق فى bihuşluğa qərq olmaq

I شَطَرَ (u) 1) bölmək, kəsmək, yarmaq, ikiyə parçalamaq, şaqqalamaq; 2) ayrılmaq (*nədən*); ~ شَطْرَ (u) hiyləgər, bacarıqlı, zirək, bic, ağıllı olmaq; III شَاطَرَ bölmək, bölüşdürmək (*kiminləsə – hissələri, zəhməti*); həmdərd olmaq, dərdinə şərik çıxmaq; V تَشَطَّرَ zirəklik, məharət göstərmək; VII اِنْشَطَرَ yarıya, ikiyə bölünmək

– اِنْشِطَارٌ bölünmə; ~ والاندماج النووي fiz. nüvə parçalanması və sintez

– c. شَاطَرَ 1) zirək, bacarıqlı; 2) bic, hiyləgər, ağıllı, fərasətli

– 1) zirəklik, bacarıq, məharət; 2) biclik, hiyləgərlik, fərasət

– 1) yarım, yarı; ~ شَطْرٌ, اَشْطَرٌ c. شَطَرَ قول وجهك شطر المسجد الهرام; 2) tərəf, səmt; ~ Quran üzünü Məscidül-hərəmə tərəf çevir; 3) yarımbənd, misra; 4) cüt əmcəklər (*dişi dəvənin arxa və ya qabaq əmcəkləri*); ~ حلب الدهر اَشْطَرُهُ o hər şeyi görüb – dərdi-səri də, sevinci də

– c. شَطَائِرٌ dilim, fal; sendviç

– مُشَاطِرٌ qonşu; şərik; dərdi-səri bölən

– 1) iştirak etmə; 2) hissələri bölüşdürmək

شَطْرَنْجٌ, شَطْرَنْجٌ şahmat; ~ اِجَارُ الـ yaxud ~ لَوْحَةُ (رَفْعَةُ) الـ şahmat taxtası

I شَطَفَ (u) 1) yumaq; yaxalamaq (*qabları*), suya çəkmək (*yuyulmuş ağları*); 2) çapmaq, vurub qopartmaq; 3) yonmaq; tiyə düzəltmək; II شَطَفَ təmiz yumaq, yuyub təmizləmək

– c. شَطَفَ 1) qəlpə, qırıntı; kəsik, tikə; talaşa, yonqar; 2) çaxmaqdaşı parçası

– 1) yuyulmuş, suda yaxalanmış, suya çəkilmiş; 2) itilənmiş, tiyəli; tiyə

I شَطَنَ (u) iplə bağlamaq

– c. أَشْطَانٌ ip; buraz

– 1) uzaq; 2) dərin

I شَطَفَ (u) شَطَافَةٌ ağır olmaq, məhrumiyətlərlə dolu olmaq (*həyat haqqında*)

– شَطَفَ ehtiyac, məhrumiyətlər

– شَطَفَ ağır, məhrumiyətlərlə dolu

I شَطَى (a) شَطَا sınımaq, qırılmaq, qırıq-qırıq, xıncım-xıncım olmaq; II شَطَى parçalamaq, qırıq-qırıq, xıncım-xıncım etmək; V تَشَطَّى = I

– تَشَطَّى sındırma, qırma, parçalama

– c. شَطَا 1) qəlpə (*mərmnin*), qırıntı, qırıq; 2) talaşa, yonqar; 3) anat. kiçik baldır sümüyü

I شَعَّ (a/i) 1) dağılmaq, saçılmaq, yayılmaq; 2) saçmaq, şüalanmaq; IV أَشَعَّ şüa saçmaq, şüa yaymaq; V تَشَعَّ işıq saçmaq, şüalanmaq

– c. اِشْعَاعٌ şüalanma, şüa saçma; ~ radiasiya; ~ الذَّرَى الـ atom radiasiyası; ~ جاما

(بيتا) qamma-(beta-) şüaların saçması; اشعاعات الشمس السينية günəşin x-şüalar buraxması

– نشاط şüaburaxan; şüalanan; ~

yaxud ذو نشاط radioaktivlik; radioaktiv; الخامت السعة radioaktiv xammal; şüa xəstəliyi

– إشعاعية radioaktivlik

– الإشعاع şüalanma; radiasiya; الإشعاع الشمسي gü-nəş radiasiyası

– شعاع c. 1) şüa; 2) hörümçək toru

– أشعة c. 1) şüa; ışık zolağı; أشعة ألفية وبائية وجيمية rentgen şüaları; أشعة ألفا وبيتا وجاما yaxud alfa-, beta- və qamma şüaları; الأشعة الكونية kosmik şüalar; الأشعة تحت الحمراء infraqırmızı şüalar; الأشعة فوق البنفسجية ultrabənövşəyi şüalar; المعالجة بعث ~ الأمل في نفوس tib. radioterapiya; الناس məcəz. insanların üreklərinə ümid ışığı salmaq; 2) mil (təkarin); 3) qılçıq (sünbülün); 4) radius

– تطايرت dağılma, saçılma, yayılma; طار qəlpələr hər tərəfə yayıldı; طارت ürəyinə min cür fikir gəldi; (من الخوف) o bərk qorxdu

– شعاع foto ilə şəklini çəkmə

– شعاع علم الفلك ~ 1) şüa -i/-1; radio-astronomiya; الإشعاع الفلكي radioastronom; 2) radial; خطوط المترو المترو radial xətləri

– شعاعية astr. işıqlılıq

– إشعاع 1. şüalanan, şüasaçan, şüaburaxan; radioaktiv; المواد السعة radioaktiv; 2. tex. radiator

(شعب) II شعب qollara, hissələrə ayırmaq, şöbələr açmaq; bölmək; 1) شعب qollara,

hissələrə ayrılmaq, bölünmək, qollara ayrılmaq, şöbələrə ayrılmaq, şaxələnmək (nədən عن); 2) müxtəlif olmaq, haçalanmaq (fikirlər); VII شعب qollara, hissələrə ayrılmaq; şaxələnmək, haçalanmaq; ayrılmaq; VIII شعب haçalanmaq, ayrılmaq (vol)

– أشع simic, xəsis, tamahkar, acgöz;

– الاطماع السعة tamahkarlıq; tamahkarlıq

– شعب şaxələnmə, haçalanma, qollara ayrılma

– شعوب 1) xalq; millət; 2) qəbilə

– شعب 1) dərə, dağ keçidi, dar keçid; 2) sualtı qayalar, rif

– شعبان şaban (qəməri təqviminin 8-ci ayı – 29 gündür)

– شعب 1) sahə; 2) budaq; qol (dəmir yolunda); şöbə, filial; 4) biol., bot. tip; 5) diş (çarxda); الشعب الرئة anat. bronxlar (nəfəs borusunun ağ ciyərdən şaxələləri); التهاب الشعب tib. bronxit

– شعب xalq -i/-1; milli; الشعب الادب xalq ədəbiyyatı, folklor; لا xalqa zidd, xalq əleyhinə; السياسة اللامعة xalqa zidd siyasət

– شعب bronxial; التهاب الشعب tib. bronxit

– شعبية xəlqilik, məşhurluq; ~ məşhur olmama; o çox məşhurdur; ~ kəsibə hə bu onu tanıtdırdı, ona məşhurluq gətirdi

– شعوب tar. şüubi, şüubiliyin nümayəndəsi

– شعوبية tar. şüubilik (Əməvilərin ərəblərin üstünlüyünü iqrar edən ərəbçilik siyasətinə qarşı islamı qəbul etmiş digər xalqların xalqçılıq hərəkəti)

– شعب qollara ayrılma, haçalanma, şaxələnmə (vol)

شَعْبَد 1) fokus göstərmək; hoqqabazlıq etmək; 2) biclik etmək, hiylə işlətmək; aldatmaq, kələk gəlmək

– شَعْبَدَة 1) fokus göstərmə; hoqqabazlıq etmə; 2) kələkbazlıq, hoqqabazlıq, hiyləgərlik, fırıldaqçılıq

I شَعَبْت (a) شَعَبْت 1) qarışıq olmaq, pırtlaşıq olmaq, pırtlaşmaq (saç); 2) tökülüb-töküşdürülmək, dağınıq, nizamsız halda olmaq; II شَعَبْت 1) qarışdırmaq, pırtlaşdırmaq (saçı); 2) tökü-b-töküşdürmək; dağıtmaq, səpələmək; V تَشَعَّبْت 1) tökülüb-töküşdürülmək; səpələnmək; 2) nizamsız hala düşmək

– شَعَبْت q. شَعَبَاء c. شَعَبْت 1) dağınıq, qarışıq, pırtlaşıq (saç); 2) tökülüb-töküşdürülmüş, səpələnmiş

– شَعَبْت 1) dağınıqlıq; 2) əlaqəsizlik, ayrılıq; yə birləşdirmək, bir yerə yığmaq

– شَعَبْت 1) qarışmış, pırtlaşıq (saç); 2) nizamsız halda olan

I شَعْر (u) شَعُور 1) hiss etmək, duymaq, qavramaq (nəyi →); 2) dərk etmək, bilmək, sezmək, anlamaq; III شَاعَر şeirləşmək, şeir deməkdə bir-birilə yarışmaq; IV أَشْعَرَ 1) hiss etdirmək, anlatmaq (nəyi →); 2) xəbər vermək, bildirmək, diqqətinə çatdırmaq (nəyi →); VI تَشَاعَرَ özünü şair güman etmək; X اِسْتَشَعَرَ 1) hiss etmək, 2) anlamaq, başa düşmək, sezmək, duymaq

– اِسْتَشَعَرَ c. اِسْتَشَارَ – xəbər vermə, bildiriş
– أَشْعَرَ q. شَعْرَاء c. شَعْر تük basmış, tüklü, qıllı
– شَعْرَاء c. شَاعِر 1) şair; الشعراء الرجال şairül-qütreyn (iki ölkə şairi – Xəlil Mutranın lə-qəbi); 2) hekayəçi, nağılçı

– شَاعِر c. شَوَاعِر şairə, qadın şair

– شَاعِرِي poetik

– شَاعِرِيَّة 1) şairlik, şairlik vergisi; 2) poetiklik

– شِعَار c. شِعَارَات 1) şüar; deviz; çağırış; 2) nişan; marka; gerb; emblem; 3) köhn. köynək

– أَشْعَار c. شِعْر şeir, poeziya; غنائى ~ lirik poeziya; قصصى ~ epik poeziya; حر ~ sərbəst şeir

– شَعْر topl. c. شَعُور saç; مستعار ~ ya-xud عارية ~ süni saç; parik; حصان ~ at tükü; حلوف yaxud ~ خشن

– أَشْعَر = شَعْرَانِي

– شَعْرَات c. شَعْرَة 1) saç, tük, tel; 2) lif; خرج ~ pambıq lifi; العين ~ tib. trixiazis; تعلق به sudan quru çıxmaq; التكدن اسلی olmaq

– شَعْرُور c. شَعْرِير istedadsız şair, şeir qu-raşdıran

– شِعْرَى الـ اليمانية yaxud الـ : شِعْرَى astr. Sirius

– الـ الشامية astr. Procion

– شِعْرِي mənzum, şeir -i/-ı; poetik

– شِعْرِي kapilyar; الاوعية الـ kapilyar damarlar

– شَعْرِيَّة¹ kapilyarlıq

– شَعْرِيَّة² c. ات – tor; barmaqlıq; jalüz; میزان əczaçı, zərgər tərəzisi

– شَعْرِيَّة vermişel, əriştə

– شَعُور 1) duyğu, hiss; 2) həyəcan; 3) huş, şüur; ~ بلا şüursuz; ~ اللـ qeyri-şüuri, təhtəş-şüur; الـ حسن ədəb, nəzakət, mərifət; الـ غاب عن الوطنى vətənpərvərlik; يـ فقدان ~ الواقع huşunu, şüurunu itirmək; reallıq hissini itirmək; 4) hiss, həssaslıq;

~ hissiz, duyğusuz, huşsuz; ~ اَمْ bot. salxım söyüd, sallaq söyüd

~ 1) شُعُورِيّ şüuri, hissi; ~ لا a) şüursuz, huşsuz; b) təhtəşşüir; 2) həssas, tez qavrayan
~ شُعُورِيّ həssaslıq, qavrama qabiliyyəti
~ شُعِيرْ topl. arpa; ~ لُولُوى arpa yarması;
~ يَخُود ~ مَحْمَصْ لصنع البيرة; çəltik; ~ الارز الـ
~ يَخُود ~ مَنَّبَت ~ səməni, maya; ~ بِلِيل الـ
zool. tənəkquşu

~ 1) arpa dənəsi; 2) həmç. شُعِيرَة c. 1
~ itdirşəyi; 3) arpacıq, tufənglə qarovul
~ دِيْنِيَّة ayin, mərasim; شُعَائِر c. 2 شُعِيرَة
~ dini ayin; شُعَائِر الْحَجّ həcc ibadətləri; اقامة
~ ayinlərin, ibadətlərin yerinə yetirilməsi

~ 1) tük, tükçük; 2) sap (elektrik lampasının)

~ شُعِيرَة = شُعِيرَة
~ شُعِيرَة şeirleşmə, şeir deməkdə bir-birilə yarışma, dəyişmə

~ 1) شُعَائِر c. 1 شُعَائِر hiss; duyğu; تلقى هذا الخبر
~ o bu xəbəri fərəh və sevinc hissləri ilə qəbul etdi; 2) ayin, həcc ibadəti

~ 1) شُعُور hiss edilən, duyulan; 2) çatlı, çatığı, çatlağı olan, çatlamış; 3) həmç. العقل
~ başına hava gəlmiş, ağlını itirmiş

~ 1) شُعْنَع parıldamaq, işıldamaq, bərq vurmaq; 2) qatmaq, su ilə qarışdırmaq (şərabı)

~ 1) شُعْنَع parıldama, işıldama, bərq vurma; 2) qatma, su ilə qarışdırma; 3) yüngül keflənmə, məst olma, sərxoş olma

~ 1) شُعْنَع qatılmış, su ilə qarışdırılmış (şərab); 2) kefli, məst, sərxoş

~ 1) شُعْط (a) oda vermək, ütmək, yandırmaq

~ شُعْطَة qısqırma

I شُعْف (a) شُعْف sevmək, vurulmaq, aşiq olmaq (kimə b)

~ شُعْف c. شُعْف təpə, baş, uc; zirvə; ~ الرأس ~ dağın zirvəsi; ~ التّوْط

I شُعْل (a) شُعْل şölələndirmək, od qalamaq, yandırmaq, alovlandırmaq, alışdırmaq; II شُعْل şölələndirmək, alovlandırmaq; IV شُعْل ياندırmaq, şölələndirmək, alışdırmaq, alovlandırmaq; ~ كَبْرِيتَة (سیجارة) kibrit (siqaret) yandırmaq; ~ النار ~ od qalamaq; ~ النار (النيران) ~ nəyisə yandırmaq, nəyəsə od vurmaq; ~ نيران الحرب ~ müharibə alovunu qızışdırmaq; ~ نَارِ الْفِتْنَة ~ fitnə-fəsad törətmək; VIII شُعْل şölələnmək, alışmaq, alovlanmaq; ~ غَضْبَا ~ qəzəbdən alışıb-yanmaq; ~ رَأْسُهُ شَيْبَا ~ başı ağarmaq

~ شُعْل şölələnmə, yanma, alovlanma; قابل ~ alışqan, tezalışan

~ 1) شُعْل شُعْل q. شُعْل gözləri qızarmış; 2) qaşqalı (at), quyuğunda, boynunda ağ ləkə olan (göyərçin)

~ 1) شُعْل şölə, alov; 2) köşöv; 3) məşəl; 4) odluq, konfor

~ 1) مَشَاعِل c. مَشَاعِل məşəlçi, məşəl aparıcı; 2) cəllad

~ مَشَاعِل c. مَشَاعِل məşəl; ~ مَشَاعِل c. مَشَاعِل məşəl; ~ مَشَاعِل c. مَشَاعِل məşəl; ~ مَشَاعِل c. مَشَاعِل məşəl

~ مَشَاعِل c. مَشَاعِل məşəl; ~ مَشَاعِل c. مَشَاعِل məşəl; ~ مَشَاعِل c. مَشَاعِل məşəl

~ مَشَاعِل c. مَشَاعِل məşəl; ~ مَشَاعِل c. مَشَاعِل məşəl; ~ مَشَاعِل c. مَشَاعِل məşəl

~ مَشَاعِل c. مَشَاعِل məşəl; ~ مَشَاعِل c. مَشَاعِل məşəl; ~ مَشَاعِل c. مَشَاعِل məşəl

شَعْلُونُ c. شَعَانِيْنُ yüngülxasiyyət, dəmdə-məki, yelbeyin

– شَعْنِيْنَةُ c. شَعَانِيْنُ xurma ağacının budağı; ayıdöşəyi yarpağı, qıjı yarpağı

شَعْوَاءُ gərgin, şiddətli, qızğın; dağıdıcı, viranedici; ~ حَمَلَة dağıdıcı müharibə; ~ حَمَلَة şiddətli hücum; ~ غَارَة viranedici basqın

شَعْوَدُ fokus göstərmək, hoqqabazlıq etmək; jonqlyorluq, oyunbazlıq etmək

– شَعْوَدَةٌ 1) fokus göstərmək; jonqlyorluq etmək; 2) şarlatanlıq, cüvəllağılıq

– مُشْعَوْدُ 1) fokusçu; jonqlyor; 2) şarlatan, yalançı, adamaldadan, cüvəllağı

I شَغْبُ (a) شَغْبُ 1) qarışıqlıq, qarğışlıq, iğtişas salmaq; fitnə, nifaq doğurmaq; 2) شَغْبُ qışqırmaq, hay-küy salmaq; III شَاغِبُ iğtişas, fitnə, nifaq salmaq; narazılıq doğurmaq; üsyan etmək, qiyam etmək (*kimə qarşı* على)

– شَغَابُ nifaq salan, fitnə-fəsad doğuran insan; araqarışdıran; hərc-mərclik salan; iğtişasçı, üsyançı

– شَغْبُ 1) həyəcan, fitnə-fəsad, narazılıq; 2) hay-küy, səs-küy, qalmaqal, qışqırıq; شَا hay-küy qaldırmaq

– شَعْوَبُ nifaq salan, fitnə-fəsad doğuran insan; araqarışdıran; hərc-mərclik salan; iğtişasçı, üsyançı

– شَغَابُ = مُشَاغِبُ

– مُشَاغَبَةٌ 1) həyəcan, hərc-mərclik, şuluqluq; 2) qarışıqlıq, iğtişas

شَعْتُ ucuz, aşağı növət, şındırət

I شَعْرُ (u) شَعْرُ boş olmaq, məşğul olmaq, tutulmamış olmaq (*vəzifə*)

– شَاغِرُ 1. boş, tutulmamış; وَظِيْفَة tutulmamış vəzifə; 2. c. شَوَاغِرُ boş yer, tutulmamış vəzifə

– شَوَاغِرُ c. شَاغِرُ şəlalə

– شَعْرُ boş yer, tutulmamış vəzifə

شَعْرَبُ badalaq vurmaq

– شَعْرَبَةٌ badalaq vurma, badalaq

– شَعْرَبِيَّة c. اِتْ – badalaq

I شَغْفُ (a) شَغْفُ şövqlə sevmək, ehtirasla sevmək (*kimi* به); شَغْفُ məch. kiməsə bərk vurulmaq; شَغْفُ (a) شَغْفُ bürümək, doldurmaq (*məhəbbət haqqında*); شَغْفُ ~ onun gözəlliyi çoxlarını məftun etmişdi; VII اِنْتَشَغَفُ vurulmaq, məftun olmaq (*kimə* به)

– شَغَافُ anat. perikard, ürək kisəsi; لمس ~ الافئدة ürəyindən xəbər vermək (*söz və s.*)

– شَغَافُ tib. perikardit, ürək kisəsi iltihabı

– شَغْفُ 1) sevgi, məhəbbət; vurğunluq, məftunluq; 2) anat. perikard, ürək kisəsi; ~ هَوَا hava örtüyü

– شَعْوُفُ sevən (*kimi-nəyi*), vurğun (*kimə-nəyə* به); بِالْحَرِيَّة ~ azadlıqsevən

– مُشْعَوْفُ ehtirasla sevən (*kimi-nəyi*), bərk vurulmuş (*kimə-nəyə* به)

I شَعْلُ (a) شَعْلُ 1) tutmaq (*yer, vəzifə*);

2) iş vermək, məşğuliyyət vermək; ~ نَفْسَه özünü məşğul etmək, başını qatmaq (*nə ilə* به); 3) qayğılandırmaq, narahat etmək; ~ اِلَال düşünürmək, zəhnini məşğul etmək; 4) yayındırmaq (*nədən* عن); mane olmaq (*nəyə* به); II شَعْلُ 1) işlətmək, işə cəlb etmək (*nə üzərində* به), məşğul etmək; iş vermək, işə düzəltmək; 2) işə salmaq (*məs., zavodu*); hərəkətə gətirmək (*maşını*); 3) qoymaq, yatırmaq (*kapital nəyə* فى); 4) istifadə etmək, istismar etmək; 5) düzəltmək, emal etmək, bəzək işlərini görmək; ~ اَلْخَشَب ağac

emal etmək; III شَاغَلَ məşğul etmək, əyləndirmək (uşağı nə ilə -); IV أَشْغَلَ 1) tutmaq (yer), işğal etmək; 2) yayındırmaq (nədən -); VI تَشَاغَلَ 1) məşğul olmaq (nə ilə -); yayınmaq (nədən -); 2) özünü (nə ilə -) məşğul göstərmək; VII اِنْشَغَلَ 1) məşğul olmaq (nə ilə -); 2) yayındırılmaq (nə ilə -); VIII اِشْتَغَلَ 1) məşğul olmaq (nə ilə -); 2) işləmək, hərəkətdə olmaq (maşın); 3) istifadə etmək; 4) yayındırılmaq (nə ilə - nədən -); 5) qayğılı olmaq, narahat olmaq

- اِشْتَغَلَ 1) məşğulluq, məşğuliyyət; 2) işləmə (maşının); 3) avtomatika; 4) gram. tamamlığın yaxud təyinin inversiyası (yerlərinin dəyişilməsi) ilə bağlı sintaktik konstruksiya, məs., الامَّ يحبها الابن oğul ananı sevir; 5) Əhmədin kitabı

- اِشْغَالَ 1) tutma, işğal etmə; 2) nə isə bir iş, məşğuliyyət vermə

- أَشْغَوْلٌ c. iş, məşğuliyyət

- مَشْغُولٌ c. iş, məşğuliyyət; 2) qayğı, əndişə, təşviş, narahatlıq

- تَشْغِيلٌ 1) iş vermə, məşğuliyyət vermə; işlətmə, işləməyə məcbur etmə; مع الحبس 2) işə salma, hərəkətə gətirmə; الورشات الجديدة ~ yeni sexlərin işə salınması

- شَاغَلَ 1. tutan; هو başlıca qayğı; 2. iş, çox məşğuldur; 3. iş, məşğuliyyət, məsələ; شواغل الحياة həyat qayğıları; ... شغلنى mənə daha çox düşündürən odur ki...

- دَانِيز شَاغُولٌ daniz. yelkən ipi

- شَغَالَ 1. çox işləyən, işlək, çox məşğul; çalışan; 2. işçi arılar, işlək arılar; 3. işçi, işlək; zəhmətkeş

- اِشْغَالَ iş, məşğuliyyət; اِشْغَالَ c. iş, məşğuliyyət; اِشْغَالَ işləmə; وزارة الاشغال العامة ictimai işlər nazirliyi; اِشْغَالَ məşəqqətli işlər, ağır işlər; ... كان فى ~ nə ilə məşğul olmaq; ... كان فى ~ təcrid edilmək, yayınmaq (nədən -), məşğul olmamaq (nə ilə -); اِشْغَالَ get işinə!

- شُغْلَانَةٌ iş, məşğuliyyət

- اِشْغَالَ iş, məşğuliyyət

- اِشْغَالَ əməksevər, əməkprəvər

- اِشْغَالَ zəhmətkeş, fəhlə, işçi

- اِشْغَالَ 1) iş, məşğuliyyət; 2) iş yeri; emalatxana, sex; اِشْغَالَ ~ marten sexi; اِشْغَالَ ~ tökmə sexi; اِشْغَالَ ~ mexaniki sex

- اِشْغَالَ iş, məşğuliyyət, məşğələ

- اِشْغَالَ 1) məşğul; اِشْغَالَ ~ işi başından aşan; اِشْغَالَ ~ qayğılı, qərq olmuş (nədən -); əndişəli, narahat, təşviş keçirən; 2) döyülmüş, döymə; اِشْغَالَ döymə dəmir; prokat

- اِشْغَالَ c. məmulat

- اِشْغَالَ 1) məşğuliyyət, məşğulluq; 2) qayğı, təşviş, narahatlıq

I اِشْغَالَ (ə/i) şəffaflaşmaq, nazik olmaq, şəffaf olmaq; 2) işığı buraxmaq; bir şeyin arxasından görünmək (عن); 3) göstərmək, aşkar etmək; II اِشْغَالَ şəffaflaşdırmaq; VIII اِشْغَالَ : اِشْغَالَ qrafinin dibinə kimi içmək, içib qurutmaq; X اِشْغَالَ içini görmək; 2) nüfuz etmək (kiminsə sirrinə); duymaq, sezmək

- اِشْغَالَ 1) içini görmək; 2) nüfuz etmək; duyma, sezmə

- اِشْغَالَ c. şəffaf parça; qaz

- اِشْغَالَ 1. şəffaf, baxdıqda o biri tərəfi görünən, nazik; işığı asanlıqla buraxan; ~ شِبْه

yarımşəffaf; 2. *həmç.* ~ ورق nazik şəffaf kağız, kalka

– شَفَافٌ qalıq, dib (*içkinin*)
– شَفَافِيَّةٌ şəffaflıq; zəriflik, incəlik, duruluq, təmizlik, aydınlıq

– شَفَافٍ *c. xalq dil.* dodaqlar (*bax:* شَفَاف);
~ قلم dodaq boyası

– شَفَفٌ, شَفُوفٌ şəffaflıq
– شَفُوفَةٌ tor, duvaq

– شَفِيفٌ şəffaf, baxdıqda o biri tərəfi görünən, nazik, incə, zərif, duru, təmiz, aydın
شَفُوتٌ 1) kəlbətin; 2) pinset, maqqaş
شَفَرٌ dodaqlarını sallatmaq; qasqabağını tökmək, sınırsızlığını sallatmaq (*kimə*)

– شَفَوْرَةٌ *c. شَفَاتِيرٌ* qalın dodaq (*alt dodaq*)
– شَفَلْدُ qalındodaq, lökdodaq, dodağıyoğun

I شَفَرٌ (i) şörmək; danlamaq
– شَفَرٌ, شَفَرٌ *c. أَشْفَارٌ* qıraq, kənar; son, uc;

hədd; bort
– شِفْرَةٌ = شَفَرٌ
– شَفَرَاتٌ *c. شَفَارٌ* 1) ülgüç; 2) tiyə;

böyük bıçaq
– شِفْرَةٌ şifr; شِفْرَةٌ مفتاح şifr açarı; برقية باله

şifrlı teleqram
– شِفْرِيٌّ şifrlı, şifrlənmiş

– شَفِيرٌ أَشْفَارٌ qıraq, kənar, uc; hədd; bort;

على ~ حرب مدمرة; göz qapağının qırağı; شِفْرٌ ~ الجفن

dağıdıcı müharibə həddində; وقف على ~ الهاوية

uçurumun kənarında durmaq
– شَفِيرٌ شَفِيرٌ *c. مَشْفَرٌ* dodaq (*heyvanın*)

شَفِيفٌ qurutmaq, əldən salmaq, üzmək (*xəstəlik, istilik və s.*); شَفِيفٌ ~ السُّد sağmaq

– شَفِيفٌ qurutma, əldən salma, üzmə
شَفِيفٌ qrafın

I شَفِيطٌ (u) şəfətmək, şümmək, şümmürmək (*nədən*); II شَفِيطٌ = I; VII شَفِيطٌ sorulmaq, hopmaq

– شَفِيطَةٌ *c. شَفِيطَةٌ* – ات سيفون; ~ الغبار tozsoran

– شَفِيطَةٌ *c. شَفِيطَةٌ* sorma, kiçik qurtum; شَرِبَ

شَفِيطَةً qəhvəni kiçik qurtumlarla içmək
I شَفِيعٌ (ə) 1) şəfaət istəmək, iltimas etmək (*kimin üçün*); 2) qahmar

çıxmaq, tərəfini saxlamaq, havadarlıq etmək, yardımçı olmaq (*kimə*); 3) *fiqh.* al- qıda başqalarından üstünlük haqqına malik

olaraq almaq; شَفِيعٌ 2) şəfə əlavə etmək, qoşmaq, bərabər göndərmək (*nə*); V شَفِيعٌ

xahiş etmək, şəfaət istəmək (*kimin üçün*); X شَفِيعٌ 1) şəfaət istəmək, iltimas etmək (*kimin üçün*); 2) rəhm, mərhəmət, yardım istəmək

– شَفِيعٌ şəfaətçi, vasitəçi
– شَفِيعَةٌ şəfaətçi qadın; لا تشفع بهم ~ artıq

onlara heç nə kömək etmər
– شَفِيعَةٌ *c. شَفِيعَةٌ* *din.* şafii (*şafii məzhəbinin ardıcılı*)

– شَفِيعَةٌ şəfaət, havadarlıq; vasitəçilik, iltimas

– شَفِيعٌ *c. شَفِيعٌ* cüt, cüt ədəd
– شَفِيعٌ *tib.* diplopiya

– شَفِيعَةٌ *həmç.* شَفِيعٌ *fiqh.* alğıda üstünlük haqqı

– شَفِيعٌ cüt
– شَفِيعٌ şəfaətçi; iltimasçı; vasitəçi

I شَفِيقٌ (ə) şəfqət göstərmək, canı yanmaq (*kimə*), halına acımaq, dərdinə şərik olmaq (*kimin*); IV شَفِيقٌ şəfqət göstərmək, halına acımaq, dərdinə şərik olmaq (*kimin*); yazığı gəlmək, ürəyi yanmaq (*kimə*)

– شَفِيقٌ 1) şəfqət göstərmə, halına acıma, dərdinə şərik olma

– شَفِيقٌ 1) şəfq, gün çıxmamış və ya batmamış göydə görünən qızartı; 2) القطبي

(الشمالی) şimal (*qütb*) şəfəqi; الجنوبی cə-nub şəfəqi

– شَفَقْتُ acıma, yazığı görmə, ürəyi yanma, rıqqət; أخذته الـ şəfqətsiz; عليها o onun halına acıdı

– شَفِيقٌ şəfqətli, mərhəmətli, canı-yanan

I شَفَنَ (i) شَفُونٌ çər-çər baxmaq, kəc-kəc baxmaq, əyri baxmaq

شَفَانِيْنٌ c. شَفْنِيْنٌ 1) həmç. بحرى ~ skat, yırtıcı balıq; 2) qumru

III شَافَهُ (şəfə) söhbət etmək, danışmaq, söhbətləşmək (*kiminlə - təs. h.*)

– شَافَهُ söhbət, danışq; شَافَهُ şifahi, sözlə

– شَافَهُ şifahi; şifahi olaraq, şifahi surətdə

شَافِيْفٌ xalq dil. شَفَاتٌ, شَفَوَاتٌ, شَفَاةٌ c. شَفَاةٌ 1) dodaq; 2) qıraq, kənar, uc, haşiyə; الثور ~ novruzgülü; بنْت الـ söz; ماء الـ içməli su; هذا على كل bu, dillər əzbəridir

– شَفَوَى 1) şifahi, sözlə; شَفَاهِي şifahi olaraq, şifahi surətdə; 2) verbal, dılavabı, imzasız; 3) dodaq -i/-ı; الفون الحروف الـ fon. dodaq samitləri

– شَافِيَه şifahi nitq; söhbət, danışq; شَافِيَه şifahi olaraq, şifahi surətdə

IV أَشَفَى 1) kənarında olmaq (*nəyin*), yaxın olmaq (*nəyə* علی الغرق); على الـ qala batmışdı; على الـ ümitsizliyə qapılmaq dərəcəsinə çatmaq; 2) həddinə, dərəcəsinə gətirib çıxarmaq (*kimi - nəyin* به); على kimisə açığa əl atmaq dərəcəsinə gətirib çıxarmaq

– أَشَفَا qıraq, kənar, uc, hədd; على كان الـ qala öləcəkdi, az qala bədbəxt hadisə baş verəcəkd

I شَفَى (i) شَفَاءٌ 1) şəfa vermək, sağaltmaq (*nə ilə -*); شَفَاه الله! Allah şəfa versin!; 2) məch. şəfalanmaq, şəfa tapmaq, sağaltmaq; غَلَّتْهُ (غليله) ~ a) istəyini yerinə yetirmək; b) yanğını söndürmək; V تَشَفَّى 1) sağalma, şəfa tapmaq; 2) əvəzini çıxmaq, qisasını almaq (*nəyin* من), hesablaşmaq, haqq-hesabı çürütmək; acığını tökmək (*kimin üstünə* من), acığını çıxmaq (*kimdən* من); VIII اِسْتَشَفَى 1) şəfa tapmaq, sağalma (*nə ilə -*); 2) kam almaq, başqasının bədbəxtliyinə sevinmək; 3) qane olmaq, razı qalmaq, kifayətlənmək (*nə ilə* من); X اِسْتَشَفَى şəfa axtarmaq, müalicə olunmaq (*nə ilə -*)

– اِسْتَشَفَا şəfa tapma, sağalma, sağamlı-ğını bərpa etmə, müalicə olunma; آلات الـ müalicə alətləri; دار الـ şəfa evi, şəfaxana, sanatoriya; مدينة ~ kurort şəhəri; مياه الـ müalicə suları

– أَشَافٍ c. اِسْتَشَفَى bax: əlifba sırası ilə

– تَشَفَّى kam alma, başqasının bədbəxtliyinə sevinmə; bədxahlıq; فى ~ bədxahlıqla; başqasının bədbəxtliyinə sevinə-sevinə

– شَافٍ q. شَافِيَه 1) şəfaverici, şəfa verən, şəfalı, sağaldan, sağaldıcı; 2) qanəedic, qənaətbəxş; 3) qəti, son; الشافي هو الله! şəfa verən Allahdır!

– شَفَاءٌ¹ şəfa, sağalma, yaxşılaşma; قابل الـ sağalan; هذه الاصابة لا تقبل الـ bu xəstəlik sağalmazdır

– أَشَفِيَه c. شَفَاءٌ² müalicə vasitəsi, dərman

– شَافِيَه müalicə -i/-ı; şəfaverici, şəfalı

– شَافَاة şəfa evi, şəfaxana

– مُسْتَشَفَى c. مُسْتَشَفَاتٌ xəstəxana; hospital;

الـ العسكرى hərbi göz xəstəxanası; الرمد

hospital; الأمراض العقلية ~ yaxud المجازيب ~ dəlixana, ruhi xəstələr evi; الميدان ~ səhra hospitalı

– مَسْقَى c. مَسْفَى şəfa evi, şəfaxana, müalicə müəssisəsi, hospital, xəstəxana

I شَقَّ (ə/u) 1) yarmaq, sındırmaq, doğramaq, parçalamaq; الأرض ~ torpağı şumlamak; التربة ~ kanal qazmaq; الحنجر ~ boğaz yırtmaq (nə ilə); السكون ~ sükutü pozmaq; الشوارع ~ küçələr salmaq; طريق ~ yol açmaq; المنجم ~ mədəni tükətmək, çıxarıb qurtarmaq; نصفين ~ nəyisə iki yerə bölmək; ... توبه حسرة على... ~ dərddən üstbaşını, pal-paltarını cırmaq; العمال ~ fəhlələrin sıralarını parçalamaq; عنان السماء ~ ətrafı lərzəyə gətirmək (qışqırtı haqqında); 2) çıxmaq (diş); torpağı yarıb çıxmaq (cücərti); النهار ~ günorta düşdü, oldu; 3) ağır, məşəqqətli olmaq (kimin üçün); 4) baş çəkmək, dəymək (kimə); لا يشق له غبار ~ o əlçətməzdir (nədəsə); عصا ~ itaət-sizlik göstərmək (kimə); عصا القبيلة ~ qəbilə içinə nifaq salmaq; II شَقَّ 1) şaqqalamaq, doğram-doğram etmək; 2) aydın ifadə etmək; III شَقَّ zidd olmaq, əks olmaq, düz gəlməmək; V شَقَّ doğranmaq, yarımaq, çat vermək, çartlamaq; VII شَقَّ 1) doğranmaq, yarımaq; الأرض ~ yer yarıldı, aralandı; 2) ayrılmaq, qopmaq, qopub düşmək (nədən); النهار ~ günorta düşdü, oldu; VIII شَقَّ 1) əmələ gətirmək, düzəltmək (nədən); 2) özü üçün açmaq (yol); طريقاً جديداً فى البحث ~ tədqiqat sahəsində yeni yol açmaq

– شَقَّاق 1) düzəltmə, əmələ gətirmə (söz); mənşə; qram. etimologiya, sözdüzəltmə

– شَقَّاقَات c. qram. düzəltmə sözlər

– شَقَّاق nifaq, ikitirəlik, təfriqə; narazılıq, ixtilaf

– شَقَّاقِي 1. təfriqəçilik -i/-ı; 2. təfriqəçilik hərəkətləri; 2. təfriqəç

– شَقَّاقَات yarganlar; yarıqlar, çatlar

– شَقَّاق ağır, məşəqqətli; yorucu, üzücü, usandırıcı; اشغال شاقə katorqa işləri

– شَقَّ¹ yarma, şaqqalama; tib. الشق القيصري ~ atomun parçalanması; qeysər kəsiyi; الذرة ~ böyük zəhmətlə (النفس)

– شَقَّ² 1) yargan; yarıq, çat; dəlik, deşik; 2) yarım, hissə

– شَقَّ 1) yarım, tərəf; 2) oxşar (kiminsə oxşar); بين شقى الرحي od ilə su arasında

– شَقَّاق nifaq, ikitirəlik, təfriqə; (أحدث) ...الـ بين... arasında nifaq salmaq

– شَقَّاق c. شَقَّاق mənzil; مفروشة ~ mebelli mən-zil

– شَقَّاق c. شَقَّاق uzun və məşəqqətli yol; بعيدة ~ böyük məsafə; a) بُعد الـ uzaqlıq; büyük məsafə; b) büyük fərq

– شَقَّاق c. شَقَّاق 1) yarıq, yarılmış yer; çat; وسع (ضيق) ~ الخلف ما أشد ~ aramızda ixtilaf nə qədər də böyükdür! ... بين... arasında münəqişəni dərinləşdirmək (məhdudlaşdırmaq); 2) hissə; 3) sahə, zolaq; من الأرض ~ torpaq sahəsi; الحرام ~ qadağan edilmiş zona; neytral zona; الحياد ~ neytral zona; ساعية ~ astr. saat qurşağı; 4) mənzil; مفروشة ~ mebelli mənzil; 5) çətinlik

– شَقَّاق c. شَقَّاق 1) yarım, yarı; 2) doğma qardaş; 3) bot. anemon; الـ الاصفر qaymaq-çiçəyi

– شَقَّاق c. شَقَّاق¹ doğma bacı; الاحزاب الـ qardaş partiyalar; البلاد (القطار) الـ qardaş

ölkələr; شقائق النعمان *bot. şəqaiq (laləgülü, xoruzgülü, gəlincikgülü)*; anemon; pion

– شَقِيْقَةٌ ² *c. شَقِيْقٌ* bərk başağrısı, miqren

– مَشَقَّقٌ çatlayan, çat verən, çatı olan; الحلق ~ səsi tutulmuş

– مَشَقَّقٌ düzəltmə

– مَشَقَّاتٌ *c. مَشَقٌّ*, مَشَقَّاتٌ məşəqqət, çətinlik, ağırlıq, zəhmət; كَلَفَ (كَلَفَ نَفْسَهُ) مَشَقَّةٌ الذَّهَابِ ... harasa getmək zəhmətini öz üzərinə götürmək

– مَشَقَّقٌ çat vermiş, çatlı, çatığı olan, çatlamış; yarıq

شَدَفٌ *c. شَدَفٌ* xərək, təxti-rəvan, kəcavə

I شَقَرٌ (a) شَقَرٌ *yaxud شَقْرَةٌ* (u) شَقَرٌ sarışın, sarıyağız olmaq; kürən olmaq; II شَقَرٌ baş çəkmək, dəymək (*kimə* علی); IX إِشَقَرَّ sarışın, sarıyanız, kürən olmaq

– شَقَرٌ *c. شَقْرَاءُ* q. أَشَقَرٌ sarışın, sarıyanız, kürən

– شَقَارٌ *bot. laləgülü, xoruzgülü, gəlincik-gülü*

– شَقَرٌ, شَقْرَةٌ saçın sarışınlığı

شَقَرَقَ şən olmaq, şənlənmək

– شَقْرَاقٌ, شَقْرَاقٌ *zool. yaşıl ağacdələ*

– شَقْرَقَةٌ şənlik

شَقَّقَ 1) cikkildəmək, civildəmək, cik-cik etmək; ötmək (*quşlar*); 2) nərildəmək (*dəvə*); 3) cırıldmaq (*cırcırmaq*); 4) çərənləmək, qırıldmaq, laqqırtı vurmaq; 5) görünmək, yarıb keçmək (*işiq*)

– شَقَّقَ 1) çərənçilik, boşboğazlıq; 2) laqqırtı, boş danışmaq, boş söhbət; النهار ~ havanın işıqlanması

– شَقَّقَ *c. شَقَّقَ* damaq pərdəsi (*dəvədə*); هَدَرَ o, danışığında gözəl ifadələr işlədir; هَدَرَ ثَمَّ قَرَّتْ ~ arada heç nə yox, amma hay-küyə bax

شَقَعَ (a) شَعَّ birini o birinin üstünə qoymaq, üst-üstə yığmaq

شَقَقَ *c. شَقَقَ*, شَقَقَ saxsı qırığı, gildən düzəldilmiş bir şeyin qırığı

– شَقَافٌ *c. شَقَافٌ* çəkcik; taxta çəkcik

– شَقَافٌ saxsı qırıqları

I شَقْلٌ (u) شَقْلٌ 1) tərəzidə çəkmək (*sikkə-ləri*); 2) şadufu su çəkmək (*bax: شَادُوفٌ*)

– شَقْلٌ *tar. şaqıl (çəki ölçüsü, həmç. qədim İudeydə gümüş pul)*

– شَقْلٌ *c. شَقْلٌ* şaqul, lot (*dənizin dərinliyini ölçmək üçün cihaz*)

– شَقْلٌ şaquli, vertikal, dik

– شَقْلٌ 1) tərəzidə çəkmə; 2) suvarma; هَلَا *xalq məsəl. o, ayağını yorğanına görə uzadır (hərfən. o öz əkinə qədərincə suvarır)*

شَقَلَبَ aşırmaq, devirmək, çevirmək, yıxmaq, endirmək, mayallaq vurdurmaq, başı üstə çevirmək; شَقَلَبَ aşmaq, devrilmək, çevrilmək, yıxılmaq, endirilmək, mayallaq vurmaq, başı üstə çevrilmək

– شَقَلَبَ, شَقَلَبَ aşırma, devirmə, çevirmə, mayallaq vurdurma

– شَقَلَبَ aşırılmış, devrilmiş, çevrilmiş; باله tərsinə, baş-ayaq

I شَقَى (a) شَقَاءٌ ağır vəziyyətdə olmaq; bədbəxt olmaq; əzab çəkmək, müsibət çəkmək; IV أَشَقَى ağır vəziyyətə salmaq; bədbəxt etmək; əzab çəkdirmək; VI شَقَايَ özbaşınalıq etmək, kefi istədiyi kimi hərəkət etmək, öz bildiyini etmək, itaətsizlik göstərmək

– شَقَايَ *c. شَقَايَ* q. شَقَايَ bədbəxt, talesiz, uğursuz, zavallı

– شَقَايَ ağır vəziyyət, bəla, bədbəxtlik; ağır həyat ~ العيش

– شَفَاوَةٌ 1) ağır vəziyyət, ehtiyac, bəla, müsibət; 2) özbaşnalıq, şuluqluq, nadincilik; 3) quldurluq, soyğunçuluq

– شَقْوَةٌ ehtiyac, ağır vəziyyət; bədbəxtlik

— أَشْقِيَاءُ *c. شَقِيٌّ* 1. 1) başibəlalı, bədbəxt; 2) həyasız; 3) özbaşnalıq edən, bildiyini edən; şuluq, nadinc; 4) pis, yaman; 2. yaramaz, alçaq, əclaf; quldur, soyğunçu, cinayətkar

I شَكَّ (ə/u) 1) şəkk etmək, şəkk gətirmək, şübhə etmək, şübhə içində olmaq (*nə barədə* فى); 2) sancmaq, batırmaq (*sancmaq* -); soxmaq, dəşmək, dəlmək; ~ فى silaha sarılmaq, bərk silahlanmaq; II شَكَّ 1) şübhə oymaq, 1) şübhə doğurmaq, şübhəyə salmaq, şübhələndirmək; 2) kreditə almaq, borca satmaq, niyə satmaq; 3) çox sancmaq, dəşik-dəşik etmək; V تَشَكَّى şəkk etmək, şübhə etmək (*nəyə* فى); VII اِشْتَكَّdeşilmiş olmaq,deşilmək

– شاكٌ şəkk edən, şübhə edən; السلاح ~
yaxud السلاح فى silaha sarılmış, bərk si-
lahlanmış

şübhə لا شك şəkk, şübhə; 1) شک c. شك –
 yoxdur, şübhəsiz; yoxdur من دون شك
 yoxdur بلا شك şübhə yoxdur, şübhəsiz; ما
 heç bir şübhə yoxdur (ليس) من شك فى ان...
 ki...; ... (بـ) فى ابدى شكه nədənsə şübhələndiyini bildirmək; ...
 barəsində şübhə doğurmaq; ... ساوره الشك فى onu
 ... barədə şübhə bürüdü; 2) şübhəlilik, inamsızlıq, etimadsızlıq

— başıəyri mîx شِكْ

– 1) شَكَّاكٌ şəkkak, hər şeyə şübhə edən, heç şeyə inanmayan, şəkli; 2) skeptik

— **شُكْرٌ** kreditə, borca satıs

– batırma, sancma – ات. c. شَكَّة –

شَكَائٌ = شَكْوَىْ -

— شَكِّيَّة skepticism

نظر إلى مُسْكٍ – şübhələnən, şübhə edən; نظرًا مُسْكٍ ... kiməsə-nəyəşə şübhə ilə baxmaq

من الـ فيه ~ şübhəli, etibarsız; مَسْكَوْكَ – şübhəlidir ki...; فى امره ~ şübhəli

I شُكْر (u) 1) şükür etmək; 2) təşəkkürünü ifadə etmək, minnətdarlığını, razılığını bildirmək (*kimə* على); 1) تَشْكُر عليه təşəkkürə layiq; 2) tərif etmək; V تَشْكُر təşəkkür etmək, təşəkkürünü bildirmək (*nə ücün* على)

– مَشْكُورٌ təşəkkürə layiq

I شَكْسٌ (ə) شَكْسٌ yaxud شَكْسٌ (u) tərs şəkəse tərs olmaq, öz bildiyini etmək, inadçı olmaq; bədrəftar olmaq; tündməcaz, əsəbi olmaq; III شَكْسٌ sataşmaq, sürtüşmək, acıqlandırmaq; VI شَكْسٌ yola getməmək, tərslik etmək, inadçı olmaq (*kiminləsə*); bir-birilə pis münasibətdə olmaq; dalaşmaq, söyüşmək

– شَكْسَةٌ 1) tərslik, inadçılıq, inad; kəhgirlik, harınlıq; 2) tündməzəclik, əsəbilik; 3) yolagetməzlik, qılıqsızlıq, bədrəftarlıq

– شَكْسَةٌ = شَكْسٌ, شَكْسٌ

– شَكْسٌ 1) tərs, inadçı; 2) tündməzəc, əsəbi; 3) yolagetməz, qılıqsız, bədrəftar

– مُشَاكِسٌ adamasataşan, sürtük; tərs, şıltaq, yolagetməz

– مُشَاكِسَةٌ sataşma, sürtüşmə; didişmə, boğuşma

شَاكُوشٌ = شَكُوشٌ

I شَكْلٌ (u) شَكْلٌ 1) şübhəli olmaq, aydın olmamaq, dolaşmaq olmaq; 2) *gram.* uzlaşdırmaq (*sözü, mətni*); 3) taylaşdırmaq, calamaq, bağlamaq, bənd etmək; قَمِيصُهُ بِالْأَبْيَاسِ ~ köynəyini sancaqla bəndləmək; işi ~ الامر ~ işi dolaşdırmaq, çətinə salmaq; II شَكْلٌ 1) qaranlıq, dolaşmaq olmaq, aydın olmamaq; 2) təşkil etmək, düzəltmək, mütəşəkkilləşdirmək, tərtib etmək; ... كِطْرًا عَلَى ~ kimin üçün təhlükə təşkil etmək; 3) şəkə salmaq, şəkəlləndirmək; 4) çeşidləmək; 5) *gram.* saitlemək, hərəkəlmək; 6) taylaşdırmaq, curlamaq, calamaq; III شَكْلٌ 1) oxşamaq, bənzər olmaq; وَهَذَا ~ ذلك və ilaxır; 2) didişmək, tutuşmaq (*kiminləsə*); IV شَكْلٌ 1) şübhəli olmaq, aydın olmamaq (*kimin*

üçün); 2) çətin olmaq (*kimin üçün*); V شَكْلٌ 1) nəyinsə (–) şəklini, formasını almaq; بِأَشْكَالِ الدِّيَكَةِ ~ xoruzlara çevrilmək (*nağılda*); 2) təşkil olunmaq, təşəkkül tapmaq, mütəşəkkilləşmək, mütəşəkkil olmaq; 3) naz etmək, əzilib-büzülmək (*qadın haqqında*); VI شَكْلٌ 1) bir-birinə oxşamaq, bənzər olmaq, eyni şəkildə olmaq; 2) bir-birilə düz gəlmək, uymaq, tutmaq (*nədə*); 3) bir-birilə didişmək, tutuşmaq; VII شَكْلٌ 1) şübhəli bilmək, şübhəli hesab etmək; 2) çətin bilmək; 3) şübhəli görünmək, şübhəli gəlmək (*kimə*); 4) çətin görünmək, çətin gəlmək (*kimə*)

– اِتِّشْكَالٌ c. اِتِّ – çətinlik, çətin vəziyyət, ağır vəziyyət; *fəls.* aporiya

– شَكْلٌ q. أَشْكَالٌ c. شَكْلٌ qırmızıyaçalar ağ yaxud ağımtıl qırmızı

– اِتِّشْكَالٌ oxşarlıq, bənzərlik, uyğunluq; *kim., riyaz.* izomorfizm

– اِتِّشْكَالٌ c. اِتِّ 1) qurma, təşkil etmə, şəkə salma, formalaşdırma; 2) tərkib hissəsi; 3) *hərb.* birləşmə; sıra; 4) təşkilat; tərkib; مَحْكَمَةُ ~ məhkəmənin tərkibi; سَرَى ~ gizli təşkilat

– اِتِّشْكَالٌ c. اِتِّ 1) assortiment, çeşid; 2) tərkib (*məs., təşkil olunan hökumətin*); 3) dəstə; 4) *hərb.* birləşmə; sıra; *av.* ali pilotaj fiquru

– اِتِّشْكَالِيٌّ plastik (*rəqs*); تَشْكِيلِيٌّ fənsə təşkili sənətlər

– شَاكِلَةٌ c. شَاكِلٌ 1) tərəf, yan; 2) şəkə, növ, çeşid; هُوَ عَلَى سَهْ o ona oxşayır

– شَكْلٌ c. شَكْلٌ buxov, cidar, qandal

– 1) شَكْلٌ, اشْكَالٌ, c. شِكْلٌ, شَكْلٌ –
 bu بەزە الە او بذاک hansı şəkildə; bu
 və ya digər şəkildə; ... bu və ya digər şəkildə əlaqədə
 olmaq; على ~ المروحة; ~ سافر açıq şəkildə; yelpik
 şəklində, yelpikvari, yelpiyəoxşar;
 اشكال القمر a) formaca; b) formal olaraq; astr.
 Ayın fazaları; yaxud الـ والمضوء yaxud
 الـ والمضمون forma və məzmun; مستدير الـ
 لا يعنى هذا ~ من; دائرەشەكىلى; 2) tərz, üsul;
 bu heç bir tərzdə o demək deyildir ki...;
 beləliklə; 3) fiqur, rəsm, diaqram, cizgi, şəkil;
 4) bənzəyiş, oxşayış, oxşarlıq; هم واشكالهم
 kimilər, onlar və tayları; الطيور على اشكالها
 Ata. sözü su axar, çuxurunu tapar; 5) növ,
 çeşid, sort; 6) tərz; 7) qram. sait-
 ləmə, hərəkələmə

– 1) شَكْلٌ naz, işvə, qəmzə; 2) qəşənglik,
 zəriflik

– nazlı, işvəli qadın
 – gözde qızartı

– 1) forma -i/-ı; 2) formal, şəkli;
 rəsmiyyət, formal cəhətlər;

3) plastik; 2. formalist, rəsmiyyətçi
 – 1) شَكْلِيَّةٌ qızgın, coşqun, tündmə-
 zac; 2) deyingən, öcəşkən, davakar, dalaşqan

– 1) شَكْلِيَّةٌ rəsmiyyət, formal cəhətlər
 – 1) شَكْلِيَّةٌ formal cəhət; formalizm

– 1) شَكْلِيَّةٌ oxşar, bənzər; analoji
 – 1) شَكْلِيَّةٌ oxşarlıq, bənzərlik, uyğunluq

– 1) مُشْكَلٌ müxtəlif növ, çeşidli; növbənöv;
 2) bəzənmiş; 3) qram. saitlənmiş, hərəkə-
 lənmiş

– 1) مُشْكَلٌ 1. çətin, dolaşq, aydın olmayan;
 2. çətinlik; problem

– 1) مُشْكَلٌ, مَسْأَلَةٌ çətinlik; çətin mə-
 sələ, problem

1) شَكْمٌ (u) ələ almaq, ələ gətirmək,
 susmaq üçün muzd vermək; 2) cilovlamaq,
 yüyənləmək; qabağını almaq

– 1) شَكْمِيَّةٌ mücrü
 – 1) شَكْمِيَّةٌ yüyən ağızlığı; 2) qüv-
 vət, səy, enerji; شديد الـ qüvvətli, enerjili;

inadkar, ipə-sapa yatmayan; الغلّ الـ
 enerjili; 3) qürur, lovğalıq, təşəxxüs

– 1) شَكْمِيَّةٌ III oxşamaq, bənzər olmaq
 I شَكْمِيَّةٌ (u) şəkə şikayətlənmək,

şikayət etmək (kimdən); مرضاً ~ xəstə-
 likdən şikayətlənmək; V شَكْمِيَّةٌ = I; VI شَكْمِيَّةٌ

bir-birindən şikayətlənmək; birgə şikayət
 etmək; VIII شَكْمِيَّةٌ = I

– 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət edən, şikayətçi;
 شَكْمِيَّةٌ silah sarınmış (bax: شَكْمِيَّةٌ)

– 1) شَكْمِيَّةٌ şikayətçil, həmişə şikayət edən,
 narazı

– 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət; ittiham
 – 1) شَكْمِيَّةٌ c. şikayət kiçik tuluz

– 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət c. şikayət
 – 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət c. şikayət

– 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət c. şikayət
 – 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət c. şikayət

– 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət c. şikayət
 – 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət c. şikayət

– 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət c. şikayət
 – 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət c. şikayət

– 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət c. şikayət
 – 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət c. şikayət

– 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət c. şikayət
 – 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət c. şikayət

– 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət c. şikayət
 – 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət c. şikayət

– 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət c. şikayət
 – 1) شَكْمِيَّةٌ şikayət c. şikayət

– شَلَّالْ 1) – ات. c. شَلَّالْ – şəlalə; 2) astana (çayda)
 – شِلَالَة sırım, kök atma
 – شِلْل iflic; fəaliyyətsizlik; الـ الرعاش iflic; الـ الطفلى titrəyişli iflic; الـ الاهتزازى yaxud
 الـ النصفى bir- yaxud الـ الاطفال poliomiyelit; الـ نصفى bir-tərəfli iflic
 – شَلْل 1) kələf, yumaq; 2) kompaniya; qrup; dəstə; komanda (bir oyun oynayan uşaqların)
 – شَلْل 2 məqsəd, hədəf (uzaq yolun)
 – مَشْلُول iflic, iflic vurmuş
 c. dodaqlar
 شَلْب qabıqlı düyü, çəltik
 – شَلْب 1) qəşəng, zərif; 2) qəşəng geyi-
 nən adam
 (شَلْب) qəşəng, zərif olmaq
 (شَلْت) II təpikləmək, təpik atmaq, şıllaqlamaq, şıllaq atmaq
 – شَلْت c. شَلْت nazik döşək, döşəkçə
 – شَلْت c. شَلْت təkən, ayaqla zərbə, təpik
 – شَلْت c. شَلْت – torba, çuval, kisə
 شَلْت nazik, yastı eləmək (çörəyi, piroqu)
 – شَلْت c. شَلْت parça, əski
 – شَلْت nazik, yastı (çörək, piroq); فطيرة
 شَلْت yastı fətir
 شَلْم 1) şalgam; 2) turpəng
 I شَلْم (ə) شَلْم çıxartmaq, atmaq; ~ ثيابە ~
 paltarını soyunmaq; الـ الكاهن ~ dini rütbəsin-
 dən məhrum etmək; II شَلْم 1) çılpaq etmək, lüt etmək; ifşa etmək; X شَلْم paltarını çı-
 xarmaq, soyunmaq, çılpaqlanmaq
 – شَلْم c. شَلْم uzun üst geyimi; plaş; palto
 – شَلْم paltar saxlanılan yer, qardərob otağı
 شَلْم kök
 شَلْم damcılamaq, dammaq

شَلْم = شَلْم
 1) bulamaq, çirkəndirmək; cızma-
 qara yazmaq; 2) qurulamaq (basma ilə, su-
 çəkən kağızla)
 – شَلْم qaralama yazma, səliqəsiz yazma,
 qarışıq xətlə yazma, cızma-qara yazma
 I شَلْم (u) شَلْم yarmaq
 – شَلْم şəluq (xurma növü)
 – شَلْم isti külək, sirokko
 شَلْم: bax: شَلْم
 1) çovdar; 2) fiqurlu mötərizə; شالمان
 təsn. fiqurlu qoşa mötərizə
 شَلْم شِلْم c. شِلْم şilling
 1) orqan, üzv, bədən əzası
 (bədəndən ayrılmuş); 2) qalıq
 شَلْم topl. çiyələk
 I شَلْم (ə) شَلْم iy bilmək, iyləmək, qoxulamaq;
 شَلْم شَم شَم təmiz hava almaq; شَم شَم 2
 qürurlu, təşəxxüslü olmaq; II شَم شَم
 iylətmək, iyləməyə vermək, qoxulatmaq;
 IV شَم = I; V شَم iy bilmək, iyləmək; duy-
 maq, hiss etmək; الـ اخبار ~ xəlvətcə öyrənil-
 xəbər bilmək; VII شَم duymuş olmaq;
 X شَم hiss etmək, duymaq
 – شَم c. شَم q. شَم 1) uca; 2) qürurlu
 – شَم fon. işmam, “u”, “i” səsələrinin
 güclü dodaqlanma ilə tələffüz etmə
 – شَم iybilmə, iy duyğusu
 – شَم iybilmə; حاسة الشَم iy duyğusu; حاسة
 عید الشَم siyasi duyma qabiliyyəti; الشَم السیاسی
 şəmmünnəsim bayramı (Misirdə ba-
 har bayramı)
 – شَم 1. burnuna (tütün) çəkən; 2. bu-
 runotu çəkən
 – شَم 2 topl. şamama, ətirli kiçik yemiş
 növü

– *يَمِيشْ* ~ *مصباح* ~ *lampa od-luğu*

– *شَمَم* 1) hündürlük; yüksəklik; 2) donqar (*burunda*); 3) qürur, təşəxxüs

– *شَمَّة* bir çimdik, bir çəkim, bir çəkimlik (*tütün, burunotu*)

– *شَمِي* iybilmə -i/-ı

– *شَمِيم* xoş iy, qoxu

– *شَمَام* *شَمَامِي* *شَمَامِي* iybilmə orqanı, burun

– *شَمُوم* 1. iylənən; 2. 1) iy, qoxu; 2) müşk

– *شَمُومَات* *شَمُومَات* ətirli çiçəklər

(*شَمَار*) *شَمَار* nifrət hiss etmək (*kimə-nəyə* (من); iyrənmək, diksinnmək, çiyrinmək, ürpəşmək (*nədən* (من); hiddətlənmək (*nəyə* (من))

– *شَمِيرَان* nifrət hiss etmə; iyrənmə, çiyrinmə, ürpəşmə

– *شَمِيرَان* 1) iyrənən, çiyrinən, ürpəşən (*nədən* (من); 2) pis, iyrənc, mənfur

شَمَانُط narazı olmaq, əsəbiləşmək

– *شَمَانُط* narazılıq

شَمَاشِير camaşır, alt paltar, köynək-tuman, dəyişək

– *شَمَاشِيرِي* *شَمَاشِيرِي* camaşırçı, camaşır yuyan

شَمَانِيَا şampan şərabı

I *شَمِت* (ə) *شَمَاتَة* şematət etmək, tənə vurmaq, kam almaq, özgəsinin bədbəxtliyinə sevinmək (–); II *شَمِت* 1) şematətə səbəb olmaq, şematət doğurmaq; 2) asqıran adama “*sağlam olasan!*” deyər sağlıq diləmək; IV *شَمِت* = II 1)

– *شَمَات* *شَمَات* şematətçi, bədxah

– *شَمَاتِي* *شَمَاتِي* şematətçi, bədxah qadın

– *شَمَات* *شَمَات* şematət, bədxahlıq

– *شَمَاتَان* şematətçi, bədxah, qəlbiqara, mərdimazar

I *شَمَخ*, *شَمُوح* (ə) *شَمَخ* 1) hündür, uca olmaq; qalxmaq, yüksəlmək; 2) lovğa, iddialı olmaq, təşəxxüs satmaq, başqalarına xor baxmaq; *بَأْفَه* ~ burnunu yuxarı tutmaq; 3) yuxarıya, yüksəklərə qalxmaq (*nəyə doğru* (الى); II *شَمَخ* qaldırmaq, ucaltmaq, yüksəltmək; VI *شَمَخ* 1) yüksək olmaq, üstün olmaq (*kimdən* (على), üstün gəlmək (*kimə* (على); yüksəlmək, ucalmaq (*kimin üzərində* (على); lovğalıq etmək, təşəxxüs satmaq

– *شَمَخ* qürur, lovğalıq, təşəxxüs

– *شَمَخ* 1) uca, yüksək, hündür; ucalan, yüksələn, qalxan; 2) iddialı, lovğa

– *شَمَخَة* lovğalıq, özündənrazılıq; *ونفخة* ~ *وبصلة في الجيب* *məsəl.* iddiası yerə-göyə sığmır – cibində siçan oynayır (*hərfən. lovğalıq və özündənrazılıq – cibdə isə bir baş soğan*)

– *شَمُوح* 1) yüksəklik, ucalıq; 2) iddia, təşəxxüs, təkəbbür, lovğalıq

– *شَمَام* lovğa, təkəbbürlü, təşəxxüslü, iddialı

I *شَمَخَر* (شَمَخَر) 1) uca, böyük olmaq; ucalmaq; 2) lovğa, təkəbbürlü, iddialı, təşəxxüslü olmaq, burnunu yuxarı tutmaq

– *شَمَخَرَة* lovğalıq, təkəbbür, təşəxxüs, özündənrazılıq

– *شَمَخَر* 1) uca, yüksək, hündür; böyük, nəhəng; *الجهل* *dərin cəhəlet*; 2) lovğa, təşəxxüslü; *الانف* ~ burnunu yuxarı tutan

I *شَمَر* (u) *شَمَر* 1) tələsmək; 2) çırmamaq, çırmalamaq (*paltarının qolunu və ya şalvarının balağını*); II *شَمَر* 1) çırmamaq, çırmalamaq, yığmaq (*paltarının qolunu və ya şalvarının balağını*); *شَمَرُوا* *عن زودهم واخذوا...* onlar qollarını çırmadılar və ... başladılar;

~ ساقیه şalvarının balağını, tumanın ətəyini qaldırmaq (*məs., gölməçəni keçmək üçün*); 2) başlamaq, girişmək; bir işi görmək üçün hazırlaşmaq, hazır olub gözləmək; ~ عن ساعد ~ ساعدا səylə və inadla işləməyə başlamaq; qollarını çırmamaq, işə girişmək; V تَشَمَّرَ başlamaq, girişmək (*nəyə -*)

– شَمْرَةٌ, شَمْرٌ, شَمَارٌ bot. şüyüd

– شِمَارٌ c. ات. aşırma, çiynibağı

شَمْرَحْ meyvəli budaqları (*üzümün, xurmanın*) sıyrıb tökmək

1) شَمَارِيحُ c. شَمْرُوحُ, شَمْرَاحٌ üstündə üzüm olan meyvə budağı; 2) üstündə xurma olan xurma budağı; 3) xurma budağı (*yarpaqsız*), çubuq

– شَمْرُوحَةٌ ağac parçası, qıça çubuq

I شَمَرَ (u) شَمَرَ nifrət bəsləmək (*nəyə -*), ikrah etmək (*nədən -*); çiyrinmək, iyrenmək, çimçişmək, diksinqmək, ürpəşmək (*nədən -*); narazı olmaq (*nədən -*); hid-dətlənmək (*nədən -*); V تَشَمَّرَ qaşqabağını tökmək, sımsırığını sallamaq, üz-gözünü turşutmaq

I شَمَسَ (u) شَمَسَ 1) işıqlı, günəşli olmaq; 2) inadkarlıq, tərslik etmək; tərsliyi tutmaq; II شَمَسَ günə vermək, günün altında saxlamaq; V تَشَمَّسَ günün altında uzanmaq; günün altında gəzmək

– شَامِسٌ 1) işıqlı, günəşli; 2) tərs, inad

– شَمَّاسٌ c. شَمَّاسٌ dyakon (*pravoslavlarda: ibadət zamanı keşişə kömək edən aşağı rütbəli kilsə xadimi*)

– شَرُوقٌ الـ شَمْسُ günəş, gün; ~ غروب günəşin batması, qürubu; ~ ضوء gün işığı; ~ عابد a) günəşə sitayiş edən; ~

baxan; b) heliotrop; ~ هذا واضح وضوح الـ ya-xud رابعة النهار bu, gün kimi aydındır, tamamilə aydındır

– بطارية شَمْسِيَّةٌ şəmsi, günəş -i/-ı; ~ شهر günəş batareyası; ~ سنة günəş ili; ~

günəş ilinin ayı; ~ حروف شَمْسِيَّةٌ şəmsiyyə hərf-lər (*tələffüzü dil və dişlərin iştirakı ilə əla-qədar olan 14 samit*); ~ التصوير fotosək-lini çəkmə, fotosəkil; ~ صورة fotosəkil

– شَمْسِيَّاتٌ c. شَمْسِيَّةٌ çətir, günlük;

~ الشبَّاك jalüz

– شَمْسُ شِلْتا; tərs, inad

– شَمْسِيَّةٌ kiçik günəş şüası, günəş ləkəsi

– شَمْسِيٌّ günəşli

– شَمْسِيَّةٌ solyarium (*günəş vannası qəbul etmək üçün meydana*)

– شَمْسُ günvurmuş

1) iyləmək, qoxumaq; 2) xəlvətcə öyrənil bilmək

– شَمْسِيَّةٌ 1) iyləmə, qoxuma; 2) xəlvətcə öyrənil bilmə

– شَمْسٌ VII إِنْشَمَصَ qorxmaq, hürkmək

I شَمَطَ (ə) شَمَطَ çallaşmaq, saçı ağarmmaq; 1) شَمَطَ (i) شَمَطَ aparmaq; götürüb aparmaq, oğurlamaq; 2) əlindən almaq, zorla almaq, aldadıb almaq, qoparmaq

– شَمَطٌ q. شَمَطَاءٌ c. شَمَطٌ çalsaç, çalsaçlı,

çalbaş, saçları ağarmış

– شَمَطَةٌ hay-küy, səs-küy

– شَمْعٌ xalq dil. eşitmək, qulaq asmaq

I شَمَعَ (ə) شَمَعَ zarafat etmək, zarafatlaşmaq, əylənmək, oynamaq; II شَمَعَ mumlamaq, mum çəkmək; ~ الفتلة daban almaq, dabanı-na tüpürmək, qaçmaq, götürülmək; V تَشَمَّعَ mumlanmaq, üstünə mum çəkilmək

– 1) şamçı, şamdüzəldən; 2) şamsatan
– at. c. شَمَاعَة – asılqan, paltarasan
– 1) mum; الختم ~ yaxud; surğuc;
~ الشمع şam; 2) şam; العسل ~ yaxud ~ النحل
piy şamı

– şamdan – at. c. شَمْعَان
– şam; شَمْعَان, شَمْعَان, شَمْعَان
– mum, mumdan hazırlanmış;
mum شَمْعَان
– mumlanmış, mum çəkilmiş
– at. c. شَمْعَان – müşəbbə, üzünə su keçir-
məyən maddə sürtülmüş parça; ~ قماش mü-
şəbbə parça; ~ الارض linoleum

شَمَل (ə) شَمَل yaxud شَمُول, شَمَل (u) شَمَل I
1) bürümək, bükmək, çulğalamaq, əhatə
etmək; ~ مَنى fərəh hissi bürüdü;
2) dəxli olmaq, əhatə etmək; ~ قايغى ilə əhatə etmək; ~ بالعناية
3) şamil olmaq, hərcəhətli olmaq, universal olmaq;
II şamil etmək (məs., qanunun təsirini
nəyəsə (على) V şürünmək, bükülmək;
VIII إشتَمَل 1) bürünmək, bükülmək (nəyə –
təs. h. yaxud →); 2) əhatə etmək, özündə
ehtiva etmək (nəyi (على)

– hərətərfli, çoxcəhətli, əhatəli; ümu-
mi, universal

– 1) şimal; شمالا şimala, şimalda, şimaldan; ~ شرقى şimal-şərqi; ~ غربى şimal-qərbi; ~ كوكب qütb ulduzu; 2) q. şimal küləyi, xəzri

– 1. sol; 2. 1) q. sol əl; 2) sol tərəf;
~ yaxud ~ ذات sola; soldan; 3) siyas. soldar

– şimali, شِمَالِي¹
– sol, solda duran, solda oturan; شِمَالِي²
~ الشمالىون siy. soldar

– 1) birlik, cəmlilik, bütövlük; تشئت
~ birliyin pozulması, dağınıqlıq; ~ هم
onlar ölkəyə səpələndilər; 2) itti-
faq; ~ هم kimlərisə birləşdirmək,
bir yerə yığmaq; ~ هم kimlərisə birli-
yini dağıtmaq, kimlərisə səpələmək; ~
اجتمع bu konqresə bütün ərəb
dünyası toplaşmışdı

– ~ من القماش şamlat; şamlat c. şamlat
parça

– 1) şimal küləyi, xəzri; 2) sərin
şərab

– şamil olma, dəxli olma, aid olma,
ehtiva etmə, ümumilik

– ~ əhatəli, hərətərfli, universal

– universal şamlat

– keyfiyyət; məziyyət, yaxşı
cəhət

– ~ şamlat, əzgil

– ~ əhatə edilmiş; əhatə olunmuş;
~ ki- himayə altında olan; ~ min-
sə qəyyumluğu altında olan

– şamlat cəld, diribaş olmaq, əldən iti olmaq

– ~ şamlat¹ zirək, cəld, çevik, diribaş

– ~ şamlat² c. şamlat bir qədər, cüzi miqdarda

– şamlat şamlat, şamlat şamlat şəkər
çuğundur

– ~ şamlat – at. c. şamlat – üzgəc; xilas-
etmə üzgəci

– şamlat şamlat, şamlat şamlat; şamlat şamlat
basqın etmək, qəfildən hücum etmək (ki-
mə (على) şamlat müharibəyə başlamaq; şamlat
şamlat təcavüz etmək; şamlat hücum etmək (هجوم)
~ : أشن IV (ضد, على kimə qarşı) şamlat
1) köhnəlmək, şamlat şamlat = şamlat şamlat
dağılmaq, yırtılmaq; 2) arıqlamaq

– شَنَى *c.* köhnə tuluq

– شَبَت *c.* – səbət

I شَنَى *(ə)* شَنَى *yaxud* شَنَى *(ə)* nifrət etmək, görməyə əsla gözü olmamaq; zəhləsi etmək, acığı gəlmək; VI شَنَى bir-birindən zəhlələri etmək, bir-birinə bərk nifrət etmək

– شَنَى *c.* düşmən, qərəzkar, qənim

– شَنَى *c.* düşmən, qərəzkar, qənim qadın

– شَنَى nifrət, ədavət, kin

– شَنَى *c.* nifrət, ədavət, kin

I شَنَى *(ə)* sərin, soyuq olmaq

– شَنَى sərin, soyuq

– شَنَى ¹ dişlərin ağlığı

– شَنَى ² *c.* bığ, ~ ابو bığlı, lopabığ

– شَنَى ¹ *c.* 1) halqa; şayba; 2) yeşiklərin üzünə çəkmək üçün metal lent

I شَنَى *(ə)* bürüşmək, qırışmaq, qırış-qırış olmaq, yığılmaq; V شَنَى yığılmaq; qıc olmaq, cəng olmaq, qıc olmuş halda sıxılmaq, qeyri-iradi dartılmaq; qovrulmaq, qıvrılmaq

– شَنَى əzələlərin qıc olması; qıcolma, cəngolma, sıxılma, tutulma; konvulsiya

– شَنَى qıcolma -i/-ı; cəngolma -ı; spaz-malı

– شَنَى *c.* qaraçı qız

II شَنَى şərəfsiz etmək, adını batırmaq, bədnam etmək, biabır etmək

– شَنَى şərəfsizlik, bədnamlıq, biabırçılıq

– شَنَى *zool.* qar bəbiri

– شَنَى şaqqıltı, gurultu, səs-küy, xışıltı salmaq

– شَنَى şaqqıltı, gurultu, səs-küy, xışıltı

– شَنَى *c.* şənşən adət, təbiət, xasiyyət; vərdis; ~ اعرفها من أكرم bu köhnə mahnıdır

(*hər fən: bu vərdisi mən hələ Əxzəmdən bilirəm*)

I شَنَى *(u)* düyünləmək, düyün vurmaq; ~ بُدِقِيَّتِهِ فِي كَتَفِهِ ~ tufəngini çiyinə keçirmək; II شَنَى yüngül qovurmaq, azacıq qızartmaq (*əti*)

– شَنَى ¹ düyün

– شَنَى ² *c.* şənşən çanta; ~ اليد qadın çantası; ~ الكتاب ~ kitab çantası; 2) çamadan

– شَنَى çəkmə düyün

I شَنَى *(u)* pis, murdar, yaramaz, iyrənc, alçaq, mənfur olmaq; II شَنَى 1) nifrət doğurmaq; 2) ləkələmək, abırdan salmaq, rüsvay etmək, biabır etmək; X شَنَى alçaq, yaramaz, mənfur, iyrənc bilmək

– شَنَى *c.* şənşən iyrənc, mənfur, alçaq, rəzil, yaramaz, murdar

– شَنَى biabırçılıq, iyrənclik, murdarlıq, alçaqlıq, yaramazlıq, mənfurluq

– شَنَى iyrənc, mənfur, alçaq, rəzil, yaramaz, murdar

– شَنَى *c.* şənşən yaramazlıq, alçaqlıq, murdarlıq, rəzillik

– شَنَى = شَنِيعٌ

I شَنَى *(i)* yuxarıdan baxmaq (*kimə* *(الى)*); II شَنَى sırğa, tana, asma bəzəklərlə bəzəmək

– شَنَى *c.* şənşən sırğa, tana; asma bəzək

I شَنَى *(u)* asmaq, boğazdan asmaq, dara çəkmək; VII شَنَى asılmaq, dara çəkilmək

– شَنَى *c.* şənşən dar ağacı

– شَنَى asılmış

– شَنَى 1) ilişdirmək; 2) badalaq vurmaq;

– شَنَى 1) ilişmək; 2) büdrəmək

– شَنَى *c.* şənşən çəngəl, qarmaq, qənarə; ~ ورزə ~ cəftə və rəzə

– 1) ilişdirmə, qarmaqlama; 2) badalaq ağlamaq, sızlamaq, ağlayıb-sızlamaq

– 1) ağlama, sızlama, ağlayıb-sızlamaq
anqırmaq (*uzunqulaq*)

– anqırma

I شَهَبٌ (u) boz, kül rəngində olmaq, bozarmaq

– شَهَبٌ q. أَشْهَبٌ boz, kül rəngində;
حَلَب (Hələb şəhərinin epiteti – حلب الشهباء)

– شَهَبٌ düşən ulduz, meteor

– boz, kül rəngi

I شَهِيدٌ (ə) 1) hazır olmaq, hazır olmaq (*nəşə edilən vaxt*), şahidi olmaq (*nəyinsə*); 2) şəhadət vermək, şahidlik etmək (*nə barədə* –); 3) ifadə vermək (*kiminsə əleyhinə*, *kiminsə lehinə* –); 4) yazılı surətdə təsdiq etmək (*nəyi* –); 5) Allaha and içmək; II شَهِيدٌ şahid çağırmaq; III شَهِيدٌ 1) görmək; müşahidə etmək; baxmaq; 2) öz gözləri ilə görmək; onlar bunu öz gözləri ilə görüblər; 4) hazır olmaq; IV شَهِيدٌ 1) şahid gətirmək; 2) *məch.* şahid olmaq; 3) *məch.* şahid olmaq, şəhadətə yetişmək, döyüşdə ölmək (*haqq iş uğrunda*)

1) dəlil-sübut qismində göstərilmə, iqtibas, istinad, sitat, dəlil; 2) şəhadətə yetişmə, şəhidlik (*din, əqidə, haqq iş uğrunda*)

1) şahid; 2) أَشْهَادٌ, شُهَدَاءٌ, شُهُودٌ c. شَاهِدٌ ~ ittiham üzrə şahid; 3) رأسُ البَاقِ ~ başdaşı; 4) notarius (*Tunis*)

1) شَوَاهِدٌ c. شَاهِدَةٌ ~ dəlil-sübut kimi gətirilmiş məlumat; 2) mətndən bir parça, sitat, iqtibas; 3) şəhadət barmağı; 4) dublikat, sənədin surəti, nüsxəsi; 5) başdaşı; a) torpaq; b) göndərilən kağızların surətləri saxlanılan qovluq

1) شَهِادَةٌ c. أَتْ ~ şəhadət, ifadə (*məhkəmədə*); 2) yazılı vəsiqə; şəhadətnamə; diplom; 3) الاختراع ~ ixtira şəhadətnaməsi; 4) orta ~ الدراسة الثانوية (الاعدادية) ~ orta (edadı) məktəbi bitirmək haqqında şəhadətnamə; 5) الدكتوراه ~ şəxsiyyət vəsiqəsi; 6) elmlər doktoru diplomu; 7) الميلاد ~ doğum haqqında şəhadətnamə; 8) ölüm haqqında şəhadətnamə; 9) 3) şəhidlik; 4) kəlməyi-şəhadət (*bax: تَشْهَدُ*); 5) کَلِمَةُ الشَّهَادَةِ ~ kəlməyi-şəhadətini demək

– شَهِيدٌ c. شَهِيدٌ şan balı

– شَهِيدٌ tib. çiban

– شَهِيدٌ c. شَهِيدٌ şəhid, qurban; 2) الواجب ~ borc qurbanı

– مُشَاهِدٌ müşahidəçi; tamaşaçı, seyrçi

– مُشَاهَدٌ müşahidə olunan, görünən

1) مُشَاهَدَةٌ müşahidə; 2) baxma, yoxlama; 3) görüş; 4) المكاتبَة نصف الـ *məsəl.* yazışma görüşməyin yarısıdır

– 1) مَشَاهِدُ c. مَشَاهِدُ 1) şəhadət yeri; 2) yı-ğıncaq; 3) dəfn mərasimi; 4) tamaşa, gö-rüntü; 5) teatr. səhnə, nömrə (*konserտ proq-ramının*); 6) abidə; görməli yer; مَشَاهِدُ الْمَدِينَةِ şəhərin görməli yerləri; 7) övliya qəbri, ziyarətqah; مَشَاهِدُ عَلَى ~ مِنْ النَّاسِ hamının gözü qarşısında

– مَشَاهِدُ yadda qalan, əlamətdar, görməli; عائلة ~ bacarıqlı insan kimi tanınan; له بالكفاءة ~ vətənpərvərliyi və gözəl əxlaqı ilə tanınan ailə

– مَشَاهِدُ müşahidələr (*səyahət zamanı*)

I شَهْرُ (ə) 1) məşhur etmək; 2) yaymaq; elan etmək, hamıya bildirmək; ~ فِي الحرب Hərracdən satışa qoymaq; ~ مُهَارِبَةً elan etmək (*kimə* علی); 3) siyirmək, qınından çəkib çıxarmaq (*qılncı*); ~ الْبِنْدَقِيَّةَ nişan almaq (*kimi* علی); 4) məch. məşhur olmaq (*nə ilə* -); II شَهْرُ 1) yaymaq; 2) bədnam etmək, qara yaxmaq (*kimə* -); şayiə yaymaq (*kimin haqqında* -); adını batırmaq (*kimin* -); III شَاهِرٌ aylıq işə götürmək, aylıq icarəyə götürmək; IV أَشْهَرُ 1) məlum etmək, məşhur etmək; 2) elan etmək, hamıya bildirmək; ~ الحرب müharibə elan etmək; 3) siyirmək (*məs.*, *qılncı*); VIII اِشْتَهَرَ 1) yayılmaq; 2) məlum olmaq, məşhur olmaq, şöhrət tapmaq (*nə ilə* -); ... عَنْهُ onun haqqında məlumdur ki...

– اِشْتَهَرَ 1) məşhurluq, şöhrət, hamı tərəfindən tanınma; 2) etibar

– اِشْتَهَرَ yayma, elan etmə, hamıya bildir-mə; ~ الْاِفْلَاس iflas olduğunu elan etmə

– أَشْهَرُ daha məşhur, daha tanınmış; ~ هُو من نار على علم *məcaz.* o çox məşhurdur (*hər fən: o, dağ başındakı oddan daha çox görünür*)

– الـ الْحَالِي (الجَارِي) ay; أَشْهَرُ, شَهْوَرُ c. شَهْرُ cari ay; الـ الْمَنْصَرَم gələn ay; الـ الْمَاضِي (الْمَاضِي) ötən (*keçən*) keçən ay; الـ الْعَسَل ~ bax: عَسَلٌ

– 1) شَهْرَةٌ məşhurluq, şöhrət; ~ دُنْيَا ~ دُنْيَا şöhrəti; ~ شَعْبِيَّة xalq arasında məşhur-luq; ~ هَذِهِ الْمَدِينَةُ? bu şəhər nə ilə məşhur-dur?; ~ أَفَاقُ الْمَغَارِبِ وَالْمَشَارِقِ onun şöhrəti dünyanın hər yerinə yayılıb; 2) etibar

– أَشْهَرُ aylıq; ~ هَرَّ ay, ayda bir dəfə, aybaay; ~ نِصْفُ yarım aylıq, ayda iki dəfə (*dövri mətbuat haqqında*)

– أَشْهَرُ aylıq, bir ayda alınan maaş; təqəüid

– 1) مُشَاهَرَةٌ ayda bir dəfə, hər ay, aybaay; 2) sūdün kəsilməsi (*zəhida – yenicə doğ-muş qadında*) sonsuzluğa tutulma (*qadının – xalq inancı*)

– 1. مَشَاهِيرُ c. مَشَاهِيرُ 1. məşhur, şöhrətli, ta-nınmış; ~ مِنْ الـ ... çox yaxşı məlumdur ki...; 2. məşhur adam, tanınmış adam; مَشَاهِيرُ الشَّرْق Şərqi məşhur adamları

I شَهَقُ (ə) 1) hıçqırmaq, hıçqı-rıq çəkmək, hıçqırtı ilə ağlamaq; hönkür-mək, hönkür-hönkür ağlamaq; 2) içini çəkmək; 3) inləmək, zarıldamaq, xırılda-maq (*ölən adam haqqında*); 4) hıçqırmaq tut-maq; 5) anqırmaq (*uzunqulaq*); IV أَشْهَقُ hönkürmək, içini çəkmək; ~ بِالْبَكَاءِ hönkür ağlamaq

– شَاهِقٌ uca, yüksək; ~ عَلَوٌ baş-gicəlləndirici yüksəklik

– شَاهِقٌ c. شَاهِقٌ göydələ

– 1) شَهَقَاتُ c. شَهَقَاتُ 1) inilti, hönkürtü, qışqırtı; 2) hıçqırmaq; ~ تَيْبُ ~ تَيْبُ göyöskürək; 3) içini çəkmə, ah çəkmə

- 1) شہیقْ hıçqıraraq ağlama, hönkürmə;
- 2) xırıldama; 3) anqırtı
- (شہل) II شہلْ 1) təcili göndərmək; 2) tələsdirmək, sürətləndirmək; tələsmək; IV شہلْ sürətləndirmək
- شہلْ c. شہلاء q. شہلْ şəhlagözlü, gözləri tünd-mavi olan
- شہلْ təcili göndərmə
- شہلْ c. شہيلاتْ nəqliyyat müdiri
- شہلْ iti, cəld, zirək
- شہلْ gözlərin şəhləliyi, tünd-mavi rəngdə olması
- I شہمْ (u) شہامْ şəhamətli, qoçaq, igid, qorxmaz, şücaətli, səbatlı olmaq; fərasətli, gözüaçıq olmaq
- شہامْ 1) şəhamət, qoçaqlıq, igidlik; şücaət, qorxmazlıq; 2) nəciblik, təmizlik; 3) fərasət, gözüaçıqlıq
- شہمْ c. شہامْ 1) şəhamətli, qoçaq, şücaətli, səbatlı; qorxmaz, nəcib; 2) fərasətli, gözüaçıq
- I شہوْ (u) شہاْ 1) istəmək, arzulamaq; 2) iştahası olmaq; شہاْ = شہوْ (ə) شہوْ iştək doğurmaq, istətmək; iştaha açmaq; V تَشہیْ 1) həvəsində, həsrətində olmaq; şövqlə istəmək; 2) iştaha ilə, ləzzətlə yemək; VIII اِشْتہیْ istəmək, arzulamaq
- اِشْتہاْ 1) iştək, arzu; 2) iştaha
- شہوْ c. شہوْ q. شہوانْ 1) şəhvətli, ehtiraslı; acgöz; 2) şəhvətpərəst, şəhvətkar
- شہوْ c. شہوانْ 1) bərk, ehtiraslı iştək;
- 2) şəhvət, şəhvani ehtiras
- شہوْ hissi, şəhvani
- شہوْ 1) istənilən, arzu edilən; 2) iştah açan, dadlı, ləzzətli, xoş

- اِشْتہامْ = شہيْ iştaham açılıb
- اِشْتہيَاتْ c. مُشْتہيَاتْ arzu edilən, istənilən; iştək, arzu
- q. مُشْتہيْ iştahaçan, iştahgətirən
- c. مُشْتہيَاتْ iştahaçan yeməklər; qəlyan-altı, məzə, çərəz
- ؟ شوْ xalq dil. nə? (Suriya, İraq)
- I شوبْ (u) شَابْ 1) qarışmaq; 2) qatmaq, qarışdırmaq; 3) ləkələmək, çirkəndirmək, bulamaq; لا تشوبه شائبة o, ləkəsizdir, ona ləkə yaxılmaz; o, الخجل خذیها xəcalətdən qızardı
- شَوَائِبْ c. شَائِبَةٌ qüsurlar, nöqsan, eyib, ləkə; 2) qatışıq
- شوبْ 1) qatışıq; 2) isti külək; 3) isti, isti hava, hərərət
- شَوِيَّةْ 1) istilik; 2) yalan
- مُشوبْ ləkələnmiş, ləkəli; xarab olmuş; qatışıq olan; ~ təmiz, qatışıq olmayan
- I شوتْ (u) شَاتْ 1) idm. vurmaq (topu)
- I شورْ (u) شَارْ 1) bal tutmaq; 2) göstərmək, işarə etmək; 3) məsləhət vermək; II شورْ 1) işarə etmək (nəyə); işarə vermək (kimə); 2) gəzdirib yerini nümayiş etdirmək (satılan atın, eşşəyin); III شاورْ 1) məsləhət istəmək, məsləhətləşmək, məşvərət etmək; 2) işarə vermək, işarə etmək (kimə - nə ilə); IV اَشَارَ 1) işarə etmək (nəyə); 2) işarə etmək (kimə - nəyə); 3) qeyd etmək (nəyə); 4) məsləhət vermək (kimə); 5) gəzişmək; VI تَشَاوَرَ bir-birilə məsləhətləşmək, məşvərət etmək; X اِسْتَشَارَ məsləhət, məşvərət, göstəriş istəmək (nə barədə); məsləhətləşmək (nə barədə)
- اِشْتِشَارَةٌ c. اِشْتِشَارَةٌ məşvərət üçün müraciət etmək; məsləhətləşmə

– 1) məşvərət -i/-ı, məşvərətçi;
2) məsləhət -i/-ı, məsləhətçi; ~ رأى məş-
vərətçi səs; a) المجلس məşvərət məclisi;
palata; b) məsləhət şurası

– 1) إشارة c. إشارجي signalçı, signalverən;
rabitəçi

– 1) işaret; اسم ال gram. işaret əvəzliyi; ... باله a/-ə istinadən;
mən onun işarəsinə bəndəm; 2) şura; 3) göstərici, nişan; signal; him, eyham; ~ برقية teleqram; ~ الحمراء (الخضراء) ~ qırmızı (yaşıl) işıq (ışığforun); ~ التهلكة signalı, təhlükə; ~ الهلال الأحمر Qırmızı Aypara nişanı; ~ لاسلكية radiosignal; ~ المسافة ~ ışıqforun signalı; ~ المرور الضوئية məsafə göstəricisi; ~ اليد ~ əl hərəkəti; قوات ~ üçün ... كان بمثابة ~ ... sanki bir işaret olmaq

– 1) إشارة c. 2 إشارة bayraq

– 1) إشارة göstərici; نقطة سمت-
göstərən

– إشارجي = إشارجي

– إشارجي kollektiv məşvərət, məsləhət

– 1) إشارة, rəmz; ~ الهلال الأحمر ~

Qırmızı Aypara nişanı; 2) حرب. rütbə nişanı; 3) gerb

– إشارجي cihaz

– إشارجي jokey, atçı

– مجلس şura, müşavirə, palata; ~ المجلس qanunvericilik şurası; الدولة ~ dövlət şurası

– 1) مشورة məşvərət -i/-ı; məşvərətçi

– 1) المشورة ~ السفارة ~ قانوني yaxud ~ hüquq məsələləri üzrə müşavir, hüquq məsləhətçisi; ~ عسكري hərbi məsələlər üzrə müşavir; ~ مالي maliyyə müşaviri; 2) kansler

– مشورة məşvərət, məsləhət üçün müraciət edən, məsləhət istəyən

– مشارة yuxarıda göstərilən, yuxarıda qeyd olunan

– مشارة müşavirə

– مشارة bax مشاور c. مشوار

– مشارة məşvərət; məsləhət, göstəriş; ~ الأطباء həkimin məsləhəti ilə; ~ المشارة məşvərət otağı (məhkəmədə)

– مشارة 1. göstərən, işaret edən; 2. 1) indikator, göstərici; 2) müşavir; 3) marşal; admiral

– مشارة şəhadət barmağı

– مشارة şorba

– مشارة şovurma

– 1) شوش II pozmaq, xarab etmək;

qarışdırmaq, dolaşdırmaq, dolaşıqlıq salmaq

(nəyə); təhrif etmək (məs., mətni); radio-

maneələr yaratmaq; 2) yoluxdurmaq (xəstəliklə); V شوش 1) pozulmaq, qarışmaq,

dolaşmaq, nizamsız hala düşmək; 2) yanlış olmaq (rəy haqqında); 3) sifilisə yoluxmaq

– 1. cəsur, شوش c. شوش q. أشوش

qoçaq; الفرسان الاشوش cəsur, igid atçılar;

2. qəhrəman

– شوش pozğunluq, nasazlıq; pozma, pozulma

– 1) شوش c. تشوش

radio maneələr; 2) nasazlıq; sifilis

– تشوش kəkil, bir çəngə

təpə tükü, cıqqa; pipik (məs., xoruzun); bir

çəngə sap; ~ كراث bot. kəvər; شوش الذرة

qarğıdalı qıçaları; ~ مدين للـ boğaza qədər

borc içində

– 1) شوش pozulmuş, xarab olmuş, qarış-

mış, dolaşmış; pırtlaşmış (məs., saçlar);

təhrif olunmuş; ~ الفكر ~ çəşdirilmiş, karıxdır-

ılmış; 2) xəstə; sifilisə tutulmuş

شَوْشَرَةٌ səs-küy, qalmaqal; nizamsızlıq; təhrik etmə

I شَاط (شوط) u) yanmaq; yandırılmaq; II شَوَّط 1) yandırmaq, yanmasına yol vermək (*xörəyin*); 2) uzun səyahət etmək; الكرة ~ topu uzağa atmaq

– شَانِطٌ yanmış

قطع (سار) سـ 1) məsafə; أَشْوَاطٌ c. شَوَّطٌ -da/-də böyük uğurlar qazanmaq; قطع اشواطاً جساماً فى طريق müstəqillik uğrunda mübarizədə böyük yol keçmək; 2) *idm.* qaçış; məsafəli yürüş; hissə; الاول ~ oyunun birinci yarısı, birinci hissə; 3) *tex.* takt

– شَوَّطَةٌ epidemiyə

~ الحفيظة شِوَاطٌ, شِوَاطٌ alov, od, isti, istilik; شِوَاطٌ ~ qəzəbin şiddəti

I شَوَّفَ (u) شَوَّفَ 1) görmək; baxmaq; müayinə etmək; 2) yaxmaq, sürtmək, çəkmək (*nə* بـ) ~ البخت; II شَوَّفَ 1) göstərmək; 2) bəzəmək; V تَشَوَّفَ 1) yuxarıdan baxmaq; 2) can atmaq, əldə etməyə çalışmaq (*nəyi* الـ); səbirsizliklə gözləmək (*nəyi* الـ); bəsirət gözü ilə nüfuz etmək (*nəyə* الـ)

– 1) nüfuz etmə (*nəyə* الـ); 2) güclü istək; ~ عهتيراسلى لَهْفَةً و~

– شَوَّفَ gören; (روحة) ~ şöhrətpərəst, özündən razı

– شَوَّفَ¹ mala, dırmıx

– شَوَّفَ² baxma, müayinə etmək

– طحين الـ ~ vələmir; شَوَّفَ yulaf; شَوَّفَ yulaf unu

– شَوَّفَ c. شَوَّفَ görünüş, görüntü, mənzərə

– شَوَّفَ şovinizm

– شَوَّفَ şovinizm

I شَوَّقَ (u) شَوَّقَ şövqə gətirmək, şövqləndirmək, şiddətli meyil, həvəs göstərmək; II تَشَوَّقَ təşviq etmək, maraq oyatmaq, həvəsləndirmək, ruhlandırmaq, ilhamlandırmaq (*nə ilə* لـ, الـ); V تَشَوَّقَ 1) şövqə gəlmək, həvəsə gəlmək; 2) maraqlı olmaq; VIII اِشْتَقَ 1) şövqündə olmaq (*nəyin* الـ); 2) həvəsində, arzusunda olmaq; 3) həsrətində olmaq (*nəyin* الـ)

– اِشْتِاقٌ iştiyaq, şövqündə olma, həsrətində olma

– تَشَوِّقٌ təşviq etmək, həvəsləndirmə, ruhlandırmaq, şövqə gətirmə

– شَائِقٌ maraqlı, cəlbədic, gözəl, incə

– 1) şövq, şiddətli meyil, həvəs, arzu, istək; 2) həsrət

– 1) arzu edilən, istənilən; 2) incə, gözəl; 3) cəlbədic, maraqlı

– 1) müştəq, candan istəyən; 2) həsrətində olduğu bir şeyə can atan; həsrət çəkən, arzusunda olan

– شَوِّقٌ şövqlü, şövqündə, həvəsində, arzusunda olan (*nəyin* الـ); bir şeyin həsrəti ilə alışıb-yanan

– تَشَوِّقٌ təşviq edən, şövqə gətirən, həvəsləndirən; cəlbədic, maraqlı

– c. təşviq elementləri (*nağılda*)

I شَاكَ (u) شَاكَ tikanlı olmaq, batmaq; II شَوَّكَ 1) tikanlı olmaq, tikanı olmaq, batmaq; 2) tikanlı etmək; IV أَشَاكَ tikanlarını, iynələrini batırmaq

– 1) tikanlı; iti, batan; الاسلاك الـ المسائل 2) ağır, əziyyətli; çətin məsələlər, problemlər

– شَوَّاكَ çəngəldüzəldən

– topl. c. شَوَّاكَ tikanlar, iynələr;

– bot. ~ dəvətikanı, dəvəotu; الجمال ~

qanqal; الورد ~ *tib. rozeola (dərīdə yolu-xucu xəstəlik əlaməti olan qırmızı ləkə)*; الهيدون ~ *bot. ayıpəncəsi*; تاج ال ~ işgəncə, əzab; كان طريقه مزروعا بالاشواك onun yolu tikanlı idi; 2) çəngəl; 3) balıq tıxı, balığın tikanı; التكان على ال tikan üstündə oturmaq kimi – تكانل شوك tikanlı

– ات. 1) tikan, iynə; diş; iti uc; الحرب ~ üçbaşı əsa; الديك ~ xoruzun mahımı; القنفذ ~ kirpini; العنقرب ~ əqrəbin neştəri; القنفذ ~ kirpini; 2) çəngəl; 3) balıq tıxı, balığın tikanı; كان مولى فى حلقه *məcaz. tikan olub batmışdı gözünə və ya bəla olub keçmişdi boğazına*; 4) şövkət, hünər, qüvvə, güc, həşəmət; كسر kimisə gücdən salmaq, kiminsə həşəmətini qırmaq; جديد بـ təp-təzə, lap təzə

ارضى تكانلى, تكانلارلا örtülmüş; ~ ənginar; تين kaktusun meyvəsi, tikanlı əncir; الحبل ال *yaxud* النخاع ال onurğa beyni; العمود ال bel sümüyü; الحمى المكية *bax: حُمى*

شوكران *bot. baldırğan*

I شال (u) شول qalxmaq; azca qalxmaq; artmaq; 2) qaldırmaq (*nəyi təs. h. yaxud* →); 3) aparmaq, götürmək, götürüb aparmaq (*شيل bax*); شال o öldü; II شال az olmaq, yetərincə olmamaq (*süüd, su*); IV أشال qaldırmaq, aparmaq

– شول c. شولاء q. أشول

– شول c. أشولاء çuval

– شول şəvval (*hicri-qəməri təqviminin*

10-cu ayı – 29 gündür)

– ات. 1) xəbərci, sözgəzdiren qadın; 2) oxuyan quş; 3) əqrəb

– شول zirək, çevik, diribaş

– ات. vergül; متقوطة ~ nöqtəli vergül c. شولة

– مشول c. مشول küçük oraq

شوم bədbəxtlik, müsibət, bəla (*sözün-dən*); يا ~ ما عمل!; o edib!; o nə pis iş görüb!; a) يكسب ال فى اليوم *xalq dil. bağışlayın!*; b) dəyməz!; onun qazancı pisdır – ات. 1) ağac, çubuq; 2) çubuq zərbəsi

شون anbara yığmaq; yığmaq, toplamaq, anbarda saxlamaq; V تشون anbara yığılmaq; toplanmaq, anbarda saxlanmaq

– شون c. شون anbar, saxlanc

شوكرى ال السكرى; شندر = شندر, شندر çugunduru

شونيز *bot. qaraçörəkotu, qara zirə*

I شوه (a) eybəcər, kifir, biçimsiz, bədləkər olmaq; təhrif edilmək, eybəcərləşdirilmək; II شوه 1) eybəcərləşdirmək; şikəst etmək; 2) batırmaq (*kiminsə adını*), bədnam etmək, abırdan salmaq; سمعته ~ kimisə hörmətdən salmaq; 3) pozmaq, korlamaq, təhrif etmək; 4) tex. formasını dəyişdirmək; V شوه 1) eybəcərləşmək, şikəst olmaq; 2) pozulmaq, korlanmaq, təhrif olunmaq; 3) bədnam olmaq, biabır olmaq; hörmətdən düşmək; 4) tex. forması, şəkli dəyişdirilmək

– شوه c. شوها q. أشوه

شوه eybəcər, kifir

– شوه eybəcərlik, kifirlik, biçimsizlik

– شوه eybəcər, kifir, biçimsiz

– شوه 1) qoyun; 2) keçi

– شوه eybəcərlik, təhrif etmə, pozma

– شوه eybəcərlik, təhrif olunma

– شوه 1) eybəcərləşdirilmiş, şikəst edilmiş;

– شوه 2) təhrif edilmiş, müharibə əlili; الحرب

pozulmuş, korlanmış; 3) şekli, forması dəyişdirilmiş

I شَوَى (i) شَى 1) qızartmaq, bişirmək (*şış-də*); qovurmaq; 2) yandırmaq (*günəş haqqında*); VII اِنشَوَى qızardılmaq; bişirilmək

– شَوَا شَوَا qızartma ət, qovurma

– شَوَا qızardılmış ət satan

– شَوَا baş dərisi

– شَوَا اء – şəbəkə tava (*ət bişirmək üçün*); tava

– شَوَى qızartma; bişirmə

– شَوَى qızartma ət, qovurma

– شَوَا bax شَا

– شَوَا = مَشَاو c. مَشَاو

– شَوَى 1. qızarmış; 2. qızartma

I ان شاء (شَا) شَاءَ istəmək, diləmək; ~ ان شاء الله! inşallah!; Allah qoysa!; ... ان شاء ya-xud ... tale elə gətirdi ki...; ~ ما أبى maşallah ma ~ الله! əbədilik; ~ ما الله istər-istəməz; ~ ما الله işi qeyrimüəyyən vaxta qədər təxirə salmaq; وقد Allah onun üçün nə qədər qoymuşdusa, o qədər yaşadı

– شَوَا xalq dil. bir qədər, bir az

– شَوَا 1. şey, əşya; قائم بذاته ~ yaxud

~ كائن لاجلنا ~ fəls. özündə şey; ~ بذاته

bizim üçün şey; ~ كلّ hər şey; ~ نفس həmin şey; ~ ما تریده ~ وما اریده ~ آخر bir şeydir, mənimlə istədiyim başqa şey; ~ ولكن أنا ~ وهو ~ آخر! ~ بعض başqa şey!; 2. nə isə; bir az, bir qədər; ~ müəyyən dərəcədə; ~ لا heç bir şey; ~ bir qədər, bir az; ~ az-az, xırda-xırda; tədricən, yavaş-yavaş

– شَوَا اء – obyektiv

– شَوَى 1. bir qədər, bir az; 2. kiçik bir şey

– مَشَاءَ istək, iradə; ~ الله Allahın istəyi ilə

I شَيْبُ (i) شَاب (شيب) 1) çallaşmaq, saç ağarmaq; شابت لحنا والعقل ما جانا məsəl. saq-qalımız ağırıb, amma başa ağıl gəlməyib; 2) qocalmaq; II شَيْبُ çallaşdırmaq, ağartmaq; IV أَشَابُ = II

– شَيْبُ q. شَيْبَاءُ c. شَيْبُ çal, saç ağarmağa başlamış, saçlarına dən düşmüş; بين الشيب qocalarla gənclər arasında

– أَشَابُ = شَابُ

– شَابُ kart. padşah, kral

– شَيْبُ 1) çallıq, çal saç, ağarmış saç, dən düşmüş saç; 2) qocalıq

– شَيْبُ bot. yovşan; العجوز ~ şibyə, mamır

– شَيْبُ çallıq, çal saç, ağarmış saç

شَيْت çit

I شَيْخُ (i) شَاح (شيخ) 1) səy göstərmək (*nədə* عن); 2) üz döndərmək (*kimdən-nədən* عن); IV أَشَاح üz döndərmək (*kimdən* عن); çəvirmək (*məs., nəzərini*)

– شَيْخُ bot. yovşan

I شَيْخُ , شَيْخُوخَةُ (i) شَاح (شيخ) 1) qocalmaq, yaşa dolmaq; köhnəlmək; 2) yetişib ötmək, dəyib ötmək, lalıqlaşmaq (*meyvə haqqında*); II شَيْخُ 1) qocaltmaq; 2) şeyx təyin etmək; 3) dəyər, kiməsə müraciət etmək; 4) yetişib ötmək, dəyib ötmək, lalıqlaşmaq

– شَاحُ 1) qocalmış, yaşı ötmüş; köhnəlmiş; 2) qoca; qədim; 3) dəyib ötmüş

– شَاحُ 1) şeyx məqamı; 2) c. شَاحُ – şeyxlik (*şeyxin başçılıq etdiyi inzibati vahid*); قلم الشياخات ~ mühafizə dəstəsinə başçılıq; qəbilə şeyxlərinin, kəndxudaların təyinatı ilə məşğul olan şöbə; şeyxliklər üzrə komissiya

– 1) مَشَايُحُ, مَشِيخَةٌ, أَشْيَاخُ, شُيُوخُ c. شَيْخٌ – ahıl adam; 2) şeyxlər palatasının üzvü, senator; 3) şeyx, qəbilə başçısı; 4) kəndxuda; البلد ~ kəndin kovxası, ağsaqqalı; 5) ruhani başçı; şeyxülislam (şəriət məsələlərində mötəbər nüfuz sahibi); الأكبر ~ əl-Əzhər universitetinin rektoru; السَّجَّادَةُ ~ sufi təriqətinin fəaliyyət göstərən başçısı (o, təriqətin əsasını qoyan şəxsin namaz xalçasının sahibi sayılır); 6) alim; 7) ruhani müəllim; الشيوخ əş-şüyux (Nəcddə hökmdarın titulu); البحر ~ zool. suiti

– 1) qoca qadın, ağbirçək; 2) savadlı qadın

– شَيْخُوخَةٌ qocalıq; في الليل gecənin yarısı

– شَيْخُوخِيٌّ qocalıq -i/-1

– 1) məşyexə, şeyxlik, ruhani rəhbər kimi şeyxin vəzifəsi; 2) c. ائ. şeyxlik, şeyxin ərazisi (qəbilə başçısı kimi)

I شَيْدٌ tikmək, tikib ucaltmaq, qurmaq; II تَشِيدٌ tikdirmək, qurdurmaq, tikdirib ucaltmaq; ~ uca qəsrlər القصور العوالي; IV أَشَادَ 1) tikdirmək (bina); 2) qaldırmaq, ucaltmaq (səsinə); 3) tərif etmək (kimi) بذكره ~ tərifini göylərə qaldırmaq; باسمه ~ adını yüksəklərə ucaltmaq

– تَشِيدٌ tikmə, qurma, inşa etmə

– شَيْدٌ gips, əhəng; mala, suvaq

– تَشِيدٌ, مَشِيدٌ tikilmiş, qurulmuş, inşa edilmiş

شِيرَةٌ şirə, şərbət

شِيرَجٌ küncüt yağı

– شَيْشٌ 1) rapira, qılınç; لعب الشيش ~ jalüz qılıncoynatma; 2) şiş; الشبَّاك ~ jalüz

– شَيْشٌ şeş (nəddə); بَيْشٌ ~ şeş-beş, nərd, nərd oyunu

– شَيْشٌ c. şişə, sulu qəlyan, nargilə; شرب السُّلُو sulu qəlyan çəkmək

I شَيْطٌ (i) şatp (شیط) yanmaq, qarsalanmaq, mucullanmaq, ütülmək; II شَيْطٌ yandırmaq, oda vermək, mucullatmaq, ütmək; IV أَشَاطٌ = II; V تَشَيْطٌ yanmaq, qarsalanmaq, ütülmək; X إِسْتَشَاطٌ od tutmaq, alovlanmaq, alı-sıb-yanmaq

– شَايَطٌ yanmış, yanıq, altı yanmış, yanıq dadı verən; امسَخ من الطبخ السُّلُو altı yanmış xörəkdən də dadsız

– شَيْطَانٌ yanıq iyi

1) تَشَيْطَانٌ (شیطن) pislik, yamanlıq etmək, pis, şər iş görmək; şeytancasına hərəkət etmək; 2) şeytanlıq, dəcəllik, nadinclik, şuluqluq etmək

– شَيْطَانٌ c. şeytan, iblis, cin; السُّلُو Quran daşqalaq ediləsi şeytan; السُّلُو الوسواس (ürəklərə) vəsvəsə salan, (Allahın adı çəkiləndə) qaçıb gizlənən şeytan; ~ ولد şeytan balası, dəcəl, nadinc; ~ به a) cinli, cinvurmuş (insan); b) həmzadlı (ev); ~ كَأَنَّمَا مَسَّهُ السُّلُو sanki ona cin toxunub, onu cin vurub

– شَيْطَانِيٌّ şeytani

– شَيْطَانِيَّةٌ şeytanlıq, iblislik

– شَيْطَانَةٌ şeytanlıq, iblislik

I شَيْوُغٌ (i) şağ yayılmaq; məlum olmaq; yaymaq (nə →); 2) ümumi olmaq, hamıya məxsus olmaq; II شَيْعٌ yola salmaq, vidalaşmaq; ~ بصيحات السخرية kimisə masqaraya qoyub yola salmaq; جنازة الميت ~ cənazəni qəbir evinə yola salmaq; النار ~ altına od qoymaq; III شَايَعٌ qoşulmaq (kiməsə); tərəfdar çıxmaq (kiməsə); ardınca getmək (kiminsə); bölüşdürmək (kiminsə)

fikrini, rəyini); IV أَشَاعَ yaymaq, buraxmaq (*şayia*); V تَشَيَّعَ 1) tərəfdar olmaq (*kimə* -); 2) şeyə olmaq; VI تَشَالَعَ dilləşmək, sözləşmək, razılaşmaq, şərtləşmək (*nə barədə* على)

– أَشَاعَ c. اتَّ. şayie, söz-söhbət, dedi-qodu
– تَشَيَّعَ tərəfdar olma; التشيع *din*. şəlik
– تَشَالَعَ (من) الـ ان... yayılan; 1) yayılan; 2) *həmç.* ~ hər yerdə işlənən, hər yerdə yayılmış, hamı tərəfindən qəbul edilmiş; 3) ümumi, ictimai

– تَشَاعَتْ c. شَائِعَاتْ şayie, söz-söhbət
– تَشَيَّعَانْ çərə axıtma, hövrə gəlmə, kür-səyə gəlmə (*heyvanlar haqqında*)
– شَيْعٌ c. شَيْعَةٌ partiya, ardıcılar, tərəfdarlar; firqə; الـ şialər
– شَيْعٌ şie; şie -i/-1

– شَيْعٌ yayılma, məşhurluq; الـ birgə, birlikdə

– شَيْعٌ : شَيْعَةٌ kommünizm
– شَيْعٌ 1. ümumi, ictimai, hamıya məxsus olan; الـ birgə, birlikdə, əlbir olaraq; 2. icma

– شَيْعَةٌ 1) icma; (الابتدائية) الـ ibtidai icma; 2) kommuna

– شَيْعٌ kiminsə-nəyinsə ardıcılıq, tərəfdarı
– شَيْعَةٌ kiməsə-nəyəşə tərəfdarlıq, ardıcılıq

– شَيْعٌ şərik, ortağ
– شَيْعٌ cəsür, igid, şücaətli
– شَيْعٌ çek; دفتر الشيكات çek dəftəri
– شَيْعَةٌ = شَيْكَارَةٌ

– شَيْكَارَةٌ bot. baldırğan

I شَيْلٌ (i) شَالٌ qalxmaq; 2) qaldırmaq (*nəyi* -); 3) aparmaq, götürüb aparmaq (*nəyi* -); 4) kənar etmək, çıxarmaq, yığışdırmaq (*nəyi* -); II شَيْلٌ qaldırmağa məcbur

etmək, apardırmaq; yükləmək; IV أَشَالَ qaldırmaq (*bax:* خيس); VII إِنْشَالَ 1) qaldırılmaq; 2) aparılmaq

– أَشَالَ c. شَالِيَةٌ dibçək
– شَيْلٌ yükdaşıyan, yükçü
– شَيْالَةٌ 1) aparma, daşıma; 2) yükçülük;

3) yükdaşıma haqqı
– شَيْالَةٌ 1) aşırma, çiyinbağı; 2) dayaq, altlıq
– شَيْلٌ c. شَيْلَاتٌ yük
– مَشَالٌ 1) aparma, daşıma; 2) yükdaşıma haqqı

– مَشَالَةٌ : مَشَالَةٌ 1) topdan, hamı bir yerdə, dəstə ilə; 2) işəməzd
– شَيْلٌ violonçel

– شَيْلٌ bot. qaramuqotu
I شَيْمٌ (i) شَامٌ görmək, hesab etmək; hiss etmək, qabaqcadan görmək, qabaqcadan bilmək, duymaq (*nəyi* فى)
– شَائِمٌ sahib olan, malik olan (*hansısa keyfiyyətə*)

– شَائِمٌ bax: əlifba sırası ilə
– شَيْمَةٌ c. شَيْمَةٌ keyfiyyət, xasiyyət; xarakter; unutqanlıq insanı xas keyfiyyətlərdəndir

– شَيْمَةٌ c. شَيْمَةٌ girdab, burulğan, qıjov
– شَيْمَةٌ c. مَشَائِمٌ anat. cift, son, ətənə
– شَيْمَةٌ sement

I شَيْنٌ (i) شَانٌ ləkələmək, qara yaxmaq, adını batırmaq
– شَيْنٌ utanmalı, eyibli, eyib, biabırçı, rüsvayçı

– شَيْنٌ rüsvayçılıq, biabırçılıq, şəərəfsizlik
– مَشَائِنٌ c. qüsurlar, nöqsanlar, əskikliklər
– مَشَائِنٌ = شَيْنٌ

– شَوْهٌ c. شَوْهٌ sözündən bax: شَوْهٌ
– شَوْهٌ bax: وَشَى

ص

ص ¹ (صاد) sad (ərəb əlifbasının on dördüncü hərfi; rəqəm mənası 90)

ص ² 1) صفر səfər (ayın adı) söz. qısal.; 2) صحيفة səhifə söz. qısal.; 3) صاد riyaz. y (iqrek) söz. qısal.; 4) صلى الله عليه وسلم (bax: صندوق اليوسطة ص ب : 5) söz. qısal.; 5) صندوق اليوسطة ص ب : 5) söz. qısal.

صبر: bax: صَابِرٌ

صين: bax: صَائِنٌ

~ مضلع (مموّج) sac, təbəqə dəmir; ~ büzmə dəmir

söz. qısal. يا صاحبي! ey dostum! ~ يا صاح

صَادٌ c. 1) bax: 1) اص; 2) riyaz. iqrek; riyaz. iqreklər oxu

riyaz. iqreklər oxu; ~ المحور الـ : صَادِيٌّ – riyaz. ordinat

صرخ: bax: صَارُوْخٌ

1) sağlam, normal; 2) saf, saxta olmayan; 3) tamdəyərli, tamçəkili; ~ قرش bax: 4) nominal

– at. c. 2) صَاعٌ – mayor, minbaşı

~ الاستقبال hənç. 1) at. c. 1) صَالَةٌ qonaq otağı; 2) tamaşa zalı; ~ المطالعة oxu zalı, qiraətxana; ~ الجيمناز gimnastika zalı; ~ الرقص rəqs zalı

1) صَوَالِيْنُ, صَالَوَاتٌ c. صَالُوْنٌ zal; qonaq otağı; salon; ~ الأدبي ~ ədəbi salon; ~ الحلاقة bərbər-xana; 2) salon-vaqon

صَمْل: bax: صَامُولَةٌ

sayə (qadın paltarı, hənç. kişi köynəyi növü)

صَايْلٌ ciyilti, civilti salmaq

– صَايْلَةٌ ciyilti, civilti, cigilti

I صَايَ (i, a) صَايَ ciyildəmək, civildəmək, vızıldamaq

c. صَوَائِيْ sirkə (bit yumurtası)

I 1) صَبَّ (a/u) 1) tökmək, axıtmaq, boşaltmaq; مَاعَاز. hirsini kiminsə üstünə tökmək; 2) tökmə üsulu ilə hazırlamaq, qəlibləmək, qəlibə tökmək; 2) صَبَّ (a/i) axmaq, tökülmək (məs., çay); 3) صَبَّ (i/a) sevmək; daha da qızıqdırmaq, altına od qoymaq; صَبَّ المَاءُ فِي طاحونته kiminsə dəyirmanına su tökmək; صَبَّ الغَلَالَةُ köynəyini əyninə atmaq; صَبَّ عليه köynəyini kiminsə üstünə atmaq; 1) تُصَبَّبُ V axmaq, tökülmək, axıb tökülmək (nədən ~ tər tökmək; 2) məftun olmaq, valeh olmaq, vurulmaq (kiməsə); 1) تُصَبَّبُ VII (çay); axıb tökülmək (su); 2) üstünə düşmək, üstünə atılmaq (kimin ~ dərslərin üstünə düşmək, bərk oxumaq; ~ اهتمام الناس على... məcəz. insanların marağı -a/-ə yönəlmişdi; 3) nə isə bir məna daşımaq; 4) yönəldilmək (على nəyə)

– حديد صَبَّ tökmə, axıtma, boşaltma; çuqun; poladtökmə zavodu

– صَبَّ sevən, vurğun, məftun

– at. c. صَبَابٌ qapaq, klapan

– صَبَابَةٌ sevgi; ehtiras

– at. c. صَبَابَةٌ qalıq (qabda sudan və s. qalan); ~ bu əslə kifayət deyil

– c. صَبَابٌ eniş, yamac

– 1. tökülmüş, axıdılmış; 2. tər

– c. مَصَّبٌ çayın töküldüyü yer; son məntəqə (məs., neft kəmərinin)

– 1) مَصْبُوبٌ tökülmüş, axıdılmış; 2) qəlib-lənmiş; ~ سمت ~ içi qurğuşunlu çubuq; məcburi sükut, susma

– 1) مَصْبُوبَاتٌ c. tökmə, tökmə şeylər, metal-dan tökülmüş məmulat

I صَبَا (ə) 1) صَبْوَةٌ üzə çıxmaq, görünmək, çıxmaq (*məs.*, *diş*, *bitki*); 2) geri çəkilmək, imtina etmək (*nədən* عن الدين); dindən geri dönmək; 3) yönəlmək, yollanmaq (*har-dan* من *hara* الى)

– 1) صَبَائِيٌّ c. sabii, ulduzpərəst, ulduz-lara sitayiş edən

– 1) مَذْهَبُ الصَّبَا *topl.* sabii; *yaxud* مذهب الصابئilik

I صَبَحَ səhər-səhər gəl-mək; səhər durmaq, oyanmaq; səhərə çıx-maq; səhər təsəvvüfə çıxasan! (*gecən xeyrə qalsın!*); صَبَحَ (u) gümrəh, gözəl, qəşəng, mələhətli olmaq; üzü gülmək, nəşə saçmaq; II صَبَحَ 1) səhər-səhər gəlmək; 2) “sabahın xeyir!” demək, səhər-səhər görüşüb salamlamaq (*kiminlə* على); III صَبَحَ 1) birinin yanına səhər-səhər getmək; *məs.*, özgələrin yanına səhər-səhər get, axşam getmə; 2) səhər-səhər qarşılamaq; IV صَبَحَ 1) olmaq; *xəstə* olmaq; *müəllim* olmaq; *oxumağa* başlamaq; *oxumağa* başlamaq; *səhər* oldu; 2) sübhədən durmaq; *sabaha* çatmaq; *səhər* baş vermək; 3) aydın olmaq; V صَبَحَ 1) səhər-səhər qarşılamaq (*kiminlə* -); 2) səhər yeməyini yemək; VIII صَبَحَ 1) səhər-səhər yemək, içmək; *səhər* yeməyi yemək; 2) səhəri başlamaq (*nədən* -); X صَبَحَ işığı yandırmaq, işıqlandırmaq

– 1) صَبَّاحٌ işıqlandırma, aydınlatma; غاز الـ işıq qazı

– 1) صَبَّاحٌ sübh çağrı, səhər sübhdən

– 1) صَبَّاحٌ c. sübh çağrı, səhər

– 1) صَبَّاحٌ yeni, təzə, tər

– 1) صَبَّاحٌ c. sübh çağrı; sübh çağrı; səhər-səhər; *yaxud* səhər-axşam; daima; *yaxud* səhər-səhər; صباح النور! bu gün səhər; صباح الخير! *yaxud* sabahın xeyir!

– 1) صَبَّاحٌ təravət; gözəllik, qəşənglik

– 1) صَبَّاحٌ səhər -i/-1; الجرائد السّاعة səhər qəzetləri

– 1) صَبَّاحٌ c. üzgörüşi (*toyun səhəri günü* *ərin arvadına hədiyyəsi*)

– 1) صَبَّاحٌ c. sübh; sübh çağrı; *yaxud* sübh namazı *yaxud* فريضة الـ

– 1) صَبَّاحٌ c. gözəl, qəşəng

– 1) صَبَّاحٌ 1) səhər çağrı; 2) səhər yeməyi;

3) qaşqa (*atın alnında*)

– 1) صَبَّاحٌ 1) tər, təravətli; 2) gözəl, qəşəng; gözəl üzlü; 3) səhər içkisi

– 1) صَبَّاحٌ c. gözəl, qəşəng

– 1) صَبَّاحٌ səhər; صَبَّاحٌ həmin səhər

– 1) صَبَّاحٌ c. çıra; lampa; fənər;

~ كهربائي ~ *folk*. Ələddinin çırağı; ~ علاء الدين

~ كهربائي ~ *folk*. Ələddinin çırağı; ~ علاء الدين elektrik lampası; ~ بترول ~ ağ neft lampası; ~ كشاف ~ proyektor

– 1) صَبَّاحٌ səhər çağrı, səhər; قضى ~ مُمْسَى *bax* و مُمْسَاة

I صَبْرٌ (i) 1) səbirli olmaq; səbir etmək, dözmək (*nəyə* على); 2) gözləmək (*nəyə* -);

3) səbrini basmaq, özünü saxlamaq, çəkinmək (*nədən* عن); II صَبْرٌ 1) səbirli, dözümlü olmağa çağırmaq; təskinlik vermək; 2) mü-qəvvə hazırlamaq, balzamlamaq, mumiya-

lamaq; 3) konservləşdirmək; 4) ballastla, tarazlıq yükü ilə yükləmək; (*gəmini*); بطنه ~ azacıq yemək, gözünün qurdunu öldürmək; III صَابِرٌ 1) səbirlə iş görmək; səbir, təmkin, dözümlü göstərmək; toxtamaq, hövsələsini basmaq, təhəmmül etmək; 2) kiminsə səb-rini kəsərək, kimisə tənqəd götürərək istədi-yini etmək; V تُصَبِّرُ 1) səbir, təmkin gös-tərmək, hövsələli olmaq; 2) boyun əymək, barışmaq, tabe olmaq; təskinlik tapmaq (*nə ilasə*); VIII إصْطَبِرَ səbirlə dözmək (*nəyə*) (على)

– إصْطَبِرَ səbir, dözümlü, toxtam, təmkin, hövsələ

– تُصَبِّرُ qəlyanaltı, yüngül yemək

– صَابِرٌ səbirli, dözümlü, səbatlı

– خَرَجْتَ السَّفْنَ ballast, tarazlıq yükü; خَرَجْتَ السَّفْنَ عَلَى الْغَمِيلِ gəmilər dənizə ballastla çıxdılar

– صَابِرٌ çox səbirli adam, çox dözümlü, çətinliyə qatlaşan adam

– صَابِرٌ bot. kaktus, maldili

– صَابِرٌ bot. sabur, aloe, əzəvay

– صَابِرٌ 1) səbir, dözümlü, səbat, təmkin, hövsələ; بَـ səbirlə; وَجَدَ بَـ böyük səbir və təmkinlə; بَـ (ال) yaxud بَـ فَرُوحَ yaxud بَـ نَافِةً qəle səbirsizliklə; بَـ قَلِيلَ səbirsizlik, dözümsüzlük; بَـ قَلِيلَ səbirsiz; بَـ أَيْوَبَ səbirlilik (*hərfən: Eyyub səbri*); بَـ هَمَّ هُمْ فِي هَمَّ كَالْجَمَالِ onlar çox dözümlü-dürlər (*hərfən: onlarda dəvə səbri var*); بَـ أَنْ قَلَّ بَـ فَرُوحَ yaxud بَـ نَافِةً yaxud بَـ عَيْلَ onun səbir kasası doldu; 2) göz-lənti; بَـ إِيْتَكِيَهُ dəyanətlə dözmə; بَـ قَتَلَهُمْ o onları qəddarcasına öldürdü

– صَابِرٌ uc, bucaq, son, qurta-racaq, ətək; أَخَذَهُ بِالصَّبَارِ nəyisə bütünlüklə götürmək

– صَابِرٌ bərk soyuq, şaxta; الشَّتَاءُ ~ qışın oğlan vaxtı

– صَابِرٌ = صَابِرٌ

– صَابِرٌ واحدةً c. صَابِرٌ yığın, topa, qalaq; صَابِرٌ واحدةً topdan, hamılıqla, bir yerdə

– صَابِرٌ çox səbirli; dözümlü, səbatlı

– صَابِرٌ ağ buludlar; ~ سَحَابٌ topa buludlar

– صَابِرٌ topl., bot. kaktus, maldili

– صَابِرٌ c. اتٌ – bir kaktus, bir maldili

– صَابِرٌ c. konserv; الْأَسْمَاكُ ~ balıq kon-servi; الْخَضِرُ ~ tərəvəz konservi; الْفَوَاكِهِ ~ kon-servləşdirilmiş meyvə

صَبْعٌ 1) barmaq göstərmək (*nəyi*); 2) barmaqlamaq, barmaqlayıb yoxlamaq (*bir şey alanda*)

1) أصْبَعُ c. أصْبَعُ, أُصْبِعُ, إصْبَعُ barmaq; يَصْبَعُ يَصْبَعُ ~ yolqırağı dirək (*istişamət bildirən*); طَبَاشِيرٌ ~ tabaşir par-çası; بَصْمَةُ الْأَصْبَاعِ ~ bir ədəd banan; بَصْمَةُ الْأَصْبَاعِ barmaq izi; بَصْمَةُ الْأَصْبَاعِ bot. üskükotu; əcz. digitalis (*üskükotundan hazırlanan dərman*); بَصْمَةُ الْأَصْبَاعِ bir yeri barmaq-larının üstündə tərək etmək; 2) isbə (*3,125 sm-ə bərabər uzunluq ölçüsü*); هَذَا ~ فِى هَذَا onun bu işdə barmağı var; وَضَعَ يَدَهُ عَلَى بَصْمَةِ الْأَصْبَاعِ ağrıyan yerə barmaq qoymaq, kiməsə kömək etmək; لَمْ يَجْرُ عَلَى بَصْمَةِ الْأَصْبَاعِ o ona barmağı ilə də toxunmağa cürət etmədi; لَا يَزِيدُ عَلَى أَصْبَاعِ الْيَدَيْنِ عَدَا بَصْمَةِ الْأَصْبَاعِ ondan artıq olmaz; لَا يَتَجَاوَزُ عَدَدَهُمْ أَصْبَاعُ الْيَدَيْنِ onların sayı beşdən artıq deyil; أَصْبَاعُهُ تَلْعَبُ o ...-da/-də altdan-altından iş ... وراء الستار فى...

görür; لم يتقدّم الامر ~ iş bir addım da irəli getməyib

– صَابِغَةٌ lal-karlar üçün əl əlifbası

– صَبَاغٌ c. صَوَابِعُ barmaq; العروسة ~ bot. çöl-noxudu

– مُصَبِّغَاتٌ c. (həmç. النار ~) ocaq qəfəsi

I صَبَغَ (ə) صَبَغَ 1) rəngləmək, boyamaq; 2) basmaq, salmaq (nəyin içində); بالماء ~ xaç suyuna çəkmək (xaç suyu çəmində); IV أَصْبَغَ rəng vermək, başqa cür yozmaq, başqa cür mənalandırmaq, don geyindirmək; ... صبغة شرعية على... ~ nəyəsə qanunilik donu geyindirmək; VII اِنْصَبَغَ rənglənilmiş olmaq; rənglənilmək (nə ilə ~); VIII اِصْطَبَغَ 1) rənglənmək, boyanmaq; 2) rəngləmək, boyamaq

– صَبَّغٌ 1. rəngləyən, boyayan; 2. rəngsaz, boyacı

– أَصْبَغَةٌ c. صِبَاغٌ 1) rəng, boya; 2) kosmetik vasitə

– صَبَّاغٌ rəngsaz, boyacı

– صِبَاغَةٌ rəngləmə; rəngsazlıq, boyacılıq

– اَصْبَاغٌ كِيمِيَايَّةٌ c. أَصْبَاغٌ 1) rəng, boya; 2) rəng, çalar kimyəvi boyalar; 2) rəng, çalar

– صَبَّاغٌ c. صِبَاغٌ xörəyin üstünə tökülən şirə, ədviyyat, xuruş

– صِبْغَةٌ c. صَبَّغٌ 1) rəng, boya; 2) rəng, çalar; 3) xasiyyət, xarakter; جريمة ذات ~ siyasi xarakter daşıyan cinayət; التقرير ~ məruzə xarakteri; مَخْفِي سِرِّي ~ məxfi xarakter daşıyan; 4) rəy; din, fitrət, şəriət, islam; صبغة الله insanı heyvandan fərqləndirmək üçün Allahın yaradılışdan onda yerləşdirdiyi fitrət, din, ağıl; 5) tinktura, dərmanlıq bitki arağı, məhlul dərman; اليود ~ yod tinkurası

– صِبْغِيَّاتٌ c. صِبْغِيَّاتٌ biol. xromosom

– صَبُوغَةٌ duzlu, duzlanmış, şor balıq

– صَبِيبٌ rənglənmiş, boyanmış

– مَصْبِغَةٌ c. مَصَابِغُ 1) boyaxana; 2) dabbağ-xana

I صَبَّنَ (i) صَبَّنَ 1) almağa qoymamaq, mane olmaq; عنه الهدية ~ kiməsə hədiyyə almağa mane olmaq; 2) zər tutmaq (nərdə); II صَبَّنَ sabunla yumaq; sabunlamaq; kim. sabunlaşdırmaq; V تَصَبَّنَ sabunla yuyunmaq; sabunlanmaq

– صَابُونٌ sabun; عادي ~ adi sabun; عطري ~ ətirli sabun, tualet sabunu; للغسل ~ paltar sabunu

– صَابُونَةٌ c. اَتْ – bir qəlib sabun; الرجل ~ diz qapağı

– صَابُونِيٌّ sabun -i/-ı; sabunçu

– صَابُونِيَّةٌ sabunotu

– صَبَّانٌ sabunçu

– مَصْبِنَةٌ c. مَصَابِنُ sabun zavodu

I صَبَا (u) صَبَا can atmaq (nəyə və), vurğunu olmaq (kimin (الى)); 1) meyil göstərmək (nəyə (الى)); 2) həsrətində, arzusunda olmaq (nəyin (الى)); صَبَاً (a) صَبَى kimi hərəkət etmək, uşqlıq etmək; II صَبَّى 1) cavan etmək, cavanlaşdırmaq; V تَصَبَّى 1) cavan olmaq; 2) pərəstişkarlıq etmək; məhəbbətini qazanmağa çalışmaq; VI تَصَبَّى 1) özünü yüngül, uşaq kimi aparmaq; 2) özünü cavan, gənc göstərmək; X اِسْتَصَبَّى 1) özünü yüngül aparmaq, yüngüllük etmək; 2) kiminsə hərəkətini yüngül, uşaq hərəkəti hesab etmək; 3) kiminsə məhəbbətini qazanmağa çalışmaq; özünü sevdirməyə, istəməyə çalışmaq

– صَبَّى q. şərq küləyi

– صَبَّى , صَبَا meyil; sevgi

– فى شرح الـ gənclik, cavanlıq; صَبَاءٌ, صَبِيًّا – gəncliyin çiçəklənən vaxtında

– صَبُوَّةٌ 1) gənclik, cavanlıq, yeniyetməlik; 2) həsrət, arzu; 3) c. صَبَوَاتٌ gənclik həvəsi; coşqunluq, qızgınlıq, dəliqanlılıq

– صَبُوَّةٌ gənclik, cavanlıq

– صَبِيَّانِيٌّ uşaq -i/-1

– صَبِيَّانِيَّاتٌ uşaq hərəkətləri

– صَبِيَّانٌ 1) oğlan; cavan, yeniyetmə, dəliqanlı; 2) şagird, usta köməkçisi; küpəgirən qarı, ifritə

– صَبِيَّةٌ c. صَبِيًّا qız

I صَحَّ (a/i) صِحَّةٌ, صَحَّاحٌ 1) sağlam olmaq; şəfa tapmaq, səhhət tapmaq, sağalmaq (*xəstə, yara*); هَدِيسٌ صَوْمُوا تَصَحَّوْا! oruc tutun – sağlam olarsınız!; 2) yaxşı qurtarmaq, baş tutmaq, əmələ gəlmək; 3) düz olmaq, doğru olmaq, mötəbər olmaq; صَحَّتِ النَّيَّةُ *yaxud* يَصِحُّ الْقَوْلُ *niyyət* niyyət xoş idi; يَصِحُّ الْقَوْلُ *in* (إذا) صَحَّ التَّعْبِيرُ belə demək doğrudursa; 4) yol verilmək, icazə verilmək; II صَحَّحَ 1) təshih etmək, düzəliş aparmaq, düzəliş etmək, düzəltmək; 2) sağlamaqlaşdırmaq, müalicə etmək, sağaltmaq; 3) təsdiq etmək, imzalamaq (*sənədi*); V تَصَحَّحَ 1) düzəlmək, yaxşılaşmaq; 2) sağalmaq, müalicə olunmaq, şəfa tapmaq; X اِسْتَصَحَّ 1) sağalmaq, qıvrqlaşmaq; 2) düzgün, doğru hesab etmək

– على الـ ən doğru, düzgün; ən yaxşı; daha doğrusu

– اِتَّ. c. اِصْحَاحٌ, اِصْحَاحٌ – fəsil (*Müqəddəs Kitabın*)

– اِتَّ. c. تَصْحِيحٌ – təshih etmək, düzəliş etmək, korrekte etmək; qram. düzgün (*xarici*) cəm

– 1. düzgün, düz, doğru; 2. postskriptum

– 1) səhhət, sağlamlıq, cansağlığı; gigiyena; 2) sosial gigiyena; 3) gigiyena (*اجتماعية*); 4) gigiyena (*علم الـ*); 5) səhiyyə şöbəsi; 6) səhiyyə nazirliyi; 7) səhiyyə naziri; 8) düzlük, düzgünlük, doğruluq; 9) rəyin düzgünlüyü

– 1) sağlamlıq -i/-1; 2) ki-min səhhətinin durumu; 3) sanitariya -i/-1; 4) bax: antisaniitar, qeyri-sağlam; 5) bax: gigiyena -i/-1

– 1) sağlam; 2) sağlam bədənli; 3) düz, düzgün, doğru, gerçək, əsaslı; 4) əslə uyğun, həqiqətə uyğun; 5) qanuni; 6) düzdür ki...; 7) qram. düzgün, salim fel; 8) tam; 9) riyaz. tam ədəd

– اِتَّ. c. مَصْحَرٌ – sanatoriya

– 1) düzəldən, yaxşılaşdıran; 2) imza edən; 3) təshih edən, korrektor

– اِتَّ. c. مَصْحَرَةٌ – müalicəxana, klinika; sanatoriya

– 2) sağlamlıq üçün lazım olan hər şey

I صَحِبَ (a) صُحْبَةٌ 1) dost olmaq; 2) müşayiət etmək, yoldaşlıq etmək, yol yoldaşı, həmrəh olmaq; eyni zamanda baş vermək; III صَاحَبَ 1) dostluq etmək; 2) müşayiət etmək, yoldaşlıq etmək, yol yoldaşı olmaq; eyni zamanda baş vermək; 3) sevgilisi, istəklisi olmaq; 4) musiqi alətində müşayiət etmək, birgə çalmaq; IV أَصْحَبَ 1) yol yoldaşı etmək (*kimi*); 2) qoşmaq, əlavə etmək; V تَصَحَّبَ 1) tərəfini tutmaq (*kimin*), tərəfində olmaq (*kimin*); VI تَصَاحَبَ bir-birilə dostlaşmaq; VIII اِصْطَحَبَ 1) müşayiət etmək;

2) özünə yol yoldaşı götürmək; X اِسْتَصْحَبَ
1) yol yoldaşı götürmək; 2) özü ilə götür-
mək (*nəyisə*)

– اِسْطِحَابٌ müşayiət etmə

– 1) يَحْبُ , صَحَابٌ , اَصْحَابٌ 1. c. صَاحِبٌ
yoldaşı; 2) yoldaş, dost, tanış; şerik, ortağ;
! *yaxud* يا صاح! 3) sahib, yiyə; sahibkar; mülkiyyətçi; الاسم ~ ad sa-
hibi, adı daşıyan; الاقتراح ~ təklif sahibi, tək-
lifi irəli sürən şəxs; الامتياز ~ konsessiya sa-
hibi, konsessiyaçı; الامر ~ əmr sahibi; الترجمة ~
tərcüməyi-halı təsvir edilən şəxs; التوقيع ~
imza sahibi; الحديث ~ *yaxud* لنا haqqında
söhbət gedən şəxs; الدعوة ~ dəvət sahibi,
qonaq dəvət edən şəxs; الدين ~ kreditor, borc
verən; الشكوى ~ şikayət verən, şikayət təq-
dim edən; الصورة ~ a) portret sahibi; b) por-
tretdə təsvir olunmuş şəxs; الطلب ~ ərizəçi,
ərizə verən, iltimaşçı; الفكر ~ fikir irəli sü-
rən, təşəbbüskar; الكتاب ~ kitabın müəllifi;
~ المدرسة möcüzə göstərən, ecazkar; الكرامات ~
elmi məktəbin banisi; المشروع ~ layi-
hənin müəllifi; الملايين ~ milyonçu; اصحاب
mülkiyyətçilər; الملاك ~ mülkədarlar; الشرعيون
hüq. qanuni hüquq subyektləri; الحل ~
həll; hakimiyyət sahibləri; العلم والفضل ~
elm adamları və fəzilət sahibləri; العمل ~
işverənlər, işgötürənlər; اصحاب المخترعات ~
ixtiraçılar; الفلاسفة ~ fəlsəfi təlimlərin, mək-
təblərin baniləri; النفوذ ~ nüfuz sahib-
ləri, mötəbər şəxslər; 4) ardıcıl; اصحاب ابو
~ Əbu Hənifənin ardıcılıarı; 2. الجلالة ~
əlahəzrət; السعادة ~ zati-aliləri; السموات ~ ali-
şanları; العزة ~ ali-cənabları

– c. صَاحِبٌ rəfiqə, yoldaş (*qadın*)

– صَحَابَةٌ : مəhəmməd peyğəmbərin
səhabəsi (*silahdaşları*)

– صَحَابِيُّ : مəhəmməd peyğəmbərin
səhabisi (*silahdaşı*)

– 1) صُحْبَةٌ birlik; 1) ذهب ~ o onlarla bir-
likdə getdi; 2) ünsiyyət, dostluq; الروحية ~
mənəvi dostluq; 3) tanışlar; زهور ~ gül dəstə-
təsi

– صُوحِبٌ kiçik dost

– مُصَاحِبٌ dost, intim dost; aşna

– 1) مُصَاحَبَةٌ müşayiət etmə, yoldaşlıq etmə;

2) musiqi alətində müşayiət; 3) dostluq

– مَصْحُوبٌ müşayiət edilən, yoldaşlıq edi-
lən; ~ müşayiəti ilə (*nəyin* →); əlavə et-
məklə (*nəyi* →)

– IV اَصْحَرَ səhraya yollanmaq

– صَحْرَاءُ , صَحْرَاوَاتٌ c. صَحْرَايٌ səhra, dü-
zənlik

– صَحْرَاوِيٌّ səhra -i/-ı

– 1) صَحَفٌ II səhv tələffüz etmək;

2) səhv yazmaq; yazıda səhvə yol vermək;

3) təhrif etmək; 4) mətb. stereotipləmək, ste-
reotipini hazırlamaq; V اِصْحَفَ 1) səhv tələf-
füz olunmaq; 2) səhv yazılmaq; X اِسْتَصْحَفَ
mətb. stereotipləmək

– 1) اِصْحَافٌ səhv, xəta; 2) səhv, yanlış tə-
ləffüz etmə; 3) təhrif etmə; 4) mətb. ste-
reotip

– صَحَافٌ qəzetçi, qəzətsatan

– صِحَافَةٌ jurnalistika; mətbuat; رجال
jurnalistlər; mətbuat nümayəndələri, müx-
birlər

– 1. صِحَافِيٌّ mətbuat -i/-ı; 2. jurnalist; mət-
buat işçisi; müxbir, reportyor

صحاف الطعام boşqab, kasa; c. صَحْفَةٌ cürbəcür yeməklər

– صُفٌّ c. qəzetlər; mətbuat

– صُفٌّ 1. jurnalist -i/-ı; qəzet -i/-ı; ~ المؤتمر mətbuat konfransı; 2. jurnalist, mətbuat işçisi; müxbir, reportyor

– 1) صُفٌّ, صَحَائِفٌ, صَحِيفَاتٌ c. صَحِيفَةٌ səhifə; vərəq; الدعوى ~ şikayət ərizəsi (*məhkəməyə verilən*); الوجه ~ üz dərisinin üst qatı, epidermis; رخام ~ mərmər lövhə, pilətə; وجه الـ yazılı gil lövhələr; ~ الفخار vərəqin üz tərəfi; ~ ظهر الـ vərəqin alt tərəfi; 2) qəzet, bülleten; ~ الصباح səhər qəzeti; 3) üz, sifət, sir-sifət, sima

– اتٌ c. صُحُفَةٌ nəlbəki

– 1) مَصَاحِفٌ c. مُصْحَفٌ tumar, lülələnməş kağız; namə; 2) kitab; الـ الشريف yaxud الـ Müshəfi-Şərif, Qurani Şərifin əlyazma nüsxəsi, Quran; احلف لك على الـ! sənə Qurana and verirəm!

صَحْلٌ c. صَحْلَاءُ q. أصْلٌ olan

– صَحْلٌ xırıltı, batıqlıq

1) صُحْمٌ c. صَحْمَاءُ q. أصْحَمٌ tünd-sarı rəngli;

2) qarabuğdayı, qarabəniz

I صَحْنٌ (a) döymək, əzmək, toz halına salmaq (*nə ilə* -)

– 1) صُحْرٌ c. صَحْنٌ boşqab, nimçə; ~ الفنجان nəlbəki; 2) yemək, xörək; 3) c. qab-qacaq; ~ الدار evin həyəti; ~ المسجد məscidin həyəti

صَحْنَاءُ sardin

I صَحْوٌ (u) صَحَاً (صحو) aydın, təmiz, şəffaf olmaq; buludsuz olmaq; 2) ayılmaq, özünə gəlmək, huşu başına gəlmək; ~ من bayğınlıqdan, bihuşluqdan ayılmaq; 3) oyanmaq; ~ من نومه yuxudan oyanmaq;

4) ağılı başına gəlmək; 5) ayıq, sayıq olmaq; صَحَى (a) = صَحَاً II 1) oyatmaq; 2) ayılmaq; IV أَصْحَى 1) aydınlaşmaq, yaxşılaşmaq (*hava haqqında*); 2) oyatmaq; 3) ayılmaq

– 1) صَاحِيَّةٌ q. صَاحٍ aydın, təmiz; buludsuz; 2) oyanmış, ayılmış; oyaq, yatmayan; 3) ayıq, sayıq

– 1. صَحْوٌ aydın, təmiz; şəffaf; 2. 1) aydınlıq, təmizlik; şəffaflıq; 2) aydın, açıq hava; ~ أيام havanın xoş, açıq olduğu günlər; 3) huş, hiss, ağıl, şüur

– 1) صَحْوَةٌ ayılma, özünə gəlmə; 2) huş, hiss, ağıl, şüur; 3) huşyarlıq, şüurluluq, düşüncəlilik, ayıqlıq, sayıqlıq

صَاحَةٌ gurultu, gumbultu; ~ din. qiyamət I صَخْبٌ (a) səs salmaq, qışqırmaq, bağırmaq; VI تَصَاخَبٌ qalmaqal salmaq, çığırbağır salmaq; VIII إصْطَخَبٌ = I

– إصْطَخَابٌ səs, səs-küy, qışqırtı

– صَاخِبٌ səs salan, qışqıran; səs-küylü

– صَخَّابٌ səs-küylü, gurultulu

– 1) صَخْبٌ səs-küy; gurultu, gumbultu;

2) qışqırtı, çığırta, bağırta, qışqırıq

صَخْرٌ topl. qayalar; ~ حَيَّةٌ zool. piton

– صَخْرٌ qayalıq, qayalı, daşlı

– 1) صُخْرٌ c. صَخْرَةٌ qaya, sıldırım, sıldırım qaya; ~ قُبَّةٌ Qübbətüs-səxrə (*Qüdsdəki Məscidül-əqsanın yaxınlığında yerləşən məscidin adı*); 2) sal, sal daşı; 3) geol. dağ süxuru; صُخُور رسوبية çöküntü süxurları; صُخُور kövrək, ovulan süxurlar; صُخُور طينية gil süxurlar; صُخُور منضدة laylı dağ süxurları; صُخُور بركانية yaxud صُخُور نارية vulkanik dağ süxurları; علم الصخور petroqrafiya (*geologiyanın süxurlar bəhsi*)

– صَخْرَى qayalıq, qayalı, qayalıqdan ibarət olan; ~ حریر *bax*

– صَخْرِيَّاتٌ *c. الـ* petroqrafiya

I صَدَّ (a/u) 1) qarşısını saxlamaq, qarşısını almaq, irəli getməyə qoymamaq, mane olmaq; 2) dəf etmək, qaytarmaq, geri oturtmaq; sıxışdırmaq, uzaqlaşdırmaq (*nədən* عن); buraxmamaq (*nəyə* عن); 3) rədd etmək, boyun qaçırmmaq (*nədən* عن); II صَدَّ (a/u) 1) üz döndərmək, imtina etmək (*kimdən* من); II صَدَّ çirk etmək, irinləmək (*yara haqqında*); IV أَصَدَّ = II; VII 1) geri oturdulmaq, dəf edilmək

– صَدَّ 1) saxlama, qarşısını alma; 2) dəf etmə, geri oturtma; 3) qarşısını alma, mane olma; 4) rədd etmə, imtina etmə (*nədən* عن)

– صَدَّ 1) münasibət, əlaqə; في هذا الـ *yaxud* بهذه الـ bu barədə, bununla əlaqədar olaraq, bu münasibətlə; هذه المادّة في ~ bu maddə barəsində; هو بـ o elə bununla məşğuldur; 2) yaxınlıq, qonşuluq; 3) qarşısında, qabağında, üzbəüz; صَدَّ onun qarşısında

– صَدَّ dirək (*su çarxının yanında*)

– صَدَّ irin, çirk

– صَدَّ irinli, çirkli

– صَدَّ 1) maneə; 2) amortizator; bufer; bəmper

I صَدَّ (a) صَدَّ *yaxud* (u) صَدَّ pas atmaq, pas basmaq, paslanmaq; II صَدَّ 1) paslandırmaq, paslatmaq; 2) bir şeyin pas atmasına səbəb olmaq

– صَدَّ 1) pas, paxır, cəng; غير قابل للـ paslanmayan; ياكل الـ الحديد pas dəmiri yeyir, xarab edir; 2) *bot.* sürmə (*taxılda*)

– صَدَّ pas, paxır, cəng

– صَدَّ paslanmış, pas atmış; paslı

– صَدَّ üstünü pas basmış, paslı

– صَدَّ oksigen

I صَدَّ (a) صَدَّ 1) oxumaq, cəh-cəh vurmaq (*quşların*); 2) səslənmək, səda salmaq, yayılmaq (*musiqi*)

– صَدَّ 1. oxuyan; طيور صواح *c. صَادِحٌ* oxuyan quşlar; 2. tenor

– صَدَّ 1) çıxırqan, qışqırıqlı; səslı, gursəsli; 2) gur, zil, gursəsli, cingiltılı

– صَدَّ *c. صَدَحَاتٌ* oxuma, cəh-cəh vurma (*quşların*)

I صَدَّ (u) صَدَّ 1) çıxmaq (*məs., əmr, qanun*), zahir olmaq; baş vermək; 2) elan edilmək; yola düşmək, getmək (*hara* إلى); 3) *məch.* sinəsində ağrı olmaq; II صَدَّ

1) daşımaq, aparmaq, ixrac etmək; göndərmək; 2) başlamaq (*nədən* -); الكتاب ~ kitaba giriş yazmaq; 3) sədarət vermək, başçılıq etməyə qoymaq, iş başına keçirmək (*kimisə*); mərkəzdə oturtmaq; III صَدَّرَ 1) müsadirə etmək; sekvestr qoymaq; hüquqları mənimsəmək; اجتماعا ~ iclası bağlamaq; iclası keçirməyə qoymamaq; 2) bildiyindən əl çəkmək; müqavimət göstərmək, zidd etmək; mübahisə etmək, etiraz etmək; 3) maneçilik törətmək, mane olmaq; IV أَصَدَّرَ

1) nəşr etmək; buraxmaq, dərc etmək; الحكم ~ hökm çıxarmaq; أمرًا ~ əmr vermək; ازيرًا ~ cınqırtı, səs çıxarmaq; 2) daşımaq, aparmaq, ixrac etmək; 3) emissiya həyata keçirmək, qiymətli kağızlar, bank biletləri və kağız pul buraxmaq; V أَصَدَّرَ 1) başda durmaq, mərkəzdə olmaq; 2) şəərəfli yer tutmaq, mərkəzdə yer tutmaq; başda durmaq, başçılıq

etmək, sədrlik etmək; 3) girişmək (*nəyə* -); 4) aparılmaq, çıxarılmaq, ixrac edilmək (*haradan* (من); 5) müqavimət göstərmək, zidd getmək (*nəyə* -); X *إِسْتَصْرَ* çıxmasına, buraxılmasına, nəşrinə çalışmaq (*məs.*, *kitabın*, *qəzetin*)

– 1) *إِصْدَارٌ* buraxma, nəşr etmə (*kitabı*); 2) emissiya; *بنك (مصرف) الـ* emissiya bankı – 1) *تُصَدِّرُ* çıxarıb aparma, ixrac etmə; *رؤوس الأموال* ~ kapital ixracı; *الـ* geri ixrac (*xaricdən gətirilmiş malların yenidən xaricə göndərilməsi*); 2) təşəbbüs; 3) giriş (*kitabda*)

– *قرار* ~ *في ١٢* ... *قارار* çıxan, göndərilən; ... 12-də çıxan qərar; *الـ* ixrac və idxal; *ماله ولا وارد* onun heç nəyi yoxdur

– *صَادِرَاتٌ* *c.* xaricə göndərilən mallar, ixrac malları, ixrac; *الـ* ixrac və idxal

– 1) *اِتُّ* *c.* *صَادِرٌ* korsaj (*qadın paltarının döşü örtən hissəsi*); jilet; 2) qaytanla bağlanan yer; döşlük

– 1) *صَادَرَتْ* sədarət, başçılıq, başda olma, sədrlik, rəislik; 2) birinci yer, mərkəzi yer; *الـ* birinci yeri tutmaq, ən böyük əhəmiyyət daşımaq; 3) sədarət, baş vəzirin məqamı (*Osmanlı Türkiyəsində*)

– *صَدْرٌ* suvatdan qayıtma (*naxırın*)

– *ضرب* ~ 1) *صُدُورٌ* *c.* *صَدْرٌ* sinə, döş, ürək; *بيده* sinəsinə vurmaq; *فتح* ~ *له* ... ağuşunu, qollarını açmaq (*kiməsə*); *اِثْلَجَ هَذَا* bu bizim ürəyimizi buz kimi sərinlətdi; 2) qabaq, ön, üz tərəfi; 3) orta, mərkəz; 4) şərəfli yer; 5) başlanğıc; *qram.* önsəkilçi; 6) birinci misra (*şeyirdə*); *الاسلام* ~ sədrülislam, islamın başlanğıc dövrü; *الاعظم* *tar.* sədrül-özəm, baş vəzir; *بنات الصدور* qayğılar; *الـ* zə

sinədə ağrı; *ذات الصدور* fikirlər, niyyətlər; *رحابة الـ* a) ürəyiaçıqlıq, ürəyigenişlik; b) cömərdlik; *رحب الـ* ürəyiaçıq, ürəyigeniş; *سعة* a) görüş dairəsinin genişliyi; *تیب* *الـ* astma, sinəgir xəstəliyi; b) ürək sıxıntısı; *منقبض الـ* ağırətəbiətli, darürekli; *العزgin*, *üzgün*, sarsılmış

– 1) *صُدْرٌ* *c.* *صُدْرَةٌ* jilet; cübbə; 2) döşlük, önlük; qadın lifçiyi

– *دِش* *صَدْرِيٌّ* -i/-1; *امراض* ciyər xəstəlikləri

– *اِتُّ* *c.* *صَدْرِيَّةٌ* büsthalter, qadın lifçiyi

– 1) *صُدْيَرِيٌّ* jilet, cübbə; 2) korsaj (*qadın paltarının döşü örtən hissəsi*)

– 1) *اِتُّ* *c.* *صُدْيَرِيَّةٌ* jilet; 2) korsaj; 3) qadın lifçiyi

– *مُصَادِرَةٌ* müsadirə, rekvizisiya; zəbt etmə, əlindən alma

– 1) *مَصَادِرٌ* *c.* *مَصْدَرٌ* mənbə; *الثقة* ~ mötəbər, etibarlı mənbə; *الرزق* ~ ruzi mənbəyi; 2) mənsə; 3) *qram.* məsdər, *felin* ad forması; *مصادر الافعال* fellərin məsdərləri

– 1. *مُصَدِّرٌ* xaricə çıxaran; 2. 1) xaricə göndərən; 2) eksportçu, ixrac edən

– *مُصْدُورٌ* ciyər xəstəliyinə tutulmuş

I *صَدَغَ* (ə) 1) yarmaq, sındırmaq, parçalamaq; 2) tabe olmaq (*kimə-nəyə* -); yerinə yetirmək, icra etmək (*nəyi təs. h. yaxud* -); *بالامر* ~ *yaxud* əmrə tabe olmaq; 3) *məch.* başağrısı hiss etmək; *بالحق* ~ həqiqəti üzə demək; *رأسه في* ... baş sındırmaq (*çətin bir məsələ üzərində*); II *صَدَغَ* 1) başağrısı vermək, başağrısına səbəb olmaq; 2) narahat etmək; tənqə gətirmək, cana gətirmək; *خاطره* ~ kimisə usandırmaq, bezar etmək; 3) parçalamaq; dağıtmaq; *الاسس* ~

əsasları dağıtmaq; 4) *məch.* başağrısı hiss etmək, başı ağrımaq, başağrısı çəkmək; IV أَصَدَّ açıb üzə demək, açıq bildirmək (*nəyi*); açıq çıxış etmək (*nə barədə* –); V تُصَدَّ 1) yarılmaq, partlamaq, sınmaq, çatlamaq; dağılmaq, uçmaq (*məs., divar*); 2) narahat edilmək; الصبح ~ səhər oldu, hava işıqlandı; VII اِصْدَدَّ yarılmaq, parçalanmaq; الصبح ~ hava işıqlandı, səhər açıldı

– تَصَدَّعٌ parçalanma, dağılma, xırdalanma;
dağınıqlıq

— تَصْدِيعٌ bərk başağrısı

– المزمِن صَدَاغٌ miqren, para-
baş

— صَدْعٌ *c.* صُدُوعٌ *çat; yarıq*

– صِدْعٌ yarım, yarı, para (*sınmış şeyin*)

– مَصْدُوعٌ 1) yarılmış, çatlamış, çat vermiş;

2) başağrısına tutulmuş, başağrısından əziyyət çəkən

(صدغ) II صَدَّعَ zəhlətökən, qarayaxa olmaq, sırtıq olmaq, utanmaz olmaq

– صَدَاغَةٌ usandırıcılıq, qarayaxalıq

— gicgah أَصْدَاغٌ c. صُدُغٌ —

– صِدْغ *xalq dil.* qarayaxa, zəhlətökən

— صُدْغِي gicgah -i/-1

balış, yastıq مِصْدَغَاتُ, مَصَادِغُ c. مِصْدَغَةٌ –

I صَدَفٌ (i) صَدَفٌ, صُنُوفٌ 1) qaytarmaq, döndərmək (*nədən* عن); 2) üz çevirmək (*nəyə* عن), üz döndərmək, imtina etmək (*nədən* عن); çəkinmək, iyrenmək (*nədən* عن), özünə eyib saymaq (*nəyi* عن); 3) gözlənilmədən baş vermək; təsadüfən olmaq; ان قابلته ~ təsadüfən onunla görüşdüm; III صَادَفَ 1) təsadüf etmək, gözlənilmədən rastlaşmaq, üz-üzə gəlmək, təsadüfən görüşmək, təsadüfən tapmaq; 2) bir-birinə uyğun gəlmək, müvafiq

olmaq, üstünə düşmək; 3) yol üstündə durmaq (*maneə haqqında*); V تُصَدَّفَ 1) üz çevirmək, üz döndərmək (*nədən* عن); 2) çəkinmək (*nədən* عن); VI تُصَالَفَ 1) bir-birilə görüşmək; 2) bir-birinə uyğun gəlmək, müvafiq olmaq

– تَصَادُفٌ təsadüf; بطريق التصادف təsadüfən, gözlənilmədən

– صَدَفٌ *topl. c.* أَصْدَافٌ 1) balıqqulağı; 2) sə-
dəf شغل السەdəfdən hazırlanmış bəzək
şeyləri

– صدقة c. اتُّ – balıqqulağı; الاذن ~ qulaq
seyvanı; السلم ~ pilləkənağzı

– **صَدَفٌ** *c. صَدْفَةٌ* təsadüf, gözlənilməzlik; **صَدْفَةٌ** təsadüfən, gözlənilmədən; **بَالٍ** təsadüfən; ... **لم يكن من باب الـ (الصدف) ان** təsadüfi deyildi ki...

— تَصَدُّفِي təsadüfi

– الحيوانات السمة; balıqqulağ1 -i/-1; صَدَفِيٌّ

balıqqulağların içində yaşayan orqanizmlər
– مَصَادِفَةٌ c. اِتْ – 1) təsadüfi görüş; 2) tə-

sadüf, gözlənilməzlik; gözlənilməyən, nə-
zərdə tutulmayan hadisə; təsadüf etmə, bir
vaxta düşmə; من باب الـ طريق *yaxud* الـ
yaxud بالـ təsadüfən; ... شاء الـ ان... təsadüf
belə gətirdi ki...; ... ليس من الـ (المصادفات) ان...
ومن المصادفات البحة ان... təsadüf deyildir ki...;
... ومن المصادفات البحة ان... təsadüf deyildir ki...

I صَدَّقَ (u) 1) doğru danışmaq; doğruruçu, səmimi olmaq; ...اصدق القول doğru-sunu deyim..., doğrusu budur...; الصبح ~ kiməsə doğru məsləhət vermək; الوعد ~ vədə əməl etmək; 2) doğrulmaq (*güman*, *ehtimal*); II صَدَّقَ 1) təsdiq etmək, bir şeyi doğru saymaq, bir şeyin gerçək olduğunu iqrar etmək; inanmaq; لا يصدق ما يرى *yaxud* (اذنيه)

gözlərinə (*qulaqlarına*) inanmamaq;
... *صَدَّقَ* inanırsan inan, inan-
mırsan inanma, amma mən...; ~
الاعمال ولا ~ sözlərə yox, əməllərə inanmaq; 2) təs-
diq etmək (*məs., sənədi* علی); III *صَادَقَ*
1) dostcasına rəftar etmək, dostluq etmək;
2) bəyənmək, təqdir etmək (*nəyi* علی); razı-
laşmaq (*nə ilə* علی); 3) təsdiq etmək (*məs.,*
imzalamıqla); rəsmi icazə vermək (*nəyə* علی);
IV *تَصَدَّقَ* meyr, başlıq təyin etmək; V *أَصْدَقَ*
sədaqə vermək (*kimə* علی); VI *تَصَادَقَ* 1) bir-
birilə dost olmaq, dostluq etmək, dostlaş-
maq, aralarında dostluq münasibəti saxla-
maq; 2) təsdiq etmək

– *أَصْدَقَ* ən doğru danışan, ən səmimi, ən
sadiq; *صَدِيقٌ* ~ ən sadiq dost

– *تَصَادَقَ* dostluq, qarşılıqlı etimad, yaxın
münasibət

– 1) *تَصَدَّقَ* inam; *سرعة* hər şeyə inan-
ma, sadələvhlük; *سريع* hər şeyə inanan,
sadələvh; 2) təsdiq etmə

– 1) *صَادِقٌ* doğru danışan, doğruçu, sə-
mimi; 2) sədaqəti olan, sədaqətli, vəfalı;
3) güclü; *مقاومة* güclü müqavimət

– *أَصْدَقَ* *صَدَقَ*, *أَصْدَقَ* cehiz (*gəlinin*); meyr,
başlıq; *مؤخر* meyrdən qalan hissə (*talaq*
vaxtı); *مقدم* mehrin qabaqcadan verilən
hissəsi

– *صَدَاقَةٌ* dostluq; *معاهدة* *dip.* dostluq
müqaviləsi; *علاقات* dostluq münasibət-
ləri; *دار* dostluq evi

– 1) *صِدْقٌ* sidq, doğruluq, ürək təmizliyi,
səmimilik; 2) həqiqət; *بـ* sidqlə, sidq ilə,
sidqi-ürəkdən; *بـ* sədaqətlə, təmiz ürəklə,
qəlbən, düzlüklə, səmimiyyətlə

– *أَصْدَقَ* *صَدَقَ* *أَصْدَقَ* – sədaqə

– *صَدُوقٌ* doğru danışan, daima sözün dü-
zünü deyən

– *صَدُوقِيُون* *c. صَدُوقِيٌ* *tar.* sədduqi (*farisəy-
lərə müxalif dini-siyasi yəhudi qruplaşması*)

– *أَصْدِيقٌ* *c. أصدِقاء*, *أصدِقاء* dost; *صدوق* ~
səmimi, sadiq dost

– *صَدِيقٌ* dost; *البلدان الشقيقة والسنة* qardaş və
dost ölkələr

– *صَدِيقٌ* ən doğrudanışan

– 1) *مُصَادِقَةٌ* bəyənmə; 2) təsdiq etmə,
icazə vermə

– 1) *مَصَادِيقٌ* *c. مَصَادِقٌ* meyr; *مَعاذ*. məhək
daşı; 2) təsdiq, dəlil

– *تَصَدَّقَ* inanılasi, etibar ediləsi; *عليه* ~ təs-
diq edilmiş (*imza və möhürlə*); *عليها* ~
təsdiq edilmiş surət

I *صَدَّمَ* (i) *صَدَّمَ* 1) zərbə endirmək, vurmaq;
2) itələmək; itələyib salmaq; toqquşdurmaq;
3) üstünə çıxmaq, toqquşmaq (*minik haq-
qında*); basmaq, əzmək (*miniklə*); III *صَدَّمَ*
toqquşmaq, bir-birinin üstünə çıxmaq;
VI *تَصَادَّمَ* bir-birinə dəymək, toqquşmaq;
VIII *إِصْطَدَّمَ* toqquşmaq (*nə ilə* →), üz-üzə
gəlmək, bir-birinin üstünə atılmaq; dəymək
(*nəyə* →)

– *إِصْطَدَّمَ* *c. اتّ* – toqquşma

– *تَصَادَّمَ* toqquşma, çarpışma; *طاسة* *ال-*
bax: طاسة

– *صَدَّمَ* toqquşma; *مسلح* ~ silahlı toqquşma;
فرقة *ال-* zərbəçi briqada

– *صَدَامِيٌّ* zərbəçi

– 1) *صَدَمَاتٌ* *c. صَدَمَةٌ* zərbə, təkan; *العبرة* ~
itələmə (*atəş açılarkən*); 2) *تیب*. şok; sarsıntı;
نفسية ~ əsəb sarsıntısı; *عصبية* ~ psixi zədə;

3) *c.* həmlələr

– *أَصْدَقَ* *صَدَقَ* *أَصْدَقَ* – toqquşma

I صدَى (ə) صدَى bərk susamaq, yağı hiss etmək, ürəyi su istəmək; IV أُصْدَى səsi tək-rar etmək, əks-səda vermək; V تُصْدَى 1) et-məyi boynuna götürmək, öhdəsinə götür-mək (*nəyisə*); başlamaq, girişmək (*nəyə* -); getmək (*nəyə* -); 2) qarışmaq (*nəyə* -)

– صدَى c. أَصْدَاءُ 1) səda, əks-səda; 2) hay, cavab; واسعاً أحدث geniş əks-səda doğurmaq; (واسع) كان لهذا الخبر ~ بعيد (واسع) bu xəbər geniş əks-səda doğurdu; 3) folk. bayquş (*qətlə yetirilmiş adamın qəbri üstünə gəlib intiqama çağırən*)

– صدَيَانُ q. صدَيَا yağılı, yağısı olan, susamış

I صَرَّ (a/u) 1) sarımaq, bağlamaq; صرّ dirhəmləri pul kisəsinə qoymaq; 2) əmcəyini sarımaq (*dəşənin*); صرّ اذنه diqqət vermək, qulağını şəkəlmək; صَرَّ (a/i) 1) cırlılmaq (*məs., qapı*); səs çıxarmaq; صرّ على اسنانه dişlərinin qıcırdatmaq; 2) vıyılmaq, uğuldaqmaq (*külək*); صرّت الانن qulaq cingildəyir; 3) cırlılmaq (*cırcırmaq, sisəy, döşəmə*); IV أَصَرَّ 1) israr etmək (*nədə* علی), təkid etmək, inad etmək, sözünün, tələbinin, fikrinin üstündə bərk durmaq; 2) cırlılmaq (*məs., döşəmə taxtası*)

– صرّ israr, inad, təkid; صرّ قəsdən edilmə, bilə-bilə edilmə; صرّ قəsdən adamöldürmə

– صرّ israr, təkid (lilik), inad (lılıq)

– صرّ subay

– صرّ cırlıdan, cır-cır cırlıdan; اللیل ~ sisəy

– صرّ 1) düyünçə; bağlama, bağlı; 2) pul kisəsi, çanta (*pulla*); صرّ النقود pullar; صرّ الحرّمين ~ həcc vaxtı Məkkə şə-hərinə göndərilən pullar

– صرّ = صرّ

– صرّ cırlı, cırlılmaq; səs, xışıltı; صرّ ~ dişlərin qıcırması

– صرّ pul kisəsində saxlanılan pullar

– صرّ 1) israrlı, inadlı; 2) israr edən, inad edən, təkidli

– صرّ topl. serblər

– صرّ serb; صرّ serb dili

I صرّ (u) صرّ (صرح) 1) aydın, aşkar olmaq; 2) təmiz olmaq (*qarışıq olma-yan*); صرّ (a) صرّ aydınlaşdırmaq, aşkar etmək, bəlli etmək, açmaq, açıqlamaq, izah etmək; II صرّ 1) aydın, açıq danışmaq, fikir söyləmək, rəyini bildirmək; bəyan etmək, bəyanat vermək; 2) icazə, izin, rüsxət ver-mək (*nəyə* -); III صرّ öz fikirlərini açıq, aydın ifadə etmək; bəyan etmək, açıq da-nışmaq; ~ خديجة بحبه o, Xədicəni sevdiyini açıb dedi; IV أَصَرَّ bəyan etmək; V تُصَرَّ icazə, izin, rüsxət verilmək; VI تُصَرَّ təd-ricən açıqlamaq, aydınlaşdırmaq; VII اِصْرَحَّ aydın, aşkar olmaq, açıqlanmaq

– صرّ 1) açıq anlat-ma, aydın və açıq söyləmə, bəyan etmə; bəyanat, ifadə, izahat; صرّ yaxud ادلى ~ bəyanat vermək; صرّ ~ لم يقل عن هذا لا ~ ولا o bu barədə nə açıq, nə də eyhamla bir söz demədi; 2) icazə, izin, rüsxət

– صرّ 1) aydın, aşkar, açıq, bəlli; 2) təmiz, saf, saxta olmayan

– صرّ aydınlıq, açıqlıq; صرّ ~ səmimilik; صرّ yaxud ~ açıq, aşkar, aydın

– صرّ 1) böyük bina, qəs, saray, qala; صرّ ~ من الورق oyuncaq ev; صرّ بنى عليه صروح ~ o ona böyük ümid bağlayırdı; صرّ ~ الرفاهية uğur və rifah ümidində olmaq

– 1) aydın danışan; 2) aydın, açıq, aşkar; 3) aydın, açıq şəkildə; 4) təmiz; 5) ürəyiaçıq, səmimi; 6) açıq; 7) təmiz; 8) ürəyiaçıq, ürəyiaçılıq, səmimilik; 9) açıqlıq, ürəyiaçılıq, səmimilik; 10) açıq, aşkar

– 1) aydın danışan; 2) aydın, açıq, aşkar; 3) aydın, açıq şəkildə; 4) təmiz; 5) ürəyiaçıq, ürəyiaçılıq, səmimilik; 6) açıqlıq, ürəyiaçılıq, səmimilik; 7) açıq, aşkar

– 1) aydın danışan; 2) aydın, açıq, aşkar; 3) aydın, açıq şəkildə; 4) təmiz; 5) ürəyiaçıq, ürəyiaçılıq, səmimilik; 6) açıqlıq, ürəyiaçılıq, səmimilik; 7) açıq, aşkar

– 1) aydın danışan; 2) aydın, açıq, aşkar; 3) aydın, açıq şəkildə; 4) təmiz; 5) ürəyiaçıq, ürəyiaçılıq, səmimilik; 6) açıqlıq, ürəyiaçılıq, səmimilik; 7) açıq, aşkar

– 1) qışqıran, çığır; 2) 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

– 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

– 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

– 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

– 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

– 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

– 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

– 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

– 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

– 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

– 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

– 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

– 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

– 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

– 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

– 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

– 1) qışqırmaq, çığırmaq; 2) tovuz quşu

mübarizə aparmaq; VII اِنْصَرَغَ 1) bərk qor-xudulmaq, hürküdülmək; 2) quduz olmaq, quduzlaşmaq; qudurmaq, azğınlaşmaq; VIII اِصْطَرَغَ mübarizə aparmaq, vuruşmaq

– اِصْطِرَاغٌ mübarizə
– اِصْطِرَاغٌ – mübarizə, təkbətək vuruş;
~ حیات او موت sinfi mübarizə; ölüm-dirim mübarizəsi

– اِصْطِرَاغٌ tib. epilepsiya
– اِصْطِرَاغٌ güləş (idman növü)
– اِصْطِرَاغٌ = صُرَاغٌ
– اِصْطِرَاغٌ quduzluq, qudurğanlıq
– اِصْطِرَاغٌ cilov, yüyən
– اِصْطِرَاغٌ 1) yıxılmış, devrilmiş, çevrilmiş; məğlub edilmiş; ölü; o, ölü kimi yerə yıxıldı; 2) qaplanmış, çulğalanmış, bürünmüş (nəyəsə); hökmü, təsiri altında olmaq (nəyinsə); ~ tam ümitsizliyə qapılmış

– اِصْطِرَاغٌ 1. mübarizə aparan, güləşən; 2. güləşçi; atlet

– اِصْطِرَاغٌ mübarizə, təkbətək döyüş; döyüş; ~ التيران ~ öküzlərin döyüşü; ~ حرّة ~ sərbəst güləş; ~ رومانية ~ klassik güləş; ~ يابانية ~ yapon güləşi

– اِصْطِرَاغٌ 1) qapı tayı, qapı qanadı; ~ فتح الباب على ~ه qapını taybatay açmaq; 2) misra

– اِصْطِرَاغٌ 1) məhv olma, tələf olma, həlak olma, faciəli ölüm, fəlakət; faciəli şəkildə həlak olmaq; 2) döyüş meydanı, hərbi əməliyyatlar meydanı

– اِصْطِرَاغٌ 2) مَقْتَلٌ = اِصْطِرَاغٌ c. اِصْطِرَاغٌ

– اِصْطِرَاغٌ 1. 1) epilepsiyaya tutulmuş; 2) yıxılmış, məğlub edilmiş; ölmüş (nədənsə); 2. ~ المخدرات ~ narkotiklərin qurbanı

I اِصْرَفَ (i) صَرَفَ 1) sərf etmək, xərcləmək; ~ الوقت ~ vaxtını sərf etmək, vaxtını keçirmək; ~ العناية (الاهتمام) في... diqqət yetirmək (nəyəsə); ~ اِصْرَفَ məch. məşğul olmaq (nə ilə); 2) vermək (bilet); 3) ödəmək, buraxmaq (pul kimə); 4) xırdalamaq (pulu); 5) ayırmaq, çəkmək (nədən); ~ عن النظر ~ nəzərini çəkmək, diqqət verməmək; ~ من عمله ~ işdən çıxarmaq; 6) döndərmək, daşındırmaq (nədən); 7) çəkmək, aparmaq (suyu); ~ الميه من الاراضى ~ torpağı drenaj üsulu ilə qurutmaq; 8) dağıtmaq (izdihamı, camaatı); 9) buraxmaq, harasa göndərmək (nökəri); 10) qram. təsrif etmək, hallandırmaq; 2) اِصْرَفَ (i) صَرَفَ cırıldamaq (qapı haqqında); II اِصْرَفَ 1) satmaq (malı); 2) buraxmaq (suyu); drenaj etmək, drenajlamaq; qurutmaq; 3) tib. piltə çəkmək, piltə vasitəsilə yaradan çirki çəkmək; 4) yerinə yetirmək, icra etmək, həll etmək; 5) xırdalamaq (pulu); 6) sərbəstlik vermək (nədə); 7) dövriyyəyə buraxmaq; 8) qram. təsrif etmək, hallandırmaq; IV اِصْرَفَ buraxmaq, azad etmək, başından rədd etmək (nökəri); V اِصْرَفَ 1) sərəncam vermək, bildiyi kimi hərəkət etmək, bildiyi kimi rəftar etmək (nə ilə); ~ özbaşınalıq etmək; 2) çıxış yolu tapmaq (hara); 3) təsrif olunmaq, hallanmaq, fleksiyalara və sonluqlara görə dəyişmək; VII اِصْرَفَ 1) uzaqlaşmaq, çıxıb getmək; yollanmaq (hara); 2) keçmək, ötmək (zaman haqqında); 3) özünü həsr etmək (nəyə); başlamaq, girişmək (nəyə); ~ الى السياسة ~ özünü siyasətə həsr etmək; 4) yönəldilmək (nəyə – enerji haqqında); 5) sərf edilmək, xərclənmək; yaxşı satılmaq,

tez satılmaq, işə getmək, rəvac olmaq (*mal haqqında*); 6) geri çəkilmək, imtina etmək (*nədən*); atmaq, buraxmaq, tərk etmək (*nəyi*), son qoymaq (*nəyə*), əl çəkmək (*nədən*); 7) verilmək (*sənəd, pul*); 8) *qram.* hallanmaq (*üç hal üzrə*); *خُصِّرَ* nədənsə (*məs., təhlükədən*) saxlamaq üçün dua etmək – 1) *إِصْرَافٌ* uzaqlaşma, çıxıb getmə; 2) imtina etmə (*nədən*)

– *تَصْرِيفٌ* *c.:* *القدر* ~ taleyin, bəxtin dönüklüyü

– *تَحْتَ* ~ *الوزير* 1) sərəncam; *تَحْتَ* ~ *الوزير* nazirin sərəncamında; *تَحْتَ* ~ *الاستعمار* imperializmin hökmü altında; *تَحْتَ* ~ *وضع* kiminsə ixtiyarına vermək; *تَحْتَ* ~ *مطلق* tam sərbəst hərəkət etmək səlahiyyəti verilmiş; 2) müstəqil hərəkət, tədbir; 3) davranış; 4) özbaşınalıq, qeyri-məhdud hakimiyyət, qanunu pozma; *بِـ* sərbəst, özbaşına, özü istədiyi kimi; *النهر* ~ çayın daşması

– *تَصْرِيفٌ* *c.* *تَصْرِيفٌ* 1) satış; 2) arx çəkmə; *تَصْرِيفٌ* ~ *سuyu* çəkmə, drenaj; 3) yerinə yetirmə, icra etmə, aparma; *تَصْرِيفٌ* ~ *الشؤون* işləri aparma; 4) *qram.* təsəvvif etmə, hallandırma; *تَصْرِيفٌ* ~ *علم* sözdəyişmə haqqında elm, morfologiya

– *تَصْرِيفٌ* *c.* *تَصْرِيفٌ* 1) sərraf, pul dəyişməklə məşğul olan; 2) kassir (*bankın, müəssisənin və s.*); 3) vergiyiğan

– *تَصْرِيفٌ* *c.* *تَصْرِيفٌ* – kassir qadın; *تَصْرِيفٌ* ~ *بilet-satan qadın*

– *تَصْرِيفٌ* 1) pulxırdalama; 2) sərraflıq, kas-sirlik; 3) bank işi

– *تَصْرِيفٌ* 1) xırdalama; 2) xərcləmə, sərf etmə; buraxma (*vəsait*); ödəmə; 3) azad etmə (*nökəri, qulluqçunu iş qurtarandan sonra*);

4) qurutma; suyu çəkmə, drenaj; *الرئى والـ* suvarma və drenaj; *الرئى* ayırıcı kanal; 5) *qram.* təsəvvif etmə, hallandırma; *ممنوع من* ~ *hallanmayan*; *علم* sözdəyişmə haqqında elm, morfologiya; *... به النظر عن* ... baxmadan, ... baxmayaraq

– *صِرْفٌ* 1) sırf, xalis; *ـا* xalis şəkildə;

2) sadə, bəsit

– *صِرْفٌ* 1. qrammatik; morfoloji; 2. qrammatika mütəxəssisi

– *صِرْفِيَّةٌ* pul dəyişmək üçün komisiyon haqqı

– *صِرْفٌ* *c.* *الزمان* ~ taleyin, bəxtin dönüklüyü; *المفاوضات* ~ danışıqların gedişində gözlənilməz dəyişikliklər

– *صِرْفٌ* cırıltı

– *صِرْفِيَّةٌ* bank işi

– *صِرْفِيَّةٌ* 1) sərraf, puldəyişdirən; 2) bankir, bank sahibi

– *مُتَصْرِفٌ* *qram.* fleksiya üsulu üzrə dəyişən; *اللغات السـة* flektiv dillər

– *مُتَصْرِفٌ* hakim, qəza rəisi, dairə rəisi;

– *لواء بغداد* ~ Bağdad əyalətinin qubernatoru

– *مُتَصْرِفِيَّةٌ* *c.* *مُتَصْرِفِيَّةٌ* – mütəsərrəfiyyə (*inzibati dairə, qəza*)

– *مُتَصْرِفٌ* 1) satış; 2) məsrəf, xərc, xərclənən pul

– *مُتَصْرِفٌ* *c.* *مُتَصْرِفٌ* bank; bankir kontor; *صاحب الـ* bank sahibi, bankir

– *مُتَصْرِفٌ* *c.* *مُتَصْرِفٌ* ayırıcı kanal, suyu çəkmək üçün arx; drenaj borusu

– *مُتَصْرِفِيٌّ* bank *كفالة سـة* bank təminatı; *مكتب* bank kontor; *ورقة سـة* banknot, bank kredit bileti; *شيك* bank çeki

– *مُتَصْرِفٌ* 1) sərf edilmiş, xərclənmiş; 2) məşğul (*نـا الـ*); *كان نـا الـ* nə iləsə məşğul olmaq

– مَصَارِيفُ, مَصْرُوفَاتُ c. مَصْرُوفٌ xərcələr; خالص المصاريف ~ cibxərçi; franko-; مصاريف poçt xərcələri; مصاريف yaxud sığorta xərcələri; وفى المصاريف məhkəmə xərcələri; xərcələrin yerini büsbütün doldurmaq

– مُنْصَرَفٌ 1) çıxış yeri, çıxış; 2) ötmə, keçmə; 3) getmə; yaxasını qurtarma, canını qurtarma; ~ لبس لنا عنه bundan canımız qurtarmayacaq; 4) satış

– مُنْصَرَفٌ gram. dəyişən, üç hal üzrə hallanan; ~ غير iki hal üzrə dəyişən, hallanan; ~ اسم ikihalı isim

I صَرَمَ, صَرَمٌ 1) kəsmək, vurmaq, üzmək, yarmaq, ayırmaq; 2) ayrılmaq, üzmək, kəsmək; 3) qalmaq, keçirmək (vaxt, harada) (فى) صَرَمَ (u) صَرَامَةٌ 1) ciddi, sərt olmaq; kəskin olmaq; qəddar olmaq; 2) iti olmaq; II صَرَمَ münasibətləri kəsmək, ayrılmaq; III صَرَمَ münasibətlərə son qoymaq, ayrılmaq; V تَصَرَّمَ sona yetmək, qurtarmaq; ötmək, keçmək (vaxt); VII اِنْصَرَمَ 1) ötmək, keçmək, bitmək, qurtarmaq, tamam olmaq (vaxt); ~ o öldü; 2) ayrılmaq, kəsilmək, vurulmaq

– صَارَمٌ 1) ciddi, sərt; 2) kəskin, kəsərli, iti (məs., qılınç); 3) bərk, ağır

– صَرَامَةٌ 1) ciddilik, sərtlik; 2) itilik, kəsərlilik; 3) bərklik

– اِنْصَرَمَ anat. düz bağırsaq, gödən (müq. et سَرَم)

– صَرَمٌ, صَرَمٌ ayrılma, münasibətləri kəsmə

– صَرَمَاتِيَّةٌ c. صَرَمَاتِيَّةٌ çəkməçi

– صَرَمَاتِيَّةٌ c. صَرَمَاتِيَّةٌ çəkmə, başmaq

– صَرَمَةٌ c. صَرَمٌ köhnə başmaq

– صَرَمٌ c. صَرَمٌ kiçik sürü

– صَوَارِمٌ c. məcaz. qılınclar

– مُنْصَرِمٌ keçən, ötən

I صَرَى (i) صَرَى qabaqda getmək

– صَارِيَّةٌ, صَوَارٍ c. صَارِيَّةٌ, صَارٍ 1) dor ağacı; 2) uzun ağac, şüvül; dəstə, sap (məs., bay-rağın); 3) yan taxta (qapının, pəncərənin)

– اَصْطَبَةٌ bax əlifba sırası ilə

– مَصَاطِبُ c. مَصْطَبَةٌ, مَصْطَبَةٌ mastaba, daş meydança, səki, terras; terras əkinçiliyi

I صَعَبٌ (u) صُعُوبَةٌ ağır, çətin, əziyyətli olmaq (kimin üçün على); II صَعَبٌ ağırlaşdırmaq, çətinləşdirmək, əziyyətli etmək; V تَصَعَّبٌ çətinlik yaratmaq, çətinləşdirmək; VI تَصَاعَبٌ 1) çətinlik yaratmaq (kimin üçün مع); 2) yola gəlməz, tərs, inad olmaq; X اِسْتَصْعَبَ 1) ağır, çətin, əziyyətli hesab etmək; 2) yola gəlməmək, razı olmamaq

– صَعَابٌ c. صَعَابٌ ağır, çətin; الارضاء ~ çətin razı salınan, çətin yola gələn; الاحتمال ~ çətin ehtimal edilən, çətin dözülməz, çox ağır; المراس ~ tərs, inad; möhkəm valyuta; c. çətinliklər

– صُعُوبَةٌ çətinlik, ağırlıq

– مَصَاعِبُ c. çətinliklər, maneələr, əngəllər

– صَعَتْرٌ bot. kəklikotu

I صَعَدَ (a) صُعُودٌ 1) qalxmaq, çıxmaq, yüksəlmək; uçub qalxmaq, havaya qalxmaq (təyyarə); ~ السلم pilləkənə qalxmaq; الجبل ~ dağa qalxmaq; 2) oturmaq (tramvaya və s.) 3) qaldırmaq (nəyi بـ); II صَعَدَ 1) tez-tez, uzun müddət qalxmaq, çıxmaq; 2) buxarlandırmaq, buğlandırmaq, buğa çevirmək, sublimə etmək; 3) yenidən mənalandırmaq, başqa cür dərk etmək (sözləri); 4) qaldırmaq; ... نظره الى ~ nəzərini ... qaldırmaq, (فى)...

başını qaldırır ... nəzər salmaq; 5) Yuxarı Misirə yollanmaq; IV أُصْعَدَ 1) qaldırmaq, yuxarı çəkmək; 2) salmaq (*məs., qışqırıq, hay-küy*); 3) Yuxarı Misirə yollanmaq; V تُصْعَدُ 1) qalxmaq; 2) buxarlanmaq; uçub getmək; VI تُصَاعِدُ 1) tədricən, getdikcə qalxmaq (*alov, tüstü*); 2) başqaları ilə birlikdə qalxmaq; X اِسْتَصْعَدَ qalxmaq; السلم ~ pilləkənə qalxmaq

– تُصَاعِدُ 1) tədricən qalxmaq; 2) eskalasiya, tədricən, durmadan getdikcə genişlənmə, yüksəlmə

– ضرائب مُتَصَاعِدٌ getdikcə artan, mütərəqqi; ضرائب مُتَصَاعِدٌ mütərəqqi vergilər

– تُصْعِدُ 1) qaldırmaq; 2) tədricən, getdikcə qaldırmaq, gücləndirmək; الحرب ~ müharibənin getdikcə genişləndirilməsi; 3) buxarlanmaq, sublimə etmə

– اَصْعَدُ c. اَصْعَدُ qalxan; فـا və daha artıq; bundan sonra, gələcəkdə

– صَوَاعِدُ c. صَوَاعِدُ stalaqmit (*mağaraların dibində yuxarıdan tökülən damcılardan əmələ gələn əhəngli ərp*)

– صُعْدُ yüksəklik; ~ yuxarı, üzüyuxarı
– صُعْدَاءُ dərin nəfəs; النَّفْسُ نَفَسٌ nəfəsini dərmək

– صُعْدَاتُ c. صُعْدَاتُ 1) qaldırmaq, yüksəltmək; 2) yüksək, uca yer

– صُعُودُ qalxmaq, çıxmaq; havaya qalxmaq (*təyyarə haqqında*)

– صُعُودِي qaldırıcı
– صُعْدَاتُ 1) yayla, صُعْدُ , اَصْعِدُ c. صُعْدُ

dağlıqda olan düzən yer; 2) məcaz. yer, torpaq, sahə; واحد اجتماع الناس في ~ insanlar bir yerə toplaşdılar; واحد كلهم في ~ onlar hamısı bir mövqedədirlər; الوطني على ~ milli

nöqteyi-nəzərdən, milli müstəvidə; على ~ beynəlxalq münasibətlər sahəsində; العلاقات السياسية ~ diplomatik əlaqələr müstəvisində; في ~ الثقافي iqtisadiyyat (mədəniyyət) sahəsində; في ~ عشرين 20 funt hüdudunda

– صُعْدِي Yuxarı Misir əhli

– مَصْعَدُ el. anod

– مَصْعَدُ c. مَصْعَدُ qaldırıcı, lift

I صَعَرَ (a) 1) üz-gözü əyilmək (*nifrətdən*), üzünü, üz-gözünü turşutmaq, ağzını büzmək; 2) cinlənmək, hirsəlmək, qızmaq, özündən çıxmaq; II صَعَرَ üz-gözünü əymək, ağzını büzmək; ~ وجهه (xə) üz-gözünü əymək, üz-gözünü turşutmaq (*narazılıqdan, məmnunsuzluqdan*); VII اِصْغَرَ quduz olmaq, quduzlaşmaq, qudurmaq

– صَعْرَانُ quduz, qudurmuş

I صَعَقَ (a) 1) ildırım vurmaq; 2) heyrətə salmaq, çaşdırmaq, mat qoymaq; 3) məch. mat qalmaq, heyran qalmaq (*nəyə* ~); IV اَصْعَقَ vurub gicəllətmək; huşunu başından almaq

– صَاعِقٌ 1) ildırımla vuran; 2) ildırım sürətli; حرب صَاعِقٌ ildırım sürətli müharibə

– صَاعِقَةٌ c. صَاعِقَةٌ ildırım zərbəsi; şimşək; الصواعق مائعة (شارى) ~ zərbə qüvvələri; وقع نعي هذا الرجل وقع الـ على ildırımkeçirən; bu insanın ölüm xəbəri ildırım vurmuş kimi hamını sarsıtdı

– صَعَقٌ ildırım, gurultu, guruldama

– صَعَقٌ ildırım vurmuş

– مَصْعُوقٌ ildırım vurmuş; ildırım vurmuş

kimi

صُعْفَرُ kürü (*dişi balıq yumurtacıqları*)

– صَعْلَاءُ q. اَصْعَلُ kiçikbaş, başı kiçik olan

I صَفَّ (a/u) yerləşdirmək, yerbəyər etmək, düzmək; qablaşdırmaq; II صَفَّ 1) sıra ilə, səf-səf düzmək; 2) qaydaya salmaq; ئَصَفَّ ~ saçları daramaq, düzmək; VI ئَصَفَّ sıraya düzülmək, sıra ilə düzülmək; VIII اِصْطَفَّ sıraya düzülmək, sıra ilə düzülmək

– 1) sıraya düzmək; 2) qaydaya salmaq; ~ الشعر ~ saçları darama, saç düzüümü

– 1) صُفُوف c. صف; cərgə; 2) dərəcə; 3) sinif (*şagirdlərin*), kurs (*tələbələrin*); 4) növbə

– 1) صَفَّ c. صفه; 2) rəf; karniz; 3) talvar, örtü

– صفی sırası; adi
– وصل الى مصافّ sıra, xətt; مصافّ c. مَصَفَّ

المشهورين məşhur alimlər sırasına qoşulmaq

I صَفَّ (ə) صَفَّ 1) bağışlamaq (*hansısa gü-nahı kimə* (عن)); 2) yastılmaq, yastılatmaq, yastılaşıdırmaq, yastı hala salmaq; 3) metal üz çəkmək; II صَفَّ 1) yastılmaq, yastılatmaq, yastılaşıdırmaq; hamarlamaq, vərdənə-ləmək; الحديد ~ dəmiri yaymaq; 2) tənəkə-lər, lövhələr kəsmək; 3) üz çəkmək (*qızıl, gümüş*); 4) metal üz çəkmək, zirehləmək, zireh vurmaq, üzərini zirehlə örtmək; 5) döy-mək (*dəmiri, poladı*); III صَفَّ əlini sıxmaq, əl verib görüşmək; ~ باليد kiminsə əlini sıxmaq; V ئَصَفَّ 1) diqqətlə baxmaq, nə-zərdən keçirmək; səhifələmək; 2) tənəkə-tənəkə, lövhə-lövhə kəsilmək; VI ئَصَفَّ əl verib görüşmək, bir-birinin əlini sıxmaq; X اِسْتَصَفَّ 1) üzr istəmək, günahının bağış-lanmasını istəmək; 2) mətb. stereotipdən çap etmək

– ئَصَفَّ zirehləmə; zireh

– صَفَّ bağışlayan; alicənab, cömərd

– صَفَّ topl. daş lövhələr; الحقول ~ çöl şpatı

– صَفَّ bağışlama

– 1) صَفَّ c. صَفَّ, صَفَّ 2) üz, səth; 2) yan; yamac, dağın döşü; ضرب عنه fikir ver-məmək, diqqət yetirməmək; üstündən sü-kutla ötmək

– 1) صَفَّات c. صفحة; 2) üz; üz tərəf (*nəyinsə*);

– 2) سَه-هيفə; بياض ~ təmiz səhifə; بياض ~ bir işə başlamaq (*hər fən.: təmiz səhifədən baş-lamaq*); 3) səth, güzgü (*suyun*); 4) الماء ~ suyun səthində, üzündə

– صَفَّ = صَفَّ

– 1) صَفَّ qalay; 2) tənəkə, ağ dəmir, tə-bəqə dəmir; مشغولات من التənəkə məmu-latı

– 1) صَفَّات c. صفحة; 2) tənəkə qab, tənəkə qutu; 3) bidon; 4) təbəqə; lövhə; الصمام ~ radio lampasının anodu; taxta-puş dəmiri; صفائح المعادن (الحديد) prokat (*metal məmulat*); 5) səfihe (*üs-tündə bir lay at olan kökə*)

– 1) صَفَّ əl sıxma, əl vermə

– 1) صَفَّ stereotip -i/-ı; طبعة stereotip nəşri

– 1) صَفَّ metal üz çəkilmiş; 2) zirehli; 3) zirehli avtomaşın; zirehli avtomobil; 4) zirehli qatar; 5) motorlu di-viziya; 6) yastı, düz; dolixokefal (*uzunsov başlı adam*)

– 1) صَفَّ 2) mətb. stereotip

– 1) صَفَّ yayma dəzgahı

I صَفَّ (i) صَفَّ bağlamaq; buxovlamaq; 2) صَفَّ = I; IV اِصْفَد = I ~ zəncirləmək; II صَفَّ = I

~ اليدين zəncir, buxov; c. صِفَادٌ, صَفْدٌ –
qandal

I صَفَرٌ (i) صَفِيرٌ fit çalmaq; vıyıldamaq (*külək*); fişıldamaq (*ilan*); صَفَرٌ (ə) صَفَرٌ boş olmaq, içində heç bir şey olmamaq; II صَفَرٌ 1) fit çalmaq, fit vermək (*buxar gə-misi haqqında*); 2) fişıldamaq (*ilan*); 3) fitə basmaq; 4) sarı rəngə boyamaq; 5) boşaltmaq; IV أَصْفَرٌ 1) boşaltmaq; 2) əli boşaltmaq; IX إِصْفَرٌ 1) sarılmaq; 2) solmaq (*üzü-nün rəngi*)

– sarı; 2) solğun; 1) صُفْرٌ *c. صَفْرَاءُ q. أَصْفَرٌ* – sarı həmkarlar ittifaqları; 2) النِّقَابَاتُ الصَّفْرَاءُ *tasn. qızıl və zəfəran; 3) الرِّثَانُ qızıl; 4) الاصْفَران* – sarı qızdırma; 5) الْحَمَى الصَّفْرَاءُ *tib. vəba, ovma; 6) ابتسامة صفراء* dodaqcucu gülümsəmə

– ۱) صَفَرٌ sarılıq; 2) solğunluq
– ۱) فِيتٌ verən, fit çalan; 2) yaxşı fit
çalan, fit çalmağı xoşlayan

– 1) صَفَرٌ sarılıq, sarı rəng; البيض ~ yumur-
tanın sarısı; ~ ابو tib. sarılıq, sarılıq azarı;
2) هَمَّحٌ الشمس ~ axşam çağı (günəşin bat-
masına az qalmış); axşam şəfəqi

- صَفَّارٌ sarılıq, sarı rəng
- صَفَّارٌ tökməçi (*mis tökən fəhlə*)
- صَفَّارَةٌ c. صَفَّارَاتٌ. صَفَّافِيرُ fit; الرعاة ~ tütək; اطلقت صفارات الانذار *məch.* havadan təhlükə signalı verildi

– صَفَّارِيَّةٌ c. اتُّ – sarıköynək, sarısandál,
zərd (*quş*)

— صَفَرٌ, صَفَرٌ¹ *həmç.* الخير ~ səfər (*hicri-qəməri təqviminin 2-ci ayı – 29 gündür*)

– صَفَرٌ² 1) *tib.* sarılıq; 2) bağırsaqqurdu, askaridlər

– 1 صَفْرٌ fit
– 2 صَفْرٌ, صَفْرٌ boş; ~ əliboş (اليدى)

– sıfırdan تحت الـ (1) أُصْفَارٌ c. صِفْرٌ –
 الـ المطلق yuxarı; فوق الـ aşağı;
 sıfır أخذ الـ yaxud حصل علی~ mütləq
 (dərsindən ən aşağı qiymət) almaq; انطلق
 sıfırdan (heç nədən, boş yerdən) başlamaq;
 جمع الصفر toplamaq (heç bir nəticə
 əldə etməmək); فی الساعة الـ hər b. saat
 sıfır-sıfırda (məs., hücumun başlanması);
 حدد ساعة qəti hərəkət vaxtını müəyyən etmək;
 2) heç, heç nə; علی الیسار heç-
 dir, heç bir əhəmiyyəti yoxdur (hər fən.: o,
 boş sıfırdan artıq bir şey deyildir)

– 1) صَفْرٌ, صَفْرٌ sarı mis, latun; bürünc;
2) kızıl

— 1) صَفْرَاءُ — *tib.* xolesistit, öd kisəsinin iltihabı; *tib.* axoliya, bağırsaqlara öd daxil olmasının kəsilməsi; 2) qızıl

– sarı kızdır- الحمى السرة öd -i/-1; صَفْرَاوِيّ
ma; ضحكة هـ acı gülüş

– صُفْرَةٌ 1) sarılıq, sarı rəng; 2) solğunluq
– صَفَرِيَّاتٌ c. askaridlər

– *فَيْفِيرٌ* *fīt*; *حروف الـ fon.* fişiltılı samitlər
(ز، ص، س) *مزعج* ~ *həyəcanlı fīt*

صَفَفَ (*saçlarını*) daramaq, düzəltmək
– صَفَافٌ *topl., bot. söyüd*; بَاكٍ ~ salxım

söyüd, sallaq söyüd
 – صَفْصَافَةٌ c. اتُّ – söyüd; مستحية ~ yaxud

~ باکیه salxım söyüd, sallaq söyüd
– صَفْصَفٌ c. صَفَافٌ düzənlik, düzəngah,

düzən; ~ قاع düz, boş yer
— صَفْصَفَةٌ darama, düzmə

I صَفَعُ (ə) üzə zərbə vurmaq, sillə vurmaq, sillə ilisdirmək, sillələmək

– صَفَعَاتُ c. صَفْعَةٌ üzə vurulan zərbə, sillə, şillə, şapalaq

I صَفَقَ (i) صَفَقَ 1) vurmaq, şappıldatmaq, əl çalmaq; بجناحيه ~ qanad çalmaq (*quş*); 2) örtmək, çırpmaq (*qapını*); 3) əl vermək, razılaşmaq, sövdələşmək; 4) bir qabdan o birinə tökmək (*şərabı təmizləmək üçün*); durultmaq, çalxalayıb çökdürmək; təmizləmək, saflaşdırmaq, şəffaflaşdırmaq; الدم ~ *tib.* qan köçürmək; صَفَقَ (u) صَفَاقَة 1) qalın və möhkəm olmaq; 2) utanmaz, həyasız, vicdansız olmaq; II صَفَقَ 1) əl çalmaq, alqışlamaq; صَفَقُوا بملء ايديهم ~ qanad çalmaq; 2) salamlamaq (*kimi-nəyi* -); 3) bir qabdan o birinə tökmək, durultmaq, saflaşdırmaq, şəffaflaşdırmaq; IV أَصَفَقَ köçürmək (*qan*); VII إِنْصَفَقَ örtülmək, çırpılmaq (*qapı*); VIII إِنْصَطَفَ cingildəmək (*pəncərə şüşələri*), çırtılmaq, çatırdmaq (*yanan ağaclar*); guruldmaq (*dalğalar*)

– إِنْصَفَقَ qanköçürmə

– إِنْصَفَقَ alqışlar; الحاذَّ العاصف *yaxud* الـ الحاذَّ gurultulu alqışlar

– صَفَقَ c. صَفَقَ birləşdirici toxuma qışası, qarın boşluğu divarlarını və üzvlərini örtən qışa, periton; التهاب *tib.* peritonit, qarın boşluğu qışasının iltihabı

– صَفَاقَة 1) qalınlıq; 2) həmç. الوجه ~ gönü-qalınlıq, həyasızlıq, vicdansızlıq, utanmazlıq; وقاحة ~ a) həyasızcasına; b) utanıb qızarmadan

– صَفَقَ 1) çalma, döymə; الباب ~ qapını döymə; 2) köçürmə; الدم ~ qanköçürmə

– صَفَقَات c. صَفَقَة sövdə, ticarət sazişi; ~ عقد saziş bağlamaq, sövdələşmək; رابحة ~ qazanlı (*xeyirli*) sövdələşmək; خاسرة ~ ziyanlı (*xeyirsiz*) sövdələşmək; المغبون ~ *məcaz.* aldatma, fırıldaq

– صَفَاق 1) qalın; 2) həmç. الوجه ~ gönüqalın, həyasız, utanmaz, vicdansız

– مَصَافِقُ, مَصَفَقُ c. مَصَفَقُ birja

– مَصَفَقُ 1. alqışlayan; 2. c. ات ~ həmç. mus.

şaqqıldaq

I صَفُونُ (i) صَفُونُ 1) dırnaqla yer eşmək (*at haqqında*); 2) fikirləşmək, düşünmək

– صَفَانُ dırnaqla yer eşən (*atın epiteti*);

~ دِرْنَاغِي جَوَاد dırnağı bərk at

– أَصْفَانُ c. صَفَنُ anat. xayalıq, xaya torbası

– صَفِينَة bot. ardıc, ardıc kolu

وصف *bax*: صَفَة

I صَفَا (u) صَفَا təmiz, şəffaf, aydın olmaq; buludsuz olmaq; II صَفَى 1) təmizləmək, süzmək, süzgəcdən keçirmək, saflaşdırmaq (*qəndi*); 2) çəkib aparmaq (*suyu*); qurutmaq; 3) təsviyə etmək, ləğv etmək; الأوراق المالية ~ *maliy.* qiymətli kağızları nağd pula dəyişdirmək; الخشب ~ taxtanı yonmaq, rəndələmək; III صَفَى mehribanlıq, səmimiyyət göstərmək, dostcasına münasibət bəsləmək (*kiməsə*); IV أَصَفَى 1) səmimiyyətlə yanaşmaq (*kimə – təs. h. yaxud* -); 2) vermək, hədiyyə etmək (*kimə-nə* -); V نَصَفَى təmizlənmək, süzgəcdən keçirilmək, süzülmək; VI تَصَفَّى 1) səmimi münasibət bəsləmək; bir-birini sevmək; 2) barışdırılmaq; VIII إِنْصَطَفَى seçmək; X إِنْصَفَى 1) müsadirə etmək; büsbütün götürüb aparmaq; 2) təmizləmək; 3) təsviyə etmək, ləğv etmək, fəaliyyətini dayandırmaq; 4) seçmək, seçib götürmək; 5) nağd pula çevirmək (*əmlakı*)

– إِنْصَفَا مُسَادِرَة etmək

– إِنْصَفَا seçmə; seçib götürmək; seleksiya;

تَبْيِيْعِي ~ təbii seçmə; علماء ~ seleksionerlər, seleksiya mütəxəssisləri

– إصْطِفَائِي 1. seleksiya -i/-ı; 2. seleksiyaçı
 – تُصَافٍ 1) səmimi dostluq; 2) barışma, barış
 – تَصْوَئِي təsviyəçilik -i/-ı
 – تُصْفِيَّة 1) təmizləmə, süzmə, süzgəcdən keçirmə; saflaşdırma; durulaşdırma (*mayeni*); 2) təsviyə etmə, ləğv etmə; tənzimləmə (*məsəlani*); 3) *idm.* seçmə yarışları; ~ فارة rəndə
 – صَافٍ q. صَافِيَّة 1. saf, təmiz, xalis, şəffaf, aydın, buludsuz (*səma*); صَافِي الأيراد xalis gəlir; ~ ربح xalis mənfəət; صَافِي النِّيَّة saf niyyət; 2. 1) netto, xalis çəki, qabsız çəki; 2) qalıq
 – صَافٍ qadın saç düzümündə işlədilən bəzək (*qızıl, yaxud gümüş pullar*)
 – صَافٍ topl. daşlar; qayalar
 – صَافٍ 1) saflıq, təmizlik, şəffaflıq, aydınlıq; buludsuzluq (*səmanın*); 2) səmimilik; 3) səfa, nəşə, rahatlıq; العيش ~ səfalı, ürək-açan, xoş həyat
 – صَافٍ c. صَفَوَاتٍ daş
 – صَفْوٌ 1) saflıq, şəffaflıq, aydınlıq; buludsuzluq (*səmanın*); 2) səmimilik
 – صَفْوَةٌ 1) seçmə; 2) ən yaxşılari; الـ المختارة seçilmişlər; ~ زبائنه kiminsə ən yaxşı müş-təriləri; ~ القول bir sözlə
 – صَفْوٌ 1. saf, təmiz, aydın, şəffaf; 2. c. أَصْفِيَاءُ seçilmiş; səmimi dost
 – صَفْوَةٌ qarşılıqlı münasibətlərin saflığı, təmizliyi
 – مُصْنَفِي 1. seçilmiş; seçmə; 2. *xüs. ad k.* Mustafa (*Məhəmməd peyğəmbərin epiteti*)
 – مُصْفًى təmizlənmiş; təmiz
 – مُصْفًى q. مُصْفِيَّة təsviyəçi
 – مُصْفًى c. مَصَافٍ 1) filtr; ~ تكرير النفط ~ neft-təmizləmə qurğusu; ~ الزيت ~ yağ filtri; 2) süz-gəc, ələk, kəfgir

(صَقَب) III صَاقِبٌ 1) yaxınlıqda olmaq; 2) yaxın, qohum, oxşar, bənzər olmaq
 – مُصَاقِبَةٌ yaxınlıq, qohumluq, oxşarlıq, bənzərlik
 – صَوَاقِيرُ c. صَافُورُ külüng
 – صَوَاقِيرُ c. صَافُورَةٌ 1) *anat.* kəllənin iç yuxarı hissəsi; 2) külüng
 – صَقَّارٌ şahinsaxlayan, şahin ovunu idarə edən
 – صَقْرٌ c. صُفُورٌ, أَصْقَرٌ şahin, qızılquş; qırğı; ~ الليل *zool.* çobanaldadan; ~ الزول *zool.* cırcırma
 I صَقَعَ (a) صَقَعَ (a) banlamaq (*xoruz*); 2) *məch.* donmaq; soyumaq; II صَقَعَ donmaq
 – أَصْقَعٌ yalançı
 – أَصْقَعٌ = صَقَعَ
 – صَقَّاعٌ banlama
 – أَصْقَعَةٌ c. صَقَعَ örtük (*qadının üzünün*); ~ الغاز ~ öleyhqaz
 – أَصْقَاعٌ c. صَقَعَ 1) yer, torpaq sahəsi; 2) rayon, vilayət; ərəzi
 – صَقْعَانٌ donmuş, buzlanmış
 – صَقْعَةٌ bərk soyuq, şaxta
 – صَقِيعٌ 1) şaxta; 2) buz
 – مَصْقَعٌ c. صَقَعَ bəlağətli, fəşahətli; gözəl nitq qabiliyyəti olan
 I صَقَّلَ (u) صَقَّلَ 1) pardaqlamaq, parıldatmaq, cilalamaq, hamarlamaq, sığal vermək; 2) *məcaz.* nazikləşdirmək; 3) *məcaz.* bərkitmək; ~ه التجربة (التجارب) təcrübə onu bərkitmişdi; VII إِنْصَقَلَ pardaqlanmaq, cilalanmaq, sığal çəkilmək
 – صَقَّالٌ sığal çəkmə, pardaqlama, parıldatma
 – صَقَّالٌ pardaqcı, cilalayıcı

– صَقَالَةٌ *c.* صَقَائِلُ taxta səki, taxta körpü, gəzdirmə körpü; taxtabənd; dirək (*məs., tənəklərin altına vurmaq üçün*)

– صَقِيلٌ Siciliya -i/-1; siciliyalı

– صَقِيلٌ parlaq, sığallı, cilalı

– صَقَالٌ = صَقَائِلُ, صَقَائِلَةٌ *c.* صَقِيلٌ

– مَصَقَّةٌ *c.* مَصَقْلٌ pardaxlama aləti

– مَصْقُولٌ pardaxlanmış, parlaq, cilalanmış, cilalı; ~ ورق velen kağızı (*əla qalın kağız*)

– صَقَالِيَّةٌ *c.* صَقْلِيٌّ slavyan

I صَكَ (ə/u) 1) bağlamaq, qıfılmaq, kilidləmək (*qapını*); 2) vurmaq, döymək; ~ صدره sinəsinə vurmaq; VIII إصطكٌ şaqqıl-damaq (*dişlər*); əsmək (*dizlər*)

– صَكَكٌ *c.* صَكَكٌ akt, sənəd, qəbz; ~ الانتداب mandata və-siqə ~ ittihamnamə; ~ البيع qabaqcadan satış vəsiqəsi; 2) çek; ~ مصرفى bank çeki

– صَكَّةٌ (*nəyinsə – istinin, soyuğun*) qızgın vaxtı, ən yüksək həddi; ~ الشتاء qışın oğlan çağı; ~ الصيف yayın qızmar vaxtı

I صَلَّ (a/i) صَلِيلٌ cingildəmək, şaqqıldamaq

– صِلَالٌ *c.* صِلَالٌ ilan (*zəhərli*); ~ مصرى kobra

– صَلِيلٌ cingilti, şaqqıltı

I صَلَبَ (i) 1) çarmıxa çəkmək; 2) dayaq vurmaq, dayaq vermək; ~ صَلَبٌ (u) bərk, cod, quru olmaq; möhkəm, mətin olmaq; II صَلَبَ 1) bərk, cod, quru etmək, qurutmaq; bərkitmək, möhkəmlətmək; 2) xaç çəkmək; 3) dayaq vurmaq, dayaq vermək; ~ ürəyi sərtləşdirmək, amansızlaşdırmaq; V تُصَلَّبَ 1) bərkimək, qurumaq, bərk, quru olmaq; 2) qurumaq (*meyit haqqında*); 3) keyləşmək (*bədən üzvləri*); 4) möhkəm,

mətin, inadlı olmaq (*nədə فى*); VI تُصَالِبُ qollarını çarpazlamaq

– تُصَلَّبُ bərkimə, bərkəşmə, quruma; ~ التاجى tib. otoskleroz; ~ الاذن الداخلية tib. tac damarların sklerozu; ~ الشرايين yaxud tib. arterioskleroz

– هَمْيٌ صَالِبٌ *həmç.* titrədib-qızdırma

– صَلَابَةٌ 1) bərklik, möhkəmlik; mətinlik, inadlılıq; ~ الرأى tərslik, inadçılıq

– صَلَبٌ çarmıxa çəkmə

– 1) صَلَبٌ anat. onurğa, bel sümüyü, bel sütunu; 2) ilik

– صَلَبٌ bərk, quru, möhkəm; ~ الرأى tərs, inadçı; yekəbaş, kütbeyin, qalın-qafa

– 1) صَلَابٌ *c.* 2) صَلَبٌ onurğa, bel sütunu; 2) bel; oma sümüyü; 3) mətn; mahiyyət; məğz, özək, can (*nəyinsə*); ~ الكتاب kitabın mətni; ~ البيان bəyannamənin mətni; ~ الموضوع mövzunun mahiyyəti; ~ المعاهدة sazişin mətni; ~ اللغة العربية ərəb dilinin lüğət tərkibi; ~ التاريخ tarixin dərin qatlarında; ~ من همدومه onun doğma oğlu; ~ öti etindən, qanı qanından

– 3) صَلَبٌ polad; ~ لا يصدأ paslanmayan polad

– صَلْبَةٌ dirək, dayaq

– صَلْبَةٌ anat. sklera (*göz almasının qeyri-şəffaf xarici qışası*)

– صَلْبٌ polad, poladdan düzəldilmiş

– 1) صَلْبَانٌ, صَلْبٌ *c.* صَلْبٌ

Qırmızı Xaç; ~ اسود yaxud ~ svastika (*ucları düzbucaq şəklində əyilmiş xaçşəkilli qədim hind dini nişanı; bu şəkildə olan faşist nişanı*); a) عود الدين. xaç ağacı (*Məsihin çarmıxa çəkildiyi ağac*); b) bot. pion (*iri qırmızı ya ağ çiçəkli bəzək bitkisi*); 2) xaç

nişanı; ~ يوم Nilin daşmasının qurtardığı gün

– صَلْبٌ 1) güclü; 2) bərk, möhkəm, sərt; ~ هو عربى ~ cod su; 3) saf, təmiz mənşəli; ~ o, xalis (əsil) ərəbdir

– عربى mənşə təmizliyi, əsil-nəsəb; عربى خاليس xalis ərəb

– صَلِب الحروب السة 1. xaç -i/-ı; صَلِب müharibələri, xaç yürüşləri; 2. xaçlı, əhli-səlib

– صَلْبٌ c. bot. xaççiçəklilər
– صَلْبٌ c. اتّ – dörd yol ağzı, yolayrıcı
– صَلْبٌ 1) çarımxa çəkilmiş; 2) dayaq verilmiş, dayaq vurulmuş

I صَلَتْ hamar və parlaq olmaq; IV صَلَتْ siyirmək (məs., qılınclı)

– صَلْبٌ c. صَلْبٌ barama
– صَلْبٌ c. صَلْبٌ bax: əlifba sırası ilə

I صَلَحَ , صَلَحَ (ə) صَلَحَ yaxud صَلَحَ (u) صَلَحَ 1) yaxşı, düz olmaq; qaydasında olmaq; yararlı, münasib olmaq, yaramaq (nəyə ~); 2) saleh, mömin olmaq; 3) yaxşılaşmaq; II صَلَحَ 1) yaxşılaşdırmaq; yararlı hala salmaq, yararlı etmək; düzəltmək, qaydaya salmaq; ~ الاراضى ~ meliorasiya etmək; 2) təmir etmək; III صَلَحَ barışmaq, sülh bağlamaq (kiminlə ~); barışdırmaq (kimi kimlə ~); aralarını düzəltmək (kiminlə kimin ~); IV صَلَحَ 1) islah etmək, yaxşılaşdırmaq; yararlı etmək; qaydaya salmaq, düzəltmək; ~ السهوى ~ səhvi düzəltmək; 2) təmir etmək; 3) islahat aparmaq, islahat yolu ilə dəyişdirmək; 4) barışdırmaq (kiminlə ~); V صَلَحَ 1) yararlı olmaq, düzəldilmək; 2) təmir edilmək; VI صَلَحَ bir-birilə barışmaq, sülhə gəlmək; VII صَلَحَ 1) yaxşılaşmaq, qaydaya

salınmaq; 2) düzəlmək, islah edilmək (cina-yətkar haqqında); VIII صَلَحَ 1) yaxşılaşmaq, düzəlmək; 2) barışmaq (kiminlə ~); 3) razılaşmaq (kiminlə – nə ilə); şərtləşmək, sözləşmək, razılaşmaq (nə barədə ~); qəbul etmək (nəyi ~); X صَلَحَ 1) yararlı hesab etmək; 2) yaxşılaşdırmağa, düzəltməyə çalışmaq (nəyə ~); ~ الاراضى ~ meliorasiya aparmaq; ~ الاراضى البكر ~ xam torpaqları əkin üçün yararlı hala salmaq

– ~ الاراضى ~ صَلَحَ yaxşılaşdırmaq səyi; ~ الاراضى xam torpaqları əkin üçün yararlı hala salma

– صَلَحَ 1) şərtlik, ümumi razılıq; adi sözişlətmə; ~ şərti olaraq; 2) xüsusi ifadə; istilah, termin; ~ الديوانى dəftərxana dili; ~ التلغرافى teleqraf kodu

– صَلَحَ 1) şərti; ~ لغة ~ şərti dil; 2) idiomatik; 3) texniki

– صَلَحَ 1) islah etmə, yaxşılaşdırma, düzəltmə; təmir etmə; ~ الاراضى ~ meliorasiya; ~ الخرد ~ xırda təmir; 2) islahat; ~ الزراعى aqrar islahat, torpaq islahatı

– صَلَحَ 1) islah -i/-ı; 2) reformist

– صَلَحَ 1) reformizm; 2) islah müəssisəsi; ~ الأحداث ~ yeniyetmə cinayətkarlar üçün islah müəssisəsi

– صَلَحَ barışma

– صَلَحَ c. اتّ – təmir; ~ تصليحات كلىة kapital təmir; ~ تصليحات مركبة orta təmir; ~ مصنع ~ الاراضى avtomobil təmiri zavodu; ~ meliorasiya

– صَلَحَ 1) yaxşı, xeyir, düz işləyən, saz; 2) ~ c. صَلَحٌ saleh, mömin; 3) yararlı (nəyə ~); ~ اصبح ~ hərəkət üçün yararlı (vol); ~ ... ~ üçün yararlı olmaq

– لَهُ 1) صَوَالِحُ c. fayda; maraq; ضَدُّ kiminsə xeyrinə (*məhkəmənin qərarı*); ضَدُّ (صَوَالِحُهُ) onun marağına (*mənafeyinə*) zidd; استَغْلَ onun xeyrinədir ki...; استَغْلَ الظروف لِهə şəraitdən öz mənafeyi üçün istifadə etmək; 2) yaxşılıq, xeyir; الْعَامُّ ümumi rifah

– اَتْ c. صَلَاحَةٌ – yaxşılıq, yaxşı iş

– صَلَاحٌ 1) salehlik, möminlik; 2) xeyir, fayda; 3) yararlılıq (*nəyə* – لَمْ); ~ yarararsızlıq

– اَتْ c. صَلَاحِيَّةٌ 1) yararlılıq, sazlıq (*məs., əyləclərin*); məqsədyönlülük; 2) səlahiyyət; ixtiyar; üstünlük, imtiyaz; tabelik; ~ عدم a) yarararsızlıq, nasazlıq; b) səlahiyyətsizlik, ixtiyarı olmama, səlahiyyəti çatmama; حَازَ tam səlahiyyətli, səlahiyyətə malik, səlahiyyət almış; مَطْلُقٌ dip. tam səlahiyyətli

– سُلْهُ barış; قَاضِي barışdırıcı hakim; مُحْكَمَةٌ sülh məhkəməsi; sülh konfransı; التَّحْقِظُ sülh sazişi; مؤتمر السُلْهُ borcunu qaytarmaq imkanı olmayan borclu ilə borc verən arasında razılaşma

– سُلْهُ -i/-1, barış -i/-1

– مُصْلِحٌ barışdırıcı

– مُصْلَحَةٌ sülh bağlama, sülhə gəlmə; barışma; مُؤَقَّتَةٌ ~ müvəqqəti barışıq (*iki ölkə arasında normal əlaqə saxlamağa imkan verən şərtlər*)

– مُصْطَلَحٌ 1. müqavilədə göstərilmiş, hamı tərəfindən qəbul edilmiş, adi, adət edilmiş (عليه); 2. c. اَتْ – termin, istilah, şərti ifadə; علمي مصطلحات elmi terminlər

– مُصْلِحٌ 1) islahatçı, reformator; 2) xörək duzu

– اَمْ c. مَصْلَحَةٌ ümumi mənafe; 2) mənafe, xeyir, fayda; iş; maraq; لَمْ مِنْ هَذَا? ~ filankəsin xeyrinə; bu kimin xeyrinədir? (ضَدُّ) ~ onun maraqları xeyrinə (*maraqları ziddinə*) oldu; 3) şöbə, müəssisə, departament, idarə; ~ التجارة والصناعة ticarət və sənaye şöbəsi; ~ الصحة sanitariya idarəsi; ~ الغاز qaz idarəsi

– قَرَرَزْلِي maraq, mənafe

– ق. اَصْلَحُ kar

– ق. اَصْلَحُ karlıq

1) صُلُوْدٌ, صُلُوْدٌ (i) صُلْدٌ I bərk, möhkəm olmaq; 2) daşürəkli, sərt, mərhəmətsiz olmaq; IV اَصْلَدُ bərk olmaq; V اَصْلَدُ bərkimək

1) صُلْدٌ c. صُلْدَاءُ q. اَصْلَدُ – çox bərk, möhkəm; 2) çox simic, çox xəsis

– اَصْلَدُ bərkimə; اسمنت سريع ال tezberki-yən sement

– اَصْلَدُ bərklik, möhkəmlik

– اَصْلَدُ c. صُلْدٌ bərk, sərt (*daş*); ~ القلب daş-ürəkli, sərt

1) صُلُوْدٌ – çox bərk, möhkəm, sərt; 2) si-mic, xəsis

– صُلُوْدٌ zool. dəniz angili, ilanbalığı

– صُلْصُلْ cingildəmək; guruldamaq, gumbuldammaq; taqqıldamaq (*araba haqqında*); صُلْصُلْ= اَصْلَصِلْ

– c. صُلْصُلْ mus. şax-şax, şaqqıldaq

– صُلْصُلْ dulusçu gili, ağ gil

– صُلْصُلْ gilli

– صُلْصُلْ cingilti; gumbultu, taqqıltı

– صُلْصُلْ c. اَصْلَصِلْ xörək şirəsi, sous

– صُلْصُلْ yastılatmaq

– 1) يَاسْتِصُلْ 2) dayaz

– اِصْلَعُ (ə) keçəl olmaq; keçəlləşmək

– اَصْلَعُ *q. صَلَّاءُ c. صَلَّعُ* keçəl; daz
 – صَلَّعُ keçəl, daz (*tüksüz baş*)
 – صَلَّعُ = صَلَّعُ
 صلعم *söz. qısal. (bax: صلوا)*
 I صَلَّعَ (ə) öyünmək, lovğalanmaq (*nə ilə*), özünü tərifləmək; V صَلَّعَ = I
 – صَلَّعَ özünü öyən, öyünən, lovğa; özün-dənrazılıq; lovğalıq, təkəbbür, təşəxxüs; ~ فی *yaxud* → lovğalıqla, lovğa-lovğa
 – صَلَّعَ 1. 1) lovğa; 2) dadsız, ləzzətsiz;
 2. *c. صَلَّعَ* özünü öyən, öyünən
 I صَلَّم (i, u) qopartmaq, kəsmək (*qu-lağı*); şikəst etmək
 – صَلَّم *q. صَلَّمَاءُ c. صَلَّمَاءُ* qulağikəsik
 وصل *bax: صَلَّعُ*
 ~ الى الله 1) namaz qılmaq; II صَلَّى (صلو) Allaha dua etmək; 2) xeyir-dua vermək (*kimə-nəyə* (على) *din. Alla-hın salavatı (xeyir-duası) və salamı olsun ona! (Məhəmməd peyğəmbərin adı çəkildik-dən sonra ona salavat zikr edilməsi formulu; qısal. yaxud* (ص) *atın*); 3) cıdırı, çapışmanı ikinci başa vurmaq (*at haqqında*)
 – صَلَّ *c. صَلَّاءُ* sağrı (*atın*)
 – صَلَّ 1) namaz; ~ الغائب ~ meyit namazı; الجمعة ~ cümə namazı; الصلوات الخمس ~ gündəlik beş vaxt namaz; ~ الغداة ~ *yaxud* ~ sübh namazı; ~ الصبح ~ *yaxud* ~ şahad ~ *yaxud* ~ zöhr (*günorta*) namazı; ~ العصر ~ ətər (*ikindi*) namazı; ~ المغرب ~ şam namazı; ~ العشاء ~ xiftən namazı; ~ التراويح ~ təravih namazları (*Ramazan gecələrində xiftən namazından sonra və vitrdən qabaq və sonra camaatla qılınan namazlar*); ~ الرحمة ~ rəhmət namazı (*kimin üçün* (على) *kitab*); ~ اذى ~ bayram namazı qılmaq;

!aleyhis-salatu vəs-səlam (salavat və salamı olsun ona!); 2) dua; xeyir-dua

– صَلَّوْتُ *c. صَلَّوْتُ* namaz
 – صَلَّوْتُ *c. صَلَّوْتُ* 1. *q. صَلَّوْتُ* namazqılan;
 2. çapışmanı ikinci başa vuran at
 – صَلَّوْتُ *c. صَلَّوْتُ* namaz qılınan yer, namazxana

I صَلَّى (i) صَلَّى qızartmaq, qovurmaq; bişirmək; II صَلَّى (ə) صَلَّى qızarmaq, qovrulmaq; bişmək; II صَلَّى (*bax: həməç. صلوا*) qızdırmaq, isitmək, isindirmək; IV صَلَّى alışdırmaq; yandırmaq; ~ به (اصلاه) ناراً حامية...; ~ اصلاه حرباً عواناً ... şiddətli atəşə tutmaq; V صَلَّى qızınmaq, isinmək; qızdırılmaq, isidilmək; VIII صَلَّى qızınmaq, isinmək; qızdırılmaq, isidilmək (*nə ilə*)

– صَلَّى 1) daş (*ətirli mad-dələri döymək üçün*); 2) taxta həvəngdəstə
 – صَلَّى *buxarı*

I صَلَّم (ə/u) صَلَّم tıxamaq, kip bağlamaq, tıxacla bağlamaq; صَلَّم qulaq batırmaq, kar eləmək; II صَلَّم (i/a) صَلَّم kar olmaq, karlaşmaq, qulağı batmaq; صَلَّم الدرس dərsi əzbərləmək; II صَلَّم 1) qərara almaq, qət etmək (*nəyi*); qərara gəlmək, qərar vermək (*nəyə* (على) *nədə* (على) *3) qurmaq, quraşdırmaq, düzəltmək; layihələşdirmək; plan, layihə tərtib etmək; 4) kar etmək; صَلَّم الدرس dərsi əzbərləmək (kiməsə); IV صَلَّم kar etmək; qulağını batırmaq; eşitməyə qoymamaq; ... أَذْنِيهِ ~ أَصَمُّوْا أَذَانَهُمْ عَنْ سَمَاعٍ (عن) ~ eşitməmək (nəyi) onlar bu sözləri eşitmək belə istəmədilər; VI صَلَّم (1) صَلَّم yaxud صَلَّم özünü kar-*

lığa, eşitməzliyə vurmaq; 2) eşitmək istə-məmək (*nəyi*), qulaq asmamaq (*nəyən*)

– أصل *q. صمّاء* *c. صمّ*, *1) kar*; أصل *~* büsbütün *kar*; أبكم *~ kar-lal*; رəcəب الشهر *~* ayı (*çünkü bu ayda döyüşlər kəsilir, qılın c zərbələri və insanların fəryadı eşidilmirdi*); *məcaz. kor alət*; 2) kip, möhkəm; kompakt, sıxcam, yığcam; iri; *~ فعل qram.* ikiləşən, müdaaf feil; *anat. daxili sekresiya vəziləri*; علم الغدد الصمّ *endokrinologiya*; 3) *riyaz. irrasional*; ~ جذر *irrational kök*; الكمّيات الصمّ *irrational kəmiyyətlər*

– 1) *تصميم* qətiyyət, əzm; qərar; 2) layihələşdirmə, quraşdırma; 3) *c. تصميمات*, *~ تصميمات* layihə, rəsm, plan, sxem; *~ تصميمات* beşillik plan; *~ تصميمات* layihələşdirmə bürosu; 4) smeta; 5) *şahm. kombinasiya*

– 1) *صمّ* tıxama, kip bağlama; 2) əzbərləmə – 1) *أصمّة*, *صمّات* *c. صمّ* ventil, klapan; *~ خنق* *yaxud ~* drossel; *~ الامن (الامن)* əmniyyət klapanı, qoruyucu qapaq; *~ التصريف* drenaj klapanı; *صمّات القلب anat. ürək qapaqcıqları*; 2) radio lampası; *~ التقويم el. düzləndirici*; *~ ثنائي* diod; *~ ثلاثي* triod

– *صمّام = صمائم c. صمّامة*
– *صمّام* karlıq, eşitmə qabiliyyətinin itirilməsi

– *صمّ c. صمّة* tıxac
– 1) *صمّ* 1) təmiz, xalis (*cins haqqında*); 2) əsil; 2) 1) özək, məğz, iç; 2) yüksək dərəcə (*soyuğun, istinin*); *~ الحرّ* bərk istidə, qızmar istidə; *~ القلب* səmimi-qəlbədən

– *~ ازيا النساء* layihəçi, konstruktor; *~ ازيا النساء* qadın paltarları modelçisi; *~ ازيا النساء* modelçi qadın

I *صمّت (u) صمّت* susmaq, dinməmək, sə-sini çıxarmamaq, kiriyib qalmaq; *وكانّ صمتوا وكانّ* onlar susdular, sanki dillərindən daş asılmışdı, dillərinə qfıl vurulmuşdu; II *صمّت* susdurmaq, susmağa mə-bur etmək, səsinə kəsmək; IV *أصمّت* = II

– *صامت* susan; dilsiz, dilsiz-ağızsız; səssiz, sakit, dinməz; *~ التأييد* səssiz-səmirsiz dəstəkləmə; *~ السينما* səssiz kino; *~ التمثيل* pantomima; *~ المسرحية* pyes-pantomima; *~ ممثل* a) mim (*aktyor*); b) statist (*şəhnədə sözsüz rolları oynayan şəxs*); *~ الموسيقى* instrumental musiqi

– *صمّت* susma, dinməmə, sükut; *~ ذو* din-məz, dinməz-danışmaz, sakit; *~ مصبق* tam sakitlik; *~ في* səssiz-səmirsiz, səsinə çıxarmadan, sakit-sakit; *صمّا! sakit!*; *~ ساد ال* *وقف دقيقة* tam sakitlik çökdü; *~ العميق في...* *~ تكريما لذكرى المرحوم...* mərhumun xatirə-sini bir dəqiqəlik sükutla yad etmək

– *صمّة* qısa sükut
– *صموت* sakit, dinməz, danışmaz; azdanışan

– *صموت* sükut, səssizlik, sakitlik, dinməzlik

– *صموت = صميت*
– 1) *صمّت* kip, sıx; kompakt; iri; *~ حائط* bütöv divar; 2) bölünməz, bütöv, oxşar; 3) *fon. kar*; *~ الحروف* kar samitlər (*~ م، ل، ن، dan başqa bütün samitlər*)

I *صمّخ (ə) صمّخ* eşitmə kanalını zədələmək; V *صمّخ* zədələnmək, ağrımaq (*eşitmə kanalı haqqında*)

– *صمّخ c. صمّخة* anat. eşitmə kanalı
I *اصمّد (u) صمّد* getmək, üz tutmaq, yollanmaq (*hara*); *~ (u) صمّد* 2) mə-

tanətlə dözmək (*nəyə*), səbatlı, dayanıqlı, mətin olmaq (*nəyin qarşısında* -); tab gətirmək (*nəyə*); الزجاجة ~ şüşənin ağzını bağlamaq; بالعصا ~ kimisə əsa ilə vurmaq; II صَمَدَ 1) = I صَمَدَ 2) dala atmaq, yığmaq (*pul*); III صَمَدَ mübarizə aparmaq

– صَمَدٌ səbatlı, dayanıqlı, möhkəm, dözümlü, mətin

– صَمَدٌ 1) dəyişməz; əbədi; سَمَدٌ Səməd (*Ehtiyacı olmayan – Allahın gözəl adlarından biri*); 2) iri, möhkəm

– صَمَدَانِيٌّ Allahdan olan, əbədi

– صَمَدِيٌّ السة : Quranın 112-ci (əl-İxlas) surəsinin daha bir adı

– صَمَدٌ səbat, mətanət, möhkəmlik, dözümlü, dayanıqlılıq, sarsılmazlıq

صَمَمَ 1) inadkar, inadçı olmaq; 2) yatmamaq, oyaq qalmaq

صَمْعٌ qulağı kiçik, kiçik-qulaq

II صَمَعٌ kitrə, yapışqan sürtmək; IV أَصَمَعٌ kitrə, yapışqan buraxmaq (*ağac haqqında*)

– صَمْعٌ c. صَمْعَاءُ kitrə, yapışqan (*ağacdən hasil edilən*); البطم ~ kanifol (*inyə-yarpaqlı ağacların şirəsindən hazırlanan bərk qatran*); الصنوبر ~ şam ağacının qatranı; قُمَمِيْرَءِي ~ qummiərəbi, ərəbkitrəsi, yapışqan; الكثيراء ~ qummitraqant; الالك ~ şellak; الهندي ~ kauçuk; سائل ~ maye yapışqan

– صَمْعِيٌّ 1) yapışqan, yapışqanlı; 2) kitrə, yapışqan buraxan (*ağac*)

– شَرِيْطٌ üstünə yapışqan çəkilmiş; شَرِيْطٌ yapışqan, yapışqanlı kağız (*milçəktutan*)

I صَمَلٌ (u) davam gətirmək, tab gətirmək, dözmək (*nəyə* على)

– صَوَامِلُ c. صَامُولَةٌ qayka; ~ مفتاح qayka açarı

– صَمَلٌ bərkimə, quruma

– صَامُولَةٌ = صَمُولَةٌ

صَمَالِيْخُ c. صَمَالِيْخُ qulaq çirki

IV أَصَمَى öldürmək, canını almaq, yerə sərmək

IV أَصَنَ pis qoxu vermək, pis iy vermək

– صِنَاءٌ pis iy, pis qoxu

1) صُنْبٌ c. صُنَابٌ bot. qara xardal; 2) xardal yaxması

صَنَابِرُ الذهب qışın şaxtalı dövrü; c. صِنْبَرٌ qızıl kütləsi

1) صَنَابِيرُ c. صُنْبُورٌ kran; ماء الكran suyu; 2) burun (*çaydanın*); 3) çıxış borusu; ~ الغاز qaz odluğu

II صَنَتَ qulaq asmaq; gizlicə qulaq vermək; V تُصَنَّتَ I

صَنَاجٌ simbalçalan

– صَنَاجَاتٌ c. rəqs zamanı barmağa taxılan şaxşaxlar

1) صُنُوجٌ c. صَنَجٌ صنوج الاصابع. hənç. barmağa taxılan şaxşaxlar, oymaqlar; şaxşaxları çalmaq; 2) simbal

– صَنَجٌ c. صَنَجَةٌ 1) taxtavan daşı; 2) müq. et سَنَجَةٌ

صَنَجَقٌ = صَنَاجِقُ c. صَنَجَقٌ

1. صَنَادِيْدٌ c. صِنْدِيْدٌ rəşadətli, cəsur, igid; 2. qəhrəman, pəhləvan, bəhadır; görkəmli xadim

صَنَادِيْقِيٌّ c. sandıqdüzəldən, sandıq ustası

1) صَنَادِيْقٌ c. صُنْدُوْقٌ sandıq; 2) yeşik, qutu; ~ الوسطة səsvermə qutusu; ~ الاقتراع ~ ayaqyoluna (الطرد) poçt qutusu; (البريد)

su buraxmaq üçün kiçik su çəni; السرعة ~ (التروس) *tex.* sürət ötürücüləri qutusu; 3) kassa; 4) fond; السلم ~ sülh fondu; صناديق اجتماعية ~ ictimai fondlar; الدنيا ~ kaleydoskop

صَنْدَلٌ *bot.* səndəl ağacı

– صَنْدَلٌ *c.* صَنْدَلٌ barja; الحرائق ~ yangın-söndürən gəmi

– صَنْدَلٌ *c.* صَنْدَلٌ *(ayaqqabı)*

– صَنْدَلِيَّةٌ *c.* ات. – skamya, kətil

صَنْدَلَةٌ *c.* صَنْدَلَةٌ, صَنْدَلَةٌ 1) qarmaq; 2) tilov

– صَنْدَلَاتٌ *trikotaj* məmulat

I صَنَعَ (ə) صَنَعَ, صَنَعَ 1) etmək; صنيعهم ~ başqalarının etdiklərini etmək; yax-şılıq, lütf etmək (*kimə* الى); ~ به صنيعا قبيحا ~ kiməsə münasibətdə qəbahətə yol vermək; 2) düzəltmək, istehsal etmək, hazırlamaq; II صَنَعَ 1) sənayeləşdirmək; 2) fabrik üsulu ilə hazırlamaq; hazırlamaq (*dərman, yemək*); istehsal etmək (*məs., pendir* və s.); 3) bəzəmək; III صَنَعَ 1) yaltaqlanmaq; 2) sünilik, qeyri-təbiilik, saxtalıq etmək; V ثَصَّنَعَ 1) ri-yakarlıq etmək, yalandan özünü ... göstərmək; ~ الجَدَّ ~ yalandan gülümsəmək; ~ الجنون ~ özünü ciddi göstərmək; ~ العطف على... ~ yalandan canıyananlıq göstərmək (*kiməsə*); 2) sənayeləşdirilmək; 3) bəzənmək, özünə bəzək-düzək vurmaq; VIII اصْطَنَّعَ 1) özün-dən uydurmaq, quraşdırmaq; yalandan özü-nü ... göstərmək; ~ الحرص على مصلحته ~ özünü elə göstərdi ki, sanki onun xeyrinə çalışır; 2) özü üçün etmək; 3) hazırlamaq, düzəlt-mək, hasil etmək; 4) etməyi tapşırmaq, si-fariş vermək; 5) işlətmək, istifadə etmək; ~ اللغة الأجنبية في التعليم ~ tədrisdə xarici dildən istifadə etmək; ~ حق... hüququndan

istifadə etmək; 6) məşğul olmaq (*nə iləsə peşə kimi*); التجارة ~ ticarətlə məşğul olmaq; ~ الصبر ~ *yaxud* الاناة ~ səbrini basmaq; الشجاعة ~ şücaət göstərmək; الحياة بهدوء ~ sakit həyat sürmək; X اسْتَصْنَعَ 1) nə isə düzəltməyi xahiş etmək, sifariş vermək; 2) istehsal etmək, hazırlamaq

– اصْطَنَّاعٌ 1) hazırlama, düzəltmə, istehsal etmə; 2) sünilik, qeyri-təbiilik, saxtalıq

– اصْطَنَّاعِيٌّ sünî; ~ بديل protez

– ثَصَّنَعٌ yalandan özünü ... göstərmə, riya-karlıq; sünilik, qeyri-təbiilik; ibarətilik

– ثَصَّنَعِيٌّ yalançı, riyakar, ikiüzlü; sünî, qeyri-təbii, ibarəli

– ثَصَّنَعٌ sənayeləşdirmə

– ثَصَّنَعِيٌّ sənayeləşdirmə -i/-ı

– صَانِعٌ 1. edən, düzəldən, istehsal edən;

2. *c.* صَانِعٌ usta; sənətkar; dəzgahda işləyən fəhlə; işçi, qulluqçu

– صَانِعِيَّةٌ *c.* صَانِعِيٌّ 1) fəhlə; 2) sənətkar;

3) usta

– صَانِعٌ *k., q. c.* صَانِعٌ bacarıqla, mahir; ~ يد bacarıqlı əllər

– صِنَاعَةٌ *c.* صِنَاعَاتٌ 1) sənət; 2) peşə, məşğuliyyət; 3) istehsal; 4) sənaye; ~ الحربية hərbi sənaye; ~ اليدوية yüngül sənaye; ~ الكستار sənayesi; ~ صاحب sənətkar, usta; ~ اصحاب الصنائع sənətkarlar, sənaye işçiləri; 5) sənaye sahəsi; ~ الخمر şərəbcilik; ~ الزيت yağ istehsalı

– صِنَاعَاتٌ *c.* sənaye

– صِنَاعِيٌّ 1) sünî, sintetik; ~ حرير sünî ipək; ~ مطاط sünî (*sintetik*) kauçuk; ~ رجل sünî ayaq, ayaq protezi; 2) sənaye -i/-ı, istehsal

-i/-1; -sənaye ölkəsi; -الدور السة fab-
riklər; ~ رأسمال sənaye kapitalı; ~ سر is-
tehsalat sirri

- صَنَعَ, اصْنَعُ hazırlama, düzəltmə, istehsal
etmə; - حديث yenicə hazırlanmış, istehsal
edilmiş; - هذا هو من يده bu işdə onun əli var

- yaxşı, yaxşı iş

- صَنَعَائِي, صَنَعَائِي 1. Səna -i/-1; 2. Səna
sakini, sənalı

- اصْنَعُ 1) sənət, əmək; iş; - متقن əla
işlənmiş; 2) məşğuliyyət, peşə; - دور
emalatxanalar; - في اليد امان من الفقر
məsəl. əldə sənət – yoxsulluqdan təminat

- صنعة sünilik, qeyri-təbiilik

- صَنِيع 1. istehsal edilmiş, hazırlanmış;
2. 1) yemək, qonaqlıq; 2) hərəkət, rəftar,
əməl; 3) yaxşılıq

- صَنِيع c. 1) iş, əməl (*kiminsə əlin-
dən çıxan*); 2) oyuncaq; ələlti, marionet;
- الاستعمار imperializmin ələltisi; 3) yaxşılıq

- مُصْنَع sənayeçi, sənaye sahibi

- مُصْطَنَع 1) istehsal edilmiş, hazırlanmış;
2) saxta, yalançı, süni

- مَصْنَع fabrik; zavod; emalatxana,
sex; - الترابية ~ sement zavodu; - التعدين
metallurgiya zavodu; - صبّ الفولاذ ~
poladtökmə zavodu; - المعادن غير الحديدية ~
əlvan metallar zavodu; - الغزل ~
iplik karxanası, iplik fabriki; - المنسوجات
~ toxuculuq fabriki; - للأسفلت ~
asfalt zavodu

- مَصْنَعِيَّة 1) iş (*nə üzərində*); 2) əlmuzdu

- مَصْنُوع 1. 1) istehsal edilmiş, hazırlan-
mış; 2) süni, saxta, yalançı; 2. c. مَصْنُوعَات
məmulat, fabrikat, əmək məhsulu, əl işi;
المصنوعات الحديدية metal məmulat

(صنف) II صَفَّ 1) seçmək; çeşidləmək;
siniflərə, növlərə, dərəcələrə ayırmaq; təsnif
etmək; 2) tərtib etmək, təlif etmək (*kitabı*)

- تُصْنِف 1) seçmə, seçib ayırmaq; təsnif
etmə; 2) c. تُصَانِيف əsər, ədəbi əsər

- تُصْنِيفَة 1) təmsil, xəyal, əfsanə;
2) assortiment, çeşid

- صُنُوف, أَصْنَاف c. 1) çeşid, növ; sinif,
kateqoriya; tar. əsnaf, sex; - مəhsulla,
malla; 2) hər b. bölmə, taqım

- مَصْنُف c. - əsər, ədəbi əsər

- مُصَنِّف müəllif, təlif edən (*kitabı*)

- صَنْفَر sumbata ilə cilalamaq, sürtüb təmiz-
ləmək, hamarlamaq

- صَنْفَرَة sumbata; ~ ورق sumbata kağızı

- صَنْم c. سَنْم sənəm, büt; عبادة الاصنام
bütpə-rəstlik; بيت الاصنام bütxana

- صَنْمِيَّة fetişizm

- اصْنُو 1. oxşar, bənzər, uyğun, müvafiq,
münasib; eyni, bərabər; 2. ekvivalent;
حفظت هنا التقاليد على ~ burada ənənələr olduğu
kimi qorunub saxlanmışdır

- صِنْوَان, أَصْنَاء c. 1) doğma qardaş;
2) oğul; 3) əkiz; 4) dublet; 5) oxşar (*kiminsə*);
oğul atasına oxşayır

- صَنْوَبَر sənubər, şam ağacı, küknar ağacı;
- حبّ الهند hind şamı; - hind şamı;
- صمغ kanifol (*iyənəarpaqlı ağacların şir-
rəsindən hazırlanan bərk qatran*)

!sus!, kiri!, yum!, səsinə kəs!

- صُهْب c. صُهْبَاء q. صُهْب küren; sarı-qırmızı
rəngdə olan; - الصهباء qızılı (*şərab haqqında*);
- لعبت الصهباء بالروس şərab beyinlərə vurdu

I صَهَدَ (ə) oda vermək, mucullatmaq,
ütmək, yandırmaq, qarsalandırmaq

- صَهْد isti, istilik, hərərət, dəm

– *صَهْرُ* isti hava, bərk isti, bürkü

I *صَهْرَ* (ə) *صَهْرَ* əritmək; III *صَاهِرَ* qohumlaşmaq, bir-birinə qız verib almaqla qohum olmaq; IV *أَصْهَرَ* kürekən olmaq (*kimə* الی); VI *تَصَاهَرَ* bir-birinə qız verib almaqla qohumlaşmaq; VII *إِصْهَرَ* əridilmək

– *صَاهِرٌ* tökməçi

– *صَاهِرٌ* = *صَهْرٌ*

– *صَاهِرَةٌ* maqma (*ərgin kütlə*)

– *صَهْرٌ* əritmə; *صَاهِرٌ* (معمل) tökmə zavodu; *صَاهِرٌ* ~ *لَا عَادَةَ* dəmirin yenidən əridilməsi zavodu

– *صَهْرٌ*¹ qohumluq (*nikah yolu ilə qohumluq*); qadın xətti ilə qohumluq

– *صَهْرٌ*² *c.* *أَصْهَارٌ* kürekən; yeznə; qayın; bacanaq

– *صَهْرٌ* əridilmiş

– *مُصَاهِرَةٌ* 1) *nikah* bağlamaqla qohumluq əlaqələrinə girmə; 2) qohumluq, qudalıq

– *مَصْهَرٌ* *c.* *مَصْهَرٌ* tökmə sexi

– *مَصْهَرٌ* *c.* *مَصْهَرٌ* tökmə emalatxanası; *الحديد مصاهر* dəmirəritmə zavodları

– *مَصْهَرٌ* əridilmiş, maye halda olan

– *مَصْهَرَاتٌ* *c.* *ərgin kütlə*, lava

صَهْرِيحٌ *c.* *صَهْرِيحٌ* 1) sistern, çən; *هَمْچ.* *صَهْرِيحٌ* ~ *القاطرة* tender; *البنزين* ~ *benzin* çəni (*məs.*, *تَڤْيارَەnin*); *الفحم* ~ *bunker*, kömür anbarı;

2) hovuz, rezervuar

I *صَهْلَ* (ə) *صَهْلَ* kişnəmək

– *صَهْلٌ* kişnəmə

صَهْلَةٌ *c.* *صَهْلَاتٌ*, *صَهْلَةٌ* bel (*atın*)

1) *صَهْلٌ* qışqırmaq, çıxırmaq, təpinmək, üstünə qışqırmaq (*kimin*); 2) signal vermək;

3) susmaq

– *صَهْلَةٌ* 1) təpinmə, üstünə qışqırmaq;

2) signal vermə; 3) susma

– *صَهْلِيُونِيٌّ* 1. sionist; *السِّة* sionizm; 2. *c.*

صَهْلِيَانِيٌّ sionist

I *صَهْلِيُونِيٌّ* (u) *صَهْلِيُونِيٌّ* 1) dəymək (*hədəfə*), vurmaq, sərrast vurmaq (*hədəfi*); 2) yönəlmək (*hara* الی); *بالعين* ~ *gözə* gətirmək; II *صَهْلِيُونِيٌّ* 1) yönəltmək; tuşlamaq (*topu nəyə* الی), nişan almaq (*topla nəyi* الی); 2) düzgün hesab etmək; təqdir etmək; 3) düzəltmək; IV *أَصْلَبَ* 1) dəymək, toxunmaq, üz vermək (*bəla, xəstəlik*); 2) haxlamaq, yaxalamaq, yetişib tutmaq; 3) yaralamaq; 4) dəymək (*hədəfə*), sərrast vurmaq (*hədəfi*); 5) qazanmaq (*uğur*) ... *نجاحا في* -da/-də uğur qazanmaq; *غرضه* ~ məqsədinə çatmaq, yetişmək; *اصابة* ~ *yaxud* *هدفا* ~ *idm.* qol vurmaq; 6) bəxtinə çıxmaq, payına düşmək (*kiminsə*); 7) düz hərəkət etmək; haqlı olmaq; 8) düz tapmaq; 9) almaq; götürmək; əldə etmək, nail olmaq; *ثروة كبيرة* ~ böyük sərvət əldə etmək; 10) *məch.* xəstəliyə tutulmaq (*hansı* -ب); *بالعين* ~ *gözə* gətirmək; *o, خورەkdən azca yedi*; *سنت قليلا من الطعام* ~ *şam* etmək, *şam* yeməyi yemək; *عشاءه* ~ *yemək* və yatmaq; V *تَصَوَّبَ* enmək, düşmək (*dağdan*); VII *إِصْصَابَ* düçar olmaq (*bəlaya*); X *إِسْتَصَوَّبَ* düzgün, gərəklı hesab etmək, təqdir etmək, bəyənmək

– *إِسْتَصَوَّبَ* bəyənmə, təqdir etmə

– *إِصْصَابَةٌ* *c.* 1) *hədəfə* dəymə, *hədəfi* vurma, *hədəfə* düşmə; düçar olma, tutulma; *احرز اصابتين* ~ *korluğa* düçar olma; *برمية واحدة* *məcaz.* bir güllə ilə iki dovşan vurmaq; 2) düçar etmə, salma (*dərdə*); 3) yaralamaq; 4) xəstələnmə; xəstəlik hadisəsi; bədbəxt hadisə (*iş vaxtı*); 5) *idm.* xal; qol; *انتصر بيمين لواحدة* bir qola qarşı iki qolla

– ¹صُوفِيّ *yun (sif.)*
 – ²صُوفِيّ 1. sufi –i/-ı; sufilik, təsəvvüf; mistisizm; 2. sufi, mütəsəvvif; mistik
 – ³مُتَّصِفٌ *c. sufi, mütəsəvvif;* mütəsəvvif filosoflar
 I ¹صَيَّالٌ *(u) صَلَّ (صول)* atlanmaq, tullanmaq; atılmaq, sıçramaq; 2) üstünə atılmaq, üstünə hücum etmək (*kimin (على)*); 3) *həmç.* ~ ağalığ etmək, hökmlərlik etmək; coşmaq; II ¹صَوَّلَ 1) islatmaq; 2) təmizləmək, yumaq (*taxılı, qızıl mədəində qumu və s.*); III ¹صَاوَلَ 1) hücum etmək; 2) mübarizə aparmaq; VI ¹تَصَاوَلَ 1) bir-birinin üstünə atılmaq; yarışmaq, ötürmək
 – ²صَوَّالٌ *iti, sürətli, şiddətli*
 – ³صَوْلَةٌ *xırda alüminium yaxud mis qırıntısı*
 – ⁴صَوْلٌ *c. اتّ – baş çavuş; ~ yol hərəkəti tənzimləyicisi; ~ kaptənarmus (hərbi hissədə ərzaq və hərbi sursata baxan hərbi xidmətçi); 2) agent; cangüdən*
 – ⁵صَوْلَةٌ 1) hücum, həmlə; 2) güc, qüvvə; hakimiyyət; وشوكة *~ qüdrətli adamlar, nüfuz sahibləri*
 – ⁶صَيَّالٌ *mübarizə*
 – ⁷مُصَاوِلٌ *cəsur, rəşadətli, igid*
 – ⁸مِصْوَلَةٌ *c. süpürgə*
⁹صَوْلَجَةٌ *c. 1) hökmdar əsası; ucu toppuz əsa; ~ yepiskop əsası; 2) xokkey və atla polo oyununda istifadə olunan ucuəyri çomaq*
 I ¹صَوَّمَ (u) صَامَ (صوم) oruc tutmaq; 2) özünü saxlamaq, nəfsini saxlamaq, çəkinmək (*nədən (عن)*); II ¹صَوَّمَ oruc tutdurmaq
 – ²صَوَّمَ *معى الـ 1. oruc tutan; ~ صَيَّامٌ anat. nazik bağırsaq; 2. 1) orucağız; 2) idm. heç-heçə*

– ³صَوَّامٌ *çok oruc tutan, oruca ciddi riayət edən*
 – ⁴صَيَّامٌ 1) oruc; 2) oruc tutma
 – ⁵صَيَّامِيٌّ *yavan, yağsız (yemək)*
 – ⁶صَوْمٌ *oruc; شهر الـ oruc ayı, orucluğu, ramazan ayı*
⁷صَمَّالٌ *topl. somalililər*
 – ⁸صُومَالِيٌّ 1. Somali –i/-ı; Somali dili; 2. somalili
⁹صَوَّامٌ *c. 1) sovməə, ibadət yeri, ibadətqah; zahid hücrəsi; qala, qüllə; ~ للتخزين ~ məscidin qülləsi; 2) həmç. ~ saxlanc, anbar; صوامع الغلال (الحبوب) taxıl anbarı*
 I ¹صَيَّانَةٌ *(u) صَانَ (صون)* qorumaq; 2) mühafizə etmək, müdafiə etmək; 3) qaydasında saxlamaq (*məs., dəmir yollarını və s.*); V ¹تُصَوَّنٌ qorunmaq, özünü gözləmək, ehtiyatlı olmaq, çəkinmək (*nəyisə etməkdən (عن)*); VII ¹إِنصَانٌ qorunmaq, mühafizə edilmək
 – ²صَوَّيْنَةٌ *atّ – çəpər, hasar, barı*
 – ³صَائِنٌ 1. 1) qoruyan, mühafizə edən; 2) qayğıkeş; 2. qoruyucu, mühafizəçi
 – ⁴صَوَّانٌ *c. 1) أَصْنُوءَةٌ şkaf; ~ الاوانى qab-qacaq şkafı; ~ الثياب paltar şkafı; ~ الكتاب kitab şkafı; ~ الاذن qulaq seyvanı*
 – ⁵صَوَّانٌ *= صَيَّوَانٌ ²bax: əlifba sırası ilə*
 – ⁶صَوَّانٌ *topl. çaxmaq daşı; ~ شفاف kvars;*
⁷حجر الـ *granit*
 – ⁸صَوَّانَةٌ *c. اتّ – çaxmaq daşı, granit parçası;*
⁹صَوَّانٌ *~ الزناد çaxmaq və çaxmaq daşı*
 – ¹⁰صَوَّانِيٌّ *çaxmaq daşından düzəldilmiş;*
¹¹صَوَّانٌ *~ الحوات çaxmaq daşından hazırlanmış alətlər*

صَوْنٌ 1) qoruma, saxlama, mühafizə
etmə; 2) qulluq etmə, saz halda saxlama;
سَاحْتِ فِي الْحَفْظِ وَالْهَ sağ-salamat

– 1) qoruma, saxlama; müdafiə etmə; ~ السلم qorunub saxlanması; ~ الاحراش meşələrin mühafizəsi; ~ ملك qoruyucu mələk; 2) qaydasında saxlama; qulluq etmə, təmir etmə; ~ مصاريق qulluq etmə və saz halda saxlama xərcləri; ~ السيارات avtomobillərə texniki xidmət; ~ ورشة təmir emalatxanası; 3) ayıqlıq; 4) günahsızlıq, qüsursuzluq; mənəvi təmizlik

— مَصُونٌ qorunan, saxlanan

– مَصُونِيَّةٌ mühafizə, qorunma; salamatlıq;

enerjinin saxlanması qanunu ~ الطاقة

1) **صَوًى** *c. صَوًى* 1) işarə, nişan; 2) yolqırağı daş

I صَوَى (i) صُوَى *yaxud* صَوَى (a) صَوَى
1) qurumaq (*ağac*); 2) cibbildəmək (*cücə*);
II صَوَى = I

soya; ~ فول soya paxlası

صَيَّابَةٌ ən yaxşısı, ən seçilmiş; ~ هو من
المحققين o ən yaxşı tədqiqatçılardandır

I صَيَّاحٌ (i) صَاَحَ (صيح) qışqırmaq, çığırmaq; 2) banlamaq (*xoruz*); 3) haylamaq, səsləmək (*kimi* -); 4) üstünə qışqırmaq (*kimin* على, فى); II صَيَّحَ bərk qışqırmaq, bağırmaq; VI تَصَايَحَ 1) qışqırışmaq, hamı birdən, hərə öz yerindən qışqırmaq; bir-birinin üstünə qışqırmaq; 2) qışqırmaq, bağırmaq – صَوَّأَيْحُ c. صَاَحَّةٌ qışqırtı, çığırtı, bağırıtı

– صِيَاخٌ qışqırtı, fəryad, nalə, fəğan; الديك ~
xoruz banlaması, xoruz banı

– صَيَّاحٌ 1. səs-küylü, çığırtılı-bağırtılı;
2. qışqırıqçı, çığırgan

– أرسل صيحات qışqırtı; اتَّ c. صَيَحَة – küy qaldırmaq, fəryad qopartmaq; ~ في وادٍ

eşidilməyən fəryad, cavabsız qalan imdad
səsləri; آخره yaxud الاخيره son moda

I صَادَ (صيد) *ov* (*quş ovuna*) çıxmaq, ov etmək; tutmaq (*balıq*); *بعض* ~ *فى* *الكلمات* onun qulağı bəzi sözləri tutdu; *نَصَيْدَ* ~ *فى* *الماء العكر* bulanıq suda (*balıq*) tutmaq; V *نَصَيْدَ* ~ *فى* *الماء العكر* = *الماء العكر* = *باص*: I; VIII *إِصْطَادَ* tutmaq, ovlamaq, vurmaq (*ovda*); *باص*: I *فى* *الماء العكر* = *باص*: I *فى* *الماء العكر*

– صَائِدٌ ovçu; السمك ~ balıqçı, balıqtutan,
balıq ovçusu

– صيَّادٌ ovçu; balıq ovçusu; السمك ~ a) balıqçı; b) *zool.* suquzğunu, qarabatdaq

— صَيَّادَةٌ sapand, quşatan (*daşatan alət*)

الـ في البرّ ~ balıq ovu ~ السمك ov; 1) صَيْدٌ -

ovçuluq və balıqçılıq; كلب الـ ov iti;

~ الحذاء ov çəkmələri; ~ السكين ov bıçağı;

٥ ov şeypuru; 2) quş, ov quşları

— صَيْدَةٌ c. اِتُّ — quş, ov quşları; ov, balıq ovu

— ovçu صيّد. c. صيود —

— مَصَيِّدَةٌ c. مَصَايِدُ ov yeri; مَصَايِدُ الاسماك balıq

tutulan yer; مصايد اللؤلؤ mirvari ovu yeri

— مَصَايِدُ c. مَصِيدَةٌ cələ, tələ, duzaq; tor

— صَبَّاحٌ صَبَّاحٌ c. صَبَّاحٌ صَبَّاحٌ aptek işçisi; əczaçı.

dərman hazırlayan

– صَيْدَلَة əczaçılıq, dərman hazırlama;

~ صندوق dərman sandıqcası

– صِدْقِي 1. 1) aptek -i/-ı; 2) əczacılıq -i/-ı;

2. صِنَادِلَةٌ aptekci; eczacı

— aptek — ات³ c. صِنْدَلِيَّةٌ

1) مَصِيرٌ صَيَّرُوهُ (i) صَارَ (صدر) I

edilmək: 2) baslamaq: $\text{بمشی} \sim 0$ getməyə

başladı, o getdi; 3) bas vermək, əmələ gəl-

mək. 4) getmək keçmək (*kima*, الج). 5) apar-

maq (kimj ـ). II صَدَّ etmek cevirmek

мақ (мәтін.), и 3. сәткер, 3. сәткер

(*nəyəsə*); ~ بين حلّ وترحال kimisə ora-bura atmaq (*həyat haqqında*); IV أَصَارَ gətirib çıxarmaq (*nəyə* الی)

– 1) صَيَّرَ yarıq; çat; 2) zool. ançous (*siyə-nəyə oxşar xırda balıq*)

– صَيَّرَ c. صَيَّرَ arxac, qoyun ağılı

– 1) صَيَّرَ çevrilmə, keçmə (*nəyəsə*); olma, təşəkkül tapma, əmələ gəlmə; ~ فی təşəkkül prosesində; 2) tale; 3) nəticə, son, axır

– 1) مَصَائِرُ c. مَصِيرٌ tale, bəxt, qismət, nəşib; gələcək; ~ كل حيّ hər bir canlının nəşibi (*yəni ölüm*); ~ حق تقرير الیه öz müqəddəratını təyin etmə hüququ; 2) nəticə, son, axır; المعركة ~ döyüşün nəticəsi

– مَصِيرِي taleyüklü, (*kiminsə*) müqəddəratı üçün həlledici; المعركة الیه həlledici döyüş

صرف: صَيَّرَ bax:

1) صَيَّاص c. صَيَّاصَة, صَيَّاصَة qala, bürc, istehkam; 2) mahmız (*xoruzun*); 3) buynuz (*öküzün, təkənin*)

I صَاع (صيع) qovmaq, dağıtmaq, yaymaq; səpələmək; II صَيَّع krekinqləmək, krekinq-prosesdən keçirmək (*nefti*); VII إَصَارَ 1) cəld geri qayıtmaq; 2) sürətlə yuxarı qalxmaq, dik yuxarı qalxmaq; 3) tabe olmaq (*nəyə* -); boyun əymək, bərişmaq (*nə ilə* -)

– إَصَارَ tabe olma, boyun əymə; bərişmə (*nə ilə* -), itaət göstərmə (*nəyə* -); الاوامره الیه kiminsə əmrlərinə tabe olma

– 1. صَيَّاع işi olmayan; 2. avara, vecsiz, əlindən iş gəlməyən

1) صَيَّع II (صيف) yaylamaq, yayı keçir-

mək (*harada* ب , فى); 2) *xalq dil.* sünbül yığmaq üçün tarlaya çıxmaq; V تُصَيَّف = II; VIII إَصْطَفَ yaylamaq, yayı keçirmək (*məs., kurortda*); yayda dincəlməyə getmək (*hara* الی)

– إَصْطَفَ yaylama, yayı keçirmə (*məs., kurortda*); 1. kurortlar

– 2. فصل الیه yay fəslə; 3. أَصْفَاءُ yay günələri; 4. صَيْفُ yay-qış

– 5. صَيْفُ yay -i/-1; ~ منزل (بيت) bağ evi

– 6. صَيْفُ yay fəslə

– 7. مُصْطَفَ 1. kurortda dincələn, istirahət edən; 2. kurortda gələn

– 8. مَصَائِفُ c. مَصَيْفُ, مَصَيْفُ yaylaq, dağ yeri; bağ evi; kurort

– 9. مُصَيْفُ 1. kurortda dincələn, istirahət edən; 2. kurortda gələn

– 10. تُصَيَّنَ çinliləşdirmək; V تُصَيَّنَ çinliləşmək

– 11. صَيَّنَ 1. Çin -i/-1; 2. الصلصل Çin dili; 3. الصين Çin gili, çini, əla gil, kaolin; 4. الشمع الیه Çin mumu; 5. الجدار الیه Çin mürəkkəbi; 6. الجدار الیه Böyük Çin səddi; 2. 1) çinli; 2) həmç. ~ خرف çini, çini qab

– 12. صَيَّنَ 1) sini, məcməyi, böyük dəyirmi dayaz qab; podnos; 2) d.y. dönmə dairəsi; 3. هو انظف من الیه بعد غسيله qəpiyə güllə atır (*hərfən: yuyulmuş sinidən də təmizdir*)

– 4. صَيَّهَ 1) səhra; 2) الرمل ~ qumlu səhra; 3) Say-həd (*Rub əl-Xali səhrasının Yəmən və Həz-rəməvt arasındakı hissəsi*)

– 4. صَيَّوَانُ 1) böyük çadır, xeymə; 2) talvar, çardağ; 3. الاذن ~ qulaq seyvanı

ض

ض (ضاد) dad (ərəb əlifbasının on beşinci hərfi; rəqəm mənası 800)

ضاد dad (hərfinin adı); ~ لغة al təmiz ərəb dili; ~ نطق بالـ təmiz ərəb dilində danışmaq; ~ ناطق بالـ a) təmiz ərəb dilində danışan; b) ərəb; ~ اهل الـ ərəblər

~ اللغة (dad) ض hərfinə aid olan; حماة yaxud ~ اللسان təmiz ərəb dili; ~ اللغة ərəb dilinin təmizliyini qoruyanlar

~ ضالة silah

~ ضامة 1) dama; رقعة الـ dama taxtası, dama qutusu; 2) dama oyunu (müq. et dāma)

I ضول (u) ضولة 1) zəif, gücsüz olmaq, əldən, taqətdən düşmək; az, əhəmiyyətsiz olmaq, yetərsiz olmaq; kiçilmək; III ضاعل kiçiltmək (nəyi من), əhəmiyyət verməmək; VI تضاعل getdikcə zəifləmək; kiçilmək

~ ضالة 1) zəiflik; 2) əhəmiyyət-sizlik, cüzilik; 3) kiçik ölçü

~ ضيل 1) zəif; جدا ~ çox pis, zəif (dərsdə biliyin qiymətləndirilməsi); 2) cüzi, əhəmiyyətsiz, xırda

ضان topl. qoyunlar; ~ لحم الـ qoyun əti; ~ جدري الـ qoyun çiçəyi

~ ضاني qoyun əti

~ ضاني 1) zəif, gücsüz

~ ضاني 2) qoyun

~ ضوان qoyun c. ضائنة

I ضب (a/i) ضب 1) tutmaq, saxlamaq; yapışmaq, qarmalamaq, yaxalamaq; yaxasından yapışmaq; 2) qorumaq, qıfıllamaq (nəyi علی); 3) cəftələmək (qapını); II ضَبَّ 1) saxlamaq; 2) qorumaq; الباب ~ qapının

cəftəsini vurmaq; 3) dumanlandırmaq, dumanla örtmək; ~ العرق نظارته onun eynəyi tərlədi; IV أضب dumanlı olmaq (hava); أضبت السماء hava dumanlandı

~ ضبان, أضب, ضباب c. 1) ضب – kərtənkələ

~ ضب 2) 1) çənə; 2) qabaq dişlər

~ ضباب duman, sis, tüstü

~ ضبابي dumanlı, sisli, tüstülü

~ ضب c. ضب taxta və ya metal

cəftə, rəzə, qarmaq; ~ الفم çənə; qırqovul

~ مضب dumanlı, sisli

~ مضب dumanlı, duman basmış, dumanla örtülmüş

I ضبح (ə) ضبح 1) tənənfəs olmaq, nəfəsi kəsilmək, tövşümək (məs., at və s.); 2) yandırmaq, qaraltmaq (günün altında)

I ضبر (i) ضبر yığmaq, qovluğa yığb bağlamaq

~ إضبارت, أضابير c. إضبارت iş, qovluq, dosye

~ ضبار c. ضبار kitab, sənəd, kağız bağılsı

~ إضبارت = أضبور

~ ضبر tar. zəbr (qalaların mühasirəsində istifadə olunan zirehli taxta sipər)

~ ضبر bərk, möhkəm; güclü

I ضبط (u, i) ضبط 1) saxlamaq; çəkindirmək; ~ اعصابه ~ əsəblərini sakitləşdirmək; ~ نفه ~ özünü saxlamaq; ~ صدره ~ nəfəs almamaq, nəfəsini bir qədər dayandırmaq; ~ الوظيفة الدائمة ~ daimi vəzifə tutmaq; 2) tutmaq, yaxalamaq, həbs etmək; qadağa qoymaq; müsadirə etmək; ~ عتد المصور ... tutdu; 3) almaq; 4) dəqiqləşdirmək; düzəltmək; 5) yaxşı, dəqiq etmək (nəvisə) ~ المواعيد ~ dəqiq olmaq, vaxtında, vədəsində gəlmək, gecikməmək;

6) qurmaq, quraşdırmaq (*cihazları*), sazlaşmaq; 7) müəyyən etmək; tənzim etmək; الأمن ~ ictimai asayışı qorumaq; 8) *radio* qurmaq, dalğanı tutmaq; 9) ölçmək; 10) uçot aparmaq; nəzarət etmək; aparmaq (*iş, qeydlər*); 11) təhqiqat, istintaq aparmaq; 12) *qram*. hərəkələrini qoymaq (*sözün*); VII اِضْبَطَ 1) müsadirə edilmək; 2) dəqiq müəyyən edilmək; tənzim edilmək; 3) qaydada saxlanmaq; 4) intizamlı olmaq; 5) qurulmaq, quraşdırılmaq (*cihazlar*); sazlaşmaq; 6) *qram*. hərəkələnmək

– 1) ضَبَطَ *c.* ضَبَّطَ *q.* ¹ اُضْبَطَ – hər iki əlini (*eyni dərəcədə*) işlədə bilən

– ² اُضْبَطَ daha dəqiq

– اِنْضَبَطَ qayda, nizam, nizam-intizam; !~ fərağat!

– الاتصال (الارتباط) 1) zabit; ضَبَّطَ *c.* ¹ ضَابَطَ ~ rabitə zabiti; المباحث ~ axtarış idarəsinin zabiti; المدرسة ~ məktəb nəzarətçisi; 2) vəzifəli polis işçisi; 3) sazlayıcı, maşınları sazlayan fəhlə

– ضَابَطَ *c.* ² ضَابَطَ 1) qayda, norma; 2) sistem, nizam; لا ~ لهم systemsiz, nizamsız; 3) uçot; nəzarət; بلا nəzarətsiz; 4) *c. qram*. işarələr (ء, ص, ه, ~, ~, ~) ölçüsüz-hesabsız; ولا رادع heç bir şeyi nəzərə almadan, heç bir şeylə hesablaşmadan

– ضَابَطَ *c.* ضَابَطَ 1) polis; 2) arayış kitabçası; 3) *tex.* tənzimləyici, nizamlayıcı; 4) öyləc

– 1) ضَبَطَ 1) həbs; müsadirə; 2) təhqiqat, istintaq; الوقائع ~ dindirmə, axtarış, istintaq; ~ إدارة axtarış idarəsi; ~ قلم qanunlara riayət edilməsinə nəzarət şöbəsi; 3) dəqiqlik; ~ بالدقة tam dəqiqliklə; ~ باله dəqiq, dəqiqliklə; ~ على وجه الـ dəqiq surətdə, özü-

dür ki var; إشارة ~ الوقت dəqiq vaxt işarəsi; ~ دَقيق (cihaz haqqında); ~ الشهوة nəf-sini saxlama, özünü saxlama; 4) təşkil etmə, tənzim etmə; 5) nəzarət, uçot; 6) şəhər idarəetməsi, polis; ~ رجال (مأمورو) الـ والربط polis məmurları, polis nəfərləri; mühafizə; 7) *qram*. hərəkələmə; ~ المكتبة mətnin hərəkələnməsi; ~ والعسكري yaxud الـ الربط hərbi intizam, nizam-intizam; ~ والقوانين الـ والربط ictimai asayışı mühafizə qanunları

– ضَبَطَ ² *c.* ضَبَّطَ siyahı, reyestr, cədvəl; protokol

– 1) اِتْ ضَبَّطَ *c.* ضَبَّطَ 1) polis, polis idarəsi; 2) polis müsadirə etdiyi qaçaq narkotiklər yükü

– 1) مَضَابَطَ *c.* مَضَبَطَةٌ 2) protokol

– 1) مَضَبُوطٌ tutularaq saxlanılmış, alınmış, götürülmüş; 2) həbs edilmiş, müsadirə edilmiş; 3) dəqiq, səliqəli; ~ غير qeyri-dəqiq, qeyri-səliqəli

– مَضَبُوطَاتٌ *c.* hüq. əşyai-dəlil

– اِضْطَبَّعَ VIII (ضبع) ~ üst ehram palta-rına (*ridaya*) bürünmək (*palta-rın bir ucunu sağ qolun altında saxlayıb, digər ucunu sol çiyindən sallatmaqla* – *həcc və umrə ziya-rətində*)

– ضَبَّعَ *c.* ضَبَّعَ qol

– ضَبَّعَ *q. c.* ضَبَّعَ zool. kaftar, goreşən

– ضَبَّعَ içlik (*ayaqqabıda*)

I ضَجَّ (a/i) səs, hay-küy, qışqırbağır salmaq; بالضحك ~ bərkədən gülmək;

IV اُضْجَعَ I

– اُضْجَعَ gurultulu, səs-küylü; çıxırqan, qışqırıqçı

– ضَجَّةٌ səs-küy, gurultu; qışqırıq, çıxırtı, bağırçı; ~ كبرى bərk hay-küy doğurmaq (*hənsisə bir hadisə*)

– اُضْجَعُ səs-küylü, gurultulu

– ضَجِجَ 1) səs-küy, hay-küy, gurultu; 2) səs-küy salmaq, hay-küy qaldırmaq (*nə barəsində* (حول); 2) çığırtı, nərtiti

I ضَجِرَ (ə) 1) acıqlanmaq, hirs-lən-mək, əsəbiləşmək (*nədən* (من, -); 2) darıxmaq; narahat olmaq (*nə barədə* (من, -); IV اُضَجِرَ acıqlandırmaq, hirs-ləndirmək, əsə-biləşdirmək, qanını qaraltmaq, ovqatını təlx etmək; V تُضَجِرَ 1) qanı qaralmaq, ovqatı təlx olmaq; əsəbiləşmək, acıqlanmaq, hirs-lənmək; 2) darıxmaq

– ضَجِرَ ovqattəlxlik, diltəlxlik, hirslik, qanqaralıq; narahatlıq

– ضَجِرَ ovqatı təlx, diltəlx; acıqlı, hirsli, əsəbi

– مُضَجِرَ 1) acıqlandırmaq, hirs-ləndirən, əsə-biləşdirən; 2) acıqlandırıcı, əsəbiləşdirici

I ضَجَعَ (ə) 1) yan üstə uzanmaq, böyrünü yerə vurmaq; böyrü üstə yatmaq; III ضَجَعَ uzanmaq, yatmaq (*kiminləsə, həmç. qadınla*); 2) qayğıları onu tərək etmir; IV اُضَجَعَ yatırtmaq; VII اِضْجَعَ yatırdılmaq; VIII اِضْطَجَعَ *yaxud* اِضْجَعَ uzanıb yatmaq

– ضَجْعَةٌ qısa yuxu, dincəlmə; القيلولة ~ günortadan sonra dincəlmə

– ضَجْعَةٌ böyrü üstə yatan, tənbel, heç bir iş görməyən

– ضَجْعَةٌ = ضَجْعِيٌّ

– ضَجِجَ yanında yatan (*kiminsə*)

– ضَجِجَ = مَضَجَجَ

– مَضَجَجَ 1) yataq; 2) اَقْضَ ~ *bax*: اَقْضَ ~ tülkü yuvası; 2) yastıq

– اَقْضَ ~ tülkü yuvası; 2) yastıq

– اَقْضَ ~ tülkü yuvası; 2) yastıq

– اَقْضَ ~ tülkü yuvası; 2) yastıq

– اَقْضَ ~ tülkü yuvası; 2) yastıq

– اَقْضَ ~ tülkü yuvası; 2) yastıq

– اَقْضَ ~ tülkü yuvası; 2) yastıq

I ضَحِكَ (ə) 1) gülmək, ələ salmaq, masqara etmək, istehza etmək (*kimə* (من, -); 2) ürək-dolusu, doyunca gülmək; 3) ağız-dolusu gülmək; 4) ağzını tutub gülmək; 5) bax: دَقْنٌ ~ *qəh* ilə gülmək, qəhqəhə çəkib gülmək (*məclis-dəkilər*); bir-birini ələ salıb gülüş-mək; 2) yalandan gülmək, riyakarlıqla gül-mək; 3) ələ salmaq, lağa qoymaq (*kimə* (من, -); X اِسْتَضَحَكَ 1) gülüş doğurmaq; 2) gülüşmək (*kiminlə* (مع))

– اَضْحَكَ 1) zarafat; 2) masqara, məzhəkə; gülüş mövzusu

– اَضْحَكَ gülən; السِّنْ ~ gülər, şən

– اَضْحَكَ c. ضَوَّاحٌ qabaq diş; c. güləndə görünən dişlər

– ضَحَّاكٌ 1. güləyən, çox gülən, gülməyi sevən; 2. şən, zarafatçı; 3. gülürücü qaz

– ضَحْكٌ 1) gülüş; 2) استثار ~ gülüş doğurmaq; 2) zarafat

– ضَحْكَةٌ 1) zarafat; 2) məzhəkə, oyuncaq, masqara

– ضَحْكَةٌ güləyən, çox gülən adam

– ضَحْكَةٌ c. اِطْلُقْ ~ gülüş; 2) gülüməyə baş-lamaq

– ضَحْكٌ gülən; güləyən

– مَضْحَكٌ güləyən

– مَضْحَكٌ 1) gülüş doğuran, gülməli, mə-zəli; komik; 2) komik, tragikomik; 3) komik, məzəli adam; zarafatçı; məzhəkəçi

– مَضْحَكٌ adamgüldürən, zarafatçı; təlxək, məzhəkəçi

– مَضْحَكَةٌ məzhəkə

– *مُضْحَكَةٌ* c. ات. – məzhəkə, zarafat, gülüş doğuran danışiq, söhbət, hərəkət, əhvalat
I ضَحَلْ (a) ضَحَلْ, dayaz olmaq
– 1) dayaz; 2) az əhəmiyyətli
– *مُضْحَلٌ* c. dayaz yer, say (*dənizdə, göldə, çayda gəmilər üçün təhlükəli olan dayaz yer*)

I للشمس ضَحُوٌّ (u) ضَحَا (ضحو) ~ günəşə sarı yönəldilmək; ضَحَا = ضَحَى ; II ضَحَى qurban etmək, fəda vermək (*nəyi* -); III ضَحَى qurban etmək, canından keçmək; ~ özünü qurban etmək, canından keçmək; ~ *بالنفس والنفيس من أجله* ~ nəyinsə uğrunda hər şeyi qurban etmək; IV أَضْحَى olmaq, edilmək; 1) تَضَحَّى ~ o yazmağa başladı; V ضَحَى 1) qurban verilmək; 2) səhər yuxudan gec durmaq
– يوم الاضحى qurbanlıq heyvan; *أضْحَا* c. *أضْحَا* ~ *Qurban bayramı (zilhicce ayının 10-da); صلاة عيد* *Qurban bayramı namazı*

– *أضْحَى* c. qurbanlıq heyvan, qurban; ~ *بَدَلُ الاضْحَى والقربان* qurban vermək; ~ *قَدْ* qurbanlar vermək

– *تَضَحَّى* qurban vermək; ~ *الذات* özünü qurban vermək, fədakarlıq

– *ضَاحٍ* q. günəşə sarı yönəlmiş, günəşdən işıqlanan

– *ضَاحٍ* c. ətraf yerlər, civar

– *ضَحَى* səhərdən xeyli keçmiş (*سَهْرَدَان*)

– *ضَحْوَةٌ* c. *سُبْحٌ* səhər erkən çağ, günün başlanğıcı, günün ilk saatları (*günəş çıxandan dərhal sonra*)

– *سَهْرَدَان* (ضَحْوَةٌ) səhər səhər qəhvəsi; *بين ليلة وضحاها*, çox tez

– *ضَحَى* qurban; *ضَحَى* c. qurban getmək; ~ *العدوان* qəhvə təcavüzün qurbanı olmaq

I ضَحَّ (a/u) ضَحَّ 1) tökmək, sulamaq; üstünə su tökmək; 2) vurmaq, çəkmək, doldurmaq (*nasosla*); ~ *الماء من البئر* ~ quyudan su vurmaq

– *ضَحَّ* (su) çəkmək, vurmaq; *محطة الضخ yaxud nasos stansiyası*

– *مَضَحَّة* c. 1) şprits; 2) nasos; ~ *ماصة* ~ *رافعة* ~ *سورucu* nasos; ~ *الامتصاص* ~ *yangınsöndürən* nasos; ~ *صغيرة للعطر* ~ *ətir pulverizatoru*

I ضَحَمَ (u) ضَحَمَ böyük, nəhəng olmaq; II ضَحَمَ böyük ölçülər vermək, böyütmək; *مَجاز*. şişirtmək (*məs., işi*); ~ *الصوت* ~ səsini vermək, artırmaq (*radio qəbuledicidə*); V تَضَحَّمَ 1) böyümək, artmaq; şişmək (*məs., damar*); *مَجاز*. şişmək (*məs., iş*)

– *تَضَحَّمَ* artma, genişlənmə; ~ *الانتاج* ~ *artıq istehsal*; ~ *القلب* ~ *tib. ürək genişlənməsi*; ~ *الغدة الدرقية* ~ *tib. ur, boğaz uru*; ~ *المالى* ~ *iq. inflyasiya*

– *تَضَحَّمَ* artırma, gücləndirmə; *مَجاز*. şişirtmə (*məs., işi*)

– 1) *ضَخَامَةٌ* genişlik, irilik, böyüklük; böyük ölçü; ~ *هائل* nəhəng ölçülü; 2) *دولجونة*, böyüklük, irilik

– 1) *بُيُوتٌ*, *بُيُوتٌ* böyük, iri, nəhəng; ~ *العيار* ~ *iricəplilik*; ~ *الصناعة السعة* ağır toplar; ~ *الصناعة السعة* ağır sənaye; 2) *هَمَّ* ~ *الجسم* ~ *dolubədənli, dolğunbədənli*

– *تَضَحَّمَ* artıran, gücləndirən; ~ *الصوت* ~ *səs-gücləndirən*

I ضَدَّ (a/u) ضَدَّ qalib gəlmək, məğlub etmək; III ضَدَّ zidd olmaq, ziddinə getmək, əleyhinə olmaq; VI تَضَادَّ 1) bir-birilə təzad təşkil etmək, bir-birinin ziddinə getmək, bir-birinin ziddinə hərəkət etmək; bir-birilə razılaşmamaq; 2) *astr.* qarşı durmaq

– 1) تُضَادُّ tāzad, əkslik, zidd olma; antaqonizm; معه onun ziddinə, əksinə, ona qarşı; 2) *astr.* qarşıdurma

– *zidd*, əksinə, əleyhinə; كان ضده *ki-minsə əleyhinə olmaq*

– 1) أُضْدَادُ *c.* ضِدٌّ rəqib, düşmən; 2) zidd, əks, qarşılıq; təzad, ziddiyyət; بالضد ziddinə; əksinə; زعم الضد ziddinə, əksinə iddia etmək; عمل على الضد o bunun əksinə hərəkət edirdi; 3) *qram.* iki əks mənalı söz

– ضِدٌّ zidd, əks, müxalif

– ضِدٌّ zidd, əks; anti= البروتون ~ antiproton

– ضِدِّيَّة ziddiyyət, əkslik, tam uyğunsuzluq; خِيَاش (*kiminsə-nəyinsə əleyhinə*)

– مُضَادُّ təzad təşkil edən, ziddinə, əksinə, əleyhinə olan, qarşı duran; antaqonist

– 1) اِتِّ-اِتِّ *c.* مُضَادُّ əksinə hərəkət edən, əks təsir göstərən; zidd, qarşı, əks, müqabil (*nəyə*); 2) anti=, qarşı=; الأجسام السَّـة *bio., kim.* anticisimlər; للمجتمع ~ antiimperialist; للاستعمار ~ cəmiyyətə zidd; للفساد ~ antiseptik; للحبل ~ hamiləliyə qarşı; لداء الاسكربوط *(vitaminsizlik nəticəsində diş ətində əmələ gələn xəstəliyə qarşı vitamin)*; مضادات السموم padzəhər; مضادات الحيوية ~ للطائرات مدفع zenit topu; مدفع ~ tankvuran top; للذبابات ~ əks-hücum

– اِتِّ *c.* مُضَادَّة əks-təsir; təzad

I ضَرَّ (a/u) zərər vurmaq, zərərə salmaq; zərər gətirmək; بصره *məch.* o kor oldu; II ضَرَّر böyük zərər vurmaq, böyük zərərə salmaq; III ضَارَّ 1) zərər vurmağa çalışmaq; 2) daha bir arvad almaq; 3) müqavimət göstərmək, ziddinə olmaq (*nəyinsə*), mübarizə aparmaq (*nə iləsə*); IV أَضَرَّ 1) zərər vurmaq, zərərə salmaq, zərər gətirmək;

2) məcbur etmək (*nəyə*); 3) kor olmaq; 4) daha bir arvad almaq; V تَضَرَّرَ 1) xəsarət almaq; korlanmaq, xarab olmaq; ziyanını hiss etmək, ziyan çəkmək; ~ الاراضى من الجفاف ~ torpaq quraqlıqdan ziyan çəkdi; 2) (*nədənsə*) إِضْرَرَّ çəkilən zərərdən şikayətlənmək; VII اِضْطَرَّ xəsarət almaq, zədələnmək; VIII اِضْطَرَّ 1) məcbur etmək (*nəyə*); *məch.* məcbur edilmək (*nəyə*)

– اِضْطِرَارٌ zərurət, ehtiyac; عند العhtiyac olduğu təqdirdə; ~ لغیر ما ehtiyac olmadan, zərurət olmadan; 2) məcburiyyət

– 1) اِضْطِرَارٌ məcburi; ~ هبوط *av.* məcburi yerə enmə; 2) kortəbii (*təbiət hadisələri*)

– ضَارٌّ zərərli; qəlbəqara, mərdimazar; xəyirsiz, mənfəətsiz, ziyana səbəb olan, zərərli nəticələnən

– مَسَّة الضَّرِّ zərər, ziyan, itki; ضَرٌّ, ضَرٌّ o zərər çəkib, ziyana düşüb

– ضَرٌّ, ضَرٌّ² çoxarvadlılıq

– ضَرَاءٌ bəla, bədbəxtlik; فی السراء والـ yaxşı gündə də, pis gündə də

– ضَرَارَةٌ korluq

– أَضْرَارٌ *c.* ضَرَّر zərər, ziyan, itki; zədə, xəsarət; الضَّرَّ الحق zərər vurmaq (*nəyə*); بَیْز بَیْز بَیْز بَیْز böyük ziyan yetirmək; اخف السین iki zərərdən nisbətən yüngülü

– 1) ضَرَائِرُ *c.* ضَرَّة günü (*I arvadın üstünə alınan II və ya III arvadlardan biri*); 2) əm-cək, yelin

– ضَرُورَةٌ *c.* اِتِّ zərurət; böyük ehtiyac; ~ القصوى lüzumsuzluq, gərəksizlik; إذا یaxud son dərəcə zərurilik; ~ عند یaxud zərurət yarandıqda; ~ ضرورة mütləq, hökmən; *c.* zəruri hallar; یaxud تبيح للـ احکام

zərurətin öz hökmləri var, zərurət qadağalara yol verir; قاهرة ~ yenilməz güc, force majeure

– zəruri; الموادَّ السَّةِ ən zəruri şeylər

– ضَرْوَرِيَّاتٌ c. ən zəruri şeylər

– أَضْرَاءُ c. ضَرِيرٌ kor

– ضَرَائِرُ c. ضَرِيرَةٌ kor qadın

– ضِرٌّ = مُضَارَّةٌ

– ضَارٌّ = مُضِرٌّ

– مَضَارٌّ c. مَضَارٌّ zədə, xəsarət; zərər, ziyan;

əskik, eyib

– 1) مَضْطَرٌّ məcbur edilmiş, məcbur olmuş;

2) məcburedici, vadaredici; 3) möhtac olan (nəyə əli)

I ضَرْبَ (i) 1) vurmaq, döymək, zərbə endirmək; döyəcləmək; ضَرْبًا مِيزًا ki-məsə ağrıdıcı zərbə endirmək; الباب ~ qapını döymək; بالجرس ~ zəng çalmaq; بالمداغ ~ top atəşinə tutmaq; بالقنابل ~ bombalamaq; بالرصاص ~ kiməsə atəş açmaq; بالنار ~ kimisə güllə ilə vurmaq; النار ~ atəş açmaq; الدُّيُونُ ~ düyünü döymək, qabıqdan təmizləmək; الآلة الموسيقية ~ musiqi alətində çalmaq; على الآلة الكاتبة ~ makinada çap etmək; ... الرقم القياسي في ... -da/-də rekord qazanmaq; 2) vurmaq (ürək); 3) yerləşdirmək (məs., postları); 4) riyaz. vurmaq (hansı ədədə (في) 5) şahm. vurmaq, götürmək; 6) ağrımaq (yara, diş); 7) sancmaq (məs., əqrəb və s.); 8) altına basmaq (dişi heyvanı, mayanı); vaxt, موعدا yaxud ~ اجل ~ axmasa lasdas (باسداس); müddət təyin etmək; a) ehtimal etmək, güman etmək, fikirləşmək; b) biclik, hiylə, kələk işlətmək; الاسوار ~ divar çəkmək; الامثال ~ misal çəkmək (kimə

~ المثل; (في) nədə göstərmək (nədə ~ mülə); məşhur söz, xalq ifadəsi, atalar sözündən məsəl söyləmək; ... بسهم وافر في مضمار... ~ sahəsində böyük uğurlar qazanmaq; بالتجارة ~ باحتجاجة عرض ~ ticarətlə məşğul olmaq; kiminsə etirazını qulaqardına vurmaq; الحائط ~ ölkəni eninə-uzununa gəzmək; بوية على... ~ nəyəsə rəng vurmaq; تلغرافا ~ tel vurmaq, teleqrafla xəbər vermək; تلفونا ~ telefonla zəng vurmaq; الجذور ~ kök salmaq, kök buraxmaq; الحصار على... ~ nəyisə mühasirəyə almaq; الخيمة ~ çadır qurmaq; السكنية ~ burada tam sakitlik hökm sürür; الضرائب ~ vergi qoymaq; طوبا ~ kərpic kəsmək; العلاقات مع... ~ kiminləsə əlaqələri kəsmək; عنقه ~ kiminsə boynunu vurmaq; نأهه الى الحمرة ~ nəyəsə meyil etmək; ... الى... ~ ov-çuların əlini kəsmək (onlara ovu qadağan etmək); على الرؤوس بيد من حديد ~ tam ciddi surətdə qadağan etmək; الكلمة ~ sözü pozmaq, silmək, üstündən qələm çəkmək; صفحا عن... ~ kiminləsə əlaqəni kəsmək; a) nədənsə imtina etmək, boyun qaçırmək; b) nəyinsə üstündən sükutla keçmək; في الارض yer üzünü gəzib-dolaşmaq; في البداية ~ baş götürüb getmək; على غير هدى ~ köç etmək, köçerilik etmək, səhrada dolaşmaq; في الشوارع ~ üzümək (gəmi) ~ kü-çələri gəzmək, dolaşmaq; على جيبه ~ cibinə oğru girib; المسكوكات ~ sikkə zərb etmək; metal pul, sikkə kəsmək; الودع ~ balıqçılıq ilə, qum üzərində fala baxmaq; II ضَرْبَ 1) aralarını vurmaq (kiminlə kimin ~ بين); 2) sıırmaq; astarlamaq,

zərbələr endirmək (*hara* -); 2) bəla, bəd-bəxtlik; لَدَبْ هذا ~ اصبح bu, labüd oldu; الضربات العشر *Bibl.* on Misir edamı

– ضَرْبٌ *c.* ضَرْبَاءُ tay, tay-tuş, bab, cur, eş

– ضَرْبٌ *c.* ضَرْائِبُ 1) vergi; rüsum; bac;

can vergisi; ~ الاطيان ~ torpaq vergisi;

~ الحرب ~ hərbi vergi; ~ تصاعدية ~ mütərəqqi

vergi; ~ الدخل ~ yaxud ~ gelir vergisi;

~ لمستردة ~ daşınmaz əmlak vergisi; ~ العقار

qayıdan vergi; ~ ضرائب مباشرة ~ dolaylı vergilər;

~ مصلحة ~ ضرائب غير مباشرة ~ vergilər idarəsi; 2) zəribə (8 *ardəbə*

yaxud 15, 84 hektolitə bərabər həcm ölçüsü)

– ضَرْبٌ *c.* ضَرْبِيٌّ -i/-1

– ضَرْبٌ 1) toqquşan; 2) ziddiyyətli

– ضَرْبٌ 1. mübarizə aparan; rəqabət aparan; 2. möhtəkir

– ضَرْبٌ 1) mübarizə; döyüş; savaş; 2) rəqabət; ~ الحرة ~ azad rəqabət; 3) müzarəbə,

şərikli fəaliyyət, işbirliyi; 4) möhtəkirlik,

~ مالية ~ maliyyə möhtəkirliyi

– ضَرْبٌ *c.* مَضْرَابٌ 1) mizrab; 2) *idm.*

raket

– ضَرْبٌ *c.* مَضْرَابٌ *idm.* raketka; ~ التنس ~ tennis raketkəsi;

~ پنج پونج ~ pinq-ponq, stol-üstü tennis raketkəsi

– ضَرْبٌ ~ المثل ~ zərbi-məsəl

– ضَرْبٌ 1) çadır qurmaq üçün yer; 2) çadır düşərgəsi; ~ الارز ~ çəltiyi döymək, düyünü təmizləmək üçün yer

– ضَرْبٌ 1. tətillik; 2. tətillik

– ضَرْبٌ ~ السرايم (yorgan)

– ضَرْبٌ *c.* مَضْرَابٌ ~ ات ~ sırımış yorgan

– مَضْرُوبٌ 1. vurulmuş, döyülmüş; 2. *həmç.*

~ رِيَاظ. vurulan (*ədəd*); ~ رِيَاظ. vuran (*ədəd*)

– مَضْطَرَبٌ həyəcan, iztirab, çaxnaşma

– مَضْطَرَبٌ 1) həyəcanlı, iztirablı; pərt olmuş; 2) qat-qarışıq salınmış, qeyri-aydın; 3) narahat (*yuxu*); 4) bulanıq (*su*); 5) naha-

mar, hamar olmayan, kələ-kötür (*vol*)

I ضَرْجٌ (u) al-qana bulamaq, al-qana boyamaq; II ضَرْجٌ al-qana bulamaq, al-qana boyamaq; ~ في الدماء ~ *məch.* qana bulanmaq (*yaralı haqqında*); ~ الخجل ~ xəcalətdən üzü qızardı; V تُضَرْجٌ 1) al-qana bulanmaq, al-qana boyanmaq; 2) qızarmaq (*kiminsə üzü*); ~ وجهه غضبا ~ qəzəbdən üzü qızardı; VII لُضَرْجٌ 1) paraşütlə tullanmaq; 2) aşağı atılmaq, aşağı şığımaq (*quş haqqında*)

– مُضَرْجٌ al-qana bulanmış, al-qana boyanmış; ~ خَرَّ بِدَمِهِ o, qanına bulanmış halda yerə yığıldı; ~ اللين ~ əlləri qana bulanmış, cinayət başında yaxalanmış

I ضَرْحٌ (a) qazmaq, qəbir qazmaq

– ضَرْحٌ *c.* ضَرْحَةٌ qəbir; məqbərə; mavzoley

I ضَرْسٌ (i) dişləmək; 2) təqib etmək, sıxıntı vermək, əziyyət vermək, ağır olmaq (*kimə* – *tale haqqında*); 3) ضَرْسٌ (a) dişləri qamaşmaq (*bax: جِصْرٌ*); ~ نت اسنانه onun dişləri qamaşdı; II ضَرْسٌ 1) dişləri əkmək, taxmaq; 2) dişlərini qamaşdırmaq; IV أُضَرْسٌ : ضَرْسُ الاسنان ~ = الاسنان

– تُضَرْسٌ *c.* تُضَرْسٌ dişli çıxıntılar, qabarıq yerlər; ~ تضاريس الارض yerin relyefi; ~ تضاريس الوجه

~ الخلق qılıqsızlıq, bədrəftarlıq; ضَرَّاسَةٌ ~ xasiyyətcə qılıqsız

– اأضراسُ c. ضِرْسٌ ~ العقل; diş; diş; ~ ağıl
dişi

– حرب ~ dişləyən, qapağan; dağıdıcı; ~ dağıdıcı müharibə

– مُضَرَّسَاتُ c. memar. dentikullar (qapı və pəncərə pərvazlarında dekorativ dişli çıxıntılar)

I ضَرَطَ (i) ضَرُطٌ, ضَرِيطٌ qarından bərkdən qaz buraxmaq

– ضَرَّاطٌ tib. qarın köpü, meteorizm

– ضَرَّاطٌ tez-tez qarından bərkdən yel buraxan

– ضَرُطٌ, ضَرِيطٌ qarın qazı, bərkdən çıxarılan yel

I ضَرَعَ (u) ضَرَّاعَةٌ 1) itaətkar olmaq; 2) itaətkarcasına diləmək (kimdən); yalvarmaq (kimə); III ضَارَعَ oxşar olmaq, oxşamaq; (الى); IV أَضَرَغَ tabe etmək (kimə لـ, الى); alçaltmaq (kimin qarşısında الى); V تُضَرَّعٌ yalvarmaq (təs. h. yaxud الى); alçalmaq, yaltaqlanmaq, yaltaqlıq etmək (kimə الى)

– 1) itaət, itaətkarlıq; 2) yalvarış

– ضَارَعٌ zəif, təqətsiz, əldən düşmüş, gücsüz

– ضَرَّاعَةٌ yalvarış, dilək

– ضَرَّعٌ c. ضَرُوعٌ məmə, əmcək, döş giləsi; ~ البُتُونُ bütün təsərrüfat (hərfən: əkin və mal-qara)

– ضَارَعٌ = ضَرَّعٌ

– ضَرَّعٌ oxşar, bənzər

– ضَرَّعِيَّاتُ c. məməlilər

– ضَرَّعٌ oxşar, bənzər; a) صِيغَةُ الضَرَّعِ qram. fellərin indiki-gələcək zamanı; b) müzare (əruz vəznində bəhr); ~ المرفوع xəbər for-

ması; ~ المجزوم arzu forması; ~ şərt forması

– ضَرَّاعَةٌ oxşama, bənzəmə; oxşarlıq, bənzərlik; ~ (أ، ت، ن، ي) qram. indiki-gələcək zaman önşəkilçiləri (fellərin indiki-gələcək zamanını ifadə etmək üçün şərti məsdərin əvvəlinə artırılmış şəxs bildirən önşəkilçiləri)

– ضَرَّاعٌ c. ضَرَّعٌ yaxud ضَرَّاعِيَّةٌ c. ضِرَّاعٌ şir

I ضَرِمَ (a) ضَرِمٌ yanmaq, alışmaq, alovlanmaq, od tutub yanmaq; II ضَرَمَ yandırmaq, alışdırmaq; ~ النارَ فى... od vurmaq (nəyəsə), odlamaq (nəyisə); IV أَضَرَمَ = II; V تُضَرِّمُ 1) alovlanmaq, alışmaq, şölələnmək, od tutub yanmaq; yanmaq (hərərətdən, titrədib-qızdırmadan); 2) qəzəbdən qızışmaq, coşmaq, alışıb-yanmaq (kimə qarşı على); VIII اِضْطَرَمَّ alovlanmaq, şölələnmək, yanmaq

– اِضْطَرَمَّ odlama, od vurma, yandırma

– ضَرِمَ yanma; alovlanma, şölələnmə; isti, pər

– ضَرَمَ 1) köşöv; 2) od, alov

– مُضْطَرَمٌ yanan, alovlanan

– ضِرَّاءُ c. ضِرْوٌ ov iti

I ضَرِيَ (a) ضِرْيٌ, ضَرَّاءٌ qızışmaq, coşmaq (arzular); II ضَرَّى təlim vermək, öyrətmək (nəyə علی); dərslərini keçmək (nəyin علی)

– ضَارٌ q. ضَارِيَّةٌ vəhşi, yırtıcı, azğın; qəddar, qaniçən; ~ حيوان vəhşi hevan; ~ الضواری yırtıcı heyvanlar; ~ وحوشية yırtıcı, ötyeyən heyvanlar; ~ معركة ağır, şiddətli, qanlı döyüş

– ضَرَّاءٌ sıx meşə, meşəlik, cəngəllik

– ضَرَّاءٌ qəddarlıq, vəhşilik, yırtıcılıq, azğınlıq, qana hərislik; ~ qəddarlıqla

ضَعَفَ 1) dağıtmaq, yıxmaq, viran etmək, sındırmaq; 2) zəiflətmək, əldən salmaq, kütləşdirmək (*hissi*); ضَعُفَ 1) dağılmaq, yıxılmaq, viran olmaq, sınmaq; laxlamaq, sarımaq; 2) zəifləmək, kütləşmək

– ضَعُفَ dağılma, sınma

– ضَعُفَ zəif, gücsüz

– ضَعُفَ 1) dağıtma; 2) zəiflətmə; zəifləmə; zəiflik; الشيخوخة ~ qocalıq zəifliyi

– ضَعُفَ 1) dağılmış; sökülmüş, parçalanmış; 2) zəifləmiş; zəif; kütləşmiş

I ضَعُفَ (u) ضَعُفَ zəif olmaq; zəifləmək; təqətsiz olmaq, gücü çatmamaq (*nəyisə etməyə* عن); II ضَعُفَ 1) zəif sanmaq; 2) ikiqat artırmaq; III ضَعُفَ 1) ikiqat artırmaq, ikiqat etmək, qoşalamaq, cütləmək; bir işi ikinci dəfə görmək, təkrar etmək; 2) çətinləşdirmək, mürəkkəbləşdirmək; IV ضَعُفَ 1) zəiflətmək, gücdən salmaq (*təs. h. yaxud* من); 2) yumşaltmaq; VI ضَعُفَ 1) ikiqat artırmaq; artmaq, güclənmək; 2) ağırlaşmaq (*nə ilə* – *xəstəlik haqqında*); X ضَعُفَ 1) zəifləmək, gücdən düşmək, təqəti olmamaq; 2) zəif sanmaq, zəif olduğunu görmək; 3) azaltmaq, əksiltmək; əhəmiyyət verməmək

– ضَعُفَ 1) zəiflətmə; gücdən salma, təqətdən salma; 2) yumşaltma

– ضَعُفَ c. 1) qırıqlar; 2) məzmun (*məs., hekayənin və s.*)

– ضَعُفَ zəiflik, gücsüzlük; tabsızlıq, təqətsizlik, üzgünlük; البصر ~ gözün zəifliyi; الإرادة ~ iradə zəifliyi; النعصرية ~ nevrasteniya (*əşəb sisteminin zəifləməsi ilə bağlı xəstəlik*); التناسلي ~ cinsi zəiflik

– ضَعُفَ 1) misil, bənzər, tay; 2) dəfə, kərə; 3) ikiqat; c. ضَعُفَ misli qədər; ثلاثة ضعاف

üç misli qədər, üçqat artıq; ضعافا مضاعفة qat-qat artıq; ضعافا ضعاف dörd misli qədər

– ضَعُفَ c. ضَعُفَ zəif, xəstə

– ضَعُفَ k.q.c. ضَعُفَ çox zəif, gücsüz, təqətsiz

– ضَعُفَ c. ضَعُفَ 1) zəif, gücsüz; yetərsiz (*məs., dəlil və s.*); العقل ~ ağıl zəif, kəməgıl; الإرادة ~ iradəsi zəif; القلب ~ ürək-siz, qorxaq; 2) xəstə

– ضَعُفَ ikiqat artırılmış; iki dəfə artıq, ikiqat; افعال ضَعُفَ gram. müdaaf fellər (*ikinci və üçüncü kök samitləri eyni olan üçsamitli fellər*); زادت مطالب البلاد ضعافا ~ ölkənin tələbləri dəfələrlə (*qat-qat*) artmışdır

– ضَعُفَ c. اثنان 1) ikiləşmə; təkrarlama;

2) ağırlaşma (*xəstəliyin*)

– ضَعُفَ bot. inciçiçəyi (*Suriya*)

– ضَعُفَ ikiləşmiş, ikiqat artırılmış

I ضَعُفَ (a) ضَعُفَ 1) calamaq, bağlamaq;

2) qalaqlamaq, dəstə bağlamaq

– ضَعُفَ c. ضَعُفَ dəstə; bağlı, şələ; الضغات a) qat-qarışıq yuxular; b) qat-qarışıq xəyallar

I ضَعُفَ (a) ضَعُفَ 1) basmaq, sıxmaq; 2) presləmək; 3) məcbur etmək, vadar etmək (*kimi*), təzyiq göstərmək (*kimə*), sıxışdırmaq (*kimi*); III ضَعُفَ basmaq, sıxmaq; VI ضَعُفَ 1) bir-birini basmaq, sıxlaşmaq, bir-birini

sıxmaq; 2) sıxışmaq; VII ضَعُفَ basılmaq, sıxılmaq; təzyiq məruz qalmaq

– ضَعُفَ basılma, sıxılma; sıxılma qabiliyyəti, sıxlaşma qabiliyyəti; tex. kompresiya, sıxma, sıxılma

– ضَعُفَ tədricən sıxma, sıxlaşdırma

– ضَعُفَ 1. basan, sıxan, presləyən; 2. həmç. آلة kompressor

sapdırmaq; yoldan çıxartmaq; صوابه ~ ağlı azmaq; 2) yanılmada ittiham etmək; 3) aldatmaq; IV أَضَلَّ 1) yoldan çıxartmaq, azdırmaq, sapdırmaq; zəlalətə salmaq; اى شيطان ...vaxt hansı şeytan məni yoldan çıxartdı?; 2) itirmək (*nəvisə*)

– تَضَلُّلٌ = إِضْلَالٌ

– أَضْلَالٌ 1) yanlışlıq, səhv; 2) yalan, uydurma

– تَضَلُّلٌ sapdırma, azdırma; aldatma

– تَضَلُّلٌ aldadıcı, yalan; المحاولات السَّـةُ yalan cəhdlər, yayındırıcı cəhdlər

– ضَلَّ 1) zəlalətdə olan, yanılan (*nədə*); zəlil olmuş, yanılmış, azmış, sapmış, avara (*itlər*); ~ الابن yolunu azmış oğul, atasına ağ olmuş oğul; 2) itmiş; 3) yanlış, səhv; ~ زعم yanlış iddia

– ضَلَّ 1) itmiş (*nə isə*); azmış heyvan (*əsasən qoyun*); 2) axtarılan şey; arzu edilən şey; ideal; ~ المنشودة onun gizli arzusu; ~ وجد öz idealını tapmaq, ürəyində olan arzuya çatmaq

– ضَلَّ 1) yoldan azma, sapma; sərgərdan gəzmə; 2) ~ اتَّ. c. zəlalət

– ضَلَّ zəlalət, yanlışlıq, səhv

– ضَلَّ zəlalətə salan, azdıran, sapdıran

– ضَلَّ zəlalətə salan, yoldan çıxaran, azdıran, sapdıran; رواية işi dolaşdıran rəvayət

– ضَلَّ azdırıcı yer, sapdırıcı yer

I ضَلَّ (u) ضَلَّ 1) güclü, qüvvətli, möhkəm olmaq; 2) mahir, bacarıqlı olmaq (*nədə*); bilikli, məlumatlı, səriştəli olmaq (*nədə*); bələd olmaq (*nəyə*); ضَلَّ (ə) ضَلَّ əyri olmaq; معه ~ kiminləsə əlbir olmaq; ضَلَّ incitmək; sıxışdırmaq

(*kimi*); II ضَلَّ 1) əymək, qatlamaq; 2) büzmək, büzmələmək; 3) zolaqlı, miləmil etmək; V تُضَلَّ 1) dolmaq (*nə ilə təs. h.*); bilicisi olmaq (*nəyin*), məlumatlı, xəbərdar olmaq (*nədə*); bilmək, bacarmaq (*nəyi*); yaxşı bilmək (*nəyi*); بالعربية; ~ ərəb dilini bilmək; 2) qıvrıqlaşmaq, kökəlmək (*məs., xəstəlikdən sonra*); VIII اِضْطَلَّ 1) mahir, bacarıqlı olmaq (*nədə*), bacarmaq, edə bilmək (*nəyi*); 2) üzərinə, boynuna götürmək, çiyində daşımaq, yerinə yetirmək (*nəyi*); apara bilmək, daşıya bilmək (*nəyi*); ~ بالاعباء الجسيمة böyük yük daşımaq

– اِضْطَلَّ c. həmfikirilər, tərəfdarlar; ələtlilər

– اِضْطَلَّ 1) bacarıq, qabiliyyət; 2) aparma, yerinə yetirmə; مَنَ فِي أَثْنَاءِ سَيِّ بِمَنْصِبِي mən öz vəzifəmi yerinə yetirdiyim vaxt; ~ بالتبعية ~ məsuliyyəti öz üzərinə götürmə

– اِضْطَلَّ bacarma, bilmə; bacarıq, qabiliyyət

– ضَلَّ 1) meyilli (*nəyə*); mahir, bacarıqlı (*nədə*); 2) əlbir iş görən (*kimlə*); ~ مع ...-lə əlbir olmaq

– اِضْطَلَّ, اِضْطَلَّ, اِضْطَلَّ c. ضَلَّ

1) qabırğa; *memar.* sütun, sütun bilərziyi; *bot.* paxlalılar fəsiləsindən ot və ya yarımkol, gəvən; ثابت ~ *anat.* sabit, əsil qabırğa; *anat.* yalançı qabırğa; 2) tərəf, üz, til (*üçbucaqlının*); ~ متوازي الاضلاع paraleloqram; 3) kotlet; الضأن ~ qoyun ətindən kotlet; ان لهم ساء في هذا الامر ~ çəllək taxtası; onların bu işdə əli var

– ضَلَّ kiçik dağ, təpə

– ضَلَّ 1) güclü; 2) bilən; 3) bacarıqlı, qabiliyyətli; 2. bilici

– مُضَلَّعٌ 1. 1) zolaqlı, miləmil; naxışlı; 2) qabırğalı, tilli, büzməli; büzmələnməmiş; ~ صَاج büzmə dəmir; 2. c. مَضَلَّعَاتٌ çoxüzüzlü; خماسي ~ beşüzüzlü; سداسي ~ altıüzüzlü

ضَلَفَةٌ c. ضَلَفٌ, أَضْلَافٌ tay, lay, qanad (*qapıda*); pəncərə taxtası

ضَلَمَةٌ c. ضَلَمَاتٌ 1) iç qoyulmuş, içi doldurulmuş tərəvəz; 2) dolma (*xörək*)

I ضَمٌّ (a/u) ضَمٌّ 1) yığmaq; biçmək; 2) birləşdirmək, toplamaq, cəmləmək; bir-birinə sıxmaq (*dodaqları*); əlavə etmək, üstünə gəlmək (*nəyin* الى الصفوف ~ sıraları sıxlaşdırmaq; الى صدره ~ sinəsinə sıxmaq, qucaqlamaq; 3) ilhaq etmək, zorla birləşdirmək; 4) qavramaq (*nəyi* على); 5) ehtiva etmək; 6) *gram. damma* ilə hərəkələmək, dammalamaq; VI تَضَمَّ birləşmək, sıxlaşmaq; VII اِنْضَمَّ 1) zorla birləşdirilmək, ilhaq edilmək; qoşulmaq (*nəyə* الى); 2) özündə birləşdirmək, ehtiva etmək (*nəyi* على); 3) sıxılmaq

– اِضْمَامَةٌ c. اِضْمَامٌ bağlama, bağlı (*kağız*), dəstə; iş; qovluq; bloknot

– اِضْمَامٌ qoşulma (*nəyə* الى); *siy. anşlus*

– ضِمَامٌ qısqac, sancaq (*kağız üçün*)

– ضَمٌّ 1) yığma; biçin; ضَمٌّ زمن biçin vaxtı; 2) əlavə etmə, qoşma (*nəyə* الى); toplama, cəmləmə; ضَمٌّ الصفوف sıraların sıxlaşdırılması; 3) ilhaq, qəsbkarlıq, qəsb etmə, zəbt etmə; 4) *həmç. حركة الـ gram. damma*

– ضَمَّةٌ 1) özünə sıxma, qucaqlama; döşünə basma; 2) toplu, birlik; ~ زهور gül dəstəsi; 3) c. ضَمَّاتٌ *gram. damma*

– ضَمِيمَةٌ c. ضَمَائِمٌ əlavə, artım (*pul artımı*)

– مَضْمُونٌ 1) yığılmış, toplanmış; sıxılmış; 2) sıxlaşmış; 3) *gram. damma* ilə hərəkələnməmiş, dammalı

(ضمحل) اِضْمَحَلَّ itmək, yox olmaq; qurtarmaq, bitmək, kəsilmək

– اِضْمِحَالٌ itmə, yox olma

– مَضْمَحَلٌ itmiş, yox olmuş, mövcudluğuna son vermiş

I ضَمَخٌ (u, a) ضَمَخٌ ətirli yağ sürtmək; ətir vurmaq, ətirləmək; ~ بالبخور buxur, ətirli qatran yandırmaq; II ضَمَخٌ 1) ətirli yağ sürtmək; ətirləmək, ətir vurmaq; 2) dada gətirmək, dada gətirmək üçün nə isə qatmaq; ~ بالتوابل ~ ədviyyə vurmaq (*xörəyə*); V تَضَمَخَ özünə ətirli yağ sürtmək, ətirlənmək, özünə ətir vurmaq

I ضَمَدٌ (i) ضَمَدٌ sarımaq, bağlamaq, sarğı qoymaq, sarğı bağlamaq; ~ بالمنديل دموعه ~ göz yaşlarını yaylıqla silmək; II ضَمَدٌ sarımaq, bağlamaq (*yaramı*)

– ضِمَادٌ c. اَضْمَدَةٌ 1) sarğı; bint; 2) çoxərlilik

– ضِمَائِدٌ c. ضِمَائِدٌ sarğı; bint

– ضِمْدٌ c. اَضْمَادٌ sevgili, canan

– مُضْمِدٌ feldşer; sanitar

– مَضْمِدَةٌ c. اَتْ قadin feldşer; qadin sanitar; 2) kompres, yaş sarğı

I ضَمَرٌ, ضَمَرٌ (u) ضَمُرٌ 1) arıqlamaq, arıq, sısq, üzgün, cansız olmaq; qayısqbaldır olmaq; 2) ətini tökmək, azalmaq (*həcmə*); qısalmaq, sıxılmaq, büzüşmək; II ضَمَرٌ 1) azaltmaq (*həcmi*), arıqlatmaq; 2) təlim vermək (*ata*); IV اَضْمَرَ 1) gizlətmək, məxfi saxlamaq; niyyətində, qəsdində olmaq (*nəyinsə kimə qarşı*); ~ العداء ~ ədavət bəsləmək, ürəyində ədavət saxlamaq; ~ له الشر ~ kiməsə qarşı pislilik, yamanlıq niyyətində olmaq; 2) arıqlatmaq; 3) təlim vermək; V تَضَمَرَ arıqlamaq; üzgünləşmək, sısqalaşmaq, cansızlaşmaq, əldən düşmək; VII اِنْضَمَرَ qurumaq, solmaq

– 1) إِضْمَارٌ gizlətmə; susma, üstündən sü-kutla keçmə; nəzərdə tutma; niyyət, qəsd; 2) *qram.* ellipsis (ifadənin hər hansı bir ele-mentinin buraxılması)

– 1) ضَامِرٌ arıq, qayısbaldır, sısq; 2) nazik

– 1) ضِمَارٌ həməç. ~ ödəniləcəyinə az gü-man olan borc

– 1) ضَمْرٌ arıqlıq, sısqalıq; 2) naziklik (*məs., parçanın*)

– 1) ضُمُورٌ arıqlama; arıqlıq; ~ مرضى ~ atro-fiya (*fəaliyyətdən qalma*); 2) xətər, bəla, azar; zədə, nöqsan, qüsür

– 1) ضَمَائِرٌ *c.* ضَمِيرٌ təəyib (تقريع) vicdan; الضمير vicdan əzabı; الضمير vicdanlı; الضمير vicdanını itirmiş, vicdansız; الضمير (مرتاح) vicdanı rahat; الضمير استيقظ vicdanı dilə gəldi, oyandı; o heç həya etmədən bunu dedi, o bunu dedi, heç tükü də tərpənmədi; 2) ağıl; məsuliyyət hissi, təmiz ürək hissi, öz hərəkətlərinin yaxşı və ya pis olduğunu duyma; 3) *qram.* əvəzlilik; الضمير ~ شخصی ~ şəxs əvəz-liyi; الضمير ~ عائد ~ qayıdış əvəzliyi; الضمير ~ مجرور ~ yiyəlik əvəzliyi (*viy. h.-da*); الضمير ~ موصول ~ nisbi əvəzlilik

– 1) مَضَامِيرٌ *c.* مَضْمَارٌ sahə, meydan; 2) cıdır meydanı

– 1. مَضْمَرٌ gizli, nəzərdə tutulan; 2. *qram.* əvəzlilik

– تَلْمِيزٌ təlim verən, məşqçi

I ضَمِنَ 1) zəmanət vermək, zəmanət olmaq (*kimə – təs. h. yaxud*); təmin etmək, təminat vermək (*kimə –* 2) özündə ehtiva etmək (*nə*); 3) təminatı ödəməyi öhdəsinə qoymaq (*ki-minsə*); II ضَمَّنَ 1) qoymaq (*nəyin içində*); doldurmaq; daxil etmək (*nəyə*); (*nəyisə*

nəyinsə, məs., kitabın) əsas məzmununa da-xil etmək; 2) üzərinə (*nə üçünsə*) məsuliyyət qoymaq; sığortalamaq (*nədən*); V ضَمَّنَ ehtiva etmək, daxilində olmaq; VI ضَمَّانٌ 1) bir-biri üçün zəmin olmaq; həmrəy olmaq; 2) birləşmək; VII اِضْمَنَّ tə-min edilmək, təminat verilmək; sığortalan-maq

– اِضْمَنَّ ən gözəl təminat verən, etibarlı təmin edən

– ضَمَّانٌ həmrəylik, qarşılıqlı məsuliyyət; ellik zəmanət; يَجِدُ الْيَاخُودَ وَالتَّكَاثُلَ birləşmə, birgə, əlbirləşmə, həmrəylik şəraitində; الضمير البعدي beynəlxalq həmrəylik; ...-la/-lə qardaşca-sına həmrəyliyi ifadə etmək

– 1) ضَمَّيْنٌ qoyma; daxil etmək; 2) fikrini birbaşa deyil, eyhamla ifadə etmək; məna vermə (*nəyə*)

– 1. ضَامِنٌ zəmin, zəmanət verən, zəmin duran, təmin edən; 2. zəmanətçi

– 1) ضَمَانٌ *c.* اِثْمٌ təmin etmə, təminat; sığortalama, sığorta; الضمير الجماعي kollektiv təhlükəsizlik; الضمير الاجتماعي sosial təminat; الضمير ورقة السığorta cəmiyyəti; الضمير شركة السığorta vəsiqəsi; 2) zəmanət, zəminlik; ضَمَّنَ ضَمَّنَ ضَمَّنَ! mən ona zəminəm! 3) məsuliyyət; شركة محدود məhdud məsuliyyətli şirkət

– 1) ضَمَانَةٌ zəmanət, zəminlik; 2) təminat; ضَمْنٌ ~ مَالِيَةٌ pul girovu

– ضَمْنٌ daxilində, içində (*nəyinsə*); دولة ~ onların dövlət daxilində dövlət; دولة ~ هو من ~ الناس المطلوبين... o məhz tələb olunan adamlardandır

– ضَمْنٌ içində olan şey, içindəki; ضَمْنٌ dolayısıylə, qismən; gizlicə; bununla yanaşı;

~ günəş işıq; أضواءُ c. ضوءٌ, ضوءٌ – işıq; القمر ~ ay işıq; النهار ~ gündüz işıq; الاضواء القطبية الشمالية ~ lampa işıq; على ~ şimal (cənub) qütb şəfəqi; شمس ~ bu günəş işıq; في هذا الحياة ~ işıq üzü görmək, doğulmaq; (الاضواء) ~ işıq salmaq (nəyə) bir qədər işıqlandırmaq, aydınlaşdırmaq (nəyə) (على)

– ضوءٌ işıq -i/-1; astr. işıq ili; ışık – ışık; اشعة ~ ışık; اشارات ~ ışık; şüaları

– ضوءٌ lampacı

– اتٌ c. ضوءٌ – baca, dam pəncərəsi

– ضوءٌ ziya, işıq; şəfəq

– ضوءٌ işıqlandırılmış, işıqlı; غرفة ~ otaq

– ضوءٌ c. teatr. rampa, səhnə sipəri

– ضوءٌ 1) işıqlandırmaq; işıqlanan, işıq saçmaq; المصابيح ~ lampayandırmaq; الاعلان ~ işıqlanan reklam; غازات ~ işıqlanan qazlar; 2) işıqlı, aydın, parlaq

I ضوءٌ (u) bərk acmaq, aclıq hiss etmək; 2) zərər vurmaq; V ضوءٌ 1) ağır his etmək, əzab çəkmək; 2) qovrulmaq, qıvrılmaq

– ضوءٌ bərk aclıq; aclıq əzabı

– ضوءٌ səs-küy, hay-küy, şivən, qışqırtı

– ضوءٌ = ضوءٌ

I ضوءٌ (u) yayılmaq, gəlmək (iy); V ضوءٌ = I

– ضوءٌ domino (oyun)

I ضوءٌ əl atmaq, müraciət etmək (nəyə) (الى); ضوءٌ 1) zəiflətmək, arıqlamaq; 2) arıq, qayısbaldırmaq; IV ضوءٌ 1) zəiflətmək; 2) zərər vurmaq;

VII إضوى 1) əl atmaq, müraciət etmək (nəyə) (الى); 2) aid olmaq, məxsus olmaq, mənsub olmaq (kimə) (الى); 3) birləşmək (nə altında)

– nazikbədən ~ nazikbədən (الجسم) ضاوى

– sağdış-soldış, toy mərasimində bəylə gəlini müşayiət edən gənclər

I ضارٌ (i) zərər vurmaq, ziyana salmaq; IV أضرارٌ = I

– ضارٌ zərərli

– ضارٌ zərər; bəla; ağır yük, çətinlik; لا ~ zərər yoxdur!; لا ~ zərər yoxdur ki...

– ضارٌ Quran ədalətsiz bölgü, bölgüdə (nəyinsə) çoxunu özünə götürmə, mənimsəmə

I ضايعٌ (i) zay olmaq, heç, puç olmaq, korlanmaq; itmək, itirilmək, batmaq, tələf olmaq; ضايعٌ ~ yaxud ضايعٌ ~ zaya getmək, hədəf olmaq, hədəf getmək; II ضائعٌ 1) tələf etmək, itirmək; ضائعٌ ~ hay-küydə onun səsi itib-batdı; 2) əbəz yerə xərcləmək (pulları); IV ضائعٌ zay etmək, itirmək; tələf etmək, məhv etmək; ضائعٌ ~ huşunu itirmək; الوقت ~ vaxt itirmək

– ضائعٌ zay etmə, itirmə; الوقت ~ vaxtın itirilməsi

– ضائعٌ 1) zay, heç, puç, tələf olmuş; الوقت ~ huşunu itirmiş, özündən getmiş; الوقت ~ puç olmuş ümid; جزيرة ~ okeanda itib-batmış ada; 2) yazıq, bədbəxt

– ضائعٌ itki, itik; zərər, ziyan; ضائعٌ ~ əsəblərin pozulması

- ضَيْع itki; zərər, ziyən
- ضَيْعَان itki; يا سَه! nə ağır itki!, heyif!
- ضَيْعَة itki; zay olma, məhv olma
- ضَيْعَة c. ضَيْع, kənd; məskən; ferma; malikanə
- ضَيْع israfçı, bədxərc
- ضَيْع 1. israf edən, hədəyə xərcləyən;
- 2. israfçı, bədxərc
- ضَيْع c. ضَيْع 1) itkiyə, ziyana gətirib çıxaran; zayedici, puçedici; 2) itki, itik, zərər, ziyən; للوقت والمال ~ vaxt və pul itirmə
- ضَيْع 1. itirilmiş; 2. cib xərcliyi
- I ضَيْف (i) ضَاف qonaq olmaq, qonaq qalmaq; 2) qonaq etmək; 3) əlavə etmək; II ضَيْف 1) qonaq qəbul etmək; 2) qonaq etmək; IV أَضَاف 1) əlavə etmək (nəyə əli), elmi irsə yenilik ~ جديدا إلى التراث العلمي; (əli) əlavə etmək (gətirmək); bundan əlavə; 2) aid etmək, isnad etmək (kimə əli), ayağına yazmaq (kimin əli); 3) qonaqpərvərlik göstərmək; qonaq etmək; 4) qram. izafət, uzlaşmayan təyini söz birləşməsi düzəltmək (məs., جزيرة العرب); VII إِضَاف 1) əlavə edilmək, əlavə olunmaq, qoşulmaq; 2) qonaq edilmək; X إِسْتَضَاف 1) qonaq qəbul etmək (kimisə); qonaq çağırmaq; 2) qonaqlıq istəmək; qonaq olmaq, qonaqpərvərlikdən faydalanmaq; 3) artıq istəmək, əlavə istəmək
- إِسْتَضَاف qonaq etmə (kimisə)
- إِضَاف 1) birləşdirmə, qoşma; əlavə etmə; buna əlavə yaxud باله إلى ذلك olaraq, bundan əlavə; 2) qram. izafət, uzlaşmayan təyini söz birləşməsi, status constructus
- إِضَاف izafə, əlavə

- ضَائِف 1. 1) qonaq edən; 2) qonaqpərvər;
- 2. ev sahibi
- ضَيْفَة 1) ziyafət, qonaqlıq; 2) qonaqpərvərlik; حسن الهüsni-ziyafət, gözəl qonaq qəbul etmə
- ضَيْف, ضَيْفَان, ضَيْف qonaq; evə gələn; ضَيْف c. ضَيْف, ضَيْفَان ~ fəxri qonaq; ضَيْف qonaq qalmaq (kimin yanında على)
- ضَيْف 1. birləşdirilmiş, qoşulmuş, əlavə edilmiş; 2. 1) c. ضَيْف əlavə; 2) qram. izafətin yiyəlik halda olan ikinci tərəflə müəyyən edilən birinci tərəfi
- ضَيْف qonaq otağı
- ضَيْف qonaqpərvər, xoşsifət, üzügülər
- ضَائِف = ضَيْف
- ضَيْف 1. qonaq qəbul edən qadın; 2. ev sahibəsi; الطائفة ~ yaxud الجوّية stüar-dessa
- I ضَيْق (i) ضَاق 1) dar, sıx olmaq; yetərsiz olmaq (nə üçün عن); dolu olmaq (nə ilə ب); الدنيا başına daraldı, son dərəcə pərişan oldu, kədər-ləndi; bu şəhərdə dünya ona dar gəldi, bu şəhərdə yaşamaq onun üçün çətin oldu; bu şəhərdə yaşamaq onun vəziyyəti dözülməz oldu; السبل ~ dara düşmək, nə edəcəyini bilməmək; به ذرعا ~ bu onu bezikdirdi, o buna dözə bilmədi; ... ذرعا عن ~ bezikmək, cana doymaq (nə-dənsə); به صدرها ~ dara düşmək, çətin vəziyyətə düşmək, işi çətinə düşmək, sıxışdırılmaq (kim – nə tərəfindən); سبأ ~ səbri tükənmək; özündən çıxmaq; صبرا ~ o buna dözə bilmədi; ~ الوقت عن ~ bir şey bişirməyə vaxt yox idi; ~ المتحف بالآثار qədim abidələr muzeyə darlıq

edirdi; 2) ovqatı təlx olmaq, kədərlənmək, pərt olmaq, məyus olmaq (*nədən* -); II ضَيِّقُ 1) daraltmaq; عَيْنِيهِ ~ gözlərini qıymaq; 2) sıxışdırmaq, sıxıntı vermək, qısınmaq; 3) incitmək, əziyyət vermək (*kimə* عَلَى نَفْسِهِ); عَلَى الْخَنَاقِ ~ özünü məhdudlaşdırmaq; III ضَائِقُ 1) sıxmaq, sıxışdırmaq, sıxıntı vermək; 2) təngə gətirmək, cana gətirmək, zəhləsini tökmək; qəmiş olmaq, dalınca düşmək (*qadının*), sataşmaq; VI تَضَائِقُ 1) sıxıntı hiss etmək, ovqatı təlx olmaq, pərt olmaq; مَالِيَّةٌ ~ maliyyə çətinliyi çəkmək; 2) hıslənmək, qəzəblənmək (*kimə* - نَايَا عَنْ)

– 1) تَضْيِيقُ təzyiq göstərmə, sıxışdırma; 2) daraltma

– ضَائِقَةٌ çətin, ağır vəziyyət, sıxma-boğma, böhran (*nədəsə*); الْوَقُودُ ~ yanacaq çatışmazlığı; مَالِيَّةٌ ~ maliyyə böhranı

– 1) ضَيِّقُ darlıq; darısqallıq; الْإِفْقُ ~ görüş dairəsinin darlığı, dar görüş dairəsi; 2) sıxışdırma; 3) ağır, çətin vəziyyət, ehtiyac, çatışmazlıq, kasıblıq, yoxsulluq; ذَاتُ الْيَدِ ~ yoxsulluq; بِي الْوَقْتِ vaxtın darlığından; بِي الْمَكَانِ (المقام) yerin darlığından; لَوْ لَا ضَيْقُ الْمَكَانِ ...; ...;

النَّفْسِ ~ *tib.* astma, sinəgir xəstəliyi, tənənfəslik

– 1) ضَيِّقُ dar; sıx; ...; أَنْ الْوَقْتُ vaxt azdır, amma ...; الْحِيلَةُ onun xasiyyəti ağırdır; الْهَيْلَةُ ~ sadədil, hiyləsiz; الْوَصْدَرُ ~ narazı, pərt, ovqatı təlx, dilxor; 2) pərt edilmiş, tutulmuş, ovqatı təlx olmuş (*nədən* -); 3) daryollu

– ضَائِقَةٌ darlıq, maddi sıxıntı, ağır vəziyyət, yoxsulluq

– 1) مَضَائِقُ sıxan, sıxıcı; 2) çətin, sıxıntılı; 3) zəhlətökən, tənəgfətirən, usandıran, can-sıxan

– 1) اِتِّسَامٌ c. مَضَائِقَةٌ sıxma, sıxışdırma; sıxma-boğma, basabas; tıxanma; 2) zəhlə tökmə, bezikdirmə; sataşma, dalınca düşmə (*qadının*) – 1) مَضَائِقُ c. مَضْيِيقٌ coğr. boğaz; 2) dar dərə, dağ keçidi; aşırım

I ضَامٌ (a) ضَائِمٌ ədalətsizlik etmək, sıxışdırmaq, incitmək, əziyyət vermək; X اِسْتِضَامٌ = I

– ضَائِمٌ c. ضَائِمٌ ədalətsizlik, zülm; sıxma, sıxışdırma, incitmə; رَجَالُ أَيْةِ الْهَاقْسِزْلِیْ qəqsızlıqla bə-rışmayan insanlar; عَلَى الْهَاقْسِزْلِیْ (لَا یَقِیْمُونَ) o, haq-sızlığa dözmür; عَلَى سِکْتٍ istər-istəməz susmaq ضَائِمٌ c. ضَائِمٌ vəhşi pişik

ط

ط (طاء) ta (ərəb əlifbasının on altıncı hərfi, rəqəm mənası 9)

ط – قيراط – söz. qısal.

طاب tab (oyun adı)

طبق bax: طبق

طابة c. 1) tib. sarğı taxtası; sarğının içinə qoyulan lövhəcik; 2) taxta parçası (tab oynamaq üçün; bax: طاب)

طابو torpaqların qeydiyyatı

طوبار 1) yoxlama; sıraya düzüb adbaad çağırmaqla yoxlama; 2) tabur; طوبار الخامس siy. beşinci tabur; 3) sıra, cərgə, səf; növbə (gözləyənlərin); hər b. sıra xətti; طوبار kimisə növbəyə salmaq

طابق bax: طابق

طابق = طابقين, طابقون c. طابقون

طابق 1) istehkam; qalaça; 2) şahm. top

طابق bax: طابق

طابق, طابق tazə, tər

طابق tazə; ~ زبدə şit yağ

طابق bax: طابق, طابق

طابق bax: طابق

طابق bax: طابق

طابق xüs. ad k. Quran Talut, Bibl. Saul

طابق mif. Femida (ədalət ilahəsi)

طابق = طابق

طابق bax: طابق

طابق bax: طابق

طابق üzüaşağı tutmaq, sallamaq; əymək; a) baş əymək; b) tabe olmaq

– طابق üzüaşağı tutma, sallama, əymə

– طابق başaşağı əymiş; الرأس

I طابق 1) əlac etmək, müalicə etmək; 2) düşmək, aşağı enmək (tərazinin

gözü); 3) gözlənilmədən gəlmək (kimin yanına); II طابق 1) əlac etmək; tibbi yardım göstərmək; təbabətlə məşğul olmaq; 2) düşürmək, salmaq, yıxmaq; V طابق 1) müalicə olunmaq, müalicə keçmək; 2) təbabətlə məşğul olmaq; X طابق 1) həkim məsləhəti almaq; 2) müalicə olunmaq (nə ilə –); طابق لكل داء دواء يُستطب به إلا الحماسة qozbeli qəbir düzəldər (hərfən: axmaqlıqdan başqa hər dərddin müalicəlik dərmanı var)

– طابق müalicə etmə

– طابق bacarıqlı, bilən; mahir (nədə –)

– طابق 1) müalicə; طابق الإنسان dişlərin müalicəsi; طابق الركة ovsunla müalicə, türkəçarə; طابق الأذن hamç. طابق علم التيبb elmi, təbabət; طابق أمراض النفس yaxud طابق النفس otatriya; طابق الأمراض الجلدية psixiatriya; طابق الطب البشري allopatiya; طابق البطارى bax: طابق الفضاء oftalmologiya; طابق العيون; طابق الكونية təbabət; طابق قضائي (şerعی) məhkəmə təbabəti; طابق كلية الطب tibb fakültəsi; طابق أخذ الطب təbabəti; طابق مدرسة الطب öyrənmək

– طابق 1) təbiblik, həkimlik; 2) müalicə; həkim praktikası

– طابق c. 1 طابق düşmə, yıxılma

– طابق c. 2 طابق 1) yastıq, balıq; 2) tıxac, qapaq

– طابق 1) tibbi; sanitar –i/–1; 2) tibb –i/–1; dərman –i/–1; نباتات dərman bitkiləri

– طابق c. أطباء təbib, həkim, doktor; tibb işçisi; طابق المداوى müalicə edən həkim; طابق الأذن qulaq xəstəlikləri həkimi, otiatr; طابق الأنف والأذن والحنجرة qulaq, boğaz, burun xəstəlikləri həkimi, otolarinqoloq; طابق الأسنان ~ diş həkim, dantist; طابق الأمراض الجلدية yaxud

الدَّهْرِيّ dəri xəstəlikləri həkimi, dermatoloq; العيون ~ göz xəstəlikləri həkimi, oftalmoloq; الامراض العقلية ~ yaxud ~ əsəb xəstəlikləri həkimi, nevropatoloq; الامراض النسائية ~ qadın xəstəlikləri həkimi, ginekoloq; فى ~ الزهرية ~ zöhrəvi xəstəliklər üzrə həkim, veneroloq; يَطرئ ~ bax: يَطرئ ~ məhkəmə həkimi

– qadın həkim – ات. c. طبيبة

– 1) çala, çuxur, çala-çuxur, qaca (yolda); هوائى ~ av. hava boşluğu; ~ دبلوماسى ~ diplomatik pörtlik, yanılma; 2) təkan, sarsıntı

– tibb işçisi – مُطَبِّبْ

– topçu – طَبَّحٌ c. طَبَّحٌ

I طَبَّحَ (ə/u) 1) bişirmək, hazırlamaq (yemək); 2) hazırlamaq, düzəltmək; 3) məcaz. quraşdırmaq, uydurmaq, toxumaq (iş); VII اِطْبَحَ bişirilmək; bişmək

– baş aşpaz; رئيس السنين ~ aşpaz; طَبَّاحْ ~ primus

– 1) aşpaz qadın; 2) qaz pilətəsi – ات. c. طَبَّاحَةٌ

– 1) aşpazlıq; 2) kulinariya

– 1) bişirmə, yemək hazırlama; 2) bişmiş qida, yemək, xörək; 3) sellüloid

– bişirmiş qida, yemək, xörək; bişirdüşür; bişmiş; məcaz. uydurma, qondarma; ! من طبخ هذه ~ məcaz. bu əngəli kim çıxardı? ! له ~ استوت! iş düzəlib!

– bişmiş, yemək, xörək – طبيخ

– mətbəx – مطبخ c. مطبخ

– mətbəx pilətəsi – مطبخ c. مطبخ

– 1) bişmiş, bişirilmiş; məcaz. qondarılmış, uydurulmuş; 2) hazır, yetişmiş (iş, məsələ)

– balta; köhn. təbərzin – طَبَّحْ

– su sıçratmaq, suyu şappılatmaq (فى الماء) II طَبَّشَ

– tabaşir = طَبَّاشِيرْ

– tabaşir – طَبَّاشِيرْ

– bir parça tabaşir – ات. c. طَبَّاشِيرَةٌ

– tabaşirli – طَبَّاشِيرِيٌّ

– طَبَّاشِيرٌ = طَبَّاشِيرٌ

1) şırıldamaq, şırıltı ilə axmaq (su); 2) oxşamaq, özizləmək; tumarlamaq (məs., على اتى)

– tibtab (pivə sortu); جاء على ~! xalq dil. yerinə düşdü!

– raket – ات. c. طَبَّابَةٌ

– 1) şırıldama; 2) tumarlama (məs., اتى və s.)

I طَبَّعَ (ə) 1) möhürləmək, möhür, ştempel vurmaq; ~ ببطاعه öz möhürü ilə möhürləmək; 2) çap etmək; القماش ~ parçaya naxış salmaq; ~ النقد ~ pul kəsmək; 3) dərin iz buraxmaq, dərin təsir buraxmaq, nəqşə salmaq; 4) tətbiq etmək; 5) məch. təbiətində olmaq (hansısa bir keyfiyyət), təbiəti etibarilə meyilli olmaq (nəyə ~ على الشر ~ məch. təbiəti etibarilə şərə meyilli olmaq; ~ طَبَّعَ II öyrətmək, alısdırmaq; təlim vermək, məşq keçmək; yerləş öyrətmək (atı); V اِطْبَعَ xasiyyətini götürmək; təsirlənmək; VII اِطْبَحَ 1) ştempellənmək, ştempel vurulmaq; 2) çap edilmək; ~ بطاعه ~ kiminsə xasiyyətini götürmək; 3) göstərilmək, təcəssüm etdirilmək, qalmaq (harada ~ فى); 4) izini, təsirini daşımaq

ترك ٤ – təsir, təəssürat; – ات. c. إطبَاعٌ – kimdəsə ... təəssüratı doğurmaq ... بان
– إطبَاعِيَّة impressionizm
– طَوَائِعُ 1. چاپ edən; 2. 1) چاپçı; 2) طَوَائِعُ c. möhür, ştempel; 3) طَوَائِعُ iz, şəkil, basma; المصابِع ~ barmaq izləri; 4) طَوَائِعُ marka; البريد ~ poçt markası
– طَبِيعٌ xasiyyət, təbiət
– طَبِيعٌ چاپçı
– طَبِيعٌ (سۆز. c.) xasiyyət, adət; anadan-gəlmə xüsusiyyəti; جميلة ~ onun xasiyyəti gözəldir
– طَبِيعَةٌ چاپ etmə; basma; kitab çapı, mətbəə işi; الحجر ~ litoqrafiya; الدوّارة ~ ro-tasiya چاپ maşını
– طَبِيعٌ 1 طَبِيعٌ c. xasiyyət; təbii hal; xasiyyət; التّوْنْدُ xasiyyət, tündməzac; بالتّوْنْدُ təbii, əlbəttə; بالتّوْنْدُ təbii, şübhəsiz, söz yox, əlbəttə; كلا! ~ əlbəttə, yox!
– طَبِيعٌ 2 1) چاپ etmə, basma; إعادة ~ yenidən چاپ etmə; الحجر ~ چاپdadır; تحت ~ litoqrafiya; الحروف ~ mətbəə üsulu ilə چاپ etmə; ورق ~ korrektura vərəqi; مسوّدة ~ چاپ vərəqi; 2) iz buraxma, təcəssüm etmə; 3) tətbiq etmə
– طَبِيعَاتٌ c. طَبِيعَاتٌ nəşr (kitabın); الثّانِيَّة ~ ikinci nəşr
– طَبِيعٌ 1 طَبِيعٌ c. təbiət; علم الفيزيكا ~ علم الفيزيكا; علم الفيزيكا ~ geofizika; علم الفيزيكا ~ biofizika; صامتة ~ metafizika; ما وراء (بعد) ~ natülmort; الحال ~ təbii olaraq, şübhəsiz, əlbəttə, söz yox; فوق a) fəvqəltəbii; b) metafizik; 2) təbiət, xasiyyət, keyfiyyət; البشريّة ~ insan təbiəti; الطّابع الرابع ~ dörd xassə (insanın xasiyyətini müəyyən edən: istilik, soyuqluq, rütubət, quruluq)

– طَبِيعِيّ 1) təbii; normal; ~ qeyri-təbii, qeyri-normal; الحياة النّorme həyat; المذهب النّaturalizm; العلوم təbiət elmləri; ... من الّ... 2) fiziki; شخصيّة فيزيكي coğrafiya; الجغرافية الّشخصية yaxud ~ شخص hüq. fiziki şəxs; 2. 1) fizik; 2) naturalist, təbiətsünas; التاريخ təbiət-sünaslıq dərslisi

– *c. 1) təbiət hadisələri; 2) təbii, fiziki elmlər; علماء الطبيعة fiziklər*

– طَبِيعِيَّةٌ 1) təbiilik; 2) naturalizm

مَطْبَعَةٌ = مَطْبَعٌ -

— **مَطْبَعِيَّةٌ** *c.* **مَطْبَعِي** *çapçı, mətbəəçi*

— حَجَرِيَّةٌ ~ lithografiya; مَطْبَعَةٌ c. مَطْبَعٌ mət'bæə; —

– مَطْبَعِي matbæə -i/-1; ~ غلط (خطأ) matbæə səhvləri (*xətalari*)

– مَطْبُوعٌ 1. 1) mətbu, çap edilmiş; 2) təbii; $\sim$ تَبِئَتِي $\sim$ təbiəti etibarilə şəərə meyilli; 3) natural; 4) təbiətən istedadlı; $\sim$ شَاعِر $\sim$ anadangəlmə şair; 5) təbiətən gözəl; 6) basma, güllü, naxışlı (*parça*); القطن النَخِيشِ naxışlı pambıq parça; 2. blank

– *c. mətbuat* çap əsərləri, nəşrlər; *mətbuat*; *دورية* ~ dövrü mətbuat; *قانون* mətbuat haqqında qanun; *قلم* press-büro; *مراقب* sensor; *ناظر* mətbuat müfəttişi

– مَطْبُوعَةٌ nəşr (*kitabın*)

I طَبَقَ (u) طَبَقَ bağlamaq; бүкмək; бүрмөлəmək, yığırdırmaq; يعمل ~ etməyə başlamaq; طَبَقَ (ə) 1) uyğun gəlmək, düz gəlmək, müvafiq olmaq; 2) bağlı olmaq; II طَبَقَ 1) örtmək, gizlətmək; birini digərinin üstünə qoymaq; 2) bağlamaq; бүкмək; бүрмөлəmək; üst-üstə yığmaq, qatlammaq; 3) dağılışmaq, yayılmaq; ~ onlar الأفاق ذكرهم

şöh-rət tapdıları; صَيْتَهُم الخافئين ~ onların şöhrəti hər yana yayıldı; 4) tətbiq etmək, uyğunlaşdırmaq; 5) nallamaq (atı); طابَقَ 1) uyğun gəlmək, müvafiq olmaq, mütəbiiq olmaq; 2) müqayisə etmək, tutuşdurmaq (nəyi nə ilə وبين وبين); 3) tətbiq etmək, uyğunlaşdırmaq; IV أَطَبَقَ 1) bağlamaq, örtmək, qapamaq; ... يده على ~ qol çəkmək, qol qoymaq; əlilə örtmək (nəyisə); عَيْنِيهِ اطْبَاقَةُ الْاَبَدِ gözlərini əbədilik yummaq, ölmək; 2) kirpik qırpmmaq, gözlərini yummaq; 3) bərk sıxlaşmaq (nəyin ətrafında وحول); 4) razılaşmaq, yekdil olmaq; (nədə على); 5) qatlamaq, yığmaq (məs., paltarı); 6) hər b. dövrəyə almaq, hər tərəfdən mühasirəyə almaq (kimi-nəyi على); ثَلَبَقَ ~ onlar susdular; V ثَلَبَقَ 1) bağlanmaq; 2) tətbiq edilmək; 3) dağılmaq, sökülmək, uçmaq; البناء ~ bina uçdu; VI طابَقَ 1) uyğun, oxşar, eyni olmaq; müvafiq olmaq; 2) bir-birinə tay olmaq, yaraşmaq; VII اِطْبَقَ 1) bağlanmaq, yaxınlaşmaq, qırılmaq; 2) yastılanmaq (sinə haqqında); 3) uyğun gəlmək, müvafiq olmaq (nəyə); düz gəlmək, tutuşmaq (nə ilə على); 4) tətbiq edilmək, uyğunlaşdırılmaq (nəyə على); 5) qoşulmaq; kip qoyulmaq; على الجسم ~ bədənə yapışmaq; 6) yerinə düşmək (nəyin على - məsəl, atalar sözü haqqında)

– طَبِيعَة sinfilik
 – طَبِيق uyğun, müvafiq
 – مُطَابِق müvafiq, mütabiq, uyan, uyğun; yararlı; adekvat; ~ غير qeyri-adekvat
 – مُطَابَقَة 1) mütabiqlik, bir qaydada olma, uyğunluq, müvafiqlik; adekvatlıq; 2) uyğunlaşdırma; 3) simmetriya, mütənasiblik; *riyaz. konqruyensiya (həndəsi fiqurların bir-birinin üstünə qoyulduqda düz gəlməsi)*
 – مُطَبَّق həmq. ~ مütəbbəq (atlə bişirilmiş tərəvəz)
 – مُطَبَّق 1) örtülü, bağlı, qapalı; 2) hər b. dövrəyə alınmış, mühasirəyə alınmış; 3) qram. velyarlaşmış; الحروف السمة velyarlaşmış hərflər (bax: طَبَاق)
 – مُطَبَّق 1. tam, tamam, bütöv, başdan-başa, xalis; ~ جنون xalis dəlilik; ~ جهل tam nadanlıq; ~ سجن yeraltı həbsxana, qaranlıq zindan; ~ صمت tam sükut; 2. zindan
 I طَبَل (u) təbil çalmaq; II طَبَل təbil çalmaq; ~ وزمر لشيء ~ məcaz. təbil vurub, zurna çalmaq, aləmə yaymaq; ~ لي وانا ازمرك ~ Ata. sözü əl əli yuyar, əl də üzü (*hərfən: sən mənim üçün təbil çal, mən də sənənin üçün zurna*); V تَطَبَّل şışmək, köpmək (*qarın*)
 – تَطَبَّل təbilçi
 – تَطَبَّل 1) تَطَبَّل, طَبُول c. طَبَل təbil; تنق الطبول təbillər çalınır; 2) təbil səsləri
 – طَبْلَة 1. c. تَابِل ~ anat. təbil zarı; ~ اخترق هذا الحوار ~ aذنیه bu söhbət onun qulağına çatdı
 – طَبْلَة 2. c. طَبْل asma qıfıl
 – طَبْلَة 1) طَبْلَة, طَبْلَة c. طَبْلَة kiçik masa; 2) taxta məcməyi; 3) d.y. dönmə dairəsi; 4) memar. abaka

I طَبَن (i) طَبَن odun üstünü örtmək; طَبَن (ə) طَبَن anlamaq, başa düşmək, bilmək, bacarmaq
 – طَبَن, طَبَن c. طَبَن – şin, təkər qurşağı
 – طَبَن bilən, bacarıqlı
 – طَبَن 1) طَبَن, طَبَن c. طَبَن soba; 2) çörək-xana
 – طَبَن c. طَبَن – tapança
 طَبَن طَبَن topoqrafiya
 – طَبَن, طَبَن c. طَبَن məmə, əmcək (*heyvanın*)
 – طَبَن c. طَبَن – idm. disk
 I طَبَن (u) طَبَن qızartmaq
 – طَبَن 1) طَبَن c. طَبَن tava; 2) güvəc, gil qab
 طَبَن طَبَن sındırmaq, qırmaq; dağıtmaq, məhv etmək; طَبَن طَبَن sındırmaq, qırmaq
 – طَبَن طَبَن sındırmaq, qırmaq
 طَبَن طَبَن c. طَبَن tünd-boz
 – طَبَن, طَبَن c. طَبَن – anat. dalaq
 – طَبَن dalağın iltihabı
 – طَبَن dalaq -i/-ı
 – طَبَن çöküntü, xılt
 طَبَن طَبَن c. طَبَن məmir; göyərti (*suyun üzərində*)
 I طَبَن (ə) طَبَن döymək, əzmək, üyütmək, çəkmək; ~ هته الايام illər ötdükcə o, taqətdən düşürdü; VI طَبَن bir-birilə didişmək, düşmənçilik etmək, vuruşmaq; VII طَبَن döyülmək, üyüdülmək, çəkilmək
 – طَبَن didişmə, qarşılıqlı düşmənçilik; bir-birini qırma
 – طَبَن 1) döyən, üyüdən; 2) məhv edən; amansız, sərt, şiddətli; ~ حرب amansız müharibə
 – طَبَن طَبَن c. طَبَن azı diş
 – طَبَن طَبَن c. طَبَن dəyirman

– طاحُونٌ c. طَاحُونٌ dəyirman; القَهْوَة ~ qəhvə dəyirmanı, qəhvəüydən; الماء ~ su dəyirmanı; دَوْلَابٌ ~ yel dəyirmanı; الِهَوَاء (الرياح) ~ su çarxı; حَمَلُ الْمَاءِ إِلَى سَهْ kiminsə dəyirmanına su tökmək

– طَحْنٌ dəyirmançı

– طَحْنَةُ dəyirmançılıq

– طَحْنٌ un

– طَحِينٌ un

– طَحِينَةٌ təhinə (küncüd məcunu)

– طَحِينِيٌّ 1) un -i/-ı, unlu; 2) küncüd məcunundan düzəldilmiş; حَلَاوَةٌ küncüd məcunundan düzəldilmiş halva

– طَاحُونٌ = مَطَّاحُنٌ c. مَطَّحُنٌ

– مَطَّاحُنٌ 1) dəyirman; 2) zavod

طَحَّ (ə/u) 1) vurmaq; 2) atmaq

طَبَقَةٌ bax: طُخْرُورٌ

I طَرَّ (ə/u) 1) itiləmək, sivriləşdirmək; yonmaq; 2) böyümək, əmələ gəlmək, yarıb çıxmaq (*bitki haqqında*); 3) yığmaq, sürmək (*sürünü*)

– طَرٌّ bütünlüklə, bütübütün, tamamilə; hamısı, axır nəfərədək

– طَرَّارٌ cibgir, cib oğrusu

– طَرَّرُ, طَرَّاتٌ c. طَرَّةٌ 1) alın; 2) tel; 3) haşiyə (*kitabın səhifələrində*); 4) gerb; monoqram; venzel; metal pulun alt tərəfi; ؟ام يَاطُ? pulun altı ya üstü?; qatlanmış yaylıq (*uşaq oyunlarında*)

– طَرِيرٌ yenicə çıxan bığ; شابٌ ~ bığ yeri yenicə tərleyən gənc

طَرَابُزُونٌ 1) sürəhi, məhəccər; 2) sürəhibənd

– مَسَا – اَتَ c. طَرَابِيزَةٌ

I طَرَأَ (ə) طَرُوءٌ üz vermək (*kimə*), başına gəlmək (*kimin*), gözlənilmədən

baş vermək; ortaya çıxmaq, təsadüf etmək; IV أَطْرَأَ tərif etmək, tərifləmək (*kimi* على)

– طَرِيٌّ 1. gözlənilməyən, qəfil; qabaqcadan nəzərdə tutula bilməyən; təsadüfi; fəvqəladə; الدَّوْرَةُ السَّائِمَةُ fəvqəladə iclas; اجتماعٌ ~ fəvqəladə sessiya; ~ خَبَرٌ təcili xəbər; الاحْوَالُ fəvqəladə hallar; المَصَارِيفُ السَّائِمَةُ nəzərdə tutulmayan xərclər; 2. bədbəxt hadisə; ~ الْعَمَلُ istehsalatda bədbəxt hadisə

– طَارِيٌّ 1) gözlənilməzlik, gözlənilməz hadisə, təsadüf; 2) bədbəxtlik, bədbəxt hadisə, fəlakət; جَوِّيَّةٌ طَوَارِيٌّ təbii atmosfer hadisələri; فَوْصَلَادَةٌ طَوَارِيٌّ fəvqəladə vəziyyət; قَانُونُ الطَوَارِيٍّ fəvqəladə qanun

– طَرَائِيٌّ 1) əsli-nəcəbəti məlum olmayan, əsilsiz; yabanı, cır; 2) qaba, kobud, nəzakətsiz

– طَرَاءَةٌ təravət (*bax: طَرُو*)

– طَرِيٌّ təzə, tər, təravətli

I طَرَبَ (a) طَرَبٌ canlanmaq, coşmaq, cuşa gəlmək; təsirlənmək; fərəhlənmək, sevinmək; II طَرَبَ 1) coşdurmaq, cuşa gətirmək; fərəhləndirmək, sevindirmək; heyran etmək; ruhunu təzələmək (*musiqi, mahnı haqqında*); 2) oxumaq; IV أَطْرَبَ = II; VII اِنْطَرَبَ heyran olmaq

– طَرَبٌ 1) fərəh, sevinc, şadlıq; 2) musiqi; مَوْسِيقِي آلَةٌ musiqi aləti

– طَرَبٌ cuşa gəlmiş, fərəhlənmiş, şad

– طَرَبَةٌ torba

– طَرَبِيٌّ gözətçi, keşikçi (*qəbiristanda*)

– طَرُوبٌ qıvrıq, oynaq, şux, şən; النَّفْسُ ~ fərəhli, fərəh içində

– مَطْرَابٌ coşduran, cuşa gətirən; həyəcanlandıran

– مُطْرَبٌ 1. valeh edən, heyran edən, fərəh-ləndirən; 2. 1) müğənni; 2) musiqiçi
 (طَرَبْشَ) başına fəs qoymaq, fəs gey-mək
 – طَرَابِيشِيَّةٌ c. طَرَابِيشِيَّةٌ fəs satan
 – طَرَابِيشُ c. طَرَابِيشُ 1) fəs; 2) dişə taxılan qapaq
 – مُطْرَبْشُ başı fəsli, fəs qoyan
 طَرَبْشَ 1) aşırmaq, yıxmaq; 2) dağıtmaq, sındırmaq, qırmaq
 – طَرَبْشَ 1) aşırmaq, yıxmaq; 2) dağıtmaq, sındırmaq, sökme
 طَرَبْشَ 1) gözdəyən böyük bir şey; oriyentir, nişan; 2) böyük bina
 طَرَبْشَ – at. torpeda; minə gəmisi
 طَرَبْشَ – at. torpeda
 I طَرَحَ (a) 1) atmaq, tullamaq (*nəyi – təs. h. yaxud*); 2) məsul-iyyəti boynundan atmaq; üstünə paltar atmaq (*kimin*); 3) kənara atmaq; nəyinsə göndərilməsini mü-zaidəyə qoymaq; 2) qoymaq; izah etmək (*kimə*); 3) vəzifə qoymaq; 4) məsələlərinə *yaxud* ~ məsələni səsə qoymaq; 3) vermək (*sual kimə*); 4) çıxmaq (*nədən*); 5) çıxmaq; 6) *şahm.* gediş etmək; II طَرَحَ 1) örtüklə örtmək; 2) vaxtından qabaq doğdurmaq, vaxtından qabaq doğmağa sə-bəb olmaq; III طَرَحَ bir-birinə sual vermək; 4) gram (hə) ~ bir-birini sevmək, sevişmək; 5) *atmaq*; IV طَرَحَ 1) atmaq, tullamaq; V طَرَحَ örtüklə örtülmək; VI طَرَحَ bir-birinə atmaq, bir-birinə tulla-maq; 6) *atmaq*; 7) *atmaq*; 8) *atmaq*; 9) *atmaq*; 10) *atmaq*; 11) *atmaq*; 12) *atmaq*; 13) *atmaq*; 14) *atmaq*; 15) *atmaq*; 16) *atmaq*; 17) *atmaq*; 18) *atmaq*; 19) *atmaq*; 20) *atmaq*; 21) *atmaq*; 22) *atmaq*; 23) *atmaq*; 24) *atmaq*; 25) *atmaq*; 26) *atmaq*; 27) *atmaq*; 28) *atmaq*; 29) *atmaq*; 30) *atmaq*; 31) *atmaq*; 32) *atmaq*; 33) *atmaq*; 34) *atmaq*; 35) *atmaq*; 36) *atmaq*; 37) *atmaq*; 38) *atmaq*; 39) *atmaq*; 40) *atmaq*; 41) *atmaq*; 42) *atmaq*; 43) *atmaq*; 44) *atmaq*; 45) *atmaq*; 46) *atmaq*; 47) *atmaq*; 48) *atmaq*; 49) *atmaq*; 50) *atmaq*; 51) *atmaq*; 52) *atmaq*; 53) *atmaq*; 54) *atmaq*; 55) *atmaq*; 56) *atmaq*; 57) *atmaq*; 58) *atmaq*; 59) *atmaq*; 60) *atmaq*; 61) *atmaq*; 62) *atmaq*; 63) *atmaq*; 64) *atmaq*; 65) *atmaq*; 66) *atmaq*; 67) *atmaq*; 68) *atmaq*; 69) *atmaq*; 70) *atmaq*; 71) *atmaq*; 72) *atmaq*; 73) *atmaq*; 74) *atmaq*; 75) *atmaq*; 76) *atmaq*; 77) *atmaq*; 78) *atmaq*; 79) *atmaq*; 80) *atmaq*; 81) *atmaq*; 82) *atmaq*; 83) *atmaq*; 84) *atmaq*; 85) *atmaq*; 86) *atmaq*; 87) *atmaq*; 88) *atmaq*; 89) *atmaq*; 90) *atmaq*; 91) *atmaq*; 92) *atmaq*; 93) *atmaq*; 94) *atmaq*; 95) *atmaq*; 96) *atmaq*; 97) *atmaq*; 98) *atmaq*; 99) *atmaq*; 100) *atmaq*; 101) *atmaq*; 102) *atmaq*; 103) *atmaq*; 104) *atmaq*; 105) *atmaq*; 106) *atmaq*; 107) *atmaq*; 108) *atmaq*; 109) *atmaq*; 110) *atmaq*; 111) *atmaq*; 112) *atmaq*; 113) *atmaq*; 114) *atmaq*; 115) *atmaq*; 116) *atmaq*; 117) *atmaq*; 118) *atmaq*; 119) *atmaq*; 120) *atmaq*; 121) *atmaq*; 122) *atmaq*; 123) *atmaq*; 124) *atmaq*; 125) *atmaq*; 126) *atmaq*; 127) *atmaq*; 128) *atmaq*; 129) *atmaq*; 130) *atmaq*; 131) *atmaq*; 132) *atmaq*; 133) *atmaq*; 134) *atmaq*; 135) *atmaq*; 136) *atmaq*; 137) *atmaq*; 138) *atmaq*; 139) *atmaq*; 140) *atmaq*; 141) *atmaq*; 142) *atmaq*; 143) *atmaq*; 144) *atmaq*; 145) *atmaq*; 146) *atmaq*; 147) *atmaq*; 148) *atmaq*; 149) *atmaq*; 150) *atmaq*; 151) *atmaq*; 152) *atmaq*; 153) *atmaq*; 154) *atmaq*; 155) *atmaq*; 156) *atmaq*; 157) *atmaq*; 158) *atmaq*; 159) *atmaq*; 160) *atmaq*; 161) *atmaq*; 162) *atmaq*; 163) *atmaq*; 164) *atmaq*; 165) *atmaq*; 166) *atmaq*; 167) *atmaq*; 168) *atmaq*; 169) *atmaq*; 170) *atmaq*; 171) *atmaq*; 172) *atmaq*; 173) *atmaq*; 174) *atmaq*; 175) *atmaq*; 176) *atmaq*; 177) *atmaq*; 178) *atmaq*; 179) *atmaq*; 180) *atmaq*; 181) *atmaq*; 182) *atmaq*; 183) *atmaq*; 184) *atmaq*; 185) *atmaq*; 186) *atmaq*; 187) *atmaq*; 188) *atmaq*; 189) *atmaq*; 190) *atmaq*; 191) *atmaq*; 192) *atmaq*; 193) *atmaq*; 194) *atmaq*; 195) *atmaq*; 196) *atmaq*; 197) *atmaq*; 198) *atmaq*; 199) *atmaq*; 200) *atmaq*; 201) *atmaq*; 202) *atmaq*; 203) *atmaq*; 204) *atmaq*; 205) *atmaq*; 206) *atmaq*; 207) *atmaq*; 208) *atmaq*; 209) *atmaq*; 210) *atmaq*; 211) *atmaq*; 212) *atmaq*; 213) *atmaq*; 214) *atmaq*; 215) *atmaq*; 216) *atmaq*; 217) *atmaq*; 218) *atmaq*; 219) *atmaq*; 220) *atmaq*; 221) *atmaq*; 222) *atmaq*; 223) *atmaq*; 224) *atmaq*; 225) *atmaq*; 226) *atmaq*; 227) *atmaq*; 228) *atmaq*; 229) *atmaq*; 230) *atmaq*; 231) *atmaq*; 232) *atmaq*; 233) *atmaq*; 234) *atmaq*; 235) *atmaq*; 236) *atmaq*; 237) *atmaq*; 238) *atmaq*; 239) *atmaq*; 240) *atmaq*; 241) *atmaq*; 242) *atmaq*; 243) *atmaq*; 244) *atmaq*; 245) *atmaq*; 246) *atmaq*; 247) *atmaq*; 248) *atmaq*; 249) *atmaq*; 250) *atmaq*; 251) *atmaq*; 252) *atmaq*; 253) *atmaq*; 254) *atmaq*; 255) *atmaq*; 256) *atmaq*; 257) *atmaq*; 258) *atmaq*; 259) *atmaq*; 260) *atmaq*; 261) *atmaq*; 262) *atmaq*; 263) *atmaq*; 264) *atmaq*; 265) *atmaq*; 266) *atmaq*; 267) *atmaq*; 268) *atmaq*; 269) *atmaq*; 270) *atmaq*; 271) *atmaq*; 272) *atmaq*; 273) *atmaq*; 274) *atmaq*; 275) *atmaq*; 276) *atmaq*; 277) *atmaq*; 278) *atmaq*; 279) *atmaq*; 280) *atmaq*; 281) *atmaq*; 282) *atmaq*; 283) *atmaq*; 284) *atmaq*; 285) *atmaq*; 286) *atmaq*; 287) *atmaq*; 288) *atmaq*; 289) *atmaq*; 290) *atmaq*; 291) *atmaq*; 292) *atmaq*; 293) *atmaq*; 294) *atmaq*; 295) *atmaq*; 296) *atmaq*; 297) *atmaq*; 298) *atmaq*; 299) *atmaq*; 300) *atmaq*; 301) *atmaq*; 302) *atmaq*; 303) *atmaq*; 304) *atmaq*; 305) *atmaq*; 306) *atmaq*; 307) *atmaq*; 308) *atmaq*; 309) *atmaq*; 310) *atmaq*; 311) *atmaq*; 312) *atmaq*; 313) *atmaq*; 314) *atmaq*; 315) *atmaq*; 316) *atmaq*; 317) *atmaq*; 318) *atmaq*; 319) *atmaq*; 320) *atmaq*; 321) *atmaq*; 322) *atmaq*; 323) *atmaq*; 324) *atmaq*; 325) *atmaq*; 326) *atmaq*; 327) *atmaq*; 328) *atmaq*; 329) *atmaq*; 330) *atmaq*; 331) *atmaq*; 332) *atmaq*; 333) *atmaq*; 334) *atmaq*; 335) *atmaq*; 336) *atmaq*; 337) *atmaq*; 338) *atmaq*; 339) *atmaq*; 340) *atmaq*; 341) *atmaq*; 342) *atmaq*; 343) *atmaq*; 344) *atmaq*; 345) *atmaq*; 346) *atmaq*; 347) *atmaq*; 348) *atmaq*; 349) *atmaq*; 350) *atmaq*; 351) *atmaq*; 352) *atmaq*; 353) *atmaq*; 354) *atmaq*; 355) *atmaq*; 356) *atmaq*; 357) *atmaq*; 358) *atmaq*; 359) *atmaq*; 360) *atmaq*; 361) *atmaq*; 362) *atmaq*; 363) *atmaq*; 364) *atmaq*; 365) *atmaq*; 366) *atmaq*; 367) *atmaq*; 368) *atmaq*; 369) *atmaq*; 370) *atmaq*; 371) *atmaq*; 372) *atmaq*; 373) *atmaq*; 374) *atmaq*; 375) *atmaq*; 376) *atmaq*; 377) *atmaq*; 378) *atmaq*; 379) *atmaq*; 380) *atmaq*; 381) *atmaq*; 382) *atmaq*; 383) *atmaq*; 384) *atmaq*; 385) *atmaq*; 386) *atmaq*; 387) *atmaq*; 388) *atmaq*; 389) *atmaq*; 390) *atmaq*; 391) *atmaq*; 392) *atmaq*; 393) *atmaq*; 394) *atmaq*; 395) *atmaq*; 396) *atmaq*; 397) *atmaq*; 398) *atmaq*; 399) *atmaq*; 400) *atmaq*; 401) *atmaq*; 402) *atmaq*; 403) *atmaq*; 404) *atmaq*; 405) *atmaq*; 406) *atmaq*; 407) *atmaq*; 408) *atmaq*; 409) *atmaq*; 410) *atmaq*; 411) *atmaq*; 412) *atmaq*; 413) *atmaq*; 414) *atmaq*; 415) *atmaq*; 416) *atmaq*; 417) *atmaq*; 418) *atmaq*; 419) *atmaq*; 420) *atmaq*; 421) *atmaq*; 422) *atmaq*; 423) *atmaq*; 424) *atmaq*; 425) *atmaq*; 426) *atmaq*; 427) *atmaq*; 428) *atmaq*; 429) *atmaq*; 430) *atmaq*; 431) *atmaq*; 432) *atmaq*; 433) *atmaq*; 434) *atmaq*; 435) *atmaq*; 436) *atmaq*; 437) *atmaq*; 438) *atmaq*; 439) *atmaq*; 440) *atmaq*; 441) *atmaq*; 442) *atmaq*; 443) *atmaq*; 444) *atmaq*; 445) *atmaq*; 446) *atmaq*; 447) *atmaq*; 448) *atmaq*; 449) *atmaq*; 450) *atmaq*; 451) *atmaq*; 452) *atmaq*; 453) *atmaq*; 454) *atmaq*; 455) *atmaq*; 456) *atmaq*; 457) *atmaq*; 458) *atmaq*; 459) *atmaq*; 460) *atmaq*; 461) *atmaq*; 462) *atmaq*; 463) *atmaq*; 464) *atmaq*; 465) *atmaq*; 466) *atmaq*; 467) *atmaq*; 468) *atmaq*; 469) *atmaq*; 470) *atmaq*; 471) *atmaq*; 472) *atmaq*; 473) *atmaq*; 474) *atmaq*; 475) *atmaq*; 476) *atmaq*; 477) *atmaq*; 478) *atmaq*; 479) *atmaq*; 480) *atmaq*; 481) *atmaq*; 482) *atmaq*; 483) *atmaq*; 484) *atmaq*; 485) *atmaq*; 486) *atmaq*; 487) *atmaq*; 488) *atmaq*; 489) *atmaq*; 490) *atmaq*; 491) *atmaq*; 492) *atmaq*; 493) *atmaq*; 494) *atmaq*; 495) *atmaq*; 496) *atmaq*; 497) *atmaq*; 498) *atmaq*; 499) *atmaq*; 500) *atmaq*; 501) *atmaq*; 502) *atmaq*; 503) *atmaq*; 504) *atmaq*; 505) *atmaq*; 506) *atmaq*; 507) *atmaq*; 508) *atmaq*; 509) *atmaq*; 510) *atmaq*; 511) *atmaq*; 512) *atmaq*; 513) *atmaq*; 514) *atmaq*; 515) *atmaq*; 516) *atmaq*; 517) *atmaq*; 518) *atmaq*; 519) *atmaq*; 520) *atmaq*; 521) *atmaq*; 522) *atmaq*; 523) *atmaq*; 524) *atmaq*; 525) *atmaq*; 526) *atmaq*; 527) *atmaq*; 528) *atmaq*; 529) *atmaq*; 530) *atmaq*; 531) *atmaq*; 532) *atmaq*; 533) *atmaq*; 534) *atmaq*; 535) *atmaq*; 536) *atmaq*; 537) *atmaq*; 538) *atmaq*; 539) *atmaq*; 540) *atmaq*; 541) *atmaq*; 542) *atmaq*; 543) *atmaq*; 544) *atmaq*; 545) *atmaq*; 546) *atmaq*; 547) *atmaq*; 548) *atmaq*; 549) *atmaq*; 550) *atmaq*; 551) *atmaq*; 552) *atmaq*; 553) *atmaq*; 554) *atmaq*; 555) *atmaq*; 556) *atmaq*; 557) *atmaq*; 558) *atmaq*; 559) *atmaq*; 560) *atmaq*; 561) *atmaq*; 562) *atmaq*; 563) *atmaq*; 564) *atmaq*; 565) *atmaq*; 566) *atmaq*; 567) *atmaq*; 568) *atmaq*; 569) *atmaq*; 570) *atmaq*; 571) *atmaq*; 572) *atmaq*; 573) *atmaq*; 574) *atmaq*; 575) *atmaq*; 576) *atmaq*; 577) *atmaq*; 578) *atmaq*; 579) *atmaq*; 580) *atmaq*; 581) *atmaq*; 582) *atmaq*; 583) *atmaq*; 584) *atmaq*; 585) *atmaq*; 586) *atmaq*; 587) *atmaq*; 588) *atmaq*; 589) *atmaq*; 590) *atmaq*; 591) *atmaq*; 592) *atmaq*; 593) *atmaq*; 594) *atmaq*; 595) *atmaq*; 596) *atmaq*; 597) *atmaq*; 598) *atmaq*; 599) *atmaq*; 600) *atmaq*; 601) *atmaq*; 602) *atmaq*; 603) *atmaq*; 604) *atmaq*; 605) *atmaq*; 606) *atmaq*; 607) *atmaq*; 608) *atmaq*; 609) *atmaq*; 610) *atmaq*; 611) *atmaq*; 612) *atmaq*; 613) *atmaq*; 614) *atmaq*; 615) *atmaq*; 616) *atmaq*; 617) *atmaq*; 618) *atmaq*; 619) *atmaq*; 620) *atmaq*; 621) *atmaq*; 622) *atmaq*; 623) *atmaq*; 624) *atmaq*; 625) *atmaq*; 626) *atmaq*; 627) *atmaq*; 628) *atmaq*; 629) *atmaq*; 630) *atmaq*; 631) *atmaq*; 632) *atmaq*; 633) *atmaq*; 634) *atmaq*; 635) *atmaq*; 636) *atmaq*; 637) *atmaq*; 638) *atmaq*; 639) *atmaq*; 640) *atmaq*; 641) *atmaq*; 642) *atmaq*; 643) *atmaq*; 644) *atmaq*; 645) *atmaq*; 646) *atmaq*; 647) *atmaq*; 648) *atmaq*; 649) *atmaq*; 650) *atmaq*; 651) *atmaq*; 652) *atmaq*; 653) *atmaq*; 654) *atmaq*; 655) *atmaq*; 656) *atmaq*; 657) *atmaq*; 658) *atmaq*; 659) *atmaq*; 660) *atmaq*; 661) *atmaq*; 662) *atmaq*; 663) *atmaq*; 664) *atmaq*; 665) *atmaq*; 666) *atmaq*; 667) *atmaq*; 668) *atmaq*; 669) *atmaq*; 670) *atmaq*; 671) *atmaq*; 672) *atmaq*; 673) *atmaq*; 674) *atmaq*; 675) *atmaq*; 676) *atmaq*; 677) *atmaq*; 678) *atmaq*; 679) *atmaq*; 680) *atmaq*; 681) *atmaq*; 682) *atmaq*; 683) *atmaq*; 684) *atmaq*; 685) *atmaq*; 686) *atmaq*; 687) *atmaq*; 688) *atmaq*; 689) *atmaq*; 690) *atmaq*; 691) *atmaq*; 692) *atmaq*; 693) *atmaq*; 694) *atmaq*; 695) *atmaq*; 696) *atmaq*; 697) *atmaq*; 698) *atmaq*; 699) *atmaq*; 700) *atmaq*; 701) *atmaq*; 702) *atmaq*; 703) *atmaq*; 704) *atmaq*; 705) *atmaq*; 706) *atmaq*; 707) *atmaq*; 708) *atmaq*; 709) *atmaq*; 710) *atmaq*; 711) *atmaq*; 712) *atmaq*; 713) *atmaq*; 714) *atmaq*; 715) *atmaq*; 716) *atmaq*; 717) *atmaq*; 718) *atmaq*; 719) *atmaq*; 720) *atmaq*; 721) *atmaq*; 722) *atmaq*; 723) *atmaq*; 724) *atmaq*; 725) *atmaq*; 726) *atmaq*; 727) *atmaq*; 728) *atmaq*; 729) *atmaq*; 730) *atmaq*; 731) *atmaq*; 732) *atmaq*; 733) *atmaq*; 734) *atmaq*; 735) *atmaq*; 736) *atmaq*; 737) *atmaq*; 738) *atmaq*; 739) *atmaq*; 740) *atmaq*; 741) *atmaq*; 742) *atmaq*; 743) *atmaq*; 744) *atmaq*; 745) *atmaq*; 746) *atmaq*; 747) *atmaq*; 748) *atmaq*; 749) *atmaq*; 750) *atmaq*; 751) *atmaq*; 752) *atmaq*; 753) *atmaq*; 754) *atmaq*; 755) *atmaq*; 756) *atmaq*; 757) *atmaq*; 758) *atmaq*; 759) *atmaq*; 760) *atmaq*; 761) *atmaq*; 762) *atmaq*; 763) *atmaq*; 764) *atmaq*; 765) *atmaq*; 766) *atmaq*; 767) *atmaq*; 768) *atmaq*; 769) *atmaq*; 770) *atmaq*; 771) *atmaq*; 772) *atmaq*; 773) *atmaq*; 774) *atmaq*; 775) *atmaq*; 776) *atmaq*; 777) *atmaq*; 778) *atmaq*; 779) *atmaq*; 780) *atmaq*; 781) *atmaq*; 782) *atmaq*; 783) *atmaq*; 784) *atmaq*; 785) *atmaq*; 786) *atmaq*; 787) *atmaq*; 788) *atmaq*; 789) *atmaq*; 790) *atmaq*; 791) *atmaq*; 792) *atmaq*; 793) *atmaq*; 794) *atmaq*; 795) *atmaq*; 796) *atmaq*; 797) *atmaq*; 798) *atmaq*; 799) *atmaq*; 800) *atmaq*; 801) *atmaq*; 802) *atmaq*; 803) *atmaq*; 804) *atmaq*; 805) *atmaq*; 806) *atmaq*; 807) *atmaq*; 808) *atmaq*; 809) *atmaq*; 810) *atmaq*; 811) *atmaq*; 812) *atmaq*; 813) *atmaq*; 814) *atmaq*; 815) *atmaq*; 816) *atmaq*; 817) *atmaq*; 818) *atmaq*; 819) *atmaq*; 820) *atmaq*; 821) *atmaq*; 822) *atmaq*; 823) *atmaq*; 824) *atmaq*; 825) *atmaq*; 826) *atmaq*; 827) *atmaq*; 828) *atmaq*; 829) *atmaq*; 830) *atmaq*; 831) *atmaq*; 832) *atmaq*; 833) *atmaq*; 834) *atmaq*; 835) *atmaq*; 836) *atmaq*; 837) *atmaq*; 838) *atmaq*; 839) *atmaq*; 840) *atmaq*; 841) *atmaq*; 842) *atmaq*; 843) *atmaq*; 844) *atmaq*; 845) *atmaq*; 846) *atmaq*; 847) *atmaq*; 848) *atmaq*; 849) *atmaq*; 850) *atmaq*; 851) *atmaq*; 852) *atmaq*; 853) *atmaq*; 854) *atmaq*; 855) *atmaq*; 856) *atmaq*; 857) *atmaq*; 858) *atmaq*; 859) *atmaq*; 860) *atmaq*; 861) *atmaq*; 862) *atmaq*; 863) *atmaq*; 864) *atmaq*; 865) *atmaq*; 866) *atmaq*; 867) *atmaq*; 868) *atmaq*; 869) *atmaq*; 870) *atmaq*; 871) *atmaq*; 872) *atmaq*; 873) *atmaq*; 874) *atmaq*; 875) *atmaq*; 876) *atmaq*; 877) *atmaq*; 878) *atmaq*; 879) *atmaq*; 880) *atmaq*; 881) *atmaq*; 882) *atmaq*; 883) *atmaq*; 884) *atmaq*; 885) *atmaq*; 886) *atmaq*; 887) *atmaq*; 888) *atmaq*; 889) *atmaq*; 890) *atmaq*; 891) *atmaq*; 892) *atmaq*; 893) *atmaq*; 894) *atmaq*; 895) *atmaq*; 896) *atmaq*; 897) *atmaq*; 898) *atmaq*; 899) *atmaq*; 900) *atmaq*; 901) *atmaq*; 902) *atmaq*; 903) *atmaq*; 904) *atmaq*; 9

təqib etmək, dalınca düşmək; həmlə etmək; VII إِنْطَرَدَ qovulmaq, sürgün edilmək; VIII إِنْطَرَدَ ardıcıl, fasiləsiz olmaq; davam etmək, uzanmaq, uzandırılmaq; X إِسْتَطَرَدَ 1) davam etdirmək (*nəyi* فى); keçmək (*nə-dən* من *nəyə* الى); 2) üz qoymaq, başlamaq, girişmək, atılmaq (*nəyə* الى); kənara çıxmaq, uzaqlaşmaq (*mövzudan*, *mətləbdən*)

– 1) kənara çıxma, uzaqlaşma (*mövzudan*); 2) uzunçuluq, sözçülük – إِنْطَرَادَ arasıkəsilməzlik, fasiləsizlik; ardıcılıq; بَ arasıkəsilmədən, fasilə vermədən, dönmədən

– طَرَدَ qovan; *fiz.* *القوة المركزية السة* mərkəzdənqaçan qüvvə

– طَرَادَ 1) təqib etmə, izləmə; 2) süvari həmləsi

– طَرَادَ¹ c. *اِت* – kreysər

– طَرَادَ² qum təpəsi; bənd

– طَرَادَ¹ = طَرَادَ²

– طَرَدَ¹ qovma, sürgün etmə, uzaqlaşdırma; izləmə, təqib etmə; عكسا ~ eninə-uzununa, mükəmməl, başdan-başa; o baş-bu başa

– بريدى *həmç.* 1) bağlama; 2) *həmç.* poçt bağlaması; 3) yer (*yük haqqında*)

– طَرَدَى düz; *التناسب السة* düz mütənasiblik

– طَرِيدَ 1. qovulmuş, sürgün edilmiş; 2. sür-gün; qaçqın; *السنة* *tasn.* gecə və gündüz

– طَرِيدَ² c. *طَرَائِدُ* güdülən ov quşu

– طَائِرَة izləmə, təqib etmə, qovma; *طائرة*

– *السنة* *hərb.* izləyici-qırıcı təyyarə

– طَرِيدَ² c. *اِت* – *السنة* *hərb.* izləyici-qırıcı təyyarə

– طَرِيدَ¹ arasıkəsilməz, fasiləsiz; ardıcıl;

~ يَكْرَنْج, yeknəsəq; *النغم* ~ monoton;

2) şərtsiz; 3) ümumi; قاعدة *ümumi* qayda

II طَرَزَ çəki çəkmək (*parça, dəri və s. Üzərində rəngli saplarla işlənmiş bəzək, naxış, tikmə*), naxış tikmək, naxış getmək; bəzəmək

– طَرَزَ çəki çəkmə, naxış tikmə; bəzəmə

– طَرَزَ¹ 1) nümunə, marka, tip, sistem (*maşının*); اَوَّلَى ~ prototip; 2) dəb; 3) *memar.* üslub

– طَرَزَ çəki çəkmə (*sənət kimi*)

– طَرُوزَ c. طَرُوزَ 1) tərz, üsul; 2) nümunə, marka, növ, tip, sistem; 3) model

– طَرَزَ çəki çəkən

I طَرَسَ pozmaq; silmək, təmizləmək

– طَرُسَ c. طَرُوسَ vərəq; səhifə

I طَرَشَ (a) طَرَشَ kar olmaq, eşitməmək; طَرَشَ (u) طَرَشَ qusmaq, qaytarmaq; 1) طَرَشَ ~ ağartmaq (*divarı*); 2) kar etmək; 3) qusdurmaq; VI طَرَشَ özünü karlığa vurmaq, özünü eşitməzliyə qoymaq – طَرَشَ¹ q. طَرَشَاءَ ~ *أسكُ* kar; طَرَشَانُ, طَرَشَ c. طَرَشَاءَ ~ tamam kar

– طَرَشَ, طَرَشَ karlıq

– طَرَشَجَى c. طَرَشَجَى şorabasatan

– طَرَشَ = طَرَشَ

– طَرُوشَ c. طَرُوشَ mal-qara

– طَرُوشَى turşu; xiyar şorabası; şoraba

– طَرُوشَ qusduran, qusdurucu

– طَرُوشَ partlamaq, çatlamaq

1) طَرَطَرَ lovğalanmaq, öyünmək; təkəbbür etmək, dikbaşlıq etmək; 2) üstündə olmaq (*nəyinsə*)

– طَرَطَرَ *zool.* tırtıl, kəpənək qurdu

– طَرَطَرَ 1) lovğalıq; 2) yüksək məqam; *ماسأل.* o, paya üstündə olsa da, yüksək məqamı xoşlayır

– طَرَطَرِكُ : حامض tartarat turşusu

– 1) طَرَاطِيرُ c. طَرُطُورُ – şiş papaq, qalpaq; başlıq; 2) hündür, qamətli adam; uzundraz, caydaq; 3) məcəz. mızı, üzügülməz; 4) statist, yalandan göstərilən şəxs; müqəvva, uyuq
– طَرَاطِيرُ çaxırdaşı, kalium hidrotartarat; ~ الانسان diş daşı; ملح الكremotartarat, çaxırdaşı

– طَرَاطِيرُ c. اَتْ – motoroller (Suriya)
طَرُطُشْ sıçratmaq, şırılatmaq, şappılatmaq (su haqqında); الحائط ~ divarın alt məlasını çəkmək

– طَرُطُشْ 1) sıçratma, şırılatma; şappıltı; 2) sıçrantı, damcı

مشى على طراطيف c. طَرُطُفَة uc; 1) طَرَاطِيف uc; 2) barmaqlarının ucunda, ayağının ucunda gəzmək; 2) bot. ənginar

طَرُطُقْ 1) dikləmək, şəkləmək (qulaqlarını); 2) cırıldamaq, taqqıldamaq

I طَرَفْ (i) طَرَفْ 1) zədələmək, yaramaq (gözü); 2) qırpmmaq, vurmaq (göz – təs. h. yaxud –) bir göz qırpmında, bir qırpımda, göz açıb yumunca; طَرَفْ 1) təzə olmaq; 2) göz oxşamaq, maraqlı olmaq; II طَرَفْ 1) nəyinsə qırağına, ucuna qoymaq; 2) barmaqlarının uc-larını rəngləmək; الاظافر ~ manikür etmək; IV أَطْرَفْ 1) yeni bir şey danışmaq; maraqlandırmaq, məşğul etmək, əyləndirmək (nəsə danışmaq); 2) bağışlamaq, hədiyyə etmək (nə –) V تَطْرَفْ 1) ifrata varmaq, həddi-hesabı bilməmək (nədə –) 2) ifrat inanc-lara etiqad etmək; X اسْتَطْرَفْ nəyisə yeni, maraqlı hesab etmək

– أَطْرُوفَة c. أطراف maraqlı hadisə; incə, məzəli söz, incə zarafat

– تَطْرُفْ ifratçılıq, həddi-hüdudu bilmə-mə; ekstremizm; solçuluq

– طَرَفْ 1. yeni; orijinal; 2. yenicə alınmış bir şey; التلاذ bax: ~ والتلاذ

– طَرَفْ yenilik, orijinallıq; maraqlılıq, mə-zəlilik

– طَرَفْ yenilik, təzəlik, nə isə yeni bir şey

– طَرَفْ 1) أَطْرَاف c. طَرَفْ baxış, nəzər; ~ خَفَى gizlicə, altdan-altdan, xəlvəti, görünmədən; ~ خَفَى علانية او من رَمَى بِسَهْ فِيمَا حَوْلَهُ aşkar yaxud xəlvəti; ~ خَفَى ətrafına nəzər salmaq; 2) göz; 3) uc, qıraq; تَرَفْ ~ لسانه dilinin ucunda

– طَرَفْ 1) uc; qıraq; 2) أَطْرَاف c. طَرَفْ خرج على ~ خَفَى uc; qıraq; 3) أَطْرَاف barmaqlarının ucunda bixmaq (haradan); 2) son nöqtə; 3) ətraf أَطْرَاف (haradan) şəhərin ətrafı; 4) üz, yan, tərəf, cəhət; hüq. qarşı tərəf, ikinci tərəf; ~ وحيد birtərəfli; ~ متعدّد الاطراف çoxüzlü, çoxtərəfli, çoxcəhətli; مَن مَن تَرَفْدَن, مَن مَن تَرَفْمَدَن; لى به فلان filankəsin mənə borcu var; الطرفان المتعاقدان saziş bağlayan tərəflər; sövdə-ləşən tərəflər; طرفا النهار səhər və axşam; اخلى به geniş, ucsuz-bucaqsız; مترامى الاطراف a) kimisə buraxmaq, azad etmək, kiməsə bə-rəət vermək; b) kimisə kənar etmək, çıxar-maq (məs., işdən); أَطْرَاف الحديث yaxud أَطْرَاف الحديث ordan-burdan söh-bət etmək; 5) anat. əl-ayaq

– طَرَفْ bot. yulğun

– طَرَفْ an, qırpım, göz qırpımı; ~ عَيْن bir göz qırpımında; ~ شجرة bot. yulğun ağacı

– طَرَفْ 1) yenilik, yeni bir şey; nadir bir şey; 2) hədiyyə; 3) incə, məzəli söz; incə zarafat

– 1) yeni, orijinal; 2) maraqlı, məzəli, gülünc; ... من الـ ان... maraqlıdır ki...

– 1) طَرِيفٌ nadir bir şey, qəribə, əcaib bir şey

– 1) مُتَطَرِّفٌ həddi aşan; 2) ifrat; 3) ifrat inanclara etiqad edən, ekstremist

– 1) مَطَرَفٌ c. مَطَرَفٌ örtük, yorğan

– 1) مَطَرَفٌ dırnaqlarına yaxşı qulluq edən

I طَرَقَ (u) 1) döyəcləmək, vurmaq; çəkiclə qırmaq; 2) döymək (*dəmiri*); 3) salmaq (*yol*); 4) getmək, baş çəkmək (*harasa*); 5) gecə gəlmək; بالبال ~ ağlına gəlmək; هل ~ bu sizin qulağınıza dəyib, çatıb?; سمعه ~ eşitmək; موضوعا ~ mövzuya toxunmaq; II طَرَقَ döymək (*dəmiri*); IV أَطَرَقَ 1) gözlərini aşağı dikmək; رأسه ~ yaxud başını aşağı salmaq; 2) susmaq, səsinin kəsmək; 1) تُطَرِّقُ 1) yol tapmaq; nüfuz etmək, gizlicə girmək (*hara* الـ); لا يتطرق إليه الشك ~ şəksiz-şübhəsizdir; 2) ayrılmaq (*yollar* من); 3) toxunmaq (*söhbət vaxtı hansı məsələyə* الـ); söhbətə başlamaq, girişmək; ... الـ الكلام فى... ~ haqqında söhbətə keçmək; الـ العطب ~ o həlak oldu; VII إِنْطَرَقَ döyülməyə qabil olmaq; döyülmək; X اسْتَطَرَقَ 1) yol tapmaq, gizlicə girmək, xəlvətcə gəlmək (*hara* الـ); 2) aparmaq (*hara* الـ); 2) *aparmaq (hara al-)* *al- haqqında*

– 1) طَرَقَ döyülmə qabiliyyəti

– 1) طَرَقَ 1. döyəcləyən; 2. 1) gec gələn qonaq, gecə qonağı; 2) vurucu, iynə (*atıcı silahda*); 3) dan ulduzu

– 1) طَرَقَ bədbəxt hadisə, fəlakət, bəla

– 1) طَرَقَ içlik

– 1) طَرَقَ döyəcləmə; 2) döymə (*dəmiri*)

– 1) طَرَقَاتٌ c. طَرِيقَةٌ zərbə, döymə; taqqıltı;

2) dəfə; طَرِيقَةٌ bir ya iki dəfə

– 1) طَرَقَ , طَرِيقَةٌ c. طَرِيقَةٌ dəhliz, keçid;

2) küçə

– 1) طَرِيقَةٌ tərqiətçi

– 1) طَرِيقَةٌ döyülmə qabiliyyəti olan, yaxşı döyülən

– 1) طَرِيقَةٌ , طَرِيقَةٌ k. , q. c. طَرِيقَةٌ yol, küçə;

~ büyük yol; مسدود ~ dalan (*küçə*); طَرِيقَةٌ rabitə yolları; kommunika-

siyalar; البحر ~ dəniz yolu ilə; الجو ~ hava yolu ilə; ~ (من) vasiyəsilə, yolu ilə; ~

~ (من) الإسكندرية İskəndəriyyədən keçməklə, İskəndəriyyə yolu ilə; الصحافة ~

milliləşdirmə yolu ilə; التأميم ~ məcburiyyət və zorakılıq yolu ilə; القوة ~ güclə, zor

işlətməklə; الـ اللبنيّة Sūd Yolu; قاطع الطرق ~ yolkeçən; عابر الـ oğru; الـ

bu, yeganə yoldur, başqa yol yoxdur!; الـ

2) üsul, metod; الـ بالطرق السلمية sülh yolu ilə

– 1) طَرِيقَةٌ yol; 2) üsul, metod; va-

~ istifadə üsulu; الـ المستقيمة birbaşa metod (*tədrisə*); الـ العشرية

~ (الـ الجبرية) *şahm. cəbr* onluq sistemi; الـ الوصفية *şahm. təsviri*

~ (الـ الوصفية) *şahm. təsviri* notasiya; "أخدم نفسك بنفسك!" ~ özünəxidmət

metodu; 3) dini təlim, tərqiət; الـ الطروق الصوفية sufi tərqiətləri

– 1) طَرِيقَةٌ danışmayan, susan; danışmaz, az-

danışan, sakit, susqun

– 1) طَرِيقَةٌ çəkil, döyəc; tox-

maq; anat. toxmaq; الـ والمنجل orağ və

çəkic; والسندان od ilə su arasında qalmaq

– مَطْرُوقٌ 1) döyülmüş; 2) tapdaq, hamar, işlənmiş (*vol*); 3) artıq yeni olmayan, tətbiq edilmiş (*metod*); 4) ağırlı itirmiş, başına hava gəlmiş

– مَطْرُوقَاتٌ c. prokat; مصنع prokat zavodu

– مَطْرُوقِيَّةٌ döyülmə qabiliyyəti

طَرَعَ 1) vurmaq, şaqqılatmaq (*şallaqla*); şappılatmaq; taqqılatmaq (*vol gedərkən ayaqqabının dabanlarını*); 2) guruldamaq, gumbuldamaq; 3) xırçıldamaq, xırtıldamaq

– طَرَقَةٌ 1) şaqqılatma, şappılatma; taqqılatma (*dabanları ilə*); 2) çatırtı-patırtı (*atışmada*); 3) xırçiltı, xırtıltı

(طرم) II طَرَمَ dişini çıxartmaq; V طَرَمَ çıxarımaq

– طَارِمَاتٌ c. طَارِمٌ 1) köşk, çardaq; 2) budka; 3) kayut

طَرَمَ özünü öymək, lovğalanmaq

– طَرَمَةٌ özünü öymə, lovğalanma

– طَرَمَاتٌ özünü öyən, lovğa

طَرْمَةٌ c. اِتْ 1) nasos; 2) şpris

I طَرَوْ (طرو) 1) təzə, tər, tərəvətli, şirəli olmaq; 2) yumşaq, zərif olmaq; طَرَى (a) = طَرَوْ; II طَرَى 1) təzələmək, tərəvət vermək; 2) nəmləndirmək; 3) yumşaq, zərif etmək; yumşaltmaq; IV أَطَرَى tərifləmək, öymək; göylərə qaldırmaq; V تَطَرَّى zərifləşmək, incələşmək, nazpərvərdə olmaq, nərmə-nazik olmaq

– اِطْرَاءٌ tərifləmə, öymə; tərif

– اِطْرِيَّةٌ vermişel

– طَرَوَةٌ 1) tərəvət; zəriflik, yumşaqıq, incəlik; ~ الاهاب ~ gənclik; 2) təzəlik; sərinlik, nəmlik

– طَرَى 1) tərəvətli, incə, zərif, yumşaq; 2) tər, təzə, sərin, nəm

طَرَى yaxud طَرَى xalq dil. tful!, tuf!; cəfəng!; yaramaz!; murdar!; ~ من فلان! filankəs necə də murdar adamdır!; ~ فيك! tfu, sənə!

طَارَجٌ, طَارَجٌ bax: *əlifba sırası ilə*

– طَرَاجَةٌ yenilik, təzəlik

طَرَالِقٌ c. طَرَالِقٌ qamaş (*ayaqqabının üstündən geyilən altsiz corab*), getr (*çəkmə boğazını əvəz edən qunc*)

طَسْتُ, طَسْتُ k., q. c. طَسْتُ tas, ləyən; test; ~ ابريق aftafa-ləyən (*əl-üz yumaq üçün*)

طَسَّاسِيحٌ c. طَسَّاسِيحٌ tar. təssuc (*1/4 دانق - ə bə-rabər çəki və pul vahidi*)

طَسْمٌ tar. Tasm (*qədim ərəb qəbilələrindən birinin adı*)

طَشٌ xırda yağış, çiskin

– طَشَّاشٌ göz zəifliyi, pis görmə

طَشْتُ = طَشْتُ c. طَشْتُ, طَشْتُ ~ əl yumaq üçün tas, ləyən, test

طَشْطَشٌ cızıldamaq (*tavada*)

– طَشْطَشَةٌ cızıltı

طَصْلَقٌ tələsik, necə gəldi etmək

– طَصْلَقَةٌ tələsik görülmüş iş

I طَعِمَ (a) 1) yemək; 2) dadına baxmaq; II طَعِمَ 1) yedirtmək; 2) calaq etmək, aşılamaq; peyvənd etmək; ~ بلقاح الجدرى ~ çi-çək peyvəndi vurmaq; 3) qaxmaq, inkrustasiya etmək; mozaika işi görmə; ~ صئارة ~ qarmağa, tilova aldadıcı yem keçirmək; IV أَطَعَمَ yedirtmək, qidalandırmaq; V تَطَعَّمَ 1) calaq edilmək, aşılamaq, peyvənd edilmək (*nə peyvəndi -*); 2) dadına baxmaq; X اِسْتَطَعَّمَ 1) dadlı, xoş hesab etmək; dadına baxmaq; 2) yemək istəmək

– تَطَعِيمٌ peyvənd etmə; qaxma, inkrustasiya etmə

– طَعَامٌ *c.* أطعمة *taam*, xörək, yemək, biş-miş; qida; المريض ~ xəstə yeməyi, pəhriz; تناول *acılıq elan etmək*; تناول الخörək yemək; للمدافع ~ top yemi

– طَعَامِيٌّ *qida* -i/-ı; xörək -i/-ı

– طَعْمٌ 1) tam, dad; له ~ لا tamsız, dadsız; 2) xoş duyğu; ذاق من العيش فيه الحلو والمرّ həyatın şirininini-acısını dadmaq

– طَعْمٌ dadlı

– طَعْمٌ 1) aldadıcı yem; tilov yemi; 2) rüşvət, bəxşiş; 3) vaksin; peyvənd; المضاة للحصبة qızılca peyvəndi, qızılca qarşı peyvənd; الزهر السام zəhər, ağ; 4) peyvənd qələmi

– طَعْمٌ *qida*, yem; للمدافع ~ top yemi

– طَعْمِيَّةٌ taamiyyə (*doğranmış paxla, cəfəri, nanə, soğan və sarımsaqdan yağda bişirilmiş xörək*)

– طَعَامٌ qonaqpərvər, çörəkverən, çörəkli

– طَعْمٌ *c.* مَطَامٌ yeməxana; restoran; kayut-kompaniya

– طَعْمٌ 1) qaxılmış, inkrustasiya edilmiş; 2) calaq edilmiş, peyvənd edilmiş

I طَعْنٌ (a/u) 1) sancmaq, dəşmək, dəlmək, vurmaq (*بـ* *bıçaqla*); يَخُودُ من الخلف ~ *yaxud* kiməsə arxadan zərbə endirmək; 2) tənə etmək, danlamaq, məzəmmət etmək (*کیمی-نəyi* في الحكم); 3) etiraz etmək, məhkəmənin hökmünə qarşı şikayət vermək; 4) rədd etmək, qəbul etməmək (*یفادələری* علی); 5) *məch.* taun xəstəliyinə tutulmaq; في السن ~ yaşa dolmaq, ahıllaşmaq; III طَاعَنٌ *nizə* ilə vuruşmaq; VI مُبَارِزَةٌ aparmaq, vuruşmaq

– طَاعِنٌ 1) vuran (*nizə ilə*), dəşən; 2) tənə edən, məzəmmət edən, danlayan; في السن ~ yaşa dolmuş, ahıl

– طَوَاعِيْنٌ *c.* طَاعُونٌ *tib.* taun; الـ الدمليّ *yaxud* الـ الاسود *yaxud* الـ البشريّ *yaxud* الـ البقريّ ~ المواشي mal-qara taunu

– طُعُونٌ 1) etiraz; şikayət; 2) rədd etmə; لجنة الطعون *yoxlama komissiyası*; mandat komissiyası

– طَعَنَاتٌ *c.* طَعْنَةٌ dəşmə, vurma (*nizə ilə, bıçaqla*)

– طَعِينٌ 1) vurulub dəşilmiş, dəlinmiş (*nizə ilə*); 2) bədbəxt

– مَطَائِنٌ *c.* söyüşlər, təhqiredici sözlər

– مَطْعَنٌ zəif, yaralı yer

– مَطْعُونٌ 1) vurulub dəşilmiş, dəlinmiş (*nizə ilə*); 2) tauna tutulmuş; ~ səni taun tutsun!

– طُغْرَاءٌ, طُغْرِيَّاتٌ *c.* طُغْرَاءٌ *tuğra* (*gerb, dövlət nişanı; şah fərmanı*); monoqram; venzel

– طُغْرَاءٌ = طُغْرَى

– طُغَامٌ sadə insanlar (*kütlə*)

– طُغْمَاتٌ *c.* طُغْمَةٌ dəstə, güruh, yığnaq

I طُغْيَانٌ (u) طَغَا 1) daşmaq, sahillərindən çıxmaq; kənarlarından çıxaraq ətrafı basmaq; qabarmaq, qaynamaq, coşub-daşmaq (*dəniz*); 2) tüğyan etmək, azgınlıq etmək, qızıışmaq; 3) zülm etmək, sıxışdırmaq; 4) pozğunluq etmək; طَغَى (a) طَغَا = طَغَا; طَغَا ~ onu su basdı

– طَاغٌ 1. طَاغِيَّةٌ 1) tüğyan edən, coşub-daşan, sahillərindən çıxan (*çay*); coşqun, azgın, şiddətli; رَغْبَةٌ سِيَّةٌ coşqun, şiddətli istək; 2) zülm edən, ədalətsizlik edən; 2. *c.* طَغَا despota, zülmkar, müstəbid; طَغَاةُ النفط neft maqnatları

– طَوَاعِيْتُ *Quran.* Tağut (*Şeytan və ya büt*); طَوَاعِيْتُ المال kapital maqnatları; طَوَاعِيْتُ الاحتكارات ehtikarların başçıları

– طَوَّاعٍ *c.* zalım, despot
 – طَغَى daşma (*çayın*)
 – طَغِيَانٌ 1) daşma, qabarma, qaynama, coşub-daşma; 2) azğınlıq etmə, zülm etmə, ədalətsizlik etmə; 3) sıxışdırma; 4) zorakı hakimiyyət
 – طَفَّ II طَفَّ əskiltmək (*çəkini*); الكيل ~ əskik çəkmək; الميزان ~ çəkiddə aldatmaq
 – طَفَّ *c.* طُفُوْتُ 1) yan, tərəf; uc; kənar; hü-dud; 2) sahil
 – طَبَّاقٌ tabaqçı, tabaqda çörək gəzdirib satan
 – طَقَاتٌ *c.* طَقَّةٌ kütlə
 – طَفِيفٌ yarımçıq; az, cüzi
 I طَفَى (طَفَأَ) طَفَى sönmək, keçmək, işığı kəsilmək; طَفَأَ (i) söndürmək, keçirmək; II طَفَأَ = طَفَأَ; IV أَطَفَأَ söndürmək, keçirmək; الجير ~ əhəngi söndürmək, islatmaq; العطش (الغليل) ~ yağısını söndürmək; عجز الميزانية ~ büdcə kəsirini təmin etmək, büdcə kəsirinin yerini doldurmaq; VII إِنْطَفَأَ sönmək, keçmək
 – إِنْطَفَأَ söndürmə; رجال الـ yağınsön-dürənlər; الانوار ~ *hərb.* işıqları keçirmə
 – إِنْطَفَأَ yağınsöndürən
 – إِنْطَفَأَ *c.* إِنْطَفَأَ – yağınsöndürənlər dəstəsi
 – طَافِيٌّ 1. söndürən, keçirən; 2. yağınsön-dürən
 – طَافِيَّةٌ *c.* اِتْ – odsöndürən; külqabı
 – مَطْفَأٌ 1) söndürülmüş, sönmüş; 2) donuq, tutqun, parıltısı olmayan
 – مَطْفَأَةٌ *xaqlq dil.* مَطْفَأَةٌ yağınsön-dürən maşın; yağınsöndürən nasos; فرقة رجال المطفأ yağınsöndürənlər dəstəsi; رجال المطفأ yağınsöndürənlər

I طَفَحَ (ə) طُفُوْحٌ ağzınacan dolmaq; dolub daşmaq; مِنْهُ bundan cana gəl-mişəm, bezmişəm, usanmışam; II طَفَحَ ağzı-nacan doldurmaq, qədərindən artıq doldur-maq; IV أَطَفَحَ 1) ağzınacan doldurmaq, da-şanacan doldurmaq; 2) köpüyünü almaq
 – طَافِحٌ 1) dolu; ağzınacan dolu; 2) sərxoş
 – طَفَّاحَةٌ köpük, kəf
 – طَفْحٌ 1) doluluq, ağzınacan dol(dur)ma; 2) *həmç.* جَلْدِي ~ səpmə, səpki; sızanaq; الـ *rozeola*, *tib.* rozeola, dəridə qırmızı ləkə, məxmərək
 – طَفْحَانٌ *q.* طَفْحِيٌّ dolu, ağzınacan dolu
 – طَفْحِيٌّ səpmə; تَيْفُوسٌ ~ səpmə yatalaq
 – مَطْفُوحٌ *c.* مَطْفُوحٌ kəfgir
 I طَفَرٌ (i) طَفَرٌ 1) atılmaq, tullanmaq, hop-panmaq, sıçramaq; 2) sıçrayıb tökülmək (*qan*); bildir-bildir tökülmək (*göz yaşları*); fəvvarə vurmaq
 – طَفَرٌ¹ quşqun, pərdüm (*müq. et* طَفَرٌ)
 – طَفَرٌ² pulsuzluq
 – طَفَرَانٌ yoxsul; ~ cibində bir qəpiyi də yoxdur
 – طَفَرَةٌ *c.* اِتْ – atılma, tullanma; sıçrayış; طَفَرَةٌ bir sıçrayışla; birdən
 I طَفَشَ (i) طَفَشٌ qaçmaq, sürüşüb aradan çıxmaq
 – طَافَشٌ ~ من الجوع : طَافَشٌ acılığından qıçları bükülür
 – طَفَشَانٌ, طَفَشَانِيٌّ 1. qaçmış, qaçqın; 2. *c.* طَفَشَانِيٌّ qaçaq, qaçqın
 – طَفَشَانَةٌ kilidaçan
 I طَفَقَ (ə) طَفَقٌ başlamaq (*nəyə*), girişmək (*nəyə*)
 I طَفَلَ (u) طَفُولٌ çıxmaq, doğmaq (*günəş*); II طَفَلَ çağırılmadan gəlmək; soxulmaq, gir-

mək, qılığa girmək; IV أَطْفَلَ doğulmaq, ilk dəfə işıq üzü görmək (*məs., jurnal*), meydana çıxmaq; V تُطْفَل 1) çağırılmadan gəlmək (*kimin yanına* علی); 2) gücü çatmadığı işə girişmək; soxulmaq, girmək; başqasının işini öz adına çıxmaq, fırıldaqçılıq etmək (*nədə* علی, فی الطب); ~ özünü təbabətdə bilici kimi göstərmək; 3) tüfeylilik etmək, tüfeyli olmaq

– تُطْفَل 1) gözlənilmədən (*dəvətsiz*) gəlmə; 2) fırıldaqçılıq; 3) parazitizm, tüfeylilik

– قَارَى ~ ağ gil, dulusçuluq gili, kaolin; قاترانlı gil şist

– طِفْل¹ = طِفْل

– طِفْل² incə, zərif, yumşaq; cavan

– طِفْل uşaqlıq

– طِفْل c. أَطْفَال sūdəmər uşaq, körpə; الس المدلل ərköyün uşaq; روضة الاطفال uşaq bağçası

– طِفْل gil, giltorpaq

– طِفْل c. ائ balaca qız, qız uşağı

– طِفْل uşaq -i/-1; الطب الس pediatriya

– طِفْل uşaqlıq dövrü, körpəlik dövrü

– طِفْل uşaq -i/-1

– طِفْل = طِفْل

– طِفْل 1. 1) tüfeyli; ~ نبات tüfeyli bitkilər; 2) fırıldaqçı, başqasının işini öz adına çıxan; 2. 1) çağırılmamış qonaq; 2) özgə hesabına dolanan; müftəxor; 3) tüfeyli, parazit

– طِفْل c. طِفْل tūfeylilər, parazitlər

– طِفْل tūfeylilik, parazitizm

– مُطْفَل 1) çağırılmamış, dəvətsiz qonaq; 2) tüfeyli, parazit

I طِفْل (u) طِفْل üzümək, suyun üstündə qalmaq, batmamaq

– طَوَاف 1) buz parçası; buz dağı, aysberq; 2) baken, üzücü nişan, signal üzgəci (*çayda, dənizdə dayaz yeri göstərən*)

– ائ c. طِفْل tac, halə

– طِفْل üzümə, suyun üstündə qalmaq bacarığı, üzümə qabiliyyəti

I الشراقي (طفا); söndürmək (*müq. et* طفا); Nil daşarkən su basmayan yerləri suvarmaq

I طِق (a/u) طِقَات partlamaq, çatlamaq, partıldamaq; şaqıldamaq; 2) xırçıldamaq (*sümük sınında*); 3) çərənləmək, çənə vurmaq, dil boğaza qoymamaq, naqqallıq etmək; طِق من عينيه شر onun gözləri qıgılcım saçır; II طِق şaqıldatmaq

– طِق xalq dil. gup, tap (*suya atılan qurbağanın, suya düşən daşın çıxardığı səs*); heç nəyə dəyməz!

– طِق 1) şaqqıltı, xırçılıq; 2) bir dəfə yemə (*səhər, günorta, yaxud şam yeməyi*)

– طِق hava; iqlim; خريطة sinoptik xəritə

– طِق c. طِق kils. mənəb, rütbə; ayin, mərasim

– طِق taqqıldatmaq, döymək; cırıldamaq, çartıldamaq; xırçıldamaq

– طِق xalq dil. qapı taqqıltısı; حكي حكايته قص القصة من ~ للسلام yaxud من ~ للسلام عليكم məcəz. o, başına gələnləri əvvəldən axıra kimi danışdı

– طِق taqqıltı; çartıldı, cırılıq, xırçılıq

– طِق 1) taraqqa (*ichi barıtlı doldurulmuş kağızdan düzəldilən partlayıcı fişəng*); 2) mahnı; 3) işvəli, qəmzəli qız; ~ السجائر külqabı

– طِق II طِق 1) qoşmaq, yəhərləmək (*ati*); 2) geyindirmək

– 1) dəst, komplekt; السفينة ~ gəminin heyəti, ekipajı; الطائرة ~ təyyarənin ekipajı; مضاد للطائرات ~ zenit topu taqımı; 2) kostyum

– 1) dəst, tam tərkib, komplekt; qarnitur; الحلاقة ~ üzqırıxma cihazı; ~ diş protezi, qoyma dişlər; جلد ~ dəri qarnitur (*mebel dəsti*); حصان ~ qoşqu, qoşqu ləvazimatı, yəhər-qayıq; شای ~ çay dəsti, çay servizi; سفرة ~ xörək servizi; قهوة ~ qəhvə servizi; صينيّ للقهوة ~ sini (*farfor*) qəhvə servizi; 2) *hərb.* top taqımı; 3) kostyum

1) طَلَّ (a/u) طَلَّ çisəmək, çiskinləmək, narın yağmaq (*yağış*); sıçratmaq (*nə -*); 2) baş çəkmək, ziyarət etmək (*کیمی*); 3) baxmaq; طَلَّ دُمُّ *məch.* onun qanı batıb, qatili cəzasız qalıb; IV 1) اُطْلَّ çıxmaq, baxmaq, açılmaq (*نəyəsə - علی - pəncərə*); 2) qabağa çıxmaq, çıxıq əmələ gətirmək; 3) hakim olmaq, komanda vermək (*kiminsə üzərində* علی); 4) boylanmaq (*nədən - من*); 5) görünmək, peyda olmaq, meydana çıxmaq; gəlmək (*məs., il*); وهنا يَطْلُ سؤال burada sual meydana çıxır

– إطلاءəmələ gəlmə, meydana çıxma, başlanma (*nəyinsə*)

təhsil illərində; 4) *c.* اَتَّ – ərizə, yazılı xahiş, iltimas; صاحب الـ ərizəçi, iltimasçı; التحاق بالمدرسة ~ məktəbə qəbul olmaq barədə ərizə; استخدام ~ işə (*xidmətə*) qəbul edilmək barədə ərizə; طلبات حربية hərbi sifarişlər

– طلبَة , طلبَة 1) axtarılan şey; istənilən, arzu edilən şey; 2) dua

– طلبَة *c.* اَتَّ 1) tələb olunan şey; 2) tələb

– طلبَة *c.* اَتَّ – sifariş; tələb

– مُتَطَلِّبٌ 1. tələb edən; 2. tələbkar

– مُتَطَلِّبَاتٌ *c.* tələblər, tələbat

– مُطَالِبٌ cavabdeh, sorğulu, məsul

– مُطَالِبٌ 1. tələb edən; 2. iddiaçı

– مُطَالِبَةٌ *c.* اَتَّ 1) tələb etmə; 2) tələbat;

3) iddia

– مَطْلَبٌ *c.* مَطْلَبٌ 1) tələb; 2) tələbat; 3) mətləb, məqsəd; 4) mövzu, məsələ (*öyrənilən*)

– مَطْلَبٌ tələb ehtiva edən

– مَطْلُوبٌ 1. 1) axtarılan şey; 2) tələb olunan; ~ منه ondan tələb olunur, o borcludur;

2. *c.* مَطْلَبٌ 1) tələblər; 2) arzu, istək; sorğu

– مَطْلُوبَاتٌ *c.* 1) öhdəliklər; borclar; 2) *mühəs.* passiv

أَطَالَ اللهُ بَقَاءَكُمْ! = طَلَبَةٌ Allah ömrünüzü uzun etsin! sözlərini demək

I طَلَحَ (ə) طَلَحَ 1) yorğun, üzgün, haldan düşmüş olmaq; 2) pis olmaq

– طَالِحٌ 1) pis, xarab, yaramaz; 2) yaman, kinli

– طَالِحٌ 1) yararsızlıq; pis vəziyyət; 2) yamanlıq, kinlilik

– طَالِحٌ *topl. c.* أَطْلَحَ *bot.* 1) kitrəburaxan akasiya; 2) “cənnət bananı”

– طَلْحَةٌ *c.* اَتَّ – *bot.* kitrəburaxan akasiya ağacı

– طَلْحِيَّةٌ *c.* طَالِحِيَّةٌ bir vərəq kağız

– طَلْحِيَّةٌ *c.* طَالِحِيَّةٌ bir top kağız

إِطْلَحَ qapqara olmaq (*gecə, bulud və s.*)

I طَلَسَ (i) طَلَسَ pozmaq (*yazılanı*)

– أَطْلَسُ atlas (*parça*)

– أَطْلَسُ *c.* أَطْلَسُ coğrafi atlas

– أَطْلَسِي 1) atlas; 2) Atlantik (*okean*)

– طَلَسَ pozulmuş; aydın olmayan (*yazı*)

1) طَلَسَمَاتٌ , طَلَسَمَاتٌ , طَلَسَمٌ , طَلَسَمٌ *c.* طَلَسَمٌ

sim; 2) *məcaz.* gizli yazı, şərti gizli yazı;

sirr; فَكَّ طَلَاسَمِ الرَّمُوزِ gizli işarələri açmaq;

مَادَّةَ مَاتَرِيَاَنِ رَمَى إِلَى مَعْرِفَةِ طَلَاسَمِ المادّة مَاتَرِيَاَنِ سِرْلَرِي نِ دƏRK Etməyə can atmaq

I طَلَعَ (ə) طَلَعٌ 1) çıxmaq, doğmaq,

qalxmaq; 2) görünmək; 3) çıxıb getmək

(*haradan*); 4) çıxmaq (*nədən*); 4) can atmaq

(*hara*); 5) nağıl etmək, danışmaq, xəbər vermək (*nə barədə* →

kimə); 6) bilmək, öyrənmək (*nə*); 7) tay, bərabər gəlmək (*nəyəsə*); 8) gözlə-

nilmədən, qəfildən gəlmək (*kimin yanına*)

ما يَطْلَعُ بِيْدِي ~ günorta oldu; (على) النهار

gəldi; o hirsəndi; روحه ~ öldü;

II طَلَعَ 1) qaldırmaq, qalxmağa kömək etmək;

2) çıxartmaq; 3) buraxmaq; III طَالَعَ

1) oxumaq, mütaliə etmək; 2) öyrənmək,

dərindən öyrənmək; 3) baxmaq, nəzərdən keçirmək;

4) görünmək, qarşısına çıxmaq (*kiminsə*); qarşılaşmaq (*kimisə*); 5) göstərmək

(*nəyə*); 6) xəbər vermək, nağıl etmək (*nə barədə* →

IV أَطْلَعَ 1) xəbər vermək, məlumat vermək (*nə barədə*); açmaq,

açıb demək (*nəyə*); göstərmək (*nəyə*); tanış etmək (*nə ilə*); 2) yarıb keçmək,

yol açıb çıxmaq, boy atmaq, cücərmək (*bitki*);

طَلَعُ الخُلَّةِ ~ xurma ağacı toxumluq verdi; V

1) baxmaq, nəzər yetirmək, göz gəzdirmək, diqqət yetirmək (*nəyə* (الى); ehtirasla baxmaq (*kimə* (الى); ... بانظاره الى ~ nəzərlərini ... dikmək; 2) səbirsizliklə gözləmək; 3) dartılmaq, özünü çatdırmağa çalışmaq, meyil etmək (*nəyə* (الى); 4) təmənnasında olmaq (*nəyin* (الى), ələ keçirməyə çalışmaq (*nəyi* (الى); VIII اِطْلَعَ 1) baxmaq, nəzarət etmək (*kimə-nəyə* (على); 2) xəbərdar edilmək, məlumat almaq, məlumatlandırılmaq (*nə barədə* (على); tanış olmaq (*nə ilə* (على); bilmək, öyrənmək (*nəyi* (على); 3) oxumaq (*nəyi* (على); X اِسْتِطْلَعَ baxmağa çalışmaq; bilməyə, öyrənməyə çalışmaq, soruşub öyrənmək; kəşfiyyat aparmaq, araşdırmaq; hər şeyə maraq göstərmək; rəyini öyrənmək; ~ الغيب له kiminsə fəlinə baxmaq

– اِسْتِطْلَعَ c. اِتَّ – öyrənmə; tədqiqat aparma; kəşfiyyat aparma, kəşfiyyat yolu ilə yoxlama; استطلاعات طوبوغرافية topoqrafik tədqiqatlar; ~ حبّ hər şeylə maraqlanma; ~ عن بغداد Bağdad haqqında oçerk

– اِسْتِطْلَعَ kəşfiyyat -i/-ı; tədqiqat -i/-ı

– اِطْلَعَ 1) tanış olma; xəbərdar olma, məlumatlılıq; ~ حبّ biliyə həvəs, biliyə maraq, hər şeyi bilmək, öyrənmək həvəsi; ~ عند erudisiya, məlumat genişliyi; ~ tanıf olarkən; ... كان على ~ كافٍ على ... barəsində yetərinmə məlumatlı olmaq; 2) nəzarət

– اِطْلَعَ tanışlıq -i/-ı; tanışlıq məqsədilə görülmüş

– اِطْلَعَ səbirsizliklə gözləmə; biliyə maraq, öyrənmək həvəsi; ~ فى səbirsizliklə

– اِطْلَعَ arzular, meyillər, istəklər, söylər

– طَلَعَ 1. doğan, çıxan, qalxan; وجه الاهدات ووجه الاهدات ağına-bozuna baxmadan hamını təhqir etmək; 2. c. طَوَّالٌ 1) ulduz; 2) tale, bəxt; ~ حسن البهت bədbəxtlik; ~ خوشبختlik, uğur ulduzu; ~ سيء البهت bədbəxt, taleyi pis gətirmiş; 3) ulduz cədvəli; ulduz fəli; ~ كشف عن الف baxmaq; 4) c. əlamətlər (*nəyinsə*), gözləntilər (*nə barədəsə*)

– طَوَّالٌ c. طَوَّالٌ başlanğıc

– طَوَّالٌ avanqard, qabaqcıl

– طَوَّالٌ böyük arzuları olan, istəkləri çox olan; ~ الثنايا والانجد ~ macaz. çox təcrübəli; oddan-alovdan çıxmış

– طَوَّالٌ bot. tozcuq; toxumluq

– طَوَّالٌ c. طَوَّالٌ qalxma, çıxma, doğma

– طَوَّالٌ 1) zahir, xarici görünüş, görkəm, üz; 2) çıxış; 3) meyitin evdən çıxarılması, qəbir üstünə aparılması; 4) yoxuş;

5) av. təyyarənin qalxması, uçuş
– طَوَّالٌ hər şeylə maraqlanan, hər şeyi bilmək istəyən

– طَوَّالٌ 1) çıxma, doğma, qalxma; من ~ الشمس 1) gün doğandan gün batana qədər;

2) zahir olma, görünmə; 3) şiş

– طَوَّالٌ c. طَوَّالٌ qabaq dəstə, avanqard; طَوَّالٌ a) əlamətlər, müjdələr; b) kəşfiyyatçılar;

c) pionerlər

– طَوَّالٌ avanqard, qabaqcıl; ~ مارس دوره qabaqcıl rol oynamaq

– طَوَّالٌ avanqard rol

– طَوَّالٌ 1. mütalə edən, oxuyan; 2. oxucu

– طَوَّالٌ 1) mütalə, oxu; ~ قاعة oxu zalı;

2) öyrənmə

– طَوَّالٌ 1) pilləkən, nərdivan; 2) giriş; başlanğıc; mus. müqəddimə, prelüdiya,

introduksiya, əsərin giriş hissəsi; ~ شبابه فى ~

- مَطْلَقٌ = طَلَقٌ
- طَلَاةٌ 1) azadlıq, sərbəstlik; 2) həmç. ~ şənlilik, canlılıq; ~ اللسان axıcılıq, nitq rəvanlığı, səlisliyi; ~ بالعربية ərəb dilində sərbəst danışmaq
- طَلَقٌ ¹ topl. doğuş sancıları
- طَلَقٌ ² 1) azad, sərbəst, açıq; ~ اللسان ~ şənzüzlü; ~ الوجه ~ əliaçıq; 2) şən; ~ فى الهواء açıq havada
- طَلَقٌ ³ texnikada və təbabətdə işlə-nən ağ toz
- طَلَقٌ ¹ 1) atəş; 2) qaçış; cıdır, at ça-pışması; git (*at və ya velosiped yarışlarında müəyyən məsafəli yürüş*)
- طَلَقٌ ¹ 1) atəş; سریع الطلقات tezatan, tezaçılan; ~ جرى كائهُ o, güllə kimi götürüldü; اطلقت المدفعية احدى سلام atəşi; سلام طلقات السلام ~ toplar iyirmi bir yaylım atəş açdı; 2) patron; ~ دویüş patronu; اغلفة الطلقات patron gilizləri
- طَلَاةٌ talaq, boşanma
- طَلَاةٌ حسان ~ : طَلَاةٌ ayğır; ayğırlar
- طَلَاةٌ 1. 1) azad, asılı olmayan, bağlı olmayan; السراح ~ azadlıqda olan; ~ من كل قيد hər cür məhdudiyyətdən azad; 2) şən, fərəhli; 2. arvadını boşamış ər
- طَلَقٌ tez-tez arvad boşayan
- طَلَقٌ 1. 1) azad; السراح ~ azadlığa bura-xılmış; 2) mütləq, qeydsiz-şərtsiz; ~ mütləq olaraq, tamamilə; ~ القيمة الزائدة السة mütləq həqiqət; ~ الفكرة mütləq ideya; 2. 1) çıxış nöqtəsi, çıxış vəziyyəti; 2) tramlin
- طَلَقٌ idm. startçı
- طَلَاةٌ boşanmış qadın

- مَطْلَقٌ = مَطْلِقٌ
- مَطْلَقٌ ¹ 1) çıxış nöqtəsi; idm. tramlin
- مَطْلَقٌ ² 1) yanğınsöndürən
- مَطْلَقٌ ³ 1) nasos
- مَطْلَقٌ (u) طَلَمَ yaymaq (*xəmir kündəsini*)
- مَطْلَقٌ ¹ 1) qoğal, kökə
- مَطْلَقٌ ² 1) oxlov
- مَطْلَقٌ ³ 1) qaşqabağını tökmək, sımsırığını sallamaq; ciddi görkəm almaq; 2) korlamaq, təhrif etmək
- مَطْلَقٌ ⁴ 1) ceyran balası
- مَطْلَقٌ (i) طَلَى rəngləmək, boyamaq, ört-mək (*nə ilə* →), üzünə çəkmək (*nə* →); ~ بالذهب qızıl suyu vermək, qızıla tutmaq; ~ بالفضة gümüş suyu vermək, gümüşə tutmaq; ~ بالمينا qalaylamaq; ~ üzünə mina çəkmək; VII اِطْلَى baş tutmaq, əmələ gəlmək, keçmək, müyəssər olmaq, baş tutmaq, yaxşı alınmaq (*məs., zarafat, hiylə və s.*); ~ على انطالت عليه الحيلة *məcaz.* aldanmaq, tovlanmaq, tora düşmək
- مَطْلَقٌ 1) rəngləmə, boyama; 2) kosmetik vasitələr; ~ الوجه ~ qrim; 3) lak; qızıl suyu; zər
- مَطْلَقٌ zərgər
- مَطْلَقٌ = طَلَاةٌ
- مَطْلَقٌ 1) rəvanlıq, səlislik; 2) zəriflik, gözəllik, məlahət, cazibədarlıq
- مَطْلَقٌ ¹ 1) məlahətli, cazibədar, maraqlı
- مَطْلَقٌ ² 1) quzu
- مَطْلَقٌ ³ 1) boyun
- مَطْلَقٌ ⁴ 1) italyanlaşdırmaq
- مَطْلَقٌ ⁵ 1) italyanlar
- مَطْلَقٌ ⁶ 1) italyanlaşdırma
- مَطْلَقٌ (a/u) طَمَّ suya basmaq, üstünə su almaq; daşmaq
- مَطْلَقٌ böyük bəla, bədbəxtlik

– الـ الرّمّ böyük miqdar (*su*); kütlə; bolluq

طَمَنَ 1) sakitləşdirmək, əmin etmək, arxayın etmək; طَمَنَ sakitləşmək, əmin olmaq, arxayın olmaq; 2) etibar etmək (*kimə*); 3) inanmaq, yəqin etmək, qane olmaq (*nəyə*); 4) olmaq, qalmaq (*harada*)

– طَمِنَ 1) sakitlik; arxayınlıq, yəqinlik;

2) etibar

– طَمِينَةٌ 1) sakitlik, arxayınlıq; dinclik;

2) etibar

– طَمِنٌ 1) sakit, arxayın; dinc; inamlı;

2) tez inanan; 3) aran, alçaq (*yer*)

I طَمَتَ (ə) طَمَتَ aybaşı olmaq, aybaşı görmək; طَمَتَ (u, i) طَمَتَ bakirəliyini almaq, qızlığını almaq

– طَمَتَ aybaşı

I طَمَحَ (ə) طَمَحَ 1) qalxmaq (*nəzər*); ...بصره الـ ~ nəyisə əldə etməyə çalışmaq;

2) qaldırmaq, yönəltmək (*nəzərini*); ~ بآنفه ~ lovğalanmaq, burnunu yuxarı tutmaq; 3) istəmək, arzulamaq (*nə*), əldə etməyə çalışmaq (*nəyi*), təmənnasında olmaq (*nəyin*); 4) götürüb aparmaq, özü ilə aparmaq (*nəyi*)

– طَمَحَ 1) istəyən; ! ليس وراءه مطمح ~ bundan sonra istəniləsi bir şey də yoxdur!;

2) şöhrətpərəst

– طَمَحَ 1) əldə etməyə çalışan (*nəyi*), can atan (*nəyə*); 2) şöhrətpərəst

– طَمَحٌ = طَمُوحٌ

– طَمُوحٌ 1) şiddətli istək, hədsiz arzu, hərislik; 2) şöhrətpərəstlik

– مَطْمَحٌ c. مَطْمَحٌ istənilən şey, arzu edilən şey, güdülən məqsəd

I طَمَرَ (u, i) 1) basdırmaq, dəfn etmək;

2) tökmək, doldurmaq, töküb doldurmaq; örtmək, basmaq (*nə ilə*); ~ بئرا ~ quyunu basdırmaq; ~ النار ~ odu söndürmək (*üstünə kül tökməklə*); II طَمَرَ 1) basdırmaq, dəfn etmək;

2) qaşovlamaq (*atı*); VII إِطْمَرَ 1) basdırılmaq, dəfn edilmək; 2) doldurulmaq, örtülmək, altına girmək (*məs., yorğanın*)

– طَمَارٌ qaşov

– طَمَرٌ c. أَطْمَارٌ cır-cındır, əsg-i-üşgü

– طَوَامِيرٌ c. طَوَامِرٌ 1) tumar; 2) format, ölçü (*kağızın*); 3) tumar (*xətt növü*)

– مَطَامِيرٌ c. مَطَامِيرٌ yaxud مَطَامِرٌ c. مَطَامِرٌ şaqul, bənna sapı

– مَطْمُورٌ 1) basdırılmış, dəfn edilmiş; 2) örtülmüş, basılmış, tutulmuş (*nə ilə*)

– مَطْمُورَةٌ c. مَطْمُورَةٌ saxlanc, gizli yer; anbar, zirzəmi; taxıl anbarı

I طَمَسَ (i) طَمَسَ pozulmaq, itib getmək; ~ البصر ~ yaxud ~ العيون ~ gözlerini itirmək;

(i) طَمَسَ pozmaq, silmək, silib aparmaq; yox etmək, gizlətmək, ört-basdır etmək (*izləri*); ... ~ الخبر الى ان ~ qə-dər xəbəri gizli saxlamaq; VII إِطْمَسَ silinmək, pozulmaq; gizli, qeyri-aydın olmaq

– طَامَسٌ silinmiş, pozulmuş; qeyri-aydın, tutqun

– طَمَسٌ silmə, pozma; gizlətmə, ört-basdır etmə (*izləri*)

طَمَطَمَ 1) mırıltılmaq, öz-özünə danışmaq, donquldanmaq; 2) hansısa tələffüz xüsusiyyəti ilə danışmaq (*ərəbcə*)

– طَمَاطِمٌ *bot., topl.* pomidor, tomat

– طَمَطَامٌ açıq dəniz

– طُمَاطُ c. طُمَاطُ (ərabca) hansısı tələffüz xüsusiyyəti ilə danışmaq

– طُمَاطُ tələffüz xüsusiyyəti (ərab dilində danışan xaricilərə məxsus); ال yerinə ا tələffüz etmə

I طَمَعَ (ə) طَمَعَ tamahlanmaq, tamah salmaq, həvəs göstərmək; طَمَعَ (u) طَمَعَ xəsis, acgöz olmaq, həris olmaq; II طَمَعَ 1) tamahlandırmaq, tamaha salmaq; 2) cəsərləndirmək; təhrik etmək, qızıqdırmaq; IV طَمَعَ tamahlandırmaq, tamaha salmaq, həvəyə salmaq, şirnikləndirmək

– طَمَعَ 1) tamahkar, hər şeydə gözü olan; 2) acgöz, həris, mənfəət güdən

– طَمَعَ 1) tamahkarlıq; 2) acgözlük, hərislik; mənfəətpərəstlik

– طَمَعَ tamahkarlıq, hərislik

– طَمَعَ 1) tamah; 2) hərislik, acgözlük; طَمَعَ ذوو اطماع (bir işdə) maraqları olan şəxslər

– طَمَعَ xəsis, simic, acgöz

– طَمَعَ çox xəsis, simic, acgöz

– طَمَعَ 1) tamah, hədsiz arzu, hərislik, gözü qalma; mənfəət, maraq; 2) tamah salınan şey, arzu edilən şey

– طَمَعَ tamah doğuran şey, şirnikdirici şey, yoldan çıxaran şey

– طَمَعَ ا – اyaqqabının üstündən geyilən altsiz corab; getr (çəkmə boğazını əvəz edən qunc)

II طَمَنَ (طمن) sakitləşdirmək; arxayın etmək; etibarını qazanmaq; طَمَنُوا arxayın olun!; III طَمَنَ sakitləşdirmək, arxayın etmək; VI طَمَنَ 1) getdikcə aşağıya enmək, əyilmək; alçaq, aran olmaq (yer haqqında);

2) sakitləşmək, arxayınlaşmaq, özünə gəlmək (qorxudan sonra)

– طَمَنَ sakitlik, arxayınlıq; yəqinlik

I طَمَا طُمُو (u) طَمَا daşmaq, kənarlarından çıxaraq ətrafı basmaq; طَمَى (i) طَمَى lildən bulanıq olmaq (su)

– طَمَى 1) aşib-daşan, kənarlarından çıxaraq ətrafı basan; su ilə dolu, bol sulu; 2) lilli; طَمَى الماء الطامى lildən bulanıq olan su

– طَمَى c. طَمَى su ilə gətirilən torpaq yığını, çöküntü, lil

– طَمَى lilli; çöküntülü; طَمَى لilli torpaq

I طَمِنَ (a/i) طَمِنَ 1) səs çıxarmaq, səslənmək; cingildəmək; eşidilmək; طَمِنَ الاذن qulağı cingildəmək; 2) vızıldamaq (həşərat haqqında); II طَمِنَ 1) səslənmək; cingildəmək; 2) vızıldamaq

– طَمِنَ 1) bədən, gövdə; 2) dərz, şələ, bağlı

– طَمِنَ c. طَمِنَ ton

– طَمِنَ 1) cingilti, səslə; طَمِنَ zool. kolibri, milçəkquşu; 2) məşhur; طَمِنَ مقالة رثاء gurultu salmış məqalə

– طَمِنَ 1) cingilti; 2) vızıltı, uğultu; 3) rezonans; 4) mus. ton; ~ نصف yarımton

II طَنَبَ (طنب) çadır qurmaq; qalmaq (hara-da -); IV طَنَبَ şişirtmək, ifrata varmaq; طَنَبَ ~ çox danışmaq, uzunçuluq etmək; طَنَبَ ~ فى الشتم والتقريع dişinin dibindən çıxanı deyib söymək

– طَنَبَ şişirtmə, ifratçılıq; طَنَبَ ~ فى الكلام uzunçuluq

– طَنَبَ 1) ip, kəndir (çadırı bərkitmək üçün); طَنَبَ a) haradasa çadır qurmaq; b) məcaz. hakim olmaq, yuva salmaq (məs., rüşvətxorlar); 2) anat. vətər

طَنَبَرُ araba; ikitəkərli araba
 – طَنَبَرُجِيَّةُ c. طَنَبَرُجِيَّةُ arabaçı
 1) طَبَائِرُ c. طُنْبُورَةٌ, طُنْبُورُ
 baraban, silindr, val; *həmç.* الرى ~ Arximed
 vinti, suvarma vinti; ... زاد ~ هم نعمة ان...;
 onları ucadan danışmağa o məcbur etdi ki...;
 2) طُنْبُورَةٌ c. طُنْبُورَةٌ daha da qızıışdırmaq,
 altına od qoymaq
 طُنْبُورَةٌ – ات. c. طُنْبُورَةٌ
 طُنْبُورَةٌ qazan
 طُنْبُورَةٌ *axalq dil.* atmaq, atəş açmaq (*Suriya*)
 طُنْبُورَةٌ II طُنْبُورَةٌ qulaq asmamaq
 طُنْبُورَةٌ 1) zəng çalmaq, bütün zəngləri bir-
 dən çalmaq; 2) səs salmaq; 3) vızıldamaq
 – طُنْبُورَةٌ 1) zəng, səs, zəng səsləri, birdən
 çalınan bütün zənglərin səsi; 2) səs-küy;
 3) vızıltı
 طُنْبُورَةٌ, طُنْبُورَةٌ c. طُنْبُورَةٌ, طُنْبُورَةٌ, طُنْبُورَةٌ
 çıxıntı, çıxıq (*dağın, divarın*); *memar.* karniz,
 pərvaz
 طُنْبُورَةٌ *axalq* طُنْبُورَةٌ c. طُنْبُورَةٌ, طُنْبُورَةٌ, طُنْبُورَةٌ
 طُنْبُورَةٌ *xiüs. ad k.* Taha
 I طُهْرٌ (u) طُهْرٌ təmiz olmaq, pak olmaq;
 günahsız olmaq; II طُهْرٌ 1) təmizləmək, pak
 etmək; dezinfeksiya etmək; 2) kəsmək, sün-
 nət etmək; III طَاهِرٌ kəsmək, sünən etmək;
 V طَهَّرَ təmizlənmək, pak olmaq; dezinfek-
 siya olunmaq; VIII إِطَهَّرَ 1) təmizlənmək,
 pak olmaq; 2) sünən edilmək
 – طَهِّيرُ 1) təmizləmə; zərərsizləşdirmə,
 dezinfeksiya etmək; محطّة الـ sanitariya-
 profilaktika məntəqəsi; 2) sünən etmək
 – الذمّة ~ طَاهِرٌ təmiz, pak; günahsız;
 vicdanı təmiz, vicdanlı; الذيل ~ günahsız,
 eyibsiz, ləkəsiz, təmiz

~ الذيل 1) təmizlik; günahsızlıq; 2) sünən etmək; 3) təha-
 rət (*təmizlik, paklıq*) alma
 – طُهْرٌ 1) təmizlik, paklıq; ləkəsizlik;
 2) sünən
 – طَهْرِيّونَ tuhrilər, puritanlar
 – طُهْرٌ çox təmiz, pak
 – طُهْرٌ 1) təmizlik, paklıq; 2) sünən
 – مَطَهَّرٌ yaxşı əməlləri çox olanların bir
 müddət əzab çəkməklə günahlarından tə-
 mizlənmə yeri
 – مَطَهَّرٌ təmizləyən; dezinfeksiya edən
 – مَطَهَّرَاتٌ c. dezinfeksiya vasitələri
 – مِطْطَهْرَةٌ bide, ayaqyolunda *pak olmaq* üçün
 çanaq (*şaquli su vuran unitaz*)
 I طَهَا طَهْوٌ (u) طَهَا bişirmək, yemək hazır-
 lamaq
 – طَاهِيَّةُ q. طَاهٍ baş
 aşpaz
 – طَهْيٌ bişirmə, yemək hazırlama
 – طَهْيٌ aşpazlıq
 – طَهْوٌ bişirmə, yemək hazırlama;
 ~ الكulinariya, aşpazlıq
 – مَطْطَهْ c. مَطْطَهْ mətbəx
 II طُوبٌ *xrist. din.* 1) xeyir-dua ver-
 mək, təqdis etmək; müqəddəslər sırasına
 daxil etmək (*bax: طيب*); 2) öz adına yaz-
 dırmaq, təsbit etmək (*torpağı, daşınmaz*
amlakı)
 – طُوبٌ kərpickəsən, kərpicçi
 – طُوبٌ *topl.* kərpic; (مشوق) ~ yaxud
 ~ çiy ~ yaxud ~ نى ~ bişmiş kərpic;
 ~ نار ~ odadavamlı kərpic;
 ~ طُوبٌ – ات. c. طُوبٌ kərpic
 ~ طُوبٌ tubar (*şor balıq növü*)

– اَطْوَارٌ c. طُورٌ –

– اَت. c. طُورِيَّةٌ – toxa, kərki; kətmən

– اَت. c. مَطْطُورٌ inkişaf etmiş; صناعيًا ~ sənayecə

inkişaf etmiş

اَت. c. طُورِيَّةٌ – torpeda; رأس الـ torpeda başlığı; torpeddalamaq, torpeda ilə vurmaq

طُورِيَّةٌ = طُورِيَّةٌ

اَت. c. طُورِيَّةٌ qamaş (ayaqqabının üstündən geyilən altsiz corab), getr (çəkmə boğazını əvəz edən qunc)

طُوسٌ II (طوس) bəzəmək, yığışdırmaq; طُوسٌ bəzənmək, bəzənib-düzənmək, geyinib-keçinmək; təşəxxüs satmaq, özünü çəkmək

– اَت. c. طُوسٌ 1) cam, parç, birəlli; 2) kasa; ~ الشربة şorba kasası

– اَت. c. طُوسٌ 1) metal cam, parç; ~ التصادم bufer; ~ التاها tava; ~ الخضة xalq dil. şəfa kasası (gecə şəh yığmaq üçün içində su eşişə qoyulur; çalxalandıqdan sonra müalicəyə yararlı sayılır); 2) kasa; 3) ləyən, təşt, tas (hamam tası)

– اَت. c. طُوسٌ tovuz, طُوسٌ

اَت. c. طُوسٌ II (طوش) axtalamaq, burmaq

– اَت. c. طُوسِيَّةٌ xədim; axta

– اَت. c. طُوسِيَّةٌ səs-küy, hay-küy; qarışıqlıq; qalmaqal, dava, qovğa

– اَت. c. طُوسٌ 1. axtalanmış, burulmuş; 2. axta

اَت. c. طُوسِيَّةٌ totem

– اَت. c. طُوسِيَّةٌ totemizm

I طَاعٌ (طوع) u) tabe olmaq, itaət etmək (kimə -); II طُوعٌ 1) tabe etmək, itaət etdirmək; ~ اللغة العربية ~ ərəb dilini yaxşı mənimsəmək; 2) izin vermək, yol vermək; وقد ~ت له جرأته an...; cürəti ona caiz bildi ki...

III طَاوَعٌ 1) tabe olmaq, itaət etmək; nəyisə yerinə yetirməyə hazır olmaq; 2) razılaşmaq (nə iləsə); IV أَطَاعَ itaət etmək, tabe olmaq, sözə baxmaq, sözə əməl etmək; V تَطَوَّعَ kö-nüllü olaraq istək bildirmək, öz xoşu, razılığı, istəyi ilə öhdəsinə götürmək (hansısa bir işi -); kö-nüllü yazılmaq; ~ فى خدمة الجيش ~ orduya kö-nüllü getmək; VII إِنْطَاعَ tabe olmaq, itaət etmək (kimə -); X إِسْتِطَاعَ bacarmaq, iqtidarında olmaq; سَعِينَا وراءَ الدقة ما biz bacardığımız qədər diqqətli olmağa çalışırdıq

– اَت. c. إِسْتِطَاعَةٌ 1) imkan (nəyisə etməyə); qüdrət, bacarıq; 2) tex. güc, qüvvə; ~ على قدر الـ güc çatdığı qədər, bacardıqca; ... فى سِه ان... o ... edə bilir, bacarır

– اَت. c. إِطَاعَةٌ itaət, tabe olma, boyun əymə, sözə qulaq asma, göstərişə əməl etmək

– اَت. c. كُؤْنُؤْلُؤْلُؤْ kö-nüllülük; ~ على قدر الـ kö-nüllü olaraq qabağa çıxmaq; ~ العسكرى kö-nüllü olaraq orduya getmə

– اَت. c. كُؤْنُؤْلُؤْلُؤْ kö-nüllü

– اَت. c. سَوَازٌ sözə qulaq asan, göstərişə əməl edən, itaətkar; ~ itaətkarcasına; kö-nüllü olaraq; ~ او كرها istər-istəməz, kö-nüllü ya məcburi

– اَت. c. سَوَازٌ 1) sözə qulaq asma, itaət, tabe olma, boyun əymə; 2) ~ عدم الـ itaətsizlik, sözə qulaq asmama

– اَت. c. كُؤْنُؤْلُؤْلُؤْ kö-nüllü

– اَت. c. كُؤْنُؤْلُؤْلُؤْ kö-nüllülük; ~ عن kö-nüllü olaraq, öz razılığı ilə, öz xoşu ilə

– اَت. c. سَوَازٌ 1. sözə qulaq asan, göstərişə əməl edən, itaətkar; 2. tabe olma, itaət etmə; ~ yaxud ~ بالـ kö-nüllü olaraq, öz razılığı ilə, həvəslə; ~ او كرها uyğun olaraq; ~ istər-istəməz, kö-nüllü ya məcburi

– طَوْعٌ könüllü; كَوْنٌ könüllü olaraq, öz istəyi ilə

– طَوَّعَ sözbəxan, sözə qulaq asan, itaətkar

– طَوَّعَ c. مُطَوَّعٌ könüllü

– بِقَدْرِ الْإِمْكَانِ imkan daxilində olan; بِقَدْرِ الْإِمْكَانِ imkan daxilində, mümkün qədər; ~ هَذَا امرٌ bu, mümkündür, imkan daxilindədir

– طَوَّعَ itaət edilən

– طَوَّعَ 1) itaət edən; itaətkar; ~ فَعْلٌ qram. qayıdış növ felii; 2) plastik

– طَوَّعَ 1) itaətkarlıq, göstərişi yerinə yetirməyə hazırlıq; 2) plastiklik; 3) qram. qayıdış mənası (felin)

– طَوَّعَ = مَطَوَّعٌ

– طَوَّعَ = مَطَوَّعٌ ~ خَادِمٌ itaətkar nöqə

I طَوَّفَ (u) طَافَ (طوف) ətrafında dövrə vurmaq (nəyin , ب , على); patrul keşiyi çəkmək; بالكعبة ~ Kəbəni təvaf etmək (ətrafında yeddi dəfə dövrə vurmaq); 2) gəzişmək, dolaşmaq, səyahət etmək (harada فى); 3) dolandırmaq (nəyinsə ətrafında بـ), gəzdirmək; بانظاره ~ göz gəzdirmək; 4) gəzdirib paylamaq (nəyi بـ); 5) üzmək, suyun üstündə qalmaq; الخيل ~ yuxuda ona görüntü göründü; II طَوَّفَ 1) ətrafında çox gəzmək, çox dövrə vurmaq (nəyin بـ yaxud حول); 2) çox gəzmək, gəzib-dolaşmaq, səyahət etmək; 3) dolandırmaq, ətrafında gəzdirmək; dövrələmə göndərmək; بعينه ~ göz gəzdirmək, müayinə etmək; 4) axıcılıq vermək; IV أَطَافَ mühasirə etmək (kimi-nəyi بـ); V تَطَوَّفَ 1) ətrafında gəzmək (nəyin حول); 2) gəzib-dolaşmaq, səyahət etmək

– تَطَوَّفَ gəzişmə, gəzib-dolaşma, səyahət etmə

– طَائِفٌ 1. 1) təvaf edən, dövrə vuran; 2) gəzib-dolaşan, səyahət edən; 2. patrul, keşikçi

– طَائِفَةٌ c. طَوَائِفٌ 1) tayfa, sinif, fəsilə; seriya, sıra; الكتب ~ bəzi kitablar; 2) sex, artel (əsnafının); شيخُ əsnafının şeyxi, sex başçısı, artel rəisi; 3) qrup, bir neçə; المِمْ بـ bir neçə dil bilmək; 4) taifə, dini icma, sufi təriqəti; 5) taifə, malikanə, xırda mülkin idarə etdiyi yer; ملوك الطوائف tar. taifə mülkləri

– طَائِفٌ taifi, bir dini icmaya mənsub olan; etiqadi

– طَائِفِيَّةٌ 1) taifəçilik, ayrı-ayrı dini icmalara mənsubluğa görə dağınıqlıq, sektantlıq; dini təfriqə, dini separatizm

– طَوَّافٌ nəyinsə ətrafına dolanma, dövrə vurma, gəzib-dolaşma; təvaf, Kəbənin ətrafına yeddi dəfə dolanma, dövrə vurma

– طَوَّافٌ 1) təvaf edən, dolanan, dövrə vuran; 2) gəzib-dolaşan, səyahət edən; 3) poçtalyon (kənddə)

– طَوَّافٌ c. اِثْ - keşikçi (patrul) gəmisini

– طَوَّافٌ c. اِثْ 1) dolanma, dövrə vurma; 2) patrul, keşikçi; 3) bərə, sal

– طَوَّافٌ gil bina; divar, hasar, barı

– طَوَّافٌ = طَوْفَانٌ

– طَوْفَانٌ tufan; قبل الـ Bibl., Quran tufan; بعد الـ tufana qədər; b) məcaz. tufanaqədərki; bizdən tufandan sonra; وليكن بعدنا الـ! bizdən sonra nə olursa olsun!

– مَطَافٌ 1) təvaf yeri; الـ mətaf (Kəbəni təvaf etmək üçün müəyyən edilmiş yer); 2) dolanma, dövrə vurma; الـ خاتمة son nəticə, işin sonu; الـ فى نهاية yaxud فى آخر الـ son təqdirdə, son nəticə

اللسان *məcaz*. a) diliuzunluq; b) ədəbsizlik, qabalıq, kobudluq; *ضاع عقله فى سه* *masəl*. boyu uzun ağı gödək (*hərfən: ağı boyunda itib, ağını boya verib*); فى البلاد وعرضها *uzununa-eninən*; bütün ölkə boyu; عرضا *uzununa-eninən*; ~ düz, birbaşa; ~ *yaxud* *boyu*; ~ على الساطئ *sahil boyu*

– bütün il boyu; اشهر السنة *ərzində*; طول *il boyu*; ~ عمره *ömrü boyu*

– uzununa *طولانى*

– uzunluq *-i/-1*; uzununa; xətti, xətt *-i/-1*; المتر *coğr.* uzunluq dairəsi; ~ xətti metr; ~ قطاع *uzununa kəsik*

– 1) uzun; 2) hündür; السبع *c. طوال* 1. *ayələr*; 2. təvil (*əruz vəzninin bəhrlərindən biri*)

– uzun qəsidə *طويلة*

– müharibə *طيلة مدة الحرب*; müharibə boyu; نصف *طيلة* yarım əsr *ərzində*

– 1. uzunsov; uzadılmış; 2. düzbucaqlı dördbucaq *مُسْتَطِيل*

– uzatma, süründürmə, ləngitmə, yubatma; طال *onların söhbəti uzun çəkdi*

– uzadılmış, uzanmış; uzunsov *مُطَوَّل*

– 1) uzatma, süründürmə, ləngitmə, yubatma; الصبر *səbirlik, dözümlülük*; 2) əl uzatma, qəsd etmə; 3) qabalıq, kobudluq, təhqir; 4) təhdid

– 1) uzunsürən, sürəkli, davamlı; 2) uzun, uzadılmış, uzun-uzadı; 3) müfəssəl, ətraflı; ~ بشكل *müfəssəl, ətraflı şəkildə*

– qəsidə *ق. ط. ات*

– طمر *bax: طوامير* *c. طومار*

I 1) طوى (i) *bükmək, qatlamaq, qatlayıb qoymaq, əymək; bürümək, bürmə-ləmək; البئر بالحجارة ~ quyunun ətrafına daş düzmək*; 2) keçirmək, sərf etmək (*vaxt*); 3) tez keçmək (*hənsisa məsafəni*); 4) gizli saxlamaq, gizlətmək; طوى (a) *ac olmaq, ac qalmaq, aclıq çəkmək*; IV أطوى *ac qalmaq, aclıq çəkmək*; V طوى *qıvrılmaq (ilan)*; VII إطوى 1) *bükülmək, qatlanmaq, əyilmək*; 2) keçmək (*vaxt*); keçilmək, qət edilmək (*məsafə*); 3) ehtiva etmək, içinə almaq, əhatə etmək, malik olmaq (*nəyə*); 4) özünə qapılmaq, qaradınməz olmaq; 5) yönəldilmək, istiqamətləndirilmək (*nəyə*)

– özünə qapılma, özünə uyma; qaradınməzlilik, qapalıqlıq; على الذات (النفس) *özünə qapılma, öz aləminə uyma*; 2) elastiklik, plastiklik

– 1) qapalı, qaradınməz, başqaları ilə təmasa girməkdən çəkinən, niyyət və duyğularını gizli saxlayan *إِطْوَاي*

– 1) qapalıqlıq; 2) asanlıqla əyilmə qabiliyyəti

– 1) طوى *ac; arıq; الحشى (البطن)* 2) طوى *qarnibükük (acından), ac; 2) bükən, əyən* – *ت. ط. ات* *c. طوى*

– asanlıqla əyilmə qabiliyyəti *طوى*

– 1) طوى *aclıq; ac-acına*

– 2) طوى *qat-qarışıq, bükük, əyrilik*

– 1) طوى *niyyət, məqsəd*; 2) qəlb, vicdan; ~ صدق *xoş niyyət*; ~

– sadədil, ürəyiaçıq, hiyləsiz; 3) bükük, bürümə; qırçın, qat

– *yaxud* طيّه; *bükmə*, *qatlama*, *bürümə*; *belədə* طي هذا *yaxud* في طيّه
gizli şəraitdə; *gizli*, *namə-lum qalmaq*; *özündə ehtiva et-mək*

– قَطُّ c. طِيَّة – qat, bükük, büzmə

مضى لـمه – məqsəd, niyyət; iş; *c. طيئة* – işinin dalınca getmək

– مَطَاوِ c. مِطْوَاةٌ cib bıçağı

– فى مطاويه qat, bükük, büzmə; c. مَطْوَى –
nəyinsə içində

مِطْوَاةٌ = مِطْوَى -

– 1) مَطْوًى qatlanmış; bükülən, qatlanan, qatlama; خيمة qatlama çadır; 2) gizli, sirli, naməlum

– *q. مُنْطَوِيَّةٌ* *bükülmüş, qatlanmış*; *على* ~ *özünə qapılmış, qaradınməz*

I *yaxşı, 1 طَيِّبٌ (i) طَابَ (طيب)* I olmaq; xoşa gəlmək, ürəyə yatmaq; *نَفْسًا* ~ xoşhal olmaq; *عنه نفسًا* ~ nəyisə atmaq, nədənsə keçmək, imtina etmək; 2) *yaxşılaşmaq, sağalmaq*; 3) *yetişmək, dəymək*; II *طَيَّبَ 1)* yaxşılaşdırmaq, yaxşı, xoş etmək; *خاطرهُ* ~ kimisə təskinlik vermək, kimisə sakitləşdirmək; *لخاطرهُ* ~ kimisə xoşhallandırmaq, ürəyini açmaq; *الطعام* ~ xörəyə ədviyyat qatmaq; *الخمِر* ~ şərabi ədviyyə ilə isitmək; 2) *ətir vurmaq*; 3) *müalicə etmək*; *الله ثراه!* *bax*: *ثَرَى* ¹; III *طَايَبٌ* xoş rəftar etmək, gülər üz, iltifat göstərmək; *بنوادرهُ* kimisə lətifə danışmaqla əyləndirmək; IV¹ *أَطَابَ* yaxşı, xoş etmək, yaxşılaşdırmaq; IV² *أُطِيبَ* yaxşı, xoş bilmək (*nəyisə*); *ما به!* bu necə də xoşdur!; V *أُتِيبَ* ətirlənmək, özünə ətir vurmaq; X *إِسْتَطَابَ* *yaxud* *إِسْتُطِيبَ* yaxşı, xoş bilmək; *zövq almaq, həzz almaq*

– *أَطْيَبُ* *q. طَوْبَى* *c. أَطْيَبُ* *ən yaxşı; ən xoş;*
ən dadlı; أطيب الأشياء *zərif yeməklər*

– طاب^s *bax*: əlifba sırası ilə

– طابة *bax: əlifba sırası ilə*

— طوبَائِيٌّ, طُوبَاوِيٌّ utopik; utopist

– طَيَابُ şimal küləyi

– 1) yaxşılıq, xoşluq, razılıq, məmnunluq; xoş iy, rəyi; 2) ətir; جوزه *cövüz*; خاطر *cəvür* ~ عن *könüllü* olaraq; səmimi qəlbən

– 1) yaxşı, xoş; ləzzətli; !~ yaxşı!;
 ~ الخلق xoştəbiət, yaxşı xasiyyətli; الذكر
 rəhmətlik, cənnətlik; النفس ~ razı, məmnun;
 ~ اشارة اليه بکلمة kiminsə barəsində xoş bir
 söz demək; 2) sağ-salamat; !~ سنة وانت
 Yeni iliniz mübarək!

– طيبة 1) yaxşılıq, xoşluq; 2) xeyirxahlıq;
 ~ عن ~ خاطر yaxud بـ xeyirxahlıqla; sə-
 mimi qəlbədən, həvəslə

– *طَيِّبَةٌ* *c. ات* – 1) yaxşı iş; 2) xoşagələn bir şey; *طَيِّبَاتِ الْحَيَاةِ* həyatın gözəllikləri, xoş anları

— طُيُوبٌ *c. ətirlər*

– مُسْتَطَابٌ yaxşı, xoş, ürəyəyatan, xoşagə-
lən; gözəl, qəşəng; ~ ثناء xoş tərif

— مُطِيبَاتِيَّةٌ c. klakör (zahiri müvəffəqiyyət təsiri yaratmaq məqsədilə pyes və ya aktyoru gurultu ilə alqışlamaq üçün pulla tutulmuş adam)

— مُطِيبٌ uğur qazanmağa kömək edən

I طاحَ (طيح) (i) طَيَحَ azmaq, itmək, məhv olmaq; رأسه ~ başını itirmək; II طَيَحَ azdırmaq, itirmək

I مَطَارٌ, طَيْرَانٌ (i) طَارَ (طير) uçmaq; uçuş-
lar etmək; بالطائرة ~ təyyarə ilə uçmaq;
2) götürüb uçmaq (*nəvi* -), əlüstü aparmaq

– aerodrom, təyyarə meydanı; hava limanı; كُونَى ~ kosmodrom

– مَطَارٌ = مَطِيرٌ

– مَطِيرٌ quşqovan, quşuçurdan, quşbaz

– مَطْبُورٌ yelbeyin, dəmdəməki

– طَيَّارٌ c. طَيْرٌ yan, sağrı

I طَيْشٌ (i) طَاشٌ (طيش) yüngülxasiyyət, yelbeyin, dəmdəməki, sarsaq olmaq; 2) dəyməmək (*nəyəsə*), yan keçmək (*nədən* عن)

– طَيْشٌ 1. yüngülxasiyyət, yelbeyin, dəmdəməki, sarsaq; 2. zool. 1) kətanquşu (*Misir*); 2) yelbəsər (*qağayıya bənzər dəniz quşu*)

– طَاشٌ 1) yelbeyin, dəmdəməki, sarsaq; 2) mənasız; 3) naqolay (*zərbə*); 4) çovumuş, naqafil (*güllə*)

– طَيْشَانٌ yelbeyinlik, dəmdəməkilik, ağılsızlıq

– طَيْطٌ fit; ~ ابو zool. çökükburun

– طَيْطُوى zool. cüllüt

I طَافَ (i) طَافَ (طيف) xuda görünmək

– طَافٌ xəyal, xəyalət, kölgə, kabus; yuxu

– طَافٌ c. طَافٌ 1) xəyal; yuxu; 2) fiz. spektr; طَافٌ الشمسى günəş spektri

– بحث (تحليل) ~ 1) xəyal; 2) fiz. spektral; ~ spektroskop spektroskop

– مَطِيَّافٌ spektroskop; الرسم spectroqraf
– طَيَّالِسَّةٌ c. طَيَّالِسَانٌ 1) yaşıl mantiya; fars bürüncəyi; 2) tayləsan, yaylıq (*boyunu günəşdən qorumaq üçün çalmanın üstündən geyilən baş örtüyü*); 3) memar. yarım dairəvi friz, tökmə

– طَيِّنٌ II طَيِّنٌ gil çəkmək; malalamaq

– طَيِّنٌ gilgətirən fəhlə; kərpickəsən fəhlə

– طَيِّنٌ c. طَيِّنٌ 1) palçıq; çəng, lehmə, lil;

2) gil; الـ الخزف kaolin; الـ الصفي sist gili; الـ النضيج terrakota, bişirilmiş gil; 3) torpaq,

torpaq sahəsi, mülk; اصحاب الاطيان torpaq sahibləri, mülkədarlar; ~ واخرى من

عجين qulağına pambıq tıxamaq, qulağına barmaq tıxamaq, qulaq verməmək; زاد فى الـ daha da qızıqsdırmaq, altına od qoymaq

– طَيِّنَةٌ 1) kəsək; 2) təbiət, xasiyyət (*nəyinsə*); o da onların tayıdır, onlar kimidir; الـ يابس tərs, inad; ~ سكران bərk keflidir, lülqənbərdir

– طَيِّنٌ 1) gilli; الارض الـ gilli, gillə qarışıq torpaq; 2) gildən düzəldilmiş, saxsı طَافٌ zool. qarabağır

ظ

ظ (ظاء) *za* (*ərəb əlifbasının on yeddinci hərfi; rəqəm mənası 900*)

ظئر *dayə*, özgə uşağını bəsləyən, süd anası

I ظاط *qışqırmaq, çığırmaq*

ظاطن *səs salmaq, səs-küy salmaq*

– ظاطنة *səs, səs-küy*

– ظاطن mırtıldamaq, donquldanmaq, burnunun altında danışmaq

– ظاطنة mırtıldama, donquldanma, burnunun altında danışma

¹ظابط = ظابط

ظبة *uc* – *uc (nizənin)*, tiyə, ağız (*qılncın*)

ظبی *q. ظبیة c. ظبیة ceyran; antilop, qəzal (ahu)*

ظئر *çaxmaq daşı; iti uclu daş*

ظربان *c. ظربان safsar (xəzlik heyvan)*

ظراط = ظراط

I ظرافة (u) *hazırcavab, ağıllı olmaq; fərasətli, zirək, diribaş olmaq; 2) gözəl, qəşəng, zərif olmaq; II ظرف 1) bəzəmək; qəşəngləşdirmək, zərifləşdirmək; 2) qoymaq; zərfın içinə qoymaq; V ظرف gözəlləşmək, qəşəngləşmək, zərifləşmək; VI ظرف 1) hazırcavab, ağıllı olmağa çalışmaq, özünü hazırcavab, ağıllı göstərmək; 2) gözəl, qəşəng, zərif olmağa çalışmaq; X استظرف 1) hazır cavab, zarafatlı hesab etmək; 2) gözəl, qəşəng, zərif hesab etmək; ... نا ان ~ biz xoşlayırdıq ki...*

– ظرافة 1) hazırcavablıq, fərasət, ağıllılıq;

2) gözəllik, qəşənglik, zəriflik

– ظرافة ¹ = ظراف

– 1) *أظرف*, *ظرف*, *ظرف* *c. ظرف* 2) *zərf*;

3) *patron*, boş boru; *فارغ ~ giliz*; 4) *qəşəng*;

5) *şərait*; *الظروف الحياتية* *həyat şəraiti, məişət*;

hal ~ الساعة *indiki şərait*; *الحاضرة*

لا يبنى موافقة تبعاً لظروف *hazırda yaranmış şərait*;

بحسب الظروف *o, şəraitə uyğunlaşa bilmir*;

yaxud *الظروف حسب* *şəraitə uyğun olaraq*,

şəraitə görə; *الاسبوع* *həftə* *ərzində*;

الظروف *yüngülləşdirici şərait*;

الظروف الطبيعية المعقدة *hava şəraiti*;

المؤثرات الطبيعية *şərait*;

الظروف القاهرة *qarşısı alınmaz şərait*;

6) *gram. zərf*; *المكان ~ yer*

zərfi; *o, üzdən dəyişib*

بيئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

يئة *zərf -i/-ı; şəraitdən asılı olan*;

– ظُنْئٌ zənnə, gümana söykənən, güman edilən, ehtimal olunan; ~ ظَنَّ زənnə əsaslanan qərar, qərəzli qərar

– ظُنْئٌ şübhəli; bədgüman

– ظُنْئٌ şübhəli; şübhələnen

– مَظَانٌ c. مَظَانٌ 1) zənn, güman; 2) şəkk, şübhə; 3) mənbə (ədəbi); 4) güman obyekt, şübhə yeri, güman yeri; ~ الاحاد onlarm kafir olduğuna güman var; ~ العبادə düşünmək olar ki, rəsm ibadət obyektidir; مَظَانٌ ilanların olduğu güman edilən yerlər

– وَالْ ظُنْئٌ zənn edilən, güman edilən; ~ وَالْ güman var ki...; fikirləşmək olar ki...

– ظُنْئٌ anat. böyük baldır sümüyü

I ظَهَرَ (ə) 1) zahir olmaq, görünmək; ~ إلى عالم النور gəlmək, çıxmaq, peyda olmaq; ~ إلى الوجود yaxud gəlmək, ortaya çıxmaq; 2) zahir olmaq, zahirə çıxmaq, aydın olmaq; aşkar olmaq, görünmək, üzə çıxmaq; ~ يظهر görünür ki...; 3) üzə çıxmaq, aşkar olmaq; başlamaq, baş vermək (məs., vəba); 4) kömək etmək, arxa olmaq; 5) eşidib bilmək (nə barədə (على); 6) üstün gəlmək (kimə (على); qalib gəlmək (kimə (على); 7) qalxmaq (məs., dağa الجبل (على); II ظَهَرَ maliy. keçirmək, həvalə etmək, həvalə qeydi etmək (veksel üzərində); III ظَاهِر kömək etmək, dəstəkləmək; dayaq vermək, möhkəmlətmək; IV أَظْهَرَ 1) zahir etmək, aşkara çıxarmaq, üzə çıxarmaq, məlum etmək; foto. aydınlaşdırmaq; ~ اهتمام maraqla göstərmək (nəyə (ب-); 2) göstərmək, təqdim etmək; ~ في مظهر kimi təqdim etmək (kimisə); ~ نفسه بمظهر الصديق özünü dost kimi

göstərmək; 3) açıqlamaq (nəyi), tanış etmək (nə ilə (على السِّر kiməsə sirr açmaq; 4) kömək etmək; ~ على عدو kiməsə düşməninə qarşı kömək etmək; 5) əzbərləmək; əzbər demək; 6) gram. assimilyasiyanı (səmitlərin qoşalaşmasını) gözləmədən oxumaq; VI تَظَاهَرَ 1) yalandan, riyakarlıqla göstərmək (nə (ب-); ~ بالبكاء yalandan ağlamaq; ~ بالتقوى özünü təqvalı göstərmək; 2) nümayiş keçirmək (kimə qarşı (ضد); 3) köməkləşmək, bir-birinə kömək etmək; 4) üzə çıxmaq, görünmək, aşkar olmaq, peyda olmaq; X اِسْتَظْهَرَ 1) əzbər öyrənmək, yadda saxlamaq; 2) aşkar etmək; aydınlaşdırmaq; 3) kiminsə köməyindən istifadə etmək (ب-); 4) qorunmaq, özünü müdafiə etmək; 5) öhdəsindən gəlmək, aradan qaldırmaq (nəyi); qalib gəlmək (kimə), üstün gəlmək (kimə (على); ~ بالرسوم şəkil vermək

– اِظْهَرَ 1) aşkar etmə, üzə çıxarma, aydınlaşdırma; 2) təqdim etmə; 3) foto. aydınlaşdırma

– اِظْهَرَ zahiri, yalançı, süni

– تَظَاهَرَ 1) zahiri görkəm; görüntü; 2) siy. nümayiş

– تَظَاهَرُ siy. nümayiş

– ظَاهِر 1. 1) aydın, aşkar, açıq aydın; görünən; ~ اِظْهَرَ aydındır, görünür ki ...; ~ البلد zahirdə; ~ zahirən; 2) zahiri; ~ البلد şəhər ətrafı, şəhər kənarı; 2. 1) zahir, zahiri görünüş, görkəm; ~ في zahirdə, zahirən; 2) zahiri tərəf; ~ البلد şəhərin kənarında; ~ نَظَاهِرُ nəyinsə zahirindən, zahirində; ~ ظَاهِرُ şəhərdən kənardadır

– ظَوَاهِرُ 1) təzahür, zahiri görkəm, zahiri tərəf; 2) hadisə, fenomen; الظواهر الجوهرية

atmosfer hadisələri; علم الظواهر الجوية meteo-
rologiya (atmosfera hadisələrindən bəhs edən
elm); مذهب الظواهر fəls. fenomenalizm

– ظاهريٌّ zahiri

– ظهائرٌ c. ظهائرٌ 1) üz tərəfi (paltarın);
2) palan; 3) manti (meduzanın bədənini örtən
və çanaq əmələ gətirən dəri бүkişü); 4) anat.,
biol. epiteli (əzələlərin və bədən boşluqların
nın üstünü örtən toxuma)

– ظهرانٌ, أظهُرُ, ظُهُورٌ c. ظَهْرٌ –
kürək; dal; الصحيفة بـ səhifənin arxa tərə-
fində; اليد ~ əlin üstü, arxa hissəsi; البطن ~
tərsinə, baş-ayaq, alt-üst; من وراء ~ kiminsə
dalınca, gizlicə; 2) dağ silsiləsi, sıra dağlar;
3) səth; 4) göyörtə; السفينة على ~ gəminin gö-
yörtəsində; 5) həmç. الحديد الـ çuqun; ك! ~
özünü qoru!, ehtiyatlı ol!; الـ övladı
çox olan adam; الـ خفيف övladı az olan
adam; بين يمين يميناً yaxud بين يميناً
aramızda; حفظ على ~ əzbər öyrən-
mək; له danışiq dil. onun “adamı” var,
“arxası” var; المجنّ ~ qəlb o onlara xəya-
nət edib; يدى ~ mənim çörəyimi
yeyir, onun xərclərini mən çəkirəm; سافر
Nildə gəmi ilə səfərə çıxmaq; الـ
kimisə xaincəsinə öldürmək

– ظهْرٌ c. ظُهُورٌ günorta; بعد الـ günortadan
sonra; ساريك نجوم günortadan qabaq; الـ
mən sənə göstərərəm, mən sənə

dərsini verərəm (hər fən: mən sənə günün
günorta çağı ulduzları göstərərəm)

– نَبِزُوا هَذِهِ الْأَحْكَامَ ظَهْرِيٌّ –

onlar bu məqalələri geri qaytardılar, qəbul
etmədilər

– ظُهُورٌ zühur etmə, görünmə, ortaya çıxma,
peyda olma; حبّ الـ lovğalıq, özündən razı-
lıq, şöhrətpərəstlik; iddialılıq

– ظُهُورَاتٌ c. müvəqqəti; ştatdanartıq, ştat-
dankənar

– ظَهْرَاءُ c. 1) köməkçi, əlbir iş görən;

2) idm. yarım müdafiəçi

– اَتَّ c. 2) ظَهِيرٌ – fərman (Mərakeş)

– ظَهِيرَةٌ günorta

– مُتَظَاهِرٌ nümayişçi

– اَتَّ c. 1) مُظَاهَرَةٌ ~ dinc
nümayiş, sülh nümayişi; مسلحة ~ silahlı nü-
mayiş; ~ نظم nümayiş təşkil etmək, nümayiş
keçirmək; 2) kömək, dəstək

– مُظَهَّرٌ tic., maliy. indossant; له indossat

– مُظَاهَرٌ c. 1) təzahür; əlamət; aspekt;
مظاهر الاكبار والاجلال həyat hadisələri; hörmət və ehtiram əlamətləri; 2) zahiri gö-
rünüş, görkəm; الـ التقمى mütərəqqi
adam kimi görünmək

– 1) zahiri, görünən; 2) formal

– له ~ النبوغ gö-
rünü, o istedadlıdır

– عِبَادَتُكَ ibadətkarlıq, dindarlıq; Allaha qulluq etmə, tapınma; بُخَامَةُ الْأَقَاب ~ mənəsb-pərəstlik

– عَابِدٌ *c.* عَابِدٌ 1. ibadət edən, pərəstiş
edən; 2. 1) abid; 2) pərəstişkar; عَابِدَةُ النَّارِ atəş-
pərəstlər

– عَبَادٌ ibadət edən, pərəstiş edən, tapınan;
 الشمس ~ günəbaxan

– عِبَادُ Allahın qulları, Allah bəndələri; **الْبَشَرُ**
insanlar, bəşər nəsli

– عِبَادَةٌ c. ات ibadət, pərəstiş, sitayiş, tapınma; (الاولئان) ~ büt pərəstlik; المجوس ~ atəş pərəstlik; الحيوانات ~ heyvanlara sitayiş; الشمس ~ günəşə sitayiş; النار ~ oda sitayiş; النجوم ~ ulduzlara sitayiş; الشخصية (الفرد) ~ şəxsiyyəyə pərəstiş

– 1) عُبْدَانُ, عُبْدَانُ, عُبَيْدٌ c. qul, kölə; nö-
kər; عبيد الارض təhkimçi kəndlilər; 2) عِبَادٌ c.
bəndələr, qullar; الله ~ xüs. ad k. Abdulla(h);
الاله ~ yaxud الاله ~ xüs. ad k. Əbdül-İlah;
...بəndəniz ... (hərfən: qulunuz); اللّٰوى ~
əbdül-lavi (yemiş növü)

a) etibarlı, etibar edilməyə layiq olan; b) diqqətəlayiq; əhəmiyyətli, mühüm

– 1) nisbi; şəxsi münasibətə əsaslanan; 2) nəzəri; ~ شخصية *yaxud* شخص *hüquqi şəxs*

الـ السائر 1) təbir; 2) ifadə; *c. تَعْبِيرُ* – çox işlənən ifadə; *dilç. تعابیر لغويّة*. idiomlar, idiomatik ifadələr; *بـ* başqa cür ifadə edilsə; *بـ* daha dəqiq deyilsə; *بـ* اصحّ daha doğrusu; *وجد ~ في...* öz ifadəsini ...-da/-də tapmaq; *على حدّ ~* onun dediyinə görə; *لا يمكن الـ عنه* dillə ifadə edilə bilməyən, sözlə deyilə bilməyən

– 1. işlənən; mənalı, ifadəli; ekspressiv, təsirli; 2. ekspressionist

– *تَعْبِيرِيَّةٌ* *ekspressionizm*
 – *عَابِرٌ* 1) keçən, kəsib keçən; *لِلْقَارَاتِ* ~
transkontinental; *الطريق (السييل)* ~ *yolötən*;
 2) keçici, ötəri; 3) tranzit

– *c. عِبَارَةٌ* 1) *ibarə, təbir*; 2) *ifadə, fraza*,
iki və ya bir neçə kəlmədən ibarət tərkib;
3) *riyaz. hədd*; ... *هو ~ عن* bu ...-dan/-dən
ibarətdir, bu ... deməkdir; *بـ اخرى* başqa
sözlə; *بـ ادق* daha dəqiq deyilsə; *بـ ابسط*
sadə dildə, sadəcə desək

– ات. c. عَبْرَة – ötürücü boru (*dəmir yolunun altından suyu ötürmək üçün*)

—عَبْرَ keçid, bərə; عَبْرَ ...üzərindən;
...-dan/-dən keçərək; ...içindən; ...vasi-
təsilə; عَبْرَ المحيط okeandan keçərək

– 1. ibrani, qədim yəhudi; 2. yəhudi
 الـ yaxud
 لغة qədim yəhudi dili; 2. yəhudi

- ¹عَبْرَةٌ c. göz yaşı
- ²عَبْرَةٌ əbrə (*köçəri yeməyinin adı*)

– 1) *ibrət*, *dərs*; *nəsihət*, *nümunə*; 2) *məna*; *əhəmiyyət*; ... *هنا بأن*

artıq bunun mənası yoxdur ki...; وليست الـ
...هنا burada mühüm o deyildir ki...

اللغة yaxud الةة 1. yəhudi (sif.); عبرى –
yəhudi dili; 2. yəhudi الةة

- عبور^{۱۸} keçmə; keçid
- عېیر^{۱۹} ətir, rayihə; xoş iy

- keçid ⁸مَعَابِرُ c. ⁹مَعْبَرٌ
- bərə ⁸مَعَابِرُ c. ⁹مَعْبَرَةٌ, ¹⁰مَعْبَرٌ

- معبر adlanan, ifadə olunun
- معتبر mötəbər, hörmətli, etibarlı

I عَبَسَ (i) عَبُوسٌ, عَبَسُ qaşqabağını tökmək, sınırsızlığını sallamaq, üz-gözünü turşutmaq,

qaşqabaqla baxmaq; II عَبَسَ qaşqabağını tök-
mək, sımsırığını sallamaq

– عَبَّاسٌ qaşqabaqlı, acıqlı; الخüs. *ad k.*
 Abbas; بنو العباس Abbasilər

– عَبَّاسِيَّ *tar. abbasi (gümüş pul)*; السَّعْيَةُ
yaxud السَّعْيَةُ *Abbasilər*; العصر السَّعْيِيّ

Abbasilər dövrü
– عَبَّاسٌ qaşqabaqlı, acıqlı, sərt, qaraqabaq

– عُبُوسٌ qaşqabaqlılıq, qaraqabaqlıq, acıqlı
görkəm

1) fikirləşmədən etmək, necə gəldi etmək, qarasına etmək; 2) axmaqlıq

üzündən eymək; 3) qucaqlamaq; II عبط qu-
caqlamaq; VII اِنْعَبَط ağılsız, kəmağıl olmaq,

1) düşüncəsiz hesab etmək; 2) fikirləşmədən

etmək, qarasına etmək; 3) nəyisə axmaqqlıq
üzündən etmək

– عیباً fikirləşmədən etmə, qarasına etmə;
 ~ qarasına, fikirləşmədən, necə gəldi

- عِبَاسِيّ əsəssiz, ölçülüb-biçilməmiş
- عَبَاطَةٌ ağılsızlıq; giclik, axmaqlıq, sarsaq-

– عِبْطَاءُ c. عَيْبٌ 1. ağılsız, kəmağıl; düşün-

cəşiz; axmaq, gıc; 2. axmaq, dəli, divanə;
küt, səfeh, sarsaq

عَبَّ 1) doldurmaq; 2) yöndəmsiz, biçim-siz olmaq (*paltar*); نَعَبَّ dolmaq

– عَبَّ dolma

– مَعَبَّ 1) dolmuş; 2) yöndəmsiz, biçim-siz (*paltar*)

I عَبَّ (ə) عَبَّ 1) gəlmək, gəlib çatmaq, yayılmaq (*nədən* من – iy, qoxu); 2) dolu olmaq (*məs.*, *tüstü ilə* →); iyi gəlmək (*nəyin* →); II عَبَّ doldurmaq, basmaq (*məs.*, *tüstü*); V عَبَّ dolmaq (*məs.*, *tüstü ilə*, *iy*)

– عَبَّ bərk iy verən; ətirli, rayihəli

– عَبَّ iy, ətir, rayihə

– عَبَّ ətir, rayihə

– عَبَّ 1) ətirli, rayihəli, iyli; 2) iy çəkmiş (*nə iyi*); dolu (*məs.*, *tüstü ilə*)

– عَبَّ sinədə ağırılıq, sıxılma

– عَبَّ = عَبَّ

عَبَّ nağıllar ölkəsi, sehrli məmləkət

– عَبَّ c. عَبَّ çox istedadlı, müstəsna dərəcədə qabiliyyətli; dahi

– عَبَّ müstəsna istedad, qabiliyyət; dahilik

عَبَّ kamlot (*sıx toxunmuş yun parça*)

I عَبَّ (i) عَبَّ 1) budamaq (*ağacı*); 2) itə-ləmək, dəf etmək; 3) çəkəndirmək, saxlamaq; عَبَّ (u) عَبَّ 1) qalın, yoğun olmaq, dolu olmaq; 2) böyük, nəhəng olmaq

– عَبَّ həmç. الحجر الـ qranit

– عَبَّ bot. itburnu

– عَبَّ 1) qalın, yoğun, dolu;

2) böyük, iri, nəhəng

– عَبَّ bot. yulğun

– عَبَّ xüs. ad q. Abla (*cahiliyyət dövrü şairi Əntərənin sevgilisinin adı*)

– عَبَّ c. مَعَبَّ ox

عَبَّ II عَبَّ 1) səfərbər etmək; 2) *şahm*. düzmək (*fiqurları*; müq. et عَبَّ); 3) qabla-maq, qablaşdırmaq; doldurmaq (*məs.*, *kisəni*); عَبَّ ~ tufəngi doldurmaq; V عَبَّ dolmaq, doldurulmaq

– عَبَّ bax: əlifba sırası ilə

– عَبَّ c. عَبَّ 1) bağlama; 2) güllə, barıt; 3) həcm (*məs.*, *qabın*); عَبَّ ~ qübbənin taxta hörgüsü

I عَبَّ (i, u) عَبَّ danlamaq, məzəmmət et-mək, qınamaq (*kimi* على); II عَبَّ 1) kandarı addamaq, keçmək; 2) ləngimək, yubanmaq; III عَبَّ danlamaq, məzəmmət etmək, qına-maq; VI عَبَّ bir-birini danlamaq, məzəmmət etmək, qınamaq

– عَبَّ 1) danlama, məzəmmət etmək, qınamaq; 2) danlaq, məzəmmət, qınaq

– عَبَّ = عَبَّ

– عَبَّ c. عَبَّ 1) pillə; 2) kandar, astana; 3) pərdə (*məs.*, *tarın və s.*)

– عَبَّ c. عَبَّ danlayan, məzəmmət edən, qınayan

– عَبَّ c. عَبَّ, عَبَّ, عَبَّ 1) pillə, pillə-kənin iki səki arasında olan hissəsi; 2) kandar, astana; عَبَّ ~ الباب السفلى kandar; 3) tir; عَبَّ ~ الباب العلي qapının üst tiri

– عَبَّ 1) danlama, məzəmmət etmə, qına-ma; 2) danlaq, məzəmmət, qınaq

I عَبَّ (u) عَبَّ hazır olmaq; IV عَبَّ hazırla-maq

– عَبَّ hazırlıq

– عَبَّ c. عَبَّ 1) təchiz etmə, təchiz edilmə; 2) təchizat, avadanlıq, ləvazimat, texnika (*maşınlar*); عَبَّ ~ hərbi texnika;

2) alət, cihaz, qurğu

– عَبَّ c. عَبَّ kiçik mücrü

I عَرَّ *xalq dil. bax.*: عَرَّ V; evsiz-eşiksiz olmaq, avara, səfil, sərsəri olmaq

– عَرَّ 1) mənşə; nəsil; cins; 2) *bot.* ətirşah
– عَثْرَة ailə; qohumlar; qohum-əqrəba
عَرَّسَ 1) güc işlətmək; 2) əlindən almaq, zorla almaq; 3) mübarizə aparmaq; müqavimət göstərmək

– عَثْرَسَة 1) güc, zor; 2) mübarizə, müqavimət; 3) inad, inadkarlıq

– عَثْرِيْس güclü, qüvvətli, qüdrətli; qəzəbli, azğın, qudurğan

عَثْرَجِيْ ocaqçı, külxanaçı

I عَرَّ 1) azad olmaq; 2) azad etmək, buraxmaq; 3) köhnə olmaq; عَرَّ (u) عَرَّه köhnə olmaq; II عَرَّ uzun müddət saxlayıb keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq (*çaxırı*); özünü tam tutana qədər saxlamaq (*pendiri*); IV أَعَرَّ azad etmək, azadlığa buraxmaq; VII إَعَرَّ azad edilmək, azadlığa buraxılmaq; azad olmaq (*nədən* من)

– إَعَرَّ azad etmə, azadlığa buraxma; eman-sipasiya, azadlıq

– عَرَّ¹ azad edən, azadlıq verən

– عَرَّ² c. عَوَّاق çiyin; *memar.* orta dayaq, dirək, tir; عَلى مَcaz. çiyinə, öhdəsinə, üzərinə götürmək; عَلى مَcaz. çiyinə, öhdəsinə, üzərinə qoymaq; عَلى مَcaz. 1) çiyinə, öhdəsinə, üzərinə düşmək (*məs., məsulyyə*); 2) gənc qız

– عَثَّه köhnəlik, uzaqlıq

– عَرَّ azad etmə, azadlığa buraxma

– عَرَّ 1) köhnəlik, uzaqlıq; 2) üstünlük, gözəllik

– عَثَّه c. عَثَّه qart toyuq

– عَثَّه köhnə çəkmə təmirçisi

– عَثَّه c. عَثَّه 1) qoca, köhnə, qədim; köhnəlmiş, çoxdan saxlanılan (*çaxır*); 2) azad edilmiş, azadlığa buraxılmış; كَالبِيت Kəbə; ~ cins at

– عَثَّه çoxdan saxlanılan, çoxillik (*şərab*)

– عَثَّه c. qədim abidələr, qədimdən qalan şeylər

– عَثَّه c. مَعَثَّه 1. azad edilmiş; azad; 2. qart xoruz və ya qart toyuq

I عَثَّ (i) عَثَّ həmlə etmək, hücum etmək

I عَثَّ (i, u) عَثَّ sürümək, çəkmək, dartıb aparmaq, daşımaq (*yük*)

– عَثَّ c. عَثَّه hambal, yükçü, yükdaşıyan

– عَثَّ 1) yükdaşıma; 2) hantallıq; عَمَّال ~ yükdaşıyanlar, hantallar, yükçülər; 3) yükdaşıma haqqı

– عَثَّ 1. güclü, əzəmətli; 2) yekəpər

– عَثَّ c. عَثَّه dəmir tir; ling

I عَمَّ (i) عَمَّ ləngitmək, yubatmaq, uzatmaq, gecikdirmək; II عَمَّ 1) qaralmaq, qaranlıqlaşmaq; tutqunlaşmaq (*güzgü*); 2) ləngitmək, yubatmaq, gecikdirmək; ما ~ ان يقولو o yubanmadan dedi; ما ~ ان ابدأ ييكي o dərhal ağlamağa başladı; 3) işıqsız qoymaq; işığı keçirtmək, qaranlıq etmək, qaranlıqda qoymaq; IV أَعَمَّ 1) ləngitmək, yubatmaq; gecikmək; 2) qaranlıqlaşdırmaq

– عَمَّ qaranlıqlaşdırmaq; işıqları keçirmək

– عَمَّ 1) tünd, qara, tutqun; 2) gecikmiş

– عَمَّ tutqunluq, qeyri-şəffaflıq, sönüklük

– عَمَّ *topl., bot.* yabanı gavalı

– عَمَّ qaranlıq, zülmət

– عَمَّ gecənin ilk üçdə bir hissəsi

– عَمَّ tutqun, qaranlıq, sönük

I عَمَّ (e) مَch. səfeh olmaq; ağılsız olmaq; mənasız olmaq; V تَعَمَّ 1) səfehlə-

mək, düşüncəsizlik etmək; 2) aludə olmaq; VII اِنْعَنَ səfeh, ağılsız olmaq

– اَعَاةً ağılsız, düşüncəsiz; mənasız

– اَعَاهِيَّةً, عَتَاهِيَّةً 1) ağılsızlıq, səfehlik; 2) mənasızlıq

– عَتَاهَةً = عَتَاهَةً, عَتَاهَةً

– اَعَاهِيَّةً c. مَعَاهِيَّةً ağılsız, səfeh

I اَعَا (u) lovgalıq etmək, təkəbbürlü olmaq, dikbaşlıq etmək; ~ عن امر sözə qulaq asmamaq; itaətsizlik etmək; V اَعَا 1) təkəbbür, təşəxxüs satmaq, lovgalanmaq; itaətsizlik göstərmək; 2) coşmaq, özündən çıxmaq

– اَعَا 1) ən lovgə, ən təkəbbürlü; 2) ən pis, ən qəddar; 3) islahedilməz; 4) ən ağır

– اَعَا q. عَتَاهَةً c. اَعَا 1) lovgə, təkəbbürlü, təşəxxüslü; 2) pis; qəddar; yırtıcı (*heyvan*); güclü, şiddətli (*külək*); 3) islahedilməz; عَتَاهَةً a. اَعَا islahedilməz cinayətkarlar; 4) ağır (*məs., əmək və s.*)

– اَعَا ədəbsiz hərəkət; lovgalıq, təkəbbür, təşəxxüs

– اَعَا zəiflik, gücsüzlük, təqətsizlik; مَن قَوَالِبَ اَلدَّنِ مَن قَوَالِبَ اَلدَّنِ mən qocalıb öldən düşdüm

I اَعَا (a/u) yemək (*mahudu – güvə haqqında*)

– اَعَا topl. güvə

– اَعَا c. güvə

– اَعَا yeyilmiş

I اَعَا (u, i) ayağı dolaşmaq, bədrətmək; 2) ilişmək, üstünə çıxmaq, təsadüfən tapmaq, rast gəlmək (على); ~ جَدَه bədbəxt olmaq, uğursuz olmaq; II اَعَا 1) dolaşdırmaq, bədrətmək, səhvə yol verməyə məcbur etmək; 2) bədbəxt etmək; IV اَعَا 1) ilişdirmək, ayağını dolaşdırmaq, bədrətmək;

2) təhrik etmək, çəkmək, cəlb etmək (*nəyə* على); işarə etmək (*nəyə* على); xəbər vermək (*nə barədə* على); V اَعَا ayağı dolaşmaq (*nəyə* فى) lisanə ~ dili dolaşmaq

– اَعَا ayağı dolaşan, bədrəyən; ~ البَدْر bax: اَعَا البَدْر الحظَّ الـ yaxud اَعَا البَدْر

– اَعَا ayağı dolaşma, bədrəmə; ~ البَدْر bədbəxtlik, uğursuzluq; yanlışlıq

– اَعَا 1) ayağı dolaşma; 2) dili dolaşma, tutulma, duruxma; 3) yanlışlıq, yanlışlıq, yayınma; ~ القلم yazıda səhv; ~ اللسان danışıqda səhv, yanlış söz; ~ حجر əngəl, maneə

– اَعَا toz

– اَعَا 1) bədbəxt, yazıq; 2) evsiz

اَعَا xüs. ad k. Osman; ~ سلالة بنى عثمانlılar, türk sultanları sülaləsi

– اَعَا 1. tar. osmanlı; الدولة السنية tar. Osmanlı imperiyası; ~ العهد Osmanlı dövrü;

2. osmanlı türkü

اَعَا c. اَعَا saqqal, saqqalın ucu

I اَعَا (u) pislik etmək, qeyri-qanuni hərəkət etmək, işlətmək (*cinayət*)

I اَعَا (a/i) 1) qışqırmaq, çıxırmaq;

2) guruldamaq (*dəniz*); 3) çaxmaq (*ildırım*);

4) qaynaşmaq (*nə →*), dolu olmaq (*nə ilə →*);

II اَعَا 1) qaldırmaq (*toz*); 2) doldurmaq (*tüstü ilə*)

– اَعَا səs, səs-küy, qışqırtı

– اَعَا 1) səs-küylü, qışqırtılı, gurultulu;

2) zool. danquşu

– اَعَا 1) toz; 2) tüstü; 3) qara camaat, avam camaat

– اَعَا 1) toz buludu; tüstü buludu

– اَعَا c. اَعَا omlet; un və südlə çalınmış yumurtanın qayğanağı

– عَجِجَ qışqırtı, səs-küy; nəriltili; gurultu; وضيجج ~ səssiz-küysüz, səssiz-səmirsiz

I عَجِبَ (ə) heyrətə gəlmək, təəccüblənmək (نَايَا من , لـ); عَجَبَ: ~ kiminsə xoşuna gəlmək; II تَعَجَّبَ təəccübləndirmək, təəccüb doğurmaq, heyrətə gətirmək; IV أَعْجَبَ 1) təəccübləndirmək; valeh etmək, heyrətə salmaq; هَذَا الشَّيْءُ bu şey onun xoşuna gəldi; 2) مَاح. təəccüblənmək, heyrətə gəlmək, heyran olmaq (كِمَا-نَايَا ~); أَعْجَبَ özünə heyran olmaq, özünə vurğun olmaq, özü haqqında yüksək fikirdə olmaq; V تَعَجَّبَ təəccüblənmək; hey-rətə gəlmək (نَادَانِ); VI تَعَجَّبَ özünə va-leh olmaq, özünə vurğun olmaq; X اِسْتَعْجَبَ = V – 1) اِغْجَابَ pərəstiş; مَا هُوَ اجْنَبِي əcnəbi olana pərəstiş; 2) vurğunluq, heyranlıq; ~ özünə vurğunluq, özünəheyranlıq, şöhrətpərəstlik; (الْفَائِقُ) vürğun, valeh olduğunu bildirmək (نَايَا ~)

– اَعْجُوبَةُ c. möcüzə, olmazın şey; نَجَا مِنَ الْمَوْتِ şah əsər; سَنَاط مَؤْجُزَاسI ~ sənət möcüzəsi, şah əsər; كَان هَذَا möcüzə ilə ölümdən qurtarmaq; ~ bu, görünməmiş bir möcüzə oldu; ~ astr. Mira (parlaqlığı dəyişən ilk ulduz)

– اَعْجَبَ təəccüb, heyrət; اَلْاَعْجَاب qram. təəccüb bildirən fellər

– تَعَجَّبَ c. təəccüb doğuran şeylər, qəribə şeylər, möcüzələr

– عَجَائِبُ əcaib, möcüzəli, qəribə, qeyri-adi
– عَجَابَ möcüzəli, təəccüblü
– عَجَبَ c. kök (quyruq haqqında)
– اَلْعُجَاب c. təəccüb, heyranlıq; يَخُود ~ olduqca təəccüblü, çox qəribə şey; يَخُود! təəccüblüdür!, qəribədir!

– عَجَبَ özünübəyənmə; şöhrətpərəstlik; ~ özünə vurğunluq

– تَعَجَّبَ təəccüblü, qəribə, möcüzəli, qeyri-adi

– عَجَائِبُ c. möcüzə; əcaib, qəribə şey-lər; اَعْجَابُ əcəbdir!, nə qəribədir!

– مُعْجَبٌ heyranedici, valehedici, son dərəcə qəribə; مُعْجَبٌ heyran edilmiş; (بِذَاتِهِ) ~ şöhrətpərəst, özündənrazı

عَجَزَ q. عَجْرَاءُ c. qalın, yoğun, böyük, dolu

– عَجَزٌ göy, kal, dəyməmiş, yetişməmiş (meyvə haqqında)

– عَجَزٌ 1) qabarıqlıq, qabarıq yer, çıxıntı; 2) genişlənmə (qan damarlarının)

– عَجَزٌ 1) düyün; 2) anat., tib. qabarıqlıq, şiş; 3) qüsür, nöqsan, eyib, zədə; عَجَزٌ ~ burun donqarı; عَجَزٌ ~

– عَجَزٌ topl. əccur (yemiş növü)

– عَجَزٌ lovğa, təkəbbürlü, təşəxxüslü olmaq; özünü çəkmək; kobud olmaq; تَعَجَزٌ lovğa-lıq etmək, təşəxxüs satmaq

– عَجَزٌ lovğalıq, təkəbbür, təşəxxüs; ko-budluq

– مَعَجَزٌ lovğa, təkəbbürlü, təşəxxüslü

I عَجَزَ (u) عَجَزَ يَخُودُ (i) عَجَزَ (u) qoca olmaq, əldən düşmək; عَجَزَ (i) عَجَزَ aciz, zəif, gücsüz, taqətsiz olmaq; gücdən düşmək, gücü çatmamaq (بِرْ شَيْءٍ عَتْمَا); يعجز القلم ~ onu müalicə edə bilmədi; عَجَزَ ~ xalq bir olsa, aciz olmaz!; عَجَزَ (ə) عَجَزَ kəsirli olmaq (مَاحْصُلْ يَغِيمُ); kəsirlə qurtarmaq; zərərlə başa vurmaq; II عَجَزَ 1) qocalmaq; 2) aciz etmək, əldən salmaq, taqətdən salmaq, zəiflətmək;

3) kəsirli olmaq; IV أَعْجَزَ 1) aciz etmək (*nədən*); gücsüz etmək (*nəyə qarşı*); 2) əlçatmaz, mümkün olmayan, güc çatmayan bir şey etmək; 3) qeyri-adi bəlağət göstərmək; في الكلام ~ bəlağətlə danışmaq

– 1) əlçatmaz, mümkün olmayan, güc çatmayan bir şey; nadir nailiyyət (*məs., idmanda*); müstəsna gözəllik; 2) bəlağət; Quranın إعجاز القرآن ~ gözəl danışq; Quranın ecazkarlığı

– 1) əlçatmaz, möcüzə kimi görünən, qeyri-adi

– 1) aciz, zəif, təqətsiz, gücü çatmayan; عن الوفاء ~ borcunu ödəyə bilməyən, tavanasız, imkansız; 2) kor

– 1) acizlik, zəiflik, gücsüzlük; bacarıqsızlıq; əlillik, əmək qabiliyyətini itirmə; 2) əmək qabiliyyətini tam itirmə; جزئى ~ əmək qabiliyyətini qismən itirmə

– 1) çatmama, kəsir, natamamlıq; defisit; سدد ~ defisitini yerini doldurmaq

– 1) qocalıq; təqətsizlik, acizlik; 2) korluq

– 1) köyük; gövdə

– 1) arxa hissə (*nəyinsə*); dal, sağrı; büzdüm, irtmək; 2) ikinci yarımbənd, ikinci misra

– 1) sonbeşik

– 1. qoca (*sif. k. və ya q.*); 2) qarı, qoca qadın; يَخُود اَيَّام ~ yaz soyuqları

– 1) qarı, qoca qadın

– 1) yan, sağrı; 2) omba

– 1) möcüzəli, qəribə; في الكلام ~ müstəsna dərəcədə bəlağətli, gözəl danışan

– 1) möcüzə; صنع الـ möcüzə yaratmaq

– 1) qışqırmaq, bağırmaq; 2) -dan sonra ج yerinə ي tələffüz etmək (*məs. راعى*)

– 1) qışqırtı, bağırma, qışqır-bağır; 2) -dan sonra ج yerinə ي tələffüz etmə

– 1) arıq, cılız, sısqı olmaq; 2) arıqlatmaq, cansızlaşdırmaq

– 1) arıq, sısqı, cansız

– 1) acizlik, zəiflik, gücsüzlük; 2) korluq

– 1) köyük; gövdə

– 1) arxa hissə (*nəyinsə*); dal, sağrı; büzdüm, irtmək; 2) ikinci yarımbənd, ikinci misra

– 1) sonbeşik

– 1. qoca (*sif. k. və ya q.*); 2) qarı, qoca qadın; يَخُود اَيَّام ~ yaz soyuqları

– 1) qarı, qoca qadın

– 1) yan, sağrı; 2) omba

– 1) möcüzəli, qəribə; في الكلام ~ müstəsna dərəcədə bəlağətli, gözəl danışan

— عَجَالِي dana ɐti

– عَجَلٌ tələsiklik; tezlik; ~ عَلَى tələsik, əcələ ilə, tez

— عَجَلٌ *tələsik, təcili; tez*

– *c. عَجُولٌ* dana, buzov; *البحر* ~ *suiti*;
البحر المفروى ~ *dəniz pişiyi*; *الذهبى* qızıl
 buzov

– *عَجَلَانُ* *q. عَجَلَى* *c. عَجَالَى* *tələsən; tələsik; ötəri; نظرة عجلَى* *ötəri (ani) nəzər*

– عَجَلَةٌ¹ əcələ, tələsiklik; sürət, tezlik;
 ~ (بِ) فِي tələsik, təcili; tez

~ الخزاف təkər, çarx; 1) ات c. عَجَلَةٌ –
dulus dəzgahı; الناقة ~ sükan; طائرة ~ nazim
~ çarx; قيادة ~ sükan; مائية ~ dəyirman çarxı;
دفع ~ transmissiya, dişli çarx; التّقدّم ~
maʿcaz. tərəqqiyə can atmaq; تدور ~ العمل من
...الساعة iş saat ... –dən başlayır; 2) velosi-
ped; 3) araba; avtomaşın

– ¹عَجُول cavan, azyaşar dövə

– **عَجُولٌ**² tələsik, təcili; tez

$$-عَجُولٌ = عَجِيلٌ -$$

– مُتَعَجِّلٌ *tələsik, təcili; vaxtından qabaq;*
الولادة السريعة *vaxtından tez doğuş*

– مُسْتَعَجِل təcili, tələsik; tez, fəvqəladə;
 جلسة fövqəladə iclas; البريد təcili poçt;
 برقية təcili telegram; اهداف təxirəsə-
 lınmaz vəzifələr

مُسْتَعَجِلٌ = مُعَجِّلٌ —

– *at. c. مُعَجِّلٌ* – *fiz.* sürətləndirici, tezləndirici; *القسيّمات (الدقائق) المشحونة* ~ yüklənmiş hissəciklərin sürətləndiricisi

I عَجَم (u) عَجَم 1) dişinə vurmaq; 2) yoxlamaq, sınamaq; عوده ~ *bax*: عَوْدٌ; 3) görmək; IV أَعَجَم *qram*. diakritik işarələri qoymaq (*hərfin üstündə və ya altında*); VII اِنْعَجَم aydın olmamaq (*kimə* على), başa düşülməmək, anla-

şıqlı olmamaq (*kimin üçün* على); X اِسْتَعْجَمَ

1) özgə dildə danışanlarda hiss olunan tələffüz xüsusiyyəti kəsb etmək; az başa düşülmək (*dil haqqında*); 2) farsa, əcnəbiyə, qeyri-ərəbə oxşamaq

– أَعَاجِمُ *c.* əcəmlər, qeyri-ərəblər, əcnəbi-
lər; farslar

– **إِعْجَامٌ** *gram.* diakritik işarələri yazma (*hərfin üstündə və ya altında*); **نقط** *dia-*kritik nöqtələr

1. lal, dilsiz; dilsiz-ağızsız; *عَجْمٌ c. عَجَمَاءُ q. أَعْجَمٌ* – dilsiz-ağızsız heyvan; *الحيوان* dilsiz-ağızsız heyvan; 2. ərəb olmayan, qeyri-ərəb, əcnəbi, fars

– أُعْجِمِي 1. 1) əcnəbi mənşəli (söz); əcnəbi; اللغات السة xarici dillər; 2) təmiz ərəb dilində danışa bilməyən; 2. əcəm, fars; əcnəbi; الامم السة qeyri-ərəb xalqları

– أُعْجَمِيَّةٌ 1) əcnəbi ləhcə, tələffüz tərzii;
2) qeyri-ərəb forması (*sözün*)

– عجم¹ əcəm, qeyri-ərəblər, əcnəbilər;
farslar

—عَجَم² *topl.* meyvə tumları, dənələri

— عَجَمَآوَاتٌ c. heyvanlar

— *c. ات* عَجَمَةٌ — *tum, dənə (meyvənin)*

– عَجْمَة 1) əcnəbi tələffüz tərzi, ləhcə; hə-dərən-pə-dərən, tartan-partan, çərən-pərən; əcnəbilik; 2) qeyri-ərəb forması (*sözün*); 3) qeyri-aydınlıq, anlaşılmazlıq; əlaqəsiz, rabitəsiz nitq

— عَجَمِيّٓ əcəmi, qeyri-ərəb, fars; الإسبانية ispan dili (*İspaniyada ərəblər üçün*)

– عَجْمِيَّة preslənmiş, sıxılmış xurma; xurma
cemi

– مَعْجَم¹ 1) qeyri-aydın, anlaşılmayan;
2) *gram.* diakritik nöqtələri olan (*hərf*)

- عَدَّ sızanaq, civzə
- عَدَّ 1) say, hesab; هم~ onların arasından; 2) qəzəb, acıq, qeyz
- عَدَّ 1. sayan; 2. sayğac; indikator; الكهربائي ~ taksi sayğacı; yaxud üç tariff ثلاثى التعرفة ~ elektrik sayğacı; göstəricisi (gündüz, axşam və gecə üçün) olan sayğac; السرعة ~ spidometr, sürət göstəricisi; سرعة المركب ~ laq, gəminin sürətini ölçmək üçün cihaz; الارتفاع ~ hündürlük-ölçən; المياه ~ suölçən, su sayğacı
- عَدَّ الجريدة ~ c. عَدَّ ~ qəzetin (xüsusi) sayı; gram. اسم ال ~ sıra sayı; ترتيبى ~ miqdar sayı; اصلى ~ riyaz. sadə (ibtidai) ədəd; مركب ~ müəkkəb ədəd; فردى ~ cüt ədəd; زوجى ~ tək ədəd; كسرى ~ tam ədəd; صحيح ~ kompleks ədəd; مبهم ~ adlı ədəd; مميز ~ kvorum; الاعداد الصماء irrational ədədlər
- عَدَّ ədədi; التعادل ~ ədədi bərabərlik
- عَدَّ 1 hazırılıq
- عَدَّ 2 1) qurğu, alət, cihaz, mexanizm, aparat, maşın; الحلاقة ~ üzqırıxma cihazı; الحصان ~ qoşqu ləvazimatı; اتخذ ~ kiməsə qarşı hazırlaşmaq (məs., mübarizə üçün); بخارية ~ hərbi təchizat; حربية ~ buxar maşını; فاق عدداً وعدداً sayca və təchizat baxımından üstün olmaq (qoşun haqqında); 2) sızanaq, civzə
- عَدَّ bir neçə; المرأة ~ fiqh. qadının iddə dövrü (əri ölmüş və ya ərindən boşanmış qadının hamilə olub-olmadığının müəyyən edilməsi üçün bu dövr ərzində ərə getməyə haqqı yoxdur)

- عَدِيدٌ 1. çoxsaylı; 2. say, kəmiyyət; say tərkibi; ...من عدد çox sayda ...
- عَدِيَّةٌ ~ الـ الوضعية الرومانية ~ riyaz. Roma məhəlli nömrələməsi; العشرية ~ onluq nömrələmə; يس ~ savab qazanmaq üçün “Yasin” surəsinin bir neçə dəfə oxunması
- عَدِيدٌ çoxsaylı; müxtəlif, çeşidli; الجوانب ~ çox-çoxluluq; الزوايا ~ çoxbucaqlı; الالوان ~ müxtəlif rəngli, al-əlvan; الاشكال ~ müxtəlif şəkili; النواحي ~ biol. çoxhüceyrəli; القوميات ~ çoxmillətli; اللغات ~ poliqlot, bir neçə dil bilən
- عَدَّ 1) hazırlanmış, hazır (nəyə ~); 2) meyilli (nəyə ~)
- عَدَّ boşanmış yaxud təzəlikcə boşanmış qadın (bax: عَدَّة)
- عَدَّ hazırlanmış, hazır
- عَدَّ 1) alətlər, ləvazimat, təchizat, avadanlıq; الحربية ~ hərbi sursat, silah, texnika; المصنع ~ zavodun avadanlığı; الدرس ~ dərş vəsaiti, dərş ləvazimatı; 2) azuqə, sursat
- عَدَّ hesablayan cihaz, sayqac
- عَدَّ : بعل palanı və ya yəhəri salınmış qatır
- عَدَّ 1) ağır deyən qadın
- عَدَّ 1) sayılan; 2) azsaylı, sayca az olan; فى سنوات ~ sayı bəlli olan günlərdə; أصبح من ~ nadir, tanınan; الرجال ~ sayılan adamlardan olmaq
- عَدَّ topl. mərci, mərcimək; ~ عَدَّ şorbası; باع بأكورته بأكلة ~ öz ilkinliyini mərci şorbasına satmaq
- عَدَّ 1) mərci dənəsi; المرأة ~ bot. qaraçörəkotu; bot. qara göbələk; 2) linza; مقعرة ~ çökük linza; محدبة ~

~ العین; obyektiv; ~ مرئیة lupa, zərrəbin; ~ مکررة anat. göz bülluru

– عَدَسِيٌّ mərciyəoxşar

– عَدَسِيَّةٌ c. اَتْ – linza; lupa, zərrəbin

– عُدَيْسَةٌ bot. çölnoxudu (yem otu)

I اَدَلَ (عدل) (i) اَدَالَةٌ 1) ədalətli olmaq; 2) düzəltmək, düzləndirmək, hamarlamaq; 3) tənləşmək, bərabərləşmək; 4) tənləşdirmək, bərabər tutmaq, tay tutmaq (kimi təs. h. kimə →); اَدَلَّ (i) اَدْلٌ 1) geri çəkilmək; yana çəkmək, sapmaq, kənara çıxmaq; imtina etmək (nədən →); dönmək (nədən →), atmaq (nəyi →); rəyini dəyişmək, rəyindən dönmək; 2) rədd etmək; daşıdırmaq, döndərmək, qaytarmaq (kimi → nədən →); اَدَلَّ (u) اَدَالَةٌ ədalətli olmaq; II اَدَلَ 1) düzəltmək; hamarlamaq; 2) dəyişdirmək; fiz. modullaşdırmaq; 3) yumşaltmaq (hökmü); 4) düz, doğru hesab etmək; 5) xalq dil. tənqid etmək, pisləmək; III اَدَلَ 1) bərabərləşmək, bərabər olmaq; uyğun gəlmək; 2) tarazlaşdırmaq, bərabərləşdirmək; IV اَدَلَ 1) düzəltmək; 2) düzləndirmək; V اَدَلَ dəyişmək; düzəlmək; düzlənmək; yaxşılaşmaq; VI اَدَلَ 1) proporsional, mütənasib, uyğun olmaq; 2) tənləşmək, bərabərləşmək; idm. bərabər hesabla, heç-heçə qurtarmaq, heç-heçə oynamaq; 3) neytral, bitərəf olmaq; VII اَدَلَ 1) düzəldilmək, düzləndirilmək; bərabərləşmək; 2) dönmək, sapmaq, kənara çıxmaq (nədən →); VIII اَدَلَ 1) düzgün biçimli olmaq; ~ في مجلسه ~ düz oturmaq, dik durmaq, şax durmaq; 2) mötədil olmaq

– اَدَلَّ 1) düzgünlük, mütənasiblik, uyğunluq; düzlük; 2) mötədillik; 3) simmetriya;

bir ölçüdə olma; الليل والنهار ~ gecə-gündüzün bərabərliyi; خريف ~ payızda gecə-gündüzün bərabərliyi; ربيع ~ yazda gecə-gündüzün bərabərliyi; على وجهه ~ mötədil şəkildə, bir ölçüdə

– اَدَلَّ bərabərli -i/-ı

– اَدَلَّ 1) bərabərlik; 2) tarazlıq, müvazinət; ~ الكفة ~ tərəzinin gözlərinin tarazlığı; ~ الميزانية ~ balans; ~ بال idm. heç-heçə

– اَدَلَّ 1) düzəltmə, düzəldilmə, düzləndirmə; 2) düzəliş, təşhih; 3) dəyişdirmə, dəyişiklik; fiz. modulyasiya; 4) yumşaltma (hökmü)

– حرب ~ اَدَلَّ, اَدَلَّ adil, ədalətli; حرب ~ ədalətli müharibə

– اَدَلَّ 1) ədalət, ədalətlilik; 2) təmizlik, vicdanlılıq; 3) ədliyyə

– اَدَلَّ 1) ədalət; qərəzsizlik; ~ yaxud ~ ədalətlə, insafı; 2) düzlük, təmizlik, doğruluq; 3) ədalətli, insafı; qərəzsiz; ~ شاهد qərəzsiz şahid

– اَدَلَّ c. اَدَلَّ 1) xalq iclasçısı; 2) hakim köməkçi; ~ الكاتب notarius

– اَدَلَّ ədalətli, insafı, düz; qərəzsiz

– اَدَلَّ 1. bərabər, oxşar, bənzər; 2. c. اَدَلَّ tay

– اَدَلَّ c. اَدَلَّ aşırma, xurcunun gözlərindən biri

– اَدَلَّ ədliyyə -i/-ı; məhkəmə -i/-ı; دوائر ~ اَدَلَّ istintaq orqanları

– اَدَلَّ 1) ədliyyə; 2) ədalət; ~ وزارة ədliyyə nazirliyi

– اَدَلَّ dönmə, geri çəkilmə (nədən →)

– اَدَلَّ 1. bərabər, misil, tay; 2. c. اَدَلَّ bacanaq

– مُعَادِلٌ 1) taraz, tən, bərabər; ~ qeyri-bərabər; 2) neytral, bitərəf

– مُعَادِلٌ 1) bərabər, misil, tay; 2) qiymət-cə bərabər

– مُعَادِلَةٌ c. اِتِّ – 1) bərabərlik; uyğunluq, müvafiqlik; 2) tarazlıq; qiymətcə bərabər olma; 4) paritet; الذهبية qızıl pariteti, qızıl hesabla nisbət; 5) riyaz. tənlik

– مُعَدَّلٌ 1) düzgün, düz; 2) mütənasib, bir əndazədə olan; proporsional; 3) mötədil; المنطقة mötədil qurşaq

– مُعَدَّلٌ 1. 1) dəyişdirilmiş; 2) düzləndirilmiş; 2. c. مُعَدَّلَاتٌ orta səviyyə, ölçü; norma; ~ orta hesabla; ~ واحد في المائة orta hesabla bir faiz; ~ السرعة orta səviyyə; ~ السُرْعَة orta sürət; ~ معدلات العمل işin sürəti

– مُعَدِّلٌ c. اِتِّ – 1) tənzimləyici, nizamlayıcı; 2) el. düzləndirici

– مُعَدَّلٌ düzəldilmiş, düzləndirilmiş; düz yerləşdirilmiş

I عَدِمَ (ə) 1) olmamaq; mövcud olma-maq; 2) tapmamaq; 3) məch. məhrum olmaq; IV أَعْدَمَ 1) məhrum etmək; 2) yox etmək; edam etmək; ~ رميا بالرصاص güllələmək; 3) son dərəcə yoxsul olmaq, heç bir şeyi olmamaq; VII إِنْعَدَمَ 1) olmamaq; 2) yox edilmək; 3) yox olmaq, itmək; çəkilib getmək (su); X اِسْتَعْدَمَ yararsız olmaq, köhnəlmək

– إِعْدَامٌ 1) yox etmə; ~ رميا بالرصاص güllələmək; 2) edam; ~ الحكم edam hökmü; 3) yoxsulluq, yoxsullaşma

– إِعْدَامِيَّةٌ c. اِتِّ – edamiyyə (baş yaylıqı)

– إِنْعَادٌ olmama, yoxluq; ~ الوزن (الثقل) ~ çə-kisizlik; ~ الجاذبية ~ cazibənin olmaması, çəki-sizlik; ~ الامنية ~ savadsızlığın olmaması, tam savadlılıq

– عَادِمٌ 1. 1) mövcud olmayan; 2) yararsız; 3) düzəldilməz, islaholunmaz; ~ دَيْنٌ qaytarılacağına ümid olmayan borc; 2. c. عَوَادِمٌ tullantı, tör-töküntü; işlənmiş qazlar; işlənmiş qazların çıxış qapağı; ~ صمام işlənmiş qazların çıxış borusu; عوادم الاقطن pambıq tullantıları

– عَدَمٌ 1) olmama; yoxluq; ~ عالم yoxluq aləmi; ~ الاستقرار ~ sabitliyin olmaması; ~ الحضور ~ olmama, gəlməmə; ~ الوجود ~ mövcud olma-ma; yoxluq; 2) heç nə; ~ المركزية ~ ədəmi-mərkəziyyət; ~ الاعتداء ~ təcavüz etməmə; ~ الامكان ~ imkansızlıq; ~ الترتيب ~ nizamsızlıq; ~ الرضى ~ etibarın olmaması, inamsızlıq; ~ الثقة ~ narazılıq; ~ اهتمام بالسياسة siyasətlə maraqlan-mama

– عُدْمٌ ehtiyac, yoxsulluq

– عَدْمَانٌ dağılma, itib getmə ərəfəsində olan

– عَدْمِيٌّ 1. nihilizm -i/-ı; ~ نزعاً nihilizm meyli; 2. nihilist

– عَدْمِيَّةٌ 1. heç nə; 2. nihilizm

– عَدِيمٌ nəyisə olmayan, nədənsə məhrum olan; ~ الجدوى ~ hissiyatsız, duyğusuz; ~ الاحساس ~ faydasız; ~ الفائدة) ~ cansız; ~ الحياة ~ təhlükəsiz; ~ الشكل ~ forması olmayan, formasız; ~ الطبقات ~ sinifsiz; ~ القوة ~ gücsüz; ~ البيئات ~ misilsiz, tayı-bərabəri olmayan

– مُعْدِمٌ yoxsul, kasıb; ~ فقير son dərəcə yox-sul

– مَعْدُومٌ mövcud olmayan; ~ القيمة a) qiyməti olmayan; b) qiymətsiz

I عَدَنَ (i) عَدْنٌ çıxartmaq, hasil etmək (yerin altından); II عَدَنَ hasil etmək (filiz); mədənçilik etmək

– تُعْدِنٌ 1) çıxartma, hasil etmək; dağ mədəni; ~ الفحم ~ kömür istehsalı; ~ الفلّيز filiz-

mədən işi texnikası; 2) metallurgiya; مصنع metallurgiya zavodu; ~ عامل metallurq; صناعة qara metallurgiya; مصنع الـ əlvən metallurgiya; ~ التحويلي dəmir emalı zavodu

– تُعْدِنِي metallurji

– عَدْنُ ʾƏdn (*Cənnətin ən yüksək yeri, Cənnətin ortası, Cənnətdə peyğəmbərlərin, doğrudanışanların və şəhidlərin əbədlilik qalacaqları yer*); ~ جَنَّة ʾƏdn bağları

– عَدْنَانُ xüs. *ad k.* ʾƏdnan (*şimal ərəblərinin əcdadlarından biri*); ~ بنو ʾədnanilər (*Hicaz və Nəcd torpaqlarında məskən salmış ərəb qəbilələri*); ~ لُغَة ərəb dili

– عَدْنَانِي ʾədnani, ʾƏdnan qəbilələrinə mənsub olan

– عَدْنِي 1. ʾƏdən -i/-ı; 2. ʾədənli, ʾƏdən sakini
– مُعَدِّن 1) mədən fəhləsi, qazmaçı; 2) metalçı, metal sənayesi fəhləsi

– مَعْدِنٌ c. مَعْدَنٌ, مَعْدِنٌ 1) mədən; 2) metal; المعادن filiz mədənləri, metallar; المعادن الثمينة qiymətli metallar; النادرة nadir metallar; المعادن الخفيفة yüngül metallar; المعادن اللاحديدية qara metallar; المعادن الحديدية yaxud ʾəlvən metallar; 3) mineral; علم المعادن mineralogiya; 4) bir şeyin bol olan yeri, mənbə; 5) mahiyyət, təbiət, xasiyyət; ~ انساني insan təbiəti

– مَعْدِنِي 1) faydalı qazıntılara aid olan; 2) metal -i/-ı; عملة qızıl və gümüş valyuta; metal pullar; 3) mineral -i/-ı; زيت mineral yağı; مياه mineral sular; ~ مخصبات mineral gübrələr; ~ ملح duz; 2. mədən fəhləsi, qazmaçı

عد: bax: عَدَّة

عد: bax: عَدَّة

I (الى) 1) qaçmaq (*hara* (عدو) u) عَدَا 2) keçmək, aşmaq (*ölçünü, həddi*); لا اعدو haqqı aşmış olmaram, də-səm (ki)...; 3) tərk etmək, qoyub getmək (*nəyi*), imtina etmək (*nədən* (عن)); 4) ədavət aparmaq, düşmənçilik etmək (*kimə qarşı* (على) onun başına çox bəlalalar gəlib; 5) yoluxdurmaq; ~ ما istisna olmaqla, ... -dan/-dən başqa; II عَدَى 1) keçmək, kəsib keçmək; 2) keçirtmək (*kimi* → *nədən* təs. h.) 3) göndərmək, aparmaq, daşımaq (*bəra ilə*); 4) tərk etmək, qoyub getmək, atmaq (*nəyi* (عن)); 5) qram. təsirli etmək (*feli*); III عَادَى 1) ədavət bəsləmək, düşmənçilik etmək; 2) mübarizə aparmaq, qarşı çıxmaq; ~ بين الصيدين bir güllə ilə iki dovşan vurmaq; IV أَعْدَى 1) yoluxdurmaq (*nəyə* →); 2) havadar çıxmaq (*kimə*), müdafiə etmək (*kimi təs. h. kimdən* (على); V اِئْتَدَى 1) keçmək, aşmaq, pozmaq (*qanunu*); لم يتعد الخامسة من عمره onun yaşı heç beşi keçməyib; 2) haqsızlıq etmək (*kimə qarşı* (على) kiminsə haqqını tapdamaq; 3) qram. təsirli olmaq (*fel*); VI اِئْتَدَى bir-birilə ədavət, düşmənçilik etmək; VII اِئْتَدَى 1) yoluxmuş olmaq (*nəyə* →); yoluxmaq (*kimdən* (من)); 2) ədavət saxlamaq, düşmən münasibətdə olmaq; VIII اِئْتَدَى təcavüz etmək, hücum etmək; düşmənçilik etmək; zor işlətmək (*kimə qarşı* (على) qadının şərəfinə qəsd etmək; X اِسْتَعْدَى 1) köməyə çağırmaq (*kimi* → *yaxud təs. h. kiminsə müdafiəsinə kimdən* (على); kömək istəmək; 2) saldırmmaq, salışdırmaq (*bir-birinin üstünə* (على))

– اِئْتَدَاءٌ qəsd etmə, təcavüz etmə; hücum etmə; zor işlətmə; آثار təcavüzün izləri;

~ معاهدة عدم bir-birinə hücum etməmə haqqında saziş

– أَعْدَى ən ədavətli, ən düşmən
– تَعَدَّى 1) hücum; 2) pozma (*qanunu*)
– تُعَدِّيَّة 1) keçirmə (*bəra ilə*); 2) *gram*. təsirlilik (*felin*)

– عَادَ *q*. عَادِيَّة *c*. عَادَا 1) ədavət bəsləyən; düşmən; yırtıcı (*heyvan*); 2) qaçan

– عَوَادٍ عَادِيَّاتٍ *c*. عَادِيَّة 1. qabaqda gedən; karvanın başında gedən dəvələr; 2. 1) başçı; erkək; 2) haqsızlıq, zülm; 3) zərərli təsir; 4) bəla, fəlakət; عَادِيَّات الطَّبِيعَةِ təbii fəlakətlər; عَادِيَّات (عوادي) الزمان taleyin acı zərbələri

– عَدَا başqa, savayı (*özündən sonra yiy., ya təs. h. tələb edir*); ~ مَا başqa, savayı, istisna olmaqla

– عَدَاءٌ 1) ədavət; düşmənçilik; الـ الاعمى qatı düşmənçilik; 2) kin-küdurət; الـ للفاشية antisemitizm

– عَدَاءٌ *idm*. qaçan, qaçıcı
– عَدَاة = عَدَاة
– عَدَاة ədavət -i/-i; düşmənçilik -i/-i
– عَدُوّ qaçış
– اعدى اعدائه düşmən, ədavətli; *c*. عَدُوّ

onun ən qəddar düşməni

– عَدُوَّة qadın düşmən
– عَدُوَان 1) düşmənçilik; 2) kin, nifrət; 3) təcavüz; الـ المسلح silahlı təcavüz; ... شَنْ سَا عَلَيَّ ... qarşı təcavüz etmək; 4) haqsızlıq; ظلماً و سَا zülm və haqsızlıqla

– عُدْوَانُ الحرب الـ تَعَاوُزُ təcavüzkar müharibə; الـ السياسة السياسية təcavüzkar siyasət

– عُدْوَانِيَّة təcavüzkarlıq
– عَدُوَان qaçış; الـ سريع itigedən (*gəmi*)
– عَدَاة *c*. عُدْوَة , عُدْوَة sahil

– عَدُوّ yoluxma, yoluxucu xəstəlik, infeksiya

– عُدَى düşmənlər

– مُتَعَادٍ *q*. مُتَعَادِيَّة ədavətli, düşmən

– مُتَعَدِّ *q*. مُتَعَدِّيَّة 1) hücum edən; 2) *gram*.

təsirli (*fel*)

– مُعَادِيَّة *q*. مُعَادٍ 1. düşmən, ədavətli; 2. ... لـ ~ anti ~ للعرب ~ antiərəb

– مُعَادَاة 1) düşmənçilik; الـ الفاشية ~ antifaşizm; 2) ədavət, kin-küdurət

– مُتَعَدِّ *q*. مُتَعَدِّيَّة 1. təcavüz edən; 2. təcavüzkar

– مُتَعَدِّ عَلَيْهِ ~ hücum, təcavüzə məruz qalmış; təcavüz qurbanı

– مُعَدٍ *q*. مُعَدِّيَّة epidemik, keçici, yoluxucu; الـ الامراض الـ yoluxucu xəstəliklər

– مُعَدَاوِيَّة *c*. مُعَدَاوِي bərəçi

– مُعَدَّى keçid yeri, keçid; (منه) لا ~ qaçılmaz; لا ~ لنا عن ... bizim üçün labüddür ki...

– مُعَدِّيَّات *c*. مُعَدِّيَّات bərə

I عَذَبَ 1) şirin olmaq; 2) duzsuz, şit olmaq; II عَذَّبَ əzab vermək, incitmək; əziyyət, işgəncə vermək; V تَعَذَّبَ incidilmək, əzaba məruz qalmaq; əzab çəkmək, əziyyət çəkmək; X اِسْتَعَذَّبَ 1) şirin, xoş həssas etmək; 2) ləzzət almaq; 3) dadmaq, dadına baxmaq

– تَعَذِّيبُ əzab vermə, işgəncə vermə, incitmə
– عَذَابٌ *c*. أَغْنِيَّةُ əzab, əziyyət, işgəncə; الـ اذافه مرَّ kiməsə ağır əzab vermək, əzabın ağrısını dadızdırmaq

– عَذَابٌ *c*. عَذَابٌ 1) şirin, xoş, incə, yumşaq; الـ الكلام (اللسان) ~ şirindilli, şirinsözlü; 2) duzsuz, şit; içməli (*su*)

– عَذْبَةٌ 1) son, axır, qurtaracaq, uc; 2) sarıgın, çalmanın, əmmamənin ucu; 3) qotaz; حَزَامٌ ذُو عَذَبَاتٍ qotazlı qayıq

– عَرَارٌ *bot. Anthemis arvensis (Nəcddə bitki)*

– عَرَزٌ¹ eyib, şərəfsizlik

– عَرَزٌ² qoturluq, yara-xora; keçəllik

– عُرَّةٌ¹ 1) qoturluq, yara-xora; keçəllik;

2) fahişə

– مَعْرَةٌ^c 1) eyib, şərəfsizlik; 2) ləkə;

3) qüsür, nöqsan

I عَرَبٌ (u) 1) əsil, təmiz ərəb olmaq; 2) təmiz olmaq (*ərəb dili haqqında*); عَرَبٌ (a) 1) ərəb dilinə tərcümə etmək; 2) ərəbləşdirmək (*sözü*); 3) beh (العربون) vermək; IV أَعْرَبَ 1) ifadə etmək, bildirmək (*nəyi*); ... عن أمله فى ان...; 2) qram. a) sonluqları düz yazmaq, oxumaq; b) qrammatik təhlil etmək; V تَعَرَّبَ ərəbləşmək; X اسْتَعْرَبَ 1) ərəbləşmək; 2) ərəbşünas olmaq

– اسْتَعْرَبَ ərəbşünaslıq

– إِعْرَابٌ 1) ifadə etmə, bildirmə (*nəyi*);

2) qram. sonluqları düz yazma, oxuma; 3) qrammatik təhlil; 4) qram. hallandırma, hal şəkilçiləri üzrə dəyişmə (*isim*); təsrif etmə, şəxslər üzrə, zamanca dəyişmə (*fel*); fleksiya; 5) sintaksis

– إِعْرَابِيٌّ qram. fleksiya ilə bağlı; sintaktik; القواعد السمة hal hərəkələrinin işlədilməsi qaydaları; حالة سمة hal; حركات سمة hal hərəkələri; fel sonluqlarının hərəkələri

– أَعْرَابٌ^c 1) köçəri ərəb, bədəvi

– تَعْرِيبٌ 1) ərəb dilinə tərcümə etmək;

2) ərəbləşdirmə (*sözü*)

– أَعْرَابٌ əsil, xalis, saf, qatışıqsız (*ərəblər haqqında*); عَرَبٌ سمة xalis ərəblər

– عَرَابٌ² dərin, suyu çox olan (*məs., çay və s.*)

– عَرَّابٌ xaç atası

– عَرَّابَةٌ xaç anası

– عَرَبٌ¹ ərəblər; bədəvilər; رُحْلٌ ~ köçəri ərəblər; عَرَبَاءٌ ~ xalis, qanı saf ərəblər; مَتَعَرِبَةٌ ~ yaxud مستعربة ~ qatışıq olan ərəblər; قسمت العرب عربين *məcaz.* a) mən vədimi yarımçıq yerinə yetirmişəm; b) yarısını mən özümə götürmüşəm

– عَرَبٌ² su çoxluğu, su bolluğu

– عُرْبٌ *topl.* ərəblər, bədəvilər

– كُؤْرَبٌ köçəri ərəblər, çöl ərəbləri, bədəvilər

– عَرَبِيَّاتٌ *c. linqv.* ərəbizmlər, ərəb dilindən götürülmüş sözlər

– عَرَبِيَّةٌ *c.* arabaçı

– عَرَبَخَانَةٌ *c.* arabaxana, arabaların saxlanıldığı yer

– أَعْرَبَةٌ *c.* bərk axan çay; *dəniz., c.* plaşkout, pələ (*yastıdıbli göyərtaşiz gəmi*)

– عَرَبَةٌ² *mus.* yarımton, iki səs tonunun arası

– عَرَبَةٌ³ *c.* 1) araba; fayton; الاطفال ~ uşaq arabası; الخيزاك ~ xizək; الصغيرة ~ xəstə arabası; المدفع ~ top altlığı; يد ~ əl arabası; 2) vaqon; الامتعة (العفش) ~ yük vaqonu; البضاعة ~ yük vaqonu; الركاب ~ sənişin vaqonu; مسطحة ~ yaxud سطح ~ vaqon-platforma; الاكل ~ vaqon-restoran; مقفلة ~ üstüörtülü vaqon; النوم ~ yataqlı vaqon; الصهرج ~ vaqon-sistern; 3) avtomaşın; 4) top qundağı, top altlığı

– عَرَبِيٌّ 1) ərəb -i/-ı; اللغة السمة yaxud اللغة ərəb dili; تكلّم بالـ ərəbcə danışmaq; كلمة بالـ ərəb ölkələri liqası; كَلِمَةُ الدّول السمة

sənə təmiz Azərbaycan dilində deyirlər! (*hərfən: ona təmiz ərəb dilində de!*); 2) ərəb

– عَرَبِيَّةٌ¹ = عَرَبِيَّةٌ²

– عَرَبِيَّةٌ² 1) ərəb qızı; 2) ərəb mənşəyi (*məs., sözü*); ۳) ərəb dili; ۴) ərəb oxucuları

a) ərəbcə oxuyanlar; b) ərəb oxucuları
– عَرَبِيَّةٌ 1) ərəb mənşəyi; 2) ərəb dünyası, bütün ərəblər; ۳) ərəb ölkələri; 4) təmiz ərəb dili; 5) *linqv.* ərəbizm, ərəb dilindən götürülmüş söz

– عَرَبِيٌّ ərəb mənsub

– مُسْتَعَرَّبٌ ərəbşünas

– مُعَرَّبٌ *qram.* hallanan, fleksiylər üzrə dəyişən (*söz*)

– مُعَرَّبٌ ərəb dili tərcüməçisi, ərəb dilinə çevirən

– مُعَرَّبٌ 1) ərəb dilinə tərcümə edilmiş;

2) ərəbləşdirilmiş

– مُعَرَّبَاتٌ *c.* (*xarici dillərdən əxz edilərək*)

ərəbləşdirilmiş sözlər

عَرَبْدٌ 1) bəhanə axtarmaq, yersiz irad tutmaq, öcəşmək; 2) hay-küy salmaq, şuluqluq etmək, qalmaqal salmaq

– عَرَبْدَةٌ 1) bəhanə axtarma, ilişmə, öcəşmə;

2) şuluqluq, dava-dalaş, qalmaqal

– عَرَبِيٌّ 1. hər şeyə ilişən, öcəşkən; 2. şuluqçu, hay-küyçü, qalmaqalçı, davakar

– مُعَرَّبٌ = عَرَبِيٌّ

عَرَبَسٌ dolaşdırmaq, qarışdırmaq, qarışıq salmaq

– عَرَبَسَةٌ 1) dolaşmaq salma, qarışıq salma;

2) dolaşlıq, qarışıqlıq

عَرَبَنٌ beh vermək, girov qoymaq

– عَرَبَنَةٌ beh vermə, girov qoyma

– عَرَبِيٌّ *c.* عَرَبِيٌّ beh; girov; avans

– عَرَبُونٌ = عَرَبُونٌ

I عَرَجٌ (u) عَرُوجٌ qalxmaq (*nəyin üs-tünə* عَرَجٌ, عَرَجٌ (a) عَرَجٌ şikəst, çolaq, topal, axsaq olmaq; axsamaq; عَرَجٌ فِي حَارَةٍ *Ata. sözü* Atı at yanına bağlarsan, həm-rəng olmasa, həm xasiyyət olar (*hərfən: o, çolaqlar məhəlləsində çolaqlıq edir*); II عَرَجٌ

1) bükülmək, qatlanmaq; burulmaq (*vol*); 2) yölüstü baş çəkmək, dəymək (*kiməsə, harasa* عَرَجٌ); şikəst etmək, topal etmək, çolaq etmək; IV عَرَجٌ şikəst, topal, çolaq etmək;

V عَرَجٌ dolama, dolanbac olmaq; o yana-bu yana burulmaq, əyri-üyrü olmaq; VI عَرَجٌ özünü şikəstliyə, çolaqlığa vurmaq; VII عَرَجٌ

1) maili olmaq; 2) əyri olmaq; burulmaq
– عَرَجٌ 1. çolaq; عَرَجٌ *c.* عَرَجٌ q. عَرَجٌ qıcsız, axsaq; 2. *kart.* valet

– عَرَجٌ 1) əyrilik; yerin bükükləri; dərə-təpəlik; 2) döngə, girinti-çıxıntı, dolanbac

– عَرَجٌ عَرَجٌ bükük, əyrilik; عَرَجٌ *c.* عَرَجٌ *fiz.* işıq titrəyişləri

– عَرَجٌ axsaqlıq, çolaqlıq, topallıq
– عَرَجٌ axsama; axsaqlıq, çolaqlıq, topallıq

– عَرَجٌ axsaqlıq, çolaqlıq, topallıq
– عَرَجٌ burulan, dolanbac (*vol*); عَرَجٌ əyri-üyrü, dolanbac, ziqzaqvari

– عَرَجٌ 1) *merac*, göyə qalxma; عَرَجٌ Məhəmməd peyğəmbərin *meracı*; عَرَجٌ *merac* gecəsi (*o gecə Peyğəmbər Məkkədən Qüdsə isra edilmişdir, hava ilə aparılmışdır*;

bax: عَرَجٌ, عَرَجٌ); 2) pilləkən, nərdivan

– عَرَجٌ *c.* عَرَجٌ pilləkən, nərdivan; *c.* pillələr; عَرَجٌ عَرَجٌ *c.* عَرَجٌ *tərəqqi və inkişaf*

pillələri
– عَرَجٌ عَرَجٌ – əyrilik, döngə

عُرْجُونُ *c.* عَرَّاجِينُ xurma ağacının salxımlı budağı; salxım

عَرَّادَةٌ *c.* اتّ – *tar*. daşatan maşın, mancaq, katapult

(عرس) IV اُعْرَسَ toy etmək

– عَرَّيْتُ düşərgə salma, dayanma

– عَرَّائِسِي 1) toy -i/-ı; 2) nikah -i/-ı

وليمة الـ 1) nikah; 2) toy; عَرَّاسٌ *c.* عُرْسٌ toy məclisi; ثوب الـ toy paltarı, gəlinlik paltarı; harada aş, orada başdır (*harfən: onun hər toyda kökəsi var*); ذَهَبِي ~ qızıl toy; فضِّي ~ gümüş toy; الاعراس اقام له toy-büsat qurmaq

– ابن الـ عَرَّاسٌ ər-arvaddan biri; ~ بنات *zool.* 1) gəlincik (*dələ fəsiləsindən olan kiçik yırtıcı heyvan*); 2) safsar (*xəzlik heyvan*)

– سان 1) gəlin, adaxlı qız; عَرَّائِسُ *c.* عُرُوسٌ *tasn.* yeni evlənənlər; 2) gəlincik, kukla; مسرح العرائس kukla teatrı; البحر ~ su pərisi; ~ الشَّعْرَاءُ muza, ilham mənbəyi (*pərisi*); salamandr, səməndər; النیل عرائس النيل *bot.* Misir su zanbağı; Nil şanagüləsi

– عُرُوسٌ = عَرُوسَةٌ

– عروس ~ البحر bəy, adaxlı; البحر عُرُوسٌ *bax:* البحر

– شیر yuvası عَرِيسَةٌ, عَرِيسٌ

I اُعْرَسَ 1) talvar, çardağ düzəltmək; 2) dayaq vermək (*məs., üzüm tənəyinə*); qəfəsə üzərinə qoymaq (*bitkini*); 3) daş düzmək (*quyunun ətrafına*), daşla hörmək (*quyunu*); عُرُوشٌ 2) (i) sarılmaq, sarmaşmaq (*bitki haqqında*); 2) dayaq vermək, qəfəsə üzərinə qoymaq (*bitkini*)

– عَرَّيْتُ qəfəsə, qəfəsə

1) taxt, taxt-tac; عُرُوشٌ *c.* عَرَّاشٌ

2) mafə; 3) talvar, çardağ; 4) qəfəsə, qəfəsə

– عَرَّاشٌ talvar, çardağ

– عَرَّيْتُ 1) koma, çadır, köşk; عَرَّيْتُ *c.*

2) dişlə, çillə (*qoşqu aləti*); 3) tənək

– عَرَّيْتُ 1) kəcavə; 2) üzüm tənəyi; عَرَّيْتُ *c.*

– مَعْرُوشٌ, مَعْرُوشٌ qəfəsəyə qoyulmuş (*bitki*)

I اُعْرَصَ (i) diribaş, zirək olmaq; عَرَّصَ

II اُعْرَصَ ara düzəltmək, oğraşlıq etmək

– عَرَّاصٌ 1) həyət; 2) meydan; عَرَّاصَاتٌ *c.* عَرَّاصَةٌ

– مَعْرَصٌ 1. dəyyus, qurumsaq; 2. oğraş

I اُعْرَضَ (i) 1) baş vermək, baş vermək, başına gəlmək (*kimin*); له عارض ~ onun qarşısına maneo çıxdı, qarşısında maneo əmələ gəldi; 2) təqdim etmək, irəli sürmək (*hara* – *məs., qanun layihəsi*); məruzə etmək (*kimə* – *على*); təklif etmək (*kimə* – *على*); 3) sərgiləmək, nümayiş etdirmək (*nəyisə harada* – *ب*); göstərmək (*kimə* – *على* – *məs., kinofilmi*); ~ على البيع ~ satışı çıxartmaq, satışı qoymaq; 4) toxunmaq (*nəyə* – *ل*); 5) *hərb.* baxış keçirmək; 6) *məch.* ağılı itirmək; 7) başına gəlmək (*kimin* – *ل*); ~ له فكر (xاطر) ~ onun başına bir fikir gəldi; 8) qoymaq (*nəyisə nəyinsə* – *على köndələnina*); عَرَّاضٌ (u) enli olmaq; II اُعْرَضَ 1) eniləşdirmək, genişləndirmək; 2) altına sərmək (*məs., günün altına* – *ل*); ~ ملابس للشمس ~ paltarları günün altına sərmək; 3) məruz qoymaq (*nəyə* – *ل*); ~ للخطر ~ təhlükəyə məruz qoymaq; 4) işarə etmək (*nəyə* – *ل*, – *ب*); 5) nəzərinə çatdırmaq (*kimin*); danlamaq, məzəmmət etmək (*kimin* – *ب*, – *ل*); III اُعْرَضَ 1) etiraz etmək, razılaşmamaq, zidd olmaq; söz qaytarmaq; müxalifətdə olmaq;

2) müqayisə etmək, tutuşdurmaq (*nə ilə* ب , (بين); 3) kənar görmək, qaçınmaq (*nədən təs.h.*); IV اَعْرَضَ 1) üz döndərmək, kənar durmaq, imtina etmək (*nədən*), qaçınmaq (*nədən* عن); 2) ərizə vermək; 3) enliləşdirmək, genişləndirmək; V اُعْرَضَ 1) çıxmaq (*nə ilə* ب); 2) məruz qalmaq (*nəyə* ل); 3) mane olmaq, əngəlləmək (*nəyə* ل); müqavimət göstərmək, etiraz etmək (*nəyə* ل); 4) varmaq (*məs., nəyinsə təfərrüatına*); toxunmaq (*nəyə*), çox danışmaq (*nə barədə* ل); üzərində çox dayanmaq (*nəyin* ل); 5) dalmaq, qapılmaq, uymaq (*nəyə* ل); 6) müdaxilə etmək (*nəyə* ل); toxunmaq (*kiminsə şərəfinə*), hücum etmək (*kiminsə üzərinə* على); VI اَعْرَضَ 1) ziddiyyətdə olmaq (*nə ilə* مع), toqquşmaq (*bir-birilə*); 2) bir-birinə mane olmaq, əngəl törətmək; 3) rastlaşmaq (*nə ilə* مع); VII اَعْرَضَ 1) sərgilənmək, nümayiş etdirilmək; 2) ağılımı itirmək; VIII اَعْتَرَضَ 1) yolda rastlaşmaq; yolunu kəsmək (*kimin* ل); 2) mane olmaq, əngəl törətmək (*kimə* ل); 3) zidd olmaq, əksinə hərəkət etmək; etiraz etmək (*kimə-nəyə* على); kimsə etiraz edə bilər ki...; X اِسْتَعْرَضَ 1) nəzərdən keçirmək; 2) geniş, enli hesab etmək; 3) bir-bir yadına salmaq, bir-bir təsəvvürünə gətirmək; 4) xülasə, icmal etmək; baxmaq, tamaşa etmək (*məs., şəhərə*); 5) göstərməyi xahiş etmək; 6) *hərb.* baxış keçirmək
– اِسْتَعْرَضَ c. اِتَّ – 1) xülasə, icmal; revyu; 2) *hərb.* baxış, parad; الرِّيَاضِيّ bədən tərbiyəsi paradı
– اَعْرَضَ c. اِتَّ – 1) yolunu kəsmə; 2) mane olma, əngəl törətmə; etiraz etmə; veto حق veto haqqı

– اَعْتَرَضَ gram. ara; جملة ara cümlə
– اَعْرَضَ qaçınma (*nədən* عن); imtina etmə, boyun qaçırma (*nədən* عن)
– اَعْرَضَ toqquşma, ziddiyyət; المصالح ~ maraqların toqquşması; الأراء ~ fikir ixtilafı
– اَعْرَضَ sərgiləyən, göstərən, nümayiş etdirən; الأزياء ~ manekençi
– اَعْرَضَ 1. mane olan; əngəl törədən; 2. c. اَعْرَضَ 1) maneə, əngəl; عوارض ارضية təbii maneələr; طبيعية təbii şərait; 2) bulud; ممطر ~ yağışlı bulud; 3) yanaq; yanaqlarında zərif qara tükleri olan; خفيف السنين yanaqlarında az tük olan; 4) qabağa çıxan diş, kəsici diş; 5) təsadüf, təsadüfi hadisə; fals. aksidensiya; 6) tib. tutma (ürək, öskürək); قصور onun məhdud qabiliyyətləri
– اَعْرَضَ 1) köndələn tir; qapı və ya pəncərənin yan taxtası; 2) tir, çatı, çatma; التوازن ~ idm. tir; 3) şpal; 4) tire; 5) el. anod
– اَعْرَضَ 1) kişilik, dözümlük, səbat, mətənət; çalışqanlıq, fəallıq; 2) bəlağət, gözəl danışmaq; gözəl danışmaq qabiliyyəti
– اَعْرَضَ 1) təsadüfi; 2) əlavə, kənar
– اَعْرَضَ 1) təsadüf, təsadüfi hadisə; fals. aksidensiya; təsadüfən, ötəri, ötərgi; 2) tib. əlamət, simptom
– اَعْرَضَ 1) iqtis. təklif; مضاد ~ əks təklif; وطلب ~ tələb və təklif; 2) əmtə; 3) sərgiləmə, nümayiş (*filmin*); icmal (*məs., mənbələrin*); عسكري ~ *hərb.* baxış, hərbi parad; جوى ~ hava paradı; 4) tamaşa, revyu; 5) ifadə, izahat; yaxud عرضحال ~ ərizə; كلامه ~ nitq; qiyamət günü, sorğu-sual günü

بالـ ~ paralel; خط الـ en; عُرُوضٌ ²c. عَرَضٌ eninə, köndələnində; طولاً و ساء eninə və uzununa; hər yerdə

فى ~ البحر 1) tərəf, yan; عَرَضٌ ¹c. عَرَضٌ açıq dənizdə; فى ~ الافق uzaq üfüqdə; ~ عن çəpəki, çəpinə, kəc-kəc; 2) başlıca (*böyük*) hissə; kütlə; mərkəz, ara, iç

– عَرَضٌ ¹c. عَرَضٌ şəraf, namus, etibar

– عَرْضَانِيَّ köndələn

كان عرضة predmet, obyekt; عرضة hədəf; ...لـ məruz qalmaq, hədəf olmaq (*nəvə*)

– عَرْضِيَّ eninə, köndələnində qoyulan

– عَرْضِيَّ tar. düşərgə; qoşun

– عَرْضِيَّ 1) təsadüfi; fəls. aksidensiya -i/-i;

2) səbəbsiz törəyən, əsası olmayan

– عَرُوضٌ ¹c. عَرُوضٌ əruz

– عَرُوضِيَّ əruz -i/-i; əruz üzrə mütəxəssis, əruzçu; ~ بحر əruz bəhri

– عَرِيضٌ ¹c. عَرِيضٌ enli, geniş; ~ الشاه şan-şöhrətli, tanınmış; ~ كلمه onunla düz danış, sözü üzünə de

– عَرِيضَةٌ ¹c. عَرِيضَةٌ ərizə; ~ مقدم ərizəçi

– مُعَارَضٌ ¹1. etiraz edən, əksinə hərəkət edən; ~ للحكومة hökumət əleyhinə olan;

2. 1) müxalifətçi; 2) opponent

– مُعَارَضَةٌ ¹1) etiraz; müqavimət; ~ برلمانية ~parlament müxalifəti; 2) müqayisə etmə, tutuşdurma; 4) hüq. yazılı etiraz, şikayət vermə

– مُعَرِّضٌ ¹1) yolu kəsən, mane olan; ~ جملة ~وقد يعترض gram. ara cümlə; 2) etiraz edən; ~ بان... kimsə etiraz edə bilər ki...

– مُعَرِّضٌ ¹c. مُعَرِّضٌ sərgi; ~ الصناعى sənaye sərgisi; ~ المتنقل səyyar sərgi; ~ الوحوش heyvanxana; ~ الحديث ölüxana; ~ قال فى o, söhbət ərzində dedi ...

1. 1) sərgilənən, nümayiş etdirilən; 2) təklif edilən; 2. 1) təklif; ərizə

– مَعْرُوضَاتٌ ¹c. eksponatlar

– bot. ardıc, ardıc kolu

I عَرَفَ (i) عَرَفَانٌ ¹1) bilmək, tanımaq; ~ حق المعرفة ... çox yaxşı bildi ki...; ~ اليوم ... məch. hazırda məlum olub ki...; ~ مَعْرُوفٌ ¹1) ancaq adı ilə tanınmaq;

2) bacarmaq; II عَرَفَ 1) bildirmək, tanıtmək; öyrətmək; izah etmək; danışmaq; 2) tanış etmək (*kiminlə* -); təqdim etmək (*kimə* -), 3) tərif vermək; müəyyən etmək; *gram.* ismi müəyyənlikdə vermək; 4) *din.* tövbəsini qəbul etmək (*xristianlarda: günahlarını keşif qarşısında etiraf edərək tövbə edəninin tövbəsini qəbul etmək*); V تَعَرَّفَ

1) tanış olmaq (*kiminlə* -), 2) tanımaq (*kiminlə* -); 3) müəyyən edilmək, təyin edilmək; VI تَعَارَفَ bir-birilə tanış olmaq; VIII اِعْتَرَفَ 1) tanımaq; ~ بالدولة فعلياً dövləti de-fakto (*faktik olaraq*) tanımaq; ~ بالدولة ~ شرعياً dövləti de-yure (*rəsmən*) tanımaq; 2) etiraf etmək (*nəyi* -); 3) *din.* tövbə etmək (*xristianlarda: günahlarını keşif qarşısında etiraf edərək tövbə etmək*); ~ له بالجميل kiməsə yaxşılığa görə minnətdar olmaq; X اِسْتَعَرَفَ 1) tanımaq (*kiminlə* -)

– اِسْتَعَرَفَ ¹1) etiraf; ~ به bunu etiraf edərək; 2) *din.* tövbə

– اِعْرَافٌ ¹din. Əraf (*İslamda: Cənnətlə Cəhənnəm arasındakı səddin yüksəklikləri*)

– اِعْرَافٌ ¹daha yaxşı bilən

– اِعْرَافٌ ²1) pipiyi olan, pipikli (*xoruz*); 2) yalı olan, yallı (*at*)

– تَعَارُفٌ bir-birilə tanış olma, tanışlıq

– *tarif*; جمرکيَّة ~ gömrük tarifi
– *1) tanış etmə; izah etmə; tərəif vermə; 2) təqdim etmə (kimisə); 3) təyin etmə, müəyyən etmə; qram. ismi müəyyənlikdə vermə; 4) yaxud لام الـ yaxud اداة الـ qram. müəyyənlik ədatı; 4) tarif; لجنة الـ* *tarif komissiyası*

– *1) tarif, qiymət cədvəli; nırx, məzənnə; الجمرکيَّة gömrük tarifi; التفضيليَّة preferensial (imtiyazlı) tarif; 2) həmç. ~ قرش* *tərifə (Misirdə 5 millimə bərabər pul vahidi)*

– *1) arif, bilən, qanan; أنت سيّد السمين* *macaz. sən hamıdan yaxşı bilirsen; 2) fəls. arif, qnostik; فلسفة السمين qnostisizm*

– *عَوَارِفُ c. hədiyyə, bəxşiş*
– *عَرَّافٌ falabaxan, gələcəkdən xəbər verən*
– *عَرَّافَةٌ falçı qadın*
– *عَرَّافَةٌ fala baxma, gələcəkdən xəbər vermə*
– *عَرَّافٌ iy, qoxu, ətir*
– *1) pipik (xoruzun); 2) yal*

(atın)

– *عَرَّافٌ c. yaxşılıq, xeyir*
– *1) ümumi etiraf; qiymət; tərəif; 2) onun anlayışına, düşüncəsinə görə; 3) adət; 4) adətən; 2) hüq. adi hüquq; الشرع ~ şəriətə görə adi hüquq; قانون الـ hüquq, adətə əsaslanan qanun; الدبلوماسية diplomatik etiket, protokol; للاعراف (مخالفة) خرق (مخالفة) للاعراف ümumən qəbul olunmuş diplomatik protokol normalarının pozulması; الاعراف الثولّيّة beynəlxalq hüquq normaları; الاعراف الحقوقيّة hüquqi normalar*

– *عَرَفَاتُ Ərəfat (Məkkədən şərqə doğru uzanan bir qrup yüksəkliyin adı. Həccə gələn zəvvarlar zilhiccənin 9-cu günü Ərəfatda*

mühüm həcc ibadəti sayılan vüqufa əməl edirlər)

– *1) bilik, biliş; bilmə; 2) minnətdarlıq; بالجميل ~ yaxud الجميل ~ razılıq, minnətdarlıq; (اعرب عن) سه بالجميل (للجميل) عبر yaxşılığa görə minnətdarlığını bildirmək*

– *Ərəfə (dağın adı); ~ يوم din. Ərəfə günü (zilhiccə ayının 9-cu günü. Həmin gün hacılar Ərəfə dağında vüqf edirlər)*

– *1) adi, adət-ənənəyə söykənən; القانون adi hüquq; 2) şərti, şərtlənən; الفوقلادە vəziyyət; müharibə dövrü qanunları; المجلس الفوقلادە məclis; 3) qeyri-adi, qeyri-rəsmi; ~ زوج mülki nikah*
– *1) müəllim köməkçisi; müəllimə kömək edən şagird; 2) başçı, sinif nümayəndəsi; ~ الحفلة konferansye; 3) hərб. çavuş*

– *عليه : مُعَارَفٌ hamıya məlum olan, hamının qəbul etdiyi; ... من الـ عليه أن hamıya məlumdur ki...*

– *qram. müəyyən edilmiş; (أل) ~ بَالٌ artikli ilə müəyyən edilmiş*

– *yal مُعَارَفٌ c. mərfə*

– *1) bilik; idrak, mərifət; وزارة المعارف maarif nazirliyi; نظرية الـ fəls. idrak nəzəriyyəsi, qnoseologiya; دائرة المعارف islam ensiklopediyası; ~ عن غير dərk etmədən, bilmədən, qeyri-şüuri olaraq; 2) tanışlıq; 3) qram. müəyyənlikdə verilmiş isim; 4) c. tanışlar, dostlar; معارف الـ yüzün cizgiləri; به onun köməyi ilə, onun vasi-təçiliyi ilə; يجب ان يحرر الطلب به الطالب نفسه ərizə tələbənin özü tərəfindən yazılmalıdır; يُتَخَب الشیخ به اهل القرية şeyx (kəndxuda) kənd əhalisi tərəfindən seçilir*

– 1. مَعْرُوفٌ məlum, hamı tərəfindən qəbul edilən; ... من الـ məlumdur ki...; 2) təqdir edilən, bəyənیلən; 3) olduqca yaxşı; 2. c. مَعَارِيفُ 1) yaxşılıq, xeyir; الـ yaxşılıqla, qaydasınca; الـ (نكران) yaxşılığı itirmə, danma; naşükürlük; الـ (صنع) asdı yaxşılıq etmək (*kiməsə* الـ); xoşluqla olmasa, zorla; 2) lütfkarlıq, iltifat; الـ (ناكر) yaxşılıq bilməyən; الـ صاحب lütfkar; الـ أعمال lütf edərsiniz!; lütfən!; أمر الـ yaxşılıq ömr edən (*Məkkədə zəvvarların pis əməl işlət-məməsinə nəzarət edən*)

I عَرَقَ (عرق) (u) ətdən təmizləmək, gəmirmək (*sümüyü*); عَرَقَ (u) 1) dərinə işləmək, kök salmaq; 2) əsil-nəcabətli olmaq, kökü olmaq, qədim nəsilədən olmaq; عَرَقَ (a) 1) tərləmək, tər tökmək; II عَرَقَ 1) tərləmək, tər tökməyə məcbur etmək; 2) hər tərəfinə naxışlar çəkmək, naxışlarla bəzəmək; 3) dərinə işləmək, kök salmaq; 4) şəraba nə isə qatmaq; IV أَعْرَقَ 1) dərin kök salmaq; 2) İraqa yollanmaq; V تَعَرَّقَ 1) dərin kök salmaq; 2) sümüyü gəmirmək

– تَعْرِيقٌ dalğavari cizgilər; naxışlar; damarlar (*məs., yarpaq üzərində və s.*); الـ جميل gözəl cizgili (*məs., qoz ağacı*)

– عَرَقٌ quş lə-ləyinin mili

– عَرَاةٌ 1) yerimə, nüfuz etmə, kök salmaq; 2) qədimlik; الشكل forma qədimliyi; 3) nəcabət, əsillik; 4) buruq (*ərəb hərfinin axırında*)

– عَرَاةٌ 1. İraq -i/-ı; 2. İraq sakini, iraqılı; ~ اوَز qu (*quş*)

– عَرَاةٌ c. اَتَ araçın, təsək, çalmanın altından geyilən papaq

– عَرَقٌ 1) tər; 2) araq; ~ ازرق ~ soyuq tər; عَرَقٌ بـ الجبين *yaxud* بـ الجبينə alın təri ilə

– عَرَقٌ c. عُرُوقٌ 1) kök; عَرَقٌ عروق الفجل ~ biyan turp; عَرَقٌ عروق الفجل ~ qusma kökü; عَرَقٌ عروق الفجل ~ biyan kökü; عَرَقٌ عروق الفجل ~ bot. sabun otu (*kökü təbə-bətdə və toxuculuqda işlənən ot*); 2) damar; عَرَقٌ عروق الفجل ~ arteriya; عَرَقٌ عروق الفجل ~ vena; عَرَقٌ عروق الفجل ~ ساكن 3) mənşə, əsil, cins; 4) irq; 5) c. damarcıqlar (*məs., yarpaq üzərində*); عَرَقٌ عروق الفجل ~ yaxud الـ الخشبى *(taxta)* tir; عَرَقٌ عروق الفجل ~ a) anat. oturaq siniri; b) tib. işias (*oturaq sinir sisteminin iltihabı*)

– عَرَقَانٌ tərləmiş, tər içində olan

– عَرَقِيٌّ araq

– عَرَقِيٌّ irqi; الـ التمييز irqi ayrı-seçkilik

– عَرَقِيَّةٌ = عَرَقِيَّاتٌ c. عَرَقِيَّةٌ rasizm, irqçilik

– عَرَقِيٌّ 1) dərin kök salmış; dərinə işləmiş; 2) qədim; əsil; عَرَقِيٌّ ~ فى القدم ~ çox qədim; عَرَقِيٌّ ~ فى الاجرام ~ islahedilməz cinayətkar

– عَرَقٌ damarlarla, naxışlarla doldurulmuş

– عَرَقٌ tərlədici, tərqovucu

– عَرَقٌ عظام ~ çox arıq, çox üzgün;

bir dəri bir sümük

– عَرَقٌ 1) ayaq damarını kəsmək; 2) qatıb qarışdırmaq (*məs., məsələn, işi*)

– عَرَقَةٌ 1) ayaq damarını kəsmə; 2) qatıb qarışdırma

– عَرَقِيٌّ c. عَرَقِيٌّ 1) damarlar, dizaltı vətər; 2) anat. ayaqdarağı arxası; 3) xüs. ad k. Urqub (*heç vaxt vədinə əməl etməyən adam*); عَرَقٌ عَرَقٌ ~ وعد yalan vəd

– عَرَقٌ 1) çətinləşdirmək; əngəlləmək; lən-gitmək; maneə, əngəl törətmək; sabotaj etmək; 2) dolaşdırmaq, dolaşığa salmaq; عَرَقٌ عَرَقٌ

1) çətinləşmək; əngəllənmək; ləngimək;
2) dolaşmaq, dolaşığa düşmək

– عَرَاقِلُ c. çətinliklər; maneələr, əngəllər

– عَرَقْلَةٌ çətinə salma; əngəlləmə, ləngitmə; maneə, əngəl, sabotaj

I عَرَكَ (u) 1) sürtmək; 2) aybaşı olmaq; *yaxud* زَمَانَهُ onu öyrətdi (*bərkıtdı*); kiminsə qulağını dartmaq, çəkmək; III عَرَكَ döyüşmək, vuruşmaq, dalaşmaq, mübarizə aparmaq; VI عَرَكَ 1) bir-birilə vuruşmaq, gülüşmək; 2) birgə, bir yerdə döyüşmək; VIII عَرَكَ dalaşmaq, döyüşmək, vuruşmaq

– عَرَكَ mübarizə; dalaş, döyüş

– عَرَكَ təcrübəlilik, sınınilmışlıq

– عَرَكَ = عَرَكَ

– عَرَكَ c. عَرَكَ təbiət, xasiyyət; شَدِيدٌ möhkəm, inadkar; لَينٌ yumşaq, üzüyola; مَاعَازٌ ألان *məcaz*. kimisə yumşaltmaq, yola gətirmək

– عَرَكَ 1) döyüş yeri, döyüş meydanı;

2) səhnə, meydan

– عَرَكَ c. عَرَكَ döyüş yeri, döyüş meydanı

– عَرَكَ 1) mərəkə, döyüş, vuruş; قَلَمِيَّةٌ ~ mübahisə, polemika; قَلَمِيَّةٌ ~ qələm münaqişəsi (*mətbuatda*); بالسَّكَاكِينِ ~ bıçaqlaşma; خَاضَ ~ ölüm-dirim mübarizəsi aparmaq; 2) kampaniya; انتَخَايَّةٌ ~ seçki kampaniyası

II عَرَكَ yığmaq, qalaqlamaq; qatıb qarışdırmaq; V عَرَكَ pis üzünü göstərmək; VIII عَرَكَ = V

– عَرَكَ coşan, coşub-daşan (*sel*); güclü, şiddətli, coşqun, ipə-sapa yatmayan, azğın, qarşısızalmaz

– عَرَكَ 1) pis, yaman, azğın; 2) güclü, şiddətli, coşqun

– عَرَكَ 1) bənd, sədd; 2) qarşısızalmaz sel

– عَرَكَ c. عَرَكَ *yaxud* عَرَكَ c. عَرَكَ koma, qalaq (*sovrulmamış taxılın*), xırman; الشَّرْطُ *məsəl.* şərti şumda kəsək ki, xırmanda yabalaşmayaq

عَرَكَ güclü, qüdrətli; çoxsaylı, saysız-hesabsız

عَرَكَ armud (*İraq*)

– عَرَكَ 1) cəhrə; 2) c. bot. bığcıqlar; الذَّرَّةُ ~ qıça

– عَرَكَ 1) burun qığırdağı; burun;

2) başçı

– عَرَكَ c. عَرَكَ yuva (*məs., şirin*)

– عَرَكَ = عَرَكَ c. عَرَكَ

I عَرَكَ (u) عَرَكَ üz vermək, bürümək, tutmaq; عَرَكَ onu titrəmə tutdu; عَرَكَ onu dəhşət bürüdü; VIII عَرَكَ baş vermək, üz vermək, bürümək, tutmaq; olmaq, törəmək

– عَرَكَ 1) ilgək, ilmə; 2) dəlik, deşik; qulp; 3) əlaqə; c. tellər; الصَّدَاقَةُ dostluq telləri; 4) əkin, səpin vaxtı (*ildə bir dəfədən artıq becərilən bəzi tərəvəzlərin*); ~ yay səpini; وَزَرَ ~ tamamilə, tamam-kamal; ~ birlikli müdafiə etmək; ~ ən möhkəm bağlılıq (*islam*)

I عَرَكَ (a) عَرَكَ 1) çılpq, üryan, lüt, yalın, soyundurulmuş olmaq; 2) azad olmaq (*nədən*), məhrum olmaq (*nədən*); II عَرَكَ 1) açmaq, soyundurmaq, çılpq etmək; 2) məhrum etmək (*nədən*); V عَرَكَ 1) çılpqlanmaq, çılpqlaşmaq, üryan olmaq, lüt olmaq; soyunmaq; soyundurulmaq; 2) azad

olmaq (*nədən* من); 3) *geol.* aşınmaq, aşınmaya məruz qalmaq

– 1) *تَعْرِية* açma, soyundurma, çılpmaq etmə;

2) *geol.* aşındırma, aşınma

– 1) *عَرَاة* c. *عَار* çılpmaq, lüt, üryan, yalın, soyunmuş; bitki örtüyü olmayan (*torpaq*); عارى الرأس yalınayaq, ayaqyalın; عارى الابدان yalınbaş, başıaçıq; ولدتهم أمهاتهم ana-dangəlmə lüt-üryanlar; 2) azad (*nədən* من), haqiqətə uyğun gəlməyən; (عن) الصَّحَّة (عن) heç bir əsası olmayan

– *عَارِيَة* c. *عَوَار* (*bax: həmq. عور*) çılpmaq, lüt, üryan, əyniyalın qadın

– *عَرَاء* c. *عَرَاء* açıq məkan; بات فى الـ açıq səma altında yatmaq

– *عَرِيَة* çılpqlıq, üryanlıq

– *عَرَايَا* c. *عَرِيَان* çılpmaq, üryan, lüt, yalın; *bax: الابرة تكسو الناس وهى ملة* ~ *lümlüt*; *إبرة* (*hamını bəzər, özü lüt gəzər*)

– *عَارِيَة* = *عَرِيَات* c. *عَرِيَانَة*

– *عَرِيَانِيَة* nudizm

– *عَرِيَة* = *عَرِيَة*

– *مَعَرَى* c. *مَعَار* çılpmaq, açıq yer; المعارى insan bədəninin açıq yerləri (*əllər, ayaqlar, üz*)

– *مَعَرَى* çılpmaq, lüt, soyunmuş

I *عَزَّ* (a/i) 1) qüvvətli, qüdrətli olmaq; izzətli olmaq; *الله عز وجل* Allah izzətli və cəlləlidir; 2) nadir, əlçatmaz olmaq; əziz, qiymətli olmaq; 3) ağır olmaq, ağır gəlmək (*kimə* على); a) *يعز على أن...* ~ mənə ağır gəlir ki; b) *مَنِمْ* üçün əzizdir ki...; *اسمه تعالى!* ~ izzətli Onun, Təalanın adı!; II *عَزَّ* 1) gücləndirmək, möhkəmləndirmək (*nə ilə* -), dəstəkləmək; 2) əziz, dəyərli tutmaq; IV *عَزَّ* 1) sevmək; əziz tutmaq; 2) güclü, qüvvətli,

qüdrətli etmək; V *تَعَزَّزَ* 1) güclənmək, qüvvətlənmək, möhkəmlənmək (*nə ilə* -);

2) fəxr etmək (*nə ilə* -); 3) əziz tutmaq

(*nəyi* -); X *إِسْتَعَزَّ* 1) qalib gəlmək (*kimə* على);

2) yüksək qiymətləndirmək (*kimə-nəyi*); əziz tutmaq (*kimə-nəyi* -)

– *عَزَّى* q. *عَزَّى* ön güclü, ön qüvvətli, ön qüdrətli; *الْعَزَّى* əl-Üzza (*qüreyşilərin bütələrindən birinin adı*); 2) ön əziz

– 1) güc, qüvvət, qüdrət; əzəmət, şərəf, şan-şöhrət; *الفقر حشمة والعز بهذلة* məsəl. yoxsulluq həşəmətdir, şan-şöhrət təklif-sizlik; 2) son hədd; 3) cah, calal; *عز البرد* فى bərk soyuqda; *عز الحر* فى bərk istidə; *عز* فى gənc-*عز الشباب* qışın oğlan vaxtında; *عز* فى gənc-*عز الطفولة* çiçəklənən vaxtında; *عز* فى günün gözəl uşaqlıq vaxtında; *عز* فى günün gecənin yarısında; *عز* فى *الظهر* gecənin yarısında; *عز* فى *الدولة* döyüşün qızgın vaxtında

– 1) izzət, hörmət, şərəf, etibar, qürur; *عز النفس* izzəti-nəfs, heysiyyət, mənlik hissi; *عز صاحب الـ* izzət sahibi (*bəyin titulu*); 2) bahalıq

– 1) *أَعَزَّ*, *أَعَزَّ*, *عَزَّ* c. *عَزَّ* güclü, qüvvətli, qüdrətli; *عز الجانِب* ~ qüdrətli; 2) nadir; qiymətli; *عز الوجود* ~ az təsadüf edən; 3) əziz, mehriban; *عز قلبه* ~ kiminsə ürəyinin əzizi; 4) ağır, çətin (*kimin üçün* على); *عز المنال* ~ çətin başa gələn, əldə edilən; *عز النفس* ~ heysiyyətli, özünü sevən; *عز الكتاب* Əziz Kitab, Quran; *عز مصر* ~ *tar*. Misir hökmdarı; *عز حب الـ* *topl*. yerbadamı

– *عَزِيَّة* əziziyyə (*qadın baş geyimi*)

– 1) *مُعَزَّ* qüdrətli; 2) qürurlu, məğrur

– *مَعَزَّة* mehr, məhəbbət, rəğbət

I 1) *عُزُوبٌ* (i) *عَزَبَ* (عزب) I uzaq olmaq, aralı olmaq (*nədən* عن البال ان...); 2) yayınmaq (*kiminsə diqqətindən* عن) يعزب عنه adi şeylər onun diqqətindən yayınır; *عَزَبَ* (u) *عُزُوبَةٌ* subay, evsiz olmaq; IV *عَزَبَ* = *عَزَبَ* I 1); V *تَعَزَبَ* subay, evsiz olmaq

- *عَزَبَ* q. *عَزَبَاءُ* c. subay, evsiz, tək
- *عَزَبَ* subay, evsiz; اللب ~ aqlını itirmiş
- *عَزَبَ* ərə getməmiş qadın, tək qadın
- *عَزَبَ* c. *عَزَابٌ* subay, evlənmemiş
- *عَزَبَ* subaylıq
- *عَزَبَ* c. *عَزَبٌ* xutor, ferma
- *عَزَبَةٌ* = *عُزُوبَةٌ*
- *عَزَبَ* subaylıq, evsizlik
- *عَزَبَ* subay, evsiz, evlənmemiş

I *عَزَرَ* (i) *عَزَرَ* danlamaq, məzəmmət etmək; töhmət vermək; II *عَزَرَ* = I

- *عَزَرَ* danlama, məzəmmət etmə; töhmət
- عُزْرَائِيلُ* xüs. ad k. Əzrail (ölüm mələyi)

I 1) *عَزِيفٌ*, *عَزَفٌ* (i) *اعْرَفَ* (عرف) I oxumaq; yıyılmaq (*külək*); 2) çalmaq, ifa etmək (*musiqi alətində* على) *عَزَفَ* (i, u) *عُزُوفٌ* nifrət bəsləmək, görməyə gözü olmamaq, zəhləsi getmək (*nədən* عن); II *عَزَفَ* oxumaq; səslər çıxartmaq

- *عَزَفَ* musiqiçi, ifaçı; البيانو ~ pianoçu; violonçel çalan; الكمان ~ kamançaçı
- *عَزَفَ* = *عَزَأَفَ*

– *عَزَفَ* nifrət bəsləyən (*nəyə* عن); zəhləsi gedən (*nədən* عن)

– *عَزِيفٌ* səs; yıyılı (*küləyin*); الرعد ~ ildırım gurultusu

- *مَعَزِيفٌ* c. arfa
- *مَعَزَفٌ* c. simli musiqi aləti; piano
- *مَعَزَفٌ* c. arfa

– *مَعْرُوفٌ* atılmış

– *مَعْرُوفَةٌ* musiqi əsəri; musiqili pyes

I *عَزَقٌ* (i) *عَزَقٌ*, *غَزِيقٌ* yumşaltmaq, eşələmək, qazmaq (*torpağı*); VII *إِنْعَزَقَ* yumşaldılmaq, eşələndirilmək, qazılmaq (*torpaq*)

– *عَزَقٌ* c. *عَزَاقِيَّةٌ* – kotan

– *عَزَقٌ* yumşaltma, qazma, eşələmə

– *عَزَقَةٌ* c. *عَزَقٌ* – şayba, alt halqası, alt lövhə-cik; ara qat, ara döşəkçə

– *عَزَقٌ* = *عَزِيقٌ*

– *مَعَزَقٌ* c. *مِعْرَقَةٌ* toxa, kərki; bel

I *عَزَلَ* (i) *عَزَلَ* 1) ayırmaq, kənar etmək, təcrid etmək; izolyasiya etmək; نفسه ~ tənhalığa çəkilmək, özünü təcrid etmək (*nədən* عن); 2) salmaq, götürmək, azad etmək, çıxartmaq (*vəzifədən* عن); II *عَزَلَ* 1) salmaq, götürmək, kənar etmək, çıxartmaq (*vəzifədən* عن); 2) dəyişdirmək (*mənzilini*); 3) bağlamaq (*dükən gecə düşəndə*); VII *إِنْعَزَلَ* 1) uzaqlaşdırılmaq, kənar edilmək, təcrid edilmək (*nədən* عن); 2) salınmaq, götürülmək, çıxarılmaq (*vəzifədən* عن); VIII *عَتَزَلَ* 1) çıxıb getmək, aralanmaq, uzaqlaşmaq (*nədən təs. h. yaxud* عن الناس); insanlardan kənar gəzmək; 2) tərək etmək (*xidməti*), çıxmaq (*işdən*), getmək (*istefaya*)

– *إِنْعَزَالَ* 1) ayrılma, çıxıb getmə; مذهب الـ tar. mötəzililərin təlimi, mötəzililik; رجال الـ mötəzililiyin nümayəndələri; 2) tənhalığa çəkilmə

– *عَزَلَ* c. *عَزْلَاءُ* q. *أَعَزَلَ* silahsız, silahlanmamış; سِمَاكٌ الـ bax: السمك الـ

– *إِنْعَزَالَ* 1) ayrılıq, təklik, təcrid olunma; 2) izolyasiya; 3) azad etmə (*vəzifədən*)

– *إِنْعَزَالِيٌّ* 1. izolyasionizm –i/-ı; 2. izolyasionist

- إِعْزَالِيَّة izolyasionizm
- عَزَلٌ 1. izolyasiya edən; ~ جسم dielekt-rik, elektrik keçirməyən cisim; ~ للصوت səs-keçirməyən; ~ للحرارة istilik (*hərarət*) keçirməyən; 2. c. عَوَازِلُ, عَزَالَتُ izolyator, keçirməyici; ~ كهربى dielektrik, elektrik keçirməyən
- عَزَالٌ¹ əşyalar, yük, baqaj
- عَزَالٌ² köçmə (*bir mənzildən digərinə*)
- عَزْلٌ 1) kənarlaşdırma; ayırma, təcrid etmə, izolyasiya etmə; 2) salma, çıxartma, azad etmə; istefaya göndərmə; əvəz etmə; ~ له əvəz edilə bilən; əvəzedilməz
- عَزْلٌ silahsızlıq
- عَزْلٌ = أُعْزِلَ c. عَزْلٌ
- عَزْلَةٌ 1) tənhalığa çəkilmə, təklik; 2) ayrılıq; təcridolma; izolyasiya
- مُعْتَزِلٌ tənhalıq, tənha yer
- مُعْتَزِلٌ ayrılmış, çıxıb getmiş, kənarlaşmış; ~ التار. mötəzililər
- مُعْتَزِلٌ tar. 1. mötəzili -i/-ı; 2. c. مُعْتَزِلٌ mötəzililər
- مُعَزِلٌ 1) tənha yer, tənhalıq; ... هو بـ عن o, ... -dan/-dən uzaqdır; 2) həmç. tib. səhiyyə təcridxanası
- مُعَزُولٌ təcrid edilmiş; ~ عن العالم dünyadan təcrid edilmiş, tərki-dünya
- عَزَمَ (i) عَزَمَ 1) əzmində olmaq, qət etmək, qərara gəlmək (*nə isə etmək barədə təs. h. yaxud*); qərara almaq (*nə isə*); 2) dəvət etmək, qonaq çağırmaq (*kimi təs. h. yaxud*); II عَزَمَ ovsun oxumaq, ovsunlamaq; VII عَزَمَ dəvət olunmaq, qonaq çağırılmaq; VIII عَزَمَ niyyətində, əzmində olmaq; qərara almaq, qərara gəlmək (*nə isə etmək barədə*)

- عَزَمْتُ, عَزَمْتُ ovsunlama; ovsun, tilsim, cadu
- عَزَمَ 1) əzmində olan (*nəyin*), qərara alan (*nə*); 2) dəvət edən, qonaq çağıran; 3) qətiyyətli, möhkəm
- عَزَمَ 1) əzm, niyyət; qəti qərar; ~ بنى ovsun əzmində olmaq (*nə isə etmək*); 2) güc, qüvvət, enerji
- عَزَمْتُ c. عَزَمْتُ 1) əzm, niyyət; 2) qətiyyət, iradə; ~ جبار çox qətiyyətli; əzmli
- عَزَمَ qətiyyətli, əzmli
- عَزَمَ 1) dəvət; 2) qonaqlıq
- عَزَمَ 1) əzm, niyyət; istək; 2) qətiyyət; ~ لا يُقَالُ sarsılmaz əzm; 3) dəvət, qonaq çağırma; 4) ovsun
- مُعَزَّمٌ ovsunçu
- مُعَزَّمٌ c. مُعَزَّمٌ 1. dəvət olunmuş, dəvətli; 2. qonaq
- عَزَا (u) عَزَا aid etmək (*nəyə*); isnad etmək (*kimə*), ayağına yazmaq (*kimin*); VIII عَزَلْتُ özünü aid etmək, özünü əlavə etmək (*kimə-nəyə*)
- عَزَوَةٌ 1) qohumluq, qohumluq əlaqəsi; 2) qohum-əqrəba, qohumlar
- عَزَى (i) عَزَى aid etmək (*nəyə*); isnad etmək (*kimə*), ayağına yazmaq (*kimin*); عَزَاءُ (ə) عَزَى səbirlə dözmək (*itkiyə*); təskinlik tapmaq; II عَزَى təskinlik vermək, əzadarlıq etmək; başsağlığı vermək; عَزَاهُ kəlb o, itdən pis gündədir; V عَزَى = نَعَزَى
- عَزَى c. نَعَزَى təziyə, təskinlik vermə, başsağlığı vermə; ~ بركة (خطاب) başsağlığı teleqramı (*məktubu*); ... قدم تعازيه بمناسبة وفاة ... vəfatı münasibətilə başsağlığı vermək

– 1) عَزَاءٌ əza, təskinlik; 2) səbir, dözümlük; ailəyə təskinlik və səbir diləyirik (*başsağlığı sözləri*)

– 1) مُعَزِّة q. مُعَزِّة təskinlik verən, əzadarlıq edən, başsağlığı verən

I عَسَّ (a/u) 1) qarovulda olmaq; yoxlamaq, qorumaq, patrulluq etmək (*gecə*); 2) əl ilə yoxlamaq, əlləmək; qaranlıqda axtarmaq

– عَسَّاس c. عَسَّاس kəşfiyyatçı, gözətçi, qarovulçu

– عَسَّاس 1. kəşfiyyatçı, gözətçi, qarovulçu; 2. canavar

– عَسَّاس kəşfiyyat, qarovul, yoxlama, patrul

– عَسَّاس cam; stəkan

1) عُصْبُ عُصْبُ 1) quyruq fəqərəsi; 2) *həmç.* ~ يارپاqsız xurma budağı; 3) çubuq

– 1) يَعْنِي 1) erkək arı; 2) başçı, rəhbər; 3) cırcırma; 4) anac arı (*qabaqlar ərəblər onu böyüklüyünə görə erkək arı hesab edirdilər*)

– عَسَّاس c. عَسَّاس bəbir, panter

– عَسَّاس qızıl

– عَسَّاس qızılı

I عَسَّرَ (u) عَسَّرَ sıxışdırmaq (*kimi*), sıxmaq, basmaq, sıxma-boğmaya salmaq (*kimi* *mas.*, *borc verən haqqında*); II عَسَّرَ (u) عَسَّرَ çətin, ağır, müsibətli olmaq; III عَسَّرَ (ə) عَسَّرَ çətinləşdirmək, maneə törətmək, əngələ salmaq; IV عَسَّرَ (ə) عَسَّرَ çətinləşdirmək, maneə törətmək, əngələ salmaq; V عَسَّرَ (ə) عَسَّرَ çətinləşdirmək, maneə törətmək, əngələ salmaq; VI عَسَّرَ (ə) عَسَّرَ çətinləşdirmək, maneə törətmək, əngələ salmaq

maq; VIII عَسَّرَ (ə) عَسَّرَ zülmə, haqsızlığa yol vermək (*kiməsə münasibətdə*); X عَسَّرَ (ə) عَسَّرَ 1) çətin, ağır hesab etmək; 2) çətinləşmək

– عَسَّرَ يَخْسِرُ yoxsulluq; pulsuzluq; əliaşəgillik; borc sıxıntısı, borcu qaytara bilməmə

– عَسَّرَ q. عَسَّرَ c. عَسَّرَ solaxay

– عَسَّرَ çətin, ağır

– عَسَّرَ çətinlik, ağırlıq; ağır vəziyyət; ehtiyac; ~ مَالِي maliyyə çətinliyi; ~ تِب tib. sidiyin kəsilməsi; ~ هَضْم tib. həzm etməmə;

~ مَالِي maliyyə çətinliyi; ~ تِب tib. həzm etməmə; *Quran*. hər çətinlikdən sonra bir asanlıq gələr; ~ مَسْأَل. xos günlərdə qara gün üçün ehtiyat gör (*saxla samanı, gələr zamanı*)

– عَسَّرَ ağır vəziyyət; ehtiyac

– عَسَّرَ çətinlik, darlıq

– عَسَّرَ çətin, ağır; ~ مَنَال çətinliklə əldə edilən; ~ مَنَال onun üçün çətinidir ki...

– 1) مُعْسِرٌ yoxsul, əliaşəg, ehtiyac içində olan; 2) borcun sıxıntısını çəkən, borcunu qaytara bilməyən

– مُعْسِرٌ çətinlik; yoxsulluq, kasıblıq; ehtiyac

– مُعْسِرٌ ağır vəziyyətdə olan; yoxsullaşmış, kasıblamış

1) عَسَّسَ çətinləşdirmək, maneə törətmək, əngələ salmaq; 2) düşmək (*gecə haqqında*)

– 1) عَسَّسَ çətinləşdirmək, maneə törətmək, əngələ salmaq; 2) düşmə (*gecənin*)

I عَسَفَ (i) عَسَفَ 1) sıxışdırmaq, zor işlətmək, özbaşınalıq etmək; 2) düşünmədən hərəkət etmək (*nədə*); II عَسَفَ çətinləşdirmək, ağırlaşdırmaq, həddən artıq yükləmək (*işlə*); IV عَسَفَ çətinləşdirmək, ağırlaşdırmaq;

V تَعَسَّفَ 1) özbaşınalıq etmək; ~ في رأيه öz rəyini inamla müdafiə etmək; 2) geri çəkilmək, kənara çıxmaq (*nədən* عن); VIII اِعْتَسَفَ 1) zorla məcbur etmək (*nəyə* →); zor işlətmək, incitmək; 2) sapmaq, çıxmaq (*yoldan* عن); sərgərdan gözmək, avara-avara gözmək – تَعَسَّفَ zülm, haqsızlıq; zor, özbaşınalıq – تَعَسَّفَ zora istinad edən, zorakı; özbaşınalıq -i/-ı; أعمال özbəşinallıq əməlləri; بصورة zorakılıq tədbirləri; اجراءات zorakı yolla, özbaşına – تَعَسَّفَ əziyyət verən, zülm edən, incidən, zülmkar – تَعَسَّفَ zülm, haqsızlıq; zorakılıq, özbaşınalıq; الحوادث ~ taleyin dönüklüyü – تَعَسَّفَ haqsız, ədalətsiz; qəddar – تَعَسَّفَ c. عَسَفَاء günəmuzdçu, günəmuzd işləyən; adi fəhlə, qara fəhlə – تَعَسَّفَ bot. soğan (*şarlot – xırdabaşlı soğan növü*) – تَعَسَّفَ 1) düşərgə salmaq (*harada* في); 2) hərbiləşdirmək – تَعَسَّفَ c. عَسَاكِر ordu, qoşun; əsgərlər – تَعَسَّفَ 1) düşərgə salma; 2) hərbiləşdirmə; الاقتصاد ~ iqtisadiyyatın hərbiləşdirilməsi – تَعَسَّفَ 1. 1) hərbi; ~ حاكم hərbi hakim; سلطة hərbi hakimiyyət; ~ مجلس hərbi tribunal; ~ نظام hərbi nizam-intizam; (اشاعة) نشر hərbiçilik əhval-ruhiyyəsi yayma, hərbiləşdirmə; قوات hərbi hissələr; 2) əsgəri; 2. əsgər, sırayı əsgər; ~ المرور küçə hərəkəti tənzimçisi; 2) *şahm*. piyada – تَعَسَّفَ 1) qoşun; əsgərlər; ~ رجال hərbiçilər; 2) hərbi xidmət; 3) hərbiçilər; müharibə qızıqsıdaranlar; 4) *həmç*. روح militarizm, hərbiçilik ruhu

– تَعَسَّفَ düşərgə – تَعَسَّفَ (i) عَسَل bal yaxmaq, qatmaq; II عَسَل 1) bal yaxmaq, bal qatmaq; 2) yumulmaq, qapanmaq (*gözlər yuxu gələndə*) – تَعَسَّفَ mürğü – تَعَسَّفَ 1. balçı; 2. arıçı – تَعَسَّفَ c. اَت – pətək – تَعَسَّفَ k., q. c. اَعْسَال bal; ابيض ~ السكر *yaxud* ~ اسود ~ السكر *yaxud* ~ اسود bal; ~ الزهر gül nektarı; ~ شهر bal ayı – تَعَسَّفَ 1) bal -i/-ı; 2) bal rəngli, sarı; عيون qonur gözlər – تَعَسَّفَ bal qatılmış, şirənləşdirilmiş – تَعَسَّفَ c. مَعَسَل = عَسَال – تَعَسَّفَ 1) bal yaxılmış, bal qatılmış; 2) bal -i/-ı; 3) balsaçan, şirindil; ~ كلمات şirin sözlər; ~ لسان ballı, balsaçan dil, şirin dil – تَعَسَّفَ c. عَسَال cavan budaq, zoğ – تَعَسَّفَ c. عَسَال = عَسَال – تَعَسَّفَ (u) عَسَا bərk olmaq, bərkimək; quru olmaq, qurumaq (*bitki*) – تَعَسَّفَ q. عَسِيَّة qurumuş, quru – تَعَسَّفَ mümkün olmaq; ~ ان... mümkünür ki..., olsun ki...; bəlkə...; bəlkə də...; ~ ان ماذا görəsən, bu nə məsələ ola bilər? – تَعَسَّفَ yararlı, münasib, bacaran; ~ بان يمنع təhlükənin qarşısını ala bilər – تَعَسَّفَ 1) axtarmaq; 2) çıxarmaq, kəsb etmək, toplamaq; 3) yuvada oturmaq; II عَشَّ yuva qurmaq, yuva salmaq; VIII عَشَّ yuva qurmaq, yuva salmaq – تَعَسَّفَ c. اَعْنَشَ yuva; ~ النمل qarışqa yuvası – تَعَسَّفَ koma, ~ عَشَّ c. عَشَّة, ~ عَشَّة daxma

I عَشَب (ə) عَشَب yaxud (u) عَشَب otları örtülmək; II عَشَب = I; IV عَشَب otun böyüməsinə səbəb olmaq; المطر الأرض ~ yağışdan sonra torpağı ot basdı; XII عَشَب six otları örtülmək, ot basmaq

– عَشَب 1. 1) otları örtülmüş, ot basmış;

2) otlarda otlayan; 2. c. عَوَّاشِبُ otyeyən

– عَشَب botanik, nəbatatçı

– عَشَب ot basmış

– عَشَب c. عَشَب topl. ot, bitki, yaşıllıq; عَشَب ضارّة ~ bot. Misir yabanı kətanısı; عَشَب ضارّة alaqları, alaqlı; دَلِيعَة buğda; عَشَب طَبِيَّة dərman otları; عَشَب عَطَرِيَّة ətirli otlar

– عَشَب ot, bitki; القلب ~ yabanı zəfəran

– عَشَب ot -i/-ı; otlu; مجموعة ~ herbari, qurudulmuş bitki kolleksiyası

– عَشَب = عَشَب

– عَشَب otlu, ot basmış

– عَشَب ot basmış

عَشَرَتُ mif. Aşart (Finikiya mifologiyasında bolluq, analıq və məhəbbət ilahəsi)

I عَشْر (u) عَشْر 1) onuncu olmaq; 2) onda bir hissəni götürmək, üşr yığmaq; II عَشْر on hissəyə bölmək, ayırmaq; 2) üşr yığmaq; 3) dölləmək, mayalamaq; 4) boğaz olmaq, qarnında balası olmaq (onuncu ayında–dişi dəvə, doqquzuncu ayda – digər heyvanlar); عَشْر ~ anqırmaq (uzunqulaq); III عَشْر əlaqə saxlamaq, əlaqədə olmaq, ünsiyyət saxlamaq, görüşmək, oturub–durmaq; عَشْر رَجُلًا بغير زواج kişi ilə nikahsız (kəbinsiz) yaşamaq; IV عَشْر 1) on etmək; 2) mayalanmaq (dişi dəvə); VI عَشْر bir-birilə əlaqə saxlamaq, bir-birilə dostluq etmək

– عَشْر onluq; ~ عَشْر onluq kəsr

– عَشْر on günlük

– عَشْر dölləmək, mayalama

– عَشْر 1. onuncu; ~ onuncusu; 2. üşr yığan

– عَشْر 1) aşura (məhərrəm ayının onuncu günü – imam Hüseynin şəhadət günü); 2) aşura (aşura günü hazırlanan yemək, hədik)

– عَشْر əsirə -i/-ı; qəbilə -i/-ı; الحياة qəbilə həyat tərz

– عَشْر üşr yığan

– عَشْر boğaz inək; boğaz madyan

– عَشْر on-on

– عَشْر ondan ibarət, on qat artıq, on dəfə çox

– عَشْر 1. on; عَشْر on bir; عَشْر on-on; 2. on dənə

– عَشْر 1) onda bir hissə; عَشْر c. عَشْر

– عَشْر 7/10; 2) üşr (vergi); عَشْر خُرْمَة ağaclarına vergi

– عَشْر c. عَشْر boğaz dəvə (boğazlığının onuncu ayında); boğaz inək, boğaz madyan (boğazlığının doqquzuncu ayında)

– عَشْر c. onlar, onluqlar

– عَشْر c. onluq (kart)

– عَشْر c. bot. aslepias gigantes

– عَشْر ünsiyyət, dostluq; yaxınlıq

– عَشْر iyirmi; عَشْر iyirminci

– عَشْر onluq; عَشْر النظام yaxud عَشْر onluq metr sistemi; ~ عَشْر onluq kəsr

– عَشْر ünsiyyətli, adamayovuşan, mehriban, qaynayıb–qarışan

– عَشْر عَشْر يَنْت = عَشْر يَنْت

– عَشْر iyirminci; عَشْر الذكرى iyirminci ildönümü; عَشْر العيد iyirminci ildönümü bayramı

– عَشْر c. iyirminci illər

– 1) qohum; عَشْرَاءُ doğmalar;
 2) yoldaş, tanış
 – 1) عَشِيرَةٌ c. rəfiqə; العمر ~ həyat yoldaşı
 – 2) عَشَائِرُ c. nəsil, əsirə, qəbilə;
 nəsil qolu; 2) qohumlar, doğmalar
 – 1) عَشَائِرُ yoldaş, şerik
 – 2) عَشَائِرُ 1) əlaqə, ünsiyyət, dostluq; tanış-
 lıq; 2) əlaqədə olma, nikahsız yaşama
 – 1) مَعْشَرٌ c. مَعْشَرٌ onda bir hissə; المعشائر ~
 yüzdə bir hissə; لم يجد عشر ~ orada onun
 heç yüzdə birini də tapmayıb
 – 1) مَعْشَرٌ c. مَعْشَرٌ toplantı, toplum
 – 2) عَشَارٌ عَشَارٌ = مَعْشَرٌ
 عَشَّاءُ yuva qurmaq, yuva hörmək
 I عشق (ə) aşiq olmaq, sevmək, vu-
 rulmaq; II عشق bəndə birləşdirmək (taxtanı
 – dülgər haqqında); V عشق 1) aşiq olmaq,
 vurulmaq; 2) bəndə birləşdirilmək (taxta);
 VI عشق bir-birilə möhkəm bağlı olmaq
 – 1) عشق bəndə birləşdirmə (taxtanı); tex.
 dişli qoşulma, ilişmə, yapışma, çəlpəşmə
 – 1) عاشق 1. aşiq, sevən, vürğun; 2. c. عاشق
 pərəstişkar; ~ عاشق və məşuq, mil və
 oyuq, çıxıntı-girinti; ~ عاشق-aşiq oyunu
 – 1) عشق eşq; vürğunluq
 – 1) عشيق 1. sevimli; 2. məşuq, sevgili
 – 2) عشيق = مَعْشُوق min. ametist
 (عشم) II عشم ümid vermək, ümidvar etmək;
 V عشم ümid etmək, güman etmək
 – 1) عشم 1) qərəzli istək; acgözlük; 2) ümid
 عشماو xalq dil. cəllad (Misir)
 عشان xalq dil. على شأن söz. qısal. üçün, ötrü,
 görə; ~ خاطری! mənim xətrimə!
 I عشاً (ə) عشاً yaxud عشاً (u) عشاً koru-
 şmaq, gecə gözü pis görmək; II عشاً şam
 yeməyi vermək; IV عشاً gecəkorluğu, şəb-

korluq əmələ gətirmək, gecələr gözün görmə
 qabiliyyətini azaltmaq; V عشاً şam etmək
 – 1) عشاً q. عشاً koruq, gecəkoru;
 şəbkor, gecələr pis görən; عشاً kor maya,
 kor diş dəvə; عشاً خطب خطب العشاء bir işi kor-
 koranə, hər necə gəldi, düşünmədən (hər-
 fən: kor maya kimi) görmək; عشاً على نحو
 kor-koranə, necə gəldi
 – 1) عشاً c. عشاً şam yeməyi
 – 2) عشاً koruqluq, gecəkorluğu, şəbkorluq
 (xəstəlik)
 – 1) عشاً 1) axşam; 2) işə namazı, axşam na-
 mazi
 – 1) عشاً gözün zəifliyi, pis görmə
 – 1) عشاً c. عشاً aşpaz
 – 1) عشاً kor-koranə, necə gəldi görül-
 müş; düşünülməmiş
 – 1) عشاً 1) qaranlıq, zülmət; 2) şam yeməyi;
 ~ الفرح toy münasibətilə verilən şam yeməyi
 – 1) عشاً = عشاً c. عشاً
 – 1) عشاً axşam
 – 1) عشاً c. عشاً axşam; عشاً العيد bayram ax-
 şamı; ~ وضحاها bir gecə ərzində; tezliklə,
 tez, cəld
 I عص (a/u) عص basmaq, sıxmaq
 (nəyi); عص (i/a) عص bərk,
 möhkəm olmaq; II عص bərk sürtmək,
 basmaq (nəyi)
 – 1) عص, anat. büzdüm
 I عص (i) عص bağlamaq; bükmək, sa-
 rıma; 2) sarğı, sarıq qoymaq, sarımaq, bağ-
 lamaq (məs., yarantı); العينين ~ gözləri bağla-
 maq; II عص sarımaq, bağlamaq; V عص
 1) başını bağlamaq; 2) fanatikcəsinə müda-
 fiə etmək; təəssübçü olmaq, mütəəssib ol-
 maq (nədə فی; nə uğrunda -; kimə qarşı

yaxud (ضدّ) 3) dəstə düzəltmək, birlik yaradmaq; VIII إِعْتَصَبَ 1) toplaşmaq, birləşmək; 2) tətıl etmək; lokaut elan etmək; XII إِعْصُوبَ toplaşmaq, birləşmək, sıxlaşmaq (حول *kimin ətrafında*)

– اتّ. c. إِعْتَصَبَ – tətıl; العامّ ~ ümumi tətıl; ~ ارباب العمل – lokaut

– 1) تَعَصُّبٌ, təəssüb, təəssübkeşlik, vətən, millət təəssübü; الوطنی ~ şovinizm; ~ العنصری ifrat millətçilik; 2) kor-koranə bağlılıq, fanatikcəsinə bağlılıq; fanatizm; ~ الدینی dini fanatizm; ~ القلی qəbilə fanatizmi

– qohum عَصَبٌ (*ata tərəfdən*)

– nevroz عَصَابٌ

– sarğı, sarıq, bağ عَصَابٌ

– 1) عَصَابَاتٌ, c. عَصَابَةٌ sarğı (*alında*); bint; 2) quldur dəstəsi; 3) partizan dəstəsi; حرب العصابات partizan müharibəsi; رجال العصابات partizanlar

– ضَعْفُ الأعصاب əsəb; عَصَابٌ c. عَصَبٌ nevrasteniya; علم الأعصاب nevrologiya; التهاب ~ tib. 1) nevrit; مرض جذور الأعصاب radikulit; اعصابه (امسك) əsəblərini saxlamaq; عَصَابُهُ əsəblərini korlamaq (*kiminsə, ya özünün*); فقد اعصابه əsəbləri dözmədi; o özünü saxlaya bilmədi; عاش على أصابه əsəbi həyat sürmək; 2) vətər; ~ قرابة qohumluq (*ata tərəfdən*)

– عَصَبِيَّةٌ c. عَصَبِيَّةٌ dələduz, qalmaqalçı, davakar, qovğaçı

– عَصَبَةٌ c. عَصَبَاتٌ dəsmal, yaylıq; zolaqlı üz örtüyü (*kənd qadınlarının*)

– 1) عَصَبٌ c. عَصَبَةٌ quldur dəstəsi; 2) itti-faq, liqa; ~ الامم ~ tar. Millətlər liqası

– 1) عَصَبِيٌّ əsəbi; ~ المزاج hamç. əsəbi; ~ الأمراض ali əsəb fəaliyyəti; ~ النشاط ~

التهافت əsəb xəstəlikləri; ~ التهاب nevrit; ~ الألم əsəb pozğunluğu; ~ الجهاز əsəb sistemi; ~ الضعف əsəb sarsıntısı; ~ الغمد nevrasteniya; ~ الغمد nevrasteniya; 2) güclü, davamlı, möhkəm; 3) qohumluq -i/-ı (*ata tərəfdən*)

– 1) عَصَبِيَّةٌ birlik şüuru; qəbilə ruhu, qəbiləyə bağlılıq; qəbilə barışmazlığı ruhu; 2) güclü, kor-koranə bağlılıq, qeyrətkeşlik; ifrat vətənpərvərlik; 3) dözümsüzlük; ~ العرقية dini dözümsüzlük; 4) əsəbilik; ~ في əsəbi halda ~ ايام سة hirsli, ağır, çətin; böhranlı; qızğın vaxt

– 1. 1) مُتَعَصِّبٌ mütəəssib, öz adət-ənənələrini saxlamaqda ifratçılıq göstərən; 2) çalışqan; 2. qeyrətkeş

– مُتَعَصِّبٌ tətıl edən, tətılçı

– عَصَاجٌ döyülmüş ət, qiymə, iç (*qutab üçün*)

– عَصِيْدَةٌ c. عَصَائِدٌ sıyıq, qatı şorba

– وَرْمٌ ~ hamç. مَعْصُوْدٌ tib. ateroma

I عَصَرَ (i) 1) basmaq, sıxmaq; ~ الألم an ağrı onun ürəyini sıxır; 2) sıxıb çıxarmaq (*nədən*); ~ الغسيل paltar sıxmaq; II عَصَرَ 1) basmaq; 2) sıxıb çıxarmaq; III عَاصَرَ bir əsrdə yaşamaq (*kiminlə*), müasiri olmaq (*kimin*); eyni vaxtda yaşamaq; V عَصَرَ sıxılıb çıxarılmaq, basılıb çıxarılmaq; VI عَاصَرَ eyni 1) vaxtda yaşamaq (*kiminlə*); 2) bir-birinin əlini sıxmaq (*baidihim*); VII عَصَرَ sıxılıb çıxarılmaq, basılıb çıxarılmaq; VIII عَصَرَ sıxmaq, basıb çıxarmaq

– عَصَارٌ c. إِعْصَارٌ tufan, qasırğa, burağan, şiddətli külək, siklon; ~ مدارى tropik siklon, fırtına; ~ مضادّ (معاكس) antisiklon

– عَصَارَةٌ *sıxma* (*məs., paltarı*)

عَصَارَةٌ , عَصَارٌ – şirə; ekstrakt, cövhər;
مَعْدِيَّةٌ ~ mədə şirəsi

– *عَصَّارَةٌ* *c. at* – press, şirəsıxan, şirəçıxardan; *الزيتون* ~ zeytunsıxan; *الغسيل* ~ paltarsıxan maşın

—عَصْرٌ^{۱۸} sıxma, sıxıb çıxarma

– ²عَصْرُ axşam, günortadan son-
rakı vaxt, əsr; صلاة الع əsr namazı

٤٤٣ *əsr; dövr*; أعصارٌ, عَصَوْرٌ *c. ٤٤٣* –
 عصرٌ *o dövr*də; ~ أهل *onun müasirləri*;
 الحجرة *~ yaxud الحجرى tar. daş dövrü*;
 ~ الرأسمال المالى *Əməvilər dövrü*;
 العصور *maliyyə kapitalının ağılıq dövrü*;
 الوسطى *orta əsrlər*; الذرة والفضاء *atom və*
 kosmos *dövrü*; ~ الاكتشاف الجغرافية *coğrafi*
 kəşflər *dövrü*; ~ العولمة *qloballaşma dövrü*;
 الجليد *bax: جليدٌ* ~ *bax: ömrün çiçəklə-*
 ~ *nən vaxtı*

– عَصْرَةٌ başdan ayağa, tərədən dirnağa
kimi islanmış, iliklərinə qədər islanmış

– عَصْرِيٌّ əsrə, dövrə uyğun; müasir, ən
yeni

– 1) əsrə, dövrə uyğunluq; müasirlik; 2) dövrün ruhuna uyğun təfəkkür tərz; modernizm; 3) günortadan sonrakı vaxt

— şirə; ekstrakt, c. عَصَائِرُ, عَصِيرَةٌ, عَصِيرٌ —
cövhər; ~ الفواكه meyvə şirəsi

— مُعَاصِرٌ 1. müasir; 2. həməsr, bir əsrin adamı

– *مَعَصِيرُ* *c. مِعْصَرَةٌ* press, qısqac, basqı;
~ للزيت *yağsıxan* press

عَصْرَن əsrə uyğun etmək, müasirləşdir-
mək; modernləşdirmək; تَعَصْرَن günorta ilə
axşam arasında bir şey yemək

– عَصْرُونِيَّةٌ günorta ilə axşam arasındakı vaxt, axşamqabağı

عَصَصَ 1) mübarizə aparmaq; 2) bərk, möhkəm olmaq

عَصَوَصْ = عَصَائِصُ c. عَصْعَصْ -

– عَصَا 1) mübarizə; 2) büzdüm nahi-yəsində ağrı

— *anat.* büzdüm *c.* عَصَاعِيصُ عَصْعُوصُ —

$$\text{عَصَوَص} = \text{عَصَوَص} -$$

I عَصَفُ (i) عَصَفَ 1) bərk əsmək, şiddətlə əsmək; şiddətlənmək, vıyıldamaq, (*külək*); 2) götürüb aparmaq, süpürüb aparmaq (*kimi-nəyi* →); 3) coşmaq, həyəcanlanmaq, qızışmaq, cuşa gəlmək

– عَاصِفٌ güçlü (*külək*); şiddətli; küləkli
(*gün*); ~ تَطَوَّرَ sürətli inkişaf

– عاصِفَةٌ c. عَوَاصِفُ güçlü külək; boran; fırtına; tufan; qasırğa; رعدِيَّةٌ ~ gurultu; من ~ اثار استقباله gurultulu alqışlar doğurmaq; من ~ استقباله gurultulu alqışlarla qarşıladılar

– عَصَافَةٌ püfə, közəl, köçəl, saman

— عَصْفَةٌ c. عَصَفَاتٌ küləyin şiddəti

عَصْفَر boyamaq (*saflorla – cənubda bitən ot bitkisi və ondan hasil edilən boya, yabanı zəfəranla بالعصفر*)

– حبّ السَّ bot. saflor, yabanı zəfəran; السَّ
saflor toxumu

— عَصْفَرَة boyama (*saflorla, yabanı zəfəranla*)

~ التين; balaca quş; 1) عَصَافِيرُ c. عُصْفُورُ –
 ~ نورى; qaranquş; الجثة ~ zool. əncirquş.
 ~ rız; zool.; 2) düyübbəzgəyi, bəzgək
 – taxta bolt, çubuq; tex. صُمُولَةٌ ~

ulaqcıqlı qayka

– عُصْفُورِيَّةٌ pijonlıq
I عَصَلَ (u) عَصَلَ əymək, bükmək, qatlamaq

– اَعْصَلُ q. عَصْلَاءُ c. عَصْلٌ öyilmiş, bükülmüş, qatlanmış, öyri

عَصْلَج müqavimət göstərmək, inad göstərmək, inadkarlıq etmək, qarşı durmaq, zidd getmək

– عَصْلَجَةٌ müqavimət göstərmə, qarşı çıxma, zidd getmə

I عَصَمَ (i) عَصَمَ 1) saxlamaq (nədən من); qorumaq (nədən عن); günahsız, təmiz saxlamaq; 2) qəbiz etmək, qarnını bərkitmək; IV اَعْصَمَ 1) möhkəmlətmək; təhlükəsiz etmək, təhlükəsizləşdirmək; من الشر ~ şərdən qorunmaq; 2) yapışmaq (nədən بـ); VII اِنْعَصَمَ günahsız, pak, məsum olmaq; VIII اِعْتَصَمَ 1) bərk yapışmaq (nədən بـ); 2) sığınacaq axtarmaq (nədən بـ); بالصبر ~ səbrini basmaq, səbrə sarılmaq; بالصمت ~ sükuta qər q olmaq, susmaq; 3) siy. bəstə girmək (təqibdən qaçaraq elə bir sığınacaq tapmaq ki, burada qaldığın müddətdə təqibdən azad olmaq haqqına malik olasan, məs., məsciddə, xarici ölkələrin səfərxanalarında – فى); 4) rəhbər tutmaq (nəyi), yapışmaq, tutub durmaq (nədən بـ); X اِسْتَعَصَمَ 1) qorunmaq (nə ilə بـ); 2) rəhbər tutmaq (nəyi)

– اَعْصَمُ q. عَصَمَاءُ c. عَصْمٌ 1) ayağı ağ ləkəli; 2) çox gözəl, çox qəşəng, əla; قصيدة عصماء ~ məşhur qəsidə; ~ غراب albinos (orqanizmdə pigment azlığı və bunun nəticəsində tükləri həddən artıq ağ olan) qarğa (nə isə nadir bir şey)

– عَصَمٌ çəkindirici, saxlayıcı başlanğıc

– عَوَاصِمُ c. عَاصِمَةٌ paytaxt, baş şəhər; مصر الثانية ~ Misirin ikinci paytaxtı, İskəndəriyyə; tar. Əməvilərin paytaxtı, Dəməşq

– 1) اَعْصِمَةٌ, عَصِمٌ c. عَصَامٌ halqalı bağ (kisənin, tuluğun və s.); 2) qulp, dəstək (qabın); 3) aşırma, çiyinbağı

– 1) عَصَامِيٌّ özünə müstəqil yol açan; 2) öz-özünə yetişmiş istedad sahibi, talanlı adam – عَصَامِيَّةٌ fitri istedad, fitri qabiliyyət, təbiilik

– 1) اَعْصَمَةٌ günahsızlıq, eyibsizlik, təmizlik, fəzilət; ... هو فى ~ من ... -dan/-dən azaddır, uzaqdır; onda (bəzi nöqsanlar) yoxdur; صاحبة الـ fəzilət sahibi (qadının yük-sək məqamına işarə üçün); 2) ismət, qoruma, saxlama, himayədarlıq; هى فى الـ o (qadın) onun ismətindədir (onun arvadıdır) – 1) عَصَمٌ c. عَصْمَةٌ, عَصْمَةٌ xalta, boyunluq;

2) boyunbağı

– ساعة الـ مَعَاصِمُ c. مَعْصَمٌ qol saati

– 1) مَعْصُومٌ məsum, günahsız; 2) qorunan, saxlanan, toxunmaz; ~ والمرء غير insan günahsız olmaz; ~ البطن qəbizdən əziyyət çəkən

I عَصَا (u) عَصَا əsa ilə, çəliklə vurmaq

– عَصَا q. عَصِيٌّ, عَصِيٌّ əlağacı, çəlik, əsa; السَّارَةُ ~ tilov ağacı; البلياردو ~ kiy, bilyard ağacı; القيادة ~ dirijor çubuğu; ساحر ~ yaxud Quran. موسى ~ sehrli çubuq; folk. sehrli الـ السحرية Musanın əsası; شديد الـ inadkar, sərt; الـ لين yumşaq, həlim, mehriban; الطاعة ~ şüq üsyan etmək, asilik etmək; رفع عصاه yola düşmək; القى الـ الترحال a) dayanmaq, düşərgə salmaq; b) məskən salmaq; تشظت الـ هم قطعاً onlar zəiflədilər; انشقت الـ هم onlar küsühdülər, araları dəydi; وضع العصي فى طريقه kiminsə yolunda maneələr yaratmaq, kiməsə əngəl törətmək

– عَصَا əsa, əlağacı, çəlik

– عَصَايَةٌ c. اتّ – ağac, əlağacı, çəlik
 – عَصِيَّةٌ c. اتّ – *biol.* basil (çöpşəkilli *mikrob*), bakteriya

I عَصَى (i) عَصِيَانٌ üsyan etmək; asilik etmək, qiyam qaldırmaq; itaətsizlik göstərmək; tabe olmamaq; الكلام عصاه عند شفتيه onun dili-ağzı qurumuşdu, o danışa bilmirdi; اyaqları sözünə baxmırdı, o gedə bilmirdi; II عَصَى qiyama, üsyana qaldırmaq; III عَصَى üsyan etmək, qiyama qalxmaq; V تَعَصَّى çətin olmaq; VI تَعَصَّى 1) çətinləşmək; 2) üsyan etmək, qiyama qalxmaq; müqavimət göstərmək; X اِسْتَعَصَى 1) özündən çıxmaq, hiddətlənmək; üzə durmaq, üsyan etmək, qiyam etmək (*kimə qarşı*); tabe olmamaq (*kimə* عليه القول ~ sözləri boğazında ilişib qaldı; 2) çətin olmaq; çətinləşmək; 3) sağalmaz, ələcsiz olmaq (*xəstəlik*)
 – عَصَاٌ c. عَاصِيَةٌ q. عَاصُ üsyan edən, qiyam edən; itaətsizlik edən, tabe olmayan; 2. qiyamçı

– اُعْصَاءٌ c. عَصِيٌّ 1. itaətsizlik göstərən, qiyamçı; çətin; 2. üsyançı, qiyamçı
 – عَصِيَانٌ üsyan, qiyam; itaətsizlik
 – مُسْتَعَصِيَةٌ q. مُسْتَعَصٍ 1) çətin (*kimin üçün* على); 2) sağalmaz, ələcsiz (*xəstəlik*)

– مَعْصَاٌ c. مَعْصِيَةٌ 1) sözə qulaq asmama, sözə baxmama, tabe olmama; 2) دَيْنِيَّةٌ ~ günah

I عَضَّ (i/a) عَضُّ 1) dişləmək; dişləri ilə yapışmaq, qapmaq, sancmaq; عَضُّ بَنَانُهُ (anamlı) 2) yapışmaq (*nədən* →); dalınca düşmək, əl çək-məmək, qəmiş olmaq (*kimə* →); عَضُّ النِّدَمِ onu peşmançılıq hissi bürüdü; عَضُّ بَنَانِ النِّدَمِ *bax:* يَنْتَانُ tale ona qarşı sərt oldu; عَضَّتْهُ الْفَاقَةُ *məcaz.* o, məhrumiyyətlərə

məruz qaldı; II عَضَضَ dişləmək, dişləm-dişləm etmək; qapmaq; VII اِنْعَضَّى dişlən-mək

– عَضُّ dişləmə
 – عَضُّ *topl., bot.* yemişan
 – عَضَاضٌ 1) dişləmə; 2) diş yerləri, dişlən-miş yerlər, dişlək
 – عَضَاضٌ dişləyən, qapan, qapağan
 – عَضَّةٌ c. اتّ – diş yeri, dişlənmiş yer, dişlək
 – عَضَّةٌ *bot.* yemişan kolu
 – عَضَاضٌ = عَضْوُضٌ
 – مَعْضُوْضٌ dişlənmiş, qapılmış; əldən düş-müş, şil-küt olmuş

عَضْبٌ iti (*qılınc, dil*)

I عَضَدَ (u) عَضْدٌ kömək etmək, dəstəklə-mək; II عَضَدَ =I; III عَاَضَدَ kömək etmək, yardım etmək; VI تَعَاَضَدَ bir-birinə kömək etmək; birgə hərəkət etmək; VIII اِعْتَضَدَ özünə kömək etmək (*nə ilə* →); özünə kö-məyə cəlb etmək (*kimə* →)

– اِلْتِمَاعِيٌّ qarşılıqlı yardım; اِلْتِمَاعِيٌّ qarşılıqlı iqtisadi yardım

– تَعْضِيْدٌ kömək, dəstək
 – عَضَادَةٌ c. عَضَائِدٌ tərəf, yan hissə; dayaq; عَضَادَتَانِ köpü özülü; الباب ~ qapının üst tiri; عَضَادَتَانِ *tasn.* kvadrat mötərizələr; وضع كلمة بين عَضَادَتَيْنِ sözü kvadrat mötərizəyə almaq; اِلْتِمَاعِيٌّ əlidada (*bucaqları ölçmək üçün xətkəş*)
 – عَضْدٌ 1) kömək, yardım, dəstək; 2) kö-məkçi

– عَضْدٌ c. اِعْضَادٌ bazuönü, qolun dirsək oy-nağından biləyə qədər olan hissəsi; *həmc.* عَضْمٌ çiyin sümüyü; شَدَّ kiməsə kömək etmək; فَيَ kimisə zəif salmaq, əldən salmaq

– مُعَضِّدٌ 1. kömək edən, yardım edən; 2. kö-məkçi, yardımçı

I عَضِلَ (a) əzələli olmaq; عَضِلَ (u) manəə, əngəl törətmək; çətinləşdirmək (*nəyi* عن); IV أَغْضَلَ 1) çətin, ağır olmaq; müşkül olmaq; 2) əlacedilməz olmaq (*xəstəlik*); çətin, çıxılmaz vəziyyətə salmaq (*həkim* – *xəstəlik*); V تَغَضَّلَ pərt etmək, çıxılmaz vəziyyətə salmaq (*həkim* – *xəstəlik*)

- غَضَّالٌ müalicəsi ağır gedən; əlacedilməz
- غَضِلٌ əzələli, güclü
- غَضَلٌ əzələlər; مَغْتُولٌ güclü
- غَضْلَةٌ c. اَتْ. əzələ; باسطة ~ açıcı əzələ; قابضة (عاصرة) ~ zəiflədici əzələ; راحية ~ bükücü əzələ
- التمزيق (التمزق) ~ 1) əzələ -i/-1; عَضْلِيٌّ 2) əzələli, güclü
- مُغْضِلٌ çətin, ağır, müşkül, çıxılmaz vəziyyətə salan
- مَغْضِلَةٌ c. اَتْ. çətin məsələ, çətin problem; çətinlik
- مُغْضَمٌ *xalq dil.* iri sümüklü
- عَضَاةٌ *bot.* çaqqal gavalısı
- اعضاء التناسل c. عُضْوٌ c. üzv, əza; علم وظائف الأعضاء fiziologiya; الحزب ~ partiya üzvü; رسم üzvlük haqqı; المجمع ~ daimi üzv; اصلي (اساسي) ~ elmlər akademiyasının üzvü, akademik; المجمع العلمي ~ elmlər akademiyasının həqiqi üzvü; مراسل ~ müxbir üzv (*akademiyanın*); فخري ~ fəxri üzv
- عُضْوَاتٌ c. عُضْوَةٌ ~ qadın haqqında)
- كَيْمٌ عُضْوِيٌّ *kim.* üzvi; ~ (غير) qeyri-üzvi; ~ ارتباط üzvi bağlılıq; ~ üzvi surətdə
- قَبْلَهُ فِي ~ الجمعية; عُضْوِيَّةٌ ~ kimisə cəmiyyətin üzvlüyünə qəbul etmək; kimisə cəmiyyətin üzvlüyünə qəbul etmək; الأمم المتحدة ~ dövləti Birləşmiş

Millətlər Təşkilatının üzvlüyünə qəbul etmək

تَعْضُونَ (عضون) üzvi surətdə bağlı olmaq

– تَعْضُونُ üzvi bağlılıq

– مُتَعْضُونَ üzvi

I عَطَبَ (u) عَطَبٌ sındırmaq, zədələmək, xarab etmək, korlamaq; عَطِبَ (a) عَطَبٌ 1) tələf olmaq; 2) korlanmaq, xarab olmaq, zədələnmək, sınmaq; çürümək; II عَطَبَ 1) sınıq-sınıq etmək, tamam xarab etmək; büsbütün korlamaq; 2) çürütmək; ~ الشراب şərabi dada gətirmək üçün ədviyyə vurmaq, nəşə qatmaq; IV أَغْطَبَ korlamaq, xarab etmək, zədələmək; tələf etmək; V كَرَّعَ طَبَّ korlanmaq, xarab olmaq; VII إِنْغَطَبَ zay olmaq, puç olmaq, heç olmaq; VIII إِنْغَطَبَ = عَطِبَ – korrılma, zədələmə, xarab etmə, sıradan çıxarma

– عَاطِبٌ sınımış, zədələnmiş, korlanmış, xarab olmuş

– عَاطِبٌ korrılma, zədələmə, xarab etmə, sıradan çıxarma; xarablıq, çürüklük; ~ سريع tez korlanan, tezsınan, tez xarab olan

– مَعْطُوبٌ, مَعْطُوبٌ korlanmış, zədələnmiş, sıradan çıxmış, xarab olmuş

I عَطَّرَ (a) 1) ətir saçmaq, xoş iy vermək, ətirli olmaq; 2) ətirlənmək, özünə ətir vurmaq; II عَطَّرَ ətirli etmək, ətirləmək (*ətirlə nəyi* -); V تَغَطَّرَ ətirlənmək, özünə ətir vurmaq

– عَاطِرٌ ətirli, ətir saçan, rayihəli

– عَطَّارٌ ətətar, ətəriyyətçi, ətəriyyət satan adam

– عِطَارَةٌ 1) ətəriyyətçilik; 2) ətəriyyət ticarəti; 3) ətəriyyət malları; محال ətəriyyət mağazası

– عَطِرٌ ətirli, aromatik; ~ سَمْعَةٌ yaxşı ad-san

– عُطِرَ c. عُطُورٌ, أَطَارَ, أَتِيرَ; cövher; ətirli ədviyyat; bot. ətirşah; الورد ~ qızılgül yağı
 – عَطِرَى ətirli, rayihəli, aromatik
 – عَطِرِيَّاتٌ c. ətiryyat
 – عَطِرٌ ətirlənmiş; ətirli
 عُطَارِدُ astr. Ütarid, Merkuri
 I عَطَسَ (i, u) asqırmaq; II عَطَسَ 1) asqırtmaq; 2) tez-tez asqırmaq

– عَاطُوسٌ burunotu
 – عَاطَسٌ asqırma, asqırtı, asqırq
 – عَطَسَاتٌ c. asqırtı, asqırq
 I عَطَشَ (a) عَطَشٌ 1) yanğı hiss etmək, ürəyi su istəmək, susamaq; 2) həsrətlə istəmək, şiddətlə arzu etmək (nəyi الی); II عَطَشٌ yanğı doğurmaq, susatmaq; ج-نـی “q” kimi tələffüz etmək; IV أَعْطَشَ yanğı doğurmaq, susatmaq; V تَعَطَّشَ 1) yanğı doğurmaq, ürəyi su istəmək, susamaq; 2) həsrətində, arzusunda olmaq (nəyin لـ)

– تَعَطَّشٌ yanğı, susama; العلم ~ elmə həvəs; المعرفة ~ öyrənmək, bilik qazanmaq arzusu; إلى الدم ~ qana hərislik
 – عَاطِشٌ yanğısı olan, susamış
 – عَاطِشٌ həsrət, hərislik, şiddətli istək, arzu
 – عَطَشٌ 1) yanğı, həsrət; 2) bərk istək, arzu
 – عَطِشٌ 1) yanğısı olan, susamış; 2) quru, yanan (torpaq)

– عَطِشٌ = عَاطِشٌ c. عَاطِشِي q. عَطِشَانُ
 – عَطِشِيَّةٌ c. عَطِشِيَّةٌ ocaqçı, külxançı
 عَطِطَ bərk qışqırmaq, çıxırmaq, bağırmaq
 – عَطِطَةٌ qışqırtı, bağırçı

I عَطَفَ (i) عَطَفٌ 1) meyil etmək, meyil göstərmək, çevrilmək (kimə tərəf الی); 2) hüsn-rəğbət, məhəbbət hiss etmək, təvəccöh etmək (kimə الی); 3) şəfqət göstərmək, canı yanmaq (kimə الی); acımaq, rəhmi gəlmək

(kimə الی); 4) əymək, qatlamaq, salmaq; 5) qram. bağlamaq (nəyə الی); 6) üz döndərmək (kimdən عن); 7) çəkəndirmək, yandırmaq (kimi بـ nədən عن); 8) yaxınlaşdırmaq (kimi بـ, nəyə الی); II عَطَفَ 1) əymək; 2) meyil, hüsn-rəğbət doğurmaq; 3) qatlamaq; V تَعَطَّفَ 1) şəfqət, canıyananlıq göstərmək, dərindən şərik olmaq; 2) lütf etmək, iltifat göstərmək (nə isə etməklə بـ); 3) palto geymək; VI تَعَاظَفَ 1) bir-birinin halına yanamaq, bir-birinə canıyananlıq göstərmək; bir-birinə rəğbət göstərmək, iltifat etmək; 2) bir-birilə eyni hissləri bölüşdürmək; 3) qram. bağlamaq; VII اِنْعَطَفَ 1) əyilmək, meyil etdirilmək; meyillənmək; 2) çevrilmək; 3) sapmaq, yana dönmək; dönmək (kimə tərəf الی); VIII اِنْعَطَفَ üst paltarını, paltosunu geymək; X اِسْتَعَطَفَ 1) rəğbətini, məhəbbətini qazanmaq istəmək; 2) yaltaqlanmaq, qılığına girmək; 3) rəhmə gətirmək; 3) yalvarıb almaq, yalvar-yaxarla almaq (kimdən من)

– اِنْعَاطَفَ 1) əyilmə, sapma, yana çəkmə; 2) meyil, maillik; 3) rəğbət, məhəbbət; 4) dönmə, dönüş, döngə; ~ نَقْطَةٌ dönüş nöqtəsi

– تَعَاظَفَ bir-birinə şəfqətli münasibət, bir-birinə can yandırma; canıyananlıq göstərmə (kimə مع); hüsn-rəğbət göstərmə, iltifat etmə; 5) qram. bağlama

– عَاطَفٌ 1) meyil edən, rəğbət bəsləyən; 2) mərhəmətli, lütfkar; 3) bağlayan; ~ حرف qram. bağlayıcı

– عَوَاطِفٌ c. عَاطِفَةٌ hiss; وطنیة ~ vətənpərvərlik; 2) rəğbət, hüsn-rəğbət, həvəs

– عَاطِفِيٌّ həssas, duyğulu, tez təsirlənən, ürəyi nazik, ürəyi yuxa; sentimental; ~ كاتب sentimental yazıçı

– 1) həssaslıq, sentimentallıq; 2) *ədab.* sentimentalizm

– 1) *عُطْفُ*, *أعْطَافُ* *c.* *عُطَافُ* *hərb.* şinel

– 1) döngə, dirsək, bükük, əyrilik; 2) hiss, duyğu; 3) rəğbət, hüsn-rəğbət; canı-yananlıq; 4) *qram.* bağlayıcı; *البيان ~ qram.* qoşma; *حرف (اداة) الـ qram.* bağlayıcı

– 1) *عُطْفُ* *c.* *عُطَافُ* yan, tərəf; *ثَنَى (ثَنَى) ~* lant döndərmək (*kimdən*); *لانت اعطافه* o yumşaldı; *بَخ: العجب بنفسه رُح اعطافه*

– 1) döngə; 2) dalan
– rəğbət bəsləyən, çox sevən, mehriban

– 1) *عُطْفُ* *lütə*; *لُتْفُ* *lütə* sahibi
– rəğbət bəsləyən; canıyanan
– *عُطْفُ* *c.* *مُعْطُفُ* boyun
– *عُطْفُ* = *مُعْطُفُ* *c.* *مُعْطُفُ*
– 1) döngə, dirsək, bükük, əyrilik; 2) döngə, dalan

I *عَطَلُ* (u) 1) məhrum olmaq, əli-boş qalmaq (*nədən*); 2) bağlı olmaq, işləməmək (*dükən, müəssisə*) 3) işsiz olmaq, fəaliyyətdən qalmaq; II *عَطَلُ* 1) işsiz qoymaq; atıb getmək; hərəkətsiz qoymaq; 2) bağlamaq, saxlamaq (*fəaliyyətini*); tətil etmək; kəsmək (*iclası*); buraxmaq (*tətilə*); 3) *məch.* bağlanılmaq, kəsilmək; 4) yararsız etmək, sıradan çıxarmaq, korlamaq, xarab etmək; ziyan vurmaq; 5) mane olmaq, əngəl törətmək, saxlamaq; 6) bəzəkdən məhrum etmək (*qadını*); 7) söndürmək, saxlamaq (*motoru*); V *عُطِّلَ* 1) istifadəsiz qalmaq; *عن العمل ~* işsiz qalmaq; 2) dayanmaq, fəaliyyət göstərməmək; işləməmək (*zavod*); 3) korlanmaq, xarab olmaq, yararsız hala düşmək; sıradan

çıxmaq (*məs., maşın*); *من السير ~* yolu azmaq, səmti itirmək (*məs., gəmi*)

– 1) dayanma; *عن العمل ~* işsizlik; 2) xarab olma, sıradan çıxma, işləməmə; fəaliyyətsizlik

– 1) *تُعْطِيلُ* 1) dayandırma, saxlama; bağlama; *الجريدة الاداري ~* qəzetin inzibati qaydada bağlanması; 2) buraxma; 3) söndürmə (*motoru*); xarab etmə, sıradan çıxarma; 6) ateizm

– 1) məhrum olmuş, əli çıxmış (*nədən*); azad (*nədən*); 2) boş, işsiz, fəaliyyətsiz; tənbel, avara; *كامل ~ yaxud* *بصورة ~* tam işsiz; *جزئي ~ yaxud* *بصورة جزئية ~* yarım işsiz; 3) yararsız; 4) bəzəkləri olmayan (*qadın*)

– 1) işsizlik; 2) ətalət
– fəaliyyətsizlik; *العمال ~* işsizlik
– 1) *عُطِّلَ* olmayan (*nəyisə*), məhrum olan (*nədən*)

– 1) *عُطِّلَ* *c.* *أعْطَالُ* zədə, korlanma, xarab olma; nasazlıq, sıradan çıxma; *وضرر ~* xərclər (*itkilər*) və zərər

– 1) *عُطِّلَ* 1) tənbel, avara, veyil; 2) boş, işi olmayan, azad; 3) yararsız, nasaz

– 1) *عُطِّلَ* işi olmama, məşğuliyyəti olmama; işsizlik; 2) fasilə, tətil; *برلمانية ~* parlament tətili günləri; *مدرسية ~* məktəb tətili günləri; *الصيفية ~* yay tətili; *اليوم ~* bayram tətili günləri; *يوم ~* istirahət günü (*iş günü olmayan gün*)

– *عُطِّلَ* *xüs. ad. k.* Otello
– *مُعْطِّلُ* korlanmış, xarab olmuş, nasaz; sıradan çıxmış; boş dayanan

– *مُعْطِّلُ* tənbel, avara, veyil; işi olmayan, məşğul olmayan; işsiz

- مُعْطَلٌ 1) işləməyən, işsiz duran; atılmış; istifadəsiz qalmış, işlək olmayan (*kapital*); 2) işsiz; 3) bağlı

– مُعْطَلٌ ateist

I عَظَنَ (i, u) islatmaq, isladib yumşaltmaq, suya qoymaq (*dərini, çədənəni, kətanı*); عَظَنَ (a) çürümək, kiflənmək, kif atmaq, kif bağlamaq; iylənmək; II عَظَنَ 1) islatmaq, isladib yumşaltmaq; 2) çürütmək; 3) kifsinmək (*su*)

- نُعْطِينَ islatma, isladib yumşaltma
– عَظَانُ aşı qabığı; aşılayıcı maddə
– عَظَنُ islatma, isladib yumşaltma
– عَظَنٌ *məcaz.* doğma ev; ضَيْقٌ simic; ضَيْقٌ simiclik

– عَظَنٌ çürümək; kiflənmək, iylənmək, kifsinmək; pis qoxu, xoşagəlməz iy
– عَظَنٌ çürük; kiflənmiş, kif atmış; iylənmiş

I عَظَا (u) götürmək; qəbul etmək; almaq; III عَطَى vermək; IV أَعْطَى 1) vermək; təklif etmək; haqqını *haqqı* vermək; 2) əta etmək, bağışlamaq; *məch.* verilmək (*kimə*); V نَعَّطَى 1) əməliyyat həyata keçirmək (*bank haqqında*); 2) sədəqə istəmək; VI نَعَّاطَى 1) almaq, yığmaq; 2) içmək; çəkmək; istifadə etmək; qəbul etmək (*dərman*); الحَشِيشُ ~ şərab içmək, sərxoşluq etmək; ~ الأفيون ~ tiryək (*həşiş*) çəkmək; ~ المخدرات ~ narkotik maddələrdən istifadə etmək; 3) məşğul olmaq (*nə ilə*), aparmaq (*işi*); ~ الرياضة ~ idmanla məşğul olmaq; ~ السياسة ~ siyasətlə məşğul olmaq; ~ المحاماة ~ vəkilliklə məşğul olmaq, vəkil işləmək; ~ صناعة الصيدلة ~ əczaçılıqla məşğul olmaq, aptek saxlamaq; ~ بالقمار ~

qumara qurşanmaq, qumar oynamaq; X اسْتَعْطَى istəmək, dilənmək

– اسْتِعْطَاءٌ dilənçilik

– اِعْطَاءٌ 1) təqdim etmə; vermə, paylama; təklif etmə (*müzaidədə qiyməti, şərtləri*)

– نَعَّاطٌ 1) məşğul olma; 2) içmə, çəkmə, istifadə etmə; qəbul etmə (*dərmanı*)

– عَظَا *c.* عَطَا bəxşiş, bəxşayış, hədiyyə

– عَظَاءٌ 1) *c.* اَعْطِيَةٌ təqdim etmə; bağışlama, hədiyyə etmə; hədiyyə, bəxşiş; sədəqə, dilənçi payı; 2) təklif etmə (*müzaidədə qiyməti, şərtləri*)

– عَظِيَّةٌ *c.* عَطَا bəxşiş, hədiyyə

– مُسْتَعْطٍ *q.* مُسْتَعْطِيَةٌ 1. istəyən, dilənən; 2. dilənçi

– مُعْطٍ *q.* مُعْطِيَةٌ 1. verən; 2. təqdim edən, göndərən (*teleqram*), götürən (*məktub, ərizə*); hədiyyə verən, bəxşiş verən

– مِعْطَاءٌ səxavətli

– مُعْطِيَةٌ bəxşiş, hədiyyə (*Şimali Afrika*)

– مِعْطِيَّاتٌ *c.* məlumat (*məs., statistik*)

III عَظَّلَ 1) dolaşmaq, çəlpəşik, qatmaq; qarışdırmaq *və ya* yazmaq; 2) cütləşmək, əlaqədə olmaq (*itlər*)

– مُعَظَّلَةٌ dolaşlıqlıq, çəlpəşiklik, qatmaq; qarışlıqlıq

عَظْلَمَ *bot.* boyaq otu

I عَظَمَ (u) 1) əzəmətli olmaq; 2) böyük olmaq, çox mühüm olmaq; 3) ciddi, təhlükəli olmaq (*kimin üçün*), ağır gəlmək (*kimə*); II عَظَّمَ 1) hörmət etmək, ehtiram göstərmək; 2) təzim etmək, böyük, uca tutmaq; tərif etmək; 3) şişirtmək; böyütmək; ciddi, təhlükəli göstərmək; IV أَعْظَمَ 1) böyük tutmaq, hörmət etmək, ehtiram göstərmək; 2) ciddi, təhlükəli hesab etmək; 3) bö-

yütmək; V عَظَّمَ 1) hörmətli, böyük tutulmaq; 2) qürurlanmaq, təkəbbür etmək (*nə ilə -*); tərifi edilmək, şöhrət tapmaq, şöhrətlənmək; 3) sümüyə dönmək, sümükləşmək; VI تَعَظَّمَ 1) böyümək, böyük olmaq; əhəmiyyət kəsb etmək, ciddiləşmək; 2) tədricən genişlənmək, güclənmək, əzəməti artırmaq; 3) qürurlanmaq, təkəbbür etmək; 4) təşəxxüslə gəzmək; X اِسْتَعَظَّمَ 1) böyük, əhəmiyyətli, əzəmətli hesab etmək; 2) kəskinləşmək; 3) özünə çoxunu götürmək; 4) qürurlanmaq, təkəbbür etmək

– اِعْظَامَةٌ yastıqca (*turnyur – XIX əsrin 80-ci illərində dəbdə olan qadın geyiminin bir hissəsi, qadını ehtişamlı göstərmək üçün arxadan paltarın altından bədən aşağı taxılan yastıqca*)

– اَعْظَمَ q. عَظُمَى c. اَعْظَمَ ən əzəmətli, ən böyük, ən nəhəng, ən mühüm

– اَعْظَمَ tədricən artma, getdikcə böyümə
– تَعَظَّمَ 1) təkəbbür; 2) sümükləşmə, bər-kimə

– تَعْظِيمٌ təzim etmə, uca tutma, böyük tutma, hörmət etmə; *hərb.* salamlama

– اِعْظَامَةٌ = عِظَامَةٌ

– عِظَامِيٌّ 1. adlı-sanlı, məşhur, qədim nə-sildən olan, əsil-nəcəbətlili; 2. işi uğurla gedən, şəhər həyat sürən (*əsil-nəcəbəti sayəsində*)

– عَظْمٌ 1) böyük ölçü; böyüklük, ulu-luq; genişlik; 2) əhəmiyyət

– عَظْمٌ topl. c. عِظَامٌ sümük; (الكتف (اللوحي) ~ çiyin sümüyü, kürək; *tib.* raxitizm, sümüklərin yumşalması; ~ فخذِي omba

– عِظَمَاتٌ c. عِظَمَةٌ sümük

– عِظْمَةٌ 1) əzəmət; vüqar; ləyaqət; *مرض الـ tib.* paranoyya (*ruhi xəstəlik*); 2) vüqar, qü-

– rur; 2) həşəmət, cah-calal; 4) əlahəzrət (*sul-tanın titulu*)

– عَظُمُوتٌ əzəmət, böyüklük, həşəmət

– عِظْمِيٌّ 1) sümük -i/-ı; ~ هَيْكَل skelet; ورم ~ *tib.* osteoma, sümük şişi; 2) sümüklü, tıxlı

– عِظَمَاءُ c. عِظَامٌ 1) əzəmətli; الجلال ~ möhtəşəm, cah-calallı; الالهية ~ böyük əhə-miyyətli; 2) nəhəng; 3) tanınmış, adlı-sanlı, əsil-nəcəbətlili; 4) mühüm, ciddi; 5) əla; !~ əla!

– عِظَائِمٌ c. عِظِيمَةٌ 1) böyük, mühüm hadisə, iş; 2) bəla, müsibət

– مُعْظَمٌ 1) qürurlu, təkəbbürlü, məğrur; 2) sümükləşmiş, sümüyə dönmüş

– مُعْظَمٌ böyük, çox hissə (*nəyinsə*); ~ هم onların çoxu, çoxları

– مُعْظَمٌ 1) şöhrət tapmış, şöhrətli, adlı-sanlı; 2) çox arıq, sümükləri çıxmış

– عِظَاءٌ c. عِظَاءَةٌ kərtənkələ

– عِظَائِيَّةٌ = عِظَائِيَّةٌ

I اَعْفَ (a/i) عَفَّ 1) iffətli, namuslu, is-mətli, həyalı, təmiz, günahsız olmaq; 2) çə-kinmək (*hər cür pisləkdən, haramdan, qəbih işlərdən* *عن*); عَفَّ 2 (i/u) عَفَّ toplamaq, yığış-maq; V تَعَفَّفَ 1) iffətli, namuslu, həyalı olmaq; 2) çəkinmək, özünü saxlamaq (*nədən* *في*); 3) təvazökarlıq etmək

– اَعْفَ ən iffətli, namuslu, ismətli, həyalı, təmiz

– تَعَفَّفَ 1) çəkinmə, özünü saxlama; 2) if-fət, təmizlik, irz, namus, həya

– عَفَّ iffətli, ismətli, namuslu, həyalı; tə-vazökar

– عَفَافٌ iffət, ismət, namus, həya

– عَفَّةٌ 1) iffət, ismət, namus, həya; نِطَاق الـ ~ iffət kəməri; 2) çəkinmə, özünü sax-lama, imtina etmə

- عَفِيفٌ c. عَفَاءٌ iffətli, namuslu, təmiz, həyalı
- عَفِيفَةٌ c. عَفِيفَاتٌ, عَفَافٌ iffətli, ismətli, namuslu, təmiz, həyalı qadın

!عَفَارُمُ afərin!

I عَفَرٌ (i) عَفْرٌ 1) palçığa bulamaq; çirklətmək; tozlamaq, toza bulamaq; 2) tozlandırmaq, mayalamaq (*xurma ağacını*); II عَفَرٌ 1) tozlamaq, toza bulamaq, tozlu etmək; 2) tozlandırmaq, vurmaq (*nə* ب-); بالكبريت ~ kükürd vurmaq (*bitkiyə*); 3) alçaltmaq; utandırmaq; 4) biçindən sonra sünbülləri yığmaq; III عَافَرٌ mübarizə aparmaq; V تَعَفَّرٌ tozlanmaq, toz basmaq, toza bulanmaq

- عَفْرٌ q. عَفْرَاءٌ c. عَفْرٌ çiçəyin tozcuğu
- عَفَارٌ toz, kül
- عَفَارٌ tozlayıcı (*bitkiləri*)
- عَفَارَةٌ c. اتٌ – püskürdücü, tozlayıcı
- عَفَرٌ toz
- عَفْرٌ vəhşi qaban, çöldonuzu
- عَفْرَةٌ yal (*məs., şirin, atın*); الديك ~ xoruzun pipiyi

– عَفْفُورٌ c. يَعَافِيرُ ceyran (*toz rəngində*)
(عَفَرَتْ) ifrit kəsilmək, bərk acıqlanmaq, amansız olmaq, qəzəblənmək
– عَفْرَتَةٌ 1) hirsillik, acıqlılıq, qəzəblilik, kinlilik; 2) yaramazlıq, yamanlıq; 3) anlaşılmazlıq

– عَفْرَيْتٌ c. عَفْرَايْتُ 1. hiyləgər, kələkbaz, bic; 2. 1) iblis, şeytan, cin; 2) şeytan balası (*oyuncaq*); 3) kart. böyük kozır, baş xal; 4) şeytanbala, cinbala (*oğlan uşağı haqqında*); ~ على كَفْ son dərəcə pisdir

– عَفْرِيَّةٌ 1) ifritə; 2) domkrat (*ağır şeyləri qaldıran mexanizm*), qaldırıcı kran; 3) زرقاء ~ iş köynəyi

- عَفْرَتٌ cinlənmiş, cin vurmuş

I عَفَشَ (i) عَفَشٌ yığmaq, toplamaq; II عَفَشَ yığmaq, qalaqlamaq, topalamaq

– عَفَاشَةٌ 1) cır-cındır, əski-üskü, zir-zibil, dəyərsiz şeylər; 2) tör-töküntü, tullantı

– عَفَشٌ 1) əşyalar, baqaj, yük; 2) avadanlıq, mebel

– عَفِشَ *xalq dil.* çirkli, pinti, natəmiz, səli-qəsisiz

I عَفَنَ (ə) عَفْنٌ üfunətlənmək, çürümək, korlanmaq, qoxumaq, iylənmək; II عَفَنَ çürütmək, üfunətləndirmək; V تَعَفَّنَ çürük, iylənmiş olmaq; üfunətlənmək

– عَفْنٌ üfunətlənmə, çürümə, iylənmə, qoxuma; مضادٌ للـ çürümədən qoruyan

– عَفْنٌ çürümə, çürüntü, çürük şey; ~ ابو zool. skuns (*qəhvəyi və ya qara rəngli, qiyəmətli xəzi olan kiçik heyvan*), porsuq; üfunətlilər

– عَفْنٌ çürük, çürümüş; iylənmiş, qoxumuş, üfunətli; امراضٌ septik, irinli xəstəliklər

– عَفُونَةٌ üfunətlənmə, qoxuma, iylənmə, çürümə; çürüntü

– عَفْنٌ = مُعَفَّنٌ

I عَفَا (u) عَفَا 1) silmək, hamarlamaq, düzəltmək; 2) bağışlamaq, əfv etmək (*kimi عفا الله, günahından keçmək (kimin عن الله)*; Allah onun da, bizim də hamılıqla günahından keçsin!); 3) çəkinmək, özünü saxlamaq (*nədən عن*); II عَفَى 1) silmək, hamarlamaq, ört-basdır etmək; ~ عليه الزمن çox qalmaqdan xarab olmaq, köhnəlmək; 2) bağışlamaq, əfv etmək (*kimi عن*), günahından keçmək (*kimin عن*); III عَافَى 1) sağaltmaq, sağlamlığını qaytarmaq; 2) azad etmək, qurtarmaq (*nədən من*); 3) cansağlığı, afiyət diləmək, “afiyət olsun!” demək; 4) *məch.*

sağalmaq, yaxşı olmaq; عافيت *yaxud* عافاك! afərin!, əla!; IV عَفَى azad etmək, qurtarmaq (*nədən* عن); aradan götürmək, istisna etmək; V silinmək, hamarlanmaq, ört-basdır edilmək; VI نَعَاى afiyət tapmaq, sağalmaq; X اِسْتَعْفَى 1) əfv istəmək, bağışlanmasını istəmək; 2) istefa vermək, getmək (*haradan* من)

– 1) bağışlanmasını istəmə; اِسْتَعْفَا c. اِتَّ – 1) bağışlanmasını istəmə;

2) istefa; getmə, çıxma (*tərkibdən*)

– 1) qurtarma, azad etmə; من الضريبة ~ əs-gəri xidmətdən azad etmə; 2) aradan qaldırma, istisna etmə

– 1) عَافٍ *q.* عَافِيَةٍ silinmiş, itib getmiş (*iz*);

رَسْمٌ *bax:* رسوم عافية

– 2) عَافٍ *c.* عَافٍ gələn, qonaq

– 1) عَافِيَةٍ *c.* عَافِيَاتٍ gələn, qonaq (*qadın*)

– 2) عَافٍ *c.* عَافِيَةٍ afiyət, sağlamlıq, cansağ-lıq; səhhət, yaxşı əhval-ruhiyyə

– 1) عَافٍ toz; 2) itib getmə, silinmə; ölmə;

– عليه o öldü

– 1) عَفْوٌ bağışlama, günahından keçmə; əfv etmə, amnistiya; عَافٍ ~ *yaxud* شامل ~ əf-vi-ümumi; ~ təsadüfən, istəmədən, qeyri-iradi, bilmədən; 2) عَافٍ! ~ *yaxud* a) bağış-layın!, üzr istəyirəm!; b) dəyməz! (*təşəkkürə cavab olaraq*); عَفْوُ düşünmədən, dərhal

– bağışlayan, mərhəmətli, rəhmli

– عَفْوٌ instinktiv; öz-özünə əmələ gələn; kor-təbii, qeyri-şüuri; ~ بشكل kor-təbii şə-kildə, qeyri-şüuri olaraq

– عَفْوِيَّة kortəbiilik, qeyri-mütəşəkkilik

– عَفْوٌ sağlam, möhkəm

– 1) عَافَا afiyət tapma, sağalma; sağlam-lıq; 2) qurtarma (*nədən* عن, من); aradan gö-türmə, istisna etmə

– 1) مُعَافَى 1) sağlam; 2) azad edilmiş, qur-tarmış (*nədən* عن, من); ~ (و) (سالم) sağ-salamatdır

I عَقَّ (a/u) عَقَّ yarmaq, parçalamaq, doğramaq; عَقَّ (a/u) عَقَّ sözə baxmamaq, itaətsizlik etmək, sözündən çıxmaq, üzünə durmaq, qabarmaq

– عَقَّ sözə baxmayan, üzə ağ olmaq, üzə duran, qabaran; ağvalideyn

– عَقَّ sözə baxmayan, üzə duran

– عَقَّ şimşəyin parıltısı

– عَقَّ son dərəcə sözə baxmayan, itaət-sizlik edən, üzə duran

– عَقَّ sözə baxmama, itaətsizlik, üzə durma

– عَقَّ *topl., min. (həmç. ابيض ~)* xalsedon; ~ oniks, damarlı əqiq; ~ ابيض ~ heliotrop; ~ ابيض ~ oniks, damarlı əqiq

– عَقَّ *min. xalsedon parçası*

– عَقَّ *c.* عَقَّ dərin dəre; dar dəre, keçid

I عَقَبَ (u) عَقَبَ 1) izləmək, ardınca getmək (*kimin-nəyin*); 2) irsən almaq, varis olmaq;

3) sonra etmək, ardınca etmək (*nə* -); ~ بيرسيم ~ sonra o, yonca əkd; II عَقَبَ 1) izləmək, tə-qib etmək; 2) ardınca getmək; 3) şərh etmək

(*nəyi* على); ~ على الحوادث ~ hadisələri şərh et-mək; 4) məzəmmət etmək, pisləmək, qına-maq (*kimi* على); III عَاقَبَ 1) izləmək; 2) cə-zalandırmaq (*nəyə görə* -); 3) tədri-cən, növbə ilə birini başqası ilə əvəz etmək;

IV أَعَقَبَ 1) ardınca gəlmək (*kimin-nəyin*); 2) müşayiət etmək (*nəyi*); 3) özündən sonra xələf, oğul-uşaq qoyub getmək; 4) doğur-maq (*nə*), səbəb olmaq (*nəyə*); 5) islah olun-maq (*mənən*); V تَعَقَّبَ 1) ardınca getmək;

2) təqib etmək, izləmək, güdmək; 3) nəza-rət etmək, yoxlamaq; tədqiq etmək, diqqətlə

öyrənmək; VI تَعَقَّبَ 1) bir-birinin ardınca gəlmək; tədrisən, növbə ilə əvəz edilmək; 2) keçmək, ötmək (*zaman*); VIII اِعْتَقَبَ ar-dınca getmək (*kimin-nəyin*)

– تَعَقَّبَ 1) təqib etmə, izləmə (*qanun əsa-sında*); 2) şərh

– تَعَقَّبَ 1) bir-birinin ardınca gəlmə; tədrisən, növbə ilə əvəz etmə; يَخُودُ عَلَى الـ *yaxud* ~ الدالbadal, bir-birinin ardınca, bir-birinin dalınca; 2) keçmə, ötmə (*zaman*); مع ~ الايام *masəl*. gözdən itidir (*hər fən: qartaldan yaxşı görür*)

– عَاقِبَ *tar*. vali
– عَاقِبَ *c*. عَاقِبَ aqibət, son, axır, nəticə
– عَاقِبَ *q*. *c*. عَاقِبَ qartal; a) Qartal bürcü; b) *tar*. Qartal (*Məhəmməd peyğəmbərin bayrağının adı*); الـ الذهبى *zool*. quzuqapan, toğlugötürən (*yirtici quş*); ~ ابصر من *masəl*. gözdən itidir (*hər fən: qartaldan yaxşı görür*)

– عَاقِبَ *c*. عَاقِبَ *cəza*; يَخُودُ وَقَعَ الـ ~ عَلَيْهِ *yaxud* kiməsə *cəza* kəsmək, *cəza* vermək

– عَاقِبَ qartal -i/-1
– عَاقِبَ cinayət -i/-1; *cəza* -i/-1
– عَاقِبَ 1) daban; 2) oğul; övlad; الباب ~ qapı rəzəsi; البندقية ~ tüfəng qundağı; ذلك (عَقِبَ) ~ ondan sonra; رأساً على ~ ke-çən əsrin axırlarında; bu hadisədən dərhal sonra; رجوعاً على عَقِبِهِ (رجعوا) geri dönmək; (ردّه على عَقِبِهِ) geri oturtmaq, qovmaq, qovub çıxartmaq

– عَاقِبَ 1) aqibət, axır, son, nəticə; 2) qalıq; السجارة ~ siqaret kötüyü; الشمعة ~ şam qalığı; قلم الرصاص ~ qələm qırığı; 3) kö-tük (*mas.*, *qəbz*)

ازاح عَقِبَات 1) maneə, əngəl; maneələri aradan qaldırmaq; 2) çətinlik

– عَقَبَ *c*. عَقَبَ *dağ* keçidi, dar dərə; sərt yoxuş

– عَقِبَ *c*. عَقِبَ 1) aqibət, son, nəticə; 2) de-sert, çərəz

– وَقَعَ مَا لَا تُحْمَدُ عَقِبَاهُ aqibət, son, nəticə; elə bir şey baş verdi ki, nəticəsi xoşa gəlməz

– عُقُوبَةُ 1) *cəza*, töhmət; 2) tənbeh; عقوبات اقتصادی iqtisadi *cəzalar*

– عُقُوبَى *cəza* -i/-1
– عَقِيبَ sonra gələn (*kimdənsə*); عَقِيبَ الطعام yeməkdən sonra

– عَقِيبَ qartal balası, qaraquş balası
– مُتَعَقِبَ 1) ardıcıl, bir-birini əvəz edən; الـ الاجيال bir-birini əvəz edən nəsillər; 2) dalbadal gələn, fasiləsiz

– مُعَاقَبَ 1) təqib edilən; 2) cəzalandırılan; قانوناً ~ عليها *qanunla cəzalandırılan əməllər*

– مُعَاقِبَ cəzalandıran
– مُعَاقِبَ 1) təqib etmə, izləmə; 2) cəzalan-dırmaq; 3) növbə ilə əvəz etmə

– مُعَقَّبَ şərhçi, icmalçı
– يَعْقُوبُ *c*. يَعْقُوبُ kəklik
– يَعْقُوبُ *xüs. ad k*. Yəqub
– يَعْقُوبَى *c*. يَعْقُوبَى 1) Yəqub -i/-1; 2) *din*. yəqubi; 3) *tar*. yakobin

– يَعْقُوبِيَّةَ *din*. yəqubilik; 2) *tar*. yakobin-çilik

عَقِبَال *xalq dil*. مائة شمعة! təbrik edirəm və yüz il ömür arzulayıram! (*ad gününə münasibətilə təbrik*)

– عَقْبُولُ 1) son qılıncımlar (*məhəb-bətin*); qalıq təzahürlər (*xəstəliyin*); 2) *c*. nə-

ticələr; bəlalər; ağrılar; عقابيل الحمى titrədib-qızdırmanın nəticələri; عقابيل الحادث hadisənin nəticələri

I عَقْدَ (i) عَقْدَ 1) bağlamaq, düşünləmək, düşün vurmaq; başlamaq (*nəyəsə*), açmaq, qurmaq (*nəyisə*); علاقات دبلوماسية ~ diplomatik əlaqələr qurmaq (*kiminlə* مع); رأسها ~ o, başını şalı ilə bağladı; الخوف لسانه ~ qorxudan dili tutuldu; ت لسانه الدهشة ~ dəhşətdən dili qurudu; الصلح ~ sülh bağlamaq; صفقة ~ saziş bağlamaq; معاهدة ~ müahidə bağlamaq; على امرأة ~ kəbin əqdi bağlamaq; ərə vermək; المأذون القران ~ məzun (*qazı köməkçisi*) kəbini kəsdi; 2) çağırmaq (*iclas, qurultay*); مؤتمرًا صحفياً ~ mətbuat konfransı keçirmək; سوقًا ~ yarmarka açmaq; عَقْدَ الامتحان ~ imtahan keçirildi; عَقْدَ له عليها *məch.* onun (*qızın*) ona (*oğlana*) əqdi oxundu, kəbini kəsildi; ... النية على... ~ *yaxud* ~ رجاء على... ~ *yaxud* ~ العزم ~ ümid bağlamaq; به (عليه) آمالاً... ~ qəti qərara gəlmək (*nə isə etmək barədə*); ~ ناصيته (جبينه) ~ qaşlarını çatmaq, qaş-qabağını tökmək; فصلاً ~ bir fəslini yazmaq (*məs., kitabın*); المقالة ~ bir məqalə vermək (*qəzetdə*); عَقْدَ (a) عَقْدَ qurumaq, bərkimək; qatılmaq, sıxlaşmaq, ağırlaşmaq; لسانه ~ onun dili qurudu, o danışa bilmədi; II عَقْدَ 1) bərk-bərk düşünləmək, bir neçə düşün vurmaq; 2) mürəkkəbləşdirmək, çətinləşdirmək; dolaşdırmaq; كلامه ~ qatma-qarış danışmaq; 3) qəlizləşdirmək; العسل ~ balı qəlizləşdirmək; IV أَعَقَّدَ qəlizləşdirmək; V تَعَقَّدَ 1) çətin, dolaşlıq olmaq, dolaşığa düşmək, mürəkkəbləşmək; 2) qurumaq, qəlizləşmək, ağırlaşmaq; topalanmaq (*buludlar*);

3) *kim.* bağlı olmaq; VI تَعَقَّدَ danışığa gəlmək; saziş, müqavilə bağlamaq (*kiminlə* مع *nə barədə* على); VII اِنْعَقَدَ 1) bağlanılmaq (*saziş*); 2) çağırılmaq (*iclas, qurultay*); keçirilmək (*məhkəmənin iclası*); 3) tutulmaq, qurumaq (*dil*); 4) bərkimək, qəlizləşmək, duruxmaq, mat qalmaq, donmaq; 5) çökmək; VIII اِنْعَقَدَ etiqad etmək, etiqad bəsləmək

فى سى ائه... ~ etiqad; iman; ائت. c. اِنْعَقَدَ ~ inanıram ki...; بالخرافات ~ xurafata inam

~ اِنْعَقَدَ ~ ən çətin, ən mürəkkəb, ən dolaşlıq; من ذنب الضبّ *məcaz.* məsələ çox çətinidir (*hər fən: kərtənkələnin quyruğundan da düşünlüdür*)

~ اِنْعَقَدَ ~ açılma, keçirilmə, çağırılma; الجلسة ~ iclasın açılması; يوم ~ bazarın açıldığı gün, bazar günü

~ اِنْعَقَدَ ~ razılaşma, saziş bağlama, müqavilə bağlama

~ اِنْعَقَدَ ~ dolaşlıqlıq, çətinlik; ازداد ~ daha da çətinləşdi

~ اِنْعَقَدَ ~ baftacı

~ اِنْعَقَدَ ~ baftaçılıq; baftalı mallar ticarəti

~ اِنْعَقَدَ ~ ideoloji, etiqadi; ~ ideoloji baxımdan; الصراع ~ ideoloji mübarizə, əqidə mübarizəsi

~ اِنْعَقَدَ 1) düşünləmə; 2) bağlama (*məs., saziş*); 3) çağırma (*məs., iclas*); صاحب الـ والحل ~ tam sərəncam sahibi; rəis

~ اِنْعَقَدَ 1) saziş, müqavilə; kontrakt; akt; العمل ~ kollektiv müqavilə; جماعى ~ kollektiv əmək müqaviləsi; بيع ~ tic. qabaqcadan satış müqaviləsi; الزواج ~ nikah əqdi; عقد اكليل tacqoyma, əklilqoyma (*kilsə qaydası ilə nikah bağlama*); 2) tağ, alapaqı; 3) düşün, bağ, ilmək; 4) on dənə,

on yaş, onillik; عمره o, ömrünün üçüncü onilliyindədir; hamı toplaşdı

– واسطة ~ boyunbağı, həmail; c. عَقْدٌ – boyunbağının orta mirvarisi; من الزهور ~ çiçək hörüyü

– شراعية ~ düyün, bağ, ilmək; c. عَقْدٌ – yelkənilməyi; سائبة ~ yeriyən düyün; منزلقه ~ sürüşən düyün; العنق ~ qalstuk; 2) dəniz mili (*gəmilərin hərəkət sürəti ölçüsü*); 3) anat. oynaq, bənd; 4) *ədab*. başlanğıc, giriş; 5) çətinlik, problem; sirr, müəmma; c. العَقْدُ – ən çətin məsələ; 6) maniya; الاضطهاد ~ təqib olunma maniyası; الاستعلاء ~ böyüklük iddiası; 7) plantasiya, tarla, ferma; 8) *bot.* zirışk, zərinc; النكاح ~ nikah bağı; لسانه ~ dili açıldı

– عَقِيدٌ 1. 1) bağlanmış; 2) donmuş, bərkimmiş; 2. 1) müttəfiq; 2) konsentrat; الطماطم ~ tomat pastası

– عَقْدَاءٌ c. عَقْدِيٌّ 1) başçı, qabaqda gedən; 2) polkovnik

– عَقَائِدٌ c. عَقِيدٌ 1) əqidə, iman; baxış; راسخة ~ möhkəm əqidə; سياسية ~ siyasi əqidə; 2) doktrina, nəzəriyyə; 3) doqma; c. ideologiya

– عَقِيدَةٌ c. اتٌ – düyünçə, bağlama, boğça

– مُنْعَقِدٌ danışiq aparan; التَّسْن. danışiq aparan tərəflər

– اتٌ c. مُعْتَقِدٌ 1) etiqad, prinsip, kredo; الخرافات ~ xurafat; 2) təlim

– مُعْتَقِدٌ qəti inanan, möhkəm əqidəli

– مَعْقِدٌ c. مَعْقِدٌ 1) yer (*nə iləsə bağlı, yaxud nə iləsə bağlanmış*); الرءاء ~ yaxud ~ ümid yeri; 2) qovşaq; 3) *memar.* kapitəl, sütun başlığı

– مُعَقَّدٌ 1) düyünlü, düyün-düyün; 2) mürəkkəb, dolaşıq, çətin, aydın olmayan; 3) kompleks

– مَعْقُودٌ 1) bağlanmış; اللسان ~ dili-ağzı bağlanmış, dili tutulmuş; ...على ~ ümid ...-a/-ə qalıb; 2) donmuş, bərkimiş, qəlizləşmiş; 3) tağlı

I اَبلا ~ yaralamaq; 1) عَقَرٌ (i) عَقَرَ (عقر) I dövənin ayaq damarını kəsmək; 2) sürtüb yara etmək; 3) dişləmək; 4) sonsuz, doğmayan olmaq, uşağı olmamaq (*insanlar haqqında*); عَقَرٌ (u) عَقَرٌ sonsuz, doğmayan olmaq, uşağı olmamaq; III عَاقِرٌ uymaq, aludə olmaq (*nəyəsə*); الخمر ~ içkiyə aludə olmaq, sərxoşluq etmək; IV اَعْقَرٌ heyrtləndirmək, heyrətə salmaq, təəccübləndirmək, valeh etmək; VII اِنْعَقَرَ 1) yaralanmaq; 2) sürtülüb yara edilmək; 3) dişlənmək

– عَاقِرٌ sonsuz, uşağı olmayan kişi (c. عَقَرٌ); عَوَاقِرٌ, عَقَرٌ sonsuz, uşağı olmayan qadın (c. عَقَرٌ); عَقَارٌ – mülk, daşınmaz əmlak, malikanə

– عَقَارٌ c. عَقَائِرٌ zəhər, ağrı, dava-dərman; dərman otu

– عَقَارَةٌ sonsuzluq, övladsızlıq

– عَقَارِيٌّ 1) daşınmaz; ~ ملك daşınmaz əmlak; ~ ملك daşınmaz əmlak sahibi; 2) torpaq -i/-ı; 3) ipoteka -i/-ı; ~ بنك ipoteka bankı

– عَقَائِرِيٌّ əczaçı

– عَقَرٌ dişləmə

– عَقَرٌ¹ sonsuzluq, övladsızlıq

– عَقَرٌ² içəri otaq; داره ~ evinin içində

– عَقَرٌ³ pöhrə, zoğ

– عَقَرَةٌ c. عَقَرَاتٌ dişləmə, diş yeri, dişlək, dişləm

– عَقُورٌ dişləyən; hirsli, qəzəbli

– عَیْرَة səs; رفع səsini qaldırmaq, ucaltmaq

– مُعَايِرٌ aludə olan, uyan (*nəyə*); الشَّرَاب ~ içməyi xoşlayan, içkiyə aludə olan

– **معقِرٌ** *c. معقِرٌ* daşınmaz əmlak

— مَعْفُورٌ dişlənilmiş

عَقْرَبُ c. عَقْرَبُ əqrəb (onurğasız həşərat;
saat, kompas mili); اَـ astr. Əqrəb bürcü;
فصل əqrəb fəslī (təqvimə görə)

— مَعْقَرَبْ əyri

I عَقَصُ (1) hörmək, hörük toxumaq; küreyini arxaya sök-mək (*otura-otura*); 2) dişləmək, sancmaq; II عَقَصَ hörmək, hörük toxumaq, hörükləmək

— عَوَاقِيسُ c. عَاقُوصٌ — iynə, neştər

— عَقَائِصُ c. عَقِيصَة 1) hörük; 2) saç, tel

عَقَائِقُ c. عَقَقُ sağsağan, qəcələ

I عَفَّ (i) عَفَّ əymək, bükmək, qatlamaq;
II عَفَّ = I

– عَفَّ c. عَفَاء q. أَعَفَّ ayrı, bükülmüş, qat-
lanmış; ~ انف donqar burun

— عَقَاقَةٌ c. اتُّ — qarmaq, çəngəl

— عَفْءٌ əyrilik, büküklük

— عُقْفَاتٌ c. عُقْفَةٌ bükük, əyrilik; qarmaq

– بين المعقفين *tasn.* 1) mötərizə; mötərizə içində; 2) dırnaq

— مَعْقُوفٌ əyri, bükülmüş, qatlanmış

I عَقَلَ (i) عَقْل 1) ağıllı olmaq, ağıllanmaq; ağla almaq; ağla sığmaq; başa düşmək; هل ...ان يُعَقِّل *məch.* ağla sığarmı ki...; 2) bağ-lamaq, bərkitmək; لسانه ~ *məch.* dili bağ-landı, tutuldu; 3) cıdarlamaq, əlini ayağına bağlamaq (*heyvanın*); 4) badalaq vurub yıx-maq; 5) bərkitmək (*mədəni*); II عَقَلَ başa salmaq, başına ağıl qoymaq; ağıl öyrətmək; V تَعَقَّل 1) ağıllanmaq, ağılını başına yığmaq;

2) ağıl işletmək, düşünmək, fikirləşmək;
VI عَاقِلَ özünü ağıllı göstərmək; VIII اِعْقَلَ

1) həbs etmək, həbsə almaq, həbsxanaya salmaq, tutmaq, saxlamaq; 2) türk-silah edib nəzarətdə saxlamaq; بِنْدَقِيَّةٌ ~ tufəng taxmaq; أُعْطِلَ لِسَانُهُ مِنَ الْكَلَامِ لَشِدَّةِ خَوْفِهِ *mach.* bərk qorxduğundan dili söz tutmadı; X اسْتَعْمَلَ ağıllı hesab etmək

– 1) **إِعْتَقَالَ** həbs etmə, tutma, saxlama, həbs-xanaya salma; 2) **تَرْكُ-سِلَاحٍ** edib nəzarətdə saxlama; 3) **دِيلِ تُوْتُلْمَا** həbs düşərgəsi; 4) **دَانِيسَا بِلْمَمَمَه** dili tutulma, danısa bilməmə

– **تَعْلٌ** ağıllılıq, düşüncəlilik, tədbirlilik, müdriklik

— عَقْلٌ c. عَقْلٌ aqil, ağıllı, müdrik, tədbirli

– *bot. dəvətikanı* عَوَاقِيلُ *c. عَاقُولُ* –

انطلق *c. عَفْلٌ* buxov, qandal, zəncir; *ا* (انفلت) من الـ zəncirdən qurtulmaq, buxovlardan azad olmaq; *b) məcaz.* zəncirdən qırılmaq, ipə-sapa yatmamaq, həddi-hüdudu aşmaq

– 1) *üqal* (*ərəb baş geyimi*); 2) *qaytan, bağ* (*kufiyyəni bağlamaq üçün, bax: كُوفِيَّةٌ*)

— ¹عَقْل bağlama, cidarlama

– عَقْلٌ² c. عُقُولٌ 1) əql, ağıl, idrak, intellekt; ~ ağlıl; السليم السليم sağlam ağıl; ~ ağlı ağlı olan; المختل ağlı pozulmuş, qeyri-normal; اصحاب أصحاب ağlını itirmiş; اعداء أعداء ağıl sahibləri, ağılı adamlar; ضاع ضاع ağlını başına qoymaq; رأسه başına ağlını boya verib; 2) müdriklik, tədbirlilik

— ٣ عقل qanpulu

– راسيونيستي; راسيوني; راسيونيستي
rasional əmək bölgüsü

- عَقْلَانِيَّةٌ rasionallizm; rasionallıq
- عَقْلَانِيَّاتٌ c. düşüncələr, mühakimələr; əqli nəticələr
- عَقْلٌ 1) buxov, qandal, zəncir; 2) oynaq, bənd; 3) ting, şitil, qələm, çilik; عَنب ~ meynə çubuğu, tənək
- عَقْلَةٌ 2) idm. turnik, trapesiya, tir
- عَقْلِيٌّ 1. 1) əqli, intellektual; الاختلال əqli pozğunluq; 2) ruhi; الامراض الـ ruhi xəstəliklər; 3) rasionalist; ağla əsaslanan, zehni; 2. c. عَقْلِيُّونٌ rasionalist; المذهب الـ yaxud مذهب الـ rasionallizm, rasionallistlərin təlimi
- عَقْلِيَّاتٌ c. ağillı dərk edilənlər
- عَقْلِيَّةٌ c. 1) əqli inkişaf; ağıl səviyyəsi; 2) ağıl tərzi; 3) əhval-ruhiyyə
- عَقُولٌ 1) çox ağillı; 2) tib. bərkidici, qarnıbağlayan
- عَاقُولٌ 2) عَقُولٌ
- عَقِيلَةٌ c. عَقَائِلٌ, 1) həyat yoldaşı, arvad; 2) xanım
- مَعْقُولٌ ağıllı, ağıl başında olan, əqli salim
- مَعْقُولٌ 1. həbs edilmiş, məhbus; سياسي ~ siyasi məhbus; 2. c. 1) həbs düşərgəsi; 2) həbs yeri, həbsxana
- مَعْقُولٌ c. 1) ipyeri, bağlamaq üçün yer (mas., atı); 2) istəhkam, qala, dayaq məntəqəsi, istinadgah
- مَعْقُولٌ 1) ağlabatan, ağıl qəbul edə bilən; məntiqi; başa düşülən; ~ وهذا bu da ağlabatandır; ~ يـ yaxud لا ağla batmayan, aydın olmayan, başa düşülməyən; 2) rasionallıq
- مَعْقُولِيَّةٌ 1) ağıllılıq, ağlabatanlıq, anlaşıqlıq; اللامعقوليَّة mənasızlıq, ağılsızlıq, düşüncəsizlik, ağlabatmazlıq; 2) anlama, dərk etmə

- I عَقَمَ (u) عَقَمٌ sonsuz, övladsız olmaq; عَقَمَ (u) عَقَمٌ sonsuz, övladsız etmək, doğmaq; dölsüzləşdirmək; II عَقَمَ 1) sonsuz, övladsız etmək; 2) axtalamaq, dölsüzləşdirmək; sterilizə etmək; dezinfeksiya etmək; zərərsizləşdirmək; IV عَقَمَ sonsuz, övladsız etmək; axtalamaq; V تَعَقَّمَ sterilizə edilmək, dezinfeksiya edilmək, zərərsizləşdirilmək
- تَعَقِيمٌ sterilizə etmə; dezinfeksiya etmə; sterilizasiya; dezinfeksiya
- عَقَمٌ, عَقْمٌ, عَقْمَةٌ 1) sonsuzluq, övladsızlıq; 2) qeyri-məhsuldarlıq, səmərəsizlik
- عَقْمَاءٌ c. 1) sonsuz, doğmayan, övladsız; 2) qeyri-məhsuldar, səmərəsiz
- عَقَائِمٌ c. 2) sonsuz, doğmayan qadın
- مَعَقَمٌ sterilizə edilmiş, zərərsizləşdirilmiş
- مَعَقِمٌ sterilizator
- I عَكَ (a/i, u) عَكَ bürkü, isti olmaq
- عَكَ bürkülü, isti, boğucu
- عَكَا = عَكَا, عَكَا
- عَكَا bürkü, isti
- عَكَبٌ bot. ispan ənginarı
- عَكُوبٌ = عَكُوبٌ
- I عَكَرَ (ə) عَكَرٌ bulanıq olmaq, bulanmaq; II عَكَرَ 1) bulandırmaq; 2) pərt etmək, qanını qaraltmaq; V تَعَكَرَ 1) bulanıq olmaq, bulanmaq; 2) qanı qaraltmaq, qanqaralıq olmaq; VIII اِعْتَكَرَ = V
- عَكَرَةٌ bulanıq çöküntü, xılt, tör-töküntü
- عَكَرٌ 1) bulanıqlıq, tutqunluq; 2) çöküntü, xılt, lehmə, torta
- عَكَرٌ اصطاد في الماء الـ masəl. bulanıq suda balıq tutmaq
- مُعَكَرٌ 1) bulanıq, çirkli; 2) qanı qaralmış, əhvalı pozulmuş, ovqatı təlx
- عَكَرَتْ ara düzəltmək, oğraşlıq etmək

(عكظ) VI يُعَاكِظُ yarışmaq, bir-birilə yarışa girmək (*şeyr sənətində, natiqlikdə*); deyişmək – عَكَظَ *tar. Ukaz (Məkkə yaxınlığında cahiliyyətdə dövrü şairlərinin yarışdıqları yarmarka)*

I عَكَفَ (u, i) عَكُوفٌ 1) cidd-cəhdlə çalışmaq, əlləşmək (*nəyinsə üstündə*), bərk məşğul olmaq (*nə ilə* علی); qapılmaq, aludə olmaq, özünü həsr etmək (*nəyə* علی); ... يَصِفُ ~ o cidd-cəhdlə ... vəsf etməyə başladı; سَتَ ~ milçəklər ...bürümüşdü; 2) qapanmaq, bayıra çıxmamaq, içəridə oturub qalmaq (فی), qapılmaq; فِي الْمَسْجِدِ ~ məsciddə ibadətə qapılmaq; 3) saxlamaq, çəkindirmək (*nədən* عَنْ); II عَكَفَ 1) əymək, burmaq; ~ saçları burmaq; 2) saxlamaq, çəkindirmək (*nədən* عَنْ); V تَعَكَفَ təklikdə yaşamaq, guşənişin olmaq, yalnızlıqda həyat sürmək; VII اِنْعَكَفَ =V; VIII اِعْتَكَفَ 1) evdən bayıra çıxmamaq (*xəstəliyə görə*); ~ مَدَّةً ثَلَاثَةً 2) etikaf etmək, tənha ibadətə çəkilmək, bütün varlığı ilə aludə olmaq (*nəyə* إِلَى); 3) özünü həsr etmək; 4) çəkinmək, imtina etmək (*nədən* عَنْ)

– عَكَفَ 1) özünü həsr edən (*nəyə*), bərk məşğul olan (*nə ilə* عَلَى); 2) təklikdə yaşayan, tənha həyat sürən; 3) oturaq

I عَكَمَ (i) عَكْمٌ 1) bağlamaq, qablamaq, qablaşdırmaq; 2) qalamaq, qalaqlamaq, komaqlamaq; ehtiyat yığmaq; 3) özünü saxlamaq, çəkinmək (*nədən* عَنْ)

– عَكَمَ çodər, çarvadar

– عَكَمَ c. اَعْكَامٌ bağlı, dəstə; tay

I عَلَّ عَلٌّ (a/i) عَلٌّ yaxud مَآخُ عَلَّ *məch.* xəstə olmaq, xəstələnmək; II عَلَّ 1) izah etmək, səbəbini göstərmək, sübut gətirmək; 2) əy-

ləndirmək, könlünü almaq, kefini açmaq, təskinlik vermək (*nə ilə* بِ-); نَفْسُهُ بِأَمَلٍ ~ ümid etməklə özünə təskinlik vermək; V تَعَلَّلَ 1) bəhanə gətirmək (*nə ilə* بِ-); 2) əylənmək, kefini açmaq, təskinlik tapmaq (*nə ilə* بِ-); VIII اِعْتَلَّلَ 1) xəstələnmək; 2) naqis olmaq, qüsuru olmaq, nəyisə çatışmamaq; 3) bəhanə gətirmək (*nə ilə* بِ-); səbəb kimi göstərmək (*nəyi* بِ-); 4) *gram.* zəif kök hərfi olmaq (*fel haqqında*)

– اِعْتَلَّلَ 1) xəstələnmə; النَّاسِزَةُ ~ nasazlıq;

2) *gram.* zəif kök hərfinin olması (*feldə*)

– تَعَلَّلَ c. اِتَّ - bəhanə, saxta dəlil, əsassız üzr

– تَعَلَّلَ c. اِتَّ - 1) səbəb göstərmə, səbəbini izah etmək; لا يُمْكِنُ ~ izahedilməz; عِلْمُ *tib.* etnologiya; 2) bəhanə, saxta dəlil, əsassız üzr

– عَلَّ ola bilər, mümkündür, bəlkə də (*həmç. bax: لَعَلَّ*)

– عَلَّ c. اِتَّ - arvadlardan biri; اَيْرَاقُ بَنُو عَلَاتٍ ayrı arvadlardan doğulmuş uşaqlar

– عَلَّ c. عَلَاتٌ 1) xəstəlik, nasazlıq; zəiflik; 2) naqislik, qüsurlu, çatışmazlıq; defekt; 3) səbəb, motiv; حُرُوفُ *gram.* zəif hərflər; 4) səbəb, *gram.* zəif hərflər; 3) səbəb, motiv; الْعِلْلُ ~ yaxud الـ ilkən səbəb; وَمَعْلُولٌ ~ səbəb və nəticə; 4) dəlil; bəhanə; عَلَى heç nəyə baxmayaraq; necə varsa eləcə; bütün qüsurları ilə yanaşı; لَمْ يَقْبَلْ هَذَا بِسَبَبٍ o buna inanmadı (*yəni yoxlamadan*)

– عَلَّ c. اَعْلَاءُ xəstə; 2) təzə, tər; rütubətli (*külək*)

– عَلَّ c. اَعْلَاءُ xəstə; 2) təzə, tər; rütubətli (*külək*)

– عَلَّ c. اَعْلَاءُ xəstə; 2) təzə, tər; rütubətli (*külək*)

– مَعْلٌ xəstə, nasaz, qeyri-sağlam
 – مَعْلُولٌ 1) xəstə; 2) defektli, qüsurlu, naqis; 2) şərtlənən; nəticəsi olan; 2. c. اِتْ-
 نَeticə; مَعْلُولَاتٌ səbəblər və nəticələr
 I عَلَبَ (u) işarə qoymaq, kərtik açmaq, damğalamaq; II عَلَبَ 1) qablaşdırmaq, qab-
 larda, bankalarda buraxmaq (*məhsulu*); 2) = I
 – كَonservləşdirmə, konserv istehsal
 etmə; مصنع (معمل) ~ الخضروات والفواكه واللحوم
 tərəvəz, meyvə vəət konservləri zavodu
 – عَلَبَ : الليل gecənin yarısı
 – التروس ~ المِعْرِي; قُتُو, yeşik; mücrü; ~
 tex. ötürücülər qutusu; الصفيح ~ tənəkə qutu;
 kibrit ~ السجائر qutusu; kibrit qu-
 tusu; اللبن ~ السُّدْقَابِي; التُّتُونُ qutusu,
 burunotu qabı; 2) kesson (*sualtı işlər üçün
 suyun dibinə salınan kamera*); 3) banka (*kon-
 serv bankası*), sərnici; سَرْدِين ~ siyənək ban-
 kası; Anat. döş qəfəsi
 – كَonservləşdirilmiş; لَحُوم ~ət kon-
 servləri
 – مَعْلَبَاتٌ c. konservlər
 (عَلَجَ) III عَلَجَ 1) əlac etmək, müalicə et-
 mək, sağaltmağa çalışmaq; 2) bərpa etmək
 (*abidəni*); 3) aparmaq (*işi*); 4) işləmək (*nə
 üzərində*), əlləşmək (*nə üzərində*), məş-
 gul olmaq (*nə ilə*); 5) nəzərdən keçirmək,
 şərh etmək, öyrənmək; əlac tapmaq, çarə
 qılmaq, çıxış yolu göstərmək; 6) kim. təmiz-
 ləmək (*nə ilə*); 7) keçirmək, çəkmək,
 hiss etmək; سَكَرات الموت ~ ölümə çəkişmək;
 ...كَسْر... ~ البولاذ ~ çalışmaq; ...sındırmağa
 çalışmaq; VI عَلَجَ müalicə
 edilmək, müalicə keçmək; VIII عَلَجَ 1) çırpılmaq,
 çarpmaq, qalxıb enmək; 2) mübarizə
 aparmaq (*hisslər – qəlbə*)

– 1) علاج əlac, müalicə; كهربائي ~ elektro-
 müalicə; مائي ~ su müalicəsi, su ilə müalicə;
 2) düzəltmə; 3) bərpa etmə; ...وَسَا لِهَذَا bu ...
 əlac olaraq; 4) c. اِتْ – dərman, dava; وَقْتِي ~
 palliativ, müvəqqəti əlac
 – مُمَالِيعَةُ الْمَوْسَسَاتِ السَّيَّةِ müa-
 licə müəssisələri; مُمَالِيعَةُ الْخِدْمَاتِ السَّيَّةِ müa-
 licə xidmətləri
 – 1) عُلُوجٌ, أَغْلَاجٌ c. عَلَجٌ imansız, kafir; 2) ko-
 bud, qaba, qanmaz adam; *ikrah*. əlaltı
 – مُمَالِيعٌ 1. müalicə edən; المُطِيبُ müa-
 licə edən həkim; 2. həkim
 – 1) مُعَالِجَةٌ müalicə; 2) düzəltmə; 3) şərh,
 təhlil, həll etmək, işləyib hazırlama; 4) işlə-
 mə, emal etmək; المعادن ~ metal emalı
 عُلْسٌ pərinc (*Ərəbistanda buğda növü*)
 عُلُوشٌ c. غُلُوشٌ quzu (*Tunis*)
 I عَلَفَ (i) عَلَفَ 1) yedirtmək, yem vermək;
 2) kökəltmək; VII اِنْعَلَفَ kökəldilmək;
 VIII اِنْعَلَفَ yem yemək, yemlənmək
 – عَلَافَةٌ c. عَلَافٌ yem, alaf alverçisi
 – عَلَافٌ c. عَلَافٌ ot; yem; alaf; اخضر ~ yaşıl
 (tər) yem; جاف ~ quru yem; مُخْتَلِفٌ ~ müxtəlif
 yemlərdən hazırlanan yem qatışıqı, qatışıq
 yem
 – عَلَفٌ yem -i/-ı, yemlik, yem üçün ayrıl-
 mış; الْفُولُ yemlik paxla
 – عَلَافَةٌ c. عَلَفٌ yem; alaf
 – عَلَافَةٌ c. عَلَافٌ kökəldilən heyvan
 – عَلَافٌ kökəldilmiş
 – عَلَافٌ c. عَلَافٌ axur, yemqutusu, yemqabı,
 yemlik
 – عَلَافٌ c. عَلَافٌ tövlə, pəyə
 – عَلَافٌ kökəldilmiş, piyli
 I عَلَقَ (ə) عَلَقَ, عَلَاقَةٌ, عَلَقٌ 1) asılmaq; 2) yan
 almaq (*nəyə*); yapışmaq, bərk tutmaq (*nə-*

dən →); بالحباله ~ tora düşmək; 3) sevmək, bağlanmaq (*nəyə* →); ... بصرى ~ gözüm ... -a/-ə dikilmişdi; 4) boylu olmaq, hamilə olmaq (*kimdən* من); 5) başlamaq (*nə isə etməyə*); يقرأ ~ o, oxumağa başladı; II عَلَقَ 1) asmaq, keçirmək, ilişdirmək; bağlamaq; 2) asılı etmək (*nəyisə nədənsə* →, على); əlaqələndirmək (*nə ilə* →, على); 3) təxirə salmaq, uzatmaq (*məsələnin həllini və s.*); şərh etmək (*nəyi* على); 4) qeydlər yazmaq (*kitabda, əlyazması səhifəsinin qırağında*); ~ اهمية ~ qeyd kitabçasına yazmaq; ~ اهمية ~ əhəmiyyət vermək (*nəyə* على); ~ الآمال به ~ kiməsə-nəyəsə ümid bağlamaq; ~ للحمار ~ uzunqulağa yem vermək; IV أَعْلَقَ 1) asmaq, keçirtmək, ilişdirmək; 2) zəli qoymaq, zəli salmaq; V تَعَلَّقَ 1) asılmaq, sallanmaq; ~ حت ~ النفس: ~ الانفاس ~ 2) asılı olmaq (*nədən* →); 3) asılı qalmaq, sallanıb qalmaq; yapışmaq, bərk tutmaq (*nədən* →); 4) bağlılıq hiss etmək (*kimə-nəyə*), sevmək (*kimi-nəyi* →); ~ نفسه ~ üreyi kiməsə-nəyəsə bağlanmaq, daima kiminsə-nəyinsə haqqında fikirləşmək; 5) aid olmaq, xas olmaq (*nəyə* →); ... -a/-ə gəlincə

– 1) daha çox xas olan; 2) daha qiymətli, daha dəyərli; ~ هذا اهم ~ و ~ من ... bu, ...-dan/-dən daha əhəmiyyətli və daha qiymətlidir

– 1) əlaqə, asılılıq; 2) sədaqət, tərəfdarlıq, bağlılıq; sevgi, məhəbbət (*kimə-nəyə* →); 3) mənsubluq

– 1) izah etmək; 2) şərh etmək; izahedici qeydlər (*haşiyələrdə, səhi-fələrin qırağında*); 3) təxirə salma, uzatma, ləngitmə, yubatma, gecikdirmə; saxlama;

الحكم ~ hökmün icrasının saxlanması; 4) təliq (*xətt növü*)

– تَعْلِيْقٌ şərh; qeyd; təliqə (*müəyyən məsələ haqqında rəsmi izahat*)

– 1) əlaqə, münasibət; علاقات c. علاقات, علائق, علاقات mədəni əlaqələr; علاقات تجارية ticarət əlaqələri; علاقات دبلوماسية (سياسية) diplomatik münasibətlər; علاقات سببية səbəbiyyət əlaqələri; علاقات pis münasibətlər; علاقات الإنتاج istehsal münasibətləri; توثر قطع العلاقات münasibətlərdə gərginlik; العلاقات الدول ذات العلاقات (العلائق) əlaqələri kəsilməsi; əlaqədar dövlətlər (*hansıya məsələyə münasibətdə*), marağı olan dövlətlər; اقام علاقات mehriban qonşuluq münasibətləri qurmaq; bu, ...-a/-ə əlaqədar idi; 2) bağlılıq; 3) sevgi münasibəti; هو على ~ بها onunla əlaqəsi var

– علاقة c. علائق qayıq, sarğı; kəndir, ip (*asqı üçün istifadə oluna bilən hər şey*)

– علاقة c. ات ~ asılqan, paltarasan

– علاقة c. أغلاق qiymətli şey, daş-qaş, cava-hirat, qızıl-gümüş; ~ الكتاب kitab onun üçün ən qiymətli şeydir

– 1) cüvəllağı; 2) pas-siv pederast

– علاقة¹ topl. zəli

– علاقة² laxtalanmış qan

– علاقة¹ c. ات ~ zəli

– علاقة² qan laxtası

– علاقة¹ 1) kötəkləmə, kötəkləmə cəzası; علقه ~ يخطه onu kötəklədi

– علاقة¹ bağlılıq, əlaqə, münasibət

– علاقة² bir pay yem (*heyvan üçün*)

– علاقة balasını süd əmməyə buraxmayan diş dəvə

- عَلَاقٌ c. عَلَاقٌ 1) bir pay yem; 2) yem, alaf; عَلَاقَاتُ نباتات yemlik bitkilər
- عَلَاقَةٌ yem; جَاقَةٌ ~ quru yem
- عَلَاقٌ topl. itburnu; çaqqal gavalısı; bö-yürtkən; هَامِجٌ. ~ توت moruq
- عَلَاقَةٌ c. اِتْ – itburnu kolu
- عَلَاقٌ plankton
- عَلَاقٌ asılı olan (nədən →); aid olan (nəyə →); toxunan (nəyə →)
- مُعَلِّقَاتٌ c. ləvazimat; البيت ~ ev əşyaları
- مُعَلِّقٌ c. مَعَالِيقٌ 1) dil; 2) iç, içalat
- مُعَلِّقٌ 1) təxirə salınmış, gecikdirilmiş, həll edilməmiş, həlli uzadılmış (məsələ); 2) asılı olan (nədən →); 3) bərkidilmiş, bağ-lanılmış; asılmış; asma; ~ جسر asma körpü; ~ şərh edilmiş, qeydlərlə verilmiş; عليه ~ şərh edilmiş, qeydlərlə verilmiş; الحياة ~ müəlləqə (ərinin yaxınlıq etmədiyi, talağını da vermədiyi qadın)
- مُعَلِّقٌ icmalçı, şərhçi; الاذاعي ~ radio şərhçisi; السياسي ~ siyasi icmalçı; الصحفي ~ qəzet şərhçisi
- مُعَلِّقَةٌ c. اِتْ – müəlləqə (cahiliyyət dövrü ərəbləri arasında məşhur olan yeddi poetik asərdən biri)
- مُعَلِّقَةٌ c. مَعَالِيقٌ qasıq (müq. et ملعقة)
- عَلَاقٌ c. عَلَاقٌ bot. əlqəm (acı meyvəli çöl bitkisi); صَارَحَ بِالْحَقِيقَةِ وَلَوْ كَانَتْ فِي مَرَارَةٍ ~ macaz. acı da olsa, həqiqəti demək
- I عَلَاقٌ (u) عَلَاقٌ 1) çeynəmək; gəmirmək; çırt-lamaq; 2) naqqallıq etmək, boşboğazlıq et-mək, çərən-ləmək
- عَلَاقٌ 1) saqqızsatən; 2) çərənçi, naqqal
- عَلَاقٌ çərənçilik, naqqallıq, boşboğazlıq
- عَلَاقٌ c. عَلَاقٌ mastika; şingilə
- عَلَاقٌ saqqız

I عَلَمٌ (u) عَلَمٌ işarə, nişan qoyma (nə üzərində عَلَمٌ (ə) عَلَمٌ 1) bilmək (nəyi), bilən olmaq, xəbərdar olmaq (nədən təs. h. yaxud →); وَلِيَعْلَمَ مَنْ لَمْ يَعْلَمْ مَا حَدَثَ qoy nə baş verdiyini bilməyən bilsin; (اينها) يعلم الله اين هي (اينها) 2) anlamaq, başa düşmək (nəyi təs. h. yaxud →); عَلَمٌ أَنْ... II عَلَمٌ 1) öyrətmək, oxut-maq, dərc vermək; 2) göstəriş vermək, tə-limatlandırmaq; هَذَا دَرَسًا لَنْ يَنْسَاهَا ona elə bir dərs verib ki, heç vaxt unutmaz; 3) işarə, ni-şan, əlamət qoymaq (nə üzərində عَلَمٌ (ə) عَلَمٌ IV عَلَمٌ xəbər vermək, xəbərdar etmək, məlumat-landırmaq (nə barədə təs. h. yaxud →); bil-dirmək, elan etmək (nə barədə →); V عَلَمٌ oxumaq, öyrənmək; təhsil almaq; VI عَلَمٌ özünü bilən, alim göstərmək; özünü alim kimi qələmə vermək; X اسْتَعْلَمَ soruşub bil-mək, öyrənib bilmək, xəbər tutmaq (nə ba-rədə عَلَمٌ (ə) عَلَمٌ

– اسْتَعْلَمَ c. اِتْ – soruşub bilmə, öyrənib bil-mə, xəbərdar edilmə, məlumat verilmə; ara-yış; مَكْتَبُ الْقَلَمِ (مَكْتَبُ) arayış bürosu

– اِعْلَامٌ c. اِتْ – xəbərdar etmə, bildirmə; bil-diriş; məlumat; informasiya; وزارة ~ in-formasiya nazirliyi; اجهزة ~ informasiya orqanları; هُوق. ~ شرعى qərar, hökm

– اِعْلَامِيّ ~ informasiya -i/-1

– عَلَمٌ daha yaxşı bilən; !~ والله Allah daha yaxşı bilir! (bir xəbərin mötəbərliyinə şübhə olanda belə deyirlər)

– اَعْلَامٌ c. اَعْلَامٌ yolqırağı nişan, göstərici dirək

– اَعْلَامٌ böyük alim

– اَعْلَامٌ təhsil

oriyentir, səmt göstərən nişan; الاستفهام ~ sual

به ~ onun bu işdən xəbəri var, o
 bunu bilir; 2) elm, nəzəriyyə; ~ اهل elm
 adamları; ~ الارض tələbə; ~
 ~ الاجتماع geologiya; ~ الاجتماع
 ~ الاخلاق sosiologiya; ~
 ~ الحيوان etika; ~ الجراثيم bakteriologyiya;
 ~ الانساب zoologiya; ~ الاحياء
 ~ الانسان biologiya; ~
 ~ الدراسات المصرية antropologiya;
 ~ القديمة misirşünaslıq;
 ~ المعادن mineralogiya; ~ النبات
 ~ اللغة botanika; ~
 ~ الاصوات yaxud ~ مخارج الحروف
 ~ الشعب fonetika; ~ الكتب
 ~ bibliogra

fīya; العلوم العسكرية hərbi elmlər; العلوم البشرية humanitar elmlər; العلوم الخفية mistik təsəvvürlərlə bağlı elmlər; علوم العرب ərəb dili elmləri (*morfologiya, sintaksis, üslub nəzəriyyəsi, poetika, bələğət elmi, natiqlik məharəti*); نَظَرٌ və عملاً nəzəri və praktiki olaraq; الرمل qum üzərində fala baxma

– طلب ~ çağırış və-rəqəsi; التسليم ~ malyolasalma barədə bildiriş; 2) yazı; الوصول ~ malın alınması barədə qəbz; خبر ~ qəbz

– عَلَمَانِيٌّ 1. 1) mülki; 2) dünyəvi; 2. 1) əhli-dünya; 2) dünyəvi insan

– عِلْمِيٌّ 1) elmi; ~ qeyri-elmi; الجمعية a) təhsil haqqında sənəd; b) elmi ixtisas; 2) nəzəri – علمية elmilik; ~ لا qeyri-elmilik

– عَلِيمٌ 1) bilən, xəbərdar olan; 2) müdrik; hər şeyi bilən (*Allah*)

– مُتَعَلِّمٌ 1. oxuyan, təhsil alan; təlim keçmiş; tərbiyəli; savadlı; كُلُّ حَاجَةٍ ~ hər şeyi bilən; 2. şagird; السَّوْنُ ziyalıları

– مَعْلَمٌ 1) nişan; 2) əlamət; المعالم واضح aydın, ifadəli; 3) yolqırağı dirək, nişan ağacı; 4) iz, əsər; معالم الجنایة cinayətin izləri; 5) c. görkəm, sima; xarakter, xarakterik cizgilər, xüsusiyyətlər; görməli yerlər

– مَعْلَمٌ 1) nişanlanmış, qeyd edilmiş; 2) təlim keçmiş; savadlı

– مُعَلِّمٌ 1. öyrədən; 2. 1) müəllim; مدرسة المُعَلِّمِلَرِ müəllimlər məktəbi, seminariyası; 2) usta; 3) sahib, yiyə, ağa

– مُعَلِّمَةٌ c. اَتَتْ qadın müəllim, müəllimə; مدرسة المُعَلِّمِلَرِ qadın müəllimlər məktəbi, seminariyası

– اَتَتْ c. مُعَلِّمَةٌ – ensiklopediya

– مَعْلَمِيٌّ 1. ensiklopedik; 2. ensiklopedist

– مُعَلِّمِيَّةٌ müəllimlik, ustalıq

– مَعْلُومٌ 1. məlum; ... اَنْ مələumdur ki...; a) هَمْچُ gram. felin məlum forması; b) رِيَّاز. məlum ədəd, verilmiş; 2. خَالِقُ دِل. əlbəttə, aydındır, oldu

– مَعْلُومٌ c. مَعَالِيْمٌ haqq; qonorar

– مَعْلُومَةٌ c. اَتَتْ – məlumat, informasiya

– مَعْلُومِيَّةٌ bilgi, xəbərdar olma, məlumatlılıq; اَذْكُرْهُ لِّلْ – bunu məlumat üçün qeyd edirəm

1) اَعْلَنَ (i) عَنِ yaxud عَلَنَ , عَلَانِيَّةً (u) عَلَنَ I aydın, aşkar, açıq olmaq; 2) məlum olmaq; III عَلَنَ xəbər vermək, açıqlamaq, açıb bildirmək; IV اَعْلَنَ 1) elan etmək, yaymaq; nəşr etmək, bildiriş vermək (*nə barədə*); عَنْ الطَّوَارِئِ ~ fəvqəladə vəziyyət elan etmək; التَّعْبِئَةُ ~ səfərbərlik, orduya çağırış elan etmək; الْحَرْبُ ~ müharibə elan etmək (*kimə*); 2) məhkəməyə çağırmaq (*məhkəmə orqanları haqqında*); X اِسْتَعْلَنَ 1) elan edilmək, açıqlanmaq; 2) məlum olmaq

– اِعْلَانٌ 1) yayma, nəşr etmək; 2) elan etmə, bildirmə; الْحَرْبُ ~ müharibə elan etmək; الْمُحْكَمَةُ ~ məhkəməyə çağırış; 3) afişa, plakat, elan; اَعْلَانٌ لَوْحَةٌ عرض الاعلانات elanlar lövhəsi – 1) اَعْلَانِيَّةٌ aydınlıq, açıqlıq; 2) aşkarlıq; يَخُودُ عَلَانِيَّةً ~ açıq-aşkar, hamının gözü qabağında

– فُلَانٌ: بَاخْ عَلَانٌ

– 1) اَعْلَانٌ aydınlıq, açıqlıq, aşkarlıq; لَا أَشْكَرُ, aydın şəkildə

– غُلْنَةٌ yayan, açıb deyən (*sirləri*)

– 1) اَعْلَانٌ açıq, aşkar; جُلْسَةٌ أَشْكَرُ açıq iclas; اَلْمَزَادُ هَرَّرَاق, müzayidə, auksion; 2) leqal; أَشْكَرُ أَشْكَرُ, leqal olaraq

– عَلْنِيَّةً açıqlıq, aşkarlıq; عَلْنِيَّةً açıq-aşkar, açıqcasına

– مُعْلَنٌ elan edən

عُزْلَةٌ zool. maral (*erkək*)

I عَلَا (علو) 1) uca olmaq, ucalmaq, yüksəlmək, özünü (–) üstün tutmaq, özünə layiq bilməmək (*nə isə etməyi* –); 2) bərk, uca olmaq (*səs*); 3) üstün olmaq (*boyda, gücdə*); üstün gəlmək (*kimə* عن); 4) qalxmaq; 5) çulğamaq, basmaq (*nəyisə*), oturmaq (*nəyinsə üstünə*), görünmək (*nəyinsə üstündə*); علا صامولة الصدا qaykanı pas basdı; onun üzündə təəcüb ifadəsi göründü; علت سئه o, yaşa doldu; علا uca, yüksək olmaq, ucalmaq, yüksəlmək; II عَلَّى qaldırmaq, ucaltmaq, yüksəltmək; III عَلَّى ucaltmaq (*səsinə*); IV عَلَّى qaldırmaq, ucaltmaq, yüksəltmək; V عَلَّى 1) uca, yüksək olmaq; qalxmaq; 2) təkəbbür etmək; VI عَلَّى 1) uca, yüksək olmaq; ucadan gəlmək (*səs*); qalxmaq, ucalmaq, yüksəlmək; ~ Allah-təala!; 2) təkəbbür etmək, lovğalanmaq; ~ عن قبول شيء təkəbbüründən nəyisə qəbul etməmək; ~ عَلَّ! gəl!; ~ عَلَّ! yaxın gəl!; ~ عَلَّ! gəlin fikirləşək; VIII عَلَّى 1) çıxmaq, qalxmaq (*nəyinsə üstünə*); 2) oturmaq, yer tutmaq; ~ العرش taxta çıxmaq, taxta oturmaq; ~ الكرسي oturacaqları tutmaq; 3) qaldırmaq (*nəyi* –) başını qaldırmaq; X عَلَّى 1) qalxmaq, ucalmaq, yüksəlmək; uca olmaq, əlçatmaz olmaq; 2) təkəbbür etmək; üstünlüyə malik olmaq (*kimin üzərində* على); 3) uca, yüksək hesab etmək; 4) yüksək məqam tutmaq

– اِسْتَعْلَا 1) ucalıq, yüksəklik, böyüklük; üstünlük; 2) təkəbbür, lovğalıq, qürur; *fon.*

velyarlaşıma (ط, ض, ص) *samitlərini tələffüz edərkən dil arxasının qaldırılması, arxa damağa və ya yumşaq damağa yaxınlaşdırılması*)

– اَعَالٍ c. 1) yuxarılar, yuxarı axar (*çayın*); 2) zirvələr (*dağların*)

– اِعْتَلَا qalxma, çıxma (*məs., taxta-taca*); tutma (*yer*)

– اِعْلَا qaldırma, yüksəltmə, ucaltma; *kim.* sublimasiya

– اَعَالٍ c. 1) ən yüksək, ən uca; اَعَالٍ yuxarıda; اَعَالٍ مذكور yuxarıda adı çəkilən; yuxarıda göstərilən; اَعَالٍ çayın yuxarı axarı; اَعَالٍ ölkənin yüksəklikləri; 2) ali; اَعَالٍ ali baş komandan; اَعَالٍ ali komandanlıq; اَعَالٍ ali məhkəmə; اَعَالٍ من ~ yuxarıdan aşağı, təpədən dırnağa qədər; 3) ən uca, ən yüksək, ən bərk (*səs*); اَعَالٍ bərkdən, ucadan

– اَعَالٍ 1) yüksəklik, yüksəliş; yüksəklik; 2) qürur, təkəbbür, təşəxxüs, lovğalıq; اَعَالٍ kiminləsə təkəbbürlə davranmaq, kiməsə təşəxxüs satmaq

– اَعَالٍ yüksəltmə, qaldırma

– اَعَالٍ *xalq dil.* ali, əla, çox gözəl, birinci dərəcəli; اَعَالٍ ~ ən yaxşı, əla; اَعَالٍ onun əhvalı əladır

– اَعَالٍ q. 1) ali, uca; yüksək, hündür; اَعَالٍ yüksək Asuan bəndi; اَعَالٍ yuxarı, yuxarıya, yuxarıda; اَعَالٍ tar. Babi-Ali; 2) görkəmli; 3) *həmç.* اَعَالٍ tanınmış; 4) bərk, gurultulu (*səs*); اَعَالٍ *yaxud* اَعَالٍ bərkdən, uca səsle; اَعَالٍ *yaxud* اَعَالٍ alt-üst etmək

– اَعَالٍ yuxarı hissə, üst (*nəyinsə*); اَعَالٍ yuxarıdan, üstündən; ... نظر من اَعَالٍ ... yu-

xarıdan baxmaq; علّٰی yuxarıdan düş-mək

– علّٰی yüksəklik, ucalıq; zirvə; yüksək məqam; ...الى yuxarıdan baxmaq

– علّٰی zindan

– علّٰی علّٰی, علّٰی علّٰی; علّٰی علّٰی buna əlavə olaraq

– علّٰی yüksəklik, ucalıq; yuxarı hədd; الكعب ~

a) ad-san, əsillik; yüksək məqam; şan-şöhrət; b) istedad; qabiliyyət

– علّٰی 1. 1) səmavi; 2) tar. Məhəmməd Əli -i/-1; Məhəmməd Əli sülaləsi; 2. ələvi, Əli tərəfdarı; علّٰی c. ələvilər (ifrat şiə məzhəbinin ardıcılıarı, Suriyada həm də nüseyrilər kimi tanınırlar)

– علّٰی ülvî

– علّٰی 1) üstündə; ظهر الفرس ~ at belində; ظهر الباهرة ~ gəmidə; متن الطائرة ~ təyyarədə; قام من ~ kamançada çalmaq; ~ الكمان ~ o, iki qisimdən ibarətdir; كیسە onun hesabına, onun pulu ilə; müh. debet; السلام ~! salammünəleyküm, salammünəleyküm, salam olsun sizlərə; 2) altında الموسیقی ~ musiqi sədaları altında rəqs etmək; 3) ilə; ...~.ilə borc vermək; 4) yanına; هم ~ onların yanına girmək; 5) əleyhinə, qarşı; هذا الرجل ~ o bu adama qarşı onlara kömək edirdi; خرجوا عليه ~ onlar onun əleyhinə çıxdılar; ليس معنا فهو علينا ~ kim bizimlə deyilsə, bizim əleyhimizədir; الحقّ عليك ~ sən haqlı deyilsən; 6) qırağında, ətrafında, başında; النار ~ onlar tonqalın ətrafında oturmuşdular; 7) uyğun olaraq, əsasən, üzrə, görə; القياس ~ ölçüyə görə; ارادته ~

iradəsinə əsasən; عاداته ~ adəti üzrə; ...~. هذه الطريقة ~ elə ki...; ~ النهو الذى...; ~ bu yolla; بناءً ~ buna əsasən; حسب ~ uyğun olaraq; ما يقال ~ deyilənə görə; ما نعلم ~ bildiyimizə görə; (يظهر) ~ görün-üyü kimi, görünür ki...

– علّٰی ülvilik; böyüklük, ləyaqət; şan-şöhrət

– علّٰی 1. yüksək, uca, ülvî; görkəmli;

2. c. ~ القوم ~ cəmiyyətin seçilmişləri, seçilmişləri; ~ cəmiyyətin seçilmişləri, qaymaqları

– علّٰی 2. xüs. ad k. Əli; ~ səxavətli adam

– علّٰی 1) səma, göy; din. empirey; ərş;

2) yüksəklik, ucalıq

– علّٰی mansarda; بنى العاللىّ c. علّٰی, علّٰی

– علّٰی xam xəyala düşmək

– علّٰی din. empirey, ərş

– علّٰی qalxan, ucalan, yüksələn;

– علّٰی, hündür, uca

– علّٰی fon. velyarlaşmış, dil arxasının qaldırılması ilə tələffüz edilmiş (bax استعلاء)

– علّٰی q. yüksək, uca, əlçatmaz

– علّٰی c. معال yüksək keyfiyyət; üstünlük; xidmət; صاحب المعالى zati-ali, cənabi-ali (baş nazirdən başqa bütün nazirlərə müraciət edilərkən işlədilan ünvan)

– علّٰی a) ərş, yüksək, uca; القدح ~ ərş böyük uduş gətirən (meysirdə – qumarda) ox;

b) birinci yer

– علّٰی 1) başlıq qoymaq, sərlövhə vermək;

2) ünvan yazmaq (müq. et عَنّٰی)

– علّٰی 1) ünvan; 2) başlıq, sərlövhə

– علّٰی q. bax: عَمَّ

– علّٰی q. bax: عَمَّ عليه السلام! = عَمَّ (salam olsun ona!)

– علّٰی bax: عَمَّ = (عن + م) عَمَّ

I عَمَّ (a/u) عُمُومٌ ümumi, yayılmış olmaq; hamıya aid olmaq, şamil edilmək; əhatə etmək, bürümək; عَمَّ السكون sükut çökdü, bürüdü; II عَمَّ 1) ümumi etmək, ümumiləşdirmək; hamıya şamil etmək; 2) yaymaq, nəşr etmək; populyarlaşdırmaq; hamının başa düşəcəyi şəkildə ifadə etmək; 3) əmmamə geyindirmək (*kimə*); V نَعَمَ 1) ümumiləşmək; 2) yayılmaq, nəşr edilmək; 3) əmmamə geymək, əmmamə qoymaq; VIII عَمَّ əmmamə geymək, əmmamə qoymaq

– عَمَّ ən ümumi; عَمَّ الأغلِبْ əksər hallarda

– عَمَّ التَّعْمِيمَ 1) hamının malı etmə, ümumiləşdirmək; ümumiliklə tətbiq etmək; عَمَّ الكهرباء ~ elektrifikasiş; 2) yayma, nəşr etmək, populyarlaşdırma, hamının başa düşdüyü şəkildə ifadə etmək, hamıya çatdırma

– عَمَّ التَّعْمِيمَ اتَّ – təminnamə, sirkulyar, direktiv, göstəriş, əmr, sərəncam; عَمَّ أصدر ~ təminnamə çıxarmaq, sərəncam vermək

– عَمَّ المؤتمر الـ 1) ümumi; ümumxalq -i/-ı; عَمَّ القاعة الـ ümumi ümumərəb konqresi; عَمَّ القاعدة الـ ümumi qayda; عَمَّ الخاصَّ الـ bunu hamı bilir; عَمَّ المصلحة الـ yaxud عَمَّ الصالح الـ ümumi rifah; 2) ictimai; عَمَّ الأعمال الـ ictimai işlər; عَمَّ الأمن الـ ictimai təhlükəsizlik; عَمَّ النظام الـ ictimai asayiş; عَمَّ الرأي الـ ictimai rəy; 3) yayılmış; 4) baş (*sif.*); عَمَّ baş katib; عَمَّ القنصل الـ baş konsul; عَمَّ baş müdir; عَمَّ اللجنة الـ bütövlükdə komissiya, komissiyanın plenumu; عَمَّ القيادة الـ baş komandanlıq; 5) dövlət -i/-ı; عَمَّ القانون الـ 1) dövlət hüququ; عَمَّ النظام الـ dövlət quruluşu; عَمَّ الدَّيْن الـ dövlət borcu; عَمَّ المدرسة الـ dövlət məktəbi; عَمَّ الضريبة الـ dövlət vergisi

– عَمَّ عَوَامٌ 1) umilik; 2) kütlə, xalq; عَمَّ الناس ~ sadə xalq; عَمَّ ümumiyyətlə; عَمَّ ... خاصة ... və xüsusilə; عَمَّ اليوم bütün günü

– عَمَّ 1. 1) xalq -i/-ı; عَمَّ اللغة الـ xalq dili, dialekt; 2) kütləvi; 3) vulqar, bayağı, şit, kobud; 4) adi; 2. adi insan

– عَمَّ vulqarizm (*ədəbi dildə işlənən qeyri-ədəbi, kobud söz və ifadələr*); عَمَّ الخالq dili, dialekt

– عَمَّ 1) əmi; عَمَّ ابن الـ a) əmi-oğlu; b) ər; عَمَّ بنت الـ a) əmiqızı; b) həyat yoldaşı; 2) qayınata; عَمَّ زوجة الـ əmidostu, əmi-arvadı

– عَمَّ عن (عن+ما) bax: عَمَّ

– عَمَّ عَمَائِمُ əmmamə, baş sarğısı, çalma

– عَمَّ عن (عن+من) عَمَّنْ

– عَمَّ ات - bibi, əmmə; عَمَّ ابن الـ bibioğlu; عَمَّ ابنة الـ bibiqızı

– عَمَّ عَمَمُ əmmamə, baş sarğısı, çalma

– عَمَّ 1. 1) ümumilik, birlik; 2) universal; 2. ümum, hamı, hamısı; camaat, xalq; عَمَّ ümumən, ümumiyyətlə

– عَمَّ عُمُومٌ əmilik

– عَمَّ 1) ümumi; عَمَّ ا) ümumi iclas; b) plenar iclas; 2) universal; 3) kütləvi; عَمَّ دار الكتب الـ kütləvi kitabxana; 4) ictimai; عَمَّ ا) ictimai işlər

– عَمَّ عُمُومِيَّاتٌ c. ümumi məsələlər

– عَمَّ عُمُومِيَّةٌ əmi tərəfdən qohumluq

– عَمَّ adi insan, sadə insan

– عَمَّ 1) ümumi, hamıya aid olan; üstün-
lük təşkil edən; 2) universal

– عَمَّ عُمُومٌ əmmaməli

– عَمَّ عَوَامٌ c. avam camaat, sadə xalq

I عَمَد (i) عَمَد 1) dayaq vurmaq, dayaq vermək; dayaq vurub saxlamaq; 2) yola düşmək, yollanmaq (*hara* الى); 3) niyyətində olmaq; can atmaq (*nəyə* الى); 4) müraciət etmək, əl atmaq (*nəyə*), istifadə etmək, faydalanmaq (*nədən* الى); 5) başlamaq, girişmək (*nəyə* الى); 6) *xrist.* vəftiz etmək, xaç suyuna salmaq (*kupeldə – tasda*); II عَمَد *xrist.* vəftiz etmək, xaç suyuna salmaq (*kupeldə – tasda*); IV عَمَد dayaq vurmaq, dayaq vurub saxlamaq; V عَمَد 1) qəsdən etmək, bilərəkdən, bilə-bilə etmək; 2) qəsdində olmaq, niyyətində olmaq; 3) vəftiz etmək, xaç suyuna salmaq (*kupeldə – tasda*); VIII عَمَد 1) inanmaq (*nəyə*), etimad etmək, etibar etmək (*kimə təs. h. yaxud* على الذات); ~ özünə arxalanmaq, bel bağlamaq; 2) qərara gəlmək, qərar vermək (*nəyə* على); 3) əsaslanmaq, söykənmək (*nəyə* على); rəhbər tutmaq (*nəyə* على); 4) təsdiq etmək, icazə vermək (*nəyə* على); imzalayıb, möhür vurub təsdiq etmək; *dip.* akkreditə etmək (*yanında ... لدى*); 5) pul buraxmaq, pul ayırmaq, pul təxsis etmək, kredit açmaq (*nə üçün* لـ); 6) vəftiz etmə, xaç suyuna salmaq (*tasda*)

– عَمَد 1) etimad, inam, etibar; عدم ~ etimadsızlıq, inamsızlıq; وثائق ~ man-datlar; على الذات ~ etimadnamələr; على النفس *yaxud* ~ özünə inam; على الغير ~ başqalarına bel bağlama; 2) dayaq;...على ~ a/-ə söykənərək; 3) təsdiq etmə, icazə vermə; 4) vəsait buraxma; kredit; فتح ~ kredit açmaq; اعتمادات ذات الأجل الطويلة (القصيرة) ~ uzunmüddətli (*qısamüddətli*) kreditlər; ~ əlavə kredit; 5) *həmç.* خطاب ~ قائم لا يقبل الالغام; *maliy.* akkreditiv; (كتاب) ~

geri çağırılmayan akkreditiv; مستند ~ təsdiq edilmiş

– عَمَد niyyət, qəsd, qərəz; بـ qəsdən, qərəzlə

– عَمَد qəsdən, qərəzlə edilən; bilərəkdən edilən

– عَمَد = عَوَامِيْدُ c. عَامُوْدُ

– عَمُوْدِي = عَامُوْدِي

– عَمَد¹ vəftiz etmə, xaç suyuna salmaq (*kupeldə – tasda*)

– عَمَد² c. عَمَد 1) dirək; dayaq; 2) dorağacı;

3) sütun

– عَمَادَة 1) imadə (*kəndxudalıq*); 2) dekanlıq (*vəzifə*); 3) dekanlıq (*fakültə rəhbərliyi*); ~ كلية الآداب ~ ədəbiyyat fakültəsinin dekanlığı

– عَمَد¹ niyyət, qəsd, qərəz; ~ عن *yaxud* بـ qəsdən, qərəzlə; ~ على qərəzsiz, özündən asılı olmayaraq

– عَمَد² qəsdən, qərəzlə edilən

– عَمَد¹ əsas, dayaq, təməl

– عَمَد² c. عَمَد 1) ömdə (*kəndxuda*); ~ المدينة ~ şəhər bələdiyyə rəisi; 2) ömdiyə (*ömdəyə tabe bölgə*)

– عَمَدَان , أَعْمِدَة c. عَمُوْدُ 1) dirək; 2) dor; şüvül, uzun ağac; 3) sütun (*binada*); 4) sütun (*qəzetdə*); 5) vertikal, şaquli xətt, dik xətt; *riyaz.* perpendikulyar; perpendikulyar xətt endirmək; 6) başlıca hissə (*nəyinsə*); ~ الفقري ~ onurğa, bel sütunu; ~ الشوكي ~ bel sümüyü

– عَمُوْدِي sütun şəklində olan; şaquli; vertikal; perpendikulyar; طائرة ~ helikopter, vertolyot

– عَمُوْدِيَّة *riyaz.* ordinata

– عَمُوْدِيَّة = عَمُوْدِيَّة

– عَمَدَاء c. عَمِيْد 1) başçı, ağsaqqal, duayen; ~ الهيئة السياسية ~ diplomatik korpusun başçısı;

المراسلين ~ müxbirlərin başçısı; 2) *həmç*. الكلية ~ dekan; *həmç*. الجامعة ~ rektor; 3) *hərb*. briqadir; 3-cü dərəcəli kapitan; general (*İraq*)

– مُعْتَمِدٌ qəsdən edilən, qərəzlə edilən

– مُعْتَمِدٌ 1. 1) etimadlı, etibarlı, inanılan, bel bağlanıla bilən (عليه); təsdiq edilmiş (*sənəd*); etimad göstərilmiş; 2) akkreditə edilmiş, təyin edilmiş; 2. nümayəndə, təmsilçi; سياسي ~ diplomatik nümayəndə, təmsilçi

– مُعْتَمِدٌ etimad edən, etibar edən, inanan, bel bağlayan, əsaslanan (*nəyə* علي); asılı olan (*nədən* على)

– مُعْتَمِدِيَّةٌ c. ات. – nümayəndəlik

– مُعْتَمِدَانٌ *xrist*. vəftiz edən, xaç suyuna salan; يوحنا الـ Vəftizçi (*xaç suyuna salan*) Yəhya

– مُعْتَمِدِيَّةٌ vəftiz etmə, xaç suyuna salma (*ayın*)

I عَمَرٌ (u) عَمَرَانٌ, عَمَارَةٌ 1) məskunlaşmaq (*kim tərəfindən* →), doldurmaq (*nə ilə* →); 2) sakin olmaq, məskən salmaq, yaşamaq, yerləşmək; 3) xoşbəxt, firavan yaşamaq, səfa sürmək; 4) tikmək, abadlaşdırmaq; 5) uzun ömür sürmək; II عَمَرَ 1) yerləşdirmək, məskun etmək, boş yerlərə əhali köçürüb şenlikləşdirmək; 2) istifadəyə vermək, becərmək, əkinə salmaq (*torpağı*); 3) bərpa etmək, təmir etmək; 4) tikmək, tikib abad etmək, abadlaşdırmaq (*şəhəri*); 5) mədəniyyət yaymaq; 6) doldurmaq (*tüfəngi, qəlyanı*); المصباح ~ lampanı doldurmaq; 7) ömrünü uzun etmək (*Allah haqqında*); *məch*. uzunömürlü olmaq, uzun ömür sürmək; عَمِرَ إلى التسعين *məch*. o doxsana qədər yaşadı; IV أَعَمَرَ 1) yerləşdirmək, boş yerlərə əhali köçürüb məskunlaşdırmaq;

2) bərpa etmək, yenidən qurmaq (*binanı*); V تَعَمَّرَ firavan yaşamaq; səfa sürmək; uzun ömür sürmək; VIII إَعْتَمَرَ 1) ümrə (*kiçik həcc*) etmək (*bax*: عُمَرَة); 2) başını örtmək, sarımaq, bağlamaq (*nə ilə* →); بالكوفيّة ~ başını kufiyyə ilə sarımaq (*bax*: كُوفِيَّة); بعمامة ~ əmmamə, çalma geymək; 3) ziyarət etmək (*bir yeri*), gedib-gəlmək (*məs., klub*); X اسْتَعَمَرَ yerləşdirmək (*harada* في), köçürmək, məskun etmək, müstəmləkəyə çevirmək

– اسْتَعْمَارٌ 1) məskunlaşdırma, müstəmləkəyə çevirmə; müstəmləkə; neo-müstəmləkəçilik; 2) imperializm; سياسة الـ imperializm siyasəti; عصر الـ imperializm dövrü

– اسْتَعْمَارِيٌّ 1. 1) müstəmləkəçilik -i/-ı; 2) imperialist -i/-ı; 2. imperialist (*isim*)

– تَغْمِيرٌ 1) mənimsəmə, istifadə etmək, əkmə, becərmə; الصحارى ~ səhraların mənimsənilməsi, bəşənilməsi; 2) qurma, inşa etmək; quruculuq; المدينة إعادة الـ şəhərin yenidən qurulması; ببناءك الـ والانشاء الدوليّ bəynəlxalq bərpa və yenidənqurma bankı; 3) doldurma (*tüfəngi, tənəkini*)

– تَغْمِيرَةٌ c. ات. – 1) güllə; 2) doldurma (*tənəkini*); 3) doldurulmuş tənəki

– اِعْمَارٌ 1) məskunlaşmış, coşub-qaynayan; dolu (*nə ilə* →); الجيب ~ *məcaz*. varlı, zəngin; 2) əkilmiş, becərilmiş; çiçəklənən; 3) əla, çox yaxşı

– عَوَامِرٌ c. عَامِرَةٌ q. عَمَّارٌ c. عَامِرٌ cin, damdabaca (*xurafat*); البيت ~ evdə yaşayan ilan; ~ ام kaftar, gərəşən

– اِعْمَارٌ 1) becərilmiş torpaq, ərazi; üzərində evlər və tikililər olan torpaq (*ərazi*);

2) tikinti, quruculuq; 3) həyat, yaşayış əlamətləri; فيه هناك خراب لا ~ orada ancaq xarabalıqlar vardır, heç bir həyat əlaməti yoxdur; 4) mədəniyyət

– عَمَرٌ² salamlama; ~ ليس بينهم onların münasibətləri yaxşı deyil

– عَمَرٌ ümrəni (kiçik həcc) yerinə yetirən adam (bax: عَمْرٌ)

– عَمَارٌ c. عَمَائِرُ eskadra

– عَمَارَةٌ c. عِمَارَاتٌ 1) əhali sıxlığı;

2) əkilmiş torpaq; 3) tikinti, quruculuq; ~ فنّ (صناعة) ال memarlıq; ال قسم tikinti bölümü; 4) bina, tikili; 5) qəbilə, nəsil

– عَمَرٌ 1) həyat; لسي canıma and olsun!; لعمرى sənin canına and olsun!; الله Allah haqqı!; 2) yaş

– عَمَرٌ yaylıq (qadına məxsus)

– عَمَرٌ 1) həyat; 2) yaş; ذوات الين ~ك كم amfibiya; ~ نصف nimdəş, geyinilmiş; الله ي طول ~ك! Allah ömrünü uzun etsin! (dilançinin təşəkkür üçün dediyi söz); o, sənə çox yaşamağı əta edib!

– عَمَرٌ xüs.ad. Ömər

– عَمْرَانٌ 1) əkmə, becərmə; 2) əhalinin sıxlığı; 3) sivilizasiya, mədəniyyət

– عَمْرَانِيٌّ mədəni; mədəni məqsədlər üçün nəzərdə tutulmuş

– عَمْرَةٌ¹ baş örtüyü; çalma

– عَمْرَةٌ² təmiz; جسيمة ~ əsaslı təmir

– عَمْرٌ c. عُمْرٌ ümrə, kiçik həcc ziyarəti (zilhicə ayının 8, 9 və 10-u çıxmaq şərtilə istənilən zaman Məkkə şəhərinə ziyarət); عُمْرٌ ال ümrə ziyarəti etmək

– عَمْرٌ xüs.ad. Əmr; ~ هو کو او ~ artıq bir şeydir

– عُمْرِيٌّ fiqh. ömürlük mülkiyyət ixtiyarının verilməsi

– عُمُورٌ əhalisi həddindən artıq olan

– عُمَيْرٌ əl (ovuc); ال جلد bax: جِلْدٌ¹

– مُسْتَعْمِرٌ 1. 1) müstəmləkəyə çevirən;

2) imperialist -i/-i; 2. 1) müstəmləkəçi;

2) imperialist

– مُسْتَعْمِرَةٌ c. ات. – müstəmləkə; koloniya;

وزارة المستعمرات koloniyalar nazirliyi

– مِعْمَارٌ tikən; inşaatçı; memar; ال فنّ me-marlıq

– مِعْمَارِيٌّ 1. tikinti -i/i; memarlıq -i/i; ~ رسم

memarlıq çertyoju; ~ ذراعٌ bax: ذراعٌ 2. tikən; inşaatçı; ~ مهندس arxitektör

– مُعَمَّرٌ 1) çoxyaşayan; uzunömürlü; çox qoca; 2) bərpa edilmiş, təmir edilmiş

– مُعَمَّرٌ 1. müstəmləkəçi; 2. kolonist

– مَعْمُورٌ 1) əkilmiş, becərilmiş (torpaq haqqında); 2) məskunlaşmış; ال وة ya ال yer kürəsi, aləm

I عَمِشَ (ə) عَمَشَ zəif olmaq (görmə qabiliyyəti); 2) yaşarmaq (gözlər haqqında)

– عَمَشَ q. عَمَشَاءُ c. عَمَشَ görmə qabiliyyəti zəif olan; korus

(عص) II عَمَصَ irinləmək, çirk gəlmək (göz haqqında)

– عَمَصَ q. عَمَصَاءُ c. عَمَصَ gözlərindən çirk gələn

– عَمَاصٌ çirk, irin (gözdən axan)

I عَمَقَ (u) عَمَقَ dərin olmaq; II عَمَقَ dərin etmək, dərinləşdirmək; ~ الله قبره! Allah rəhmət eləsin! Ruhu şad olsun!; IV أَعَمَقَ = II; V دَعَمَقَ dərinləşmək, dərinə getmək

– عَمَاقٌ dərinlik

– عَمَقٌ c. أَعْمَاقٌ 1) dərinlik; ال قليل dayaz;

2) dib; من اعماق القلب qəlbin dərinliklərindən

– عَمِيقٌ dərın

– مِعْمَاقٌ c. batometr (*dənizin dərın qatlarını ölçən cihaz*)

I عَمِلَ (ə) 1) işləmək, əmək sərf etmək, çalışmaq; 2) etmək, düzəltmək; yerinə yetirmək, həyata keçirmək; 3) hərəkət etmək; 4) idarə etmək, hökmranlıq etmək, hakim olmaq; 5) çevrilib olmaq (*kim isə*); 6) ödəmək, vermək (*pulu – kimə*); 7) üzərində işləmək (*nəyin*); 8) qram. idarə etmək; 9) intriqa aparmaq (*kimə qarşı*); ~ روحه; hiylə etmək, riyakarlıq etmək; ~ مَاح. qüvvədə olmaq (*məs., qanunun maddələri haqqında*); II عَمَلَ 1) hakim təyin etmək; başçı təyin etmək; 2) irinləmək, çirk vermək (*yara haqqında*); III عَمَلَ 1) davranmaq, rəftar etmək, dolanmaq (*kim ilə*); ~ بالاصول kiminlə isə etiketə əsasən rəftar etmək, davranmaq; ~ بالمثل eyni cür rəftar etmək; 2) əlaqədə, münasibətdə olmaq (*kim ilə*); 3) emal etmək; becərmək; qaydaya salmaq (*nə ilə*); ~ مَاح. torpaq ziyanlı həşəratları məhv edən vasitələrlə emal edilmişdi; IV أَعَمَلَ 1) işləməyə məcbur etmək; işin içinə salmaq; 2) şey göstərmək; ~ فِكْرَه ~ göstərmək (*nədə*); ~ فِكْرَه (في) düşünmək, fikirləşmək (*nə haqda*); V تَعَمَّلَ işləmək, çalışmaq; əmək sərf etmək; VI تَحَامَلَ birlikdə işləmək, əməkdaşlıq etmək; birlikdə iş aparmaq; VII اِنْعَمَلَ edilmiş olmaq; həyata keçirilmək; VIII اِعْتَمَلَ 1) fəaliyyət göstərmək; təsir etmək (*hisslər haqqında*); baş vermək, cərəyan etmək; 2) istifadə olunmaq; 3) özü üçün hazırlamaq; X اِسْتَعَمَلَ 1) istifadə etmək; 2) yararlanmaq; işə salmaq; 3) düzəltmək, hazırlamaq (*nə-*

dən); 4) başçı, hakim təyin etmək (*nəyin üzərində*)

– اِسْتِعْمَالٌ 1) istifadə etmək, yararlanma, tətbiq etmək; بطل bu artıq istifadə olunmur;

2) praktika; سوء البax: سوء البax: سُوءُ

– تَعَامُلٌ 1) qarşılıqlı əlaqə; əməkdaşlıq; عدم البeynəlxalq əməkdaşlıq; عدم əməkdaşlıqdan imtina etmək; 2) iş əlaqələri; ~ التجاري ticarət əlaqələri

– تَعَمُّلٌ sünilik, saxtalıq, qeyri-təbiilik

– اِعْمَالٌ 1.1) işləyən; xidmətdə olan; الطبقة fəhlə sinfi, zəhmətkeşlər; 2) döyüşən (ordu haqqında); həqiqi (xidmət haqqında); الخدمة العسكرية السة həqiqi hərbi xidmət; ~ عسكري hərbi xidmətdə olan hərbcı; 3) həqiqi (cəmiyyət və s. üzvü haqqında); 2. c. عَمَلَةٌ 1) fəhlə; zəhmətkeş; xidmət göstərən; ~ اللاسلكي radiooperator; ~ التلغراف teleqrafçı; ~ التلغراف telefonçu qız (qadın); طبقة العمال kənd təsərrüfatı işçisi; ~ زراعي fəhlə sinfi; حركة العمال fəhlə hərəkəti; حزب العمال fəhlə partiyası; leyboristlər partiyası; 2) agent; 3) hakim; qubernator (*Şimali Afrikada*); 4) riyaz. vuran (ədəd)

– عَوَامِلٌ c. 2 عاملٌ 1) faktor, amil; səbəb; ~ حاسم həlledici amil; ~ الزمن zaman amili;

2) qram. idarə ədatı (amil); idarə edən söz

– عَمَالٌ 1. hər zaman işləyən; 2. fəhlə

– عَمَالٌ xalq dil. ~ يَأْكُل ~ o indi yeyir; ~ o indi yeyir (q.)

– عُمَالَةٌ c. اِتْ. – ödəniş, mükafat; komisiyon haqqı

– عَمَالَةٌ c. اِتْ. – əyalət; inzibati idarə; qubernatorluq (*Şimali Afrikada*)

– عَمَالَةٌ 1) fəhlə sənəti; 2) işdə məşğulluq; ~ اَيَّام iş günləri

– نَهَنْغ, عَمَلَقَات, عَمَالِقُ, عَمَلَقَةٌ c. عَمَلَقٌ –
gıqant, azman, bahadır

– نَهَنْغ, عَمَلَقَات -i/-ı; خطا خطی ~
nəhəng addımlar atmaq (nəda في)

عَمَّة (ə) عَمِيَّة və ya عُمُوَّة, عَمَّة (ə) عَمَّة I
veyillənmək, avara gəzmək, dolan-
maq; 2) çasıb qalmaq, özünü itirmək

I عَمِي (ə) عَمِي 1) kor olmaq; görmə qabi-
liyyətini itirmək; 2) görməmək, seçməmək
(nəyi en); 3) qaranlıq olmaq, aydın olmamaq
(kimə isə علی); ~ bu iş onun üçün
qaranlıq idi; II عَمِي 1) kor etmək; 2) gizlət-
mək, qeyri-aydın etmək; ~mach. علی عليه الامر
bu iş onun üçün qaranlıq idi; 3) üstüörtülü
danışmaq, eyhamla danışmaq; IV أَعَمِي kor
etmək; V تَعَمِي kor olmaq; VI تَعَمِي 1) özünü
kor kimi aparmaq, özünü kor kimi qələmə
vermək; 2) gözlərini yummaq, görməməyə
çalışmaq (nəyi en)

طاعة 1. kor; عُمِيَّان, عُمِيَّ c. عَمِيَّاء q. أَعَمِيَّ
kor-koranə tabe olma; kor-koranə inanma, etibar etmə;
سار علی العمياء koranə inanma, etibar etmə;
necə gəldi getmək; ~ ابو zool. kor siçan;
2. kor; tacn. a) yanğın və gecə; b) sel
və od

– 1) özünü kor kimi qələmə vermək;
2) qəsdən gözlərini yumma (nəyə علی)

– تَعَمِيَّ kor etmək; kamuflyaj
– 1) korluq; ~ cəhalət, biliksizlik, avamlıq; 2) xaos; 3) buludlar

– 1) korluq; 2) toran, qas qaralan
vaxt; ~ sübh tezdən olan toranlıq;
3) yanıma, səhv; 4) biliksizlik, avamlıq

– korluq; ~ اللون tib. الہ النونی və ya
daltonizm; ~ الليلی və ya toyuq kor-
luğu; ~ علی kor-koranə, bilmədən

– عَمِيَّان kor

– عَمِيَّان kor-koranə edilmiş; düşünülmə-
dən; اطلق النار kor-koranə, bilmədən; اطلق النار
~ hədəfi almadan atəş açmaq

– عَمِيَّ biliksizlik, avamlıq, cahillik; ax-
maqlıq, düşüncəsizlik, ağılsızlıq

– مُعَمِيَّات 1. qəribə, sirli, müəmmal; 2. c. مُعَمِيَّات
tapmaca; bağlama

– مُعَمِيَّات c. مُعَمِيَّ tapmaca; bağlama; qeyri-
aydın danışmaq

– 1) -dan/-dən; sözlərindən (kimin); ممثل
عن لجنة... adından nümayəndə (kimin); ...
...komissiyanın adından; kiminsə
dilindən danışmaq; ~o bunu
qorxudan etdi; 2) ucbatından;
məcburən, çarəsiz olaraq; 3) ...
övəzinə; o, yaxşıliğin yerinə pis-
liklə cavab verdi; 4) ...
haqqında, ... barə-
sində; ~bu hadisələr haqda
danış!; 5) ... sonra; ~
müəyyən müddət keçdikdən sonra;
iyul ayı üçün (əmək haqqı haqqında);
sağ tərəfdən; ~uşağı qoyub gedə-
rək öldü; ~75 yaşında vəfat
etdi; ~axırıncıyadək; ~öz-
bərdən; ~təcrübəyə və biliyə
əsasən; ~bilmədən biliksizlikdən;
qəsdən, bilərək, bilə-bilə, qə-
rəzlə, şüurlu olaraq; ~səxavətlə;
... o şey haqda ki, hansı ki...; ona
görə ki,...; ~və ya qərib
yaxın gələcəkdə, tezliklə;
~o kəs haqda ki, hansı ki...; ~
kimi isə müda-
fiə etmək; ~istəməmək, arzu etmə-
mək; ~qəsdən nəyi isə görməmək,
sezməmək; ~bəsdir kəifətdir!

I عَنْ (ə/i, u) durmaq; təsəvvür edilmək, xəyala gölmək, görünmək, gözünün qabağına gəlmək; ... عَنْ لِي an mənim ağılıma gəldi ki, ...; عَنْتْ له فرصة onun üçün fürsət yarandı; II عَنْ = عَنْ

– شَقَّ ~ السماء topl. bulud, buludlar; شَقَّ ~ havanı doldurmaq (çığirtılar, qışqirtılar)

– اطلق (ارخی، ترك) c. عَنَّْ cilov, yedək; badii təsvir. öz təxəyyülünə, fantaziyasına rəvac vermək; افكر الاعمى də-rindən fikirləşmək, düşünmək; الفلت اليه اللغة o, ərəb dilini çox yaxşı bilir

– عَنَّْ impotensiya, cinsi zəiflik

– عَنَّْ = عَنَّْ

– عَيْنٌ 1. gücsüz; 2. impotent

– عَنَّْ = عَنَّْ

(عنب) II عَنْب üzüm vermək (tənək, meynə haqqında)

– عَنْب topl., bot. yuyuba (meyvə), unnabi

– عَنْب c. اء – bot. yuyuba ağacı

– عَنْب topl. c. اءبب üzüm; رومي ~ korinka (yunan üzümü); عنقود ال ~ üzüm salxımı; اءبب ~ a) həmç. النصارى qırmızı qarağat; b) həmç. القنب ~ qara quşüzümü (Şimali Afrikada); c) həmç. الشمال ~ motmutu; سكر ال ~ qlükoza

– عَنْب bot. manqo

– عَنْب c. اء – 1) üzüm giləsi; 2) tib. stafiloma

– عَنْب¹ ənbər, ətir

– عَنْب c. اءبب² 1) anbar, saray; 2) palata, otaq (xəstəxanada); yataq otağı (internatda); 3) d.y. depo, emalatxana; 4) gəmidə anbar; kubrik; 5) anqar; المصنع ~ zavod sexi; 6) kaşalot

– عَنْب qış şaxtası, bərk soyuq

– عَنْب¹ 1. ənbərdən düzəldilmiş; 2. likör

I عَنْت (ə) عَنْت 1) çətin vəziyyətə, bəlaya düşmək; 2) günah işləmək, zina etmək; II عَنْت güclə məcbur etmək; çox sərt davranmaq, çox sərt rəftar etmək; kobudluq etmək; IV عَنْت 1) çətin vəziyyətə salmaq; bəlaya salmaq; 2) qıcıqlandırmaq; təngə gətirmək; V عَنْت 1) maneçilik törətmək; bəhanə axtarmaq, yersiz irad tutmaq, son dərəcə tələbkar olmaq (kimə علی); 3) inadkarlıq etmək; inad göstərmək

– عَنْت 1) inadkarlıq; höcət; 2) yersiz irad tutma; əl çəkməmə

– عَنْت 1) qəsdlə edilmə; pis niyyət; 2) təqib etmə; yersiz irad tutma; son dərəcə tələbkarlıq; 3) çətinlik; əzab-əziyyət; xoşagəlməz şeylər; 4) zina (qeyri-qanuni cinsi əlaqə)

– عَنْت 1) bəhanə axtaran, hər şeyə irad tutan, son dərəcə tələbkar; 2) islahedilməz, qatı, qəddar; 3) inadkar

– عَنْت 1) igidlik, cəsarət göstərmək (nədə فی); 2) qaldırmaq (kiməsə qarşı علی)

– عَنْت, عَنْت¹ xüs.ad. Əntərə (ərəb folkloru qəhrəmanına çevrilmiş cahiliyyə şairi); ~ لا Ata.söz. sevgilisi olmayan insan yoxdur (hərfən: Əbləsiz Əntərə olmaz); 2) qəhrəman; ~ شجاعة bədii ifadə misilsiz qəhrəmanlıq

– عَنْت qorxmazlıq, cəsarət

– عَنْت¹ c. عَنْت lif, lifçik; korsaj

– عَنْت² cəsür, qorxmaz

– عَنْت sonsuz cəsurluq, igidlik

– عَنْت¹ 1. lovğa, təkəbbürlü; dikbaş; 2. təkəbbürlü adam

– عَنْت = عَنْت

(عَنْجَه) fəxr etmək, özünü öymək, gopa basmaq

– عَنْجَه تəkəbbürlü, təşəxxüslü, dikbaş

– عَنْجَه تəkəbbür, təşəxxüs, dikbaşlıq; özünü öymə

عَنْجِل مرض الـ tib. denqe titrətməsi, qızdırma (*xəstəlik*)

I عَنْد (i, u) عَنْوَد 1) inadkarlıq etmək, zidd getmək, düz gəlməmək; 2) yayınmaq (*nə-dən*); II عَنْد böyük inadkarlıq göstərmək; III عَنْد inadkarlıq etmək, zidd getmək, düz gəlməmək; müqavimət göstərmək, maneə olmaq; VI تَعَانَد zidd getmək, düz gəlməmək, bir-birinə müqavimət göstərmək, maneə olmaq; X اِسْتَعْنَد inad göstərmək

– عَنْد inad, inadkarlıq, höcət; özbaşnalıq, itaətsizlik

– عَنْد c. عَنْد inadkarlıq; özbaşına, itaət etməyən, dikbaş

– عَنْد 1) inadkarlıq, höcət; 2) müqavimət göstərmə, müqavimət

– عَنْد ... yanında, ... nəzdində, ...da², ...ərzində; ذلك ~ o zaman; الزرور ~ zərurət zamanı, anında; المغرب ~ günəşin qürub etdiyi zaman; البيت ~ evdə; الظهر ~ günorta; سى a) məndə vardır; b) mənə, mənim fikrimcə; ما ~ o zaman ki, ... onda ...; ها ~ o zaman; o zaman; o zamanlar; لي ~ o mənə borcludur; الى ~ o onun yanına getdi; من ~ o onun yanından gəldi; كـ *xalq dil. Dayan!*

– عِنْدِيَّ c. özündən uydurma, özündən qondarma; uydurma, qondarma

– عِنْدِي inadkar, höcət; ısrarlı, səbatlı

– عِنْدِي inadkar, inadçı

– عِنْد = مُعَانَدَة

عِنْدَال c. عِنْدَال bülbul

عَنْدَم 1) qatran; 2) Braziliya ağacı

– عَنْدَمِي qırmızı rəngli

عَنْر hacıleylek; ابيض ~ ağ hacıleylek;

ماء ~ qara hacıleylek

– عَنْر² c. عَنْر topl. keçilər

– عَنْر c. عَنْرَات keçi; ولو طارت! *Ata.söz.*

Uça bilsə də belə o, keçidir! (*açıq-aşkar cə-fəngiyyatı təsdiqləməyə çalışan şəxs haqda*)

I عَنِس (ə) عَنْوَس qarımış qız olaraq qalmaq

– عَنِس c. عَوَانِس qarımış qız

– عَنِس = عَوَانِس c. عَانِسَة

عَنْش c. عَنْشَاء q. اَعْنَش

عَنْصُر c. عَانِصُر 1) kim., fiz. element, maddə;

2) əsas hissə; əsas element (*ünsür*); 3) əsil, mənşə, təbiət; الـ كَرِيم əsil-nəcabətli; 4) irq; 5) c. milliyyətlər

– عَنْصَرَة الـ və ya الـ عيد və ya الـ دين. troitsa bayramı (*xristian dini bayramlarından biri*)

– عَنْصُرِي 1. 1) elementar, element –i/-ı;

2) irqi; التفرقة الـ irqi ayrı-seçkilik; 3) irq-çi(lik) –i/-ı; 4) millətçi; 2. irqçi, irqçilik tə-rəfdarı

– عَنْصُرِيَة irqçilik

عَنْصُل bot. dəniz soğanı

عَنْطَر , تَعَنْطَر təkəbbür nümayiş etdirmək, təşəxxüslü, kibrli (*lovğa*) olmaq

– عَنْطَرَة təkəbbür, təşəxxüs, dikbaşlıq, qürur

عَنْعَن 1) danışmaq, nəql etmək (*bir neçə şəxsin dilindən* عن فلان); 2) qürurlana-raq öz əsil-nəcabətindən danışmaq; 3) fon. başlanğıc həmzəsini ع kimi tələffüz etmək

– عَنْعَنَة 1) danışma, nəql etmə (*bir neçə şəxsin dilindən*); 2) öz əsil-nəcabəti ilə ənənəvi olaraq qürurlanma; 3) fon. baş-

təqdirəlayıq keyfiyyətləri; ~ çoxmənalı; xüsusi mənalı; ~ وهو لا يفقه له onun özünün bundan heç başı çıxmır; ~ اللالə mənasızlıq, əhəmiyyətsizlik; اسم الـ gram. mücərrəd isim; العلم المعاني bələğət (*natiqlik*) elmi (البيان) (والمعاني والبدیع)

– 1) *عَهْدٌ* (ə) işarə edilmiş, verilmiş, hazırkı; nəzərdə tutulan; 2) məşğul olan (*nə ilə* →); 3) maraqlı (*nədə* →); اطراف الـ maraqlı tərəflər

I *عَهْدٌ* (ə) bilmək, tanımaq, tanış olmaq (*nə ilə təs.h. və ya* →); 2) həvalə etmək, inanıb tapşırmaq (*kimə* →); işi həvalə etmək (*kiməsə*); ~ الحرمة ~ hörmət göstərmək, hörmət etmək; ~ الوعد ~ vədinin üstündə durmaq, vədə xilaf çıxmammaq; III *عَاهَدَ* söz vermək, vəd vermək; öhdəsinə, boynuna götürmək; müqavilə bağlamaq, razılığa gəlmək; V *تَعَاهَدَ* 1) öhdəsinə götürmək, boynuna götürmək; öz üzərinə götürmək (*nəyi* →); 2) baxmaq, qayğısına qalmaq (*kimin-nəyin*); 3) ziyarət etmək, baş çəkmək; VI *تَعَاهَدَ* qarşılıqlı müqavilə bağlamaq; bir-birilə razılığa gəlmək; X *اِسْتَعَاهَدَ* məsuliyyəti götürmək (*kimdən* →); müqavilə bağlamaq (*kim ilə* →); ~ ه من نفسه ...həyatını sığortalamaq (*kimin isə*)

– *اِسْتَعَاهَدَ* razılıq, razılaşma, sığortalama

– 1) *تَعَاهَدَ* qarşılıqlı razılaşma, müqavilə;

2) federasiya

– 1) *تَعَاهَدِيٌّ* müqavilə -i(-1); 2) federativ; *دولة* federativ dövlət

– 1) *عَهْدٌ* c. ات. 1) öhdəçilik, təəhhüd, kontrakt; ~ كتابي ~ yazılı öhdəçilik, təəhhüd; 2) (*kimə isə*) baxma, qayğısına qalma

– 1) *عُهُودٌ* c. *عَهْدٌ* – söz vermə, vəd vermə; vəd; ~ قطع على نفسه عهدا söz vermək; ~ قطع على ~ üzərinə öhdəçilik götürmək; ...-لـ بقى على ~ kimə isə sadıq olmaq; ~ خانت o ona xəyanət etdi; ~ الجديد *din*. Əhdi-Cədid (*İncil*); ~ القديم *din*. Əhdi-Ətiq (*Tövrat*); 2) müqavilə, razılaşma, öhdəçilik; nizamnamə; 3) bilmə; tanış olma, tanışlıq (*nə ilə-kim ilə* →); ~ كان محمد كـي به فلم يتغير Məhəmməd mənim tanıdığım kimi idi (*qalmışdı*), heç dəyişməmişdi; 4) zaman, dövr; ~ الفراعنة ~ fironlar dövrü; ~ الجليد ~ buz dövrü; ~ اللاحية ~ *geol.* Mezazoy erası; ~ ه o zamanlar; ~ في ~ ه onun zamanında; ~ متقدم qədim, köhnə; ~ طال به الـ bu çoxdan vardır, bu çoxdan mövcuddur; ~ قريب الـ yaxın zamanlara-dək; ~ قريب bu yaxınlarda, bir az bundan qabaq; ~ حديث الـ təzə, yeni; ~ بالاستقلال bu yaxınlarda müstəqillik qazanmış; ~ حديث الـ yeni doğulmuş; ~ ولي الـ vəliəhd; taxt-tacın varisi

– 1) *عُهُدَةٌ* məsuliyyət, öhdəlik; ~ ه عليها o ona görə məsuliyyət daşıyır; 2) zəmanət, zəminlik; təminat; ~ على الراوى doğruluğa görə zəmanət verirəm

– *عُهُدِيٌّ* müqavilə -i(-1); ~ علاقات müqaviləyə əsas əlaqələr

– 1. *عُهُدِيٌّ* çox qədim, köhnə; ~ وظلوا على ذلك onlar bu vəziyyətdə uzun müddət qaldılar; 2. müttəfiq

– *مُتَعَاهِدٌ* saziş bağlayan tərəf; ~ المتعاهدان saziş bağlayan iki tərəf

– *مُتَعَهِّدٌ* podratçı, tədarükçü, mal göndərən; ~ فني ~ impresario (*konsert, tamaşa, qastrol-lar təşkil edən iş adamı*)

təşkil etmə; النظر ~ yenidən baxma, yenidən nəzərdən keçirmə (*nəyi* في الطبع); a) yenidən çap etmə; b) yenidən nəşr etmə, yeni nəşr; بيع ~ alınıb satılma

– **اِعْتِيَادِيّ** *adi*, alışılmış, adət edilmiş; **كسر** *riyaz. adi kəsr*; **أَدَاتَن** *adətən*; **غَيْرِ** *qeyri-adi*

c. اِتَّ - vermə, qaytarma; fayda;
 gəlir; c. daxil olan pullar, varidat, növbəti
 ödəmələr; gəlirlər

— عَائِدَةٌ *xüs.ad., q. Aida*
 — عَادٌ *Quran. Ad. bax: ثمود*

– العامل العادي¹ adi; adət edilmiş; normal;
 adi fəhlə; الناس العاديون adi (*sadə*) insanlar;

– عَادِيَّاتٌ c. qədim abidələr, maddi-mədə-
niyyət əsərləri; qədimdənqalma şeylər;

– استَعَادَة qaytarma, qaytarılma; bərpa etmə
– إِعَادَة 1) qaytarma; 2) təkrar edilmə; 3) yenidən dirçəltmə; 4) yenidən ...; الانتخاب ~ yenidən seçki (*keçirmə*); التنظيم ~ yenidən

تاجر العاديات arxeologiya; علم الآثار والعاديات antikvar, əntiqəçi

– عادِيَّةٌ adilik

– عَوَّادٌ ud çalan

– عَوَّادَةٌ ud çalan qadın

– عَوْدٌ geri qayıtma; العمل ~ işin bərpa olunması; رجوع عودُهُ على بدئهِ yaxud رجوع ~ على بدء o, əvvələ qayıtdı; o, başladığı yerə qayıtdı

– عَوْدٌ 1) ağac; gövdə; budaq; saplaq; qıça; küçük budaq; القطن ~ pambığın qıçası; 2) şüvül, uzun ağac; 3) tənəki çubuğu, trubka; 4) əzvay; 5) ud; 6) qədd-qamət, boy-buxun; طريء ~ arıq, sısq; طريء ~ kibrit; ياقوت ~ kibrit; ~ ياقوت ~ القصب ~ şəkər qamışı; bakaut, dəmirağac; ~ القصب ~ şəkər qamışı; ağzıboşluq, zəiflik, iradəsizlik; ~ صلابة möhkəmlilik, sarsılmazlıq, səbat; ~ صلب möhkəm, sarsılmaz, səbatlı; ~ صلب möhkəmlənmək, güclənmək; inadkar olmaq; ~ kiminsə gücünü sınaqdan keçirmək; ~ kimin isə müqavimətini qırmaq

– عَوْدَةٌ 1) geri dönmə; dirçəlmə; 2) bərpa olunma; təkrarlanma; ~ العلاقات الدبلوماسية diplomatik əlaqələrin bərpa olunması (kiminlə ~ (مع) həmişəlik, biryolluq, əbədi olaraq

– عَوْدٌ təkrarlanma; bərpa olunma, əvvəlki vəziyyətinə qayıtma

– عَوْدَةٌ 1) ziyarət etmə; 2) qəbul otağı, həkimin qəbul otağı; 3) həkimin qəbul saatları; 4) klinika

– عَوْدٌ bayram, şənlik; سنوي ~ ildönümü; ~ yüzillik yubiley; ~ الاضحى ~ yaxud ~ الكبير ~ din. Qurban bayramı (zul-hiccə ayının 10-u); ~ الفطر المبارك ~ yaxud

~ القيامة ~ din. orucluqdan çıxma bayramı; ~ din. pasxa; ~ المولد النبوي ~ din. Məhəmməd peyğəmbərin (s.a.) mövludu bayramı; ~ الميلاد ~ din. milad bayramı; ~ رأس السنة ~ Yeni il bayramı; ~ مبارك عليك! Bayramın mübarək!; ~ أيام bayram günləri; ~ zool. parabüzən ~ رأس السنة ~ bayram hədiyyəsi; ~ عَوْدَةٌ

Yeni il hədiyyəsi

– عَوْدٌ 1) qayıtma yeri; 2) qayıtma; 3) bəxt, tale, qismət; 4) ~ din. axirət; ~ أرض ~ həsrəti çəkilən ölkə, yer

– عَوْدَةٌ 1) bayram münasibətilə təbrik etmə; ~ بطاقة təbrik kartı; 2) bayramı təbrik etmək üçün edilən ziyarət

– عَوْدٌ adi, adət edilmiş, alışılmış; ~ عَوْدٌ adət üzrə; ~ على الاجرام ~ residivist

– عَوْدٌ öyrəşdirilmiş (nəyə ~); alışılmış, adət edilmiş

– عَوْدٌ 1) qaytaran; ~ المعيد Yaradan, Allah-təala; 2) təkrarlayan; 2. repetitor; assistant (professorun)

I عَوْدٌ 1) üz tutmaq (nəyə ~ عَوْدٌ, عَوْدٌ 2) köməyə çağırmaq; ~ عَوْدٌ Allah qorusun! II عَوْدٌ 1) qorumaq, mühafizə etmək (məs., uşağın üzərinə gözmuncuğu asaraq); ovsunlamaq, cadu etmək; 2) (kimisə) himayə, arxa axtarmağa sövq etmək (kimdən ~ kimə qarşı ~); IV عَوْدٌ 1) ovsunlamaq, cadu etmək (nəyə qarşı ~); 2) sıgınacaq vermək (nəyə qarşı ~); 3) qorumaq, mühafizə etmək (kimisə gözmuncuğunun, duanın köməyi ilə); ~ kimi isə qorumaq üçün Allaha yalvarmaq; V عَوْدٌ 1) üz tutmaq (nəyə ~); 2) عَوْدٌ Allah qorusun! – sözlərini demək; X عَوْدٌ = V; ~ بالصمت ~ susmaq, danışmamaq

– أُعُوذُ بالله! 1) köməyə çağırma; 2) köməyi istəmə! sözlərini demə, söyləmə!

– تَعَاوَيْدُ c. 1) ovsunlama; cadu, sehir, ovsun; 2) tilsim, gözmuncuğu, dua

– تَعْوِيدُ tilsim, gözmuncuğu, dua

– طَائِفَةُ اللهِ : عُودِيَّةُ Türkiyədə özlərini müsəlman kimi qələmə verən yəhudilər

– عُوْدُ c. 1) dua, ovsun, cadu; 2) gözmuncuğu, tilsim

– عِيَادُ sığınacaq; hami; pənah; qoruma; عِيَادُ اللهِ Allah qorusun (*saxlasın*)!

– مَعَادُ sığınacaq, pənah yeri; himayə, müdafiə; مَعَادُ اللهِ Allah qorusun (*saxlasın*)!

I عَوْرَ (ə) məhv etmək; عَوْرَ (u) عَارَ (عور) taygöz olmaq, təkgözlü olmaq; II عَوْرَ

1) bir gözünü çıxarmaq; 2) zədələmək, şikəst etmək; III عَاوَرَ borc vermək (*nəyi isə*);

IV أَعَارَ 1) borc vermək (*nəyi*); 2) ayırmaq; 1) əhəmiyyət vermək (*nəyə* ~ *və ya* *təs.h.*); 2) maraq göstərmək; اعرني سمعك!

mənə diqqətlə qulaq as! V تَعَوَّرَ zədələnmək, eybəcər hala düşmək, şikəst olmaq; yaralanmaq; VI تَعَاوَرَ 1) bir-birinə borc vermək, bir-birinə borc olaraq vermək (*nəyi*);

2) növbə ilə, bir-birinin ardınca yaxalamaq (*kimisə – xəstəlik haqqında*); 3) onu bir-birinin ardınca bir neçə xəstəlik tutdu;

7) şərhçilər bir-birinin ardınca bu qəsidəni şərh etdilər; VIII عَوَّرَ növbə ilə yaxalamaq, tutmaq; IX اِعْوَرَ bir gözünü itirmək; təkgöz, taygöz olmaq; X اِسْتَعَارَ

1) götürmək, borc almaq; 2) kitabxanadan kitabları götürmək; 3) məcazi mənada işlətmək (*sözü*)

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

3) metafora, məcaz

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

3) metafora, məcaz

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

– اِسْتَعَارَ c. 1) borc alma, borc götürmə; borc; 2) kitabxana abunə blankı;

liyə səbəb olmaq, məcbur etmək (*nəyə* الى);
... ~ ona ... lazım idi; onun ... ehtiyacı var-
dır; VIII *إِعْتَارَ* ehtiyacı olmaq

– *إِعْوَارَ* ehtiyac, imkansızlıq, kasıblıq

– *عَائِرَ* ehtiyacı olan, ehtiyac duyan (*nəyə isə*); kasıb, imkansız

– *عَارَ* 1) tələbat; 2) kasıbcılıq; ehtiyac;
عند الع ehtiyac olan zaman

– *عَارِز* *və ya* *عَالِز* *xalq dil.* ehtiyacı olan,
ehtiyac duyan (*nəyə isə*); *أيه؟* ~ sənə nə la-
zımdır? sən nə istəyirsən?

– *عَوَزَ* çatışmazlıq, tələbat

– *عَوَزَ* ehtiyac; kasıbcılıq

– *عَوَزَ* ehtiyacı olan; kasıb

– *مُعَوَزَ* ehtiyacı olan; kasıb

عَوَسَجَ *c.* *عَوَسِجَ* tikanlı kol

I *عَوَصَ* (ə) *عَوَصَ* qaranlıq olmaq, aydın ol-
mamaq, anlaşılmaz olmaq, qarışıq olmaq;
VIII *إِعْتَاَصَ* 1) qarışmaq, qarışıq olmaq (*iş*
haqqında); aydın olmamaq, anlaşılmaz ol-
maq (*söz haqqında*)

– *إِعْتَاَصَ* qaranlıq, anlaşılmazlıq, aydın ol-
mama

– *عَوَصَاءَ* *q.* *عَوَصَاءَ* *c.* *عَوَصَاءَ* anlaşılmaz, qa-
ranlıq, aydın olmayan

– *عَوِصَ* anlaşılmaz, qaranlıq, aydın olma-
yan, dolaşq

I *عَاَصَ* (u) *عَوَصَ* , *عَوَصَ* *عَوَصَ* əvəz et-
mək, dəyişdirmək, əvəzinə vermək (*nəyi*
ب (من, عن, ب); II *عَوَصَ* əvəzini vermək, yerini
doldurmaq, ödəmək, kompensasiya etmək
(*nəyi* عن); mükafatlandırmaq (*nəyə görə* عن);
ödəmə, kompensasiya etmə; düzəldilməz;
düzəldilməsi mümkün olmayan; *عَوَصَ* *لا*
fərsə, *عَوَصَ* *لا* *عَوَصَ* *لا* *عَوَصَ* *لا* *عَوَصَ* *لا*
əldən qaçırılmış fərsət; III *عَوَصَ* əvəzinə
vermək (*nəyi*), dəyişdirmək (*nəyə* ب);

IV *أَعَاَصَ* 1) əvəzini vermək, yerini doldur-
maq (*nəyin* من); 2) dəyişdirmək (*nə ilə* من);
V *تَعَوَّصَ* 1) əvəzlənmək, yeri doldurmaq;
2) əvəzinə almaq; kompensasiya almaq;
VIII *إِعْتَاَصَ* 1) əvəzini almaq (*nəyin yerinə*
عن); 2) əvəz etmək (*kimi* عن *kim ilə* ب);
X *إِسْتَعَاَصَ* əvəz eləmək, dəyişdirmək (*nəyi*
təs.h. və ya عن, *nə ilə* ب)

– *عَوَصَ* əvəz, yerini doldurma

– *عَوَصَ* *c.* *عَوَصَ* – əvəz etmə; kompensasiya;
mükafat; *نَقْدِي* ~ pulla əvəz eləmə, pulla ye-
rini doldurma; *عَيْنِي* ~ natura (*məhsul*) ilə
ödəmə; *تَعْوِضَاتُ الْحَرْبِ* hərbi təminatlar

– *عَوَصَ* 1) əvəzləyici, ekvivalent;
عَوَصَ *c.* *عَوَصَ* ~ sabunun əvəzedicisi; *عَوَصَ*
neftin əvəzediciləri; 2) əvəz etmək; *عَوَصَ*
(*nəyi isə*) əvəz etmək üçün, (*nəyin isə*)
əvəzinə

– *عَوَصَ* əvəz, əvəzləmə

– *عَوَصَ* 1) əvəzləmə; 2) dəyişmə, dəyiş-
dirmə

I *عَوَقَ* (u) *عَوَقَ* mane olmaq,
gecikdirmək (*nədə* عن); II *عَوَقَ* 1) gecikdir-
mək; 2) mane olmaq, əngəl olmaq; IV *عَوَقَ*
mane olmaq, əngəl olmaq (*nədə* عن); V *تَعَوَّقَ*
1) çətinləşdirilmək; 2) gecikmək; VIII *إِعْتَقَ* = IV

– *عَوَقَ* gecikmə; əngəl, maneə

– *عَوَقَ* *c.* *عَوَقَ* maneə, əngəl, çətinlik

– *عَوَقَ* *c.* *عَوَقَ* şıq geyinən, modabaz

– *عَوَقَ* *c.* *عَوَقَ* maneə, əngəl

– *عَوَقَ* ləngimə, yubanma, əngəl

– *عَوَقَ* *c.* *عَوَقَ* – fahişəxana saxlayan qadın

– *عَوَقَ* *c.* *عَوَقَ* – tormoz vaqonu

– *عَوَقَ* *c.* *عَوَقَ* maneə, əngəl

– *عَوَقَ* bütün uşaqları ölən qadın

– *عَوَقَ* *c.* *عَوَقَ* manələr, əngəllər, çətinliklər

– إسْتِعَاةٌ yardım etməyi, kömək etməyi xahiş etmə

– اِعَاةٌ c. اِتْ – 1) kömək, yardım; 2) müavinət, subsidiya, maddi yardım; مالية ~ maliyyə yardımı; دراسية ~ təqaüd (*tələbənin*)

– تَعَاوُنٌ 1) əməkdaşlıq, qarşılıqlı yardım; bir-birinə təsir etmə; الاقتصادي ~ iqtisadi əməkdaşlıq; العلمي والفني ~ elmi və texniki əməkdaşlıq; ... بالـ مع ... əməkdaşlıqda; 2) kooperativləşdirmə; 3) kooperasiya; العمال ~ fəhlə kooperasiyası; الزراعي ~ kənd təsərrüfatı kooperasiyası; شركة ~ kooperativ

– جمعية ~ (استهلاكية); -i(-1) kooperativ – kooperativ (*istehlakçı*) cəmiyyəti

– تعاونية ~ hamç. hamç. التعاونية ~ kooperativ təsərrüfatı

– عَانَةٌ c. عَانَةٌ 1) qasıq; 2) qasıqdakı tükrlər

– ان لا تعلم ~ orta yaşlı (*qadın*); c. عَوَانٌ *Ata.söz., hərfən: yaşlı qadına hicab bağlamağı öyrətməzlər*; ~ حرب sərt, amansız müharibə

– عَوْنٌ kömək, yardım; بالله تعالى Allah-təalanın köməyi ilə; ~ مد يد kömək əlini uzatmaq

– عَوْنٌ köməkçi; c. عَوْنٌ 2

– عَوْنَةٌ 1) növbəli iş; 2) havayı, icbari iş

– مُعَاوَنٌ köməkçi; ~ مهندس mühəndis köməkçisi

– مُعَاوَنَةٌ kömək, yardım, müavinət

– مُعَاوِنٌ c. 1. yaxşı kömək eləyən;

2. köməkçi, yardımçı

– مُعَاوَنَةٌ kömək, yardım, müavinət

– مُعَاوِنٌ مُعِينٌ

1) ziyan vurmaq, məhv etmək (*bitkiləri – xəstəliklər haqqında*); 2) şikəst etmək

– عَاهَةٌ c. اِتْ – 1) xəstəlik, xətər, bəla, azar (*bitkilərin*); 2) şikəstlik, əlillik; fiziki nöqsan; ذو ~ şikəst; 3) naxoşluq, nasazlıq

I عَوَى çox güclü şəkildə ulamaq; hürmək; VII ! نُعَوَى əylmək

– عَوَاءٌ ulama; hürmək

– عَوَاءٌ güclü hürən; ~ astr. Volopas bürcü

– عَوِيٌّ ulama; hürmək

– مُعَاوِيَةٌ 1) tülkü balası; 2) qancıq; ~ ابو gil-lik pişiyi, gepard

– عَوِيَّيَّةٌ c. اِتْ – cib bıçağı

I عِيٌّ (ə/ə) عِيٌّ 1) zəif, gücsüz olmaq; qüvvətdən düşmək, üzülmək; 2) hamç. ~ في ~ لسانه بالكلام ~ pəltək olmaq; onun dili dolaşdı; 3) xəstə olmaq; عِيٌّ = عِيٌّ; IV أُعِيٌّ 1) gücdən salmaq, üzmək, yormaq, taqətdən salmaq; o ... لا يُعِيَّهِ ان ... iqtidarındadır; o ... edə bilər; 2) çətin vəziyyətə salmaq (*həkim* – xəstəlik haqqında); 3) çətin olmaq; 4) yorulmaq, taqətdən düşmək

– عِيَاءٌ yorğunluq, halsızlıq, taqətdən salma; zəiflik, üzülmə; عِيَاءٌ o, yorğunluqdan (*zəiflikdən*) az qalır ki, yerə yıxılısın

– عِيَاءٌ yorğunluq; halsızlıq; zəiflik

– عِيَاءٌ c. 1. zəif, gücsüz; 2. pəltək

– عِيَاءٌ nitqin qüsurlu olması; kəkələmə, pəltəklik

– عِيَاءٌ 1) zəiflik, halsızlıq; yorğunluq; 2) xəstəlik, azar; ~ داء sağalmaz xəstəlik

– عِيَانٌ 1) yorğun, əldən düşmüş; 2) *xalq dil.* xəstə

– عِيَاءٌ c. عِيَاءٌ pəltək

– ^oمُعِي yorğun, əldən düşmüş

– **مُعْيِي** yorğun, əldən düşmüş, təqətsiz

I عَابَ (i) عَيْبٌ 1) danlamaq, məzəmmət etmək, eyib tutmaq; فِي حَقِّهِ ~ kimi isə danlamaq, təhqir etmək; 2) korlamaq, zə-dələmək; 3) eybi olmaq, qüsuru olmaq; zə-dəli, nöqsanlı olmaq; II عَيْبٌ 1) danlamaq, məzəmmət etmək, pisləmək, söymək; 2) ələ salmaq, rixşənd etmək (*kimi* عَلَى)

– عِيَابٌ 1. danlayan, məzəmmət edən:

2. söyən, pisləyən

– danlama, məzəmmət etmə; 1) عَيْبٌ *c. عَيْبٌ* – kimi isə təhqir etmə; 2) çatışmazlıq, qüsurlar, nöqsanlar, zədələr; قَلْبِي *~ tib.* ürək çatışmazlığı; عَيْبٌ بَارِزٌ وَخَفِيٌّ gizli və aşkar eyiblər; الشُّومُ *~ xalq dil.* üzr istəyirəm!; يا ~ الشُّومُ عَلَى biabırçılıq! يا لَهُ مِنْ ~! sən heç utanmırsan, sən axı artıq böyümüsən! (hər fən: bığların var); عَلَيْكَ! sən heç utanmırsan, məndən bunu tələb edirsən!

– عَيْبَةٌ¹ 1) təhqir; 2) çatışmazlıq, qüsurlar

– عِيَابُ 1) dəri çanta; çamadan; 2) *məc.* sirr saxlayan; vəkil edilmiş şəxs
– مَعَابُ 2) *c.* مَعَابَةُ qüsurlu, çatışmazlıq, nöqsan, defekt (*məc.* *ləkə*)

– **مَعِيبٌ** çatışmazlığı, qüsurları olan; zədələri olan

— مُعِيبٌ eyibli, biabırıcı, rüsvayçı

— مَعِيْبٌ 1. məzəmmət edən, danlayan;

2. sōyən

– مَعْيُوبٌ çatışmazlığı, eyibi, qüsuru olan;
zədəli, defekti olan; سلم zədəli mallar

I (عَيْثُ, عَيْثُ) (i) عَيْثُ qəddarlıq, zalımlıq etmək; azgınlaşmaq; tüğyan etmək; فسادا ~ pislivi yaymaq; في ماله ~ öz pullarını

boş yerə xərcləmək; 2) korlamaq, ziyan vurmaq; 3) viran etmək, xaraba qoymaq; boşaltmaq; اكلا ~ çox-çox və acgözlüklə yemək; II عَيْتَ 1) əlləmək, əl ilə yoxlayıb tapmaq; 2) gecə vaxtı əl ilə yoxlaya-yoxlaya getmək

عود *bax*: عيد

I عَايَ (i) gəzmək-dolanmaq, veyillənmək, gəzib-dolaşmaq; II عَيَّرَ söymək, danlamaq; məzəmmət etmək; utandırmaq; hirsəndirmək; III عَايَرَ 1) yoxlamaq, sınaqdan keçirmək; çəkmək, ölçmək; 2) kalibr-ləmək, tarasını təyin etmək; 3) nizamlamaq; 4) özünü tərifləmək, özünü öymək; 5) *xalq dil.* danlamaq, məzəmmət etmək

– عَائِرٌ 1) gəzib-dolaşan, veyillənən, avara;

2) çovumuş güllə, naqafil güllə

— ~ عليك! eyib, utanc, biabırçılıq; c. عَارُ —

eyib olsun sənə!; يا للعار! biabırçılıq!
biabırçılığı təmizləmək; جلّ جلّه بالـ bax: جلّ

— *c. عيار* 1) ölçü, ölçü vahidi, meyar; etalon; *الذهب ~ qızıl standartı*; 2) kalibr (*silahın, tüfəngin*); 3) prob, əyar; 4) çəki daşı, tərəzi daşı

atəş ~ ناري. həmç. أُعِيرَةُ c. عِيَارٌ –

— عَيَّار¹ 1. hiyləgər; 2. lüt, səfil, avara

– *at* ² *c* عَيَّار – *tex.* bucurqad, qaldırıcı kran

(qurğuların təpəsinin üzərinə ip, qayıq və s. keçirilən xüsusi çarx)

— عُيُورٌ, أَعْيَارٌ c. عَيْرٌ vəhʃi, yabanı eʃʃək

karvan – ات^{۱۸} c. عیر^{۱۸} –

عور c. عَيْرَة —

– مَعَايِرُ *c.* çatışmazlıqlar, qüsurlar, nöqsanlar, defektlər

– 1) مُعَايِرَةٌ standartlaşdırma (ölçü və çəki-

ərin); 2) danlama, məzəmmət etmə

1. qonur (*dəvənin epi-teti*); 2. cins dəvə

bot. sünbülçiçəyi

Bibl. İsa

xüs.ad. k.c. İsa

xristian

I 1) *yaşamaq, mövcüd olmaq*; *o sənə uzun ömr sürməyi ömr etdi!*; *من يعيش يره* *Ata.söz. yaşayırıq görürük!*; *...! (لَيَعِشْ) ~ Yaşasın ...!*; *borca götürülmüş pulların hesabına yaşamaq*; *المعاش (من) على ~ təqaüdlə dolanmaq*; 2) *geyilmək (parça, ayaqqabı və s. haqqında)*; II 1) *yaşatmaq, yaşamağa imkan vermək*; *yaşa və başqalarına da yaşamağa imkan ver!*; 2) *yaşamaq üçün vəsait vermək*; 3) *saxlamaq*; III 1) *birlikdə yaşamaq (kimin iləsə)*; 2) *birlikdə yaşamaq, birlikdə keçirmək, qatılmaq (kimin iləsə dərdi, kədəri)*; 3) *birlikdə mövcüd olmaq*; IV 1) *saxlamaq, dolandırmaq (ailəni)*; *yedirtmək, ruzi vermək (məs., torpaq haqqında danışdıqda)*; 2) *qida məhsulları, ərzaq ilə təmin etmək*; V *yaşamaq üçün vəsait əldə etmək*; *yaşamaq, mövcüd olmaq (nəyin hesabına)*; VI 1) *başqaları ilə birlikdə yaşamaq*; 2) *bir yerdə yaşamaq*; *yan-yana yaşamaq*; VIII *yaşamaq (nəyin hesabına)*

1) *saxlama, dolandırma (ailəni)*; 2) *qida məhsulları, ərzaqla təmin etmə*; *qida məhsulları təchizatı bölməsi*; *qida məhsulları bölməsi*; *ərzaq kartoqçası*

birlikdə yaşamaq; *yan-yana yaşamaq*; *dinc-yanaşı yaşamaq*

~ *في خفض من* *yaşayan; diri, canlı*; *العيش* *rifah içində yaşamaq*

xüs.ad. q. Aışə

1) *çörək satan, çörək alveri edən*; 2) *əyyaş, avara, kefçəkən*

1) *həyat, yaşayış*; *مستوى* *həyat səviyyəsi*; 2) *ruzı, qida*; *بایت* *boyat çörək*; *زهرلي* *zəhərli göbələk*; *دز-چوراک* *duz-çörək*; *الغراب* *şirniyyat*; *الريف* *qarğıdalı*

هيات *həyat tərzi*; *راضية* *razılıq*; *رِفاه* *rifah içində keçən həyat*

عَبُوش *canlı, həyat dolu*

1) *həyat*; *المعاد* *din*; *ات* *c. مَعاش*

Fani dünya və Axirət dünyası; 2) *həyat üçün, yaşamaq üçün vacib olan vəsaitlər*; *غلاء* *həyatın, yaşayışın bahalıqı*; 3) *təminat, pul, vəsait*; *تَقَاؤِد* *təqaüd*; *الحال على* *təqaüdə göndərmək*; *ارباب المعاشات* *təqaüdçülər*; *التقاعد* *təqaüd, pensiya*

قِدا *qida məhsulları ilə təchiz edilmiş*; *الحياة* *təmin edilmiş həyat, varlı həyat*

مَعاشي *həyat -i(-1)*; *المستوى* *həyat, yaşayış səviyyəsi*; *صعوبات* *həyatın çətinlikləri*; *الوضع* *və ya الأوضاع* *həyatın və ya yaşayış durumu, şəraiti*

مُعَايشَة *birgə yaşamaq; yanaşı yaşamaq*

1) *yaşamaq, yaşayış*; 2) *yaşamaq üçün vəsait, pul*; *تكاليف* *yaşamaq üçün xərcləri*; *الحد الأدنى* *yaşama minimumu*; *الاحوال* *yaşamaq üçün zəruri olan minimum vəsait*

مَعِيشِي *həyat -i(-1)*; *yaşayış -i(-1)*; *المستوى* *həyat, yaşayış səviyyəsi*

II *عَيْط* *ağlamaq; qışqırmaq; çağırmaq*; VI *تَعَايِط* *başqaları ilə birlikdə qışqırmaq, bağırmaq*

– عياط ağlama; qışqırıq; fəryad, nalə, fə-
ğan, şivən

1) nifrət bəsləmək, antipatiya bəsləmək (*nəyə isə*); sevməmək (*nəyi*); ... يعاف النظر الى o, ... baxmaq belə istəmir; ... تحت نفسه الكتب bu kitablar onu bezdirmişlər; ... تعافه النفس bu onu iyrendirir; 2) qabaqcadan xəbər vermək (*quşların uçuşuna görə*); 3) süzmək, uçmaq (*nəyin isə üzərində* على - *quş haqqında*)

– عَائِفٌ falabaxan, qabaqcadan söyləyən
(quşların uçuşuna görə)

– عِيَاةٌ quşların uçuşuna görə falabaxma,
qabaqcadan xəbər vermə

– عَيْفَانٌ , عَيْفٌ nifrət bəsləmə, sevməmə,
antipatiya

– عِوْفٌ (*hər şeydən*) iyərənən, vasvası
(عِيق) VI نَعَائِقُ şıq geyinib gəzmək, fors
eləmək; özünü göstərmək; lovğalanmaq,
öyünmək

— عَاقِبُ şıq geyinən, frant, modabaz

— عِيَاقَةٌ şıq geyinmə, modabazlıq, frantlıq

– عَيُّوقُ şıq geyinmiş, dəbdəbəli geyinmiş;
 ~ال astr. Kapella

– مُتَعَالِقٌ şıq geyinən, modabaz, frant

I عَال (عيل) (i) *kasıb olmaq, ehtiyac olmaq*; II عَيْل 1) böyük ailəyə sahib olmaq; 2) saxlamaq, dolandırmaq (*ailəni*); IV أَعْيَل = II

— *عَائِلٌ* *c.* *عَالَةٌ*, *كَاسِبٌ*, *هَيْتِيَّاعِي* olan

— ailə; sülalə, xanədan عَائِلَةٌ c. عَائِلَاتُ

— عَائِلِيَّ ailə -i(-1); ailəvi; sülalə -i(-1)

– عَالَة – *söz.c.* 1) ailə üzvləri, öhdədə olanlar; 2) yük, ağır yük, ağırlıq; ... *كان عال على* asılı olmaq; ... *عاش عال على* nəyin iş hesabına yaşamaq; *اعتبرها عال عليه* o onu özü üçün yük sayırdı

— عِيَالَة saxlama, dolandırma (*ailəni*)

هم عيال عليه *uşaq, övlad; عيالٌ c. عَيْلٌ* –
a) onlar hamısı ondan asılıdırlar; b) onlar
hamısı onun hesabına yaşayırlar

— عيلة^{ailə} ailə, evdəkilər

— **مُعِيلٌ, مُعِيلٌ** böyük ailəli, çoxuşaqılı

(عَيْن) II 1) təyin etmək, müəyyən etmək (*vaxtı, sərhədi və s.*); الحدود ~ sərhəd çəkmək, hədd qoymaq; الهدف ~ hədəfi göstərmək; السبب ~ səbəbi göstərmək, izah etmək; 2) vəzifəyə təyin etmək (في); 3) ayırmaq, təxsis etmək, irəlicədən təyin etmək; 4) dəşik açmaq; III 1) nəzərdən keçirmək, baxmaq, yoxlamaq, müayinə etmək; 2) əyani surətdə görmək; şəxsən görmək; V 1) təyin olunmaq, müəyyən edilmək; 2) aydınlaşmaq; 3) qaçılmaz, vacib, zəruri olmaq (*kimin üçün* على)

– أَعْيَانٌ *c.* əyan, ağa, kübar, tanınmış insanlar, aristokratiya, zadəganlıq; مجلس السنه *senat*

– ات^۱ c. تَعْيِين – 1) təyin edilmə, müəyyən edilmə; 2) ərzaq payı, rasion; نَاشِف ~ quru ərzaq payı

— عَوَيْنَات *c. eynək, gözlük*

– عَيَّان *xalq dil. xəstə (bax: عَنْ²)*

– عَيْنُ öz gözləri ilə görmə, əyani şəkil-də görmə; ليس الخبر كالمعاينة eşitmək görmək demək deyil; شاهد şahid; بَادٍ للـ aydın, aşkar, göz qabağında

– عَيَانِي görünən, aydın-aşkar, zahiri; شاهد ~ şahid

– 1) ع (hərifi); 2) riyaz. zet (z);
محور العينات zet oxu

~ کهرنوریة; göz (1.1 أعینُ, عیونُ q. c. عینُ² –
fotoelement; بأمِ göz gördükçə; على مدى الـ
əyani şəkildə, öz gözləri ilə; راه بسی

və ya رأه رأي nəyi isə öz gözləri ilə görmək; ... يظهرك لکل ذي عينين ان yaxşı görən hər kəs üçün aydındır ki, ... كانت به ساهرة; ... جرى به ayıq-sayıq olmaq, hazır olmaq; ... اختفى من امام بهيم (nəyə) göz gəzdirmək (nəyə); o onların gözündən qaçıb gizləndi; o, göz-dən itdi; نظر الى به الرضى kimə isə təvəc-cöhlə, iltifatla baxmaq; نظر اليها به الجد o ona ciddi şəkildə baxdı; نظر به الانتباه diqqələ baxmaq (nəyə) (الى) الاحتقار həqarətlə baxmaq (kimə isə nəyə isə) (الى) نظر به (الى) بصيرة ağıllı şəkildə baxmaq (nəyə) 2) həmç. صاحب pis gözü olan; هذا يمنع الـ o pis gözdən qoruyur; 3) şpion, casus; 4) dəlik, deşik, göz; oyuq, dəlik; الـ الساقية şlüz; الـ القنطرة (tapançanın barabanında); 5) həmç. الماء ~ su mənbəyi, bulaq; 6) kupe; 7) bot. qələm, çilik; 8) əşya, predmet (mülkiyyət kimi), mülkiyyət; ما ألقى الـ heç nə, hətta iz belə tapmaq; 9) nağd pul; 10) məğz, mahiyyət, əsil; 11) (nə isə) seçilmiş şeylər, ən yaxşılar; هذه القصيدة من عيون شعره bu qəsidə onun poeziyasının şah əsəri sayılır; 12) c. أعْيَانُ şəxsiyyət, şəxs; tanınmış insan; tanınmış sima; كان مجهول الـ والاثار tamamilə tanınmamış olmaq; 2. həmin, eyni; ولهذا o özü; عيني سببه eyni səbəb üzündən; به مجردة adi gözlə; a) günəş diski; b) bot. gülünbahar; a) qoz; b) şirniyyat; c) bot. qaymaqçıçəyi; صفراء ~ bot. gülünbahar; القبط ~ çobanyastığı; السمكة ~ döyənək; على الـ! və ya على الرأس والـ! Böyük məmnuniyyətlə! Baş üstə!; الـ العم! mənim əzizim!; الـ وسن بسن! əvəz-əvəzə!; الـ اصبح اثرا بعد ~

maq, izsiz ötüb keçmək; دفع الـ natura ilə (məhsul ilə) ödəmək; نزل بسى o mənim gözümdən düşdü; ملأ الـ xoşa gəlmək; خرجت به o çox çalışdı, o çox cəhd göstərdi; اصابتها به o onu nəzərə gətirdi; نظر ضاع امام به ضاع امام به dörd gözlə baxmaq; بآلف ~ kimin isə gözləri qarşısında yoxa çıxmaq

– اغلاغان, gözuyaşlı

– kreditə alma və ya satma

– at. c. عَيَّة سınaq; nümunə

– عَيِّي 1) göz -ü(-u); görmə (göz) -i(-ı); müşahidə -u(-ü); 2) natura ilə ödənilən; maddi, cismi, real; المقايضة الـ mal mübadiləsi; المظهر الـ للعلاقات الانتاجية iqt. istehsal münasibətlərinin maddi təzahürü; 3) hüq. mülkiyyət (hüququ); حقوق الـ mülkiyyət hüququ; ملك الـ mülkiyyət; ملك الـ ملك ملك alımaz əmlak; 4) riyaz. zetə (z) aid olan; المحور الـ zet oxu

– at. c. عَيِّي okulyar

– at. c. عَيِّي (kiçik) yarıq, (kiçik) çatlaq, dəlik, deşik

– 1. nəzərdən keçirən, müayinə edən;

2. 1) baxıcı; 2) tamaşaçı, şahid olan; şahid

– 1) baxma, nəzərdən keçirmə, müayinə etmə; 2) müşahidə etmə; 3) senzura

– 1) mənbə, qaymaq; 2) nəzərə gəlmiş adam

– müəyyən edilmiş, təyin edilmiş; لمدة الـ təyin edilmiş vaxtlarda; müəyyən müddətə

– at. c. عَيِّي riyaz. romb; شبه بالـ rom-boid; paraleloqram; منحرف ~ riyaz. trape-siya

– مَعِين = مَعِين

– عَيِّي: bax

غ

غ (غَيْن) ġayn (ərəb əlifbasının on doqquzuncu hərfi; rəqəm mənası 1000)

غيب bax: غَاب

غَاب dəfnə ağacı; أَوْرَاقُ dəfnə yarpağı; ~ اكليل şöhrət, müvəffəqiyyət; ~ لم يأتِه باكليل bu ona uğur gətirmədi

غَارُوقَة uzunmüddətli icarə, uzunmüddətli istifadə; تَأْجِيرُ بِالْ uzunmüddətli icarəyə vermə (bax: غَرُوقَة)

غَزَّاق qaz-qaz (nazik ipək parça)

غَزَّاق 1) qaz; طَبِيعِي ~ təbii qaz; ~ الخردل bax: ~ الإشتباح işıqlandırıcı qaz; ~ الضحك güldürücü qaz; ~ الغازات السامة və ya الغازات zəhərləyici qazlar; ~ الغازات المسيلة للدموع bax: ~ المخبقة boğucu qazlar; ~ مُسِيلٌ 2) lampa nefti, ağ neft; ~ التَمِيز-لَمْ نَمِيزْ ağ neft

غَزَّازُ su qazlı

غَزَّازُ 1) qaz (sif.); qazlı; ~ مصباح qaz lampası; ~ مشروبات (مياه) qazlı içkilər; 2) qaza-oxşar, qaz halında olan

غَزَّالِين qazolin

قَهْزَت - اتَّ c. غَزَّيْتَه

1) səs-küy, hay-küy 2) səs-küylü izdiham 3) bot. yarpız

قَهْزَت qool. qarabatdaq

قَهْزَت c. غَال - قَهْزَت - اتَّ qapının kilidi, qıfılı

غَالِيُون = غَالِيُون c. غَالِيُون

قَهْزَت qarmaq

غَيَّ bax: غَايَة

1) gəlmək, ziyarət etmək (bir gündən sonra); 2) udmaq, içmək (müq. et); 3) vaxtaşırı təkrarlanmaq, bərpə

olunmaq (kimdə təs. h və ya qızdırma haqqında); 4) نَتِيجَة nəticəni, sonucunu gözləmək

1) كُورْفَز, بُخْتَا, 2) دَرَا, 3) غُوب, 4) غُوب c. غُوب - قُخُور

1) vaxtaşırı ziyarət; غَا ara-sıra, ara-dabir; كُورْفَز kimi isə vaxtaşırı ziyarət etmək; 2) نَتِيجَة, sonuc; 3) حَمَى الغَبْ üç gündən bir təkrarlanan titrətmə, qızdırma

sonra; غَبْ المطر yağışdan sonra

1) boğaz altında sallaq dəri; 2) sırğa, tana (məs., xoruzun)

1) udum, qurtum, içim

1) təzə olmayan, boyat (ət, çörək və s.)

1) nəticə, sonuc

1) keçmək, ötüb-keçmək (vaxt haqqında); 2) toz qaldırmaq; 3) tozla örtmək, tozlandırmaq; 4) qaralamaq; 5) ləkələmək (kimi isə ötüb-keçmək; 6) havada çoxlu toz var; 7) tozlanmaq, tozla örtülmək; 8) boz, kül rəngində olmaq

1) boz, kül rəngində olan; 2) tozlanmış; 3) ötüb-keçən; 4) torpaq; 5) açıq səma altında quru yerdə yatmaq; 6) kasıb

1) çox qədim zamanlarda; 2) qədim zamanlardan bəri; 3) həmişəlik yox olmaq

1) toz, kül; 2) atom tozu; 3) məc., oyanmaq, ayılmaq (hərfən: sakitlik tozunu öz üzərindən çıxarmaq); 4) məc., yenidən layihə dosyesini ortaya çıxartmaq;

a) اثار ~ الشكّ حوله *həmç.* kimə-
sə qarşı şübhə oymaq, yaratmaq; b) kimi isə
ötüb-keçmək; 2) *bot.* tozcuq; لا غبارَ عليه o
eyibsizdir, qüsursuzdur; هذه النظرية
لا غبارَ على لا يشقّ bu nəzəriyyə heç bir şübhə doğurmur; لا يشقّ
... شقّ له ~ *bax:* ...

– غُبْرِيَالُ ərəb rəqəmləri
– غُبْرِيَالُ *tib.* pnevmokonioz
– غَبْرُ toz
– غَبْرُ yenidən açılan (*yara haqqında*)
– غَبْرُ kin, ədavət
– غَبْرُ toz; toz yığını; الغضب
məc., onun üzündə qəzəb vardır
– غَبْرُ 1) boz rəng, boz çalar; 2) toz
– غُبْرِيَالُ = غَبْرُ
– غَبْرُ *bot.* üvəz, quşarmudu
– غَبْرُ *c. biol. spor (bəzi ibtidai bitki və heyvanlarda cinsiyyətə şübhəli orqanı)*
– غَبْرُ tozla örtülmüş, tozlanmış
غُبْرِيَالُ *xüs. ad* Cəbrayıl

I غَبْسُ 1) qaranlıq, zülmət olmaq (*gecə haqqında*); 2) səmənd rəngində olmaq (*at haqqında*)
– غَبْسُ 1) tünd-qara; 2) səmənd rəngli

– غَبْسُ qaranlıq, zülmət
I غَبْسُ 1) tünd olmaq, qaranlıq olmaq; qurtarmaq (*gecə haqqında*); II غَبْسُ 1) qan qaraltmaq, əhvalını pozmaq; 2) aydın görməmək (*gözlər haqqında*); IV غَبْسُ tünd olmaq; qurtarmaq (*gecə haqqında*); V غَبْسُ tutqunlaşmaq, qaralmaq (*güzgü haqqında*)
– غَبْسُ 1) tünd, tutqun; 2) donuq, tutqun (*güzgü, şüşə*)
– غَبْسُ 1) qeyri-şəffaf; tutqunluq; 2) *tib.* bulanıq görmə

– غَبْسُ qaranlıq, zülmət, toran (*gün doğmamışdan qabaq*)

– غَبْسُ tutqun, qeyri-şəffaf
– غَبْسُ gün doğmamışdan qabaqkı toran, qaranlıq

– غَبْسُ tünd
I غَبْسُ 1) həsəd aparmaq; II غَبْسُ xoşbəxt hesab etmək; VIII غَبْسُ məmnunluq duymaq (*nədənsə*); sevinmək (*nəyə isə*); şadlanmaq

– غَبْسُ məmnunluq, sevinc
– غَبْسُ 1) həsəd; 2) məmnunluq; fərəh; xoşbəxtlik; رَقَّ قلبه رَفِيفُ onun ürəyi sevincdən əsməyə başladı; رأى بعينِ məmnunluqla baxmaq; 3) zati-ali (*patriarxın titulu*); وَهْ və ya وَهْ صاحبِ müqəddəs, zati-ali, əlahəzrət (*patriarxın titulu*)

– غَبْسُ *c. غَبْسُ* 1) dəvə yəhəri (*qadınlar üçün*); 2) kisə; سَمَادٍ ~ gübrə kisəsi
– غَبْسُ 1) həsəd edilməyə layiq; fərəhli; xoşbəxt; 2) rəhmətlik

– غَبْسُ məmnun, şad-xürrəm
– غَبْسُ *c. غَبْسُ* boğaz altında sallaq dəri; buxaq

(غَبْقُ) VIII غَبْقُ axşam içmək (*nə isə*)

I غَبْنُ 1) aldatmaq; çəkidə aldatmaq; əskik vermək; 2) düzgün qiymətləndirməmək; alçaltmaq; 3) pozmaq (*qanunu*); 4) məğmun etmək, xətrinə dəymək; 5) tikib daraltmaq; VI غَبْنُ bir-birini aldatmaq; VII غَبْنُ aldadılmaq, incidilmək

– غَبْنُ bir-birini aldatma; يومِ *din.* qiyamət günü

– غَبْنُ axmaqlıq, düşüncəsizlik

– غَبْنُ kəşmir, kişmir (*nazik yumşaq yun parça*)

– 1) ¹غَبْنُ aldatma; çəkide aldatma; 2) qeyri-düzgün qiymətləndirmə, alçaltma (*ləyaqəti*); 3) hüquqlarını məhdudlaşdırmaq; 4) ziyan vurma

– 1) ²غَبْنُ inciklik; ədalətsizlik; 2) ziyan (*kimə isə* علی)

– ³غَبْنُ qat (*paltarda*)

– ⁴غَبْنُ aldatma

– رَجَعَ بِصَفْقَةِ الْغُبُونِ aldadılmış, incidilmiş;

əliboş geri qayıtdı

⁵غُبُونُ *zool. gibbon (insanaoxşar meymun)*

I ⁶غَبَاؤُهُ (ə) غَبَى axmaq olmaq; cahil olmaq; 2) başa düşməmək (*nəyi* عن); 3) *məch.* huşunu itirmək, ürəyi getmək; VI ⁷تَغَابَى 1) özünü axmaq kimi qələmə vermək; 2) özünü qeyri-ciddi, sadələvh aparmaq; X ⁸إِسْتَعْبَى axmaq, ağılsız hesab etmək

– ⁹أَغْبَى ön axmaq

– ¹⁰أَغْبَاءُ ağılsız, axmaqlıq; ~ عن axmaqlıq-dan, axmaqcasına

– ¹¹غَبَاؤُهُ ağılsızlıq, axmaqlıq, kütbeyinlik;

کُتْلُکُ ~ *fərasətsizlik*

– ¹²أَغْبَاءُ *c. غَبَى* 1. axmaq, kütbeyin; 2. cahil, sarsaq, ağılsız

I ¹³غَتَّ (ə/u) غَتَّ 1) sıxmaq, boğmaq; 2) gülüşü boğmaq; 2) batırmaq, basmaq (*suya*)

I ¹⁴غَتَّ (ə/i) غَتَّ 1) arıq olmaq; 2) ¹⁵غَتَّ (ə/i) غَتَّ , irin vermək, irinləmək (*varanın*)

– ¹⁶غَتَّ 1) irin gəlməsi (*yara haqqında*)

– ¹⁷غَتَّ 2) arıq, çəlimsiz; *a) yaxşı və pis; b) bahalı və ucuz; c) xırda və iri; لا يَمِيزُ بَيْنَ الْغَتِّ وَالسَّمِينِ və ya يَمِيزُ الْغَتَّ مِنَ السَّمِينِ baş çıxara bilmir (nədə-məsələdən)*

– ¹⁸غَتَّ 1) arıqlıq, çəlimsizlik

– ¹⁹غَتَّ 2) ²⁰غَتَّ 1) irin

– ²¹غَتَّ 2) irin

²²غَاثِرٌ qalın, tam, dolğun; مطبق tam *sükut*

I ²³غَثَّ (i) غَثَّ 1) ürəyi bulanmaq; غَثَّ *nəfsə* *məch. və ya* غَثَّ onun ürəyi bulandı

– ²⁴غَثَّ 2) zir-zibil, çöküntü, xılt

– ²⁵غَثَّ 3) ürək bulantısı

II ²⁶غَجَّرَ söymək, danlamaq

– ²⁷غَجَّرَ *c. غَجَّرَ* qaraçı

– ²⁸غَدَّ *bax:* غَدَّ

– ²⁹غَدَّ *bax:* غَدَّ

– ³⁰غَدَّةً *anat. vəzi*

– ³¹غَدَّى *vəzi (sif.)*

– ³²غَدَّةً *c. غَدَّةً anat., fiziol. vəzi; الغدد ذات*

və ya الغدد الصمّ (الصمّاء) *və ya* الإفراز الداخلي

daxili sekresiya vəziləri, endokrin vəzilər;

– ³³الغدة الدرقية *boğaz ucu vəzisi; الغدة التيموسية*

– ³⁴الغدة الجاردرقية *qalxanabənzər*

– ³⁵الغدة الجنسية *ətrafi vəziləri;*

– ³⁶الغدة الصنوبرية *qalxanabənzər vəzi;*

– ³⁷الغدة النخامية *erkək balıqların toxum vəzisi;*

– ³⁸الغدة النكفية *hipofiz; علم الغدة الصمّ; نَكْفَى*

– ³⁹الغدة الصمّ *bax:* علم الغدة الصمّ (الصمّاء) *endokrinologiya*

I ⁴⁰غَدَّرَ (i) غَدَّرَ 1) xaincəsinə hərəkət etmək,

satmaq, aldatmaq; xəyanət etmək (*kimə* *tas.h. və ya* →); 2) geri çəkilmək, üz dön-

dərmək; danmaq (*nəyi* علی); II ⁴¹غَدَّرَ *imtina*

etməyə məcbur etmək, üz döndərməyə

məcbur etmək; III ⁴²غَادَرَ *tərk etmək, çıxıb*

– ⁴³غَادَرَ *getmək (hara* إلى) *الاسكندرية*

– ⁴⁴غَادَرَ *Qahirədən İskəndəriyyəyə getdi; ~*

– ⁴⁵غَادَرَ *o, öldü; VII* *إِنْعَدَرَ* *aldanılmaq*

– ⁴⁶غَادَرَ *xain, satqın, dönük*

– ⁴⁷غَادَرَ 1. xain, satqın; 2. dönük, namərd

– ⁴⁸غَادَرَ *c. ات* – *tapança*

– 1) xəyanət, satqınlıq; ۛ xaincəsinə;
2) məkr, hiylə

– غُورُ xain

– غديرُ c. غُدرُ, غُدرَانُ 1) gölməçə; 2) nohur;
kiçik çay

– غديرُ c. غَدَائِرُ 1) saç, tel, zülf; 2) hörük

– غُورُ aldanılmış

– غُورِيَّةُ ədalətsizlik

– غُفَانُ c. غُذَافُ zağca

– غُذَفُ bolluq, rifah

– غُذَفُ c. غُذَفُ baş örtüyü (*bədəvi qadının*)

I غُذَقُ (ə) غُذَقُ gur yağmaq (*yağış haqqında*); nəmiş olmaq (*torpaq haqqında*); IV اَغْذَقُ

1) gur yağmaq (*yağış haqqında*); 2) hədiyyələr yağdırmaq (*kimə isə*); çoxlu miqdarda vermək (*nəyi, kimə*); ~ الوعود عليه ~ العطف ~ kimə isə bol vədlər vermək; ~ kimə isə həddindən artıq rəğbət göstərmək, kimə isə həddindən artıq yaxşı münasibət göstərmək

– غُذَقُ bol (*rütubət*); bol şirəli (*bitkilər haqqında*); məhsuldar (*torpaq haqqında*); güclü (*yağış haqqında*)

– غُذَقُ = مُغْذَقُ

– غُذَانُ asılqan

– غُذَنُ zəiflik, yorğunluq

I غُذُو 1) səhər getmək, yola düşmək; 2) olmaq, çevrilib olmaq; 3) başlamaq (*nəyi isə etməyə*); ~ o baş bu başa gedib-gəlmək; ~ بلا معين ولا نصير ~ tamamilə köməksiz qalmaq; غُذَى (ə) səhər yeməyi yemək; II غُذَى nahar, səhər yeməyi vermək; III غُذَى səhər gəlmək, getmək; ~ وراوح ~ o baş bu başa gedib-gəlmək; V تُغْذَى 1) nahar etmək; 2) səhər yeməyi yemək;

VIII اِغْتَذَى 1) səhər getmək, yola düşmək;

2) olmaq, çevrilib olmaq

– غَادٍ q. غَادِيَّةُ 1) səhər gedən; 2) yola düşən (*hara isə*); ~ كل رائج hər yoldan keçən, hər yoldan ötən

– اتُ c. غَادِيَّةُ – səhər buludu

– غُدُ sabahkı gün; بعد غُدُ birisi gün; في الغد ertəsi gün; الغد من sabahdan etibarən; غدا sabah; بعد غدا birisi gün; واثق بغده sabahkı gününə inanan; حلم بالغد المشرق cək haqqında xəyal etmək; ما يخبئه لى الغد من الغد؟ görəsən məni sabah nə gözləyir?; ان غدا لناظره قريب Ata. sözü sabahı gözləyən üçün o, yaxındır

– غَدَاءُ c. اَغْدِيَّةُ 1) səhər yeməyi; 2) nahar

– غَدَاءُ c. غَدَوَاتُ səhər erkən; ərəfə; غداة ثورة Oktyabr inqilabı ərəfəsində

– غَدَوَاتُ c. غَدَوَاتُ 1) səhər yeməyi; 2) səhər çıxıb getmə; ~ وروحة ~ həmişə, daima; رَوْحَةٌ bax: رافقه في غدواتهم وروحاتهم

– غَدَوَةٌ c. غَدَى erkən səhər; غَدَوَةٌ səhər tezdən

– مَعْدَى 1) səhər gedilən yer (*bax: مَرَاخ*); kimin isə davranışı, kiminsə gündəlik həyat tərz; 2) səhər vaxtı, səhər; كان بيته مراحاً daima, həmişə; onun evi hər zaman hamının üzünə açıq idi

I غَدَّ (ə/i) irinləmək; çirk eləmək; IV اَغْدَّ

1) irinləmək; 2) tələsmək; sürətləndirmək; ~ في السير sürətlə hərəkət etmək, yerimək

– غَذِيَّةُ irin, qalın irin

I غَدَا (u) غُذُو yedizdirmək, yemək vermək, bəsləmək; II غَدَى = I; V قُذِيَ qidalanmaq, bəslənmək; VIII اِغْتَذَى bəslənmək, doymaq

إِعْدَاءٌ – yemək yemə; qidalanma; qida;
سوء الـ doyunca yeməmə, yarı ac-yarı tox
yaşama

– تَغْذِيَةٌ bəsləmə; qidalandırma; qida; سوء الس
pis qidalandırma

~ لحمى qida, yemək, yeyəcək; c. غداء –
 ~ الحمية pəhriz; نباتى ~ ətsiz xörək; øt yeməyi;

– غِذَائِي 1) qida (*sif.*); 2) qidalı, bəsləyici;
الموادّ البسة a) bəsləyici maddələr, qida mad-
dələri; b) qida məhsulları

– مُغَدِّ *q*. 1) qidalandır; 2) bəsləyici

I غَرَّ (ə/u) غُرُورٌ valeh etmək, başdan çıxarmaq, gözlərini qamaşdırmaq; yoldan çıxartmaq, azdırmaq; غَرَّاهُ (ə/i) غَرَّاهُ gənc, təcrübəsiz olmaq; II غَرَّرَ azdırmaq, aldatmaq, pis yola çəkmək (*kimi* →); riskə məruz qoymaq (*kimi-nəyi* →); بَنَفْسَه ~ öz canını təhlükəyə atmaq; VII اِنْتَرَّ aldadılmaq, yoldan çıxarılmmaq; VIII اِغْتَرَّ 1) başdan çıxarılmmaq, azdırılmaq; uymaq (*nəyə* →); بَنَفْسَه ~ özündən razı olmaq, şöhrətpərəst olmaq; 2) aldanmaq, ağılını başından almaq (*nə ilə* →); X اِسْتَعَرَّ 1) aldanılmaq, yoldan çıxarılmmaq; 2) qəfildən gəlmək, gözlənilmədən gəlmək

– غُرٌّ *q. غَرَاءُ* 1) ağ xallı (*alında – at haqqında*); 2) şanlı, şöhrətli, layiq, alicənab; 3) gözəl, əla; الْيَوْمَ *unudulmaz gün*; اِيَّامِهِ *onun gözəl, şanlı günləri*; 4) çox hörmətli, möhtərəm; الشَّرِيعَةُ *çox hörmətli şəriət*

— غَارٌ aldadıcı, yalan

— غُرُورُ c. غَرَّ qılının tiyəsi

— غُر topl., zool. qaşqaldaq

يا لك من غرٍّ gənc, təcrübəsiz; c. غرٌّ –
sən necə də axmaqсан!

– 1) *أعرة* *c. غرار* – azlıq, cüzilik, az miqdar; ۛ *لا ينامون الا* onlar arabir, fasilələrlə yatır-
lar; 2) qılıncın tiyəsi; ۛ *va ya* ۛ *على* tələsik, əlüstü; *واحد* ۛ *على* onlar bir-birilərinə bənzəyirlər; *على هذا* bu nümunə üzrə, buna bənzər; *المعاهدة* ۛ *على* bu, mü-qaviləyə bənzər bir şey idi

– 1) غَرَّارٌ başdan çıxaran; 2) aldadıcı, ya-
lan, qeyri-real

1) غَرَارَةٌ – cavanlıq; فى ~ السنّ lap gənc olarkən; المرض ~ xəstəliyin başlanğıcı; 2) təcrübəsizlik; qeydsizlik, laqeydsizlik

1) *kişə* (*həcmə* "جوالق" - *dən* *daha böyük*); 2) *kobud* toxunuşlu xalça; 3) *dənəvər əşyalar üçün ölçü* = 80 mud

– غَرَرٌ təhlükə; ركب الـ təhlükəyə məruz qalmaq

– ¹عُرَّة – *zool.* qaşqaldaq

— 2 غُرَّةٌ c. غُرَّرَ 1) ağ xal (*atın alnında*);

2) zülf, saç, tel; kəkil; 3) seçilmişlər, ən yaxşılar; غرر النثر والشعر nəzm və nəsrin ən yaxşı nümunələri; ولت غرر أيامه onun şanlı günləri ötüb-keçdi; 4) başlangıç; الشهر ~ ayın I günü (*qəməri təqvimlə*); رمضان ~ ramazanın I günü (*orucluğun başlangıcı*); الشباب ~ gəncliyin çiçəklənməsi

— *غِرْ c. غِرْ* laqeydlilik, etinasızlıq, diqqətsizlik; ~ *على* *və ya* ~ *حين* *على* qəfildən, göz-lənilmədən; ...*على* ~ *من* ...xəbərsiz olaraq

ribə, qeyri-adi, heyrətamiz; الاطوار ~ *bax*:
والله فى ...; ... من الله ان...; طوبى
... الامر ان... *və ya* ... الامر ان...
ki, ...; qəribədir ki, ...; 2. *c.* غَرَبَاءُ
1) yad, naməlum insan; 2) yadelli, əcnəbi
– غَرَيْبَةٌ *c.* غَرَائِبُ nə isə qəribə, heyrətamiz
bir şey

– غَرَيْبَةٌ *c.* غَرَيْبَةٌ – badamlı pirojna
– مُسْتَعْرَبٌ qəribə, heyrətamiz, təəccüblü;
... ليس من الله ...; ... تəəccüblüdür ki, ...
... تəəccüblü deyildir ki, ...

– مُعْتَرِبٌ 1. qürbətdə yaşayan; 2. qaçqın;
mühacir

– مَغْرَبٌ *c.* مَغَارِبُ 1) qürub vaxtı, yeri; بعد
فى مغارب الارض 2) qərb; فى مغارب الارض
hər yanda, hər yerdə; 3) axşam; الله
və ya صلاة axşam namazı

– مُعْرَبٌ albinos
– *bax*: عَنَاءُ مُعْرَبٍ *və ya* عَنَاءُ مُعْرَبٍ
عَنَاءُ

– عن الناس ~ sürgün edilmiş; qovulmuş;
insanlar arasında yad

– مَرَاكِشٌ mərəkeşləşdirmək
– مَرَاكِشٌ mərəkeşləşdirmə
– مَغْرِبَةٌ 1. məğribli; mərəkeşli; 2. *c.* مَغْرِبِيٌّ

Məğrib sakini; mərəkeşli

– مَغْرِبِيٌّ 1) qürub vaxtı; axşam; 2) Məğribə,

Mərəkeşə aid olma, mənsub olma

– غَرَابِيْبٌ *c.* غَرَابِيْبٌ çox qara

– هَفِيْ *c.* هَفِيْ xələm, xəlbirdən keçirtmək;
مَاع. nəyinsə doğru olduğunu
dəqiqliklə yoxlamaq; غَرَبْلٌ xəlbirlənmək,
ələkdən keçirilmək

– غَرَابِيْلِيٌّ *c.* غَرَابِيْلِيٌّ xəlbir *və ya* şadara sa-
tıcısı, ustası

– غَرَابِلٌ *c.* غَرَابِلٌ xəlbir; şadara

– غَرَبْلَةٌ ələkdən, xəlbirdən keçirmə; ələk-
dən, xəlbirdən keçirilmə

– غَرَبْلٌ ələnilmiş, xəlbirdən keçirilmiş

I غَرَبْتُ (ə) aclıq hiss etmək

– غَرَبْتُ aclıq

– غَرَاثِي, غَرَاثِي *c.* غَرَاثِي *q.* غَرَاثِي

I غَرَدْتُ (ə) oxumaq, cəh-cəh vurmaq (*quş*

haqqında); II غَرَدْتُ oxumaq; cikkildəmək;

IV غَرَدْتُ = II; V غَرَدْتُ cikkildəmək, oxumaq,

cəh-cəh vurmaq

– غَرَوْدَةٌ *c.* غَرَوْدَةٌ mahnı; cikkildəmə, cəh-
cəh (*quş haqqında*)

– غَرَدْتُ oxuyan (*quş haqqında*)

– غَرُودٌ *c.* غَرُودٌ qum təpəsi; غَرُودٌ
qum təpələri, barxanlar

– غَرْدٌ = غَرِيْدٌ

– غَرَدْتُ oxuyan; cəh-cəh vuran (*quş haqda*)

I غَرَزْتُ (i) sancmaq, batırmaq (*nə ilə*

–); sancmaq, batırmaq, çaxmaq, soxmaq

(*nəyə*); 2) əkmək (*bitki zoğlarını*); II غَرَزْتُ

sancmaq (*sancağı*); IV غَرَزْتُ sancmaq, batır-

maq, soxmaq; V غَرَزْتُ batmaq, sancılmaq;

dərinə girmək, nüfuz etmək; VII غَرَزْتُ san-

cılmaq, batırılmaq; VIII غَرَزْتُ ~ رَجَلَهُ فى الغَرَزِ

ayağı üzəngiyə keçirmək

– غَرَزْتُ 1) dəri üzəngi; 2) ting, şitil,

qələm; ~ احمر *min.* əqiq

– غَرَزْتُ ~ حَشِيشٌ *c.* غَرَزْتُ¹ tiryəlxana; qəhvə-

xana

– غَرَزْتُ² *c.* غَرَزْتُ 1) iynə, iynə vurma; 2) sı-

zıqarası, tikişarası

– غَرَزْتُ instinktiv; qeyri-iradi; ixtiyarsız

– غَرَاثِي 1) instinkt, təbii hiss; 2) ar-

zu, niyyət, səbəb; 3) intuisiya

– غَرَزْتُ 1) instinktiv, qeyri-iradi; 2) təbii,

anadangəlmə

– مَعَارِزُ c. مَعْرُزُ 1) sancılma, batma yeri; 2) əsas, baza; 3) tryuk, məharət; hoqqa, oyun, fırlıdaq

I غَرَسَ (i) غَرَسُ 1) əkmək (ağacları); aşı-lamaq (vərdişləri); III غَارَسَ yardımçı şə-rəitində əkmək (məs., palmanı); IV أَعْرَسَ 1) əkmək (ağac); 2) batırmaq; VII اِنْعَرَسَ 1) əkilmək; 2) batmaq, itib-batmaq (məs., qum içində); 3) batmaq, sancılmaq

– غَرَّاسُ 1) əkilmə, basdırılma (ağacları); 2) əkmə, əkilmə vaxtı; 3) bitki, ağac, ting
– غَرَّاسَةٌ əkmə; becərmə, becərilmə
– غَرَّاسَةٌ c. اِتْ – əkici maşın; kartof əkən və şitil köçürən maşın

– غَرَّاسُ غَرَّاسُ, غَرَّاسُ c. غَرَّاسُ 1) əkilmiş bitki, ting

– غَرَّاسَةٌ c. غَرَّاسَاتُ tək-tək bitki, ayrı-ayrı bitki
– غَرَّاسَةٌ c. غَرَّاسٌ ting, şitil
– غَرَّاسَةٌ tar. yardımçı şəraitində əkmə, becərmə (məs., palmanı)

– مَعَارِيسُ yardar
– مَعَارِيسُ c. مَعْرَسُ 1) əkmə, becərmə yeri; plantasiya 2) şitillik, tinglik

– مَعْرُوسُ əkilmiş
– مَعْرُوسَاتُ c. əkilmiş ağaclar, bitkilər, gö-yərti; plantasiya

غَرَّاشُ (قَرَّاشُ: bax) غَرَّاشُ c. غَرَّاشُ piastır (1/100 Misir funtuna və ya 40 para və ya 10 millimə bərabər pul vahidi)

IV أَعْرَضَ maraqlı olmaq, tamahkar məqsədlər güdmək (nədə isə), niyyə-tində olmaq (nəyin isə); ~ الغرض məqsədə çatmaq, nail olmaq; V تَعَرَّضَ 1) (kimin isə) tərəfini tutmaq; maraq göstərmək, həvəs göstərmək (nəyə -); 2) parçalanmaq, dağılmaq, ikiye bölünmək

1) أَغْرَاضُ c. غَرَضٌ hədəf, məqsəd; ob-yekt; şey, can atma; vəzifə, təyinat; ~ المَقْصُود arzu olan hədəf; ~ وافٍ بالـ məqsədə uyğun; 2) əlaqədarlıq, mənəfətdarlıq, şəxsi maraq; tamahkar, acgöz istək; ~ خَالِي tə-mənnəsiz, şəxsi mənəfət güdməyən, ma-rağı olmayan; 3) lazımlı, vacib əşya, şey; اغراض البيت ev əşyaları

– غَرَضِيَّةٌ əlaqədarlıq, mənəfətdarlıq; me-yil, həvəs, sövq, maraq; birtərəflilik, qərəzlilik
– غَرِيضٌ təzə (ət, göyərti haqqında)

– مَعْرَضٌ 1) tamahkar, öz mənəfətini gü-dən (nədə), niyyəti olan (nəyə); ~ دَوَاعٍ tamahkar niyyətlər, məqsədlər; 2) qabaq-cadan hasil olmuş yanlış fikrə (qənaətə) əsas-lanan, qabaqcadan inandırılmış, beyninə ye-ridilmiş

– غَرَّاجٌ 1) hörmə yazı; 2) hörmə naxış; 3) to-xuma, hörmə; 4) bağ

1) غَرَّغَرٌ fişıldamaq (tavadakı ət haqqın-da); luq-luq etmək (qaynayan su haqqında); 2) boğazı yaxalamaq; تَعَرَّغَرٌ boğazı yaxala-maq; تَعَرَّغَرَتْ عَيْنَاهُ məc., göz yaşları axıtmaq (tökmək)

– غَرَّغَرٌ topl. firəngtoyuqları
– غَرَّغَرَةٌ c. اِتْ – firəngtoyuğu
– غَرَّغَرَةٌ 1) fişıldamaq; qur-qur etmək; ~ الموت ölümqabağı xırıltı; 2) boğazı yaxalamaq; 3) qarqara

I غَرَفَ (i) غَرَفٌ 1) çıxartmaq, götürmək; əxz etmək; 2) tökmək (boşqaba), qoymaq (yeməyin üzərində); VII اِنْعَرَفَ tökülmək, qoyulmaq (boşqaba); VIII اِعْتَرَفَ çıxartmaq, götürmək; əxz etmək

– غَرَّافٌ c. غَرَّافَةٌ və ya غَرَّافٌ noriya, suvarma çarxı

– ye- ~ laql (الطعام) otaq; 1) غَرَفَ c. ¹غُرْفَةٌ – mək otağı; ~ النوم yataq otağı; ~ الجلوس və ya الاستقبال qonaq otağı; ~ iclas zalı; ~ التجارية ticarət palatası; 2) kamera; الاحتراق qaz ölüm kamerası; ~ الغاز للاعدام (الاشتعال) tex. yanma kamerası; ~ ولسن fiz. Vilson kamerası

– غَرَفَ ovuc, əl içi c. ²غُرْفَةٌ

– غَرَفَ səndəl c. غُرْفَةٌ

– مَغَارِفُ çömçə; tayqulp, parç c. مِغْرَفَةٌ

I غَرَقَ 1) batmaq, suya dalmaq; ~ فى شىء ~ ümidsizliyə qərq olmaq; ~ فى اليأس məs., nəyə tam şəkildə batmaq, dalmaq; ~ للاندقان فى شىء məs., başı tamamilə nəyə isə qarışmaq; 2) su ilə örtülmək; II غَرَقَ batırmaq; su axıtmaq; ~ الاسواق بالبضائع bax: IV 2); IV أَعْرَقَ 1) bax: II; 2) doldurmaq; ~ a) bazarı malla doldurmaq; b) dempinq məqsədilə malları öz dəyəridən ucuz qiymətə satmaq; 3) həddi-hüdudu aşmaq (nədə ~ فى الضحك); qəhqəhə çəkmək; ~ فى مديحه kimi isə həddindən artıq çox tərifləmək; V تَغَرَّقَ = I; VIII اِغْتَرَقَ çəkmək, hopdurmaq, canına çəkmək; ~ النفس hava almaq, nəfəs almaq (udmaq); ~ النظر ~ özünə diqqəti cəlb etmək; X اِسْتَعْرَقَ 1) (vaxt) almaq, aparmaq, çəkmək; 2) dalmaq, qapılmaq (nəyə ~ فى النوم); ~ فى النوم dərin yuxuya dalmaq; 3) ifrata varmaq (nədə ~ فى ~ فى qəhqəhə ilə gülmək; ~ فى الضحك); ~ فى الكلام boşboğazlıq etmək, naqqallıqla məşğul olmaq; XII اِغْرَوْقَ 1) islanmaq, yaş olmaq; 2) suvarılmaq, sulanmaq; nəmlənmək, islanmaq (göz yaşları ilə)

– batırılma; su altında qalma; daşqın; ~ قابل للـ su altında qala bilən, batırıla

bilən; ~ بالبضائع və ya التجارى iqtis. 1) dempinq; 2) şişirtmə, mübaliğə; həddini aşma; cızıqdan çıxma; ədəb. mübaliğə

– batırmaq; batırılma; su altında qalma

– salınmış, batırılmış, dalmış (nəyə ~ فى الدين ~ borc içində batan; 2) qərq olan; boğulan

– uzunmüddətli icarə; uzunmüddətli istifadə (nədən)

– batmaq; dalma; su altında qalma; daşqın

– batan; su altında qalmış; 2) qəzaya uğrayan, batan (gəmi haqqında); 3) batmış, qərq olmuş (nəyə ~ فى الدين ~ borc içində batan

– غَارُوقَةٌ = غَرُوقَةٌ

– غَرَقَاءُ, غَرَقَى c. 1. batmış; 2. batmış, suda boğulmuş adam

– دَرِين غَرِيقٌ

– غُرْلٌ güclü ehtiras, şəhvət c. غُرْلَةٌ

I غَرَمَ 1) ödəmək (vergiləri, cəriməni); 2) itki vermək; II غَرَمَ cərimələmək; IV أَعْرَمَ 1) cərimələmək; məch. aşıq olmaq (kimə →); aludə olmaq (nə ilə →); V تَغَرَّمَ cərimə olunmaq

– məhəbbət; güclü şəkildə aludə olmaq, həvəs ... kimi isə dəlicəsinə sevmək

– fiz. qram – اِتْ c. غَرَامٌ

– cərimə; ödənmə, əvəzini vermə (itkilərin); ~ على... hərbi təzminat; ~ على... nəyə görə isə cərimə ödəmək; ~ على... cərimələmək

– sevgi (s); رسالة sevgi məktubu

– c. مَهَابَّاتٌ məhəbbət macəraları

– لا يساوى الغنم 1) itki, ziyan; *məsəl.* qoyulan xərcə dəyməz (*hər fən: it-kilər qənimətlərə dəymir*); 2) ödənmə; əvə-zini vermə

– غَرِمَاءُ 1) düşmən; rəqib; qarşı, müqabil tərəf; 2) borclu, verəcəkli; 3) kreditor
– مَغَارِمُ 1) cərimə; 2) itki, ziyan; 3) pullu öhdəlik, borc

– مُغْرَمٌ aşıq olmuş (*kimə isə* →); aludə olmuş (*nəyə* →)

– مُغْرَمٌ 1) cərimələnmiş; 2) markasız (*mək-tub haqqında*)

لِيلُ غَرِينٌ lil; çöküntü, torpaq (*çayın gətirdiyi*)
غُرُوقٌ 1) durna; *məs., modabaz*
غُرُوقٌ = غَرَانِيْقُ 2) c. غَرَانِيْقُ

I غَرَا (u) 1) təəccübünü ifadə etmə, təəccüblənmək; 2) yapışdırmaq; 3) yapışmaq; yapışib əl çəkməmək; *məch.* bağ-lanmaq, meylini salmaq (*kimə isə* →); II أغَرَى yapışdırmaq; IV أغَرَى 1) sövq etmək; qaldırmaq (*kimə qarşı isə* →); yoldan çıxartmaq (*nəyi isə etmək üçün* →); qışqırtmaq, saldırmaq (*kimin–nəyin üzərinə* →); 2) *məch.* aludə olmaq (*nəyə isə* →); العدَاة ~ düşmənciliyi oyatmaq (*arasında* بين) V تَغَرَّى 1) qəmiş olmaq; sataşmaq

– إغْرَاءٌ sövq etmə, təhrik etmə; başdan çıxaran şey

– تَغْرِيةٌ yapışma; *dilç.* aqqlıutinasıya
– غَرَا yapışqan
– غَرَاءٌ yapışqan; السمك ~ balıq yapışqanı
– غَرَاءَةٌ 1) şüşə, yapışqan dolu şüşə
– تَغَرَّى 1) təəccüb, heyrət; ... ان ~ 2) təəccüblü deyildir ki, ...

غَرَوْ = غَرَوَى

– غَرَوْى yapışqan, yapışqanlı; *kim.* kolloid (*sif.*)

– غَرَوِيَّاتٌ 1) *kim.* kolloidlər

– مُغْرِيةٌ 1. təhrik edən; başdan çıxaran; عَرُوضٌ مغْرِيةٌ tamahlandırıcı, şirnikdirici təkliflər; 2. yoldan çıxaran; cəlb edən

– مغْرَايةٌ = مغْرَايَاتٌ 1) şirnikləndirici şeylər; cazibələr

– مغْرِيَاتٌ 1) şirnikləndirici şeylər; cazibələr
زُولُ غَرِيَاقٌ 2) qarabatdaq

غَرِيْفُونٌ qreypfrut

I غَزَّ (ə/i) 1) batırmaq, sancmaq; IV غَزَّ 1) tikanlı, sancan olmaq, tikanlara malik olmaq (*bitki haqqında*); VII إِنْغَزَّ 1) girmək, soxulmaq; 2) sancılmış olmaq

– غَزَّةٌ 1) – iynə, dəşik, dəlik

– غَزٌّ 1) türklər (*məmlüklər*)

– غَزِّيٌّ türk (*məmlük*)

I غَزَّرَ (u) 1) bol olmaq, çox olmaq; 2) geniş olmaq; IV أَغْزَرَ (*nəyi isə*) çox etmək; ~ 1) çox yazmaq

– غَزَارَةٌ 1) çoxluq, bolluq, zənginlik; ب ~ bol şəkildə; 2) genişlik

– غَزْرٌ = غَزْرٌ

– غَزِيرٌ 1) bol, çox, zəngin; الماء ~ bol sulu (*çay haqqında*); 2) geniş

I غَزَلَ (ə) 1) pərəstişkarlıq etmək (*kiməsə*), iltifat etmək (*kimə isə* →); mazaqlaşmaq (*kimin iləsə* →); intriqa düzəltmək, maraqlı oyatmaq;

III غَزَلَ 1) pərəstişkarlıq etmək; iltifat göstərmək; mazaqlaşmaq; tərənnüm etmək (*qadını – şeirlərdə*); 2) oynatmaq, ələ salmaq;

V تَغَزَّلَ 1) tərənnüm etmək (*qadını – şeirlərdə*), həddindən artıq çox tərifləmək (*qadını* →); 2) pərəstişkarlıq etmək (*qadına* →);

3) zarafat etmək; ələ salmaq (*qadını* →); VII *إِنْعَزَلَ* əyirdilmək; VIII *إِنْعَزَلَ* əyirmək
 – غَزَالَةٌ *c.* غَوَازِلُ əyirici qadın (*qız*)
 – غَزَالٌ 1) əyirici; 2) iplik karxanasının, iplik fabrikinin sahibi; 3) iplik satıcısı; 4) int-riqan; 5) hörümçək
 – غَزَالٌ *c.* غَزَالٌ 1) ahu, qəzal, ceyran, antilop (*erkək*); 2) xəmək (*skripkada*); 3) kitrə
 – طَلَعَتْ عَلَيْهِ 1) ahu, qəzal, ceyran (*dışi*); 2) o, dəli olub, ağılı çaşdı
 – غَزَالَةٌ 2) günəş (*doğan zaman*)
 – غَزَلٌ əyirmək; 3) əyirmə fabrikaları, iplik fabrikaları
 – غَزُولٌ *c.* غَزُولٌ 1) iplik; 2) eşmə iplik; 3) asbest; 4) şirniyyat növü
 – غَزَلٌ 1) pərəstişkarlıq etmək; iltifat göstərmək; mazaq, eşqbazlıq; 2) lirik, sevgi şeirləri
 – غَزَلٌ sevgi (*sif.*), lirik (*şeyrlər haqqında*)
 – غَزَلِيَّةٌ qəzəliyyə (*yerli, zolaqlı pambıq-parça*)
 – غَزَلَةٌ pərəstişkarlıq etmək; mazaq, eşq-bazlıq
 – مَغَازِلِيٌّ əl cəhrəsi satıcısı
 – مَغَزَلٌ *c.* مَغَزَلٌ iplik karxanası; əyirici fab-rik
 – مَغَزَلٌ *c.* مَغَزَلٌ 1) əl cəhrəsi; 2) cəhrə; 3) uzunayaq
 – مَغَزُولٌ *c.* مَغَزُولٌ 1) iplik
 I غَزَا (u) غَزَا 1) yürüş etmək, basqın etmək; hücum etmək; fəth etmək; 2) onun ürəyini çaldı, fəth etdi; 3) can atmaq (*nəyə isə*); nəzərdə tutmaq, güman etmək
 – غَزَا 1) hücum edən, istila edən; 2) işğalçı, istilaçı; 3) əsgər, döyüşçü
 – رَغَازَةٌ *c.* رَغَازَةٌ 2) rəqqasə

– غَزُو yürüş etmək, yürüş; müharibə apar-ma; istila; 4) الفضاء الكوني ~ kosmosun fəthi
 – غَزَوَاتٌ *c.* غَزَوَةٌ yürüş, basqın, hücum
 – مَغَازٍ *c.* مَغَازٍ yürüş; 5) المغازی *tar.* Məhəmməd peyğəmbərin yürüşləri
 – مَغَازٍ *c.* مَغَازٍ 1) mənə; 2) كبير ~ بعيد *və ya* 3) ادبى ~ اخلاقي çoxmənalı; 4) yaxud 5) ادبى ~ əxlaqi nəticə (*təmsil haqqında*)
 – مَغَزُو yürüşə, hücumə məruz qalan; istila olunmuş
 – غَسَقٌ IV غَسَقٌ qaranlıq olmaq (*gecə haq-qında*); VIII غَسَقٌ = IV
 – غَسَقٌ *Quran.* 1) غَسَقٌ, غَسَقٌ irin
 – غَسَقٌ qaş qaralan vaxt, alaqqaranlıq; dan şəfəqi; 2) gecənin alaqqaranlığında
 I غَسَلٌ (i) غَسَلٌ 1) yumaq; 2) yumaq; 3) yumaq (*paltar*); II غَسَلٌ 1) yaxşı-yaxşı yumaq; 2) yu-maq (*ölünü*); 3) yumağa məcbur etmək; VII غَسَلٌ 1) yuyulmuş olmaq; 2) yuyulmaq; VIII غَسَلٌ 1) yuyunmaq; çimmək; 2) din. dəstəmaz almaq
 – غَسِيلٌ yuma (*ölünü*)
 – غَسُولٌ 1) sabun; 2) potaş, torta; 3) sabun otu
 – غَسَالٌ paltaryuyan
 – غَسَالَةٌ 1) paltaryuyan (*qadın*); 2) paltaryuyan maşın; 3) elektrik pal-taryuyan maşını
 – غَسَالَةٌ 1) çirkab, çirkli su
 – غَسَالٌ yuma; 2) paltar asmaq üçün ip; 3) tas, ləyən; 4) təst (*yuyunmaq üçün*); 5) çirkab, çirkli su; 6) سِخَاقٌ 1) yuma, yuyulma; yuyulub təmiz-lənmə; 2) قَتْلُهَا 1) biabırçılığı təmizləmək üçün onu öldürdü; 2) dəstəmaz

- غَسْلٌ dəstəmaz almaq üçün su
- غَسُولٌ = 1) غَاسُولٌ; 2) *tib.* yuyub dezinfeksiya etmə; islatma dərmanı; ~ للعين göz üçün islatma dərmanı; 3) *bot.* gülxətmı; 4) yuyucu vasitələr
- غَسِيلٌ yuma; المعدة ~ mədənin yuyulması; *dan.* yuyulmuş sini kimi təmiz
- غَسِيلٌ 1. yuyulmuş; 2. camaşır (*yuyulmuş və ya yuyulmağa hazırlaşan*)
- غَسِيلٌ ayaqyolu
- غَسِيلٌ ölüyuyan
- غَسِيلٌ, مَغْسِلٌ c. مَغْسِلٌ nəyin isə yuyulduğu yer; camaşırxana
- مَغْسِلٌ tas, ləyən (*paltar yumaq üçün*); çanaq (*yuyulmaq üçün*)
- مَغْسِلَةٌ əlüzyuyan; yuyunma otağı
- غَسَانِي *tar.* qəssani (*sif.*)
- غَسَانِيَّة c. غَسَانِيَّة *tar.* qəssanilər
- I غَشٌ (ə/u) 1) aldatmaq, fırıldaq gəlmək; 2) saxtalaşdırmaq; saxtasını düzəltmək; II غَشَّشٌ aldatmaq, hiylə gəlmək; VII إغْشَّ aldadımaq; X إغْشَّشٌ yalanda şübhəli bilmək, yalançı olduğunu güman etmək
- غَشَّشٌ aldatma; saxtalaşdırma; saxtasını düzəltmək
- غَشَّشٌ c. غَشَّشٌ yalan, fırıldaq, dolandırıcılıq
- غَشَّشٌ *dan.* qışş (*mal-qara xəstəliyinin adı*)
- غَشَّاشٌ 1. 1) aldadıcı; yalançı; 2) saxta; 2. adam aldadan, fırıldaqçı, dələduz, kələkbaz, haramzadə; saxtakarlıqla məşğul olan adam
- مَغْشُوشٌ 1) aldadılmış; 2) saxta, saxtalaşdırılmış

- I غَشَمَ (i) 1) incitmək, xətrinə dəymək, sıxışdırmaq, təzyiq etmək; 2) düşünmədən, necə oldu etmək; II غَشَّمَ təcrübəsiz, məlumatsız hesab etmək; VI تَغَشَّمَ özünü sadələvh göstərmək; X إغْشَمَ = II
- غَاشِمٌ 1. qəddar, ədalətsiz; kobud; 2. müstəbid
- غُشْمٌ xəbəri olmama, məlumatsızlıq; təcrübəsizlik
- غُشُومٌ 1. ədalətsiz; qəddar, kobud; 2. القوة kobud qüvvə; 2. qaba, nəzakətsiz
- غُشُومِيَّةٌ, غُشُومَةٌ məlumatsızlıq; təcrübəsizlik; sadəlik; sadələvhlük
- غَشِيمٌ 1. 1) biliksiz, məlumatsız; təcrübəsiz; 2) xam, emal olunmamış; ~ حديد dəmir külçəsi; ~ حجر yonulmamış daş; 3) bacarıqsız, yöndəmsiz; kobud; 2. 1) xam, naşı; 2) sadələvh
- I غَشَا غُشُو gəlmək; ziyarət etmək; غَشَا غُشِي (ə) 1) baş çəkmək, ziyarət etmək; gəlmək; 2) cinsi əlaqədə olmaq (*qadınla*); cütləşmək (*erkək haqqında*); 2 غُشِي غُشَا 1) örtmək, əhatə etmək, bürümək; ~ onu yuxu tutdu; ~ عليه məch. onun ürəyi getdi; 2) qaranlıq olmaq (*gecə haqqında*); II غُشِي örtmək, bürümək (*nə ilə nəyi təsirlik hal və ya* غُشِي غُشِي ~ بالذهب qızıl ilə örtmək, qızıl suyuna çəkmək; ~ التَّعَصُّبُ عَلَى fanatizm onların gözlərini kor etmişdi; V تَغَشَّى 1) örtmək, bürümək 2) örtülmək, bürünmək, (*nə ilə* غُشِي غُشِي ~ يَخَالِمُ qamarlamaq, qamarlamaq (*məs., casusu*); ~ ثوبه bürünmək paltara (*görməmək və eşitməmək üçün*)
- غَوَّاشٌ c. غَوَّاشِيَّة 1) örtük, çul; 2) qrup, dəstə, yığın; 3) tutma (*məs., qəzəb*); أخذته ~ من الرهبة

onu qorxu бүрүдү; غشيته ~ من الحنق onu güclü qəzəb бүрүдү; غشيته ~ من القلق o, çox təşvişə düşdü; غشيته ~ من النوم o, yatmaq istədi, onu yuxu basdı; 4) bədbəxtlik, fəlakət; Quran. ölülərin dirilmə günü; 5) qaranlıq; 6) perikard(i)

– غشاء c. 1) qapaq, örtük; 2) qısa, qı-laf; membran; pərdə; البكاره ~ bəkarət pər-dəsi; مخطئ ~ selikli qısa; Anat. ~ Anat. siroz qısa

– غشائي 1) plyonka -i (1), pərdəli; 2) örtü -i (1)

– غشاوة 1) örtük, pərdə; 2) titə, ağ (göz); غشاوة عن عيون المخدوعين mac., onların gözləri açıldı, onlar ayıldılar; 3) görmənin pisləşməsi

– غشوة, غشوة örtük

– غشوة, غشوة ürəkgetməsi

– غشيان 1) örtülmə; 2) baş çəkmə, ziya-rət; 3) ürəkgetməsi, huşunu itirmə

– غشيان huşunu itirmiş, ürəyi getmiş

– غشوة 1) ürəkgetmə, özündəngetmə; 2) yu-xu; qəflət yuxusu

– غشوة örtülmüş; غشوة عليه ~ huşu itmiş, ürək-getmə vəziyyətində olan

I غَصَّ (i/ə) 1) boğulmaq, qə-hərlənmək, boğazında qalmaq (nə ilə); غَصَّ غصنًا boğazında sümük qalmaq; غَصَّ بِالْمَاءِ ağzına su dolmaq, boğulmaq; 2) dolmaq, ağzınacan dolmaq (nə ilə); غَصَّتِ الْقَاعَةُ zal dinləyicilər ilə dolu idi; غَصَّ غصنًا boğulmağa məcbur etmək; VIII غَصَّ dolmuş olmaq, dolmaq (nə ilə)

– غاصَّ dolu, ağzınacan dolu (nə ilə); غاصَّ بالسكان ~ əhalisi sıx olan

– غصة can üstə olma, can vermə

– غَصَّ c. 1) boğulmağa səbəb olan şey; spazma; غَصَّ (شعر) ~ في حلقه qəhərin onu necə boğduğunu hiss etdi; 2) dərd, kə-dər; غَصَّ في الحياة ~ həyatın acısı; غَصَّ الكدَّارَ kədərləndirmək, qüssələndirmək; غَصَّ جرع غصص o, iki müharibənin acısını yaşayıb; غَصَّ انتهاز الفرصة قبل ان تعود ~! nə qədər gec deyil, fürsətdən istifadə et!

I غَصَّبَ (i) 1) güclə, zorla əlindən almaq, qəsb etmək; 2) zorlamaq, məcbur etmək (nəyə); 3) zorlamaq (qadım); VII اغْصَبَ 1) tutulmaq, qəsb olunmaq; 2) məcbur edilmək; VIII اغْصَبَ 1) qəsb etmək, zorla əlindən almaq; qəsb etmək (hüquqları); 2) güc tətbiq etmək, zorlamaq – اغْصَابَ 1) əlindən alma, qəsb etmə; 2) zo-rakılıq, zorlama

– اغْصَابَ işğalçılıq (sif.), işğalçı; الحروب işğalçılıq müharibələri

– غاصَّبَ c. 1) işğalçı, istilaçı; qəsbkar

– غاصَّبَ zor, zorakılıq, güc tətbiq etmə; غاصَّبَ ~ va ya غاصَّبَ ~ zorla, zor gücünə; غاصَّبَ ~ ki-minsə ziddinə, acığına, kiminsə iradəsinə zidd olaraq; غاصَّبَ ~ öz iradəsinə zidd olaraq, məcbur olaraq

– غاصَّبَ zorakılıq, güc tətbiq etmə

– غاصَّبَ işğal olunmuş, qəsb edilmiş

– غاصَّبَ işğalçı, istilaçı; qəsbkar

– غاصَّبَ 1) zorla alınmış, istila olunmuş; qəsb olunmuş; غاصَّبَ الحقَّ qəsb olunmuş hüquq; 2) məcbur edilmiş, məcburi, çarəsiz

– غصامة çalma, əmmamə, sarıq (Saudiyyə Ərəbistanı)

– غصن = IV; IV غصن qol-budaq buraxmaq; qol-budaqlı olmaq

~ الزيتون qol, budaq; غُصْنٌ c. غُصْنٌ zeytun budağı (*sülh simvolu*)

– غُصْنَةٌ qol, budaq; zoğ, cavan budaq

– غُصْنِيَّةٌ kiçik budaq, budaqcıq, şaxəcik; qıça

I غَضَّ (ə/i) 1) aşağı dikmək (*gözləri*); غَضَّتْ مِنْ بَصَرِهَا gözlərini aşağı dikdi; غَضَّ الْطَرَفَ اسْتِحْيَاءً utandığından gözlərini aşağı dikdi; 2) aşağı endirmək (*səsi*); 3) azaltmaq, alçaltmaq, qiymətdən salmaq, hörmətdən salmaq (*nəyi* (من شرفه) غَضَّ مِنْ شَرَفِهِ); kimin isə hörmətini (ləyaqətini) qiy-mətdən salmaq, alçaltmaq; غَضَّ النَّظَرَ (الطرف،) غَضَّ النَّظَرَ (الطرف،) əhəmiyyət, diqqət ver-məmək; (*nəyə isə*) dırnaqarası baxmaq; غَضَّ² (ə/i) غَضَّاضَةً təzə olmaq, sulu olmaq

– غَضَّ¹ aşağı dikmə; endirmə; النظر بغضٍ ... baxmayaraq ...

– غَضَّ² təzə, tər; sulu, əla; الإهاب ~ məc. gənc

– غَضَّاضَةً¹ təzə olma, tərəvətli olma; tərə-vət; الإهاب ~ məc. gənclik

– غَضَّاضَةً² 1) ləyaqəti alçaltma; biabırçılıq; 2) bədbəxtçilik; ziyan; nöqsan, çatışmazlıq; 3) ağırlıq (*ayrılıq*); ... ليس من ~ عليه ان ... لا ... üçün bunda heç bir şey yoxdur ki, ... لا ... onlar eyib hesab etmirlər ki, ... غَضَّةٌ azaltma; ləyaqətini alçaltma, qiy-mətdən salma, biabırçılıq

– غَضُوضَةٌ təzəlik; tərəvət; sirəlilik, sululuq

– غَضِيضٌ təzə, tər; tərəvətli; sulu

I غَضِبَ (ə) غَضِبَ qəzəblənmək, hirslən-mək (*kimə isə*); II غَضَّبَ qəzəbləndir-mək, hirsləndirmək; III غَضَّبَ bir-birlərinə hirslənmək, bir-birlərini qıcıqlandırmaq; IV أَعْضَبَ çox qəzəblənmək, qeyzlənmək;

V تَغَضَّبَ qəzəbləndirmək, qeyzləndirmək; VI تَغَضَّبَ qeyzə gəlmək; X اسْتَعْضَبَ qeyzə gəlmək, özündən çıxmaq

– غَضِبٌ qəzəbli, hirsli, qeyzli

– غَضَابِيٌّ qəşqabaqlı, hirsli

– غَضِيبٌ = غَضِيبٌ

– غَضَبٌ qəzəb, qeyz, hirs; böyük narazılıq; hiddət; سرعة الحirsliklik, tündxasiyyətlik, qeyz; اخذ منه o, qəzəbləndi; آثار kimi isə qəzəbləndirmək; صبَّ به عليه öz hir-sini kimin isə üstünə tökmək; يأكل hir-sindən partlayır; أحق شديد ~ dəlinin qəzəbi qorxulu olur

– غَضْبَةٌ partlama, hiddətlənmə, coşma; qə-zəb tutması

– غَضُوبٌ qəzəbli, qeyzli; özündən çıxan

– مُغَضَّبٌ qəzəbləndirilmiş, qeyzli, hirsli;

~ hiddətlə, qeyzlə, qəzəblə, hirsle

– مَغْضُوبٌ ~ عليه qəzəb predmeti, qəzəb doğuran şey

I غَضِرَ (ə) غَضَارَةٌ 1) gur olmaq, bol olmaq, möhtəşəm olmaq, sulu olmaq (*bitkilər haqqında*); 2) rifahı içində yaşamaq; ilti-fat etmək, xeyirxahlıq göstərmək (*kimə* علی); غَضِرَ (i) غَضِرَ çıxıb getmək, uzaqlaşmaq (*kimdən*); tərək etmək (*kimi* عن)

– غَضَارٌ gil; kaolin

– غَضَارَةٌ 1) gurluq, çoxluq (*bitki haqqında*);

2) rifah; xoşbəxt həyat; من العيش rifah içində yaşamaq; في الصبا gəncliyin xoş-bəxt dönməndə

– غَضِرٌ gur, bol, möhtəşəm, sulu (*bitkilər haqqında*)

– غَضِيرٌ = غَضِيرٌ

غَضْرُوفٌ c. غَضَارِيفٌ qığırdaq

– غَضْرُوفِيٌّ qığırdaqlı; النَّهْرَةُ الاسْمَاكُ nəərə ba-lıqları, qırmızı balıq

(غضن) II غَضَنَ qırışdırmaq, qırış yaratmaq; مِنْ جَبِينِهِ ~ alnı qırışdırmaq; III غَاضَنَ qəməzə satmaq, naz–qəməzə ilə baxmaq, göz vurmaq; V تَغَضَّنَ qırışmaq, büküşmək

– غَضْنٌ 1) qırış, büküş; 2) dirsək, qırışqı, girinti–çıxıntı; ayrılık; 3) غَضُونُ qulağın girinti–çıxıntısı; 4) غَضُونُ الْإِذْنِ çətinlik, ağırlıq; فِي غَضُونِ الْحَرْبِ müharibə vaxtı; فِي غَضُونِ ذَلِكَ o zaman; bu arada; الْمَقَالَةُ ~ məqalə boyunca

– مُغَضِّقٌ qırışqı, qırış–qırış
– مُغَاضَّةٌ qəməzə satma, göz vurma
– مُغَضَّنٌ qırışqı; büzmələnməmiş, büzməli, yığılmış; ~ صَاحٌ büzməli dəmir
غَضَنَفَرٌ şır

(غضى) IV أَغْضَى 1) yummaq (gözləri); 2) əhəmiyyət verməmək, diqqət verməmək (نَهْأَ عَنْ); VI تَغَاضَى göz yummaq (نَهْأَ); görməməzliyə vurmaq, əhəmiyyət verməmək (نَهْأَ عَنْ)

– إِغْضَاءٌ 1) göz yumma; 2) görməməzliyə vurma; yumşaqlıq

– إِغْضَاءٌ = تَغَاضٍ
– غَضًا topl., bot. qada (kol növü); عَلَى أَحْرَ مِنْ جَمْرِ الْغَضَا ignə üstündə oturmaq
– غَضَاهُ qada kolu

I غَطَّ (ə/u) غَطِيطٌ xoruldamaq; xırıldamaq (ölən insan haqqında); fışıldamaq (isti şey haqqında); غَطَّ (ə/u) غَطَّ salmaq, batırmaq, daldırmaq; IV أَغَطَّ batırmaq, daldırmaq; VII إِنْغَطَّ batırılmaq, daldırılmaq

– غَطِيطٌ xoruldama, xorultu
– غَطِيطَةٌ duman
غَطْرَةٌ yaylıq, örpək

غَطْرَسَ dikbaş olmaq, lovğalanmaq, təkəb–bürlü olmaq; تَغَطَّرَسَ = غَطْرَسَ lovğalıq; dikbaşlıq, təkəbbür;

– غَطْرَسَةٌ lovğalıq; dikbaşlıq, təkəbbür; özünü öymə; lovğa davranış

– غَطْرَيْسٌ c. غَطْرَيْسٌ dikbaş, lovğa

– غَطْرَيْسٌ = مُتَغَطَّرَسٌ

غَطْرَشَ görməzdən gəlmək, barmaqarası baxmaq

– غَطْرَشَةٌ barmaqarası baxma; səhlənkarlıq

1. اَلِغَطْرَيْفُ c. غَطْرَيْفٌ 1) alicənab; 2) 1) alicənab insan, adlı–sanlı, hörmətli insan; 2) lider, rəhbər

I غَطَسَ (i) غَطَسَ 1) batmaq, dalmaq; 2) baş vurmaq (suya), dalmaq; 3) batırmaq, daldırmaq; II غَطَسَ 1) daldırmaq; batırmaq; 2) din. xaç suyuna salmaq, xristian etmək; V تَغَطَّسَ 1) çimmək; dalmaq; 2) din. xaç suyuna salınmaq, xristian olmaq

– تَغَطَّيْسٌ 1) suya batma, dalma; 2) din. xaç suyuna salınma

– غَاطِسٌ gəminin suya oturma dərəcəsi; ~ لُونٌ tünd rəng

– غِطَاسٌ din. xaçaçıran; عِيدُ الْخَاÇْ خaç suyuna salma bayramı

– غِطَاسٌ 1. suya baş vuran; 2. 1) dalğıcı; 2) zool. maygülü (quş); qaçara (quş)

– غِطَّاسَانٌ 1) suya dalmış; suyun altında olan;

2) gizlənməyə çalışan

– غِطَّيْسٌ tünd (rəng haqqında)

– مِغْطِيسٌ c. مِغْطِيسٌ 1) vanna; 2) din.

kupel

I غَشَّ (i) غَشَّ qaranlıq olmaq (gəcə haqqında); غَشَّ (ə) غَشَّ zəif olmaq (görmə qabiliyyəti haqqında); V تَغَشَّسَ = غَشَّسَ

– غَشَّسٌ c. غَشَّسٌ q. أَغَشَّسَ zəif görən, uzağı görməyən

– عَطَشٌ qaranlıq, zülmət

– عَطَشٌ görmə qabiliyyətinin zəif olması

عَطْمٌ nəhəng, iri; المحيط nəhəng okean

I عَطَا (u) عَطَوُ örtmək, basdırmaq;

II عَطَى 1) örtmək; bürümək; العجز ~ defisiti

ört-basdır etmək; الديون ~ borcları ödəmək;

النفقات ~ xərcləri ödəmək; 2) gizlətmək; ört-

basdır etmək (məs., yalanı); الصوت ~ səsi

batırmaq; الاحداث ~ hadisələri işıqlandırmaq

(mətbuat haqqında); V عَطَى örtülmək, bür-

rünmək (nə ilə -); VIII عَطَى = V

– عَطِيَّةٌ 1) örtmə, bürümə; ödəmə (məs.,

borcu); 2) gizlətmə; ört-basdır etmə (məs.,

yalanı); الاحداث ~ hadisələrin işıqlandırıl-

ması (mətbuat haqqında)

– عِطَاءٌ 1) örtük; süfrə; السرير ~ dö-

şəkağı, mələfə; السفرة ~ süfrə; الرأس ~ baş

örtüyü; 2) qabıq, qat; عَشْبَى ~ ot qatı,

ot örtüyü; نباتى ~ bitki qatı; 3) qapaq; şin;

çexol (mebel üçün)

– عِطَايَةٌ nazik dəri, nazik qabıq, qaysaq,

pərdə

I عَفَا (ə/u) tutmaq, lapdan-şapdan yaxala-

maq

I عَفَرَ (i) عَفَرَ 1) bağışlamaq, əfv et-

mək (kimi -); لا يُعْفَرُ bağışlanılan; عَفَرَ bağışlanılmaz;

الله له! 2) din. günahından keçmək; II عَفَرَ 1) ört-

mək; 2) qorumaq, keşiyini çəkmək (nəyin

على, müq. et خفر); VII عَفَرَ əfv edilmək;

VIII عَفَرَ 1) bağışlamaq, əfv etmək; 2) məch.

əfv edilmək, günahından keçilmək; يُعْفَرُ

üzürlü, bağışlana bilən; يُعْفَرُ bağışlan-

maz; X عَفَرَ üzr istəmək; اللهُ استغفر

özün qoru!

– عَفَرَ əfv edən, bağışlayan

– عَفَرَ əfv edən, hər şeyi bağışlayan

– عَفَرَ c. عَفَا kilsə. ibadət paltarı, cübbə,

xirqə

– عَفَرَ c. عَفَا 1) qapaq; örtük; qalpaq; qa-

dın yaylığı; 2) plaş, yağmurluq, bürüncək

– عَفَرَ əfv etmə, bağışlama; عَفَرَ bağışla-

yn!

– عَفَرَ mühafizə, qarovul, keşikçi dəstəsi;

konvoy (müq. et خفر)

– عَفَرَ əfv etmə; günahlarından keçmə;

bağışlama; صكّ الـ indulgensiya (katolik-

lərdə); دين الـ təküzlənmə (yəhudilərdə)

– عَفَرَ örtük, qapaq

– عَفَرَ = عَفَرَ

– عَفَرَ c. عَفَا qarovul, sifət; keşikçi, qo-

ruqçu (müq. et خفير)

– عَفَرَ 1) hər şeyi bağışlayan; 2) çoxsaylı;

الجم الـ من العمال والفلاحين ~ nəhəng kütlə;

fəhlə və kəndlilərdən ibarət kütlələr

– عَفَرَ مَعْفَرٌ qoruyucu şlem

– عَفَرَ əfv etmə; din. günahlarından keçmə

– عَفَرَ əfv edilmiş; bağışlanmış; له ~

mərhum

عَفَفَ yuxu; mürgüləmə

I عَفَلَ (u) عَفَلَ 1) etinasız, diqqətsiz,

laqeyd olmaq; görməmək, görməzdən gəl-

mək (nəyi), fəvtə vermək (nəyi); 2) mür-

gülmək; ما كنت عني طول الليل bütün gecə

boyunca gözümü yummadım; II عَفَلَ 1) la-

qeyd, etinasız hesab etmək; 2) unutmağa məc-

bur etmək; 3) mənasız hesab etmək; III عَفَلَ

1) səhvədən yararlanmaq, fürsət gözləmək;

مَنْ مَن onun diqqətsizliyindən istifadə et-

dim; 2) lapdan-şapdan yaxalamaq; IV عَفَلَ

1) məhəl qoymamaq, laqeydsizlik göstər-

mək; diqqətdən qaçırmək, fəvtə vermək;

غَفَلَ ~ اسمه عند النصّ anonim olaraq imzasız nəşr etmək; 2) (*hər hansı bir*) işarə olmadan qoymaq, buraxmaq; anonim etmək; V تَغَفَّل 1) laqeydlik, etinasızlıq göstərmək; 2) kimin isə diqqətsizliyindən, səhvindən yararlanmaq; lapdan-şapdan yaxalamaq; VI تَغَالَ 1) özünü yalandan laqeyd, etinasız göstərmək; 2) saymamaq, məhəl qoymamaq (*nəyə* (عن); 3) görmədən gəlməyə çalışmaq (*nəyə* (عن); X اِسْتَعَفَلَ 1) ağılsız, mənasız hesab etmək; 2) qəfildən yaxalamaq; 3) (*kimin isə*) diqqətsizliyindən, səhvindən yararlanmaq; 4) aldatmaq, axmaq yerinə qoymaq

– اِغْفَالَ 1) nəzərdən qaçıрма, diqqətsizlik; 2) fəvtə vermə; الاوامر ~ əmrlərə riayət etməmə

– تَعَفَّلَ 1) diqqətsizlik, laqeydlik; 2) cahillik, axmaqlıq

– غَافِلٌ c. غَافِلٌ diqqətsiz, laqeyd; etinasız

– غَفْلٌ diqqətsizlik, etinasızlıq

– غَفْلٌ 1.1) *yaxud* من ~ من الامضاء *və ya* ~ من ~ من التوقيع anonim, imzasız; من التاريخ ~ tarixi göstərilməyən; 2) ağ, boş; 3) naməlum; 4) xam, emal edilməmiş; ~ حديد *bax*: حديد²; 2. *yaxud* المادّة الخامmal

– غَفْلٌ q. غَفْلٌ 1) mürgüləyən; 2) diqqətsiz, laqeyd; etinasız

– غَفْلَةٌ 1) diqqətsizlik, laqeydlik, etinasızlıq; səhlənkarlıq; ~ هو في ~ عن... laqeydlikdən; o görmür...; 2) qayğısızlıq; etinasızlıq; ətalət, süslük; 3) axmaqlıq; ~ على حين *və ya* ~ على qəfildən, gözlənilmədən; عين ~ bir göz qırpımında; موت qəfil ölüm

– مُغْفَلٌ anonim; رسالة ~ anonim məktub; tic. anonim cəmiyyət, anonim şirkət

– مُغْفَلٌ 1. axmaq; 2. sarsaq; sadəlövh; cahil

I غَفُوَ (u) غَفَا (غفو) 1) mürgüləmək, qısamüddətli yuxuya getmək; 2) unutmaq (*nəyə* (عن); IV أَغْفَى 1) mürgüləmək; 2) göz yummaq (*nəyə isə*)

– اِغْفَاءٌ qısamüddətli yuxu

– غَفْوَةٌ mürgüləmə; qısamüddətli yuxu

I غَفَى (ə) غَفَى mürgüləmək

I غَلَّ (ə/u) غَلَّ 1) bağlamaq; buxovlamaq, qandallamaq; تَغَلَّ التعليمات ايديهم təlimatları onların əl-qolunu bağlayır; 2) gətirmək (*gəlib*); vermək (*məhsul*); 3) girmək, nüfuz etmək; qoşmaq, daxil etmək; 4) *məch.*

a) bağlı olmaq; غُلَّتْ يده الى عنقه *məc.* o çox xəsisdir (*hərfən: onun əli boynuna bağlanılıb*); b) susuzluqdan əzab çəkmək; غَلَّ (ə/i) غَلِيلٌ غُلٌّ, غُلٌّ nifrətlə, qəzəblə dolu olmaq;

II غَلَّ 1) bağlamaq; buxovlamaq, qandallamaq; 2) daxil olmaq, nüfuz etmək; yeritmək, daxil etmək; IV أَغْلَ gətirmək (*gəlib*); bar vermək; ربحا ~ böyük gəlir gətirmək (*kimə* (ل-); V تَغَلَّلَ nüfuz etmək, girmək, daxil olmaq (*hara* (في); VII اِئْغَلَّ = V; X اِسْتَعَفَلَ 1) gəlir əldə etmək; istifadə etmək; 2) istismar etmək

– اِسْتِغْلَالٌ 1) istifadə etmək; 2) istismar etmək; الانسان ~ insanın insanı istismar etməsi

– تَغَلَّلَ nüfuz etmə, daxil olma (*hara* (في)

– اِغْلٌ¹ güclü susuzluq

– غُلٌّ² c. اِغْلَالٌ dəmir xalta; buxov, zəncir; qandal

– غُلٌّ nifrət; qəzəb

– غَلَّةٌ taxıl, taxıl çörəyi (*bax*: غَلَّةٌ)

– غَلَالٌ 1) örtük; nazik dəri, qabıq; ~ شفاقة ~ duvaq; النيران ~ *hərb.* atəş pərdəsi

2) alt paltar; köynək

– غَلَبَ 1) məhsul; 2) gəlir; 3) biçin, bar, bəhər; 4) taxıl, taxıl çörəyi; taxıl satan تاجر الـ

– هذا لا يبرد ~ ولا يشفى 1) güclü susuzluq; masəl. bu mənə heç sərf eləmir! 2) çox güclü, alovlu istək

– اروي ~ 1) güclü susuzluq; 2) çox güclü, ehtiraslı istək; 3) qəzəb, nifrət; هذا لا يشفى bu kifayət deyildir (ki) ...

– غَلَبَ 1) zireh; 2) alt köynəyi

– مُغْلَبٌ nüfuz edən

– ات ~ 1) hasilat, mədaxil, gəlir

– مُسْتَعْلٌ 1.1) istifadə edən; 2) istismar edən;

2. istismarçı

– مُغْلٌ 1) məhsuldar; produktiv; gəlirli;

2) acıqlı, kinli

– مَغْلُولٌ 1) bağlı, buxovlanmış; 2) əli-bağlı; 3) susuzluqdan əzab çəkən; 3) kinli, qəzəbli; qəzəblə dolu

I غَلَبَ (i) غَلَبَ 1) qalib gəlmək, üstün gəlmək; darmadağın etmək (düşməni – təs.h. və ya 2) üstünlük təşkil etmək; يغلب على الناس ~ onlarla danışaraq əldən düşdüm; II غَلَبَ 1) qalib hesab etmək; 2) qalib gəlməyə imkan vermək, üstünlük qazanmağa imkan vermək; üstünlük vermək; üstünlük vermək (nəyə isə) (nəyin isə qarşısında); üstün tutmaq (nəyi isə) (nədən); 3) işə salmaq; zəhləsini tökmək, narahat etmək; III غَالِبٌ qələbə çalmağa, üstün gəlməyə cəhd etmək; mübarizə aparmaq; işgal etmək; V تَغْلَبَ 1) üstün gəlmək

(kimə), qələbə çalmaq (kimin isə üzərində); 2) öhdəsindən gəlmək (mənzərlərin); 3) yiyələnmək, sahiblənmək (nəyə); VI تَغَالَبَ bir-biri ilə mübarizə aparmaq; VII اِنْغَلَبَ darmadağın edilmək; məğlub edilmək

– 1. üstün olan; daha çox mümkün olan, ehtimal edilən; 2. həmişə. الجزء böyük hissə (nəyin isə); 3. əksər hallarda; 4. çox güman (ki)

– 1) yoğun boyunlu; 2) güclü, qüvvətli

– 1) böyük əksəriyyət; üstünlük; 2) böyük əksəriyyəti; 3) mütləq əksəriyyət; 4) çoxluqla, üstünlüklə

– 1) öhdəsindən gəlmə; 2) ağalıq; 3) yiyələnmə, sahiblənmə (nəyə)

– 1.1) qalib gələn; 2) qalib və məğlub; 3) üstünlük təşkil edən; əksər hallarda baş verən; 4) çox güman ki, tez-tez; 5) qalib; 6) böyük hissə (nəyin isə); 7) əksər hallarda; 8) çox güman (ki); 9) qalib

– غَالِبِيَّةٌ əksəriyyət

– غَالِبٌ mübarizə, təkbətək vuruş; öhdəsindən gəlmə

– غَالِبٌ müzəffər, yenilməz; çox güclü, müqtədir

– غَالِبٌ = غَالِبٌ söz. c. böyük hissə, əksəriyyət; 2) zəif, arıq, sısqı

– 1) yazıq, bədbəxt; 2) zəif, arıq, sısqı

– غَالِبِيَّةٌ boşboğaz, çərənçi

– غَلَبَ 1) qələbə; 2) boşboğazlıq; 3) səs-küy, mərəkə

– مُغْلَبٌ 1. müzəffər, yenilməz; 2. zorba-zorluq edən, zalim

– مُغَالَبَةٌ 1) mübarizə; təkbətək vuruş; 2) çəkişmə, dava

– مَغْلُوبٌ məğlub edilmiş, darmadağın edilmiş; عَلَى امره ~ müstəqillikdən məhrum edilmiş; tabe olunmuş; zəif

I غَلَبَ (ə) غَلَبَ səhv etmək (*hesabda*)

سُحْبُ sübh tezdənin alaqaranlığı, toranı; سَا a) qaranlıqda; b) hiss olunmadan

عَصَمَةٌ anat. qırtlaq qapağı

I غَلَبَ (ə) غَلَبَ səhv etmək; hədəfə dəyməmək, səhvə yol vermək; II غَلَبَ 1) yanıltmaq, azdırmaq, çaşdırmaq; səhvə səbəb olmaq; 2) səhv hesab etmək; səhv etməkdə günahlandırmaq; III غَالَبَ yanıltmaq, azdırmaq, çaşdırmaq; aldatmaq; بالكلام ~ ikibaşlı danışmaq; IV أَعْلَبَ yanıltmaq, azdırmaq; X اِسْتَعْلَبَ səhv saymaq, doğru hesab etməmək

– أَعْلَیْتُ c. أَعْلُوتُ 1) çaşdırıcı sual; 2) düzgün olmama; yanıltma; 3) sofizm

– غَالِبٌ 1) yanılan, səhv edən; 2) səhv -i (1)

– غَلَطٌ c. غَلِطٌ 1) səhv, xəta, yanlışlıq; 2) yanılma

– غَلَطٌ q. غَلِطٌ c. غَلَطٌ 1) səhv edən; 2) səhv -i (1), yanlış

– غَلَطٌ c. غَلِطٌ səhv, xəta; مطبعية ~ mətbəə xətası; ~ کتابية ~ əlyazmalardakı səhv; ارتكب ~ öz əslə kobud səhvə yol vermək; اصلح ~ öz səhvini düzəltmək

– مُغَالَبَةٌ 1) azdırma, yanıltma, çaşdırma; yalan, kələk, fırıldaq; 2) yanlış çıxış yolu; sofistika

– مَغْلَاطٌ c. مَغْلَاطٌ 1) çaşdırıcı sual; 2) sofizm

– مَغْلُوطٌ səhv, yanlış

I غَلَبَ (i) غَلَبَ (u) غَلَبَ , غَلَبَ , غَلَبَ 1) yoğun olmaq; gəbul olmaq; kobud olmaq; nəhəng olmaq; له في القول ~ kimə isə kobud sözlər söyləmək; 2) bərkimək, qatılaşdırmaq, donmaq, laxtalanmaq (*mayələr və s. haqqında*); II غَلَبَ 1) qalın etmək, kobud etmək (*nəyi*); kobudcasına davranmaq (*kimə* –); 2) qatılaşdırmaq, daha qatı etmək; artırmaq, gücləndirmək; عقوبة ~ cəzanı gücləndirmək; and içmək; III غَالَبَ bir-birinə kobud sözlər demək; IV أَعْلَبَ kobud olmaq, nəzakətsiz olmaq (*nədə* ~ kiminlə –); لي في القول ~ o mənimlə kobud danışdı; X اِسْتَعْلَبَ 1) qalın, kobud olmaq; 2) bərkimək, qatılaşmaq, donmaq, laxtalanmaq (*mayələr və s. haqqında*); 3) qalın, kobud, böyük hesab etmək; sıx hesab etmək

– غِلَظَةٌ 1) qalınlıq; böyüklük; 2) qatılıq, sıxlıq; 3) kobudluq, qabalıq; 4) nəzakətsizlik

– غِلَظَةٌ 1) qalınlıq; 2) kobudluq, qabalıq; ~ və ya ~ في kobudcasına

– غِلِظٌ c. غِلَظٌ 1) qalın; böyük; الرقبة ~ inadkar; المعى الـ anat. yoğun bağırsaq; 2) kobud, qaba; يمين سة qorxunc and

– مَغْلُوطٌ qorxunc (*and*)

غُلِفَ girmək, nüfuz etmək, sızıb keçmək; kök salmaq; 1) تَغْلَفَ girmək, nüfuz etmək; itib getmək, itib batmaq (*harada* بين)

I غَلَفَ (i) غَلَفَ qoymaq, yerləşdirmək, içinə qoymaq; II غَلَفَ 1) qoymaq, zərfə qoymaq; 2) örtmək, bürümək; qablaşdırmaq; xəbə etmək (*qabıq, qışa haqqında*); ~ التمر xurmanı qablaşdırmaq; V تَغْلَفَ daxilə, içəriyə qoymaq; qoyulmaq, möhürlənmək

– غُلْفٌ *q.* غُلْفَاءُ *c.* sünnət edilməmiş; قلب ~ korazehin; kütbeyin, malbaş; ~ غُلْفٌ qəddar ürək

– غُلْفٌ 1) zərfe qoyma; 2) bürümə, bağlama
– غُلْفٌ 1) zərfe; 2) sarğı;
3) qışa; qabıq; هَوَائِيَّ (جَوِّيَّ) ~ hava örtüyü (*Yer kürəsi ətrafında*); الكتاب ~ kitabın cildi; الطَّلَقَة ~ patronun gilizi; 4) futlyar

– غُلْفٌ *c.* غُلْفَةٌ anat. pülük
– غُلْفٌ 1. zərfe qoyulmuş; 2. *c.* اَتْ – zərfe

I غُلْقُ (i) bağlamaq; qıfıllamaq; qapamaq; II غُلْقُ 1) tez-tez kilidləmək; 2) anlaşılmaz şəkildə danışmaq; IV غُلْقُ 1) bağlamaq; kilidləmək; ~ الرهن ~ girovu özündə saxlamaq (*girovu geri alma vaxtının keçməsinə görə*); ~ الازرار ~ düymələri bağlamaq; ~ الطوق ~ xaltanı bağlamaq; 2) *məch.* qaranlıq, anlaşılmaz olmaq; VII اِنْغُلْقُ 1) bağlı olmaq; kilidli olmaq; bağlanmaq, qapanmaq; 2) qapalı, qaradınmaz olmaq; ~ على نفسه ~ özü-özünə qapılmaq; 3) gizli, qaranlıq olmaq (*məs., məna haqqında*); X اِسْتِغْلَقُ 1) qaranlıq, anlaşılmaz hesab etmək; 2) anlaşılmaz, dolaşq, çətin olmaq; ~ عليه الكلام ~ bir söz belə deyə bilmədi, dili-ağzı bağlandı

– غُلْقُ 1) qapalıq, qaradınmazlıq; ~ على ~ özü-özünə qapılma; 2) anlaşılmazlıq, qeyri-müəyyənlik

– غُلْقُ 1) bağlama, qapama; 2) *yaxud* ~ المصنع ~ lokaut; ~ الرهن ~ girovu geri alma vaxtının keçməsinə görə onu geri alma hüququndan məhrum edilmə

– غُلْقُ *müh.* balans, saldo
– غُلْقُ 1) cəftə, rəzə, qıfıl; 2) *memar.* tağtavan, qübbə
– غُلْقُ *c.* غُلْقَانٌ səbət

– غُلْقُ 1) bağlı; qapalı; 2) anlaşılmaz, qeyri-müəyyən

– غُلْقُ bağlama; qapama; ~ الحدود sərhədləri bağlama

– غُلْقُ anlaşılmaz, qarışıq, qaranlıq

– غُلْقُ *c.* مَغَالِيقُ qıfıl, cəftə; ~ البندقية ~ tüfəngin çaxmağı; فتح مغاليق قلبه qəlbini açmaq

– غُلْقُ *c.* مَغَالِقُ gəlir gətirən müəssisə

– غُلْقُ 1. 1) qapalı, bağlı; ~ الاجتماع qapalı iclas; 2) anlaşılmaz, qeyri-aydın; 2. *c.* مَغَالِقُ , مَغَالِقَاتُ sirr; مغلاقات النفس qəlbın dərin guşələri

– غُلْقُ bağlı; qapalı

I غَلَمٌ (ə) şəhvətli, ehtiraslı olmaq; VIII اِغْتَلَمَ ehtiraslı olmaq, həvəsləndirmək; qızıışmaq, cuşa gəlmək

– غَلَمٌ *c.* غِلْمَانٌ 1) oğlan; gənc oğlan; 2) xidmətçi, qarson; 3) *şahm.* piyada

– غَلَمٌ gənclik, gənclik dövrü

– غَلَمٌ şəhvətli, ehtiraslı

– غَلَمٌ şəhvət, ehtiras

– غُلُومَةٌ 1) gənclik; yeniyetməlik dövrü;

2) şəhvət, ehtiras, həvəs

– غَلَمٌ = غَلِيمٌ

I اِغْلَا (u) ¹ غَلَا bahalı olmaq; bahalaşmaq, qiymətdə qalxmaq; ² غَلَا (u) böyütmək, şişirtmək; ifrata varmaq, həddi aşmaq (*nədə* , فى); II اِغْلَى 1) böyütmək, şişirtmək; ifrata varmaq (*nədə* فى); 2) yüksək qiymət qoymaq (*nəyə* -); IV اِغْلَى 1) qiyməti qaldırmaq, bahalaşdırmaq; 2) bahalı hesab etmək; VI اِغْلَى həddindən artıq çox şey göstərmək, çalışmaq (*nədə* فى); X اِسْتِغْلَى bahalı saymaq, bahalı hesab etmək

– اِغْلَا *q.* غَالِيَةٌ 1) bahalı, qiyməti yüksək;

2) qiymətli, dəyərli, əziz; ~ الامنية الغالية mü-qəddəs arzu; ~ بذل الغالى والرخيص لـ... bax:

– غَال² q. غَالِيَّةٌ c. غُلَاةٌ 1. çox çalışqan, qey-rətli; ifratçı, qatı (*əqidəsina görə*), ultra; غُلَاةُ الرَجْعِيِّينَ ultramüstəmləkəçilər; غُلَاةُ irticaçılar; غُلَاةُ التَّصَوُّفَةِ qatı sufilər; 2. qatı təəssübkeş, fanatik; *tar.* qatı şiə – غَالٌ bahalıq; yüksək dəyər; المعيشة ~ hə-yatın bahalıq

– غُلُوٌّ 1) mübaliğə, şişirtmə; 2) səy, cəhd, qeyrət; 3) bahalıq

– غُلُوَاءٌ, غُلُوَاءٌ 1) hədsizlik, həddindən artıqlıq; 2) qarşısı alınmazlıq, özbaşınalıq; 3) azgınlıq, qudurğanlıq

– غُلُوَةٌ c. غُلُوَاتٌ oxun uçma məsafəsi; بعيد ~ oxun uçma məsafəsi kimi uzaqda (*olmaq*)

– غُلُوَاءٌ mübaliğə, ifrata varma; واغراق ~ heç bir mübaliğə olmadan

I غَلَى (i) غَلَى 1) qaynamaq; 2) qaynatmaq, bişirmək; من الغضب ~ özündən çıxmaq, qə-zəblənmək; II غَلَى qaynatmaq, bişirmək; IV أَعْلَى = II; VII إِنْغَلَى qaynanmış olmaq; qay-namaq; qaynadılmaq

– غَالٌ q. غَالِيَّةٌ (*həmç. bax:* غُلُو) qaynayan – غَالِيَّةٌ c. غَوَالٌ ətir; ətirli maddə; aromatik maz

– غَالِيَّةٌ c. اَتْ – qazan; qazança; suqayna-dan (*cihaz*); titan; boyler

– غَالِيَانٌ qaynama; نقطة qaynama nöq-təsi; يغلى العالم غليان الرجل على النار *məc.* bütün dünya qaynayır (*hər fən: dünya od üzərində qazandakı su kimi qaynayır*); ~ العالم فى *məc.* bütün dünya qaynayır, coşur

– مَغْلَى qaynanmış; الماء qaynanmış su

– مَغْلِيَّاتٌ c. dərman bitkilərinin həlimi

غَلِيسِرِينَ qliserin

غَلِيْنَةٌ dənizdəki sakitlik, sakit hava, xay (*də-nizdə, göldə, çayda tam sakitlik*) hava

1) غَلَايِيْنٌ c. غَلْيُونٌ tənbəki çubuğu, trubka; qəlyan çubuğu, çubuq; 2) *tar.*, *dəniz.* qaliot (*yelkənli gəmi*)

I غَمَّ (ə/u) غَمَّ 1) örtmək, gizləmək; 2) kə-dərləndirmək; 3) *məch.* a) örtülü, gizli olmaq; b) qaranlıq, anlaşılmaz olmaq; غَمَّ عَلَيْهِ الامر məsələ onun üçün anlaşılmaz, qaranlıq idi; II غَمَّمَ örtmək, gizləmək; عَيْنِيهِ ~ kimin isə gözlərini bağlamaq; IV أَعَمَّ 1) kədərəndir-mək; 2) buludlarla örtülmək (*göy üzü haq-da*); göy üzü buludlarla örtüldü; VII إِنْغَمَّ kədərli, qəmli, pərişan olmaq; VIII إِعْتَمَّ kədərlənmək, qəmli olmaq; qəm çəkmək

– إِعْتِمَامٌ qəm, kədər, məyusluq

– غَمَّ c. غَمَاءٌ q. غَمٌّ tünd, qaranlıq

– غَمٌّ 1) kədərli, qəmli; 2) isti, bürkülü, boğanaq

– غُمُومٌ c. غَمٌّ 1) qəm, kədər, qüssə; 2) isti, bürkülü, boğanaq

– غَمَامٌ *topl.* buludlar; حَبٌّ dolu

– غَمَامَةٌ c. اَتْ – bulud, qara bulud

– غَمَامَةٌ c. غَمَائِمٌ gözə bağlanan sarğı; ~ الخيل gözlük (*atda*)

– غَمَمٌ c. غَمَّةٌ 1) qəm, kədər, qüssə; 2) nara-hat dönəm; 3) kədərli hadisə

– مُغَمٌّ 1) kədərli, qəmli; 2) buludlu, tutqun

– مَغْمُومٌ 1) kədərli, məyus edilmiş; 2) bu-ludlarla örtülmüş, tutqun (*göy üzü haqda*); 3) qaranlıq, anlaşılmaz

I غَمَدٌ (i) غَمَدٌ 1) qınına qoymaq; 2) batırmaq, sancmaq (*xəncəri*); 3) örtmək (*nə ilə*), bürümək, çulğalamaq (*nəyə* →); II غَمَدَ örtmək, gizlətmək; IV أَعَمَدَ 1) qınına qoymaq; 2) batırmaq, sancmaq (*xəncəri*); V تَعَمَدَ örtmək (*nə ilə*), bürümək, çulğalamaq (*nəyə* →); ~ الله الفقيد برحمته!

– غُمُوْدٌ, أَغْمَادٌ c. غَمْدٌ –

I غَمَزَ (u) 1) yağdırmaq (*məs., hə-diyyə* →); 2) örtmək, basmaq, doldurmaq (*nə ilə* →); 3) basmaq, basmaq, tutmaq (*qum haqqında*); 4) bürümək, xəyalında canlanmaq (*hisslər haqqında*); (u) غَمَرٌ 1) bol olmaq, gur olmaq (*su haqqında*); III غَمَرَ 1) basmaq, batırmaq; 2) təhlükəyə, riskə məruz qalmaq, risk etmək (*nə ilə* →); ~ həyatını təhlükəyə atmaq; həyatı ilə risk etmək; VII اِنْعَمَرَ 1) örtülmüş, basılmış olmaq (*su ilə*); *məc.* dalmmaq (*nəyə* →); *فى تحقيق اهدافه* ~ öz məqsədlərini həyata keçirməklə məşğul olmaq; 2) örtülmüş olmaq (*qum ilə*); 3) xəbərsiz-ətərsiz olmaq, unudulmaq

– غَامِرٌ 1) kənarlardan axan; gur; 2) boş, becərilməyən, xam (*torpaq haqqında*); 3) su basmış; qumla örtülmüş

– غَمَارٌ, غُمَارٌ toplu, yığıncaq

– غَمَارٌ təcrübəsizlik, biliksizlik

– غَمَرٌ c. اِغْمَرٌ 1) dənizin dibi; girdab; daşqın, su basma

– غَمَرٌ² səxavətli, comərd

– غَمَارٌ c. اِغْمَارٌ (bir) qucaq; topa

– غَمَرٌ c. اِغْمَارٌ təcrübəsiz; bacarıqsız, məşarətsiz; xam, naşı

– غَمَرٌ c. غَمَرَاتٌ 1) su kütləsi, girdab; *məc.* qızgın çağ (*döyüş, dava*); الكفاح (النضال) ~ mübarizə burulğanı; الحرب ~ müharibənin qorxunc peripetiyaları; ~ نور القمر ~ ay işığı axını; النوم ~ dərin yuxu; الصمت ~ dərin sükut; ~ من الحيرة والذهول ~ çaşqınlıq və heyrət içində; غمرات الموت can üstə olma, can vermə; العلم خاض غمرات العلم varmaq; 2) duyğuların axını; وفى ~ يأسى كتب

اليك tam ümitsiz halda olarkən sənə yazdım; 3) fəlakət, bəla; فقد انجلت عنه *hə* dərdisəri qurtardı; الغمرات ثم ينجلين *Ata.* sözü hər gecənin bir gündüzü var

– مُغَامِرٌ 1) risk edən; 2) avantürist

– مَغَامِرَةٌ c. اِثْ – 1) riskli iş, avantürə; 2) macərə; ركب المغامرات *məc.* müxtəlif macərələr yaşamaq

– مَغْمُورٌ 1) basmış; ~ بالماء ~ su basmış; *məc.* borc içində batan; 2) unudulmuş, yaddan çıxarılmış, xəbər-ətərsiz

I غَمَزَ (i) 1) əlləmək, əl ilə yoxlamaq; 2) təcrübədən keçirmək, əl ilə yoxlamaq (*kimin isə*); 2) əl ilə basmaq; basmaq; sıxmaq (*məs., tətii*); زَرَّ الجرس ~ zəngin düyməsini basmaq; 3) göz vurmaq; göz-lərlə işarət vermək (بالعين); 4) dalınca danışmaq, yamanlamaq, şər atmaq (*kimə* →, *على*); 1) غَمَزَ 1) göz vurmaq; bir-birinə gözlərlə işarələr etmək; bir-birinə göz eləmək, himləşmək; 2) gizlicə əlbir olmaq (*kimə qarşı*); VII اِغْتَمَزَ şərləmək, yamanlamaq, riskli sözlər danışmaq (*kimin isə haqqında*)

– غَمَازٌ 1. göz vuran; 2. tətik (*silahda*); ~ التلغراف ~ teleqraf açarı

– غَمَازَةٌ c. اِثْ – 1) batıq (*ordda*); 2) tətik (*silahda*); 3) qarovula almaq (*balıq ovunda tilovun gözdən yayınmaması üçün ona bağlanan və suyun üzündə qalan yüngül probka parçası*)

– غَمَرَاتٌ c. غَمَرَةٌ işarət, işarə (*gözlə edilən*); göz vurma; العقل من ~ والجاهل من رفصة *Ata.* sözü aqıl bir işarət kifayət edir, cahilə isə təpik

– غَمَرَاتٌ c. (kimin isə) ləkələyən məlumatlar

- 1) iftira üçün, şər üçün bəhanələr, səbəblər; 2) qüsurlu, çatışmazlıq, nöqsan
- çatışmazlıq, zəiflik

I غَمَسَ (i) batırmaq, daldırmaq, buraxmaq; غَمَسَ فِي دَمَاءِ الْإِبْرِيَاءِ ~ əllərini günahsız insanların qanına boyamaq; II غَمَسَ batırmaq, buraxmaq; VII اِنْغَمَسَ 1) batmaq, dalmaq, baş vurmaq (*suya*); 2) batmaq, batıb qalmaq; qarılmaq; VIII اِنْغَمَسَ = VII

- غَمَسَ c. اِتَّ – *zool.* dalğıc, maygülü (*quş*)
- غَمُوسٌ çətin; ağır; öldürücü, fəlakətli;
- ~ يَمِينٌ yalançı and

– غُمُوسٌ *xalq dil.* çörəyin yanındakı məzə, xuruş, çərəz (*kolbasa, duz və s.*)

- غَمَصَ (i) غَمَصَ məhəl qoymamaq, laqeydlik göstərmək; النعمة ~ nəşükür olmaq
- غَمَصَ q. غَمَصَ c. غَمَصَ gözələrindən çırk gələn, gözləri irinli

– غَمِصَاءُ *astr.* Kiçik İt bürcü (*ulduzlar toplusu*)

I غَمَضَ (u) غَمُوضٌ qaranlıq, anlaşılmaz, dolaşq olmaq; II غَمَضَ 1) yummaq (*gözləri*); 2) (*nəyi isə*) anlaşılmaz, dolaşq etmək; الكلام ~ qeyri-aydın, anlaşılmaz danışmaq; IV اَغْمَضَ 1) yummaq (*gözləri*); 2) görməməyə çalışmaq (*nəyi isə*), barmaqarası baxmaq (*nəyə* عن); يغمضون العيون عن... onlar barmaqarası baxırlar (*nəyə isə*); VI تَغَامَضَ yumulmaq, örtülmək (*kirpiklər*); yumulmaq (*gözlər haqqında*); VII اِنْغَمَضَ 1) yumulu olmaq (*gözlər haqqında*); 2) yatmaq; VIII اِنْغَمَضَ = VII

- غَامِضٌ 1) qaranlıq, qarışıq; dolaşq; 2) gizli, sirli; ~ سرٌ çox gizli sirr
- غَامِضَةٌ c. غَوَامِضٌ sirr; xəlvət iş; tapmaca
- غَامِضٌ 1) gözlərinin yumulması; 2) yuxu

غَمَاضٌ = غُمُوضٌ

- غَمَضَةُ göz qırpması, kirpik çalma; göz vurma; غَمَضَ فِي عَيْنٍ bir göz qırpmasında

– غَمُوضٌ qaranlıq; anlaşılmazlıq, qeyri-aydınlıq

– غَمُوضَةٌ anlaşılmazlıq, dolaşqılıq

– غَمِضَاءُ gözübağlıca oyunu, gizlənpaç

– غَمِضَى 1. gözübağlı; 2. kor-koranə, bil-mədən

– مَغْمُوضٌ 1) bağlı; 2) qaranlıq, qeyri-məlum, anlaşılmaz

I غَمَطَ (i) غَمَطٌ 1) məhəl qoymamaq, etinasızlıq göstərmək; 2) susmaq, səsinə kəsmək; غَمَطَ الْحَقُوقَ ~ hüquqları azaltmaq; النعمة ~ nəşükür olmaq

– غَمَغَمَ anlaşılmaz, qeyri-aydın danışmaq, donquldamaq, burnunun altında danışmaq

– غَمَغَمَةٌ qeyri-aydın nitq; mırıltılama, donquldama

I غَمَقَ (ə) غُمُقٌ 1) dərin olmaq; 2) yaş, nəm olmaq; II غَمَقَ 1) dərinləşdirmək; 2) qara, tünd etmək; IX اِغْمَقَ tünd olmaq, tündləşmək

– غَامِقٌ tünd; ~ احمر tünd-qırmızı; ~ صَمْتُ dərin sükut

– غَمِقٌ yaş, nəm

– غُمُقٌ dərinlik

– غُمُوقِيَّةٌ tünd rəng

– غَمِيقٌ dərin; tünd

I غَمَى (i) غَمَى örtmək; qapaqla örtmək; عليه ~ *məch.* özündən getdi; II غَمَى gözləri bağlamaq; IV اَغْمَى عليه : اَغْمَى *məch.* huşunu itirdi; V اِنْغَمَى gözləri bağlı olmaq

– اِسْتِغْمَايَةٌ gizlənpaç; ... *və ya*

... اِسْتِغْمَايَةٌ gizlənpaç oynamaq (*kiminləsə*)

– اِغْمَاءٌ c. اِتَّ – ürəyi getmə, baygınlıq, özündən getmə

– عُيْ özündən getmə, huşunu itirmə, bay-
ğınlıq

– عُيْ huşunu itirmiş, bayğınlıq halında olan
– عُيْ örtülmüş, örtülü; عليه ~ huşunu itir-
miş, ürəyi getmiş

I عُي (i/ə) burnunda danışmaq, tın-tın
danışmaq; fon. burnunda tələffüz etmək

– عُي q. عُي c. 1) burnunda danışan,
tın-tın; 2) sıx (bitkilər haqqında)

– عُي burnunda tələffüz etmək
– عُي tın-tınlıq, burnunda danışma; fon.

burunlaşma; (ن، م) حرفا iki burun samiti
عُنْباز c. عُنْباز qunbaz (kaftan)

I عُي (ə) عُي naz etmək, əzilib-büzülmək;
qız vermək; V عُي = I; VI عُي yalandan
əzilib-büzülmək

– عُي naz, işvə, qəməzə; əzilib-büzülmə

– عُي işvəkar, cəvəli, nazlı, qəməzəli

– عُي naz, işvə; əzilib-büzülmə; yüngüllük

– عُي işvəli, nazlı jest

– عُي = عُي عُي c. عُي

– عُي nazlı, qəməzəli, işvəli, şux

– عُي qarmaq; d. y. dartı qarmağı

– عُي bəzənmək; moda ilə geyinmək,

şıq geyinmək

– عُي frantlıq, modabazlıq

– عُي modabaz, frant

– عُي qundaq (tüfəngdə), dibcik (tüfəngdə);

top qundağı, top altlığı; عُي top qunda-
ğının açılan yan tərəfləri

– عُي silah ustası

– عُي 1. qondola (qayıq); 2. dirijablda sə-
rişin yeri

– عُي tib. qanqrena

I عُي (ə) عُي qənimət üçün tutmaq, ələ ke-
çirmək; əldə etmək; عُي ~ məc. fürsətdən
istifadə etmək; II عُي vermək; hədiyyə et-

mək; IV عُي = II; VIII عُي istifadə etmək
(nədən), yararlanmaq, faydalanmaq (nədən
təs.h. və ya ~); عُي ~ fürsətdən istifadə
etmək; X عُي istifadə etmək, yararlanmaq

– عُي uğur əldə etmiş; uğurlu; عُي
o, sağ-salamat və bol uğurla geri qayıtdı

– عُي çoban (qoyun çobanı)

– عُي topl. c. عُي qoyunlar

– عُي عُي qənimət, qazanc

– عُي c. عُي – qoyun

– عُي عُي qənimət, qazanc; باردة ~ asan

qazanc; عُي نرضى لك من الـ Ata. sözü
qənimətsiz olsa da belə, biz sənə sağ-sala-
mat qayıtmağı arzu edirik

– عُي عُي gəlir, qənimət, qazanc; əldə
etmə; qənimətlər; عُي asan gəlir
axtaranlar

I عُي (ə) عُي 1) varlı, zəngin olmaq; ehti-
yac olmaq (nədən); 2) yaşamaq, məs-
kun olmaq (harada ~); II عُي 1) oxu-
maq; 2) tərənnüm etmək (kimi ~); 3) zən-
gin etmək, varlandırmaq; IV عُي 1) zən-
ginləşdirmək (kimi nə ilə ~); zəngin et-
mək; عُي شىء من المال لا يغنى
Ata. sözü qəpik-
quruş var-dövlət yaratmır; عُي
انها اقوال فارغة لا ~ bunlar boş sözlərdir,
onlardan fayda gəlməz; 2) azad etmək, ca-
nını qurtarmaq (nədən); 3) faydalı, xey-
irli olmaq (kimə ~); 4) əvəzedicisi ol-
maq (nəyin); əvəz etmək (kimi-nəyi ~);

V عُي 1) zəngin, varlı olmaq; 2) oxumaq;
3) tərənnüm etmək (kimi ~); VIII عُي
zənginləşmək, varlanmaq; عُي ~
başqalarının bədbəxtlikləri üzərində var-
lanmaq; X عُي 1) varlanmaq; keçinmək,
ötüşmək (nəsiz), ehtiyacı olmamaq (nəyə ~);

1) *məch*. 2) vacib, zəruri; 3) ixtisar etmək, işdən çıxartmaq (*kimi* عن)

– zənginləşdirmə; مصنع الاغناء zənginləşdirmə zavodu

– 1) ən varlı; 2) ən ahəngdar, ahəngli (*səs haqqında*)

– lay–lay, المهدي ~ المهدى, أغاني c. *əğniyə* beşik mahnısı

– oxuma *oxuma*

– zəngin, varlı, imkanlı *q. ған*

– gözəl qız (*qadın*); غوان, غانيات c. *əğniyə* dilbər; تلجية ~ qarqız

– 1) var–dövlət, varlılıq; 2) kafilik, çatışma; لها وحدها ~ ona çox ... zəruridir; وفيه الغناء bu da kifayətdir; 3) bacarıq, qabiliyyət; iş yarama, lazım olma

– oxuma *oxuma*

– 1) vokal -i (i); الموسيقى الـ vokal musiqisi; التاليف الـ vokal kompozisiyası; الحفلة الـ vokal gecəsi, konsert; 2) lirik; الشعر الـ lirik poeziya

– mahnı *غَنَوَاتُ c. əğnə*

– *nuvo* حديث الـ varlılıq, zənginlik; شبع وري ~ نحن في ~ عن وصفه (*bəsdır*); bizim bunun təsvir edilməsinə ehtiyacımız yoxdur; ... اننا في ~ عن ان اصف... təsvir etmək mənim üçün gərəksizdir; لا ~ له عنه kimin üçünsə zəruri, vacib

– müharibədə varlanmış; 2. dövlətli, varlı; عن ~ ان البيان gerek yoxdur ki, izah olunsun ki, ...

– bu da kafilik; kifayət etmə; وفيه ~ bu da kifayətdir, bu da kifayət edər; ... هو في ~ عن onun ehtiyacı yoxdur ki, ...

– mahnı; kuplet *غَنَائِي c. əğniyə*

– artıq, gərəksiz, lazımsız *عنه: مُستغنى*

– müğənni *مُغَنٍّ*

– *xalq dil. müğənni* *مُغَنَّاوَى*

– 1) mənzil, ev, məskən; yurd; *مَعَان c. məni*

2) şəhərdənkənar ev, villa

– müğənni *مُغَنِّيَات c. məniyə*

I *əğb* (ə) buraxmaq, fəvta vermək (*nəyi*), fikir verməmək (*nəyə* عن)

– qaranlıq, zülmət; *غَيَّاب c. əğyab* رَجَّ به فى onu qaranlıq zindana, dustaq-xanaya atdılar

I *əğt* (u) kömək etmək; dadına çatmaq, xilas etmək; IV *əğt* = I; X *əğt* köməyə çağırmaq (*kimi* → *kimdən müdafiə olunmaq üçün*), yardım istəmək (*kimdən* → *kimdən müdafiə olunmaq üçün*), *köməyə çağırmaq* (*kimi* → *kimdən müdafiə olunmaq üçün*)

– köməyə çağırış, kömək *إِسْتِغَاثَة c. əstəğatə* harayı

– kömək; dadına çatma; xilas etmə *إِغَاثَة*

– kömək, yardım; SOS! *غَوْتُ الـ*

– kömək, yardım; xilas etmə, qurtarma *غِيَاثُ*

– 1. kömək, yardım edən; xilas edən; 2. xilaskar; *الـ* Tanrı *مُعِيْثُ*

I *əğar* (u) 1) soxulmaq, daldırılmaq; dalmaq; düşmək, batmaq; *عنه وجهه* göz-dən itmək; *رَدَدُ غُرٍّ من وجبي!* itil gözümün qabağından!; 2) dərinə işləmək, hopmaq (*su haqqında*); 3) yumulmaq, çuxura düşmək (*gözlər haqqında*); 4) batmaq, qürub etmək (*göy cisimləri haqqında*); II *əğor* 1) soxulmaq, daldırılmaq; düşmək, batmaq; daxilə nüfuz etmək; 2) dərinə getməyə məc-

bur etmək (*suyu*); qurutmaq; IV أَغَارَ hücum etmək, basqın etmək, soxulmaq

– إِغَارَةٌ hücum; basqın; axın; soxulma
– ثَغْوِيرٌ fon. incələşmə, yumşaldılma
– غَائِرٌ 1) dərinə düşən, çuxura düşmüş (*gözlər haqqında*); 2) dərin; الحراثة السة dərin şum; الحفر dərin oyma, qazıma
– أَغْوَارٌ, غَيْرَانٌ 1) mağara; 2) tib. kaverna

– غَارٌ² bax: *əlifba sırası ilə*
– غَارَةٌ – اتٌ hücum, basqın; axın; soxulma; جَوِيَّةٌ ~ çeyirtkələrin hücumu; هَوَا حُجُومُ; ... شَنِ السَّ عَلَى hücum etmək
– غَوْرٌ c. غَوْرٌ dərinlik; aşağı hissə (*nəyin isə*); dib; اِغْوَارُ الظَّلامِ ~ yerin altı; اِغْوَارُ قَرِيبٍ كِچِک (çay haqqında); سَبْرٌ ~ عمیق dərin; بَعِيدٌ və ya بَعِيدٌ dərinliyi yoxlamaq, təcrübə keçirmək; b) sınımaq (*kimi isə*)

– مَغَارٌ c. مَغَارٌ mağara
– مَغَارٌ c. مَغَارٌ mağara; yeraltı mağara; zirzəmi; kaha

– مَغَاوِيرٌ c. partizan dəstələri
– مَغَاوِيرٌ 1) hücum, basqın edən; 2) cəsur, şücaətli; 3) cəld, itıqaçan (*at haqqında*)
– مُغِيرٌ 1. hücum edən; 2. hücumu edən tərəf
غُورِلَّى, غُورِلَّى qorilla

I غَاَزَ (u) غَاَزَ yola düşmək, istiqamətlənmək; II غَوَزَ (u) غَوَزَ (dan bax: *əlifba sırası ilə*) qaza çevirmək, qaza döndərmək; V تَغَوَزَ qaza çevrilmək

غَوَيْشَاتٌ, غَوَيْشَاتٌ c. غَوَيْشَاتٌ şüşədən olan bəzək əşyaları (*qolbaqlar, muncuqlar və s.*)

I غَوَصَ (u) غَوَصَ 1) suya baş vurmaq; üzmək (*nəyin dalınca*); 2) düşmək, enmək (*şaxtaya*); 3) yox olmaq, yoxa

çıxmaq (*su haqqında* – məs., *qumluqda*); ~ فى الارتباك ~ çaşıb qalmaq, özünü itirmək; II غَوَصَ tez-tez suya baş vurmaq; tez-tez üzmək

– غَوَاصٌ 1. tez-tez suya baş vuran; tez-tez suya dalan; 2. 1) dalğıcı; 2) zool. qağara (*quş*)
– غَوَاصَةٌ c. – اتٌ sualtı qayıq; ~ الأعماق dərinlərdə üzən sualtı qayıq

– غَوَصٌ 1) suya baş vurma, suya dalma; üzmə; 2) düşmə (*təyyarənin*)

– غَوِصٌ 1) dərin; 2) qarışıq, dolaşlıq, çətin
– غِيَاصَةٌ 1) üzmə; 2) dalğıcı sənəti

– مَغَاصٌ c. – اتٌ suya baş vurma, üzmə məkan, yeri; مِغَاصَاتُ اللَّوْلُو mirvari ovlama yerləri, məkanları

II غَوَطَ dərin etmək, dərin qazmaq (*məs., quyu*); V تَغَوَطَ bağırcaqları boşaltmaq, nəcis ifraz etmək, qarnını boşaltmaq

– غَيْطَانٌ c. غَيْطَانٌ 1) alçaq yer; aşağı; 2) tarla, zəmi; düzəngah; ağaclıq; bağ

– غَيْطَانٌ² ifrazat, nəcis

– غَيْطَانٌ c. غَيْطَانٌ 1) dərinlik; dərinləşdirmə; 2) dərə, çuxur

– غَطَّةٌ c. غَطَّةٌ əl-Quta (*Dəməşq ş. ətrafında vadi*)

– غُوطِيٌّ 1) qot – i (i); qot dili; 2) qotik – i (i); غُوطِيٌّ qotik şrift; ~ قَدْتِ çatma qübbə

– غَوِيطٌ dərin

1) toplum, insan toplusu; qara camaat, avam camaat; 2) səs-küy, gurultu, qalmaql (*bax: غَاغَةٌ*)

– غَوَغَائِيٌّ səs-küylü, gurultulu

– غَوَغَائِيٌّ səs-küy, hay-küy, gurultu

1) qəfildən, gözlənilmədən hücum etmək; 2) məhv etmək; öldürmək; II غَوَّلَ şeytan kimi hərəkət etmək;

V إغُول öz görkəmini dəyişmək; VIII إغْتَالَ 1) xaincəsinə, qəddarcasına öldürmək; 2) qaçırtmaq, oğurlamaq; سته المنون o öldü

– إغْتِيَالٌ c. اتّ – xaincəsinə, qəddarcasına öldürmək; qətl

– هو ~ الانانيّة qəddar, canavar; يورتيق غَائِلٌ o, son dərəcə eqoistdir

– غَائِلَةٌ c. غَائِلٌ şər; bədbəxtlik, fəlakət; dəhşət (nəyin isə)

– غِيلَانٌ, أغيَالٌ, أغْوَالٌ c. اُغُولٌ – cin, şeytan, əcinnə, iblis; يورتيق ~ dini təfriqə iblisi; o, son dərəcə acgözdür, qarınquludur; 2) ifritə, bədqıliq, deyingən; astr. Alqol (Perseydə)

– اَلْكَوْقُولُ c. اَلْمُخْلَصُ saflaşdırılmış alkoqol

– 1) ifritə, bədqıliq, deyingən; 2) ərini itirmiş qadın

– اَتّ c. غِيلَةٌ – xaincəsinə öldürülmə, qətl; məch. قتل غيلة qətl nəticəsində ölmək; o, qəddarcasına, xaincəsinə öldürülmüşdür

– قَاتِلٌ مُغْتَالٌ

– رَپِيرَا مُغْوَالٌ c. مِغْوَالٌ

I غَوَى 1) azmaq, çaşmaq; 2) yanımaq; 3) aludə olmaq; həvəsi olmaq; maraq göstərmək; xobbisi olmaq; 4) yoldan çıxartmaq, başdan çıxartmaq (nə ilə –); 5) çaşdırmaq, yolundan azdırmaq; غَوَى (ə) çox istəmək, çox arzusunda olmaq; II غَوَى yoldan çıxartmaq, başdan çıxartmaq; IV أَعْوَى 1) azdırmaq, yoldan çıxartmaq; 2) heyran etmək, valeh etmək, tamahsızlandırmaq, ağlını başından almaq; X اِسْتَعْوَى 1) yoldan çıxartmaq; heyran etmək; öz tərəfinə çəkmək; 2) azdırmaq

– 1) إغْوَاءٌ tovlama; 2) başdan çıxarma, şirnikdirici şey; tamah, başdan çıxaran şey

– اَعْوَى c. اَعْوَى tələ, duzaq

– 1) غَاوُونَ, غَوَاةٌ c. غَلْوِيَّةٌ q. غَلْوٌ yoldan çıxaran, başdan eyləyən; 2) həvəskar, pərəstişkar; غَوَاةُ الْعَادِيَّاتِ qədimdən qalma şeylərin həvəskarları, qədimdən qalma şeyləri se-vənələr; غَوَاةُ الرَادِيُو radio həvəskarları

– 1) غَوَايَةٌ gəzmə, dolaşma; 2) azma, səhv etmə; günah; 3) şirnikdirici şey, tamah; 4) həvəs, maraq, meyil

– غَوَى yanılmış, azmış, səhv etmiş

– غَوِيَّةٌ aludə olma, həvəs göstərmə (nəyə), sevimli məşğuliyyət; dil əzbəri; xobbi

– 1) غَى yolundan azma, səhv etmə; günah; 2) başdan çıxarma, şirnikdirici şey; 3) aludə olma, həvəs göstərmə (nəyə-kimə); 4) qəribəlik, tuhaflıq, fantaziya; اَرَعَى عَنْ غِيّه ağlı başına gəlmək, islah olmaq

– غِيَّةٌ azma, çaşma, səhv, günah; ~ ولد nikahdan kənar doğulan uşaq

– 1) اَتّ c. غِيَّةٌ – maraq, həvəs (nəyə); sevimli məşğuliyyət; xobbi; 2) şıltaqlıq; 3) maniya

– اَعْوِيَّةٌ = مَعَاوٍ c. مَعَاوَةٌ

– اَعْوِيَّةٌ = مَعْوِيَّاتٌ c. مَعْوَاةٌ

II غَيَّا qaldırmaq, sancmaq, dikəltmək (bayrağı); IV اَلْغَايَةُ ~ hədəfi, məqsədi müəyyən etmək

– غَايٌ əsas, son məqsəd kimi hədəfə alınan, müəyyən məqsəd üçün olan; fəls. teleoloji; اَلْعِلَّةُ السَّالِةُ əsas səbəb

– غَايِيَّةٌ əsas (son) məqsəd; fəls. finalizm, teleologiya

– 1) اَتّ c. غَايَةٌ – son hədd, son nöqtə; son, nəhayət; ifratçılıq, ifrat; اَلْاَهْمِيَّةُ ~ son dərəcə əhəmiyyətli; اَلْاِخْتِصَارُ olduqca qısa; 2) məqsəd, hədəf; اَلْاِغَايَاتُ ~ ali məqsəd;

غَيْبٌ, غَيَْابٌ, غَيْبَةٌ, غَيْبٌ (i) غَابَ (غيب) I
1) gəlməmək (*haraya*) ~ mövcud olmamaq; 2) görünməz olmaq; gizlənmək, yoxa çıxmaq; məcrfətə ~ o bunu bilmirdi; ~ عن العين *və ya* ~ عن النظر gözdən uzaq olmaq; ~ عن الوعي *və ya* ~ عن وعيه huşunu itirmək; a) ~ عن رشده *və ya* ~ عن الصواب itirmək; b) ağlını itirmək; يجب أن يغيب عن البال كيف ~ عني ذلك? nəzərdən qaçırılmamalıdır; mən bunu nəzərdən necə qaçırmışam?; 3) batmaq (*günəş haqqında*); 4) pisləmək; bədnam etmək; II غَيَّبَ 1) görünməz etmək; uzaqlaşdırmaq, gizlətmək; غيَّبه في باطن الأرض onu basdırdılar, dəfn etdilər; الموت ~ o öldü; 2) uzaqlaşmaq (*nədən*), ayrılmaq (*nədən*) (عن); 3) əzbərləmək, əzbər yadda saxlamaq; V تَغَيَّبَ 1) gəlməmək, olmamaq (*harada*); 2) çıxıb getmək (*haradan*); VIII اِغْتَابَ dalınca danışmaq, qeybət etmək, yamanlamaq; pisləmək (*kimi isə*)
– 1) olmama, gəlməmə; 2) çıxıb getmə (عن *haradan*)
– 1. 1) olmayan, gəlməyən; 2) gizli, görünməz; yoxa çıxmış; 2. *qram.* III şəxs; ~ عن الوجود III şəxsdə danışmaq; روى بلسان الله ~ huşunu itirmiş; ~ عن الوعي huşsuz vəziyyətdə olan; صلاة الله *din.* rəhmət duası

– اَغَابَةُ¹ c. اَت – nazik qamış
 – اَغَابَةُ² c. اَت – meşə
 – اَغَابِي¹ 1) *sif.* meşəli, meşəlik; 2) *sif.* meşə
 – اَغَابِي² 1) olmama; gəlməmə; 2) qürub (*gü-
nəş*)

غُيُوبٌ 1) gəlməmə, olmama; 2) görünməz hər şey, məhrəm şeylər; 3) gələcək; ٴا əzbərdən; ٴا qəibənə və hüsurunda; ٴا في الافلاك والنجوم göy cisimlərinə və ulduzlara görə fala baxma (şarlatan haqqında); ٴا عالم a) sirli aləm; b) *din.* o dünya; c) qeyb; ٴا عالم (علام) hər şeyi bilən (*Allahın epiteti*)

– تَهْقِيرُ təhqir, danlaq, böhtan, iftira, şər
 – غَيْبُوبَةٌ huşsuz, baygın vəziyyət, trans;
 الموت ~ koma; شبه الـ yarıbihuş, yarıbaygın;
 اخذته الـ huşunu itirdi, özündən getdi

– مُعْتَابٌ qeybət qılan, böhtan atan, şər atan
– مُغِيبٌ 1) olmama, gəlməmə; 2) günəşin
qürub vaxtı; qürub

- مُغَيَّبٌ = مَغِيْبٌ
- مَغِيْبٌ 1) görünməz, gizli; 2) qeyri-məlum
- مَغِيْبَاتٌ c. qeyri-məlum, məchul şeylərin aləmi

– مُعَيَّبَاتٌ c. narkotik vasitələr

– مُعَيَّبَةٌ müvəqqəti olaraq bir yerə gedib
erindən ayrı yaşayan qadın

غَيْتُو getto (*xüsusî məhəllə, ərazi*)

I غَيْثٌ (i) غَاثٌ yağış göndərmək
(*Allah haqqında*)

– وَأَوَّلُ الْقَطْرِ تَمَّ يَنْهَمِلُ c. غَيْثٌ yağış;
Ata. sözü yağış damla ilə başlar, sonra isə
sel kimi axar; جَادَ الْهَ ثَرَاهُ! qəbri nurla dol-
sun!

I غَيْدٌ (ə) غَزِيذٌ nazik, qıvrıq, elastik olmaq;
VI تَغَايَدٌ zərif, cazibəli şəkildə yırgalanmaq;
səndələmək (*yeriş zamanı* فِي الْمَشْيَةِ)

– غَيْدٌ c. غَيْدَاءٌ q. أُغْيِدٌ gənc; cavan, zərif

– غَيْدٌ 1) gənc qız; 2) dilbər;
هَيْفَاءٌ ~ böylü-buxunlu, qədd-qamətli qız

– غَيْدٌ zəriflik, incəlik; təravət

I غَيْرٌ 1) qısqanmaq (*kimi* عَلَى *kimə* (من); çalışqan olmaq (*nədə* عَلَى); 2) qibtə
etmək, həsəd aparmaq (*kimə* (من); II غَيْرٌ
dəyişmək, dəyişdirmək; عَلَى الْجَرَحِ ~ yaranı
sarımaq; فَكْرُهُ ~ fikrini dəyişmək; مَلَابِسُهُ ~
paltarını, əynini dəyişmək; III غَايِرٌ 1) fərqlə-
nmək, ayrılmaq; fərqli olmaq; 2) müba-
dilə edilmək, dəyişilmək (*kimin ilə*) IV غَارٌ
qısqanlıq səbəb olmaq; V تَغْيِيرٌ dəyişmək;
başqa şəkil almaq, başqa cür olmaq; لا يَتَغَيَّرُ
dəyişilməz; مِنَ الْإِسَاسِ ~ kökündən dəyiş-
mək; VI تَغَايَرٌ fərqlənmək, bir-birinə bən-
zəməmək; müxtəlif cür olmaq; XI اِسْتِغَارٌ
dəyişmək, dəyişdirmək, əvəz etmək

– تَغَايَرٌ fərqlilik, müxtəliflik; *fon.* dissimilyasiya

– اِتَّغْيَرٌ 1) dəyişiklik, dəyişmə; 2) də-
yişmə qabiliyyəti, dəyişə bilmə; اِلْعَمَ dē-
yişə bilməmə

– اِتَّغْيَرٌ c. اِتَّغْيَرٌ – dəyişdirmə, əvəz etmə; əvəz,
dəyişiklik; اِلْعَمَ ehtiyat hissə

– اِتَّغْيَرٌ dəyişdirmə, dəyişmə (*paltar, ağ-
ları və s.*)

– اِتَّغْيَرٌ 1) əvəz; اِلْعَمَ və ya اِلْعَمَ ehtiyat hissəsi; 2) sargı, bağ
(*yara üçün*); اِلْعَمَ sargı qoymaq (*nəyə* عَلَى)

– اِتَّغْيَرٌ 1) özgə, başqa, qeyri; هَمَّ digərləri;
başqa فِى هَذَا الْمَكَانِ və sair; وَ ذَلِكَ və ya

yerdə; اِنْ الظُّرُوفَ الْيَوْمَ ~ bu gün və-
ziyyət dünən olduğu kimi deyil; اِلْعَمَ اِلْعَمَ

kişilərin kədəri qadınlarınkına
bənzəməz; اِلْعَمَ مَا يَقْرَؤُنَهُ الْآخَرُونَ

sən bunu digərlərindən fərqli şəkildə oxu-
dun; 2) ... başqa, ... savayı, özgə; وَمَنْ سِىْ

məndən savayı onunla kim danışa-
caq?; ... غَيْرٌ ... (لا) yalnız, ancaq; مَا رَأَيْتَ هُنَاكَ

mən orada yalnız səni gördüm; 3) qeyri-,
... سِىْ; qeyri-rəsmi; رَسْمِيٌّ

məlumat-
sız, xam, biliksiz; وَاحِدٌ ~ tək olmayan; مَرَّةً

dəfələrlə; نِهَآيَةً ~ sonsuza qədər; مَضَى لَـ

həmişəlik get-
mək; مَضَى ... مَنِ أَنْ (nəyisə) etmədən; (ما) ~

heç və ya (ما) ~ ma mənasiye; سِىْ (siz); بَـ

bir səbəb olmadan; اِلْعَمَ قَلِيلٌ مِنَ الْمَرَارَةِ

acı; اِلْعَمَ سَرَبَسْتٌ, تَبِيي, سِىْ اِلْعَمَ اِلْعَمَ

öz istəyi, qeyri-adi; رَغِيَةً مِنْهُ عَلَى ~

öz arzusu olmadan, məcburi; اِلْعَمَ اِلْعَمَ

əsassız olaraq, əsassız surətdə; ~ لا artıq ol-
mayaraq; اِلْعَمَ a) digərləri, yadlar, özgələr; اِلْعَمَ

özgə fikirlər, baş-
qasının fikirləri; اِلْعَمَ اِلْعَمَ

özgələrinin torpaqları; اِلْعَمَ اِلْعَمَ

– غَيْرٌ *c.* dəyişikliklər; الدهر ~ bəxtin dönüklüyü

– غَيْرَانٌ *q.* غَيْرَى *c.* qısqanc

– غَيْرَةٌ 1) qısqanlıq; 2) cəhd, səy, coşqunluq

– غَيْرَةٌ *c.* غَيْرٌ dəyişiklik; الدهر غير bəxtin dönüklüyü

– غَيْرِيٌّ alturist

– غَيْرِيَّةٌ alturizm

– غَيُورٌ 1. 1) qısqanc; 2) coşqun, çox çalışqan, səyli, qeyrətli; 3) fanatik –i (i); 2. qeyrət çəkən, qayğıkeş

– مُغَايِرٌ bir-birindən fərqlənən, müxtəlif tərkibli; getergen

– مُغَايِرٌ dəyişən, dəyişkən; التَّيَّارُ dəyişən cərəyan

– مُغَايِرٌ fərqlənən; fərqli, bir-birinə bənzəməyən; müxtəlif tərkibli

– مُغَايِرَةٌ müxtəliflik, fərqlilik; müxtəlif tərkiblilik

– مُغَايِرٌ *fiz.* variometr

– غَيْسَرٌ *c.* غَيْسَرٌ qeyzer

I مَغَاضٌ, غَيْضٌ (i) غَاضٌ (غِيضٌ) axıb getmək, yox olmaq (*maye haqqında*); غَاضَتْ غَاضَتْ غَاضَتْ ~ لونُهُ üzünün rəngi dəyişdi; 2) azalmaq, əskilmək (*su haqqında*); kiçilmək (*ölçü haqqında*); düşmək (*qiymət haqqında*); ~ لونُهُ üzünün ifadəsi dəyişdi; II غَيْضٌ buraxmaq, açıb buraxmaq (*su*)

– غَيْضٌ 1) uşaqsalma; 2) az bir miqdar; اعطاه غَيْضٌ مِّنْ فَيْضٍ *məc.* dənizdə bir damla; ~ سَا o ona çox az bir miqdar(da) verdi; غَيْضٌ مِّنْ فَيْضٍ ~ هِيَ هَاكُمُ الْوَقَائِعُ və bu da sizə faktlar və bu, dənizdəki bir damlaya bənzəyir

– غَيْضَةٌ *c.* غَيْاضٌ meşə, pöhrəlik, cəngəllik

– مَغَائِضٌ *c.* sıx meşəlik, cəngəllik

غَيْطٌ *c.* غَيْطَانٌ 1) tarla, zəmi, düzəngah; 2) bağ, bağça

– غَيْطَانِيٌّ fermer

I غَاطٌ (غَيْطٌ) (i) غَاطٌ qıcıqlandırmaq, əsəbiləşdirmək, özündən çıxartmaq; II غَيْطٌ əsəbiləşdirmək, qəzəbləndirmək; IV أَعْطَ = II; V غَعِطٌ əsəbiləşmək, qəzəblənmək, hirsələnmək; VIII اِعْتَاطٌ = V

– غَيْطٌ qeyz, qıcıqlanma, əsəbilik

– مَغِيطٌ əsəbi, qıcıq, hirsli

– غَاقٌ *zool.* qarabatda (*su quşu*)

I غَالٌ (غِيلٌ) (i) غَالٌ hamilə vaxtı uşağı əmizdirmək

– غَالٌ *c.* غَالَاتٌ *bax:* əlifba sırası ilə

– غِيلٌ hamilə qadının südü

– غِيلٌ *c.* غِيَالٌ meşəlik, cəngəllik

I غَمٌ (i) غَمٌ 1) buludlarla örtülü olmaq; buludlu olmaq; تحت الشمس بضع ساعات bir neçə saat (*ərzində*) günəş buludların arasında gizləndi; 2) tutulmaq (*üz haqqında*), əhvalı pozulmaq; غَمَّ الدُّنْيَا امام عَيْنِي dünya gözlərində qaraldı; II غَمٌّ buludlarla örtülmüş olmaq, tutulmaq (*göy üzü haqqında*); IV اُغِمَّ = II; V تَغَيَّمَ buludlarla örtülmək

– غَائِمٌ buludlarla örtülü (*göy üzü haqqında*); buludlu, tutqun

– غَيْمٌ *topl. c.* غَيُومٌ buludlar

– غَيْمَانٌ *q.* غَيْمَى *c.* غَيْمٌ ehtirasla arzu edən, həsrətində olan; susamış

– غَيْمَةٌ bulud, qara bulud

– غَيُومٌ buludlu, tutqun, buludla örtülü

– مُتَغَيِّمٌ buludlu, tutqun

1. غِينِيٌّ Qvineya –i (i); ~ جَنْزِيرٌ hind donuzu; 2. qvineyalı

– غَيْهَبٌ *c.* غَيْاهِبٌ *bax:* غَهَبٌ

ف

ف (فاء) fə (ərəb əlifbasının 20-ci hərfi; rəqəm mənası 80)

ف sözl. qısal. f.

ف o, kتب مکتوبا farslə; 1) sonra, və; 2) və; 3) gəlincə; 4) çünki; 5) mənə məktubu yazdı və onu göndərdi; 6) qoy; 7) qoy o yazsın; 8) belə ki; 9) günbəgün, gündən-günə; 10) yavaş-yavaş, aram-aram; 11) necə də dəhşətlidir

ف² bax:

ف² dəhşətli faizlər

ف² fabrik

ف² = ف²

1) faktura; yaxud 2) faktura; elektrik enerjisi hesab; 3) nümunə, nümunəcik

ف² Vatikan

ف² -i (1)

ف² bax:

ف² firuz

ف² vazelin

ف² -i -i

ف² tic. fas

ف² parazit (quşlarda)

ف² faşizm

ف² -i (1)

ف² = ف²

ف² maş, paxla, lobyə

ف² pastila, jele

ف² flanel

1) flanel; 2) fufayka; futbol maykası, futbolka; 3) c. flaneldən hazırlanmış şeylər (məs., alt paltar)

proyeksiya fənəri

ف² vanil

ف² = ف²

ف² faizlər (kapital üzərinə)

ف² sələmçi, müamiləçi

1) uydurmaq, qondarmaq, quraşdırmaq; 2) şəər atmaq, böhtan atmaq

~ qanunları pozmaq; 3) kimə isə ~ qanunları pozmaq; 4) öz bildiyi kimi hərəkət etmək

ف² uydurma, yalan; böhtan, şəər

1) ürəyi sıradan çıxarmaq (xəstəlik haqqında); 2) ətə etmək, yaxalamaq;

3) onu qorxu bürüdü; 4) xəstəliyə tutulub; 5) bişirmək, qovurmaq; 6) ət bişirmək (şişdə); 7) alışıdırmaq, odlamaq, yandırmaq

1) ürək; 2) ağır; 3) qəlb

səmimi qəlb

ف² şiş, şompol

1) ürəyi yaralanmış; 2) ürək xəstəliyinə düşmüş

1) siçanlar; 2) ev siçanları; 3) üzərində təcrübə aparılan siçanlar; 4) marmot; 5) tarla (sahə)

siçanları; 6) safsar; 7) bax: 8) bax: 9) bax: 10) bax: 11) bax: 12) bax: 13) bax: 14) bax: 15) bax: 16) bax: 17) bax: 18) bax: 19) bax: 20) bax: 21) bax: 22) bax: 23) bax: 24) bax: 25) bax: 26) bax: 27) bax: 28) bax: 29) bax: 30) bax: 31) bax: 32) bax: 33) bax: 34) bax: 35) bax: 36) bax: 37) bax: 38) bax: 39) bax: 40) bax: 41) bax: 42) bax: 43) bax: 44) bax: 45) bax: 46) bax: 47) bax: 48) bax: 49) bax: 50) bax: 51) bax: 52) bax: 53) bax: 54) bax: 55) bax: 56) bax: 57) bax: 58) bax: 59) bax: 60) bax: 61) bax: 62) bax: 63) bax: 64) bax: 65) bax: 66) bax: 67) bax: 68) bax: 69) bax: 70) bax: 71) bax: 72) bax: 73) bax: 74) bax: 75) bax: 76) bax: 77) bax: 78) bax: 79) bax: 80) bax: 81) bax: 82) bax: 83) bax: 84) bax: 85) bax: 86) bax: 87) bax: 88) bax: 89) bax: 90) bax: 91) bax: 92) bax: 93) bax: 94) bax: 95) bax: 96) bax: 97) bax: 98) bax: 99) bax: 100) bax: 101) bax: 102) bax: 103) bax: 104) bax: 105) bax: 106) bax: 107) bax: 108) bax: 109) bax: 110) bax: 111) bax: 112) bax: 113) bax: 114) bax: 115) bax: 116) bax: 117) bax: 118) bax: 119) bax: 120) bax: 121) bax: 122) bax: 123) bax: 124) bax: 125) bax: 126) bax: 127) bax: 128) bax: 129) bax: 130) bax: 131) bax: 132) bax: 133) bax: 134) bax: 135) bax: 136) bax: 137) bax: 138) bax: 139) bax: 140) bax: 141) bax: 142) bax: 143) bax: 144) bax: 145) bax: 146) bax: 147) bax: 148) bax: 149) bax: 150) bax: 151) bax: 152) bax: 153) bax: 154) bax: 155) bax: 156) bax: 157) bax: 158) bax: 159) bax: 160) bax: 161) bax: 162) bax: 163) bax: 164) bax: 165) bax: 166) bax: 167) bax: 168) bax: 169) bax: 170) bax: 171) bax: 172) bax: 173) bax: 174) bax: 175) bax: 176) bax: 177) bax: 178) bax: 179) bax: 180) bax: 181) bax: 182) bax: 183) bax: 184) bax: 185) bax: 186) bax: 187) bax: 188) bax: 189) bax: 190) bax: 191) bax: 192) bax: 193) bax: 194) bax: 195) bax: 196) bax: 197) bax: 198) bax: 199) bax: 200) bax: 201) bax: 202) bax: 203) bax: 204) bax: 205) bax: 206) bax: 207) bax: 208) bax: 209) bax: 210) bax: 211) bax: 212) bax: 213) bax: 214) bax: 215) bax: 216) bax: 217) bax: 218) bax: 219) bax: 220) bax: 221) bax: 222) bax: 223) bax: 224) bax: 225) bax: 226) bax: 227) bax: 228) bax: 229) bax: 230) bax: 231) bax: 232) bax: 233) bax: 234) bax: 235) bax: 236) bax: 237) bax: 238) bax: 239) bax: 240) bax: 241) bax: 242) bax: 243) bax: 244) bax: 245) bax: 246) bax: 247) bax: 248) bax: 249) bax: 250) bax: 251) bax: 252) bax: 253) bax: 254) bax: 255) bax: 256) bax: 257) bax: 258) bax: 259) bax: 260) bax: 261) bax: 262) bax: 263) bax: 264) bax: 265) bax: 266) bax: 267) bax: 268) bax: 269) bax: 270) bax: 271) bax: 272) bax: 273) bax: 274) bax: 275) bax: 276) bax: 277) bax: 278) bax: 279) bax: 280) bax: 281) bax: 282) bax: 283) bax: 284) bax: 285) bax: 286) bax: 287) bax: 288) bax: 289) bax: 290) bax: 291) bax: 292) bax: 293) bax: 294) bax: 295) bax: 296) bax: 297) bax: 298) bax: 299) bax: 300) bax: 301) bax: 302) bax: 303) bax: 304) bax: 305) bax: 306) bax: 307) bax: 308) bax: 309) bax: 310) bax: 311) bax: 312) bax: 313) bax: 314) bax: 315) bax: 316) bax: 317) bax: 318) bax: 319) bax: 320) bax: 321) bax: 322) bax: 323) bax: 324) bax: 325) bax: 326) bax: 327) bax: 328) bax: 329) bax: 330) bax: 331) bax: 332) bax: 333) bax: 334) bax: 335) bax: 336) bax: 337) bax: 338) bax: 339) bax: 340) bax: 341) bax: 342) bax: 343) bax: 344) bax: 345) bax: 346) bax: 347) bax: 348) bax: 349) bax: 350) bax: 351) bax: 352) bax: 353) bax: 354) bax: 355) bax: 356) bax: 357) bax: 358) bax: 359) bax: 360) bax: 361) bax: 362) bax: 363) bax: 364) bax: 365) bax: 366) bax: 367) bax: 368) bax: 369) bax: 370) bax: 371) bax: 372) bax: 373) bax: 374) bax: 375) bax: 376) bax: 377) bax: 378) bax: 379) bax: 380) bax: 381) bax: 382) bax: 383) bax: 384) bax: 385) bax: 386) bax: 387) bax: 388) bax: 389) bax: 390) bax: 391) bax: 392) bax: 393) bax: 394) bax: 395) bax: 396) bax: 397) bax: 398) bax: 399) bax: 400) bax: 401) bax: 402) bax: 403) bax: 404) bax: 405) bax: 406) bax: 407) bax: 408) bax: 409) bax: 410) bax: 411) bax: 412) bax: 413) bax: 414) bax: 415) bax: 416) bax: 417) bax: 418) bax: 419) bax: 420) bax: 421) bax: 422) bax: 423) bax: 424) bax: 425) bax: 426) bax: 427) bax: 428) bax: 429) bax: 430) bax: 431) bax: 432) bax: 433) bax: 434) bax: 435) bax: 436) bax: 437) bax: 438) bax: 439) bax: 440) bax: 441) bax: 442) bax: 443) bax: 444) bax: 445) bax: 446) bax: 447) bax: 448) bax: 449) bax: 450) bax: 451) bax: 452) bax: 453) bax: 454) bax: 455) bax: 456) bax: 457) bax: 458) bax: 459) bax: 460) bax: 461) bax: 462) bax: 463) bax: 464) bax: 465) bax: 466) bax: 467) bax: 468) bax: 469) bax: 470) bax: 471) bax: 472) bax: 473) bax: 474) bax: 475) bax: 476) bax: 477) bax: 478) bax: 479) bax: 480) bax: 481) bax: 482) bax: 483) bax: 484) bax: 485) bax: 486) bax: 487) bax: 488) bax: 489) bax: 490) bax: 491) bax: 492) bax: 493) bax: 494) bax: 495) bax: 496) bax: 497) bax: 498) bax: 499) bax: 500) bax: 501) bax: 502) bax: 503) bax: 504) bax: 505) bax: 506) bax: 507) bax: 508) bax: 509) bax: 510) bax: 511) bax: 512) bax: 513) bax: 514) bax: 515) bax: 516) bax: 517) bax: 518) bax: 519) bax: 520) bax: 521) bax: 522) bax: 523) bax: 524) bax: 525) bax: 526) bax: 527) bax: 528) bax: 529) bax: 530) bax: 531) bax: 532) bax: 533) bax: 534) bax: 535) bax: 536) bax: 537) bax: 538) bax: 539) bax: 540) bax: 541) bax: 542) bax: 543) bax: 544) bax: 545) bax: 546) bax: 547) bax: 548) bax: 549) bax: 550) bax: 551) bax: 552) bax: 553) bax: 554) bax: 555) bax: 556) bax: 557) bax: 558) bax: 559) bax: 560) bax: 561) bax: 562) bax: 563) bax: 564) bax: 565) bax: 566) bax: 567) bax: 568) bax: 569) bax: 570) bax: 571) bax: 572) bax: 573) bax: 574) bax: 575) bax: 576) bax: 577) bax: 578) bax: 579) bax: 580) bax: 581) bax: 582) bax: 583) bax: 584) bax: 585) bax: 586) bax: 587) bax: 588) bax: 589) bax: 590) bax: 591) bax: 592) bax: 593) bax: 594) bax: 595) bax: 596) bax: 597) bax: 598) bax: 599) bax: 600) bax: 601) bax: 602) bax: 603) bax: 604) bax: 605) bax: 606) bax: 607) bax: 608) bax: 609) bax: 610) bax: 611) bax: 612) bax: 613) bax: 614) bax: 615) bax: 616) bax: 617) bax: 618) bax: 619) bax: 620) bax: 621) bax: 622) bax: 623) bax: 624) bax: 625) bax: 626) bax: 627) bax: 628) bax: 629) bax: 630) bax: 631) bax: 632) bax: 633) bax: 634) bax: 635) bax: 636) bax: 637) bax: 638) bax: 639) bax: 640) bax: 641) bax: 642) bax: 643) bax: 644) bax: 645) bax: 646) bax: 647) bax: 648) bax: 649) bax: 650) bax: 651) bax: 652) bax: 653) bax: 654) bax: 655) bax: 656) bax: 657) bax: 658) bax: 659) bax: 660) bax: 661) bax: 662) bax: 663) bax: 664) bax: 665) bax: 666) bax: 667) bax: 668) bax: 669) bax: 670) bax: 671) bax: 672) bax: 673) bax: 674) bax: 675) bax: 676) bax: 677) bax: 678) bax: 679) bax: 680) bax: 681) bax: 682) bax: 683) bax: 684) bax: 685) bax: 686) bax: 687) bax: 688) bax: 689) bax: 690) bax: 691) bax: 692) bax: 693) bax: 694) bax: 695) bax: 696) bax: 697) bax: 698) bax: 699) bax: 700) bax: 701) bax: 702) bax: 703) bax: 704) bax: 705) bax: 706) bax: 707) bax: 708) bax: 709) bax: 710) bax: 711) bax: 712) bax: 713) bax: 714) bax: 715) bax: 716) bax: 717) bax: 718) bax: 719) bax: 720) bax: 721) bax: 722) bax: 723) bax: 724) bax: 725) bax: 726) bax: 727) bax: 728) bax: 729) bax: 730) bax: 731) bax: 732) bax: 733) bax: 734) bax: 735) bax: 736) bax: 737) bax: 738) bax: 739) bax: 740) bax: 741) bax: 742) bax: 743) bax: 744) bax: 745) bax: 746) bax: 747) bax: 748) bax: 749) bax: 750) bax: 751) bax: 752) bax: 753) bax: 754) bax: 755) bax: 756) bax: 757) bax: 758) bax: 759) bax: 760) bax: 761) bax: 762) bax: 763) bax: 764) bax: 765) bax: 766) bax: 767) bax: 768) bax: 769) bax: 770) bax: 771) bax: 772) bax: 773) bax: 774) bax: 775) bax: 776) bax: 777) bax: 778) bax: 779) bax: 780) bax: 781) bax: 782) bax: 783) bax: 784) bax: 785) bax: 786) bax: 787) bax: 788) bax: 789) bax: 790) bax: 791) bax: 792) bax: 793) bax: 794) bax: 795) bax: 796) bax: 797) bax: 798) bax: 799) bax: 800) bax: 801) bax: 802) bax: 803) bax: 804) bax: 805) bax: 806) bax: 807) bax: 808) bax: 809) bax: 810) bax: 811) bax: 812) bax: 813) bax: 814) bax: 815) bax: 816) bax: 817) bax: 818) bax: 819) bax: 820) bax: 821) bax: 822) bax: 823) bax: 824) bax: 825) bax: 826) bax: 827) bax: 828) bax: 829) bax: 830) bax: 831) bax: 832) bax: 833) bax: 834) bax: 835) bax: 836) bax: 837) bax: 838) bax: 839) bax: 840) bax: 841) bax: 842) bax: 843) bax: 844) bax: 845) bax: 846) bax: 847) bax: 848) bax: 849) bax: 850) bax: 851) bax: 852) bax: 853) bax: 854) bax: 855) bax: 856) bax: 857) bax: 858) bax: 859) bax: 860) bax: 861) bax: 862) bax: 863) bax: 864) bax: 865) bax: 866) bax: 867) bax: 868) bax: 869) bax: 870) bax: 871) bax: 872) bax: 873) bax: 874) bax: 875) bax: 876) bax: 877) bax: 878) bax: 879) bax: 880) bax: 881) bax: 882) bax: 883) bax: 884) bax: 885) bax: 886) bax: 887) bax: 888) bax: 889) bax: 890) bax: 891) bax: 892) bax: 893) bax: 894) bax: 895) bax: 896) bax: 897) bax: 898) bax: 899) bax: 900) bax: 901) bax: 902) bax: 903) bax: 904) bax: 905) bax: 906) bax: 907) bax: 908) bax: 909) bax: 910) bax: 911) bax: 912) bax: 913) bax: 914) bax: 915) bax: 916) bax: 917) bax: 918) bax: 919) bax: 920) bax: 921) bax: 922) bax: 923) bax: 924) bax: 925) bax: 926) bax: 927) bax: 928) bax: 929) bax: 930) bax: 931) bax: 932) bax: 933) bax: 934) bax: 935) bax: 936) bax: 937) bax: 938) bax: 939) bax: 940) bax: 941) bax: 942) bax: 943) bax: 944) bax: 945) bax: 946) bax: 947) bax: 948) bax: 949) bax: 950) bax: 951) bax: 952) bax: 953) bax: 954) bax: 955) bax: 956) bax: 957) bax: 958) bax: 959) bax: 960) bax: 961) bax: 962) bax: 963) bax: 964) bax: 965) bax: 966) bax: 967) bax: 968) bax: 969) bax: 970) bax: 971) bax: 972) bax: 973) bax: 974) bax: 975) bax: 976) bax: 977) bax: 978) bax: 979) bax: 980) bax: 981) bax: 982) bax: 983) bax: 984) bax: 985) bax: 986) bax: 987) bax: 988) bax: 989) bax: 990) bax: 991) bax: 992) bax: 993) bax: 994) bax: 995) bax: 996) bax: 997) bax: 998) bax: 999) bax: 1000) bax: 1001) bax: 1002) bax: 1003) bax: 1004) bax: 1005) bax: 1006) bax: 1007) bax: 1008) bax: 1009) bax: 1010) bax: 1011) bax: 1012) bax: 1013) bax: 1014) bax: 1015) bax: 1016) bax: 1017) bax: 1018) bax: 1019) bax: 1020) bax: 1021) bax: 1022) bax: 1023) bax: 1024) bax: 1025) bax: 1026) bax: 1027) bax: 1028) bax: 1029) bax: 1030) bax: 1031) bax: 1032) bax: 1033) bax: 1034) bax: 1035) bax: 1036) bax: 1037) bax: 1038) bax: 1039) bax: 1040) bax: 1041) bax: 1042) bax: 1043) bax: 1044) bax: 1045) bax: 1046) bax: 1047) bax: 1048) bax: 1049) bax: 1050) bax: 1051) bax: 1052) bax: 1053) bax: 1054) bax: 1055) bax: 1056) bax: 1057) bax: 1058) bax: 1059) bax: 1060) bax: 1061) bax: 1062) bax: 1063) bax: 1064) bax: 1065) bax: 1066) bax: 1067) bax: 1068) bax: 1069) bax: 1070) bax: 1071) bax: 1072) bax: 1073) bax: 1074) bax: 1075) bax: 1076) bax: 1077) bax: 1078) bax: 1079) bax: 1080) bax: 1081) bax: 1082) bax: 1083) bax: 1084) bax: 1085) bax: 1086) bax: 1087) bax: 1088) bax: 1089) bax: 1090) bax: 1091) bax: 1092) bax: 1093) bax: 1094) bax: 1095) bax: 1096) bax: 1097) bax: 1098) bax: 1099) bax: 1100) bax: 1101) bax: 1102) bax: 1103) bax: 1104) bax: 1105) bax: 1106) bax: 1107) bax: 1108) bax: 1109) bax: 1110) bax: 1111) bax: 1112) bax: 1113) bax: 1114) bax: 1115) bax: 1116) bax: 1117) bax: 1118) bax: 1119) bax: 1120) bax: 1121) bax: 1122) bax: 1123) bax: 1124) bax: 1125) bax: 1126) bax: 1127) bax: 1128) bax: 1129) bax: 1130) bax: 1131) bax: 1132) bax: 1133) bax: 1134) bax: 1135) bax: 1136) bax: 1137) bax: 1138) bax: 1139) bax: 1140) bax: 1141) bax: 1142) bax: 1143) bax: 1144) bax: 1145) bax: 1146) bax: 1147) bax: 1148) bax: 1149) bax: 1150) bax: 1151) bax: 1152) bax: 1153) bax: 1154) bax: 1155) bax: 1156) bax: 1157) bax: 1158) bax: 1159) bax: 1160) bax: 1161) bax: 1162) bax: 1163) bax: 1164) bax: 1165) bax: 1166) bax: 1167) bax: 1168) bax: 1169) bax: 1170) bax: 1171) bax: 1172) bax: 1173) bax: 1174) bax: 1175) bax: 1176) bax: 1177) bax: 1178) bax: 1179) bax: 1180) bax: 1181) bax: 1182) bax: 1183) bax: 1184) bax: 1185) bax: 1186) bax: 1187) bax: 1188) bax: 1189) bax: 1190) bax: 1191) bax: 1192) bax: 1193) bax: 1194) bax: 1195) bax: 1196) bax: 1197) bax: 1198) bax: 1199) bax: 1200) bax: 1201) bax: 1202) bax: 1203) bax: 1204) bax: 1205) bax: 1206) bax: 1207) bax: 1208) bax: 1209) bax: 1210) bax: 1211) bax: 1212) bax: 1213) bax: 1214) bax: 1215) bax: 1216) bax: 1217) bax: 1218) bax: 1219) bax: 1220) bax: 1221) bax: 1222) bax: 1223) bax: 1224) bax: 1225) bax: 1226) bax: 1227) bax: 1228) bax: 1229) bax: 1230) bax: 1231) bax: 1232) bax: 1233) bax: 1234) bax: 1235) bax: 1236) bax: 1237) bax: 1238) bax: 1239)

(*kram*, *elektrik açarını*); النور ~ işığı yandırmaq; 5) fəth etmək (*məs.*, *ölkəni*); 6) əsasını qoymaq, təsis etmək (*nəyi isə*); 7) *qram*. fəthə ilə hərəkələmək; samiti fəthə ilə oxumaq; الازرار ~ düymələri açmaq; البخت ~ *və ya* ~ المندل ~ *fala* baxmaq; الرمل ~ rəml atmaq; الشهية ~ iştaha artırmaq (*açmaq*); ~ صدره bakirəlikdən məhrum etmək; ~ utanmamaq; الله يفتح عليك! Allah özü yetirər! (*dilənçiyə rədd cavabı olaraq deyilən ifadə*); II فَتَحَ 1) tez-tez açmaq, çox açmaq; bütün qapı-pəncərəni açmaq; 2) açıq rəngdə etmək, saçları açıq tonlarda boyamaq; 3) açılmaq (*məs.*, *güllər haqqında*); ~ الغنم günəş yenidən göründü; 4) maarifləndirmək; inkişaf etdirmək (*əqli cəhətdən*); ~ العقل ağı inkişaf etdirmək; III فَتَحَ söhbəti açmaq, söhbətə başlamaq (*kimin ilə isə*); V فَتَحَ 1) açılmaq (*gül haqqında*); ~ عيونه على o, (harada isə) dünyaya gəlib; 2) inkişaf etmək (*intellektual cəhətdən*); VII فَتَحَ 1) açılmış olmaq, açılmaq; 2) inkişaf etmək (*intellektual cəhətdən*); VIII فَتَحَ 1) açmaq; ~ دورة المجلس məclisin sessiyasını açmaq; 2) açılmaq, başlanmaq (*nə ilə isə*); 3) fəth etmək, tutmaq (*məs.*, *ölkəni*); X فَتَحَ 1) başlamaq (*nədən isə*); 2) təşəbbüs göstərmək; 3) açmağı xahiş etmək; 4) kömək istəmək (*kimdən isə isə*)

– 1) başlama, girişmə; 2) başlanğıc; təşəbbüs

– 1) açılış; (*nəyin isə*) açılış mənasibətilə təntənəli mərasimi, təntənə; حفلة الفی كلمة ~ sərginin təntənəli açılışı; ~ المصدر açılış nitqi söyləmək; 2) *şahm*. başlanğıc, debüt

– 1) giriş -i (1); 2) girişə aid olan

– 1) baş məqalə; 2) *mus.* uvertürə

– 1) açmaq; üstünü açmaq; 2) inkişaf (*intellektual*); 3) *hərb.* cəbhə boyu düzülmə; ~ الاقتصادي iqtisadi liberallaşdırma

– 1) açılma, ortaya çıxma; 2) is-tedadın inkişaf etdirilməsi

– 1. 1) açan; 2) başlayan; 2. 1) fəth; 2) ayın birinci günü (*Şimali Afrikada*); ~ مايو bir may

– 2) açıq, açıq-sarı saçlı

– 1) açılış; 2) başlanğıc, mü-qəddimə; ~ القرآنın birinci surəsi; ~ قرأ ölünün ruhuna fəthə oxumaq; ~ قرأ özü-özünə fəthəni oxumaq

– 1) açan; ~ الفأل falçı; 2. 1) fəth; 2) Allahın epiteti; 3) *c.* فَتَّاحٌ *zool.* çaydaça-pan, daşadöyən (*uzunquyruqlu kiçik quş*)

– 1) açan; ~ الفأل falçı (*qadın*); 2. *c.* فَتَّاحٌ konserv bankalarını açmaq üçün bıçaq (*habelə ~ العلب*); ştopor, probkaaçan (*habelə ~ السدادات*)

– 1) açmaq; ~ البخت açılış; ~ *və ya* ~ المندل *fala* baxmaq; 2) fəth etmək, qələbə

– 1) açmaq; 2) deşik, dəlik, keçid; ara, aralıq; 3) göz (*körpüdə*); 4) kəsik, açıq yer; ~ الصدر ~ *və ya* ~ الفستان dekolte; 5) *qram.* fəthə

– 1) deşik, dəlik, keçid; ara, aralıq; 2) göz (*körpüdə*); 3) kəsik, açıq yer (*paltarda*); 4) şlüz

– 1) fütuhatlar, torpaqların istilas; 2) nailiyyət; ~ علمية elmi nailiyyətlər

~ الصامولة açar, kilid açarı; 1) مَفَاتِيح *c. مِفْتَاحٌ* –
 qayka açarı; ~ القفل *qıfıl* ~ الانكليزي *və ya*
 açar yeri, açar deşiyi; ~ العقد *və açar*;
 ~ المفتاح *arxit. qovuşaq* ~ المدينة *şəhərin* açarı;
 ~ الباب *qapını* açarlarla bağlamaq; 2) *həbələ*
 ~ الكهرباء *və ya* ~ كهربى *və* ~ كهربائى
 elektrik açarı; ştepsel; ~ الاشتعال *yandırma*
 açarı (*avtomobildə*); 3) *d.y. stelka*; 4) *mus.*
 klaviş; klapan

- *d.y. yolayırən* **مَقَاتَحِيَّةٌ** *c. مَقَاتَحِيٌّ* –
- *ilkən ödəniş (mənzil alarkən)* **مَقَاتَحِيَّةٌ** –
- *başlanğıc, açılış* **مَفْتَحٌ** –
- *ağıllı; xalq dil. görən, görə bilən* **مُفْتَحٌ** –
- *1. iştahaçan; 2. c. iştahalılar* **مَفْتَحٌ** –
- *1. açıq; 2. açıq, açıq şəkildə, üzünə; 3) qram.* **مَفْتُوحٌ** –

*fəthə ilə hərəkələnmiş; 4) o səxavətli-
dir. سياسة الباب المَفْتُوحِ iştaham güclüdü; 5) açıq qapı siyasəti*

– مُفْتَح 1) açıq; 2) *fon.* veryarlaşmayan;
حُرُوفٌ veryarlaşmayan samitlər

فَقَرَّ (u) 1) zəif, çəlimsiz olmaq, zəifləmək; yatmaq; azalmaq, enmək (*soyuq, isti haqda*); عَنْ عَمَلِهِ ~ işləməyə tənbəllik etdi; 2) soyumaq; 3) imtina etmək (*nədən* عَنْ); II فَتَرَ 1) süst etmək, zəiflətmək, ölüvay etmək; 2) bir azca isitmək, soyutmaq; هَمَّةً ~ çaşdırmaq, qarışdırmaq; ruhdan salmaq; IV أَفْتَرَ zəiflətmək, süst, ölüvay etmək; V تَفَقَّرَ 1) süst olmaq, ölüvay olmaq, zəifləmək; yatmaq; azalmaq, enmək (*soyuq, isti haqqında*); 2) bir azca istiləşmək, soyumaq – فَاتَرَّ 1) süst, ölüvay, zəif; 2) azca isti, soyumuş

– فائزَةٌ *bax: əlifba sırası ilə*

– 1) أقنارٌ c. فِثْرٌ qarış; 2) filtr (18 sm-ə yaxın olan uzunluq ölçüsü)

– اَفْرَة süslük, zəiflik
– 1) فترات c. فترَة və ya فترات² c. فترَة zaman dönəmi, ara, fasilə; زمنية وجيزة ~ qısa vaxt müddəti; بين ~ ~ و ~ keçid dövrü; الانتقال ~ və ya فترات متقطعة فى hərdənbir, bəzən, ara-sıra; ~ من غير ~ arası kəsilmədən; 2) fasilə; tətıl; الاستراحة ~ istirahət fasiləsi
– 1) فُتور zəiflik, ölüvaylıq, süslük; 2) soyuma, azacıq isinmə; العلاقات ~ münasibətlərin soyuması

– مَقْرَرٌ 1) zəif, süst; az aktiv; 2) azacıq isti, soyumuş

~ السرّ (عن النَّيِّ) *axtarmaq* (*nəyi*); II *تَفْتِشُ* 1) *təftiş* etmək, *axtarmaq* (*nəyi*); 2) *yoxlanış* keçirtmək, *yoxlamaq*; *təftiş* etmək; V *تَفْتِشُ* 1) *axtarılmaq*; 2) *axtarışa*, *yoxlamaya* məruz qalmaq – *تَفْتِشُ* c. *تَفْتِيشُ* 1) *axtarış*, *axtarma* (*nəyi*); 2) *yoxlama*, *müayinə* etmə; *reviziya*, *təftiş*; *اَلْجُمْرُكُ* gömrük nəzarəti, gömrük kontrolu; *اَلطَّبِّى* tibbi müayinə; a) *مُؤَيَّنَاتُ* müfəttişin dəftərxanası; b) *اَلْمَحَاكِمُ* *tar.* *inkvizisiya*; *اَلْمَحَاكِمُ* *inkvizisiya məhkəmələri*; 3) *təftiş*, *inspeksiya*; *رِىَ اَلْوَجْهَ اَلْبَحْرِىِّ* ~ Aşağı Misirin suvarılması üçün inspeksiya; 4) *malikanə*, *mülk*

– تفتيشة inspeksiya

– **inspeksiya -i (1) تفتيشی**

– 1) قَائِلٌ yoxlayan, müayinə edən; 2) müfəttiş, inspektor

– قَتَّاشَةٌ ~ sünbə (*uzun dəmir mil*); الاقفال ~ kilidaçan

– 1) inspektor, müfəttiş; مُفِئش ~ baş müfəttiş; 2) kontrolçu; التذاكر ~ bilet kontrolçusu

— **مَفِيشِيَّة** inspeksiya

فُوئُوْ غَرَّافِيَا = فُعْرَافِيَا

فُعْرَافِيَا ufalamaq, xırda-xırda doğramaq;
kimə isə sirri açmaq

– فُعْرَافِيَا ufalama, xırda-xırda doğrama

– فُعْرَافِيَا قِیْرَافِيَا qırıntı, xırda tikə

I فُعْرَافِيَا (u) فُعْرَافِيَا 1) yırtmaq; cırmaq; sökmək (*məs., paltarı*); 2) açmaq, ortaya çıxartmaq, göstərmək; *Ata. الحاجة (الضرورة) تفتق الحيلة* sözü ehtiyac hər şeyə vadar edir; II فُعْرَافِيَا = I; V فُعْرَافِيَا 1) yırtılmaq; cırılmaq; sökülmək; 2) açılmaq, ortaya çıxmaq; *ذهنه ~ əqli (zehni) cəhətdən inkişaf edir; (hər hansı bir) fikrə gəlib çıxmaq; VII فُعْرَافِيَا 1) uzaqlaşdırılmış olmaq (nədən isə) 2) yırtılmış olmaq, sökülmüş olmaq, sökülmək*

– فُعْرَافِيَا dəbəlik, yırtıq, qrija; ~ حزام bandaj

– فُعْرَافِيَا 1) qırılma; partlama; yarıq;

2) dəşik, dəlik; 3) yırtıq; مصاب بالـ yırtığı (*qrijası olan*) olan; ~ حزام bandaj; رتق فتوقه nəyi isə düzəltmək, islah etmək, yoluna qoymaq

– فُعْرَافِيَا 1) yırtılmış; sökülmüş; 2) iti (*dil haqda*)

– فُعْرَافِيَا dülğər

– فُعْرَافِيَا müfəttəqa (*mürəbbə*)

– فُعْرَافِيَا 1) yırtılmış; sökülmüş; 2) yırtıq-dan (*qrijadan*) əzab çəkən

I فُعْرَافِيَا (i, u) فُعْرَافِيَا 1) məhv etmək; öldürmək (*kimi →*); 2) korlamaq (*nəyi →*); 3) hücum etmək, cummaq (*kimə isə →*); 4) dişləmək (*kimi → miğmığalar haqında*); 5) xoş həyat keçirtmək, öz kefi üçün yaşamaq

– فُعْرَافِيَا 1. məhvedici; 2. c. فُعْرَافِيَا qatıl

– فُعْرَافِيَا məhvedici, öldürücü

– فُعْرَافِيَا 1) qətl; 2) məhvedicilik

– فُعْرَافِيَا c. فُعْرَافِيَا viran edilmə, xaraba qoyulma; iflas

I فُعْرَافِيَا (i) فُعْرَافِيَا 1) burmaq, eşmək; əyirmək, sarımaq; شاربـ ~ bığları burmaq; 2) əyirmək; خيوط الرأي ~ fikirləşmək, baş sındırmaq; ~ kiməsə qarşı intriqa düzəltmək; II فُعْرَافِيَا (nəyi isə) dəfələrlə burmaq, eşmək; V فُعْرَافِيَا 1) burulmaq, eşilmək; VII فُعْرَافِيَا 1) burulmuş, eşilmiş olmaq; sarınılmaq; راجعا ~ dönmək; 2) dayandırmaq, tərk etmək, qurtarmaq (*nəyi*); 3) hiss edilmədən çıxıb getmək, aradan çıxmaq (*haradan*)

– فُعْرَافِيَا əyirən, əyirici

– فُعْرَافِيَا əyirmə, əyirmə; عمال النسيج والـ toxumluq sənayesi işçiləri

– فُعْرَافِيَا 1) burma, eşmə; 2) əyirmə

– فُعْرَافِيَا 1) burum, qıvrım; 2) ip; sap;

– فُعْرَافِيَا ~ iynəyə keçirilən sap; ~ فیرلداقçı, kələkbaz lotu; ~ شمع əkilmək, qaçmaq, götürülmək

– فُعْرَافِيَا ¹ eşilmiş, burulmuş

– فُعْرَافِيَا ² 1) fitil, piltə; هو الذي اشعل الـ məc. o, aləmi bir-birinə qatdı; ما يُعْنَى هذا عنه məc. bu ona heç cür kömək edə bilməz; 2) tampon, tıxac, piltə; حبر الـ asbest

– فُعْرَافِيَا 1) fitil, piltə (*lampanın*); 2) flakon, kiçik butulka

– فُعْرَافِيَا eşilmiş, burulmuş; ~ گۈلەبەتین, qızılı ip

– فُعْرَافِيَا ¹ bürmələnməmiş, burulmuş; ~ سلك kabel; العضل ~ güclü

– فُعْرَافِيَا ² c. فُعْرَافِيَا tar., hər. gözətçi (*keşikçi*) qülləsi

I فُعْرَافِيَا (i) فُعْرَافِيَا 1) heyran etmək, ovsunlamaq, sehləmək; cəlb etmək, başdan çıxarmaq; ~ لَبَّ kimin isə ağlını əlindən almaq; 2) nifaq salmaq; 3) yalan danışmaq,

şeytanlamaq (*kimi* علی); 4) döndərmək (*nə-dən isə*), azdırmaq (*nədən* عن الدين ~ dindən uzaqlaşdırmaq; 5) *məch.* dəli-divanə olmaq (*kimdən ötrü isə* →); 6) əritmək; II أَفْتَنَ məftun etmək, ovsunlamaq; IV أَفْتَنَ = II; VIII إِفْتَنَ 1) heyran olmaq, ovsunlamaq, yoldan çıxarılmaq (*nə ilə* →); məftun olmaq (*nəyə* →); 2) azdırmaq, yoldan çıxartmaq

– فَاتِنٌ 1. məftunedici, yoldan çıxaran; 2. azdıran, tovlayan, aludə edən

– فَتَّانٌ 1. 1) yoldan çıxaran; 2) məftunedici, heyranedici; الأداب bədii ədəbiyyat; 2. 1) başdan çıxaran, tovlayan; 2) nifaq salan; qeybətəbaz; xəbərçi

– فَتْنَجِيٌّ c. فَتْنَجِيٌّ nifaq salan, intriqa; qeybətəbaz; xəbərçi

– فَتْنَةٌ c. فَتْنٌ 1) məftun etmə; yoldan çıxarma, azdırma; 2) üsyan; qiyam; أشعل نار الـ qiyam qaldırmaq; ~ إثار iğtişas yaratmaq; 3) ağılsızlıq; 4) azdırma, etimadsızlıq

– فَتْنَةٌ bot. 1) gümüşü akasiya; 2) Nil akasiyasının gülləri

– فَتْنٌ ovsunlanmış, dəlicəsinə aşıq olmuş
– مَفَاتِنٌ c. 1) gözəlliklər, incəliklər; 2) cazibələr

– مَفْتُونٌ 1) məftun edilmiş; 2) dəli-divanə

I فَتَى (فتو) فَتَوٌ gənc, cavan olmaq; IV أَفْتَى 1) qərar çıxarmaq, fitva vermək (*dini-hüquqi məsələlərə dair*); 2) məsləhət, konsultasiya vermək; 3) fikir bildirmək (*nəyə dair isə* →); X اسْتَفْتَى 1) sonucunu qərarı tələb etmək (*dini-hüquqi məsələlərə dair*); 2) məsləhət almaq, fikir öyrənmək (*nəyə dair* في)

– اسْتِفْتَاءٌ 1) fikir soruşma; العام və ya الشعب ~ plebisit, referendum; 2) anket

– إِفْتَاءٌ 1) fitva vermə (*bax:* فَتَوَى); 2) müfti vəzifəsi; مُفْتِي مَنْصِبٍ müfti vəzifəsi; دار الـ müfti idarəsi

– عُمْراً yaxud أَفْتَى ~ daha gənc, daha cavan
– فَتَاءٌ gənclik dövrü, gənclik, cavanlıq
– فَتَاتٌ c. فَتَاتٌ 1) qız; gənc qız; 2) qulluqçu

– فَتَوٌ 1) gənclik, cavanlıq; معسكر الـ gənc-lər düşərgəsi; 2) qoçaqlıq, igidlik; qəhrəmanlıq

– فَتَوٌ c. اتٌ 1. güclü; 2. davakar, dalaşqan; səbəbkar; qızıqsıran; dəstəbaşı

– فَتَوَى c. فَتَاوٌ fitva (*müftinin qərarı*); إِفْتَاءٌ bax: دار الإفتاء = دار الـ

– فَتَيَانٌ c. فَتَيَانٌ gənc oğlan, cavan oğlan; oğlan; 2) qulluqçu oğlan
– فَتَيٌ gənc; من الكتاب yazıcıların gənc nəsl

– فَتَوَى = فَتَيَا

– مَفْتُونٌ c. مُفْتٍ müfti (*dini-hüquqi məsələlərə dair qərar çıxaran şəxs*); مَفْتَى الديار المصرية Misir müftisi; سَمَاحَةٌ bax: سَمَاحَةُ المَفْتَى

I فَتَأَ (ə) فَتَأَ sakitləşdirmək, yatırmaq (*qəzəbi*); VII إِفْتَأَ sakitləşmək, yatmaq (*qəzəb haqda*)

I فَجَّ (ə/u) فَجٌّ 1) ayaqları aralamaq; 2) iri-iri addımlarla addımlamaq; IV أَفَجَّ 1) iri-iri addımlarla addımlamaq, tələsmək; 2) şumlamaq, sürmək; بالخطوط kotanla şırım açmaq

– فَجٌّ c. فَجٌّ dərə, dar dərə, keçid; vadi; من كل فج عميق hər yandan, hər tərəfdən; من جميع من كل فج وصبو hər tərəfdən; من جميع dünyanın hər yerindən, hər tərəfindən

– فَجٌّ çiy; yaşıl, kal, yetişməmiş

فَجَّ = فُجَّجَ -

- فُجَّجَ dəyməmə, yetişməmə

I فُجَّجَ (ə) qəfil yaxalamaq; qəfil gəlmək; III فُجَّجَ 1) qəfildən yaxalamaq; qəfil, gözlənilmədən hücum etmək; heyrətə salmaq, sarsıtmaq, karıxdırmaq; 2) qəfildən yağmaq (yağış haqqında); üz vermək (məs., xəstəlik haqqında)

- فُجَّجَ qəfil, gözlənilməz

- فُجَّجَ gözlənilməzlik, anilik; في الـ və ya فُجَّجَ qəflətən, gözlənilmədən, birdən

- فُجَّجَ الموت الفجائي; فُجَّجَ = فُجَّجَ qəfil ölüm

- فُجَّجَ = فُجَّجَ

- فُجَّجَ 1) qəfil hücum; 2) gözlənilməzlik; sürpriz; سارة ~ xoş təsadüf

- فُجَّجَ qəfil, gözlənilməz

I فُجَّرَ (u) parçalamaq (qayamı), qazımaq (suyun çıxması üçün torpağı qazımaq); القناة ~ kanal qazmaq; 2) yaymaq (suyu); فُجَّرَ ~ kanal qazmaq; 2) yaymaq (suyu); فُجَّرَ (u) qeyri-qanuni hərəkət etmək; günah etmək, xəta etmək; 2) əxlaqsızlıq etmək; pozğun həyat keçirmək; zina ~ بامراً etmək; II فُجَّرَ 1) qaynamağa, fişqırmağa məcbur etmək (suyu); 2) partlatmaq, dağıtmaq; IV فُجَّرَ əxlaqsızlıq etmək; V فُجَّرَ 1) qaynamaq, fişqırmaq (bulaq haqqında); fontan vurmaq (neft haqqında); 2) partlamaq; püskürmək (vulkan haqqında); 3) partlamaq; فُجَّرَ dərd-qəmdən gözlər yaşla dolur; VII فُجَّرَ 1) qaynamaq, daşmaq; 2) partlamaq; püskürmək (vulkan haqqında); 3) partlamaq; 4) məşğul olmaq (sübh vaxtı); 5) üstünə düşmək, hücum etmək (nəyə-kimə ~ فى ضحكة); böhran baş verdi

1) partlayış; partlama (mərmi); البركان ~ vulkanın püskürməsi; 2) səpki, sivilcə

- فُجَّجَ partlayıcı, partlayan; fən. partlayan, partlayışlı

1) partlama; 2) c. فُجَّجَ - partlayış; فُجَّجَ atom partlayışı

1. 1) günahkar, günaha batmış; 2) eyibli; əxlaqsız; utanmaz; 2. 1) zina, pozğun, əxlaqsız; 2) yalançı

- فُجَّجَ zinakar (qadın), əxlaqsız, pozğun

- فُجَّجَ qanunsuzluq; حرب الـ tar. qüreyşilərlə Xəvazın qəbiləsi arasında müharibə (İslamın nəşətindən azacıq əvvəlcə baş verib)

- فُجَّجَ sübh; صلاة الـ bax: فُجَّجَ 1) sübh; astr. Venera; 2) başlanğıc; الإسلام ~ islamın başlanğıcı

- فُجَّجَ əxlaqsızlıq, pozğunçuluq

- فُجَّجَ səhər, sübh -i (1)

- فُجَّجَ = فُجَّجَ pozğunçuluq içində itib-batmaq

- فُجَّجَ partlayan; partlayıcı; المواد الـ partlayıcı maddələr

- فُجَّجَ c. فُجَّجَ partlayıcı maddələr; شحنة partlayıcı maddələr

- فُجَّجَ 1) partladan; 2) partlayıcı

- فُجَّجَ c. فُجَّجَ partlayıcı maddələr

I فُجَّجَ (ə) فُجَّجَ 1) üz vermək, yaxalamaq (bədbəxtlik, fəlakət haqqında); əzab vermək;

2) məch. böyük fəlakətə düçar olmaq (→ , فى) ~ atasının ölümü ilə əlaqədar onun ailəsinə böyük fəlakət üz verib;

II فُجَّجَ əzab-əziyyət; V فُجَّجَ əzab çəkmək, xəstə olmaq; ağır-acı ilə yaşamaq (nəyi), dərd çəkmək (nəyə görə)

– فَاجِعٌ əzablı, ağrılı, ağır
 – فَاجِعَةٌ c. فَوَاجِعٌ 1) faciə, faciəvi hadisə; bədbəxtlik; 2) fəlakət; qəza الطَّيَارُ ~ təyyarə qəzası
 – فَجَّاعٌ məhvedici, fəlakətli
 – فَجَاعَةٌ qarınqululuq, acgözlük
 – فَجَعٌ = فَجَاعَةٌ
 – فَجَاعَةٌ = فَجَعَةٌ
 – فَجُوعٌ ağrı-acı verən; ağır
 – فَاجِعَةٌ = فَجَائِعٌ c. فَجِيعَةٌ
 – فَجِيعٌ ağrı-acı verən; faciəvi
 (فَجَعَنَ) qarınqulu olmaq
 – فَجَعَانٌ qarınqulu, acgöz
 – فَجَعَةٌ = فَجَعَةٌ
 فَجَّجَ lovğalanmaq (*olmayan bir şeylə*); basıb-bağlamaq, ağ yalan danışmaq
 – فَجَّجَ 1. lovğa; 2. gopçu, özünü öyən
 فَجَّلَ topl. qırmızı turp; فَجْلٌ və ya فَجْلٌ القِطُّ qırtıqotu
 – فَجْلَةٌ c. فَجْلَاتٌ və ya فَجْلَةٌ qırmızı turp (*bir kök, rişə*)
 I فَجَّوْ (u) فَجَّأ açmaq
 – فَجَّوْ c. فَجَّوَاتٌ 1) ara, fasilə; çatlaq, çat; yarıq, boşluq; هَوَائِيَّةٌ ~ hava boşluğu; مَلَأَ boşluğu doldurmaq (*nədə*); 2) gizli yer, xəlvət
 I فَحَّ (ə/i) فَحَّيْحٌ 1) fısıldamaq (*ilan haqqında*); fısıltı ilə nəfəs almaq (*yatan haqqında*)
 – فَحَّ فَحَّيْحٌ fışıldama
 I فَحَّتْ (ə) فَحَّتْ qazımaq; eşələmək; البئر ~ məc. cəld, çevik olmaq (*məqsədə çatmaq üçün*)
 فَحَّجَ q. فَحَّجَاءٌ c. فَحَّجَ öyriyayaq
 I فَحَّرَ (ə) فَحَّرَ 1) qazımaq; 2) oymaq, naxış açmaq

– فَحَّارٌ qurd, soxulcan
 – فَحَّرَ c. فَحَّرَ çuxur
 – فَحَّرَ deşik, yırtıq -i (ı)
 I فَحَّشَ (u) فَحَّشَ 1) həddən artıq olmaq, ifrat dərəcədə olmaq; 2) ədəbsiz olmaq, həyasız olmaq; 3) əxlaqsız, pozğun olmaq; IV فَحَّشَ 1) absurd dərəcəyə çatmaq; VI فَحَّشَ 1) ifrata varmaq; 2) ədəbsiz şeylər danışmaq
 – فَحَّشٌ 1) hədsiz, həddindən artıq, ifrat; 2) absurd; 3) kobud, ədəbsiz, əxlaqsız
 – فَحَّشَةٌ c. فَحَّشَةٌ – abırsız qadın; fahişə
 – فَحَّشٌ c. فَحَّشٌ 1) əxlaqsız hərəkət, əxlaqsızlıq, pozğunluq; 2) mənəvi pozğunluq
 – فَحَّشٌ 1. ədəbsiz; əxlaqsız, pozğun; 2. əxlaqsız, pozğun insan
 – فَحَّشَةٌ ədəbsizlik, abırsızlıq
 – فَحَّشٌ 1) ədəbsizlik, pozğunluq; 2) pis yola getmə
 – فَحَّشَاءٌ 1) artıqlıq, ifratçılıq; 2) əxlaqsızlıq, pozğunluq
 – فَحَّشٌ hədsiz, ifrat, nəhəng
 I فَحَّصَ (ə) فَحَّصَ 1) tədqiq etmək, öyrənmək; 2) müayinə etmək, yoxlamaq (*həkim haqqında*); 3) yoxlamaq, nəzərdən keçirmək; الحسابات ~ hesabları yoxlamaq; V فَحَّصَ 1) öyrənmək, nəzərdən keçirmək; 2) müayinə etmək; 3) diqqətlə baxmaq, diqqət vermək
 – فَحَّصٌ 1) tədqiq edən, öyrənən; نظرة ~ çox diqqətli baxış; 2) müayinə edən (*həkim haqqında*)
 – فَحَّصٌ 1) öyrənmə, tədqiq etmə; 2) yoxlama, müayinə (*həkim haqqında*); البنية الطبية وضعه للـ الدقيق tibbi müayinə, tibbi yoxlanış; nəyi isə dəqiq, ətraflı şəkildə yoxlamaq; 3) yoxlama, nəzərdən keçirmə, təhlil, analiz; البول ~ sidik analizi; الدم ~ qan analizi

özünü çəkmək, öyünmək; X إِسْتَفْحَرَ əla, möhtəşəm hesab etmək

- إِفْتِخَارٌ fəxr, iftixar
- تَفَخُّرٌ özüünüöymə, qürrələnmə
- فَخْرٌ 1) məğrur, vüqarlı; lovğa; 2) əla, möhtəşəm; وَلِيْمَةٌ möhtəşəm, təntənəli zi-yafət

لَا كَاسُورَةَ مَا دُلُوسْخَانَا; فَخْرٌ c. فَخْرٌ Ata. sözü qab-qacaq qırılmasaydı, dulusxanaya da ehtiyac olmazdı

- فَخْرٌ dulusçu
- فَخْرٌ fəxr, iftixar, şan-şöhrət
- فَخْرٌ dulusçuluq məmullatları, gil qab-qacaq, keramika; فَخْرٌ çini; صِنَاعَةٌ qab-qacaq istehsalı; عَمَالُ الْقَلَالِ dulusçular

– فَخْرٌ dulusçu peşəsi

– فَخْرٌ 1. saxsı -i (-i), keramika -i (-i); çini; اَوَانٌ saxsı qablar; 2. dulusçu

– فَخْرٌ özüünüöymə, özüünüterifləmə; وَلَا özüünü öymədən; 2) fəxr; vüqar, şərəf; 3) üstünlük, möhtəşəmlik

- فَخْرٌ = فَخْرَانِيَّةٌ c. فَخْرَانِيَّةٌ
- فَخْرٌ şöhrət, böyüklük, əzəmət, şan-şöhrət
- فَخْرٌ hörmətli; فَخْرِي; şərəfli; ~ رَئِيسٌ

fəxri sədr

- فَخْرٌ fəxr edən (nə ilə →); məğrur; lovğa
- فَخْرٌ məğrur; lovğa, təkəbbürlü
- فَخْرٌ özüünüçəkmə, öyünmə; şöhrət uğ-

runda çarpışma

- فَخْرٌ = مُفْتَحِرٌ
- فَخْرٌ fəxr edən, iftixar duyan
- فَخْرٌ 1) fəxr obyekti; فَخْرٌ c. فَخْرٌ

فَخْرٌ fəxr obyektinə çevrilmək; فَخْرٌ فَخْرٌ (kimin isə-nəyin isə) fəxri hesab olunmaq; 2) tərifləyiq keyfiyyət, məziyyət; 3) tərifləyiq nailiyyət

تَفَحَّحٌ lovğalanmaq, özünü göstərmək; تَفَحَّحٌ 1) şişmək, dolmaq; 2) həcminə görə artmaq; عَلَى ظُهُورِهِمْ ~ o onların hesabına varlandı

– تَفَحَّحٌ lovğalanma, qürrələnmə; özünü göstərmə; özünü öymə

I فَخْمٌ (u) 1) böyük, şanlı olmaq; 2) əla, möhtəşəm olmaq; II فَخْمٌ 1) nəhəng bir şeyə çevirmək; 2) möhtəşəm etmək; 3) hörmət və ehtiram göstərmək; 4) şöhrətləndirmək; 5) fon. tamsəli, emfatik, xüsusi vurğu ilə tələffüz etmək; V تَفَحَّمَ 1) əla, möhtəşəm olmaq; 2) şöhrətlənmək

– فَخْمَةٌ 1) böyüklük, əzəmət; calal; صَاحِبُ zati-alilər (titul); ~ رَئِيسُ الْجُمْهُورِيَّةِ cənab prezident; التَّارُ المندوب السامي əlahəzrət baş komissar; 2) calal, təmtəraq, əzəmət

– فَخْمٌ təmtəraqı, cah-calallı, əzəmətli

– فَخْمٌ = فَخِيمٌ

– فَخْمٌ 1) şöhrətlənmiş; 2) çox hörmətli, möhtəşəm; 3) fon. emfatik; الحُرُوفُ الْعَمَلِيَّةُ emfatik samitlər; جُمْلَةٌ təmtəraqı cümlələr, ibarələr

I فَدَحٌ (ə) فَدَحٌ təzyiq etmək, yükləmək, çətinliyə salmaq

- فَدَحٌ çətin, ağır; خَسَائِرٌ ağır itki, tələfat
- فَدَحٌ c. فَدَاحٌ fəlakət, bəla, müsibət
- فَدَحٌ ağır yük; ağırlyq; nəhənglik, hədsizlik

I فَدَحٌ (ə) فَدَحٌ parçalamaq, sındırmaq

– فَدَحٌ c. فَدَاحٌ və ya فَدَحٌ dağ keçisi, köpgər

– فَدَحٌ c. فَدَسَةٌ hörümçək toru

I فَدَشٌ (u) فَدَشٌ parçalamaq, dağıtmaq

– فَدَشٌ tib. artrit

I فَدَغْ (ə) sındırmaq (*qozu*); V تَفَدَّ sınımaq, parçalanmaq (*qoz haqqında*)

فَدَفْدَ c. فَدَا فِدَا səhra

I فَدَمَ (i) bağlamaq (*ağzı*), tıxamaq (*dəliyi*); فَدَمَ (u) فُدُومَة 1) kobud olmaq; 2) zəhlətökən olmaq; 3) ağır, çətin başa düşülən olmaq (*üslub haqqında*); 4) kəkələməmək

– فَادِمٌ c. فَوَادِمٌ şaqül; dik istiqamət; lot

– فَادِمٌ 1) örtük; tıxac, qapaq (*parçadan*); 2) süzgəc üçün parça

– فَادِمٌ 1) dildə çətin ifadə olunan; 2) gicbəsər, kütbeyin; 3) zəhlətökən, yorucu

II فَدَنَ yemləmək (*mal-qaranı*)

– فَادِمٌ = فَوَادِمٌ c. فَادِنٌ

– فَادِنٌ və ya فَادَانٌ öküz cütü (*kotana qoşulmuş*)

– فَادِنٌ c. فَادِنَةٌ fəddan (*yer ölçü vahidi: 4200,883 m³ bərabərdir, Misirdə = 0,42 ha, Suriyada = 5713 m²*)

I فَدَى (i) فِدَاءٌ 1) pul verib geri almaq, fidyə verib azad etmək, yerini doldurmaq (*nə ilə* –); 2) qurban etmək, fəda etmək (*etmək* –); kimin üçünsə həyatını qurban vermək; II فَدَى “*qurbanın olum!*” (*جعلت فداك!*) sözlərini demək; III فَادَى pul verib qurtarmaq, fidyə vermək (*nəyi* –); özünü qurban etmək; VI فَادَى qorunmaq, ehtiyat etmək, çəkinmək, qaçınmaq (*nədən* –); VIII فَادَى 1) pul verib geri almaq, xilas etmək (*nəyi isə qurban verərək* –); 2) günahını təmizləmək; ödəmək, əvəzini vermək; 3) canını qurtarmaq (*nəyin isə vasitəsilə*), fidyə vermə (*nəyi* –); فَادَاهَا بَرُوحَه (بنفسه) o ona görə öz canını qurban verdi

– تَفَادَا can qurtarmaq, xilas olma; تَفَادَا من (*nədən isə*) qaçaraq, xilas olaraq

– فَادَى c. فَادَا xilaskar; *din*. günahları bağışlayan

– فَادَا 1) can qurtarma, xilas vurma; 2) pul verib azad etmə; girovu geri alma; كَبَشَ الـ qurbanlıq qoyun; 3) qurban; اَدَى فَرِيضَة الـ qurban kəsmək (*həcc zamanı*)

– فَادَا 1. 1) öz canını qurban verən (*məq-sədə çatmaq naminə*); 2) partizan –i (i); partizan əməliyyatları; 2. partizan فَادَا fədakar; candan keçmə; öz canını qurban vermə

– فَادَى 1) pul verib geri alma; fidyə; كَبَشَ الـ qurbanlıq qoyun; 2) qurban

– فَادَا = فِدَايَاتٌ, فِدَى c. فِدْيَةٌ

– فَادَا 1) pul verib geri alma; 2) öz canını qurban vermə; اِبْطَالَ الـ والتفانى canlarından keçməyə hazır olan sadıq insanlar

– فَادَى 1. 1) günahı yuyulan; 2) əziz, qiymətli; 2. uğrunda can fəda edə biləcək (*şəxs*) فَادَا 1) tək-tənha; 2) yeganə, vahid, müstəsna; رجال افذاذ görkəmli insanlar

فَادَا yekunlaşdırmaq, yekun vurmaq

– فَادَا 1) qısa şərh, xülasə; 2) faktura; 3) yekun vurma, yekunlaşdırma

I فَرَّ (ə/i) فَرَارٌ qaçmaq, qaçıb getmək; فَرَّ من الجندية fərarilik etmək, dezertirlik etmək; فَرَّ منها sürüşquluya dəm vermək; فَرَّ هَارِبَا bir ah çəkdi; II فَرَّ qaçmağa məcbur etmək; IV فَرَّ qaçmağa məcbur etmək; VIII فَرَّ 1) gülümsəmək; فَرَّ عن اسنانه dişlərini gös-tərmək (*gülümsəyərkən*); 2) çaxmaq (*ildırım haqqında*)

– فَارَّ c. فَارَّةٌ qaçan, qaçıb aradan çıxan; فَرَّ من الجندية dezertir, fərarî

– فَرَأَ qaçma, sürətlə geri çəkilmə
 – الـ من الجنديّة qaçma, aradan çıxma; فَرَأَ fərarilik, dezertirlik; لاذ بالـ qaçmaq
 – 1. فَرَأَ 1) qaçmış; 2) qaçıb canını qurtaran; 2. 1) qaçaq, qaçqın; 2) civə; diri gümüş
 – فَرَأَ bildirçin
 – فَرَأَ fıfıra, fırlanqıç
 – هذا لا منه can qurtarma, xilas olma; فَرَأَ bu qaçılmazdır
 – فَرَأَ أَفْرَاءَ vəhşi eşşək
 – فَرَأَ = أَفْرَاءَ
 – فَرَأَ içməli (*su haqqında*); الـ Fərat çayı; *tasn.* Dəclə və Fərat çayları
 – 1. فَرَأَ fransızpərəst (*sif.*); 2. fransızpərəst (*isim*)
 – فَرَأَ çiyələk
 – فَرَأَ büzmələr
 – فَرَأَ bot. südləyən
 – فَرَأَ parçalamaq, param-parça etmək
 – فَرَأَ parçalama, hissələrə bölmə
 – فَرَأَ 1) boran, fırtına, tufan (*bax: فَرَأَ*);
 2) qismət, tale, bəxt, fələk
 – فَرَأَ mədə və bağırsaqların içindəkilər
 – I فَرَأَ 1) açmaq; بين ضلفتين ~ pəncərələri azacıq açmaq; 2) azad etmək, canını qurtarmaq (*nədən*); 3) sakitləşdirmək, təsəlli vermək; الـ dərd-qəmi dağıtmaq; II فَرَأَ 1) yüngülləşdirmək; xilas etmək (*nədən*); الـ böhranı aradan qaldırmaq; 2) əyləndirmək; 3) göstərmək; الـ kimə isə şəhəri göstərmək, kimi isə şəhərdə gəzdirmək; IV فَرَأَ 1) azad etmək (*haradan və ya nədən*); azadlığa buraxmaq (*kimi*); 2) tərək etmək (*nəyi*); V فَرَأَ 1) baxmaq (*nəyə*); tamaşa etmək (*nəyə*); 2) əylənmək; gəzib əylən-

mək; 3) açılmaq; aralanıb yol vermək; VII فَرَأَ 1) parçalanmaq; 2) açılmaq; hərəsi bir tərəfə çəkilmək; الـ o, qapıda göründü; 3) genişlənmək, bölünmək; parçalanmaq; 4) qurtarmaq, aradan qaldırmaq; الـ böhran ötür-keçdi, qurtardı
 – 1) فَرَأَ açılma; hərəsi bir tərəfə dağılma; 2) aradan qalxma; can qurtarma; الـ böhranın sonu; الـ beynəlxalq gərginliyin zəifləməsi
 – فَرَأَ xilas olma; azad olma; azadlığa buraxma (*kimi*)
 – فَرَأَ nəzərdən keçirmə; tamaşa etmə, seyr etmə
 – فَرَأَ, فَرَأَ ara, fasilə, interval
 – 1) فَرَأَ rahatlama; 2) təskinlik; 3) sevinc, fərəh; məmnuniyyət; الـ *Ata. sözü* Səbr xoşbəxtliyin açarındır
 – 1) فَرَأَ ara, fasilə; 2) çatlaq, çat, yarıq; 3) qadın cinsiyyət orqanları
 – فَرَأَ sirr saxlaya bilməyən
 – 1) فَرَأَ dəlik, deşik; الـ açar yeri; 2) keçid; göz (*körpüdə*), deşik; ara, fasilə
 – 1) فَرَأَ gözinti, əyləncəli səfər (*səyahət*); 2) xoş mənzərə; 3) əyləncə, zövq, kef
 – 1) فَرَأَ enli qolları olan geniş üst geyimi (*şeyxlərin geyimi*); 2) keşik cübbəsi, əba (*qibti keşiklərinin*)
 – فَرَأَ cücə
 – 1. فَرَأَ 1) baxan; seyr edən, tamaşa edən; 2) seyrçi, xəyalçı; 2. 1) tamaşaçı; وقف فَرَأَ qarşı seyrçi mövqeyi tutmaq; 2) dinləyici, qulaq asan (*məs., məhkəmədə*); 3) müşahidəçi, seyrçi

– مُفْرَجٌ açılan; hərəsi bir tərəfə dağılan;
riyaz. kor bucaq

فِرْجَارٌ 1) pərgar; فتحه الـ pərgarın arası

فِرْجَوْنٌ 1) qaşov; 2) şotka

I فِرْحٌ (ə) فِرْحٌ sevinmək, fərəhlənmək;
şadlanmaq (*nədənsə* ب-); في عَيْه ~ gizlincə
başqasının bədbəxtliyinə sevinmək; II فِرْحٌ
sevindirmək, şadlandırmaq, zövq vermək;
IV أَفْرَحٌ sevindirmək

– فَارِحٌ sevincli, fərəhli, məmnun; şad-
xürrəm

فَارِحٌ = فِرْحٌ

– فَارِحٌ 1) sevinc, fərəh, şadlıq;
c. أَفْرَاحٌ 2) toy

فَارِحٌ = فِرْحَى q. فِرْحَانٌ

– فِرْحَةٌ 1) sevinc, fərəh; 2) toy

– مَفْرَحٌ 1) sevindirən; 2) sevincli, fərəhli;
şad, şən

فِرْحٌ 1) yumurta üstündə oturmaq,
bala çıxartmaq; الطائر ~ balaları olmaq (*quş
haqqında*); 2) zoğ buraxmaq (*ağac haq-
qında*), IV أَفْرَحٌ yumurta üstündə oturmaq,
cücə çıxartmaq; البيض ~ yumurtadan çıx-
maq (*ətəbalalar haqqında*); الطائر ~ bala-
ları olmaq (*quş haqqında*); zoğ bu-
raxmaq; في روعه ~ kimi isə sakitləşdirmək;
مَاح. o özünə gəldi (*qorxduqdan
sonra*); X اِسْتَفْرَحَ saxlamaq, yetişdirmək
(الطيور - *quşları*)

– تَفْرِيحٌ 1) bala çıxartmaq; 2) inkubasiya;
محطة لـ inkubator; (جهاز) للـ الصناعي
quşçuluq ferması

– c. فِرَاحٌ ev quşları; السودان ~ firəng toyu-
ğu; الغيط ~ qaşqaldaq

– 1) فِرَاحٌ, فِرُوحٌ, أَفْرَاحٌ c. فِرْحٌ;
2) bala, ətcəbala; 3) *habelə* قشر ~ xanı ba-

lığı; نيلي ~ Nil xanı balığı; نهرى ~ çay xanı balığı;
النبات ~ bitkinin zoğu; ورق ~ kağız
vərəqi; جمر ~ *tib.* karbunkul (*çiban*)

– və ya روميّة ~ *toyuq*; فِرَاحٌ, فِرَحَاتٌ c. فِرْحَةٌ -
hinduşka, hind toyuğu

– hin مَفْرَاحٌ c. مَفْرَحٌ

I فِرْدٌ 1) tək, yeganə olmaq;
(فرد) 2) tənha, yalnız olmaq; 3) ayrılmaq (*nədən-
kimdən* عن); 4) ayırmaq; فِرْدٌ 1) açmaq
(*məs., qəzeti*); çəkib uzatmaq, genəltmək;
açmaq, buraxmaq; السفينة اشْرعتها gəmi
yelkənləri açdı; 2) aralamaq, açmaq (*ovucu*);
II أَفْرَدَ ayırmaq, xüsiləşdirmək; IV أَفْرَدَ
1) ayırmaq, seçmək; 2) təcrid etmək; 3) həsr
etmək (*nəyə* ل-); 4) *qram.* təkdə qoymaq; V
اِنْفَرَدَ 1) yalnız, tənha olmaq; 2) müstəqil
etmək (*nəyi isə* ب-); tək, yeganə olmaq
(*nədə* ب-); بذكره ~ təkə o bunu xatırladı; VII
اِنْفَرَدَ 1) tək, yeganə olmaq; 2) yalnız, tənha
olmaq; təcrid edilmək, təcrid olunmaq; 3)
adamlardan uzaqlaşmaq, tənha bir yerə
çəkilmək; 4) müstəqil, öz gücünə etmək
(*nəyi* ب-); təkbaşına olmaq (*nədə* ب-); بالناية ~
o özü (*təkbaşına*) işlərin qeydinə
qalırdı (*öhdəsindən gəlirdi*); 5) buraxılmaq,
açılmaq (*yelkənlər haqqında*); 6) seçilmək,
fərqlənmək (*nə ilə* ب-); X اِسْتَفْرَدَ 1) (*kimi isə*)
tənha görmək, yalnız hesab etmək; (*kimin
iləsə*) təklikdə görüşməyə nail olmaq;
2) *kim.* ayırmaq

– 1) اِنْفِرَادٌ münfəridlik, xüsiləşmə; ayrılıq;
2) adamlardan uzaqlaşma, tənha bir yerə
çəkilmə; 3) yalnızlıq, tənhalıq; بالسلطة ~
təkhakimiyyətlik; بالقيادة ~ təkbaşına rəhbərlik,
vahid rəhbərlik; a) ayrılıqda; b) tənha, tək, yalnız; təklikdə

– فَرَزَ cənnət, behişt -i (1)

I فَرَزَ (1) ayırmaq; 2) seçmək, çeşidləmək, sortlara ayırmaq; ~ الاصوات səs-ləri, bülletenləri saymaq; IV أَفَرَزَ (1) ayırmaq; 2) şirəsini ayırmaq; VII اِنْفَرَزَ çeşidlənmək, sortlara ayrılmaq, seçilmək; ayrılmaq (*şirə və s. haqqında*)

– فَرَزَاتُ ayrılma; fiziol. sekresiya

– فَرَزَاتُ c. ifrazat (*orqanizmin*)

– فَرِيزُ bax: əlifba sırası ilə

– فَرَزَاتُ çeşidləyici, malı növlərə ayıran fəhlə

– فَرَزَةٌ c. separator

– فَرَزَ seçmə, ayırma; çeşidlərə ayırma; ~ الاصوات səs-lərin, bülletenlərin sayılması; ~ العسكري əsgərliyə yeni çağırılanların toplanması

– فَرَزُ ferz, vəzir (*Şimali Afrikada*)

– فَرِيزُ c. frezer; ~ عامل frezerçi

– فَرَزَاتُ = مَفَرَزَاتُ

– مَفَرَزُ c. hərbi dəstə

– مَفَرُوزُ (1) ayrılmış; 2) seçilmiş

– فَرَزْدَقِي xəmir rəngində

(فَرَزَن) فَرَزَنُ və ya تَفَرَزَنُ şahm. ferzə (vəzirə) keçmək; متى فرزنت يا بيدق؟! (*layiq olmayan yeri tutan adam haqqında*)

– فَرَزَانُ c. vəzir, ferz

I فَرَسَ (1) parçalamaq, tikə-tikə etmək (*heyvan haqqında*); 2) boynunu sındırmaq; فَرَسَ (i) ² baxmaq, nəzərdən keçirmək; müşahidə etmək; V تَفَرَسَ diqqətlə baxmaq, diqqət vermək; diqqətlə nəzərdən keçirmək; 2) görmək, sezmək; 3) baxmaq, nəzarət etmək, göz qoymaq; VIII اِفْتَرَسَ parçalamaq, tikə-tikə etmək (*heyvan haq-*

qında); الفتاة ~ qızı zorlamaq; ~ əlinə düşən kitabı oxumaq; X اِسْتَفَرَسَ vəhşiləşmək, azğınlaşmaq, yırtıcılaşmaq

– 1) فَوَارِسُ, فُرْسَانُ c. atlı; 2) cəngavər, qəhrəman

– اتُ c. فارسə atlı (*qadın*); amazonka

– فَوَارِسُ topl. 1) farslar; 2) iranlılar

– 1. فارسى fars dili; 2. 1) fars; 2) iranlı

– 1. الفارسيّ fars dili; 2) fars əhlinə

mənsub olma; 3) din. farsizm

– فَرَسَةٌ minicilik

– فَرَسَةٌ nüfuz etmə, fərasət, bəsirət; ağıllıq; ~ علم fizioqnomika; ~ الدماغ frene-logiya; ~ علم xiromantiya (*ələ baxıb fal açma*)

– 1) أَفْرَاسُ k., q. c. at; madyan; şahm.

~ المسحور at; ~ رهان cıdır atı, çapar at; ~ folk. sehrli at; ~ رهان cıdır atı, çapar at; ~ mac. onlar hər

ikisi eynidirlər (*hər fən: yan-yana gen iki*)

~ البهر ~ və ya ~ النهر mus. xərək; ~ at kimi); 2) mus. xərək; ~ zool. dəvədəl-ləyi; ~ astr. Peqas bürcü

– فَرَسُ = فَرَسُ

– فَرَسَانُ c. süvari qoşun, atlı qoşun

– 1) فَرُوسَةٌ minicilik, at üstündə gəzinti;

2) cəngavərlik; qəhrəmanlıq

– 1) فَرُوسِيَّة minicilik, at üstündə gəzinti;

~ ألعاب at oynatma; 2) cəngavərlik

– فَرِيسَةُ c. qənimət, qurban

– 1. الفريسيّ 1. farisey -i (-i); 2. farisey; ~ الفريسيون

fariseylər və saddukeylər

– مَفَرِسُ qanıqən, yırtıcı; ~ حيوانات yırtıcı

heyvanlar

– فَرَسَخُ mil, fərsəx (3000

ذراع معمارى 3000

~ فَرَسَخُ mil, fərsəx (3000

~ فَرَسَخُ mil, fərsəx (3000

~ فَرَسَخُ mil, fərsəx (3000

~ فَرَسَخُ mil, fərsəx (3000

~ فَرَسَخُ mil, fərsəx (3000

~ فَرَسَخُ mil, fərsəx (3000

~ فَرَسَخُ mil, fərsəx (3000

فَرْسَنَة igidlik, qəhrəmanlıq

I فَرْشَ (u) فَرْشَ 1) salmaq, sərmək; döşəmək (*nə ilə* -); الطريق بالورود ~ *məc.* yolu qızılgülərlə döşəmək; 2) döşəmək (*nə ilə* -); بالاسفلت ~ asfaltlamaq; 3) mebellə təchiz etmək (*otağı*); 4) lovğalanmaq, özünü tərifləmək; II فَرْشَ 1) döşəmək (*küçəni*); 2) şotka ilə təmizləmək (*məs., paltarı*); VII فَرْشَ فَرْشَ döşənilmək, döşənmiş olmaq; VIII فَرْشَ فَرْشَ 1) döşəmək, sərmək; 2) yatmaq (*nəyin isə üzərində*); (*nədənsə*) yataq kimi istifadə etmək; الخصر ~ ot üzərində yatmaq, ot üzərinə yatmaq; الغبراء ~ nəm torpaq üzərində yatmaq; المرأة ~ qadınla cinsi əlaqədə olmaq – 1) xidmətçi, qulluqçu; nöker; süpürgeçi; 2) gözətçi, keşikçi, qarovulçu (*müəssisədə*)

– 1) xidmətçi, qulluqçu; nöker; süpürgeçi; 2) gözətçi, keşikçi, qarovulçu (*müəssisədə*)
– فَرْشَ ~ xəstəlik yatağı; فَرْشَ ~ xəstəlik yatağı; الموت ~ ölüm yatağı; فَرْشَ ~ qırqça yataq yarası

– فَرْشَ ~ çarx (*su dəyirmanının*)

– فَرْشَ *topl.* pərvanələr

– فَرْشَ 1) kəpənək; pərvanə; الزنب (الملفوف) ~ *zool.* kələm kəpənəyi; 2) yüngülbeyin insan; 3) dəyirmanının çarxı

– فَرْشَ 1) ev avadanlığı; 2) ev müxəlləfatı (*döşək, fərs, xalça və s.*); ləvazimatlar; البناء ~ evin özülü (*fundamenti*); البيع ~ səyyar satıcının qutusu; التربة ~ kanalın dibi; الحذاء ~ içlik; السفرة ~ süfrə; النوم ~ yataq ləvazimatları

– فَرْشَ şotka; الاحذية ~ çəkmə şotkası

– فَرْشَ 1) yataq; 2) döşək; həsir; فَرْشَ ~ samandan olan döşək

– فَرْشَ şotka; الهدوم ~ paltar şotkası; الرأس (الشعر) ~ saç şotkası; البثرة (البودرة) ~ pudra yastığı; الحلاقة ~ tərəş sürtgeci; للتلوين ~ *və ya* البوية ~ fırça (*boyamaq üçün*)

– فَرْشَ ev avadanlığı

– فَرْشَ 1) süfrə; 2) örtük (*çarpayı üçün*)

– فَرْشَ yəhəraltı, çul

– فَرْشَ 1) sərilmiş; döşənilmiş (*nə ilə* -); 2) döşənmiş; 3) avadanlıq qoyulmuş, mebel düzülmüş; اوضه ~ mebel düzülmüş otaq

– فَرْشَ mebel, avadanlıq

– فَرْشَ 1) at üstünə oturmaq; ayaqları salmaq (*at üstünə oturarkən*); 2) ayaqları aralamaq

– فَرْشَ 1) at üstünə oturma; 2) aralama

فَرْشَ = فَرْشَ

– فَرْشَ sancaq; şpilka

I فَرْصَ (i) فَرْصَ kəsmək, bölmək, parçalamaq, yarmaq, şaqqalamaq; VIII فَرْصَ فَرْصَ istifadə etmək, yararlanmaq; فرصة ~ fürsətdən istifadə etmək, yararlanmaq

– فَرْصَ 1) fürsət, şans; سانحة ~ uyğun moment, an; فرص متكافئة bərabər imkanlar; şanslar və imkanlar, fürsətlər və imkanlar; بأقرب ~ mümkün; o, fürsəti əldən vermədi (*nə üçün*); انتزه ~ fürsətdən istifadə etmək; 2) işdə fasilə; tətillər; العيد ~ bayram təilləri

– فَرْصَ özəlöləri; ارتعدت فرائصه qorxudan dizləri titrədi

– فَرْصَ = فَرْصَ

– فَرْصَ itiağız kəlbətin; qapağan

– فَرْصَ 1) tut ağacı; 2) tut (*meyvə*)

I فَرْضٌ (i) 1) təxmin etmək, güman etmək, fərz etmək, ehtimal etmək; انْفَرَضَ fərz edək ki, onlar haqlıdırlar; 2) həvalə etmək, tapşırmaq (*kimə isə*); üzərinə qoymaq (*kimin isə*); zorla boynuna qoymaq (*məs., fikri – kimə* على بالقوة); məcburən (*nəyi isə*) boynuna qoymaq (*kiminsə* على); qanunları işə salmaq; 3) qoymaq, təmin etmək; الضرائب ~ vergi qoymaq; 4) bölmək, paylaşdırmaq; təyin etmək (*kimi* -); 5) kərtiklər açmaq; II فَرْضٌ 1) kərtiklər açmaq; 2) şərh etmək, izah etmək; VIII اقْتَرَضَ 1) güman etmək, fərz etmək, ehtimal etmək; 2) göstəriş vermək, tapşırmaq, üzərinə qoymaq (*kimin* على)

– 1) ehtimal, təxmin, fərz etmək; 2) hüq. prezumpsiya

– اقْتِرَاضِيٌّ təxmini, təqribi

– قَارَضٌ qoca, yaşlı (*heyvan haqqında*)

– 1) fərzuş. c. فَرْضٌ ehtimal, təxmin, fərziyyə; *yaxud* علمی ~ hipoteza, fərziyyə; ... ehtimal edərək ki, ..., təxmin edərək ki, ...; a) بالـ ~ ehtimal edərək ki, ...; b) fərz edərək ki, ...; 2) vəzifə, borc; ~ عين *fiqh.* şəxsi borc (*fərz*); كفاية ~ kollektiv vəzifə; فروض الشكر والاحلاص təşəkkür və səmimiyyət hisslərinin bildirilməsi borcu; مدرسى ~ məktəb binası; رياضي ~ *riyaz.* verilmiş kəmiyyət; 3) tələb, göstəriş (*qanunun*); ديني فروض dini ehkamlar; 4) vergi qoyulması; 5) kərtik

– فَرْضَةٌ c. فَرْضٌ 1) kərtik, diş, nişan; 2) port, liman; 3) yarıq, dəlik; çat, çatlaq; çala, çökək, çuxur; bənd (*nəyi isə qoymaq üçün*)

– فَرْضِيٌّ hipotetik; fərziyyəyə əsaslanmış

– ات. c. فَرْضِيَّةٌ – hipotez, fərziyyə

– 1) فَرَايِضُ c. فَرِيضَةٌ – vəzifə, borc; 2) ehkamlar (*dinin, qanunun*); الصبح ~ vacib səhər namazı; الحجّ أدّى ~ həcc fərzini yerinə yetirmək (*zilhiccə ayında, bax: حَجَّة*); 3) miras payı; علم الفرائض *fiqh.* varislik hüququ

– 1) fərz edilən, güman edilən; ... güman etmək olar ki, ..., ehtimal etmək olar ki, ...; ... güman ليس ~ ehtimal) etmək olmaz ki, ...; ... güman وكان ~ ehtimal) edilirdi ki, ... 2) ömr edilmiş, göstərilmiş, təyin edilmiş

I فَرْطٌ (u) 1) qabaqlamaq; 2) ağzından çıxmaq (*kimin isə – söz haqqında*); 3) keçmək, ötüb-keçmək (*vaxt haqqında*); 4) etinasızlıq, laqeydlilik göstərmək (*nədə* فى); 5) itmək, yoxa çıxmaq (*kimdə* من); 6) vurub salmaq (*meyvəni ağacdən*); الذرة ~ qarğıdalının qabığını soymaq; ولدا ~ uşağını itirmək; II فَرْطٌ 1) buraxmaq, əlindən qaçırtmaq, fəvtdə vermək; səhv etmək, diqqətsizlik göstərmək; 2) etinasızlıq, laqeydlilik göstərmək (*nədə* فى); pis rəftar etmək (*nə ilə* -); can yandırmaq; yol vermək, qarşısını almamaq; 3) buraxmaq, uçurtmaq; 4) hədə yerə xərcləmək, hədə yerə dağıtmaq; 5) vurub salmaq (*meyvəni ağacdən*); IV أَفْرَطٌ 1) (*nəyi isə*) həddindən çox etmək; ifrata varmaq (*nədə* فى); فَمَا ~ ولا فَرْطٌ o, hər şeyi lazımi dərəcədə edirdi; 2) sui-istifadə etmək; səlahiyyətləri aşmaq; VII اِنْفَرَطٌ 1) açılmaq; 2) qurtarmaq; عقد الاجتماع ~ iclas, toplantı qurtardı; عقد المعاهدة ~ müqavilə pozuldu (*ləğv edildi*); 3) vurub salınmaq (*meyvəni ağacdən*); onun ~ الدمع من مآقيها gözlərindən yaş axdı

– 1) إفراطٌ hədsizlik, həddindən artıqlıq, ifrat; həddi-hüdudu bilməmə; الانتاج ~ həddindən artıq istehsal; الغذاء ~ həddindən artıq doyma, ciyrinmə; 2) sui-istifadə; səlahiyyətləri aşma; السلطة ~ hakimiy-yətin həddini aşması

– 1) تفریط buraxma, əlindən qaçırtma; can yandırma; səhlənkarlıq, başdansovduluq; fəaliyyətsizlik (hakimiyyətin); 2) israfçılıq, puça çıxartma, dağıtma; لا تفریط بشير من أرضنا! torpağımızın bir qarışını belə vermərik!

– فراطٌ keçmiş, ötən, ötmüş

– فراطٌ xırda pul

– 1. artıq, əlavə; 2. 1) ifratçılıq, ifrat, həddindən artıqlıq; انافة ~ son dərəcə dözümlülük; فرط الدهاء ~ güclü həssaslıq; فرط الطمع son dərəcə hiyləgərlik; فرط الخوف xəsislik; ولـه دهشته onun heyrətinin əksinə olaraq; ارتعد من ~ qorxudan titrəmək; 2) bolluq

– فراطٌ faizlər

– فراطٌ unudulmuş (iş haqqında)

– فراطٌ dan.dil. ucuz

– فراطٌ sıçrayıb çıxmaq; اللسان ~ lapsus linguae, qəfildən ağızdan çıxmış söz; səhv, yalnış söz

– هو على ~ كعب من هنا kiçik məsafə; هنا beş addımlıqdadır

– فراطٌ qəfildən ağızdan çıxmış söz; səhv, yalnış söz (bax: فراطٌ habelə)

– فراطٌ ifrat, hədsiz, həddən artıq

– 1. مفرط israf edən; dağıdıcı; 2. israfçı, bədxərc

– 1) فراطٌ yastılaşdırmaq, düzləşdirmək; 2) genişləndirmək; 1) فراطٌ düzləşmək, yastılaşmaq; 2) geniş olmaq; genişlənmək

– 1) مفراطٌ yastı, yastılaşdırılmış; ~ نهر çox kiçik çay; 2) geniş

– فراطٌ tufan, fırtına

I 1) فَرَاعٌ (ə) hündür, qəddi-qamətli olmaq; فَرَعٌ (ə) yüksəlmək, ucalmaq (kiminsə üzərində), ötüb-keçmək, geridə buraxmaq (kimi isə); II 1) فَرَاعٌ qollar ayırmaq; şöbələr açmaq; 2) bölmək, hissələrə ayırmaq; 3) zoğlar buraxmaq; 4) mənşəyini müəyyən etmək (من); V 1) فَرَاعٌ qollara ayrılmaq, şaxələnmək; 2) bölünmək, hissələrə ayrılmaq; 3) törəmək (nədən-kimdən); 4) ayrılmaq (nədən); VII 1) فَرَاعٌ qollara ayrılmaq, şaxələnmək; VIII 1) فَرَاعٌ bakirəlikdən məhrum etmək, bakirəliyini əlindən almaq

– فَرَاعٌ qollara ayrılma, şaxələnmə

– variant – ا.ت. c. تفریعة

– فَرَاعٌ hündür və qəddi-qamətli

– 1) فَرَاعٌ, فَرَاعٌ c. budaq, şaxə; qol (çayın); ~ دəniz yolu qolu; 2) sahə; filial, şöbə, qisim, bölmə, seksiya; ~ اصل a) gövdə və budaq (şaxə); b) əsas və ikinci dərəcəli hissə

– 1) فَرَاعٌ qismən, cüzi; 2) törəmə; 3) ikinci dərəcəli; əlavə; ~ خط yan xətt; لجنة محطة yarımkomissiya, yardımçı komissiya; ~ یارımstansiya

– 1) مفراطٌ ayrılan (nədən); 2) qollu-budaqlı, şaxəli; qollara ayrılmış, şaxələnmiş

– 1) مفراطٌ c. 1) ayrı-ayrı hissələr (məs., maşının); 2) əlavə məhsullar; ~ البترول və onun emalından alınan məhsullar; ~ نفت məhsulları

– فَرَاعٌ acıqlı etmək, qəddarcasına etmək, öz bildiyini etmək; 1) فَرَاعٌ acıqlı olmaq; pis

olmaq; 2) fəxr etmək, lovğalanmaq, iddialanmaq; 3) gur şəkildə artmaq, çoxalmaq, şaxələnmək

– 1) فَرَعَةٌ özbaşnalıq, dikbaşlıq; itaət etməmə; 2) lovğalıq; dikbaşlıq; təkəbbür, təşəxxüs; 3) acıq, hirs, hiddət, qəzəb

– 1) فِرْعَوْن c. فِرْعَوْن firon; 2) tiran, despot; مَاعَازُ اَرْضِ الْفِرْعَانَةِ *məcaz. Misir (fironların torpağı)*; 3) firon (*kart oyununun bir növü*)

– 1) فِرْعَوْنِي firon -i (i); الْاَثَارُ السَّيْفِي fironlar dövrünün abidələri; الْحُكْمُ الْفِرْعَوْنِي firon hakimiyyəti (*idarə etməsi*); الْمِمَارُ الْفِرْعَوْنِي *memar. firon tərz*; الْعَصْرُ الْفِرْعَوْنِي firon dövrü; زِيَّ الْفِرْعَوْنِي firon dövrünün geyimi

– 1) فِرْعَوْنِي fironizm (*fironlar dövründəki Misiri müasir Misir mədəniyyətinin həqiqi əsası kimi qiymətləndirən tendensiya*)

1) فَرَاغ (ə, u) فُرُوعٌ və ya فَرَاغ (ə) boş olmaq; 2) məşğul olmamaq; açıq olmaq; 3) qurtarmaq (*nəyi*); 4) tükənmək, qurtarmaq (*kimdə*); 5) bütünlüklə özünü həsr etmək (*nəyə*); 1) فَرَاغ boşaltmaq, azad etmək; yükü boşaltmaq (*gəmidən*); tökmək, boşaltmaq (*nədən isə*); 2) *elekt.* boşaltmaq; 3) tökmə üsulu ilə hazırlamaq, formalamaq, qəlibə tökmək; بِاسْمِهِ (*kimin isə*) adına rəsmiləşdirmək (*sövdələşməni*); 4) فَرَاغ *idm.* zəifləmə, gücdən düşmək, nəfəsi kəsilmək; IV فَرَاغ 1) boşaltmaq, azad etmək; tökmək; yükü boşaltmaq (*gəmidən*); boşaltmaq (*məs., tufəngi*); təxliyə etmək, köçürmək; الْبَارُود ~ atəş açmaq; الرِّصَاصَاتُ ~ güllələri boşaltmaq; 2) tökmə üsulu ilə hazırlamaq, formalamaq, qəlibə tökmək; 3) vermək, sərf etmək (*səyləri*); diqqətlə yanaşmaq (*nəyə isə*);

... قِصَارِي جِهْدِهِ ~ bütün qüvvələrini sərf etmək, bütün qüvvələrini səfərbər etmək (*nəyin isə uğrunda*); ... اِفْرَغَ مِنْ هَذَا اِلَى الْقَوْلِ ان...; 1) اِسْتَفْرَغَ asudə vaxtı olmaq, məşğul olmamaq; (*nə ilə isə*) məşğul olmaq üçün boş vaxt əldə etmək; 2) özünü həsr etmək (*nəyə isə*); 3) *elekt.* boşalmaq; VII اِفْتَرَعَ 1) boşaldılmaq, azad olunmaq (*nədən*); 2) *elekt.* boşaldılmaq; X اِسْتَفْرَعَ 1) qusmaq; öyümək; ürəyi bulanmaq; 2) sərf edib qurtarmaq, bitirmək, tükəndirmək; مَجْهُودِهِ ~ bütün qüvvələri sərf etmək (*səfərbər etmək*)

– 1) اِفْرَاغ boşaltma; الْجِهْدُ ~ qüvvələri, səyləri sərf etmək; 2) formalama, qəlibə tökmə; 3) tökmə; axıtma

– 1) تَفْرِيعٌ boşaltma, yükü boşaltma; 2) su basımı, tonnaj (*gəminin*); 3) *elekt.* boşaltma; الْكَهْرِبَائِيَّ الْقِطْعُ الْكَهْرِبَائِيَّ qığılcım boşalması; الْكَهْرِبَائِيَّ الْكَهْرِبَائِيَّ elektrik boşalması

– 1) فَرَاغ c. فَرَاغ 1) boş; الْمَعْرِفَةُ ~ biliksiz, məlumatsız, cahil; مَنِيْمِي مَنِيْمِي mənim pulum yoxdur, mənim üstümdə pul yoxdur; 2) tutulmamış, boş (*yer, vəzifə*); 3) boş, xeyirsiz, faydasız, nahaq, əbəs; كَلَامٌ ~ boş sözlər, cəfəngiyat; 2. تَارَةً ~ həyasız, utanmaz; الْفَارِغُ الْفَارِغُ səbirsizliklə

– 1) فَوَارِغٌ c. فَارِغَةٌ boş, azad, subay; اِمْرَأَةٌ سَبِيحَةٌ subay qadın

– 1) فَرَاغ qurtarma, başa çatma (*nəyin*); نَہْیْنِ اِسَہْ axıradək, dəqiq öyrənilməsindən sonra; 2) هَابِلَةٌ boş vaxt, asudə vaxt; اَسُودَہْ اَسُودَہْ asudə vaxtını keçirmək; 3) boş yer; boşluq; vakuum; اَغْیَازٌ, رِیَازٌ. فَاہَازٌ; 4) اَنَاتٌ boşluq; اَغْیَازٌ ~ ağz boşluğu; 5) xəritədəki tədqiq olunmamış,

– مَفْرَقٌ bölünmüş, parçalanmış; ayrılmış; ~ pərakəndə; ~ ayrı-ayrı, tək-tək
 – مَفْرَقٌ (1) poçtalyon; 2) pərakəndə satıcı
 – مَفْرَقٌ c. قَرَّادٌ buzov; ~ KİçİK Ayı bürcündəki ulduz (*beta*); KİçİK Ayı bürcündəki iki ulduz (*beta və gamma*)
 – مَفْرَقَةٌ c. قَرَّادٌ *dəniz*. freqat
 – مَفْرَقٌ (1) partlamaq, çatlamaq; 2) çatıldımaq, çırıldımaq; 3) dağılmaq; ~ بَسُوط qamçı ilə vurmaq, dağıtmaq; مَفْرَقٌ partlamaq; مَفْرَقٌ (1) sürətlə qaçmaq; 2) çıxıb getmək, uzaqlaşmaq (*nədən* من , عن); 3) sındırmaq, şaq-qıldatmaq (*barmaqları*)
 – مَفْرَقَةٌ c. قَرَّادٌ (1) çat; 2) partlama; partlayış; ~ القَتَابِل bomba partlayışı; mərmə partlayışı
 – مَفْرَقَاتٌ c. partlayıcı maddələr
 – مَفْرَقَةٌ c. قَرَّادٌ – çubuq; qırmanc, qamçı
 – مَفْرَقٌ I فَرَكٌ (u) sürtmək, ovxalamaq; ~ يديه sevincindən əllərini bir-birinə sürtdü; sevindən onlar əllərini bir-birinə sürtdülər; 2) ovuşturmaq (*gözləri*); V فَرَكٌ sürülmək, ovxalamaq
 – مَفْرَقٌ 1. kişilərə nifrət edən (*qadın haqqında*); 2. kişiləri sevməyən qadın
 – مَفْرَاكٌ *frak*
 – مَفْرَقٌ sürülmə; ~ كعب ما بين... و... (*haradansa*) ... (*haraya*) çox yaxındır
 – مَفْرَقٌ 1. sürülmüş; 2. fərik (*yetişməmiş qovrulmuş buğdadan hazırlanan yemək*)
 – مَفْرُوكٌ (1) sürülmüş; ovxalanmış; 2) yumşaq
 – مَفْرُوكٌ (1) səpələmək, dağıtmaq; 2) *idm.* bədalaq vurmaq
 – مَفْرُوكَةٌ (1) səpələmə, dağıtma; 2) *idm.* bədalaq

I فَرَمٌ (i) ufalamaq, xırda-xırda doğramaq; II فَرَمٌ (1) ufalamaq, xırdalamaq, xırda-xırda doğramaq; 2) dişləri tökülmək (*uşaq haqqında*); ~ الولد uşağın dişləri töküldü; VII فَرَمٌ uflanmaq, xırda-xırda doğranılmaq
 – مَفْرَمٌ doğrayıcı (*əti, tütünü*)
 – مَفْرَمَةٌ c. هَابِلَةٌ ~ ət maşını
 – مَفْرَمَةٌ parça, tikə; dilim, fal
 – مَفْرَمَةٌ c. فَرَمٌ, فَرَمٌ qəlib
 – مَفْرَمَةٌ c. مَفْرَمٌ doğramaq, xırdalamaq üçün maşın; ~ ət maşını
 – مَفْرَمٌ, مَفْرَمٌ uflanmış, xırda-xırda doğranmış; ~ لحم qiymə
 – مَفْرَمٌ, مَفْرَمٌ mason
 – مَفْرَمٌ, مَفْرَمٌ masonluq
 – مَفْرَمٌ c. فَرَمَانٌ *tar*. fərman, qərar; əmr; ~ العالی الشأن ali fərman
 – مَفْرَمٌ moruq
 – مَفْرَمٌ tormozlamaq
 – مَفْرَمَةٌ (1) tormozlama; ~ جهاز tormoz qurğusu; 2) c. فَرَمَلٌ tormoz; ~ اوتوماتيكية avtomatik tormozlar; c. دَنِيز. kranı
 – مَفْرَمٌ c. فَرَمَلِجٌ tormozda, əyləcdə işləyən
 – مَفْرَمٌ (1) sobanın sahibi; 2) çörəkbişirən
 – مَفْرَمٌ (1) soba; ~ افران للصهر metal tökmək üçün soba; ~ عالٍ domna sobası; ~ القمامة marten sobası; ~ الغاز *və ya* ~ مارتان ~ بوتجاز ذو اربع zibil yandırmaq üçün soba; ~ شعل (شعلات) dördgözlü qaz piletəsi; 2) odluq (*lokomotivin*)
 – مَفْرَمٌ *topl.* peçenye, pirojna

فَرْنَجْ avropalaşdırmaq; تَفَرْنَجْ avropalıları təqlid etmək, Avropa adət və ənənələrini götürmək, avropalaşmaq

– إِفَرْنَجْ ~ avropalılar; بلاد الـ Avropa

– إِفَرْنَجِي 1. Avropa -i (i); 2. avropalı

– إِفَرْنَجْ = فَرْنَجْ

– إِفَرْنَجْ avropalaşdırılma; avropalıları təqlid etmək

– فَرْنَجْ tar. franklar ölkəsi Avropa

– إِفَرْنَجِي = فَرْنَجِي

– فَرْنَجْ avropalaşmış, avropalıları təqlid edən

فَرْنَجْ 1) parıltı; qılıncın parıltısı; المِرْج ~ mirvarinin parıltısı; 2) qılınc

فَرْنَسْ fransızlaşdırmaq, fransız xarakteri kəsb etdirmək; تَفَرْنَسْ fransızları təqlid etmək, fransızların adət və ənənələrini götürmək, mənimsəmək; fransızlaşmaq

– فَرْنَسَوِي 1. fransız -i (i); 2. fransız

– فَرْنَسْ fransızlaşdırmaq; fransız xarakteri kəsb etdirmək; التعلیم ~ təlimin fransız dilində aparılması (məktəblərdə)

– فَرْنَسِي, فَرْنَسَوِي 1. fransız -i (i); 2. fransız dili; 2. fransız

– فَرْنَسِي topl. fransızlar

– فَرْنَسِي fransızlaşmış

– فرانك - ات. c. فَرْنَكْ

– فَرْنَجْ = فَرْنَكْ

1) فَرَاهْ (u) diribaş olmaq, zirək, cəld olmaq; 2) gözəl olmaq, əla olmaq; 3) mahir olmaq

– فَرَاهْ 1) sürətli, iti (at); سَيَّارَة سة avtomobili; 2) gözəl, qəşəng, əla

– فَرَاهْ 1) diribaşlıq, zirəklik; 2) gözəllik, qəşənglik; incəlik

فَرَهْدْ bitib-tükənmək, həddindən artıq yorulmaq, üzülmək

– فَرَهْدْ həddindən artıq yorulma, təqətdən düşmə

فَرُهْدْ talan, tar-mar (İraq)

فَرَى II xəz ilə astarlamaq

– فَرَاءْ xəzçi, dəriçi, kürkçü

– فَرَاءْ c. فَرَوْ qaragül;

فَرَاءْ ~ qoyun dərisi; خَزْلِي حيوانات ذوات الفراء xəzli heyvanlar

– فَرَوَجِي c. فَرَوَجِي xəz alverçisi

– فَرَوِي 1) xəz; 2) xəzli kürk; الرأس ~

tükü ilə birlikdə soyulmuş baş dərisi

– مَقَرَّى q. مَقَرَّى xəzli (kürk haqqında)

I فَرَى (i) 1) parçalamaq, dağıtmaq, sındırmaq (məs., qozu); hissələrə ayırmaq;

2) uydurmaq, qondarmaq; iftira etmək (kimə); II فَرَى parçalamaq; yarmaq; ikiyə bölmək; xırda-xırda doğramaq; IV أَفَرَى = II; VIII إِفْتَرَى uydurmaq, qondarmaq; iftira etmək (kimə)

– إِفْتَرَاءْ böhtan, iftira, şəh

– إِفْتَرَائِي böhtanlı, böhtanla dolu, iftiralı;

هَجَمَات سة böhtan dolu təbliğat; böhtan dolu hücumlar

– فَرَة bax: فَرَى

– فَرَى qəribə, heyrətamiz, qeyri-adi; امر ~ qəribə iş

– فَرِي c. فَرِي böhtan, iftira, yalan

– مَقَرِّي q. مَقَرِّي şərci, iftiraçı

– مَقَرِّيَات c. uydurmalar, qondarmalar; iftiralar

– مَقَرِّي xırda-xırda doğranmış

– مَقَرِّي yarılmış, sındırılmış, doğranmış;

فَرَى təmizlənmiş püstə; الـ تَمِيز təmizlənmiş badam

I فَزَّ (ə/i) 1) qorxutmaq, ürəyinə qorxu salmaq; 2) qorxu hissi keçirmək; 3) atlanmaq, hoppanmaq, tullanmaq; II فَزَزَ gərginləşdirmək, tarıma çəkmək (*asəbləri*); ضَجِيجَ يَفَزُّ əsəbləri qıcıqlandıran səs-küy; IV أَفَزَّ qorxutmaq, hürkütmək; V تَفَزَّزَ atılmaq, sıçramaq, tullanmaq; X اِسْتَفَزَّ 1) qorxutmaq, hürkütmək; 2) sövq etmək; provokasiya məqsədilə təhrik etmək; qəsdən törətmək, səbəb olmaq

– اِتَّ c. اِسْتَفَزَّ – provokasiya, təhrik, fitnə, fitnəkarlıq

– اِسْتَفَزَّ fitnəkar, provokasiya məqsədilə edilən (*törədilən*)

– مُسْتَفَزَّ provokator, təhrikçi, araqarışdırıcı

– اِتَّ c. فَرَّة – atılma, hoppanma, tullanma, sıçrama; sıçrayış

I فَزَزَ (u) 1) yırtmaq, dağıtmaq; parçalamaq; 2) partlatmaq, çatlatmaq; V تَفَزَّزَ yarılmək, dağılmaq, partlamaq; çatlamaq; VII اِنْفَزَزَ = V

– فَزَزَرَّة panter

– فَوَازِيرُ c. فَزُورَة tapmaca

I فَزَعَ (ə) 1) qorxmaq, ehtiyat etmək; çəkinmək; 2) üz tutmaq, müraciət etmək (*kimə-nəyə* (الى)); II فَزَعَ qorxutmaq; narahat etmək; IV أَفَزَعَ qorxutmaq, hürkütmək; narahat etmək; V تَفَزَّعَ bərk qorxmaq, bərk hürkmək (*nədən* (من)); VII اِنْفَزَّعَ qorxmaq, hürkmək

– اِتَّ c. فَزَاعَة – qorxunc şey, bədheybət şey, ərdo

– أَفَزَاعُ c. فَزَاعُ qorxu; vahimə; dəhşət

– فَزَغُ qorxaq; hürkək; ağciyər

– فَزَعَانُ qorxmuş, hürkmüş

– فَزَعَاتُ c. فَزَعَة uyuq, qorxuluq

– فَزَعَة qorxaq, ağciyər

– مُفَزَّغُ qorxudan; dəhşətli, vahiməli

– مَفَزَّغُ sığınacaq

– مَفَزَعَة 1) sığınacaq; 2) uyuq, qorxulu

– فُسْتَانُ c. فُسَاتِينُ qadın paltarı; ətək, yubka

– فُسْتَقُ topl. püstə; العبيد ~ araxis; شجرة الـ püstə ağacı

– اِتَّ c. فُسْتَقَة – püstə

– فُسْتَقُ püstə -i (i); püstəyi (*rəng*)

I فُسَحَ (u) فُسَحَة geniş olmaq, gen olmaq; فُسَحَ (ə) فُسَحَ yer vermək (*kimə-nəyə* (ل-));

II فُسَحَ 1) genişləndirmək, genəltmək; 2) yer vermək; 3) gəzməyə aparmaq; IV اَفْسَحَ 1) genişləndirmək; 2) yer vermək (*nəyə* (ل-)); الطريق ~

مجالا للتلاعب ~ yol vermək, yolu boşaltmaq; والاختلاسات ~ yalana və sui-istifadəyə yol vermək (*yer vermək*); V تَفَسَّحَ 1) genişlənmək;

2) gəzmək, gəzib-dolanmaq, qayıqda və s.-də gəzmək; 3) təbii tələbatları ödəmək (*icra etmək*); VII اِنْفَسَحَ 1) geniş olmaq; genişlənmək; ... ل- المكان (المجال) ~ kifayət qədər

yer var idi ki, ...; 2) əylənmək, gəzmək

– فُسَحَة genişlik, açıqlıq; məkan; boşluq

– فُسَحَ məkan; fəza; boşluq, boş yer, sahə

– فُسَحَ pasport

– فُسَحُ c. فُسَحَة 1) açıq məkan; boş yer, sahə; genişlik, vüsət; ... ل- من الوقت ~ onun

kifayət qədər vaxtı var ki, ...; 2) istirahət; gəzinti, səfər; tənəzzüh; gəzinti (*məs., qayıqda*); ذهاب الى الـ gəzintiyə getmək; 3) tənəffüs (*məktəbdə*); 4) tib. qarnın işləməsi, mədənin işləməsi

– اِتَّ c. فُسَحَة 1) açıq yer, açıq məkan; 2) zal; التياترو ~ foye

– فُسَاحُ c. فُسَاحُ geniş; gen-bol; böyük, nəhəng

I (ə) فَسَخَ 1) ləğv etmək, pozmaq (*sövdələşməni*); 2) cırmaq, yırtmaq; 3) çıxartmaq, burxutmaq; فَسَخَ (ə) 1) solmaq, saralıb-solmaq; 2) rəngi qaçmaq, tutqunlaşmaq; II فَسَخَ 1) parçalamaq, parça-parça etmək; 2) duzlamaq (*balığı*), duz vurmaq; duza qoymaq; أَفْسَحَ! mən səndən siyənək düzəldəcəm! (*uyğundur: mən səndən kotlet düzəldəcəyəm!*); V فَسَخَ dağılmaq, hissələrə parçalanmaq, ayrılmaq, bölünmək; VI نَفَسَخَ (*qarşılıqlı şəkildə*) ləğv etmək, pozmaq; VII اِنْفَسَخَ ləğv olunmaq, pozulmaq

– اعلن بـ المعاهدة ləğv etmə, pozma; müqaviləni etibarsız elan etmək

– ا.ت. c. فَسَخَانَةٌ – balıq duzlama zavodu

– ا.ت. c. فَسَخَانِيَّةٌ duzlu balıq satan; balıqçılıq mütəxəssisi

– فَسَخَةٌ qırıq, parça, tikə; qəlpə; talaşa, yonqar

– فَسِيخٌ topl. balaca duzlu balıqlar

– ا.ت. c. فَسِيخَةٌ – (*bir*) duzlu balıq; siyənək

– فَسُوحٌ ləğv olunmuş, pozulmuş

I فَسَدَ (u) 1) yararsız hala düşmək; iy-lənmək, çürümək; korlanmaq; 2) əxlaqsız, pozğun olmaq; 3) hüq. etibarsız olmaq, qüvvəsini itirmək; II فَسَدَ korlamaq; əxlaqını pozmaq, yoldan çıxartmaq; mənəviyyatını pozmaq; IV أَفْسَدَ 1) korlamaq; 2) əxlaqını pozmaq; mənəviyyatını pozmaq; 3) pozmaq (*planı, işi*); küsdürmək (*kimi*), nifaq salmaq (*kimlər arasında*); 4) hüq. etibarsız etmək, qüvvədən salmaq; VII اِنْفَسَدَ korlanmaq, yararsız hala düşmək; xarab olmaq, dağılmaq; X اِسْتَفْسَدَ 1) pozmağa, xarab etməyə çalışmaq; 2) dağıtmağa çalışmaq; qaldırmaq (*kimə isə*)

– اِفْسَادٌ 1) korlanma; xarab olma; 2) dağılma; pozulma; əxlaqını pozma

– اِفْسَادٌ 1) xarab olmuş; korlanmış; yarar-sız; çürük; بضاعة çürük, xarab mal; 2) əx-laqsız, mənəviyyatsız; pis; fəsadçı, mərdi-mazar; 3) hüq. qüvvəsini itirmiş, etibarsız

– اِفْسَادٌ 1) çürümə, dağılma; 2) qüsurluluq, pozğunluq, əxlaqsızlıq; 3) korrupsiya; اِلْاِذَارِى inzibati korrupsiya; 4) yararsızlıq; 5) hüq. qüvvəsini itirmə, etibarsız olma

– اِفْسَادٌ 1) korlanmış; 2) pis, fəsadçı; mə-nəviyyatsız

– اِفْسَادٌ 1) pis iş, pis əməl; zərər, ziyan; 2) intriqa, fitnə, fəsad

I اِفْسَرُ (u) aydınlaşdırmaq, başa salmaq, izah etmək; اِلسِيْل ~ sidiyi analiz etmək; II اِفْسَرُ aydınlaşdırmaq, şərh etmək, izah etmək; V اِفْسَرُ izah olunmaq, aydınlaşdırılmaq, təfsir olunmaq; X اِسْتَفْسَرُ 1) izah etməyi, şərh etməyi, başa salmağı xahiş etmək; 2) sorğu-sual etmək (*parlamentdə*); aydınlaşdırmaq; ~ عن kimin işə səhhətini xəbər almaq

– اِسْتَفْسَرُ sorğu-sual

– اِفْسَرٌ 1) izahat, şərh; 2) sidik (*analiz üçün nəzərdə tutulmuş*)

– اِفْسَرٌ 1) izah etmə, şərh etmək; şərh; لا يُمْكِن izah edilməsi mümkün olmayan; ~ القرآن Quranın təfsiri; 2) məna

– اِفْسَرٌ xüs. isim. c. legenda (*plan, xə-rita, diagram və s. üzərində verilən izahat*)

– اِفْسَرٌ aydınlaşdırıcı, izahedici, şərhçi; مَذْكُور izahedici, aydınlaşdırıcı məktub

– اِفْسَرٌ şərhçi

– اِفْسَاطٌ 1) hərbi düşərgə; 2) çadır; pavilyon; alaçıq, dəyər; اِلْاِ Fustat, köhnə Qahirə

الفساطين المينى والميدى: فُسْطَانْ = فُسْطَينْ c. فُسْطَانْ
 mini, midi və maxi paltarlar
 فُسْطَانْ fosfat
 فُسْطَانْ topl. c. فُسْطَانْ taxtabitilər
 – taxtabiti c. فُسْطَانْ
 – فُسْطَانْ sızanaq c. فُسْطَانْ
 mozaika, mozaika işi
 فُسْطَانْ fosfor
 – فُسْطَانْ fosfor –i (i); fosforlu; fosfor kimi
 ağ işıq verən

I فُسْطَانْ (u) və ya فُسْطَانْ (u) geri
 çəkilmək, uzaqlaşmaq, sapmaq (nədən
 ~ عن امر ربه ~ Quran. Allahın əmrlərindən (eh-
 kamlarından) yayınmaq; 2) düz yoldan sap-
 maq (عن); əxlaqsız hərəkətlər etmə; əxlaq-
 sızlıqla məşğul olmaq; pozğun həyat tərzini
 keçirmək; zina etmək; II فُسْطَانْ 1) ya-
 lan hesab etmək; təkzib etmək; 2) qəbul et-
 məmək, rədd etmək (ifadələri); 3) əxlaqsız
 hesab etmək; qüsurlu hesab etmək; pozğun
 hesab etmək; din. kafir hesab etmək

– فُسْطَانْ 1. 1) əxlaqsız, azgın;
 2) din. kafir, mürtəd; 2. zinakar, əxlaqsız qadın
 – فُسْطَانْ 1) əxlaqsızlıq, pozğunluq;
 ~ zorlama; 2) zina-
 karlıq; zina; əxlaqsız hərəkət

– فُسْطَانْ fəvvarə c. فُسْطَانْ
 1. alçaq; aşağı; 2. son gələn at (at ya-
 rışında)

I فُسْطَانْ (u) 1) alçaq, rəzil olmaq, pis
 olmaq; 2) zəif olmaq; 3) aşağı keyfiyyətli
 (keyfiyyətdə) olmaq

– فُسْطَانْ 1) alçaq, rəzil; 2) alçaqsorlu; aşağı
 keyfiyyətli

– فُسْطَانْ 1) alçaqlıq, rəzillik; 2) zəiflik; 3) al-
 çaqsortluluq

– فُسْطَانْ topl. c. فُسْطَانْ zoğ, cavan budaqlar
 (palmada)

– فُسْطَانْ c. فُسْطَانْ zoğ, cavan budaq, qol, bu-
 daq, şaxə (palmada)

I فُسْطَانْ (u) فُسْطَانْ sakitcə qazı buraxmaq
 (bağırmaq); II فُسْطَانْ tez-tez (bağırmaq-
 daki) qazları buraxmaq

– فُسْطَانْ (bağırmaq) qazlar

فُسْطَانْ fiziologiya

– فُسْطَانْ 1. fizioloji; 2. fizioloq

I فُسْطَانْ (ə/u) فُسْطَانْ 1) açarsız açmaq (kilidi, qı-
 fil); 2) buxar vermək (parovoz haqqında);
 فُسْطَانْ şiş sovruldu; فيه (صدره) فُسْطَانْ
 öz acığını kimin isə üstünə tökmək; II فُسْطَانْ
 şişi yatırtmaq, şişi aradan qaldırmaq; VII فُسْطَانْ
 yatmaq, sovrulmaq (şiş haqqında)

– فُسْطَانْ evyaran; oğru

– فُسْطَانْ c. فُسْطَانْ kilidaçan

– فُسْطَانْ c. فُسْطَانْ ağciyər (heyvanın)

– فُسْطَانْ baş tutmayan (iş haqqında)

– فُسْطَانْ lovğa

I فُسْطَانْ (ə) فُسْطَانْ 1) iki yerə bölmək; tən or-
 tadan bölmək; 2) geniş addımlarla addım-
 lamaq; 3) sillə vurmaq; II فُسْطَانْ zəifləmək,
 əldən düşmək, haldan düşmək, üzülmək,
 yorulmaq

– فُسْطَانْ c. فُسْطَانْ iri addım

I فُسْطَانْ (u) فُسْطَانْ özünü tərifləmək, özünü öy-
 mək; yalan danışmaq, bir az üstünə qoymaq

– فُسْطَانْ və ya فُسْطَانْ qarğıdalı lopası

– فُسْطَانْ lovğa, gopçu, özünü öyən

– فُسْطَانْ lovğalıq, gopçuluq, özünü öymə

فُسْطَانْ topl. patron, güllə; الـ patronaş;

الـ ~ signal patronu

– فُسْطَانْ c. فُسْطَانْ patron

فَسْكَلَ qatmaq, dolaşdırmaq, qarışıq bir hala gətirmək

– فَسْكَلَة qarışıqlıq, dolaşıqlıq

I فَسَّلَ (ə) فَسَّلَ 1) ruhdan düşmək; 2) müvəffəqiyyətsizliyə uğramaq; 3) uğursuz olmaq; nəticəsiz olmaq, puça çıxmaq, baş tutmamaq; II فَسَّلَ = IV; IV أَفْسَلَ müvəffəqiyyətsizliyə səbəb olmaq, müvəffəqiyyətsizliyə uğratmaq; V نَفْسَلَ müvəffəqiyyətsizliyə uğramaq

– فَاسِلٌ 1) müvəffəqiyyətsizliyə uğrayan;

2) baş tutmayan; uğursuz; 3) yararsız

– فَسْلٌ uğursuzluq, müvəffəqiyyətsizliyə uğrama, baş tutmama

– فَسْلٌ qorxaq, ağciyər

I فَشَا فَشُوْ (u) فَشَا yayılmaq, intişar tapmaq (*şayia*, *xəbər haqqında*); IV أَفْشَى yaymaq, hamıya bildirmək, car çəkmək; buraxmaq (*şayia*); ...الاسرار الى ~ sirri açmaq (*kimə*); V تَفَشَّى yayılmaq, intişar tapmaq; VII اِنْفَشَى üstü açılmaq, ifşa olunmaq, ortaya çıxmaq

– فَاشِيَةٌ c. فَوَّاشٍ dağılmış mal-qara

– فَشْيٌ yayılmış, car çəkilmiş

(فَص) II فَصَّصَ 1) bahalı daşlarla bəzəmək; 2) qabığını təmizləmək; qabığını soymaq; 3) dilimlərə bölmək (*meyvəni*)

– فَصٌّ 1) bahalı فَصُوصٌ c. فَصٌّ, فَصٌّ, فَصٌّ 1) bahalı daş (*üzüyə qoyulan*); 2) zər (*məs., nərdə*); 3) dilim, parça; فَصٌّ ملح duz yığını; 4) əsas vəzifə *bədii ifadə* o, qəfildən yoxa çıxdı; 4) əsas məna; نَصٌّ بَنَصَهُ وَفَصَهُ *bax*: نَصٌّ

I فَصَحَ (u) فَصَحَ 1) fəşahətli olmaq, gözəl, aydın danışmaq; IV أَفْصَحَ 1) fəşahətlə danışmaq, aydınlaşdırmaq; aydın şəkildə ifadə etmək (*nəyi* *عن*); 2) yaymaq, hamıya bil-

dirmək (*nəyi* *بـ*); 3) Pasxanı qeyd etmək; V تَفَصَّحَ fəşahətli olmaq; VI تَفَاصَّحَ 1) fəşahətli, bəlağətli olmağa çalışmaq; 2) fəşahət sahəsində yarışmaq

– فَصْحٌ q. أَفْصَحُ 1) bəlağətli, fəşahətli;

2) ən doğru, ən düz; اللغة العربية الفصحى klas-sik *və ya* ərəb ədəbi dili

– فَصْحٌ fəşahət sahəsində səmərəsiz cəhd, boş-boşuna əlləşmə

– فَصَاحَةٌ natiqlik istedadı; nitqin düzgünlüyü

– فَصْحٌ¹ aydın, buludsuz

– فَصْحٌ², فَصْحٌ *din*. Pasxa

– فَصِيحٌ 1. 1) bəlağətli, fəşahətli; 2) ədəbi;

2. c. فَصْحَاءُ gözəl natiq

– فَصِيحٌ 1) bəlağətli, səlis (*dil haqqında*);

2) aydın, buludsuz

I فَصَدَ (i) فَصَدَ venanı yarmaq, kəsmək; qanı buraxmaq; V تَفَصَّدَ axmaq; (بالعرق) جبينه عرفا ~ alnında tər göründü; VII اِنْفَصَّدَ 1) qanamaq; 2) qanı alınmaq; VIII اِفْتَصَّدَ öz venasını kəsmək, qan axıtmaq

– فَصَادٌ qanalma, həcəmət

– فَصَادَةٌ venaların kəsilməsi; qanalma; ~ ابو *zool.* çaydaçapan, daşadöyən (*uzunquyruqlu kiçik quş*)

– فَصَدٌ qanalma, həcəmət

– فَصْدٌ c. مَفْصِدٌ lanset, neştər, cərrah bıçağı

I فَصَعُ (ə) فَصَعُ sıxmaq, basıb əzmək; VII اِنْفَصَعَ təzyiq edilmək

– فَصْفَاتٌ fosfat

– فَصْفَرٌ qaranlıqda işılatma

– فَصْفُورٌ fosfor

– فَصْفُورِيٌّ fosfor -i (1); fosforlu; fosfor kimi ağ işıq verən; ~ ضياء fosforessensiya

– فَصْوَصَةٌ qarayonca

— dil مفَاصِلُ c. مِفْصَلٌ

– مَفْصَلٌ 1) ətraflı, müfəssəl; وَا və ya وَهْ ətraflı, müfəssəl şəkildə; وَهْ ... məsələ burasındadır ki, ...; 2) biçilmiş; ülgü əsasında tikilmiş

– مَفْصَلَةٌ c. اَتْ – hənçamə, rəzə (qapının); şarnir

– مَفْصِلٌ oynaq –i (1); buğumlu; الارجل ~ buğumayaqlılar

– مَفْصُولٌ 1) ayrılmış; 2) azad edilmiş, kənar edilmiş (işdən, vəzifədən); xaric edilmiş (nədən); 3) din. azad edilmiş

– مَفْصِلٌ ayrıca; bölgü –i (1), ayrı

I فَصَمَ (i) فَصَمَ 1) dağıtmaq, parçalamaq; üzdən çatlamaq; 2) açmaq (düyünü); 3) yırtmaq; qırmaq; عرى الصداقة ~ dostluq əlaqələrini (bağlarını) kəsmək, qırmaq; VII اِنْفَصَمَ 1) qırılmaq; parçalanmaq; 2) açılmaq; 3) çatlamaq; partlamaq; صلة لا تتفصم qırılmaz əlaqə (kontakt)

– اِنْفِصَامٌ qırılma, parçalanma; açılma; لا انفصامٌ qırılmaz; الشخصية ~ şəxsiyyətin ikilənməsi

فَاصُولِيَّةٌ, فَاصُولِيَا paxla; maş, lobyə

I فَصَى (i) فَصَى ayırmaq (nədən); V تَفَصَّى 1) ayrılmaq; 2) canını qurtarmaq, xilas olmaq (nədən); عن, من فَضَّ 1) açmaq; mö-

hürü qırmaq; 2) yaymaq, dağıtmaq (məs., kütləni); buraxmaq; qurtarmaq; فَضٌّ الاجتماع iclası qurtarmaq; 3) həll etmək (mübahisəni); 4) dəşmək; فَضٌّ البكارة bakirəlikdən məhrum etmək, bakirəliyi pozmaq; فَضٌّ الدموع göz yaşı axıtmaq; لا فَضَّ فوك! sənə həmişə qulaq asmaq xoşdur! Sən necə də gözəl danışırısan! فَضٌّ dili qurusun!; II فَضَّ gümüşlə-

mək, gümüşə tutmaq; amalqama ilə örtmək (şüşəni); V تَفَضَّ gümüşlə örtülmək, gümüşə tutulmaq; VII اِنْفَضَّ 1) açılmış olmaq, açılmaq; möhürü qopardılmaq; 2) dağılmaq; qurtarmaq (iclas haqqında); 3) qırmaq, kəsmək (əlaqəni) (kimin ilə); 4) çıxmaq (haradan); VIII اِنْفَضَّ parçalamaq, dağıtmaq; البكارة ~ bakirəlikdən məhrum etmək, bakirəliyini pozmaq

– فَضَّةٌ 1) gümüş; ماء الـ azot turşusu; نترات الـ gümüş nitrat, lyapis (cəhənnəm daşı); 2) para (gümüş; Türkiyədə $\frac{1}{40}$ piastra bərabər olan qəpik); 3) habelə يهودا ~ xırda gümüş pul; باعه بثلاثين (لقاء ثلاثين) adamı bir qəpiyə satmaq (hərfən: 30 gümüşə)

– فَضِيٌّ 1) gümüş –i (1); 2) gümüşü, gümüş rəngli; الـ الستار ekran (kino); الـ للزواج və ya الـ العرس evlilik həyatının 25 illiyi; الـ التغلب qara-qonur tülkü

– فَضِيَّاتٌ c. gümüş qab-qacaq; السفره ~ gümüş qab-qacaq

– مَفْضَاضٌ, مَفْضٌ bıçaq (məs., məktubları açmaq üçün)

– مَفْضُضٌ gümüşlə örtülmüş, gümüşə tutulmuş; ورق staniol, nazik qalay təbəqəsi, qalay folqası

I فَضَحَ (ə) فَضَحَ 1) açmaq, üzə çıxarmaq; ifşa etmək; 2) rüsvay etmək, biabır etmək; 3) namusunu ləkələmək, namusuna toxunmaq (qadının); القمر النجوم ~ ay ulduzların qarşısını tutdu; VII اِنْفَضَحَ 1) ifşa olunmaq; 2) rüsvay edilmək, biabır olmaq; VIII اِنْفَضَحَ 1) üstü açılmaq; ifşa olunmaq; 2) biabır olmaq, bədnam olmaq

– اِنْفِضَاحٌ 1) ifşa olunma, üzə çıxma (nəyin isə); 2) biabırçılıq, namussuzluq, rüsvayçılıq

– biabırçı, rüsveyçı
 – الجهل الـ 1. ifşa edən; üzə çıxaran; biabırçı cahillik; 2. ifşaçı
 – biabırçılıq, rüsveyçılıq; üzüqaralıq
 – biabırçılıq, rüsveyçılıq, rüsveyçı iş, biabırçı iş
 – biabır edilmiş, rüsvey olunmuş; biabırçı
 – 1) biabırçılıq, rüsveyçılıq; üzüqaralıq; biabırçı fakt; qalmaq; biabırçı fırılmaq; 2) rəzillik, alçaqlıq
 – genişləndirmək, buraxmaq, gen etmək (*geyimi və s.*)
 – geniş, gen (*paltar*)
 – genişlənmə, gen olma
 I فَضْلٌ (u) qalığı, artığı qalmaq (*nədən* , عن من); 2) üstün olmaq (*kimdən təs.h. və ya* على); II فَضْلٌ 1) üstün tutmaq (*nəyi nəyə* على الموت على الاستسلام; ~ ölümü təslim olmaqdan üstün tutmaq; 2) himayəçilik etmək, havadarlıq etmək; III فَضْلٌ 1) üstünlükdə rəqabət aparmaq, məziyyətlərə dair mübahisə aparmaq; 2) üstünlük vermək; müqayisədən sonra ən yaxşısını seçmək (*nədən* بين); IV أَفْضَلٌ 1) qalıq buraxmaq; 2) mərhəmət, şəfqət göstərmək (*kimə* على); V تَفْضُلٌ 1) buyurmaq, lütf etmək, iltifat etmək; تَفْضُلُوا تَفْضُلُوا بِالْمَعْلُومَاتِ! məlumat verin! تَفْضُلُوا بَقَبُولِ (فائق) احترامى! mənim yüksək ehtiramımı qəbul edin! (*məktubun sonunda*); ~ zəhmət olmasa, əyləş!; 2) gündəlik geyimi geymək; VI تَفْضُلٌ 1) bir-birini ötmək, bir-birinə üstün gəlmək; məziyyətlərə görə bir-birilə rəqabət aparmaq; 2) məch. müdaxilə etmək

– en la-فَضْلِيَّاتٌ c. فَضْلِي q. أَفْضَلُ c. أَفْضَلُ – layiqli, ən yaxşı; ...ən yaxşısı budur ki, ...; سعى نحو مستقبل ~ daha yaxşı gələcəyə can atmaq; سعى الى حياة ~ daha yaxşı həyata can atmaq; بصورة ~ ən yaxşı şəkildə
 – سياسة الـ üstünlük; imtiyaz; أعطى الـ əlverişli şərait yaratma siyasəti; üstünlük vermək (*nəyə-kimə*)
 – حساب التمام (التكامل) والـ üstünlük; integral və diferensial hesablama
 – تفاضلى differensial; المعادلة الـ differensial tənlik
 – 1) lütfkarlıq, iltifat; xeyirxahlıq; xidmət, kömək; 2) üstünlük; fərqlənmə
 – 1) üstün tutma; 2) himayədarlıq; اسم الـ qram. üstünlük və ya müqayisə dərəcəsinə olan sifət
 – تَفْضِيلٌ daha üstün tutulan, üstün tutulmağa layiq, ən yaxşı; رسوم الـ *iqtis.* preferensial rüsumlar; تعرفه الـ imtiyazlı tarif; معاملة الـ *bax:* مُعَامَلَةٌ
 – 1) فَضْلَاءُ c. 1. فَضْلٌ layiqli, üstün, fəzilətli (*alimin epiteti*); 2) ideal; المدينة الـ ideal şəhər; المجتمع الـ ideal cəmiyyət; 2. c. فَضْلَةٌ layiqli insan
 – 1) قَوَاضِلُ c. 2. فَاضِلٌ qalıq; 2) müh. saldo, qalıq
 – 1) قَوَاضِلُ c. فَاضِلَةٌ artım, çoxalma; gəlir; 2) iltifat, əl tutmaq
 – قَالِقٌ, اَتَتْ c. فَضَالَةٌ qalıq, artıq
 – 1) فَضُولٌ, أَفْضَالٌ c. فَضْلٌ xidmət, fəzilət; şərafət; məziyyət; رجال الـ və العلم alimlər; انسانların borclu olduqları kəslər (*nəyə görə isə*); səbəbkarlar (*məs., təntənənin, bayramın*); هو صاحب الـ onun (nədəsə) xidməti vardır; (يرجع الـ في... يعود)

...الى xidmət ... aiddir; 2) minnət, lütf; 3) fayda; üstünlük; 4) qalıq, artıq; فضول الجسم fiziol. ifrazat; فضول القول artıq (lazımsız) sözlər; بـه Allahın rəhmi ilə!; onun sayəsində; من مك! zəhmət olmasa! buyur!; لا يملك فلان... danışmağa dəyməz; ...sa-vayı, ...əlavə

– فضلات c. فضلات 1) qalıq, artıq; 2) əlavə; فضلات الجملة qram. cümlənin II də-rəcəli üzvləri; 3) tullantılar; فضلات اقمشة par-çaların qalıqları, tullantıları; 4) gündəlik və ya iş geyimi; لباس ev paltar

– فضلات c. ifrazat, nəcis

– فضول normanı, ölçünü keçən

– فضول 1) maraq, hər şeyi bilmək həvəsi; هر شيءي bilmək həvəsində olanlar; اهل

2) müdaxil etmə; zəhlətökmə, tənqəd götürmə

– فضولي artıq, lazımsız

– فضولي 1) hər şeyi bilməyə çalışan, hər şeyə qarışan; 2) zəhlə tökən, tənqəd götürən; 2. çağırılmamış qonaq

– فضولي 1) hər şeyi bilmək həvəsi; 2) zəhlə tökmə, tənqəd götürmə

– فضيل فضلاء c. layiqli; üstün

– فضيلة c. yaxşılıq, comərdlik, sə-xavət; məziyyət, yüksək keyfiyyət; yaxşı hərəkət; أمهات الفضائل هي الحكمة والعفة والشجاعة والعقل insanın başlıca keyfiyyətləri – müdriklik, əxlaq, şücaət və ağlıdır; صاحب əla-həzrət (şeyxlərin və din xadimlərinin titulu)

– مفاضلة 1) məziyyətlərə görə rəqabət aparma; 2) seçim (nələrisə müqayisə etdikdən sonra); üstün tutma

– مفضل üstün, ən yaxşı; nəcib; comərd, lütfkar

– مفضلٌ sevimli, ən çox sevilən (məşğuliyyət, oyun və s. haqqında)

– مفضلة c. مفاضل 1) ev paltar, gündəlik paltar; 2) gecə paltar; مفاضل c. alt geyimləri

– مفضلٌ keçilmiş, geridə buraxılmış; الفضل ən yaxşı və ən pis

I فضاء (u) geniş, gen-bol olmaq; فضوى (ə) boş olmaq, məşğul olmamaq; II فضّ boşaltmaq, azad etmək; IV أفضى 1) götürüb çıxartmaq (nəyə); 2) keçmək (kimə); çatmaq (kimə); 3) xəbər vermək (kimə); müsaibə vermək (kimə); V تفضّى boş olmaq, məşğul olmaq; asudə vaxt əldə etmək (nə üçün)

– فاض q. boş, qeyri-məşğul; على السى والمليان boşuna, hədə yerə; necə gəldi, ayırd etmədən; 2) asudə vaxtı olan

– فضاء 1) açıq məkan; اطلاق العيارات النارية və ya havaya atəş açmaq; الكونى və ya kosmos, kosmik fəza; سفينة kosmik gəmi; راند ilk kosmonavt; 2) boş vaxt, asudə vaxt; بيت ayaqyolu

– فضائي məkan -i (ı), məkani; kosmik; سفينة kosmik gəmi; الابحاث kosmik tədqiqatlar

I فط (ə/u) atılmaq, sıçramaq, tullanmaq; 2) fişqırmaq, fəvvarə vurmaq

– فطة c. at. sıçrayış; tullanma, sıçrama

– فطح (ə) yastılaşdırmaq, düzləşdirmək, genişləndirmək; II فطح = I

– فطح c. فطحاء q. geniş; 2) enlibaşlı

فَطْفُط *habelə* زمن *qədim dövr (insanın yaranmasından qabaqkı)*

– فَطْفُط *c. görkəmli (alimlər haqqında);* فطاحل العلماء *və ya* فطاحل العلم *görməli elm xadimləri*

I فَطْرَ 1) yarmaq, parçalamaq; 2) yaratmaq, xəlf etmək; 3) *məch.* anadangəlmə meyilli olmaq (*nəyə isə*); təbiətinə görə meyilli olmaq (*nəyə* *على*); anadangəlmə istedadlı olmaq (*nədə* *بـ*); فطرت *على كره السفر* *məch.* təbiətimə görə mən səyahət etməyi xoşlamıram; فَطْرَ 2) (u) فَطْرَ 1) səhər yeməyi yemək; 2) orucu pozmaq; pəhrizi qurtarmaq; II فَطْرَ 1) səhər yeməyi vermək; 2) orucunu pozdurmaq; 3) hissələrə parçalamaq; IV أَفْطَرَ 1) səhər yeməyi yemək; 2) *din.* orucu qurtarmaq (*Ramazan ayından sonra*); ~ فَطْرَ Ramazanda oruc tutmamaq; V تَفَطَّرَ parçalanmaq, yarılmək; VII اِنْفَطَرَ parçalanmaq, yarılmək; ~ باليكاء *hönkür-hönkür ağlamaq; ~* onun ürəyi parçalanırdı

– فَطْرَ 1) orucu dayandırma; pəhrizdən çıxma; iftar; فطاع *orucun dayandırılması xəbər verən top atəşi*; 2) səhər yeməyi

– فَطْرَ 1) yaradan, xəlf edən
– فَطْرَ 2) oruc tutmayan
– فَطْرَ *c. فطاطرى* *və ya* فطاطرى *c. فطاطرى* piroq bişirən; qənnadçı, şirniyyatçı (*usta*)

– فَطْرَ səhər yeməyi
– فَطْرَ *c. فطور* çatlaq, çat, yarıq
– فَطْرَ *və ya* فطور *topl. c. فطور* 1) göbələk;

2) törəmə

– فَطْرَ orucu dayandırma; pəhrizi kəsmək; *din.* orucluq bayramı

– فَطْرَ 1) təbiət; anadangəlmə xüsusiyyət; xarakter; 2) ibtidailik; عاش *على*

ibtidai insan kimi yaşamaq; 3) fitrə, sədəqə (*Orucluq bayramı münasibətilə*)

– فَطْرَ göbələk -i (1); *göbələk xəstəlikləri; mikozlar*

– فَطْرَ 1) təbii, anadangəlmə; *المواهب السعة* anadangəlmə istedadlar; 2) ibtidai; *الانسان* ibtidai insan

– فَطْرَ *c. anadangəlmə keyfiyyətlər, xüsusiyyətlər*

– فَطْرَ = فطار; *سəhər yeməyi yemək*

– فَطْرَ *c. pirojki*

– فَطْرَ 1) duzsuz, şit (*çörək haqqında*); 2) çiy, xam; yetişməmiş; ~ *دüşünülməmiş fikir*; 3) təzə (*çörək haqqında*)

– فَطْرَ *c. فطائر* yumru, yumşaq bulka; *pirojna; piroq; ~* ətli piroq; ~ *على* زبدة (شحمة) *gözlənilməz uğur*

I فَطْسَ (ə) فَطْسَ boğulmaq; tənənfəs olmaq; فَطْسَ (i) فَطْسَ ölmək; gəbərmək; II فَطْسَ 1) boğmaq; 2) öldürmək

– فَطْسَ *c. فطساء* *q. أفطس* yastıburun; fındıqburun, dikburun

– فَطْسَ yastı (*burun haqqında*)

– فَطْسَ *q. فطسان* boğulmuş, boğulub öldürülmüş; ölü; gəbərmiş; *فطسى* gəbərmiş heyvan

– فَطْسَ boğularaq ölmə

– فَطْسَ 1. boğulmuş, boğularaq öldürülmüş; 2. cəmdək, leş

– فَطْسَ *c. فطائس* cəmdək, leş

– فَطْسَ = فطيسة

فَطْفُط qanad çalmaq; ... *بسرّه الى* sirri açıb söyləmək, ağzından qaçırtmaq

– فَطْفُط qanad çalma

فَلَمْ (i) دۆşدөн (*siiddən*) ayırmaq (*uşağı*);
VII اِفْطَمَ 1) دۆşдөн ayrılmaq; 2) imtina et-
mək, uzaq durmaq (*nədən* عن)

~ anemiya; کامل ~ *Ata. sözü*
borcsuz kasıbçılıq – ən böyük zənginlikdir

- فَقَارَةٌ = قُورَةٌ
 – فَقَارَةٌ c. فَقَارَاتٌ 1) həlqə (*zəncirin*); 2) paraqraf; abzas; maddə; 3) fəqərə, fəqərə sümüyü
 – فَقَارَةٌ fəqərə -i (i); ~ غير *və ya* ~ لا onurğasız; الحيوانات العمود الـ onurğa sütunu; onurğalı heyvanlar
 – فَقَارَاتٌ c. onurğalı heyvanlar; لَا فَقَارَاتٍ onurğasız heyvanlar
 – فَقَارَاءٌ c. فَقِيرٌ 1. kasıb, ehtiyacı olan; 2. 1) kasıb, yoxsul; 2) dərviş, zahid, qələndər
 – فَقِيرٌ ehtiyacı olan, tələbatı olan (*nəyə* الـ)
 – مَقُورٌ ~ الظهر onurğasız sütunu olan
 I قُورٌ (ə) قُورٌ 1) kürd yatıb bala çıxartmaq; 2) yumurtadan çıxmaq, yumurtanı sındırmaq, dimdiklə deşib çıxmaq (*cücə haqqında*); 3) yumurtacıq qoymaq (*çəyirtkə haqqında*); (الحيلة الملعوب) ~ fırıldaqın, hiylənin üstünü açmaq
 – قُورٌ 1) kürd yatıb bala çıxartma; 2) yumurtadan çıxma; 3) anasından ayrılmış balalar; الجراد ~ çəyirtkənin yumurtacıqları
 قُورٌ topl. 1) uzun xiyarlar (*Misir*); 2) yemişlər (*Suriya*)
 – قُورَةٌ c. قُورَاتٌ 1) uzun xiyar; 2) yemiş
 – مَقَارِسُ c. مَقَارِسُ inkubator
 I قُورٌ (i) قُورٌ 1) sındırmaq (*yumurtanı və s.*); 2) şişmək, qabağa gəlmək (*dağılma zamanı divarın hissəsi haqqında*); II قُورٌ 1) vurmaq, dağıtmaq; 2) qabığınyı soymaq
 قُورٌ uzun xiyarlar (*Misir*)
 قُورَةٌ c. قُورَاتٌ – uzun xiyar
 (فقط) II قُورٌ 1) rəqəmi sözlə yazmaq; 2) rəqəmdən sonra فقط sözünü yazmaq (*başqa rəqəmləri yazmamaq üçün*); V تَقَطُّ سөzlə yazılmaq (*rəqəm haqqında*)

- قَطٌّ (ف + قَط) yalnız, təkçə
 I قُورٌ (ə) قُورٌ, قُورٌ 1) partlamaq, çatlamaq; 2) qəfildən, gözlənilmədən ölmək (*apopleksiya nəticəsində*); 3) tünd-sarı rəngdə olmaq; II قُورٌ şaqqıltı, çatırtı yaratmaq; اصابعه ~ barmaqları şaqqılatmaq; VII انْقَعَّ partlamaq, çatlamaq; dağılmaq, pərən-pərən olmaq
 – قُورٌ tünd-sarı; ~ اصفر tünd-sarı rəngli
 – قُورٌ pivə
 – قُورَاتٌ c. قُورَاتٌ qabar, qabarcıq (*suda*); تَبَدَّدَ كفقاعات الصابون sabun köpükləri; تَبَدَّدَ كفقاعات الهواء على سطح الماء sudakı qabarcıqlar kimi tez yox olmaq
 – قُورٌ c. قُورٌ göbələk
 – مَقُورٌ 1. partlamış; 2. idiot
 قُورٌ yoxsullaşmaq, kasıblaşmaq; ~ الجلد suluqlarla örtülmək (*dəri haqqında*)
 – قُورَةٌ c. قُورَاتٌ – suluq, qabarcıq
 I قُورٌ (ə) قُورٌ ciddiləşmək, təhlükəli olmaq, təhlükəli xarakter almaq (*vəziyyət haqqında*); VI تَقَامَّ ciddiləşmək, mürəkkəbləşmək, gərginləşmək, kəskinləşmək
 – قُورٌ gərginləşmə, mürəkkəbləşmə; التناقضات ~ ziddiyyətlərin kəskinləşməsi
 – قُورٌ c. قُورٌ suiti
 – قُورٌ = قُورٌ c. قُورٌ
 I قُورٌ (ə) قُورٌ 1) başa düşmək, bilmək; 2) fiqh məsələlərindən xəbərdar olmaq; II قُورٌ öyrətmək, təlimat vermək; düz yola çağırmaq; IV أَقْفَهَ = II; V تَقَفَهَ 1) başa düşmək; 2) müsəlman hüququnu – fiqhi öyrənmək; hüquqşünas olmaq; fiqh üzrə mütəxəssis olmaq; تفقه على مذهب الامام الشافعي İmam Şafi məzhəbi üzrə mütəxəssis olmaq
 – قُورٌ 1) anlama, bilmə; اللغة ~ ərəb filologiyası; 2) müsəlman hüququ (*fiqh*)

– 1) تَفَكُّيرٌ götür-qoy etmə; düşünmə; təfəkkür; التَّفَكُّيرُ fəlsəfi təfəkkür; الحرّ azad fikirlilik, sərbəst düşünmə; كلّ ذي ~ سليم sağlam düşüncəli hər kəs; 2) yada salma, xatırlatma

اهل الـ 1) fikir, düşüncə; فِكْرُ c. فَكَّرَ –
mütəfəkkirlər; شارد الـ fikri dağınıq, dalğın;
ابعده عن افكاره السوداء təşəbbüskar; صاحب الـ
kimi isə (*qara*) pis fikirlərdən uzaqlaşdır-
maq; 2) anlaq; anlayış; 3) rəy; 4) qayğı

فكره – fikir, ideya; niyyət, plan; təsəvvür (*nəyinsə-kiminsə haqqında*); الفكرة mütləq fikir; موسيقية musiqi mövzusu; الفكره المتسلطة və ya الفكره اللازمة beyindən çıxmayan fikir; عنه (ilkini) təsəvvür yaratmaq (*kiminsə haqqında*); اعطى aydın (*düzgün*) məlumat vermək (*kiminsə-nəyinsə haqqında*); ...عن... təsəvvür əldə etmək (*nəyinsə-kiminsə haqqında*); ...له onun ağlına bir fikir gəldi; ...علي yeri gəlmişkən

– فَكَّرُونُ c. فَكَّارِينُ tısbağa (Şimali Afrikada)

– فِكْرِي məfkurəli; əqidəli, ideyalı; ideya-i (i) التَّاج idəya, məfkurənin məhsulu; الأساس məfkurəvi, ideyalı əsas; لـ idəya olaraq, fikri olaraq

— فِكْرِيَّةٌ ideyalılıq

– فکیر^{۱۸} çox düşünən, çox götür-qoy edən;
fikirli; dalgın

– مفكر 1. 1) düşünən; 2) əqli əməklə məşğul olan; 2. 1) mütəfəkkir, 2) ziyalı; مفكرو البلاد ölkənin qabaqcıl insanları

– 1) memorandum; 2) kitabça;
يومية ~ gündəlik; جيب ~ bloknot

I فَكَّشَ (u) فَكَّشَ çıxartmaq, burxutmaq (*vətər*; *bağ*, *bənd*); VII اِنْفَكَّشَ çıxmaq; burxulmaq

تَفَكَّفَ (فَكَفَ) boşalmaq; zəifləmək

I فَكَّة (ə) فَكَّاهُ, فَكَّاهُ 1) şad-xürrəm olmaq; 2) maraqlı, məzəli, əyləncəli olmaq; II فَكَّاهُ 1) əyləndirmək; məşğul etmək; 2) meyvə yemək; III فَكَّاهُ zarafat etmək; əyləndirmək; məşğul etmək (*nə ilə* →); V فَكَّاهُ 1) şənlənmək, əylənmək; 2) zarafat etmək, məzəli sözlər söyləmək, araya qoymaq, ələ salmaq (*kimi* →); VI فَكَّاهُ 1) birlikdə zövq almaq, birlikdə əylənmək (*nə ilə* →); 2) bir-biriləri ilə zarafat etmək

– zarafat; məzəli fikir c. أَفْكُوهُةُ

على سبيل الـ şənlənmə, əylənmə;
 əyləncə xətrinə

– 1) فَاكَةٌ şad-xürrəm, şən; hazır cavab; məzəli; 2) əyləncəli

– فَاكَاةٌ *c. meyvə; bar; تازة təzə meyvələr; فواكه مجفقة qurudulmuş meyvələr; فواكه مسكرة şəkərlənmiş meyvələr; محرمة ~ haram; yasaq şey*

– 1) فُكَاهَةٌ hazırcavablıq; maraqlılıq, məzəlilik; 2) yumor, yumoristika; 3) zarafat; lətifə

— فُكَاهِي 1. yumoristik; 2. yumorist

– 1) فكه şən; maraqlı, məzəli; 2) hazırca-
vab; 3) dadlı, ləzzətli

— فَكِيهٌ dadlı, ləzzətli; xoş

– مَفَاكِهَةٌ 1) əyləndirmə (*kimi isə*); lağa qoy-
ma, ələ salma; 2) maraqlılıq, məzəlilik

I قُلَّ¹ (ə/u) diş-diş etmək, diş açmaq, dişəmək; *Ata. sözü* لا يَفَلَّ الحديدُ الا الحديدُ Pazı pazla çıxararlar; 2) darmadağın etmək (*düşməni*); قُلَّ² (ə/i) kimin isə gücünü azaltmaq, təqətdən salmaq; kimin isə əzmini, iradəsini sarsıtmaq; II قُلِّلَ diş-diş etmək, diş açmaq, dişəmək

– فَل¹ c. فُلُول 1) diş ök, diş; 2) qəlpə; 3) qalıq; فُلُول الدار daradağın edilmiş qoşunun qalıqları

– فَل² فَتْل fall (kobud parça)

– فَل³ probka; tıxac, probka qabığı (bax: فُلِين قُبعة من فل فُلِين probka şlem

– فَل⁴ bot. ərəb jasmini

– ات⁵ c. فَتْل villa

I فَلْت (i) azad olmaq, çıxıb getmək; sürüşmək, ökilmək; II فَلْت buraxmaq, azad etmək; canını qurtarmaq; IV أَفْلَت sürüşmək, ökilmək; ağızdan çıxmaq (söz haqqında); uçub getmək, sızmaq (qaz haqqında); ~ من تَفْلَت ɵllərindən sürüşüb çıxdı; V فَلْت qaçmaq, aradan çıxmaq; azad olmaq (nədən ~ من), canını qurtarmaq (nədən ~ من); VII أَفْلَت canını qurtarmaq, xilas olmaq (nədən ~ من); çıxmaq (nədən ~ من); عقال ~ من عقاله bax:

– أَفْلَت azadlığa çıxmaq; aradan çıxmaq; الغاز ~ qaz sızması

– أَفْلَت qaçıb getmə; aradan çıxma

– فَلْت 1) azad olmuş; 2) azad, sərbəstliyə yol verən, sərbəst (məs., müraciətdə)

– فَلْت 1. intizamsız, sözə baxmayan; əxlaqsız, pozğun; 2. avara, veyil

– فَلْت qaçma, xilas olma

– فَلْت 1) xilas olmuş; 2) azad, sərbəst

– فَلْت 1) yanılma, səhv, xəta; قلم ~ səhv, lapsus calami; لسان ~ yanlış söz, lapsus language; 2) düşməncəsinə çıxış; 3) göz-lənilməzlik; فَتْل qəfildən, göz-lənilmədən; hazırsızlıq

– فَلْت xilas olma; xilas; منه ~ bundan xilas olmaq mümkün deyil, bu qaçılmazdır

– من عقاله azad olmuş, qurtulmuş; قدورğan, azğın

فُلْت filtr

I فَلْج (i, u) 1) yarmaq, sındırmaq; parçalamaq; 2) daradağın etmək, qələbə çalmaq; 3) şumlamaq, sürmək; 4) məch. iflic vurmaq; II أَفْلَج yarmaq, sındırmaq; parçalamaq; VII أَفْلَج iflic vurmaq

– أَفْلَج iflic; نصف ~ qemiplegiya, bədənin bir hissəsinin iflic olması

– فَلْج¹ qələbə, daradağın etmək

– فَلْج² c. فُلُوج küçük çay

– فَلْج³ c. أَفْلَج küçük çay

– فَلْج⁴ c. فَيَالَج barama

– مُفْلَج ~ dişləri çox aralı olan

– مَفْلُوج 1. iflic vurmuş; 2. iflic olmuş adam

I فَلْج (ə) 1) şumlamaq; الارض لمن يفلحها! torpaq onu əkib-becərənə məxsusdur; 2) uğur qazanmaq, müvəffəq olmaq; II فَلْج sürmək, şumlamaq (torpağı); IV أَفْلَح 1) uğur qazanmaq, məqsədə çatmaq; müvəffəq olmaq; 2) xoşbəxt yaşamaq, keş çəkmək

– أَفْلَح uğur qazanan, müvəffəq olan

– أَفْلَح 1) uğur; 2) xoşbəxt həyat, zövq alma; xilas olma; حَيَّ عَلَى الدِّين. xilas olmağa tələsin! (azanın bir həssəsi)

– فَللّاه kəndli, əkinçi, cütçü

– فَللّاه torpağı şumlama; əkinçilik; البساتين ~ bağçılıq

– فَللّاه kəndli; فَللّاه -i (i); الجماهير السّة kəndli kütlələri; المسألة السّة kəndli məsələsi

– فَللّاه kənd həyatı

– فَللّاه kəndli (sif.)

– مُفْلَح 1) uğur qazanan, müvəffəq olan;

2) uğurlu

فُلْدَسِيَّات min. şpat

فُلْدَسِيَّات = فُلْدَسِيَّار

فَالْوَدَّة bax: əlifba sırası ilə

– hissə, parça; 2) ürəyə ən əziz olan; افلاذ الارض *bədii if.* yeraltı sər-vətlər; كبده ~ *bədii təsv.* ən qiymətli (*hər-fən: öz ciyərinin bir parçası*); افلاذ اكباد الوالدين *bədii təsv.* övladlar, uşaqlar (*hər-fən: vali-deynlərin ürəklərinin xəzinələri*)

– *bax: əlifba sırası ilə*

– *bax: əlifba sırası ilə*

– *metal; mineral; ~ شبه metalloid, qeyri-metal; الحديد (فلزات) dəniz filizi; الفلزات radioaktiv metallar; الفلزات الاشعاعية qiyməti metallar*

– *metal -i (i)*

– *iflasa səbəb olmaq; 2) bankrot elan etmək; 3) müflisləşmək; pulsuz-parasız qalmaq; IV أفلس iflasa uğramaq, imkansızlaşmaq; pulsuz-parasız qalmaq; VI تفالس qəsdən iflasa uğratmaq; qəsdən iflasa uğramanı təşkil etmək*

– *bankrotluq, iflas (etmə); imkansızlıq; مدلس ~ qəsdən edilən iflas; ~ اعلن الدكان dükənin iflasını elan etmək*

– *qərəzli iflasa uğratma*

– *bankrotluq, تفاليس ~ ثقليسات c. ثقليس*

– *xırda pul; fels (Iraqda və Küveytdə ¹/100 dinara bərabər olan pul vahidi); c. pullar; فلوں السمك balığın pulları*

– *anat. gödən*

– *ehtiyac, kasıbçılıq*

– *pula ehtiyacı olan, pulsuz; bankrot, müflis*

– *فلسيبار = فلسيبار*

– *فلسطيني 1. Fələstin -i (i); 2) filister -i (i); 2. 1) fələstinli; 2) filister*

– *فلسطينية ~ filisterlik, meşşanlıq, riyakarlıq*

– *filosofluq etmək; fəlsəfi cəhətdən əsaslandırmaq (nə ilə ~) تفلسف 1) fəlsəfə ilə məşğul olmaq; filosofluq etmək; 2) və izlik etmək, moizə oxumaq (nəyi ~)*

– *fəlsəfə; الف الطبيعية a) fizika; b) naturfilosofiya, təbiət fəlsəfəsi; الف المدرسية sxolastik fəlsəfə; وضعية ~ pozitivizm; حجر الـ iksir*

– *fəlsəfi; الف المذهب fəlsəfi təlim; فالفسي fəlsəfi roman*

– *filosof, müdrik; c. فيلسوف فالفسة ما ~ metafiziklər; وراء الطبيعة iksir*

– *1) genişləndirmək; 2) yastılaşıdırmaq*

– *genişləndirmə*

– *1) genişləndirilmiş; geniş; 2) yastı;*

– *kambala*

– *elek. volt c. فلفط*

– *elek. voltaj c. فلفطية*

– *parçalamaq; dağıtmaq; yarmaq, doğramaq; II فلف = I*

– *çat, yarıq c. فلف*

– *mübarizə aparmaq, özünü qorumaq, müdafiə etmək*

– *mübarizə, özünümüdafiə; ~ حركات*

– *özünümüdafiə üsulları*

– *istiotlamaq, istiot tökmək*

– *istiot, bibər; ~ احمر ~ قرمزي bibər; ~ اخضر ~ yeşil bibər; ~ اسود ~ qara istiot; ~ رومي (حلو) ~ şirin istiotu; ~ رومي (مر) ~ acı bibər; ~ رومي (مر) ~ uzun bibər; ~ رومي (مر) ~ Sudan, Qvineya bibəri*

– *bibər c. فلفلة, فلفلة*

– *istiotlanmış; 2) bibərə bənzər*

– *istiotqabı c. فلفلية*

– *1) istiot dənəsi; 2) Qvineya bibəri c. فلفلية*

– رَزَّ istiot vurulmuş, istiotlanmış; ~ plov; ~ شعر qıvrım saçlar

I فَلَقْ (i) parçalamaq, yarmaq, sındırmaq; dağıtmaq; ~ نواة الذرة atom nüvəsini parçalamaq; ~ الصداع رأسها ağrıdan başı çatlayırdı; II فَلَقْ hissələrə parçalamaq, dağıtmaq; VII إِنْفَلَقَ 1) parçalanmaq, dağılmaq; 2) çapılmaq, sındırılmaq; 3) çatları olmaq (ağac haqqında); ~ الصبح dan yeri söküldü; ~ öldən düşənə qədər ağlamaq; ~ انفلق! rədd ol!

– إِنْفَلَقَ yarılma, parçalanma, sındırılma; dağılma; ~ عصر atom parçalanması əsri

– فَلَقْ 1. yaran, parçalayan; 2. Yaradan (Allah haqqında)

– فَلَقْ 1) فَوَالِقُ c. فَالِقَةُ dar dərə; 2) çatdaq, çat

– فَلَقْ c. أَفْلَاقُ dan yeri; sübh; şəfəq

– فَلَقْ c. فُلُوقُ 1) çatdaq, çat; 2) tir, dirək, dinış

– فَلَقْ 1) يَارَى c. فَلَقَاتُ və ya فَلَقَةٌ c. فَلَقَةٌ yarı, hissə;

2) qəlpə

– فَلَقَةٌ 1) falaqqa (bədən cəzası üçün alət, vasitə); 2) cəza (ağacla dabana vurmaq)

– فَلَقْ c. فَيَالِقُ ordu; əsgər korpusu; ~ الدرك jandarm korpusu

– فَلَقْ görkəmli (şairin epiteti)

I فَلَكْ (u) c. فَلَكْ yumru, girdə dişləri olmaq (gənc qız haqqında); II فَلَكْ 1) fal açmaq; fala baxmaq; qabaqcadan demək (falçı, astroloq haqqında); 2) = I

– فَلَكْ c. فَلَايَكِي qayıqçı

– فَلَكْ c. فَلَاكُ 1) göy qübbəsi, göy; ~ علم astronomya; ~ رجال astro-nomlar; 2) astr. orbit; ~ مَرِيخ Marsın orbiti; لا bədii if. bu proqram çərçivəsindən kənara çıxmır; ~ فى (sar) dar

kimin isə təsiri altına düşmək; ~ فى دائماً daima kimin isə təsirini hiss etmək

– فَلَكْ k. q. habelə c. gəmi; ~ نوح Nuhun gəmisi

– فَلَكْ c. أَتْ dal, sarğı, yan

– فَلَكْ c. فَلَاكُ və ya فَلَكْ c. diyircək, təkər-cik, çarx; rolik; ~ المغزل ~ iyin (ortası şiş, iki ucu sivri olan ağac alət), əl cəhrəsinin çarxı

– فَلَكِي 1. astronomik; 2. astronom

– فَلَكْ c. فَلَايَكِي qayıq; felyuqa (kiçik yelkən gəmisi)

– فَلَكْ 1. bədbəxt; 2. bəxti gətirməyən, uğursuz

– فَلَكْ c. فَلَمَّ ~ ناطق ~ səsli film; ~ الفنى bədii film; ~ التسجيلى və ya ~ الوثائقى sənədli film; ~ الملون rəngli film

– فَلَمَّ mikrofilm

– فَلَمَّ ~ الزنبق kim. partlayıcı civə

– فَلَمَّ topl. hollandiyalılar

– فَلَمَّ 1. holland; 2. hollandiyalı

– فَلَمَّ ~ وتلان وعلان ~ filan, filankəs; ~ فلان filan, filan, filan...

– فَلَمَّ ~ شجر الـ probka; tıxac; probka qabığı; ~ فلان probka ağacı

– فَلَمَّ c. أَتْ probka, tıxac

– فَلَمَّ c. أَتْ şpal

– فَلَمَّ ~ فى açık məkan, boşluq; ~ فى açık səma altında

– فَلَمَّ c. فَلَاتْ səhra

– فَلَمَّ c. فَلَا dayça, qulan; qoduq, xotuq

– فَلَمَّ = فَلَمَّ

– فَلَمَّ kim. ftor

– فَلَمَّ florin

I فَلَى (i) 1) parazitləri axtarmaq; 2) ax-tarıb tapmaq; dəqiq şəkildə nəzərdən ke-

çirtmək; II فُلِّي parazitləri axtarmaq; V تَفْلَى parazitlərdən qurtulmaq, xilas olmaq; özündə parazitləri axtarmaq; VII إَفْتَلَى dəqiq şəkilə nəzərdən keçirtmək, axtarmaq

– فِلْتر 1) filtr (*odlu silahda*); 2) peyin qurdu
– فُلْيَا = فُلْيَا
– فُلْيُون xaç oğulluğu
– فِلْيَار c. ات – tay (*pambıq*)
– فَم ضحك ملء الفم lap bərkdən gülmək; bədii if. mən onunla şəxsən söhbət etdim; من فَمك mən onunla şəxsən söhbət etdim; Ata. sözünə kaş siz deyən olaydı; Allah ağzından eşitsin!; 2) ağız, dodaqlar!; ağzın mənbəyi (*ağzı*); kanalın başlanğıcı; 3) ağız (*topda (silah), quyuda*); dəşik, dəlik, göz; فم البندقية vadiyə yol; فم الوادي tüfəngin lüləsi; فم السجارة papirosun kötüyü; فم الحوت astr. fomalqant

– فَمِي 1) şifahi; 2) ağız –i (1); *fon. samitləri barədə* (الراء, الام)

– فَنَن 1) cürbəcür etmək, müxtəlifləşdirmək; 2) təsnif etmək; 3) qarışdırmaq; V تَفَنَن 1) təkmilləşmək, ustalaşmaq, mahirləşmək, bacarıqlılıq nümayiş etdirmək; 2) mü-təxəssis olmaq, peşəkar olmaq (*nədə*); VIII إَفْتَنَن məharət, bacarıq nümayiş etdirmək, mahir olmaq (*nədə*)

– فَنَان c. أَفْنَان sözündən
– فَنَان peşəkar məharət, peşəkar bacarıq, ustalılıq

– فَنَان c. أَفْنَان qol, budaq, şaxə, zoğ
– فَنَان təkmilləşmə, ustalaşma; ixtiracılıq qabiliyyəti; peşəkar ustalılıq, bacarıq

– فَنَان c. أَفْنَان 1) qol, budaq; şaxə, zoğ; 2) növ müxtəlifliyi, növ; فَنَان افنانين şimiyyatın müx-

təlif növləri; افنانين kalam müxtəlif mülahizə-lər, fikirlər, rəylər

– فَنَان c. 1) sənət, ustalılıq; الفنون الجميلة incəsənət; فَنَان sənət sənət üçün-dür; فَنَان التجريدى abstrakt (*müccərrəd*) sənət; فَنَان الزخرفى dekorativ sənət; فَنَان ركوب الخيل at sürmə bacarığı; فَنَان الكلام və ya فَنَان kalam danışmaq qabiliyyəti (*bacarığı*); فَنَان strategiya bacarığı; 2) azad peşə (*sənət*); 3) elm; دار الفنون universitet; 4) tex-nika; 5) sahə; فَنَان فنون العلم elmin sahələri

– فَنَان artist; rəssam; incəsənət xadimi
– فَنَان artist (*qadın*); rəssam (*qadın*); incə-sənət xadimi

– فَنَان c. أَفْنَان qol, budaq, şaxə, zoğ
– فَنَان 1) bədii; 2) artist –i (1); 3) məha-rətli, bacarıqlı, usta; ~ عامل ixtisaslı işçi; 4) texniki; 2) 1) artist; 2) texnik; 3) mütə-xəssis

– فَنَان 1) texnika; texniki tərəf; 2) bədiilik (*əsərin*)

– فَنَان c. فَنَان fənər, mayak; فَنَان الالاسكى radiomayak

– فَنَان c. فَنَان fincan

– فَنَان c. فَنَان fincan; فَنَان والصحن boş (زوبعة) fi ~ فَنَان boş şey üstündə mübahisə, həyəcan; qiyamət, mərəkə

– فَنَان 1) heyərlə və ya qəzəblə baxmaq; 2) səxavətli, əliaçıq olmaq; səxavət nümayiş etdirmək; فَنَان يصرف ويفنجر o israfçıdır; 1) fəxr etmək, öyünmək; 2) səxavətli, əli-açıq olmaq

– فَنَان 1) təəccüb, heyrət; 2) səxavət, comərdlik

– فَنَان 1) səxavətli, comərd, əliaçıq

– 2 قَجَرِيٌّ c. فَنَاجِرَةٌ jokey, sürücü, minici

I فَنَحْ (ə) فَنَحْ sözünə xilaf çıxmaq; pozmaq, ləğv etmək (*müqaviləni*)

(فند) II فَنَدَ 1) təkzib etmək; düzgün hesab etməmək; 2) şiddətlə tənqid etmək; tamamilə pisləmək; IV فَنَدَ = II; V فَنَدَ təkzib edilmək, yalan olduğu sübut edilmək, yalana çıxarılmaq

فَنَدَقْ geniş şəkildə açmaq (*məs., qapını*)

– فَنَدَقْ c. فَنَدَقْ mehmanxana, otel

– فَنَدَقْ mehmanxana -i (1), otel -i (1)

فَنَدَسْ bax: əlifba sırası ilə

(فنش) II فَنَشَ qabarmaq; dik qalxmaq, biz-biz durmaq; viz durmaq

(فنت) II فَنَتَ qarışdırmaq, daraqlamaq (*qumar kağızlarını*)

فَنَاطِسْ c. فَنَاطِسْ dolça; bak, çən

– فَنَاطِسْ yastıburun (*sifət*)

– فَنَاطِسْ c. فَنَاطِسْ sifət (*heyvanlarda*), üz, burun (*heyvanlarda*)

– فَنَاطِسْ mənzerə, tamaşa; təntənə, şad-yanılıq

فَنَاطِسْ fonograf; qrammofon; فَنَاطِسْ qrammofon valı

I فَنَقْ (i) فَنَقْ firavanlıqla yaşamaq, rifah içində yaşamaq; V فَنَقْ = I

فَنَلْ flanel

فَنَكْ fanak (*tülkükimilər fəsiləsindən olan bir heyvan*)

I فَنَاءْ (ə) فَنَاءْ 1) məhv olmaq, həlak olmaq; 2) çürümək; a) لا يَفْنَى əbədi, ölməz; b) تُمْكِنَمْ; 3) yoxa çıxmaq, itmək; IV فَنَى məhv etmək; qırmaq, tələf etmək; VI فَنَى 1) vəfalı, sədaqətli olmaq; cidd-cəhd göstərmək; fədakarlıq göstərmək (*nədə*); 2) biri-birini qırmaq, məhv etmək

– فَنَانْ sədaqət, ıxlas; fədakarlıq, canından keçmə; cidd-cəhd, qeyrət; ب فədakarlıqla

– فَنَانْ q. فَنَانْ 1) köhnə, çox köhnəlmiş; 2) qədim; ~ شيخ əldən düşmüş qoca; 3) keçici, ötüb-keçən; daimi olmayan; fani, müvəqqəti, etibarsız; الفَنَانِ *din*. fani dünya; تَجَاوَزَ fani dünyanı tərk etmək, ölmək

– فَنَاءْ 1) ölmə; yox olma; məhv olma; 2) mövcud olmama; *din*. nirvana (*sifətlərdə*); 3) puçluq, fanilik, müvəqqətilik; دار الفَنَانِ *din*. fani dünya

– فَنَاءْ c. فَنَاءْ 1) açıq məkan, boşluq; 2) *habelə* الدار ~ həyət

فَنَادِرْ – اتْ c. فَنَادِرْ qəndil, şamdan

فَنِيْقِي 1. Finikiya -i (1); 2. finikiyalı

فَنِيْكْ kim. fend; فَنِيْكْ karbol turşusu

I فَنَ ya فَنَهْ (ə) فَنَهْ 1) zəif olmaq; 2) pəltək olmaq; kəkələmək; pis danışmaq (*natiq haqqında*)

– فَنَهْ 1) zəiflik; 2) pəltəklik; kəkələmə; gözəl danışmaq qabiliyyətinin olmaması

فَنَهْدْ c. فَنَهْدْ 1) gepar; 2) oselot, vəhşi pişik

فَنَهْسْ 1) göstərici (*əlavə*) ilə təmin etmək, mündəricat ilə təmin etmək (*kitabı*); 2) siyahı tərtib etmək

– فَنَهْسْ c. فَنَهْسْ 1) göstərici, siyahı; mündəricat; 2) kataloq

– فَنَهْسْ 1) göstərici (*əlavə*), mündəricat ilə təmin etmə; 2) siyahının tərtib edilməsi

– فَنَهْسْ göstərici, fihrist (*siyahı, cədvəl, mündəricat*)

– فَنَهْسْ bibliografiya

I فَهَقْ (ə) فَهَقْ dolmaq, aşır-daşmaq (*qab haqqında*)

– فَاهِقْ ağır (*dərd haqqında*)

– فَهْمٌ c. فَهَاقُ anat. atlant (birinci boyun fəqərəsi)

فَهْلُوةٌ 1) bacarıq, məharət, zirəklik; 2) şux-luq, diribaşlıq; canlılıq

– فَهْلَوِيٌّ tar. pəhləvi -i (ı); فَهْلَوِي pəhləvi dili

– فَهْلَوِيٌّ 2) bacarıqlı, zirək, cəhd; 2) şux, diribaş, fərasətli

I فَهَمَ 1) başa düşmək, anlamaq; 2) bacarmaq; II فَهَمَ anlatmaq, başa salmaq; izah etmək, şərh etmək; V فَهَمَ yaxşı bilmək; də-rindən anlamaq; özü üçün aydınlaşdırmaq; VI فَهَمَ 1) bir-birini başa düşmək, anlamaq; 2) razılaşmaq, sözləşmək, sazişə gəlmək (kimin ilə) فَهَمَ VII başa düşülmək; X فَهَمَ soruşmaq, xəbər tutmaq, məlumat almaq (nə və ya kim haqda) عَنْ فَهَمَ

– فَهَمَ 1) soruşma, xəbər tutma; 2) sual; فَهَمَ اسم سوال işarəsi; فَهَمَ سوال əvəzliyi; فَهَمَ سوال ədatı

– فَهَمَ 1) سوال -i (ı)

– فَهَمَ ən yaxşı başa düşən; çox anlayışlı, anlaqlı, fəhmli, zəkali

– فَهَمَ 1) bir-birini başa düşmə, qarşılıqlı anlaşma; فَهَمَ حسن həmrəylik; فَهَمَ سوء anlaşılmazlıq; 2) razılıq, saziş; razılaşma

– فَهَمَ olduqca anlayışlı insan

– فَهَمَ 1) anlama, qanma, başa düşmə; anlayış; فَهَمَ سوء düzgün başa düşməmə; 2) fərasət, bəsirət, ağıllılıq; 3) ağıl, fəhm; 4) bacarıq

– فَهَمَ c. فَهَمَاءُ fərasətli, bəsirətli, ağıllı; fəhmli

– فَهَمَ 1. 1) başa düşülən; anlaşılan, dərk edilmiş; aydın; فَهَمَ غير anlaşılmaz; 2) nəzərdə tutulan, güman edilən; فَهَمَ واله an...

mək olar ki, ...; aydındır ki, ...; 2. c. فَهَمَ مَفَاهِيمُ anlayış, məfhum, konsepsiya; فَهَمَ عن العالم ~ dünyagörüşü, dünyabaxışı

– فَهَمَ مَفْهُومِيَّةٌ 1) anlama, anlayış; 2) aydınlıq, açıqlıq, anlaşılmə, ... فَهَمَ ان nəzərdə tutulur ki, ...; aydındır ki, ...

فُو (فُو: فَو: فَو) (yiy.h. فو; təs.h. فا) ağız (bax: فَو)

فوب tic. fob

فوبيا tib. fobiya (daimi qorxu hissi)

I فَوَتْ 1) keçmək, ötüb-keçmək; yox olmaq; فَوَتْ اوانه ~ köhnəlmək; فَوَتْ ولكن الوقت كان قد ~ lakin artıq vaxt ötüb-keçmişdir; فَوَتْ ما ~ مات Ata. sözü keçən keçdi; 2) itmək, itib getmək; sürüşüb çıxmaq; فَوَتْ o, sözü buraxdı, onu aydınlaşdırma bilmədi; فَوَتْ لا تترك الفرصة تفوتك! firsəti əldən buraxma!; فَوَتْ firsəti fövtə vermək; 3) üstündən ötüb-keçmək, arxada buraxmaq; فَوَتْ ان نشير الى... biz hökmən işarə eləyəcəyik ki, ...; فَوَتْ خاترا xatırlamağı, qeyd etməyi unutdum; II فَوَتْ 1) çıxıb getməyə və ya ötüb-keçməyə imkan vermək və ya məcbur etmək; فَوَتْ bu ~ هذا عليه معرفة... ona ... öyrənməyə imkan vermədi; 2) buraxmaq; فَوَتْ vaxt itirmək; فَوَتْ firsəti fövtə vermək; IV فَوَتْ buraxmaq, fövtə vermək; VI فَوَتْ fərqlənmək, müxtəlif olmaq; ayrılmaq; VIII فَوَتْ 1) uydurmaq, qondarmaq; 2) keçmək, aşmaq, pozmaq (qanını) فَوَتْ

– فَوَتْ 1) qondarma, uydurma; 2) aşma, pozma (məs., qanunu) فَوَتْ

– فَوَتْ fəqr, ayrılıq; təfəvat; təbəqələşmə

– فَوَتْ 1) ötüb-keçən; keçmiş; فَوَتْ في الخميس فَوَتْ في الليلة السَّاءِ keçən cümə axşamı; فَوَتْ في الليلة السَّاءِ keçən gecə; 2) diqqətləyi, qeyri-adi, görünməmiş; فَوَتْ الحسن qeyri-adi gözəl, son

dərəcə gözəl; على الـ ötəri; yeri gəlmiş-
kən, dilucu

– فائتة (*nə isə*) ötəri; ~ لا تقوته onun gö-
zündən heç nə yayınmır

– *ötüb-keçmə, qurtarma*; موت *ani*,
qəfil ölüm; *لكن بعد ~ الفرصة* *mən*
onun yanına qaçdım, lakin çox gec idi

– 1) ötmə, ötüb-keçmə; 2) c. أَفْوَاتُ
ara, aralıq, distansiya

– **فُؤَيْتٌ** inadkar, tərs, öz bildiyini edən; bir qədər qəribə, bir qədər əcaib (*adam*)

– مُتَفَاوِتٌ fərqlənən; müxtəlif, cürbəcür
فُوتْبُولٌ futbol

فُوتُوغَرَاڤِيَا fotoqrafiya

صورة شجرة; fotoqrafiya -i (-1) فُوتُوغْرَافِيٌّ –
foto kartoçkası (şekli)

fiz. foton - ات. *c.* فوتون

– فُوتُونِيّ *fiz. foton -i (-1)*; ~ محرّك *foton mü-*
hərriki

فُوتِيلٌ kreslo

1) أفواج *c. فوج* grup; kütlə; افراد و افواجا bir-bir və grup şəklindən; 2) iş növbəsi (*fəhlə-lərin*); 3) *hərb*. polk; tabor (*İraq*)

I فَوْحٌ, فَوَحٌ (u) فَاحٌ (فوح) yayılmaq, gəlmək (iy, qoxu haqqında)

– *فَوَاحٍ* *ətirli, ətirsaçan; yayılan ətir, rayihə*

– فَوْحُ ətrin, iyin yayılması; طَيِّبُ ətirli, rayihəli

1) gicgahdakı tellər (*saçlar*);
2) gicgah

araq فُودْگا

I فَاَرَ (u) فَوْرُ qaynamaq, pıq-qıldamaq, fışqırmaq (*su haqqında*); دمه ~ *bədii if.* o özündən çıxdı, hirsələndi; II فَوْرَ

1) qaynatmaq; fişqırmağa səbəb olmaq;
2) hirsləndirmək, əsəbiləşdirmək; الخادم ~

xidmətçini, qulluqçunu işdən azad etmək;
IV أَفَارَ qaynatmaq

– قَايْنَان qaynayan, pıqqıldayan; fışqıran (*suhayda*); عَاسƏsəbiləşmək, özündən çıxmaq

فَأَرْ = فَأَرَهْ , فَأَرْ —

– 1) فَوَارٌ qaynayan, fışqıran; köpüklü, köpüklənən (*şərab haqqında*); 2) tündxasiyyət; tez özündən çıxan, tez hirsələnən

– قَوَارِءُ fəvvarə; ماء حارّ qeyzer

– قَوْزُ qaynama; الـ من *və ya* dərhal; الـ من *və* həmin dəqiqə, həmin saat, dərhal; قَوْزُ (*nədənsə*) dərhal sonra; الـ dərhal, təxirəsalınmadan

– قَوْرَانٌ qaynama, pıqqıldama; الدم ~ qəzəb, hiddət

– قَوْزَةٌ coşma, qeyzlənmə (*hirsə aid*); qız-
ğınlıq; hiddət; من الضحك ~ gülüb özündən
getmək

– فَوْرِي dərhal, təxirəsalınmadan, təcili

فُرْشِينَةٌ = فُورْشِينَةٌ

forma; 1) *idm.* o, *هو خارج الـ* *c. فُرْمَة* *at* – 1) forma; 2) ayaqqabı qəlibi

fabrik – ات. c. فَوْرِيقَةُ

I 1) فَوْزٌ (u) فازَ (fəz) uğur qazanmaq; udmaq (*kimi*); üstün gəlmək (*kimə* على); qazanmaq, əldə etmək (*nəyi* بـ); ~ بالمرتبة الاولى ~ idm. yarışda birinci yeri qazanmaq; ~ عليه بالنقط ~ idm. xallara görə qələbə çalmaq, udmaq; ~ بتثبيت الكتفين ~ idm. arxası üstə qoymaq, qələbə çalmaq; 2) nail olmaq (*nəyə* بـ); əldə etmək (*nəyi* بـ); ~ بجائزة لنين ~ Lenin mükafatı qazanmaq; ~ في الياصيب ~ lotereyada (*nə isə*) udmaq; 3) canını qurtarmaq (*nədən* من); ~ من المكروه ~ xoşagəlməz

hadisələrədən qaçınmaq; II فَوَّز səhrada səyahət etmək

– فَايزُ 1.1) qələbə çalan; 2) uğurlu; 2. qalib
– فَوْزُ 1) qələbə, zəfər; uğur; 2) xilas, qurtulma

– مَفَاوُزُ c. مَفَاوِزُ 1) səhra; 2) çöl
kim. fosfat, fosfor turşusu duzu; ~
superfosfat سوبر

مخصبات فوسفاتى fosfat -i (i), fosfatlı; ~
fosfatlı gübrələr

فُصْفُورُ = فوسفور
II فَوَّضَ vəkil etmək, vəkalət vermək, səlahiyyət vermək; (إلى, الى) ~
III فَاوَّضَ danışqlar aparmaq (kimin ilə مع
nə haqqında فى); VI فَاوَّضَ bir-biri ilə danışqlar aparmaq

– فَاوَّضَ 1) danışqların aparılması; 2) danışqlar; ~
Fosfatlı yollar

– فَوَّضَ 1) səlahiyyət, ixtiyarın verilməsi; 2) ixtiyar, vəkalət, hüquq; ~
مطلق qeyri-məhdud səlahiyyətləri olan, qeyri-məhdud səlahiyyətlərə malik

– فَوْضُوى 1. anarxist -i (i); qarmaqarışıq, nizamsız; 2. anarxist

– فَوْضُوى 1) özbaşınalıq, qarmaqarışıqlıq; 2) anarxizm

– فَوْضُوى özbaşınalıq, hərc-mərclik, anarxiya; ~
الانتاج anarxiyası

– فَوْضُوى danışqlar aparan tərəf
– فَوْضُوى 1. vəkil edilmiş; səlahiyyətli; ~
الوزير

~
السلمى səlahiyyətli nazir; 2. komissar; ~
الى komissar

– فَوْضُوى 1) səlahiyyətədar müvəkkillik; 2) komissariat, komissarlıq

1) فَوْطُ c. فوطه habelə ~
önlük, döş-lük; 2) bud ətrafı sarğı; ~
السفرة və ya الایدى ~
salfet; ~
الوجه dəsmal; ~
الحمام hamam dəsmalı

1) فَوْعَة ətir, rayihə; 2) qüvvə, çiçəklənmə; ~
الشباب güclü zəhər; ~
النهار gəncliyin çiçəklənməsi; ~
النهار günün qızgın çağı

1) فَوْافُ c. فوف ağ ləkə (dırnaqda); 2) nazik qabıq (dəniz); 3) qönçə

– فَوْافُ ağ zolaqlı; zolaqlı

1) فَوْافُ, فَوْقُ (u) فَاَقُ (فوق) I
~
فاقه عُدَّة وعددا ~
hərb. hazırlıq və say cəhətdən kimdənsə

üstün olmaq; 3) özünə gəlmək, sağalmaq (xəstəlikdən sonra); 4) çıxarmaq; ~
بنفسه ~
ölmək; II فَوْقُ 1) huşa gətirmək, ayılmaq;

2) oyatmaq; 3) xatırlatmaq (nə haqqında الى);

IV فَاَقُ 1) oyanmaq, özünə gəlmək; 2) yuxudan durmaq; 3) sağalmaq; 4) oyatmaq; 5) özünə gəlməyə məcbur etmək (nədən من);

V فَوْقُ qalib gəlmək (kimin üzərində); ötüb-keçmək, üstün gəlmək (kimə على); fərqlənmək (öz qabiliyyəti, bacarığı ilə); X فَوْقُ 1) oyanmaq, özünə gəlmək; 2) ayılmaq

– فَوْقُ = أفوق söz. c. -indən 1) nəm, rütubət; su; buxar (havada olan, buludlarda toplanan və yağış formasında yerə düşən); 2) axıb tökülmə; ~
مأع. açıb söyləmə, ürəyini boşaltma; ~
الوجد bu onun ürəyini sevgi ilə doldurdu

– فَوْقُ 1) oyanma; 2) sağalma, sağlamlığı bərpa etmək; 3) ayılma

– فَوْقُ 1) üstünlük, artıqlıq; ötmə, ötüb-keçmə; artıqlama, əlavə; habelə şahm. üstünlük; ~
تحقيق البرنامج planın artıqlaması ilə

– فَوْقُ 1) üstünlük, artıqlıq; ötmə, ötüb-keçmə; artıqlama, əlavə; habelə şahm. üstünlük; ~
تحقيق البرنامج planın artıqlaması ilə

– فَوْقُ 1) üstünlük, artıqlıq; ötmə, ötüb-keçmə; artıqlama, əlavə; habelə şahm. üstünlük; ~
تحقيق البرنامج planın artıqlaması ilə

– فَوْقُ 1) üstünlük, artıqlıq; ötmə, ötüb-keçmə; artıqlama, əlavə; habelə şahm. üstünlük; ~
تحقيق البرنامج planın artıqlaması ilə

– فَوْقُ 1) üstünlük, artıqlıq; ötmə, ötüb-keçmə; artıqlama, əlavə; habelə şahm. üstünlük; ~
تحقيق البرنامج planın artıqlaması ilə

I (u) قَاهَ (فوه) I demək, söyləmək (*nitqi* -); 2) ifadə etmək, bildirmək (*fikri* -); II قُوَّ demək, ədviyyat vurmaq (*yeməyə*); V تَقَوَّ demək, söyləmək (*nəyi* -)

- أفلوياً söz. (bax: اَفُوَّ 1) ətirli ədviyyatlar; 2) ətirli maddələr, aromatik vasitələr (*ətirlərin hazırlanması üçün*)

- أفلوياً c. 1 قُوَّ - فيه. h. فيه. h. صاح بملء فيه; çox ucadan qışqırmaq; مات حتف فيه; ölmək (*bax: مات حتف انه*)

- أفلوياً bot. kızıl boya, boyaqotu - أفلوياً 1 - ات - ات - أفلوياً c. فوهة - krater (*vulkanın*); ~ نفاثة ~ reaktiv ucluq; 2) mən-səb

- أفلوياً çox gözəl danışiq, fəsaht; ~ خطيب - أفلوياً gözəl natiq

فوهة = فوهة folqa, zərvərəq

رأيتَه -da, -də; في المدرسة; 1) - في الاثمان في mən onu küçədə gördüm; مسابقات qiymətlər yüksəlir (*qalxır*); hoppanma və qaçma yarışları; kiminsə nəyə olan hüquqları, haqları; كان فيه xalq dil. vardır; ما كانش xalq dil. yox, yoxdur; في مواظبة في صراحة; cidd-cəhdlə, səylə; في هدوء etinasızcasına, laqeyd şəkildə; في غير ملل usanmadan, darıxmadan; 2) ... yanında, ... yanındakı, ... vaxtında, ... zamanında, ... ərzində; ... o zaman ki, ...; o şey haqdakı ...; في غروب الشمس

günəş batarkən; فيما بعد a) sonralar; b) gələcəkdə; فيما قبل ۱۹۳۱ في سنة 1931-ci ildə; في الساعة السادسة saat 6-da; نحن ~ اليوم bu ayın 10-da; في شهر يوليو bu gün iyulun 6-sıdır; ولد في حياة ابيه 30 yaşında; في حياتي məch. o, doğulanda atası sağ idi; bütün həyatım boyu, həyatım boyunca; 3) ... görə, ... ucbatından; 4) ... görə, ... haqqında; ... nəyinsə haqqında danışmaq; 5) nə ilə isə, kimin ilə isə müqayisədə; 6) ... arasında; 7) riyaz. vurma; ثلاثة في اربعة azı çoxa vuranda çox eyləyir; ابيض في 3 dəfə 4; 5 dəfə 5; اغappaq; فيم?; düşün-düyüm kimi; o, yeri gəlmişkən dedi ki, ...; هل لك في...? bax: هل

فو: bax: 2 في فياكيتو şahm. flanketto

I (i) قَاهَ (فيا) ~ الى; II kölgə ver-mək; kölgə salmaq; 1) qaytar-maq (*kimə*); 2) hədiyyə etmə (*nəyi təs. h. və ya - kimə*); V كَوَّلَ kölgədə gizlənmək, kölgədə oturmaq; X (nədənsə) qənimət kimi istifadə etmək

– فَيَّيَاءُ = فَيَّيَاءُ –

– فَيَّيَاءُ 1) kölgə; 2) qənimət

– فَيَّيَاءُ qayıtma

– فَيَّيَاءُ 1) qayıtma, dönmə; 2) qiymət, dəyər

– فَيَّيَاءُ – ات. c. فَيَّيَاءُ vitamin

– فَيَّيَاءُ veto; فَيَّيَاءُ veto hüquqi; ... فَيَّيَاءُ veto qoymaq (nəyə isə)

– فَيَّيَاءُ fayton

I فَيَّيَاءُ 1) hər tərəfə yayılmaq (iy, qoxu haqqında); 2) genişlənmək; geniş olmaq; II فَيَّيَاءُ yaymaq (ətri, qoxunu)

– فَيَّيَاءُ 1) iyli, ətirli, rayihəli; 2) iri, yekə, geniş (bəzi şəhərlərin epitetləri məs., البصرة الفيحاء, دمشق الفيحاء)

– فَيَّيَاءُ iyli, ətirli, rayihəli

I فَيَّيَاءُ xeyirli olmaq, yararlı olmaq; II فَيَّيَاءُ faizlə vermək; IV فَيَّيَاءُ 1) fayda, xeyir gətirmək; 2) faydalanmaq (nədən); 3) xəbər vermək, məlumat vermək; 4) aydınlaşdırmaq; nəsihət vermək, öyüd vermək, öyrətmək; 5) ifadə vermək (şahid haqda); 6) demək; çatdırmaq; ... فَيَّيَاءُ 1) xeyir götürmək (nədən); istifadə etmək (nədən); yararlanmaq (nədən); 2) öyrənmək; bilmək; əxz etmək (haradan)

– فَيَّيَاءُ 1) xəbər vermə, məlumatlandırma; tam fikrin ifadə edilməsi; 2) ifadə vermə (şahidin); 3) fayda; 4) tic. məktub kağız

– فَيَّيَاءُ xeyir götürmə, faydalanma, istifadə etmə

– فَيَّيَاءُ daha faydalı, daha əlverişli, daha məqsəduyğun; كان من الافيد لو اذيعت جميع الحقائق

bütün həqiqətlər söylənilsəydi, daha faydalı olardı

– فَيَّيَاءُ 1) xeyir, fayda; فَيَّيَاءُ xeyirsiz, faydasız; فَيَّيَاءُ kiminsə xeyrinə; ~ فَيَّيَاءُ a) xeyirsiz, faydasız; b) müftə, havayı olaraq; c) məqsədsiz; ~ فَيَّيَاءُ men; ليس له من هذا ~ heç bir fayda olmadan; ~ فَيَّيَاءُ bundan ona heç bir fayda yoxdur, bundan ona heç bir xeyir gəlmir; ~ فَيَّيَاءُ عاد ~ əliboş geri qayıtmaq; 2) üstünlük; 3) sərfə, mənfəət, qazanc; فَيَّيَاءُ ~ faizlər (kapitaldan); فَيَّيَاءُ ~ sadə (aşaqı) faizlər; فَيَّيَاءُ ~ mürəkkəb (yuxarı) faizlər; 4) qram. bitmiş fikir; məna

– فَيَّيَاءُ məna, məğz

– فَيَّيَاءُ 1) ibrətalınacaq, ibrətamiz; 2) faydalı, sərfəli; ومن الـ ان... faydalıdır ki, ...; 3) bitmiş fikri ifadə edən

الاتحاد الـ (بين) federal; federativ; (مصر وسوريا) tar. federal ittifaq (Misirlə Suriya arasında); فَيَّيَاءُ federativ dövlət

– فَيَّيَاءُ veranda, şüşəbənd eyvan

– فَيَّيَاءُ, فَيَّيَاءُ firuzə

1. فَيَّيَاءُ, فَيَّيَاءُ 1. firuzədən düzəldilmiş;

2. firuzəyi, firuzə rəngli

– فَيَّيَاءُ = فَيَّيَاءُ, فَيَّيَاءُ

– فَيَّيَاءُ – ات. c. فَيَّيَاءُ, فَيَّيَاءُ virus; علم الفيروسات virusiologiya

– فَيَّيَاءُ virus – i (1); الأمراض الـ virus xəstəlikləri

– فَيَّيَاءُ viza

– فَيَّيَاءُ fizika; الجغرافيا ~ geofizika; الـ الذرية atom fizikası; معهد الـ النووية nüvə fizikası institutu

– دكتور فى العلوم fizika – i (i); fiziki, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru; 2. fizik

~ اميرال; فيس

فيسيولوجيا fiziologiya

I (فيس) فاش lovğalanmaq, özünü öymək, gopa basmaq

– لا كلام! ~ vitse-admiral lovğa, gopçu; xalq dil. lovğa, gopçu; özünü öymə! gopa basma!

– تصريحات ~ فاش lovğa, özünü öyən; تصريحات ~ lovğa bəyanatlar; 2. gopçu, lovğa, özünü-tərifləyən adam

– barmaq izləri

– 1) fişka (oyunlarda); 2) habelə ~ كهربائية ~ elekt. ştepsel vilkası

– 1) qovrulmuş günəbaxan və ya balqabaq tumları; 2) qarğıdalı lopası

فصل: bax

I 1) daşmaq, sahilləri aşmaq; 2) dolmuş olmaq, axmaq; habelə ~ عن جوانبه ~ yanlarından axmaq; 3) həddindən artıq dolmaq (nə ilə); sel basmaq, su basmaq; 4) qalmaq, qorunmaq; ~ ست روعة ~ tələbatdan artıq olmaq; ~ إلى خالقه ölmək, dünyasını dəyişmək; IV أفاض

1) tökmək, axıtmaq; doldurmaq; aşdırıb-daşdırmaq; 2) yanlardan axmaq; ağzınacan dolu olmaq (nə ilə); تفيض الانهار بالتماسيح ~ orada çaylar timsahlarla doludur; 3) çox geniş, təfsilatı ilə danışmaq (nə haqqında ~ فى); 1) yayılmaq; 2) genişlənmək; 3) bol şəkildə götürmək, əxz etmək

– 1) yayılma; 2) yayılma dərəcəsi; 3) genişlənmə; 4) müfəssəllik (nitqdə); ~ تفسيلاتی ilə, geniş şəkildə

– 1) axıtma, tökmə (göz yaşlarını); dolub-daşma (su ilə); 2) geniş, müfəssəl şəkildə danışma, söhbət açma (~ فى الحديث); uzunçuluq, sözcülük; 3) yönəlmə, üz qoyma, cumma (Ərəfat dağından Mina dağına üz tutan zəvvarların axını kimi); طواف qurbanın kəsildiyi gün Kəbənin ətrafını dolanma

– 1.1) yanlardan aşib-daşan; bol; həddindən artıq; 2) dolu (nə ilə); 2. c. فوائض 1) artıq, qalıq; artıqlıq, çoxluq; 2) faiz (kapitaldan)

– ağzınacan doldurulmuş (nə ilə); qırıqlardan axıb tökülən; hədsiz, həddindən artıq; bolsulu (çay haqqında)

– 1) tökmə, tökülme; ~ ماء axıb tökülən su; 2) bolluq, çoxluq; ~ ازمة ~ həddindən artıq istehsal; ~ bolluca, çoxlu; 3) səxavətlik, cömərdlik, əliaçıqlıq – daşqın, su basma, sel; çay sularının gur vaxtı

– müfəssəl, ətraflı, təfsilatı ilə, mükəmməl, tam

– ما وجد ~ من ... ~ مفيض ~ çıxış yeri, məkanı; ...! o bundan savayı başqa çıxış yolu tapmadı

I 1) فاض (فیض) ölmək

– faizlər (kapitaldan)

– c. فایضی ~ sələmçi, müamiləçi

– ölüm

c. قیاف ~ səhra

1) oyatmaq; 2) xatırlatmaq

1) səhv hesab etmək, yanlış hesab etmək; ~ رأيه ~ kiminsə fikrini səhv hesab etmək; 2) ləkələmək, iftira etmək, şər atmaq; V تَعَيَّل zəifləmək, taqətdən düşmək

– فَيَّالٌ fil çodarı, çarvadarı
 – فَيَّالٌ tib. fil azarı
 – فَيَّالٌ c. أفَيَّالٌ, zool., şahm. fil; عام الف fil ili (Məhəmməd (s.ə.) doğulduğu il); البائد الف = سنّ فَيَّالٌ = داء الف mamont; المنقرض və ya fil sümüyü; البحر ~ morj
 – فَيْلَةٌ dişi fil
 – فَيْلِيٌّ fil -i (i); filəbənzər
 villa فيلاتٌ c. فيلا
 فِلَجٌ bax: فَيْلَجَةٌ
 فلسف bax: فَيْلسُوفٌ
 فِلَقٌ bax: فَيْلَقٌ
 فِلْمٌ bax: فَيْلْمٌ
 villa – اتٌ c. فَيْلَةٌ
 فيلارمونيya فيلهارمُونِيكٌ
 في bax: (في + م) فِيمَ
 في bax: (في + ما) فِيمَا

لَمْ؟ haradan?; ؟~ من ؟؟ xalq dil. harada? haraya?
 فَيَّانٌ six, gur (bitkilər haqqında)
 فَيَّانَةٌ moment, an, zaman; الف بعد الف ara-
 بين الف والاخرى və ya da-sırada, bəzən, hərdənbir
 فَيَّانُوسٌ mif. Venera
 فَيَّانِيٌّ karbol -u (ü), ~ حامض karbol turşusu, fenol
 1. Finikiya -i (i); الفة Finikiya dili; فينيقي
 2. Finikiyalı
 فَيَّانَةٌ bax: اتٌ c. فَيَّةٌ
 فَيَّانَةٌ çox danışmaq, boşboğazlıq etmək, naqqallıq etmək
 – فَيَّانَةٌ boşboğazlıq etmə, naqqallıq etmə
 اتٌ c. فَيُولِينَةٌ skripka
 اتٌ c. فَيُونَكَّة bant

ق

ق (قَافُ) qaf (*ərəb əlifbasının iyirmi birinci hərfi; rəqəm mənası 100*)

qısal. söz. دَقَائِقُ dəqiqələr; ق.م. *qısal. söz.* قَبْلَ الْمِيلَادِ eramızdan əvvəl; ق.س. *qısal. söz.* قِرْش سُوْرِيّ Suriya piasırı (*metal pul*)

قابوق kapok (*bitki yunu*)

Bibl. Qabil (مُؤَقَّيْنُ et قَابِيلُ)

1) قَوَادِيسُ *c. قَادُوسُ* suvarma çarxının ved-rəsi; 2) *zool.* albatros

قدم bax : قَدُومٌ = قَوَادِيمُ c . قَادُومٌ

قور *bax*: قار^{۱۶}

قرّ: *bax*: قَارُورَة

1) *qarun*. *mif.* Qarun; 2) *məcaz.* varlı, zəngin (adam), “krež” (olduqca zəngin adam); لا یرضی به ولو اعطوه مال *obr.* ona nə qədər pul versələr də, o buna razı olmaz; لا یتحول عنه *obr.* ona nə qədər pul versələr də, o bundan əl çəkməz

– قَوَارِينُ c. المال ~ varlı (*adamlar*); zəngin
varidat, var-dövlət sahibləri (*magnatlar*)

قَارِينَة *dəniz. gil*

قزم *bax*: قازمە

قازۇ ۋە qazlı su

قیشانی = قاشانی

dalğıc zəngi c. قاصون

suvarma kanalında körpü c. قَاطُونُ

قوق *bax*: قاق^{١٨}

قائلة Yava hili; ذكر ~ Qvineya hili *və ya*

Qvineya istiotu

قافلى *bot. sirgən*

قافلى *bot.* gecə gözəli, gecə bənövşəsi; dəniz
xardalı (*cacile maritima*)

sincab قاقوم, قاقم

qaloş – ات. c. قالوش

قن: *bax*: قَانُونُ 1) قَوَامِيسُ *c.* قَامُوسُ okean; 2) lüğət, leksikon

قَاوَنْدُ *zool.* martin, suquzğunu

قازدارىلىمىش ەت، قۇۋۇرما qızardılmış ət, qovurma

قوش *bax*: قَاوُوشُ

قَاوُوقُ c. قَاوَاوِيْقُ baş geyimi; papaq; şapka;
şlyapa

*قَاوُونُ *topl. kantalupe (qovun növü)*; اصفر ~ sarı yemiş; شَمَام ~ yemiş

– kantalupa (yemiş) – ات. c. قاروونۃ –

kökünə قوش *bax*: قَوَاشِشُ *c*. قَاشِشُ

Bibl. Kain (müq. et قاييلُ

I قَبَّ (a/i) kəsmək, amputasiya etmək;
2) qalxmaq; قَبَّ شَعْرَ رَأْسِي tüklərim biz-biz
oldu; 3) qabağa çıxmaq, irəli çıxmaq; 4) suyun
üzünə çıxmaq; II قَبَّبَ 1) günbəz tikmək, gün-
bəz qurmaq; 2) qabarıq (nə isə) etmək;
VIII اِثْبَتَّ kəsmək, amputasiya etmək

قَبّ الدّولاب 1) başçı; 2) əsas hissə; قَبّ الميزان
təker topu, buksa; metal boru; قَبّ التّارazinin qolu

— ^{قُبُّ} *anat.* büzdüm

– yaxa, yaxalıq – ات c. قَبَّة –

– قُبَّةٌ *c. قِبَابٌ*, qübbə; günbəz; çadır;
الاسلام ~ İslamın qübbəsi (*Bəsrə kimi bəzi şə-*

hərlərin epiteti); الضريح ~ məqbərənin günbəzi; الصخرة ~ Skala günbəzi (*Qüdsdə*); الـ

və ya ~ الفلك *və ya* ~ الزرقاء *və ya* السماوية
جعل من حبة ~ *səma, göy qübbəsi*; ~ السماء

bax: حَبَّة ~ الجرس ~ zəng qülləsi; الشهادة ~
və va الزمان ~ *Bibl.* səyyar məbəd; الخاتم ~

üzüyün üstündə qiymətli daşın yerləşdiyi
ver; المجلس النيابي ~ تحت parliament daxilində.

parlament binası çərçivə
Qübbə sarayı (*Qahirədə*)

– مَقْبَبٌ 1) tağı; günbəzşəkili, qübbəşəkili;
2) qabarıq

قَبْج topl. boz kəklik

I قَبْج (u) قَبْج چirkin, eybəcər olmaq; II قَبْج

1) eybəcər, çirkin, iyrənc etmək; 2) çirkin hesab etmək; (nəyisə) iyrənc adlandırmaq; söymək, təhqir etmək (kimi على); X إِسْتَقْبَحَ 1) çirkin, eybəcər, iyrənc hesab etmək; 2) qınamaq, məzəmmət etmək; qara yaxmaq, bədnam etmək

– قَبَاحَةٌ 1) çirkinlik, eybəcərlik, zahiri eybəcərlik; 2) kobudluq; ədəbsizlik, həyasızlıq;
3) biabırçılıq; alçaqlıq

– لَكَ! çirkinlik, zahiri eybəcərlik; dan. səni yox olasan!, tfu!

– قَبِيحٌ 1) çirkin, iyrənc, eybəcər; pis, naliyiq, yaramaz; 2) kobud; ədəbsiz, həyasız;
3) sırtıq, utanmaz

– قَبِيحَةٌ c. قَبَائِحُ pis hərəkət; rəzalət, alçaqlıq
– مَقْبَحَةٌ c. مَقَابِحُ 1) (nəyinsə) pis tərəfi; pis keyfiyyət; 2) pis hərəkət

I قَبْرٌ (u) قَبْرٌ dəfn etmək, basdırmaq;
VII إِنْقَبَرَ dəfn olunmaq, basdırılmaq

– قَبْرٌ, قَبَارٌ 1) yerqulağı, kapers (kolluq);

2) kapers

– قَبْرٌ c. قُبُورٌ qəbir, məzar; الجنديّ المجهول ~ naməlum əsgərin qəbri

– قَبْرٌ topl. torağay

– قَبْرَةٌ (müq. et. 'قَبْرَةٌ') c. قَبَائِرُ torağay

– قَبْرِيَّةٌ c. اَتْ – epitafiya (məzar, başdaşı yazıları)

– مَقْبَرَةٌ c. مَقَابِرُ qəbiristanlıq, məzarlıq

قَبْرُصِي 1. Kipr (sif.); 2. c. قَبَارِصَةٌ 1) Kipr adası sakini, kiprli; 2) c. xalq dil. mis pul

I قَبَسٌ (ə) قَبَسٌ 1) bilik əldə etmək, öyrənmək (kimdən من); العلم منه ~ kimdənsə dərs

almaq; 2) götürmək (od); istifadə etmək (məs., elektrik enerjisindən); VIII إِقْتَبَسَ götürmək, iqtibas etmək; 2) əldə etmək; qazanmaq; الحمى ~ qızdırması olmaq; 3) sitat gətirmək

– إِقْتِبَاسٌ 1) götürmə, alma; 2) əldə etmə (məs., bilik); 3) sitat gətirmə; 4) əsaslanma, istinad etmə; 5) sitat, dəlil; علامة الـ dırmaq işarəsi

– إِقْتِبَاسَةٌ c. اَتْ – sitat

– قَابِسٌ el. 1) qoruyucu, tıxac; 2) şepsel çəngəli, şepsel

– قَبَسٌ mənəbə, mənşə

– قَبَسٌ köşöv; yanan kömür

– قَبَسَةٌ yanan kömür parçası

– قَبَسَةٌ 1) almaq (od); 2) yanan kömür parçası

– مَقْبَسٌ c. مَقَابِسُ el. (şepsel üçün) rozetka (divarda elektrik açarı altına vurulan dairəvi lövhəcik)

– قَبَسٌ = مَقْبَاسٌ

– قَبَسٌ = مَقْبَسٌ

– مَقْتَبَسَاتٌ c. iqtibaslar

I قَبْضٌ (i) قَبْضٌ barmaqların ucunda (nə isə) götürmək, bir çimdik (nə isə) götürmək

– قَبْضَةٌ c. قَبْضَاتٌ bir çimdik

I قَبْضٌ (i) قَبْضٌ 1) ələ götürmək, saxlamaq;

malik olmaq; على زمام الحكم ~ hakimiyətdə olmaq; على ناصية الطائرة ~ təyyarəni sərbəst idarə etmək; على طلسم العلوم ~ elmin sirlərini dərk etmək; 2) sıxmaq; يدە ~ a) əli yumruq

şəklində yummaq; b) əldə sıxmaq (nəyi على);

c) azad etmək, əldən buraxmaq (nəyi عن);

məcaz. imtina etmək (nədən عن); 3) qəbul etmək; almaq (məs., məvacib); 4) tutmaq,

həbs etmək (kimi على); 5) həmişə الصدر ~ da-

rıxdırmaq; kədərləndirmək, məyus etmək;

الأكفّ عن الدفع ~ ödənisdən imtina etmək;

البطن ~ qəbizlik yaratmaq; ~ الله روحه *və ya* o ölüb; قَبَضَ *məch.* vəfat etmək, keçinmək; II قَبَضَ 1) pul vermək, ödəmək; 2) sıxmaq, ixtisar etmək, yığmaq; ~ وجهه o, üzünü qırıqdırdı; V تَقَبَّضَ 1) azaldılmaq, yığılmaq; 2) əyilmək, dəyişmək, tanınmaz hala düşmək (*üz, sifət haqqında*); VI تَقَبَّضَ (*malla*) dəyiş-düyüş etmək, mübadilə etmək, qarşılıqlı hesablaşmaq (*alıcı mal alır, satıcı – pul*); VII إِنْقَبَضَ 1) azaldılmaq, qısaldılmaq; ~ قلبها onun ürəyi sıxıldı; 2) pozulmaq (*mədə haqqında*); 3) *həmç.* صدره ~ tutqun, məyus, dərddi olmaq; 4) alınmış, qəbul edilmiş olmaq

– 1) إِنْقَبَاضٌ yığılma, sıxılma; *iqtis.* deflyasiya; 2) *həmç.* البطن ~ qəbizlik, mədə pozuntusu; 3) *həmç.* الصدر ~ məyusluq, ruh düşkünlüyü; 4) *fiziol.* sistola

– 1) قَابِضٌ 1) tutan, saxlayan; 2) sıxan; 3) alan, qəbul edən; ~ الارواح *din.* ölüm mələyi, Əzrayıl; 4) büzüşdürücü, qamaşdırıcı, qəbizlik yaradan; 5) əzici, sıxıcı, kədərli, tutqun; 2. *tex.* tutqac; avto bir-birinə qoşulmuş iki platforma və ya kənd təsərrüfatı maşını

– 1) قَبْضٌ 1) tutulma; 2) sıxılma, yumma (*əl*); 3) qəbul edilmə, alma; ~ يوم əmək haqqının alındığı gün; 4) tutulma, həbs; ~ القي هو في حالة لا يملك *kimisə* (*kimisə*) həbs etmək; o elə bir vəziyyətdədir ki, hərəkət də edə bilmir; ~ البطن qəbizlik, mədə pozuntusu

– 1) قَبْضَايَاتٌ *c.* قَبْضَايَاتٌ *xalq dil.* dəliqanlı, qoçaq; *dan.* fırıldaqçı, kələkbaz

– 1) قَبْضَاتٌ *c.* قَبْضَاتٌ ovuc, əl içi; ~ من العملة ~ bir ovuc pul; ~ اليد yumruq; ~ يده yumruqla hədələmək; 2) qulp, sap, dəstək;

3) (*nəyəsə*) sahiblənmə, malik olma; hakiyyə; ~ القضاء o, ədalət məhkəməsinin əlindədir; ~ هو في سهم o onların əlindədir; ~ وقع اسيرا في ~ الجنود əsir götürülmək; 4) qabda ذراع معماري 1/6 *bərabər ölçü vəhidi və ya 12,5 sm*)

– 1) قَبْضَةٌ *c.* قَبْضَةٌ ovuc, əl içi

– 2) قَبْضِيَّةٌ maaş, məvacib

– 3) قَبْضِيَّةٌ məyusluq, diltxorluq (*İraq*)

– 4) قَبْضٌ, مَقْبُضٌ *c.* مَقْبُضٌ dəstək, qulp, sap;

~ البندقية ~ tufəngin qundağı

– 1) مَقْبُوضٌ alınmış, götürülmüş; 2) yaxalanmış, tutulmuş; ~ عليه həbs edilmış

– 3) مَقْبُوضَاتٌ *c.* qəbzələr

– 4) *həmç.* مُقْبِضٌ ~ qəmgin, məyus, düşkün, diltxor

قَبَطَ II قَبَطَ qasqabaq sallamaq, üz-gözünü turşutmaq

– 1) قَبْطٌ *c.* قَبْطٌ qibtilər

– 2) قَبْطِيٌّ 1. qibti (*sif.*); ~ القبة qibti dili;

2. qibti

– 3) قَبْطِيٌّ 2. قَبْطِيٌّ Misir (*parçası*)

– 4) قَبْطِيٌّ 1) plaş, çiyinlik; *həmç.* *tex.* kapot; 2) prezervativ

– 5) قَبْطِيٌّ *c.* قَبْطِيٌّ *zool.* şala cırcırma; çəyirtkə

– 6) قَبْطَانٌ *c.* قَبْطَانٌ (*gəmidə*) kapitan

قَبَعَ I قَبَعَ 1) acgözlüklə içmək, udmaq;

2) xortuldamaq (*donuz*), böyürmək, nəriləmək (*fil*); 3) çıxartmaq, qopartmaq; dartıb almaq; 4) قَبَعُ başını gizlətmək, yumrulanmaq (*kirpi*); a) evdə qalmaq;

b) gizlənmək, özünü xəlvətə vermək, sıxılmaq (*künə*); ~ في السجن həbsə salınmış, dustaq edilmiş; ~ فوق الغصن budaqda hərəkətsiz oturmaq (*quş*); V تَقَبَّعَ şlyapa qoymaq

– 1) قَبَاعٌ kirpi

قَبْلَ = قَبْلَ -

~ الاخفاء ~ عالية ~ silindir; قَبْلَ - ات ~ c. قَبْلَ - folk. sehrli papaq

قَبْلَ 1) doldurulmaq (*hava ilə, qazla*), üfürülüb şişirdilmək; 2) taxta başmaqlar geyinmək

قَبْلَ قَبْلَ taxta başmaq; قَبْلَ قَبْلَ ~ c. قَبْلَ ~ və ya قَبْلَ قَبْلَ və ya قَبْلَ قَبْلَ konki, diyircəkli konki, xizək

~ قَبْلَ şişmə, qabarma, köpmə; şiş

I قَبْلَ 1) qəbul etmək, qarşılamaq; قَبْلَ هذا لا يقبل bu şübhəsizdir; قَبْلَ هذا لا يقبل bu şəksizdir; 2) inanmaq, etibar etmək; razılaşmaq, qəbul etmək; 3) dözmək (*nəyə*), barışmaq (*nə ilə* ~ بالامر الواقع ~ baş vermiş faktla barışmaq; 4) tabe olmaq, boyun əymək (*nəyə* ~ للصل ~ cilalanmaya məruz qalmaq; قَبْلَ bölünən, bölünə bilən; قَبْلَ müalicəsi mümkün olan; قَبْلَ 1) zəmin durmaq (*kimə* ~); 2) gəlmək, çatmaq (*vaxt və s.*); قَبْلَ 2) qəbul etmək, uşağı tutmaq; II قَبْلَ 1) öpmək; ~ obr. kiminsə qarşısında alçalmaq; 2) cənub istiqamətində getmək (*qıbləyə tərəf, bax: قَبْلَ*); 3) Yuxarı Misirə yollanmaq; III قَبْلَ 1) qəbul etmək, qarşılamaq; 2) görüşmək, görüşü olmaq, qəbulu olmaq; 3) nəyə isə əks istiqamətdə dayanmaq, olmaq; kiminsə qarşısında dayanmaq; 4) uyğun olmaq, bərabərləşmək; 5) tutuşdurmaq, müqayisə etmək (*nə ilə* ~); 6) mükafatlandırmaq; ödəmək (*nə ilə* ~ بالمثل ~ eyni qaydada cavab vermək; yax ~ المعروف بالمشهور والشر بالشر ~ yaxşılığa yaxşılıqla cavab vermək, pisliyə pisliklə; IV قَبْلَ 1) qabağa çıxmaq, irəli get-

mək; 2) yaxınlaşmaq; gəlmək (*kimin yanına* ~ على); 3) girişmək, başlamaq (*nəyə* ~ على); 4) tələb irəli sürmək (*nəyə* ~ على); 5) qəbul etmək (*məs., dəvət*); 2) qəbul etmək (*məs., dəvət*); 3) razılıq əsasında işləmək; ~ nəyinsə əsası kimi nəyisə qəbul etmək; ~ Allah onun duasını qəbul etdi; 3) rast gəlmək; qarşılamaq; 4) öpüşlər almaq; VI قَبْلَ 1) üz-üzə durmaq, dayanmaq; qarşı durmaq; 2) tutuşdurulmaq, müqayisə edilmək; 3) bir-birinə tərəf gəlmək; görüşmək; VII قَبْلَ qəbul edilmiş, alınmış olmaq; VIII قَبْلَ qarşılamaq, qəbul etmək (*kimi*); X قَبْلَ 1) qəbul etmək, qarşılamaq (*qonaqları*), (*qonaqların*) qabağına getmək; 2) üzünü çevirmək (*nəyə tərəf*); ~ üzünü günəşə tərəf çevirmək; ~ yola düşmək; ~ üzünü qıbləyə çevirmək; (*qaba nə isə*) yığmaq

1) qarşılama, qəbul etmə ~ c. قَبْلَ 1) qəbul etmək (*qonaq*); قَبْلَ qəbul (*məs., səfirlikdə*); قَبْلَ qəbul otağı; قَبْلَ qəbul mərasimi; قَبْلَ qəbul günü; 2) *qram. gələcək*; قَبْلَ *qram. gələcək zaman ədatları* (ن, سوف, و); 3) *astr. qarşı durma*; قَبْلَ bədir, mehtab; قَبْلَ ~ nüməyişi; قَبْلَ və ya قَبْلَ *radio. qəbuledici*

1) qabağa çıxma; ~ o tərəfə bu tərəfə; 2) yaxınlaşma, yanaşma; 3) qəbul, görüş; 4) (*vaxtın*) gəlməsi; 5) tələbat (*nəyə* ~ على); 6) təqdir etmə, maraq göstərmə (*nəyə* ~ على); 7) uğur, xoşbəxtlik; müvəffəqiyyət, irəliləmə

– 1) qəbul edən, qarşılayan; 2) yaxınlaşmaqda olan, gələn, gələcək; الشهر الغələn ay; في الأيام və ya في الأيام yaxın gələcəkdə; 3) yol verilən; güman edilən, ehtimal edilən (nə-); 4) yararlı, faydalı (nəyə-); ~ yararlı, faydalı; ~ لا يحترق yanar, yanar; ~ لا يعمى yeməyə yararlı, yeməli; ~ لا تلهو tez alovlanan, tez yanar; للتجدد bərpa oluna bilən; للتغير dəyişən; للشفاء müalicəsi mümkün olan; للعزل dəyişilə bilən, əvəz edilə bilən; للموت ~ kövrək, davamsız, tezsınan; للموت ~ ölümə məhkum

– 1) قايلاً mamaça; mama
– 1) قابلاً qəbuledici (qazlar üçün); 2) انبار; qab

– 1) قابلية meyil, bağlılıq (nəyə-); 2) قابليyyət; ~ عدم قابليyyətsizlik, bacarıqsızlıq; ~ التأثير həssaslıq, tez təsirlənmə; ~ التجزئة parçalama qabiliyyəti; ~ الرؤية görünüş, zahiri cəhət; ~ القسمة riyaz. bölünmə; ~ للعزل dəyişmə qabiliyyəti, dəyişilmə imkanı; ~ العوم ~ üzümə qabiliyyəti; 3) istaha

– 1. قبال əksinə, tərsinə; 2. zidd, qarşı (nəyə isə)

– قبال ... qarşısında, ... qabağında, üzbəüz; ~ جلس o mənimlə üzbəüz əyləşdi

– 1) قبالə zəminlik, məsuliyyət, cavabdehlik; 2) kontrakt, müqavilə

– 1) (doğuş zamanı) uşağı tutmaq; 2) mamalıq

– əvvəl, qabaq; əvvəlcə; qədər; ... ardınca, ... dalınca; ~ الحرب müharibədən əvvəl, müharibəyə qədər; ~ شهر bir ay qabaq; ~ كل شيء ilk əvvəl, hər şeydən əvvəl,

birinci növbədə; زاد عدد العمال عن ذي قبل fəhlələrin sayı əvvəlkinə rəğmən artıb; هو في o indi əvvəlkindən də böyük təhlükədədir; ما ~ التاريخ tarixdən qabaqkı, tarixdən əvvəlki; من قبل əvvəl, qabaq, əvvəllər; ... ان və ya ...dən əvvəl (qabaq); ~ bundan əvvəl; ~ əvvəllər, keçmişdə

– ...doğru, ...tərəf, hansısa istiqamətdə; ~ من قبل o mənə borcludur; ~ مACHUL növdə agents-i göstərmək üçün işlədilən ön qoşma; ~ من قبل البيت ev dülgər tərəfindən tikilib; ~ المرسوم من قبل الحكومة qərar hökumət tərəfindən çıxarılıb

– 1) başlanğıc, əvvəl; 2) improvizasiya; 3) tib. çəprik, çəpərgözlük

– güc, taqət; ~ له o, ... iqtidarında deyil, o edə bilməz

– qabaq, ön, üz tərəf; ön hissə; ~ من qabaqdan, qabaq tərəfdən

– ~ الحياة ~ hərf: həyat öpüşü (batan adamı bouche a bouche üsulu ilə diriltmək)

– 1) قبلə; مەkkə və Qüds; ~ الاولى birinci qiblə (Qüds); 2) taxta, divar oyuğu; 3) cənub; 4) obr. cəzbətmə mərkəzi; ~ واصلت هذه المدينة ~ bütün insanların diqqəti bu şəhərə yönəlmişdi; ~ ولم تصبح له onun nəyinsə yolunda əlləşməsi üçün heç bir şeyi qalmayıb; ~ انظار العلماء o, alimlərin diqqət mərkəzinə çevrildi; ~ اهل müsəlmanlar

– ~ قنوبي cənubi; ~ نەدەنسە cənuba tərəf; ~ الوجه Yuxarı Misir

– قنوبي = قنوبي

– قنوبي tayfa quruluşu

– 1) qəbul etmə, güman, ehtimal (*nəyin*), razılıq (*nə ilə*), razılaşma; 2) qəbul; 3) həvəs, qabiliyyət; التجزئة bölünməyən, parçalana bilməyən, القسمə bölünməz, bütöv

– ... من ~ növ, çeşid, qisim, qəbil; kimi, ... oxşar; من هذا ~ təxminən belə, buna oxşar; bu tərəfdən; وليس من ~ المصادفة ... təsadüfi deyildir ki, ...

– لا يفرق بين (nə isə) əvvəldə gələn; o, əməlli-başlı axmaqdır

– c. قَبِيلٌ zamin, zəmanətçi, zamin duran

– ... dan² ~ ... dan¹ bir az əvvəl; bir az əvvəl, qabaq

– c. قَبَائِلُ tayfa, qövm

– (-i) قَبِيلِي tayfa

– bir-birinə əks istiqamətdə duran; qarşı; qarşılayan; qarşından gələn; اقتراح qarşılıqlı təklif

– 1. مُسْتَقْبَلٌ gələcək; 2. 1) gələcək, gələn; الـ هو لهم gözəl gələcək; (الافضل) gələcək onlara məxsusdur; 2) gram. gələcək zaman

– 1. مُسْتَقْبَلٌ qəbul edən, qarşılayan; 2. qəbul edici (şəxs)

– مُسْتَقْبَلِي gələcəklə bağlı, gələcəyə aid, gələn; شعراء مستقبلون gələcək şairlər

– مُسْتَقْبَلِيَّة futurizm

– 1. مُقَابِلٌ (*nəyə isə*) əks istiqamətdə olan, duran; əks, zidd; qarşı-qarşıya; 2) qarşılıqlı, müqabil; ... في ~ qarşılıqlı təklif; nisbətən, ... müqayisədə; ... قيمة المستورد منها ... idxalın qiyməti keçən ildəki ... müqayisədə ...; 2. ekvivalent; əvəz; ... في ~ əvəzində; بالـ əvəzinə, ona

müqabil, ona zidd; ~ (من غير) pulsuz, həvayı, müftə; ~ شيء nəyinsə müqabilində

– 1) مُقَابَلَةٌ tutuşdurulma; müqayisə edilmə; 2) görüş, qəbul, (rəsmi) qəbul; بالمثل ~ dip. (siyasi) təzyiq tədbirləri; على أساس الـ ~ ذلك qarşılıqlı anlaşıma şəraitində; onun əvəzinə, onun müqabilində; 4) astr. qarşı durma; 5) riyaz. tənlik; علم جبر والـ ~ cəbr; 6) ədəb. antiteza; bir-birinə zidd məfhum və surətlərin lazımı qaydada sıralanması

– مُقْبِلٌ yaxınlaşmaqda olan, qarşıdakı, gələcək; في الاسبوع gələn həftə

– c. مُقْبَلَاتٌ iştaha artıran yeməklər, qəlyanaltılar; التوابل cürbəcür (müxtəlif) ədvlər və qəlyanaltılar

– 1) مُقْبُولٌ qəbul edilən, bəyənilən; 2) münasib, məqbul; mümkün olan; ~ əlverməz, qeyri-məqbul, qənaətbəxş olmayan; عرف الـ من صيغة qəbul edilən forma; ~ المرود nəyi qəbul edib, nəyi rədd etməyi bilmək; 3) xoşagələn; gözəl; 4) kafi (məktəbdə verilən qiymət); ~ تأليف اعتيادي assonans, ahəng, səs uyğunluğu; ~ عذر üzürlü səbəb

– مُقْبُولِيَّة qəbul oluna bilmə; ~ edilə bilməmə

– مُقْبِلٌ : العمر ~ ömrün ən gözəl dövrü, çiçəklənmə dövrü

– 1) قَبْنٌ II (tərzidə) çəkmə; 2) əl ilə ağırlığı yoxlamaq

– قَبَانٌ yaylı əl tərəzisi, onkiloluq tərəzi; şəhər tərəzisi; ~ حمار və ya zool. məryəmquurdu; adi danadı

– 1) قَبَانَةٌ tərəzidə çəkilmə; tərəziçi, qapançı; 2) tərəzidə çəkilmə üçün ödənilən pul

– ميزان الـ قَبَانِيَّة tərəziçi; qapançı; ميزان الـ tərəzi

I 1 قُبُو (u) günbəz şəklində dam düzəltmək; 2) əymək, bilmək, qatlamaq

– قُبَا *xalq dil.* qaba, kobud

– قُبَاء c. أَفْيِيَّة 1) üst geyimi; 2) kaf-tan, xalat; مَسْأَلُ أَنْ السَّمَاءَ لَا تَغْطِي بِأَلْ geol. göyün üzünü kaftanla örtmək olmaz

– قُبَاء məsafə, interval, ara

– قُبُو c. أَفْيِيَّة 1) qübbə, tağtavan; 2) tağlı zir-zəmi; التَّحْشِيشِ ~ tiryəxana; 3) həbsxana divarı

– قُبُو c. قُبُوَاتْ kiçik günbəz, qübbə; geol. yeraltı boşluq

– قُبُوَاتْ c. قُبُوَاتْ 1) kapitan (*gəmi*); 2) həmç. ~ liman rəisi

– قُبُوَاتِيَّة liman rəisi vəzifəsi

(قُبِي) II قُبِي günbəzli (*nə isə*) tikmək

– قُبِي tağlı

I قُت (ə) 1) yalan danışmaq; yalan izah etmək; 2) əhəmiyyətini azaltmaq; II قُت 1) yığmaq, toplamaq; 2) dərz bağlamaq, dəstə bağlamaq; VIII إقْتَت kökündən dartıb çıxartmaq

– قُت *xalq dil.* küləş, saman; saplaq, gövdə

– قُت böhtançı, yalançı, iftiraçı

– قُت uzun xiyar

قُت c. أَقْتَاب 1. (yük üçün) yəhər; 2. 1) qoz, donqar; 2) güvən, hürgüc; ~ نو və ya ~ ابو donqar, donqar

قُت دون ذلك خُط! *bot.* traqakant; مَسْأَلُ مَا جَنَى مِنْ وَرَاءَ ذَلِكَ! bunu etmək çox çətinidir!; شَوْكُ الْ onun üçün bu, pis şeylərlə nəticələndi

I قُت (i, u) قُت xəsislik etmək, simiclik etmək; pul verməmək (*mas.*, *ailəyə*); II قُت simiclik etmək, həddindən artıq qənaət etmək; IV أَقُت kasıb olmaq

– قُت 1) simiclik, xəsislik, həddindən artıq qənaət; 2) kasıblıq, yoxsulluq, azlıq

– قَاتِر xəsis, simic

– قَاتِر (*qızardılmış ət*) iyi

– قَاتِر iribaşlı mıx, mismar

– قَاتِر yoxsullaşmış, kasıblaşmış; yoxsul, kasıb

– قَاتِر xəsis, simic

I قُت (u) قُت öldürmək, məhv etmək, yox etmək; edam etmək; ~ نفسه ~ intihar etmək; ~ الجوع ~ acından ölmək; ~ الوجع ~ ağrını yüngülləşdirmək; ~ الخمرة ~ şəraba (*su*) qatmaq; ~ الوقت ~ vaxt öldürmək; ~ الحر ~ ona çox isti oldu; ~ تَفْصِيلَاتُ ilə, təfərrüatı ilə öyrənmək, araşdırmaq; II قُت 1) kütləvi sürətdə öldürmək; 2) qırğın törətmək; III قَاتِل 1) döyüşmək, çarpışmaq, müharibə aparmaq; 2) dalaşmaq, savaşımaq; قَاتِلُ اللَّهِ مَا أَذْبَقَاتِهِ Allah onu öldürsün, necə də gözəl danışır! (*tərif*); V قُت 1) yırğalana-yırğalana getmək (*qadın haqqında məsələ*); 2) (*nəyinsə*) həlli üçün əlindən gələni etmək; VI قَاتِل bir-biri ilə mübarizə aparmaq; dalaşmaq (*nəyə görə*); birlikdə döyüşmək; VIII إقْتِل vuruşmaq, döyüşmək, çarpışmaq; X إِسْتَقْتِل öz həyatının qədrini bilməmək; qədərsiz fədakarlıq göstərmək

– قَاتِل hamının məhv edilməsi; ~ جماعي kütləvi qırğın

– قَاتِل 1) öldürən; ~ الحشرات ~ insektisid; 2) öldürücü, zərərli; ölümcül, məhvədic; ضَرْبَةُ قَاتِل ölümcül zərbə; 2. c. قَاتِل qatil

– قَاتِل = قَاتِل

– قَاتِل ölümcül, məhvədic; ضَرْبَةُ قَاتِل ölümcül zərbə

– قَاتِل öldürücü, tələfədic, məhvədic

– قَاتِل döyüş, vuruş

- قَتَلَ ölüm; qətl; edam; (نفسه) ~ inti-har; قَتَلَ قَتْلًا *məch.* o öldürülmüşdü
 – قَتَلَ *c.* أَقَاتَل قَاتِي dushman
 – قَتَلَ ölüm hadisəsi
 – قَتَلَ ölüm tərz-i
 – قَتَلَ öldürücü, məhvəddici, ölümcül
 – قَتَلَ *c.* قَتْلَى 1. ölən, öldürülmüş; həlak olmuş; 2. (*cinayətin*) qurbanı; قَتَلَ o, adam öldürüb
 – قَتَلَ özünə yazığı gəlməyən, fədakarlıqla döyüşən, canından keçən, fədakar, çox qoçaq
 – قَتَلَ 1. döyüşən, mübarizə aparan; 2. dö-yüşdə iştirak edən, döyüşçü, əsgər
 – قَتَلَ *c.* أَقَاتَل – döyüş, dava, vuruşma
 – قَتَلَ *c.* أَقَاتَل – qırıcı təyyarə
 – قَتَلَ döyüş meydanı
 – قَتَلَ *c.* مَقَاتِل 1) qətl, ölüm; 2) bədəndə ölümcül yaralanan yer, hissə; أصاب مَقَاتِل ölümcül zərbə endirmək
 – قَتَلَ təcrübəli, səriştəli
 – قَتَلَ qanlı döyüş, qırğın
 – قَتَلَ 1. öldürülən; 2. qurban
 I قَتَلَ (*u*) قَاتَلَ qalxmaq (*toz, duman və s. haqqında*); II قَتَلَ qara etmək, qaraltmaq; qaranlıqlaşdırmaq; IX قَتَلَ tünd rəngdə, qara rəngdə olmaq
 – قَتَلَ tünd, tutqun; qara; ~ كُود kömür kimi qara, qapqara, şəvə kimi; ~ ظَلَام qatı zülmət, qatı qaranlıq
 – قَتَلَ قَاتَم, قَاتَم, قَاتَم
 – قَتَلَ = قَاتَم, قَاتَم
 I قَتَلَ (*ə/u*) قَاتَلَ çıxartmaq, dartıb çıxartmaq, kökündən çıxartmaq, qazıb çıxartmaq; VIII قَتَلَ = I
 – قَتَلَ *topl.* uzun xiyar

- قَتَلَ *c.* أَقَاتَل – uzun xiyar
 – قَتَلَ bostan, dirrik; xiyar əkilən sahə
 قَتَلَ *c.* قَاتَط *tib.* kateter
 I قَتَلَ (*ə/u*) قَاتَم, قَاتَم 1) əsil olmaq, təmiz olmaq; cins olmaq, safqanlı olmaq; 2) öskürmək
 – قَتَلَ *c.* أَقَاتَم əsil, xalis, təmiz; cins, safqanlı
 – قَتَلَ öskürək
 – قَتَلَ *bax:* قَاتَم
 I قَتَلَ (*u*) قَاتَم 1) özünü əxlaqsız aparmaq; 2) öskürmək (*dəvə, at haqqında*)
 – قَتَلَ *c.* قَاتَم əxlaqsız qadın, fahişə
 I قَتَلَ (*u*) قَاتَم qasımaq, qazıyıb təmizləmək, təmizləmək; قَاتَم (*ə*) قَاتَم yağışsız, quraq (*il haqqında*); المطر ~ yağış olmadı; II قَاتَم 1) təmizləmək, qasımaq, qazıyıb təmizləmək; 2) tozlamaq (*bitki*); IV قَاتَم = قَاتَم
 – قَاتَم¹ yağışsız, quraq
 – قَاتَم² *c.* قَاتَم buldozer
 – قَاتَم¹ quraqlıq, yağışsızlıq; كَاتَم مطر بعد *masəl.* quraqlıqdan sonra yağan yağış kimi;
 2) aclıq
 – قَاتَم *xüs. ad* Qahtan (*cənubi ərəblərin əcdadı*); ~ بنو cənubi ərəblər; ~ لغة cənubi ərəb dili
 – قَاتَم aclıq çəkən, ac; yeməkdən doymayan, acgöz
 – قَاتَم cənubi ərəblərin təmsilçisi, nümayəndəsi
 I قَاتَم (*ə*) قَاتَم 1) başından vurmaq; 2) içib boşaltmaq, bir nəfəsə içmək; 3) yuyub aparmaq, özü ilə aparmaq (*sel, axın haqqında*)
 – قَاتَم *c.* قَاتَم güclü axın, sel
 – قَاتَم (*ə*) قَاتَم 1) xurma salxımı olan budaq;
 2) kobud, qaba insan; qanmaz, tərbiyəsiz

– كَلَّلَ قَحْفَةً , أَقْحَفُ , قُحُوفٌ c. قَحْفٌ – sümüyü (8 sümükdən biri)

I قَحْلٌ (ə) qurumaq; IV أَقْحَلٌ qurutmaq, qurquru etmək; boş, quru, cansız olmaq; V تَقَحَّلَ = I

– قَحْلٌ quru, qurumuş; susuz; barsız; səmərəsiz; sonsuz

– قَحْلٌ quruluq; susuzluq; sonsuzluq; məhsulsuzluq

– قَحْلٌ q. qurumuş, quru; ~ اَرْض məhsulsuz, qüvvətsiz torpaq

– قَحْلٌ = قُحُولَةٌ

I قَحْمٌ (u) qətiyyətlə hərəkət etmək, cəsarətlə irəli atılmaq; hücum etmək, cummaq; II قَحْمٌ atılmağa, hücum etməyə məcbur etmək; (ati) cəsarətlə buraxmaq; IV أَقْحَمَ 1) içəri salmaq, daxil etmək, gətirmək (nəyisə harasa (على, في), çəkib gətirmək, dartmaq; sövq etmək (nəyə (في); qoşmaq, əlavə etmək, daxil etmək; bağlamaq, dolamaq (nəyi kimə (على); zorla boynuna qoymaq; ... burnunu soxmaq; V تَقَحَّمَ cəsarətlə irəli atılmaq (hara (في); VIII إقْحَمَ 1) (nəyinsə, kiminsə üzərinə) cəsarətlə atılmaq; (nəyəsə, kiməsə) ehtiyatsız şəkildə hücum etmək; 2) (maneələri) öhdəsindən gəlmək, götürmək; (nəyinsə) həyat üçün təhlükəli bir şəkildə baş verməsi, dağılmaq, dəşilmək; hər b. vuruşa-vuruşa keçmək, həmlələr etmək; hər b. təhlükəyə üstün gəlmək, təhlükədən qorxmamaq; ~ الجَوَّ av. səmanı fəth etmək; (الحجرة) ~ الدار (evə, otağa) zorla daxil olmaq, soxulmaq; ~ العقابيات maneələri dəf etmək; 3) qırmaq, sındırmaq; ~ ابواب الغرفة ~ abvabı sındırmaq; ~ ابواب مفتوحة obr. aydın olan bir şeyi isbat etməyə çalışmaq; 4) nif-

rət etmək; تَقَحَّمَهُ العَيْن (kiməsə) nifrətlə baxmaq

– إقْحَامٌ 1) cəsarət, qorxmazlıq, qoçaqlıq; 2) hücum, həmlə; 3) kəskinlik, şiddətlik; ehtiyatsızlıq, tədbirsizlik; düşüncəsizlik

– قَحْمَةٌ c. قَحْمٌ təhlükəli iş, qorxulu təşəbbüs; çətinlik

– مِقْحَامٌ c. مَقَاحِيْمٌ cəsur, cürətli, qorxubilməz

– مَقْحَمَاتٌ c. daxil edilmiş elementlər, əlavələr

وقح bax: قَحَّةٌ

أَقْحَانٌ c. أَقْحَانٌ topl. 1) həmç. اصفر ~ çobanyastığı; 2) qızçıyəyi; 3) xrizantema, payızgülü

قَدْ (keçmiş zaman əv.) 1) həmç. ~ və ya ~ artırq; 2) (indiki-gələcək zamanla işlətdikdə) hərdən, yəqin, ola bilər (ki), ehtimal (ki); bir qədər, qismən, bir balaca; ~ يتأخر هذا ~ bu iş bir qədər yubanır

I قَدْ (ə/u) 1) kəsmək, doğramaq; (zolaq) kəsmək; yonmaq (mərmərdən); 2) qazıb çıxartmaq, dartmaq, qoparmaq; ~ الدنيا a) dünyanı gəzmək; b) təcrübəli olmaq; II قَدَّ 1) doğramaq, dilim-dilim, fal-fal, uzun-uzun doğramaq, kəsmək; 2) qurutmaq, konservləşdirmək (ət, balıq); V تَقَدَّدَ 1) dilim-dilim doğranmış olmaq; 2) cırılmış olmaq; 3) qurumaq; VII إقْدَّ tikə-tikə, cırıq-cırıq edilmiş, qırılmış, cırılmış olmaq; VIII إقْدَّ fal-fal, dilim-dilim doğramaq

– قَدْ c. قُدُودٌ 1) bədən, qamət, bel 2) ölçü, əndazə; say, miqdar; ~ على eyni ölçüdə, nəyəsə bərabər; قَدْ nə qədər, nə dərəcədə – ~ xalq dil. ölçü, miqdar; ~ على قد لحافك məsəl. ayağını yorğanına görə

uzat; ? قد ايش *və ya* ? *xalq dil.* nə qədər?
 هَه *xalq dil.* onun kimi

– قَدَّ *həmç.* قَدَّ *treska (balıq)*

– قَدَّ *c.* قَدَّ *qayış, kəmər, toqqa*

– قَدَّ *c.* قَدَّ 1) *qayış, kəmər; 2) planka, taxta parçası; tib. şına; xətkəş; 3) dilim, fal, tikə, parça; 4) müxtəlif əqidəli insanların qrupu; 5) marşrut, istiqamət*

– حصل بشقّ *tikə-tikə qurudulmuş ət; büyük çətinliklərlə çörək pulu qazanmaq*

– قَدَّ *qurudulmuş; اللحم السة* *ət konserv-ləri; ~ (عيش) خبز* *qızardılmış çörək tikələri*

– قَدَّ *c.* قَدَّ *ət və ya balıq konservləri*

I قَدَّ *(ə)* 1) çıxartmaq, sındırmaq; ست *عيناه الشرر məcaz. gözlərindən od çıxırdı; ~ زند فکره obr. fikrini cəmləşdirmək; 2) bədnam etmək, məzəmmət etmək, qınamaq, rüsvay etmək, pisləmək (kimi في); mahiyyətini azaltmaq, ləyaqətini alçaltmaq (nəyin-kimin في); 3) zədələmək, yemək (qurd); 4) yandırmaq, alışdırmaq; ~ السمن* *yağ əritmək (tavada); VII إقْدَحَ çıxmaq (məs., qığıl cim haqqında); VIII إقْدَحَ çıxartmaq (od, alov, qığıl cim); ~ الامر obr. götür-qoy etmək, ətraflı düşünmək*

– قَدَّ 1. od, qığıl cim; قصة *obr. insanda maraq oyadan hekayə; 2. alətin vurucu (baş) hissəsi*

– قَدَّ *c.* قَدَّ *ağacovan (böcək)*

– قَدَّ 1. od, qığıl cim çıxaran; 2. çaxmaq; çaxmaq daşı

– قَدَّ 1) – ات *c.* قَدَّ *(tüfəngin) çaxmaq daşı*

– قَدَّ *söyüş, rüsvay etmək, ləkələmə*

– قَدَّ *c.* قَدَّ 1) stəkan; 2) qədər, piyalə; 3) qədər ($1/96$ *ardebaya bərabər ölçü və-*

*hidi və ya 2,0625 l); نصف ال nisfəl-qadah ($1/2$ *qədəhə bərabər olan həcm vahidi və ya 1,0312 l)**

– قَدَّ 1) ox (*oyun üçün*); ضرب

ال *oxla fala baxmaq; 2) uduş payı; ال* *uduşun ən böyük hissəsi; birinci yer, birinci mükafat; ال* *صاحب ال* *və ya ال* *birincilik qazanan, birinci yerin sahibi; ال* *bu işdə rəhbər rolunu oynayır*

– قَدَّ *yağda qovrulmuş sarımsaq (ədva)*

– قَدَّ *bot. kasacığ*

– قَدَّ *çaxmaq daşı*

I قَدَّ *(i)* قَدَّ *gücü olmaq, bacarmaq, iqtidarında olmaq (nə isə etməyə)* *على obr. o hər şeydən yaxşı baş çıxarır; II قَدَّ 1) hesablamaq, müəyyənləşdirmək; ölçünü müəyyənləşdirmək; məbləği göstərmək; 2) qiymətləndirmək; haqq qazandırmaq, haqlı hesab etmək; لا يُقَدَّر* *qiyətsiz; ~ حق قدره* *kimisə lazımınca qiyətləndirmək; ~ الضرائب* *verginin miqdarını müəyyənləşdirmək; 3) təin etmək, hökm vermək (kimə ل, nə); 4) ehtimal etmək, fikirləşmək, nəzərdə tutmaq, mülahizələr yürütmək; 5) hazırlamaq, yaratmaq (ictimai rəy); 6) qabaqcadan müəyyənləşdirmək, təyin etmək (tale); ... قَدَّ له ان məch. onun alınına yazılıb ki, ...; qismətinə düşüb ki, ...; لا ~ الله! olacağı çarə yoxdur!; ~ الله! Allah eləməsin!, Allah qorusun!; IV قَدَّ 1) qabaqcadan müəyyən etmək, mülahizə yürütmək; 2) (kiminsə) qabiliyyətini inkişaf etdirmək; 3) güc vermək, imkan vermək (kimə nə üçün); V قَدَّ *qiymətləndirilmək, qiymət qoyulmaq; müəyyənləşdiril-**

mək; VIII إقْتَدَرَ bacarmaq, iqtidarında olmaq; VIII إقْتَدَرَ ~ güc toplamaq, güclənmək

– 1) إقْتَدَارٌ güc, iqtidar; 2) bacarıq, qabiliyyət; 3) var-dövlət ~ məharətlə, ustalıqla; 4) daha güclü; daha qüvvətli; daha bacarıqlı, daha qabiliyyətli

– 1) تَقْدِيرٌ c. smeta hesablama, ölçünü müəyyənləşdirmə; 2) etiraf etmə (qədr-qiyəti, xidmətləri və s.); qiyət; 3) onun xidmətləri müqabilində; 4) şərəti qiyətləndirmə; 5) ehtimal, fərziyyə; 6) güman; 7) təqribən; 8) qram. söz sırası; 9) lingv. ellips, sözlərin buraxılması; 10) ən azı

– تَقْدِيرَاتٌ c. smeta

– 1) تَقْدِيرٌ qiyət -i (-i); 2) xidmətə görə mükafatlandırma

– 1) قَادِرٌ güclü, qüdrətli; 2) bacarıqlı (nəyə); 3) yararlı; 4) gücsüz; 5) bacarıqsız; 6) sanki səhrə kimi

– 1) قَدَرٌ c. miqdar, məbləğ, ölçü, həcm; 2) dərəcə; 3) qiyət, məziyyət; 4) əndazə; 5) قَدَرٌ və قَدْرٌ ~ onun ölçüsündə; 6) على ~ onun ölçüsündə; 7) ayağını yorğanına görə uzatmaq; 8) qabaqcadan müəyyən etmə; 9) سورة Quran. “Qədr” sürəsi (97); 10) لَيْلَةُ Quran. Qədr gecəsi (Ramazan ayının 27-ci gecəsi); 11) على ~ ehtiyac (tələbat) olduqca; 12) الطاقة ~ imkan; 13) قَدْرٌ imkan; 14) قَدْرٌ ~ imkan; 15) قَدْرٌ ~ imkan; 16) قَدْرٌ ~ imkan; 17) قَدْرٌ ~ imkan; 18) قَدْرٌ ~ imkan; 19) قَدْرٌ ~ imkan; 20) قَدْرٌ ~ imkan; 21) قَدْرٌ ~ imkan; 22) قَدْرٌ ~ imkan; 23) قَدْرٌ ~ imkan; 24) قَدْرٌ ~ imkan; 25) قَدْرٌ ~ imkan; 26) قَدْرٌ ~ imkan; 27) قَدْرٌ ~ imkan; 28) قَدْرٌ ~ imkan; 29) قَدْرٌ ~ imkan; 30) قَدْرٌ ~ imkan; 31) قَدْرٌ ~ imkan; 32) قَدْرٌ ~ imkan; 33) قَدْرٌ ~ imkan; 34) قَدْرٌ ~ imkan; 35) قَدْرٌ ~ imkan; 36) قَدْرٌ ~ imkan; 37) قَدْرٌ ~ imkan; 38) قَدْرٌ ~ imkan; 39) قَدْرٌ ~ imkan; 40) قَدْرٌ ~ imkan; 41) قَدْرٌ ~ imkan; 42) قَدْرٌ ~ imkan; 43) قَدْرٌ ~ imkan; 44) قَدْرٌ ~ imkan; 45) قَدْرٌ ~ imkan; 46) قَدْرٌ ~ imkan; 47) قَدْرٌ ~ imkan; 48) قَدْرٌ ~ imkan; 49) قَدْرٌ ~ imkan; 50) قَدْرٌ ~ imkan; 51) قَدْرٌ ~ imkan; 52) قَدْرٌ ~ imkan; 53) قَدْرٌ ~ imkan; 54) قَدْرٌ ~ imkan; 55) قَدْرٌ ~ imkan; 56) قَدْرٌ ~ imkan; 57) قَدْرٌ ~ imkan; 58) قَدْرٌ ~ imkan; 59) قَدْرٌ ~ imkan; 60) قَدْرٌ ~ imkan; 61) قَدْرٌ ~ imkan; 62) قَدْرٌ ~ imkan; 63) قَدْرٌ ~ imkan; 64) قَدْرٌ ~ imkan; 65) قَدْرٌ ~ imkan; 66) قَدْرٌ ~ imkan; 67) قَدْرٌ ~ imkan; 68) قَدْرٌ ~ imkan; 69) قَدْرٌ ~ imkan; 70) قَدْرٌ ~ imkan; 71) قَدْرٌ ~ imkan; 72) قَدْرٌ ~ imkan; 73) قَدْرٌ ~ imkan; 74) قَدْرٌ ~ imkan; 75) قَدْرٌ ~ imkan; 76) قَدْرٌ ~ imkan; 77) قَدْرٌ ~ imkan; 78) قَدْرٌ ~ imkan; 79) قَدْرٌ ~ imkan; 80) قَدْرٌ ~ imkan; 81) قَدْرٌ ~ imkan; 82) قَدْرٌ ~ imkan; 83) قَدْرٌ ~ imkan; 84) قَدْرٌ ~ imkan; 85) قَدْرٌ ~ imkan; 86) قَدْرٌ ~ imkan; 87) قَدْرٌ ~ imkan; 88) قَدْرٌ ~ imkan; 89) قَدْرٌ ~ imkan; 90) قَدْرٌ ~ imkan; 91) قَدْرٌ ~ imkan; 92) قَدْرٌ ~ imkan; 93) قَدْرٌ ~ imkan; 94) قَدْرٌ ~ imkan; 95) قَدْرٌ ~ imkan; 96) قَدْرٌ ~ imkan; 97) قَدْرٌ ~ imkan; 98) قَدْرٌ ~ imkan; 99) قَدْرٌ ~ imkan; 100) قَدْرٌ ~ imkan

– 1) قَدَرٌ c. tale, alın yazısı, qədər; 2) بالقضاء və ya القضاء təsadüfən, kortəbii olaraq; 3) taleyin hökmü ilə; 4) fata- lizm

– 1) قَدَرٌ k. q. qazan, qazança, küpə

– 2) قَدَرٌ c. qazança, küpə; səhəng, bardaq

– 3) قَدَرٌ kiçik bardaq

– 4) قَدَرٌ c. 1) güc, qüdrət, qüvvə; 2) zavodun gücü; 3) bacarıq; 4) iş

– 5) iş bacarığı, əmək qabiliyyəti; 6) عدم ~ əmək qabiliyyətini itirmə, əlillik; 7) ~ الدولة على ~ dövlət qabiliyyəti; 8) ~ دفاعية ~ müdafiə qabiliyyəti, müdafiə bacarığı; 9) ~ قتالية ~ döyüş qabiliyyəti, döyüş qabiliyyəti; 10) ~ الشرائية ~ alıcılıq qabiliyyəti

– 1) قَدَرِيٌّ c. tar. qədəri (İslamda insanın iradi azadlığını müdafiə edən cərəyanın tərəfdarı); 2) fəls. determinist

– 3) قَدَرِيٌّ a) tar. qədəri (İslamda insanın iradi azadlığını müdafiə edən cərəyan; miq. et. al-jəbriyyə); b) fəls. determinizm

– 1) قَدِيرٌ güclü, qüvvətli, hər şeyə qadir, əzəmətli (Allah haqqında); 2) bacarıqlı

– 1) مُقَدَّرٌ güclü, qüdrətli; 2) bacarıqlı, qabiliyyətli; 3) ~ əmək qabiliyyəti olan; 4) dövlətli, varlı, əsaslı

– 1) مِقْدَارٌ c. ölçü, say; 2) bir saata yaxın; 3) bu, lən yəzər ~ zərər qədər belə ... təsir etməyəcək; 4) ri-yaz. kəmiyyət, miqdar; 5) a) elə o qədər; necə ki ...; elə bu ölçüdə, hansı ki, ...; b) nə qədər ki, ...; 6) bu dərəcədə

– 1) مُقَدَّرٌ müəyyən edən, təyin edən; qiy-mətləndirən; 2) ~ المسافة ~ məsafə ölçən; 3. qiy-mət qoyan, qiymət təyin edən

– مُقَدَّرٌ 1) müəyyən; qiymətləndirilən; 2) nəzərdə tutulan; güman edilən; 3) qabaqcadan müəyyən edilmiş, qabaqcadan həll edilmiş; مُقَدَّرٌ التَّسْديقُ edilmiş (*şərtləşdirilmiş*) rəqəm; ... من الله أن... odur ki, ...

– مُقَدَّرَاتٌ c. dəyərlər; الأمانة ~ xalqın sərvəti
– مُقَدَّرَةٌ, مُقَدَّرَةٌ, مُقَدَّرَةٌ 1) güc; 2) say (*qoşun, ordu*); 3) bacarıq, qabiliyyət; الدولة على الدفاع ~ ölkənin müdafiə qabiliyyəti; ~ sərvət, var-dövlət

– مُقَدَّرٌ 1. 1) irəlidən müəyyən edilmiş, əvvəlcədən yönəldilmiş; 2) mümkün, ola bilən; ... كان في ~ه أن... idir; ... ليس في ~ه أحد أن... heç kim bacarmaz; heç kim iqtidarında deyil; 2. c. مُقَادِيرٌ 1. tale, müqəddərat; 2. bəxt, qismət

I قُدُسٌ (u) müqəddəs olmaq, pak olmaq; II قُدُسٌ 1) müqəddəs hesab etmək, pak hesab etmək; *din.* kilsə tərəfindən övliyələr sırasına keçirilmə; 2) həsr etmək; agah etmək; ithaf etmək; 3) təqdis etmək; əziz tutmaq; günahlardan təmizləmək; 4) ibadət etmək; ~ qəbri nurla dolsun! (*rəhmətə gedən dindar üçün deyilən sözlər*); V تَقْدُسٌ 1) müqəddəs hesab olunmaq; 2) günahlardan təmizlənmək; təqdis edilmək; əziz tutulmaq

– تَقْدِيسٌ 1) pərəstiş, sitayiş; ibadət; 2) həsr etmə, agah etmə; ithaf etmə; 3) əziz tutma, müqəddəs sayma

– قُدُوسٌ *bax: əlifba sırası ilə*

– قُدَاسٌ c. قُدَاسَاتٌ, قُدَاسَاتٌ obednya, messa (*xristianlarda ibadət adları*); ~ المَيِّتِ ~ ölənin adamın üzərində oxunan dua, panixida

– قُدَاسَةٌ 1) müqəddəslik, paklıq; 2) ruhani zati-müqəddəsləri (*xristian dinində dindarlara yüksək titulu*); صاحب البيتريك zati-müqəddəsləri patriarx; المطران ~ zati-keşişləri mitropolit; البابا ~ zati-müqəddəsləri Papa (*Roma*)

– قُدُسٌ müqəddəslik, paklıq, qüsurusuzluq; ~ القدس 1) ən əziz; 2) ən məxfi; ~ كِلْس. cübbə (*ibadət zamanı ruhanilərin geydiyi üst geyimi*); ~ Qüds şəhəri

– رُوحٌ ~ müqəddəslik, paklıq; ~ روح a) ruhulqüds (*xristianlarda*); b) Cəbrayıl (*müsəlmanlarda*)

– قُدُسِيَّةٌ müqəddəslik

– قُدُوسٌ müqəddəs, ən müqəddəs

– قُدَيْسٌ bəzi müqəddəs adamların adları (*pravoslavlarda*)

– مُقَدَّسٌ müqəddəs, pak

– مُقَدَّسٌ c. 1) müqəddəs yer, ziyarət-gah; məbəd, ibadət-gah; ~ البيت Qüds şəhəri

– مُقَدَّسٌ c. 1. müqəddəs, pak, toxunulmaz; ~ الكتاب *kils.* müqəddəs kitabə (*dini kitablar*); ~ السر *kils.* dini ayin, dini mərasim; ~ الأرض Fələstin (*hərf. "müqəddəs torpaq"*); ~ الأراضي Məkkə və Mədinə şəhəri (*hərf. "müqəddəs torpaqlar"*); ~ البيت Qüds şəhəri; 2. c. اَتٌ – (*dini*) müqəddəs yerlər

– مُقَدَّسٌ Qüds şəhərini ziyarət edən zəvvar

I قُدْعٌ (ə) tutmaq, saxlamaq (*nədən*), dayandırmaq, qabağını almaq (*nəyin* عن)

I قُدْفٌ (i) tullamaq, tolaqlamaq; 2) avar çəkmək, kürək çəkmək; II قُدْفٌ = I

I قُدْمٌ (ə) gəlmək, varid olmaq, gəlib çıxmaq (*hara* إلى); 2) cürət etmək, cəsəret etmək (*nəyə* على); قُدْمٌ (u) irəlidə

getmək, qabaq olmaq; قَدَمٌ (u) qədim olmaq, köhnə olmaq; II قَدَمٌ 1) müqəddimə vermək, giriş vermək (yazmaq); ~ للكتاب ~ və ya ~ الكتاب ~ kitaba müqəddimə yazmaq; 2) (nə-yisə) tez, erkən etmək (nədən على); ~ كما سنا ~ əvvəlcə dediyimiz kimi; 3) irəli çəkmək, qabağa çəkmək; ~ رجلا وآخر آخرى ~ a) gücbəla ilə tərpənmək; b) qabiliyyətsizlik nümayiş etdirmək; ~ الثمن ~ avans vermək; ~ الساعة ~ saatı iyirmi dəqiqə qabağa çəkmək; ~ مرشحا ~ saat qabağadır; ~ (kiminsə) namizədliliyini irəli sürmək; 4) qaldırmaq, inkişaf etdirmək; 5) təqdim etmək, gətirmək; ~ أوراق اعتماده الى... ~ etimadnamələri təqdim etmək; ~ استقالته ~ istefa vermək; ~ الشكوي ~ kömək etmək, yararlı olmaq; ~ خدمة ~ şikayət etmək; ~ للمحاكمة ~ məhkəməyə vermək; 6) bağışlamaq, vermək; ~ مساعدة ~ kömək etmək (kimə ل); 7) təklif etmək; ~ ثمننا ~ qiymət təklif etmək; 8) təqdim etmək (kimi kimə ل və ya الى və ya الى... ~ a) kiminsə sərəncamında olmaq; b) kiməsə təqdim etmək; 9) öndə, başda qoymaq; IV أَقَدَمَ 1) qabağa çıxmaq; irəli çəkmək, irəli sürmək (nə -); 2) başlamaq, girişmək (nəyə على); 3) cəsarət etmək, cürətlənmək (nəyə على); cəsarətlə, qorxmadan hücum etmək, üstünə atılmaq (kimə على); 4) gətirmək (kimi kimin yanına الى); V تَقَدَّمَ 1) irəliləmək, qabağa çıxmaq; 2) başda getmək; öndə getmək; qabaq olmaq; ~ سن به السن ~ yaşlı olmaq, qocalmaq; 3) irəli getmək, inkişaf etmək, tərəqqi etmək; ~ كمًا وكيفًا ~ kəmiyyət və keyfiyyətcə inkişaf etmək; 4) yanaşmaq (kimə-nəyə من الى, ~ kiminsə qarşısında durmaq; 5) müraciət etmək (kimə الى nə ilə

-); ~ باقتراح ~ təklif irəli sürmək; 6) daxil olmaq, gəlmək (şikayət, sənəd - kimə الى); 7) təqdim olunmuş, təklif olunmuş olmaq; ~ يuxarıda deyildiyi kimi; ~ ما keçmiş; VI تَقَادَمَ qədim olmaq, köhnə olmaq; ~ العهد ~ o qocalıb; X اِسْتَقْدَمَ 1) gəlməyi xahiş etmək; 2) çağırmaq, dəvət etmək, yazıb köçürmək (haradan من)

– 1) girişmə, başlama (nəyinsə icrasına على); ~ واحجام ~ kan bən tərəddüd etmək, qətiyyətsizlik göstərmək (nədə من); 2) şücaət, cəsarət

– أَقْدَمُ ~ qədim, ~ köhnə, ~ qoca
– أَقْدَمُونَ ~ c. qədim xalqlar
– أَقْدَمِيَّةٌ 1) böyüklük, birincilik; 2) staj
– ~ العهد ~ qədimlik; ~ الزمن ~ hamç.
a) köhnəlik, uzaqlıq; b) qocalıq; ~ باله hüq. vaxta, müddətə

– ~ أَقْدَمِي hüq. vaxta, müddətə əsaslanan
– تَقَدَّمَ 1) irəliyə hərəkət; irəliləmə; 2) inkişaf, tərəqqi; 3) böyüklük, birincilik; ~ في السن ~ qocalıq, çox qocalıq

– تَقْدِيمَاتٌ, تَقَادِيمٌ c. تَقْدِيمَةٌ 1) bəxşiş, hədiyyə; 2) qurban; 3) ithaf, müqəddimə, başlanğıc
– تَقْدِيمِي 1. qabaqcıl, proqressiv, mütərəqqi; ~ الانسانسيّة السة mütərəqqi insanlar, bəşəriyyət;

2. mütərəqqi ideyaların sahibi

– تَقْدِيمِيَّةٌ mütərəqqilik, proqressivlik
– تَقْدِيمٌ 1) irəli çəkmə; 2) irəli sürmə (məs., təklif); 3) vermə, verilmə; 4) təqdim etmə (kimi kimə ل və ya الى); 5) bağışlanma; verilmə; 6) başlanğıc, müqəddimə; ~ بلا ~ ولا ~ بعد شهرين iki aydan sonra, nə tez, nə gec

– قَادِمٌ qarşıdan gələn; qarşıda duran, yaxın; ~ الاجيال ~ في الشهر ~ gələn ay; ~ gələcək nəsillər

astana; 3) proloq, müqəddimə, başlanğıc, ön söz; preambula (*müqavilədə*); 4) ilkin mühakimə (*sillogizmin*); ~ والنتيجة *fəls.* mühakimə və nəticə; 5) *riyaz.* teorem; 6) *hərb.* avanqard

I قَدَوُ *u* xoşa gələn dadı olmaq; قَدَيَّ *ə* قَدَاوَةٌ = قَدَا = قَدَاوَةٌ II kifayət etmək, çatmaq, yetmək; VIII إقَدَدَى yamsılamaq, təqlid etmək (*kimi* →)

– إقَدَدَاءُ yamsılama, bənzətmə, oxşatma, nümunə götürmə (→)

– قَدَوَةٌ, قَدَوَةٌ nümunə, örnək

– قَدَيٌّ dadlı, xoşagələn, ləzzətli

I قَدَرٌ *u* قَدَرٌ *və ya* قَدَرٌ *ə* çirkli olmaq, çirkənlənmiş olmaq; II قَدَرٌ çirkənləndirmək, zibilləmək, bulamaq; X إقَدَرٌ çirkli hesab etmək; murdarlanmış hesab etmək

– قَدَوَرَاتٌ *c.* tullantı, tör-töküntü, çirkab

– قَدَوَرَةٌ *c.* اتٌ – murdar hərəkət

– قَدَارَةٌ çirk, zibil

– قَدَارَةٌ = أَقْدَارٌ *c.* قَدَرٌ

– قَدَرٌ çirkin; الحرب السة çirkin müharibə

– قَدَوَرَاتٌ *c.* قَدَوَرَاتٌ

– قَدَوَرَاتٌ *c.* = مَقَادِرٌ

I قَدَغٌ *ə* قَدَغٌ söymək, rüsvey etmək; III قَدَغٌ bir-birini söymək, söyüşmək; dalaşmaq, savaşımaq; IV أَقَدَغٌ söymək, təhqir etmək (*kimi təs. h. və ya* →)

– قَدَغَةٌ təhqir, həqarət

– قَدَغٌ təhqiramiz; قَدَغٌ کلمات təhqiramiz sözlər, təhqir; söyüş

– قَدَغَاتٌ *c.* təhqir, həqarət

I قَدَفٌ (i) قَدَفٌ 1) atmaq, tullamaq, tolaqlamaq (*nəyi təs. h. və ya* →); 2) salmaq, düşürmək; ~ بالقتال bombalamaq; ~ به الى (في) ~ kimisə çölə atmaq (*ev sahibi haq-*

qında); 3) partlatmaq, püskürmək; 4) bədnam etmək, rüsvey etmək (*kimi*), böhtan atmaq, şər atmaq (*kimə* في حقّه); ~ kimisə açıq-aydın rüsvey etmək; avar çəkmək, kürək çəkmək; ~ المحبة في قلبه ~ kimisə ürəyində məhəbbət hissi oyatmaq; ~ في قلبه الرعب ~ kimisə ürəyini çəkmək; qorxu salmaq; II قَدَفٌ avar çəkmək, kürək çəkmək; VI قَدَفٌ 1) bir-birinə atmaq (*nə və ya nə ilə* →); ~ قَدَفٌ dalğalar onu aparırdı; 2) bir-birini söymək; VII إقَدَفٌ atılmış olmaq, salınmış olmaq (*hara, nəyə* في)

– قَدَفٌ avar

– قَدَفٌ 1) atan; قَدَفَاتٌ الاله *hərb.* odaçan (*silah*); 2) atan, tullayan; قَدَفَاتٌ القنابل bombardmançılar (*təyyarə haqqında*); قَدَفَاتٌ الالغام minomyotlar, minaatanlar; 3) söyən, rüsvey edən

– قَدَفَةٌ *c.* اتٌ – bombardmançı

– قَدَوٌ 1) ox; 2) arbalet, qundaqlı ox-yay (*qədim silah növü*)

– قَدَفٌ atan, tullayan, tullayıcı

– قَدَفٌ 1) atma, tullama, tolaqlama; ~ الجلة ~ idm. qumbara atma; ~ بالقتال bombardman, bombalama; 2) söyüş, təhqir, iftira, şər

– قَدَفٌ böhtanla dolu, iftiralı, ləkələyən

– قَدَفَةٌ *c.* قَدَفَاتٌ top gülləsi, mərmiraket; قَدَفَاتٌ موجّهة ~ zirehdəşən güllə; ~ كونيّة idarəolunan güllələr (*raketlər*); ~ موجّهة idarəolunan kosmik güllə, idarəolunan kosmik raket; ~ انطلق obr. güllə kimi getmək

– قَدَفٌ avar, kürək; ~ بيت avar yeri

– قَدَفٌ *c.* قَدَفٌ avar, kürək

– قَدَوٌ 1. 1) atılan; 2) tullanan; 2. mərmir, güllə (*gilizsiz*), bomba; ~ ناري (*odaçan*)

silah; güllə; سَهْمِيّ ~ stabilizatorlu mərmı, güllə

– مَقْذُوفَاتٌ c. güllələr, bombalar (*zəhərli qaz-larla və s.*)

قَذْلٌ c. peysər, boyun ardı

– قَذَالِيّ peysər, ənsə (*sif.*)

– قُضِرَ qüsur, nöqsan; əskik, eyib

قَذَى II çirkəndirmək, zibilləmək (*göz*); IV أَقَذَى = II

– قَذَى c. toz, toz dənəsi (*gözə düşən*);

جَذْجَ بَاخ: رَأَى الْهَلْ فِي عَيْنِ أَخِيهِ وَنَسِيَ الْجَذْعَ فِي عَيْنِهِ

– أَقَذَى topl. c. أَقَذَاءُ toz, toz dənəsi, toz zərrəsi; اغْضَى عَلَى الْهَلْ küsülülüyü, incikliyi udmaq (*hərfl. gözə düşən toz dənə-ləri ilə birgə gözü yummaq*)

I قَرَّ (قَر) 1) qalmaq, bir yerdə olmaq; qərarlaşmaq, məskunlaşmaq, yerləşmək (*harada* (في) (ب-); 2) sakitləşmək, zəifləşmək; 3) o qər o sakitləşdi; 4) dincəlmək; 5) etiraf etmək, boynuna almaq; 6) quruldamaq, mırıldamaq, şırıldamaq, xoruldamaq (*pişik*); قَرَّتْ بَطْنُهُ onun qarnı quruldadır; ... قَرَّ رَأْيُهُ عَلَى...; 2) qər (i/ə, i) soyuq olmaq, sərin olmaq; 2) sərinlənmək; təzələnmək; təravətlənmək; عَيْنُهُ قَرَّتْ *və ya* عَيْنَا o məmnundur (*nəyə* (ب-); II قَرَّرَ 1) qərara almaq, qət etmək; *hüq.* qərar çıxartmaq; 2) müəyyənləşdirmək; israr etmək; مَصِيرُهُ يَقَرُّ الشَّعْبُ taleyini özü müəyyənləşdirir; 3) təsdiq etmək, təsdiqləmək; 4) təsdiq etmək (*faktı*), qeyd etmək, müəyyən etmək; الواقع ~ faktı təsdiq etmək; 5) təsis etmək; 6) məruzə etmək; hesabat təqdim etmək; 7) ifadə vermək (*məhkəmədə – şahid haqqında*); boynuna almağa məcbur etmək; 8) köçür-

mək; yerləşdirmək; 9) soyutmaq; III قَارَّ səssiz, sakit olmaq, hərəkətsiz olmaq; IV قَرَّ 1) düzəltmək; qoymaq; təsis etmək; 2) yerləşdirmək, yerbəyer etmək (*kimisə harada* (في), köçürmək; 3) təsdiqləmək (*qərar*); 4) etiraf etmək, boynuna almaq (*nəyi* (ب-); ~ بالجميل ~ kiməsə minnətdarlıq bildirmək; sevindirmək (*kimisə*); عَيْنُهُ ~ göz oxşamaq; V تَقَرَّرَ 1) təsis edilmiş, bərqərar edilmiş olmaq; 2) qət edilmiş, həll edilmiş olmaq; X اِسْتَقَرَّ 1) təsdiq edilmək; قَرَار ~ qərar aydın odu; معنى شيء ~ nəyinsə mənasını aydınlaşdırmaq; 2) yerləşmək, qərarlaşmaq, məskən salmaq (*harada* (في) مكانه); ~ öz yerində oturmaq; 3) sabitləşmək, möhkəmlənmək, bərpa olmaq; 4) sakitləşmək; 5) hərəkətsiz olmaq; 6) daşınmaz olmaq (*əmlak haqqında*)

– اِسْتَقَرَّ 1) hərəkətsizlik, tərpnəməzlik; 2) stabilləşmə, möhkəmlənmə, sabitlik; عدم ~ səbətsizlik; qərarsızlıq; dəyişkənlik; الاحوال ~ sabitləşmə

– اِفْرَارٌ 1) fərz etmə, güman etmə; 2) müəyyən etmə; qurma; bərqərar etmə; السكينة ~ asayiş, dinclik; السلام ~ sülhün bərqərar olması; 3) boynuna alma, etiraf; السكوت من ~ gömrük rüsumu olan mallar barədə bəyannamə (*deklarasiya*); 4) sakin olma; köçürmə; məskun salma; köçmə; 5) təsdiq etmək; təsdiq

– تَقَرِيرَاتٌ, تَقَارِيرٌ c. تَقَرِيرٌ 1) qərar, qətnamə; 2) məruzə, hesabat; المصرف ~ bank hesabatı; سنوي ~ illik hesabat; 3) məlumat, raport; رَاقِبٌ ~ raport vermək (*nə haqqında* (عن) ~ a) taleyin hökmü; b) öz müqəddəratını təyin etmək

– 1) soyuq; 2) hərəkətsiz
 – الم السوداء – materik, kontinent; Afrika; الدُّنْيَا'nın beş hissəsi; حافة – altıncı materik, Antarktida; الم kontinental şelf
 – الجرف الم materiki, kontinental; جَرَفٌ *bax:* tar. kontinental quruluş
 – 1) قَرَارٌ, قَوَارِيرٌ *c.* قَارُورَةٌ 2) *məcaz.* qadın; رَقِّقًا بالقوارير! *məcaz.* qadınlarla mülayim rəftar et!
 – 1) soyuq; sərin
 – 1) soyuqluq; sərinlik
 – 1) qərar, qətnamə; dərkənar, əmr, sərəncam; *hüq.* hökm, qərar; الم الظَّيِّ *və ya* ~ الاتهام qərar qəbul etmək; لا قرار له *hüq.* ittihamnamə; 2) dib, alt; əsas; لا قرار لها *və ya* ~ لا يستقر لها ~ o (*q.*), sakitləşmir, o (*q.*) bir yerdə oturmur; ... حتى ... qədər sakitləşməyəcək; 4) olduğu yer; 5) mənzil, ev, yaşadığı yer; 6) *mus.* nəqarət; الم دار *din.* axirət dünyası
 – 1) dərindən dərə, vadi; 2) dərindənlik; في ~ üreyində
 – 1) mahir usta; 2) mahir bənnə
 – 1) qurbağa balası
 – 1) sərinlik; 2) *bot.* su kressi (*çoxillik ot bitkisi*); العين ~ a) sevinc; b) göz bəbəyi
 – قَرٌّ = قَرَّةٌ
 – 1) sərin; العين ~ məmnun, şad, razı
 – 1) olduğu yer; 2) mənzil, ev
 – 1) möhkəm, qərarlaşan; sabit; ~ غير qeyri-sabit
 – مَقَرَّاتٌ *c.* مَقَرٌّ – 1) olduğu yer, yerləşdiyi yer, iqamətgah; الحكومة ~ hökumət iqamətgahı; BMT-nin qərar-

~ عمله *(kiminsə)* daimi iş yeri; النحاس ~ mis yataqları; ~ الوظيفة iş yeri; ~ القيادة ştab, qərargah; ~ السلطة paytaxt; الم الأخير qəbir
 – مَرُورٌ məruzəçi
 – 1. müəyyən edilmiş; təsis edilmiş; qeyd edilmiş; qət edilmiş; ... من الم ان qərara alınmışdır ki, ...; ~ اسعار sabit qiymətlər; 2. vergi; الم الاموال vasitəsiz vergi; الاموال ~ vasitəli vergi; الم خارج proqramdan kənar, proqramdan xaric
 – 1) qərarlar, qətnamələr; 2) proqramın tələbləri (*imtahan vermək üçün*)
 – 1) soyuq hiss edən, soyuqdan əziyyət çəkən; bərk üşüyən, soyuqdan tir-tir əsən, donan
 – قَرَابَاذِيْن farmakopeya
 – قَرَه كوز *bax:* قَرَاوُش
 – 1) qartal; qaraquş; 2) *folk.* *və xüs.* isim *k.* Qaraquş; *məcaz.* ədalətsiz hakim
 – 1) ədalətsiz, haqsız, insafsız; ~ حكم ədalətsiz qərar
 – 1) oxumaq, oxuyub qurtarmaq; ~ ucadan *və ya* ~ بصوت مسموع ~ ucadan oxumaq; ~ في الكتاب ~ üreyində oxumaq; ~ Quranın I surəsinin oxumaq (*uğur, xoşbəxtlik və s. üçün*); ~ الغيب qabaqcadan xəbər vermək, gələcəyi söyləmək; 2) öyrənmək, dərs almaq (*nəyi kimdən*); ~ السلام kimi isə salamlamaq; II 1) oxumağa məcbur etmək; 2) oxumağı öyrətmək; IV 1) oxumağa məcbur etmək; ~ القرآن kiməsə Quran oxumağı öyrətmək; 2) oxumağa qoymaq; ~ السلام kiməsə salam göndərmək; VII 1) oxumağı xahiş etmək; 2) öyrənmək, tədqiq etmək

– 1) oxumağı təvəqqe etmə; 2) tədqiq etmə, araşdırma; tədqiqat; 3) *fəls.* induksiya

– 1) qıraətçi; Quranın qıraətçisi; qare; 2) oxucu; a) قرأ العربية ərəbcə oxuyanlar; b) ərəb oxucuları; نضع هذه المقالة بين ايدي قرأ العربية bu məqaləni oxumaq üçün ərəb oxucularına təqdim edirik; ~ البخت ~ falçı, falabaxan; ~ الكف ~ əlin içini oxuyan, əl falçısı, xiromant

– 1) qıraət; Quranı ucadan oxuma, Quranın oxu qıraəti; والكتابة oxu və yazı; 2) göstərici (*məs., barometrin*); ~ البخت ~ fal açma, fala baxma; ~ الكف ~ əl falı, ələ baxıb fal açma, xiromantiya

– 1) أقرأ c. *poetik.* vəzn, ritm, ahəng; 2) menstruasiya

– 1) قرأ oxu, müəli; (الشريف، الكريم) Quran

– 1) قرأ Quran aid; Quran ayələri

– 1) قرأ ibadətqah, ibadətqana; Quran oxunan yer

– 1) قرأ püpit (üzərinə not və kitab qoymaq üçün mail lövhəsi olan ştativ)

– 1) قرأ oxunan, sevilən, həvəslə oxunan; 2) asan oxunan, oxunuşu asan; ~ غير çətin oxunan, oxunmaq

– 1) قرأ axıra qədər oxunanlar

– 1) قرأ Quranın müəli (məsciddə);

2) Quran oxumağı öyrədən

– 1) قرأ = قرأ

1) قرأ (u) yaxın olmaq; انتظار ما يقرب I قرأ o, bir saata yaxın gözlədi; 2) yaxınlaşmaq (nəyə, alı, alı); II قرأ 1) yaxınlaşdırmaq (kimi kiminlə, بين وبين); 2) fəda

etmək, qurban etmək; القرابين ~ qurban gətirmək (kimə, الی); 3) din. birinin üzərində priçastiye ayinini icra etmək; 4) yaxın olmaq, yaxınlaşmaq; 5) qınına qoymaq; III قرأ 1) yaxınlaşmaq, yaxın gəlmək, yanaşmaq;

2) hazır olmaq (nəyə isə, felin indiki-gələcək zamanı ilə işlədilir); 3) yaxınlaşdırmaq (kimi kim ilə ... بين ...); yaxınlaşdırılmaq; oxşadılmaq, bənzədilmək; IV أقرأ doğuş ərəfəsində olmaq; V تقرأ 1) yaxınlaşmaq, yanaşmaq (kimə-nəyə, الی); 2) yaxınlıq axtarmaq (kiminlə, الی); 3) din. birinin üzərində priçastiye ayinini icra etmək; VI تقرأ qarşılıqlı surətdə yaxınlaşmaq; bir-birinə yaxın olmaq; VIII إقرأ yaxınlaşmaq, yan almaq (kimə-nəyə, من); X استقرأ 1) yaxın hesab etmək; 2) kəsə yol seçmək

– 1) أقارب c. qohumlar, qohum-əqrəba

– 1) إقرأ yaxınlaşma, yanaşma; 2) yaxınlıq

– 1) قرأ yaxın, daha yaxın, ən yaxın; ~ المقرين ~ ən yaxın (kimə, الی); ~ وقت ~ ən yaxın vaxtda; ~ ما يمكن ~ mümkün olan ən qısa vaxtda

– 1) قرأ qarşılıqlı yaxınlaşma; 2) yaxınlıq; riyaz., biol. konvergensiya

– 1) قرأ yaxınlaşma; ~ və ya ~ بالـ və ya ~ على وجه الـ ~ بوجه الـ ~ على الـ ~ və ya ~

– 1) قرأ yaxınlaşma; ~ və ya ~ بوجه الـ ~ بوجه الـ ~ على الـ ~ və ya ~

– 1) قرأ yaxınlaşma; ~ və ya ~ بوجه الـ ~ بوجه الـ ~ على الـ ~ və ya ~

– 1) قرأ yaxınlaşma; ~ və ya ~ بوجه الـ ~ بوجه الـ ~ على الـ ~ və ya ~

– 1) قرأ yaxınlaşma; ~ və ya ~ بوجه الـ ~ بوجه الـ ~ على الـ ~ və ya ~

– 1) قرأ yaxınlaşma; ~ və ya ~ بوجه الـ ~ بوجه الـ ~ على الـ ~ və ya ~

– 1) إقراضٌ borc; borca verilmə; 2) kredit vermə; nişyə vermə

– 1) إقتراضٌ kəsilmə; dayandırılma; 2) ölüb getmə, qırılma; sönmə; yox olma

– 1. قارضٌ dişləyən; gəmirən; ~ حيوان zool. gəmirici; 2. c. قوارضٌ zool. kəsəyən

– قارضٌ dəmir yolu nəzarətçisi

– 1) قراضةٌ güvə; 2) komposter (biletlərə, plomblara və s. yoxlama işarəsi vuran alət)

– 1) قراضةٌ kəsik, tikə; 2) qırıntı, taxta kəpəyi; الحديد ~ dəmir ovuntusu

– قرضٌ c. قروضٌ borc; istiqraz; ~ اسهم is-tiqraz vərəqələri; داخلي ~ daxili borc; طويل ~ uzunmüddətli borc

– ərəb akasiyasının qabığı (müq. et قُرْط)

– قرضةٌ bir yarıq, kəsik, kəsilmiş pul

– قريضٌ poeziya; şeir

– قارضٌ c. مقارضٌ qayçı; ~ التناكر ~ nəzarətçi qayçısı; ~ الصوف ~ qırxıcı qayçı; ~ ابن zool. safsar (xəzli heyvan)

– قرضٌ kreditor, kredit verən, borc verən

– 1) مُقْرَضٌ kökü kəsilən, qırılan, qurtaran, bitən; 2) ölən, sönən; yoxa çıxan

– قراضيةٌ c. قرضابٌ qılinc

I قرطٌ (u) قرطٌ ovub tökmək, xırda-xırda doğmaq; II قرطٌ 1) sırqa taxmaq; 2) ovub tökmək; 3) vadar etmək, təhrik etmək, məcbur etmək (kimī علی); 4) kiməsə qarşı (علی) münasibətdə tələbkar, ciddi və ya xəsis, simic olmaq; 5) bağlamaq (məs., qalstuk); V تَقْرَطُ ~ سَتَ ~ şam düzəltmək; ~ بطنه onun qarnında sancı var; X اِسْتَقْرَطَ aris-tokrat olmaq

– قرطٌ q. قرطاءٌ c. قرطٌ tələffüzü düzgün olmayan; pəltək

– تَقْرِيطٌ sancı; ağrı

– 1) قُرُوطٌ , أَقْرَاطٌ c. قُرْطٌ 1) sırğa, tana; asqı; 2) bot. üçyarpaqlı bitki, üçyarpaqlı yonca; 3) bot. qarayonca

– قَرَارِيطٌ c. قَرَارِيطٌ karat ($^{1/32}$ qədəhə və ya 0,064 l-ə bərabər qiymətli daşların çəki ölçüsü və ya qiymətli daş-qaşın $^{1/16}$ dirhəmə və ya 0,195 q-a bərabər çəki ölçüsü); ~ كامل karat (tam) ($^{1/24}$ fəddana və ya 175,035 m²-ə bərabər torpaq sahəsi ölçüsü); ~ برسوم karat ($^{1/6}$ حبة الشعير və ya 0,87 sm-ə bərabər uzunluq vahidi); ~ اربعة وعشرين yüksək əyarlı, yüksək keyfiyyətli

– اتٌ c. مَقْرُوطَةٌ - tufəng (Sudan)

– هَدَفَةٌ قُرْطُسٌ düşmək

– 1) قُرَاطِيسٌ c. قُرْطَاسٌ kağız; kağız vərəqi; قراطيس مالىة istiqraz vərəqələri; قراطيس مالىة qiymətli kağızlar; 2) kağız paket, karton qutu; 3) hədəf, nişangah

– قُرْطُسٌ kağız, kağız vərəqi

– هَدَفَةٌ قُرْطُسَةٌ düşmək

– قُرْطَمٌ (nəyinsə) uclarını kəsmək; dişləmək, gəmirmək, çeynəmək

– قُرْطَمٌ , قُرْطَمٌ bot. yabanı zəfəran; saflor

– قُرْطَمَانٌ yulaf

– قُرْطَمَةٌ zəncir (müştük); qantarğa, çaralğa قُرْطَمِيَّةٌ bot. siklamen, Alp bənövşəsi

– 1) قُرْطٌ II (قرط) resenziya yazmaq; 2) tərifi-ləmək; yaxşı rəy vermək (kitab haqqında)

– 1) تَقْرِيطٌ tərifi rəy, yaxşı rəy, resenziya;

2) tərifi-ləmək, mədh etmək

– قُرْضٌ = قُرْطٌ

– قَرِيطٌ tərifi

I قُرْعٌ 1) taqıldatmaq, döyəcə-ləmək (dəf, qaval) çalmaq, vurmaq; ~ الطبل ~ (دَف) təbil çalmaq; ~ الجرس ~ zəng çalmaq;

törətmək (*nə isə pis şey*); المرض ~ xəstə-
lənmək

– إِقْتِرَافٌ işləmə, törətmə (*pis şey*)

– qəbiristanlıq, məzarlıq – *c. قَرَافَةٌ*

– 1) قَرَفٌ nifrət; çiyrənmə hissi; 2) narazılıq

– 1) قُرْفَانٌ ürekbulanma, nifrət hissi; 2) çiy-rənmiş; vasvası, çətin bəyənən, inadçı

– 1) qabıq, nazik qabıq; القرح ~ qay-saq, köz, qartmaq; 2) darçın; 3) şübhə, şəkk

– 1) **قُرَيْفَةٌ** ağırliq, pislik; pis hadisə; 2) pis əhval-ruhiyyə

– مُقَرَّرٌ 1. edən, törədən; 2. müqəssir, təqsirkar

– 1) مَقْرَفٌ iyərənc, ürəkbulandıran, nifrət
oyadan; 2) məyusluq, ümitsizlik yaradan

قُومِبَلَرَكْ oturmaq, sallağı oturmaq
– قُومْبَلْتِ قُومْبَلْتِ və ya c. قُومْبَلْتِ –

mə; جلس على قرافيه *və ya* çömbə-
lib oturmaq

I قَرَقْ (u) قَرَقْ qaqqıldamaq (*toyuq*)

I قَرَقْ (u) قَرَقْ qaqqıldamaq (*toyuq*)

– فُرْقَة qırt toyuq, kürt toyuq

— rəzə (qapı) — ات. c. قَرَقِيَّةُ —

bot. noxud (*ʕlcəzair*) قَرْقَالَة

دەلە قەزەن

1) قُرُقَر quruldamaq (*göyərçin haqqında*);
mırıldamaq (*pişik haqqında*); nərildəmək

2) guruldamaq (göy haqqında); 3) qurul-

damaq (*qarın haqqında*); 4) qur-qur etmək (*su haqqında*); 5) qəhqəhə ilə gülmək;

6) *xalq dil.* silib-süpürmək

– قُرْقُرَةٌ 1) quruldama; mırıldama; nərə, böyürtü; mırıltı; 2) göy gürultusu; 3) gü-

rultu; 4) qur-qur etmə; 5) qəhqəhə

quzu قَرَاقِيرُ c. قَرْقُورُ —

قَرَه قُوزُ: *bax*: قَرَقُوزُ

قَرَقَشَ dişlə şaqqıltı ilə sındırmaq, xırıltı-
datmaq, sındırmaq (*qoz*, *findıq*); خَرَقَشَ xır-
tıldatmaq

— قرقشە dişlə sındırma, qırma; çırtlama

— قَرْفُوشُ qığırdaq, ximirçək

– قَرَاقِيشُ *c. xırtxırt biskvit, quru pe-*
 çenye, suxarı; الاذن ~ *qulağın qığırdağı*

قَرَقُط = قَرَقُضَ

فَرَّقَ gəmirmək, dişləmək (*yüyəni – at haqqında*); dişlə sındırmaq; *على اسنانه ~* dişlərini qıcamaq

قُرْعَ şaqıldamaq, guruldamaq; tıqqıldamaq; şappıldatmaq, cingildətmək, dıngıldatmaq

~ بالسلاح şaqqıltı; gurultu; tıqqıltı; قرعة –
və ya الأسلحة ~ qılinc oynatma, meydan oxuma

arıquşu قَرَأَقِشْ c. قُرُقُشْ

قَرَه قَوْلُ *bax*: -اتُ *c*. قَرَقَوْلُ

قَرَه كُونُ: *bax*: قَرَكُونُ

قِرْلَة *bot.* yabancı xardal, cır xardal

قزلئ zool. qarabatdaq; martin, suquzğunu

I قَرَمَ (*u*) dişləmək, dişləyib qopartmaq; kiçik tikələrlə yemək; II قَرَمَ xəsislik göstərmək, simiclik göstərmək

1) başçı, rəhbər, ağa, c. قُرُوم - rəəb; الاقرام الاشداء ~ ən qüdrətli insan;

2) cins dövə *və ya* ayğır

– 1) *taxta*, şalban (*axıtma üçün nəzərdə tutulan*); 2) *kötük*; 3) *tir*, *dirək*; *ət* *doğramaq üçün kötük*

– مَقَارِمُ c. مِقْرَمُ örtük (*yataq üçün*)

قَرَمَدَ malalamaq, suvaq çəkmək; الحائط ~ divarı suvamaq; السقف ~ damı kirəmitləmək

– 1) قَرَمَدٌ malalamaq, suvaqlama; 2) suvaq, nala

– قَرْمِيزْ *topl.* 1) kirəmit; kaşı; 2) kərpic

– قَرْمِيزْ *zool.* دودة الـ kırmızı boya, karmin; kırmızıböcəyi (*boyayıcı maddə istehsal edilən böcək cinsi*)

– قَرْمِيزْ *skarlatin* الحَمْى السَّهْ al-qırmızı; xəstəliyi

– قَرْمِيزْ *skarlatin*

– قَرْمِشْ 1) dişlə xırçılmaq; 2) xırt-xırtla yemək (*suxarı*)

– قَرْمِطْ xırda-xırda və yığcam yazmaq (*üzünü köçürən haqqında*)

– قَرْمِطْ xırda-xırda və yığcam yazı

– قَرْمِطْ *c.* قَرْمِطْ *tar.* Qərməti

– قَرْمِطْ *c.* قَرْمِطْ *naqqa (balıq)*

I قَرْنْ 1) bağlamaq, birləşdirmək, uyğunlaşdırmaq (*nə ilə* ~ القول بالفعل); sözlə əməli birləşdirmək; ... أعماله ~ öz fəaliyyətini ...uyğunlaşdırmaq; 2) (öküzü) boyunduruğa qoşmaq; II قَرْنْ 1) qın, qabıq vermək (*paxla haqqında*); 2) iki-iki bağlamaq; III قَرْنْ 1) birləşdirmək, uyğunlaşdırmaq; 2) tutuşdurmaq, müqayisə etmək, tutuşdurub yoxlamaq (*nəyi-nə ilə* ~ بə və ya ...بين... وبين...); 3) yaşlı olmaq; IV قَرْنْ 1) birləşdirmək, uyğunlaşdırmaq; الصَّيَاد ~ bir güllə ilə iki quş vurmaq; 2) yetişmək (*irin, çiban*); VI قَرْنْ tutuşdurulmaq, müqayisə edilmək; VIII قَرْنْ birləşdirilmək, bağlanmaq (*kiminlə* ~ بالمرأة ~ kəbini kəsilmək, evlənmək; kiməsə ərə getmək; X قَرْنْ yetişmək (*irin, çiban*)

– قَرْنْ 1) birlik; ittifaq; *astr.* tuşlama; 2) evlilik, kəbin, toy

– قَرْنْ *astr.* sinodik

– قَرْنْ *buynuzlu*; الحَوَاجِبْ q. قَرْنَاءْ *c.* قَرْنْ *q.* qatmaq; *buynuzlu gürzə*

– قَرْنْ *bax:* *əlifba sırası ilə*

– قَرْنْ 1) birləşmə, bağlanma; kəbin kəsilmə, evlənmə, toy; 2) *astr.* təsadüf etmə, bir vaxta düşmə

– قَرْنْ bir-birinə bağlanmış, cütləşdirilmiş; وفردادى onlar həm cüt-cüt, həm də tək-tək gəlmişdilər

– قَرْنْ *bot.* zoğal

– قَرْنْ 1) *buynuz*; 2) *həmç.* الاستشعار *buynuz (böcək və s.);* bığ, bığcıq; 3) qın, qabıq; toxum olan qutu, qoza; 4) yüzillik, ərə, dövr, zaman; القرون الوسطى orta ərələr; 5) nəsil; 6) *bot.* zoğal; الجبل ~ dağın zirvəsi; ~ الرأس ~ hədsiz bol; ~ الخيرات ~ və ya ~ başın təpəsi; ~ القمر ~ ayparanın buynuzu; ~ الغزال a) *bot.* siklamen, Alp bənövşəsi; b) pirojna adı; ~ ابو *zool.* narval (*balinalar dəstəsindən dəniz məməlisi*); ~ وحيد kərgədan; ~ قوشار *Qoşabuynuzlu, Zülqərneyn (Makedoniyalı İskəndərin ləqəbi);* قرون البحر ~ onların dəniz mərcanları; ~ الخلافات بينهم onların arasında narazılıq yaranmağa başladı

– قَرْنْ 1) yaşlı, həmyaş; 2) tay, bərabər; 3) rəqib, əks tərəf

– قَرْنْ *buynuzlu*

– قَرْنْ *c.* قَرْنْ künc, bucaq; çıxıntı, çıxıq

– قَرْنْ 1) *buynuz -i (-i), buynuzdan hazırlanmış*; 2) *buynuzşəkilli*; 3) qınlı, qabıqlı (*bitkidə*)

– قَرْنْ *bot.* qınlı bitkilər

– قَرْنْ *anat.* *buynuzlu* qışa; ~ التهاب *tib.* keratit; ~ التغيير *tib.* *buynuzlu* qışanın dəyişdirilməsi, köçürülməsi

1) *قَرَأَيْنِ* *c.* قرينة – arvad, zövcə; 2) *رَافِقٌ*; 3) ruhlar içində qadının oxşarı (*xalq etiqadına görə*); 4) şərait, vəziyyət; *قَرَأْنِ الْاِحْوَالِ* yaranmış şərait; işlərin gedişatı; 5) ilkin şərait; zəmin; 6) dəlil, sübut, əsas; *c.* müşahidələr əsasında əldə olunan məlumatlar; *هَمْحٌ*. *قَرَأْنِ مَادِيَّةٍ* *c.* hüq. dəlil, sübut; 7) *هَمْحٌ*. *قَرَأْنِ الْكَلَامِ* kontekst; 8) *هُيُوق*. prezumpsiya

– 1) birləşdirmə; 2) tutuşdurma, müqayisə, tutuşdurub yoxlama; علم ~ اللغات müqayisəli dilçilik; ... مع هذا ايّ لا يقبل bu ...-la müqayisə edilə bilməz

boyunduruq c. مِقْرَنٌ -

~ الحاجبين bağlanmış, birləşdirilmiş; مَقْرُونٌ –

قۇنفاۋە – ات. c. قۇنفاۋە qundaq (tūfāng)

gül kələm قُرْنَيْطُ

قُرْنَسَ üşümək, titrəmək (*soyuqdan*)

مُقَرَّنَص 1) bardaş qurub oturma; 2) c.

مُقَرَّنَاتٌ *arxit*. yapma karniz formalı bəzək

قَرَنَقْلُ *topl., bot.* 1) mixək; الشاعر ~ türk

mixəyi, qərənfil; 2) *həmç.* شجرة الـ mixək
ağacı

– qərənfil – ات. c. قَرَنْفَلَة –

رائحة سة (qərənfil) mixək (sif.); 1 قرنفلی-

mixək ətri; qərənfil ətri; 2) çəhrayı; الدودة

السهة çəhrayı qurd (*pambiğa zərər verən*)

قَرَه كُوزُ = قَرَه قُوزُ *və ya* قَرَه جُوزُ

قَرَوُولُ ~ شرف – at. c. قَرَوُولُ
fəxri qarovul

1) Qaragöz (*xalq teatrının adı*);

2) Qaragöz (*hoqqabazlıq, oyunbazlıq edən şəxsin adı*)

– kölgə teatrının sa-
hibi c. قَرْكُوزَاتِيَّةُ قَرْكُوزَاتِي

*1500 kölgə teatrı məsrəh ~ : قره کوزی -
İldən çox Asiyada mövcud olan teatr növü.
Həzırda İndoneziyada daha geniş yayılıb)*

تَقْرَى V (قرو) araşdırmaq, öyrənmək; tədqiq etmək; təhlil etmək; إِسْتَقْرَى X tədqiq etmək, araşdırmaq

– 1) استقراء (araşdırma, öyrənmə, tədqiq etmə; 2) *fəls.* induksiya

– inductive; الطريقة الاستقرائية inductive
metod

— 1) أَقْرَاءُ c. قَرَوٌ — təkənə, canaq; 2) suvat üçün

təknə; ~ خشب palıd (*material*)

— taxta boʻsqab — اتُ c. قَرَوَانَةٌ —

— قَرُوْهُ kasa

I قَرَى (*i*) qonaq qəbul etmək, ik-
ram etmək; IV أقرى qonaq qəbul etmək; ik-
ram etmək; qonaqpərvərlik göstərmək;
VII اقرى = I

daniz. qrot-rey 1) قَوَارٍ , قَارِيَاتٌ *c. قَارِيَة* – (gəmidə yelkənlərin asılması üçün üfüqi dor ağacları); 2) zool. arıqapan (*al-əlvən rəngli, bal arıları ilə qidalanan kiçik quş*)

– قروي 1. kənd (*sif.*); 2. kəndli, kənd sa-
kini

– 1. **كُؤد** (*sif*); 2. **كؤدلى قا** – kəndli qadın

– 1) qonaqpərvərlik; 2) qonaq etmə;
 ٥ اَمَّ الـ od

– قَرَّيَّةٌ *c. qurıy* məntəqə, kənd, məskun yer;
 idm. olimpiya kəndi (*məntəqəsi*);
 النمل ~ qarışqa yuvası; أم القرى Məkkə şəhəri;
 القرينان *tasn.* Məkkə və Mədinə şəhəri

– مِقْرَاءٌ *qonaqpərvər, səmimi, xoş-sifət, üzügülər*

I قَرَّ (*a/i, u*) قَرَّ nifrət bəsləmək (*nəyə, ki-mə* (عن); II قَرَّرَ 1) şüşəyə və şüşəyəbənzər maddəyə çevirmək; 2) şüşə salmaq; V تَقَرَّرَ nifrət etmək (*kimə-nəyə* (عن, من); üreyi bulanmaq (*nədən* (من); buna baxmaq üreyi bulandırır

– تَقَرَّرَ nifrət; ürək bulanması, öyümə

– قَارِزَةٌ *bax: əlifba sırası ilə*

– جُوزَةٌ *ipək; دودة ipəkqurdu; الب* barama

– قَرَارٌ 1) ipək alveri edən; 2) toxucu

– قَرَارٌ şüşə; ~ پَنْجَرَةٌ şüşəsi

– قَرَارَةٌ *c. قَرَارَاتٌ* butulka, şüşə

I قَرَحَ (*a*) قَرَحَ ədvə qatmaq; xörəyə əlavə şeylər qatmaq; II قَرَحَ bəzəmək, şışirtmək (*nitqi*); V شَاخَلَنَ qollara ayrılmaq

– قَرَحٌ qollara ayrılma, şaxələnmə; الضوء ~ fiz. işığın dispersiyası (*qırılması*)

– قَرَحٌ ədvıyyat, ədvə

– قَرَحٌ *və ya قَرَحٌ* Quzah; a) şeytanın, iblisin adı; b) səma mələyinin adı; ~ قوس göy qurşağı

– قَرَحٌ göy qurşağının rəngləri

– قَرَحٌ *anat.* qüzehli qışa; ~ التهاب irit (gözün qüzehli qışasının iltihabı)

– قَرَحٌ *bot.* kəklikotu

– قَرَحٌ *c. مَقَارَحٌ* ədvə ilə dolu qab

قَرَحٌ *topl.* çox yüksəkdə olan yarımsəffaf uzunsov buludlar; ~ رَجِيٌّ qat-qat, lay-lay olan yarımsəffaf buludlar

– قَرَعَةٌ bir çəngə saç, kəkil

– قَرَعٌ cırtıdan (adam), karlik

قَرَعٌ sındırmaq, dişinə vurmaq; لَبًا ~ tum çırtlamaq

– قَرَعَةٌ çırtlama, sındırma

قَرَلٌ axsaqlıq, topallıq

(قَرَم) VI تَقَارَمَ cırtıdan doğulmaq

– قَرْمَةٌ = قَارْمَةٌ

– قَرَمٌ *c. أَقْرَامٌ* cırtıdan, karlik, liliput

– قَرْمَةٌ (*müq. et: أَرْمَةٌ*) *c.* قَرَمٌ balta; toxa, kərki; külüng

قَرَانٌ 1) qazan; الماء ~ suqaynadan cihaz; 2) parovoz qazanı

– قَرَانِجِيَّةٌ *c. قَرَانِجِيٌّ* qazançı, tiyançı

I قَسَّ (*a/u*) قَسَّ keşiş olmaq; قَسَّ (*a/u*) قَسَّ axtarmaq, axtarib tapmaq; II قَسَّ otarmaq (*dəvə*); V تَقَسَّ = قَسَّ

– قَسَّ *c. قَسَّ* keşiş; pastor (*protestant keşişi*); baş keşiş

– قَسَّ dedi-qoduçu, qeybətçi, sözgəzdiren

– قَسَّ keşiş rütbəsi

– قَسَّ = قَسَّ, قَسَّ *c. قَسَّ*

– قَسَّ (قاس الحرارة) temperaturu ölçmək (*qısal. söz.*)

– قَسَّ termometr

– قَسَّ temperaturu ölçmə

I قَسَرَ (*i*) قَسَرَ məcbur etmək, vadar etmək (*nə etməyə* (على); VIII إقْسَرَ = I

– قَسَرَ vadar edən, zorla məcbur edən; məcburi, icbari

– قَسَرَ məziyyət, zor; ~ güclə, zorla; məcburən; ~ على طريق zor gücünə, zorakılıqla

– قَسَرِيٌّ 1) məcburi, icbari; 2) məcburi, vacib

I قَسَطٌ (*i, u*) قَسَطٌ ədalətli hərəkət etmək, ədaləti gözləmək; II قَسَطٌ ödəməni hissə-

hissə həyata keçirmək, hissələrə ödəmək, möhlətlə ödəmək; IV أَقْسَط = I; V تَقْسَطُ hissələrə bölünmək

– تَقْسِطُ hissələrə ödəmə, möhlətlə ödəniş; ~ möhlətlə, hissələrə

– تَقْسِطُ 1. ədalətli, adil (*cinsə və kəmiyyətdə görə dəyişmir*); 2. ədalət, haqq

– تَقْسِطُ 2 c. أَقْسَاطُ 1) hissə, pay; على أقساط hissələrə; تأمين ~ sığorta pulu; ~ أسهم باكير ~ ön böyük töhfə vermək (*nəyə isə*); 2) növbəti ödəmə, növbəti ödəniş; 3) istiqraz vərəqəsi; 4) dərs saati

– تَقْسِطُ ədalətli, insafli

قِسْطَر 1) sınamaq, təcrübədən keçirmək; keyfiyyəti müəyyənləşdirmək (*sikkə*); 2) tib. kateter istifadə etmək

– قِسْطَرُ tib. kateter

بالعدل قِسْطَاسُ dəqiq tərəzi; قِسْطَاسُ ədalətlə və tən yarı

تَوَزُّنُ toz (*döyüş zamanı qalxan*); ~ بَدْ-بَهْتْلِيK, fəlakət

– قِسْطَلُ 2 c. قِسَاطِلُ 1) (*su kəməri*) borusu; قاز قسطل qaz kəməri; 2) bot., topl. şabalıd

I قِسْعُ boynunun ardına itələmək, peysərinə çəkmək

I قِسْمُ العرب 1) bölmək; (i) قِسَمَ (قسم) obr. necə deyirlər, bunu yarıbayarı bölək!; 2) şərik olmaq, bölmək (*məs., dərd*); 3) bölüşdürmək (*arasında – علی və ya*); ayırmaq (*kimə – ل*); 4) riyaz. bölmə əməlini yerinə yetirmək; ~ عددا علی ~ əbədi, ... bölmək; *kils. (dini rütbə üçün)* xeyir-dua vermək; قِسْمُ (*u*) gözəl, xoşagələn olmaq; ~ bu, Allahın ona yazdığı qismətdir!; ~ علی ما قِسْمَ *məch.* Allah verəndən (*qonağa yemək verərkən*);

II قِسْمَ 1) bir neçə hissəyə bölmək; bölüşdürmək (*arasında*); 2) ovsunlamaq, ovsun, cadu oxumaq (*kimə – علی şər qüvvələri qovmaq üçün*); III قَاسَمَ 1) bölmək, şərik olmaq (*dərd və s.*); 2) and içmək (*nə üçün علی*); siqareti tərgitmək üçün and içmək; IV أَقْسَمَ 1) and içmək (*nədə علی*); qarşısında and vermək; ~ اليمين امام... ~ باغلظ الايمان ان... ön dəhşətli andlar vermək; ~ أقسم! namusuma and olsun!; ~ أقسم بالله العظيم ان... o, böyük Allaha and olsun ki, ...; 2) ovsunlamaq (*kimi علی*); ~ أقسم عليك ان... səni and verirəm...; V تَقْسَمَ 1) səpələnmək, dağılmaq; hissələrə ayrılmaq; 2) öz aralarında bölüşdürmək; birlikdə növbə ilə etmək; VI تَقَاسَمَ 1) öz aralarında bölmək; bölüşdürmək (*kiminlə مع*); qorxu onların qəlbinə hakim kəsildi; 2) birbirinə and vermək; ~ تقاسموا يمينا onlar bir-birinə and veriblər; VII إقْسَمَ bölünmüş olmaq; ayrılmaq (*hissələrə الی*); VIII إقْسَمَ 1) bölmək (*öz aralarında*); 2) şərik olmaq; bölüşmək (*dərdi kiminlə*); X إقْسَمَ 1) payını, hissəsini müəyyənləşdirmək (*nəyə oxlarla və ya بالزلاح*); 2) and içməyi istəmək – إقْسَمَ bölmə, bölüşdürmə, bölgü – أقسامُ pay, hissə – إقْسَمَ 1) ayrılıq, əlaqəsizlik; 2) bölmə, bölünmə, parçalanma, parçalama – إقْسَامِي 1. təfriqəçi(lik); ~ النشاط təfriqəçilik fəaliyyəti; 2. təfriqəçi, nifaq salan – تَقْسِيماتُ, تَقَاسِيمُ c. تَقْسِيمُ 1) bölmə, bölünmə; təqsim; bölgü; ~ العمل ~ əmək bölgüsü; 2) ovsun, cadu, sehr; 3) *mus. prelüdiya; improvizasiya*; 4) solo nömrə, solo; 5) inzibati vahid

- تَقْسِيمٌ *c.* kupe
 – قَاسِمٌ 1. 1) bölən; 2) şərik olan (*məc. dər-də*); 2. *riyaz.* 1) bölən; 2) *الاعظم المشترك* ən böyük ortaq bölən; *الاصغر المشترك* ən kiçik ortaq bölən; 2) məxrəc
 – قَسَامَةٌ gözəllik, qəşənglik, incəlik
 – قَسَمٌ *c.* and; *and* صيغة and şəkli; حرف *gram.* and ədatı; *and* içirəm!
 – قَسَمٌ 1) hissə, pay; 2) bölmə, hissə;
 3) kupe; 4) bölmə (*polis*); 5) rayon (*şəhərin*)
 – قِسْمٌ *c.* 1) tale, bəxt, qismət; *طَيِّبَةٌ* onun xoşbəxt (*bədbəxt*) taleyi var;
 2) *riyaz.* bölmə; *خارج* xüsusi, şəxsi; *قابلية* bölünmə qabiliyyəti; *العمل* ~ əmək böl-güsü
 – قِسْمَةٌ *c.* (üzün) cizgiləri; *وجه* düz üz cizgilərinə malik olan sifət
 – قِسْمٌ 1) gözəl, xoşagələn
 – قِسْمَةٌ *c.* 1) bölən (*nəyisə kiminləsə*);
 2. 1) əlbir olan; şərik; *هو سي فيما قسم لنا من* o mənim həm sevincimə, həm də dərdimə şərik olur; 2) *c.* *أقسام* ikinci yarım-hissə (*nəyinsə*); 3) *c.* *أقسام* surət, dublikat; kopya
 – قَسِيمَةٌ 1) *and*
 – قَسَائِمٌ *c.* 1) qəbz; *دفتر القسائم* qəbz kitabçası; 2) kəsilən talon, kupon; 3) kartoçka, order; *liter (nəqliyyat vasitələrindən pulsuz və ya güzəştə istifadə etmək üçün və-siqə)*; 4) *الخبز* ~ çörək kartoçkası; 4) *ətir* üçün qutu
 – قَسَامٌ 1. 1) əlbir olan; iştirak edən; 2) şərik olan, bölən; 2. şərik, əlbir
 – قَسَامَةٌ 1) iştirak etmə; əlbir olma; 2) bölmə, qarşılıqlı bölüşdürmə

- مَقْسِمٌ *c.* kupe
 – مَقْسِمٌ 1. 1) bölən, şərik olan; 2) təqdim edən, paylayan; 2. bölən; *المياه* ~ suayırıcı
 – مَقْسُومٌ 1. bölünmüş; ayrılmış; 2. 1) *iqtl.*, *ma-liy.* *divident*; 2) *riyaz.* bölünən; *عليه* ~ bölən
 I قَسَا (u) قَسَا (u) amansız olmaq (*kimə qarşı*); 2) ciddi, kobud, qaba olmaq (*kimə*); II قَسَى 1) amansızlaşdırmaq, mərhəmətsiz etmək; 2) *tex.* möhkəmlətmək, bərkitmək; III قَسَى dözmək, təhəmmül etmək, əzab çəkmək; IV أَقْسَى = II; V تَقَسَّى amansızlaşmaq, sərtləşmək
 – تَقْسِيَةٌ *tex.* bərkitmə; *الفلاد* ~ poladın bərkiməsi
 – قَاسِيَةٌ *c.* 1) amansız, mərhəmətsiz; hissiz; *القلب قاسي* daşürəkli; 2) ciddi, sərt; *شروط قاسية* ağır sınaq; *تجربة قاسية* çətin şərait
 – قَسَا (u) amansızlıq, qəddarlıq; *aman-sızcasına, insafsızcasına*; 2) ciddilik, sərtlik
 – قَسَا (u) amansızlıq, qəddarlıq; 2) ciddilik, sərtlik; *الآيام* ~ amansız həyat
 – قَاسٍ = قَسِيٌّ
 – قَسِيٌّ *c.* sözündən
 – مَقْصَاةٌ iztirab; əzab-əziyyət; cəfa
 I قَشَّ (a/u) قَشَّ 1) yığmaq, götürmək, yı-ğışdırmaq; 2) süpürmək; 3) *kart.* rüşvət almaq; 4) qurumaq (*bitki haqqında*); II قَشَّشَ 1) yığmaq, yığışdırmaq (*saman, küləş*); 2) süpürmək; 3) soymaq, talan etmək, qarət etmək
 – قَشَّ *topl.* saman, küləş; *الارز* ~ düyü kü-ləşi; *البحر* ~ yosun; *كرسي* hörmə stul
 – قَشَّاشٌ 1. süpürən; *ورقة* *kart.* kozır;
 2. 1) süpürgəçi; 2) *hamç.* ~ bütün da-yanacaqlarla birlikdə (*növbəti*) qatar
 – قَشَّاشٌ quru gövdə; saman, küləş

– 1) zəmidən yığılan sünbül; 2) zir-zibil (*süpürülmüş*)

– *قَسَبِيَّةٌ* c. *اَت* – hörülmüş butulka

– *قَسْوَشٌ* *kart*. kozır

– *قَسَنَةٌ* c. *اَت* – saman çöpü; ~ *خيار* kornişon;
~ *الم التي ستقسم ظهر* *məsəl*. suda boğulan saman çöpündən yapışar; *الم التي ستقسم ظهر* *məsəl*. səbir kasasını dolduran damcı

– *قَسَنَةٌ* *zool*. parabüzən, xanım böcəyi

– 1) zir-zibil (*süpürülmüş*); 2) xışılta

– *قَسَنَةٌ* c. *اَت* – süpürgə

I *قَسَبَ* (i) *قَسَبَ* zəhər qatmaq, zəhərləmək;
~ *الطعام بالسّم* yeməyə zəhər qatmaq

– 1) *أَقْسَابٌ* c. *اَقْسَابٌ*, *قَسَبٌ*, *قَسَبٌ* –
rulmuş yer (*bədəndə*)

– *قَسَبٌ* ² pas

– 1) təmiz, təzə; 2) parıldayan, cıllanmış

I *قَسَدَ* (u) *قَسَدَ* (*qaymağını*) yığmaq (*südün*)
– 1) *قَسَدَةٌ* qaymaq; 2) *bot*. ətri ilə ananası xatırladan xüsusi alma növü; ananas

I *قَسَرَ* (i, u) *قَسَرَ* qabığını soymaq, qabıqdan çıxartmaq; qabığı təmizləmək, soymaq (*meyvə haqqında*); arıtlamaq; II *قَسَرَ* diqqətlə arıtlamaq (*düyyü*); qabığını çıxartmaq; yaxşı soymaq (*meyvə*); ~ *البطاطس* kartofu soymaq; V *تَقَسَّرَ* soyulmaq, qabıq vermək, qabığı soyulmaq; təmizlənmək; VII *اِقْسَرَ* soyulmuş, təmizlənmiş, qabıqdan çıxarılmış olmaq

– *قَسْرٌ* c. *قَسْرَاءٌ* q. *أَقْسَرُ* qabığı soyulmuş; qabığı təmizlənmiş; arıtlanmış

– *قَسْرَةٌ* qabıq, tullantı

– 1) *قَسْرٌ* c. *قَسْرٌ* nazik qabıq; qabıq; 2) qabıq (*yumurta*, *qoz-fındıq*) 3) qabıq, qışa, qılaq; 4) qabıq; köz, qaysaq; 5) pul (*balıq*);

6) kəpək (*başda*); 7) çıxardılmış dəri (*ilan*); ~ *القəhvə* (*Yəməndə qəhvə qabığından hazırlanmış*); ~ *البياض* Nil xanı balığı

– 1) *قَبَبٌ* c. *قَبَبٌ* qabıq; 2) qabıq (*yumurta*, *qoz-fındıq*); 3) qışa, qılaq; ~ *الارض* yer qabığı; 4) nazik qabıq; 5) pulcuq; 6) qaysaq, qartmaq (*yara*); ~ *بصلة* çürük qoza dəyməz

– *قَشْرِيٌّ* pullu

– *مَقْسَرٌ* soyulmuş, təmizlənmiş; qabıqsız

– *مَقْسَرٌ* = *مَقْسُورٌ*

I *قَشَطَ* (u) *قَشَطَ* soymaq, sıyırmmaq, qopartmaq; qasımaq, qasıyıb təmizləmək (*nədən* ~ *القشدة* qaymağını yığmaq; II *قَشَطَ* 1) soyundurmaq, açmaq; 2) qarət etmək, soymaq; V *تَقَشَّطَ* 1) soyunmaq; 2) soyulmaq (*talancı tərəfindən*)

– *قَشَاطٌ* ¹ qayış, ötürücü qayış

– *قَشَاطٌ* c. *قَشَاطَاتٌ* ² şaşka, piyada; zər (*oyunda*); fişka

– 1) *قَشَاطٌ* pirat; 2) soyğunçu, qarətçi

– *قَشَطَةٌ* qaymaq; ~ *شجرة الـ* *bot*. ətri ilə ananası xatırladan xüsusi alma növü; ananas; ~ *الـ* hippopotam, begemot

– *قَشَاطٌ* c. *مَقَاشِطٌ* qasımaq üçün bıçaq, ərsin

– *قَشَطَةٌ* yonma dəzgahı; ~ *عامل الـ* rəndəçi, yonucu; ~ *اعمال الـ* yonma işləri

I *قَشَعَ* (ə) *قَشَعَ* qovmaq, dağıtmaq, pərən-pərən salmaq; *قَشَعَ* (ə) görmək; V *تَقَشَّعَ* 1) çəkilib getmək, seyrəkləşmək (*bulud*, *duman* və s.); 2) aydınlaşmaq (*səma*); VII *اِقْشَعَ* 1) çəkilib getmək, yox olmaq, dağılmaq (*bulud*, *duman* və s.); 2) enmək, azalmaq, qurtarmaq (*soyuq haqqında*), dayanmaq, kəsilmək; ~ *مُحَارِبَةٌ* müharibə qurtardı

قشعر titrəmək, ürpəşmək; إقشعر titrəmək, ürpəşmək

– قشعريرة 1) titrəmə, əsmə, ürpəşmə; uçunma, ürpəşmə; 2) qaz dərili (*hamar olmayan dəri haqqında*)

قشعر 1. 1) çox yaşlı, çox köhnə; 2) böyük, çox iri; 2. şir; ~ a) zool. kaftar, gərəşən; b) məcaz. fəlakət; müharibə; c) ölüm

I قشيف 1) məhrumiyyətlər içərisində həyat sürmək; 2) çirkli, pinti, natəmiz olmaq; قشيف (u) çirkli, pinti, natəmiz olmaq; II قشيف çatlamaq, qabıq vermək (*dəri haqqında*); V قشيف özünü hər şeydən məhrum edərək sərt həyat tərzini keçirmək; asket, zahid olmaq

– قشيف özünü məhrum etmək; asketizm; سياسة son dərəcə qənaət siyasəti

– قشيف özünü saxlama; nəfsini saxlama; الجلد ~ dərinin çatlaması, qabıq verməsi

– قشيف sərt, ağır (*həyat tərzini*)

– قشيف 1) qabıq (*çörək*); 2) civzə, sızanaq (*üzdə*)

– مقشيف 1. 1) nəfsini saxlayan, özünü saxlayan; 2) asketik; 2. asket

– مقشيف çatlamış, çat-çat olmuş (*dəri*)

قشيش 1) götürmək, yığmaq, yığışdırmaq; 2) süpürmək, süpürüb təmizləmək; من الجرب ~ qaşınmanı müalicə etmək

– قشوش zool., topl. koryuşka (*qızıl balıq fəsiləsindən kiçik balıq*)

I قشيل 1) qəpiksiz olmaq; kasıb olmaq; II قشيل 1) pulunu əlindən almaq, puldan məhrum etmək; 2) müflis etmək

– قشيل pulsuzluq

– قشيلان bir qəpiyi olmayan

1) قشيل c. قشيلة, قشيلة – hospital, lazaret; 2) kazarma

– قشيل c. قشيل – kazarma I قش (a/u) 1) izləmək; kiminsə izi ilə getmək; danışmaq, rəvayət etmək, söyləmək (*kimə* على); 3) kəsmək (*qayçı ilə*), doğramaq; tutmaq, qırmaq; kəsmək; ~ الشعر

~ saç kəsmək; ~ الصوف من الغنم qoyununun yununu qırmaq; II قشيل qırmaq, qayçılamaq; kəsmək; tutmaq (*dırnaq*); III قشيل 1) intiqam almaq, qisas almaq; 2) qarşılıqlı tələb irəli sürmək; əks-iddia irəli sürmək; 3) hesablaşmaq, öc almaq, əvəzini vermək, ödəmək; III قشيل cəzalandırmaq, cəza vermək; V قشيل 1) ardınca getmək, izləmək; 2) qayçılanmaq, vurulmaq; VII قشيل qırılmış, qayçılanmış olmaq; kəsilmiş olmaq; VIII قشيل 1) cəzalandırmaq (*kimə* من); əvəzini vermək, intiqam almaq (*men* من); 2) danışmaq, rəvayət etmək, hekayət etmək; ~ الاثر ~ izi ilə getmək

– قشيل c. قشيل – cəza; dip. təzyiq tədbirləri – قشيل c. قشيل kiçik hekayə, qısa nağıl – قشيل c. قشيل hekayətçi, nağıl edən – قشيل 1) danışma, nəql etmə, ifadə etmə; 2) qırılma, vurulma (*iş, fəaliyyət*) – قشيل c. قشيل anat. döş sümüyü – قشيل əvəz, cəza; hesablaşma – قشيل 1) kəsən, qırılan; qırıcı; 2) hekayətçi; 3) novellaçı; ~ الاثر ~ ləpirci

– قشيل c. قشيل – həmç. الشعر ~ saç qırılan maşın

– قشيل c. قشيل – kəsik, tikə, parça; قصاصات ~ من الجريدة qəzetdən kəsilmiş parça

– قشيل c. قشيل anat. döş sümüyü

– قشيل əvəz, cəza; hesablaşma

– قشيل 1) kəsən, qırılan; qırıcı; 2) hekayətçi; 3) novellaçı; ~ الاثر ~ ləpirci

– قشيل c. قشيل – həmç. الشعر ~ saç qırılan maşın

– قشيل c. قشيل – kəsik, tikə, parça; قصاصات ~ من الجريدة qəzetdən kəsilmiş parça

– قشيل c. قشيل anat. döş sümüyü

– قشيل əvəz, cəza; hesablaşma

– قشيل 1) kəsən, qırılan; qırıcı; 2) hekayətçi; 3) novellaçı; ~ الاثر ~ ləpirci

– قشيل c. قشيل – həmç. الشعر ~ saç qırılan maşın

– قشيل c. قشيل anat. döş sümüyü

– قشيل əvəz, cəza; hesablaşma

– قشيل 1) kəsən, qırılan; qırıcı; 2) hekayətçi; 3) novellaçı; ~ الاثر ~ ləpirci

- قَصَصٌ danışma, rəvayət etmə
 – قَصَصِيّ hekayə -i (-i); epik; الشعر الـ epik poeziya
 – قَصَصِيّ 1) romançı; 2) hekayəçi
 – قِصَّةٌ c. قَصَصٌ hekayə, əhvalat, povest; novella; خيالية ~ roman; خرافية ~ təmsil, uydurma; شعرية ~ ballada; الاسرار ~ *ədab.* mis-teriya
 – قِصَّةٌ 2) kağızdan biçmə
 – قِصَّةٌ 3) kəsmə tərz, kəsmə qaydası (*bər-bər haqqında*)
 – قِصَّةٌ c. قِصَصٌ kəkil, cığa; zülf, tel; الماس ~ diadema, başlıq
 – قِصَاصَةٌ 1) əks-iddia, əks-tələb; 2) əvə-zini vermə, hesablaşma; 3) nağd, pulsuz haqq-hesab, klirinq; عمليات الـ klirinq əmə-liyyatı
 – قِصَاصٌ 1) cəzalandıran, cəza verən; 2) iz-lərlə gedən; الاثر ~ ləpırçı
 – قِصَاصٌ c. قِصَاصَاتٌ qayçı; الغنم ~ qo-yunqırخان qayçı; القتال ~ şamdoğrayan; دار-biçici; شريط سكة الحديد ~ *d.y.* çarpaz (*relslərin kəsişdiyi yer*); قلب الـ *arxit.* timpan, fronton; ~ ابو *zool.* a) sukəsən; b) qulağagirən
 – مَقْصُوصٌ 1. kəsilmiş, vurulmuş; 2. c. مَقْصِيصٌ zülf, tel (*gicgahdakı*)
 – مَقْصُوصَةٌ c. اِتْ – kəfgir
 فَصَاحٌ c. اِتْ – kəlbətin, ... doğrayan, ... sındıran
 I قَصَبَ (*i*) قَصَبٌ kəsmək, hissələrə ayırmaq, parçalamaq (*cəmdək*); II قَصَبَ 1) burmaq; hörmək (*saç haqqında*); 2) güləbətirlə, bafta ilə, zərxara ilə işləmək, haşiyələmək; 3) ölçmək, ölçüsünü təyin etmək, niverləmək; الارض ~ torpağı hazırlamaq

- قَصَابٌ 1) qəssab; 2) yerölçən (*mütəxəssis*)
 – قَصَابَةٌ c. اِتْ – trubka, tənbəki çubuğu; qəlyan
 – قَصَابَةٌ qəssabçılıq
 – قَصَائِيَّةٌ c. اِتْ – dırmıq, cəng (*hamarlanmaq üçün*)
 – قَصَبٌ *topl.* 1) qamış, qarğı; مَصٌّ ~ *və ya* السكر ~ şəkər qamışı; هندي ~ bambuk; 2) qızılı və ya gümüşü sap; bafta; zərxara; 3) *anat.* oynaq; buğum; السابق ~ birincilik, üstünlük
 – قَصَبَاءٌ *topl.* qamış, qarğı
 – قَصَبَاءَةٌ c. اِتْ – nazik qamış
 – قَصْبَجِيَّةٌ c. قَصْبَجِيٌّ fleytaçı
 – قَصْبَةٌ c. اِتْ 1) nazik qamış; qamış gövdəsi; 2) trubka; الدخان ~ qəlyan; الانف ~ bu-run sümüyü; الهوائية ~ *və ya* الرئة ~ tənəffüs yolları; traxeya; الرجل ~ iri baldır sümüyü; المريء ~ qida borusu; الصيد ~ tilov, qarmaq; المستراح ~ tilov ağacı, tilov qayıışı; السنارة ~ kanalizasiya borusu; 3) fleyta; 4) əsas şəhər; 5) qaraciyər, ciyər qovurması (*yemək*); 6) oynaq, buğum; 7) qasaba (*3,55 m-ə bərabər olan uzunluq ölçüsü*); مربعة ~ qasaba murabba (*0,003 fəddana və ya 12,6025 m²-ə bərabər olan sahə ölçüsü*); مكعبة ~ qasaba mukaaba (*44, 7388 m³-ə bərabər olan sahə ölçüsü*)
 – قَصَائِيَّةٌ = قَصْبِيَّةٌ
 – قَصْبٌ qızılla işlənmiş, güləbətirlə haşiyələnmiş
 I قَصَدَ (*i*) قَصْدٌ 1) getmək, yollanmaq (*hara – təs. h. və ya* الى); 2) can atmaq, qəsdində olmaq, (*nəyi isə*) nəzərdə tutmaq, (*hansısa məqsədi*) güdmək; ... قَصْدٌ *məch.* bununla nəzərdə tutulurdu ..., bunda məqsəd ...;

– مَقْصِدٌ 1. qənaət edən; qənaətcil, yığım-cıl; 2. iqtisadçı

– مَقْصِدٌ c. مَقْصِدٌ məqsəd; səy, cəhd, məram

– مَقْصِدٌ c. مَقْصِدٌ son məqsəd

– مَقْصُودٌ 1. 1) tələb edilən, istənilən, arzu-lanan; ~ الغرض arzu olunan məqsəd; 2) bilə-bilə edilən, qəsdən edilmiş; ~ غير bilə-bilə edilməyən, istəmədən; ~ خطأ غير təsadüfi səhv; ~ بصورة qəsdən, bilə-bilə; 2. 1) məqsəd; 2) məna, mahiyyət

قَصْدِيرُ qalay; ورق stanio

I قَصْرٌ (u) qısa, qısaldılmış olmaq; 2) kifayətlənmək, qane olma (nə ilə); (على) قَصَرَ (u) çatmamaq, az olmaq (nə üçün) ... عن به طاقته onun ... gücü çatmadı; 2) diqqətsizlik etmək, la-qeydlilik göstərmək (nədə); 3) qadir olmamaq, edə bilməmək (nəyi); عن ~ hədəfə düşməmək, hədəfi vura bil-məmək, yan atmaq; 1 قَصْرٌ (i) qısaltmaq, gödəltmək, azaltmaq; 2) kilidləmək, bağlamaq; 3) hədd qoymaq, məhdudlaşdırmaq (nə ilə); 4) ağartmaq, ağ rəng vurmaq (parça); II قَصْرٌ 1) qısaltmaq, ixti-sar etmək, azaltmaq; 2) diqqətsizlik etmək (nədə), başdansaovdu yerinə yetirmək (nə ... لم يقصر في ... əlindən gələni etmək, ... var gücünü sərf etmək; 3) kəsmək, qur-tarmaq (nə); 4) məhdud etmək, hədd qoymaq (nəyə isə nə ilə); 5) edə bilmə-mək, iqtidarında olmamaq (nə etməyə); III أقصر ixtisar etməyə, azaltmağa çalışmaq; IV أقصر 1) azaltmaq; 2) kəsmək, qur-tarmaq (nə); VI تَقَصَّرَ 1) tədricən azalmaq, qısalmmaq; 2) qadir olmamaq (nə et-məyə); 3) kəsmək, dayandırmaq, imtina

etmək (nədən); 4) yalandan özünü ba-laca göstərmək; VII انْقَصَرَ ağardılmış olmaq (parça haqqında); VIII انْقَصَرَ məhdudlaşmaq, kifayətlənmək (nə ilə); qurtar-maq, bitmək; لكن الامر لم يقتصر على هذا lakin iş bununla bitmədi; X استَقْصَرَ 1) qısa hesab etmək; 2) az, defisit hesab etmək

– اِقْتِصَارٌ 1) ixtisar etmə, ixtisar olunma; ixtisar; 2) qısalıq, gödəklik; ~ بال qısaca, müxtəsər

– تَقْصِيرٌ 1) ixtisar etmə, azalma; 2) diqqətsizlik, səhv; başısoyuqluq, laqeyd-lik; ~ للوقت vaxt itirmə, vaxt itkisi

– تَقْصِيرٌ kiçik ziyafət, xudmani məclis

– قَاصِرٌ 1) məhdudlaşan, kifayətlənən (nə ilə); 2) azyaşlı, həddi-bülüğa çatmamış; 3) zəif, gücsüz, bacarıqsız, qabiliyyətsiz (nə etməyə); 4) qram. təsirsiz fel; ~ الباع a) qabiliyyətsiz, bacarıqsız; b) təsiri olmayan; ~ اليد a) zəif; b) kasıb

– امْرَأَةٌ قَاصِرَةٌ həddi-bülüğa çatmayan qız; امرأة قَاصِرَةٌ ~ abırlı, həyalı qadın

– قَاصِرٌ ağardıcı, boyaqçı (parça)

– قَاصِرٌ = قَاصِرٌ

– قَاصِرَةٌ 1) ağartmaq, ağardılma (parça); 2) ağardıcı peşəsi

– قَاصِرٌ 1) hədd, hüdd; ifratçılıq; son hədd; قَاصِرٌ ان تفعل çarəsiz qaldıqda; قَاصِرٌ ان تفعل ələcsiz qaldıqda sən bunu etməlisən; 2) son məqsəd; ~ القول (الامر) bir sözlə, qı-sası; ~ طاقته və ya بهد o, bacardığı hər şeyi etdi

– قَاصِرٌ c. قَاصِرٌ saray, qəsr; ~ النقابات birlik evi; ~ الجمهوري Respublika sarayı (Qahirə); ~ القصور الخam xəyallar qurmaq

– 1) məhdudlaşdırma; 2) qısaltma, gödəltmə, ixtisar etmə; 3) qısalıq, müxtəsərlik; 4) hədd, hüdud

– iş can yandırma, başısoyuluq, diqqətsizlik; tənbellik

– *obr.* yaxşıdır, amma kəldir (*əlçatmaz şey haqqında*)

– 1) müxtəsərlik; 2) azlıq, cüzilik; 3) uşaqlıq, uşaq yaşları; a) ~ a) zəiflik; b) bacarıqsızlıq; c) kifayət olmayan nüfuz; (النظر ~ yaxından görmə, uzağı pis görmə (*göz xəstəliyi*))

– *c.* *قصر* büzdüm (*quşlarda*)

– *c.* *قصر* alicənab; kübar, əsilzadə

– 1) gül dibçəyi, gül-dan; 2) gecə bardağı, gecə küpəsi

– 1) azlıq, çatmazlıq; 2) qabiliyyət-sizlik, bacarıqsızlıq; yarımçıqlıq, natamamlıq; 3) başısoyuluq, qeydsizlik, diqqətsizlik; tənbellik; 4) həddi-bülüğa çatmama; *الذاتي* ~ qabiliyyətin məhdudluğu *العارضة* ~ inersiya;

– 1) *c.* *قصر* qısa; 2) *c.* *قصر* ~ azömrü, ömrü qısa; 3) müxtəsər; *الاجل* ~ qısamüddətli; 4) alçaq; *القامة* ~ alçaqboylu; 5) (*bədəvilərin*) himayəsi altında olan; *الباع* ~ *قاصر الباع* = *قاصر اليد* ~ *قاصر اليد*; *bax:* *قاصر*

– *c.* *قصر* *bax:* *alışba sırası ilə*

– 1) ixtisar edilmiş, qısaldılmış;

2) qısa, yığcam, lakonik, müxtəsər

– 1) *c.* *قصر* məhdudlaşdırılmış (*nə ilə*);

2) ixtisar edilmiş, qısaldılmış; müxtəsər, yığcam, qısa; *الف* ~ *gram*. qısaldılmış əlif;

3) ağardılmış

– 1) *c.* *قصر* kabinet, iş otağı;

2) hissə, şöbə; loja (*teatr*); 3) müqəssirlər kürsüsü; 4) köşk, pavilyon

قصر tikinti materialı (*əhəng, qum*)

I *قصر* (a) *قصر* 1) udmaq; 2) hərissliklə içmək; 3) xırdalamaq, üyütmək (*dəyirman daşı haqqında*); 4) əymək, bükmək; VII *قصر* əyilmiş olmaq, əyilmək, bükülmək, qatlanmaq; *المفصل* ~ oynaq burxutmaq, bağları zədələmək

– *c.* *قصر* taxta nimçə; taxta kasa, taxta boşqab; *المركب* ~ gəminin gövdəsi, korpusu; *الشريط الحديدي* ~ şpalı əvəz edən əşya

قصر bot. sürvə, adaçayı

I *قصر* (i) *قصر* 1) qırmaq, sındırmaq; 2) guruldamaq, gurultu salmaq (*göy gurultusu haqqında*); 3) gülləyə tutmaq, atəşə tutmaq, bombardman etmək; *قصر* (u) *قصر* *قصر* sərxoşluq etmək, kef etmək; vaxtını kef məclislərində, şərab məclislərində keçirmək; *قصر* (ə) *قصر* kövrək, davamsız, tezsınan olmaq; II *قصر* sındırmaq, qırmaq; V *قصر* qırılmaq, haçalaşmaq (*saç haqqında*); VII *قصر* sınmaq, çatlamaq; qırılmaq

– 1) *قصر* şiddətli, güclü (*səs, səda*); *بصوت* ~ gurultulu səs; 2) bombardman edən; *الطائرة* bombardmançı, qırıcı (*təyyarə*)

– 1) *قصر* gurultu; *المدافع* ~ top atəşi, topa tutma; bombardman, bombalama, top atəşinə tutma; 2) ziyafət, kef məclisi

– *قصر* kövrək, tezsınan; davamsız; zərif, incə

– *قصر* ziyafət, kef məclisi

– *c.* *قصر* bufet

1) sındırmaq, qırmaq; 2) doğramaq (*dilimləmək*); kəsmək; tutmaq

– *قصر* kəsmə, doğrama; kəsmə, kəsib qısaltma, tutma

– قَصَاصٌ *c. قَصَصٌ* kəsik, tikə

I قَصَلَ (i) قَصَلَ 1) biçmək, çalma; kəs-
mək; 2) tikmə zamanı parçanı oğurlamaq
(*dərzi haqqında*); II قَصَلَ kəsmək (*kağız*);

VIII قَصَلَ biçmək, çalma, kəsmək

– قَصِيلٌ iti, kəskin

– قَصَالٌ 1. iti; 2. otçalan, biçinçi

– قَصَالَةٌ püfə, saman

– قَصْلٌ *topl.* saman, küləş

– قَصْلَةٌ *c. قَصَلَاتٌ* gövdə; qıça

– قَصِيلٌ ot tədarükü üçün çalınmış tər yonca
və ya taxıl

– قَصِيلٌ = مِقْصَلٌ

– قَصِيلٌ *c. مَقْصِلٌ* gilyotin

I قَصَمَ (i) قَصَمَ sındırmaq, qırmaq, dağıt-
maq; الظَّهْر ~ ağırlaşdırmaq; tələf etmək;

V قَصَمَ sınmaq, dağılmaq; çatlamaq, sınmaq;

VII قَصَمَ dağılmış, qırılmış olmaq; sınmaq

– قَصِيمٌ¹ sındıran, dağıdan; məhvedici, da-
ğıdıcı; ضَرْبَاتٌ سَاسِدِيَّةٌ zərbələr; ضَرْبَةٌ سَاسِدِيَّةٌ kiməsə sarsıdıcı zərbə endirmək;
عَمَلٌ أَثْقَلٌ ağır, zəhmətli əmək

– قَصِيمٌ² *və ya* قَصِيمَةٌ *c. قَصِيمَةٌ* böyük bəd-
bəxtlik; böyük fəlakət; قَاصِمَةٌ عَاصِمَةٌ bütün bələlərdən müdafiə

– قَصِيمٌ kövrək

– قَصِيمٌ zəif, kövrək

– قَصِيمَةٌ *c. قَصِيمَةٌ* – basil (*çöpşəkilli mikrob*)

قَصَوْنٌ *c. قَصَوَيْنٌ* kesson (*sualtı işlər üçün
suyun dibinə salınan kamera*); dalğıcı zəngi

I قَصَى (ə) قَصَى *və ya* قَصَوُ (u) قَصَا (q) uzaq, uzaqlaşdırılmış olmaq (*nədən*);
IV أَقْصَى 1) uzaqlaşdırmaq, qovmaq; 2) ən
yüksək həddə çatdırmaq; V نَقَصَ 1) uzağa
getmək; 2) tədqiq etmək, araşdırmaq, öy-
rənmək; أَثَرُهُ ~ kiminsə ardınca getmək,

kiminsə izi ilə getmək; X اسْتَقْصَى 1) təqib
etmək, pusmaq, izləmək; soruşub öyrənmək
(*nə haqqında*); 2) tədqiq etmək, dərin-
dən araşdırmaq

– اسْتِقْصَاءٌ tədqiq etmə, dərindən araşdır-
ma; الكون (الفضاء) ~ kosmosun öyrənilməsi

– إِقْصَاءٌ uzaqlaşdırmaq; qovmaq, qovulma

– أَقْصَى *q. قُصْوَى* 1) ən uzaq, uzaq;
Uzaq Şərq; اقصى الارض yerin ən

uzaq guşələri; 2) son, ən son, axır; mak-
simal; الضرورة القصوى ən zəruri, ən vacib;

الجامع الـ el-Əqsa məscidi, Qüds məscidi;
من اقصاها الى اقصاها o başından, bu başına

(*ölkə*)

– تَقْصُّ tədqiq etmə, dərindən öyrənmə,
araşdırma

– قَاصِيَةٌ *q. قَاصِيَةٌ* uzaq; القاصي والداني hamı bir
nəfər kimi (*hər f. uzaq və yaxın*)

– قَاصِيَةٌ uzaqlıq

– قَاصِيَةٌ = أَقْصَاءٌ *c. قَصِيٌّ*

تَقْصُ tikiş zamanı parçanı oğurlama (*dərzi
haqqında*)

I قَضَ (ə/u) قَضَ¹ (q) dəşmək, dəşik
açmaq; dəlmək; 2) sındırmaq, uçurtmaq,

dağıtmaq; 3) qazıb çıxartmaq, dartıb çı-
xartmaq, çəkib çıxartmaq; قَضَ² (i/ə) قَضَ²

bərk, sərt olmaq (*loja haqqında*); IV أَقْضَ¹

1) bərk, sərt olmaq (*loja haqqında*); 2) sərt,
xoşagəlməz, əzablı etmək (*loja haqqında*);

~ هذا الكابوس ~ kimisə narahat etmək; مضجعي bu kabus məni yatmağa qoymadı;

VII انْقَضَ 1) aşağı yönəlmək; atılmaq, yı-
xılmaq, uçmaq, dağılmaq (*kimin üstünə*);

2) sındırılmaq, dağıdılmaq; uçub dağılmağa hazır olmaq
(*məs., divar haqqında*)

– إِنْقِضَاضٌ havadan hücum etmə, şığıma; هَاجَمَ طَائِرَةً شَيْغِيَّيْ تəyyarə; هَاجَمَ زَاوِيَةً شَيْغِيَّيْ şığıma bucağı

– قَضٍ وِقْضِيٌّ qum, çınqıl; خِرْدَا دَاغٍ وِقْضِيٌّ obr. əmlak, avadanlıq, ev əşyaları; اِنْتَقَلَ اِلَيْهِ بِقَضِهِ وِقْضِيَّه o ora bütün əşyaları ilə gedib

– قَضٌ = قَضَضٌ

– قَضٌ = قَضِيضٌ onlar hamısı bir nəfər kimi gəlmişdilər

I قَضَبَ (i) 1) kəsmək, kəsib qısaltmaq; 2) cəzalandırmaq; çubuqla döymək; II قَضَبَ kəsmək, kəsib qısaltmaq; VII اِقْضَبَ kəsilməmiş olmaq; VIII اِقْضَبَ 1) kəsib qısaltmaq; 2) qısaltmaq, ixtisar etmək; 3) improvizasiya etmək, bədahətən danışmaq

– اِقْضَابٌ 1) ixtisar; qısalıq, müxtəsərlik; müxtəsər surətdə, lakonik şəkildə; 2) eks-prompt

– قَضَابَةٌ kəsik; talaşa, yonqar

– قَضَبٌ bot. qarayonca

– قَضَبٌ 1) budaq; 2) çubuq; 3) taxta (məhəccər); 4) əsa, dəyənək; 5) zolaq, zol (dəmir); tir, dirək, rels; قَضَبَانِ dəmir yolu relsi; 6) kişi cinsiyyət orqanı

– مُقْضَبٌ 1) ixtisar edilmiş; qısa; gödək; 2) ilk dəfə yaradılmış, deyilmiş; improvizasiya olunmuş, hazırlıqsız düzəldilmiş; ~ gözəlinilməz, qəfil xəbər; 3) yeni; orijinal, əsil; 4) muqəddəb (şeyr bəhri)

– قَضَبَاتٌ c. yeniliklər, xəbərlər

– قَضَبٌ c. 1) bıçaq; 2) bağ qayçısı

I قَضَعَ (ə) 1) taze etmək, ram etmək, əhliləşdirmək

– قَضَاعٌ sancı, ağrı (qarında)

I قَضَفَ (u) 1) nazik, qəşəng biçimli olmaq; 2) arıq, zəif, cansız olmaq

– قَضَفٌ c. 1) zərif, incə;

2) arıq, cansız, zəif, cılız

1) قَضَفٌ xırtılıt ilə kəsmək, parçalamaq, doğramaq; sındırmaq, qırmaq (dişlə); 2) taq-qıldatmaq (diş haqqında)

I قَضَمَ (i) قَضَمٌ kiçik tikələrlə dişləyib qopartmaq; dişləmək, gəmirmək; اَصْبَحَ النَّدَمُ obr. peşman olmaq, peşmançılıq çəkmək; قَضَمَ (ə) 1) sındırılmış olmaq (dişin ucu haqqında); 2) sındırılmış diş olmaq

– قَضَمٌ q. قَضَمٌ c. sındırılmış dişlərlə

– قَضَمَةٌ qovrulmuş noxud

– قَضَمٌ 1. cəsur, şücaətli; 2. qılnc

– قَضَمَةٌ bir dəfə dişlənən (nə isə); اِسْكَتْ o, bir dişlək almaqla aclığını dəf etdi

– قَضِيمٌ¹ c. 1) ağzı diş-diş olan (qılnc)

– قَضِيمٌ² c. 2) perqament

I قَضَى (i) 1) mühakimə etmək, qərar çıxartmaq; 2) məhkum etmək, iş kəsmək (kimə əli, nəyə əli), düçar etmək (nəyə əli); 3) xeyrinə həll etmək (kimin əli); 4) idarə etmək (kimisə); buyurmaq, əmr etmək (kimə), tələb etmək (kimdən əli, nəyə əli); 5) keçirmək; ~ vaxt keçirtmək, ~ vaxt fərağı ~ vaxt keçirtmək, boş vaxtlarında şahmat oynamaq; ~ məzuniyyətini ...da keçirmək; 6) etmək, həyata keçirmək, yerinə yetirmək; ~ borcunu ödəmək; ~ الصلاة ~ namaz qılmaq; dua etmək; ~ الضرورة ~ və ya ~ الواجب ~ fizioloji tələblərini ödəmək; ~ borcunu yerinə yetirmək; ~ mach. ولكن ~ الامر! iş alındı!; püşk atıldı!; ~ mach. onun axırı çatdı; o öldü; 7) ləğv etmək, aradan

sekretratoru; 2) hüquqi; المستشار hüquq məsləhətçisi; yuriskonsult

– 1) قَضَى məhkəmə; 2) hökm, qərar; 3) hüquq, hüquqşünaslıq

– 1) قَضَايَا c. قَضِيَّة məsələ, problem; حياة ~ ölüm-dirim məsələsi; 2) iş, hadisə; ~ نزع السلاح العام والتام bütün dünyanın tam silahsızlandırılması işi; 3) hüq. iş; iddia, tələb; məhkəmə işi, məhkəmə gedişatı; ~ المülki iş; ~ المدنية cinayət işi; ~ السياسية siyasi iş; ~ مصارف məhkəmə xərc-ləri; ~ اعادة النظر في işə yenidən baxmaq; ... على iş qaldırmaq (kiməsə qarşı); 4) riyaz. teorem; ~ عارضة riyaz. lemma; 5) fikir, əsas müddəa; tezis; mühakimə (məntiqdə); ~ المسلم بها (c. المسلم بها) riyaz. aksiom

– 1. mühakimə olunan, iddiaçı; 2. hüq. tərəf; ~ مُقَاضِيَان təsn. hər iki tərəf (çəkişən tərəflər)

– c. مُقَاضُونَ hüq. tərəflər

– 1) مَقَاضَا iddia, məhkəmə prosesi; məhkəmə işi, istintaq; 2) məhkəməyə cəlb olunma

– 1. zəruri, vacib, gərəkli, lazımlı; 2. mənə; ~ على مقتضاه görə, nəyəsə müvafiq olaraq ..., nəyəsə uyğun olaraq; ~ بمقتضى الحال şəraitə müvafiq olaraq

– 1) مَقْضِيَّات irəlidən müəyyən edilmiş, həll olunmuş; 2) yerinə yetirilmiş, bitmiş; ~ الأمر göstərilən fakt; عليه ~ məhkum olunmuş, məhkum

– q. مُقْضِيَّة keçən, ötən; في الاسبوع keçən həftə

1) قَطَّ (ə/u) kəsmək, tutmaq (məs., dırnaq); çərtmək, qəddəmək (karandaş); 2) oymaq, həkk etmək (oymaçı haqqında);

قَطَط (ə) قَطَط qısa olmaq; burulmaq (saç haqqında); II قَطَط yonmaq, hazırlamaq (xarrat haqqında); VII إقْطَط kəsilməmiş olmaq; VIII إقْطَط kəsmək, budamaq; çərtmək, qəddəmək

– قَط bəsdir, kifayətdir; قَطْنِي mənə bəsdir;

قَطَّ سənə bəsdir; فقط yalnız

– قَط : قَط ما ... قَط və ya heç, qəti, əsla; ما قَط رأيته mən onu heç görməmişəm

– 1 قَط burulan, qırılan (saç haqqında)

– 2 قَط bahalı, qiymətli

– c. قَط pişik (ev); قَط انقره anqor pişiyi;

قَط الزباد Tibet pişiyi; قَط القط vəhşi pişik;

إن غاب القط حشيشة القط bot. valerian, pişikotu;

غاب القط فلعبت الفيران və ya إلب يا فأر! pişik

ölüb, siçanların bayramıdır

– 1 قَطَّAT xarrat; 2) oymaçı

– c. قَطَّ model, nümunə

– c. قَط pişik (dişi)

– c. قَط pişik balası

I قَطْب (i) قَطْب, قُطُوب 1) qaşqabağını tök-

mək, üzünü turşutmaq; ~ حاجبيه qaşlarını

çatdı; 2) yığmaq; 3) tikmək, calamaq; alt-

dan tikmək; II قَطْب 1) üz-gözünü turşut-

maq, qaşqabaq sallamaq; ~ وجهه üzünü tur-

şutmaq; ~ ألبنيه alnını qırıqdırmaq; 2) tik-

mək, calamaq, iç tərəfinə tikmək; V قَطْب

تُتَقَط tutqun, qəmgin ifadəli olmaq (sifət haqqında);

X إِسْقَطَب 1) özünə cəlb etmək, ət-

rafına toplamaq; 2) fiz. polyarlaşıdırmaq

– fiz. polyarlaşıdırmaq, polyarizasiya

– 1) قَطْب قاشقabaqlı sifət; hirsli baxış;

2) fiz. polyarlaşıdırmaq, polyarizasiya

– c. قَطْب kiçik qırıq, kiçik büküş

– قَطْب tutqun, qaşqabaqlı, qaraqabaq

– c. قَطْب cəm, yekun, məcmu, ümumi say;

قَطْب ümumilikdə, bütövlükdə; hamı birlikdə

– فَطْرُ aloe bitkisi (*bu bitkiyə “cənnət bitkisi” də deyirlər. Şərqi Asiyada yarpaqlarından həm dərman, həm də narkotik vasitə kimi istifadə olunur*)

– فَطْرُجِيّ c. فَطْرُجِيّ vaqonların qoşucusu
– فَطْرُ 1) damcı; العين ~ göz yaşı; فَطْرَاتُ c. فَطْرَاتُ ~ göz üçün islatma dərmanı, göz damcısı
– غَطْرَةٌ = فَطْرَةٌ

– فَطْرِيّ 1) diaqonal; diametral; radial; خط radial metro xətti; 2) regional
– فَطِيرَةٌ c. فَطِيرٌ dəniz. lixter (*yastudibli, yelkənli kiçik gəmi*); barja

– فَطِيرَةٌ 1) damcı; 2) məcaz. boş şey
– مُسْتَقَطٌ distillə edilmiş; ماء distillə olunmuş su

– مُسْتَقَطٌ = مُقَطَّرٌ
– مُقَطَّرٌ c. مُقَطَّرٌ – distillyator (*maye distillə edən cihaz*)

– مُقَطَّرٌ buxurdan (*pravoslav və katolik ayinlərində buxur yandırılan qab*)

– مُقَاطِرٌ 1) buxurdan (*pravoslav və katolik ayinlərində buxur yandırılan qab*); 2) kündə (*keçmişdə dustaqların ayaqlarına keçirilən ağac parçası*)

– مَقْطُورٌ yedəklənən; qoşulan (*məs., silah haqqında*)

– مَقَاطِيرُ, مَقْطُورَاتُ c. مَقْطُورَةٌ bağlama, qoşma; 2) fahişə, əxlaqsız qadın

– قَطْرَبُ 1) iblis, şeytan, cin, qulyabanı; 2) fəndgir oğru; 3) işıldaquş

– قَطْرَمِيزٌ böyük butulka, şüşə

– قَطْرَنٌ duru qatranla, ziftlə yağlamaq, qudrun çəkmək

– قَطْرَانٌ, قَطْرَانٌ qatran, zift; duru qatran; qudrun; معدنيّ ~ mineral qudrun; نباتيّ ~ bitki qudronu

– قَطَّاسٌ zool. yak (*Tibet öküzü*)

– قَطَّاسٌ c. قَطَّاسٌ pişik (*erkək – Şim. Afrikada*)

– قَطَّاسٌ pişik (*dişi*)

– قَطَّاشٌ (u) hissə ayırmaq (*nədənsə*); ucunu kəsmək; II قَطَّاشٌ = I

– قَطَّعَ 1) kəsmək, ayırmaq, çıxartmaq (*nədən* من); amputasiya etmək; الرأس ~ başını kəsmək, boynunu vurmaq; عن البلاد ~ ölkəyə buraxmamaq; لا يقطع خيط قطن إلا بإشارته o (k.), hər şeyi kiminsə göstərişi əsasında edir; 2) kəsmək, yaralamaq; 3) doğramaq (*ağac, odun*); 4) kəsmək; çəpərləmək, sədd çəkmək; الطريق ~ yolunu kəsmək (*kimin* على); 5) çıxartmaq, kəsmək (*məs., cərəyan*); 6) dayandırmaq, saxlamaq, kəsmək; العلاقات ~ əlaqələri kəsmək; الصديق ~ dostdan küsmək, əlaqəni kəsmək; المناقشة ~ mübahisəni kəsmək; المساعدة عنه ~ kimisə köməkdən məhrum etmək; 7) qırmaq, çıxartmaq (*buxov, çidar*); 8) keçmək, ötüb-keçmək (*miniklə*) (*nə qədərsə məsafə*); 9) keçmək, kəsib keçmək; 10) işlətmək, sərf etmək (*mal*); 11) qışılmaq üçün uçub getmək (*quşlar haqqında*); 12) həmç. في القول ~ qəti surətdə təsdiqləmək; برأيه a) qəti şəkildə təsdiqləmək; b) kiminsə fikrinə uyğun olaraq hərəkət etmək; بالحجة ~ kimisə inandırmaq, əmin etmək; 13) (*sözünü*) kəsmək; ... إنقطع ذراعي ... mən başımı (*hərfl. əlimi*) kəsərim; رجله من بيته o (k.) onların evinə ayaq basmayacaq; الكلام فيه ~

bu sözlər ona (*k.*) təsir etdi; الخطر ~ təhlükəni sağ-salamat adlamaq; لسانه ~ kimisə (*k.*) susmağa məcbur etmək; kimisə susdurmaq; ... ~ شوطا كبيرا (بعيدا) في... uğurlar qazanmaq; الكمبيالة ~ vekseli skonto etmək; دابره ~ nəyinsə kökünü kəsmək, məhv etmək; دابر العدوان ~ təcavüzkarlığı kökündən məhv etmək; təcavüzü tam aradan qaldırmaq; الرجاء ~ ümidini itirmək; من الكنيسة ~ kilsədən uzaqlaşdırmaq; الطريق ~ yolkəsənliklə, quldurluqla məşğul olmaq; تذكرة ~ biletd almaq; الثمن ~ qiymətini razılaşmaq; عهدا على نفسه ~ vəd vermək, üzərinə öhdəlik götürmək; الوعد له ~ kiməsə söz vermək, vəd etmək; النظر عن... ~ fikir verməmək; الوقت ~ vaxt öldürmək; kart. ~ الورق ~ kart. kart bölmək, kəsmək; bu ağlasığmaz bir şeydir; هذا شيء يقطع العقل ~ məsələni həll etmək; في مسألة ~ turşumaq (*südd haqqında*); I قُطِعَ 1) kəsmək, hissələrə ayırmaq; 2) kəsik-kəsik etmək, bir çox yerdən yaralamaq; 3) söylə, cəhdlə kəsmək, doğramaq; ~ الأشجار ağacları kəsmək; 4) cırmaq, parça-parça etmək; القلب ~ kədərləndirmək, qüssələndirmək; خبر يقطع القلب ~ intonasiya ilə şeir oxumaq, şeri təqti etmək; III قُطِعَ 1) kəsmək, üzmək (*kiminləsə münasibəti*); 2) kəsmək, dayandırmaq; 3) boykot etmək; IV أَقْطَعَ 1) vermək, bölüb vermək, pay vermək; ~ الأرض kiməsə torpaq pay vermək, torpağı len vermək; ~ النهر kiməsə çayı keçməyə imkan vermək; ~ معاشا kiməsə pensiya təyin etmək; 2) doğramağa, kəsməyə izin vermək; 3) kəsmək (*münasibəti kim ilə*);

V تَقَطَّعَ 1) cırılmaq, parça-parça edilmək; 2) kəsilmək, qırılmaq; VI تَقَطَّعَ bir-biri ilə əlaqəni kəsmək; 2) bir-birinə boykot elan etmək; 3) kəsişmək (*xətt haqqında*); VII إِنْطَعَّ kəsilmiş olmaq; doğranmış olmaq; cırılmaq, qırılmaq; ~ عن العالم ~ dünyadan uzaqlaşmaq; 2) söndürülmüş, çıxarılmış olmaq (*məs., cərrəyan*); 3) kəsilmiş olmaq; dayanmaq, qırılmaq, kəsilmək; المطر ~ yağış kəsildi; 4) kəsmək, saxlamaq, dayandırmaq (*məs., siqaret çəkməyi* عن); 5) özünü həsr etmək (*nəyə* إلى); 6) başlamaq, girişmək (*nəyə* إلى); VIII إِنْطَعَّ 1) özü üçün kəsmək; 2) götürmək, ayırmaq (*hissə, parça, dilim, tikə*); boğazından kəsmək; ~ اللقمة من فيه لأن... o, boğazından kəsir ki...; 3) ayrılmaq; 4) qırmaq; ~ الاحجار ~ daş sındırmaq; X اسْتَطَّعَ 1) qopartmaq, əlindən almaq; ~ صحيفة من ~ اللقمة من ~ الكتاب kitabdan vərəq qopartmaq; ~ ماعاز. ağzından loxmasını çıxartmaq; 2) çıxmaq, tutmaq; ~ من الاجرة ~ əmək haqqından çıxmaq; 3) len verməyi xahiş etmək (*torpaq*)

– ات. ق. – tutulma, çıxılma

– 1) pay torpaq, nadel, votçina; 2) mükafat şəklində verilən torpaq, len, iqta; latifundiya (*mülk, iri mülkədar yerləri*); ~ حكم feudalizm quruluşu

– ~ النظام الـ feudal – i [-i]; ~ ق. – mülk, malikanə

– 1) ق. – mülk, malikanə

– 2) ق. – feudalizm

– 1) ق. – daha qəti, daha inandırıcı

– 2) ق. – kəsilmiş, amputasiya edilmiş əli olan; qolsuz, əlsiz

– 1) *fasilə*; ~ دون (بلا) *fasilə* – siz, ara vermədən, aramsız, durmadan; 2) *kəsmə*, qurtarma; ~ البول *tib*. sidiyi saxlamaq; 3) *yoxluq*, olmama; ~ المطر *yağışsızlıq*, *quraqlıq*

– 1) *kəşişmə*, *çarpaşlaşma*; ~ نقطة *al* a) *kəşişmə nöqtəsi*; b) *d.y.* qovşaq; ~ الطريق *al* yolayırıcı; 2) *kəsilmə*, *qırılma* (*əlaqələrin*)

– 1) *kəsmə*, *kəsilmə*; ~ تقطيع *c.* *doğrama*, *yarma*; 2) *sancı* (*qarında*); 3) *qamət*, *boy-buxun*; ~ تقاطيع الوجه *üzün cizgiləri*

– 1) *kəsən*, *doğrayan*, *yararı*; ~ چاپان; ~ سن *kəsici*, *kəsən* (*diş*); ~ التذاكر *bilet* satan, *konduktor* (*tramvay və s.*); ~ الجليد *buzqıran*; ~ الخشب *odunçu*; ~ الدائرة *riyaz.* *kəsən* (*vətar*); 2) *kəsən*, *söndürən*; 3) *iti* (*məs.*, *bıçaq*); 4) *qəti*; *inandırıcı* (*dəlil*); ~ بصورة *qəti surətdə*, *qəti olaraq*, *qəti*; 5) *köçəri* (*quş haqqında*); ~ الطيور *köçəri quşlar*; 6) *tünd* (*içki haqqında*); 7) *turşumuş*, *turş* (*süüd haqqında*); ~ الطريق *kəsən*, *əngəl yaradan*; ~ قاطع *quldur*, *bandit*; 2) 1) *riyaz.* *sekans*; ~ تمام الزاوية *kosekans*; 2) *c.* *قاطعات* *tex.* *tiyə*; ~ المعدن *metalkəsən*; 3) *c.* *قواطع* a) *anat.* *kəsici diş*, *qabaq diş*; b) *tex.* *cərəyankəsici*; c) *arakəsmə*, *bölmə*; ~ طعام *pəhriz yeməyi*

– *arakəsmə*, *bölmə* ~ قواطع *c.* *قواطع*

– 1) *kəsik*, *kəsim*, *yarıq*, *profil*; ~ السد *bəndin kəsiyi* (*çertyojda*); ~ العرضي *köndələn*, *kəsik*, *eninə kəsik*; ~ الطولي *uzununa kəsik*; 2) *bölmə*, *sektor*, *şaxə*; ~ الخاص *şəxsi sahə*, *özel sektor*; ~ الصناعي *sənaye sahəsi*; ~ الدائري *riyaz.* *kürənin sektoru*; ~ الدائرة *riyaz.* *dairənin sektoru*

– 1) *iti*; 2) *kəsən*, *yararı*, *doğrayan*; 2. *daşyonarı*; ~ الطريق *quldur*, *qarətçi*, *soyğunçu* – *külüng*; ~ البقول (الخضر) *tə-rəvəzdoğrayan*

– *kəsmə*, *yarma* ~ قاطع *c.* *xırda*, *pərakəndə*; ~ تاجر *xırda-vatçı*; *pərakəndə satışla məşğul olan*; ~ باله *pərakəndə*, *tək-tək*

– 1) *kəsmə*; *ayırma*; *amputasiya*; ~ الرأس *boynun vurulması*, *başın kəsilməsi*; ~ مجرى النيل *Nilin məcrasının ... kəsilməsi*; 2) *kəsmə* (*məs.*, *cərayan*); 3) *kəsilmə*, *qırılma*; ~ العلاقات (العلائق) *münasibətlərin kəsilməsi*; 4) *fasilə*, *ara*; ~ همزة *bax: həzə*; 5) *uçot*, *qeyd* (*veksel*); ~ سعر *hesabaalma faizi*; 6) *valyuta* (*Suriya*); ~ اجنبي *xarici valyuta*; ~ الاخشاب a) *meşənin kəsilməsi*; b) *meşə işi*; ~ الطرق *quldurluq*, *qarət*, *soyğunçuluq*; ~ على سبيل *qəti olaraq*; ~ به النظر عن...-ə *fikir vermədən*, *...-ə baxmayaraq*, *...-dən asılı olmayaraq*

– 1) *kəsik*, *yara*; 2) *ölçü*, *format*; ~ الربع *poliqr.* *in-kvarto* (*çap vərəqinin dördə birinə bərabər kitab formatı*); *riyaz.* *kəşişmə*; ~ مخروطي *və ya* *konusların kəşişməsi*; ~ زائد *riyaz.* *hiperbola*; ~ مكافئ *riyaz.* *parabola*; ~ ناقص *və ya* *ahliji*

– *kəsilmə*, *hissə*, *parça* ~ قاطع *c.* *قاطع*

– *kötük*, *parça* ~ قاطع *c.* *قاطع*

– 1) *parça*, *hissə*, *pay*; ~ من القماش *parça*; 2) *tərkib hissə*; 3) *hərbi hissə*; *hərbi gəmi*; 4) *plitka* (*şokolad*); 5) *hissə*; *parça*; 6) *pyes*, *dram əsəri*; *musiqili dram əsəri*; *əşər* (*musiqili*); *ifa nömrəsi* (*konsertdə*); 7) *sikkə*; *pul*;

8) *şahm*. fiqur; القطع الثقيلة ağır fiqurlar; القطع الخفيفة yüngül fiqurlar; ~ الدائرة *və ya* ~ الكروية *fəza* segmenti; *riyaz.* segment; ~ شغل (عمل) على أساس *və ya* ~ شغل (عمل) بالـ işəmuzd qaydası ilə işləmək

– قُطِعَ *c.* 1) torpaq sahəsi; 2) kötük, parça; 3) *fon.* qut'a (sözə son samit səsin düşməsi, məs., يا ابا الحسن! *əvəzinə*!)

– قُطِيَ qəti, son; ~ قُتِيَ qəti cavab; ~ قُتِيَ qəti surətdə, qəti olaraq

– قُطِيعَةً qətiyyətlilik, qətilik, möhkəmlik

– قُطُوعٌ *c.* arakəsmə

– قُطُوعٌ bədbəxtlik, fəlakət, təhlükə

– قُطُوعَاتٌ *c.* çala, təkər yeri, oyuq, çökək

– قُطِيعٌ ¹ kəsilmiş, ayrılmış

– قُطِيعٌ ² *c.* 1) sürü; 2) *məcaz.* orda

– قُطِيعَةً 1) ailədən uzaqlaşma; soyuma;

2) ayrılıq, fikir ayrılığı, kəsilmə, qırılma (*nədən-kimdən* *عن*); 3) *len* (*orta əsrlərdə Almaniyada hər bir şəxsə hərbi və ya inzibati xidmət müqabilində bağışlanılan torpaq sahəsi*), torpaq payı

– قُطِيعٌ kəsilən, qırılan; ~ قُتِيَ *fiz.* dəyişən cərəyan

– قُطَاعَةٌ 1) ayrılma; kəsilmə, qırılma (*mü-nasibət*); 2) boykot; (*sözü*) kəsmə; ~ طريق *عن* *və ya* ~ işəmuzd (*ödəmə barəsində*); ~ بلاش vaxtından əvvəl öyünmə (*yəni, arxı keçməmiş bərəkəllah demə*)

– قُطَاعَةٌ ² *c.* 1) vilayət, əyalət; 2) latifundiya (*mülk, iri mülkədar yerləri*), böyük malikanə (*İraqda*)

– قُطَاعٌ *c.* 1) daş karxanası, daş çıxarılan yer; 2) keçid yeri; 3) parça hissə; قُطَاعٌ materialdan; 4) parça (*məruzədən parçalar*); 5) format, ölçü; ~ سَجَاد صغير

balaca xalça; 6) *həmç.* صوتي ~ heca; ~ مفتوح (مغلق) açıq (*qapalı*) heca

– قُطِعٌ vassal

– قُطِعٌ süzeren, feodal

– قُطِعٌ kəsici alət; ~ ورق ~ kağız kəsən maşın; ~ gilyotin (1792-ci ildə Fransada burjua inqilabı zamanı doktor Gilyotin tərəfindən ixtira edilmiş başkəsən maşın)

– قُطِعٌ kəsilmiş, doğranmış, parça-parça, tikə-tikə edilmiş

– قُطِيعٌ heca -i [-1]; ~ الكتابة hecavi yazı

– قُطِعٌ kəsilmiş; amputasiya edilmiş; ~ به a) kədərlənən; b) həll edilmiş (*məsələ, iş haqqında*); ~ رجل əsli-nəcabəti məlum olmayan adam; ~ ümitsiz, ümiddən məhrum; ~ عمل işəmuzd iş

– قُطُوعَةٌ 1) parça, hissə (*ədəbi əsərlər*); 2) kiçik şeir; 3) musiqili əsər; ~ فردية ~ ثنائية solo (*operettdə*)

– قُطُوعَةٌ 1) işlətmə, sərf etmə; 2) istehsal etmə, istehsal; hazırlama, hazırlanma; ~ في ~ ساعات ən qızgın vaxt

– قُطِعٌ *c.* 1) kəşimə yeri; ~ الطريق ~ yo-layırıcı

– قُطِعٌ 1) kəsilmiş; 2) istefa etmiş; 3) dalan, qapılan, uyan (*nəyə* -); 4) tənha, yalqız; ~ يتيم ~ القرين ~ فasiləsiz, ~ غير ~ nəzər ~ misilsiz; tayı-bərabəri olmayan

I قُطِفَ *(i)* قُطِفَ dərmək, qopartmaq, yığmaq (*meyvə, gül*); قُطِفَ *(i)* cızmaq, cırmaqlamaq; II قُطِفَ 1) çoxlu yığmaq; 2) dərmək, bir-birinin ardınca qopartmaq (*məs., gül*); ~ un ələmək; VII قُطِفَ yığılmaq, dərilmək (*meyvə haqqında*); VIII قُطِفَ 1) dərmək, yığmaq (*meyvə*); 2) götürmək, iqtibas etmək (*nəyisə haradan*)

- قَاطِفَةٌ *c.* اَتَّ – yığım maşını; الكتان ~ kətan-yığan maşın; القطن ~ pambıqyığan maşın
 – قَاطِفٌ 1) yığım (*məhsul*); القطن ~ pambıq yığımı; القطن ~ ماکنة pambıqyığan maşın; 2) yığım
 – قُطُوفٌ *c.* قُطُوفٌ 1) cırmaq (*veri*), cızıq, sıyrıntı; 2) salxım
 – قُطْفٌ *c.* قُطُوفٌ dərilmiş meyvə; dərilmiş salxım (*üzüm*)
 – قُطُوفٌ *c.* قُطُوفٌ astagəl, ləng, yavaş
 – قُطَافٌ *c.* قُطَافٌ məxmər, velvet; plüş; قُطَافٌ *c.* kökə (*buğda unundan bişirilən*); شجر الـ *bot.* gülünbahar; sabahgülü
 – مَقْطُوفٌ *c.* اَتَّ 1) götürülmüş, iqtibas edilmiş; 2) çıxarış, parça; 3) məcmuə, antologiya; الـ *əl*-Muqtataf (*jurnal adı*)
 – مَقَاطِفٌ *c.* مَقَاطِفٌ səbət; *tar.*, *hərb.* tur (*tü-fəng gülləsindən qorunmaq üçün içi torpaqla doldurulan silindrik səbət*)
 – مَقَاطِفٌ *c.* مَقَاطِفٌ 1) bıçaq; 2) bağ qayçısı
 قُطَّاقٌ 1. sürətli, iti, cəld; 2. *zool.* kürən cüllüt
 I قُطِّلَ (*u*) قُطِّلَ kəsmək; عنقه ~ başını kəsmək, boynunu vurmaq; II قُطِّلَ = I
 – قُطِيلَةٌ dəsmal, məhrəbə
 I قُطِمَ (*i*) قُطِمَ 1) dişilə tutmaq, yapışmaq; qapmaq, qamarlamaq; 2) dişləyib qopartmaq; 3) ayırmaq, kəsmək; رقبته ~ kiminsə boynunu üzmək; VII انْقَطَمَ dişlə tutulmuş olmaq
 – قُطِمَاتٌ *c.* قُطِمَاتٌ 1) dişləmə, qapma; 2) parça, hissə
 – مَقْطَمٌ الـ *əl*-Muqattam a) Qahirə şəhərinin ətrafındakı dağın adı; b) Qahirədə çıxan qəzet adı
 – مَقَاطِمٌ *c.* مَقَاطِمٌ caynaq; pəncə

- 1) nazik dəri, nazik təbəqə (*xurmanın tumunu ləmindən ayıran nazik pərdə*); 2) boş şey, əhəmiyyətsiz şey; ما أصبت منه قطميرا mən ondan heç nə almadım; 3) *Quran.* Qitmir (*it adı*)
 I قُطِنَ (*u*) قُطِنَ yaşamaq (*harada* , في); II قُطِنَ yerləşdirmək, yaşamaq üçün yer etmək
 – قُطَانٌ *c.* قُطَانٌ 1. ömür sürmək; 2. sakin, yaşayan
 – قُطَانٌ *tib.* lümbaqo (*bel ağrısı*), bəldə sancı
 – قُطَانٌ pambıq taciri, pambıq alış-verişi edən
 – قُطْنٌ bel
 – أَقْطَانٌ 1) pambıq; الزهر ~ təmizlənməmiş pambıq; الـ *və ya* الغل الـ pambıq xammalı, çiyidli pambıq; بكرة الـ pambıq toxumu; حلقة الـ pambıq bazarı; شجرة الـ pambıq qurdu; دودة الـ pambıq kolu; آلة جمع الـ pambıqyığan kombayn; ~ الانفجار pambıqtəmizləyən zavod; البارود ~ *və ya* الملتهب *və ya* المفرق *və ya* ~ piroksilin (*partlayıcı maddə*); 2) pambıq; معقم ~ *və ya* طَيَّيَ sterilizə olunmuş pambıq; حرير ~ kapok, bitki yunu
 – قُطْنِيٌّ 1) pambıq -i [-i]; 2) pambıq parça -i [-i]
 – قُطْنِيٌّ bel -i [-i]
 – قُطْنِيَّاتٌ *c.* pambıq parça məmulatları
 – قُطْنِيَّةٌ ¹ qutniyyə (*zolaqlı pambıq parça*)
 – قُطْنِيَّةٌ ² *c.* قُطْنِيَّةٌ 1) paxlalı *və ya* qınlı bitki;
 2) qın, qabıq
 – قُطْنٌ (*həmç.* *c.* قُطْنٌ -dən) *c.* قُطْنٌ qul, nökr
 – قُطْبَانٌ *bax:* əlifba sırası ilə
 – قُطْبُونٌ otaq, mənzil
 – مَقْطَنَةٌ pambıq əkilən tarla
 – يَقْطِينٌ *bax:* əlifba sırası ilə

I قَطَا (u) قَطُو yavaş-yavaş yerimək, ayaqlarını sürüyə-sürüyə yerimək

– قَطَا topl., zool. qata (kəklik növü); göyərçinə bənzər, çöldə, səhrada yaşayan quş; طار حسا حسو ال qanad açıb uçmaq; ال hərəslərlə, ağgözlüklə içmək

– قَطَا c. قَطَا zool. qata (kəklik növü); göyərçinə bənzər, çöl və səhralarda yaşayan quş

– قَطَا ağır-ağır yeriyən, ayaqlarını sürüyə-sürüyə yeriyən

I قَع (ə/u) قُسماقı gəlmək

– قَع دuzlu, mineral (su haqqında)

– قَع kasa, cam, piyalə

I لمصوّر (u) قَع 1) öyləşmək; oturmaq; ~ لمرسم صورته poza vermək; 2) pusquda durmaq (kimə qarşı -); 3) (evdə) qalmaq; 4) imtina etmək, yayınmaq (nədən -); 5) oturtmaq, öyləşdirmək (kimi -); 6) taqətdən salmaq; zəiflətmək, üzmək; ~ به الاعياء yorğunluq onu taqətdən saldı; 7) dayanmaq, qurtarmaq (nə etməyi -); 8) dayandırmaq, saxlamaq (kimi - nədən -); 9) pis vəziyyətdə qoymaq (kimi -), etməkdən imtina etmək (nəyi kim üçün -); 10) başlamaq; ~ o قَامَت لهذا الامر المدينة وحت danışmağa başladı; bütün şəhər bundan həyəcana gəlmişdi; ~ bu yemək mədə üçün ağırdır; ~ على البيض kürt yatmaq, cücə çıxartmaq; II قَع 1) oturtmaq; 2) dayandırmaq, tutub saxlamaq (nədən -); 3) təsdiq etmək, icazə vermək; bərkitmək; IV أَقَع 1) oturtmaq; 2) imkandan məhrum etmək (nə etmək -); ~ عن kiməsə qazanmaq imkanı verməmək (qazanmaq imkanından məhrum etmək); ~ o (k.), qorxusundan qaça

bilmədi; ~ الفراش kimisə yorğan-döşəyə salmaq (xəstəlik haqqında); اقام هذا الخبر المدينة ~ bu xəbər bütün şəhəri təlatümə gətirdi; V تَقَع 1) imtina etmək (nədən -); 2) pensiyaya çıxmaq; VI تَقَع 1) imtina etmək (nədən -); 2) istefaya çıxmaq, pensiyaya çıxmaq; VIII إقَع (yer) tutmaq, oturmaq, öyləşmək

– 1) تَقَع rədd etmək, rədd edilmə (nədən -); 2) istefa, qulluqdan çıxma; معاش ال istefaya buraxmaq

– تَقَع istefa ilə bağlı; المعاش pensiya

– تَقَع sistemləşdirmə; kodifikasiya

– قَع قَع oturan; ~ الهمة hərəkət-siz, tənəbəl

– 1) قَوَاعِد baza; ~ جوية عسكرية hərbi-hava bazası; ~ بحرية hərbi-dəniz bazası; ~ الاستراتيجية ال ~ حربية ~ va ya strateji atom bazası; ~ ال العامة maddi-texniki baza; 2) pyedestal, postament; 3) tex. patron, sıxac, çərçivə; ~ الملف tutqac; ~ الصمام radio lampasının patronu; 4) əsas; özül; oturacaq (hamç. riyaz.); ~ ال الذهب va ya ~ maliy. qızıl standart, qızıl əsas; 5) dib, alt; ~ ال الثلاثية üçlük qaydası; ~ اولی davranış qaydaları; ~ القانون الدولي ~ مراعاة الدول بالمراعاة ~ النخالف hüquq norması; 7) nümunə, model; ~ paytaxt; ~ ال الجبهة ön və arxa cəbhə

– قَع baza (sif.), aşağı; əsasında duran

– قَع gecə güvəci

– 1) müharibə zamanı evdə qalanlar; 2) tar. xaricilər

– قَعْدَةٌ 1) oturma, əyləşmə; 2) poza, duruş, vəziyyət; 3) oturaq, yan, sağrı; zu-l-qəəd (*qəməri təqviminin 11-ci ayı – 30 gün*)

– قَعْدَةٌ 1. ərincək; 2. tənbel
– قَعْدَةٌ poza (*duruş, vəziyyət*)
– قَعْدَةٌ = قُعْدِي
– قَعْدَةٌ c. أَقْعِدْ cavan dövə
– قَعْدَةٌ 1) oturma (*hərəkət*); 2) rədd etmə, imtina etmə (*nədən* عن)

– قَعْدَةٌ c. قَعَائِدُ 1. oturan (*kiminləsə*); المرض ~ yatağa düşmüş, yatağa təhkim olunmuş; 2. mühafizə edən, qoruyan

– قَعْدَةٌ c. قَعَائِدُ həyat yoldaşı, arvad
– قَعْدَةٌ 1. istefada olan; 2. pensiyaçı (*pensiya alan adam*)

– قَعْدَةٌ c. مَقَاعِدُ 1) oturacaq, stul, kürsü; kiçik divan; خلفي ~ arxa (*qabaq*) oturacaq (*masında*); 2) yer (*parlamentdə*); 3) eşşək (*inşaat işlərində işlədilan taxtadan və s. hündür skamya*)

– قَعْدَةٌ 1. sərbəst hərəkət etmək imkanından məhrum; iflic vurmuş; 2. əlil, şikəst
– قَعْدَةٌ c. مَقَاعِدُ 1) oturaq, yan, sargı; 2) aşağı hissə, dib, alt

I قَعْرَ dərindənləşdirmək, qazmaq; قَعْرَ dərindənləşdirmək; II قَعْرَ dərindənləşdirmək; IV أَقْعَرَ = II; V تَقَعَّرَ 1) dərindənləşmək; 2) batmaq, batıb qalmaq (*nədəsə*); 3) pedant olmaq; 4) qram. ق. əvəzinə ء tələffüz etmək

– قَعْرَ çökük, batıq səth, çöküklük, çuxurluq, batıqlıq; مفرد yastı-çökük
– قَعْرَ 1) dərənlik; dərənləşmə; 2) alt, dib

– قَعْرَ fərasətlilik, itiağıllılıq
– قَعْرَ dərənləşmə, batıq, çuxur
– قَعْرَ dərən, قَعِيرَ

– مَقْعَرٌ 1) dərin; 2) (*içəri*) əyilmiş, batıq; çuxura düşmüş, çökək; الوجهين ~ iki tərəfi çökək (*batıq*); محدب ~ qabarıq-çökək; 3) ibarəli, qeliz, təmtəraqlı (*ifadə haqqında*)

I قَعْسَ qabarıq döşü olmaq; قَعْسَ döşünü qabağa verib getmək; قَعْسَ u) başını arxaya çevirmək; VI تَقَاعَسَ 1) vaz keçmək, imtina etmək (*nədən* عن); çəkinmə (*nədən* عن); 2) bacarıqsızlıq, lənglik, ağırlıq nümayiş etdirmək, yubanmaq, ləngimək (*nədə* عن); 3) laqeydlilik, başısoyuqluq nümayiş etdirmək (*nəyə qarşı* عن); قَعْسَ = إِعْنَسَ XIV

– قَعْسَ q. قَعْسَاءُ c. قَعْسَ qabarıq, irəli çıxmış döşü olmaq

– قَعْسَ 1) imtina, özünü saxlama, çəkinmə; ~ heyifsilənmədən, təəssüflənmədən vermək; 2) lənglik, astagəllik; ~ yorulmaq bilmədən, durmadan; 3) laqeydlilik, başısoyuqluq, iş can yandırma quruldamaq; şıqqıldamaq; taqqıldamaq; cingildəmək; danqıldamaq; بالسلاح ~ qılnc (*silah*) oynatmaq, meydan oxumaq; بضحكة ~ qəhqəhə çəkmək

– قَعْقَعٌ, قَعْقَعٌ sağısağan

– قَعْقَعٌ c. قَعَقَاعٌ 1) səs; çatırtı, şaqqıltı, gürultu; dınqılatma; cingilti; قعاقع الرعد göy gürultusu; 2) dəbdəbəli, təmtəraqlı nitq

I قَعِيّ dik burnu olmaq, fındıqburun olmaq; IV أَقْعَى arxa pəncəsi üstündə oturmaq (*it, pişik haqqında*)

– قَعِيّ c. قَعْوَاءُ q. أَقْعَى fındıqburun

I قُوفٌ 1) qurumaq; 2) biz-biz durmaq; V تَقَفَّ əsmək (*məs., soyuqdan*)

– قُوفٌ c. قُفَّ geol. moren (*buzlaqların hərəkəti ilə əmələ gələn süxur yığını*)

— قَفَّة titrəmə, əsmə (*qızdırmadan*)

— قَفَّةٌ c. قَفْفٌ 1) səbət; 2) qayıq (*İraq*)

I $\text{قَفَرَ} (u)$ izi ilə getmək, ardınca getmək; $\text{اثره} \sim$ kiminsə izi ilə getmək; IV اَقْفَرَ 1) boş, adamsız olmaq, boş qalmaq; 2) boşaltmaq, xaraba qoymaq; $\text{العظم} \sim$ sümük gəmirmək; VIII اِقْفَرَ = I

– 1) إِفْقَارٌ boş qalma, viran qalma, viran edilmə; 2) adamsızlıq

— قَفَّارٌ ~ خبز quru çörək (*ədvəsiz*)

– ¹ قَفْرٌ boş, əhalisiz, adamsız; ~ خبز quru çörək (*ədvasız*)

— ٢ قَفْرٌ c. قَفَارٌ səhra; يَبَابٌ ~ çılpaq səhra

— قَفْرَاءُ səhra, biyaban

— قَفَرَاتٌ c. قَفْرَةٌ — səhra, adamsız yer

— قَفِيرٌ c. قُفْرَانٌ arı pətəyi

– مَقْفِرٌ boş, adamsız, adam ayağı dəyməyən

I قَفَرُ (i) قَفَرٌ hoppanmaq, atılıb-düş-
 mək; قَفْزَةٌ كَبْرَى ~ iri sıçrayış, atlayış etmək;
 فَوْقَهُ ~ nəyinsə üstündən hoppanmaq; بَنَّا ~
 ...الحديث bizim söhbətimiz ...-ə kecdi:

1) (قَفَزَ) *(kiməsə)* əlcəl

panmağa məcbur etmək, hoppandırmaq; V تَقْفَرُ
1) ölcək taxmaq (*özünə*); 2) əllərinə xına
qoymaq; VI تَقْفَرُ bir yerdə hoppanmaq
– فَاْفِرُ hoppanan (*k.*)
– قَوَاْفِرُ 1. hoppanan (*q.*); 2. 1) qur-
bağa; 2) həşərat (*pambığa zərər verən*)

– *فَقَازُ* *c.* *فَقَافِيزُ* əlcək; *فَقَازَان* *təsn.* bir cüt əlcək

~ مئثت hoppanma, tullanma, atlanma;
idm. üçqat sıçrayış, atlanma; الـ بالزانة uzun
 ağacda tullanma; عال ~ hündürlüyə hoppan-
 ma; طويل ~ uzunluğa tullanma, hoppanma

– أْفِرْهُ , قَفَرَاتُ c. قَفْرَةٌ – sıçrayış, hoppanma;
الـ الثلاثية *idm.* üçqat hoppanma, tullanma

1) mötərizə; sıxac; rəzə; klemma; 2) qafız a) dənəvər cisimlərin 14 ½ اوقية - *a bərabər ölçüsü*; b) 144 ذراع - *a bərabər uzunluq ölçüsü*

– فَقَيْرَى idm. eşşək (üstündən hoppanmaq üçün)

I قَفَسَ (*u*) قَفَسَ 1) yığmaq, qaldırmaq; 2) tutmaq, qamarlamaq, qapmaq; 3) üstünə çıxmaq, qəfildən yaxalamaq; II قَفَسَ tutmaq, qamarlamaq, yaxalamaq; VII إِنْقَسَ tutulmuş, yaxalanmış olmaq

– قَفْشٌ tutma; ~ كلام a) hər cür yalan, uydurma; b) zarafat

— قَفَشَاتٌ c. قَفْشَةٌ şən nömərə, zarafat

سَبَّاتُ الشَّيْطَانِ səbət satan; səbətçi

– toyuq hini – ات. c. تَقْفِيصَة –

– 1) *qəfəs*; ~ *qəfəsə* حبس في *c. أَقْفَاصُ* – salmaq; 2) *səbət*, hörmə *səbət*; 3) *həmç*. الصدر ~ *və ya* الصدري *döş qəfəsi*; ~ المجرمين ~ *və ya* الاتهام ~ *və ya* المحكمة ~ *müt-təhimlər kürsüsü*

كَافْتَانُ c. قَفَاطِينُ kaftan, don

I قُفِعَ (ə) bürüşmək, qırışmaq, quruyub yığılmaq; II قُفِعَ bürüşməyə, qırışmağa məcbur etmək; qıc olmaq; V نَقَعَ = I

– **تَرْقَعٌ** *tar., hərb.* tısbağa (düzümü və yerışı)

– مفع 1) yığılmış, büzülmüş, qurumuş;
2) arıq, cılız (*insan haqqında*)

فَقَفَقَ əsmək, titrəmək (*soyuqdan, qızdırma-*
dan من): فَعَفَفَ = فَعَفَفَ

— **تِترَمَه** titrəmə, əsmə

I قَفَلَ (قفل) (*i, u*) قُفُولٌ (*həmç.* راجعا ~) geri qayıtmaq, qayıtmaq, qayıdıb gəlmək (*hara-dan* من); قَفَلَ (*i*) قَفَلَ 1) bağlamaq; ~ ışığı söndürmək; 2) ehtiyat görmək, tədarük görmək, yığmaq, toplamaq; II قَفَلَ qıfıllamaq,

kilidləmək, bağlamaq; IV أَقْلَ = II; المناقشة ~ müzakirəni qurtarmaq; النور ~ işığı söndürmək; VII إقْلَلَ bağlı olmaq; söndürülmüş olmaq

– قَفْلَةٌ mus. koda (əsas mövzunu qısaca təkrar edən son hissə)

– قَافِلٌ 1) qayıdan; 2) bağlayan

– قَافِلَةٌ c. قَوَائِلٌ 1) karvan; 2) kolonna, dəstə (nümayişdə); 3) konvoy (dəniz)

– قَافِلٌ çilingər

– قَفْلٌ c. أَقْفَالٌ, أَقْفُولٌ asma qıfıl, kilid; cəftə, rəzə

– قَفْلَةٌ 1 boyun ardı, peysər, ənsə; من المانشيت مَانشِيَتٌ bax: إلى الـ

– قَفْلَةٌ c. قَفْلٌ 2 قَفْلَةٌ 1/10 أَوْقِيَّةٌ və ya 3,744 q-a bərabər çəki vahidi)

– مَقْفُلٌ bağlanmış, qıfıllanmış, kilidlənmiş; الاجتماع qapalı iclas; ~ xəsis, simic

قَفَنَدَرُ zool. paltus (şimal dənizlərində yaşayan kambala cinsli balıq)

I قَفَا (u) قَفَا getmək, izləmək, ardınca getmək (kimin-nəyin); أثره ~ kiminsə ardınca getmək; II قَفَى 1) ardınca göndərmək (kimin-nəyin, kimi təs. h. və ya →); 2) qafiyələndirmək, qafiyəyə salmaq (sözləri); VIII إقْفَى 1) baxmaq, təqib etmək; 2) ardınca getmək; التمثل ~ nümunə götürmək; 3) güdmək, təqib etmək; أثره ~ a) ardınca getmək, kimisə təqib etmək; b) izi ilə getmək, ...yolu ilə getmək, kimisə təqlid etmək

– قَافِيَةٌ qafiyələnmə; qafiyə üsulu

– قَافِيَةٌ c. قَوَائِفٌ 1) qafiyə, ahənglik; 2) söz oyunbazlığı, kalambur, cinas; zarafat; 3) iki-mənalılıq; 4) boyun ardı, ənsə, peysər; ~ بلا eyhamsız, mübaliğəsiz, açıq danışmaq

– قَفَا k. قَفِيٌّ, أَقْفَاءٌ c. قَفَا 1) boyun ardı, peysər, ənsə; عَيْنَاهُ فِي ~! macaz. o çox sayıqdır!; رجع كما جاء ووجهه مثل ~ boş qayıtmaq, əli-boş qayıtmaq; 2) tərs üz, astar; ~ من arxadan; arxasına

– قَفَا = أَقْفِيَّةٌ, أَقْفَاءٌ c. قَفَاءٌ

– قَافِيَةٌ qafiyəli, ahəngdar

I قَلَّةٌ 1) az, əhəmiyyətsiz, cüzi olmaq; 2) az rast gəlinən, nadir olmaq; قَلْمًا arabir, nadir hallarda; az-az; قَلْمًا o mənə az-az yazır; 3) az olmaq (nədən); 4) kiçilmək, azalma; قَلَّ ما قَلَّ qısa və aydın; 1) قَلَّ (ə/i) 2 قَلَّ qaldırmaq; 2) aparmaq, götürmək, daşımaq; II قَلَّلَ azaltmaq, əksiltmək, məhdudlaşdırmaq; IV أَقْلَ 1) qaldırmaq; 2) aparmaq; daşımaq; köçürmək (miniklə), çatdırmaq (hara); 3) getmək, miniklə getmək (haradan); 4) (nəyisə) az etmək; 5) azaltmaq, əksiltmək; 6) kasıb, yoxsul olmaq; X إِسْقَلَ 1) asılı olmamaq, müstəqil olmaq; təkbaşına hərəkət etmək; təkbaşına barmmaq (nə ilə →); 2) az, əhəmiyyətsiz hesab etmək; 3) hərəkət etmək, yollanmaq, yönəlmək, (miniklə) getmək (hara); 4) minmək (nəyəsə – harasa getmək üçün); الباخرة ~ gəmiyə minmək; القطار ~ qatara minmək; ~ السيارة ~ maşına minmək; الطائرة ~ təyyarəyə minmək; ~ الحمار ~ eşşəyə minmək; 5) qalxmaq (yuxarı)

– إِسْتِقْلَالٌ istiqlalıyyət, müstəqillik, sərbəstlik; ذاتي ~ özünüidarəetmə, muxtariyyət

– إِسْتِقْلَالِيٌّ 1. istiqlalıyyətə, müstəqilliyə aid; 2. müstəqillik tələb edən şüarlar; 3. müstəqillik uğrunda mübarizə aparan

– إِسْتِقْلَالِيَّةٌ muxtariyyət

– أَلْـ ən kiçik, ən az; ən əhəmiyyətli; الـ
 ən az, minimum; .. هو انه (فيه)
 onun haqqında ən azı onu demək olar ki, o...;
 الـ heç olmazsa, hər halda

– أَقْلِيَّةٌ c. اتّ – 1) azlıq, əqəliyyə; 2) milli azlıq

– قُلْ¹ *və ya* قُلْ azlıq, cüzilik, əhəmiyyət-sizlik; cüzi miqdar, az say; azacıq; bir az

— قِلّ² titrəmə, əsmə

1) قَلَالِي, قَلَايَات. c. قَلَايَة – hücrə; 2) qibti patriarxının olduğu yer

— **قُلِيَّة** *c. قُلِي* səhəng, bardaq düzəldən usta

الم الممتازة; 1) *قَلِيلٌ* *c. قَلَّةٌ* – azlıq, məhdud say; جمع الم – imtiyazlı azlıq; العدد ~ sayca azlıq; *gram.* azlıq cəmi; 2) azlıq, çatmazlıq; 3) çatmama, kəsir; الادب ~ ədəbsizlik, tərbiyəsizlik; الحياء ~ həyasızlıq, abırsızlıq; العقل ~ axmaqlıq, səfehlik; الحركة ~ ağırlıq, lənglik

– قلة 1) sağalma, yaxşılaşma; 2) dirçəlmə, rifahın, firavanlığın bərpası

– كَسْرُوا (1) قَلَّالٌ, قُلَّةٌ c. قُلَّةٌ – səhəng, bardaq; كَسْرُوا ~ وراءه onun ardınca bardaq sındırdılar (*mən-fur, ürəyincə olmayan qonağın ardınca deyilən söz*); 2) zirvə, kəllə (*dağ*); uc, təpə; 3) dəvənin damağının pərdəsi

– 1) قَلِيل *c. qılıl* – kiçik, balaca; ~ بَـغِير *bö-yük, xeyli*; ~ اَلدَّب *tərbiyəsiz, qanacaqsız, ədəbsiz*; ~ اَلتَّجَرِبَةُ *az təcrübəli, naşı*; ~ اَلْبُضَاعَةُ *məcaz. yükü az olan*; ~ اَلْحَيَاءُ *hə-yasız, abırsız, utanmaz*; ~ اَلصَّبْرُ *səbirsiz, təm-kinsiz, özünü saxlaya bilməyən*; ~ اَلْعَقْلُ *ağıl-sız, axmaq, səfəh*; ~ اَلْمَالُ *kasıb*; ~ اَلْمَعْرِفَةُ *qanacaqsız, kobud*; ~ اَلْوُجُودُ *defisit, nadir tapı-lan*; ~ اَعْدَاءُ *bir neçə gündən sonra*; ~ اَزْ, *bir qədər; az-az*; 2) əhəmiyyətsiz, cüzi; *həmç.* اَلْعَدَدُ ~ *sayca az*; 3) *həmç.* اَلْوُجُودُ ~

nadir; 4) ariq, sısq; في ~ او كثير *və ya* ~ هذا ~ من كثير *heç bir vəchlə, heç cür*; ولا كثير *heç bir şey budur*; ~ عما ...-dən olan az bir şey budur; ... مما ... tezliklə; ~ بعد *yavaş-yavaş, tədricən*; ~ بعد *və ya* ~ بعد ذلك *bir qədər vaxtdan sonra, bir qədər keçdikdən sonra*; ~ منذ *bir az qabaq, bir az əvvəl*

— c. قَلِيَّةٌ hücrə; tamamilə, bütöv-

lükdə, tam şəkildə

- مُسْتَقِيلٌ 1) müstəqil, sərbəst; 2) muxtar
- مُقْلٌ 1. 1) az edən; ~ كاتب az yazan yazıçı; 2) kasıb, yoxsul; 3) xəsis; 2. xəsis, simic (*isim kimi*)

əzbərdən, heç yerə baxmadan; الحنطة ~ manna yarması; افعال القلوب *qram.* güman, ehtimal, fərziyyə bildirən fellər kateqoriyası (*fikir-ləşmək, fərz etmək, ehtimal etmək və s.* ظنّ أصبح ~ بين qorxmaq; (واخواتها أصبح ~ في *və ya* سقط ~ بين قدميه *və ya* رجله مرقّ ~ اطراف قدميه ürəyi ayağının altına düşdü; kiminsə ürəyinə dörd salmaq, kədərləndirmək, iztirab vermək; يتقطع ~ لمجرد سماع هذه الأنباء təkcə bu xəbərləri eşitməkdən adamın ürəyi parça-parça olur; onlar orada يعيشون هناك وايديهم على قلوبهم qorxu içində yaşayırlar

– 1) قلبٌ kiçik qolbaq; bilərzik; 2) palma-nın özəyi; 3) acıdil adam (*ilan*)

– قلبٌ dəyişkən, səbatsız, qərarsız

– قلبٌ ürək xəstəliyi

– 1) قلباتٌ *c.* قلباتٌ yaxa, qat, qatlama; köbə, qol köbəsi; 2) marş (*pilləkəndə iki səki arasında olan hissə*)

– 1) قلبٌ (*sif.*); səmimi; الشكل ~ ürəyoxxşar, ürəkşəkili; 2) səmimi, həqiqi; ~ ürəkdən, təmiz qəlbədən, səmimi qəlbədən, səmimiyyətə

– 1) قلبٌ dəyişən, tez-tez dəyişən, səbatsız, qeyri-sabit

– 1) قلبٌ *k.* *və q.* قلبٌ quyu

– 1) قلبٌ dəyişən; səbatsız, dəyişkən, qeyri-sabit; ~ الاميال ~ şıltaq

– 1) قلبٌ *c.* قلبٌ zibilxana, zibillik; 2) zara-fat; hiylə, fırıldaq, tələ; ~ له tələ qurmaq; 3) *astr.* kulminasiya (*göy cisminin meridiandan keçməsi*)

– 1) قلبٌ *c.* قلبٌ toxa, kərki, kətmən

– 1) قلبٌ çevrilmiş, devrilmiş; الصورة السحنة ~ üzün güzgüdə əks olunan təsvir; السحنة ~

pərişan ifadəsi, dilxor sir-sifət; 2) qatlanmış, bükülmüş; döndərilmiş, tərsinə çevrilmiş; ~ a) dal-qabaq; b) astar üzünə; c) tərsinə – 1) مُنْقَلَبٌ qayıtma yeri; 2) nəticə; 3) tro-pik; ~ شتوي Oğlaq tropiki; ~ صيفي Xərçəng tropiki

قلبٌ *c.* قلبٌ papaq; qalpaq

قلبٌ *c.* قلبٌ çala, çökək, dərinlik

– 1) قلبٌ *bot.* təmizlənmiş arpa

– 1) قلبٌ çaxırdaşı, kalium hidrotartarat (*dişdə*)

– 1) قَوْلَحَةٌ *c.* قَوْلَحَةٌ kələm özəyi; qıça (*dənsiz, buğdasız*)

قلبٌ quru, bərk, qurumuş olmaq

– 1) قُلْحَةٌ quruluq, bərklik, ağaca dönmə, quruma

I قلد (i) قلد eşmək, öyirmək, eşib hazırlamaq; II قلد (i) (*kiməsə orden, boyunbağı və s.*) taxmaq; ~ السيف kiminsə belinə qılnc taxmaq; 2) hakimiyyət vermək, vəzifəyə təyin etmək; həvalə etmək; وزارة الخارجية قلد o, xarici işlər naziri təyin edilib; 3) təqlid etmək, təkrarlamaq; 4) saxtasını düzəltmək, düzəltmək, qayırmaq; 5) cıratmaq, ağzını əymək, ələ salmaq; V قلد (i) taxmaq, daşımaq (*boyunbağı, orden, qılnc və s.*); ~ بندقية silahını taxmaq; 2) hakimiyyət verilmək, məsuliyyətli vəzifə tutmaq; üzərinə məsuliyyət götürmək, vəzifə icra etmək; ~ وزارة الداخلية daxili işlər naziri vəzifəsini tutmaq; ~ الامر hakimiyyəti öz əlinə almaq; 3) təqlid etmək (*kimi* ~) ~ جميع شاراته ووسمته ~ bütün orden və medallarını taxmaq

– 1) قَلِيدٌ *c.* قَلِيدٌ açar

– 1) قَلِيدٌ *c.* قَلِيدٌ verilmə (*hakimiyyət*), təyin edilmə (*vəzifəyə*); 2) təqlid etmə;

الـ الكور-الـ kor-koranə təqlid; 3) imitasiya; saxtalaşdırma, hazırlama, düzəltmə; 4) vermə, verilmə; 5) ənənə

طرق سة 1. ənənəvi, adi; təqlidi; 2. ənənələrə riayət edən adam

تَقْلِيدِيَّةٌ ənənəçilik, ənənələrə bağlılıq
~ النيل c. قِلَادَةٌ boyunbağı, həmail; النيل
Nil boyunbağısı (*MƏR-də orden adı*); قِلَانْدُ obr. poeziyanın şah əsərləri

قِلِيدٌ eşilmiş, eşmə, eşilib hazırlanmış; bürmələnməmiş

مَقْلَدٌ özünə taxan, gözdirən
~ مَقْلَادٌ c. مقاليد الامور; مقاليد Nazirlər Şurası sədrinin səlahiyyətləri; مقاليد استولى على مقاليد تسلم başçılıq etmək, idarə etmək; مقاليد الرأسة مقاليد الىه rehberliyi kiməsə vermək

مَقْلُدٌ saxta, qəlb
~ مَقْلُدٌ 1. təqlid edən; 2. 1) təqlidçi; 2) imitator; 3) saxtakar, saxtakarlıqla məşğul olan adam

قَلِيدٌ = مَقْلُودٌ
قَلُوظٌ: قَلَاوُوظٌ = قَلَاوُوزٌ
قَلَزْ, قَلَزْ tunc

I قَلَسْ (i) 1) gəyirmək; 2) rəqs etmək, oynamaq; II قَلَسْ 1) ələ salmaq, rişxənd etmək, lağ etmək (*kimi*), sataşmaq, istehza etmək (على); 2) əyilmək, baş əymək (*kimin qarşısında*), reverans etmək (*qadın haqqında*); 3) papaq (*qalpaq*) taxmaq (*kimə*)

~ قَلَسْ c. قَلُوسٌ yoğun ip, kanat, buraz, tros; dəniz. şvartov, buraz (*gəmini dayandığı yerə bağlamaq üçün qalın kəndir*)

~ قَلُوسَةٌ c. قَالِيسٌ qalpaq, papaq; kils. tasküləh

(قَلَشْ) II قَلَشْ tük tökmək, tüləmək, tükünü dəyişmək

~ تَقْلِيشٌ tüləmək, tük tökmə

~ قَالُوشٌ bax: əlifba sırası ilə

قَلَشِينٌ c. قَلَشِينٌ dolaq (*ayaq üçün*)

I قُلُوصٌ (i) 1) azalmaq, ixtisar olunmaq, kiçilmək; ظله ~ onun qüdrəti zəiflədi; 2) yığılmaq, büzüşmək, qırışmaq; yığılmaq (*parça haqqında*); II قُلُوصٌ 1) azaltmaq, ixtisar etmək, kiçiltmək; 2) çırmalamaq, qatlamaq (*paltarın qolunu*); qaldırmaq, yığmaq (*paltarın ətəyini*); 3) büzüşdürmək, qırışdırmaq; V تَقْلُوصٌ 1) ixtisar olunmaq, kiçilmək; ظله ~ = ظله bax: قُلُوصٌ; 2) yığılmaq, bürüşmək; 3) getmək (*nədən-kimdən*), tərk etmək (*kimi-nəyi*)

~ تَقْلُوصٌ ölçüdə kiçilmə; sıxma, sıxılma, kiçilmə; tib. spazma; جمود و~ في حركة البيع işgüzar fəallığın azalması

~ مَقْلُوصٌ 1) azalan; 2) qısa; qısılmış (*dodaq haqqında*)

II قَلَطٌ nəcis ifraz etmək, qarnını boşaltmaq

~ قَلَطٌ dəbəlik, yırtıq, qırja

~ قَلُوطٌ c. قَلَالِيطٌ təzək

~ قَلِيطٌ qırjası olan xəstə

~ قَلِيطٌ dəbəlik, yırtıq, qırja

~ قَلِيطَةٌ tib. xayalıq hidroposu

~ قَلِيطٌ = قَلِيطٌ

~ مَقْلِيطٌ xayalıq hidroposu xəstəliyindən əziyyət çəkən

I قَلَعٌ (ə) 1) dartıb çıxartmaq, çıxartmaq, çəkib çıxartmaq, sındırmaq, sındırır qopartmaq, sındırır çıxartmaq; ~ الشمندر ~ çuğunduru (*qazıb*) çıxartmaq; 2) çıxartmaq (*məs., paltar*); II قَلَعٌ 1) bir-bir kökündən

dartıb çıxartmaq (*bitki*); 2) qovmaq, uzaqlaşdırmaq; IV قَلَعَ 1) sahilədən ayrılmaq, yola düşmək, üzüb uzaqlaşmaq, aralanmaq (*nədən* من); havaya qalxmaq, uçub qalxmaq (*təyyarə haqqında*); 2) aralanmaq, imtina etmək (*nədən*), atmaq, tullamaq (*nəyi* عن); إنقَلَعَ ~ (*siqaret*) çəkməyi atmaq; VII انْقَلَعَ 1) qazılıb çıxarılmaq, tapılmaq; 2) qoparılmış, dartıb çıxarılmış olmaq; uzaqlaşdırılmış olmaq; 3) getmək; VIII انْقَلَعَ dartıb çıxartmaq (*bitki*); çəkmək, çıxartmaq (*öz dişini*)

– قَلَعَ = إقْتِلَاغٌ

– قَلَعَ 1) yenilik, yeni qayda, yeni dəb; yeni mal, yeni sort; آخر تقاليع الموضة ən son dəb; 2) qəribəlik, ədəbazlıq

– قَلَعَ dabaq, ağızyarası

– قَلَعَ dabaq -i [-i]; داباق الحمى السة dabaq xəstəliyi zamanı olan qızdırma

– قَلَعَ çıxartma, çıxarılma; qoparılma

– قَلَعَ c. قُلُوعٌ, قَلَاغٌ yelkən

– قَلَعَ 1) qala, bürc, istehkam; القلعة الحصينة alınmaz qala; للسلم والتقدم ~ sülh və inkişafın dayacağı; الطائرة av. uçan qala; انْ obr. bu məsələdə onlar möhkəm mövqeyə malikdirlər; صاحب صنعة ~ məsəl. sənət sahibi qala sahibi ilə eynidir; 2) şahm. top

– قَلَعَ c. قَلْعٌ iri daş, qaya parçası, buzlaq daşı

– قَلَعَ müvəqqəti götürülmüş əşya; başqasının əmlakı; ~ الدنیا dünya müvəqqəti mənzildir

– قَلِعَةٌ kiçik qala, istehkam, qalaça

– قَلَعَ c. مَقَالِيعٌ sapand; köhn. katapulta, mancanaq (*qədimdə ox və ya daş atan alət*)

– قَلَعَ c. مَقَالِيعٌ həməç. الحجارة ~ daş karxanası, daş çıxarılan yer

قَلَعَ çirkləndirmək, bulaşdırmaq; إقْلَعُ qıvrılmaq, burulmaq (*saç haqqında*)

– قَلَعَةٌ¹ bulaşdırma, çirklətmə, kirləndirmə

– قَلَعَةٌ² qıvrımlıq, buruqluq

I قَلَفَ (i) قَلَفَ 1) təmizləmək, çıxartmaq (*məs., qabıq*); 2) din. sünnət etmək; 3) tıxamaq, kəpitkələmək (*gəmini*); II قَلَفَ tıxamaq, kəpitkələmək, yağlamaq, yağ sürtmək (*gəmiyə*)

– قَلَفَ c. قَلْفَاءٌ q. قَلْفٌ kəsilməmiş (*bax: قَلَفَ*)

– قَلَفَةٌ qabıq; nazik qabıq, nazik dəri

– قَلَفَةٌ tıxama, kəpitkələmə (*gəmini*)

– قَلَفَةٌ c. قَلْفَةٌ anat. kənar əza

– قَلَفٌ bot. qabıq, nazik qabıq

قَلْفَا sinif nümayəndəsi, məktəbdə müəllimin köməkçisi

قَلَفُ 1) qatranlamaq, kəpitkələmək (*gəmini*); 2) işi başdansaovdu yerinə yetirmək, diqqətsiz yerinə yetirmək

– قَلْفَا, قَلْفَا tıxayan, kəpitkələyən (*gəmini*); tıxayıcı, kəpitkələyici (*gəmini*)

– قَلْفَةٌ 1) qatranlama, kəpitkələmə, tıxama (*gəmini*); 2) pis, başdansaovdu iş

– قَلْفَا = قَلْفِيَّةٌ c. قَلْفِيٌّ

قَلْفُونِيَّةٌ kanifol, qatran

I قَلِقَ (ə) قَلِقَ 1) narahat olmaq, təlaş keçirmək, təşvişə düşmək, həyəcanlanmaq, rahatsız olmaq; 2) yatmamaq, yuxusuzluğa mübtəla olmaq; IV أَقْلَقَ 1) narahat etmək, təşvişə salmaq, rahatsız etmək, həyəcanlandırmaq; الراحة العامة ~ ictimai asayışı pozmaq; ~ باله kimisə narahat etmək; ~ بال الرأي kimisə narahat etmək; ~ نفسه həyəcanlanmaq, təşvişə düşmək; 2) yuxudan məhrum etmək; V نَقْلَقَ = I

– 1) narahatlıq, həyəcanlı vəziyyət; həyəcan, təlaş, əndişə, təşviş; الفكر ~ qayğı, fikir, qorxu, əndişə, çəkinmə; هو على مثل الجمر ~ iztirab çəkmək, iynə üstündə oturmaq; اثار له لديه kimisə təlaşa salmaq, kimisə həyəcanlandırmaq; ...عرب عن به تجاه... nə iləsə əlaqədar narahatlığını, təlaşını bildirmək; ...بذ له في... arasında həyəcanı yox etmək; 2) yuxusuzluq; 3) fiz. induksiya(n)ma

– 1) həyəcanlanan, təşvişə düşən, əndişələnən; həyəcanlı, əsəbi; 2) yuxusuzluqdan əziyyət çəkən

– قَلْهَات narahat

– اشاعات həyəcanlı, qorxulu, iztirablı; هاية həyəcanlı şeyiələr, xəbərlər

– قَلْهَاس topl., bot. yeməli kolokasiya, taro, Misir kartofu; افرنجي ~ kartof; رومي ~ yermudu, yerdombalanı, yerəlməsi; هندي ~ və ya يمني ~ şirin kartof

– bot. kolokasiya – ات. c. قَلْهَاسَة

– 1) hərəkətə gətirmək; tərpətmək, titrətmək; silkələmək, yırgalamaq; 2) narahat etmək, həyəcanlandırmaq, qıcıqlandırmaq; 3) səs, cingilti yaratmaq; تَقْلَلْ hərəkət etmək; tərpənmək, titrəmək; yerindən oynamaq, dəbərmək; silkələnmək, əsmək

– 1) قَلْهَلْ c. قَلْهَلْ hərəkət; titrəyiş, tərpənmə; silkələmə, yırgalama, əsdirmə; 2) həyəcan, təşviş; narahatlıq; qarışıqlıq, nizam-sızlıq; 3) səs, cingilti; القيود ~ buxovların, qandalların cingiltisi; حروف qram. cingiltili partlayan samitlər kateqoriyası (قطب جد)

– قَلْهَلْ c. topa, yığın

– ات. c. قَلْهَلْ – kəsək

– 1) مُقْلَلْ, مُتَقْلَلْ yırgalanan, yellənən, tərpənən, titrəyən; 2) etibarsız, qərərsiz, səbatsız; ~ مركز etibarsız mövqe

I قَلَم (i) قَلَم kəsmək, kəsib gödəltmək; II قَلَم 1) tutmaq, kəsmək (məs., dırnaq); budamaq, kəsmək (budaqları); a) ~ اظفاره (ظفره) kimisə manikür etmək; b) məcaz. kiminsə qol-qanadını sındırmaq, kimisə sarsıtmaq; 2) üzünə şillə vurmaq; 3) zolaqlı etmək, zol-zol etmək (parçanı); IV قَلَم yeni iqlimə uyğunlaşdırmaq, iqlimləşdirmək, yeni mühitə alışdırmaq

– إقْلِيم bax: əlifba sırası ilə

– تَقْلِيم kəsmə, kəsilmə (dırnaq), kəsib qırıltma, vurma; ~ الاظافر manikür; ~ مقصص له bağ qayçısı

– قَلَم kəsiklər, qalıqlar; dırnaq kəsikləri, qırıqları

– 1) قَلَم c. قَلَم qələm, qamış qələm; رصاص ~ karandaş; ~ المصور və ya الرسم ~ rəsm karandaş; ~ تلوين ~ fırça (rəssam); ~ شعر للرسم ~ rəngli karandaş; ~ الحبر (المداد) qələm, avto-qələm; diyircəkli qələm; ~ الأحمر və ya ~ حمره və ya ~ روح ~ dodaq pomadası (boyası); ~ الحواجب qaş rəngləmək üçün karandaş; ~ الأسود qara boya, pomada (qaş üçün); ~ زلّة ~ qrifel, daşqələm; ~ حبر və ya ~ اردواز ~ səhv (yazıda); ~ اهل və ya ~ ارباب və ya ~ ارباب və ya ~ ارباب yazıçılar, qələm əhli; ~ الكاتب (kiminsə) qələminə aid; (kimsə tərəfindən) yazılmış; 2) üslub, yazı, xətt; 3) maddə, paraqraf, yazı, qeyd; رؤس اقلام ~ əstəlamatlar; ~ الترجمة ~ redaksiya; ~ التحرير ~ məlumat bürosu; ~ المحاسبة ~ mühasibat şöbəsi; ~ التثريفات ~ prob vurma bürosu; ~ الدمغة ~

protokol şöbəsi; 5) cizgi, xətt, zolaq; 6) şillə, şapalaq; العريض düzünü desək, sözün düzü

– معركة قلمی karandaş (*sif.*), yazılı; معة qələm münəqişəsi, mübahisə, polemika (*mətbuatda*)

– مَقْلَم 1) kəsilmiş, vurulmuş; 2) zolaqlı
– مَقْلَم kəsən, vuran; معة الاظافر manikür edən, manikürçü

– مَقْلَم c. مَقْلَم qələmdan; qələm qoymaq üçün qutu, karandaş qutusu və s.

– مَقْلَم 1) kəsilmiş; vurulmuş; 2) zolaqlı
(قُلْنَس) baş geyimi taxmaq
– قُلْنَس c. قُلْنَس baş geyimi, papaq, şapka; qalpaq; təsək, araqcın; başlıq (*pal-tara tikili olan*); ~ zool. qarabaşlı meşə quşu; اصحاب الـ السوداء ruhanilər

I قَلَّ (u) قَلَّ qızartmaq; قَلَّ² (u) qızartmaq; قَلَّ¹ (u) nifrət etmək

– قَلَّ nifrət, kin, ədavət
– قَلَّ kim. qələvi, soda-aş; potaş
– قَلَّ (شبه قلويات c.) شبة ~ kim. alkaloid

– قَلَّ qələvilik, qələvilik dərəcəsi
– قَلَّ qızardılmış, qovrulmuş
قَلَّ yiv açmaq

قَلَّ 1) vintlənmək, burulmaq, burulub bər-kimək; 2) vintlə bərkitmək, möhkəmlətmək; 3) yiv açmaq

– قَلَّ vint
– قَلَّ 1) losman; 2) vint; ~ مسمار şurup, vint

– قَلَّ vintləmə, burma, burub bərkitmə
– قَلَّ 1) burulmuş, vintlənmiş, burub bər-kidilmiş; معة vint şəklində burulmuş əmmamə; 2) yivli

I قَلَّ (i) قَلَّ qızartmaq, qovurmaq (*yağda*); قَلَّ² (i) nifrət etmək, kin, ədavət bəsləmək; II قَلَّ qızartmaq; V قَلَّ qızartmaq, qovrulmaq; VI قَلَّ bir-birinə nifrət etmək; VII قَلَّ = V

– قَلَّ qızardılmış, qovrulmuş soğan (*sous üçün*)

– قَلَّ bax: قَلَّ
– قَلَّ qızartma, qovurma
– قَلَّ nifrət; kin, ədavət
– قَلَّ = قَلَّ bax: قَلَّ

– قَلَّ bax: قَلَّ
– قَلَّ c. مَقْلَم tava
– قَلَّ qızardılmış, qovrulmuş

I قَمَّ (ə/u) قَمَّ süpürmək, süpürüb atmaq, süpürüb təmizləmək; 2) yemək; II قَمَّ qurutmaq

– قَمَّ at – zibil; صندوق الـ zibil yeşiyi, zibil qutusu

– قَمَّ c. قَمَّ yuxarı; yuxarı hissə; təpə, uc; الرأس ~ təpə; اجتماع الـ yüksək səviyyəli görüş; مؤتمر الـ yüksək səviyyəli müşavirə; بلغ الـ في الصلف məcaz. həddən artıq lovğalanmaq

– قَمَّ c. قَمَّ süpürge

I قَمَّ (ə) قَمَّ alçaqboylu olmaq; قَمَّ 1) qısaboy, bəstəboy olmaq; 2) əclaf, alçaq, rəzil olmaq; VI قَمَّ boyu kiçilmək, boyca balacalaşmaq

– قَمَّ 1) qısaboyluq, bəstəboyluq; 2) alçaqlıq, rəzillik, miskinlik

– قَمَّ 1) alçaqboylu, bəstəboy, balacaboylu; ~ بشرى c. قَمَّ 2) rəzil, alçaq, miskin قَمَّ = قَمَّ

II قَمَّ hissələrlə vermək; möhlətlə, tədricən ödəmək; IV قَمَّ 1) yetişmək (*buğ-*

da sünbülü haqqında); 2) başını qaldırmaq; *burnunu yuxarı tutmaq*, başqalarının qarşısında lovğalanmaq

– buğda *قَمَّاح*

– *topl. buğda قَمَّحْ*

– *buğda dənisi*; *لم تكن في عينيه* 1) – *at. قَمَحَة* *obr. onun gözünə bir dəqiqə də olsun yuxu getmədi, o, bir dəqiqə də olsun gözünü yummadı*; 2) qamha (*qiymətli daş-qaş üçün çəki vahidi*); 3) qran ($1/4$ *karata və ya 0,04875 qrama bərabər aptek çəki vahidi*)

– buğda rəngli *قَمَحِي*

– buğda rəngi *قَمَحِيَّة*

I *قَمَر* 1) (*qumar*) oynamaq; oyunda qalib gəlmək, udmaq; *قَمَر mach. udurmaq, məğlub olmaq*; *قَمَر (ə) gözü qamaşmaq, heyran olmaq (qarın ağlığına)*; II *قَمَر* qızartmaq (*çörək*); III *قَامَر* oynamaq (*nədən*), qoymaq (*pul* → *nəyə* *على*), karta qoymaq; risk etmək; IV *أَقَمَر* aylı, aydın olmaq (*gecə haqqında*); V *تَقَمَر* qızarmaq; VI *تَقَامَر* birlikdə (*qumar*) oynamaq

– aylı *قَمَر* *q. قَمَرَاء* *gecə haqqında*

– qumar; *قَمَار* *الـ* *oyun klubları; qumarxana*

– şüşəsalan; şüşəçi *قَمَارَانِيَّة* *c. قَمَارَانِي*

– oyunçu, qumarbaz *قَمَارَانِيَّة* *c. قَمَارَانِي*

– gözləri qamaşma (*ağlıqdan*) *قَمَر* 1

– ay; 2) *astr. peyk; الـ* *1) قَمَار* *ay; 2) astr. peyk; الـ*

süni *اطلاق الـ الاصطناعي*; *Günəş və Ay*; *peykin buraxılması*; *كاذب* ~ *yalançı* ay; *ay-para*; *الدين* ~ a) *ərik qurusu*; b) *ərik pastilas*; *الـ* *min. selenit*

– ay işığı *قَمَرَاء*, *قَمَرَة*

– ay (*sif.*); *ليلة* *aylı gecə, mehtab gecə*

– şüşəsalan; şüşəçi *قَمَرَانِيَّة* *c. قَمَرَانِي*

– *1) kayut; kabina (məs., kosmik gəminin)*; 2) dam pəncərəsi, baca; 3) *foto. kamera*

– *qumru (quş) قَمَارِي* *c. topl. قَمَرِي*

– *ay (sif.)*; *1) قَمَرِي* *ay; قəməri ay; سنة* *qram. حروف* *ay; قəməri il; 2) aya oxşar; قəməriyyə hərflər*

– *1) köşk; 2) dam pəncərəsi, baca قَمَرِيَّة* *c. ات*

– *partnyor, oyunçu قَمَار* *c. قَمِير*

– *قَمَارَتِي* = *مَقَامَر*

– *oyun; qumar قَمَارَة*

– *qumarxana قَمَار* *c. مَقَمَرَة, مَقَمَر*

– *qızardılmış (çörək haqqında); خبز قَمَار* *qızardılmış çörək tikələri*

– *أَقَمَر* = *مُقَمَر*

I *قَمَر* 1) (*i, u*) *barmaqların ucunda götürmək*; 2) *qısqaclarla tutmaq (xərçəng haqqında)*; 3) *hoppanmaq, tullanmaq*; V *تَقَمَر* *hoppa-hoppa getmək, tullana-tullana getmək (في مشيته)*

– *tullanma, atılma, sıçrayış قَمَرَات* *c. قَمَرَة*

I *قَمَس* 1) (*i, u*) *batırmaq, doldurmaq, basmaq (suya)*

– *1) okean; 2) lüğət قَامِيس* *c. قَامُوس*

– *1) knyaz; 2) kils. protoierey قَامِيسَة* *c. قَمَس*

I *قَمَش* (*u*) *yığmaq, götürmək, yığışdırmaq (tullantı və s.)*; II *قَمَش* = I; V *تَقَمَش* *geyinmək*

– *1) parça, qumaş; اقمشة صوفية قَمَشَة* *c. قَمَاش* *yun parçalar; اقمشة قطنية pambıq parçalar; اقمشة بلاستيك süni parçalar; تيلي ~ pambıq parça; شغل الستارة ~ trikotaj parça; 2) lövhə, tablo (rəsm üçün); اللوحة ~ tablo; 3) tullantı,*

zir-zibil, dəyərsiz şeylər; 4) əşya, müxəl-ləfat, ev əşyaları; البيت ~ ev əşyaları; الناس ~ cəmiyyətin pozğun ünsürləri

– فَمَصَّ arşımalçı, parça alveri edən

– فَمَصَّ parça hissəsi, parça kəsiyi

– فَمَصَّ c. ات. فَمَصَّ çubuq, qırmanc, qamçı, şallaq

I فَمَصَّ (i, u) فَمَصَّ 1) çapmaq, dörd-ayaqlı qaçmaq; 2) şıllaqlamaq, təpikləmək, şıllaq atmaq; II فَمَصَّ 1) çapmaq, dördəyaq sürmək; 2) şıllaqlamaq, şıllaq atmaq, təpikləmək, təpik atmaq; 3) köynək geyindir-mək (kiməsə); V فَمَصَّ 1) köynək geyin-mək; 2) din. yerləşmək, keçmək (kimə في – ruh haqqında); 3) başqa şəkil almaq, ...çev-rilmək (nəyə الى), ...halına keçmək (nədən الى nəyə من)

– فَمَصَّ 1) keçmə, keçid; الدِّين ~ din. ruhun keçməsi, metempsixoz; 2) başqa şək-lə düşmə, çevrilmə, başqa şəkil alma

– فَمَصَّ 1) şıllaq atma, təpik atma, şıllaq-lama; مَسَال. كَثَرُ التَّنْخِيسِ يَعْلَمُ الْحَمَارُ الـ eşşəyi tez-tez bizləmək onu şıllaq atmağa öyrət-məkdir; 2) köynək geyindirmə (kiməsə)

– فَمَصَّ dördəyaq, allyur (atın yerləş-i)

– فَمَصَّ c. فَمَصَّ protoierey

– فَمَصَّ c. فَمَصَّ köynək hazırlayıb satan usta

– فَمَصَّ c. فَمَصَّ 1) köynək; النِّسَاء ~ qadın köynəyi; النُّوم ~ gecə köynəyi; عثمان ~ Osmanın köynəyi (mübarizə rəmzi); اِخْذْ مِنْ اسْتَحْدِمْ شَيْئًا كَثَرُ عُثْمَانَ və ya عُثْمَانُ بِقَصْدِ... mübarizə rəmzi kimi nədənsə isti-fadə etmək; 2) qısa, qılaq; القلب ~ anat. ürək ətrafı kisə

I فَمِلَّ (i, u) فَمِلَّ 1) bələmək (uşaq); 2) bint-ləmək, bintlə sarımaq; II فَمِلَّ 1) bələmək;

sarımaq, bağlamaq; 2) bintləmək, bintlə bağ-lamaq, sarğı qoymaq; V فَمِلَّ bələnməmiş olmaq

– فَمِلَّ c. فَمِلَّ, فَمِلَّ bələk; qun-daqbağı, bələkağı

– فَمِلَّ c. ات. فَمِلَّ qammata (cəza vermək üçün alət)

– فَمِلَّ 1) yaylıq (baş üçün); sarıq, çalma, əmmamə; 2) tex. sıxac, qısqac

– فَمِلَّ 1) bələnməmiş; 2) bintlənmiş

– فَمِلَّ c. فَمِلَّ çanta; yol çantası, bel çantası, dağarcıq

I فَمِعَّ (ə) فَمِعَّ 1) boğmaq, yatırtmaq (məs., üsyani); هـ فِي مَهْدٍ döldə, rüşeymdə nəyisə əzmək, sıxmaq; 2) söndürmək (yanğın); IV فَمِعَّ = I; VII فَمِعَّ yatırdılmaq, boğulmaq, boğulmuş, susdurulmuş olmaq

– فَمِعَّ 1) yatırılma, boğulma (məs., üsyani); repressiya; cəza; 3) söndürmə (yanğın)

– فَمِعَّ snob (aristokrat cəmiyyətinin zövq və adalarını kor-koranə təqlid edən adam)

– فَمِعَّ c. فَمِعَّ, فَمِعَّ 1) qıf; ağızlıq; 2) bot. kasacıq; gövdə (göbələkda); gövdə-cik, saplaq (meyvədə); 3) papiros kötüyü, pa-piros qırıntısı; الْخِيَاةُ ~ üskük, oymaq; الْسُكَّر ~ köllə qənd

– فَمِعَّ cəza -i [-i]; التَّدَابِيرُ الـ cəza tədbir-ləri

– فَمِعَّ c. مَقَامُ əmud, toppuz; böyük dəyə-nək

فَمِعَّ narazı olmaq, şikayət etmək, deyın-mək, narazılıq etmək; فَمِعَّ = فَمِعَّ

– فَمِعَّ c. فَمِعَّ 1) ətir şüşəsi, flakon; 2) bu-tulka, şüşə; 2) arxit. şpil (binanın təpəsində uzun mil)

– فَمِعَّ narazılıq, şikayət, deyinnmə

I فَمِلَّ (ə) فَمِلَّ bitli olmaq, bit basmaq; II فَمِلَّ = I

- xalq xüsusi qanun; البَيِّنَاتُ العامَّةُ ~ beynəlxalq ümumi qanun; القانون الروماني Qədim Roma dövlətinin qanunları; القانون العام ümumi qanun; البحرى və ya الملاحة ~ dəniz hüququ; العقوبات cinayət məəcəlləsi; الجزاء cinayət hüququ; المملكه المننى mülki kodeks; ~ prosessual kodeks; المعارف ~ marafaat; التجاره ~ ticarət haqqında qanun; الدفاع الوطنى hərbi hüquq; الاحكام العسكريه vətənin müdafiəsi haqqında qanun; الاجراءات icarə haqqı ilə bağlı qanun (*mənzil üçün*); العليه ~ səbəbiyyət qanunu; الاحتمالات ~ ehtimal nəzəriyyəsi qanunu; الكناسى kilsə hüququ; بقاء الطاقة ~ fiz. enerjinin saxlanması qanunu; بقاء الكتله ~ fiz. kütlənin saxlanması qanunu; الوضعى pozitiv hüquq; مشروع qanun layihəsi; قانونا görə, qanunla
– قانۇنٌ sitra (*musiqi aləti*)
– قانۇنجيە c. قانۇنجي çalan, sitraqı
– قانوني 1) qanuni; qanunla təsdiq olunmuş; ~ حق qanuni haqq; ~ غير və ya لا qeyri-qanuni; الإجراءات qanuni təcbirələr; المستشار الـ 2) hüquqi; 3) hüquq -i (-i); المستشار الـ hüquq məsləhətçisi, yuriskonsult; 4) leqal, açıq, qanuni, aşkar; 2. qanunsünas, hüquqçu, hüquqsünas
– قانونية 1) qanunilik, qanuna uyğunluq; ~ لا və ya عدم qanunsuzluq, qeyri-qanunilik, qanuna zidd olma; 2) hüquqi tərəf (*məs., məsələnin*)
– قانۇن toyuq hini c. 1 فئ
– قانۇن manjet c. 2 فئ
– قانۇن قانۇن, 1 اقنة, 2 hamç. قن الارض قن الارض
təhkimli kəndli; نظام القن təhkimçilik hüququ
– قانۇن kolelik, qulluq, əsarət
– قانۇن zirvə (*dag*); قانۇن, قانۇن c. قانۇن
– قانۇن köllə, təpə, bas

- قَنَانَةٌ = قُنُونَةٌ
 – قَنِينَةٌ *c.* قَنَائِي, قَنِينَاتٌ, قَنَانٌ butulka, şüşə; flakon, dərman şüşəsi
 – قَنِينٌ 1. normalaşdırılmış, normaya salınmış; 2. müəyyən edilmiş norma
 – قَانُونٌ qanun verən, qanunverici
 قَانِي al-qırmızı; ~ al-qırmızı, tünd-qırmızı
 – قَنَائِي 1. Qana əyalətindən olan; 2. Qana əyalətinin sakini
 قَانِبٌ *və ya* قَنَابَةٌ *c.* قَنَابَاتٌ *bot.* qabıq, qışa, qılaq; çiçək altlığı
 – قَنْبٌ *c.* قَنْبٌ, قَنْبٌ *bot.* kasacıq
 – قَنْبٌ *c.* قَنْبٌ, قَنْبٌ çətinə (*bitki*); ~ قَانِي qaytan, bağ, ip; ~ هِنْدِي hind çətinəsi; cut (*hind kəndiri*)
 – قَنْبِي çətinə -i (-i)
 – قَنْبِي atlılar dəstəsi
 قَنْبَرٌ 1) (*nəyisə*) yuxarıda yerləşdirmək; 2) (*kimisə*) həddən artıq tərifləmək, göylərə qaldırmaq
 – قَنْبَرٌ *topl. c.* قَنْبَرٌ torağay
 – قَنْبَرٌ *c.* 1 قَنْبَرٌ torağay
 – قَنْبَرٌ 2) (*müq. et.* قَنْبَلَةٌ) 1) bomba; 2) mərmə, güllə, qumbara
 – قَنْبَرَةٌ *c.* قَنْبَرَةٌ – kəkil (*quşa aid*)
 – قَنْبَرٌ qoz, donqar; ~ ابو qozbel, donqar
 قَنْبَارٌ günbəz (*kişi geyimi*); kaftan
 قَنْبَسٌ parusin (*qalın kətan parça*), qalın kətan
 قَنْبَعٌ *bot.* kasacıq
 قَنْبَلٌ bombalamaq
 – قَنْبَلٌ *c.* قَنْبَلَةٌ dəstə (*atlı və ya piyada*)
 – قَنْبَلَةٌ bombalama, bombalanma
 – قَنْبَلَةٌ *c.* قَنْبَلَةٌ 1) top gülləsi, qumbara; 2) bomba; ~ هِيدْرُوجِينِي *və ya* ~ هِيدْرُوجِينِي hidrogen bombası; ~ النَّابَالْم napalm bombası; ~ التَّخْرِيْب والتَّمْمِير *və ya* ~ هِدَامَةٌ partlayıcı

- bomba; ~ اِضَاعَةٌ işıqlandırıcı bomba; ~ مَانِي torpeda; ~ حَارَقَةٌ tüstüverən bomba; ~ الدَّخَان ~ *və ya* حَرْقَةٌ yandırıcı bomba; ~ ذَرِيَّة atom bombası; ~ زَمْنِيَّة gec açılan bomba; ~ الطَّائِرَة təyyarə gülləsi; ~ التَّيْب kobalt topu; 3) qumbara; ~ يَدِيَّة *və ya* ~ اَل يَد qumbarası; ~ مَسْبِلَةٌ للدموع gözyaşardıcı qazla dolu olan qumbara
 – قَنْبَلٌ bombardmançı təyyarə
 قَنْبَلٌ gül kələm
 1) قَنْبَلٌ (*u*) قَنْبَلٌ tabe olmaq; boyun əymək, itaət etmək (*kiməsə*); 2) gününü dua etməklə keçirtmək; cidd-cəhdlə, səylə dua oxumaq
 – قَنْبَلٌ *c.* قَنْبَلٌ dindar, mömin
 – قَنْبَلٌ dindarlıq, möminlik
 قَنْبَلَةٌ *c.* قَنْبَلَةٌ gəmi (*Nildə*)
 قَنْبَلٌ *c.* قَنْبَلٌ nabat
 قَنْبَلٌ *kils.* dua kitabı
 قَنْبَلٌ *c.* قَنْبَلٌ qundaq; top altlığı, top qundağı
 – قَنْبَلِي *c.* قَنْبَلِي silahqayıran, silah ustası
 قَنْبَلٌ *c.* قَنْبَلٌ qunduz; ~ المَسْك su samuru
 قَنْبَلٌ = قَنْبَلٌ
 1) قَنْبَلِي *c.* قَنْبَلِي keşiş cübbəsi tikən adam;
 2) ponomar (*aşağı rütbəli keşiş*)
 1) قَنْبَلِي *c.* قَنْبَلِي lampa; 2) lampion; fənər;
 3) qəndil çilçıraq; ~ البحر meduza
 – قَنْبَلِي *c.* قَنْبَلِي fənər düzəldən, fənər ustası
 – قَنْبَلٌ pis, bədbəxt; ~ بَخْتِ onun bədbəxt taleyi var; ~ عِشْتِه onun həyatı uğursuzdur
 قَنْبَلٌ iddialanmaq, özünü çəkmək, özünü yaxşı göstərməyə çalışmaq; ~ قَنْبَلٌ = قَنْبَلٌ
 ~ قَنْبَلٌ *c.* قَنْبَلٌ, قَنْبَلٌ, قَنْبَلَةٌ bir çəngə saç; kəkil

I فَنَصَّ (i) فَنَصَّ tutmaq, ovlamaq, ova çıxmaq, ov etmək; VIII فَنَصَّ ov etmək; ov ovlamaq, tutmaq; الفرصة ~ obr. fürsətdən istifadə etmək; نظره ~ kiminsə baxışlarını, nəzərini hiss etmək

– فَنَصَّ c. فَنَصَّ ovçu

– فَنَصَّ c. فَنَصَّ (müq. et. فَنَصَّ) c. فَنَصَّ çinədan (quşlarda); (ikinci) mədə

– فَنَصَّ 1) ovçu; 2) sərrast atıcı; snayper

– فَنَصَّ ov quşu, ovda tutulan qənimət

– فَنَصَّ c. فَنَصَّ konsul; جنرال ~ və ya və ya baş konsul; وكيل ~ və ya نائب konsulün müavini, konsulün köməkçisi

– فَنَصَّ c. فَنَصَّ konsulluq

– فَنَصَّ konsul (sif.)

– فَنَصَّ ~ baş konsulluq; فَنَصَّ = فَنَصَّ

I فَنَصَّ ümidini فَنَصَّ və ya فَنَصَّ (u) فَنَصَّ itirmək, ümitsizliyə qapılmaq; II فَنَصَّ inamını qırmaq, sarsıtmaq; ruhdan salmaq; IV فَنَصَّ = II

– فَنَصَّ ümidini itirən; məyus, qəmgin, kədərli, sarsılmış

– فَنَصَّ ümitsizlik, çarəsizlik

– فَنَصَّ xalq dil. 1) vasvasılıq, şıltaqlıq; 2) qələzlik, ibarətilik; qürur

– فَنَصَّ ümitsizlik, çarəsizlik

– فَنَصَّ xalq dil. 1) inadçıl, vasvası, çətin bəyənən; 2) təşəxxüslü; qəliz, təmtəraqlı

– فَنَصَّ ümitsizlik, çarəsizlik

– فَنَصَّ gəmidə yeyilən xuxarı

– فَنَصَّ 1) günbəzli (nə isə) tikmək; 2) yığmaq, toplamaq; 3) böyük sərvətə malik olmaq; فَنَصَّ 1) günbəzli tikilmək; 2) yığılmaq, toplanmaq

– فَنَصَّ c. فَنَصَّ qıntar (36 okka və ya 100 Misir ratlinə və ya 44,928 kq-a bərabər çəki vahidi); اسكندراني ~ İskəndəriyyə sentneri (112 okka və ya 139,776 kq-a bərabər çəki vahidi)

– فَنَصَّ tükənməz sərvət sahibi

– فَنَصَّ 1) körpü; viaduk; akveduk; 2) bənd; القناطر الخيرية Nil bəndi; عين (باب) الـ şlüz; 3) tağ, günbəz, qübbə; قناطر البناء arkada, tağ sırası

– فَنَصَّ, فَنَصَّ bot. qızıl çətir (ot bitkisi)

– فَنَصَّ 1) günbəzlə tikilmiş; 2) yığılmış, toplanmış; böyük miqdarda toplanmış; القناطر التükənməz var-dövlət, hədsiz sərvət

– فَنَصَّ = فَنَصَّ

I فَنَعَ 1) tələbkar olmamaq, az qane olmaq; kifayətlənmək, qənaətlənmək (nə ilə -); 2) əmin olmaq, inanmaq; II فَنَعَ

1) razı salmaq, qane etmək, məmnun etmək; 2) inandırmaq; sübut etmək; 3) örtüklə örtmək (üz – qadın haqqında); 4) maska taxmaq (kiməsə); IV فَنَعَ inandırmaq, yola gətirmək, dilə tutmaq, razı salmaq; V فَنَعَ 1) üzünü örtüklə örtmək, üzünü bağlamaq (qadın haqqında); örtülmək, bürünmək, maskalanmaq (nə ilə -); بفتاع اسود ~ qara maska taxmaq; بفتاع الديموقراطية ~ obr. özünü demokrat kimi qələmə vermək; بمظاهر مختلفة ~ obr. müxtəlif cildə (dona) girmək; 2) hər b. maskalanmaq; VIII فَنَعَ 1) kifayətlənmək, qənaətlənmək, qane olmaq (nəyə -); 2) inanmaq, əmin olmaq; 3) razılaşmaq

– فَنَعَ 1) əminlik, yəqinlik, əmin olma; 2) məslək, əqidə; inandırmaq; 3) məmnun olma; razı qalma; razılıq, məmnunluq

- 1) قَانِعٌ aza qane olan, tələbkar olmayan;
2) məmnun qalan; razı, məmnun (→)
– 1) قِنَاعَاتٌ, أَقْنِعَةٌ c. قِنَاعٌ örtük; duvaq; tor;
2) maska; التَّكْرُ ~ maskarad maskası; الـ الواقى qoruyucu maska; 3) maska, iç üz; الـ كشف ifşa etmək, iç üzünü açmaq, maskasını çıxartmaq; اقنعة متنوعة hər cür maskalanmaq, müxtəlif dona girmək; 4) anat. ürək ətrafı kisə
– 1) قِنَاعَةٌ razılıq, aza qane olma, tələbkar olmama, iddiasızlıq; sadəlik; 2) əminlik, yəqinlik, əmin olma; ... بات على ~ تامة بال... -də tam əminliyini saxlamaq
– 1) قِنَاعٌ tələbkar olmama, iddiasızlıq
– 1) قِنَاعٌ aza qane olan, tələbkar olmayan, iddiasız
– 1) قِنَاعٌ, قِنَعٌ c. قِنَعٌ silah
– 1) قِنَاعٌ aza qane olan, tələbkar olmayan; sadə
– 1) قِنَاعٌ kafilik; kafi etmək; razılıq, məmnunluq; ~ هذا bu kifayətdir
– 1) قِنَاعٌ qane edən; kafi; 2) inandırıcı, qaneedicisi; ~ جواب inandırıcı cavab
– 1) قِنَاعٌ maskalanmış; maska taxmış; الاعداء
1) قِنَاعٌ açıq və gizli düşmənlər
2) قِنَاعٌ ~ كبير 2) həmişə ~ كبير
1) قِنَاعٌ ~ قِنَاعٌ c. قِنَاعٌ
1) قِنَاعٌ pinti görünmək; dağınıq (daranmamış) saç olmaq
1) قِنَاعٌ qonaq, saray, imarət; hökumət binası
1) قِنَاعٌ torpağın altında suyun yerini müəyyənləşdirməyi bacaran adam
1) قِنَاعٌ – kanal
1) قِنَاعٌ (ə) qaxsımaq (yağ haqqında)
– 1) قِنَاعٌ bax: əlifba sırası ilə

- 1) قِنَاعٌ Mormyrus (Nil çayında yaşayan balığın adı)
I قِنَاعٌ (u) 1) əldə etmək; 2) malik olmaq; قِنَاعٌ (ə) qırğıburun olmaq; II قِنَاعٌ qazmaq (kanal); VIII قِنَاعٌ = قِنَاعٌ
– 1) قِنَاعٌ qırğıburun; الـ أنف ~ قِنَاعٌ q. قِنَاعٌ
– 1) قِنَاعٌ əldə etmək, tapma
– 1) قِنَاعٌ əldə etmək, tapma (sif.)
– 1) قِنَاعٌ texnik
– 1) قِنَاعٌ kanal qazma
– 1) قِنَاعٌ bax: əlifba sırası ilə
– 1) قِنَاعٌ 1. əldə edən, tapan; 2. sahib
– 1) قِنَاعٌ q. قِنَاعٌ parlaq (rəng haqqında); ~ احمر al-qırmızı
– 1) قِنَاعٌ c. قِنَاعٌ kanal; qol (çay); axar; الـ سويس Süveyş kanalı; الـ التحويل budaq kanalı; الـ sidik kanalı; الـ البولية göz yaşı kanalı; الـ المنوية həzm kanalı; الـ الهضمية toxum kanalı; 2) boru; 3) suaxıdan kanal; çirkab borusu; 4) nizə, mizraq; الـ صلب لا ثلین الحوادث ~ o, fikrindən dönməz; الـ الشيخ qocanın ürəyi yumşaldı
– 1) قِنَاعٌ – qanov, ensiz arx, arx
– 1) قِنَاعٌ kanala aid; ayırıcı qolu olan; الـ الغدد
1) قِنَاعٌ bax: الـ
– 1) قِنَاعٌ nailiyyət, əldə edilmiş şey
– 1) قِنَاعٌ salxım (məcaz. xurma)
– 1) قِنَاعٌ nailiyyət, əldə edilmiş şey; mülkiyyət; yiyəlik
– 1) قِنَاعٌ – kiçik kanal; arx
– 1) قِنَاعٌ qazanılmış, yığılmış, əldə edilmiş; əmlak; الـ بالحرام əyri yolla qazanılmış (sərvət); الـ مقتنيات muzeyin nailiyyətləri

I قنى (i) 1) əldə etmək, qazanmaq; 2) (*mal-qara*) saxlamaq

قنو: *bax*: قنوة, قنوة = قنية, قنية –
قنوس *bot. dorema (Dorema ammoniacum)*

I قهر (ə) 1) qalib gəlmək, fəth etmək, məğlub etmək; müqaviməti qırmaq; tabe etmək; لا يقهر məğlubedilməz, yenilməz; 2) məcbur etmək, vadar etmək (*نأى على*, الى); 3) zəhlə tökmək, bezdirmək; 4) könül sındırmaq, incitmək, kədərləndirmək, əhvalını pozmaq; VII إنقهر 1) fəth edilmiş, tabe edilmiş olmaq; 2) kədərlənmək, əhvalı pozulmaq

لا يقهر 1) qalib gələn, məğlub edən; ~ يقهره a) onunla heç kim bacarmaz; b) yenilməz; 2) məcbur edən, vadar edən; 3) güclü, güc çatmayan; a) قوة ~ rəfedilməz güc, force majeure; b) kobud güc

– قاهري 1) Qahirə (*sif.*); 2) qahirəli
– قاهر qadir, qüdrətli (*Allahın epiteti*)
– قهر 1) tabe olma; 2) vadar etmə, məcbur etmə; zor; وسائل zor tədbirləri; ~ zorla, zorakılıqla, güclə; 3) kədər, dərd, dilxorluq, pərtlik

– قهران 1) incidilmiş, küsdürülmüş; 2) kədərli, qəmgin

– قهر 1) məcburiyyət 2) məcbur etmə
– قهر oxra

– قهري 1) məcburi, icbari, zorakı; 2) asılı olmayan; qaçılmaz, labüd; السبب qaçılmaz zərurət, fors-major; لظروف labüd olduğuna görə, zəruri olduğuna görə; 3) təbii; طوارئ təbii fəlakətlər

– مقهر 1) fəth edilmiş, istila edilmiş; tabe edilmiş; 2) məcbur edilmiş, məcbur qalmış;

3) incidilmiş, küsdürülmüş; 4) dilxor olmuş; kədərli, qəmgin, qüssəli

– قهرمان c. قهرمان müdir, təsərrüfat müdiri
– قهرمانه 1) təsərrüfat işlərinə baxan qadın; 2) mürəbbiyə

قهر 1) geri çəkilmək; 2) düşmək, aşağı enmək (*qiymətlər haqqında*); نقهر 1) geri çəkilmək; 2) geriləmək, arxaya getmək, geri qalmaq, tənəzzül etmək

– نقهر arxaya, geri hərəkət etmə, getmə, geri çəkilmə; tənəzzül, geriləmə, geri qalma

– قهر 1) arxaya, geri hərəkət, geri çəkilmə; 2) tənəzzül, gerilik; düşkünlük

– قهرى geri çəkilmə, əks hərəkət; ~ رجع geri çəkilmək, dal-dalı getmək

قهره qəhqəhə çəkmək, ucadan gülmək

– قهره qəhqəhə, ucadan gülüş

(قهر) IV قهى çoxlu qəhvə içmək

– قهرجي c. قهرجي qəhvəxana sahibi, qəhvəxana saxlayan

– قهر 1) qəhvə dənəsi; 2) qəhvə (*içki*);

قهر ~ سادة ~ şəkərsiz qəhvə; زيادة ~ çox şirin qəhvə; قهر تنكة qəhvə bişirən; 3) çaxır, şərab

– قهر c. قهرات kafe; qəhvəxana

– قهر رجل الكafenin daimi ziyarətçisi, kafeyə daim gələn

I قهي (ə) قهي istəməmək (*məs., yemək, içmək* عن الطعام وعن الشراب); o nə yemək istəyir, nə də içmək

I قوب 1) qazmaq, oyuq, çuxur qazmaq; 2) sındırmaq (*yumurta – quş balası haqqında*); II قوب qazmaq, qazıb çıxartmaq; V نقوب sınmaq, qırılmaq (*yumurta haqqında*); VII إنقاب = V

– قوب قوس qısa məsafə, yaxın məsafə; obr. çox ya-ox uçuşuna bərabər məsafədə;

xin; هذا قاب قوسين *və ya* هذا على ~ قوسين *bu* çox yaxındır; قاب قوسين من الموت *obr.* ölmün bir addımlığında; أصبح على ~ قوسين او ... ادنى من ... ə çox yaxın olmaq

– oyuq, çuxur, girinti, qazıq

– أقواب *c.* قوب

– قوب *c.* tib. 1) dəmrov; keçəllik;

2) ekzema

– ات *c.* قوب *tib.* dəmrov

I قوت *(u)* قات yedirtmək, yedizdirmək, qidalandırmaq; II قوت 1) yeyəcəklə, qida ilə, azuqə ilə təchiz etmək; 2) saxlamaq, dolandırmaq; IV أقات = I; V تقوت yemək, qidalanmaq (*nə ilə*); VIII إقتات = V

– قات yedirtmə, qidalandırma

– قات *bot.* qat (*yarpaqları Yəməndə nar-kotik vasitə kimi çeynənən bitki*); مضع الـ qat çeynəmək

– أقوات *c.* قوت qida məhsulları; qida; yemək, azuqə; أقوات məhsullar; اليوم ~ yaşayış üçün ən zəruri olan, gündəlik ruzi; بحث عن ruzi axtarmaq; عمل في سبيل الـ çörək üçün çalışmaq

– قوت qidalandırıcı; qidalandırıcı; الـ ruzi verən (*Allahın epiteti*)

I قوت *(u)* قاح süpürmək, süpürüb atmaq, süpürüb təmizləmək; 2) irinləmək (*yara haqqında*); II قوت = I; III قوت boş şeylər üçün mübahisə etmək; mübahisə etmək, razı olmamaq; iddia etmək; V تقوت irinləmək, irin vermək, çirk gəlmək

1) قاده, قیاده *(u)* قاد idarə etmək; سياره ~ avtomobil sürmək; طائرة ~ təyyarə sürmək; الاوركسترا ~ dirijorluq etmək; 2) rəhbərlik etmək, başçılıq etmək; komandirlik etmək; VII إقتاد 1) özünün idarə olun-

mağına imkan vermək; aparılmaq, idarə edilmək; 2) itaət etmək, tabe olmaq, boyun əymək (*kimə*); ...əлиндə alət olmaq, kiminsə sözü ilə oturub-durmaq; 3) təsir altına düşmək; uymaq, qapılmaq; davam gətirməmək; VIII إقتاد aparmaq, ötürmək (*hara*); X إستقاد bəsbütün tabe olmaq, bütün-lükdə itaət etmək (*kimə*)

1) إقتاد izləmə; 2) itaətkarlıq, boyun əymə, itaət etmə, qulaq asma, tabe olma, itaət قواد الثورة, قواد 1) rəhbər, başçı; قواد 1) قاده, قواد *c.* قاده

inqilabın rəhbərləri, inqilaba rəhbərlik edənlər; الاوركسترا fikir korifeyləri; 2) komandirlik etmə, başçı; الـ الاعلى ~ dirijor; 2) komandirlik etmə, başçı; الـ الجيش baş komandanı; الـ العام baş komandanı; الـ الاسطول donanma komandanı; الـ السلاح الجوي hərbi-hava qüvvələri komandanı; 3) sürücü; idarə etmə, القاطرة ~ parovoz maşinisti; 4) pilot; الـ astr. Böyük Ayı bürcündə son ulduzun adı

– قواد aradüzəldən, vasitəçi; عمل الـ vasi-təçilik, aradüzəltmə

– ات *c.* قواد aradüzəldən, vasitəçi qadın (*qız*)

– قواد itaətli, itaətkar, sözə baxan, sözə qulaq asan, üzüyola, dinc, sakit

1) قواد idarə etmə, aparma, sürmə; 2) aradüzəltmə, vasitəçilik

– قواد əvəz, qarşılıq, haqq, qanbahası, qisas alma

– قواد cilov, yedək, mərəz, ip, qayıq; ارخی cilovu boşaltmaq; الـ سلس asan idarə olunan, itaətkar, sözə baxan; الـ صعب çətin idarə olunan, itaətsiz, sözə baxmayan; مطلق الـ azad, sərbəst

– 1) komandirlik etmə; idarə etmə, rəhbərlik; *الـ العلى* baş komandanlıq; 2) aparma, sürmə; *السيارة* ~ avtomobil sürmə; 3) aradüzəltmə, vasitəçilik

– *مركز* rəhbərlik edən, başçılıq edən; ~ *رهب* rəhbərlik edən mərkəz; *منظمات* rəhbər təşkilatlar

– *قائد* itaətkar (*at haqqında*)

– *خالق* dil. başçı, rəhbər

– 1) aparma, aparılma; 2) idarə etmə, rəhbərlik; *عصت* ~ *على* itaətdən boyun qaçıрмаq, süvariyyə (*atlıya*) tabe olma-maq

– *قائد* c. *قائد* yüyən, cilov; ip, qayış, mə-rəz; xalta qayıışı; *السيارة* ~ sükan, avtomobi-lin sükan çarxı

– 1) aparılan, idarə edilən; 2) itaət-kar, sözbəxan

I *قار* (qor) *قور* barmaqlarının ucunda gəzmək; II *قور* 1) deşmək, dəlmək, qaz-maq, qaşımaq, oyuq etmək; 2) yumru de-şik, dəlik açmaq; açıq yer, kəsik yer etmək (*paltarda*); 3) qatran çəkmək; qatranla-maq; *العين* ~ gözünü vurub çıxartmaq; V *قور* 1) qıvrılmaq (*ilan haqqında*); 2) deşilmiş, oyulmuş olmaq

– 1) *قور* c. *قوراء* q. *قور* geniş, tutumlu, həcmli, gen-bol, böyük; 2) taygöz, birgözlü, bir gözü kor

– 1) *قور* 1) dərinləşmə; 2) oyuq, çuxur, qa-zıq, girinti; *arxit*. yarımnavalça

– 1) *قور* c. *قوراء* 1) oyuq, çuxur, qazıq, gi-rinti; 2) kəsik, açıq yer (*paltarda*)

– *قار* mineral qatran, bitum, asfalt

– *قور*, *قوراء*, *قاراء* c. *قار* təpə

– *قار* qatranlı

– 1) *قوراء* c. *قوراء* saxsı qırığı, çini qırığı; 2) kəsilən, deşilən, oyulan hər şey

– *قوراء* = *قوراء*

– *قور* c. *قور* alın

– 1) *قور* deşilmiş, oyulmuş, qazılmış; 2) de-kolteli, dekolte; 3) qatran çəkilmiş, qatran-lanmış

– 1) *قوراء* c. *قوراء* yarım dairəvi iskenə; 2) bı-çaq (*meyvə, tərəvəz soymaq üçün*)

– *قوراء* = *قوراء*

– *قوراء* kazaklar

– *قوراء* (*müq. et* *قوراء*) quzu, qoyun balası

I *قوس* (ə) *قوس* əyilmiş, bükülmüş, don-qarlaşmış olmaq; II *قوس* 1) atəş açmaq; *hərb*. (*hədəfi*) çəngələ götürmək; 2) əymək, qat-lamaq, bükmək; tağ görünüşü vermək; V *قوس* belini bükmək, belini əymək, əyil-mək; günbəz şəklində qalxmaq (*qızın köy-nəyinin qabağı haqqında*); *قوس* qoca belini bükür, qoca belini əyir

– 1) *قوس* atışma; *hərb*. hədəfə alma; 2) əy-rilik; *arxit*. tağşəkilli əyrilik

– 1) *قوس* c. *قوس* oxatan; atıcı; 2) ovçu; 3) qavas (*silahlı nökar*)

– 1) *قوس* q. k. c. *قوس* yay, kaman; *قوس* c. *قوس* ox-yay; *واحدة* ~ *واحدة* *قوس* eyni mənşəyə malik olmaq; *واحدة* ~ *واحدة* *قوس* kiməsə qarşı eyni mövqedən çıxış etmək; 2) tağ; *النصر* ~ *zəfər* tağı, alaqağı; 3) göz (*körpüdə*); 4) əymə; *الندف* ~ *darayıcı* əymə; 5) *mus*. yay, kaman yayı; 6) qövs; *السان* *tasn*. mötərizə; *السان المعقوفان* kvadrat şəkilli mö-tərizə; *السان المزوجان* *fıqur* şəkilli mötə-rizə; 7) *hərb*. çəngəl; *النبي* ~ *ya* *قزح* ~ *ya* *قزح* göy qurşağı; *المحراث* ~ *kotanın*

qolları; الغمام ~ برج الـ Oxatan bürcü; ~ الغمام
bot. Florensiya süsəni

– قويسة¹ قويسة¹ balaca yay, balaca kaman

– قويسة² bot. meşə sürvəsi, adaçayı

– مقوس^c قوس^c idm. start xəttini göstərən
dirək

– مقوس^c əyilmiş, bükülmüş, qatlanmış;
donqar, qozbel; ~ أنف donqarı olan burun,
qırğıburun

– قايش^c قوايش^c qayış, kəmər (ülgüc itiləmək
üçün)

– قوايش^c قوايش^c kamera (həbsxanada)

– قايش^c قوايش^c qayış, kəmər (həmç. ülgüc
itiləmək üçün); dəri kəmər, qayış

– أقواس^c قواس^c 1) kəmər, qayış; 2) quşqun,
pərdüm

I قاض^c قوض^c (u) dağıtmaq, məhv et-
mək; II قوض^c dağıtmaq, sındırmaq, dağıtmaq,
uçurtmaq; III قواض^c = I; V قواض^c uçulmaq,
yıxılmaq; dağılmaq; VII إنقاض^c dağıdılmış,
sındırılmış olmaq; uçulmaq

(على قوط^c) II قوط^c aldatmaq (kimi)

– قوط^c قوط^c qoyun sürüsü

– قوط^c قوط^c kiçik səbət (giləmeyvə üçün)

– قوط^c tomat, pomidor

– قوط^c قوط^c tar. qotlar; الغربيون vestqotlar

– قوطي^c tar. 1. 1) qot (sif.); 2) qotik; 2. qot

– قاع^c قاع^c 1) dərə, çuxur; düzən-
gah, düzənlik; 2) dib, alt (çay, dəniz və s.);
~ المركب ~ gil; 3) çay yatağı, məcrə; ~ النهر
~ çayın məcrası, çayın yatağı; ~ التربة ~ kana-
lın yatağı; 4) döşəmə; ~ الغرفة ~ otağın döşə-
məsi

– قاعة^c 1) zal, böyük otaq; الاجتماعات
~ yemək otağı; ~ الطعام ~ yemək otağı;
2) yeməxana; ~ المحاضرات ~ auditoriya, mü-

hazirə zalı; ~ المطالعة ~ oxu zalı; 2) palata
(xəstəxanada)

I قوف^c (u) قاف^c fala baxmaq, əv-
vəlcədən söyləmək; 2) zahiri görünüşə görə
fikir söyləmək

– قاف^c c. قاف^c falabaxan, falçı

– قاف^c : قاف^c din. Qaf (rəvayətə görə yeri
əhatə edən dağın adı); ~ عاشر وراء جبل obr.
heç kimlə əlaqə saxlamadan yaşamaq

– قوفية^c = قوفية^c

– قاق^c قاق^c (u) qaqıldamaq; qağıldamaq
(qaz haqqında); II قوق^c = I

– قيقان^c c. قاق^c 1) qarğa (Suriya); 2) həmç.

~ الماء qarabatdaq

– قاق^c قاق^c : قاق^c alifba sırası ilə

– قاق^c = قاق^c 1) qu quşu

– قاق^c bayquş (Tyto alba)

– قوق^c : قوق^c bayquş (Tyto alba)

– قوق^c qaqıldamaq

– قوق^c qaqıldama

– قوق^c tar. muqauqis (islamaqədərki dövr-
də Qahirə hökmdarlarına verilən titül)

– قوق^c (u) özünə qapılmaq; öz qınına çə-
kilmək; 2) təbiiq olunmaq, həyata keçmək,
kök salmaq, yerləşmək, möhkəmlənmək;
3) xəlvəti girmək (hara daxil)

– قوق^c balıqqulağı; ilbiz

– قوق^c : قوق^c balıqqulağı, mərcanqulu; ilbiz

– قوق^c balıqqulağı (sif.), balıqqulağına
oxşar; ~ زخرف balıqqulağı şəklində olan or-
nament

I قول^c (u) قال^c demək; danışmaq; na-
ğıl etmək (nə haqqında, kimin dilindən);
~ öz-özünə demək, ürəyində fi-
kirləşmək; ~ له فيما ~ an... yeri gəlmişkən,

o ona dedi ki ...; *məch.* deyilirdi; والحق
 ... *məch.* düzünü demək...; یاخۇد أو قُلْ ...
 daha yaxşı demək; 2) böhtan atmaq, şər at-
 maq (*kimə* علی *və ya* ضد); 3) demək, iddia
 etmək (*nəyi* به); *məch.* deyilir, deyirlər;
məch. iddia etdikləri kimi, dedik-
 ləri kimi; مجرد كلام يُقال *məch.* ancaq dildə,
 sözdə; وَقِيلَ قَالَ qeybət, dedi-qodu, boşbo-
 ğazlıq; II قَوْلٌ 1) çox danışmaq; təkrar da-
 nışmaq; 2) sözləri (*kiməsə*) aid etmək, aya-
 ğına yazmaq; III قَوْلٌ 1) mübahisə etmək;
 qiymətləşmək, bazarlıq etmək; 2) müqa-
 vilə bağlamaq; IV أَقْوَالٌ sözləri (*kiməsə*) aid
 etmək, ayağına yazmaq; V تَقْوَالٌ 1) mənasız,
 boş sözlər danışmaq (*kim-nə haqqında*);
 2) dedi-qodu yaymaq (*kim-nə haqqında*);
 3) təxmini danışmaq, ehtimal etmək

– أَقْوَالٌ *c.* qeybət, dedi-qodu, cəfəngiyat
 – تَقْوَالٌ *c.* söhbət, danışq, şayiə, dedi-qodu
 – وَقِيلَ قَائِلٌ danışan; nağıl edən, çatdıran;
 ؟ *və ya* بَلْكَأ، كِمَسْأ دَیْ؟
 ...dedi onlardan kimsə ...
 – وَقِيلَ : قَالَ
 ابْتَعَدَ عَنِ الْقَالِ وَالْقِيلِ *və ya* boş danışq,
 dedi-qodu, cəfəngiyat; ابْتَعَدَ عَنِ الْقَالِ وَالْقِيلِ
 dedi-qoduya yol verməmək üçün o çıxıb
 getdi

– سَوَاءُ *c.* söz-söhbət, danışq; dedi-
 qodu, qeybət

– قَوْلٌ 1. çoxdanışan, uzunçu; 2. 1) xalq
 şairi; 2) naqqal, çərənçi, boşboğaz

– قَوْلٌ boş danışq, boş söhbət; öz
 fikrini söyləmə; صَحَّةُ sözlərin, fikirlərin
 doğruluğu, yəqinliyi; شَرَفٌ! vicdan haqqı!;
 هَلْهَلْدِی سَوَاءُ *c.* həlledici söz; كَلَامُ المأثور
 kəlam, aforizm, hikmətli sözlər, müdrik sözlər;
 ona boş söhbət yox, لا یَرِیدُ اقْوَالَ بَلْ یَرِیدُ اَفْعَالَ

iş lazımdır; *c.* bir sözlə, *c.* söz və əməllə;
 عَلَی سَوَاءُ *c.* söz və əməllə; عَلَی
 الْقَوْلِ وَالْقِيلِ alimlərin fikrinə görə;
 الشَّاهِدِ اقْوَالِ şahidin
 ifadəsi; اخذ اقْوَالِ الجاني cinayətkardan ifadə
 almaq

– قَوْلٌ *c.* *hərb.* dəstə; cərgə; kolonna;
 مَرَّ بِـ اربعات ~ yürüş dəstəsi, kolonnası;
 دُورَدُ-دُورَدُ olmaqla cərgələrlə keçmək;
 مَرَّ بِـ eskadronlarla keçmək

– قَوْلٌ 1) ifadə; 2) mülahizə; fikir; مأثورة
 müdrik söz, kəlam, ibarə

– قَوْلٌ söhbətci

– قِيلَ *bax:* أَقْوَالٌ, *c.* قِيلَ

– قَوْلٌ söz, söhbət

– قَالٌ *bax:* قَالَ وَالْقَالَ *və ya* قِيلَ : قِيلَ

– مَقَالٌ *c.* məqalə (*məs.*, *qəzetdə*)

– مَقَالَةٌ 1) nitq; 2) məqalə; kiçik əsər;

ədəbi oçerk; *c.* baş məqalə

– مَقْرَأٌ *podratçı*, *podratla* iş görən

– مَقْرَأَةٌ 1) mübahisə; 2) müqavilə, kont-
 rakt, razılaşma, *podrat*; *c.* işəməz

– مَقُولٌ ¹ deyilmiş; *c.* indi deyir-
 lər ki...

– مَقُولَةٌ *c.* mülahizə, fikir; ² مَقُولٌ

fəls. on kateqoriya

– مَقُولٌ *c.* telefon, mikrofon

– مَقُولٌ forma vermək; şablonlaşdır-
 maq; *c.* zarafat etmək

– مَقُولَةٌ (*vahid*) forma vermə; şablonlaşdır-
 ma; *c.* fikirlərin standartlaşdırılması;

– مَقُولَةٌ yapma ornament

– قَلْعٌ *bax:* قَوْلَحَةٌ

– قَوْلَحٌ sancı, ağır (*qarında*); *tib.* kolit

– قَوْلَحٌ *anat.* çənbər bağırsağ; *tib.* çənbər bağırsağın irinləməsi

I (1 قَوْمَةٌ, قِيَامٌ (u) قَامَ (قوم)) I durmaq; dayanmaq; yuxudan durmaq; قامت الدنيا وقعت di; 2) qalxmaq; الزوبعة ~ tufan qalxdı; 3) a) dirilmək; b) dirçəlmək; 4) yaranmaq, meydana çıxmaq; الفكر فت fikir yarandı; 5) mövcud olmaq; baş vermək; 6) uçmaq (*təyyarə haqqında*); uzaqlaşmaq, yola düşmək, yerindən tərpənmək, çıxmaq (*gəmi, qatar haqqında* – *haradan* من); 7) çıxıb getmək (*miniklə*) (*hara* الى); 8) ələyhinə çıxmaq, çıxış etmək (*kimə qarşı* على ضد); 9) yaradılmaq, qurulmaq, əsaslanmaq (*nədə* على); 10) qaldırmaq, aparmaq, götürmək (*nə* ب); qoymaq (*nə* ب); xərc aparmaq; 11) etmək, yerinə yetirmək, düzəltmək (*nə* ب): دور ~ rol ifa etmək; بمظاهرة ~ nümayiş təşkil etmək; بالواجب ~ borcunu yerinə yetirmək; vədinə əməl etmək; 12) aparmaq (*işləri*), idarə etmək (*nəyi* ب); 13) olmaq; başlamaq (*ondan sonra gələn fel indiki-gələcək zamanda olur*); يطلب ~ o tələb etməyə başladı; قال ~ *xalq dil.* durub-durub dedi; amma dedi ha!; 14) baş vermək, getmək (*mübarizə haqqında* – *kimin arasında* بين); görünmək, gəlmək, zahir olmaq; peyda olmaq (*kimlərin arasında* بين); الخمين ~ xəmir gəlib (*acıyib*); الحق ~ ədalət üstün gəldi; مقامه ~ kimisə əvəz etmək; kiməsə havadar çıxmaq, kimisə müdafiə etmək, kiminsə tərəfini saxlamaq; على عائلته ~ ailəsinin qeydinə qalmaq; ailəsinə baxmaq; البازار ~ bazar açıqdır, bazarda alış-veriş başlayıb; قائمة ~ dolanmaq, dayağı olmaq; الماء ~ su donub, buz bağlayıb; II قَوْمٌ 1) qaldırmaq; من النوم ~ oyandırmaq; 2) düz-

ləşdirmək; düzəltmək; اوده ~ *və ya* عوجه ~ *və ya* اءوجاجه ~ nəyisə düzəltmək; الانسان ~ dişləri protezləmək; 3) qiymətləndirmək, qiymət vermək; لا يُقَوِّمُ بئمن çox qiymətli, qiymətsiz; 4) fiz. düzləndirmək (*cərayan*); عياله ~ ailəsinin qeydinə qalmaq; II قِيَمَ qiymətləndirmək, qiymət vermək; III قَاوَمَ əks-təsis göstərmək, müqavimət göstərmək; mübarizə aparmaq; IV أَقَامَ 1) düzəltmək, təmir etmək; 2) düzəltmək, tikmək, qurmaq; əsaslandırmaq (*nədə* على); الاسس ~ bünövrəsini qoymaq, əsasını qoymaq (*nəyin* ب); 3) müəyyən etmək; təyin etmək; علاقات وذية ~ dostluq münasibətləri qurmaq (*kiminlə* مع); ريس ~ rəis onu (*q.*) onun (*k.*) yerinə təyin etdi; 4) təşkil etmək, düzəltmək; حفل تكريم ~ şərəfinə bayram düzəltmək (*kimin* ب); السرجي ~ sərği təşkil etmək; الفاتحة ~ kiminsə ruhuna “Fatihə” oxutmaq; ... مأدبة (عشاء) غداء تكريما ل... ~ şərəfinə axşam yeməyi (*səhər yeməyi*) təşkil etmək; 5) etmək, icra etmək; ifa etmək; الحدود ~ *və ya* حدود الله ~ ədaləti bərqərar etmək (*şəriətə uyğun şəkildə*); شعائر ~ namaz qılmaq; القداس ~ dini ayinləri yerinə yetirmək; الكيل. ibadəti qurtarmaq (*kimin üçün* على); 6) yaşamaq, ömür sürmək, yerləşmək (*harada* ب, في); الحق ~ dəlil götürmək; الحجّة ~ həqiqəti bərpa etmək; hüq. iddia etmək, tələb etmək (*kimə qarşı* على); القضية ~ cinayət işi qaldırmaq (*kimə qarşı* على); الدليل ~ sübut, dəlil götürmək; وزنا ~ əhəmiyyət vermək (*nəyə* ب); على العهد ~ müqaviləyə əməl etmək; الدنيا واقعتها ~ ölünü diriltmək; العالمی çaxnaşdırmaq, vəlvələyə salmaq; الریاض ~ *riyaz*. perpendikulyar endirmək;

V تَقْوَمَ 1) düzəlmək, dik durmaq; düzləşmək; 2) qiymətləndirmək, qiymət qoyulmaq; VII إِقَامَ 1) qaldırılmış olmaq; 2) tikilmiş, qurulmuş, ucaldılmış olmaq; X إِسْتَقَامَ 1) düz, düz danışan, düzgün, təmiz olmaq; 2) düz olmaq; 3) qalxmaq, dikəlmək; 4) uzanmaq, davam etmək, sürmək, dayanmaq; olmaq, bir yerdə olmaq, qalmaq

– 1) doğruluq, düzgünlük, gerçəklik, təmizlik; 2) düz, doğru; 2) düzgünlük

– 1) إقامة 1) qaldırma, qaldırılma; 2) tikmə, qurma, ucaltma, qurulma, tikilmə; müəyyən etmə; qoyma, qoyulma, düzəldilmə, düzəltmə; 3) təyin etmə, təyin edilmə; 4) təşkil etmə, təşkil edilmə; etmə, edilmə, ifa etmə, icra etmə; (في, على kimə) şəriətin tətbiq olunması ~ الصلاة ~ namazın bitməsi; العدل ~ ədalətin icra edilməsi; ~ شعائر الدين ~ dini mərasimlərin yerinə yetirilməsi; 5) olma, qalma, yaşama; ~ محلّ və azad yaşama hüququ; ~ دار yaşayış yeri; ~ معاهدة yaşayışla bağlı razılaşma; ~ العامة baş rezidentura (Mərakeşdə); 6) namaza çağırış; 7) oturaqlıq (senz); ~ ölünün dirilməsi

– 1) 1) düzgün, 2) doğru

– 1) 1) düzəltmə, düzəliş; 2) fiz. düzləndirmə (cərəyan); ~ جهاز ~ radio. düzləndirici; 3) qiymətləndirmə; ~ تجلّ قيمته عن ~ bunun dəyəri qiymətə gəlmir; 4) ~ تقويم ~ (السنّة ~) təqvim, almanax; ~ الهجري ~ qriqorian təqvimi; ~ الجريجوري ~ hicri təqvimi; ~ البلدان ~ coğrafi məlumatlar kitabçası

– 1) 1) qiymət qoyma, qiymət vermə; qiymət qoyulma, qiymət verilmə

– 1) 1) dayanan; qaldırılmış; qaldırılan; 2) mövcud olan; 3) şaquli, dik, vertikal; riyaz.

perpendikulyar; 4) düz; ~ زاوية ~ riyaz. düz bucaq; ~ الزاوية ~ düzbucaqlı; 5) brutto; ~ الوزن brutto çəki; 2. dirək, dayaq, tir, yan taxta ~ بالاعمال (qapı və ya pəncərə çərçivəsində); ~ المükəlləfiyyətləri yerinə yetirən; ~ بالاعمال ~ وكالة (بالنيابة) ~ dip. işlər vəkili; ~ قوائم مقام ~ və ya ~ قوائم مقام ~ a) müavin, əvəz (əvəzləyici); b) rəis, müdir, qəza (bax: ~ أقضاء); c) podpolkovnik; polkovnik-leytenant; ~ بذاته ~ asılı olmayan, sərbəst

– 1) 1) paya; dirək, dayaq, tir; şüvül, uzun ağac, sütun, şalban; dor ağacı; ~ الدرابزين ~ alaçıq üçün paya, dirək; ~ المهرج ~ möhəccər sütunu, sürəhi; 2) ayaq (mēbeldə); 3) ayaq (heyvanlarda); 4) siyahı, cədvəl, reyestr; ~ المزداد ~ siyahı; ~ المهرج ~ hərəcadan satılan malların siyahısı; ~ المهرج ~ avadanlıq siyahısı; 5) cədvəl; ~ الاسعار ~ və ya ~ البيوع ~ qiymətlərlə bağlı məlumat kitabçası; ~ المهرج ~ preyskurant (malların qiymət siyahısı); ~ اصناف ~ katalog; ~ الطعام ~ və ya ~ المأكولات ~ qara; ~ السوداء ~ qara siyahı

– 1) 1) boy (insanda); ~ طویل ucaboylu; 2) bel, qamət, fiqur; 3) iri sajn ~ المهندس ~ (1,88 m-ə bərabər uzunluq vahidi); 4) iri bıçaq (İraq)

– 1) 1) həmişə dayanan; 2) hazır (nə isə etməyə); 3) bilən, xəbərdar; 2. rəis, müdir, rəhbər; mühafiz, nəzarətçi, baxıcı, gözətçi (nəyi ~ علی); böyük başçı (nəyin üzərində ~ علی)

– 1) 1) xalq dil. cəld, tez, sürətlə, dərhal

– 1) 1) düzlük, doğruluq, düzgünlük, uyğunluq, mütənasiblik; 2) bədən, qamət, qədd-qamət, mütənasib boy-buxun, düzgün qamət; 3) mətənət, dözümlü, sarsılmazlıq

– 1) مُقَاوِمَةٌ müqavimət; əks-təsir; (kiməsə) qarşı mübarizə; الهِجَاوَةُ və ya الهواء ha-vanın müqaviməti; المواد tex. materiallar müqaviməti; عدم ~ الشر pisliyə müqavimət göstərmə; 2) مُقَاوِمَاتٌ el., radio. müqavimət; ~ الساميين antisemitizm

— *c.* مَقَائِمُ dəstə, qulp, sap; tutacaq

– 1) ¹مُقَوِّم qiymətləndirən, məzənnə qo-
yan, qiymət qoyan; 2) qədir-qiymət bilən

– *مقوم* ² c. ات 1) düzləndirən (*cəzəyami*); 2) tərkib hissə, əsas; amil; *مقومات الحياة* yaşayış vəsaiti; *مقومات الحرب* müharibənin yaranmasına aparan amillər

– 1) **مقوم** qiymətləndirilmiş, qiymət verilmiş; 2) qiymətli

المثقفية c. dəyərlər, sərvət; mədəni sərvətlər; النجاج ~ qələbəni təmin edən göstəricilər

– 1. ^{مقيم}yaşamış, ömür sürmüş; 2. rezident;
 ~ العا^م baş rezident (*Mərakeşdə*)

— **مَقِيمِي** rezident (*sif.*)

— مُقِيمِيَّةٌ iqamətğah

komissiya – ات. c. قَوْمِسيُونْ

komissiya agenti, قوميئوئحيه. c. قوميئوئحي –
komisyoner

1) komandir; البارجة ~ hərbi gəminin komandiri; مصلحة الحدود ~ sərhədi qoruyan dəstənin komandiri; لواء ~ piyada briqadanın komandiri; 2) komendant; البوليس ~ polis idarəsinin rəisi

كوميّسّر komissar; الشعب ~ *tar. xalq komissari*

— komissarlıq قومیسیریۂ

قَوُونٌ ətirli yemiş, qovun (*müq. et قَاوُونٌ*)

فَوَيْثَرَاثُو kontrakt

قنص: *bax*: قَانِصَةٌ = قَوْنَصَةٌ

ikona قُونٌ *c.* قُونَةٌ

قَوَّه II (قوه) çığırmaq, inildəmək

I **أَفْوَى** (ə) **أَفْوَى** (fə) 1) güclü olmaq; güclənmək, qüvvətlənmək; 2) ...iqtidarında olmaq, edə bilmək (*na* على); 3) öhdəsindən gəlmək, gücü çatmaq; üstün gəlmək (على) **أَفْوَى** (ə) **أَفْوَى** boş, adamsız olmaq; **أَفْوَى** (ə) **أَفْوَى** boş olmaq, ac olmaq; b) yağmamaq (*yağış haqqında*); II **أَفْوَى** 1) gücləndirmək, qüvvətləndirmək, möhkəmləndirmək; **أَفْوَى** **أَفْوَى** sıralarınızı möhkəmləndirin!; 2) əsaslandırmaq, müdafiə etmək, kömək etmək; **أَفْوَى** ~ ruhlandırmaq, həvəsləndirmək; 3) həyəcanlandırmaq; oyatmaq; qaldırmaq; 4) *el*. gərginliyi artırmaq, transformasiya etmək (*cərrəyan*); III **أَفْوَى** mübarizə aparmaq, gücünü sınaqmaq; IV **أَفْوَى** 1) atılmış, tərk edilmiş olmaq, boş qalmaq; adamsız olmaq; 2) yoxsullaşmaq, kasıblaşmaq; V **أَفْوَى** 1) güclənmək, möhkəmlənmək; 2) ruhlanmaq, ürəklənmək; X **أَفْوَى** güclənmək, möhkəmlənmək (*na* ilə)

– اعلیٰ قوٰی
– 1. 1) güçlü, qüdrətli, qüvvətli, özəmətli; الرجل الغلیظ güçlü adam, səlahiyyətli adam; الله hər şeyə qadir (*Allahın epiteti*); الاثر ~ çox güçlü (*dərman haqqında*); الزراع ~ güçlü (*insan haqqında*); 2) çalışqan, fəal; 3) tünd (*ıçki haqqında*); 2. xalq dil. çox

– 1) *gücləndirən*, möhkəmləndirən, gücləndirici, qüvvətləndirici; 2) oyanıran, həyəcanlandıran; həyəcanlandırıcı, təsəvvürcü; 3) *radio*. gücləndirici

– مَقَوِّياتٌ *c. tib.* möhkəmləndirici vasitələr

– 1) قُيَاءٌ, قُيَاءٌ qusma, öyümə; 2) قُيَا قusuntu;
جوز القي bot. hind qozu; qarğabükən (*zəhərli
oxumu olan tropik ağac*)

— مَقِيَّاتُ *c. tib.* qusdurucu vasitələr

1) gitara; 2) lira; 3) arfa c. قَيْثَارٌ

I فَاَحَ (i) فَاَحَ çürümək, irinləmək; II فَاَحَ çürümək, irinləmək, çox irin vermək;
 I فَاَحَ = I

– تَقِيحِي 1) irinləyən, irinləmiş; 2) irinli

تَقِيحِي = مَنَاقِيحُ

(فید) II فید 1) bağlamaq (*heyvan*), sarımaq, buxovlamaq (*nə ilə* -); 2) məhdudlaşdırmaq, bağlamaq (*nə ilə* -); نفسه ~ özünü bağlamaq (*nə ilə* -); 3) yazmaq, qeyd etmək, əlavə etmək, daxil etmək (*hara* فـی); qeydə almaq,

qeyd etmək (*harada* (في) عليه; debetə yazmaq; kreditə yazmaq; V تَقَيَّدَ 1) məhdudlaşmaq (*nə ilə* -); ciddi qaydalara riayət etmək (*nədə* -); ciddi şəkildə əməl etmək, əsaslanmaq (*nəyə* -); özünü bağlamaq (*nə ilə* -); 2) yazılmış, qeydiyyatda alınmış olmaq

– bağlılıq, (özünü) məhdudlaşdırma; ciddi əməl etmə (*nəyə* -); افراط في الـ بحروف qanunun və təlimatın hər nöqtəsinə ciddi əməl etmə; ~ əməl etməmə (*nəyə* -); ~ hesablaşmadan, hesablaşmayaraq (*nə ilə* -)

– bağlama, buxovlama (*heyvan*); əl-qolunu bağlama; 2) qeyd olunma, qeyd etmə; مضاعف ~ iki hesablı mühasibat; 3) məhdudlaşdırma; ~ heç bir məhdudiyyət olmadan; حرية الصحافة ~ mətbuat azadlığının məhdudlaşdırılması; ~ maltuşçuluq

– məhdudlaşdırıcı; məhdud

– قود: *bax*: قِيَادُ

– قود: *bax*: قِيَادَةُ

– da/-də, üçün, ötrü, mərhələdə, altında; الطلب ~ tələbli; التحقيق ~ o, istintaq altında idi; هو ~ o, müalicə في المستشفى; لا يزال الكتاب ~ الطبع üçün xəstəxanadadır; لا تزال المسألة ~ البحث والنظر üçün bu məsələ hələ də öyrənilməkdədir; لا تزال هذه المعاهدة ~ المفاوضات المصنع ~ الانشاء o, zavod tikilməkdədir; دخل المصنع ~ الخدمة zavod fəaliyyətdə olan müəssisələr sırasına daxil oldu; ~ وضع iş salmaq (*müəssisəni*)

– للبين (1) قِيَادُ c. 1 قِيَادُ ~ əl qandalı; 2) düyün; 3) mərəz, ip, qayıq; 4) anat. bağ, bənd; 5) şərt, məhdudiyyət; idxala məhdudiyyət

qoymaq; القدييات الشديدة ~ ciddi cəzalanma qorxusu ilə kiməsə (*nə etməyi* من) qadağan etmək; ~ وشرط qeyd-şərtsiz, danışqsız, sözsüz; ~ طليق من كل ~ bütün məhdudiyyətdən azad; الحياة ~ o hələ sağdır; اعاده الى ~ الحياة diriltmək, kiməsə həyat bəxş etmək; الانسان ~ diş əti

– على ~ شعرة: قِيَادُ 2 قِيَادُ ~ lap az; شعرة ~ onlar bir addım da geri çəkilmədilər; على ~ خطوة (خطوات) ~ bir (*bir neçə*) addımlığında

– قeyd, qeydiyyat; رقم الـ daxil olan sənədlərin qeydiyyat nömrəsi

– قود: *bax*: قِيَادَةُ

– قeyd -i [-i]

– قِيَادَاتُ c. məhdudiyyət

– bağlanmış, buxovlanmış, zəncirlənmiş (*heyvan haqqında*); 2) bağlanmış; məhdudlaşdırılmış; məhdud; ~ qeyri-məhdud, məhdud olmayan; 3) yazılmış, qeyd olunmuş, qeydiyyatda alınmış

– قِيَادَاتُ c. qeydlər

– قِيَادُ II قِيَادُ qatranlamaq, qatran çəkmək

– قِيَادُ mineral qatran, bitum, asfalt, qatran

– قِيَادُ: *bax*: قِيَادُ

– karvan – اَت. قِيَادُ c.

1) قِيَادُ (i) قِيَادُ ölçmək, ölçüsünü təyin etmək; geyinib baxmaq, əynində baxmaq; 2) müqayisə etmək (nə ilə -); وقس على ذلك ~ və ilaxır (*hərf. və bununla müqayisə et*); 3) gözəyari ölçmək; ~ من فوق لتحت ~ kimisə başdan-ayağa süzmək; b) fəxr etmək; II قِيَادُ 1) ölçməyə məcbur etmək, ölçdürmək; 2) standartlaşdırmaq; III قِيَادُ tutuşdurmaq, müqayisə etmək (*nə ilə* -); ana-

logiyasını, oxşarını gətirmək; بين الشئین ~ iki əşya arasında müqayisə aparmaq; VII إقّاس ölçülmüş olmaq; VIII إقّاس 1) ölçmək, ölçüsünü götürmək; 2) özünü tay tutmaq (*kimə*), təqlid etmək (*kimi* →)

– ölçmə, ölçülmə; müqayisə olunma; tutuşdurulma

– 1) أقيسة, قیاسات. c. 2 قیاس – standart, nümunə; ölçü, qayda; norma; ~ منطقى ~ sillogizm; فاسد ~ sillogizmdə səhv; düzgün olmayan nəticə (*hökm*); 2) miqyas; 3) ölçü; اخذ ~ kiminsə ölçüsünü götürmək; a) على ~ analogiyaya görə; b) ölçüyə uyğun; ... باله الى ... müqayisədə; ... على ~ ə analogiyaya görə

– Nil çayında suyun səviyyəsinin qalxması ilə bağlı göstəricilərin müşahidəçisi; ölçmə cihazlarında göstəriciləri yoxlayan; 2) ölçən; yerölçən

– at. c. قیاسة – barj, lixter

– 1) قیاسى normal, düzgün; *gram.* qiyasi yolla düzələn, əmələ gələn; 2) müqayisəli, nisbi; a) normal; b) ...nisbətən, ... görə; 3) rekord, ən böyük; ~ رقم rekord; 4) məntiqi

– at. c. مقياس – ölçü, əndazə; c. a) miqdar (*nəyinsə*); b) göstəricilər (*cihazın*); صورة ~ gəminin tonnaajı; ~ ölçü ilə; ~ اخذ kiminsə ölçüsünü götürmək

– 1) at. c. مقایسة – 1) müqayisə; 2) qiymət vermə, qiymət qoyma; 3) spesifikasiya, smeta

– 1) مقایس c. مقیاس – ölçü, ölçü vahidi; meyar; əndazə; ~ للطول ~ uzunluq ölçüsü; 2) ölçü cihazı, ölçən; ~ القراءة ölçü cihazının göstəriciləri; ~ التيار الولطى ~ voltmetr; الحرارة ~ termometr; ~ الزوايا ~ seismoqraf; ~ الزلازل ~ bucaqölçən, transportir; qoniometr; ~ السرعة ~

~ الضغط الجوى ~ manometr; ~ الضغط ~ spidometr; ~ الارتفاع ~ altimetr; ~ سنتغراد ~ *və ya bax:* ~ الفهرنهايت ~ Selsi termometri; ~ المطر ~ yağışölçən; ~ المياه ~ suölçən; ~ النيل ~ Nil ölçən (*Nildə suyun səviyyəsini ölçən cihaz*); ~ الوطنى ~ vattmetr; 3) miqyas; ölçü, miqdar; ~ الخريطة ~ xəritənin miqyası; ~ على ~ dünyə miqyasında; ~ مقاييس ~ uzunluq ölçüləri; ~ مقاييس الحجم ~ həcm ölçüləri; ~ مقاييس الكيل ~ kvadrat ölçülər

~ قيسرى c. قيسرى böyük, iri

– 1) قيسرية, قيسارية portik (*binaya yapışiq sütünlu eyvan*); 2) üstüörtülü bazar

~ قيسونى şortəhər, şor

~ قيس II itiləmək (*ülgüc*)

~ قوش قايش –

~ قوش قايش –

~ قيشانى 1) çini qab; fayans, saxsı; 2) şirələnmiş kaşı, minalanmış kaşı

~ قيسارية = قيسارية

~ قيسر c. قيسر qeysər, hökmdar; kayzer, imperator; çar

– قيسرى qeysər, hökmdar (*sif.*); kayzer (*sif.*), imperator (*sif.*); çar (*sif.*); العملية السة توليد بالعملة السة qeysər kəsiyi ilə doğuş

– قيسرية çarizm

~ قيسان topl., zool. ay-balıq, ay qızıl balığı

I قيس 1) dəyişmək, dəyişdirmək, mübadilə etmək (*nəyə* من); 2) sındırmaq, dağıtmaq, qırmaq; 3) dağılmaq; II قيس 1) irəlicədən müəyyən etmək, 1) irəlicədən təyin etmək (*kimə* لـ); ~ لو قيس له ~ əgər onun qismətində ...varsa, onda...; 2) göndərmək,

yollamaq (*kimə* ل – *Allah haqqında*); III قَائِضٌ dəyişdirmək, dəyişiklik etmək (*nəyə* بـ); V تَقَايُضٌ dağılmaq, qırılmaq, sınmaq; VI إِنْقَاضٌ mübadilə etmək (*mallarla*); VII إِنْقَاضٌ dağılmaq, qırılmaq, sınmaq; uçmaq, yıxılmaq

– قَيْطٌ = قَائِضٌ *bax*: قَيْطٌ
– قِيَّاضٌ¹ eyni, eyni mənalı
– قِيَّاضٌ² dəyişdirmə, dəyişmə, əvəz etmə
– قَيْضٌ¹ 1. eyni, eyni mənalı; 2. dəyişdirmə, dəyişmə

– قَيْضٌ² (*yumurta*) qabığı
– مَقَابِضَةٌ dəyişdirmə, dəyişmə, əvəz etmə; mübadiləli ticarət (*barter*)

– مَقَابِضَةٌ = مَقِيضٌ

قِيَّاطُنْ *c.* قِيَّاطِينْ 1) hörülmüş ip; qaytan, bağ;
2) akselbant (*sırma qaytan*)

عَظْمُ قَيْطُسْ balina, kit; عَظْمُ (فَك) الـ balina bıçığı;
صورة الـ *astr.* Balina bürcü

I قَيْطٌ (*i*) قَاطٌ (*qayt*) bərk isti, qızmar olmaq, quraq, yağmursuz olmaq

– قَيْطٌ *c.* أَقْيَاطٌ 1) güclü isti, yay bürküsü;
غراب الـ gün vurması; 2) quraqlıq; zağca

– قَائِطٌ isti, bürkülü, qızmar; quraq, quru

(قَيْف) II قَيْفٌ 1) izlərlə tapmaq, güdmək, pusmaq; 2) tənqid etmək

– قَيْفٌ izlərlə tapmaq bacarığına malik adam; ləpəriçi

– قَيْفَةٌ 1) zahiri görünüş; üz, sima, zahiri görkəm; duruş, qamət, boy-buxun; 2) kostyum, qəşəng, gözəl geyim; 3) (*nəyinsə*) izlərlə tapılması, izləmə, təqib etmə, güdmə

قَيْقُ *zool.* zığ-zığ (*quş*)

قَيْقَبٌ ağcaqayın (*ağac*)

I قَيْلٌ (*i*) قَالٌ dincəlmək, düşərgə salmaq; II قَيْلٌ dincəlmək, günorta yatmaq; IV أَقَالٌ

1) azad etmək, kənar etmək, çıxarmaq (*işdən* من); istefa vermək, istefaya çıxartmaq; من ~ الوظيفة vəzifədən çıxartmaq; 2) (*müqaviləni*) pozmaq, ləğv etmək; 3) bağışlamaq, günahından keçmək, əfv etmək (*kimi təs. h. və ya* ~ Allah ~ الله عثرته! *və ya* ~ الله من عثرته! (من); onun günahından keçsin! V تَقَيَّلٌ = II; X إِسْتَقَالَ

1) (*işdən*) azad edilməyi xahiş etmək, istefa vermək; من الخدمة ~ istefa ilə bağlı ərizə vermək; 2) (*müqavilənin*) pozulmasını istəmək
– إِسْتِقَالَ *c.* إِسْتِقَالَاتٌ 1) (*işdən*) azad edilmə, istefa ilə bağlı xahiş; قَدَمٌ istefa vermək; 2) istefa

– إِقَالَةٌ 1) azad etmə, kənar etmə, istefa; 2) pozulma, ləğv edilmə (*müqavilə*)

– قَائِلَةٌ 1) günorta istirahəti, günorta yuxusu; 2) günorta

– قِيَّالَةٌ günortanın istisi

– أَقْوَالٌ, أَقْيَالٌ *c.* قَيْلٌ 1) knyaz; 2) *tar.* Him-yər hökmdarı; الهند ~ maharaca, böyük rəcə; 2) başçı, rəhbər

– قَيْلَةٌ ~ مَانِيَّةٌ *tib.* xayalığın hidroposu
– قَائِلَةٌ = قَيْلَةٌ

– مَقِيلٌ istirahət yeri

قوم *bax*: تَقْيِيمٌ

– قوم *bax*: قَيْمٌ

– قوم *bax*: قَيْمَةٌ

I قَيْنٌ (*i*) قَانٌ döymək (*dəmiri*); II قَيْنٌ bəzəmək, bəzək-düzək vermək; saçını gözəl düzəltmək (*qadın*)

– قَائِيْنٌ *bax*: *əlifba sırası ilə*

– قَيْنٌ *c.* قَيْنٌ dəmirçi

– قَيْنَةٌ *c.* قَيْنَاتٌ 1) müğənni; 2) kameristka (*keçmişdə xanımların xüsusi xidmətində olan qulluqçu*); 3) qadın-bərbər

– قَيْنَةٌ *c.* قَيْنَةٌ 1) kameristka; 2) qadın-bərbər

– کالۆیە c. ات – kəkulyə (*cübbə növü bax:*
(جَبَّة))

کاکي 1) xaki; 2) *bot.* Çin xurması
 کالو, کالو *c.* qabaq, döyənək (*ayaq-da*)
 کالوش *c.* at – qaloş
 کالومبا *bot.* sırğagülü
 کالومیل *tib.* kalomel
 کالون *c.* qılfil
 کالمیبت *c.* at – *şahm.* qambit, الوَسَط ~ mər-kəzi qambit
 کامبیو 1) dəyişdirmə, xırdalama; 2) birja;
 کامیرا = birja məzənnəsi; valyuta məzənnəsi
 کامیرا *c.* کامیرا
 کامیلیا komeliya
 کانئو aukşion, hərrac, müzaidə
 کانئو bolt; مشرشرة بصمولة ~ *tex.* dişli mıx;
 şotka
 کانئو *bax:* کانئو
 کانئو *dan.* o, anlaşılmaz bir şey
 dedi
 کانئو *şin* عجلة ~ kauçuk, گاوئشو, گاوئش
 I کانب *kəderli* olmaq, məyus, qəmgin olmaq; IV کانب *kəderləndirmək*, məyus etmək; VIII کانب 1) *kəderli* olmaq, *kəderlənmək*, məyus olmaq, hüznli olmaq; 2) tutqun, qarayaçalar olmaq
 – کانب *kəder*, hüzn, məyusluq; ~ *kəderli*, məyus-məyus, qəmgin-qəmgin
 کانب *kəder*, hüzn, məyusluq; özab-əziyyət
 – کانب *qəmgin*, *kəderli*, hüznli, məyus
 – کانب *sarsılmış*, *dilxor*, qəmgin, məyus, hüznli; tutqun; اللون ~ tünd rəngli, tutqun rəngli
 کانب VI تگاء *zəhmət* vermək, yormaq; əldən salmaq, üzmək, əziyyət vermək; VIII کانب mane olmaq, maneə yaratmaq

– کانب *kəder*, qəm, hüzn; ~ *öhdəsin-dən gəlmək*, mümkün olmayan çətinlik
 – العقبه *dik*, sört (*yoxuş haqqında*); ~ *öhdəsindən çətin gəlinən maneə*
 کانب 1) qədəh, piyalə; *q. c.* كأس kubok; المنية ~ *tib.* banka; الحجامه ~ *obr.* ölüm, ölüm qədəhi; ... مباراة (مسابقة) على ~ ... kuboku uğrunda idman yarışması; رفع قه-dəh qaldırmaq; 2) *bot.* kasacıq
 کانب üst-üstə yığılmaq
 کانب alkoqol
 I کانب 1) devirmək, çevirmək, yıxmaq; *o onu elə itələdi ki, üzü üstə yığıldı*; 2) tökmək, boşaltmaq, axıtmaq (*hər hansı mayeni*); tökmək, dağıtmaq (*dənə-vər bir şeyləri*); II کانب 1) yumaq kimi yumrulamaq; sarımaq, dolamaq; 2) kabab hazırlamaq, kabab bişirmək; IV کانب 1) devirmək, çevirmək, yıxmaq; 2) əyilmək, bükülmək, qatlanmaq; əyilmək (*nəyinsə üzərinə*) ~ *الی*; *o onun əlinə düşdü*; 3) qapılmaq, dalmaq, aludə olmaq (*nəyə*) ~ *الی*; cidd-cəhdlə işləmək (*üzərində*) ~ *الی*; başlamaq, girişmək (*nəyə*) ~ *الی*; öyrənməyə başlamaq, girişmək (*nəyi*); V کانب sarınmaq, dolanmaq, yumaq kimi yumulmaq; VII کانب 1) çevrilmək, yıxılmaq, arxası üstə düşmək; ~ *الی*; üzü üstə yığılmaq; 2) tökülmək, axmaq; dağılmaq; 3) əyilmək (*nəyinsə üzərinə*) ~ *الی*; 4) özünü həsr etmək, qapılmaq, dalmaq (*nəyə*) ~ *الی*
 – کانب kabab
 – کانب kababsatan
 – کانب *bot.* kubeba (*bibər növü*); ~ *صيني* Yamayka bibəri
 – کانب *stəkan*

– کبّ علی وجهه 1) devirmə, çevirmə; üzüüstə yıxılma; 2) maillik, meyil, əyilmə
 – کُتَب 1) kürecik, şar; yumru daş (uşaq oyunları üçün); 2) kələf, yumaq; ~ الغزل iplik kələfi; 3) kubbə (xırdalanmış buğda və ya düyü, un və ədviyyatlardan hazırlanmış, xırda at küftəciklərindən ibarət yemək adı); ~ جرن həvəngdəstə (əti əzmək üçün); 4) tib. taun

– کُتِبَ 1) kiçik küreciklər, şarlar; 2) kubeba; bax: کُتِبَ 3)

– مَكَب 1) çarx (sap); makara; 2) yumaq, kələf

– مَكَبَة 1) qapaq

I کَبَت (i) 1) darmadağın etmək (düş-məni); 2) məngənədəki kimi sıxmaq; 3) sıxmaq, əzmək; ~ لهذا النبا ~ məch. bu söz onu çox sarsıtdı; ~ صوته kiminsə səsinə batırmaq; ~ غيظه hirsini boğmaq

– كَبَيْت 1) başlıqlı palto və ya plaş; şinel; 2) tex. kapot; 3) prezervativ

– كَبُولَة 1) qaya, qayma, kəsək, yumaq; 2) kürecik, həb

I كَبَج (ə) 1) qabağını almaq, saxlamaq, dayandırmaq; boğmaq (hissləri); ~ الحسان بالجام ~ جماع bax: 2) ayğını dayandırmaq; ~

– كَبَجُ qabağını alan, dayandıran, boğan; ~ بل durmadan, dayanmadan, qarşısı alınmadan, azğincasına

– كَبَاحَة 1) əyləc (məs., avtomobilin)

– كَبَجُ saxlama, qarşısını alma, boğma; tormozlama

– مَكَبَج 1) əyləc

I کَبَّ (i, u) 1) zəhmətə salmaq, çətinliyə salmaq, yük olmaq; çox olmaq, təqətdən salmaq, üzmək; ~ نفسه مشقة ~ özünü yormaq, çə-

tinliyə salmaq; II کَبَّ dözməyə məcbur etmək; vurmaq, yetirmək (nə); ~ الخسائر kimə isə zərər vurmaq; ~ هذا ألّوفا من الليرات bu ona bir neçə min lirəyə başa gəldi; III کَبَد uğramaq, dözmək, qatlaşmaq, çəkmək; aparmaq (xərc); ~ الأهوال dəhşətlər yaşamaq; V كَبَدَ 1) öz üzərinə yük almaq, özünü çətinə salmaq (nə iləsə); 2) dözmək, başı bəla çəkmək; vermək (itki, tələfat, məsrəf və s.); 3) mərkəzi tutmaq, mərkəzdə olmaq; 4) meridiandan keçmək (günəş haqqında)

– کَبَدُ tib. qaraciyər xəstəliyi

– کَبَدُ topl. limonlar (növlərdən biri)

– کَبَدَة 1) limon

– کَبَدَ 1) qaraciyər; q, k., c. 1 کَبَدَ qaraciyər xəstəliyindən əzab çəkən; ~ غليظ الحسّ hirsli, qəzəbli, kinli, paxıl; ~ عجيبة الاكباد qara-ci-yər paşteti; ~ مزق فلدّة bax: افلاذ اكباد الوالدين qara-ci-yər paşteti; ~ احترق الغيظ اكبادهم hirsələrindən partlayırlar

– کَبَدَ 1) orta, mərkəz; ~ الظلمات obr. zülmət gecə; ~ الواقع lap yerinə düşmək; həqiqətə yaxın olmaq; 2) zenit; ~ السماء ~ meridian

– كَبَيْدَاءُ meridian

– كَبَت bax: كَبُوت = كَبَائِد c. كَبُوت

– كَبَرِيَة bax: كَبَرِيَة = كَبَرِيَّات c. كَبَرِيَّات

I کَبَر (u) 1) yaşca böyük olmaq; ~ في kimdənsə 2 yaş böyük olmaq; ~ كَبَر (u) böyük olmaq; 2) nəhəng olmaq, əzəmətli olmaq; 3) vacib, əhəmiyyətli olmaq; 4) ağır, xoşagəlməz olmaq (kimin üçün); ~ کَبَر (ə) yaşlı olmaq, yaşlılıq həddinə çatmaq; ~ کَبَر (i) böyütmək, genişləndirmək, gücləndirmək; 2) şişirt-

mək, mübaliğə etmək; مسألة ~ məsələni böyütmək; 3) tərəfləmək, yüksəltmək, göylərə qaldırmaq; 4) الله اکبر! Allah böyükdür! sözlərini söyləmək; III کابر 1) lovğalanmaq, qürrələnmək; təkəbbürlə, təşəxxüslə davranmaq (*kiminləsə*), inadkarlıq etmək; öz bildiyində israr etmək; 3) mübahisə etmək, etiraz etmək, razı olmamaq; IV اکبر 1) böyük hesab etmək, göylərə qaldırmaq; 2) hörmət etmək; mədh etmək; 3) ağır, dəhşətli, qorxunc, anormal hesab etmək; V تكبر 1) qürrələnmək, lovğalanmaq, özünü öymək; 2) təkəbbürlü olmaq, dikbaşlıq etmək (*kimə* علی); VI تکابر lovğalanmaq, qürrələnmək, özü haqqında yüksək fikirdə olmaq; X استکبر 1) qürrələnmək, öyünmək; 2) böyük hesab etmək; 3) vacib, mühüm hesab etmək

– تکبر göylərə qaldırmaq, tərəfləmək; tərəf; hörmət, ehtiram; kiməsə نظر الیه بعین الە ehtiramla, hörmətlə baxmaq

– کبریات, کبر c. کبری q. اکبرون, اکبر c. اکبر 1) ən böyük, ən nəhəng, ən əzəmətli; اسکندر کبریات Böyük İskəndər (*Makedoniyalı*); کبریات الاکابر والاعیان böyük və adlı-sanlı (*məşhur*) insanlar; الله اکبر! Allah böyükdür!; 2) ən vacib, ən mühüm; 3) böyük; الاخ böyük qardaş

– تکبر məğrurluq, təkəbbürlük, şöhrətpərəstlik

– تکبر 1) böyütmə, genişlətmə; gücləndirmə; 2) tərəfləmə, mədh etmə, göylərə qaldırmaq; 3) الله اکبر! Allah böyükdür! sözlərini söyləmə

– کبر böyük; ~ عن böyükdən böyüyə varis olmaq

– کبر, کبر çox böyük, çox nəhəng

– کبرات c. böyük adamlar

– کبر 1) bot. yerqulağı, kapers (*kol bitkisi*); 2) c. کبر kapers

– کبر 1) nəhənglik, böyük ölçü; 2) şöhrət, böyüklük, əzəmət; 3) ən əsas şey, ən başlıca şey

– کبر 1) məğrurluq, təşəxxüs, təkəbbür; 2) nəhəng, böyük ölçü

– کبر 1) böyüklük, nəhənglik, monuməntallıq; 2) qocalıq, yaşlılıq

– کبر qocalıq

– کبر c. کبر 1) körpü; عوام ~ və ya عوام ponton körpüsü; رأس الە körpüqabağı istehkam; 2) göyertə

– کبر q. məğrurluq, təkəbbür

– کبر 1) böyük, iri, nəhəng; المقام ~ yaşlı, qoca; العدد ~ çoxsaylı; yüksək vəzifə tutan, tanınmış; المهندسين ~ baş mühəndis; النفس ~ məğrur, şöhrətpərəst; XİN məsul işçisi (*şəxsi*); كبر قواد الحریة ali komanda heyəti; الموظفین كبر görkəmli (*böyük*) məmurlar; 2) vacib, mühüm, ciddi; الناس الكبار mühüm, adlı-sanlı şəxslər; الە hörmətli (*ali*) qonaq; 2) yaşlı; qoca; böyük; الكبار والصغار yaşlılar (*böyük*) və gənclər; وصغير ~ məmə yeyəndən pəpə yeyənədək; ~ ابو kitre

– کبر 1. q. کبر-dan; وصغير ~ həm böyük, həm də kiçik; həm vacib, həm də əhəmiyyətsiz; كبر الممرضات baş tibb bacısı; 2. c. کبر 1) böyük günah, bağışlanmaz günah; böyük günah işlənmiş; 2) cinayət, xəta; أم الكبار şərab

– کبر məğrur, mühüm; dikbaş, lovğa, təkəbbürlü

– 1) مَكَابِرٌ məğrur; 2) inadkar, tər; israrlı; 3) etiraz edən, narazı olan; يقطع لسان المكابرین obr. mübahisə zamanı o hamını susdurar

– 1) مَكَابِرَةٌ məğrurluq; 2) inadkarlıq; israr; 3) ziddiyyət; narazılıq, höcət; لم يعد هناك hal-hazırda daha mübahisələrə yer yoxdur

– 1. مَكْبَرٌ böyüdən, böyüdücü; بؤ-
يؤدücü şüşə; binokl; بؤ-
يؤدücü عدسة (عدسية) ~
2) c. اِتْ – reproduktor;
صوتي ~ və ya ~ صوتي ~ səsi gücləndirən ci-
haz; səsucaldan

کَبْرَت کükürdlə örtmək, kükürdləmək
– کَبْرَت کükürdlə örtmə; kükürdlə hopdurma
– کَبْرَت sulfid; ثانی bisulfid

– 1) کَبْرَت a) الاحمر qırmızı
fosfor; b) iksir; عمود ~ kristall kükürd;
الدفاتر ~ surğuc; زهرة الكبريت
کükürd rəngi; حامض الكبريت
sulfat turşusu; 4) kükürd ثانی
أوأكسيد الكبريت ~ oksid; anhidrit
sulfid; 2) kibrit; عود
کibrit kutusu; عود ~ bax: الشمع
~ mum kibrit

– c. کَبْرَت sulfat turşusu duzları, sulfat;
~ الحارصين ~ demir və ya yaşıl kuporos;
~ النحاس ~ sink və ya ağ kuporos;
~ mis və ya göy kuporos; ثانی bisulfat

– c. کَبْرَت kibrit
– ثانی sulfid, kükürd -i (-1); ~ حامض sul-
fat turşusu; ~ حمام کükürd vannası;
~ kü- kürd qazı

– حَمِضُ سُلْفَاتٍ ~ : کَبْرَت sulfat turşusu;
sulfid turşusu

1) کَبْسٌ (i) kəs, basmaq (nəvi);
presləmək; 2) konservləşdirilmək (meyvəni,
tərəvəzi); بالخل ~ duzlamaq, duza qoymaq;
marinada qoymaq, turşuya qoyma; ~ بالسکر ~

şirədə bişirmək (meyvələri); 3) qəfildən hü-
cum etmək; 4) mühasirəyə almaq, saxlamaq
(oğrunu); 5) mühasirəyə almaq, blokada
etmək; dövrələmək, əhatə etmək; السنة بيوم ~
ilə bir gün əlavə etmək (uzun ilə); II كَبَسَ
1) güclü şəkildə sıxmaq, basmaq, presləmək;
2) masaj etmək, ovuşdurmaq; VII كَبَسَ
1) preslənmək; 2) konservləşdirilmək; 3) tu-
tulmaq; 4) dövrələnmək

– كَبَسَ masaj, ovuşdurma
– كَبَسَ kabus, dəhşət
– 1) press; 2) kompressor; 3) por-
şen; nasos (primusda); 4) sünbət, şiş

– كَبَسَ salxım (xurmada)
– 1) sıxma, basma, presləmə; 2) kon-
servləşdirmə, kompressiya

– كَبَسَ = كَبَسَ
– كَبَسَ hücum, basqın
– 1) konservləşdirilmiş; duza qoyul-
muş; marinada qoyulmuş; əlavə edilmiş; əla-
və; سنة ~ uzun il (hər dörd ildən bir gün-
lərinin sayı 366 olan il)

– كَبَسَ presləmə məkanı, yeri
– 1) press; مائي ~ hidravlik
press; 2) kopiyə presi; 3) kompres-
sor; 4) sünbət, şiş

– كَبَسَ sıxılmış, preslənmiş
– كَبَسَ konservlər
– 1) preslənmiş; ~ تمر preslənmiş
xurma; 2) konservləşdirilmiş; duzlu; mari-
nada edilmiş

– 1) preslənmiş şirniyyatlar;
2) konservlər

1) كَبْسُولَاتٌ kapsul; 2) kapsul (gül-
lədə, bombada); بندقية ~ piston, kapsul;
~ d.y. signal ~ التفريعات ~ detonator;

fişəngi, taraqqası (içi barıtlı doldurulmuş kağızlardan düzələn partlayıcı fişəng)

کُئُونُ topl. pistonlar

– pistonlar c. کُئُونُ – ات

I کُئَش (i) کُئَش ovucla götürmək; II کُئَش ovuclarla götürmək, ovucla səpələmək (məs., əkin zamanı dəni)

– 1) qarmaq; çəngəl; ayaq qarmağı; 2) dırmıq, çəng

1) qoyun; کُئُوش, اُکُئَاش, کُئَاش c. ¹ کُئَش – tar. taran (qur-gu) ~ d.y. bufer; الحرب ~ qurbanlıq qurban

– böyürtkən; العلیق ~ kən; القرنفل ~ bot. qərənfil, mixək

– 1) bir ovuc; az miqdar; 2) böyük qasıq; tayqulp, parç; çalov; 3) kəfgir

– qarmaq; düymə, ilgək; کُئَش c. کُئَش – وعین ~ ilgək və düymə

1) dalı üstə, arxası üstə devirmək, yıxmaq (kimisə); çevirmək, devirmək; 2) tökmək, axıtmaq

– 1) dalı üstə devirmə, yıxma, çevirmə, 2) axıtma

I کُئَل (i) کُئَل buxovlamaq, zəncirləmək; qazamata salmaq; 2) təxirə salmaq; möhlətini uzatmaq; II کُئَل qandallamaq, əlini-qollarını bağlamaq, buxovlamaq; سه بالاغلal kimi isə qandallamaq; III کُئَل təxirə salmaq; ödəmə vaxtını uzatmaq; V کُئَل qandallanmaq, əlləri-qolları buxovlanmaq

– 1) kəbl buxov, qandal; əl qandalı

– 2) kəbl kabel; tros

– kəbəl bax: əlifba sırası ilə

– kəbəl qandallanmış, buxovlanmış; بالحديد ~ qandallanmış

~ الرائد الكوني kabinə (kabinə: کابینة) c. کابین ~ kosmonavtın kabinəsi; الاصطيف ~ çimənlər üçün kabinə (dənizdə)

I کُؤ (u) کُؤ 1) büdrəmək, üzü üstə düşmək; 2) od almamaq, açılmamaq; 3) tutqunlaşmaq, donuqlaşmaq qaralamaq; 4) tökmək; boşaltmaq, axıtmaq; IV اُکُئُ od almaq, açılmamaq; VII اُکُئُ üzü üstə yıxılmaq

– od almama, açılmama, boş çıxma

– tutqun, donuq, qaralmış

– c. کُؤ bot. hind aloesi, əzwayı, saburu (bitki və bu bitkidən hazırlanan dərman)

– 1) büdrəmək; ~ لکل جواد Ata. sözü bəzən cins at da büdrəyər; 2) od almama, açılmama; 3) əngəl, çətinlik, ilişik; pərtlik, tutulma

کُؤ = کُؤ

I کُ (ə/i) kəb vaxt odda qaynamaq; yavaşca fişıldamaq

– yavaş odda qaynama; yavaşca fişıldama

– kataloq c. کُئالوq

I کُئ (u) kəb 1) yazmaq, tərtib etmək; ~ الیه kimə isə yazmaq; ~ وقرأ yazmaq və oxumaq; savadlı olmaq; 2) siyahıya almaq (nəyi); 3) yazılı şəkildə vəsiyyəət etmək (kimə); 4) göstəriş vermək, tapşırmaq, sərəncam vermək (kimə ~ leh; ~ mach. qismətinə yazılmışdı; ... taleyin qisməti belə idi ki, ..., ..., ~ nikah bağlamaq (kiminləsə); II کُئ 1) yazdırmaq; çoxlu yazmaq, çox yazmaq (məs., məktubu); 2) dəstələri təşkil etmək; 3) diktə etmək; III کُئ 1) (kimə) yazmaq; məktublaşmaq; müxbir olmaq (məs., qəzetdə); 2) tar. müəyyən girov həcmində buraxılmasına dair qulla

razılığa gəlmək (danışmaq); IV اُکْتَبَ diktə etmək, imla etmək; V تَكْتُبَ dəstələrlə düzəlmək, kolonlarla sıralanmaq; VI يَكْتُبُ yazışma aparmaq; yazışmaq, bir-birinə məktub yazmaq; VII اِكْتُبَ yazılmaq, tərtib olunmaq; yazılıb; VIII اِكْتُبَ 1) özü üçün yazmaq; surətini çıxartmaq; 2) qol çəkmək (*ianə və-rəqəsində* في); X اِسْتَكْتُبَ 1) yazmağı xahiş etmək, diktə etmək; yenidən yazmağı xahiş etmək; 2) abunə yazılmaq (*məs., kitaba*)

– اِسْتَكْتُبَ 1) diktə etmək, imla; 2) abunə yazılma (*məs., kitaba*)

– اِكْتُبَ qol çəkmə, imzalama (*ianə və-rəqəsində* في)

– اِكْتُبَ 1. yazan; آله yazı maşını; 2. 1) mirzə, köçürücü, üzünü köçürən; klerk; *həmç.* ال سرّ ~ katib; ال دولة ~ stats-sekretar; ال العقود الرسمية ~ mühasib; الحسابات ~ notarius; ال الكتاب العدول ~ notariuslar; 2) yazıçı; jurnalist; ال القصصي ~ publisist; ال الصحفي ~ novellaçı; ال zool. sekretarquşu

– اِكْتُبَ c. اِكْتُبَ ibtidai məktəb

– اِكْتُبَ 1) kitab; القراءة ~ oxu kitabı; ال المدرسي və ya ال تعليمي ~ təlimi; ال الكريم a) *həmç.* ال ~ əlifba; ال Quran ال العزيز və ya ال الله (الشريف) və ya ال Bibliya; c) Yevangeliya; ç) Sibəveyhinin qrammatikası; ال المقدس Mükəddəs Yazı; ال Quran. Əhli-Kitab (*yazmağı və oxumağı bacaran insanlar – yəhudilər, xristianlar*); ال Quranın birinci surəsi; ال کتاب تعزية ~ müraciətnamə, fərman; ال تعزية ~ başsağlığı məktubu; ال اعتماد ~ etimadnamə; ال nikah kontraktı; ال الطلاق ~ boşanma aktı; ال مفتوح ~ açıq məktub

– اِكْتُبَ 1) yazma; ال والقراءة yazma və oxuma; ال savadlı insanlar; ال ادوات savadlı insanlar; ال savadlı insanları; ال ورق yazı kağızı; ال yazılı olaraq; 2) katiblik; 3) c. اِتْ – yazı, kitabə, qədim hərflər, yazı işarələri; 4) yazılıb qurtarmış kağız; məktub; 5) üslub

– اِكْتُبَ 1) yazılı; ال بيّنة yazılı şəhadət, şahidlik; ال غلطة orfoqrafik səhv; 2) müqəddəs yazıya aid olan

– اِكْتُبَ yazma, yazı; ال الكتاب ~ nikah müqaviləsinin bağlanması

– اِكْتُبَ c. اِكْتُبَ kitabsatan

– اِكْتُبَ 1) kitabxana; 2) kitab köşkü

– اِكْتُبَ taleyin yazdığı, qismət; ~ ابن islah olunmaz, ümitsiz insan

– اِكْتُبَ xətt

– اِكْتُبَ kitabsatan

– اِكْتُبَ kitabça, kiçik kitab

– اِكْتُبَ 1) dəstə, kolonna; tabur; alay (*İraqda*); 2) qədim hərflər, yazı işarələri, kitabə; 3) yazılı sənəd

– اِكْتُبَ 1. yazışan; 2. müxbir

– اِكْتُبَ c. اِكْتُبَ yazışma, korrespondensiya; ال tar. müəyyən girov həcmində buraxılmasına dair qulla razılaşmağa gəlmə, danışma

– اِكْتُبَ yazı maşını

– اِكْتُبَ 1) məktəb; 2) yazı stolu; 3) kabinet (*dərs üçün*); 4) büro, kontor, dəftərxana; ال البريد ~ poçt idarəsi, poçt şöbəsi; ال الاستعلامات ~ məlumat bürosu

– اِكْتُبَ 1) kitabxana; 2) kitab mağazası, kitab köşkü

– اِكْتُبَ dəftərxana -i (-i), kontora -i (-i)

– اِكْتُبَ 1. yazılmış; ال taleyin yazdığı;

2. c. اِكْتُبَ məktub, müraciətnamə; ال التوصية ~ zəmanət məktubu

– مَكُونُجِيَّةٌ *c.* مَكُونُجِيَّةٌ *tar.* sensor (*köhnə Tür-kiyədə*)

كَثُفَا təsərrüfat müdiri, təsərrüfatı idarə edən
كَثُفَا qumar kağızları; كَثُفَا لَعِبَةِ kart oyunu
كَثُفَا *q.* كَثُفَا *c.* كَثُفَا 1) şikəst barmaq; 2) əl-siz, birqollu

I كَثُفَا (i) كَثُفَا 1) əllərini bağlamaq; 2) qanadlarını bağlamaq (*quşun*); II كَثُفَا möhkəm-möhkəm bağlamaq; əllərini arxasına bağlamaq; يَدِيهِ ~ əllərini qoynuna qoymaq; V كَثُفَا əllərini qoynuna qoymaq; VI كَثُفَا 1) çiyinbəciyinə getmək; biri birinə kömək etmək; birlikdə çalışmaq; 2) bərabər olmaq (*sırada, cərgədə*); bir sırada durmaq; X كَثُفَا əllərini qoynuna qoymaq

– كَثُفَا *q.* كَثُفَا *c.* كَثُفَا enlikürək
– كَثُفَا həmrəylik
– كَثُفَا çiyin ağrısı
– كَثُفَا qandal, buxov; ~ قَمِيصٌ dəli köynəyi

– كَثُفَا *hərb.* paqon
– كَثُفَا *c.* كَثُفَا – epolet
– كَثُفَا 1) çiyin; anat. kürək; كَثُفَا شَرِيْطٌ paqon; كَثُفَا هَزْ çiyinlərini atmaq; ~ وَقْفٌ çiyin-çiyinə durmaq (*kiminlə* مع); كَثُفَا بَرْلَاشْمَ birləşmək, sıxlaşmaq (*kimin ilə* مع); سَارَ جَنْبَا إِلَى جَنْبٍ وَا سَا yanaşı getmək, çiyin-çiyinə getmək (*kiminlə* مع); eniş, yamac, dağın döşü; الوَادِي ~ vadinin yamacı; كَثُفَا دَاغٍ yamacları; 3) dayaq (*körpünün*); كَثُفَا قَاچْمَاĞA hazırlaşmaq, əkilməyə hazırlaşmaq; يَعْرِفُ مِنْ أَيْنٍ علمه o bu işdə ustadır (*mahirdir*); كَثُفَا مِنْ أَيْنٍ تَوَكَّلَ kimin isə dərslərini vermək; مَن رَازِيَامَ, سَنِينَ مَəsləhətinə qulaq asacağam

– مَكُونُجِيَّةٌ əli qoynunda olan; o, əli qoynunda oturdu

– مَكُونُجِيَّةٌ əli arxasında bağlanmış
– مَكُونُجِيَّةٌ bağlı; كَثُفَا لَعِبَةِ ~ əlləri bağlı
كَثُفَا 1) rişxənd etmək, altdan-altdan gül-mək; 2) burulmaq, qıvrılmaq (*saçlar haqqında*)

– مَكُونُجِيَّةٌ buruq, qıvrılmış

كَثُفَا daraq ağzı (*kətan*)

كَثُفَا *c.* كَثُفَا cücə

I كَثُفَا (u) كَثُفَا toplamaq, yığmaq, cəm etmək (*kütlə, tophu şəklində*); II كَثُفَا 1) toplamaq, üst-üstə yığmaq, qalamaq; 2) briketləşdirmək, briket şəklinə salmaq; 3) qruplaşma yaratmaq, blok yaratmaq; kipləşdirmək; V كَثُفَا 1) toplamaq, üst-üstə yığılmaq, cəm olmaq; 2) blok şəklinə düşmək, blok təşkil etmək, birləşmək, sıxlaşmaq

– كَثُفَا 1) yığılma, toplanma; 2) qruplaşma, blok

– كَثُفَا *bot.* skabioza (*ot bitkisi*)

– كَثُفَا *c.* كَثُفَا 1) yığın, topa, qalaq; qaya, qayma; nəhəng dağlar; قَارَ قَاچْمَاĞA ~ qar uçqunu; كَثُفَا خَشْبٌ ~ tir; 2) kütlə, xalq; كَثُفَا الْعَامَلَةِ ~ fəhlə (*işçi*) kütlələri; 3) *siy.* blok, qruplaşma; 4) tikinti bloku; مَصْنَعُ الْكُتْلِ الْجَاهِزَةِ الْكَبِيرَةِ ~ tikinti blokları zavodu; 5) özək, nüvə; 6) *fiz.* kütlə; *fiz.* kütlənin saxlanması qanunu

– كَثُفَا *c.* مَكُونُجِيَّةٌ palma yarpaqlarından düzəlmiş səbət

– مَكُونُجِيَّةٌ 1) kəsəkli, nahamar, dübür-dübür; yumağa dönmüş; 2) kobud bədən quruluşuna malik

كَثُفَا, كَاثُولِيْكَ *bax:* əlifba sırası ilə

– كَثُفَا katolisizm

I كَمْ (u) كَيْمَانٌ 1) gizlətmək; ört-basdır etmək; gizləndə saxlamaq (*kimdən*); السِّرّ ~ sirri saxlamaq; 2) söndürmək (*alovu*); dayandırmaq, kəsmək, yatırtmaq, qabağını almaq (*işin və s.*); ~ نَفَسَه ~ nəfəs almamaq, bir qədər nəfəsini dayandırmaq; ~ الغَضَب ~ səsi azaltmaq, boğmaq; ~ الحِرس ~ hirsini boğmaq, yatırtmaq; ~ البطن ~ qarnın işləməsinə səbəb olmaq; لا يَكْتُمُ السِّرَّ boşboğaz, çoxdanışan, çərənçi; onlar susdular, səslərini kəsdilər; II كَمْ var gücü ilə gizlətmək, ört-basdır etmək; III كَيْمَانٌ gizlətmək, gizləndə saxlamaq; gizli danışmaq (*kimdən*); V كَيْمَانٌ gizlənmək; gizli saxlamaq; gizli danışmaq; VI كَيْمَانٌ bir-birindən gizlətmək, gizləndə saxlamaq; VII كَيْمَانٌ 1) gizli olmaq, bağlı olmaq; 2) susmaq; 3) söndürülmək, qarşısı alınmaq (*alov haqqında*); VIII كَيْمَانٌ gizlətmək, gizləndə saxlamaq; X كَيْمَانٌ sirr olaraq danışmaq, sirr etibar etmək

– كَيْمَانٌ sirverməzlik, öz fikir, niyyət və duyğularını gizli saxlamaq; ~ البطن ~ tib. qarnın işləməməsi

– كَيْمَانٌ 1) gizlilik, məxfilik; sirverməzlik; 2) sirr

– كَيْمَانٌ gizlədən, gizləndə saxlayan; ~ السِّرّ ~ katib; ~ الصوت ~ səsbəğan, səsudən

– كَيْمَانٌ həməç. ~ البطن ~ tib. qarnın işləməməsi

– كَيْمَانٌ sirsaxlama, gizlətmə

– كَيْمَانٌ 1) gizlətmə; 2) gizlilik, məxfilik; sirverməzlik; ~ الحِطَّاء ~ gizlicə, sakitcə; ~ ظلَّ في طِيٍّ nəyisə sükuta qər qərmək; ~ الدَّهْر ~ dərin sirr olaraq qalmaq

– كَيْمَانٌ havanın ağırlığı, boğanaq

– كَيْمَانٌ qapalı, susqun

– كَيْمَانٌ 1) bağlı, möhürlü; 2) keçirməyən, buraxmayan (*su, işıq və s.*); 3) ağır, boğuc (*hava haqqında*)

– مَكْتُومٌ 1) gizli, gizlədilmiş; 2) batırılmış (*məs., səh haqqında*); ~ البطن ~ qarnı işləməyən

I كَيْمَانٌ (ə) كَيْمَانٌ çirkli, batmış olmaq; çirklənmək, kirlənmək; II كَيْمَانٌ hislə, qurumla örtmək; hislə, qurumla çirkləndirmək

– كَيْمَانٌ kətan; ~ بَزْرُ الكَيْمَانِ kətan toxumları; ~ زَيْتُ الكَيْمَانِ kətan yağ; ~ نَسَالَةُ الكَيْمَانِ korpiya

– كَيْمَانٌ kətan -i (-i)

– كَيْمَانٌ hiss, qurum

– كَيْمَانٌ kils. xirqə, cübbə

– كَيْمَانٌ c. كَيْمَانٌ saat zənciri

– كَيْمَانٌ c. كَيْمَانٌ dan. traktor

I كَيْمَانٌ (ə/i) və ya (i/ə) كَيْمَانٌ qalın olmaq (*saç haqqında*)

– كَيْمَانٌ qalın, sıx

– كَيْمَانٌ sıxlıq, qalınlıq

– كَيْمَانٌ = كَيْمَانٌ

– كَيْمَانٌ yaxınlıq; ~ عَنْ a) yaxından; b) yerindən; görünən tərəfdən

– كَيْمَانٌ c. كَيْمَانٌ qum təpəsi

I كَثْرَ (u) كَثْرَ 1) bol olmaq, çox olmaq; tez-tez olmaq; ~ الْقَالَ وَالْقِيلُ فِي... çoxlu söz-söhbət var idi (*nə haqqında*); 2) ötüb-keçmək (*nə*); çox olmaq; II كَثْرَ çoxaltmaq, artırmaq; böyütmək, gücləndirmək; ~ خَيْرِكُ! ~ çox sağ ol! (*xalq. dil. خَيْرِكُ*); III كَثْرَ sayca ötüb keçmək, üstün olmaq; IV أَكْثَرَ 1) çoxaltmaq, artırmaq; 2) tez-tez etmək, çox almaq (*nəyi*); ~ الْكَلَامُ ~ çox yemək; ~ عَنْ... çox danışmaq (*nə haqqında*); 3) zəngin, varlı olmaq; V كَثْرَ çox danışmaq, yaymaq; artıq danışmaq (*nə haqqında*); ~ فِي

VI تَكَاثَرَ sayca artırmaq, çoxalmaq; törəyib artmaq; X اِسْتَكْتَرَ 1) çoxsaylı, bol hesab etmək; həddindən artıq hesab etmək; 2) daha artığını axtarmaq; artıma nail olmaq; artırmaq, çoxaltmaq; بخيره ~ kimə isə təşəkkür etmək

– أَكْثَرُ daha artıq, daha tez-tez; ف ~ daha artıq; عَدَا ~ sayca daha artıq; من مَرَّةٍ ~ dəfələrlə; لَا أَكْثَرَ وَلَا أَقَلَّ ~ nə az, nə çox; النَّاسُ ~ insanların çoxu; اَلْأَكْثَرُ (فِي) اَلْأَمْرِ ~ ən çoxu; بَعْدَ اَلْأَسْبُوعَيْنِ ~ ən çoxu iki həftədən sonra; ... مِنْ ذَلِكَ فَقَدْ ~ bundan da artıq, axı...

– اَلْأَكْثَرِيَّةُ əksəriyyət, çoxluq; اَلْأَبْسِطَةُ لِّلْأَصْوَاتِ say çoxluğu; səsələrin adi çoxluğu; اَلْأَعْدَدِيَّةُ say çoxluğu; اَلْمُتْلَقُ بِاَلْأَمْرِ nisbi çoxluqla

– أَكْثَرُ artım, kəmiyyət artımı, törəyib çoxalma

– كُثْرُ çoxluq, bolluq

– كَثْرَةُ çoxluq, bolluq; artıqlıq; çoxsaylılıq; اَلْجَمْعُ qram. cəmin cəmi; اَلْمَذْهَبُ fəls. plüralizm; ~ çox-çox, çoxlu sayda, çoxlu miqdarda; اَلْكَأَمُ ~ cəfəngiyat, boşboğazlıq; اَلْكَثِيرَةُ onların böyük əvsəriyyəti

– اَلتَّرَدُّ çox, çoxsaylı; tez-tez, sıx; اَلتَّرَدُّ ~ tez-tez təkrarlanan; اَلْحَدُوثُ ~ tez-tez başverən; اَلْعَدَدُ ~ çoxsaylı; اَلْمِقْدَارُ ~ çoxsaylı; ~ daha çox, olduqca; ~ çox, olduqca; tez-tez; ~ ما ~ tez-tez, əksər halda; اَلْكَأَمُ ~ boşboğaz, çoxdanışan

– اَلْبُوتُ bot. astraqal; qummidraqant; ~ صَمَغٌ

kitrə

– اَلْبَاخُ bax: aḫfba sırası ilə

– اَلْمَكْتَارُ 1) çox edən; 2) boşboğaz, çərənçi

– اَلْمَكْتَرُ varlı, imkanlı, zəngin

– اَلْمَكْتُورُ ~ bərc içində batın, iflas ərə-fəsində olan

– اَلْأَمْرُ panter, bəbir

I كُتْفَ (u) 1) sıx olmaq, qalın olmaq; möhkəm olmaq; 2) kobud olmaq; II كُتْفَ 1) sıxlaşdırmaq, qalınlaşdırmaq; 2) intensivləşdirmək; اَلزَّرَاعَةُ ~ əkinçiliyi səmərələşdirmək; 3) el. kondensasiya etmək; V تَكْتِفَ 1) tədri-cən sıxlaşmaq, qalınlaşmaq, möhkəmlənmək; çox qaranlıq olmaq (zülmat olmaq); 2) kondensasiya olunmaq

– اَلتَّكَاثُفُ 1) sıxlıq, qalınlıq; 2) kondensasiya

– اَلتَّكْتِيفُ 1) sıxlaşdırma, qalınlaşdırma; 2) intensivləşdirmə; 3) el. kondensasiya

– اَلتَّكَاثُفُ 1) sıxlıq, qalınlıq; bir-birinə yaxınlıq; اَلْمِقْيَاسُ areometr; 2) kobudluq; اَلْأَهْلُ kobud insanlar; 3) kütlük; 4) el. həcm

– اَلْأَكْثِيفُ 1) sıx, qalın; 2) küt, düşüncəsiz, kütbeyin; 3) kobud

– اَلْمِكَتَافُ densimetr, densitometr; اَلْأَسْوَالُ areometr

– اَلْمُكْتَفِ radio. kondensator; اَلْمُتَغَيِّرُ dəyişən kondensator; اَلثَّابِتُ ~ sabit kondensator (كَتْلِك) katolik olmaq; katolikə çevrilmək

– اَلْكَتْلِكَةُ katolisizm

– اَلْكَتُولِيكِيُّ 1. katolik -i (-i); 2. katolik

– اَلْكَتُولِيكِيَّةُ katolisizm

– اَلْأَكْثِيفُ çiçək hörüyü, çələng, tac

I كُجَّ (ə/u) كُجَّ oyununu oynamaq (uşaqlar haqqında)

– اَلْأَكْجَةُ şara bürünmüş əski parçası (uşaqların oynadığı)

I كُجَّ (ə/u) öskürmək

– اَلْأَكْجَةُ c. öskürmə

– اَلْأَكْجَةُ öskürək

I كُحَّتْ (ə) 1) soymaq, sıyırmmaq, qaşı-yıb təmizləmək, qazıyıp təmizləmək; 2) uzaqlaşdırmaq, kənar etmək, xaric etmək; II كُحَّتْ

diqqətlə qasıyib təmizləmək; VII اِنْكَتَ 1) soyulmaq, sıyrılmaq, qasıyib təmizlənmək; 2) uzaqlaşdırılmaq, kənar edilmək, xaric olunmaq

– كَحَجْ qasıyib təmizləmə, qasıyib təmizləmə; tib. ملعقة tib. küretka

كَحَجْ arabir öskürmək

– كَحَجْ arabir öskürmək

I كَحْ = I; II كَحْ = I; V كَحْ 1) öz gözlərinə sürmə çəkmək; 2) gözə maz, məlhəm sürtmək; VIII اِكْحَلْ 1) gözlərə sürmə çəkmək; 2) obr. (nə isə etmək imkanından) zövq almaq, xoşbəxt olmaq; ... سَتَ عَيْنَهُ بِرُؤْيَا o, ... görməkdən zövq aldı

– كَحْ q. كَحْلٌ qaragözlü

– كَحْ gözlərə sürmə çəkmə; البناء ~ ya- rıqları, çatlaqları bərpa etmək

– كَحْ c. كَحْلٌ topuq, topuq çıxıntısı

– كَحْ göz üçün toz

– كَحْ göz həkimi, okulist

– كَحْ 1) gözlərə sürmə çəkmə sənəti, bacarığı; 2) gözlərin müalicə edilməsi

– كَحْ kirpiklərin qaralığı

– كَحْ qara, qara rəngə boyadılmış

– كَحْ göz üçün toz, stibium, sürmə; حجر الـ sürmə, من العين Ata. sözü əlüstü gözdən sürmə oğrayır (mahir oğru haqqında); جبال الـ تفنيها المراد ATA. sözü qadınlara dağlar qədər sürmə də yetməz (hərfən: göz karandaşları dağ qədər sürməni məhv edir)

– كَحْ البناء = ~ البناء : كَحْلٌ

– كَحْ 1) qara, qara rəngə boyanmış; 2) tünd-göy

– كَحْ spirt, alkoqol; نَقِي ~ təmiz spirt; فاسد ~ denaturatlaşdırılmış spirt; الخشب ~ ağac spirti

– كَحْلٌ alkoqol; spirtli, spirt -ü (-u); الاثيل ~ الـ etil spirti

– كَحْلٌ = كَحْلٌ

– كَحْلٌ c. كَحْلٌ cins at

– كَحْلٌ = كَحْلٌ

– كَحْلٌ c. مَكْحَلٌ çubuq (sürmə çəkən)

– كَحْلٌ = مَكْحَلٌ c. مَكْحَلٌ

– مَكْحَلٌ = 2) silah (Tunis) c. مَكْحَلٌ

– مَكْحَلٌ sürmə qabı c. مَكْحَلٌ

! كَحْ və ya كَحْ! (qadağan üçün uşaqlara deyilən söz)

كَحْ təsərrüfat müdiri

I كَحْ 1) yorulmadan işləmək, çalışmaq; 2) gərilmək, özünü yormaq; II كَحْ qovub çıxartmaq; VIII اِكْحَدْ 1) işləməyə məcbur etmək; 2) itələmək, sövq etmək; X اِسْتَكْدَ = VIII

جمع الثروة بكد اليمين وعرق iş, ağır iş; Ata. sözü; hərfən: zəhmət və alın tərili ilə sərvət toplamaq

– كَحْ zəhmətsevər, çalışqan

– كَحْ haldan düşmüş, gücdən düşmüş, üzgün, tabsız

I كَحْ işləmək, çalışmaq, zəhmət çəkmək; VIII اِكْحَدْ zəhməti ilə qazanmaq

– كَحْ zəhmətkeş; الكادحون zəhmətkeşlər

– كَحْ iş, əmək, gərginlik

I كَحْ 1) bulanıq olmaq; tünd rəngdə olmaq; 2) ağır olmaq (məs., həyat haqqında); كَحْ 1) bulanıq olmaq; 2) qəmli, hüznü olmaq; عليه ~ kimə isə qəzəblənmək; II كَحْ 1) bulandırmaq; 2) pərt etmək; kədərləndirmək, qəmləndirmək, əngə gətirmək, cana gətirmək; bezdirmək; الصمت ~ süku pozmaq; V كَحْ bulanıq olmaq; 2) pərt olmaq; kədərlənmək; qəmlənmək; tənə gəlmək; bezmək; VII اِنْكَرَ 1) kədərli, qəmli ol-

maq; pərişan olmaq; 2) axmaq (*ulduz haqqında*)

– كَنْرَ *q. كَنْرَاءَ c. كَنْرَ* tünd, boz rəngli, tutqun rəngli

– كَنْرَ 1) bulanlq; tutqunluq; 2) pərtlik, peşmançılıq

– كَنْرَ 1) çöküntü, xılt; bulanlq; 2) pərtlik, narahatlıq; kədər, qəm, hüzn

– كَنْرَ 1) bulanlq, tutqun; 2) yorucu

– كَنْرَ *c. كَنْرَ* palçıq, lehmə

– كَنْرَ çöküntü, xılt; tünd, boğuş rəng

– كَنْرَ bulanlq

– كَنْرَ pərişan olmuş, qəmli, kədərli

– كَنْرَ tutqun, qeyri-şəffaf

– كَنْرَ narahatlığa səbəb olan, təngə gətirən, bezdirən

I كَنْسَ (*i*) كَنْسَ qalaqlamaq, bir yerə yığmaq; II كَنْسَ qalaqlamaq, bir yerə yığmaq, topalamaq; üst-üstə qalamaq; V كَنْسَ bir yerə cəm olmaq, üst-üstə yığılmaq, toplanmaq; VII كَنْسَ bir yerə yığılmaq, cəm olmaq; sıxlaşmaq; *في هذا البيت ثلاث عائلات* bu evdə üç ailə yaşayır

– كَنْسَ 1) yığın, topa, qalaq, bir qucaq; 2) taya; ilanyalı

– كَنْسَ *c. كَنْسَ* çoxlu, böyük miqdar

– كَنْسَ kiçik, yığın, kiçik qalaq

– كَنْسَ 1) bir yerə toplanmış, bir yerə cəm edilmiş, toplanmış

I كَنْسَ (*i*) كَنْسَ 1) cırmaqlamaq, sızmaq; 2) işləmək, qazanmaq, əldə etmək; 3) çalı-şıb-çapalamaq, çalışmaq, əlləşmək

– كَنْسَ *c. كَنْسَ* yük atı

– كَنْسَ = كَنْسَ

I كَنْمَ (*i, u*) كَنْمَ dişləmək, yavaşca dişləmək; əzmək, zədələmək; bədənini qançır elə-yənədək döymək; kontuziya etmək

– كَنْمَ *c. كَنْمَ* 1) düşmənin izi; 2) qançır, kontuziya

– كَنْمَ *c. كَنْمَ* zədə, qançır; *رضية ~ zə-dənin göyləri*

– كَنْمَ *tib. kadmium*

I كَنْنَ (*u*) كَنْنَ 1) qoşmaq (*öküzləri*); 2) bürünmək, sarınmaq (*nəyə ~*)

– كَنْنَ pemza, süngər daşı

– كَنْنَ hürgüc (*dəvənin*)

I كَنْهَ (*ə*) كَنْهَ zədələmək, kontuziya etmək

I كَنْيَ (*i*) كَنْيَ az miqdarda vermək (*nəyi*); xəsislik etmək (*nədə* *في*); II كَنْيَ dilənmək, dilənçilik etmək; dilənçi həyatı keçirmək; IV كَنْيَ 1) az miqdarda vermək (*nəyi*); 2) məqsədə çatmamaq; V كَنْيَ dilənçi həyatı keçirmək; dilənçilik etmək; X كَنْيَ dilənmək, sədəqə istəmək; dilənçi həyatı keçirmək

– كَنْيَ dilənçilik, son dərəcə yoxsulluq

– كَنْيَ 1) dilənçilik etmə; yoxsul həyatı keçirmə

– كَنْيَ 2) *c. كَنْيَ* ling, qol, manivela

– كَنْيَ *ba: دا*

I كَنْبَ (*i*) كَنْبَ yalan danışmaq, doğru danışmamaq; böhtan atmaq, şər atmaq, iftira etmək (*kimə* *على*); II كَنْبَ yalan hesab etmək; təkzib etmək; *نفسه ~ özü-özünə zidd olmaq; ما ~ öz gözlərinə inanmamaq; ما ~ qulaqlarına inanmamaq; və ya سمعه ~*

ürəyim heç vaxt məni aldatmayıb!; *ما ~ o bunu etməyi təxirə salmadı; أعماله تكتب اقواله* sözləri əməllərinə uyğun gəlmir; IV كَنْبَ 1) yalan danışmağa məcbur etmək; 2) yalanının üstünü

açmaq; V تَكْذَبُ 1) təkzib olunmaq, təkzib edilmək; 2) böhtan atmaq, şər atmaq (*kimə* على və ya təs. h.)

– **أَكْثَبُ** daha yalançı; daha yalan; **مِنْ مُسَيَّلِمَةٍ** ~ yalançı peyğəmbər Museylimədən daha yalançı

– اَكْذُوبَةُ *c.* doğruya oxşamayan, həqiqətə uyğun olmayan hekayələr; yalan məlumat; uydurma

– تَغَايِبُ *c.* uydurmalar, yalan-palanlar, cə-
fəngiyat

– 1. 1) yalan danışan; yalançı; 2) yalan, saxta, uydurma, aldadıcı, etibarsız; ~ امل yalançı ümid; ~ اسم saxta ad; 2. yalançı, adamaldadan

– كَذَّابٌ 1. çox yalançı; 2. yalançı, adamaldan; ماء السّمِّ *və ya* مِیَّة السّمِّ *kim.* nitrat turşusu

yalan; كَذِبٌ, كَذِبٌ – qəbahətsiz ya-
lan, xilas naminə yalan; حِلْ يalandan; حِلْ
Ata. sözü yalanın ömrü qısa olar

– كَذِبَة yalançı məlumat, uydurma; ~ ابريل (نيسان) aprel zarafatı

– كَذُوبٌ 1. yalan; 2. yalançı, yalandanışan

— كَيْدَبَانٌ yalançı, yalandanışan

– مَكْذُوبٌ yalançı, saxta, uydurma; ~ خبر ya-
lan xəbər, uydurma xəbər

ذَا *bax:* كَذَلِكَ

$$\text{كَدَّانٌ} = \text{كَدَّانٌ}$$

I كَرَّ 1) geri qayıtmaq, geri çəkilmək; 2) hücum etmək (*kimə*), həmlə etmək (*kimə* على); 3) dağıtmaq (*qarqara, makara*); 4) ötüb-keçmək (*vaxt haqqında*); كَرَّ 2) (ə/i) كَرِرَ tələsə-tələsə danışmaq (*məs., oxu zamanı, əzbər danışanda*); II كَرَّرَ 1) təkrarlanmaq, yenidən başlamaq; 2) təmizləmək, saflaşdırmaq; distillə etmək; V تَكَرَّرَ 1) tək-

rarlanmaq, yenidən başlanmaq; 2) təmizlənmək, saflaşdırılmaq

– تَكَرَّرَ *təkararla*, təkrar; dəfələrlə təkrar etmə, sürəkli; ~ tez-tez; مَرَّارًا *dəfələrlə*

– تَكَرَّرٌ təkrrarlıq, tez-tez təkrar etmə; tezlik
göstəricisi; الإنتاج ~ təkrrar istehsal

– تَكَرَّرٌ 1) təkrarlama, yenidən başlama;
2) təmizləmə, saflaşdırma, distillə etmək;

مصنع ~ النفط neft təmizləyən zavod
 1) hücum, həmlə; الكرّ والفرّ hücum –

və geri çəkilmə; 2) ötüb-keçmə; كَرَّ الاِزْمَانِ
vaxtın ötüb-keçməsi; كَرَّ الْعَصُورِ əsrlərin əvəz-
lənməsi, ötüb-keçməsi; الْكُرَّ وَالْفَرَّ arabir,
fasilələrlə

- كُرَّ c. كُرُّر ip
- كُرَّ c. أَكْرَار küri (*səpələnən cisimlərin öl-çüsü*)

قَرَّاج – at. c. قَرَّاج qaraj
 قَرَّافَات. c. قَرَّافَة qalstuk
 كَرَّ: bax: كَرَّكَة
 قَرَّه كَوْن = كَرَّكُوْن
 حَكُومَة marionet – i (-i); oyuncaq; oyuncaq hökumət
 bot. zirə; zirə toxumları
 1) كَرَّب (u) kədərլəndirmək, qəm-
 ləndirmək; 2) yormaq; yük altına salmaq (məs.,
 heyvanları); 3) şumlamamaq (torpağı əkin
 üçün); 4) başlamaq (nəyi); IV 1) tə-
 ləsmək; 2) kədərլəndirmək, qəmləndirmək;
 VII 1) kədərلənmək, pərişan olmaq, qəm-
 lənmək; VIII 1) kədərلənmək, qüssələn-
 mək, həsrət çəkmək
 c. 1) كَرَّب kədər, dərd; hüzn, qəm,
 həsrət; əzab
 2) zool. karp (balıq)
 kədərli, qəmgin
 c. 2) كَرَّب həsrət, kədər
 c. 3) كَرَّب baş mələikə
 كَرَّب = كَرَّبِيُون c. 4) كَرَّبِيُون
 1) kədərلənmiş, qəmli, pərişan, dil-
 xor; 2) ərgin, üzgün
 mikrob – at. c. مَكْرُوب
 قَامْچِي: c. كَرَّبَاج qamçı; çubuq, qır-
 manc; يد qamçının qayışı; يد qamçı
 dəstəsi
 kirbas (nazik pambıq parça) – c. كَرَّبَاس
 1) كَرَّبَال kəm, iri xəlbir, şadara (bax:
 2) darama əyməsi, darama qövsü (pam-
 bıq təmizləmək üçün)
 acgözlüklə udmaq, iri qurtumlarla iç-
 mək
 acgözlüklə udma, iri qurtumlarla
 içmə

كَرْبُولِي kim. karbol –ü (-u); حمض
 karbol turşusu (حامض) ~
 karbon: kim. karbon; اول أكسيد الكربون
 karbon 4 oksid, dəm qazı; ثاني أكسيد الكربون
 karbon 4 oksid, kömür anhidridi; غاز حامض الكربون
 karbon qazı, karbon anhidridi; الكلسيوم ~ kalsium kar-
 bid; ورق kopiya (surət) kağızı
 kim. karbonat, karbonatlar; ~
 الكربونات karbohidrat; ~
 bikarbonat sodası; ~
 البوتاسيوم kalium karbonat; ~
 الجير (الكلسيوم) kalsium karbonat; ~
 الصوديوم soda, natrium
 karbonat
 karbolin; ~
 حامض karbon anhid-
 ridi, karbon qazı; ~
 غاز حامض karbon qazı,
 الكربونلۇ فولاد karbonlu polad
 karbon – i (-i)
 كَرْبُونِيْ karbon – i (-i)
 qıvrım, buruq (saçlar haqqında)
 bütöv, tam (il, gün və s.)
 karantin elan etmək (على kimə)
 تَكْرَتْن karantində saxlanılmaq (kim على)
 karton ورق الـ hamç. كَرْتُون
 karton – i (-i)
 1) كَرْت kədərلəndirmək, məyus et-
 mək; qayğılandırmaq, narahat etmək; IV 1) كَرْت
 məyus etmək, kədərلəndirmək, pərişan et-
 mək; VIII 1) كَرْت qayğısına qalmaq (nəyin
 2) əhəmiyyət vermək (nəyə –
 ب, ل) 1) كَرْت qayğı, diqqət; ~
 1) كَرْت etinasız-
 lıq, diqqətsizlik; ~
 عديم laqeyd, etinasız;
 2) كَرْت diqqətlik; etina; ~
 قلة etinasızlıq, la-
 qeydlik, diqqətsizlik; ~
 بقلة etinasızcasına
 1) كَرْت pərişan, məyus edən; kədərli
 2) كَرْت c. كارثة bəla, fəlakət, faciəli, ağır
 3) كَرْت fəlakətli, faciəli, ağır
 4) كَرْت ~
 يابانی soğan
 5) كَرْت ağır, əzabverici, kədərli

– مَکْثَرْتْ diqqət yetirən (*nəyi isə, kimə isə* –b); ~ etinasız, laqeyd, diqqətsiz
I کُرَجْ (ə) kiflənmək, kif atmaq (*çörək haqqında*); V تَکْرَجْ = I
– کُرَجْ kif
– کُرَجْ kiflənmiş
کُرَجْ topl. gürcülər
– کُرَجِي 1. gürcü -ü (-u); اللغة الغمة gürcü dili; 2. gürcü
کُرَخَانَتْ c. گرَخاین, 1) fabrik; 2) dan. fahişəxana
I کُرَدْ (ə) daramaq (*yunu*); X اِسْتَكْرَدْ hə-rifləmək, aldatmaq
– کُرَدْ kardatəmişləmə; ~ الصوف karda maşını, darama maşını; ~ عوامد yun daranmaları
کُرَدْ topl. kürdlər
– کُرَدِي 1. kürd -ü (-u); اللغة күрд dili;
2. kürd
کُرْدَانْ tex. kardan valı
کُرْدَانْ c. گرَداین boyunbağı, həmail
کُرْدَسْ 1) ağır-ağır yerimək, ayaqlarını sü-rüyə-sürüyə yerimək; 2) bir yerə yığmaq, qalaqlamaq; تَکْرُدْسْ bir yerə yığılmaq, qalaqlanmaq, sıx olmaq
– کُرْدِيسْ sūvari dəstəsi, کُرْدِيسْ c. گُردوسه
کُورْدُونْ = کُرْدُونْ
کُرْدِیَالْ c. گرَدیال kardinal
– کُرْدِیَالِیَه kardinal rütbəsi
I کُرَزْ (i) 1) vəz etmək, moizə elə-mək; təbliğ etmək; ~ بالإنجيل İncili moizə eləmək; İncili təbliğ etmək; 2) کُرَزْ (i) gizlənmək, sığınacaq axtarmaq; üz tutmaq (*kimə, nəyə* الی)
– 1. vəz edən, moizə edən; yayan;
2. vaiz, moizəçi; təbliğçi

– کُرُوزْ vaiz, moizə edən; təbliğçi
– کُرَزَانْ c. گرَزَانْ səhəng, bardaq
– کُرَزَانْ c. گرَزَانْ erkəc qoyun (*təkə*)
– کُرَزَانْ vaizlik peşəsi, missionerlik
– کُرَزَانْ c. گرَزَانْ çoban torbası
– کُرَزْ topl. albalı (*ağac və meyvə*)
– کُرَزْ c. اَلْ albalı
– کُرَزْ moizə; təbliğat
– کُرَزِي albalı rəngli, tünd-qırmızı
– کُرِيزْ topl. albalı (*lar*)
(کرس) II کُرَسْ 1) həsr etmək; əziz tutmaq;
2) əsasını qoymaq; V تَکْرَسْ əziz tutulmaq;
həsr olunmaq, həsr edilmək
– تَکْرِيسْ əziz tutulma, həsr edilmə
– کُرَاسْ c. گرَاريسْ kitabça; buraxılış (*kita-bın bir hissəsinin*)
– کُرَاسَه 1) dəftər; kitabça; 2) pamf-let, həcv
– کُرَاسْ c. گرَارِسْ topa, yığın (*palçıq və s.*)
– کُرَاسِي 1) oturmaq; stul, kreslo;
کُرَاسِي ~ kreslo (*qoltuqlu*); هَزَانْ ~ yırğalanan kürsü; خيزران ~ hörmə kreslo (*qamışdan*); ~ الأداب zahı kreslosu; 2) kafedra; ~ الأداب ~ ədəbiyyat kafedrası; 3) taxt; kürsü, yer (*par-lamentdə*); ~ الملك şahın taxtı; ~ الدولة və ya ~ paytaxt; ~ الخلافة tar. xilafətin pay-taxtı; ~ القضا yepiskopun iqamətgahı; ~ الاسقف hakim kürsüsü; ~ آية ال Quran. Ayətul-Kursi; 4) həmc. ~ التمثال pyedestal; 5) tex. dayaq; podşipnik, vtulka, oymaq; mufta; اسطوانات ~ diyircəkli podşipnik; ~ الجسر körpünün sahil dayağı; ~ الجودية qozla, şahnişin; eşşək (*in-şaat işlərində işlədilan hündür skamya*); ~ الهمزة astr. həməzə dayağı; ~ ذات ال astr. kassiopeya
– کُرَاسَه c. اَلْ kare, minik; ~ شosse, yol

کرسنه hazır material (*məs., çəkmə-çidə, dülgərdə*)

ولكن الشغل يكون على قدّ *bot. çölnoxudu*; *Ata. sözü* yem necədirsə, görülən iş də ona uyğundur

کرسع qaçmaq, qaçıb aradan çıxmaq
کرسوع *c. kəsüç anat.* bazuönü sümüyün bi-lək sonluğu

کرسف diz vətərlərini kəsmək

I (کرس *u*) 1) qovmaq, sürmək; 2) tələsdirmək; کرس *ə* büzüşmək, yı-ğılmaq, qısılmaq, qırışmaq, qırış-qırış olmaq; II کرس 1) yekəqarın olmaq; 2) sifətini qırış-dırmaq; (*qasqabağı*) tökmək; V تکرش qırışmaq, qırış-qırış olmaq; VII إنکرس 1) qo-vulmaq; 2) tələsmək; X استکرس kökəlmək, yekəqarın olmaq

– کرس 1) yekəqarın; 2) ötlü *c. کرساء q. اکرش* (*məs., ayağın alt pəncəsi*)

– 1) mədə, اکرش *q. c. کروش*, کرس *q. c.* qarın; 2) içalat; içkənbə, birinci mədə (*hey-vanda*)

– کرسائی *c. کرسائی* içalat satan

– کرسه içalat; içkənbə, birinci mədə

– کرسه krep

– مکرش *c. مکرش* yekəqarın

کرسوني Suriya hərfləri ilə yazılmış ərəb mətni

I کرس *ə* içmək (*it, pişik və s.*) (*çay-dan*); V تکرع 1) gövşəşmək; gəyirmək; 2) ayaqları yumaq

– گورع gövşəm, gəyirmə

– کوارع الغنم *c. کوارع* ayaq (*qoyun*); کوارع الغنم *c. کوارع* ayaqları (*yemək növü*)

– کوارع *k. q., c. کوارع* 1) ayaq (*qoyunun*); 2) *anat.* baldır; ətraflar; 3) son, kənar, ətraf

– کرسه *c. کرسه* qurtum

I کرس *u* iyələmək, qoxulamaq

کرس *bot. kərəviz*

کرسه *c. کرسه* – draqa, yerqazan maşın

کراس *zool.* durnabalığı

کرس kürk (*geyim üçün*)

کرسه *c. کرسه* – distillə qazanı, ənbıq

کراس *c. کراس* *zool.* durna

کراس *bax: əlifba sırası ilə*

1) bel, kürək; 2) domkrat

1) qarmaqarışıqlıq yaratmaq; pozmaq; narahat etmək; المصارين ~ əldən salmaq, içalatını yerindən oynatmaq, yormaq, üzmək (*silkələyən minikdə gedən zaman*); kimisə əldən salmaq, yormaq; 2) səs-küy salmaq, guruldamaq; taqıldamaq

– 1) qarmaqarışıqlıq, dolaşıqlıq; 2) səs-küy; guruldama; المصارين ~ qarında gurultu – 1) köhnə mebelin qalıqları; 2) (*qoca*) qarı

کرسه *c. کرسه* kərgədan; البحر ~ narval

کرسه *bot.* qırmızı turşəng, quzuqulağı

1) təkrarlamaq, dönə-dönə etmək; 2) hündürdən gülmək, qəhqəhə çəkmək; 3) guruldamaq (*qarın haqqında*); 4) guruldamaq, taraq-turuq etmək (*araba haqqında*); 5) tövşümək, ləhləmək

– کرسه qara qağayı, sahil qağayısı

– 1) təkrarlama; dönə-dönə etmə; 2) bərkdən gülmə, qəhqəhə; 3) qarın guruldaması; 3) gurultu, səs-küy

– کرسه *c. کرسه* qabarlı, döyənəkli sinə (*dəvənin, atın*)

کرس *bot.* karkas, gicitkən ağacı

کرس *bot.* kurkuma, sarıkök

1) *min*. pirop, qırmızı qranat, süley-mandaşı; 2) *zool*. omar (*iri dəniz xərçəngi*)
min. aleksandrit (*qiymətli daş*)

قَرَه کُوز = کَرکُوز

قَرَه کُوزي = کَرکُوزي

I کَرَم (*u*) 1) comərd, səxavətli olmaq; alicənab olmaq; 2) qiymətli, bahalı olmaq; II کَرَم hörmət etmək, ehtiram göstərmək; III کَرَم Allah onu hörmətli etsin! Allah onu *hərmətli* etsin! III کَرَم (*kiminləsə*) alicənablıqda, comərdlikdə rəqabət aparmaq, (*kiminləsə*) alicənabcasına rəftar etmək; IV کَرَم hörmət etmək, ehtiram göstərmək; təklif etmək, ənam vermək (*nə ilə* →); ~ Allah kimi isə yaxşı qarşılamaq; ~ Allah 1) تَكْرَم Allah ona rəhmət eləsin!; V 1) səxavətli, comərd olmaq; səxavətlə hədiyyələr etmək (*kimə, nəyə* → *nəyi*); təqdim etmək, bağışlamaq, vermək (*nəyi* → *kimə*); 2) nəyi isə etməyə razılıq vermək (*nəyi* → *kimin üçün*)

– 1) kərəm hörmət, ehtiram; 2) şərəfinə (*kiminləsə*); 3) qonaqpərvərlik; 4) kimə isə yüksək ehtiramlar göstərmək

– 1) şərəfli; möhtərəm; 2) hörmət naminə edilən (*kimə isə*)

– 1) qonorar; 2) pul müka-fatı

– 1) daha alicənab; 2) daha qiymətli

– 1) alicənab hərəkət; 2) səxavət, comərdlik

– 1) hörmət, ehtiram; 2) şərəfinə bəyram düzəltmə; 3) kimin isə şərəfinə

– 1) şərəfinə düzəldilmiş; 2) kimin isə şərəfinə təşkil edilmiş şadlıq

– 1) üzümçü

– 1) şərəf, ləyaqət, mənlilik; nüfuz, etibar; 2) səxavət, comərdlik, alicənablıq; 3) c. möcüzə; 4) möcüzə sahib kərəmat; 5) böyük kərəmat (*varadan*), ecazkar; 6) sizin xatirinizə

– 1) *həmç*. ~ səxavət, comərdlik, alicənablıq; 2) *axlaq*. ~ comərd, xoşxasiyyət, alicənab; 3) *qeyri-adi*, görünməmiş səxavət; 4) *nəcib*, əsil-nəcabət; 5) səxavətlə, comərdcəsənə

– 1) üzüm tənəyi, meynəsi; 2) üzüm yığım; 3) üzüm bağ; 4) üzümçülük; 5) şərab

– 1) hörmətin, ehtiramın sübutu, dəlili; 2) sənə hörmət əlaməti olaraq, sənin üçün, sənə xətrinə

– 1) üzüm meynəsi, tənəyi

– 1) kərəm; 2) kərəm = kərəm

– 1) *bax*: əlifba sırası ilə

– 1) səxavətli, comərd, alicənab, mərd, gülərliz, lütfkar; 2) qonaqpərvərlik; 3) gözəl üz, xoş üz; 4) əsil-nəcabət; 5) səxavətli, mərd, alicənab; 6) cins at; 7) qiymətli, bahalı; 8) qiymətli daşlar; 9) *nəcib* metallar; 10) *təkgözlü*; 11) çoxlu, bol (*gəlir və s. haqqında*); 12) məhsuldar (*torpaq haqqında*)

– 1) *q. c.* kərəm; 2) *q. c.* kərəm; 3) *q. c.* kərəm

– 1) qız (*ı*); 2) göz; 3) *əy* (*kimin üçün isə*)

– 1) hörmət edilən, ehtiram göstərilən

– مَكْرَمٌ çox hörmətli, əziz; مَكَّةُ السَّيَّة Məkkə
şəhərinin epiteti

– مَكْرُمَاتٌ c. مَكْرُمٌ ləyaqət, mənlilik,
fəzilət; tərifləyici hərəkət

كُرْمَبْ = كُرْمَبْ

كَرَمْبُول 1) bilyard oyununda kiylə
xüsusi vuruş üsulu; 2) 3 şarla bilyard oyunu;
3) bilyard oyununda qırmızı şar

كُرْمَش 1) qırıqdırmaq, qatlar yaratmaq; 2) öz-
mək, bürüşdürmək (məs., kağız); 3) bürüş-
dürmək, qırıqdırmaq; 3) əzilmək, bürüşmək

– كُرْمَشَةٌ c. كُرْمَشٌ qırıq; bürüş; bükük

– كُرْمَشٌ bürüşdürmüş, qırıq

كَرَمَل karamel

– كَرَمَلَةٌ = كَرَمَلَةٌ

كَرْمَلِي rahib-karmelit; ~ رَاهِب

كُرْمَبْ (müq. et: كُرْمَبْ) topl. kələm

– كُرْمَبَةٌ c. شَامِيّ ~ bir baş kələm; ~ شَامِيّ

a) Brüssel kələmi; b) gül kələm; مَبْطَط ~ al-
çaqboylu kələmin bir növü

– كُرْمَبَةٌ c. كُرْمَبَةٌ karantin

كَرْم kəsmək, vurmaq, kəsib gödəltmək
(budaqları)

– كُرْمَبَةٌ c. كُرْمَبَةٌ 1) palma budağının özü-
lü; 2) dıbcik, qundaq (silahın)

– كُرْمَبَةٌ dıbcik, qundaq (silahın)

– كُرْمَبَةٌ c. كُرْمَبَةٌ karnaval

– كُرْمَبَةٌ c. كُرْمَبَةٌ tex. çarx qolu; dirsəkli ling;

~ dirsəkli

– كُرْمَبَةٌ c. كُرْمَبَةٌ karniz, pərvaz; ~ مَقْصَص
fronton

I كَرَه (u) kərə mənfur olmaq; iyrənc
olmaq; 1) kərə (ə) istəməmək; 2) sevmə-
mək; nifrət etmək, nifrət bəsləmək; 3) (nəyi
isə) istəmədən etmək; II kərə ikrah hissi, anti-
patiya oyatmaq; IV kərə məcbur etmək, sövq
etmək (nəyə); V kərə sevməmək, nifrət

bəsləmək; X kərə 1) mənfur, antipatik he-
sab etmək; zəhləsi getmək; nifrət etmək;
2) məcbur etmək, sövq etmək (nəyə)

– kərə məcbur etmək, vadar etmək, güc tət-
biq etmək; ~ kərə güc tətbiq etməklə oğurluq
etmək; ~ kərə məcbur etmədən

– kərə məcburi, icbari

– kərə nifrət, antipatiya; ~ kərə nifrətlə, istə-
məyərək, könülsüz

– kərə istəməyən; (nəyi isə) istəməyərək
edən

– kərə nifrət, ikrah, antipatiya; kin,
ədavət; ~ kərə irqi ədavət

– kərə xoşagəlməyən, mənfur; kin, nifrət
oyandıran

– kərə nifrət, ikrah hissi; ~ kərə qadın-
sevməlik, qadınları sevməmək; ~ kərə qadın-
sevməlik, qadınları sevməmək; ~ kərə öz
istəyinə zidd olaraq; ~ kərə məcburən, çarəsiz
olaraq; ~ kərə istə-istəməz

– kərə nifrət, ikrah hissi; kin, ədavət

– kərə mənfur, ikrah hissi oyadan; xoşa-
gəlməz; kin, nifrət oyandıran; ~ kərə pis
qoxulu; ~ kərə pis dadı olan; ~ kərə pis,
eybəcər görünüşlü

– kərə 1) uğursuzluq, bədbəxtlik,
pis hadisə; 2) müharibə

– kərə qanısoyuq, xoşa gəlməyən, mənfur;
məzəmmət edilən, yaraşmayan; qəbul
olunmayan

– kərə c. kərə nə isə mənfur bir
şey, nifrət predmeti

– kərə 1. 1) xoşagəlməz, pis, iyrənc;
2) fiqh. qəbul edilməyən, məzəmmət edi-
lən; 2. 1) şər, pislik, pis iş; pis hadisə;
2) zor, zorakılıq

– مَكْرُوهَةٌ bədbəxtlik, fəlakət

I 1) گَرُو (u) گَرَا (kro) qazımaq, eşmək; 2) oynamaq; بالكرة ~ və ya top oynamaq

– 1) گَرَاتٌ c. گَرَةٌ şar; ~ نصف yarım kürə; a) الـ الأرضية ~ və ya Yer kürəsi; b) qlobus; البليارد ~ bilyard şarı; 2) kürə; الـ الطائرة ~ göy qübbəsi; 3) top; الـ المائية ~ su polosu; الـ اليد ~ həndbol

– 1) qazma, eşləmə, belləmə; 2) oyun
– 1) گَرَاوِيْن c. گَرَاوَانْ zool. 1) həmişə. الغيط ~ və ya افلت الـ kronşnep, alacüllüt (quş); الـ القفطان من القفطان Ata. sözü əldən çıxmış geri qaytarmaq qeyri-mümkündür; 2) cüllüt; 3) dovdaq; الـ ابن gecə

– icarə pulu
– 1) yumru, kürəvi, şaroxşar; 2) qlobal; ~ صاروخ qlobal raket; 3) futbol; ~ عرض futbol oyununun televiziya vasitəsilə yayımlanması

– yumruluq, dəyirmilik, şarə oxşarlıq, şar şəklində olma

– گَرَوِي = گَرِي
– کَرِيَاتِ الدَّمِ الحمراء - کُرَاعِيك - ات c. گَرِيَّة
eritrositlər

کَرَب: گَرُوبْ
کَرَس: گَرُوسَة
toxuma, toxunma şey
کَرُوكِي c. گَرُوكِيَاتِ kroki (yerin gözəyari planı), eskiz, layihə

کَرُوم kim. xrom
çöləng, çiçək hörüyü
کَرُوبَا bot. zirə

I گَرِي (ə) گَرِي mürğüləmək; III ica-rəyə vermək; kirayəyə vermək; IV اُگَرِي = III; V مُگَرِي mürğüləmək, yuxulamaq; VIII اِگَرِي icarə etmək, icarə etmək, icarələmək, kirayələmək; X اِسْتِگَرِي tutmaq; kirə etmək; icarəyə götürmək

– اِگَرَاءٌ kirayə etmə, kirayələmə, icarəyə götürmə

– اِگَرَاءٌ icarəyə vermə, kirayə vermə
– 1) kirayə, mizd; 2) kirayə haqqı, icarə haqqı

– کَرَاءٌ = کَرُوءَة
– گَرِي mürğü, yuxulama; الـ استسلم الى الـ mürğüləmək

– 1. icarəyə verən مُگَارُون c. مُگَارِيَّة q. مُگَار (qatırı, eşşəyi); 2. çodar, çarvadar

– vasi-təli icarədar مُکْتَرِي q. مُکْتَرِي kisəci, icarədar; ثَان

– tutulmuş, icarəyə götürülmüş مُکَرِي
– اَیَاقْیُولُ گَرَايِس c. کَرِيَّاس nağı mexaniki surətdə yuyulan ayaqyolu

کَرَك: گَرِيك
کَرِيم c. کَرِيْمَات krem

I 1) اِکَز (ə/u) سِخْمَاق, daraltmaq; کَزْ kəz mürğüləmək; 2) qıcırdatmaq (dişləri الاسنان); 3) nifrət etmək, sevməmək (nəyi, nəyə من); mäch. tetanusa (yoluxucu xəstəliyə) yoluxmaq, məruz qalmaq; کَزْ (u/u) qurumaq, bərkimək
– تَكْرُزٌ tib. çənə əzələlərinin tonusverici spazması

– 1) quru, bərkimiş; 2) sıxılmış; کَزْ الـ يدين obr. xəsis

– کَزَانْ, کَزَانْ tib. tetanus
– کَزَانْ, کَزَانْ bərkimə, quruma, quruluq; obr. xəsis الـ

– كُزْر 1) bərklik; 2) xəsislik
 ~ ناعمة ~ keşnişotu (*bitki və meyvə*); كُزْبَرَة
 döyülmüş keşniş; الثعلب ~ siçanotu
 كُزْلَكْ c. كُزْلَكْ küçük bıçaq
 كُزْ c. كُزْ qadın cinsiyyət orqanı
 كُزْ 1) xurma şərabı; 2) quru, qaxac edil-
 miş ət

I كُزْب (i) كُزْب 1) əldə etmək, qazanmaq;
 ~ ناعمة ~ رزقة ~ gündəlik ruzi qazan-
 maq; 2) gəlir, mənfəət əldə etmək; 3) ud-
 maq (*məs., işi, pulu, döyüşü və s.*); وقتا ~
 vaxt qazanmaq; 4) etmək, həyata keçirmək
 (*hərəkət*); اثماً ~ günah işləmək; II كُزْب ud-
 maq, qazanmaq imkanı vermək; IV كُزْب 1)
 əldə etmək imkanı vermək; 2) xəbər ver-
 mək; hörüb düzəltmək; شكلا ~ forma ver-
 mək; V كُزْب qazanmaq; çörək pulu qazan-
 maq (*nə ilə* –); VIII كُزْب 1) əldə etmək;
 qazanmaq; 2) udmaq; 3) etmək; icra etmək
 (*hərəkəti*)

– كُزْب 1) əldə etmə, qazanma; 2) ud-
 maq, udma; له الوقت vaxt qazanma üçün
 – كُزْب əldə edilən, qazanılan; öz pulu,
 öz əməyi ilə alınmış, qazanılmış; sonradan
 keçən (*xəstəlik*)

– كُزْب 1.1) əldə edən, qazanan; 2) udan;
 2. c. كُزْب xırdavətçi (*İraq*)

– كُزْب 1) əldə etmə, qazanma; ~ هذا
 bu xoş nailiyyətdir; 2) gəlir; xeyir,
 mənfəət; 3) uduş; 4) həmişə ~ maaş,
 məvacib; الحرام haram gəlir (*pul*)

– كُزْب cecə
 – كُزْب 1) əldə edən, qazanan; 2) udan
 – كُزْب cecəsatan
 – كُزْب 1. məsəl. عند الفقراء حلاوة; كُزْب = كُزْب
 kasıb üçün cecə də şirindir

– كُزْب alan, əldə edən; ələ keçirən; alıcı
 – كُزْب əldə edilmiş, qazanılmış
 – كُزْب c. əldə edilmişlər; nailiyyətlər;
 العلم ~ elmi nailiyyətlər

– كُزْب 1) əldə edilmiş şey;
 nailiyyət; مكاسب الثورة inqilabın nailiyyətləri;
 2) gəlir, xeyir, mənfəət, artım; 3) kart. bö-
 yük kartla vurulmuş kart

– كُزْب xeyir gətirən; gəlirli, sərfəli, mən-
 fəətli

– كُزْب əldə edilmiş, qazanılmış

كُزْب = كُزْب

كُزْب c. كُزْب saat zənciri

كُزْب c. كُزْب üskük

كُزْب c. كُزْب – kotlet

كُزْب bot. şabalıd

– كُزْب şabalıdı, şabalıdı rəngdə

كُزْب rəndə bucağı

I كُزْب 1) süpürmək, süpürüb
 təmizləmək; məhv etmək, yox etmək, aradan
 qaldırmaq; من الوجود ~ yer üzündən silmək;
 2) təmizləmək (*quyuları, ayaqyolunu*); كُزْب
 1) ayaqları zəif olmaq; raxit olmaq;
 axsamaq; II كُزْب şikəst etmək, ayaqlarını
 zəiflətmək; V كُزْب zəif ayaqlara malik ol-
 maq; axsamaq; VII كُزْب 1) silib-süpürül-
 mək; 2) qovulmaq; çıxıb getmək; VIII كُزْب
 1) süpürüb təmizləmək, süpürüb yığmaq;
 2) sıxışdırmaq (*məs., bazarda malı*); 3) viran
 etmək, xaraba qoymaq; boşaltmaq (*ölkəni,
 ərazini*); sürətlə ötüb-keçmək; yayılmaq
 (*boran, fırtına, tətil və s. haqqında*); 4) yu-
 yub aparmaq (*dalğa ilə*); 5) yayılmaq, bas-
 maq, batırmaq
 – كُزْب 1. zəif ayaq-
 ları olan; axsaq; 2. çolaq, şil

– silib-süpürən; الالغام ~ minatutan gəmi, tral gəmi; سفينة ~ buzqıran gəmi; سفينة الذرية ~ atom buzqıran gəmi; buzlanmadan qoruyan, buzlanmanın qarşısını alan; كثرة ~ böyük əksəriyyət

– 1) ayaqların zəifliyi, raxit; 2) axsaqlıq

– zibil, zir-zibil

– 1) silib-süpürmə; süpürülmə; سيارة ~ küçətəmiləyən maşın; 2) tral ilə sualtı minaları tutma; tral ilə dəniz dibini tədqiq etmə; 3) oxşarlıq

– zəif ayaqları olan; axsaq, şil

– 1) zəif, gücdən düşmüş; 2) axsaq

– 1. axsaq, çolaq; 2. şil, şikəst

– süpürgə, مکسح c. مکسح

– vaqonet – ات. c. مكسحة

I گَسَّ (u) 1) uzun zaman hərəkətsiz qalmaq (*su haqqında*); 2) satışı olmamaq, satılmamaq, pəsməndə (*satılmayan, artıq qalmış*) olmaq (*mal haqqında*); 3) zəif, süst olmaq (*ticarət haqqında*); بائع السوق ~ bazarda durğunluqdur; 4) qarımış (*qız*) olaraq qalmaq; IV أَكْسَدَ zəif, ölgün, süst olmaq (*ticarət haqqında*)

– 1) getməyən, satışı olmayan, satılmayan (*mal haqqında*); 2) zəif, süst (*ticarət haqqında*)

– 1) satışın düşməsi, zəifləməsi (*mal haqqında*); 2) durğunluq (*ticarətdə*); البضائع ~ mallara tələbatın olmaması, malların satılmaması

– satılmayan, getməyən (*mal haqqında*)

I كَسَّرَ (i) 1) qırmaq; 2) sındırmaq (*məs., qolu*); 3) (*qapını*) sındırmaq; 4) sındırmaq, istiqamətini dəyişmək (*şüanın*); 5) pozmaq (*müqaviləni*); 6) hər b. məğlub etmək, darmadağın etmək; 7) sakitləşdirmək; azaltmaq; من حدته ~ kimin isə od-alovunu yatırtmaq, azaltmaq; 8) öymək, bükmək; qırmaq; 9) qram. kəsə ilə hərəkətləndirmək; 10) şahm. qalib gəlmək; التاجر ~ ticarətçini müflis etmək; كادته ~ kədərləndirmək, məyus etmək, ümidini boşa çıxarmaq; ريقه ~ qəlyanaltı etmək; شرفه ~ kimin isə həsiyyətinə toxunmaq, kimi isə təhqir etmək; شوكته ~ bax: سوكته ~ su-suzluğu yatırtmaq; عينه ~ kimi isə utandırmaq; قلبه ~ sarsıtmaq, inamını qırmaq; عن ~ kimisə nədənsə çəkəndirmək; نفسه ~ kimisə darıxdırmaq, məyus etmək, dilxor etmək, pört etmək; صت له عيها وقالت... o ona kəc-kəc baxdı və dedi ...; II كَسَّرَ 1) qırmaq, xıncım-xıncım etmək, qırıq-qırıq etmək; 2) sapdırmaq, istiqamətini dəyişmək (*şüanın*); 3) dəyişmək (*pulları*); 4) sınıq cəm formasına salmaq (*söz*); الاضراب ~ tətili kəsmək; dayandırmaq; ştrekbrexer, xain olmaq; III قيَمَتْلَشَمَك كَسَّرَ (*qiyməti salmaq üçün*); V كَسَّرَ 1) sınmaq, qırılmaq; 2) sapmaq, istiqamətini dəyişmək, sınmaq (*şüa haqqında*); 3) qırılmaq, tökülmək (*saç haqqında*); 4) nazlı-qəmzəli olmaq, əzilib-büzülmək; 5) naz-qəmzəli yerləşmə ilə yerimək (*qadın haqqında*); VII اِكْسَرَ 1) sınmaq; qırılmaq, parçalanmaq; التاجر ~ iflasa uğramaq, müflis olmaq; العطش ~ susuzluq yatırıldı; 2) sapmaq, sınmaq (*şüa haqqında*); 3) enmək, azalmaq, düşmək (*isti haqqında*); yatmaq,

zəifləmək (*külək haqqında*); kəsmək, kəsilmək (*ağrı haqqında*); 4) imtina etmək (*nə-dən* عن); 5) *hərb.* məğlub edilmək; darma-dağın edilmək

– *بَاسِ* *bax: əlifba sırası ilə*

– *اِنْكِسَارٌ* 1) sındırma, sınıq; 2) əzginlik, zəiflik, yorğunluq; 3) itaət, itaətkarlıq; بتواضع ~ itaətkarcasına, acizənə; ~ ümitsizlik, məyusluq; ruhdan düşmə; qəm; 4) sınıma, sapma (*şüaların*); 5) *hərb.* məğlubiyyət, darmadağın etmə, darmadağın olma

– *تَكْسِيرٌ* *c.* xırda şeylər; mənasız şeylər

– *تَكْسُرٌ* 1) sınıq, qırılma; sınıan yer; 2) sınıqlar, pozğunluq; 3) sınıma, sapma; ~ النور ~ işığın sınması; 4) əzginlik, kefsizlik, naxoşluq; 5) zəriflik, incəlik; naz-qəmzə, ədəbazarlıq, işvəsatma

– *تَكْسِيرٌ* 1) sındırma, qırma; ~ جمع السınıq cəm; 2) sınıma, sapma, sapdırılma, istiqamətini dəyişdirmə (*şüaların*)

– *كَاسِرٌ* 1) sındıran; ~ الامواج ~ dalğasındıran; dalğaçıran; 2) *c.* *كَاسِرٌ* yırtıcı (*quş, heyvan haqqında*); ~ العظام ~ *zool.* dəniz qartalı; ~ الإضراب ~ ştrekbrexer, xain

– *كَاسُورٌ* daş balta

– *كَاسُورَةٌ* sınımış qab-qacaq; qırılmış qab-qacağın qalıqları

– *كُسَارٌ* sınıqlar, qalıqlar, qəlpələr

– *كُسَارَةٌ* tikə, parça

– *كُسَارَةٌ* *c.* *اِتٌّ* – (*nəvisə*) sındırmaq üçün alət; (*nəvisə*) dağıtmaq aləti (*maşını*)

– *اِكْسَرٌ* 1) qırma, sındırma; ~ سهل kövrək, tezsınan; ~ خشب taxta tullantıları; 2) qırılma, sındırılma; 3) pozma, pozulma (*mü-qavilənin*); ~ الإضراب ~ ştrekbrexerlik

– *كُسُورٌ* 1) sındırma, qırma, dağıtma; 2) *c.* *كُسُورَاتٌ* qalıq, sınıq, qəlpə; 3) *riyaz.* kəsir; ~ *عَشْرِيٌّ* *və ya* ~ اعتيادي ~ adi kəsir; ~ *عَشْرِيٌّ* *və ya* ~ onluq kəsir; ~ *عَشْرِيٌّ* dövrü onluq kəsir; ~ حَقِيقِيٌّ həqiqi (*müntəzəm*), düzgün kəsir; ~ *لَفْظِيٌّ* *və ya* ~ غیر حَقِيقِيٌّ qeyri-həqiqi (*qeyri-müntəzəm*), düzgün olmayan kəsir; ~ مرکب mürəkkəb kəsir; ~ بسط (صورة) surət; ~ *مَخْرَجٌ* *məxrəc*

– *اَكْسَارٌ* 1) yan tərəf; üz (*ev*);

2) çadırın qapısı

– *كُسْرَاتٌ* 1) qırma, sındırma; 2) *hərb.* məğlubiyyət, basılma; 3) *qram.* kəsirə

– *كُيْسَرَةٌ* *c.* *كُيْسَرٌ* parça, tikə; qəlpə

– *كُيْسَرِيٌّ* kəsir (*sif.*)

– *كُيْسَرِيٌّ* *c.* *اَكْسِيرَةٌ* xosrov (*qədim fars şah-larının titulu*)

– *كُسُورٌ* 1) büzmə, qırçın, qat (*paltar və s.*); ~ و... ~ و... dərəcə-təpəlik; 2) artıqlar; ... ~ و... artığı ilə; ~ و... bir cinəhdən artıq

– *كُيْسَارِيٌّ* 1) sındırılmış, qırılmış;

2) pərişan edilmiş, dilxor edilmiş; ~ البال ~ kədərli, hüznü; ~ الخاطر ~ qəmgin üzgün, kədərli; ~ القلب (الغواد) qəlbi qırılmış

– *كُيْسِيرٌ* 1) kassir; 2) kassa

– *مَكْسِيرٌ* *c.* *مَكْسِيرٌ* sınıma, qırılma yeri; طَيِّب ~ a) əla keyfiyyətli; b) əsli-nəcəbətli; ~ لَيْن المَكْسِير yumşaq, həlim, mülayim; ~ هَشْش *bax: هَشْش*

– *مُكْسِرٌ* sındıran; ~ لدراء الامواج ~ dalğaçıran, dalğasındıran; ~ الإضراب ~ ştrekbrexer, xain

– *مُكْسَرٌ* sındırılmış; xıncım-xıncım edilmiş; ~ جمع *qram.* sınıq cəm

– *مُكْسَرَاتٌ* *c.* *topl.* fındıqlar

– *مُكْسَرَةٌ* *c.* *مُكْسَرٌ* qozsındıran, fındıqsındıran

– 1) مَكْسُورٌ ~ sındırılmış, qırılmış; في التجارة ~ müflis olmuş; 2) məğlub edilmiş; 3) kədərli, pərişan edilmiş; ~ خاطر (الروح) ~ qəmgin, üzgün, pərişan edilmiş, ~ القلب ~ qəlbi sınıq; 4) *gram.* kəsə il hərəkələnmiş

– 1) مُكْسِرٌ ~ qırılmış, sınımış; ~ خطٌ qırılmış xətt; 2) aciz, köməksiz; ~ خاطر (البال) ~ qəmgin, pərişan

كَسْرُوْلَةٌ qazan

I كَسَعَ (ا) كَسْعٌ 1) yanına vurmaq (*kimin isə – əllə, ayaqla*); 2) qovmaq, sürmək; 3) *gram.* suffiks əlavə etmək (*qoşmaq*); VIII اِكْتَسَعَ : ~ اياقلا ~ ayaqları ilə quyruğunu qısmaq, sıxmaq (*at haqqında*)

– كَوَاسِعٌ *gram.* suffiks *c. kəsicə*

– كَسَعَ *gram.* suffiksin qoşulması; ~ أداة suffiks

I اِكْسَفَ (ي) اِكْسَفٌ 1) örtmək, qabağını kəsmək, qabağını örtmək; 2) dərhal dəf etmək; dərhal ağzından vurmaq; utandırmaq, pis vəziyyətə qoymaq, pərt etmək; 2) اِكْسَفَ (ي) اِكْسَفٌ tutulmaq (*günəş haqqında*); 3) qaraqabaq olmaq; 3) utanmaq; VII اِنْكَسَفَ 1) tutulmaq; batmaq; 2) utanmaq; pərt olmaq, ağzının payın almaq

– اِنْكَسَفَ *astr.* tutulma; ~ الشمس ~ günəşin tutulması; ~ الكواكب ~ ulduzların tutulması (*ay ilə*)

– ~ البال (الخطر) ~ tutulan; 2) tutqun; ~ الوجه qaraqabaq, qasqabaqlı; üzgün

– ~ كَسَفَةٌ *c.* كَسَفَةٌ dərhal dəf etmək, dərhal cavabını alma

– كَسَفَةٌ *c.* كَسَفَةٌ tikə, parça, qırıq

– 1) اِكْسَفَ *astr.* tutulma; ~ الشمس ~ günəş tutulması; ~ جزئي ~ qismən

tutulma; ~ التام ~ tam tutulma; ~ الحلقى ~ halqavari tutulma

– ~ البال ~ qəmgin, kədərli, hüznü; ~ kədərli, qaraqabaq; üzgün

– 1) مَكْسُوفٌ , مُكْسِفٌ ~ tutulan, tutulmuş; 2) utandırılmış, pis vəziyyətə qoyulmuş (*məs., cavabla*)

1) كَسَسَ ~ döymək, əzmək, xırdalamaq; 2) bəslənmək, geri çəkilmək, daldalı getmək; 3) *fon.* III şəxs, tək, müənnəs bitişən əvəzliyə *س* hərfini əlavə etmək (*məs., اَلزَّمْتُك yerinə*); 4) kuskus hazırlamaq (*Mərakeş*)

– كَسَسَ *c.* كَسَسَ qazança (*kuskus hazırlamaq üçün*)

– كُسْكُسٌ , كُسْكُسِيٌّ , كُسْكُسٌ kuskus (*Mərakeşdə xəmir xörək*)

– 1) كَسَسَ ~ döymə, əzmə, xırdalama; 2) həslənmə, daldalı getmə

I كَسَلَ (ا) كَسَلٌ 1) tənbel olmaq; avaraçılıq etmək; heç bir şeylə məşğul olmamaq; 2) *tib.* işləməmək (*bağırsaqlar haqqında*); II كَسَلَ ~ tənbel olmağa imkan vermək; avara etmək; IV اِكْسَلَ ~ tənbel etmək; VI اِكْسَلَ 1) tənbellik etmək, ərinmək; qayğısız, qeydsiz olmaq; 2) *tib.* işləməmək (*bağırsaqlar haqqında*)

– اِكْسَلَ qayğısızlıq, qeydsizlik, tənbellik; ~ المصران ~ *tib.* bağırsaqların işləməməsi

– ~ المصران ~ tənbellik; qayğısızlıq; 1) كَسَلَ ~ *tib.* bağırsaqların işləməməsi; 2) bekarçılıq

– كَسَلَ ~ tənbel, qayğısız

– كَسَلَ = كَسَالِي , كَسَالِي *c.* كَسَالِي *q.* كَسَالَانُ

– 1. كَسُولٌ ~ çox tənbel; 2. 1) tənbel, avara; 2) *zool.* ərincək (*meymun*)

– مُكْسِلٌ tənbelliyə alışmış; tənbel

– مَكْسَالُ tənbel

– مَكْسَالُ c. مَكْسَالُ tənbelliyn səbəbi

I كَسَم (i) كَسَمَ çalışmaq, işləmək (*kimin üçün* على عياله ~ ailəni saxlamaq üçün işləmək; II كَسَم 1) gözəl forma, gözəl şəkil vermək; 2) bədənə yaxşı oturmaq (*paltar haqqında*)

– كَسَم 1) gözəl forma, gözəl fiqura, gözəl görünüş; 2) moda; fason

– مَكْسَم 1) yaxşı düzəldilmiş; 2) xoş formaları olan

I كَسُو (u) كَسَا geyinmək; 2) izolyasiya ilə örtmək (*naqıl*); 3) örtmək; بالحجارة ~ daşdan üz çəkmək; كَسِيَ (ə) كَسِيَ geyinmək; II كَسَى 1) geyindirmək (*nə ilə → və ya təs. hal*); 2) panellərlə örtmək (*divarları – الحيطان*); 3) divara mərmərdən üz çəkmək; IV أَكَسَى geyindirmək, geydirmək; V تَكَسَّى geyinmək (*nəyi →*); VIII اِكْسَى öz üzərinə geyinmək; وجهه حزنا ~ onun üzündə kədər ifadəsi göründü; بخطورة بالغة ~ böyük əhəmiyyət kəsb etmək

– تَكْسِيَّة 1) geyindirmə; 2) üz örtüsü ilə örtmə

– كَاسِة q. كَاسِة geyinmiş, geyimli

– كَسَاء c. أَكْسِيَّة geyim, paltar; جلد الشاة ~ kürk, yun

– كَسَوُة , كَسَوُة c. كَسَوُة geyim, paltar; كَسَوُة ~ rəsmi geyim; الكعبة ~ Kəbənin üzərinə taxılmış müqəddəs örtük

– مَكْسُو 1) örtülmüş (*nə ilə*); geyinmiş (*nəyi →*); 2) izlə edilmiş (*naqıl haqqında*)

– مَكْسِي geyinmiş, geyimli

I اِكْسَ (ə/i) اِكْسَ 1) qoymaq, özündən uzaqlaşdırmaq; *şahm. şah elan etmək*; كَشَر kimə göyərçinləri uçurtmaq; اِكْسَ a) çıx get!;

rədd dol!; b) *şahm. şah*; كَشَر الشاه! *şah!; كَشَر مات الشاه! şah və mat! 2) sıxılmaq; büzüşmək; yığılmaq (parça haqqında); 3) geri çəkilmək; كَشَر (ə/i) كَشَر xışıldamaq (torpaq haqqında)*

– كَشَر *şahm. şah elan edilməsi*; كَشَر بالفرس şahı atla vurmaq; كَشَر بالكشف açıq şah; كَشَر الكش ikiqat şah

– كَشَر الحمام : كَشَر قُشْبَاز, göyərçinbaz

– كَشَر خِرْدَاوَاتْÇI qutusu; بَيْع سَعْيَار تِجَارَت

– كَشَر zülf, tel

– مَكْشَاتْ c. مَكْشَاتْ milçək dişləməsi nəticəsində yaranan şiş

زهر الـ كَشَر تِجَارَت c. كَشَر تِجَارَت, كَشَر تِجَارَت bot. üskükotu

I كَشَح (ə) كَشَح 1) yaymaq, dağıtmaq; qovmaq; 2) nifrət etmək (*kimə →*); III كَشَح nifrət etmək, kin bəsləmək; VII اِكْشَح dağıtmaq, qovulmaq; yayılmaq (*buludlar və s.*); uzaqlaşmaq

– كَشَح nifrət edən, kin bəsləyən; kinli, ədavətli

– كَشَح gizli nifrət, ədavət; kin

– كَشَح c. كَشَح qabırğaaltı; yan, tərəf; طوى o, ... aralandı, ... əlaqəsi kəsildi; طوى ... üzünü döndərdi; ... لوى ... nəyi isə gizlətmək; o ona arxasını çevirdi; *məcaz. o onunla əlaqələri kəsdi*

I كَشَر (i) كَشَر göstərmək, dişlərini ağartmaq; كَشَر (en) ~ dişlərini ağartmaq; II كَشَر 1) göstərmək; dişlərini ağartmaq; 2) qaş-qabağını tökmək, qəzəblə baxmaq; narazılığını büruzə vermək (*nə ilə*); كَشَر kimə isə qəzəblə baxmaq; III كَشَر gülümsəmək (*kimə isə*)

– كَشَرَةٌ qaşqabaqlılıq, qaraqabaqlılıq; adamayovuşmazlıq

– كَشَرَةٌ 1) diş ağartma; 2) ağız-burnunu öymə, üz-gözünü büzüşdürmə

– كَشَرِيٌّ düyü və mərcidən hazırlanmış yemək

– كُاشِرٌ gülümsəyən; ~ جار yaxın qonşu

– كُشَرٌ qaşqabaqlı, qaraqabaq

I كُتِبَ (i) كُتِبَ 1) yığmaq (*məs., qaymağı*); 2) soymaq, sıyımaq (*nə ilə* ~ الجلد ~ dərinini sürtmək; 3) silmək, təmizləmək (*yazılan*); VII كُتِبَ 1) yığılmaq (*məs., qaymaq haqqında*); 2) soyulmaq, sıyrılmaq; 3) sürtülmək

– كُاشِطٌ c. كُاشِطٌ ərsin; rəngsaz malası

– كُشِطٌ silinmə, təmizlənmə (*yazılanın*)

– كُشِطٌ c. كُاشِطٌ qaşıma, qazımaq üçün bıçaq; ərsin

I كُشِعَ (ə) كُشِعَ çıxıb getmək, uzaqlaşmaq

I كُشِفَ (i) كُشِفَ 1) açmaq, üzə çıxarmaq; qaldırmaq (*örtüyü*); صدره ~ sinəsini, yaxasını açmaq; له قلبه ~ kiməsə öz qəlbini açmaq; عن اوراقه ~ məcaz. niyyətini açıb demək; البخت ~ və ya الحظ ~ və ya الطالع ~ fala baxmaq; ifşa etmək (*kimi isə*) ~ كَرِبَتِهَا ~ obr. o onun qəm-qüssəsini dağıtdı; القناع ~ məcaz. maskasını çıxartmaq (*kimin* ~ عن), iç üzünü göstərmək; وجهه الحقيقي ~ a) əsil sifətini göstərmək, özünü ifşa etmək; b) kimi isə ifşa etmək; 2) ortaya çıxartmaq, göstərmək (*nəyi* ~ عن); 3) məch. xəbərdar olmaq (*nədən* ~ عن); 4) yoxlama etmək, müayinə etmək (*kimi* ~ على – *həkim haqqında*); III كَاشَفَ açıb söyləmək, ürəyini açmaq (*kimə nədə* ~), paylaşmaq (*kimin ilə, nəyi* ~), məlumatlandırmaq (*kimi, nə haqqında* ~);

danışmaq, söyləmək (*kimə, nəyi* ~ بالبعضاء ~ kin bəsləmək, ədavət göstərmək; V كَشَفَ 1) açılmaq, ortaya çıxmaq; 2) üzə çıxmaq; məlum olmaq; 3) nəticələnmək (*nə ilə* ~ عن); VII كَشَفَ 1) açılmaq; ortaya çıxarılmaq; 2) uzaqlaşdırılmaq (*nədən* ~ عن); 3) qurtarmaq; sona yetmək (*nə ilə* ~ عن); 4) çıxıb getmək (*haradan* ~ عن); VIII كَشَفَ 1) açılmaq, ortaya çıxmaq; 2) ortaya çıxarmaq, açmaq; axtarıb tapmaq; tədqiq etmək; X كَشَفَ 1) açmaq, kəşf etmək; ortaya çıxarmaq; aydınlaşdırmaq; tədqiq etmək; 2) hər b. kəşfiyyat aparmaq; kəşfiyyat yolu ilə yoxlama aparmaq

– كَشَفَ 1) ortaya çıxarmaq, üzə çıxarmaq; 2) hər b. kəşfiyyat aparma, kəşfiyyat; kəşfiyyat yolu ilə yoxlama aparma; جَوِّي ~ hava kəşfiyyatı

– كَشَفَ كَشَفِيَّاتٍ (axtarış) -i (-i)

– كَشَفَ 1) aşkar etmə, tapma, kəşf; tədqiqat

– كَشَفَ كَشَفِيَّاتٍ -i (-i)

– كَشَفَ 1) açıq; 2) qalxanı, sipəri olmayan; müdafiəsiz

– كَشَفَ ortaya çıxarılma, kəşf edilmə

– كَشَفَ 1) açan; ortaya çıxaran; ~ الالغام ~ minaaxtaran; 2) şəffaf; 3) ardınca işıqlı iz buraxan (*mərmə haqqında*)

– كَشَفَ c. كَشَفَ tar. rayonun başçısı

– كَشَفَ 1) kim. reaktiv, reagent;

2) radio. detektor; ~ بلوري ~ kristall detektor; 3) periskop

– كَشَفَ = كَشَفَ

– كَشَفَ canqurtarma, xilas etmə; ازفت الآزفة

~ ليس لها Quran. qaçılması mümkün olmayan fəlakət (*bəla*) baş verdi

– كَشَفَ açıq məkan

القراءة عن oxumağı dayandırdı, oxumaqdan əl çəkdi; كَفَّ يَدُه iştirak etməkdən imtina etmək, çıxmaq (*nədənsə, haradansa*); 4) qırağını basdırmaq (*parçanın*), köbə (*haşiyə, əxlaq*) qoymaq; II كَفَّفَ qırağını basdırmaq; qırağına xəz tikmək; V تَكَفَّفَ dilənmək, dilənçilik etmək; sədəqə istəmək; dilənçi həyat tərzini keçirmək; VII اِنْكَفَّ dayandırmaq, buraxmaq (*nəyi*); X اِسْتَكَفَّ 1) dilənmək, dilənçilik etmək; الناس ~ insanlardan sədəqə istəmək; 2) burulmaq, yumurlanmaq (*ilan haqqında*); 3) gözünü əllə örtmək (*yaxşı görmək üçün*); 4) toplaşmaq, qruplaşmaq (*kimin isə ətrafında*); هَاتَهْ etmək (*kimi* →)

– كَفَّهْ 1. cəm, yekun, məcmu; كَفَّهْ bütün-lüklə; الجوانب ~ hərtərəfli; 2. bütün, hamısı; الوسائل ~ bütün vasitələr; هَامِي عَلَى hamı-ya istisna olmadan

– قَارِئُ الْكَفِّ 1) əl; ovuc; قَارِئُ الْكَفِّ xirəmant; falçı; كَفَّ عَلَى كَفِّ əllərini bir-birinə vurmaq (*dərddən*); بَسَطَ الْاَلْكَفَّ dilənmək, sədəqə istəmək; 2) pəncə, ayaq (*heyvanlarda*); 3) əlcək; 4) ovuc; 5) sillə; كَفَّهْ o ona sillə vurdu

– اِكْفَافٌ yaşamaq üçün vacib olan qida; yaşama minimumu; هَامِي عَلَى çətinliklə dolanmaq, birtəhər dolanmaq; هَامِي خَيْرِ گۈndəlik ruzi

– كَفَّافٌ bərabərqüvvəli, eynimənalı, oxşar; هَامِي جَزَائِي mən işimə, əməlimə görə qarşılıq aldım

– كَفَّافِكُمْ bəsdır!, kifayətdir!, dayanın!; هَامِي بَSDIR oynadınız, kifayətdir!

- كَفَّافٌ haşiyə, kənar, tikş yeri, sırtı
- كَفَّافٌ qırağını basdırma, köbə qoyma
- كَفَّافٌ zəruri, vacib qida

– كَفَّهْ çanta; patron çantası

– كَفَّهْ c. كَفَّهْ haşiyə, kənar

– كَفَّهْ c. كَفَّهْ tərəzi gözü; التَّارَاجَة ~ tərəzinin ağırlıq gözü

– كَفَّهْ c. اِكْفَافٌ həmc. البَصَر ~ kor

– كَفَّهْ pərdəli ayaqları olan (*quş haqqında*)

– كَفَّهْ = مَكَّافِي c. مَكَّافِي

I كَفَّ 1) tərpnəmək, yerindən oynamaq, çəkilmək, uzaqlaşmaq (*nədən*); 2) devirmək, çevirmək, yıxmaq; alt-üst etmək; III كَفَّ 1) mükafatlandırmaq, əvəzini vermək, təşəkkür etmək (*nəyə görə*); əvəzini çıxmaq; 2) bərabər olmaq; uyğun, müvafiq olmaq; IV اَكْفَ devirmək, çevirmək, yıxmaq, alt-üst etmək; V تَكَفَّفَ 1) yırgalanmaq, səndələmək (*yükün ağırlığı altında*); 2) yırgalana-yırgalana getmək; məğrur şəkildə yerimək (*fişin*); VI تَكَفَّفَ 1) eyni, dəyərcə bərabər, eyni qiymətli olmaq; 2) bərabərhüquqlu olmaq (*kimin ilə*); VII اِنْكَفَّ 1) çəkilmək, geri çəkilmək; uzaqlaşmaq, yola düşmək (*haraya*); 2) solmaq, saralmaq, rəngi dönmək; 3) çevrilmək, devrilmək; yıxılmaq; 4) əyilmək (*nəyin isə üzərinə*); هَامِي عَلَى və ya هَامِي

– اِنْكَفَّ 1) çəkilmə, geri çəkilmə; 2) yıxılma, arxası üstə düşmə

– هَامِي اِسْلَS (qarşılıqlı) bərabərlik; هَامِي اِسْلَS bərabərlik və qarşılıqlı mənfəət əsasında; هَامِي اِسْلَS bərabərsizlik, təbəzülün olmaması; هَامِي اِسْلَS bərabər imkanlar; 2) eyni qiymətliklik, birqiymətliklik

– كَفَّافٌ 1) uyğunluq, bərabərlik, oxşarlıq; 2) mükafatlandırma; mükafat, əvəz

– كَفَّافٌ bənzər, oxşar; ... هَامِي ... bununla (*onunla*) yalnız ... müqayisə edilə bilər

– كَفَاءَةٌ c. 1) bərabərlik, uyğunluq; yararlılıq; كِيمِيَاءٌ ~ kim. valentlik; 2) bacarıq, qabiliyyət, istedad; ixtisas; من كلِّ إنسانٍ ~ hərədən bacarığına görə, hərəyə əməyinə görə; 3) iş bacarığı, işləmək bacarığı, qabiliyyəti; fəaliyyət; güc; الآلة ~ maşının gücü

– أَكْفَاءٌ c. أَكْفَاءٌ 1) bərabər; uyğun; adekvat; 2) bacarıqlı, qadir; لِكُلِّ شَيْءٍ ~ hər şeyə qadir, hər şeyi bacaran

– أَكْفَاءٌ c. كُفُوٌّ 1) bərabər; uyğun; 2) bacarıqlı, qadir

— كَفُوْءٌ = كَفِيٌّ

– مُكَافِئٌ 1) bərabər, eyni əhəmiyyətli;
2) bərabərhüquqlu; اتِّفَاقَاتٌ bərabərhü-
quqlu razılaşmalar

– مُكَافَأَةٌ *c.* مُكَافَأَتْ *mükafat*, əvəz; kompensasiya

– مُكَافِئٌ 1. 1) mü kafatlandırın; 2) bərabər, bərabərhüquqlu; 2. ekvivalent; الكيمياء kimyəvi ekvivalent

I كَفَّتَ (i) كَفَّتَ 1) yığmaq, götürmək, seçmək; 2) saxlamaq, çəkəndirmək (*nədən* عن); 3) tökmək, axıtmaq; كَفَّتَ o öldü; II كَفَّتَ 1) diqqətlə yığmaq, toplamaq, seçmək; 2) örtmək, döşəmək (*nə ilə* -); təlimat vermək; كَفَّتَ ~ mislə örtmək; VIII كَفَّتَ ölmək

– ölüm; ~ خبز boş, quru çörək (*advəsiz*)

– كفتة köftə (*kotlet formasında olan yerli xörək adı*)

I كَفَّحٌ (ə) düşmənin üzünə cəsarətlə baxmaq; üz-üzə durmaq; III كَفَّحٌ mübarizə aparmaq, vuruşmaq, müdafiə etmək (*nəyi* عن); VI كَفَّحٌ bir-biri ilə mübarizə aparmaq, bir-biri ilə döyüşmək

— كِفَاحٌ mübarizə, döyüş

– كَفَاحِيٌّ döyüş -ü (-u); الروح döyüş ruhu;
القدرة döyüş qabiliyyəti

– كَفَاحِيَّةٌ döyüşkənlik; döyüş bacarığı, döyüş ruhu

— مُكَافَحَةٌ mübarizə

I كَفَرٌ (u) كُفْرٌ, 1) örtmək (*nə ilə* →); gizlətmək; 2) gəvur olmaq; kafir olmaq; dindar olmamaq; inad gətirməmək (*nəyə* →); بالله ~ Allaha inanmamaq; 3) nəşükür olmaq (*nəyə görə* → *və ya təs. h.*); بالنعمة ~ *və ya النعمة* ~ lütfə, əhsana nəşükürlük etmək; II كَفَرٌ 1) örtmək; gizlətmək; 2) yumaq, bağışlatmaq (*nəyi* *en nə ilə* →); عن ذنبه ~ günahını yumaq; 3) güzlətmək, yumşaltmaq (*nəyi* *en nə ilə* →); 4) bağışlamaq (*kimə* *en və ya* →); لها ذنبها ~ o onun günahını bağışladı; الخطأ عنه ~ o onun səhvini ona bağışladı; 5) (*kimin isə*) inamını sarsıtmaq; kafir etmək; 6) kafir hesab etmək; kafirlikdə günahlandırmaq; IV أَكْفَرٌ *bax*: II 4. 5

– 1) ötürmə, gizlətmə; 2) yuma, bağışlatma (*nəyi* عن); ... عن ... yumaq üçün; 3) kafirlikdə günahlandırma; 4) dindən döndərmə

na- ~ بالنعمة *həmç.* 1) 1. كَفَرٌ, كَفَّارٌ *c.* كَافِرٌ – şükür; 2) gavur, kafir; mürtəd; 2. allahsız, gavur; الغاۋر *gavurlar*, kafirlər; ~ جوع *dəh-şətli aclıq*; لا یرحم *acılıq yaman pis şeydir*, o heç kəsə rəhm etməz

1) *bot.* kamfara ağacı; *c.* گَوَافِيرُ –
2) kamfara; *زيت الـ* kamfara yağı

– 1) bağışlanma, günahını təmizləmə, günahın təmizlənməsi; 2) günahların yuyulması üçün verilən sədəqə; 3) günahların yuyulması üçün oruc tutma

— ¹كَفَرٌ c. balaca kənd

– كُفْرٌ², كُفْرٌ¹ allahsızlıq, küfr; بالله ~ ələsalma, küfr, kafirlik; *Ata*. سكت دهرًا ونطق ~ *sözü* susdu, susdu, sonda da axmaq bir söz söylədi; 2) naşükürlük

– كُفْرَانٌ *dan*. 1) əsəbi, narazı; 2) yorucu, bezdirici

– كُفْرٌ ~ بالنعمة; كُفْرَانٌ ~ naşükürlük

– كُفْرِيَّاتٌ küfr şeyləri

– كُفُورٌ naşükür

I كُفْسٌ (ə) əyriyayaq olmaq

– كُفْسَاءٌ *q*. كُفْسَاءٌ *c*. əyriyayaq

1) saxlamaq, gizlətmək, silmək (*göz yaşlarını*); 2) uzaqlaşdırmaq, çəkəndirmək (*nədən* عن); 3) uzaqlaşmaq, çəkinmək (*nədən* عن)

I كَفَالَةٌ (u) 1) təmin etmək, zəmanət vermək; zəman olmaq; 2) qayğısına qalmaq (*kimin isə*); qəyyumluq etmək (*kimə*); II كَفَلَ 1) təmin etmək, saxlamaq, himayə etmək; qəyyumluq etmək; 2) məsuliyyəti üzərinə qoymaq; 3) zəminə vermək; III كَافَلَ sövdələşmək, ittifaq bağlamaq; IV أَكْفَلَ (*kimin isə*) zəmin qoymaq; V تَكَفَّلَ zəmin olmaq, məsuliyyəti öz üzərinə götürmək (*nəyə görə* -); VI تَكَافَلَ biri-birinə görə zəmin durmaq; birlikdə məsuliyyəti, zəminliyi öz üzərinə götürmə (*kimə-nəyə görə* في); həmrəylik nümayiş etdirmək

– تَكَافُلٌ qarşılıqlı zəminlik; zəmanət; həmrəylik; yekdillik; والتضامن həmrəyliklə

– كَفَالٌ *c*. كَفَالٌ 1) zəmin, zəmanətçi; 2) himayədar, qəyyum

– كَفَالَةٌ 1) zəmanət, zəminlik; 2) təminat; girov; كَفَالَةٌ *c*. كَفَالَةٌ kimi isə zəmanətə buraxmaq

– كَفَالٌ *c*. كَفَالٌ dal, arxa, sağrı

– كُفُولَةٌ *c*. كُفُولَةٌ – uşaq salfeti

– كُفِيلٌ *k*, *q*. 1. effektiv, təsirli, kəsərli, aktiv; 2) təminat verən, zəmanət verən (*nəyə* -); kafi, kifayət (*nə üçün isə* -); 2. *c*. كُفْلَةٌ 1) zəmin, zəmanətçi; 2) qəyyum; 3) zəmanət

– كُفُولٌ təmin olunmuş, zəmanət verilmiş

I كُفْنٌ (i) كُفْنٌ kəfənə bürümək, kəfənlə örtülmək; II كُفْنٌ kəfənə bürümək; V تَكْفَنٌ kəfənə bürünmək

– كُفْنٌ şirin, duzlu olmayan

– أُنْجَرَ هَذَا فِي أَكْفَانِ الزَّمَنِ *c*. كُفْنٌ kəfən; *c*. أَكْفَانٌ kəfən; *c*. كُفْنٌ *məch.*, *obr.* bu, əfsanəyə döndü; *ما* *Ata. sözü* ölünü ancaq onun kəfəni ağlayar (*ölümündən sonra tez bir zamanda unudulan kəs haqqında deyilir*)

– كُفْنٌ kəfənə bürünmüş

1) tünd, tutqun olmaq; buludlarla örtülmək (*göy haqqında*); 2) qaşqabaqlı, qəmgin-qəmgin baxmaq

– اِكْفُهُرًا qaranlıq, zülmət

– مُكْفِهَرٌ tünd, tutqun, qaşqabaqlı

I كَفَايَةٌ (i) 1) kifayət etmək; bəs olmaq; لا (ما، لم) ... ~، بل...! bəsdir!; kifayətdir!; ...! nəinki..., hətta...!; كَفَايَةٌ يَكْفِي! bəsdir!; ...! demək kifayətdir ki, ...; بالتواضع رفعة ~ təvazökarlıq elə bir keyfiyyətdir ki, yüksəkliklərə qalxmaq üçün kifayət edər; 2) xilas etmək; كَفَانِي مَوْنَةَ الرَّدِّ o məni cavab verməkdən xilas etdi; كَفَاهُ كَمِيسَةً düşməndən qorumaq, müdafiə etmək; ~ الله 3) təmin etmək; razı salmaq; ~ نَفْسَهُ بِنَفْسِهِ öz-özünü təmin etmək; II كَفَى tamamilə təmin etmək, razı salmaq; III مُكَافَأَتَانِ mükafatlandırmaq, əvəzini vermək (*nə ilə* -); VIII اِكْتَفَى kifayətlənmək, razı olmaq (*nə ilə* -); X اِسْتَكْفَى kifayət hesab et-

mək; təmin olunmaq, razı salınmaq; 2) (*kimi isə*) vacib bir işi yerinə yetirməyi həvalə etmək; tamamilə (*kiməsə*) arxalanmaq, bel bağlamaq

– *iqtis. الـ الذاتي* razılıq, məmnunluq; *إقتفاء* – avtarkiya (*iqtisadi siyasət*); *عمد الى الـ الذاتي* öz gücünə, öz vəsaitinə arxalanmaq

– كافينا (*1 کافیة q. كاف*) kafi, lazımi qədər; *كافنا* ... bizə kifayətdir ki, ...; 2) *c. كفا* qadir, bacarıqlı

– *كفايات c. كفاية* 1) kafilik, kifayət etmə; lazımı qədər; *بالـ* kifayət dərəcədə; *بالـ* lazım olan qədərdə; *کیمی* isə təmin etmək, razı salmaq iqtidarında olmaq; 2) pay, miqdar, hissə; 3) bacarıq, istedad; *الـ ذات الـ الإنتاجية* ~ maşının gücü; *الكبرى* böyük istehsalat gücünə malik dəzgah; *عدم a*) qabiliyyətsizlik, bacarıqsızlıq; b) azlıq, kifayətsizlik, kifayət etməmə; *علمية* ~ elmi dərəcə, elmi ad

– *كافي 1* qadir, bacarıqlı; 2) kifayət, kafi – *مكافاة c. مكافاة* mükafat, bəxşis; kompensasiya

ككم tutuquşu

(*ککی*) III *qaqıldamaq (toyuq haqqında)*; *qağıldamaq (qarğalar haqqında)*; *qış-qırmaq (qağayı haqqında)*

کول = *کُل*

I *کُل (ə/i)* 1) yorulmaq, usanmaq; taqətdən düşmək, zəifləmək; *لا یکل* yorulmaq bilməyən, usanmaz; 2) kütləşmək (*ماس., qılinc haqqında*); II *کُل 1* tac qoymaq; nikahlamaq (*gəlini və bəyi*); 2) mükafatlandırmaq, təltif etmək (*بالغار* ~ dəfnə budağı ilə mükafatlandırma; *بالنجاح* ~ uğurla başa çatdırmaq; IV *کُل* yormaq; taqətdən

salmaq; V *کُل 1* nikahlanmaq; *عليها* ~ o onunla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكلیل c. إكليل* 1) əklil, çələng, tac; *من* ~ onunla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكلیل c. إكليل* 1) əklil, çələng, tac; *من* ~ onunla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكلیل c. إكليل* 1) əklil, çələng, tac; *من* ~ onunla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكلیل c. إكليل* 1) əklil, çələng, tac; *من* ~ onunla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكلیل c. إكليل* 1) əklil, çələng, tac; *من* ~ onunla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكلیل c. إكليل* 1) əklil, çələng, tac; *من* ~ onunla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكلیل c. إكليل* 1) əklil, çələng, tac; *من* ~ onunla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكلیل c. إكليل* 1) əklil, çələng, tac; *من* ~ onunla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– *أكلیل c. إكليل* 1) əklil, çələng, tac; *من* ~ onunla nikahlandı; 2) mükafatlanmaq; təltif olunmaq (*بالنجاح* ~ uğurla başa çatmaq

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-duzlaşma; tamahkarlıq, acgözlük

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

bətin; qısqac

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

axtarışçı it; layka (it

cinsi); gözətçi iti; tazı;

sahibsiz itlər; ağac, şal-

ban parçası (şiqa oyununda); şahm., dan. pi-

yada; astr. Böyük İt bürcü;

astr. Kiçik İt bürcü; akula,

köpək balığı; a) qunduz; b) susamuru

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

qu-duzluq; 2) güclü susuzluq;

güclü şövq, istək

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

quduz, qudurğan; 2) xəsis,

tamahkar

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

bətin

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

1. it -i (-i); 2. fəls. kinik, arsız, ədəb-

siz (adam)

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

qaz lampası

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

klub

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

– 1) تْکَالِبْ şiddətli, dəlicəsinə qovma; 2) qu-

کلسیوم *kim*. kalsium; السید söndürülməmiş əhəng (*kirəc*)

I کلف (ə) کلف yem vermək (*mal-qaraya*); baxmaq (*mal-qaraya*); کلف (ə) کلف 1) çil-çil olmaq (*üz haqqında*); 2) sevmək (*kimi isə*), bağlanmaq (*kimə isə → və ya təs. h.*); aludə olmaq (*nə ilə – kim ilə →*); II کلف 1) vəzifə hesab etmək, vəzifə olaraq tapşırmaq, öhdəsinə qoymaq, tapşırmaq, həvalə etmək (*nəyi →*); a) kimə isə zəhmət vermək; b) özünə zəhmət vermək, özünü yormaq; ... نفسه العناء (المؤنة) في... öz üzərinə nəyin isə yükünü götürmək; 2) vergi qoymaq; 3) bəzəmək (*paltarı nə ilə →*); 4) başa gəlmək, oturmaq; *həq., məcaz.* bu ona baha başa gəldi!; a) neçəyə olursa olsun; b) nəyin bahasına olursa olsun; zəhmət vermək, çətinə salmaq; xəzinəni ağırlaşdırmaq; (*ملکا*) ~ علی اسمه أرضاً kiminsə adına yazmaq; V کلف (*nəyi isə etmək*) zəhmətini öz üzərinə götürmək; özünə yük etmək (*nəyi →*); 2) çətinlik çəkmək; çətinliyə düşmək; لم يـ o heç bir çətinlik çəkmədi; 4) ... göstərmək, yalandan göstərmək, qeyri-təbii olmaq (*nədə*), ~ الابتسامة yalandan gülümsəmək; 5) təşrifat göstərmək; utanmaq, sıxılmaq; VI کلف birgə səy göstərmək, birləşmək (*nədən ötrü*); X کلف çətinlik hesab etmək

– کلف çil-çil; çopur *q. کلف c.*
– کلف 1) dəyər; 2) xərc, məsarif; *c. ث* istehsal xərcləri; məişət, *c. ث* yaşayış xərcləri; 3) vergilər

– کلف 1) sünilik, saxtılıq, qeyri-təbiilik; qəlizlik, gərginlik; رиторیک کلفات بدیعیة qeyri-təbiiliklər; 2) utanma, sıxılma, təşri-

fatçılıq; ~ بدن utanıb çəkinmədən; təşrifat olmadan

– کلف 1) səy göstərmək; 2) dəyər; (ثمن) سعر maya (ثمن) ~ الـ الاساسي (الاولي) dəyəri; ~ الإنتاج istehsal xərcləri

– کلف 1) tapşırıq, həvalə; 2) vergi qoyma; 3) vəzifə; mükəlləfiyyət; سن الـ həddi-bülüğ yaşı (*bəzi dini xarakterli mükəlləfiyyətləri yerinə yetirmək üçün*), 4) zəhmət, əmək; təşrifat, utanma, sıxılma; ~ بلا heç bir zəhmət olmadan; utanmadan, sıxılmadan; ~ لا بين الاصقفاء! dostlar arasında təşrifat (*zahiri ədəb*) olmaz!

– کلف mal-qaraya baxan; çoban
– کلف dəyər, qiymət; المعيشة həyatın dəyəri (*qiyməti*)

– کلف çillər; ləkələr; ~ على وجه الشمس günəşin üzərindəki ləkə

– کلف güclü məhəbbət, ehtiras

– کلف (*kimi isə*) sevən, aşiq (*kimə isə →*); aludə olmuş (*nə ilə – kim ilə →*)

– کلف çil; ləkə

– کلف 1) əmək, zəhmət; 2) gərginlik; sünilik, saxtılıq; təşrifatçılıq, rəsmiyyətçilik; ~ بلا məcburi olmadan; 3) qiymət, dəyər; ~ maya dəyəri; ~ الإنتاج المقارنة istehsalın müqayisəli dəyəri; ~ الحياة həyatın qiyməti, dəyəri; 4) işləmə, bəzək (*paltarın*); 5) qarabuğdayı rəng, qarabuğdayılıq

– کلف sünilik, saxta, yalançı; ~ جـ sünilik, saxta ciddilik

– کلف 1) vergi qoyulmuş; 2) böyük, həddi-bülüğə çatmış; tamhüquqlu; məsul; hərbi mükəlləfiyyətli, çağırışçı; ~ غير hərbi mükəlləfiyyəti olmayan; 3) baha, qiymətli; 2. ödəyən (*vergi*); ~ على اسمه (باسمه) kimin

isə adına yazılmış, qeyd olunmuş (*mülkiyyət haqqında*)

– مَكْلَفَةٌ c. ات – torpaq dəftəri (*kitabı*)

كَلْفَنَ qalvanizasiya etmək

– كَلْفَانِي¹ qalvanik; بطاريّة قلمة qalvanik ba-tareya

– كَلْفَانِي² *tar.* 1. kalvinist -i (-ı); 2. kalvinist (*isim*)

— كَلْفَانِيَّةٌ kalvinizm

1) gizlətmək, ört-basdır etmək; 2) nəyi
isə başdansıvma eləmək

– كَفَّلَ 1) gözlətmə; 2) başdansıvma iş

كَلَاكُ c. أَكْلَاكُ, كَلَاكَاتُ barka; sal, bərə (*İraqda*)

كَلْكَل qabarlı olmaq, döyənəkli olmaq (*əl haqqında*)

نزل: düşün yuxarı hissəsi; c. کلکل –
 ...بسه علی (اناخ) bütün ağırlığı ilə kimin isə
 üstünə yığılmaq; سق بسه öz ağırlığı ilə
 basıb öldürmək

— مَكْلَكٌ döyənəkli, qabarlı

qısal. söz. كيلومتر – كلم

I کَلَمَ (i) کَلَمَ 1) yaralamaq; 2) kədərlandırmaq; II کَلِمَ (*kiminləsə*) danışmaq; سَمِعْتُ بِالتَّلْفُونِ *kiminləsə* telefonla danışmaq; 2) çox yerdən yaralamaq; III کَلِمَ danışmaq, söhbət etmək; V تَكَلَّمَ danışmaq (*hansısa dildə – təs.h. və ya →*); söhbət etmək, danışmaq (*kiminləsə* مع *nə haqqında* عن , في , بالعِغَة العَرَبِيَّة (في); ~ ərəb dilində danışmaq

– تَكْلَامٌ, تَكْلَامَةٌ 1. 1) fəşahətli; 2) söhbətçil, danışan; 2. natiq; boşboğaz, naqqal

— تَكَلَّمَ danışma; danışmaq, nitq

– *كلام* sözlər; cümlələr, fraza, ifadə; nitq, danışq, dil; جميل ~ gözəl sözlər (*nə haqqında* عن فارغ); كثير ~ cəfəngiyat, boş sözlər; اال çoxdanışan, çənəbaz; اال a) dilcavabı,

şifahi; b) sözdə (*işdə yox*); آخر بـ başqa sözlərlə desək; ... وبـ اوضح... daha aydın demə (*desək*); ليس بينه الـ öz aramızda; او سلام onunla mənim aramda ortaq heç nə yoxdur; علم الـ doqmatik ilahiyyat, kəlam elmi; اهل الـ filosof-doqmatiklər

söz davası; söz حرب سة (-u) -ü söz (1) کلامی -
danışiq qabiliyyəti (*sənəti*); 2) doq-
matik ilahiyyat, kəlam -i (-i); المسائل السة
doqmatik ilahiyyatın problemləri, kəlam
elmi məsələləri

– yaralama, yara **كَلَمَ** c. **كَلَمَ**

تَكْلَامٌ = كِلْمَانِيٌّ -

~ السرّ söz; (1) كَلِمَ *topl.* كَلِمَاتٌ *c.* كَلِمَةً , كَلِمَةً –
 ~ həlledici, son həlledici, son fəvələ; سِرٌّ *bax:* (merən)
 sözü o deyəcək; sözbəsöz; 2) kəlam, həkimanə söz; بـ أخرى başqa sözlərlə de-
 sək; 3) qısa nitq; ~ القى qısa nitq söyləmək;
 fikir təqsim ~ تقسيم həmrəylik, yekdillik; اتحاد ~
 ayrılıq, ixtilaf; الكلمات المتقاطعة krossvord;
 لم يعرف العلم ~ elmin son sözü; العلم الحاسمة
 ذو ~ elm hələ son sözünü deməyib; الاخيرة
 الكلمات العشر ~ avtoritet; مسموعة ~ nüfuzlu insan;
 ~ الله Allah kəlamı, müqəddəs yazı

1. (kimin iləsə) danışan; 2. həmsöhbət; məcaz. carçı, intişarçı; الله ~ Bibl. Musa (ə. s.)

— xalça أَكْلَمَة c. كَلِيمٌ —

– 1. danışan, söhbət edən; 2. 1) *qram*. I şəxs; 2) ilahiyyat elmi alimi, mütəxəssis; ilahiyyatçı; 3) nümayəndə (*kimin isə adından danışan və ya bəyanat verən*); *məcaz*. carçı, intişarçı

– مُكَاَلَمَةٌ söhbət, danışiq; تَلِفُونِيَّةٌ ~ telefon danışığı

کَمْ *təsn.* کَمَا *q.* *bitişən əvəzlik* 1) sizin; *کَمْ* sizin kitabınız; 2) sizi; *وَأَمْ* o sizi gördü
 کَمَا *necə bir...*; *eləcə də, həmçinin*
də; ذَكَرَ ~ yuxarıda qeyd edildiyi kimi; *مَرَّ ~*
 yuxarıda deyildiyi kimi; *هَـوَ* *~* *elə*
bil ki, o, iştirak etsəydi; هُوَ ~ *belədir ki var;*
هِيَ *~* *onun vəziyyəti olduğu kimidir,*
onun vəziyyəti heç dəyişməyib; هِيَ *~*
işlər getdiyi kimi; تَشَاءُ ~ *necə ki istəyir-*
sən...; يَبْدُو ~ *göründüyü kimi; يَنْبَغِي ~*
necə (ki) lazımdır, necə gərəkdir; ... قَالَ
ya da ki, o elə bir şey dedi ki, ...

کَمْ *topl.* *أَكْمُوْ*, *گöbələk, yerdombalanı*
 – *گöbələk yerdombalanı (göbələk)*

کَمْبَرِيْت batist

کَمْبُوْشَة ~ *suflyor budkası*

کَمْبِيَالَة *c.* *ات.* – *veksel, barat vekseli; borc*
qəbz; طَوِيلَة *الاجل ~* *ticarət vekseli; طَوِيلَة*
الاجل ~ *qısa-müddətli veksel; قَصِيْرَة*
الاجل ~ *qısa-müddətli veksel*

کَمْبِيْنَة kombinat

کَامْبِيُو = *کامپیو*

کَمْبِيُوْتَر kompüter

I *کَمْت (u)* *yatırtmaq, boğmaq (hirs, qəzəbi)*

– *کَمْهَر (at haqqında)*

کَمْرَى topl. *armud(lar)*

– *کَمْرَاَة c.* *کَمْرَاَة armud*

– *کَمْرَاَة = کَمْرَاَة c.* *کَمْرَاَة*

I *کَمْخ (ə)* *cilovlamaq, yedəkləmək (at);*
IV *کَمْخ = I*

– *کَمْحَة əyləc*

I *کَمْخ (ə)* *məğrur olmaq; بِأَنْفِهِ ~* *burnu-*
nu yuxarı tutmaq; IV *کَمْخ = I*

– *کَمْخ کَوَامْخ c.* *کَامْخ, گامخ*

– *کَامْخ² təkəbbürlü, heç kəsi bəyənəməyən*
 – *کَامْخ təkəbbür, təşəxxüs, özündənrazılıq*
 – *کَمْخَا, کَمْخَا kəmxa (nazik ipək parça növü)*

I *کَمْد (ə)* *کَمْد (ə)* *qəmlənmək, kədər-*
lənənmək, dərd çəkmək; ürəyi ağrımaq; 2) sol-
maq, sarılmaq (rəng haqqında); II *کَمْد kom-*
preslə qızdırmaq, kompres qoymaq; IV *کَمْد*
1) kədərləndirmək, qəmləndirmək; 2) kom-
pres qoymaq, təpətmə qoymaq; VII *کَمْد kə-*
dərlənmək, qüssələnmək; IX *کَمْد solmaq,*
bozarmaq, ağarmaq (rəng haqqında)

– *کَمْد rəngi solmuş, ağarmış; tutqun*

– *کَمْد təpətmə, kompres qoyma*

– *کَامْد 1) qəmgin, qüssəli, hüznli; 2) tut-*
qun, tünd rəngli

– *کَامْد, کَامْد təpətmə; kompres*

– *کَمْد kədər, hüzn, qüssə; əzab-əziyyət*

– *کَامْد 1) kədərli, hüznli, qüssəli; 2) sol-*
muş, bozarmış, tutqun

– *کَامْد 1) rəngi solma, bozarma; 2) qara-*
buğdayılıq

– *کَامْد kədərli, dərd çəkən, qüssəli*

– *کَامْد, کَامْد c.* *کَامْد kompres, təpətmə*

– *کَامْد c.* *کَامْر, کَامْر qurşaq*

– *کَامْر c.* *ات.* *çatı, çatma, balka, tir, bütöv;*

حَدِيْد ~ *dəmir balka*

– *کَامْر² fotokamera*

– *کَامْرَات c.* *... saxlanılan yer, anbar*

– *کَامْرَات c.* *کَامْرَات gömrük (bax: کَامْرَات)*

– *کَامْرَات c.* *کَامْرَات gömrük işçisi*

– *کَامْرَات gömrük –i (-i)*

– *کَامْرَات c.* *کَامْرَات 1) konduktor; kuryer, poçt*
daşıyan

I *کَمْش (u)* *کَمْش tutmaq; sıxmaq, qıs-*
maq; əzmək, əzib-büzüsdürmək; bürmə-
ləmək; 1) کَمْش (ə) *qırımaq; qısalmaq;*

yığılmaq, gödəlmək (*parça haqqında*); 2) imtina etmək (*öz sözlərindən və s.*); II كَمَشَ qatlamaq (*yubkanı*); yığmaq (*ətəyi*); V تَكَمَشَ qırışmaq; büzüşmək; VII اِنْتَكَمَشَ yığılmaq, ixtisara düşmək, في جلده ~ özünə qapılmaq

– اِنْتَكَمَشَ sızılma, ixtisara düşmə, yığılma; maliy. deflyasiya; السوق ~ ticarət bazarının daralması; في جلده ~ qaradınməzlik, qapalıq

– اَتَ c. كَمَاشَةٌ – maşa; kəlbətin; qısqac

– كَمَشَةُ ovuc, əl içi

– الازار ~ كَمِشْ zirək, çevik, diribaş; obr. çalışqan, səyli, qeyrətli, işə can yandıran

I كَمَعَ (a) kəsmək, ayırmaq; III كَامَعَ 1) yanında uzanmaq, birlikdə yatmaq; 2) qucaqlamaq

I كَمَلْ (u) tam, bitmiş, dolğun, tamamlanmış olmaq; II كَمَلْ 1) doldurmaq, tamamlamaq; 2) bitirmək, sona yetirmək; 3) təkmilləşdirmək; 4) işini bitirmək (*kimin işə*); IV أَكَمَلَ 1) əlavə etmək, tamamlamaq; 2) bitirmək, sona yetirmək; 3) təkmilləşdirmək; V تَكَمَلَ kamil, mükəmməl olmaq; büsbütün olmaq; VI تَكَمَّلَ 1) tədricən kamilliyə, mükəmməliyə çatmaq; 2) tam şəkildə toplanmaq; وإذا لم يتكامل العدد القانوني يكون الاجتماع yetərsay olmasa da belə, toplantı baş tutacaq; VIII اِكْتَمَلَ 1) tam, bitmiş olmaq; 2) başa çatmaq; kamilliyə çatmaq; həddi-buluğa çatmaq; təkmilləşmək, mükəmməlləşmək; X اِسْتَكَمَلَ 1) əlavə etmək, doldurmaq, tamladırmaq; 2) yerinə yetirmək; sona yetirmək, başa çatdırmaq; 3) tamamilə razı salmaq və ya uyğun, münasib olmaq (*məs., tələb olunan şəraitə*); tam şəkildə malik olmaq (*nəyə*); تستكمل

الراحة otaqda bütün rahatlıqlar vardır

– اِسْتَكَمَلَ 1) tamlıq, bütövlük; 2) tamamlanma, sona yetmə, başa çatdırma; لـ... nəyi isə başa çatdırmaq; nəyə isə əlavə olmaq; 3) tam uyğun, müvafiq olmaq, cavab vermə (*nəyə*), tam razı salma, tam təmin etmə (*nəyi*)

– اِكْتَمَلَ 1) tamlıq, bitkinlik, bütövlük; mükəmməllik; جسماني ~ fiziki mükəmməllik; 2) yetkinlik, yetişkənlik, kamillik

– اِكَمَلَ başa çatdırılma; təkmilləşdirmə; اِكْمَالًا daha çox mənfəət (*xeyir*) üçün

– أَكَمَلَ daha mükəmməl; daha bütöv, tam; və على ~ وجه və ya في ~ صورة bütövlüklə; daha mükəmməl (ən) على الوجه الـ daha (ən) mükəmməl şəkildə

– اِتْكَمَلَ 1) kamillik, tamlıq, bütövlük; ~ العدد ~ kvorum, yetərsay; ~ القانوني ~ kvorumun, yetərsayın olması; 2) integrasiya, bir tam şəkildə birləşmə; ~ الاقتصادي ~ iqtisadi integrasiya; ~ الرياض. integral hesabla

– اِتْكَمَلْتُ bütövü tamamlayan; integral -i (-i)

– اِتْكَمَلْتُ doldurma, tamamlama; təkmilləşdirmə

– اِتْكَمِلْتُ doldurma, tamamlama; sona çatdırma

– اِتْكَمِلْتُ 1) əlavə, tamamlayıcı; 2) qismən, natamam, cüzi

– اِتْكَمِلْتُ 1. 1) tam, bütöv; بالـ tamamilə; ~ bütünlüklə, büsbütün; ~ لـ üzlü süd; اجتماع ~ tam şəkildə, tam heyətdə; ~ العدد geniş iclas, plenum iclası; 2) mükəmməl; təməyəyərli; tam yetişmiş; başa çatdırılmış, tamamlanmış; 2. 1) ədəb. kamil (*əruz*)

vəzninin bəhrlərindən biri); 2) c. کَمْلَة kamil insan

– کَمْل tamlıq, bütövlük, bitkinlik, mükəmməllik

– کَمَالَة 1) tamamlama; 2) əlavə; həmç. وزن ~ pərsəng; 3) artıq, qalıq (pulun)

– سَلْع c. cah-cəlal, dəbdəbə predmeti; دَبْدَبَة ~ نصف ~ az qiymətli mallar

– کَمَالِيَات c. cah-cəlal, dəbdəbə predmetləri

– مَكْمَل tamamlanmış; əlavə edilmiş, doldurulmuş

– مَكْمِل tamamlayan; əlavə; əlavə edilən; قَرَام. cümlənin II dərəcəli üzvləri

I کَمْن (u) 1) gizli olmaq; gizlənmək; ماذا يمكن وراءه? bunun arxasında nə gizləni?; 2) pusquda oturmaq, güdmək, pusmaq (kimi -ل); گَمْن (ə) 3) gizli olmaq, potensial olmaq; IV اَكْمَن gizlətmək, sirr saxlamaq; گَمِنَا ~ pusqu qurmaq; V تَكْمَن pusquda oturmaq; güdmək, pusmaq (kimi -ب); VIII اِكْتَمَن gizlətmək, gizlində saxlamaq; X اِسْتَكْمَن gizlənmək; özünü xəlvətə vermək

– کَان 1) pusquda oturan; gizlənen; كان ... gizlənmək; ... xəlvətə çəkilmək;

2) gizli, potensial; طَاقَة ~ 3) fəls. immanent

– اَلْاَوَسَط kaman; 2) skripka; اَلْاَوَسَط viola; اَلْاَجْهَر violonçel; اَلْاَجْهَر kontra-bas

– دَان. həmçinin; daha

– سَكْرِپْكَا skripkaçı

– کَمَنْجَا 1) kamança; 2) skripka; يَاقُوس ~ yay, kaman yayı

– گَمْنَة görmə qabiliyyətinin zəif olması; qara su (göz xəstəliyi)

– 1) گُمُون pusquda oturma; 2) gizli şəkildə qalma

– بَوْت. zirə; اَبْيَض ~ yunan zirəsi, اَسْوَد ~ və ya كِرْمَانِي ~ qara çörəkotu; حَبْشِي ~ hind zirəsi; بَرِّي ~ qara çörəkotu; حَلَو ~ cərə

– 1) گُمُونِي zirə rəngli; 2) zirə -i (-1); zirə vurumuş

– زِيرَلِي ~ اَللَحْم : گُمُونِيَّة

– 1. c. گَمْنَاء gizli, pusquda oturan;

2. c. گَمَان pusqu, gizli yer; نَصَب pusqu qurmaq (kimə qarşı -ل); اِقَام كَمَان pusqu qurmaq (kimə qarşı ضَد)

– 1) pusqu; sığınacaq; 2) gizli yer; مَكَامِن الغَاز yerin dərinliklərindəki qaz ehtiyatları; مَكَامِن فَلَزْ نَحَاس miss-filiz mədənləri; مَكَامِن النَفْط (البترول) neft yataqları; مَكَامِن الْاَوْرَانِيَوْم uran yataqları, mədənləri

I کِمَة (ə) kor olmaq, görməmək

– کَرْم c. گَمْنَاء q. اَكْمُهُ

– کَرْم korluq

– پَهْلَوَان, قَهْرَمَان, دَوْيُشْچُ c. کِمِي

– يُولُك ماشını – اَت. c. گَمِيُون

– کَم bax: کُن

I 1) گَمُون, گَم (ə/u) üzə verməmək (qə-zəbi, nifrəti), bəsləmək (kimə isə hiss -ل və ya اِزَاء); مَشَاعِر الصَّدَاقَة اِزَاء ~ kimə isə dostluq hissləri bəsləmək; 2) yatmaq, sakitləşmək (külək haqqında); رَجْل ~ bardaş qurmaq; II 1) gizlətmək; 2) yatırtmaq, sakitləşdirmək; IV بُوْرُزَة verməmək, bəsləmək (hiss); حَبَا (کَرَاهِيَة) ~ məhəbbət (nifrət) hissi bəsləmək (kimə -ل); VIII اِكْتَمَن gizlənmək, xəlvətə çəkilmək; X اِسْتَكْمَن 1) gizlənmək; gizlində qalmaq; 2) yuva salmaq; sıxılmaq, qısılmaq; 3) sakitləşmək

I 1) گئس (u) گئس (کنس) təmizləmək, süpürüb təmizləmək; 2) tral ilə sualtı minaları tutmaq və ya zərərsizləşdirmək; گئس (i) گئس öz yuvasında gizlənmək (*ceyran haqqında*); II 1) گئس 1) süpürməyə məcbur etmək; 2) ciddi-cəhdlə süpürmək; VII 1) گئس süpürülmək

– گئس öz yuvasında, öz sığınacağında gizlənmək; الجوّاري الكئس planetlər; المريخ, زحل عطارد, الزهرة والمشتري

– گئس 1. süpürüb təmizləyən; 2. həmç. ~ minatutan gəmi, tral gəmi

– گئس c. گئس sığınacaq (*ceyranın, xallı maralın*)

– گئس süpürgəci, zibilyığan; ~ الطرق küçə süpürgəçisi

– گئس c. گئس ~ süpürgəci (*qadın*); ~ كهربائية tozsozan

– گئس c. گئس ~ zibil, zir-zibil

– گئس c. گئس ~ kilsə -i (-1)

– گئس 1) süpürüb təmizləmə; 2) tral ilə sualtı minaları tutma; 3) *radio*. burub açma

– گئس¹ torba, kisə

– گئس² sinaqoq

– گئس kneset (*İsraildə parlament*); ~ الاسرائيلية İsrail kneseti

– القديس ~ گئس c. گئس kilsə, məbəəd; Müqəddəs Vasili məbədi (*kilsəsi*)

– گئس c. گئس ~ süpürgə; ~ آلية və ya كهربائية tozsozan

– گئس süpürülmüş, süpürülüb təmizlənmiş

– گئس c. گئس 1) kötü; gövdə; 2) yazı kitabçası; 3) məcmuə

– گئس c. گئس ~ memar. konsol, kronşteyn, dirsək

1. kənani; السنة kənani dili; 2. kənani (*isim*)

I 1) گئف (u) گئف əhatə etmək; 2) qovmaq, müdafiə etmək; qayğısına qalmaq; III گئف kömək etmək; IV گئف = II; VIII إكتفف əhatə etmək

– گئف kunafə (*badam və fındıqdan hazırlanan vermişil şəkilli şirniyyat*)

– گئف c. گئف 1) qanad (*quşun*); 2) yan, tərəf, səmt; ölkə; اكناف الارض dünya ölkələri; ضرب في اكناف الارض dünyanı dolaşmaq, səyahət etmək; 3) sinə; 4) kölgə; müdafiə; himayə, qayğı; ~ ابيه o, atasının himayəsindədir, onu atası saxlayır; عاش في kimin isə himayəsi altında yaşamaq, kimin isə tərəfindən saxlanılmaq

– گئف c. گئف 1) hasar, çəpər;

2) ayaqyolu, tualet

– گئف kömək, yardım

1) گئف xanənişin olmaq, evdə oturmağı sevmək; 2) yuva salmaq, rahat şəkildə qaydaya düşmək

– گئف c. گئف ~ القهوة (həmç. kofə dəmlənən qəhvədan

VIII إكتنه üstünü açmaq, aşkara çıxarmaq; məğzini bilmək; təsdiq etmək; (nəyin isə) dərininədək getmək; X استكتنه dərinədən öyrənmək; tədqiq etmək

– گئف mahiyyət, məğz; əhəmiyyət, dərinlik; ~ لا يدرك məch. dərkəilməz, aqlasıqmaz

– گئف bulud topası, sıx toplanmış buludlar

I 1) گئف (i) گئف ayamalamaq, ləqəb vermək; 2) işarətlə başa salmaq; işarə etmək, kinayə etmək, söz atmaq; II گئف ayamalamaq, ləqəb vermək (*nə ilə -*); V گئف aya-

malanmaq, ləqəb almaq, hansısa ləqəb ilə (–) tanınmaq; VIII اِكْتَنَى ayamalanmaq, lə-qəb almaq

هو ~ (1) işarət, eyham, kinayə, him; كناية عن o, ... ifadə edər, təmsil edir; (nəyi isə) nəzərdə tutmaq; elə bil ki, əvə-zinə; 2) ədəb. metonimiya (bir məfhumun adı əvəzində ona yaxın və əlaqədar olan başqa adını vermə)

ابو، ام، (ləqəb, ayama, künyə c. كُنْيَة – أبو الحسن, sözləri ilə: məs., بنت)

– ayamalanmış, ləqəb verilmiş
– ayamalanmış, adlandırılmış; عنه ~ eyhamla işarə edilmiş

الياقوت الـ tünd-boz; c. كُهْبُ q. كُهَبْ min. giasint

1) elektrizasiya etmək, elektriklə dol-durmaq; 2) elektricləşdirmək; 1) elek-trizasiya olunmaq, elektriklə doldurulmaq; 2) elektricləşdirilmək

– elektrik hissəciyi; elekt-ron; متعادل ~ neytron

1) elektrik; بالـ metal طیلى مقياس الـ qatını qalvanik yolla yaymaq; مهندس الـ elektrik cərəyanı; ~ mühəndis-elektrik; العلاج بالـ elektro-terapiya; 2) kəhrəba

– kəhrəba

1. elektrik نور ~ (–1) –i elektrik işığı; الطاقة الـ elektroenerji; آلات الـ ~ hidroelektrik alətləri; مائي ~ hidroelektrik; 2. elektrik, elektrotexnik; المصاعد الـ elektrotexnik, lift mütəxəssisi

– elektrik; الديناميكية الـ dinamik elektrik; الساكنة الـ statik (sabit) elektrik; مكتشاف الـ elektroskop

1) elektriclənmə; 2) elektricləşdirmə

– elektrik التحليل الـ (-1) –i elektrik; التيار الـ elektrik cərəyanı; السعة الـ elektrik tutumu; الشحنة الـ elektrik yükü; العازل الـ dielektrik; القاطرة الـ elektrovoz; المثقب الـ elektrokimya; المجمع الـ (elektriklə işləyən burğu); el. akkumulyator; المحرك الـ elektromühərrik; المصباح الـ elektrik ventilyatoru; الـ elektrik lampası; الـ elektrik stu-lunda edam olunma

– elektrik; الموجبة الـ müsbət elektrik (yükü); السالبة الـ mənfi elektrik (yükü)

– كُهَبْ bax – ات. c. كُهَبْرَبْ

– elektriclə yükləndirilmiş, elekt-rikləndirilmiş; الحالة الـ məcaz. gərgin atmosferdə

– elektrotermik; محطة الـ istilik elektrik stansiyası

– elektroatom (-1) –i atom elektrik stansiyası

– elektromaqnit كُهَبْرَطِيسْ

– (-1) –i elektromaqnit الامواج

– elektromaqnit dalğaları

– elektromaqnetizm كُهَبْرَطِيسِيَّة

– hidroelektrik; محطة الـ hidroelek-trik stansiyası

– kəhrəba; الاسود الـ qaqaq; qara kəh-rəba كُهَبْرَمَانْ

– (-1) –i elektromaqnit كُهَبْرَمَنْطِيسِي

– mağara, zağa, kaha; çala, çu-xur, batıq; رثوي ~ tib. kaverna (xəstəlik pro-sesi nəticəsində bədən üzvü toxumalarının dağılması nəticəsində onda əmələ gələn boş-luq); Quran əsha-bul-kəhv

I کھل (u) böyümək; yaşa dolmaq, VIII کھل həddi-bülüğa çatmaq, yetkinləşmək

– کھل تکل سہ بالمسائل kimi isə problemlərlə yormaq, kimə isə problemlərlə narahatçılıq vermək; القى (نفض) عن öz üzərindən buxovları atmaq

– کھل c. کھل yetkinləşmiş, həddibuluğa çatmış; orta yaşlı (30-50 yaş arasında)

کھام 1) yorğun; 2) zəif, taqətdən düşmüş; 3) zavallı; 4) küt (məs., qılinc haqqında)

– کھام 1) zəiflik, yorğunluq; 2) kütlük

I کھن (ə) qabaqcadan söyləmək, qabaqcadan xəbər vermək; کھن (u) نكهن kahin olmaq, din xadimi olmaq; V کهن kahinə, din xadiminə çevrilmək; 2) qabaqcadan söyləmək, qabaqcadan bilmək (nəvi →)

– کھن c. کهن kahin, din xadimi, ruhani; المقدم في Bibl. baş kahin; رئيس الكهنة protopresviter (baş keşiş); 2) peyğəmbər, gələcəkdən xəbər verən

– کھن qabaqcadan xəbər vermə, gələcəkdən xəbər vermə

– کهن kahinlik, dinə sitayiş etmə

– کهن c. کهن cındırıyğan, əskiçi

– کهن 1. köhnəlmiş, dağılmış, yırtılmış;

2. köhnə pal-paltar, cındır

– کهن رجال ruhaniyyət, ruhanilər

– کهن kahin -i (-1); dini, ruhani

– کهن hiyləgər

کهن qadın bərbəri

کوب stəkan; kubok, cam; کوب حامل stəkanaltı

– کوب 1) stəkan; 2) dəstə (həvəngdə); 3) şahmat; 4) kart. qırmızıtoxmaq

کوبت = کوبالت

کوبرت = کوبرت

کوبري = کوبري

کوبس elekt. əriyən elektrik qoruyucuları, tıxac

کوبت kim. kobalt

کوبون c. کوبون kupon; الاقمشة ~ bir paltarlıq parça

کوبيا kopiya, surət, üz; کوبيا kopiya mü-rəkkəbi

کوبت sahilyanı qəsəbə

کوبت oyun kartları

کوبتي 1. Küveyt -i (-1); اللهجة السنية Küveyt dialekti; الدينار Küveyt dinarı; 2. Küveyt sakini

کوبت 1. bol, çox; Quran. əl-Kövsər (cənnət çayının adı); 2. bolluq, çoxluq; لم يرو ظمأه من ~ الحنان o, ana nəvazişi görməmişdir

کوبت gəminin dal tərəfi

کوبت 1) məhsul; 2) bolluq, çoxluq

کوب c. کوب koma, daxma

I کوب (ə) گاد yaxın olmaq, nəyin isə ərəfəsində olmaq; (az qaldı ki, ... mənə nasını ifadə edir); يموت ~ az qaldı ki, ölsün; o onu ... çıxarar-çıxarmaz ...; كما ذاع او ~ demək olar ki, hər yerdə yayılmışdır; II کوب üst-üstə yığmaq, toplamaq

– کوب demək olar ki, ...

– کوب yığın, topa, qalaq

کوب 1) yumrulamaq, yumru, kü-rəyəbənzər forma vermək; 2) bürmələmək, bükmək; العمامة ~ çalmanı dolamaq;

V تگور 1) yumru, kürəyəbənzər forma almaq; yumrulanmaq; 2) bürmələnmək, bükülmək; تكورت العاصفة فوق رأسه obr. onun başı üzərində buludlar toplaşdı

– bağlama, bağlı boğça; bağ, bənd

– كوارات c. کوار, arı təknəsi, arı pə-təyi

– کوران 1) dənizçi körüyü;

2) dəvə yəhəri

– کور 1) rayon, dairə, vilayət; 2) şar, kürə

– مكاوير c. مكاوير dəyənək, kötək (İraq)

– مكايرة sarıq, çalma, əmmamə

گورال xor, xoral

گورجə və ya گورجə بالـ: bütünlüklə, bütövlükdə

گورنون 1) tesma, səríd, lent; 2) kordon (sərhəd mühafizə dəstəsi); صحى ~ sanitar kordonu

گورس xor

گورسيهات c. گورسيهات korset

گورتيهات c. گورتيهات karantin

گورنو mus. nəfəs aləti (zurna)

گورنيش 1) karniz, pərvaz; 2) sahilyanı

گوريرة xalq.dil. vəba

گوريك bel, kürək

گور 1) kəzən, səhəng, dəsti, kuzə, bar-daq; الكوزة ~ qarğıdalı qıçası; الكونبر ~ küknar qozası

– گور uzunsov; uzun

گور 1) təbil; 2) texn. günyə (düz-bucaqlı və ya şaquli xətlər çəkmək üçün üşbucaq formalı xətkəş), xarrat günyəsi

گورسə hamç. گورسə, گورسə topl., bot.

balqabaq; yunan qabağı

– گورسə balqabaq; yunan qabağı

گورسə qılınçbalıq

گورسوبوليتي 1. kosmopolitik; 2. kosmopolit

– گورسوبوليتي ~ kosmopolitizm

گورسə 1) taxt; 2) yeni evlənənlər

üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

– گورسə 2) taxt; 2) yeni evlənənlər üçün taxt

كول yaxa, yaxalıq; قلابه ~ qatlama yaxa, yaxalıq

كولان bot. 1) papirus; 2) qamış, qarğı

كولخوز c. ات - kolxoz

كولخوزي 1. kolxoz -i (-i); 2. kolxozçu

كولسترين xolesterin

كولون = كولون

كولونيا hamç. ~ ماء odekolon

الم الجديدة ~ müstəmləkəçilik; كولونيالية

yeni müstəmləkəçilik

كولونيل c. ات - polkovnik

كوليرا vəba

كوليس c. كوليس səhnə خلف (وراء) الـ kulisa; səhnə dalına; səhnə arxasına; gizli, məxfi, xəlvəti

كولم II (كوم) dırmaqlayıb yığmaq, kürüyüb

yığmaq; qalaqlamaq; üst-üstə yığmaq;

كولم V 1) qalaqlanmaq, üst-üstə yığılmaq;

2) yumurlanmaq, topalanmaq

كولم c. كولم topa, yığın; باع بالـ topa, topa satmaq

كولم c. كولم, كولم topa, yığın, qalaq; bir dəri, bir sümük ~ من جلد وعظم

كولم topacıq, qalaqcıq

كولم c. كولم ~ metallur-giya kombinatı

كولم konduktor c. كولم

كولم komsomol الـ : كولم

كولم 1. komsomol -i (-i); 2. komsomol (isim)

كولم c. كولم (قومسئون) komissiya

كولم c. كولم komendant; komandanlıq edən, komandan

كولم Britaniya birliyi الـ : كولم

كولم komod

كولم küçük komod, tumba, dolabça

كومونا c. ات - kommuna; tar. Paris ~ باريس kommunası

كوميدي komediya -i (-i)

كوميديا komediya

كومينترن tar. Komintern (Kommunist İnternasionalı)

I 1) olmaq, mövcud olmaq; var olmaq (kimdə -)

kim ای من ~ elə bil ki, o burada

olub; sən kimsən ki, belə...; qoy bundan sonra nə

olursa olsun! ~ bax: اصبح في خبر

gör ~ من امر ما ~ o istədiyini əldə etdi;

~ xalq dil. biri vardı, biri yoxdu; ... necə olur ki,

... o son dərəcə ehtiyatlıdır; bu, həqiqətdən

çox uzaqdır; bizim sənə daha çox ehtiyacımız vardır;

~ əlinə kitab düşər-düşməz nə olmasından asılı

olmayaraq o onu başdan-ayağadək oxuyurdu;

2) baş vermək, cərəyan etmək; oxumaqdan başqa

çarəsi qalmadı; 3) mürəkkəb zaman konstruksiya-

larında köməkçi fel kimi; o yazırdı (keçmiş davamedici zaman);

o ~ o (əvvəllər) yazıb (uzaq keçmiş); yekunu,

cəmi, cəmişi; II yaratmaq, təşkil etmək;

V yaradılmaq, təşkil edilmək; ortaya çıxmaq;

ibarət olmaq (nədən -); X tabe olmaq, baş əymək (kimə -)

~ o yazırdı (keçmiş davamedici zaman); o ~ o (əvvəllər) yazıb (uzaq keçmiş);

~ o yazırdı (keçmiş davamedici zaman); o ~ o (əvvəllər) yazıb (uzaq keçmiş);

~ o yazırdı (keçmiş davamedici zaman); o ~ o (əvvəllər) yazıb (uzaq keçmiş);

~ o yazırdı (keçmiş davamedici zaman); o ~ o (əvvəllər) yazıb (uzaq keçmiş);

~ o yazırdı (keçmiş davamedici zaman); o ~ o (əvvəllər) yazıb (uzaq keçmiş);

~ o yazırdı (keçmiş davamedici zaman); o ~ o (əvvəllər) yazıb (uzaq keçmiş);

~ o yazırdı (keçmiş davamedici zaman); o ~ o (əvvəllər) yazıb (uzaq keçmiş);

~ o yazırdı (keçmiş davamedici zaman); o ~ o (əvvəllər) yazıb (uzaq keçmiş);

~ o yazırdı (keçmiş davamedici zaman); o ~ o (əvvəllər) yazıb (uzaq keçmiş);

~ o yazırdı (keçmiş davamedici zaman); o ~ o (əvvəllər) yazıb (uzaq keçmiş);

~ o yazırdı (keçmiş davamedici zaman); o ~ o (əvvəllər) yazıb (uzaq keçmiş);

~ o yazırdı (keçmiş davamedici zaman); o ~ o (əvvəllər) yazıb (uzaq keçmiş);

qəddi–qamətli; 3) *c.* تَكْوِيَّاتٌ arıq; 3) yer, rayon, əyalət, vilayət; 4) mövqe, vəzifə, rütbə; 5) ... olduğu yer, mənzil

– *لَا مِنْ كَانٍ* mövcud olan, var olan; *لَا مِنْ كَانٍ* necə olmasından (*kim olmasından*) asılı olmayaraq; *لَا مَا كَانٍ* nə olursa olsa

– *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّاتٌ varlıq, xilqət; *لَا مِنْ كَانٍ* canlı varlıq; *لَا مِنْ كَانٍ* insan varlığı; *c.* mövcud olan hər bir şey, bütün aləm

– *لَا مِنْ كَانٍ* 1) var olma; varlıq, mövcud olma; durum, vəziyyət; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّاتٌ mən sizdən hərbi olduğumu gizlətməyəcəyəm; 2) *c.* تَكْوِيَّاتٌ kainat, kosmos, fəza; *لَا مِنْ كَانٍ* kosmos; *لَا مِنْ كَانٍ* çünki o kasıbdır; *لَا مِنْ كَانٍ* kasıb olmasına baxmayaraq; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّاتٌ bu adam onun hüsn-rəğbətini qazanıb, çünki onun hədəflərini (*istəklərini*) həyata keçirir

– *لَا مِنْ كَانٍ* varlığa aid olan; kainat –i (-i); kosmik; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّاتٌ kosmik şüalar; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّاتٌ *və ya* *c.* تَكْوِيَّاتٌ *bax:* فضاء *c.* تَكْوِيَّاتٌ kosmonavt; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّاتٌ astronomik rəqəmlər

– *لَا مِنْ كَانٍ* 1) varlıq, mövcud olma; 2) təbiət, xilqət

– *لَا مِنْ كَانٍ* var olma, mövcud olma; varlıq, mövcudiyyət

– *لَا مِنْ كَانٍ* 1) *c.* تَكْوِيَّاتٌ məkan, yer; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّاتٌ hadisənin baş verdiyi yer; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّاتٌ *qram.* yer zərfliyi; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّاتٌ hər yerdə; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّاتٌ onun yerinə; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّاتٌ kimi işə əvəz etmək; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّاتٌ *ya...!* sən yerinə olsaydım, *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ *ya...!* gözəl; 2) dərəcə; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ bu son dərəcə qəribədir; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ

– *لَا مِنْ كَانٍ* bu iş son dərəcə vacibdir; 3) yer, rayon, əyalət, vilayət; 4) mövqe, vəzifə, rütbə; 5) ... olduğu yer, mənzil

– *لَا مِنْ كَانٍ* 1) yer, məkan; 2) mövqe; vəzifə; əhəmiyyət

– *لَا مِنْ كَانٍ* yerli, lokal

– *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ təşkil olunmuş, yaradılmış; ibarət olan (*nədən*)

– *لَا مِنْ كَانٍ* 1) yaradan, xəlq edən; 2) *c.* تَكْوِيَّATٌ komponentlər, tərkib hissələri, inqrediyent

– *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ qraf

– *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ qrafinya

– *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ kontrakt, müqavilə

– *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ konstabl (*İngiltərədə və*

ABS-də aşağı polis rütbəsi), polis məmuru

– *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ konservatoriya

– *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ konservlər

– *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ konsilium; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ

həkimlərin konsiliumu

– *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ konsert; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ

ortopiano üçün konsert

– *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ *memar.* konsol, kronşteyn

– *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ müqavilə; razılaşma (*imkanı ol-*

mayan borclu ilə kredit verən arasında)

– *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ konyak

– *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ kiçik pəncərə; illüminator; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ

tavandakı kiçik pəncərə; lyük;

– *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ hərbi mazgal, qala bacası

– *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ 1) yandırmaq; *tib.* dağlamaq;

2) damğa vurmaq; 3) ütüləmək; 4) sancmaq,

çalmaq; 5) xarab etmək, dağıtmaq (*turşu haq-*

qında); *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ bu ona böyük ağrı-acı ver-

di; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ 1) yandırmaq; 2) ütülə-

mək; *لَا مِنْ كَانٍ* *c.* تَكْوِيَّATٌ 1) özünü dağlamaq, yan-

dırmaq; 2) yanmaq; 3) ütülənmək; بنار الغلاء ~ bahaçılıqdan əziyyət çəkmək

– سودا کاویۃ yandırmaq, dağlayan; q. کاو – صودا: bax:

– 1) paltarütüləyən; 2) xəbərçi
– 1) paltarütüləyən qadın; 2) xəbərçi (qadın)

– 1) yandırmaq, dağlama; 2) ütüləmə; 3) damğa

– 1) yandırmaq, dağlama; 2) ütüləmə; 3) damğa (cəhənnəm daşı); 2) ütüləmə; 3) damğa

– 1) bir dəfə dağlama, yandırmaq; 2) dağlama yeri

– 1) ütü; 2) pekelen (dağlamaq üçün alət); الکهربائیۃ ~ maşa (saçları burmaq üçün); ~ الشعر ~ və ya ~ السمکری ~ lehim aləti, hövnə; son vasitələri təcrübədən keçirmək lazımdır!

– paltarütüləyən (camasırxanada) c. مَکْجِی

– xalq dil. = مَکْجِی

– 1) ütü c. مَکْجِی

– 1) dağlanmış, yandırılmış; 2) ütülənmiş

– xalq dil. göyörtə

... ötrü, ... üçün; کی ... ki, ... ötrü; کی ... üçün; ötrü; görü ki, ... -ma/-mə (inkar); کی ... üçün ki; ötrü ki,

– belə, belə; filan, filan

I 1) aldatmaq, tora salmaq, üstün gəlmək (hiylə); 2) pis şeylərin niyyətində olmaq; quyu qazmaq (kimə); 3) qanını qaraltmaq; tənqəd gətirmək; cana gətirmək, bezdirmək, qıcıqlandırmaq; III گَیْد

aldatmaq, tora salmaq, üstün gəlmək (hiylə)

– 1) yalan; fitnə, fəsad; hiylə, fənd, fırıldaq; 2) əsəbiləşdirmə, qıcıqlandırmaq

– pis fikirlər, pisniyyətli; fitnəkar, hiyləgər; hüq. məkrli iddia (hüquqi əsasları olmayan və qarşı tərəfə problemlər yaratmaq məqsədilə həyata keçirilən)

– pis fikirlər; fitnə, fəsad; hiylə, fənd; intriq; quyu qazmaq (kimə)

– kənb: bax: گَیْدَبَان

– dənizçi körüyü c. کَیْر

– kerosin کَیْرُوسِیْن

I 1) bəsirətli olmaq, fəhmli, tez başa düşən olmaq; 2) gözəl, yaraşlıq, zərif olmaq; II 1) gözəl, yaraşlıq, zərif etmək; 2) sürtmək, ovmaq, masaj etmək (hamamçı haqqında); V 1) ovuşdurulmaq, masaj edilmək

– 1) ən gözəl; 2) daha fəhmli, daha bəsirətli

– 1. çox gözəl, zərif, cazibəli; 2. əla, yaxşı

– 1) bəsirət; fəhmli olma, tez başa düşmə, zirəklik, diribaşlıq, hazırcavablıq; fərasət; 2) gözəllik, zəriflik, yaraşlıq olma

– 1) bəsirət; fəhmli olma; tez başa düşmə; zirəklik, diribaşlıq, hazırcavablıq; fərasət; 2) gözəllik, zəriflik, yaraşlıq olma

– 1) kisə, torba, pul kisəsi; a) öz hesabına; b) onun hesabına; 2) masaj üçün ölçəklər (hamamçı); 3) həmişə ~ الخصیتین

anat. xayalıq, xaya kisəsi; *الأمثونيّ* *anat.* dölün pərdəsi; *الكریونيّ* ~ öd kisəsi; *الصفراء* döl toxumunun xarici pərdəsi; 4) *tib.* kista; *شحميّ* ~ piy şişi, lipoma; 5) *hamç.* *كامل* ~ *tar.* 500 piastr həcmində məbləğ

– *كيس* 1) cəld, fərasətli, bacarıqlı; 2) gözəl, zərif, yaraşqlı

– *مكيس* masajist, hamamçı, kisəçi

– *مكيسائيّ* *c.* *مكيسائيّ* masajist (*hamamda*)

(*كيع*) *كيع* əziyyət vermək, əzab vermək, incitmək, zülm etmək, üzmək

(*كيف*) 1) formasını dəyişdirmək, hər hansı bir forma vermək; formalaşdırmaq; istənilən şəkllə salmaq; *الهواء* ~ havanı kondisiyalaşdırmaq; 2) uyğunlaşdırmaq (*nəyə* ~); 3) zövq vermək, şadlandırmaq; 4) kefləndirmək, məst etmək (*narkotiklər haqqında*); 5) *تكيف* 1) şəkli dəyişmək, formalaşmaq; *الهواء* ~ kondisiyalaşdırmaq; 2) uyğunlaşmaq (*nəyə* ~); 3) özbaşınalığa yol vermək (*nədə*), öz ixtiyarına, öz qərarına əsasən etmək (*nəyi* ~); 4) *تسعيره* ~ *nəyə* isə özünə (*öz fikrinə*) uyğun olaraq qiymət qoymaq; 5) zövq almaq, kef etmək, vaxtını kefdə keçirmək; 6) keflənmək, məst olmaq (*narkotiklərlə*)

– 1) *تكيف* 1) şəklini dəyişdirmə, hər hansı bir formanın verilməsi; *صناعة* ~ *mental* emal edən sənaye; 2) uyğunlaşma, adaptasiya; *الهواء الذاتي* ~ *جهاز* *və ya* *جهاز* havanın kondisiyalaşdırılması üçün avtomatik qurğu

– *كيف* necə?, hansı yolla? *حالك* ~ halın-əhvalın necədir?; *يعرف* ~ o, bilir ki, necə yazmaq lazımdır; *يهمّ* ~ o, hər şeydən əvvəl kəmiyyətlə yox, keyfiy-

yətlə maraqlanır; *من حيث* *الـ* keyfiyyət nöqtəyi-nəzərindən; *مسألة* *الـ* keyfiyyət məsələsi; ... *نecə bir ...*; *كان* ~ *bu və ya digər halda*; *نecə olursa olsun*; *عاجنا* ~ *مسألة* *نرى* *ان* ... məsələni necə çözəcəyimizdən asılı olmayaraq biz görəcəyik ki, ...; *نecə gəldi*

– 1) *كيف* 1) həzz, zövq, ləzzət, kef, səfa, əyləncə; razılıq, məmnunluq; *تمام* ~ *خالق* *dil.*, *Ata. sözü* qarnı tox olanın kefi də yerində olar; *على* ~ *istədiyin kimi*, *نecə sənə xoşdur*; *على* ~ *öz bildiyi, öz istədiyi kimi oynamaq* (*məs.*, *futbolçu haqqında*); 2) əhval-ruhiyyənin yaxşı olması

– *كيف* 2) *كيف* *c.* *كيف* narkotik; ~ *ابن* narkotikdən istifadə edən, narkoman

– 1) *كيف* 1) sərbəst, ixtiyari, iradi; özbaşına; *بصورة* *كيف* istədiyi kimi, özbaşına, sərbəst; 2) keyfiyyət -i (-i); *تحليل* ~ *keyfiyyət analizi*

– 1) *كيف* 1) üsul, tərz; qayda, forma, şəkil; *بـ* qəribə şəkildə; *ساطعة* ~ parlaq şəkildə; *دورية* *بـ* dövrü (*surətdə*), vaxtaşırı; 2) keyfiyyət; işlənən vəziyyəti; *مسألة* ~ *نecə hərəkət etməklə bağlı problem*

– *كيف* bilici, bilən

– 1) *كيف* 1) şəkildəyişdirən; *الهواء* ~ *və ya* *كيفية* kondisioner; 2) məst edən, kefləndirən, sərxoş edən

– *كيفات* *c.* *كيفات* narkotiklər; oyadıcı vasitələr (*məs.*, *kofein*, *tein*)

كيفية = *كياك*

كياك *c.* *كياك* yumurta

كياك gizlənqaç (*uşaq oyunu*)

1) ölçmək, ölçüsünü təyin etmək; 2) endirmək (*zərbələr*); 3) yağ-

لَا بَةَ lava

اللات والعزى : لَاتْ
 əl-lat və əl-uzza (islama-
 qədərki dövrdə qədim ərəblərin sitayiş etdik-
 ləri bütlərin adı)

لارڦس *bot.* qara şam (*ağacı*)

لازورد *min. lazurit*, lyapis-lazur

– لَازَوَرْدِي səma rəngi, mavi, lacivərđi

o, başını çalma şeklinde olan sarıqla bağladı
 لَامَا zool. lama

لَمْبَةٌ – lampa (*müq. et* لَمْبَةٌ c. لَامْبَةٌ

1) dini mahiyyət, dini xüsusiyyətlər

hilik, ülviyyət; 2) a) səcdəgah; b) Tanrı; علم
الـ ilahiyyat

العلم 1) dini; 2) ilahiyyat -i [-1]; 3) ilahiyyat; dini cərəyanlar; المذاهب

dini; مدرسة dini məktəb; 2. ilahiyyatçı

ألاك , ألك IV (لأك) müjdəçi göndərmək

– مَلَكٌ mələk (*müq.et* ملائكة c. مَلَأَ)

— مَلَكِي mələk (*sif.*)

لَا parıldamaq, işıq saçmaq, şəfəq vermək; بَنْبِه ~ quyruq bulamaq (*it haqqında*);
لَا = لَا

– تَلَاوُ parıldama, işıq saçma, şəfəq vermə;
parıltı, şölə

– لال mirvari, inci taciri

– ضلّٰلَة, ضلّٰلَة parıldama, ışık saçma, parıltı

– **تولۇ** toplu mirvari, inci; **مىغاص** mirvari ovlanan yer; **زهر** topl., bot. qızçıçöyi; **زهرة** qızçıçöyi; **عرق** sädəf

– لؤلؤة c. mirvari dənəsi, inci dənəsi

– لَوْلِيَّ، لَوْلِيَّ inci, mirvari (*sif.*); mirvari
rəngi; ~ شعير arpa yarması

— مُتَلَّيْ parlaq, şəfəqli, parlayan

(لَمْ) I لَمْ (ə) bağlamaq, sarımaq
(yara); 2) düzəltmək, təmir etmək; 3) *tex.*

qaynaq etmək; 1) لَوَّمَ (u) alçaq, əclaf olmaq; 2) simic, xəsis, acgöz, tamahkar olmaq; III لَاءَمَّ 1) uyğun olmaq, müvafiq olmaq, münasib olmaq, kömək etmək, şərait yaratmaq, asanlaşdırmaq; yaramaq, lazım olmaq, əlverişli olmaq; yaraşmaq (*paltar haqqında*); 2) bərişdirmək (*kimi kiminlə*); 3) düzəltmək, təmir etmək; 4) *tex.* qaynaq etmək; IV اَلَّمَ alçaq hərəkət etmək, əclaf hərəkət etmək; VI ثَلَّعَمَّ 1) alçaq, əclaf hərəkət etmək; 2) düzəltmək, islah olmaq; 3) uyğun gəlmək, müvafiq olmaq, həmahəng olmaq; VIII اِلْتَمَّ 1) yığışmaq, toplaşmaq, cəmləşmək; birləşmək; sıxlaşmaq (*cərgə haqqında*); جماعات ~ qrup halında birləşmək; المجلس ~ iclas oldu, iclas baş tutdu; 2) bitişmək, sağalmaq; الجرح ~ yara sağaldı; 3) qaynaq edilmək (*metal haqqında*); 4) düzəltmək, təmir olunmaq; X اِسْتَلَّمَ 1) dəmir geyim, zireh, polad geyim geyinmək; 2) birləşmək, sıxlaşmaq

– تَلَاوْمٌ birlik, həmrəylik; əmin-amanlıq;
barışiq

— لُؤْمَةٌ dəmir geyim, polad geyim, zireh

– 1) alçaqlıq, əcləflıq; 2) xəsislik, simiclik, acgözlük, tamahkarlıq

— *أَمِينٌ* *əmin-amanlıq, barışıq, birlik,*
həmrəylik; yekdillik

– 1) *alçaq, əclaf, rəzil*; 2) *xəsis, simic, acgöz*; *أمرُّ من الصبر سؤالك* *masəl*. sənin xəsisdən istədiyini alodən (*əzvaydan*) də acıdır!

– 1) مُلائِمٌ uyğun, müvafiq; əlverişli, yararlı; faydalı, işəyarar; ~ 2) اَدَبِي غير əlverişsiz; 2) ədəbli, tərbiyəli

– 1) ملاءة uyğunluq, müvafiqlik; əlverişlilik; yararlılıq; *ədəb.* tərbiyə, nəzakət; 3) harmoniya, uyğunluq, ahəng

– 1) مُلتَمَّسٌ yığışan, toplaşan, cəmləşən; 2) sağalan, bitişən (*yara*)

لَانَ *bax:* ل 2)

لِنَ *bax:* ن

لُؤَاء bəla, bədbəxtlik, fəlakət, müsibət

بَ ما عرفته çətin vəziyyət, çətinlik; mən onu çətinliklə və uzun tərəddüddən sonra

I لَبَّ (لَب) 1) لَبَّ (i/ə) ağillı, düşüncəli, fərasətli, gözüaçıq olmaq; 2) لَبَّ (ə/u)

1) qalmaq, olmaq (*harada* →); 2) çərənləmək, uzunçuluq etmək, çox danışmaq; 3) çırtlamaq (*tum*), dişlə sındırır yemək (*qoz, fin-dıq*); II لَبَّ 1) sünbül bağlamaq, sünbüllənmək; vermək (*məs., toxum, dən*); 2) tutmaq, yapışmaq; götürmək, qapmaq; V تَلَبَّبَ girişmək, hazırlaşmaq (*nəyə* →)

– اخذ بتلابيبه yaxalıq, yaxa; c. تَلَبَّبَ yaxasından yapışmaq

– 1) لُبَّ c. لُبَّ özək, lət, meyvənin ləti; pulpa; ləpə (*qoz*); لُبَّ الخشب oduncaq; 2) *tum*; لُبَّ القارِيز qarpız tumu; لُبَّ البالقاباق balqabaq tumu; 3) mahiyyət, məğz, əsil; لُبَّ القضية məsələnin mahiyyəti

– 1) أَلْبَابُ c. 2) لُبَّ ağıl, düşüncə, dərrakə, idrak; لُبَّ ذُو الْأَبَابِ *və ya* لُبَّ ذُو الْأَبَابِ ağillı adamlar; 2) ürək, qəlb; لُبَّ مَشْرَدِ الْفِكْرِ fikri dağınıq, dalğın; اخذ بَلْبِهِ heyran etmək, valeh etmək, kimisə heyran qoymaq, kiminsə xoşuna gəlmək; طار لَبُهُ o özünü itirdi, bilmədi nə etsin

– 1) لُبَّ ağıl, dərrakə, idrak; 2) ürək, qəlb; 3) ən yaxşı şeylər, seçilmiş; الرسائل ~ xəbərlərin (*məlumatların*) məğzi

– لُبَّ c. لُبَّ döşün yuxarı hissəsi

– 1) اِتَّ c. لَبَّ döşün yuxarı hissəsi; 2) سِيْءٌ يَاقُ (*uşaq üçün*)

– لَبَّ c. لَبَّ (*qızıl*) boyunbağı, həmail

– لَبَّ c. لَبَّ ağillı, fərasətli, gözüaçıq, bəcarıqlı

لَبَّ اَافِز (*süd*)

لَبَّ c. لَبَّ diş şir, diş aslan

I لَبَّ (ə) 1) olmaq, bir yerdə qalmaq (*harada* →); 2) ləngitmək, uzatmaq, yubatmaq, tələsmədən hərəkət etmək; ما

لم البث ان كتبت المکتوب mən məktub yazmağı gecikdirmədim (*mən tezliklə məktub yazdım*);

... mən tezliklə... (لم البث) ان رأيت...

gördüm; 3) davam etmək; يرقبها ~ o (*k.*) onu (*q.*) müşahidə etməkdə davam edirdi; V تَلَبَّبَ

1) qalmaq, olmaq, yubanmaq, ləngimək (*harada* →); 2) ləngitmək, uzatmaq, yubatmaq

– 1) لَبَّ , لَبَّ , لَبَّ olma, qalma, yaşama; 2) ləngimə, yubanma

– لَبَّ kiçik fasilə, ara vermə; pauza

I لَبَّ (ə) لَبَّ vurmaq, döymək; II لَبَّ 1) təpitmə qoymaq; 2) (*nəyi* →) təpitmə kimi qoymaq; 3) malalamaq, suvaq çəkmək, suvamaq

– لَبَّ *topl., bot. ləbəx (Misir akasiyası)*

– لَبَّ c. لَبَّ *bot. Misir akasiyası*

– لَبَّ c. لَبَّ 1) təpitmə; 2) horra, sıyıq

– لَبَّ ötlü, kök

I لَبَّ (u) 1) yapışmaq (*nəyə*), sıxılmaq, qısılmaq, yapışmaq (*nəyə* →); 2) gizlətmək, özünü xəlvətə vermək (*harada* →); 3) keçə basmaq; II لَبَّ 1) basmaq, diyirlətmək (*yun, keçə*); 2) keçə ilə örtmək; 3) döymək, əzmək, döyəcləmək (*otu*); IV لَبَّ yapışmaq, sıxılmaq (*nəyə* →); V تَلَبَّبَ 1) əzilmək, döyəc-

lənmək; 2) yapışmaq, yatmaq (*torf haqqında*); 3) yapışmaq (*nəyə* →); qalın, möhkəm düşmək (*nəyin üstünə – qar haqqında*); 4) sıxlaşmaq, toplaşmaq, asılmaq (*bulud haqqında*), sıx örtülmək (*buludlarla* علی); ست göyün üzü buludla örtülmüşdür; السحاب فوق رؤوسنا ~ başımızın üstünü buludlar aldı

– لَبَّاءُ keçəçi, keçəbasan

– لَبَّاءُ yun, keçə; fetr (*ən zərif keçə*); برنيطه ~ fetr şlyapa

– لَبَّاءُ ات. c. – tərlik, yəhəraltı (*qoşqu ləvazimatının bir hissəsi*)

– لَبَّاءُ c. keçə papaq və ya araqçın, təsək

– لَبَّاءُ 1) külli, qədərsiz, saysız-hesabsız (*sərvət, var-dövlət haqqında*); 2) mif. ad. Hubad (*Müdrük loğmana məxsus 7 qartaldan birinin adı; qartallar öldükdən sonra onların yaşı toplanaraq onların sahibinin uzunömürlüliyünü təyin edir*); ~ باء. اخنى عليه الذي اخنى على onun taleyi də Hubad kimi oldu (*yəni öldü*)

– لَبَّاءُ basılmış keçə, yun; ~ و قود və ya النباتات ~ torf

– لَبَّاءُ basılmış, dolaşdırılmış, dolaşq

– لَبَّاءُ keçə, pırtlaşmış yun

– لَبَّاءُ 1) yal (*şirə aid*); 2) saç

– لَبَّاءُ c. لَبَّاءُ 1) keçə papaq; 2) (*şirin*) yalı

– لَبَّاءُ darayıcı, ...darayan (*fəhlə*), lifdindən, lifdarayan (*yun, pambiq*)

– لَبَّاءُ ləbid

– لَبَّاءُ 1) əzilmiş, basılıb əzilmiş, dolaşmış; 2) asılmış, səmanı örtmüş (*bulud haqqında*)

I لَبَّاءُ (i) لَبَّاءُ qaranlıq etmək, anlaşılmaz etmək (*kimin üçün* علی); لَبَّاءُ (ə) لَبَّاءُ geyinmək, üstünə taxmaq, geymək (*paltar*);

النظارة ~ eynək taxmaq; II لَبَّاءُ 1) (*kimisə*) geyindirmək; taxmaq; الخاتم لها ~ o (k.) onun (q.) barmağına üzük taxdı; الباطل بالحق ~ yalanı həqiqət kimi qələmə vermək; 2) örtmək, döşəmək (*nə ilə* →); بالذهب ~ qızıl çəkmək; ~ بالخشب ~ mərmərdən üz çəkmək; ağacı naxışlamaq (*nə ilə* →); 3) dolaşdırmaq, anlaşılmaz etmək (*kimin üçün* علی); aldatmaq (*kimi* علی); III لَبَّاءُ 1) (*kimisə*) geyindirmək; 2) məxsus, xas, aid olmaq (*nəyə*), bağlanmış olmaq (*nə ilə* →); müşayiət etmək, bərabər getmək, yol yoldaşı olmaq; 3) tutmaq, yapışmaq; tərəfdar olmaq (*nəyə* →); ~ للحقيقة ~ həqiqət tərəfdarı olmaq; 4) əlaqəsi olmaq, (*kiminlə*) sıx əlaqə saxlamaq; IV لَبَّاءُ 1) (*kimisə*) taxmaq; geyindirmək, bürümək (*nə ilə* →); 2) dolaşdırmaq; çaşdırmaq; V تَلَبَّسَ 1) geyinmək, bəzənib-düzənmək; 2) dolaşdırılmış, qarışdırılmış olmaq (*nəyə* →); 3) (*kimin üçün* علی) aydın olmamaq, qaranlıq olmaq; 4) dəli, cinli, qəzəbli olmaq; ~ في لباس العلم ~ özünü alim kimi qələmə verməyə çalışmaq; ~ بلباس الوطنية (العروبة) ~ özünü vətənpərvər (*ərəb dünyasının müdafiəçisi*) kimi göstərməyə çalışmaq; ~ شخصية ~ şəxsiyyət; ~ الإنسان ~ başqa şəkil almaq, ...çevrilmək; ثانياً ~ insan cildinə düşmək; VIII التَّبَسَّ 1) qaranlıq, dolaşq olmaq, aydın olmamaq (*kimin üçün* علی); ~ o bu işdə lap başını itirib; 2) dolaşq olmaq; (*başqası* →) ... kimi qəbul olunmaq; 3) gizlətmək, gizli saxlamaq

– التَّبَسَّ qeyri-müəyyənlik, anlaşılmazlıq, dolaşıqlıq, şübhəlilik; qarışıqlıq

– التَّبَسَّ cinayətdə əli olma, cinayətlə əlaqəsi olma; ~ في حالة الـ cinayət başında

– 1) تلبیس geyindirmə, geydirmə, taxma; 2) örtmə (*nə ilə*); basma naxış, basma bəzək; الخشب ~ mozaik bəzək; ağacda inkruasiya etmə; 3) yalan, hiylə, fırıldaq, aldatma

– ثلبیسة *tib.* suppozitori; pessari
– گeyinən; گeyinmiş
– القوی ~ geyim, paltar; الیسة ¹ c. لباس ~ a) inam; b) ədəb, əxlaq, ləyaqət; رسمی ~ formalı paltar (*rəsmi geyim*); عسکری ~ hərbi forma; فضائی ~ kosmonavtın skafandri; yürüş paltarı; المرأة ~ qadın dizliyi (*şalvarı*); الرجل ~ kişi tumanı; الميدان كان في ~ میدان
bəd. döyüşə hazır vəziyyətdə olmaq
– لیبس ² aydın olmama; anlaşılmazlıq
– الدبانكس ¹ c. لباس – dabankeş
– لیبس dolaşıqlıq, qarışıqlıq, anlaşılmazlıq; لبس فيه ولا ابهام burada nə anlaşılmazlıq, nə də ikimənəlik var; bu tamamilə aydındır

– السواد ~ geyim, paltar, libas; لیبس ² c. لباس ~ yas paltarı, matəm geyimi
– لیبس = لیبسة

– لبس ¹ bax: لبس ² geyim tərz
– المحافل ~ geyim, paltar, libas; لیبس ² c. لباس ~ parad geyimi

– لبس ² aydın olmama; anlaşılmazlıq
– لبس ¹ 1) istifadədə olmuş; 2) köhnəlmiş, geyinilmiş, nimdəş; 2. c. لبس köhnə şeylər, cır-cındır

– لبس ¹ 1) cinayətdə iştirak edən, cinayətdə əli olan; قبضوا عليه ~ بجریمته onu cinayət başında yaxaladılar; 2) aydın olmayan, anlaşılmaz

– لبس ¹ 1) (nə ilə) bağlı hadisə; təsadüfi hadisə; 2) mürəkkəbləşdirmə, çə-

tinləşdirmə; maneə, çətinlik; c. yaranmış şərait, yaranmış vəziyyət; konyunktura

– رسمی ~ geyim, paltar, libas; c. لباس ~ formalı paltar (*rəsmi geyim*); صلی ~ alt paltar, hazır paltar; صلی ~ alt paltar, hazır paltar; صلی ~ alt paltar, hazır paltar
– لیبس ¹ örtülmüş, döşənmiş; naxışlanmış, naxışla işlənmiş, düzəldilmiş

– لیبس ² c. لباس – konfetlər, şirniyyat

– لیبس ² c. لباس – konfet

– لیبس ¹ 1) istifadə olunmuş; 2) cinli, qəzəbli, dəli; ~ رجل cinli adam, divanə

– لیبس ² c. لباس – 1) geyim, paltar, libas; 2) hərbi geyindirmə (*rəsmi geyim*)

– لیبس aydın olmayan, qeyri-müəyyən, şübhəli

– لبس ¹ 1) dolaşdırmaq, çaşdırmaq, ağ-lını qarışdırmaq, karıxdırmaq; təşvişə salmaq, həyəcana salmaq; 2) bağlamaq, quraşdırmaq; 3) qamışdan düzəlmiş faşınalarla sahili möhkəmləndirmək

– لبس ¹ 1) faşına (*bir-birinə bağlanmış şax, qamış dəstəsi*); 2) balıqçılıq alətləri komplekti

I لبس ¹ (u) yerə yıxılmaq (*təs. h. və ya* –); 2) itələmək, şıllaq atmaq, şıllaqlamaq; II لبس qələmi mürəkkəbə batırmaq; III لبس mübarizə aparmaq; لا لبس البدوي ولا تجاريه *məsəl.* bədəvi ilə mübarizə apar, amma qaçışda onunla yarışmağa razı olma

– لبس ¹ dümsük, təpik, ayaqla zərbə; 2) zökəm

– لبس dördəyq

– لبس mübarizə

I لبس ¹ (ə) لبس ¹ (u) ədəbli, nəzakətli, xoşsifət, lütfkar olmaq; 2) qəşəng, zərif olmaq; 3) yaraşmaq (*kimə* –); II لبس

seçmək, quraşdırmaq, uyğunlaşdırmaq, ya-
raşdırmaq, uyuşdurmaq, yerinə salmaq

– 1) لَبَّاقَةٌ ədəb, tərbiyə, nəzakət, mərifət;

~ və ya ~ في ədəblə, nəzakətlə, ehtiramla, hörmətlə; دبلوماسية ~ diplomatik takt; 2) uy-
ğunluq, müvafiqlik, yararlılıq, münasiblik;
طبيّة ~ sağlamlıq cəhətdən yararlı olma;
3) bacarıq, qabiliyyət, məharət, zirəklik, cəldlik;
4) iltifat, lütfkarlıq; mehribanlıq, nəvaziş;
5) zəriflik, incəlik, qəşənglik, göz-
zəllik

– 1) لَبِيقٌ ədəb, tərbiyə, nəzakət; 2) uyğun-
luq, müvafiqlik; 3) bacarıq, qabiliyyət, mə-
harət, cəldlik, zirəklik

– 1) لَبِيقٌ gülərzüzlü, mehriban; lütfkar; xoş-
sifət, xoş; 2) cəld, zirək, məharətli; 3) zərif,
incə, qəşəng; 4) layiqli, münasib, əlverişli

– 1) لَبِيقٌ gülərzüzlü, mehriban, lütfkar;
2) cəld, zirək; 3) zərif, incə, qəşəng

I لَبَّكَ (u) لَبَّكَ (لَبَّكَ) 1) qarışdırmaq, qatmaq;
2) qarışdırmaq; dolaşdırmaq; kefini pozmaq,
pört etmək, karıxdırmaq; لَبَّكَ dolaşdırılmaq;
II لَبَّكَ = I; V لَبَّكَ 1) dolaşdırılmaq, qarışdı-
rılmaq; 2) pört olmaq, diltor olmaq, kefi po-
zulmaq; pozulmaq, xarab olmaq; VIII لَبَّكَ
1) dolaşmaq, dolaşq düşmək; 2) mürəkkəb-
ləşmək, çətinləşmək, çətinlik çəkmək

– 1) لَبَّكَ dolaşlıq, qarışlıq; 2) pörtlik,
diltorluq; pozulma, xarab olma; المعدة ~
mədə pozğunluğu

– 1) لَبَّكَ qarışıq, qatışıq; 2) nizamsızlıq, qa-
rışıqlıq, dolaşlıq, qarmaqarışıqlıq, hərc-
mərclik

– 1) لَبَّكَ qarışıqlıq, dolaşlıq; pozğunluq;
2) çətinlik

– مَلْبُوكٌ dolaşq salınmış, qarışdırılmış, do-
laşdırılmış

لَبَّكَ köksünə sıxmaq, əzizləmək (uşağı ~)

– 1) لَبَّابٌ bot. küsdümotu, sarı sarmaşiq;
~ شجيرة və ya ~ سارماشيق; bot. Misir no-
xudu

– 1) لَبَّابٌ, لَبَّابٌ mehriban, rıqqətli, incə-
qəlbli, məhəbbət ifadə edən; 2) hörmətli,
ehtiramlı, möhtərəm

– لَبَّابَةٌ ana nəvazişi

– لَبَّابٌ c. لَبَّابٌ zoğ, cavan budaq, cücərti

II لَبَّابٌ kərpic düzəltmək; IV لَبَّابٌ sūd
ifraz etmək; VIII لَبَّابٌ sūd əmmək

– لَبَّابٌ sūd ifrazı, laktasiya

– لَبَّابٌ döş

– 1) لَبَّابٌ döşlə əmizdirmə; döş əmmə; هو
o (k.) onun (q.) sūd qardaşdır;
~ المركب buraz, kəndir; kanat; yedəkləmək
üçün tros

– 1) لَبَّابٌ, لَبَّابٌ bot. bosvelliya; الشامي
bot. kammifora; 2) həməç. ذکر ~ ətirli qatran,
buxur; 3) həməç. اميركي ~ saqqız

– 1) لَبَّابٌ kərpic düzəldən, kərpickəsən;
2) sūdçü, sūdsatan

– 1) لَبَّابَةٌ çeynənیلən qatran və ya saqqız;
~ سوداء (مغربية) çeynəmək; bot. sūdleyən (bitki)

– 1) لَبَّابَةٌ c. اَت 1) iş, tapşırıq; 2) arzu, istək;
tələbat; o öz məqsədinə çatdı

– 1) لَبَّابَةٌ sūd məhsulları istehsalı

– 1) لَبَّابَةٌ, لَبَّابَةٌ ətirli qatran, buxur; شامية ~
kanifol; 2) saqqız

– 1) لَبَّابٌ c. اَلْبَل دəvə sūdü;
~ زبادي və ya ~ قاتيق; ~ حليب təzə sa-
ğılmış sūd; ~ الخَض yağ çalma; ayrıan; ~ رائب
çürümüş sūd; ~ علب bankalarda olan sūd;

مجمد ~ qatılaşıdırılmış süd; مجفف ~ quru süd;
مقطوع ~ süzmə, qatıq; ~ مصل zərdab, serum;
~ ميزان laktometr; ~ ابيض كالـ qar kimi ağ,
süd kimi ağ; ~ على العسل bəd. (ki-
minləsə مع) nəvazişlə, şəfqətlə hərəkət et-
mək; 2) həmç. ~ النبات ~ və ya النباتي bot. süd
şirəsi; ~ مسمار ağız (süd); ~ سن süd diş

– لَبَنٌ topl. bişməmiş, çiy kərpic (daha
çox gildən və samandan); saman

– لَبَنَات kim. laktat, süd turşusu duzu

– لَبَنَةٌ c. لَبَنَةٌ (bir dənə) bişməmiş, çiy
kərpic

– غَدَّة süd (sif.); süd rəngində; südlü; غَدَّة
~ süd vəzisi

– لَبَنٌ bot. 1) stiraks, storaks; 2) əsil qatıq-
otu, zərdab otu

– لَبَنٌ süd; südlü; ~ الحامض süd turşusu

– لَبَنٌ südlü yemək

– لَبَنَات c. süd məhsulları

– لَبَنٌ süd verən, sağmal

– لَبَنَات c. məməlilər, məməli heyvanlar

– لَبَنَةٌ bot. Misir xaçgülü

– لَبَنٌ 1) yan taxta, üst tir (qapıda); 2) (pən-
cərənin) çərçivəsi

– لَبَنٌ 2) həmç. ترکی rahətülhülqum; şir-
niyyat, şirni

– لَبَنٌ 1) süd üçün süzgəc, filtr; 2) kərpic
istehsalı üçün qəlib

– لَبَنَةٌ 1) süd ferması; 2) süd dükanı (süd
məhsulları satılan yer)

– لَبَنٌ c. مَلَبَنٌ qaşiq

– لَبَنٌ Livana aid etmək, livanlaşdırmaq; لَبَنٌ
livanlıya oxşamaq, bənzəmək

– لَبَنٌ 1. Livan (sif.), Livana aid; 2. li-
vanlı

– لَبَنَةٌ livanlaşdırma

لَبُونٌ = لَبُونٌ c. لَبُونٌ

لَبُونٌ 1) لَبُونٌ budur, mən sənin qar-
şındayam – sözlərini demək; 2) (nəyəsə) hay
vermək, cavab vermək; الدعوة ~ dəvəti qə-
bul etmək; 3) tabe olmaq, itaət etmək, qulaq
asmaq, (səsa tərəf) getmək; نداء ربه ~ o vəfat
edib

– لَبُونٌ 1) لَبُونٌ budur, mən sənin qarşında-
yam – sözlərini demək; 2) qəbul etmə (məs.
dəvəti); 3) hazırlıq; 4) həssaslıq, qayğıkeş-
lik, xeyirxahlıq

– لَبُونٌ budur, mən sənə qarşındayam (həcc
mərasimini yerinə yetirərkən deyilir)

1) Lَبُونٌ 1) Lَبُونٌ 1) əzmək, toza çevirmək;
2) yoğurmaq (xəmir); 3) dil-boğaza qoyma-
maq, çərənləmək, laqqırtı vurmaq, qırılma-
maq; Lَبُونٌ 2) Lَبُونٌ 2) çərənləmək, çərən-
çilik etmək

– Lَبُونٌ 2) Lَبُونٌ 2) cəfəngiyat, boş danışiq, boş söhbət;
kiminsə boş danışığına səbirlə
qulaq asmaq

– Lَبُونٌ 2) Lَبُونٌ 2) boşboğaz, çoxdanışan, çərənçi, gə-
vəzə, həzzə

– Lَبُونٌ 2) Lَبُونٌ 2) boş şey, əhəmiyyətsiz şey

– Lَبُونٌ 2) Lَبُونٌ 2) litr

– Lَبُونٌ 2) Lَبُونٌ 2) kim. lakmus

– Lَبُونٌ 2) Lَبُونٌ 2) II لَبُونٌ latınlaşdırmaq

– Lَبُونٌ 2) Lَبُونٌ 2) tar. romalılar; 2) köhn. ka-
toliklər

– Lَبُونٌ 2) Lَبُونٌ 2) latın [-i] لاتینی latın hərfləri,
latın əlifbası; لَبُونٌ 2) Lَبُونٌ 2) latın dili

– Lَبُونٌ 2) Lَبُونٌ 2) latınlaşdırılmış (əlifba haqqında)

– Lَبُونٌ 2) Lَبُونٌ 2) bax: أَلْبُونِي c. أَلْبُونِي

1) Lَبُونٌ 2) Lَبُونٌ 2) fısıltılı səsləri (s, z) fişiltılı
səslər (ş, j) kimi tələffüz etmək; r və l səs-
lərini düzgün tələffüz etməmək

– لَنَمَ q. لَنَمَ c. لَنَمَ fıslılı səsleri (s, z) fıslılı səsler (ş, j) kimi tələffüz edən; r və l səslerini düzgün tələffüz etməyən

– لَنَمَ fıslılılıq; r və l səslerini düzgün tələffüz etməmə

I لَنَمَ (i) لَنَمَ 1) öpmək; 2) üzü örtüklə, pərdə ilə örtmək (*qadın haqqında*); II لَنَمَ üzü örtmək (*qadın haqqında*); maska taxmaq (*məs., cərrah haqqında*); III لَنَمَ öpmək; V لَنَمَ özünü bürümək, örtmək (*nə ilə*); VIII لَنَمَ örtüklə örtülmək

– لَنَمَ c. لَنَمَ örtük; tor, duvaq; ...عن امط الـ *məcaz. üstünü açmaq və ya ...عن الـ (ازاح) حسر*

– لَنَمَ c. لَنَمَ öpmək, busə
– لَنَمَ c. لَنَمَ öpmək, busə

– لَنَمَ c. لَنَمَ öpmək, busə
– لَنَمَ c. لَنَمَ öpmək, busə

– لَنَمَ c. لَنَمَ öpmək, busə
– لَنَمَ c. لَنَمَ öpmək, busə

– لَنَمَ c. لَنَمَ öpmək, busə

I لَجَأَ (i/a) لَجَأَ 1) sözünün üstündə durmaq, inadçılıq göstərmək (*nəda*); 2) zəhlətökən, bezikdirən olmaq; zəhlə tökmək, bezdirmək, təngə gətirmək (*kimi*); 3) təzyiq etmək, zülm etmək, üzmək, sıxmaq (*kimi*); III لَجَأَ mübahisə etmək, dəyişmək, höcətləşmək; VIII لَجَأَ guruldamaq, coşmaq, təlatümə gəlmək (*dəniz haqqında*)

– لَجَأَ inadlı, təkidli, ısrarlı, sözünün üstündə duran, inadçı

– لَجَأَ c. لَجَأَ girdab, burulğan; dərinlik; dərya

– لَجَأَ 1) dıbsız, dibi olmayan; 2) coşqun, dalğalı; gurultulu, həyəcanlı

– لَجَأَ inad, ısrar, səbat, mətanət

– لَجَأَ 1) inadlı, ısrarlı, inadçı, sözünün üstündə duran; 2) zəhlətökən, bezdirici, usan-dırıcı; 3) coşqun, dalğalı; gurultulu, həyəcanlı

– لَجَأَ səs, gurultu, uğultu
– لَجَأَ c. لَجَأَ girdab, burulğan; dərinlik, dərya; ~ بعد ~ عدا su dalğa-dalğa onun üstünə çırpılırdı

– لَجَأَ bax: لَجَأَ

– لَجَأَ dıbsız, dibi olmayan; dərin; girdab (*sifət kimi*); coşqun, dalğalı; həyəcanlı; ~ بحر coşqun dəniz

I لَجَأَ 1) sığınacaq axtarmaq; 2) müraciət etmək (*kimə-nəyə*); 3) qaçmaq (*hara*); II لَجَأَ əl atmağa, qaçmağa məcbur etmək, vadar etmək (*nəyə*); IV لَجَأَ 1) sığınacaq axtarmağa məcbur etmək; 2) qaçmağa və ya müraciət etməyə vadar etmək (*nəyə*); 3) gizlətmək, sığınacaq vermək; müdafiə etmək, qorumaq; ~ امره kiməsə həvalə etmək, tapşırmaq; VIII لَجَأَ 1) gizlətmək; 2) sığınacaq axtarmaq; sığınacaq istəmək (*kimdən*); 3) qaçmaq; əl atmaq (*nəyə*)

– لَجَأَ sığınacaq, müdafiə axtarışı; ~ منه kiməsə siyasi sığınma hüququ vermək

– لَجَأَ 1. sığınacaq, daldalanacaq yer ax-taran; 2. qaçqın; mühacir

– لَجَأَ tısbağa

– لَجَأَ sığınacaq axtarışı; müraciət etmə, əl atma (*nəyə*); ~ اعطاه حق kiməsə siyasi sığınma hüququ vermək

– لَجَبْ = مُلْجَمٌ ~ siyasi mühacir
 – لَجَبْ 1) مَلَجِيٌّ c. مَلَجٌ ~ daldalanaq; sığınacaq; الشيوخ (العجزة) ~ uşaq evi (yetimxana); اليتام ~ əlillər evi; qocalar evi; العميان ~ korlar üçün ev; العاهرات ~ profilaktori (fahişələr üçün müalicə-profilaktika müəssisəsi); 2) bomba sığnağı, bombadan qorunmaq üçün yer
 I لَجَبْ (ə) coşmaq, guruldamaq, tələtümə gəlmək (dəniz, kütlə haqqında)
 – لَجَبْ səs-küy, qışqırtı, bağırçı
 – لَجَبْ 1) səs-küylü; 2) böyük (ordu haqqında)
 لَجَجَ kəkələmək, dili dolaşmaq; aydın danışmamaq, dolaşa-dolaşa danışmaq; donquldanmaq, burnunun altında danışmaq; لَجَجَ = تَلَجَجَ
 – لَجَجَ 1. aydın danışmayan; 2. pəltək, kəkə
 – لَجَجَ dili topuq çalan, aydın danışmayan; بلج bax: الحق البلي والباطل
 – لَجَجَ kəkələmə, pəltəklik, hıqqanma; donquldanma, burnun altında mızıldanma
 I لَجَمَ (u) 1) tikmək; 2) cilovlamaq, yüyənləmək, noxtalamaq; qarşısını almaq, həddini bildirmək; المعتدين ~ təcavüzkarə həddini bildirmək; II لَجَمَ cilovlamaq, yüyənləmək (at); IV لَجَمَ cilovlamaq, yüyən taxmaq; cilovunu çəkmək, qarşısını almaq, həddini bildirmək; المسعورين ~ bəd. qudurğanlara, azğınlara həddini bildirmək; لسانه ~ obr. a) susmaq, dinməmək; b) kimisə susdurmaq, susmağa məcbur etmək; V لَجَمَ 1) cilovlanmış, yüyənlənmiş olmaq (at haqqında); 2) cilovu çəkilməmiş, qarşısı alınmış olmaq
 – لَجَمَ حديد ~ yüyən; لَجَمَ لجامات c. لجام ~ dəhnə, yüyən ağızlığı

– لَجَمٌ cilovlanmış, yüyənlənmiş; qabağı alınmış
 I لَجَنَ (ə) yapışmaq (nəyə ~)
 – لَجَنَ 1) komitə; الإدارة ~ idarə (heyət); تنفيذية ~ icraiyyə komitəsi; المركزية ~ mərkəzi komitə; الدولة ~ ələvət müdafiə komitəsi; الاعتصاب ~ tətıl komitəsi; 2) komissiya; العامة ~ komissiyanın plenumu; العلاقات الخارجية ~ xarici işlər üzrə komissiya (parlamentin nəzdində); التجنيد ~ çağırış komissiyası; المراقبة ~ nəzarət komissiyası; مستديمة ~ daimi komissiya; الأمور الحقوقية ~ hüquqi məsələlər üzrə komissiya; منهاج الدولة ~ dövlət plan komissiyası; 3) cəmiyyət
 – لَجِنٌ gümüş
 – لَجِنِيٌّ gümüşü, gümüş rəngli
 I لَحَ (ə/i) yaxın olmaq (qohum haqqında); IV لَحَّ inad etmək, təkid etmək, israr etmək (nədə ~); inadkarlıq, səbat göstərmək (nədə ~); üstünü almaq (kimin ~); في ~; üstünü almaq (kimin ~); في المطالبة ~ israrla tələb etmək
 – لَحَّ təkid, israr; mətanət, səbat, sarsılmazlıq, yenilməzlik; شديد zəhlətökən, bezikdirən, usandıran; في ~ inadla, təkidlə, israrla, əl çəkmədən
 – لَحَّ ensiz, dar
 – لَحَّ yaxın qohumluq
 – لَحَّ ensiz
 – لَحَّ inadlı, inadlı, israrlı
 – لَحَّ 1) təkid edən; inadlı, israrlı; möhkəm, sarsılmaz, yenilməz; 2) təxirəsalınmaz, tələsik, təcili
 – لَحَّ 1) inadlı, israrlı, inadlı; 2) zəhlətökən, bezikdirən, usandıran

I لَحَبْ (ə) vurmaq, döymək (*nə ilə*);
qamçılamaq, şallaqlamaq ~ بالسوط

– 1) لَوَاحِبْ c. enli küçə, geniş küçə;
2) el. elektrod

I لَحَذْ (ə) 1) basdırmaq, dəfn etmək, torpağa tapşırmaq; 2) qəbir qazmaq; 3) dindən uzaqlaşmaq (في الدين); 4) kənara çıxmaq, uzaqlaşmaq (*nədən*); meyil etmək (*nəyə*); IV أَلَحَذَ 1) dəfn etmək; ~ في رسمه ki-misə məzara gömmək; 2) uzaqlaşmaq, kənara çıxmaq (*nədən*); inanmamaq, etiqad etməmək; dönük, kafir olmaq; allahsız, ateist olmaq; ~ عن الدين ~ dindən uzaqlaşmaq; VIII اِلْتَحَذَ 1) ayrılmaq, uzaqlaşmaq (*nədən*); ~ عن الدين ~ dindən uzaqlaşmaq; 2) meyil etmək, həvəs göstərmək (*nəyə*)

– 1) اِلْحَادْ 1) bidət, küfr; 2) allahsızlıq, inamsızlıq, ateizm

– المذهب الـ ateist, ateizm (*sif.*); اِلْحَادِيّ ateizm

– اِلْحَادِيَّة ateizm
– اِلْحَادْ qəbirqazan, məzarçı
– من المهد اِلْحَادْ c. لَحَذْ, qəbir, məzar; ~ مَسْأَل. beşikdən qəbrədək; ~ بَعَثَ مِنْ نəyisə dirçəltmək

– 1) مَلَاَحِدَة c. مُلْحِدْ 2) allahsız, ateist

I لَحَسْ (ə) 1) yalamaq, yalayıb təmizləmək; 2) yemək, aşırmaq; 3) məch. dəliləhər, başına hava gəlmiş olmaq; dəli, ağlısız, dəlisov olmaq; ~ بالكرباج qamçı ilə döymək, qamçılamaq, şallaqlamaq; ~ وَعْدَه vədini tutmamaq, vədinə xilaf çıxmaq, sözünə əməl etməmək; لَحَسْ (ə) 1) yalamaq; içmək (*it, pişik haqqında*)

– يالاما; içmə (*it, pişik haqqında*)

– 1) لَحَسَة 1) yalama (*bir dəfə*); 2) əqli, zehni qəribəlik, anormalıq, qeyri-adilik

– 1) مَلْحُوسٌ 1) yalanmış; 2) yüngülxasiyyət, yelbeyin, yüngül; gicbəsər, dəlisov, havalı; 2) dəli, cinli, dəlisov

~ خالِق dil. çünki, belə ki, necə ki; yoxsa; bir az sağa get, çünki qabağındakı yer dəridir!

I لَحَظْ (ə) 1) baxmaq, göz yetirmək; görmək, hiss etmək; 2) əməl etmək, riayət etmək, gözləmək; III لَاحَظَ 1) diqqətlə baxmaq, müşahidə etmək, görmək; ... يُلَاحَظُ an... görünür ki...; 2) izləmək, nəzarət etmək (*nəyisə*); nəzarət etmək, yoxlamaq; 3) idarə etmək, baxmaq; 4) qeyd etmək, işarə etmək; VI ثَلَاَحَظَ bir-birinə baxmaq

– لَوَاحِظٌ c. لَاحِظَةٌ göz

– لَاحِظٌ c. لَاحِظٌ gözün xarici küncü

– لَاحِظٌ c. لَاحِظٌ baxış, nəzər

– لَاحِظَةٌ an, ləhzə, göz qırpmı; ~ فِي bir göz qırpmında, bir anda; لَاحِظَةٌ dərhal, həmin dəqiqə; لَاحِظَتُهَا həmin anda; ~ فِي آخر son anda; لَاحِظَتُهُ göz qırpmında, həmin anda
– لَاحِظِيّ ani, fəvri

– لَاحِظٌ görünən, müşahidə olunan; ~ وَالـ görmək olar ki, ...; görünür ki, ...

– 1) مَلَاَحِظٌ 1. izləyən, müşahidə edən; 2. gözətçi, baxıcı, nəzarətçi, müşahidəçi; inspektor; kontrolçu (*məs., sex*)

– 1) مَلَاَحِظَةٌ c. 1) nəzarət etmə, göz yetirmə; nəzarət; 2) qeyd, işarə, haşiyə

– 1) مَلَاَحِظٌ c. مَلَاَحِظٌ 1) baxış; 2) qeyd, fikir, mülahizə

– لَاحِظَةٌ c. 1) qeyd, işarə, haşiyə

I لَحَفَ (ə) örtüklə (*yorğanla*) örtmək, bürümək; IV لَحَفَ 1) örtüklə (*yorğanla*) örtmək, bürümək; 2) əl çəkmək, qəmiş olmaq, inad göstərmək; عليه في الالحاح ~ çox inadçı olmaq, israrlı olmaq; V تَلَحَّفَ üstünü örtmək, yorğana bürünmək; VIII التَّحَفَ üstünü örtmək, (*nədənsə*) yorğan kimi istifadə etmək, bürünmək (*nə ilə təs. h. və ya* →); الجَوْ ~ sığınacağı, daldalanacağı olmamaq

– لَحَفَ əl çəkməmə, yapışma; inad, israr, sözünün üstündə durma

– لَحَفَ c. لُحْفٌ yorğan, adyal, örtük

– لَحَفَ ətək, dib (*dağın*)

– لَحَفَ = مَلَحَفٌ c. مِلْحَفٌ

– لَحَفَ c. مِلْحَفٌ 1) yorğan, adyal; örtük;

2) plaş, bürüncək

I لَحَقَ (ə) لُحُقٌ, لَحَاقٌ 1) qovub çatmaq, yetişmək, yaxalamaq, tutmaq (*kimi* →) نفسه ~ birdən ayılmaq (*məs., ağızdan söz qaçırtmaq üçün*); 2) tutmaq, vaxtında çatmaq, yetişmək (*məs., qatarı*); حَتَّ الخَطَى لِيَلْحَقَ أَوَّلُ مُحَاضِرَةِ mühazirənin əvvəlinə gecikməmək üçün tələsmək; 3) (*kiminsə*) payına düşmək, bəxtinə çıxmaq, qismət olmaq (*kimə* →); 4) başına gəlmək, üz vermək, bürümək (*xəstəlik və s. haqqında*); التَّغْيِيرُ onun həyatında dəyişiklik baş verdi; لَحَقَتْهُ اِضْرَارٌ ona ziyan dəydi; 5) qoşulmaq, birləşmək (*kimə-nəyə* →) بالخدمة ~ xidmətə başlamaq; بعالم ~ obr. ölmək, canını tapşırmaq; 6) yapışmaq, tutmaq (*nəyi-kimi*), dalınca getmək, ardınca etmək (*kimin-nəyin*), (*kimdən-nədən sonra*) olmaq; 7) məxsus, xas olmaq, aid olmaq (*nəyə* →) (əli); 8) (*nəyisə*) əvvəl, qabaq etmək; III لَاحَقَ 1) daim (*kiminləsə*) olmaq; 2) izləmək, güdmək, təqib etmək; 3) (*ki-*

misə) qovub çatmağa cəhd etmək, (*kiminsə*) ardınca getmək; لم يلاحقه o ona çatmadı; 4) diqqətlə izləmək, müşahidə etmək (*nə-yisə*); تحصيله بمطالعة الكتب ~ o, kitabları oxumaqla öz biliyini artırmaqla məşğul idi (*şəxsi təhsillə məşğul idi*); IV أَلْحَقَ 1) birləşdirmək, əlavə etmək (*nəyə* →); ilhaq etmək, zorla birləşdirmək, zəbt etmək; 2) qeydlər vermək (*nəşrə*); 3) vermək, yetirmək (*məs., zərər, ziyan – kimə* →); به خسائر فاحشة ~ kiməsə ağır itkilər vermək; به اضرار ~ kiməsə zərər yetirmək; 4) müvəqqəti olaraq göndərmək (*nəyə* →); بالمدرسة ~ kimisə məktəbə qoymaq, düzəltmək, təyin etmək; 5) qoşmaq (*məs., vaqonu qatara* →); VI تَلَحَّقَ 1) çox yaxın olmaq (*məs., təhlükə haqqında*); 2) bir yerə yığılmaq, toplaşmaq; 3) bir-birini qovmaq, qovub yetişmək; bir-birinin dalınca gəlmək, bir-birinin ardınca gəlmək; dalbadal getmək; ardıcıl baş vermək; ~ انقاسه sürətlə nəfəs almaq; təngnəfəs olmaq, tövşümək; VIII التَّحَقَّ birləşmək, qoşulmaq (*nəyə* →); daxil olmaq, girmək (*nəyə* →) (fi); daxil olmaq (*hara* →) بالخدمة ~ xidmətə başlamaq; ~ بالرفيق الأعلى ~ məktəbə girmək; ~ بالرفيق الأعلى ~ və ya بجوار ربِّه ölmək, keçinmək, canını tapşırmaq; X اسْتَلْحَقَ 1) çəkmək, cəlb etmək; birləşdirmək; qoşmaq; ~ hüq. kimisə öz oğlu elan etmək; 2) birləşmək; qoşulmaq

– التَّحَقُّقُ birləşmə, daxil olma; qoşulma, daxil olma, girmə; شروط القبول şərtləri (*məs., universitetə*)

– إِلْحَاقٌ 1) birləşdirmə, əlavə etmə; ilhaq etmə, zəbt etmə, zorla birləşdirmə; 2) müvəqqəti göndərmə, ezam etmə; ... نə-yəsə əlavə olaraq

– إلحاق c. 1) ilhaq, qəsbkarlıq; 2) əlavələr – لاحق 1) qovub çatan; 2) qoşulan, birləşdirilən; 3) ardınca gələn, sonradan gələn, sonrakı; سابق و~ sonraki fəaliyyət; a) keçmiş və indiki; b) sələf və xələf, sələf və varis; سابقا و~ əvvəllər və gələcəkdə; əvvəl və sonra

– لاحق 1) ikincidərəcəli; əlavə, kənar və ya (nə ilə) bağlı vəziyyət, şərait; 2) sonrakı hadisə; ولاحقه əvvəllər onun başına gələn hadisələr və sonralar onun başına gələn hadisələr; 3) qram. şəkilçi

– لاحق 1) yaxalama, tutma, haqlama; 2) birləşmə (nə ilə →)

– لاحق = لاحق

– لاحق 1) əlavə (məs., jurnal); 2) topl. tərəfdar, məsləkdaş

– لاحق 1) bir-birini qovan; bir-birinin dalınca; axın-axın gələn; 2) bir-birinin ardınca çıxan (məs., kitab nəşri, kitab çapı haqqında); رتدوه في انفسه onlar təngnəfəs halda (tövşüyə-tövşüyə) bunu təkrar etdilər

– لاحق dalınca düşmə, izləmə; təqib etmə, təqib

– لاحق 1. 1) birləşdirilmiş; ilhaq edilmiş, zəbt edilmiş; 2) əlavə edilmiş, artırılmış; əlavə, əlavə verilən, üstəlik verilən; 2. 1) at-taşə, agent; بحري ~ dəniz üzrə at-taşə; تجاري ~ ticarət üzrə at-taşə; ثقافي ~ mədəniyyət üzrə at-taşə; عسكري ~ hərbi at-taşə; صحفي ~ press-at-taşə; 2) c. لاحق əlavələr (qəzetə, jurnal və s.); الدهان وملحقاته boya və əlavə materiallar; الروماتزم وملحقاته revmatizm və onunla bağlı yaranan xəstəliklər; c. birləşdirilmiş, ilhaq edilmiş torpaqlar

– لاحق الامتحانات : ملاحق c. 2 ملحق – təkrar imtahanlar

1) getmək, uzaqlaşmaq; 2) (yerindən) tərpənmək; 3) diri, diribaş, zirək, çevik olmaq; تلحح tərpənmək, dəbərmək, yerindən oynamaq

– لاحق bot. qanqal

– لاحق diribaşlıq, çeviklik, zirəklik

– لاحق diri, diribaş, çevik, zirək

I لاحق (u) لاحق 1) düzəltmək, yamamaq, yamaqlamaq; bitişdirmək, bağlamaq, bəndləmək; الحديث ~ söhbəti davam etdirmək, söhbətə davam etmək; 2) lehimləmək, lehimləyib bitişdirmək, qaynaq etmək (metalları); بالكهرباء ~ elektrik qaynağı ilə birləşdirmək; 3) bitişmək, sağalmaq (yara haqqında); 4) əzab vermək, içini yemək, yandırmaq, öldürmək, qovurmaq (nifrət haqqında); 5) məch. öldürülmək; لاحق (u) لاحق 1) himləmək, qaynaq etmək (metalları); 2) yapışmaq (nəyə →); qalmaq (harada →); III لاحق 1) himləmək, qaynaq etmək (metalları); IV لاحق = III; VI لاحق 1) döyüşmək, mübarizə aparmaq; 2) birləşmək, ilişmək; bağlanmaq; birləşmək, sıxlaşmaq; yanaşı, bitişik olmaq, yanaşmaq; 3) lehimləmək, qaynaq edilmək (metallar haqqında); VIII لاحق 1) döyüşmək, mübarizə aparmaq (kiminlə →); 2) birləşmək, ilişmək; bağlanmaq; 3) sağalmaq, bitişmək (yara haqqında); bitişmək (sümük haqqında)

– لاحق 1) vuruşma, döyüş, dava; əlbəyaxa döyüş, üz-üzə döyüş; 2) əlaqə; birləşmə; bitişmə, qovuşma; 3) fiz. qoşqu qüvvəsi

– تَلَحُّمٌ 1) döyüş, vuruş, dava, vuruşma, savaş; 2) birləşmə, bağlanma, qoşulma; 3) qaynaq, lehimlənmə, lehimləmə; 4) bitişiklik, bütövlük; sıxlıq, birlik, yekdillik
 – لَاحِمٌ¹ لَاحِمَةٌ c. لَوَّاحِمٌ ötyeyən, yırtıcı
 – لَاحِمٌ² qaynaqçı, qaynaq ustası
 – لِحَامٌ¹ lehimləmə, lehimlənmə; qaynaq; وابلور ~ elektrik qaynağı; بالاكسيجين ~ oksigenlə qaynaq; ذاتي ~ qaz qaynağı; وابور ~ lehim(ləmə) lampası
 – لِحَامٌ² c. اِتَّ لَاحِمٌ lehim
 – لِحَامٌ 1) qəssab, ətsatan; 2) lehimçi, lehimləyici; qaynaqçı, qaynaq edən usta; كهربائي ~ elektrik qaynaqçısı; واکسيجين وکهرباء ~ elektrik qaz qaynaqçısı
 – لَحْمَةٌ ətliklik, köklük, tosqunluq; dolğunluq, böyüklük, irilik
 – لَحْمَةٌ qaynaqçı peşəsi; عامل ~ qaynaqçı, qaynaq edən usta
 – لَحْمٌ ətli, kök, tosqun; dolğun, böyük, cüssəli, iri
 – لَحْمٌ¹ lehimləmə; qaynaq
 – لَحْمٌ² c. لَحُومٌ, لَحْمَانٌ ət; bədən, cisim; ~ أبيض (quşun, balığın) ağ ət; ~ أحمر ~ yağsız ət, yavan ət; ~ البقرى ~ və ya البقر mal ət; ~ الجمال ~ dəvə ət; ~ الجاموس ~ camış ət; ~ العجالي ~ donuz ət; ~ العجل ~ və ya العجالي dana ət; ~ الغنم ~ qoyun ət; ~ اللحوم المقددة kon-servləşdirilmiş ət; ~ اللحم المتلجة dondurulmuş ət; 2) (meyvalərin) ləti; ~ الاسنان ~ diş ət; ~ ساء ~ akl canı canından, qanı qanından; ~ بطنه kiməsə şər atmaq, iftira atmaq, böhtan atmaq; ~ على ~ heç nə yemədən; ~ ac qarnına

– لَحْمَةٌ 1) bir tikə ət; ət; 2) bağlayıcı, birləşdirici maddələr (vapişqan, əhəng və s.); 3) arğac (toxuculuqda)
 – لَحْمَةٌ 1) qohumluq; qohum; 2) arğac
 – لَحْمِيٌّ ət (sif.), ətli, canlı, kök
 – لَحْمِيَّةٌ tib. qranulyasiya; artıq ət (yara yanında); ~ الانف ~ tib. adenoid; ~ العين ~ anat. konyunktiva (göz qapağını gözlə birləşdirən selikli qışa)
 – لَحْمِيَّاتٌ c. ət yeyən, yırtıcı heyvanlar
 – لَحْمٌ = لَحِيمٌ
 – لَحْمٌ birləşdirilmiş, bir-birinə bağlanmış
 – مَلْتَحَمَةٌ 1) anat. konyunktiva; 2) التهاب ~ konyunktivit (göz qapağının selikli qışasının iltihabı)
 – مَلْحَمَةٌ c. مَلَّاحٌ 1) qanlı vuruşma; dava, döyüş, savaş; qırğın; 2) ədəb. qəhrəmanlıq poeması, epopeya
 – مَلْحَمِيٌّ qəhrəmanlıq -i [-i]; epik
 I لَحْنٌ (ə) لَحْنٌ 1) düzgün danışmaq; qrammatik qaydalara riayət etmədən danışmaq (əsasən də, hal şəkilçilərini demədən); 2) işarə etmək, kinayə etmək, söz atmaq (kimə -); لَحْنٌ (ə) başa düşmək, anlamaq; II لَحْنٌ 1) musiqiyə salmaq, bəstələmək; harmonizasiya etmək; ~ في القراءة ~ avazla oxumaq; 2) oxumaq; III لَحْنٌ başa salmaq, anlatmaq; işarə etmək, eyhamla bildirmək
 – تَلْحِينٌ c. تَلْحِينٌ 1) harmonizasiya, musiqili kompozisiya; 2) intonasiya ilə ifadə etmə; 3) oxuma; nəğmə
 – لَحْنٌ c. لَحْنٌ, لَحُونٌ 1) səs (musiqili); 2) nəğmə, hava; ton, melodiya; ~ السير ~ mus. marş; ~ جنائزي ~ matəm havası; kədərli musiqi; 3) nitq, dil; dialekt; ~ ليس هذا o belə

danışmır; 4) səhv, yanlışlıq (*nitqdə*); 5) mənə; *القول* ~ sözün mənası

– *لَحْنٌ* başa düşən, anlayan; anlaqlı, dərrakəli

– *مَلْحَنٌ* c. şərti dil, arqo

– *مُلْحَنَةٌ* c. *اِتْ* – arqo, jarqon

– *مُلْحَنٌ* 1) bəstəkar; 2) müğənni, xanəndə

– *مُلْحُونٌ* yanlış, düzgün olmayan, doğru olmayan

I *لَحِيٌّ* 1) *لَحَى* (*ə*) *لَحَى* *və ya* *لَحُوْ* (*u*) *لَحَا* (حو) qabığını soymaq, sıyırmmaq; 2) danlamaq, məzəmmət etmək, qınamaq, tənə vurmaq; söymək; təhqir etmək; III *لَا حَى* 1) bir-biri ilə dalaşmaq; bir-birini məzəmmət etmək, qınamaq; mübahisə etmək, deyişmək, höcətləşmək; 2) mübarizə aparmaq; VI *تَلَحَّى* bir-birini söymək, abırını tökmək; VIII *التَحَّى* saqqallı olmaq, saqqal buraxmaq, saqqal saxlamaq

– *لَحَى* saqqallı

– *لَحَاءٌ* c. *أَلْحِيَّةٌ*, *لَحِيٌّ* qabıq; *بَیْنُ الْمَحْيِ* beyin qabığı

– *لَحَاءٌ* 2) bir-birini məzəmmət etmə, pisləmə; mübahisə, deyişmə, höcətləşmə, çənəlləşmə

– *لَحَى* 1) *لَحِيٌّ*, *لَحُوْ* məzəmmət, töhmət, danlaq, tənə, pisləmə, qınama, söymə, söyüş

– *لَحَى* 2) *لَحِيٌّ* c. *أَلْح* 1) çənə; 2) buxaq

– *لَحَى* = *لَحْيَانِيٌّ*

– *لَحَى* c. saqqal; *لَحَى* *هـ* *فِي يَدِهَا* *obr.* o (*k.*) onun (*q.*) əlində alətdir; o (*k.*) onun (*q.*) sözü ilə oturub-durur

– *مُلْحَاةٌ* 1) dalaşma, söyüşmə, küsüşmə, höcətləşmə, deyişmə; mübarizə; 2) mübarizə

– *أَلْحَى* = *مُلْتَحٌ*; *زُولُ النَّسْرِ السِّي*; *qrif* (*keçəl kərkəs*)

لَحَوَسٌ yalamaq

– *لَحَوَسَةٌ* yalama

(*لَح*) IV *أَلَحَّ* öyrənmək, araşdırmaq, hərtərəfli öyrənmək (*nə haqda* *على*)

لُخْبَطٌ qarışdırmaq; dolaşdırmaq, səliqəsiz hala salmaq, dağıtmaq, xarab etmək; *تَلُخِبْتُ* qarışmaq, dolaşmaq, səliqəsiz hala gəlmək, dağılmaq, xarab olmaq

– *لُخْبَةٌ* 1) qarışıq, qarışıqlıq, dolaşıqlıq, səliqəsizlik, pozma, pozulma, xarab edilmə, xarab olma; 2) yığın, tıxanma, maneə, əngəl, ilişik; hərəkətin dayanması

– *مُلُخِبٌ* 1. dağınıq, səliqəsiz, nizamsız, qarışıq, dolaş; 2. düdəmə, mələz

II *لَخَصَ* qısa ifadə etmək, mahiyyətini çatdırmaq, xülasə etmək, yekun vurmaq, ümumiləşdirmək, ümumi nəticə çıxarmaq, yekunlaşdırmaq; *نَتَائِجُ الْعَمَلِ* ~ iş yekun vurmaq; V *تَلَخَّصَ* 1) qısa ifadə edilmək, müxtəsər şərh olunmaq, yekunlaşdırılmaq, xülasə edilmək, ümumiləşdirilmək; 2) mün-cər olmaq (*nəyə* *فِي*)

– *تَلْخِصٌ* qısa xülasə, yekunlaşma

– *مُلْخَصٌ* 1. qısa ifadə edilmiş, müxtəsər şərh edilmiş; 2. xülasə, nəticə, mahiyyət; məlumat

– *مُلْخَصَاتٌ* c. xülasə; sitat; çıxarış

لُخْفَنٌ pozmaq, qarışdırmaq, xarab etmək

لُخْفَةٌ c. *يَاخَفُ* yastı ağ daş

لُخْلُخٌ zəiflətmək, üzmək, sarsıtmaq, xarab etmək, laxlatmaq; *تَلُخْلُخٌ* laxlamaq; zəifləmək, əldən düşmək, haldan düşmək, üzülmək

– *فَوْنٌ لُخْلَانِيٌّ* *fon.* ərəbcə pis tələffüz

– *لُخْلَةٌ* 1) laxlama, pozulma; 2) pozğunluq, zəiflik

I *لَخْمٌ* (*u*) 1) üzünə şillə, şapalaq vurmaq; 2) sıxışdırmaq, çətinləşdirmək

- لخن akula, köpək balığı; barrakuda
- لخمۃ 1. yöndəmsiz, biçimsiz, əndəzəsiz; 2. ağırtpənən, əliağır, ləng; ölüvay, ləng
- لخمۃ 1) kefsizlik, naxoşluq, süstlük, əzginlik, nasazlıq; ~ به o özündə deyil; 2) karıxma, özünü itirmə, çaşma, çaşqınlıq; çətinlik, maneə, əngəl
- لخمیۃ ağırliq, ağırtpənmə, yavaştpənmə, lənglik; yöndəmsizlik, biçimsizlik
- لخمیون : ال tar. ləxmilər
- I لخن (ə) iylənmək, pis iy vermək
- لخنۃ q. لخنۃ c. 1) iyli, üfunətli, qoxumuş; 2) sünnət edilməyən
- I لذن (ə/u) düşməncilik etmək, ədavət bəsləmək, dalaşmaq, savaşımaq, arası dəymək; II لذن 1) rüsvay etmək, biabır etmək, ləkələmək, bədnam etmək (kimi -); 2) həyəcana salmaq, təşvişə salmaq, karıxdırmaq; III لذن 1) barışığa yer qoymadan düşməncilik etmək, bərk savaşımaq, möhkəm dalaşmaq; 2) müdafiə etmək, qorumaq (kimi عن); V لذن donub qalmaq, mat qalmaq, quruyub qalmaq
- لذۃ q. لذۃ c. qatı, barışmaz; qəddar (düşmən)
- لذۃ çəkişmə, nifaq, ədavət, barışmaz düşməncilik; barışmazlıq
- لذۃ = لذۃ, لذۃ
- لذۃ qatı, barışmaz düşməncilik
- I لذۃ (ə) 1) dişləmək, sancmaq; 2) yaralamaq; 3) fısıltılı səsləri (s, z) fişiltılı səslər (ş, j) kimi tələffüz etmək; r və l səslərini düzgün tələffüz etməmək; V لذۃ dişlənmiş, çalınmış, sancılmış olmaq

- لذۃ q. لذۃ c. fısıltılı səsləri (s, z) fişiltılı səslər (ş, j) kimi tələffüz edən; r və l səslərini düzgün tələffüz etməyən
- لذۃ 1) dişləmə, sancma, batırma, batırılma; 2) fısıltılılıq
- لذۃ ...vurmuş, ...sancmış c. لذۃ
- لذۃ dişlənmiş, sancılmış, çalınmış, vurulmuş
- I لذۃ (i) şappıldatmaq, ilişdirmək
- لذۃ أم ملدم : ملدم tib. qızdırma, titrədib qızdırma
- I لذۃ (u) 1) yumşaq, zərif, lətif olmaq; 2) plastik, elastik, əyilgən olmaq; II لذۃ yumşaltmaq, lətif, zərif etmək; ~ الخبز (sobada) çörək qurutmaq
- لذۃ لاذن, لاذن ətirli qatran, buxur
- لذۃ 1) yumşaqlıq; 2) elastiklik, plastiklik, əyilə bilmək qabiliyyəti
- لذۃ 1) yumşaq, zərif, lətif; 2) elastik, plastik, əyilgən
- لذۃ 1) yanında; -da, -də; -m⁴; لذۃ məndə; ~ kimdənsə, kiminsə tərəfindən; 2) nə vaxt; ~ ماذا تفعل انت ...vaxt sən nə edə-cəksən?; ~ من ..vaxtdan
- لذۃ mistik; sirli
- لذۃ = لذۃ
- لذۃ لذۃ c. plastik material, plastmas, plastik kütlə
- لذۃ bax: ولد
- لذۃ 1) -m⁴; -da²; nəzdində; لذۃ onun (var), onda; onun yanında; لذۃ bizim (var), bizdə; ~ مەنیم vaxtım yoxdur; 2) zaman, vaxt; ~ وصولي اليه... mən onun yanına gəldiyim vaxt
- I لذۃ (i/ə) 1) xoş, şirin, dadlı, ləzzətli, valehedici olmaq; II لذۃ ləzzət vermək, həzz

vermək, nəşə vermək; V لَذَذَ ləzzət almaq, həzz almaq, zövq almaq, nəşələnmək; VIII لَذَّ zövq almaq, nəşələnmək; X لِسْتَلَذَ xoş, ləzzətli, nəşəli hesab etmək; zövq almaq, nəşələnmək

– لَذَاذٌ c. لَذَاذٌ dadlılıq, ləzzətliklik, xoşluq

– لَذَّةٌ c. اذ – dadlılıq, ləzzətliklik, xoşluq;

ləzzət, zövq, nəşə, həzz; c. gözəllik, qəşənglik, lətafət, mələhət, zəriflik, incəlik

– لَذِيذٌ c. لَذِيذٌ 1) ləzzətli, şirin, xoş, ləziz, heyranedici; 2) gözəl, zərif, incə, nəfis

– مَلَذَاتٌ c. مَلَذَاتٌ zövq, həzz, ləzzət; fə-rəh, səfa; c. gözəllik, zəriflik, lətafət, mələhət

I لَذِبَ (ə) yapışmaq, suvaşmaq (nəyə ə)

– bax: ضَرْبَةٌ لَذِبٍ yapışan, suvaşan; لَذِبٌ: لَذِبٌ

I لَذَغَ (ə) sancmaq, vurmaq, çalmaq, dişləmək; obr. dili ilə kimisə sancmaq; 2) yandırmaq, dağlamaq

– لَذَغٌ 1) yandırıcı, qaynar; 2) hərərətli, atəşin, qızğın; ruhlandırıcı; 3) acı, yandırıcı, kəskin; ~ كَسْكِينٌ tənqid; ~ عِبَارَاتٌ acı sözlər

– لَوَاذِعٌ c. لَوَاذِعٌ 1) dişləmə, sancma, çalma; batırma, batırılma; 2) c. həc. الحامض acı sözlər, sancmalar, istehzalar, rişxəndlər

– لَذَاعٌ acı, kəskin, zəhərli, tikanlı

– لَذَعَاتٌ c. لَذَعَاتٌ 1) dişləmə, sancma, çalma;

2) yanma; yanıq

I لَذَى (ə) 1) yapışmaq, əl çəkməmək, qəmiş olmaq (kimə-nəyə ə); 2) möhkəm tutmaq (nəyə ə)

– اذ: لَذِيذٌ c. لَذِيذٌ

I لَزَّ (ə/u) 1) birləşdirmək, bağlamaq, bəndləmək (nə ilə ə); 2) sıxlaşdırmaq, sıxmaq (məs., yazı yazarkən hərfləri); لَزَّ الحروف sıx-sıx, yığcam yazmaq; 3) məcbur etmək,

vadar etmək (nəyə ə); II لَزَزَ yığcam etmək; sıxlaşdırmaq; VIII لَزَزَ yapışmaq, tutmaq (kimə, nəyə), daim olmaq (kiminlə - nə ilə ə)

– لَزْزٌ ilməli vint

– لَزَزٌ siyirmə, rəzə, cəftə, kilid, qıfıl

– مَلَزَزٌ kip, sıx, yığcam; qalın

– صَفُوفٌ سَخِيكٌ sıxılmış, yumulmuş; sıx; صفوف سَخِيكٌ

sıx sıralar

I لَزُبٌ (u) 1) bərk, möhkəm olmaq; əsaslı, mötəbər, sanballı olmaq; 2) ya-pışmaq (nəyə ə); لَزَبٌ (ə) 1) bağlanmış, birləşmiş olmaq; 2) kip, sıx, yığcam olmaq

– لَزَبٌ 1) bərk, möhkəm; əsaslı, mötəbər, sanballı; 2) yapışmış; لَزَبٌ tamamilə vacib, zəruri; ayrılmaz, ayrıla bilməyən, alınmaz, alınması mümkün olmayan; صار ضَرْبَةً

– لَزَبٌ tamamilə vacib olmaq

– لَزَبٌ az, cüzi, əhəmiyyətsiz

– لَزَبٌ ضَرْبَةٌ fəlakət, müsibət; bəd-bəxtlik, bəla

I لَزَجَ (ə) yapışmaq, suvaşmaq (nəyə ə); V لَزَجَ yapışqan, yapışan, yapışqanlı, suvaşqan olmaq

– لَزَجَةٌ yapışqanlıq, yapışma qabiliyyəti

– لَزَجٌ yapışqan, yapışan; yapışqanlı

– لَزَجَةٌ yapışqanlıq, yapışma qabiliyyəti, suvaşqanlıq

I لَزَقَ (ə) yapışmaq, suvaşmaq (nəyə ə); II لَزَقَ 1) yapışdırmaq; له dan. (nəyə ə)

kiməsə qəbul etdirmək, sırimaq; 2) (nəyə ə) birtəhər etmək; IV لَزَقَ yapışdırmaq; VI لَزَقَ yapışmaq; VIII لَزَقَ yapışmaq, suvaşmaq (nəyə ə)

– لَزَقٌ təpitmə; plastır

– لَزَقٌ birləşdirici, əlaqələndirici maddələr (sement və s.)

– لَزَمَ yapışqan, yapışqanlı
 – لَزَمَ qonşu; bitişik, yanaşı; مَبْنِيَّ ~ bitmə
 nim evim onun evi ilə yan-yanadır
 – لَزَمَ c. لَزَقْ ~ xardal ~ xardal yaxması
 – لَزَمَ = لَزَقْ
 I لَزَمَ (لَزَمَ) lazımlı, gərəkli, zəruri, vacib olmaq; يَلْزِمُهُ هَذَا الشَّيْءُ bu əşya ona lazımdır; 2) lazım olmaq, gərək olmaq, vacib olmaq, ehtiyac olmaq; كَمَا يَلْزِمُ necə lazımdır, necə gərəkdir; 3) ayrılmaq, ayrılmaz olmaq; 4) məntiq nəticəsində çıxmaq, irəli gəlmək (نَدَانُ ~ الأدب); ədəb qaydalarını gözləmək; يَلْزِمُهُ ~ داره ~ evdə qalmaq; (حُدُودُهُ) ~ çərçivədən çıxmaq, əndazədən çıxmaq (مَاس., ədəb çərçivəsindən); الصَّمْتُ ~ susmaq, dinməmək, sükut etmək; الْفَرَّاشُ ~ yataqda olmaq (خَاسْتَا هَاقْ-قِنْدا); II لَزَمَ (لَزَمَ) kirayə vermək, icarəyə vermək; 2) podrat vermək; 3) iltizam vermək; III لَزَمَ (لَزَمَ) (kiminləsə) ayrılmaq, həmişə (kiminsə) yanında olmaq, (kimisə) israrla, daim təqib etmək, (kimisə) müşayiət etmək, (kimasə) yol yoldaşı olmaq; مَلَاظِمَةٌ ~ kimisə kölgə kimi izləmək; 2) xas, aid, məxsus olmaq (نَآيَا ~); 3) tutmaq, yapışmaq; riayət etmək; الصَّبْرُ ~ dözmək, səbir etmək; الصَّمْتُ ~ dinməmək, susmaq; IV لَزَمَ (لَزَمَ) üzərinə qoymaq (nə), məcbur etmək, öhdəsinə qoymaq (نَآيَا ~); (نَآيَا ~) məsul etmək; 2) məcbur etmək, vadar etmək (نَآيَا ~); يَلْزِمُهُ الْفَرَّاشُ ~ kimisə yatağa salmaq (خَاسْتَالِيK HƏQQİNDA); VI لَزَمَ bir-biri ilə sıx bağlı olmaq; bir-biri ilə ayrılmaq; VIII لَزَمَ (لَزَمَ) özü üçün vacib, məcburi hesab etmək; (نَآيَا ~) tərəfdar olmaq,

riayət etmək; سِيَاَسَةُ الْحَيَاةِ ~ bitərəf siyasəti dəstəkləmək; مَالِكُنْهُمْ ~ öz yerlərində qalmaq; 2) həmfikir olmaq, (fikirə) şərik olmaq; 3) riayət etmək, əməl etmək; الْاَدَبُ ~ ədəb qaydalarını gözləmək, ədəb qaydalarına riayət etmək; الْاِحْتِرَاسُ ~ təhlükəsizlik riayət etmək; الْكِتْمَانُ ~ sirri saxlamaq; 4) (hər hansı işi) öz üzərinə götürmək; (öz üzərinə) öhdəçilik götürmək; konsessiya götürmək; X لَزَمَ (لَزَمَ) 1) zəruri, vacib hesab etmək; 2) tələb etmək; zərurət yaratmaq
 – لَزَمَ c. لَزَمَ 1) lüzum, ehtiyac, hacət; vəzifə; 2) məsuliyyət, cavabdehlik; 3) öhdəçilik, kontrakt; konsessiya
 – لَزَمَ üzərinə qoyma; məcbur etmə, vadar etmə
 – لَزَمَ (لَزَمَ) 1) məcburi, vacib; مَعْبُورِيK HƏQQİNDA 2) icbari
 – لَزَمَ məcburilik
 – لَزَمَ 1) kirayə vermə, icarəyə vermə; 2) podrat vermə; 3) iltizama vermə
 – لَزَمَ 1. vacib, gərəkli, zəruri, məcburi; قَدْ اَصْبَحَ ~ lazımsız, gərəksiz, lüzumsuz; مِّنَ الْاَلْاَزْبِ ان... tamamilə zəruri oldu; كَالْاَزْمِ ~ lazım olduğu kimi; 2) qram. təsirsiz (fel haqqında); 2. xalq dil. gərək ki, حَضْرَتُكَ ~ siz gərək ki, onu tanıyırsınız
 – لَزَمَ c. لَزَمَ 1) gərəkli əşya, ləvazimat; tərkib hissə; 2) hissə, detal (maşının); 3) parazit ifadə (danışqı dilində); 4) mus. nəqarət
 – لَزَمَ 1. zəruri, vacib, gərəkli, lazımlı; 2. lüzum, ehtiyac, hacət
 – لَزَمَ c. لَزَمَ iltizam
 – لَزَمَ lüzum, ehtiyac, hacət, tələb, tələbat; عِنْدَ الْاَزْمِ ~ zəruri halda; عِنْدَ الْاَزْمِ ehtiyac (tələbat) olduqca

– لَوَازِمَاتٌ *c.* 1) zəruri olan bütün şeylər; 2) təchizat, ləvazimat

– مُتَلَزِمٌ *sıx* bağlı olan, ayrılmaz

– مُسْتَلْزِمَاتٌ *c.* 1) zəruri şeylər, (*nə üçünsə*) gərəkli olan, tələb olunan əşyalar; ləvazimat; المكتبيّة *~* dəftərxana ləvazimatı; 2) mükəlləfiyyətlər

– مُلْزِمٌ ¹ 1) zəruri, vacib; qırılmaz surətdə bağlanan, ayrılmaz; 2) xas olan, aid olan (*nəyə -*); 3) ayrılmaz, daimi; الفراش *~* yataqdan ayrılmayan, daim yataqda olan (*xəstə haqqında*)

– مُلْزِمٌ ² kiçik zabıt; leytenant; أول *~* baş leytenant; ثان *~* kiçik leytenant

– مُلْزَمَةٌ 1) əl çəkməmə, fikrindən dönməmə; bölünməzlik, ayrılmazlıq; 2) ayrılmazlıq, aidlik, xaslıq; 3) inadlı təqib; müşayiət etmə; 4) inad, sözünün üstündə durma; cəhd, səy

– مُلْزَمٌ 1) məcbur, bordu, mükəlləfiyyət; 2) (*nəyəsə*) cavabdeh, məsul

– مُلْزَمٌ 1) konsessiyaçı; 2) (*vergi*) iltizamçı

– مُلْزَمٌ *tex.* məngənə

– مُلْزَمَةٌ *c.* *ملزومة*, *ملزوم* *parçası*

– مُلْزَوْمٌ 1) borclu, mükəlləfiyyət; 2) cavabdeh, məsul (*nəyə*)

– مُلْزَوْمِيَّةٌ 1) vəzifə, borc; 2) məsuliyyət, cavabdehlik

لِسَا *söz. qısal. söz.) xalq dil.* hələ, hələ də; hələ yox

لِسْتِيكَ, لِسْتِيكَ kauçuk; rezin

لِسْعٌ 1) sancmaq, çalmaq, vurmaq, dişləmək; به لِسْانِه *dili ilə sancmaq (kimi);* هَدْدِيْنِ بِلْدِرْمَك (*kimə*), dərslərini ver-

mək (*kimin*); ظهر الحصان بسوطه *~* o, atı qamçı ilə vurdu; o, atı qamçıladi; 2) sancmaq, bə-tırmaq, acılamaq

– لَاسْعٌ 1) sancan, vuran; 2) kəskin, acı, yandırıcı

– لِسْعَاتٌ *c.* لِسْعَةٌ dişləmə, sancma, çalma

– لِسْعٌ ...vurmuş, ...sancmış, ...çalmış, ...diş-ləmiş

– لِسْعٌ = مَلْسُوْعٌ

لِسْمٌ *(u)* لِسْمٌ, لِسْمٌ dadına baxmaq

لِسْنٌ *(u)* لِسْنٌ dalca danışmaq, qeybət etmək, yamanlamaq, pisləmək, abırını tökmək; لِسْنٌ *(ə)* natiqlik istedadı ilə fərqlənmək, gözəl və aydın danışma qabiliyyəti olmaq; لِسْنٌ 1) kəskinləşdirmək, cəddiləşdirmək; 2) ələ salmaq, rixənd etmək, lağa qoymaq, istehza etmək (*kimə* علی); لِسْنٌ *sözlər atışmaq; deyişmək, sözləşmək, çəkişmək, höcətləşmək*

– لِسْنٌ *q.* لِسْنَةٌ *c.* bəlağətli, fəsahtli

– لِسْنِيٌّ dilçi, dilşünas

– لِسْنِيٌّ dilçilik, dilşünaslıq; السامية المقارنة müqayisəli semitologiya

– لِسْنَاتٌ *c.* körfəzlər, buxtalar

– لِسْنٌ, لِسْنَةٌ, لِسْنٌ *k., q.* (*bəzən*) *c.* لِسْنٌ dil; دار (جرى) على *~* ərəb ədəbi dili; لِسْنٌ ərəb ədəbi dili; لِسْنٌ *hamının dilində olmaq; dillər əzbəri olmaq; هذا السؤال* hamının dilində olmaq; لِسْنٌ *axı bu sual hamının dilində dolaşır; عن السنتهم* bilavasitə onların dilindən eşitmək; لِسْنٌ *şifahi şəkildə; ~* şifahi şəkildə; لِسْنٌ *boş-boş danışmaq, boşboğazlıq etmək; لِسْنٌ* ötkəm, dildən pərgar; لِسْنٌ *qeybətçilər, dedi-qoduçular; لِسْنٌ* sərbəst olmayan dillər; لِسْنٌ *منطلق* söhbətçil, danışmağa həvəsli; لِسْنٌ *طلق*

fəsaḥətli, bəlağətli, gözəl nitq; طلاقة ~ natiqlik istedadı, gözəl və aydın danışma qabiliyyəti; الحال ~ yarımərəsmi mətbuat orqanı, qəzet, mətbuat orqanı; الحزب ~ partiyanın (mətbu) orqanı; متحدث (ناطق، متكلم) بـ ~ xarici işlər nazirliyi adından çıxış edən, xarici işlər nazirliyinin təmsilçisi; القوم ~ deleqat, nümayəndə; على ~ onun adından; ... و hərə şeydən görünür ki, ...; ا) ikidilli; b) ikiüzlü, riyakar; البحر ~ burun (coğrafi); kör-fəz, qol; القفل ~ açar rəzəsi; المفتاح ~ açar dili; الميزان ~ tərəzinin gözləri; النار alov şö-lələri, zəbanə; ونقر ~ tikan və çatlaq (yarıq); الحمل ~ bot. bağayarpağı; الحمل الكبير ~ bot. iri bağayarpağı; العصافير ~ adi göyrüş, vən; الكلب ~ bot. köpəkdili otu; المزمар ~ anat. qırtlaq qapağı qığırdağı

– لسان dil – i [-i]; dilşünaslıq danışmaq qabiliyyəti

– لسان natiqlik istedadı, gözəl və aydın danışma qabiliyyəti

– لسان = لسان

– لسان 1. dillərə aid; dilçilik – i [-i]; 2. dilçi, dilşünas

– لسان hamç. علم dilçilik, dilşünaslıq
– لسان söyüşmə, deyişmə, höcətləşmə, çənələşmə; ~ دخل deyişməyə qoşulmaq, deyişməyə başlamaq

دوymək, qamçılamaq, şallaqlamaq

الجلد : لشمائنا

III لاشى məhv etmək, qırmaq, yoxa çıxarmaq, tələf etmək; VI ثلاثى yoxa çıxmaq, tələf olmaq, kəsilmək; yoxa enmək; tədricən yavaşmaq, kəsilmək, susmaq (səs haqqında)

– ثلاثى tələf olma, məhv olma, yoxa çıxmaq; tədricən yavaşmaq, kəsilmək, susmaq (səs haqqında)

– ثلاثى məhv etmə, yox etmə

I لص (ə/u) 1) oğurlamaq; 2) (nəyisə) xəlvəti, gizlincə, oğrun-oğrun etmək; II لصص möhkəmləndirmək, bərkitmək (tikilini); V تلصص 1) oğru olmaq; oğurluqla məşğul olmaq; 2) gizlicə girmək, xəlvətcə girmək (hara (الى); 3) izləmək, casusluq etmək, güdmək

– لصص oğru; البحر ~ لصص, لصص, لصص dəniz qulduru, pirat, korsar

– لصص 1) oğrunluq; 2) oğurluq; البحر ~ dəniz quldurluğu, piratlıq, korsarlıq

– لصص xəlvəti girən, gizlin girən; دخل ~ لصص girmək, keçmək

I لصف (u) işıq saçmaq, işıqlanmaq, işıq vermək, parlamaq, nur saçmaq

– لصف 1. işıq saçan, parlayan, işıq verən; 2. min. flüorit, florlu kalsium

– لصف işıqlanma, parıldama, işıqsatma qabiliyyəti, flüoressensiya

– لصف flüoroskop

I لصق (ə) yapışmaq (nəyə –); II لصق yapışdırmaq, birləşdirmək (nəyə (الى); III لصق 1) yanaşı olmaq, bitişik olmaq, yan-yana olmaq; 2) bir-birinə sığınmaq; 3) qovub çatmaq, yaxalamaq, yetişib tutmaq, haxlamaq; 4) sataşmaq, söz atmaq (qadına); IV لَصَق 1) yapışdırmaq, bitişdirmək; 2) aid etmək, isnad etmək, ayağına yazmaq (kimə –); ~

– لصق (nəyisə) qəsdən kiminsə ayağına yazmaq; 3) zorla boynuna qoymaq, sırmaq (kimə –); VI ثلاثى yanaşı, yan-yana, yapışq, bitişik olmaq; bir-birinə sıx birləşmək,

bitişmək, kip yapışmaq; VIII لِتَصَقَ 1) yapışmaq, suvaşmaq (*nəyə* →); 2) yapışmaq; söykənmək (*nəyə* →); qısılmaq, yapışmaq (*kimə* → – *uşaq haqqında*); 3) bağlanmaq (*kimə-nəyə* →); bağlanmaq, qoşulmaq, birləşmək (*nə ilə* →); 4) əlaqə saxlamaq, ünsiyyət saxlamaq (*kiminlə* →)

– لِتَصَقْ 1) yapışma, birləşmə; gəlmə; 2) ünsiyyət, əlaqə, qarşılıqlı münasibət – تَلَصَّقْ bir-birinə sıx birləşmə, bitişmə; kip yapışma; وَادْحَم ~ basabas, basırıq, tün-lük, qələbəlik

– الشَّرِيطَ الـ 1) yapışan, sıx birləşən; ~ اللِّغَتِ السَّيَّةُ leycoplastır; 2) yapışdırılan; اللِّغَتِ السَّيَّةُ *lingv.* aqlütinativ dillər; 2. *tib.* tampon

– لَوَاصِقُ c. لَاصِقَةٌ affiks, şəkilçi – لَاصِقُ yapışqan, yapışan – لِصَقْ 1) qonşu, yanaşı, bitişik, iç-içə; نَهِيسَ نَهِيسَ nəyisə nəyəsə kip, bərk-bərk yaxınlaşdırmaq; نَهِيسَ *və ya* لَاصِقُ kimə-nəyə isə lap yaxın; لَاصِقُ kiminləsə lap yaxın, yanaşı oturmaq; 2) ayrılmaq

– لَاصِقُ c. لَاصِقَةٌ təpitmə; plastr – لَاصِقُ 1. yapışmış (*nəyə* →); 2. təpitmə; plastr

– لَاصِقُ 1) sıx yapışan; 2) yaxın, ən yaxın, yaxındakı; ~ جَارُ ən yaxın qonşu; 3) sıx bağlanmış, möhkəm sarınmış (*nə ilə* →)

– مَلَّاصِقُ bir-birinə sıx birləşən, bitişən – مَلَّاصِقُ yapışqı, bitişik; yanaşı; iç-içə – مَلَّاصِقُ 1) qonşuluq, yanaşılıq, bitişiklik; bitişmə; 2) *fiz.* bəndləmə

– مَلَّاصِقُ yapışdırılmış – مَلَّاصِقَاتُ c. elanlar, afişalar, plakatlar – لَاصِقُ laxlatmaq, boşaltmaq, tərپətmək – لَاصِقَةٌ tərپətmə, laxlatma, boşaltma

(لَصَمَ) II لَصَمَ 1) tez düzəltmək, ora-burasını düzəltmək, tələsik təmir etmək; 2) bir-təhər etmək

I لَضَمَ (i) لَضَمَ 1) sapa düzmək (*muncuq haqqında*); السَّبْحَةُ ~ təsbəh çevirmək; 2) keçirmək, taxmaq; الأَبْرَةُ ~ iynə saplamaq

– مَلْضُومٌ 1) (*sapa*) düzülmüş, keçirilmiş; 2) keçirdilmiş, taxılmış (*iynə-sap haqqında*) I لَطَّ (ə/u) لَطَّ döymək, (*dəyənlə*) döymək

– لَطَّ döymə, vurma, əzişdirmə; هُوَ دَائِمًا لِلشَّطِّ o, həmişə döyülür

– مَلَّاطٌ c. مَلَّاطٌ əl dəyirmanı

I لَطَّ (i) لَطَّ şappıldatmaq, ilişdirmək

I لَطَّ (ə) لَطَّ çirklətmək, bulamaq, ləkələmək, kirlətmək; بالَصَابُونِ ~ sabunlamaq; II لَطَّ çox çirklətmək, ləkələmək, bulamaq; سِجْرَاتُ (məs., qan, çirkə); سَمْعَتُهُ ~ kiminsə adına xələl gətirmək, kiminsə adını ləkələmək; V تَلَطَّ çirklənmək, bulaşmaq, ləkələnmək, kirlənmək; بالْعَارِ إِلَى الْإِيدِ ~ ömrünün axırına kimi özünü rüsvay etmək, həmişəlik özünü biabır etmək

– لَطَّ 1. sarsaq, səfeh, axmaq, ağılsız; yelbeyin, başıboş, qanmaz; 2. sadədil, fərsiz, ağzıaçıq

– لَطَّ 1) ləkə; 2) mürəkkəb ləkəsi – لَطَّ 1. ağıldan kəm, ağılı çatmayan; gictəhər; 2. səfeh, axmaq, gic, sarsaq

I لَطَّ (u) لَطَّ vurmaq, döymək; şappıldatmaq

– مَلَّاطِيسُ c. مَلَّاطِيسُ daş sındırmaq üçün çəkiç

I لَطَّ (u) لَطَّ vurmaq, döymək; şappıldatmaq, üzə şapalaq vurmaq, şillə vurmaq; 2) çırpışdırmaq, oğurlamaq; الكُتُبُ ~ (*kitab-xana*) kitablarını mənimsəmək, alıb qaytar-

mamaq; II لَطَّش kötləkləmək, döymək; qulağına çəkmək; 2) səthi bilmək, üzdən bilmək

– لَطَّاشَةٌ c. اتَّ (həmç. الذباب) milçəkvruran

– لَطَّشَةٌ c. لَطَّشَاتٌ şillə, şapalaq, zərbə;

الشمس ~ günvurma

– مَلَطَّشٌ c. مَلَطَّشٌ bufer

I لَطَعَ (ə) لَطَعَ 1) vurmaq, döymək, ilişdir-mək, şappıldatmaq; 2) silmək, pozmaq, qara-lamaq, çıxarmaq; 3) öpmək

– لَطَعَ c. لَطَعَ ~ دودة القطن : لَطَعَ c. لَطَعَ ~ pambıq qurdu-nun (yarpağın alt hissəsinə qoyulmuş) yu-murtaları

I لَطَفَ (u) لَطَفَ mərhəmətli, lütfkar, ürəyiyumşaq olmaq (kimə qarşı يا لَطَفَ! Allahım, sən kömək et! (təəccüb for-ması); لَطَفَ (u) لَطَافَةٌ 1) nazik, incə, zərif ol-maq; 2) seyrək olmaq; 3) yumşaq, zərif, mehriban, mülayim olmaq; ədəbli, nəzakətli, mərifətli olmaq; II يَنْفَعُ yüngülləşdirmək, əksiltmək, azaltmaq; (vəziyyəti) yaxşılaşdır-maq; (ağrını) yüngülləşdirmək, azaltmaq; ~ نَوَازِشْلِي sözlər demək; ~ الْحَكْمُ ~ hök-mü yüngülləşdirmək; III لَافَ 1) mərifətli, ədəbli, iltifatlı rəftar etmək, lütfkar, mehri-ban davranmaq; 2) əzizləmək, sığallamaq, oxşamaq (əllə); 3) üz vermək, imkan ver-mək, şərait yaratmaq, göz yummaq; V تَلَطَّفَ 1) mehribanlıq, lütfkarlıq, nəzakət göstər-mək, xoş sözlər demək; ~ عَلَيْهِ بِالْكِتَابِ لِلْقَرَاءَةِ ~ o, o qədər lütfkar idi ki, hətta ona bu kitabı oxumağa verdi; 2) uyğunlaşmaq, yaramaq (kimə -); VI تَلَاظَمَ bir-biri ilə iltifatlı, ədəbli, nəzakətli rəftar etmək; X اسْتَلَطَفَ mehriban, həlim, xoşxasiyyət hesab etmək

– تَلَطَّفَ ədəb, nəzakət, mərifət, qanacaq, lütfkarlıq

– لَطَافَةٌ 1) mehribanlıq, xoşxasiyyətlik, yumşaqlıq, mülayimlik; üzügüclərlik, xoşüz-lük; lütfkarlıq; mərifət, nəzakət; xoşagəlim-lik; 2) cazibədarlıq, məlahət; incəlik, zərif-lik; lətafət; 3) seyrəklik

– لَطَفٌ c. لَطَفٌ hədiyyə

– لَطَفٌ c. لَطَافٌ mülayimlik, xoş xasiyyət, ədəb, nəzakət; mərifət; xoşluq; بـ güclər-üzclə, mehribanlıqla, lütfkarlıqla; ~ ALLAHIN lütfü, mərhəməti; ~ الله o havalanıb, o dəli olub

– لَطِيفٌ c. لَطِيفٌ 1) güclürüz, xoşrəftar, ilti-fatlı, xoş, xoşagələn; yumşaq, mülayim; ~ الْمَرْهَمَتْلِي, lütfkar (Allahın epitetlərindən biri); ~ يا Ya rəbbim!; 2) seyrək, seyrək-ləndirilmiş; 3) zərif, incə; 4) gözəl, qəşəng; ~ الْقَدِائِلُ qadınlar

– لَطِيفَةٌ c. لَطِيفَةٌ 1) incəlik, zəriflik; usta-lıq, məharət; لَطِيفَاتُ الْحَيَلِ hiylə, kələk, fənd; 2) ağıllı söz; lətifə; incə zarafat; 3) yaxşı-lıq, kömək, əl tutma, mərhəmət, bəxşiş, hədiyyə

– مَلَطَطَةٌ mehriban rəftar, xoşüzlük, lütfkar-lıq, mərifət, nəzakət, ədəb

– مَلَطَطٌ yüngülləşdirici, azaldan; sakitləş-dirici

– مَلَطَطَاتٌ c. sakitləşdirici vasitələr

I لَطَمَ (i) لَطَمَ 1) döymək, kötləkləmək; 2) özünün üzünə-üzünə vurmaq; ~ الْخُدُودِ وَشَقَّ ~ özünü döymək və paltarını cırmaq (öləni ağlayan qadın haqqında); VI تَلَاظَمَ bir-birini döymək; vuruşmaq, döyüşmək; toq-quşmaq; VIII اتَّلَطَمَ çarpmaq, toqquşmaq

– لَطْمَةٌ c. لَطْمَاتٌ zərbə, şillə, şapalaq

– لَطِيمٌ atadan-anadan yetim

– مَلَطَمٌ çarpa yeri (məs., dalğaların)

– مَلَطِمٌ c. مَلَطِمٌ 1) yanaq, üz; 2) əhəng sön-dürmək üçün çuxur, oyuyq

I لَطَى لطي (ə) hərəkətsiz qalmaq; V تَلَطَّى gizlənmək, daldalanmaq (harada (في); gizlə-dilmək, pərdələnmək (nə ilə -); bürünmək مَلَطَطٌ toppuş, tosğun, kök, dolu (məs., uşa-ğın ayaqları haqqında)

I لَطَى لطي (ə) alovlanmaq, od tutub yanmaq, alışmaq; 2) qəzəbdən, hirsdən partlamaq, yanmaq; V تَلَطَّى alovlanmaq, od tutub yanmaq, alışıb-yanmaq; özünü qızdırmalı adamlar kimi hiss etmək; بنار حبها ~ o onu alovlu məhəbbətlə seviridi; VIII التَّلَّى = I

– لَطَى alov

لَعَا لعا sağ-salamat ayağa qalxasan! (ayağı bürəyəndə deyilən sözlər)

I لَعِبَ لعب (ə) əylənmək, zarafat etmək; oynamaq; gülüb-oynamaq (nə - və ya təs. hal, nə oynamaq (على); şahm. gediş etmək; القمار ~ qumar oynamaq; على ~ rol oynamaq; دوره ~ rol oynamaq; 2) aldatmaq (kimi على); بالشيف ~ qılinc oynatmaq, qılinc təlimi keçmək; بعقله ~ başını gicəlləndirmək; بعت الخمر بعقله ~ şərab onun başını gicəlləndirdi; بالنار ~ odla oynamaq; لَعِبَ لعب (ə) tüpürcək, selik, ifraz etmək; II لَعِبَ oynamağa məcbur etmək; الحاجب ~ qaşlarını oynatmaq, qaşlarını tərpətmək; وجهه ~ ağız-burnunu əymək, üz-gözünü büzüşdürmək; ~ الاشفاق بغير الكلام ~ quyuğunu bulamaq; ~ نه o, səssiz şəkildə dodaqlarını tərpətdi; ~ على اصابعه kimisə barmağına dolamaq; III لَعِبَ ~ بالشطرنج بطريقة التتابع 1) oynamaq (kiminlə); şahmatda dalbadal oyun (seans) keçirmək; 2) zarafat etmək, əylənmək; IV أَلْعَبَ = I; V أَلْعَبَ oynamaq, əylənmək (nə ilə - - uşaqlar haqqında); gülüb-oynamaq; VI تَلَاعَبَ 1) oynamaq (nə ilə -); 2) titrəmək, əsmək; 3) aldatmaq, sui-istifadə etmək, insafsızlıq göstərmək, fırıldaq etmək (nədə (في -); 4) isteh. sahiblik etmək, yiyəlik etmək – أَلْعَبَانٌ kloun, təlxək; oyunbaz – كان العوبة في 1) oyuncaq; 2) tryük, ustalıq, məharət – تَلَاعَبَ 1) oyun; 2) hiylə, kələk, fənd, yalan, fırıldaq; sərbəst rəftar; sui-istifadə; spekulyasiya; 3) ajiotaj; 4) iron. sahiblik etmə, yiyəlik etmək – تَلْعَابٌ şəən, oynaq – تَلْعَابٌ = تَلْعَابَةٌ – لَاعِبٌ 1. oynayan; şəən; الشطرنج ~ şahmatçı; oyunçu; 2. idmançı; الجمباز ~ gimnast – لَوَاعِبٌ c. لَاعِبَةٌ q. sözümdən; الفتيات a) şəən qızlar; b) idmançı qızlar – 1. çox oynayan; 2. 1) yaxşı oyunçu; 2) fokusçu; hoqqabaz – على... onun sal ~ selik; tüpürcək, selik; ~ على... havada asılı qalan ağzının suyu axdı; الشمس ~ bal ~ النحل – 1) tüpürcək -i [-i]; 2) tüpürcək vəziləri; 2) selikli – أَلْعَابٌ c. لَعِبٌ , لَعِبٌ , لَعِبٌ 1) oyun; الألعاب ~ olimpiya oyunları, olimpiada; القمار ~ qumar oyunu; النرد ~ qumar; ~ بالنرد nərd oyunu; الألعاب الرياضية idman oyunları, idman; 2) şahm. partiya, debüt; المفتوح ~ açıq debüt; ~ نصف المفتوح yarıaçıq debüt; ~ المغفول qapalı debüt; 3) oyun, əyləncə, zarafat; الألعاب النارية fışəng; 4) təmrin, nömrə (gimnastikada); ~ gimnast alətlərində təmrin; ~ العاب الفروسية at çapmaqda ən

yaşşı nömrələr; at oynatma; (العاب القوة القوي) ألعاب القوة (الثقيلة) yüngül (cığır) atletika; ألعاب manej məşqləri, nömrələri; çaparaq gedən at üstündə edilən gimnastik məşqlər; السيف ~ kəndir üstündə gəzmə, kəndirbazlıq etmə; 5) fokus; ألعاب سحرية və ya ألعاب سيميائية və ya ألعاب سيمائية sehrbazlıq, fokus

– لعب oynaq, şəən
– لعب لعبة مزدوجة 1) oyun; لعبات c. لعبة ikili oyun oynamaq; 2) tryük; şahm. gediş (Tunis)
– لعب 1) oyuncaq; gəlincik; 2) zarafat; 3) oyun; الاستغماية ~ və ya الاستغماية ~ gizlənpaç oynamaq; الذنب والحمل ~ siçan-pişik oynamaq (harf. canavar-quzu oyunu); 4) partiya, oyun

– لعب oyun həvəskarı
– لعب 1) oyun, partiya; 2) oyun qaydası, oyun tərzü

– لعب 1. oynaq, zarafatçı; 2. c. لعبية 1) oyunçu; 2) jonqlyor

– لعب 1. oynaq; nazlı, qəmzəli, şux; ~ امرأة işvəli, şux qadın; 2. nadinc, dəcəl; oynaq, oynayan (heyvan və uşaq haqqında)

– لعب 1) oyuncaq
– لعب لعبة güçlü, bir nömrəli oyunçu (məs., futbolda)

– لعب 1) partnyor, oyunda iştirak edən (məs., futbolda); 2) yalançı, adamaldadan

– لعب 1) oyun (kiminləsə); بالشطرنج بطريقة ~ şahmatda eyni vaxtda oyun seansı

– لعب 1) oyun oynamaq üçün yer; idman meydançası, stadion; التمس ~ kort, tennis meydançası; مغطى ~ örtülü stadion; 2) həmç. ~ ارض (teatr) səhnəsi; (sirk) are-

nası; 3) teatr; sirk; متنقل ~ köçəri sirk; ملاعب الجنب labirint

– لعب 1) oyuncaq
– لعب 1. tüpürcək, selik ifraz edən; 2. ağzının suyu axan, daim ağzının suyu axan (adam)

– لعب 2) ملاعب tryük, əməl, fırlıdaq, kələk; عمل عليه və ya عمل فيه kimisə dolamaq, ələ salmaq

– لعب duruxa-duruxa danışmaq, hıqqanmaq, dili dolaşmaq, donquldanmaq, burnunun altında danışmaq; تلعم = تلعم

– تلعم öz-özünə danışma, donquldanma, burun altında danışma, hıqqanma, dili dolaşma

– لعب 1) لعب 1) əzab-əziyyət vermək, işgəncə vermək; III لا عجب dərd, qəm-qüssə vermək, acı çəkdirmək

– لعب 1) لعب 1) əzab-əziyyət, işgəncə; لا عجب əşq cəfası, əşq möhnəti

– لعب 1) لعب 1) al dodaqları olan, al dodaqlara sahib

– لعب 1) لعب 1) öz yaralarını yalamaq; جراحه ~ ölmək; بلسانه ~ acı sözlər, tikanlı sözlər demək; kimisə sancmaq, incitmək, qəlbini qırmaq

– لعب 1) لعب 1) qasıq (ölçü kimi)

– لعب 1) لعب 1) tib. dərman pastası

– لعب 2) لعب 2) bədbəxt (yazıq) insan

– لعب 1) لعب 1) bax: ملعة = ملعة

– لعب 1) لعب 1) qasıq; الشوربة ~ xörək qaşığı; الشاي ~ çay qaşığı; ماء dolu qasıq (ölçü kimi)

– لعب 1) min. spinel, ləl; köhn. rubin; 2) boyayıcı maddə, karmin

– لَعْلِيَّ al-qırmızı

لَعْلٌ bəlkə, ola bilsin ki, yəqin ki, bəlkə də, ehtimal (ki); وَعَسَى ~ bəlkə də, ola bilsin ki; لَعْلٌ hər vəchlə, hər vasitə ilə müdafiə olunmaq; لَعْلٌ ümid edirəm ki, siz yaxşısınız!

لَعْلٌ 1) guruldamaq, gumbuldammaq; eşidilmək (*səs haqqında*); vıyıldamaq, vızıldamaq (*güllə haqqında*); 2) parıldamaq, titrək işıq vermək, parlaqmaq; تَلَعْلَعٌ 1) sayrışmaq, uzaqdan görünmək; 2) dilini çıxartmaq (*it haqqında – susuzluqdan*); من الجوع ~ və ya açlıqdan əzab çəkmək

– لَعْلَعٌ 1) ilğım; 2) canavar, qurd

– لَعْلَعَةٌ 1) gurultu, şaqqıltı, gumbultu; 2) atış, atma; vıyılı, vızıltı (*güllə*)

– لَعْلَعٌ 1) parlaq, gözəçarpan, diqqəti cəlb edən (*rəng haqqında*); الْقَمَاشُ parlaq parça; 2) güclü, uca, gur, zil (*səs haqqında*)

I لَعْنٌ (ə) 1) lənətləmək, nifrin etmək; qarğış etmək; 2) qovmaq, uzaqlaşdırmaq; III لَعَنَ and içmək (*xüsusi şəkildə öz məsumluğuna and içmə – boşanma prosesində ər və ya arvad haqqında*); V تَلَعَّنَ 1) özünü lənətləmək, özünə lənət yağdırmaq; 2) bir başqasını lənətləmək, qarğış etmək; VI تَلَاعَنَ bir-birini lənətləmək, bir-birinə qarğış etmək

– لِعَانٌ 1) *fiqh.* lənət, nifrin, qarğış; 2) andla inandırma (*bax: III لَعَنَ*)

– لَعْنٌ lənət; تَارَ ابْنَتِ السَّ! lənət olma-sın! (*şahları salamlama*)

– لَعْنَةٌ c. لَعْنَاتٌ, لِعَانٌ qarğış, lənət, nifrin; !الله عليه ~ onu lənətə gəlsin!

– لَعْنَةٌ c. لَعْنٌ lənətlənmiş, lənətə gəlmiş, mənhus

– لَعِينٌ 1) lənətlənmiş; 2) pis, yaman; iyrənc, nalayiq, yaramaz; الْإِبْلِيسُ şeytan, iblis

– مَلْعَنَةٌ c. مَلَعْنٌ lənətə, qarğışa layiq hərəkət

– مَلْعُونٌ c. مَلْعِينٌ mələun; iyrənc, mənfur; الْإِبْلِيسُ şeytan

لَعَوَاتٌ c. لَعْوَةٌ məməətrafi dairəcik

لَعْيَانٌ ~ ürəkbulanması, öyümə

I لَغِبٌ (ə) çox yorğun olmaq; həddən artıq yorulmuş olmaq; II لَغَبٌ çox yormaq, əldən salmaq, həddindən artıq üzmək, taqətdən salmaq

– لَغِبٌ zəif, üzgün, çox yorğun

– لَغُوبٌ yorulma, əldən düşmə, haldan düşmə, zəifləmə

1) الْغَاذُ, الْغَوْدُ c. لَغْدٌ buxaq; 2) boğaz altında sallaq dəri (*heyvanlarda*); salxım (*quşlarda*)

– لَغْدٌ = لَغَايِدٌ c. لَغْدُوْدٌ

I لَغَزٌ (u) eyhamla danışmaq, ikibaşlı danışmaq, üstüörtülü danışmaq; III لَاغَزَ = I; IV الْغَزَ = I; فِي يَمِينِهِ ~ ikibaşlı, ikimənalı and içmək

– لَغَارٌ böhtançı, iftiraçı, şər atan

– لَغَارٌ c. لَغَارٌ sirr, müəmma; حَلَّ السَّ tapma-canı tapmaq; yozmaq; تَرَائِي ~ müəmmalı kvadrat, sehrli kvadrat

– لَغَزِيٌّ sirli, gizli, müəmmalı

– لَغَزِيٌّ = مَلْعَزٌ

I لَغَطٌ (ə) qışqırmaq; hay-küy qaldırmaq, hay-küy salmaq; II لَغَطٌ = I; IV الْغَطٌ = I; VI تَلَاغَطَ hamı ilə birlikdə səs salmaq

– لَغَطٌ c. لَغَاطٌ qışqırıq, səs-küy, səs

I لَغَمٌ (ə) 1) mina qoymaq, minalamaq; partlatmaq, dağıtmaq, uçurtmaq; 2) ağzı köpüklənmək (*dəvə haqqında*); II لَغَمٌ minalamaq; mina düzmək; IV أَلَغَمَ 1) mina qoy-

maq; 2) amalqalamaq, metalın üzünə civə çəkmək, civə çəkmək (*müq. et* مَلَمَّع)

- لَغَمَّ amalqalaşdırma, amalqamasıya
- لَغَمَّ köpük (*dəvədə*)
- لَغَمَّ minaçı, minadüzən
- لَغَمَّ c. لَغَمَّ (*həməç. ارضي*) mina, fuqas; كاسحة (كانسة) الالغام *və ya* لاقطة الالغام mina; minatutan gəmi, tral gəmis; قاذفة الالغام *mi-nomyot*, minaatan; الغاما وضع (بث، زرع) mina düzmək, mina qoymaq
- لَغَمَّجِي 1) istehkamçı; 2) minaçı
- مَلَمَّع 1. amalqamasıya edilmiş; 2. amal-qalama

– مَلَمَّع minalanmış, mina düzülmüş, minalı; ~ حَقْل minalı sahə

لَغَمَط çirkəndirmək, bulamaq; تَلَمَّط çirkənlənmək, bulanmaq, kirlənmək (*nə ilə* →)

– لَغَمَط çirkəltmə, kirlənmə, çirkəndirmə

I لَغَو (لغو) 1) çərənləmək, mənasız şeylər danışmaq; 2) həqiqi olmamaq, qanuni qüvvəyə malik olmamaq; 3) ləğv etmək, geri götürmək; لَغِي 2) mənasız şeylər danışmaq; ~ بالامر nə haqdasa çox danışmaq; IV لَغَو ləğv etmək, geri götürmək, aradan qaldırmaq

– لَغَاء ləğv etmə, aradan qaldırma

– لَغَاء 1) həqiqi olmayan, etibarsız, qanuni qüvvəsi olmayan; ləğv edilmiş; اعتبره 2) dəyər-siz, cüzi, heç dəyəri olmayan

– لَغَاء 1) boş söz, mənasız danışma, cəfəngiyat; 2) düzgün olmayan, korlanmış, pozulmuş dil

– لَغَاء 1) dil, danışiq; ~ الام ulu dil; ~ عامية ərəb dili; ~ الفصحى ədəbi dil; ~ الضاد

dialekt; حَيَّة ~ canlı dil; مَيَّة ~ ölmüş dil; ~ المولد doğma dil, ana dili; ~ أجنبية ~ əcnəbi dil; ~ التخاطب ~ *və ya* المحادثة ~ *və ya* الحديث danışiq dili; ~ الكتابة ~ *və ya* الانشاء kitab dili; ~ اهل الـ Ərəb dili Akademiyası; ~ العربیة dilçilər, dilşünaslar; ~ اللغات الفاصلة əsas (*kök*) dillər; ~ اللغات الاصلية aqlyutinatıv dillər; ~ اللغات المتصرفة flektiv dillər; ~ اللغات الحديثة yeni dillər; ~ اللغات الهندية الاوربية qədim dillər; ~ اللغات القديمة hind-Avropa dilləri; ~ ikidilli; iki dildə danışan; ~ العالم dil – dünyaya bir pəncərədir; 2) söz, ifadə; ~ علم leksikologiya; ~ علم قواعد qrammatika; ~ كتاب lüğət; 3) söz variantı

– لَغَو cəfəngiyat, boş danışiq, boşboğazlıq, gəvəzəlik; ~ في ~ tamamilə boş söz

– لَغَو c. لَغَو danışiq, şivə, dialekt

– لَغَو 1. 1) dil –i [-i], linqvistik; 2) leksik;

2. 1) filoloq; dilçi, dilşünas; 2) leksikoloq

– لَغَو ləğv olunmuş

لَغَو لَغَو əlüzüyan

I لَفَّ 1) eşmək, bükmək, eşib həzirləmək; bükməlmək; لَفَّ السكارة papiros eşmək; 2) sarımaq, dolamaq (*nəyin ətrafında*); لَفَّ başa çalma dolamaq; لَفَّ البضاعة çalma taxmaq; لَفَّ اللقمة malı bükmək (*nəyə* , في) لَفَّ البكرة sapı çarxa dolamaq; 3) sıx-sıx bitmək, sarılmaq, dolanmaq, sarmaşmaq (*bitki haqqında*); 4) (*nəyinsə ətrafında*) dolanmaq, dövrə vurmaq, (*maşınla*) dolaşmaq; 5) yığmaq; bir-ləşdirmək (*nəyi nə ilə* →); تَلَفَّ العالم شهرته onun şöhrəti aləmə yayılıb (*yəni o, dünya şöhrətlidir*); ~ لَفَّ الشعب (الجمهير) حول... ətrafına toplamaq; لَفَّ kiməsə baş çəkmək, kiməsə ziyarət etmək; ~ لَفَّ ودار

lögərlik etmək və yaxa qurtarmaq; لَفَّ لَه kimisə təqlid etmək, kimisə təkrar etmək; لَفَّ يَدَه o onun qoluna girdi; لَفَّ وَرَاءَ ظَهْرِهِ əlini dalına qoymaq; II لَفَّفَ 1) bükmək, sarımaq; 2) (nəyinsə) ətrafına dolanmaq; V تَلَفَّفَ 1) bükülmək (nəyədə); 2) qıvrılmaq (ilan haqqında); 3) sarmaşmaq, dollaşmaq, bir-birinə keçmək (bitkilər haqqında); VIII التَّفَّفَ 1) sıx əhatə etmək (kimi-nəyi), bürümək, sıxlaşmaq, yığışmaq, toplaşmaq (kimi-nəyin ətrafına); 2) kiminsə ətrafında toplaşmaq, sıxlaşmaq; عليه kiminsə ətrafına yığılmaq, cəm olmaq; بثوبه paltara bürünmək; 2) sıx bitmək, sarmaşmaq, dolaşmaq (bitkilər haqqında); 3) dönmək, üzünü çevirmək, başını çevirmək, çevrilib baxmaq; çevirmək, döndərmək

– التَّفَفَّ çevirmə, çevrilmə; dönmə, döndərilmə; dolanma, dövrələmə, əhatəyə alma, dövrəyə alma

– لَفَّ q. لَفَّاء c. 1) ot basmış, kol basmış, sıx; 2) dolu, ətli

– تَلَفِيفٌ c. 1) əyri-üyrü xətt, əyrilik, əyri-üyrülük; تَلَفِيفُ الدِّمَاغِ beynin qırıqları; سِخْرٌ تَلَفِيفٌ sıx yaşıllıq və ya sarmaşan, dolaşan bitkilər

– لَفَّ 1) bürmələmə, bükmə, sarımaq; لَفَّ وَنَشَرَ bükmə və açma-təşbihin formaları (ərəb bələğət elmində işlədilan fiqurlar); 2) dolanma, dövrələmə; 3) hiyləgərlik, əyrilik, kələk, fənd; ما هَذَا اللَّفِّ وَالذُّورَانِ؟ və ya لَفَّ لماذا هذا التعرّيج واللفّ? bu hiyləgərlik və biclik nəyə lazımdır? لَفَّ من غير لَفَّ! qeyd-şertsiz

– لَفَّ c. 1) qundaq, bələk, əski; 2) sarğı

– لَفَّ 1. hərlənən, fırlanan, dolanan; باب ~ fırlanan qapı; turniket; 2. eşici, eşən (papiros) – لَفَّافَةٌ c. 1) bağlama, bağlı boxça, düyünçə, bükülü; qablaşdırma, dolama, sarıma; 2) həməç. التَّبَغْ ~ papiros; 3) sarğı, sarıq; السَّاق ~ sarıma, dolama; الطِّفْل ~ bələkbağı, qundaqbağı; 4) arxit. spiral, buruq, burum, qıvrım, volyuta (qıvrımşəkilli bəzək)

– لَفَّ c. 1) bir burum, bir dönmə; halqa (məs. kəndir, ilan haqqında); 2) buxta (səliqə ilə burulub yığılmış buraz, kanat); 3) bağlama, bağlı; düyün, dəstə, paçka; 4) çalma, sarıq, əmmamə; 5) qundaq, bələk; 6) dolay yol; 7) hiylə, kələk, fənd, biclik

– لَفِيفٌ 1) bürmələnməmiş, bükülmüş; 2) bir-ləşdirilmiş, yığılmış, toplanmış; 3) qram. iki-qat qeyri-səğlam (fel), (ləfif fellər); مَفْرُوقٌ I və III kök samitləri zəif olan fellər (məs., طَوَى, نَوَى) II və III kök samitləri zəif olan fellər (məs., طَوَى, نَوَى)

– لَفِيفٌ c. 2) qrup, dəstə (adam); kompaniya; cəmiyyət

– لَفِيفٌ c. 1) papiros

– مَلَفٌ c. 1) qapaq, örtük, sarğı, üz, qabıq; bağlama, bağlı; 2) kağız qovluğu, dəftərxana işi, dosye; الْقَضِيَّة ~ cinayət işi qovluğu; الخِدْمَةُ ~ xidmət dəftərxanası; 3) döngə (küçə, yol), künc; الـ الْخَاتِقُ 4) radio. katuşka, makara; الـ الْوَلْبِي 5) drossel; solenoid; 6) spiral; 7) burğu, matqab; burulğan

– مَلَفٌ 1) qapaq, örtük, sarğı, üz, qabıq; 2) burğu, matqan, burulğan

– مَلَفٌ c. 1) iş, dosye

– مَلْفُوفٌ 1) bürmələnməmiş, bükülmüş; eşilməmiş; sarınmış; girdə, dəyirmi, dolu; 2) bükülmüş (nəyədə); 2. kələm

I لَفَتَ (i) 1) firlandırmaq, hərləndirmək, çevirmək, döndərmək; النظر ~ nəzər yetirmək, diqqət yetirmək (nəyə ~ (الى) نظره; kiminsə diqqətini cəlb etmək (nəyə ~ (الى); 2) yayındırmaq (nədən ~ (عن); II لَفَتَ = I; IV لَفَتَ = I; V تَلَفَّتَ dönmək, başını çevirmək, ətrafa baxmaq; وراء ~ arxaya baxmaq; VIII التَفَّتَ 1) dövr etmək (nəyin ətrafına ~ (حول); çevrilmək, dönmək, dönüb baxmaq, çevrilib baxmaq; 2) diqqət yetirmək (kimə-nəyə ~ (الى); diqqətli olmaq; X اِسْتَلَفْتُ cəlb etmək, maraqlandırmaq; النظر ~ diqqət çəkmək; الانتباه ~ diqqət cəlb etmək

– 1) döndərmə, çevirmə; 2) diqqət, maraq, meyil; ~ عدم diqqət yetirməmə, fikir verməmə; diqqətsizlik; بدون ~ diqqətsizlik

– 1) dönmə, çevirmə; 2) diqqət, baxış, nəzər; ... الى ~ onun gözü təsadüfən ... sataşdı

– لَفَتَ q. لَفَتَاءُ c. solaxay
– لَفَتَ لَوَاهُ, لَوَاهُ c. لَفَتَاءُ
– لَفَتَ tez hirsələnən, tez acıqlanan, deyincən, davakar, dalışqan
– لَفَتَ topl. şalğam
– لَفَتَ (bir) şalğam
– 1) dövr, bərk dönmə; 2) sürətli baxış; ~ ذهنية ~ ani fikir, ötəri fikir
– لَفَتَ = لَفَوْتُ
– لَفَتَ diqqətci, qayğıkeş; maraqlanan; ~ diqqətsiz, etinasız

I لَفَحَ (ə) 1) yandırmaq, ütmək; 2) quraqlıqdan əziyyət çəkmək (bitkilər haqqında); 3) zərbə endirmək, vurmaq; məğlub etmək; zədələmək; V تَلَفَحَ bürünmək, sarınmaq (nəyə ~ (بـ))

– اَتَ c. تَلْفِيحَةٌ – kaşne, şərf

– لَوَافِحُ c. لَوَافِحُ yandırıcı, qızgın, çox isti (bərək isti, bürkü haqqında); لَوَافِحُ isti qasırğa; قَارَا يَلُوحُ qara yel (quru və isti külək)

– لَفَّاحٌ bot. mandraqora (badımcən fəsilə-sindən zəhərli bitki)

– 1) لَفَحَاتٌ c. لَفْحَةٌ zərbə; 2) (küləyin) ani şiddəti; 3) basılma; zədələmə; yanma; البرد ~ dondurma; don vurma

– لَوُوحٌ yandırıcı, qaynar, qızgın, çox isti

– مَلْفُوحٌ yanmış, istidən qurumuş (məs., bitki)

I لَفَظَ (i) 1) tüpürmək, ifraz etmək, püskürmək (nəyə təs. h., ya da ~); 2) rədd etmək, qəbul etməmək, imtina etmək; 3) çöküntü əmələ gətirmək, çökmək (lil – çay haqqında); 4) tullamaq (hara ~ (الى); 5) tələffüz etmək, artikulyasiya əmələ gətirmək; demək canı ~ انْفَاسُهُ (الفاظه) الأخيرة ~ və ya النفس الآخر

– 1) تَلَفَّظَ demək, söyləmək; tələffüz etmək (nəyə ~ (بـ)); 2) (qaba sözlər) demək, (artıq-əskik) danışmaq

– تَلَفَّظَ tələffüz etmək, tələffüz; demə, söyləmə

– لَافِظٌ püskürən, atan

– لَافِظَةٌ dəniz

– 1) تَلَفَّظَ tələffüz etmək, tələffüz; demə, söyləmə; ~ خطأ ~ düzgün tələffüz etməmə; ~ ومعنى forma və məzmunca

– 2) أَلْفَافٌ c. لَفَظٌ alfafların mənşə və məzmunca yeni əmələ gəlmiş, yeni, ərəbləşmiş və alınma sözlər

– لَفَظَاتٌ c. لَفَظَةٌ söz

– 1) لَفْظِي tələffüz -i[-i], şifahi; 2) danışmaq -i[-i]; 3) hərfi, eynən, eynilə; ~ gram. yiyəlik halda təyinlə təyin olunanın formal (şifahi) uzlaşması, formal status constructus; ~ كَسْر riyaz. düzgün olmayan kəsir

– 1) tüpürülən, püskürülən; 2) tələffüz edilmiş; deyilmiş

– لَفِيطٌ = مَلْفُوطٌ

I لَفَعَ (ا) başı ağarmaq, başı örtmək (*ağ saçlar haqqında*); II لَفَعَ örtmək (*nə ilə* –); V لَفَعَ bürünmək, sarınmaq (*nəyə* (في)); örtülmək (*nə ilə* –); VIII لَفَعَ bürünmək (*nə ilə* –)

– لَفَاغٌ şərf, kaşə; adyal, örtük

– مَلَفُوعٌ c. مَلْفُوعٌ şal

I لَفَعَ (i) qıraqlarını tikmək, qırağını basdırmaq (*parçanın*); II لَفَعَ 1) uydurmaq, quraşdırmaq, qondarmaq; qayırmək, düzəltmək; 2) bəzəmək, təsvir etmək; şişirtmək; 3) birtəhər birləşdirmək, tez-tələsik tikmək

– 1) uydurma, qondarma, quraşdırma; 2) bəzəmə, təsvir etmə, şişirtmə

– 1) uydurma hadisə; uydurma, yalan-palan; yalan, uydurma

– 1) ətək, qıraq (*paltarda*); 2) məcaz. özünə tay, özünə bab

– bəzədilmiş, uydurulmuş, quraşdırılmış; hazırlanmış, düzəldilmiş, yalan, uydurma

~ الْقَضِيَّةُ bükmək, örtmək (*nə ilə* –); الْقَضِيَّةُ işi ört-basdır etmək; تَلَفَفَ bükülmək, örtmək (*nə ilə* –)

– تَلَفَفَ bükülmə, örtülmə; bükmə, örtmə

– مَلَفَنَةٌ doktor (*ilahiyyat üzrə*)

انا لَفِيت الطريق *xalq dil. tapmaq*; لَفَى لَفَى yolu tapdım; III لَفَى düzəltmək, aradan qaldırmaq (*nəqsanı*); IV لَفَى tapmaq, görmək; üstünə çıxmaq; VI تَلَفَى 1) düzəltmək, yoluna qoymaq; qaydaya salmaq; 2) çəkinmək, kənar gəzmək (*nədən* –); xəbərdarlıq etmək; qarşısını almaq (*nə* –)

– 1) düzəlmə, yoluna qoyma, qaydaya salma; ... وتلافيا baş verməsin deyə, olmasın deyə, yol verməmək üçün, qarşısını almaq üçün

– 1) düzəltmə, aradan qaldırma (*nəqsanı*)

I لَفَعَ (a/u) silkələmək, əsdirmək, yırgalamaq

II لَفَعَ 1) ləqəb vermək (*kimə təs. h. nə ləqəbi* –); 2) titulu ilə çağırmaq, rütbəsi ilə çağırmaq (*kimi nə tərəfindən* –); V تَلَفَعَ 1) adlanmaq, ləqəb almaq (*kim-nə tərəfindən* –); 2) titulu ilə çağırılmaq, rütbəsi ilə çağırılmaq (*kim-nə tərəfindən* –)

– 1) ləqəb, ad; 2) rütbə, titul; ~ شَرَف professor adı; ~ فَخْرİ titul, fəxri ad; ~ لَهْقَمِي ləqəb, ayama

– 1) ləqəb verilən; 2) titul verilən

I لَفَعَ (a) qidalandırmaq; tozlandırmaq (*bitkiləri*); 2) peyvənd etmək (*çiçək və s. xəstəliklərə qarşı* –); 3) atmaq (*müq. et* (لَقَعَ));

II لَفَعَ 1) mayalandırmaq, tozlandırmaq (*bitkiləri*); 2) peyvənd etmək (*çiçək və s.* –); 3) ələ salmaq, lağa qoymaq, rişxənd etmək, istehza etmək (*عليه*); 4) atmaq; tullamaq;

IV لَفَعَ qidalandırmaq (*nə ilə* –); V تَلَفَعَ 1) hamilə olmaq, ikicanlı olmaq, döllənmək, mayalanmaq (*hüceyrələr haqqında*); 2) atılmaq, tullanmaq; VI تَلَفَعَ 1) döllənmək, mayalanmaq; 2) törəmək, artmaq, çoxalmaq

– 1) mayalandırma; ~ صِنَاعِي və ya ~ اصطناعي süni mayalandırma, süni tozlandırma; ~ النِّبَات çiçəklərin tozlandırılması; 2) vaksinləmə, peyvənd etmə (*nəyə qarşı* ~ ضِدَّ الجَدْرِي ~ çiçək öleyhinə peyvənd

– 1) peyvənd; 2) tozlanma

– 1) sperma, məni; 2) *bot.* toz-cuq; 3) *tib.* zərdab, serum, vaksin; مَضَادَّ ~ الجُدْرِيّ *və ya* ~ الجُدْرِيّ للجدري ~ paliomelitə qarşı vaksin; 4) mayalanma

– لَقَحَ mayalanma

لَقْدُ (ل- + قد) artıq

I لَقَسَ (i) لَقَسَ 1) ələ salmaq, məsxə-rəyə qoymaq, istehza etmək, (*kimisə*) gülüş hədəfinə çevirmək; 2) məzəmmət etmək, danlamaq, qınamaq; لَقَسَ (ə) 1) həvəsli, meyilli olmaq (*nəyə* الی); ...-ə həvəsi var; 2) nifrət bəsləmək (*nəyə* لَقَسْتُ نَفْسِي مِنْ ...-ə nifrət edir; o ...-dən zəhləsi gedir; II لَقَسَ tutub saxlamaq, gecikdirmək; gecikməyə bais olmaq; V لَقَسَ gecikmək

– لَقِيس *xalq dil.* 1. gec; gecikmiş; 2. gec

I لَقَطَ (u) götürmək, qaldırmaq (*verdən*); tapmaq; II يَلْقَطُ yığmaq, bir-birinin ardınca götürmək (*həmç. biçindən sonra sünbülü*); V ثَلَقَطُ yığmaq, yığışdırmaq, götürmək; VIII اِلْتَقَطَ 1) yığmaq, yığışdırmaq, götürmək; ~ اللقطة (*biçindən sonra*) sünbülü yığmaq; 2) iqtibas etmək; götürmək, almaq; 3) tutmaq, qəbul etmək (*radio ilə*); الصور ~ foto ilə şəklini çəkmək; انْفَاسَه ~ nəfəsini dər-mək; dincəlmək

– اِلْتَقَاطُ 1) götürmə, yığma; 2) *radio.* qəbul; الصور ~ foto ilə şəklini çəkmə; النَّفْس ~ nəfə-sini dər-mə; nəfəsini alma; dincəlmə

– لَاقِطُ 1) yığan, qaldıran; 2) qəbul edən, tutan; آلة الراديو الـ لاقطة radioqəbuledici

– لَقَاطُ *biçindən sonra yığılan sünbül*

– لَقَطُ götürülən, tapılan hər şey

– لَقَطَاتُ c. لَقْطَةٌ kadr; ani çəkilən şəkil; ~ فوقية yuxarıdan çəkilən şəkil (*foto çəkiliş-ləri zamanı*)

– لَقَطَاتُ 1) tapıntı (*həm hə-qiqi, həm də məcazi mənada*); gözlənilmə-yən qazanc, mənfəət; 2) (*qızıl*) külçəsi

– لَقِيطُ c. لَقِطَاءُ atılmış uşaq

– مَلَقِيطُ c. مَلَقِيطُ kəlbətin; qısqac; ... doğra-yan; ... sındıran

– مَلَقِيطُ c. مَلَقِيطُ balaca kəlbətin; pinset, maqqaş; السَّكَّر ~ qənddoğrayan; النار ~ maşa

– مَلْفُوطُ 1. götürülən, yığılan, tapılan; البِنْ ~ ələnmiş, ələkdən keçirilmiş kofe; 2. c. مَلَقِيطُ atılmış uşaq

I لَقَعَ (ə) atmaq, tullamaq

I لَقَفَ (ə) لَقَفَ tutmaq, qapmaq, göydə tutmaq; V ثَلَقَفَ 1) tutmaq, qapmaq, göydə tutmaq; 2) acgözlüklə, bir anda udmaq; VIII اِلْتَقَفَ = V

– لَقَفَ tutan, qamarlayan

– مَلَقَفَ c. مَلَقَفَ ventilyasiya qurğusu (*damda*)

– لَقْلَقَ 1) tər-pətmək, əsdirmək, laxlatmaq, boşaltmaq; 2) taqqıldatmaq, şaqqıldatmaq (*məs., dimdiyi ilə – hacıleylək haqqında*); 3) pıqqıldamaq (*qaynayan su haqqında*); 4) dilini çıxartmaq (*ilan haqqında*); 5) qey-bət etmək, dedi-qodu etmək; xəbərçilik et-mək, çuğulçuluq etmək

– لَقْلَقُ = لَقْلَقُ

– لَقْلَقُ qeybətçi, sözgəzdiren; xəbərçi

– لَقْلَقُ c. لَقْلَقُ ley-lək, hacıleylək

– لَقْلَقَةُ 1) tıqqıldama, şaqqıldama, pıqqıl-dama; 2) dedi-qodu etmə, sözgəzdirmə, xə-bərçilik etmə

I لَقَمَ (u) bağlamaq, tıxamaq, qapa-maq; 1) لَقَمَ (ə) qapmaq, ağzı ilə tutmaq;

2) udmaq; II لَقَمَ vermək, ağzına (*yemək*) qoymaq; yedizdirmək; السقف ~ tavan tikmək; القهوة ~ qəhvə dəmləmək; المدفع ~ topu dol-durmaq; IV أَلَقَمَ vermək, ağzına qoymaq; ud-mağa məcbur etmək; ست الأم ابنها حملة الندى ana uşağına döş verdi; حبرا ~ kimisə sus-mağa məcbur etmək, kimisə susdurmaq; VIII التَقَمَ 1) ağıza almaq (*musiqi alətinin müştüyünü*); 2) udmaq

– تَلَقَّامَةً 1. qarınqulu, acgöz, çoxyeyən;

2. *biol.* faqosit (*hüceyrə*)

– لَقَمَ 1) loxma, tikə, parça (*məs. çörək*); قطع الـ من فمه لكي... üçün özünün boğazından kəsmək; العيش ~ bir parça çörək dalınca düşmək; العيش ~ kiminsə çörəyini əlindən almaq; انتزع الـ من افواه الجائعين acların son tikələrini əllərindən almaq (*ağız-larından çıxartmaq*); 2) (*nəyinsə*) ucu, uc hissəsi; سائعة ~ dadlı tikə; مرة ~ acı tikə; açar dili ~ dəhnə, yüyən ağızlığı; ~ اللجام ~ oladya; yumru, yumşaq bulka

– لَقِيمَةً c. – kiçik tikə, balaca tikə

– مَلَقَمٌ (*silah*) dolduran

لَقَمَانُ *xüs. ad. k. Loğman (qədim müdrikin və təmsilçinin adı)*

I لَقِنَ 1) mənimsəmək, başa düşmək, dərk etmək, qavramaq; öyrənmək; II لَقِنَ 1) öyrətmək, dərs vermək; göstəriş vermək, təlimat vermək, öyüd-nəsihət vermək; 2) beyninə yeritmək, tətbiq etmək; 3) yerindən demək, suflyorluq etmək; ~ درساً kiminsə dərslərini vermək; ~ درساً قاسياً möhkəm dərs vermək (*kimə* -); V تَلَقَّنَ mənimsəmək, dərk etmək, təlimat almaq, öyüd-nəsihət almaq; ~ العربية ~ da oxumaq; ~ العلم في... ~ erəb dilini öyrənmək

– لَقَانٌ təkənə, tabaq, çəllək

– لَقَانِيَّةٌ, لَقَانَةٌ tez dərk etmə, tez qavrama, tez başa düşmə

– لَقَانٌ suflyor; كَمْبُوشَةٌ suflyor budkası

– لَقَانٌ üzün iflici

I لَقِيَ 1) rast gəlmək, təsadüf etmək, qarşılamaq, almaq, qəbul etmək, tapmaq; تَأْيِيدًا ~ kömək, yardım, dəstək tapmaq (*almaq*); ~ آذَانًا مَصْغِيَّةً ~ diqqətçil dinləyicilər tapmaq; ~ وَجْهَ رَبِّهِ və ya ~ حَقَّقَهُ ~ ölmək, canını tapşırmaq; 2) dözmək, qatlanmaq, davam etmək; II لَقِيَ 1) qarşısına çıxmaq, qəbul etmək, qarşılamaq; ~ هَذَا الْمَقَالَ ~ bu məqalə diqqətlə qarşılandı və ürəklərdə əks-səda verdi; ~ حَقَّقَهُ ~ ölmək; 2) davam gətirmək, dözmək, dadmaq, acısını çəkmək; IV أَلَقَى 1) atmaq, tullamaq (*nə – təs. h. və ya* -); ~ نَوْرًا (ضَوْءًا) ~ aydınlaşdırmaq, işıqlandırmaq; ~ الْقَنَابِلَ ~ a bomba atmaq; ~ ابْصَارَهُ إِلَى... ~ ə nəzər yetirmək, baxmaq; ~ بَنْفَسَهُ فِي... ~ kənara atmaq; tullamaq; ~ -dan atılmaq; ~ بَنْفَسَهُ مِنْ... ~ atılmaq; ~ عَلَيْهِ الْقَوْلَ ~ püşk atmaq; ~ قَرَعَهُ ~ (kimisə) təlimatlandırmaq; ~ (بِالْقَوْلِ) ~ (kimisə) xəbər vermək; ~ إِلَيْهِ السَّلَامَ ~ salamlamaq; 2) (*kiməsə*) ideya vermək, öyrətmək; ~ الرِّعْبَ فِي الْقُلُوبِ ~ ürəklərə qorxu salmaq, vahimə yaratmaq; 3) demək, söyləmək (*nitq*); ifadəli oxumaq; təmtəraqla söyləmək; ~ النِّتْقَ ~ nitq söyləmək; ~ الْمُحَاضِرَةَ ~ açıq mü-hazirə oxumaq; 4) artikulyasiya əmələ gətirmək; 5) vermək (*sual*); ~ عَلَيْهِ سُؤَالًا ~ kiməsə sual vermək; 6) tapşırmaq, üzərinə qoymaq (*kimin* ~ مَسْئُولِيَّةً عَلَى...); (على *kimin*)

...üzərinə qoymaq; *على عاتقه مهمة* ~ məsələni kiməsə həvalə etmək; *درساً له* ~ kiməsə dərs vermək; *باله الى* ~ nəyəsə diqqət yetirmək, nəyinsə dərdinə qalmaq; *رأسه بين يديه* ~ əlləri ilə başını tutmaq; *الحبل على الغارب* ~ *bax*: غَرْبٌ; *السمع* ~ *(kimisə)* həbs etmək; *القبض على* ... *(kimisə)* dinləmək; V *تلقى* 1) qarşılaşmaq; 2) qəbul etmək, almaq; qavramaq, mənimləmək; qəbul etmək (*radio ilə*); *الوامر* ~ əmrlər almaq; *العلوم* ~ oxumaq, təhsil almaq; VI *تلاقى* bir-biri ilə görüşmək; düz gəlmək (*yollara aid*); VIII *التقى* 1) təsadüf etmək, görmək, rast gəlmək; 2) birləşmək; görüşmək (*kiminlə* -); X *استلقى* beli üstə uzanmaq; *على قفاه (ظهره)* ~ arxası üstə uzanmaq

– *استلقاؤه* uzanma
– *إلقاء* 1) atma, tullama; 2) (*mühazirə*) oxuma; deklamasiya; *علم الـ* natiqlik məharəti; *القبض* ~ həbs

– *إلقائي* deklamasiya (*sif.*)
– *ألقى* *ألقى* *c.* *ألقى* tapmaca
– *تلاق* görüş
– *تلقى* qəbul etmə, alma; *تلقى العلوم* bilik, təhsil alma

– *تلقاؤه* görüş; *تلقاؤه* onun qarşısına, onun qabağına; onun qarşısında, onunla üzbəüz; *ما قبلوا به* ~ qəbul edilmələrinin əvəzi olaraq; *من نفسه (ذاته)* öz arzusu ilə, öz təşəbbüsü ilə
– *تلقائي* 1) qeyri-ixtiyari, qeyri-şüuri, qeyri-iradi, daxili tələblərdən törəyən, öz-özünə əmələ gələn, kor-təbii; 2) avtomatik, mexaniki; *أ* avtomatik olaraq, öz-özünə; 3) qanunsuz, icazəsiz; özbaşına

– *تلقائي* 1) öz-özünə əmələ gəlmə, kor-təbii; 2) avtomatiklik, qeyri-şüurilik, avtomatizm

– *لقاء* 1) görüş; 2) döyüş, dava; *الى* görüşənə qədər; *لقاء* ona əvəz olaraq, ona görə; ona rəğmən

– *لقاء* 1) görüş; 2) tapıntı
– *لقاء* *c.* *لقاء* yaddan çıxarılmış, atılmış əşya
– *لقاء*, *لقاء*, *لقاء*, *لقاء* görüş
– *لقاء* *c.* *لقاء* tapıntı; *النادر* nadir tapıntı
– *مستلقى* *q.* *مستلقى* arxası üstə uzanmış
– *ملاقاة* görüş; qəbul

– *ملتقى* *c.* *ملتقى* 1) görüş yeri *və ya* birləşmə yeri; *الطرق* ~ yolların kəsişməsi, yola ayrıcı; dörd yol ağzı; *d.y.* yolların qovuşması; 2) görüş; *الى اللقاء* görüşənə qədər!

– *ملقى* *q.* *ملقى* atan, tullayan
– *ملقى* *c.* *ملقى* 1) görüş yeri; 2) dörd yol ağzı
– *ملقى* *q.* *ملقى* atılmış
– *ملقى* ² atılma yeri

I *لك* (*ə/u*) 1) vurmaq, döymək (*yumruqla*); 2) boşboğazlıq etmək, çərənləmək; VIII *التك* sıxılmış olmaq, sıx-sıx oturmaq; *سأه* ~ səhv etmək

– *لك* ¹ *c.* *لك* 1) yüz min (*rupi*); 2) hind lakı (*pul vahidi*)

– *لك* ² 1) qırmızı qatran; 2) lak
– *لك* ¹ *c.* *لك* (*yumruqla*) zərbə
– *لك* ² *c.* *لك* palçıq ləkəsi

I *لك* (*ə*) *لك* döymək, vurmaq; *لك* (*ə*) qalmaq, bir yerdə olmaq, olmaq (*harada* -); V *لك* yavaş hərəkət etmək, tələsməmək
– *لك* ¹ *c.* *لك* astagəl, ləng, ağır-tərpənən adam
– *لك* ² *c.* *لك* laktat, süd turşusu duzu

I *لكز* (*u*) döymək, yumruq zərbələri endirmək; itələmək, vurmaq (*na ilə* -); *يكوعه* ~ kimisə dirsəyi ilə itələmək; V *لكز* boyun qaçırmək, bəhanə gətirmək, bəhanə etmək
– *لكز* paya, paz, çiv

— لَكِزْ xəsis, simic

— لَكَزَاتٌ zərbə. c. لَكَزَةٌ

I لَئِعْ (*u*) *və ya* لَئِعْ (*ə*) لَئِعْ, alçaq, əclaf, əxlaqsız olmaq; V تَلَّكَ *tyubanmaq*, ləngimək, yavaş hərəkət etmək

– لَکَاۡعَۃٌ 1) ləngitmə, yubatma, uzatma; ləngimə, yubanma; 2) alçaqlıq, əcləflıq, əxlaqsızlıq

– لَعْفُ əclaf, alçaq; يَا لَعْفُ! yaramaz! alçaq

— لَکَم yavaş, astagəl, ləng

– لَكِعٌ c. لُكْعَاءُ alçaq, rəzil, əclaf, ətlaqsız

نَايِسَا (*nəyisə*) səliqəsiz, başdansıvdu etmək;
məcaz. qondarmaq, quraşdırmaq, uydurmaq
 – نَايِسَا başdansıvdu, səliqəsiz, diqqətsiz iş;
 uydurma, qondarma

I كَمَّ (u) كَمَّ kötäkləmək, döymək, yumruq-

lamaq; III لَگَمَ yumruqlarla döyüşmək; boks etmək

– لَكَمَاتٌ c. لَكْمَةٌ yumruq zərbəsi

– لَكُمِّيَّةٌ c. اتُّ – 1) yumruq; 2) yumruq zər-
bəsi

— مُلَاكِمٌ bokscu

– ملاكَمَة yumruq davası; boks

– مَلَكَةٌ *idm.* pençinqbol, boks məşqləri üçün
dərindən düzəldilmiş top

– مَلِكَةٌ 1) boksçu əlcəyi; 2) kastet, beşbarmaq

I لکن (ə) لکونۃ, dili tutulmaq, duruxa-duruxa danışmaq, dili dolaşmaq, kəkələmək, pəltək danışmaq

— لَكْنُ kəkə, pəltək c. لَكْنَاءُ q. اَلْكَنْ

— **لَكَنَّ** *c.* **أَلْكَانُ** mis tas, ləyən; teşt

– لَكِنَّ və ya لَكِنَّ və ya لَكِنَّمَا lakin, ancaq, amma

– لَكَلَمَ 1) kəkələmə; 2) pis tələffüz etmə;
aksent

لَکِی ... üçün ki; ... ötrü ki...; ona görə ki; ki;
 لَمَّا ... üçün; لَمَّا ... üçün; ötrü; -ma/-mə

لم يقلْ -ma // -mə (*felin şərt forması ilə*);
o demədi; ... إن لم- əgər; -sa // -sə; ... ما لم- əgər;
-sa // -sə; ... بعد- hələ; -sa // -sə; ... ألم- və ya
... أفلم- və ya أولم- məgər; -sa // -sə; ... إلا-
niz ...

لِمَ (sual cümləsində) həmç. لِمَا niyə? nə
üçün?

1) يَئْم (a/u) لَمْ yığmaq, birləşdirmək; لَمْ شَعْتَهُمْ o onları bir yerə yığdı; 2) yığmaq, endirmək (*mas.*, *yelkənləri*); 3) gəlmək (*hara* →); لَمْ بَدَارِ أَبِيهِ atasının evinə gəldi; 4) *məch.* dəliləhər, başına hava gəlmiş olmaq; IV أَلَّمَ 1) başına gəlmək, üz vermək (*bədbəxtlik haqqında*), bürümək (*qorxu haqqında*), yıxmaq, əldən salmaq (*xəstəlik haqqında* – *kimi* →); ~ به مَرَضٍ ~ o xəstələnilib; 2) məlumatlı, bilikli, xəbərdar olmaq; yaxşı bilmək, başa düşmək (*nəyi* →); ~ باللغة العربية ~ ərəb dilini yaxşı bilmək; 3) birləşmək, görüşmək (*kiminlə* →); əlaqədə olmaq (*kiminlə* →); 4) gəlmək (*hara* →), ziyarət etmək, baş çəkmək (*kimə* →, *على*); ~ بالاقرباء ~ qohum–əqrəbaya baş çəkmək; 5) etmək, təşkil etmək (*nə* →); ~ بالجريمة ~ cinayət işləmək, cinayət etmək; ~ بالذنب ~ günah etmək; ~ بالموضوع ~ mövzuya yüngülvari toxunmaq; ~ بالطعام ~ azacıq yemək; ~ به لَمِ onun başına bir az hava gəlib; ~ يعمل هذا ~ o az qalmışdı ki, bunu etsin; VIII إَلَّمَ 1) yığmaq, birləşmək; 2) baş çəkmək, gəlmək ~ كان على ~ ... birləşmə, məlumat, tanışlıq; ~ بالقرءاء والكتابة ~ (nədənsə) xəbərdar olmaq; oxuma–yazmağı bacarma, savadlılıq, savad ~ بَدَ عَيْنُهَا göz. yaman göz

- لَمَّا: لَمَّا hərdən, arada, bəzən
 – لَمَّا 1) sünbül yığan; 2) kolleksiyaçı, kolleksiya toplayan; 3) bot. buruqlu nanə
 – لَمَّا qalıq, artıq
 – لَمَّا 1) ağıldan kəmlik, havalanma; ağıl zəifliyi; 2) kiçik günahlar
 – لَمَّا 1) yığma, kolleksiya; 2) yığıncaq, mərkə, kütlə; 3) c. لَمَّا fiz. dəstə (məs. protonlar); 4) bədbəxtlik, fəlakət, bəla; من الجنون ~ psixoloji pozğunluq
 – لَمَّا c. لَمَّا, لَمَّا saç, zülf, tel
 – لَمَّا 1) yoldaşlar; 2) kompaniya, qrup
 – لَمَّا dırmıq, çəng
 – لَمَّا bilən (nə), bilikli; yaxşı bilən (nəyi →)
 – لَمَّا c. لَمَّا – bədbəxtlik, bəla, müsibət, fəlakət
 – لَمَّا 1) yığılmış, toplanmış; çağırılmış, dövlət olunmuş; 2) havalanmış, dəli; 3) sıxılmış (ağız haqqında)
 لَمَّا bax: مَا və لَمَّا
 لَمَّا¹ hələ; -ma; -mə; daha
 لَمَّا² -ma; -mə; (felin şərt forması ilə); ~ و ~ يبلغ ~ تنته التحقيقات istintaq hələ qurtarmayıb; ~ يبلغ ~ العلم o hələ yetkinlik dövrünə çatmayıb; ~ يبلغ ~ علم o hələ 20 yaşına çatmayıb
 لَمَّا tib. lümbaqo (bel ağrısı), sancı (beldə)
 لَمَّا – lampa; الجاز ~ qaz lampası; لَمَّا c. لَمَّا elektrik lampası
 I لَمَّا (u) qəlyanaltı etmək, bir az yemək; V لَمَّا toqqanın altını bərkitmək, gözünün qurdunu öldürmək, azacıq yemək
 – لَمَّا c. لَمَّا qəlyanaltı; məzə, çərəz
 I لَمَّا (ə) 1) gizlicə baxmaq, arabir baxmaq, arabir göz yetirmək; göz gəzdirmək; görmək, müşahidə etmək; 2) parlamaq, ışı-

- damaq, bərq vurmaq; ... في فكره ان o, fikrindən keçirdi ki, ...; II لَمَّا 1) işarə etmək, anlatmaq, işarə etmək (nəyə الی); 2) oxşayıcı baxışlarla baxmaq, gözlərlə danışmaq; III لَمَّا oğrun-oğrun baxmaq (kiməsə); IV لَمَّا 1) işarə etmək, işarə vurmaq (nəyə الی); 2) baxmaq, göz yetirmək; VI لَمَّا görünmək, görünən olmaq; VIII لَمَّا işıldamaq, parıldamaq, bərq vurmaq, işıq saçmaq
 – لَمَّا ات. لَمَّا – işarə, eyham, him; لَمَّا işarə olaraq
 – لَمَّا parıldayan, işıq saçan, parlaq
 – لَمَّا 1) baxış; 2) an; البصر ~ (مثل) في və ya bir göz qırpımında, bir anda
 – لَمَّا 1) baxış; 2) an, ləhzə, göz qırpımı; 3) (üz) cizgiləri; ~ من ابیه o, atasına oxşayır; 4) mus. onaltılıq (not); البرق ~ ildırım çaxma
 – لَمَّا c. həməç. الوجه ~ (üz) cizgiləri, (üz) ifadəsi; ~ عقد ciddi sifət almaq, qaşlarını çatmaq, qaşqabağını tökmək
 I لَمَّا (u, i) rişxənd etmək, ələ salmaq, nöqsan axtarmaq, pisləmək, dalınca danışmaq; ~ بالعین ~ göz vurmaq
 – لَمَّا pisləyən, qeybətçi, adam ələ salan, rişxənd edən
 – لَمَّا qeybət, dedi-qodu
 – لَمَّا duz; xüsusi məna verən
 – لَمَّا = لَمَّا
 I لَمَّا (u, i) 1) əl vurmaq, toxunmaq; əl ilə yoxlamaq; toxunmaqla hiss etmək, duymaq; ~ لَمَّا الید ~ öz əlləri ilə hiss etmək; 2) görmək, sezmək; 3) axtarmaq; III لَمَّا bir-birinə toxunmaq, bir-biri ilə təmasda olmaq; əlaqədə olmaq; V لَمَّا əlləmək, əl ilə yoxlamaq, əl ilə axtarmaq; axtarmaq;

اغزىucu üzr istəmək; VI ثَلَمَسَ bir-birinə dəymək, toxunmaq; VIII الثَّمَسَ 1) ax-tarmaq; 2) xahiş etmək, ərizə verib xahiş etmək

– اتَّ c. اِثْمَاسٌ – xahiş etmə, xahiş, rica; ərizə; دعوى الـ ~ إعادة النظر في الحكم hüq. işə yenidən baxılmaq üçün apellyasiya (məs., məhkəmədə nöqsan olarsa)

– تَلَمَّسٌ toqquşma, toxunma

– لَمِسٌ şup

– لَمَسَ 1) toxunma; 2) hiss etmə, toxunmaqla hiss etmə; حاسة الـ toxunma hissi; lamisə

– لَمَسَاتٌ c. لَمْسَةٌ 1) bir dəfə toxunma, əl vurma; 2) ştrix, cizgi; 3) obr. bir az, bir qədər (nədən السماء صافية ليست فيها ~ من سحاب (من) səma aydındır, orada bir bulud belə yoxdur

– لَمِسِي toxunma hissi ilə əlaqədar olan

– يَمِيسٌ yumşaq, nəvazişli, zərif, incə; nəzakətli, ədəbli

– مَلَمَسَةٌ toxunma, təmas, əlaqə

– مَلَمَسٌ c. اِثْمَاسٌ – xahiş, arzu, istək, rica; ərizə; hüq. apellyasiyanın məzmunu

– مَلَمِسٌ ərizə verən; hüq. apellyasiyaya verən, şikayətçi

– نَامَ الـ 1) toxunma, əl vurma; ناعم الـ yumşaq, zərif (əllə yoxlayan zaman); 2) toxunulan yer; kontakt; 3) klaviş

– مَلَمَسٌ c. 2 مَلَمَسٌ zool. buynuz, bıçcıq

– مَلَمِسِي toxunma hissi ilə əlaqədar olan

– مَلَمُوسٌ 1) hiss olunan, duyulan, toxunmaqla hiss olunan; 2) konkret (müəyyən, qəti)

– مَلَمُوسَاتٌ c. əşyalar, cisimlər; fiz. cisimlər

– مَلَمُوسِي konkretlik, müəyyənlik, qətilik

I لَمَضَ (u) ağız-burun əymək, sir-sifət əymək (kimə على)

I لَمَضَ (u) ləzzətlə yemək; dadına baxmaq, dili ilə yalamaq; dodaqlarını yalamaq; V تَلَمَّطَ 1) dodaqlarını yalamaq; 2) pis danışmaq, boş şeylər danışmaq (kim haqqında – يذكره)

I لَمَعَانٌ, لَمْعٌ (ə) parıldamaq, işıq saçmaq, bərq vurmaq; işıq vermək, nur saçmaq; 2) oynatmaq, tərpətmək, atmaq (nə ilə →); بیده ~ əl-qolunu ölçmək, əl-qol atmaq; 3) aparmaq, götürüb aparmaq (nəyi →); II لَمَعَ 1) təmizləmək, parıldatmaq, işıldatmaq; cilalamaq, hamarlamaq; الحذاء ~ ayaqqabıları təmizləyib parıldatmaq; 2) ləkələmək; müxtəlif rənglərə boyamaq; الازفار بالاصباغ ~ dirnaqları boyamaq; الكتاب ~ kitabda rəngbərəng şəkillər vermək; IV أَلَمَعَ anlatmaq, başa salmaq; işarə vurmaq, eyham etmək (nəyə ~ ə söz ilə işarə etmək; عن , الى ~ بکلمة الى ...)

– لَمَعَ ~ əl-qol ölçmək, əl-qol atmaq; V تَلَمَّعَ 1) parıldamaq, bərq vurmaq, işıldamaq; 2) xal-xal olmaq, al-əlvan olmaq, müxtəlif rənglərə boyanmış olmaq, rəngbərəng olmaq; VIII التَّمَعَّ parıldamaq, işıldamaq

– التَّمَعُّ göstəriş, eyham, işarə

– أَلَمَعٌ ağıllı, fərasətli, gözüaçıq, düşüncəli

– أَلَمَعِي 1) ağıllı, fərasətli, gözüaçıq, düşüncəli; 2) parlaq, işıqlı

– أَلَمَعِي fərasət, gözüaçıqlılıq, ağıllılıq, iti-ağıllılıq

– لَمَعٌ parlaq, parlayan, işıqlı

– لَمَعَةٌ 1) parıltı, ışıltı, şəfəq, işıq; 2) anat. əmgək

– لَمَاعٌ parlaq, parıltılı, işıqlı; cilalı, işıldayan; laklanmış, lak çəkilməmiş, laklı; ~ لاک laklanmış dəri

– لَمَعَانٌ, لَمْعٌ parıltı, ışıltı, bərq; şık

– لَمَعَاتُ c. 1) işartı, işıq; 2) parıltı, ışıltı, şölə, nur; cila, pardax 3) xülasə, icmal, oçerk
 – لَمْعَةٌ c. 1) ışıltı, parıltı; 2) obr. az miqdar, bir damcı, bir zərrə
 – لَمِيعَةٌ parıldayan təmizlik
 – لَمِيعٌ parlaq, parıltılı, bərq vuran, ışıldayan
 – لَمِيعٌ boyanmış, rənglənmiş; əlvən
 لِمَقَاوِي limfatik
 لَمَمٌ yığmaq, götürmək, yığışdırmaq; غضبه ~ nifrətini gizlətmək
 – لَمَمَةٌ yığma, toplama; toplanma, yığılma
 – لَمَمٌ yığılmış, toplanmış; müxtəsər, yığcam, qısa (üslub haqqında)
 – لَمَمَةٌ c. – اِتْ – filin xortumu
 لَيْمُونٌ = لَمُونٌ
 لَمَ –ma /-mə; heç vaxt –ma /-mə; heç bir vəchlə –ma /-mə; لَمَ لَنْ يَنْجَحَ الْكِسْلَانُ masəl. tən-bəl heç vaxt uğur qazanmayacaq
 لَمَجٌ ~ لَمَجٌ جدید : لَمَجٌ
 لَمَشٌ – barkas, kater, motorlu qayıq; الصواريخ ~ raket gəmisi, daşıyıcı raket; الطوربيدو ~ mina gəmisi, minadaşıyıcı (gəmi)
 لَمَشَ لَمَشًا linçləmə, divan tutma, daşqalaq etmə
 I لَهَبٌ 1) yanmaq, alovlanmaq; 2) çox arzu etmək, (arzu ilə) alışıb-yanmaq, həsrət çəkmək; II لَهَبٌ yandırmaq, alışdırmaq, alovlandırmaq; ظهر الجمل بسوط ~ dəvəni qamçı ilə möhkəm döymək; مَهَنَ لَهَبٌ بَدَنُكَ! mən səni qamçılayaram; IV لَهَبٌ yandırmaq, alışdırmaq, alovlandırmaq; دماغه بالرصاص ~ gül-ləni öz beyninə sıxmaq; ظهر الجواد بسوط ~ atı qamçılamaq; V لَهَبٌ yanmaq, alovlanmaq; جوعاً او عطشاً ~ aclıqdan, susuzluqdan əziyyət çəkmək; غِيظاً ~ qəzəbdən, qeyzdən alışıb-yanmaq; VIII لَهَبٌ 1) yanmaq, alışıb-yan-

maq, od tutmaq, alovlanmaq; 2) həsrətində olmaq, (həsrət arzu ilə) alışıb-yanmaq
 – لَهَبٌ 1) alışma, alovlanma, tutuşma; قابل ~ tez alovlanan, tez alışan, alışqan, yanan; 2) tib. iltihab; الالتهاب ~ dermatit, dəri iltihabı; الاذن ~ otit, qulağın iltihabı; الامعاء ~ entero-kolit; بطانة القلب ~ endokardit; التأمور ~ perikardit; الدماغ ~ konyunktivit; (الملتحمه) ~ ensefalit; الرئتين ~ ağ ciyərin iltihabı (sətal-cəm); الشعب ~ appendisit; الزائدة الودية ~ bronxit; العصب ~ nevrit; الكلي ~ nefrit (böyrəyin iltihabı); اللوزتين ~ badamcıq vəzisinin iltihabı; المعدة ~ qastrit
 – لَهَبٌ iltihab (sif.)
 – لَهَبٌ alışma, alovlanma, yanma
 – لَهَبٌ 1) isti, qaynar; 2) alovlu, od, yanar, parlaq; أشعة الشمس السعة qızmar günəş şüaları
 – لَهَبٌ 1) alov, istilik, hərarət; 2) qızgın həvəs, ehtiras
 – لَهَبٌ alov, istilik, hərarət; حروق الـ yanıq; الـ zool. flaminqo, qızılqaz
 – لَهَبٌ = لَهَبَانٌ
 – لَهَبَانٌ q. لَهَبَانٌ c. لَهَبَانٌ yangıdan əziyyət çəkən
 – لَهَبَانٌ alov
 – لَهَبَانٌ alov, od, atəş
 – لَهَبَانٌ 1) yanan, alışan, alovlanan; القطن الـ piroksilin; 2) qızgın, atəşin, atəşli, hərarətli (hisslər haqqında)
 – لَهَبَانٌ c. qızıqdıran, fəaliyyəti artırان vasitələr
 لَهَبَانٌ bax: əlifba sırası ilə
 I لَهَبٌ 1) tez-tez və ağır nəfəs almaq, çətinliklə nəfəs almaq, boğulmaq; tövşümək, tənəgfəs olmaq, nəfəsi kəsilmək

(*məs.*, *qaçmaqdan*); 2) dilini çıxartmaq (*it haqqında*)

– boğulan, tənənfəs olan, nəfəsi kəsilən, tövşüyən; ~ بقلب nəfəsini içəri salaraq nəyəsə qulaq asmaq, nəfəsini belə dərmədən nəyisə dinləmək

– قاسى tez-tez və çətin nəfəs alma; ~ قاسى ölümqabağı əziyyət çəkmək

– لاهت = لهتى q. لهتان

I لهج 1) inad etmək, qalmaq (*məs.*, *yanlış fikirdə* –); 2) adətən etmək (*nə* –); dalmaq, qapılmaq, uymaq (*nəyə*), cəlb edilmiş olmaq (*nə ilə* –); 3) söyləmək, həmişə demək (*nə*); çənə vurmaq (*nə haqqında* –); ~ نə-kim haqqında daima danışmaq; ~ بذكره kimisə tərifləmək; ~ بذكره çoxlu təşəkkür etmək; ~ بذكره obr. hamı ... barəsində danışır; 4) aldatmaq, kələk gəlmək, tovlamaq (*kimi* –); IV لهج danışmağa məcbur etmək; XI لهج چürümək (*məs.*, *süd haqqında*)

– لهجايى lovğa, gopçu, özünü yalandan öyən, adamaldadan

– لهجات c. لهجة 1) dilin ucu; 2) ana dili; ləhcə, şivə, dialekt; علم اللهجات dialektologiya; 3) ton, aksent, tələffüz, deyiliş; ~ قال o, amiranə tonla dedi

– لهجة ilkin qəlyanaltı

I لهذ 1) zorla nəfəs almaq, tez-tez və ağır nəfəs almaq, tənənfəs olmaq (*qaçmaqdan*); 2) yormaq, əldən salmaq, üzmək

– yaxşı kəsən, iti

I لهز 1) vurmaq, itələmək

I لهط 1) şapalaq, şillə vurmaq; 2) ac-gözlüklə yemək, tez udmaq

I لهف 1) həsrət çəkmək, heyif-silənmək (*nəyə* –); əziyyət çəkmək, iztirab çəkmək (*nədən* –); acımaq, təəssüf etmək (*–*); pərt olmaq, məyus olmaq (*–*); 2) qapmaq, götürmək; II لهف güclü arzu doğurmaq; V 1) həsrət çəkmək (*kim-nə üçün* –); 2) hərərətlə, dəlicəsinə arzulamaq, ...həsrətində olmaq (*–*), (*nəyisə əldə etmək üçün* –); 3) qüssələnmək, acı çəkmək, kədərlənmək, xiffət etmək (*–*); 4) rahatsız olmaq, narahat olmaq, təşvişə düşmək (*–*)

– 1) coşqun həvəs, qızgın ehtiras, şiddətli arzu; 2) səbirsizliklə

– 1) qəm çəkən, qüssələnen, xiffət edən

– 1) qəm, qüssə, kədər, acı; يا يا يا və ya və ya və ya! heyif!

– 1) kədərli, dərdli, qəmli; 2) təəssüflə dolu; 3) dözümsüz, səbirsiz, böyük ümidlərlə dolu

– 1) od, alov, köz; 2) böyük maraq, həvəs, şövq; 3) səbirsizlik; 4) həyəcan, təşviş, narahatçılıq; sıxıntı; xiffət

– 1) səbirsiz; 2) kədərli, qəmli

– 1) sıxıntı çəkən; xiffət edən; qəmli, qüssəli, kədərli, məyus, başı dərdə olan; 2) səbirsiz, hövsələsiz, böyük ümidlərlə dolu

I لهق 1) ağappaq olmaq, qar kimi ağ olmaq

– 1) qar kimi ağ, ağappaq

– 1) yandırmaq, alışdırmaq, alovlandırmaq; ~ بعلقة kiməsə həddini bildirmək; dər-sini vermək

– 1) yandırma, alışdırma

– 1) alov

– 1) dilini çıxartmaq (*istidən*)

I لَهُمْ yemək udmaq, yeyib qurtarmaq; işlətmək; sərf etmək; IV اَلَهُمْ 1) təlqin etmək, ilhamlandırmaq; 2) udmağa vermək; V تَلَهُمْ udmaq; VIII اَتَهُمْ yemək, udmaq, yeyib qurtarmaq, aşırmaq; məhv etmək (*od haqqında*); X اِسْتَلَهُمْ 1) ilham axtarmaq, ilham almaq; 2) almaq, götürmək (*nədənsə*); العبر ~ من الدروس ibrət dərsi götürmək (*nədən*)

– لَهُم Allahdan gələn təb, ilham
– لَهُم qarınqulu, çoxyeyən, acgöz
– لَهُم ruhlanmış; ilham almış, ilhamlanmış, təbə gəlmiş; beyninə yeridilmiş

لَهُنَّ sovqat, hədiyyə, pay (*səyahətə gedən tərəfindən gətirilən*)

I لَهُ (u) 1) oynamaq, əylənmək (*nə ilə* →); 2) sevmək (*nə*); maraqlanmaq, məşğul olmaq (*nə ilə* →); 1) لَهُ fikir verməmək, maraq göstərməmək, diqqətsizlik göstərmək (*kimə-nəyə* →); 2) sevmək (*nə*), maraqlanmaq, məşğul olmaq (*nə ilə* →); II اَيُّهُ əyləndirmək, məşğul etmək; yayındırmaq (*nədən* →); etməyə mane olmaq (*nə* →); III لَاهِي 1) maraqlandırmaq, məşğul etmək (*kimi*); 2) yaxınlaşmaq; IV اَلَيْهِ maraqlandırmaq, əyləndirmək, məşğul etmək (*nə ilə* →); yayındırmaq (*nədən* →); V اَيُّهُ əylənmək, dilxoşluq etmək, oynamaq (*nə ilə* →); yayınmaq (*nədən* →); VI تَلَاهِي əylənmək, dilxoşluq etmək (*nə ilə* →); VIII اَتَاهِي oynamaq, dilxoşluq etmək, məşğul olmaq, əylənmək (*nə ilə* →)

– لَهُنَّ məşğul etmə (*nə ilə* →); yayındırmaq (*nədən* →); sabotaj etmə (*nədən* →); عملیات yayındırıcı hərəkətlər; sabotaj etmə

– لَهُنَّ yayındırıcı; yayındıran; العمل sabotaj

– اَلَهُوَّة əyləncə; oyuncaq

– تَلَهُوَّة əyləncə; oyuncaq

– لَاهِي diqqət verməyən; diqqətsiz, etinasız

– لَهُنَّ anat. dilçək, لَهُنَّ, لَهُنَّ, لَهُنَّ c. لَهُنَّ

– لَهُ əyləncə, oyuncaq; oyun; امكن əyləncə yerləri, şənləndirici məkanlar; آلات musiqi alətləri

– لَهُ 1) qiymətli hədiyyə;

2) ovuc, əl içi

– لَهُ anat. dilçək (*sif*); 2) dilç. dilçək -i [-i]

– q. مَلَهُ əyləndirən; əyləndirici, əyləncəli; məzəli, gülməli

– مَلَهُ 1) əyləncə, kef, həzz; 2) əyləncə yeri; 3) teatr

– مَلَهُ 1) oyuncaq, əyləncə; 2) musiqi aləti; آلات الملاحى musiqi alətləri

– مَلَهُ 1) gülüş doğuran; 2) c. مَلَهُ ədəb. komediya

– مَلَهُ oyuncaq, əyləncə

– مَلَهُ c. əyləndirici şeylər

– لَهُنَّ tələsmək; tələsik etmək

– لَهُنَّ 1) tələsmə, tələskənlik; 2) tələsik iş, ayaqüstü iş

– لَهُنَّ yaltaqlanmaq, yaltaqlıq etmək, üzə gülmək, qılığa girmək, alçalmaq

– لَهُنَّ yaltaqlıq, yaltaqcasına tərif, yaltaqlıq etmə, alçaqlıq, qılığa girmə, üzə gülmə

– لَهُنَّ əgər, əgər ki; ...ma /-mə; ولو heç olmasa; hərçənd; -sa da/-sə də; ...لو

– o, yalnız...; ...sanki..., elə bil...; o günü

– o günü sanki, bu dünən olmuş kimi xatırlayıram; ...لو

– həqiqətən, doğrudan da; ...لو

– əgər o olmasaydı (*mən olmasaydım*) onda...

plastinka; 4) şüşə (*pəncərə üçün*); 6) trans-parant plakat; 7) anat. kürək; ~ رجل *xalq dil. gic, axmaq, kütbeyin, qanmaz*

– atmosfer لَوْحٌ

– taxta; lövhə; 1) ألواح , لوحات c. لوحَة ~ el. bölüşdürücü lövhə; مراقبة ~ el. kontrol lövhəsi; ~ elanlar lövhəsi; ~ الاعلانات ~ palitra; ~ الشطرنج ~ çertyoj taxtası; ~ الرسم ~ şahmat taxtası; ~ الداما ~ dama taxtası; 2) lövhə-cik (*qapının üstünə vurulan – məs. familiya və peşə bildirən lövhəcik*); lövhə; 3) plitka; 4) lövhə, tablo; ~ زيتية ~ yağlı boyalarla çəkilməmiş şəkil; ~ مائية ~ akvarel (*sulu boya ilə çəkilməmiş şəkil*); 5) ekran; ~ السينما ~ kinoekran; ~ radio. anod

– atmosfer لَوْحِيّ (sif.)

– 1. ağ; 2. sübh şəfəqi; sübh tezdən

– yanmış, qaralmış (gündən) مُلْتَأَخْ

– at. c. ملوحة – siqnal, semafor

tiryək arağı لوندنوم

1) لَوْدٌ, لَوْدٌ (u) لَوْدٌ (لَوْدٌ) I gizlənmək, sığınacaq axtarmaq, canını qurtarmaq, xilas olmaq (*harada*); ~ بالفرار *və ya* ~ بأذيال الفرار ~ mağaralarda gizlənmək; 2) müraciət etmək (*kimə-nəyə*); ~ بالصمت ~ susmağa əl atmaq, susmaq

– 1. sığınacaq, daldalanacaq axtaran; لَانْدُ

2. qaçqın

– c. ملاؤد ~ sığınacaq, daldalanacaq

– لَوْدَعِيّ, لَوْدَعِيّ hazırcavab, diribaş; qabiliyyətli, bacarıqlı

– لَوْدَعِيّ hazırcavablıq, diribaşlıq; qabiliyyət, bacarıq, istedad, zəka

– lord; ~ لوردات مجلس اللوردات ~ lordlar palatası

– لَوْرِيّ, لَوْرِيّات c. لَوْرِيّ yük avtomobili

I 1) لَوْرٌ (u) لَوْرٌ (لَوْر) I qaçmaq, getmək (*nə-dən*); 2) xilas, qurtuluş axtarmaq (*nədə* ~ الى; 3) müraciət etmək, əl atmaq (الى); ~ الى yalana əl atmaq; II 1) badamla içini doldurmaq; 2) içində toxum olan qutucuq əmələ gətirmək (*məs., pambıq haqqında*)

– badam satan, badam alveri edən لَوْرٌ

– 1) badam; ~ badam yağı; ~ badam ağacı; 2) bot. qutucuq (*toxumla dolu*); ~ badam qurdu

– 1) badam; 2) bot. qutucuq (*toxumla dolu*); ~ pambıq toxumu qutucuğu; 3) anat. badamcıq vəzisi; ~ badamcıq vəziləri; ~ tozillit (*badamcıq vəzilərini iltihabı*); ~ tozillit (*badamcıq vəzilərini iltihabı*); ~ irinli tonzillit

– 1) badam (sif.); badamlı; 2) badamşəkilli; badamaoxşar; badamı

– at. c. لَوْرِيَّة – badamlı pirojna

– bot. qutucuq (*toxumla dolu*) لَوْرِيَّة

I dadına baxmaq لَوْسٌ (u) لَاسٌ (لوس) I losyon (*dəri üçün qidalı kosmetik*) لوسيون

I sancmaq, çalmaq, dişləmək, vurmaq; II yapışmaq, tutmaq لَوْسٌ

– at. c. لَوْسَة – tıxac; burub bağlama, burma

– 1) dişləmə, sancma; 2) dişlənməmiş yer, sancılmış yer

I 1) لَوْسٌ (u) لَاصٌ (لوص) I gizlənmək, xəlvətcə baxmaq; gözaltı baxmaq; 2) dözə bilməmək; səbir edə bilməmək; 3) diltxor olmaq, narazılıq hiss etmək, acı çəkmək (*nə-dən*); II 1) bezdirmək, hövsələdən çıxartmaq, tənə gətirmək; 2) göz yetirmək; 3) aldatmaq

– لَوْصَة utanma, sıxılma, çaşma, karıxma; pörtlik, dilxorluq

– لَوْصٌ hiyləgər, kələkbaz, bic, fəndgir

I لَوْطٌ (u) لَاط (لوط) 1) əxlaq cəhətdən günah işləmək; 2) bağlanmaq, yapışmaq (nəyə →); الحائط بالطين ~ divarı gilləmək, suvaq çəkmək; VIII لَاطٌ 1) bağlanmaq; 2) yaltaqlanmaq, yaltaqlıq etmək (kimin qabağında →)

– لَوَاطٌ, لَوَاطَةٌ pederastiya, uşaqbazlıq

– لَوَاطٌ Bibl. Lut

– لَوَاطٌ pederast, uşaqbaz

لَوَاطٌ bot. Misir şanagülləsi

I لَوُغٌ (u) لَاعٌ (لوع) 1) əzab çəkmək, xəstələnmək, mübtəla olmaq; 2) yandırmaq, qaraltmaq (günəş haqqında); لَوُغٌ o, gündə qaralıb; 3) əziyyət vermək, üzmək (sevgi haqqında); II لَوُغٌ 1) əzab vermək, incitmək; qanını qaraltmaq, ovqatını təlx etmək; tənqədət; 2) təcrübələnmək; III لَوُغٌ aldatmaq, zənnini azdırmaq, çaşdırmaq; V لَوُغٌ əzab çəkmək, narahatlıq keçirtmək, narahat olmaq; لَوُغٌ narahat edilmiş olmaq, təşvişə salınmış olmaq; yanıb-yaxılmaq (sevgidən, eşqdən)

– لَوُغٌ narahatlıq, təşviş, iztirab; eşq əzabı

– لَوُغٌ c. تَلَوُغٌ ağrı-acı, işgəncə, əzab-əziyyət

– لَوُغٌ 1) ağrı-acı, işgəncə; zülm; لَوُغٌ ~ eşq əzabı; 2) əzab çəkdirən səbəb

– لَوُغٌ = لَوُغٌ bax: لَوُغٌ

– لَوُغٌ acı, dərđ çəkdirən; ~ لَوُغٌ uğursuz məhəbbət

لَوُغٌ – لَوُغٌ c. لَوُغٌ, لَوُغٌ, لَوُغٌ loqarifm; لَوُغٌ لَوُغٌ loqarifm cədvəli; لَوُغٌ اساس الـ loqarifmin əsası

– لَوُغٌ loqarifm (sif.)

I لَوْفٌ (u) لَافٌ (لوف) 1) çeynəmək, yemək; 2) münasibət saxlamaq, əlaqə saxlamaq, dostluq etmək (kiminlə c. علی)

– لَوْفٌ bot. lüfə (bitki süngəri)

I لَوْقٌ (u) لَاقٌ (لوق) 1) yumşaltmaq; II لَوْقٌ 1) yumşaltmaq; 2) yağ əlavə etmək (yeməyə), yağ qatmaq; 3) (torpağı) güzləndirmək, hamarlamaq

– لَوْقٌ c. مَلَوْقٌ (aptekaçi) qaşığı

لَوْقٌ xüs. ad k. Luqa

I لَوَكٌ (u) لَاكٌ (لوك) 1) çeynəmək, çeynəyib əzmək; لَوَكٌ zorla bir-neçə söz demək, zorla ağzından bir neçə söz çıxartmaq; لَوَكٌ العاطل الفراغ في انتظار العمل işsiz iş axtararkən hava ilə dolanır

1) mehmanxana; 2) həməç. لَوَكٌ c. لَوَكٌ, لَوَكٌ ~ restoran

– لَوَكٌ c. لَوَكٌ mehmanxana sahibi

– لَوَلِبٌ c. لَوَلِبٌ 1) vint; 2) spiral; 3) yay; 4) propeller

– لَوَلِبٌ 1) spiral, spiralşəkilli, buruq; ~ زَنْبَرْكٌ spiralşəkilli yay; ~ سِدْمٌ şurup, vint; ~ سِدْمٌ astr. spiralşəkilli duman kimi görünən; ulduz topası; 2) vintli, vintşəkilli, dolama; ~ دَرَجٌ dolama pilləkən

لَوَلَةٌ xalq dil. mirvari, dürr, inci

I لَوَمٌ (u) لَامٌ (لوم) 1) pisləmək, məzəmmət etmək; qınamaq, başına qaxmaq, danlamaq (nəyə görə c. علی); II لَوَمٌ möhkəm danlamaq; töhmət vermək; məzəmmət etmək; V لَوَمٌ gözləmək; ləngitmək, yubatmaq, uzatmaq; VI لَوَمٌ bir-birini qınamaq, məzəmmət etmək; VIII لَوَمٌ məzəmmət edilmək, danlanmaq, pislənmək; X لَوَمٌ məzəmmət, tənə qazanmaq; töhmətə, pislənməyə layiq olmaq – لَوَمٌ məzəmmət, tənə, qınaq; töhmət

– 1. məzəmmət edən, danlayan; qınayan, təqsirləndirən; 2. pisləyən, dalınca danışan, qeybətçi

– 1. لَوَائِمُ c. danlaq, məzəmmət, sərki; ~ لا لَوْمَ فِيهِ وَلَا heç bir eybi olmayan, tamamilə nöqsansız

– 1. məzəmmət edən, danlayan; qınayan, təqsirləndirən; 2. pisləyən, dalca danışan, qeybətçi

– 1. məzəmmət etmə, qınama, tənə vurma; 2) məzəmmət, qınaq, danlaq; القى الـ kiməsə tənə etmək, kimisə danlamaq; mənə heç qınamaq da olmaz!

– لا يَخْشَى tənə, qınaq, qaxınc, danlaq, لا يَمُ o heç bir tənədən qorxmur

– 1. çoxlu məzəmmət edən, danlayan
– لَوْمَةٌ = مَلَاوُمُ c. مَلَامٌ
– مَلَامٌ danlanan, qınanan, pislənən
– لَوْمَةٌ = مَلَامَاتٌ, مَلَاوُمُ c. مَلَامَةٌ
– مَلَاوُمُ danlanan, qınanan, pislənən;

danlağa, qınağa layiq olan

لومان katorqa həbsxanası; katorqa işləri
– لومانجي c. لومانجي katorqaya göndərilmiş adam, katorqa çəkən adam

لومانجو tib. lümbaqo (bel ağrısı)

II لَوَنَ rəngləmək, boyamaq; əlvən boyamaq, bəzəmək; V تَلَوَّنَ 1) rənglənmək; əlvən boyanmaq; 2) müxtəlif, rəngbərəng, əlvən olmaq; 3) rəngini, çalarını dəyişmək; 4) dəyişkən olmaq, dəyişmək; 5) təqlid etmək, oxşatmaq, uyğunlaşmaq; ~ في اقواله ifadəsini dəyişmək (məhkəmədə)

– rəngləmə, boyama; rənglənmə, boyanma; rəng, ton, çalar

– 1) ألوان c. لونٌ rəng, ton, çalar, çalarlıq; rəng (atda); ~ فاتح ~ parlaq rəng; ~ زاء

مختلف الالوان; ~ قاتم tünd rəng; لا لون له müxtəlif rəngli; cürbəcür, müxtəlif; الوان الصباغة rəngsiz; 2) boya, boyaq, rəng; الوان بالزيت və ya الالوان الزيتية rəngli boya; السulu boyalar, akvarel boyalar; الوان لوحه الالوان bax: لَوْحَةٌ toz şəklində olan boyalar; 3) yemək, xörək; الوان الطعام cürbəcür yeməklər, müxtəlif təamlar; a) قائمة الوان الطعام menyü; b) ادب. janr; 4) sort, növ, çeşid; فيه الوان من rəngli boyaların onun müxtəlif nöqsanları var

– رəngə aid olan; rəngli; الدالtonizm

– 1) مَلُونٌ boyanmış, rənglənmiş, əlvən; müxtəlif rənglərə çalan; 2) dəyişkən, tez-dəyişən, səbatsız

– 1) مَلُونٌ rəngli, boyanmış, rənglənmiş; 2) rəngli, əlvən; المِعادن الـ əlvən metallar; ~ رəngli film; المِلُونُون ağ ırqə mənsub olmayan, rəngli əhali

– 1. rəngləyən, boyayan; 2. c. مَلُونَاتٌ boyaq maddəsi; المِلُونَات boyayıcı maddələr c. لَوْنَجِيَّة təsərrüfat işlərinə baxan qadın bot. lavanda; ~ لَوْنَدَه lavanda suyu

I لَوَى (لوي) 1) bürmələmək, bükmək; 2) eşmək, əyirmək, burmaq; ~ الحبل kəndir eşmək; 3) əymək, bükmək, qatmaq; 4) çevrilmək, dönmək (على kimə); ~ هرب لا يلوى o heç nəyə fikir vermədən qaçdı; 5) çevirmək, döndərmək, tərsinə çevirmək; ~ عنقه arxaya döndərmək (عن nədən); ~ لواه دَيْنَه (بَيْنَه) dönmək (عن nədən); ~ kiməsə olan borcu uzatmaq; ~ سره sirri gizlətmək; ~ يده əlin bağını zədələmək; لوي ~ ayrı olmaq, burulmaq, qırılmaq; لويت ilan halqa şəklində qırıldı;

المعدة onun qarnı ağrıdı; II لَوَى 1) möhkəm əymək; 2) çevirmək, döndərmək; 3) dolaşdırmaq (iş); ذيله ~ quyruq bulamaq; IV لَوَى 1) işarə etmək (*əl ilə*); 2) qaldırmaq, yüksəltmək (*bayraq*); 3) çıxartmaq, burxutmaq (*nəyi* - ب); V ثَلَوَى 1) burulmaq; eşilmək; 2) əyilmək, qatlanmaq, bükülmək; burulmaq; 3) qıvrılmaq, halqa şəklində yığılmaq (*ilan haqqında*); 4) qıvrılmaq, qovrulmaq, qıc olmaq (*ağrıdan*); VI ثَلَوَى razılaşmaq, razılığa gəlmək (*nə haqqında* - على); VIII ثَلَوَى 1) əyilmək, qıvrılmaq, burulmaq; 2) əyilmək, sallanmaq, qatlanmaq, bükülmək; 3) əyilmək, sallanmaq, qatlanmaq, bükülmək; 4) çıxmaq, burxulmaq; سته ركبته onun ayağı dizindən çıxıb; 5) qarışmaq, dolaşmaq, aydın olmamaq (*kimin üçün* - iş haqqında)

– ائت. c. إلتواء – 1) bükük, əyri, əyrilik; əymə, əyilmə; ~ الأرض ~ təhrifsiz; açıq-açıqına; ~ ərazinin hamar olmaması (*dərə-təpəli olması*); ~ الظهر ~ bağırısağın çevrilməsi; ~ onurğanın əyilməsi; ~ الحياة həyatın üzü dönlüküyü; 2) mailik, meyl; ~ في الميزان bir-birini çəkmə (*tərəzinin gözü haqqında*); 3) ağız-burnunu əymə; mimika; ~ بعين الهوان ~ istehza ilə, ələ salaraq; 4) *tib.* çıxıq; burxulma; buğumların zədələnməsi

غير لاو على شيء; döndərən; c. لاوية. q. لاو – heç bir şeyə fikir verməyərək

– لاوي. 1. levit (*sif.*); 2. *Bibl.* Levit (*qədim yəhudilərdə ruhani*); Levit سفر اللاويين (*Əhdi-Ətiqin III kitabı*); يَمِش عَيْدُ اللاوي yemiş

– ائت. c. لَوَا – 1) bayraq; قاتل تحت لوائه; kiminsə bayrağı altında döyüşmək; 2) liva (*inzibati ərazi vahidi*); əyalət (*İraqda inzibati ərazi vahidi*); elmi nəşr الوية العلوم

maq; نشر الأمان الويته sakitlik bərqərar oldu; sakitlik bərpa olundu; نشر السلام لواءه sülh bərqərar oldu; عقد ~ kimisə ekspedisiyanın başçısı təyin etmək; رفيع لواء العصيان (على) üsyan bayrağı qaldırmaq (*kimə qarşı*) ~ المشاة الثالث; briqada; 1) *hərb.* 1) briqada; c. لَوَاءٌ 2 ~ və ya البيادة الثالث ~ 3-cü piyada briqadası; ~ آلي ~ motorlaşdırılmış piyada briqada; 2) briqada komandirlik edən, briqada generalı

– لَوَى 1) qarında sancı, ağrı; 2) onurğa əyriliyi

– لَوَى eşmə, əyilmə, əymə, qatlama, bükmə

– لَوَى 1) döngə, dirsək; 2) pis əhval-ruhiyyə

– لَوَى eşmə, əyirmə, əymə, qatlama, bükmə

– لَوَى döngə, dirsək

– لَوَى qoyun quyuğu; quyruq

– a) yollardakı, küçələr-dəki əyri-üyrülük, döngə; اختفت السيارة في الطريق ~ ملوي ماشین döngələrdə yox oldu; b) dolanbac küçələr

– 1) əyilmiş, bükülmüş, qatlanmış; əyri, əyri-üyrü; 2) dolaşmaq (*cavab haqqında*)

– 1) əyilmiş, bükülmüş, qatlanmış; 2) c. مَلَوَاتٍ əyrilik, əyri-üyrülük (*yolda*), döngə

– c. مَلَوٌ bucurqad, dolama çarx

– 1) qayka açarı; 2) aşiq, qulaq (*musiqi alətində*); بيت الملاوى aşiq, qulaq qutusu; 3) kabestan, dolama çarx; *dəniz.* şpil; braşpil (*gəmilərdə lövbəri qaldırmaq üçün mexanizm, bucurqad*)

– مَلَوَى eşilmiş; əyilmiş, bükülmüş; əyri

– لَوَى funt

لِيَكُنْ şibyə, mamır

لَيْلٌ gecə; axşam; لَيْلٌ və ya لَيْلٌ gecə; axşam; لَيْلٌ gecə-gündüz; لَيْلٌ qaranlıq gecə, zülmət gecə; لَيْلٌ musamirə, axşam söhbətləri; لَيْلٌ qütb gecəsi; لا اوافق mən bununla heç vaxt razılaşmayacağam

لَيْلَةٌ (bir) gecə; bir (axşam); الليلة bu gecə; bu axşam; لَيْلَتِي həmin gecə; həmin axşam; خَيْرِيَّةٌ gecəsi; خَيْرِيَّةٌ bir gecə; ذات ليلةٍ çox qaranlıq gecə, çox zülmət gecə; الليلاء çox qısa müddət ərzində, qısa müddətdə; دەرھال; الف ~ و ~ “Min bir gecə” (əsar adi); الدین ~ المعراج və ya الاسراء ~ din. Məhəmməd peyğəmbərin (ə. s.) merac hadisəsi (rəcəb ayının 27-si); الدین ~ المولد النبوي ~ din. Məhəmməd peyğəmbərin (ə. s.) anadan olduğu gecə (rabi əl-əvvəl ayının 12-si); القرد ~ Quran. Qədr gecəsi (ramazan ayının 27-si); حمراء ~ qanlı gecə, Varfolemey gecəsi; بنت الفاهişə, əxlaqsız qadın

كَلَّ يَغْنِي عَلَى لَيْلَاءٍ qadın adı Leyla; مَاسَل. hərə öz Leylasını tərifləyər

مَدْرَسَةٌ axşam (sif.); مَدْرَسَةٌ gecə, axşam məktəbi; مَدْرَسَةٌ ~ النشاط (məs., bayquş, yarasa və s. haqqında)

لَيْلَاكُ yasəmən

لَيْمٌ bənzərlik (bir adamın digəri ilə)

لَيْمَانٌ liman; körfəz; port

لَيْمَانٌ² لَيْمَانٌ

لَيْمُورٌ zool. lemur

لَيْمُونٌ topl. limon; لَيْمُونٌ şirin limonlar; لَيْمُونٌ turş limonlar; لَيْمُونٌ qreypfrut; لَيْمُونٌ şirəsi; لَيْمُونٌ limon duzu; لَيْمُونٌ limonad; لَيْمُونٌ limonad

لَيْمُونَادَةٌ

لَيْمُونِي limon (sif.); limon rəngli

I لَيْمُونٌ yumşaq, zərif olmaq; yumşalmaq; plastik, elastik olmaq; لا يلين onun iradəsi sarsılmışdı; لَيْمُونٌ o yumşaldı, güzəştə getdi; لَيْمُونٌ o, qətiyyətini itirmədi; II لَيْمُونٌ yumşaltmaq; لَيْمُونٌ qarnını işlətmək; III لَيْمُونٌ dostcasına, mülayim rəftar etmək; yaxşı rəftar etmək (kiminlə); IV لَيْمُونٌ yumşaltmaq; V لَيْمُونٌ yumşalmaq; X لَيْمُونٌ 1) həlimliyə, mülayimliyə nail olmaq; 2) yumşaq hesab etmək; yumşalmaq

لَيْمُونٌ yumşalma; yumşaltma; لَيْمُونٌ tib. beynin yumşalması

لَيْمُونٌ yumşaq, zəif; لَيْمُونٌ yumşaq oturma (kosmik gəminin); 2) asanlıqla şəklini dəyişən; elastiki; لَيْمُونٌ tez yola gələn, üzü yola, həlim xasiyyət

لَيْمُونٌ 1) zəiflik, yumşaqıq; həlimlik, üzü yolalıq; لَيْمُونٌ sümüklərin yumşalması, osteomalyasiya; لَيْمُونٌ yumşaqıq, üzüyölalilik, tez güzəştə getmə; 2) işlətmə (qarın); لَيْمُونٌ qram. zəif samitlər (ا، و، ي) لَيْمُونٌ qram. sait (səslər); لَيْمُونٌ uzun (qısa) sait (səslər)

لَيْمُونٌ tex. (təmizləyici) ara qatlar

لَيْمُونٌ c. ا. yumşaq döşəkcə

لَيْمُونٌ yumşaqıq, həlimlik

لَيْمُونٌ yumşaqıq

لَيْمُونٌ yumşaq münasibət, xoş münasibət; mülayim rəftar

لَيْمُونٌ 1) yumşaldan, yumşaldıcı; 2) işlədici, zəiflədən

لَيْمُونٌ c. işlədici dərmanlar

لَيْمُونٌ bax: لَيْمُونٌ

لَيْمُونٌ dan. niyə?

مَدَامْ – at. c. madam
 مَادَابُولَانْ madapolam, hümayun (*ağ parça*)
 مَار müqəddəs, pak
 مَارْس mart
 مَارْسْ trikrak (*nərd oyunu*)
 مَارْسْتَانْ at. c. dəlixana
 مَارْسْ mus. marş; الحربي herbi
 marş
 مَارْشَال at. c. marşal
 مَارْشَالِي marşal (*sif.*)
 مَارْشَالِيَّة marşal rütbəsi, marşallıq
 مَارْكَسِي 1. marksizm (*sif.*); المذهب və
 ya marksizm nəzəriyyəsi, marksizm;
 2. marksist
 مَارْكَة 1) marka, nişan; مسجلة qoyul-
 muş ticarət nişanı; 2) marka (*pul vahidi*); 3)
 fişka (*oyunlarda işlədilan daş, marka və s.*)
 مَارُونِي مَوَارِنَة c. maronit
 مَارِينَة = مَارِينَات c. مارینه
 مَارِينُ أغنام merinos qoyunları
 مَارَة dan. məzə, çərz, qəlyanaltı (*müq. et*
 مَرَة)
 مَارُوت mazut
 مَارُور zool. martin, su quzğunu
 مَاسْ almaz; أسود qara almaz (*karbonado*)
 (texniki almaz növü); كاذب ~ straz (*süni almaz*)
 مَاسَة at. c. almaz parçası; القمراي ~ şü-
 şeçinin almazı
 مَاسِي almazdan düzəldilmiş; قلادة al-
 maz boyunbağı; العيد almaz toy (*evliliyin*
 75 illiyi)
 مَاسُورَة 1) truba, trubka; 2) lülə (*tü-*
 fəngdə)
 مَاسُون topl. masonlar

مَاسُونِي 1. mason (*sif.*); ~ محفل mason təş-
 kilatı şöbəsi; 2. mason
 مَاسُونِيَّة masonluq
 مَاش bot. maş, lobyə, paxla
 مَاشُولَة dirəkvuran maşın, payavu-
 ran maşın, korbud, döyəc, kopyor
 مَاشِيك 1) maşa; 2) kəl-
 bətin
 مَاعُون معن bax:
 مَاعْنِيزِيُوم = مَاعْنِيسِيُوم
 مَاشِين at. c. maşın
 مَآكِبَاق qrim
 مَآكِيْت maket
 مَآكِيْنَة maşın, aparat; الحياطة ~ tikiş
 maşını; قسم الماكينات maşın şöbəsi
 مَآكِيْر qrim ustası, qrim edən
 مَالْج bax: ملج
 مَالْخُولِيَا melanxoliya, malxülya; qəm-
 ginlik, məyusluq
 مَامَا ana; أَبَا و ata və ana
 مَامُوت mamont
 مَانَا Mana (*qadın adı*)
 مَانْجَة bot. manqo
 مَانْشِيْت at. c. iri hərflərlə yazılan sərlövhə,
 başlıq; منشيتات الصحف qəzet məqalələrinin
 sərlövhələri; من إلى القفلة obr. hamısını,
 başdan-ayağa kimi, əvvəldən axırına kimi
 مَانْجَة bax: مَانْجُو = مَانْعُو
 مَانْجُون və; maneken, mane-
 ken qadın
 مَانُولِيَا bot. maqnoliya
 مَانُونِيَّة maxinizm, maxineyçilik
 مَانِيْزِم maqnezium-oksidi
 مَانِيْزِيُوم maqnezium
 مَانِيْفَاتُورَة manufaktura; toxuculuq malları,
 parçalar

مَآئِفَسْتُو manifest, deklamasiya; c. مَآئِفَسْتَات

bəyannamə, bəyanat

مَآئِكَاتٌ = مَآئِكَاتٌ c. مَآئِكَاتٌ

مَآئِيَّة mahiyyət, xasiyyət, xassə

مَآئِيَّة c. مَآئِيَّاتٌ, مَآئِيَّاتٌ maaş, məvacib, aylıq
əmək haqqı

مَآئِسْرَةٌ dəniz. orta dor (ağacı)

مَآئُو may

مَآئُو c. مَآئُو 1) mayka; 2) qadın çimərlik
paltarı

مَآئِسِيَا kim. maqnezium-oksüd

مَآئِسِيُوم kim. maqnezium

مَآئِيَّاجٌ = مَآئِيَّاجٌ

مَآئُو bax: مَآئُو

مَآئُو (u) miyoldamaq

مَآئُو لِيَالِي ölənlə mərəsimi; c. مَآئُو 1) yas mərəsimi;
adamın xatirəsinə həsr olunmuş gecələr;
2) dəfn mərəsimi

مَآئُو (ə) ağılamaq, hönkür-hönkür ağ-
lamaq

مَآئُو c. مَآئُو, مَآئُو gözünlə küncü

مَآئُو ağılamaq, hönkür-hönkür ağılamaq; hön-
kürtü, hıçqırıq

مَآئُو = مَآئُو

مَآئُو ağılağan

مَآئُو mələmək

مَآئُو mələmə

مَآئُو (ə) azuqə ilə, ərzaqla təmin etmək
مَآئُو c. مَآئُو 1) göbək; 2) pətənək
(quşda)

مَآئُو təchiz etmə, təmin etmə;
azuqə, ərzaq, ərzaq ehtiyatı

مَآئُو ərzaq, azuqə, ərzaq ehtiyatı; təchi-
zat; kiməsə zəhmət verməmək;
... arasında vasitəçilik
etməyi öz üzərinə götürmək

مَآئُو yüz; مَآئُو c. مَآئُو, مَآئُو təsn.

iki yüz; مَآئُو minlərlə və yüzlərlə;

مَآئُو beş yüz; مَآئُو beş yüzüncü; مَآئُو faiz;

مَآئُو on faiz; مَآئُو yüz faiz; yüz

faizli; مَآئُو borclarını tama-

milə ödəmək; مَآئُو o həqiqi

hərbçidir (hərf. o yüz faizli hərbçidir)

مَآئُو yüzüncü; مَآئُو yüzillik yubi-

ley; 2) faiz -i [-i]; مَآئُو faiz nisbəti

مَآئُو yüzillik, əsr

مَآئُو yüz yerə bölünən; 2) yüz dəfə,

yüz qat; مَآئُو Selsi termometri

مَآئُو (ə/u) qohumluq hissi ilə bağlı ol-

maq; qohumlaşmaq, qohum olmaq (evlənə-

rək – kiminlə); 2) əlaqəsi olmaq (kiminlə

əlaqə); münasibət göstərmək (kimə-nəyə);

مَآئُو onun (q.) onunla heç

bir münasibəti yoxdur

مَآئُو götürmək, çıxartmaq (su və s.),

əxz etmək, almaq (bilik və s.)

مَآئُو metr

مَآئُو metr (sif.); مَآئُو النظام

مَآئُو metr sistemi

مَآئُو metropoliten, metro

مَآئُو metropoliya

مَآئُو metropolit

مَآئُو meteorologiya

مَآئُو meteoroloji; 2) meteoroloq

مَآئُو aparmaq, götürüb apar-

maq, özü ilə aparmaq; qaçmaq (nə ilə →);

مَآئُو qızgın çağ (vaxtı) olmaq (gün

haqqında); 2) uzun olmaq; II مَآئُو istifadə

etməyə, faydalanmağa vermək, zövq almaq,

ləzzət almaq, nəşələnmək (nə ilə →); 2) ləz-

zət vermək, həzz vermək, nəşə vermək, ru-

hunu oxşamaq (nə ilə →); 3) mükafatlandır-

maq, pay vermək (→); 4) uzatmaq, ayırmaq; !الله ~ Allah onun ömrünü uzatsın! (*uzun ömür versin!*); IV اَمَّتَع 1) kef vermək, zövq vermək; نفسه ~ özünə kef vermək, özünü nəşələndirmək (*nə ilə →*); 2) maraqlandırmaq, marağa səbəb olmaq; V تَمَتَّع nəşələnmək, ləzzət almaq, yararlanmaq, faydalanmaq (*nədən →*); بجميع حقوقه ~ bütün hüquqlara malik olmaq; X اِسْتَمْتَعَ istifadə etməyə çalışmaq (*nə →*); yararlanmaq, faydalanmaq, nəşələnmək, ləzzət almaq (→)

– لَمَتَّع استمْتَع ləzzət, zövq, nəşə, həzz; ~ zövqlə, məmnuniyyətlə

– تَمَتَّع 1) ləzzət, zövq, nəşə, həzz; 2) istifadə etmək, yararlanma hüququ; lisenziya, patent

– مَاتَعَ 1) uzun; 2) maraqlı; çox gözəl, çox qəşəng

– اِمْتَعَ 1) istifadə etmə; faydalanma; 2) istifadə, işlətmə, tətbiq; 3) ləzzət, zövq, nəşə, həzz

– اَمْتَعَة c. اَمْتَعَة 1) əşya, cisim; 2) baqaj, yük, mal; مَتَاع = مَتَوَّع c. مَتَاع 3) baqaj; مَتَاع ona məxsus kitab; onun kitabı; الدنيا ~ avadanlıq, müxəlləfat, mebel; سَقَطَ الـ ~ dünyanın xoşbəxtliyi; zibil, tullantı

– مَتَع c. مَتَع 1) həzz, zövq obyekt; شَهِيَّة ~ dadlı tikə; 2) nəşə, ləzzət, zövq, həzz; من مَتَع ləzzət xatirinə; مَتَع الحياة həyatın nəşəsi, həyatın ləzzəti; وجد فيه ~ لا تدانيتها ~ nədəsə çox böyük ləzzət duymaq; زواج الـ ~ müvəqqəti nikah, siğə; المرأة ~ və ya الطلاق ~ boşanma zamanı boşanan qadına verilən hədiyyə

– مَتَع kef verən, zövq verən, həzz verən; maraqlı, əyləncəli, əyləndirici

مَتَلَّ bot. tozcuq (*çiçəyin erkəkiyində olan toz kisəsi*)

I مَتَّن (u) مَتَّانə möhkəm, davamlı olmaq, əsaslı olmaq; II مَتَّن 1) möhkəmləndirmək, davamlı, əsaslı etmək; 2) idm. fora (*güzəşt, üstünlük*) vermək (*kimə →*)

– تَمَتَّن 1) möhkəmlətmə, bərkitmə, sabitləşmə, bərkimə, möhkəmləndirmə, birləşmə, qüvvətlənmə; أَوَاصِر المودَّة ~ dostluq əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi; 2) idm. fora vermə, handikap

– مَتَّانə möhkəmlik, bərklik, davamlılıq; mətanət, mətinlik

– مَتَّن q. k. c. مَتَّن bel; mətn, tekst; الطريق ~ leksika; ~ yolun enli hissəsi; السفينة ~ göyörtə; منظومات الـ bort sistemləri; الطائرة ~ təyyarənin içində

– مَتَّن 2) möhkəm, davamlı, əsaslı

– مَتَّن c. مَتَّن motosiklet

– مَتَّى (*kişi adı*) Matfey, Matvey

– مَتَّى nə vaxt, haçan, nə zaman; vaxt, zaman; إلى ~ nə vaxtacan, nə vaxtadək; ...kimi, ...qədər, ...dək

– مَتَّات pomada (*kosmetik dodaq boyası*)

I مَتَّل (u) مَتَّل 1) durmaq, gəlmək, dayanmaq (*kimin qarşısında* أَمَامَ və ya بِحَضْرَتِهِ ~ kiminsə yanına gəlmək; مَتَّل ~ obr. kiminsə qarşısında durmaq; 2) təsəvvür edilmək, göz qabağına gətirilmək; 3) oxşamaq, bənzəmək, oxşar, bənzər olmaq; 4) şikəst etmək; eybəcər etmək, eybəcərləşdirmək (*kimi →*); 5) heykəl tökmək, heykəl düzəltmək (*heykəltəraşlıq haqqında*); II مَتَّل 1) təsvir etmək, göstərmək; 2) təcəssüm etdirmək, təmsil etmək (*məs., dövləti*); 3) rol ifa etmək, oynamaq; 4) göstərmək, nümayiş etdirmək

(*məs.*, *nümunə*); misal göstərmək (*nəyi* → *kimə* →); 5) oxşatmaq, bənzətmək (*nəyi nəyə* →); 6) müqayisə etmək (*nəyi nə ilə* →); 7) konkret şəkil vermək; ifadə etmək; التمثال ~ heykəl düzəltmək, heykəl tökmək; şəkil, surət həkk etmək; 8) eybəcərləşdirmək, şikəst etmək; incitmək, əziyyət vermək, işgəncə vermək (*kimə* →, *في*); 9) assimilyasiya etmək, mənimsəmək; الطعام ~ həzm etmək; III مَثَل 1) oxşatmaq, bənzətmək (*nəyə* →); 2) müqayisə etmək (*nə ilə*, *kimlə* →); 3) ibrət almaq (*kimdənsə*), təqlid etmək; 4) oxşamaq, bənzəmək, oxşar, bənzər olmaq; V تَمَثَّل 1) təsəvvür etmək, xəyal etmək; 2) özünə nümunə götürmək (→), təqlid etmək (*kimi* →); misal kimi göstərmək (*nə* →); 3) görünmək, gəlmək, təsəvvür edilmək; ~ أمام عينية ~ göz qabağına gətirilmək; ~ بين يديه ~ *obr.* kiminsə qarşısında durmaq; 4) hansısa sifətdə, ...sima-sında, ...şəklində durmaq (*kimin qarşısında* →); təsəvvür edilmək, canlandırılmaq, ifadə olunmaq; 5) təmsil edilmək (→ - *məs.*, *komissiyada*); 6) assimilyasiya edilmək, mənimsənilmək, həzm olunmaq; VI تَمَثَّل 1) bir-birinə bənzəmək, oxşar, bənzər olmaq, eyni olmaq; simmetrik, mütənasib olmaq; 2) yeknəsəq, darıxdırıcı olmaq; 3) sağalmaq, özünə gəlmək (*nədən* →); 4) yetişmək; VIII اِمْتَل 1) tabe olmaq, itaət etmək, boyun əymək; ~ أمره ~ kiminsə əmrinə tabe olmaq; 2) nümunə kimi qəbul etmək; təqlid etmək; X اِسْتَمَثَلَ misal kimi göstərmək (→)

→ اِمْتِثَالَ tabe olma, boyun əymə, itaət etmə; ~ عدم itaətsizlik, itaət etməmə, boyun əyməmə

→ اَمَثَلٌ *q.* مَثَلٌ *c.* أمثالٌ ən layiqli; çox gözəl, əla; ideal; daha nümunəvi, ən nümunəvi; təqlidə layiq; ... ذلك ~ buna ən yaxşı misal...; امثال القوم ən yaxşı, təqlidə layiq insanlar; الغاية المثلى ideal

→ اَمَثُولَةٌ *c.* امثولةٌ, امثولاتٌ dərs, nəsihət, öyüd
→ تَمَثَّلٌ 1) oxşarlıq, oxşayış, bənzərlik; eynilik, eyniyyət; 2) simmetriya; ~ مركز simmetriya mərkəzi; 3) sağalma (*nədən* →); 4) *gram.* assimilyasiya; ~ الاتباعي irəli assimilyasiya; ~ التخلفي geri assimilyasiya
→ تَمَثَّلٌ *c.* تمثالٌ 1) heykəltəraşlıq əsəri; heykəl; abidə, monument; ~ نصفى ~ büst; ~ من الشمع ~ mum heykəl; 2) maneken

→ اَمَثُولَةٌ assimilyasiya, mənimsəmə; الطعام ~ qidanın həzm olunması; المعارف ~ biliklərin mənimsənilməsi

→ تَمَثَّلٌ 1) tamaşa, oyun; ~ دار الـ teatr; ~ الصامت الـ الصامتات *və ya* الـ الحركاتي *və ya* الـ الايماني pantomim; 2) nümayəndəlik, elçilik; على ~ proportional nümayəndəlik əsasında; ~ نفقات الـ *dip.* nümayəndəlik üçün ayrılan xərclər; 3) assimilyasiya, mənimsəmə, həzm etmək

→ تَمَثَّلِيٌّ 1) teatr -i [-i]; teatral; 2) nümayəndələr -i [-i], nümayəndəlik -i [-i]

→ اَمَثَالِيَّةٌ *c.* امثاليةٌ - tamaşa, pyes; ~ الغنائية ~ التمثيليات الدينية opera; 1) şəbih; 2) misteriya

→ مَثَلٌ (*nəyinsə-kiminsə*) qarşısında duran
→ مَثَلَةٌ çılçıraq, qəndil, lüstr

→ اَمَثَالٌ oxşar, bənzər, eyni; ~ مذكرات *dip.* eyni notalar

→ مَثَلٌ heykəltəraş

→ مَثَلٌ 1) misal; ~ على سبيل الـ misal üçün, misal olaraq; ~ نادر الـ nadir; ~ آورد misal gətirmək; 2) oxşayış, bənzər-

yiş; ideallar; ...oxşar, ...bən-zər, ...kimi; 3) model, nümunə

– 1^{ci} mətələ ləyaqət; məziyyət; yaxşı cəhət, üstünlük

– 2^{ci} mətələ c. at – dərş

– 1^{ci} mətələ 1) ideal, nümunəvi; və المنهج الـ ya ideal metod; 2) idealizm (sif.); 2. idealist

– 1^{ci} mətələ 1) ideallıq; 2) idealizm

– 1^{ci} mətələ 1) nümunə, örnək; misal; məsələ; misal gətirmək (kimə الـ); 1) ideal; 2) oxşayış, bənzəyiş; o, ...adama bənzəyir; 3) məsəl, atalar sözü, zərbi-məsəl; 4) təmsil, ibrətamiz hekayə; سفر الأمثال Bibl. İbrətamiz hekayələr kitabı

– 1^{ci} mətələ 1) ...kimi, ...oxşar; və onun kimiləri; 2^{ci} mətələ onun kimi; 3^ü mətələ o da başqaları kimidir; 4^ü mətələ belə bir şəraitdə; 5^ü mətələ eyni ilə; eyni ölçü ilə; 6^ı mətələ qarşılıqlıq prinsipi; 7^ı mətələ əvəz, qarşılıq; dip. cəza tədbirləri; 8^ı mətələ kiminsə cavabını eyni qaydada qaytarmaq; 9^ı mətələ bu məbləğə bu məbləğə 3 dəfə artıqdır; 10^ı mətələ oxşar, ekvivalent; 11^ı mətələ əvəz, kompensasiya

– 1^{ci} mətələ at – təxmini cəza

– 2^{ci} mətələ nümünə, misal, örnək

– 3^ü mətələ nümünəvi

– 4^ü mətələ 1) ...kimi, ...oxşar, ...eyni; 2) onun bənzəri yoxdur, onun tayı-bərabəri yoxdur; 3) o buna bənzər heç nə görməyib (bilmirdi); 4) misli-bərabəri

olmayan, misli görünməmiş; ləyaqətli; də-yərli

– 1^{ci} mətələ oxşar, uyğun, analoji; eyni nota

– 2^{ci} mətələ bənzəyiş, oxşayış; bənzərlik, oxşarlıq, analogiya

– 3^ü mətələ 1) nümayəndə, təmsilçi; 2) diplomatik nümayəndə; 3) aktyor, artist; 4) statistik (vəstat)

– 5^ü mətələ at – aktrisa, artist qadın

– 6^ı mətələ c. at – nümayəndəlik; 7^ı mətələ diplomatik nümayəndəlik

– 8^ı mətələ c. at – sidik kisəsi; 9^ı mətələ sidik kisəsində olan daşlar

– 10^ı mətələ tib. sistit, sidik kisəsinin iltihabı

– 1^{ci} mətələ 1) tüpürmək; püskürmək; 2) rədd etmək, sevməmək; 3) buna baxmaq ürək bulandırır; 4) yetişmək, dəymək (üzüm haqqında)

– 5^ü mətələ ağız suyu, tüpürcək, selik; 6^ı mətələ bal; 7^ı mətələ çaxır, şərab

– 8^ı mətələ 1) ağız suyu, tüpürcək, selik; 2) şirə, su

– 3^ü mətələ 1) püskürülən; 2) rədd edilən, rədd edilmiş; miskin, dəyərsiz

– 4^ü mətələ 1) şanlı, şöhrətli, məşhur olmaq; 2) məşhur etmək, məşhurlaşdırmaq, tərifləmək, öymək, mədh etmək; 3) II = 4^ü mətələ; 4) V = 4^ü mətələ məşhurlaşdırmaq, məşhur olmaq, təriflənmək, mədh edilmək

– 5^ü mətələ c. at – məşhur, ən tanınmış

– 6^ı mətələ c. at – şöhrətləndirmə, tərifləmə, mədh etmə

– 7^ı mətələ 1) şanlı; 2) məşhur, ədlı-sanlı, məşhur; 3) nəcib, alicənab

– مَاجِدَةٌ (*qadın adı*) Məcida
 – مَجْدٌ 1) şöhrət; !الـ الخالد ona əbədi eşq olsun!; 2) böyüklük, özəmət; 3) alicənablıq, nəciblik, mərdlik
 – مَجِيدٌ c. أَمْجَادٌ 1. 1) şanlı; القرآن الـ Quran; 2) adlı-sanlı, tanınmış, məşhur; əsil-nəcabətli; 2. adlı-sanlı, tanınmış adam; əsil-nəcabətli adam; انتقل (شَيْع) الى الامجاد السماوية ölmək, vəfat etmək, keçinmək
 – مَجِيدِيّ məcidi (*20 piastra bərabər türk pulu*)
 I مَجْرٌ (*u*) مَجْرٌ susamaq; 2) həsrətində olmaq
 – مَاجُورٌ *bax: əlifba sırası ilə*
 مَجْرٌ الـ : macarlar
 – مَجْرٌ c. اَتْ 1) macar dükatı (*qədim Venesiyada qızıl pul*); sexin (*qədim Venesiyada qızıl pul*); 2) macar (*qiymətli daşlar üçün 18 karata və ya 3,54 qr-a bərabər çəki ölçüsü*)
 – مَجْرِيّ 1. macar (*sif.*); اللغة الـ macar dili; 2. macar
 جرى : مَجْرِيَّاتٌ c. (*müq. et* مَجْرِيَّاتٌ *bax: ما*) *bax: جرى*
 مَاقٌ, atəşpərəst olmaq
 – مَاقٌ topl. maqlar, atəşpərəstlər; cadugərlər, falçılar; الـ عبادۃ cadugərlərin, falçıların sitayiş, ibadəti
 – مَاقُوسِيّ maq, atəşpərəst; cadugər, sehrbaz, falçı, əllamə, müdrik adam
 – مَاقُوسِيَّةٌ : مَاقُوسِيَّةٌ al- maqların, atəşpərəstlərin dini
 (مجل) IV أمجل qabarla, suluqlarla, uçuqlarla örtülmək
 – مَجَلَةٌ c. مَجَلٌ, مَجَلٌ qabar, suluq (*sulu*)
 مَجَلَةٌ *bax: جل*
 مَجْمَعٌ 1) cızma-qara, qara-qura yazmaq, cızma-qara etmək; 2) aydın danışmamaq, donquldamaq, burnunun altında danışmaq

– مَجْمَعَةٌ 1) cızma-qara, qara-qura yazılar; 2) donquldanma, burun altında danışma
 – مُمَجِّجٌ aydın olmayan; anlaşılmaz, oxunmaz
 I مَجَنٌّ (*u*) مَجَانَةٌ, 1) kobud, ədəbsiz, həyasız, nalayiq olmaq, utanmamaq, abır-həya hissindən məhrum olmaq (*danışığda, davranışda*); 2) zarafat etmək; III مَاجَنٌ özbaşınalıq etmək, heç kəslə hesablaşmamaq, ədəbsiz hərəkətlər etmək; 2) zarafat etmək (*kiminləsə*), (*kimisə*) araya qoymaq, lağa qoymaq; V تَمَجَّنٌ kobud surətdə ələ salmaq, araya qoymaq, arsız zarafat etmək, həyasızcasına ələ salmaq; VI تَمَاجَنٌ bir-biri ilə kobud zarafat etmək; oynatmaq, ələ salmaq, məsxərəyə qoymaq, istehza etmək; الـ الخطر ~ odla oynamaq
 – تَمَاجُنٌ abırsızlıq, həyasızlıq, utanmazlıq, arsızlıq, ədəbsizlik; ~ بə həyasız-həyasız, arsız-arsız, həyasızcasına, arsızcasına
 – مَجَانٌ c. مَجَانٌ 1. utanmayan; 2. 1) zarafatçı, məsxərəçi; 2) abırsız, həyasız, utanmaz
 – مَجَانٌ 1. 1) utanmaz, arsız; 2) pulsuz, havayı; ~ بالـ və ya ~ لـ pulsuz, müftə, havayı, məccani; 2. zarafatçı, məsxərəzi
 – مَجَانِيٌّ pulsuz, əvəzsiz, havayı, müftə
 – مَجَانِيَّةٌ müftəlik, havayılıq; الـ منح (*təhsil*) haqqından azad edilmə
 – مَجُونٌ 1) abırsızlıq, utanmazlıq; 2) təlxəklik, oyunbazlıq; 3) arsızlıq, həyasızlıq, ədəbsizlik
 – مَجُونِيٌّ abırsız, həyasız, ədəbsiz (*adam*)
 مَحٌ 1) ən yaxşı şeylər, *məcaz.* hər şeyin ən yaxşı hissəsi, qaymağı; 2) yumurta sarısı
 – مَحٌ geyilmiş, köhnəlmiş (*paltar*)
 مَحَارٌ, مَحَارٌ *bax: حور*

I مَحْصَ (ə) 1) təmizləmək; 2) aydınlaşdırmaq; aydın etmək; II مَحْصَ 1) təmizləmək; 2) aydınlaşdırmaq; sınamaq, yoxlamaq; öyrənmək, tədqiq etmək, araşdırmaq; IV مَحْصَ yenidən peyda olmaq, görünmək; V مَحْصَ 1) yenidən görünmək, peyda olmaq; 2) təmizlənmək; 3) aydın olmaq; VII مَحْصَ 1) təmizlənmək; 2) aydın olmaq

– 1) تَمْحِصُ 1) təmizlənmə, təmizləmə; 2) aydınlaşdırma, aydınlaşma; sınaq, yoxlama; öyrənmə, tədqiq etmə, araşdırma

– مَحْصَ 1. 1) öyrənən, tədqiq edən, araşdırılan; 2) təmizləyən; 2. puritan (*əxlaq məsələsində özünü çox ciddi və tələbkar gös-tərən adam*)

I مَحْصَ (ə) مَحْصَ səmimilik, səmimiyyət göstərmək, səmimi olmaq (*kiminləsə*); مَحْصَ kiməsə səmimi qəlbdən məsləhət vermək; مَحْصَ (u) مَحْصَ təmiz olmaq, saf olmaq, xalis olmaq; safqanlı olmaq; cins olmaq; II مَحْصَ təmizləmək; IV مَحْصَ səmimi olmaq (*kiminləsə*); مَحْصَ ~ nə ürəkdən məsləhət vermək; V مَحْصَ bütün varlığı ilə, bütövlükdə özünü həsr etmək (*nəyə*)

– مَحْصَ ürəkdən verilən məsləhət

– مَحْصَ təmiz, saf, xalis; مَحْصَ ~ عَرَبِيّ təmiz ərəb, safqanlı ərəb; مَحْصَ بِإِذْنِهِ o, könüllü surətdə bunu etiraf etdi

I مَحْصَ (ə) مَحْصَ 1) məhv etmək, qırmaq, tələf etmək, yoxa çıxarmaq, darmadağın etmək; 2) silmək; təmizləmək; pozmaq, qaralamaq; IV مَحْصَ 1) həlak olmaq; 2) məhv olmaq; V مَحْصَ həlak olmaq, məhv olmaq; VII مَحْصَ = IV; VIII مَحْصَ və ya مَحْصَ = IV

– مَحْصَ məhvəddici, dağıdıcı, sarsıdıcı; مَحْصَ sarsıdıcı məğlubiyyət

– مَحْصَ, مَحْصَ, مَحْصَ 1) kiçilmə, incəlmə (*Ay haqqında*); مَحْصَ القمر في Ay kiçilməkdədir (*incəlməkdədir*); 2) qəməri ayın sonu

I مَحْصَ (ə) مَحْصَ və ya مَحْصَ 1) mübahisə etmək, deyişmək, höcətləşmək, söyüşmək, küsüşmək; 2) öcəşkən, hər şeyə irad tutan olmaq; sataşmaq, pərt etmək, qanını qaraltmaq; III مَحْصَ deyişmək, höcətləşmək, çəkişməyə, mübahisəyə qoşulmaq, küsüşmək; mübahisə etmək; IV مَحْصَ deyişmək, söyüşmək, höcətləşmək; V مَحْصَ 1) küsüşmək, dalaşmaq; 2) sataşmaq, pərt etmək, söz atmaq (–); möhkəm sataşmaq (*kimə* –), əl çəkmək (*kimdən* –); yapışmaq, tutmaq (*nədən* –); 3) açıq cavabdan qaçmaq, canını qurtarmaq, boyun qaçırmmaq, yayınmaq

– مَحْصَ 1. davakar, dalaşqan, öcəşkən; 2. qış-qırıqçı, hay-küyçü

– مَحْصَ davakar, dalaşqan, öcəşkən

– مَحْصَ bəhanə axtaran, hər şeyə irad tutan, öcəşkən, davakar

– مَحْصَ c. مَحْصَ – deyişmə, çəkişmə, söyüşmə, deyişmə, dava, dolaşma; mübahisə; yersiz irad tutma xasiyyəti, öcəşkənlik

I مَحْصَ (ə) مَحْصَ 1) quru olmaq, məhsuldar olmamaq (*torpaq haqqında*); 2) qıtlıq, məhsulsuz olmaq (*il haqqında*); 3) in-triqa düzəltmək (*kimə qarşı* –); مَحْصَ (u) مَحْصَ quru, məhsulsuz olmaq (*torpaq haqqında*); IV مَحْصَ 1) qıtlıq, məhsulsuz olmaq (*il haqqında*); 2) qıtlıq yaratmaq, məhsulsuzluğa səbəb olmaq; مَحْصَ ~ المطر yağış yağmadı; V مَحْصَ 1) hiyləgərliyə əl atmaq, birləşmədən istifadə etmək; ustalaşmaq, mahirləşmək (*nədə*);

2) (*məsələni həll etməyi bacarmadıqda*) boyun qaçırtmaq, bəhanə gətirmək; العذر ~ bəhanə uydurmaq

– مَحَالٌ 1) məhsulsuzluq, qıtlıq, quraqlıq; 2) aclıq

– مَاحِلٌ 1) quru, məhsulsuz (*torpaq haqqında*); 2) məhsulsuz, qıt (*il haqqında*)

– مَحَالٌ 1) fitnə, fəsad, intriqə; 2) güc, qüvvət, qüdrət; 3) (*Allahdan gələn*) cəza

– مَحَالٌ c. 1 مَحَالَةٌ

– مَحَالَةٌ bax: حَوْل

– مَحَلٌ 1) quraqlıq; 2) aclıq; والخراب ~ xarabalıq və aclıq; 3) hiyləgərlik, biclik

– مَاحِلٌ = مُمَحَلٌ

I مَحَنٌ (ə) dadmaq, hiss etmək; sınamaq; VIII إِمْتَحَنَ sınamaq, yoxlamaq, imtahan etmək; sınaqdan keçirmək

– مَحَنٌ c. 1 إِمْتِحَانٌ – sınaq, yoxlama, imtahan; مَحَنٌ أجرى imtahan keçirmək

– مَحْنَةٌ c. 1 مَحْنٌ sınaq, möhnət, bəla, müsibət

– مَحْنَةٌ sınaqdan keçirilən, yoxlanılan, imtahan edilən, imtahan verən

– مُمْتَحِنٌ 1. imtahan edən, yoxlayan; 2. imtahançı

I مَحَى (ə, i) مَحَى və مَحُو (u) مَحَا təmizləmək; silmək, yox etmək (*izləri*); من ~ silmək, yox etmək; من الوجود yer üzündən silmək, külünü göyə sovrmaq; العار ~ rüsvayçılığı, biabırçılığı təmizləmək; من الجدول ~ siyahıdan çıxartmaq; مَحَى لا يُمَحَى mäch. unudulmaz, yaddan çıxmaz, silinməz; عار لا يُمَحَى silinməz, silinməyən, təmizlənməyən biabırçılıq, silinməz ləkə; II مَحَى silmək, məhv etmək, yox etmək; VII إِمْحَى və ya إِمْحَى 1) silinmək, yox olmaq; 2) kəsilmək, qurtarmaq, dayanmaq (*məs., epidemiya haqqında*)

– مَحَاةٌ c. 1 – ات (toz üçün) dəsmal, əski;

2) rezin, lastik

– مَحُو silinmə, yox olma, məhv etmə, ləğv etmə, aradan qaldırma; مَحَاةٌ ~ الأُمِّيَّة savadsızlığın aradan qaldırılması ilə bağlı kampaniya; مَحَاةٌ ~ الأُمِّيَّة savadsızlığın aradan qaldırılması üçün siniflər

– مَحَاةٌ = مَمَاحٌ c. مِمْحَاةٌ

– مَحُو silinmiş; yox edilmiş, məhv edilmiş; uzaqlaşdırılmış

II مَحَخَ (sümükdən) iliyi sorub çıxartmaq, sümürmək; VIII إِمْتَحَّ = II

– مَحَخٌ c. 1 مَحَاخٌ beyin; ilik; 2) mahiyyət; (nəyinsə) seçilmiş hissəsi; أكل مَحَخَهُ ax: أكل

– مَحِيٌّ beyin (*sif.*); zehni; ~ نَزِيف beyinə qansızma

– مَحِيٌّ anat. beyincik

– مَحِيٌّ beyin (*sif.*), ilikli (*sümük haqqında*)

– مَحِيٌّ bax: خَيْر

– مَحْتَرٌ özünü iddialı aparmaq, özünü çəkmək; 1) lovğalanmaq, təkəbbürlənmək; 2) təkəbbürlə yerimək, təşəxxüslə yerimək, qürurla yerimək

– مَحْتَرَةٌ = تَمَحْتَرٌ

– مَحْتَرَةٌ 1) iddialanma, təşəxxüs satma; 2) təkəbbürlü yeriş, lovğa yeriş, qürurlu yeriş

I مَحَرٌ (ə) مَحَرٌ dəniz aşıb keçmək, üzmək, getmək, işləmək (*gəmi haqqında*); الأرض ~ yeri şumlamaq

– مَحَاةٌ c. مَحَاةٌ gəmi

– مَحَاةٌ bax: أَلِفْبَا سَرَاةٌ

– مَحَرٌّ aldatmaq, yalan söyləmək; مَحَرٌّ ~ على عقول الناس camaatı aldatmaq

– مَحَرَّةٌ yalan, uydurma

– مَمْرُقٌ yalançı, boşboğaz, gopçu

I مَخَضٌ (ə, i, u) 1) yırgalanmaq, silkələnmək; 2) çalmaq; اللين ~ yağ çalmaq; 3) düşünmək, götür-qoy etmək (məsaləni); مَخَضٌ (ə) doğuş sancıları çəkmək; V تَمَخَضَ 1) doğuş ağrısı çəkmək, çətin doğuş keçirmək; 2) doğurmaq, hasil etmək (nə en); 3) çalınmaq (yağ haqqında); VIII اِمْتَحَضَ 1) çalınmaq (yağ haqqında); 2) bətdə tərpənmək (uşaq haqqında)

– مَخَاضٌ doğuş sancısı

– مَخَاضَةٌ c. اتّ – nehrə

– مَخِيضٌ ayran; (yağ çalma)

– مَخَاضَةٌ = مَخَاضٌ c. مَخِضٌ, مَخِضٌ

I مَخَطٌ (u) burnunu silmək; II مَخَطٌ (ki-minsə) burnunu silmək; V تَمَخَّطَ = I

– مَخَطٌ burnu fırtıqlı uşaq; yaramaz, vecsiz; təcrübəsiz

– الشيطان مَخَاطٌ seliyi; fırtıq, selik; havadan sallanan hörümçək toru

– مَخَاطِيٌّ selikli; ~ غشاء anat. selikli qışa, təbəqə; مادة ~ selik

– مَخِيطٌ quşları tutmaq üçün yapışqan

تَمَخَطَرٌ yırgalana-yırgalana yerimək, naz-qəmzə ilə yerimək

مُخَلٌّ 1) dəstək, ling, qol, manivela;

2) ling

مُخَلَّةٌ c. مَخْلٌ (müq. et مَخْلَةٌ bax: (خلو) torba, kişə

مَخْمَخٌ (sümükdən) iliyini çıxartmaq

مَخْمَضٌ ağzı yaxalamaq

– مَخْمَضَةٌ ağzı yaxalama

مَخْنِجٌ c. مَخْنِجٌ tütün qarışığı hazırlayan

مُخَوِّلٌ heyrləndirmək, heyrotə salmaq, valeh etmək, mat qoymaq; təşvişə salmaq; çaşdırmaq, çıxılmaz vəziyyətə salmaq

– مَخَوْلَةٌ heyrotə, təəccüb; çaşma, karıxma, sıxılma; həyəcan, pərtlik

I مَدَّ (ə/u) 1) uzatmaq; ... مَدَّ سُلْطَانُهُ عَلَى öz hakimiyyətini ... genişləndirmək; مَدَّ بِبَصَرِهِ diqqət yönəltmək, nəzər yetirmək; مَدَّ يَدَهُ مَدَّ اللَّهُ kömək əlini uzatmaq; المساعدة (العون) مَدَّ اللَّهُ Allah onun ömrünü uzun etsin!;

2) çəkmək, açmaq (yol); مَدَّ طَرِيقًا yol açmaq; مَدَّ دَمِيرَ يَلَى dəmir yolu xətti çəkmək;

3) uzatmaq, uzunlaşdırmaq; (vaxt) uzatmaq; 4) kömək etmək, möhkəmləndirmək;

5) artmaq (su haqqında); مَدَّ النهر çayın suyu artıb; çayın səviyyəsi qalxıb;

مَدَّ التُّرْبَةَ qələmi batırmaq; مَدَّ الْقَلَمَ qələmi batırmaq; مَدَّ عَيْنَهُ إِلَى ... مَدَّ الْحَبَالَ ...-ə cələ qurmaq;

مَدَّ فِي başını qaldırmaq; مَدَّ جَذْرًا kök atmaq; مَدَّ فِي addımlarla addımlamaq; مَدَّ الشَّيْءَ iri addımlarla addımlamaq;

مَدَّ مَدَّ stol açmaq; مَدَّ رَقَبَتَهُ boynunu uzatmaq; II مَدَّدَ 1) çəkib uzatmaq, dartıb uzatmaq; genişləndirmək;

2) uzatmaq; möhlət vermək, (vaxt) uzatmaq; 3) çəkmək (məs., dəmir yolu); 4) irin vermək, irinləmək;

III مَادَّ 1) yardımçı olmaq, kömək etmək; 2) təchiz etmək, tədarük etmək, götürmək (-); مَدَّ اللَّهُ بِالصَّحَّةِ وَالنَّشَاطِ! Allah ona can sağlığı və güc versin!;

3) uzatmaq; مَدَّ اللَّهُ ~ Allah onun ömrünü uzatsın!;

V مَدَّدَ 1) uzanmaq; ölçüsü böyümək, şişmək; fiz. genəlmək; 2) gərnəşmək; 3) uzanmaq, sərilmək;

VIII اِمْتَدَّ 1) uzanmaq; yayılmaq; 2) artmaq, çoxalmaq; fiz. genəlmək; X اِسْتَمَدَّ 1) köməyə çağırmaq; kömək, yardım, dəstək istəmək; 2) təchiz olunmaq; 3) almaq, götürmək (haradan)

onlara xidmət edib; 2) davam etmək; (*nə-yinsə üzərində* في) çox dayanmaq; inad gös-tərmək, möhkəm durmaq (*nədə* في); axıra qə-dər getmək, axırına çatmaq (في); في القول ~ danışmaqda davam etmək

وصل في مسألة إلى 1) hədd, hüdud; أقصى hər-hansı bir məsələdə son həddə çatmaq; 2) məsafə, sahə; الـ الجوّي fəza; الـ həyati boşluq; السنة il ər-zinə, il boyu; الحياة həyatı boyunca; ömür boyu, ömürlük; السجن ömürlük həbs cəzası; عينيه göz işlədikcə; görüş dairəsi (sahəsi); البصر görünmə mənzili; على ~ göz işlədikcə; السّوت səs diapazonu; 3) vüsət, genişlik, ölçü, miqyas, həcm; بعيد ~ ticarətin genişlənməsi; 4) uzaqvuran (top haqqında); uzaq məsafə gücü (təyyarə haqqında); الـ متوسط orta uzaqlıq (top haqqında); orta məsafə gücü (təyyarə haqqında); 5) müddət, möhlət; 6) sahə, mühit

– مَدَوِي 1) bıçaq hazırlayan usta; 2) bıçaq satan

at. *bıçaq*, *cib bıçağı* – *c. مَذِيَّةٌ*, *مُذِيَّةٌ*, *مَذِيَّةٌ*

تَمَدُّنْ (مدین) mädəniləşmək, mädəni olmaq

— مُتَمَدِّينْ mədəni

$$\text{مَد} = \text{مَدَّ}$$

I مَذَرَ (ə) iylənmək, xarab olmaq (*yumurta haqqında*); II مَذَّرَ atmaq, töküşdürmək, səpələmək; V تَمَذَّرَ iylənmiş olmaq, xarab olmaq (*yumurta haqqında*)

– مَآذِرٌ xarab olmuş, qoxumuş, iylənmiş, çürümüş

– مَدْرَ : hər yerdə, hər yanda, hər tərəfdə; hər tərəfə; ~ ذهاب الناس شنر camaat müxtəlif tərəflərə dağılışdı

– مَذْرُ xarab edilmiş, pozulmuş; qoxumuş, çürümüş, iylənmiş; çirkli, bulaşıq

I مَدَقْ (*u*) مَدَقْ su ilə qarışdırmaq, suda həll etmək; III مَادَقْ qeyri-səmimi, ikiüzlü olmaq

– مَدَّاقٌ 1. qeyri-səmimi; 2. ikiüzlü, riyakar

– مَذِيقٌ, مَذِقٌ suda həll edilmiş, su qarışdırılmış

مَذَاقٌ = مُمَازِقٌ -

I مَدَّل (ə) مَدَّل inanmaq, etibar etmək, açmaq
(sirr →)

(مذهب) *dalınca getmək, əməl etmək* (*hansısa nəzəriyyəyə* – في, -); qəbul etmək (*nəzəriyyə, məzhəb, etiqad* – في, -); *yəhudi dinini qəbul etmək*; *xristianlıq dinini qəbul etmək*

I 1) *getmək, keçmək* (*kiminsə yanından* بـ , على); 2) *yanından ötmək, yanından keçmək, ötüb-keçmək*; 3) *keçmək, kəsib keçmək, ötüb-keçmək*; 4) *imtahan vermək; keçmək* (*məs., sinaqdan*); 5) *imtahan vermək*; 6) *acılıq olmaq*; II 1) *aldan-ələ* keçmək, ötürmək (*məs., müayinə zamanı*); 2) *ışık salmaq, yaxınlaşdırmaq* (*lampa, şam*); 3) *buraxmaq, yol vermək*; 4) *keçirtmək* (*məs., gəmiləri kanaldan, məsələni parlamentdən*); 5) *həyata keçirmək*; 6) *acılıq etmək, zəhərləmək*;

kiminsə həyatını zəhərləmək, gü-
nünü göy əskiyə bükmək; IV أمر 1) yol ver-
mək; 2) buraxmaq (*cəvəyan*); 3) ötürmək,
yola salmaq; بنظره ~ göz gəzdirmək, bax-
maq, süzmək; مشاريعه ~ öz planlarını həyata
keçirmək; 4) dövrələmək, ətrafına ...çəkmək
(-); 5) bükmək, bürmələmək; 6) acı etmək;
X استمر 1) uzanmaq, davam etmək; 2) da-
vam etdirmək, davam etmək (*nəyə* , في);
ifadə verməkdə davam et-
mək; 3) (*nəyisə*) acı hesab etmək

– 1) استمرار uzun çəkmə, uzunluq, sürək-
lilik, aramsızlıq, fasiləsizlik; بـ arası kəsil-
mədən, fasiləsiz (*olaraq*), durmadan, aram-
sız; 2) davam; fiz. inersiya (*xarici təsir olmadan hərəkətdə olan cismin öz mün-
təzəm hərəkətini, sükunətdə olan cismin isə
öz sükunətini saxlama xassəsi*)

– 1) أمر acı; التasn. kasıblıq və
qocalıq; منه السنين onun əlin-
dən onun başı ancaq dərd çəkib

– 1) keçirmə; keçirilmə; buraxma; bu-
raxılma

– 1) تمرير 1) ötürmə; 2) keçirmə, keçirilmə
(*məs., gəmilərin kanaldan*); irəli sürülmə
(*məsələnin parlamentdə*); 3) həyata keçirmə

– تمريرة idm. (top) ötürmə

– 1) مارة 1. ötüb keçən; keçən, ötən;
2. yoldan keçən, yoldan ötən; yolçu; نكره
yuxarıda deyilən, yuxarıda göstərilən

– 1) مرور keçmə, keçilmə, ötmə; الزمن
على مرور الأيام və ya vaxt keçdikcə; hə-
mişə, daim

– 1) مرور 1) kürək, bel; 2) kəndir, ip

– 1) مرء 1) acı (*dad baxımından*); عشبة مرء
bot. acıyonca (çoxillik bitki); 2) acı, kə-

dərli, qəmli, dərdli; 2. hamç. مرء مكة *bot.*
mirra (ətirli qatran); الكاسية kassiya, səna

– مرءات c. dəfələrlə, bir neçə dəfə

– مرء = مرء

– 1) مرءات c. acılıq, acı şey; acı, kə-
dər, dərd; ~ بـ acı ilə, kədərli; 2) anat. öd;
öd kisəsi; الكسوة öd kisəsində dəş

– مرءات c. مرءات, مرءات bir dəfə; من المرءات

~ birinci dəfə; مرءات iki dəfə; مرءات
~ üç dəfə; مرءات axırıncı dəfə; مرءات

~ yenə; مرءات dəfələrlə, çox-çox; مرءات

~ bu dəfə; مرءات bir neçə dəfə, dəfə-
lərli, tez-tez; مرءات bir-
dən, bir dəfəyə, bir dəfədə; مرءات

~ 1) مرء hirs, acıq; 2) güc, qüvvət,
qüdrət

– 1) مرور keçmə, ötmə, getmə; الأيام
~ vaxtın keçməsi; الزمن a) köhnəlik, uzaq-
lıq; b) hüq. istifadə müddəti əldə edilmiş

mülkiyyət; مرءات astr. meridian dairəsi;
2) gediş, hərəkət, getmə (*miniklə*); مرءات

pasport; مرءات vərəqəsi, icazə vərəqəsi;
مرءات yol hərəkəti xidməti; مرءات

~ yol hərəkəti xidməti işçiləri; مرءات

~ yol hərəkəti qaydaları (*şəhər üzrə*); مرءات

~ hərəkəti nizam-
layan, hərəkəti tənzimləyən; 3) tic. tranzit;
مرءات tranzit ticarəti

– مرءات tic. tranzit (*sif.*)

– مرءات şoraba (*iştahanı artırmaq üçün ye-
məklə süfrəyə verilir*)

– مرءات c. acı dərmanlar

مَرْجَحْ yırğalamaq, yelləndirmək, tərpətmək, silkələmək; ھواء ~ əl-qolunu yellətmək, əl-qol atmaq; 1) yellənmək, yırğalanmaq, tərpənmək; 2) burulmaq, qıvrılmaq, əyilmək, bükülmək, qatlanmaq – مَرْجَحَة yırğalama, yellətmə, tərpətmə; yırğalanma, yellənmə, tərpənmə

رج: بَخ: مَرْجِيحَة, مَرْجُو حَة

(مرجل) bəhanə axtarmaq, yersiz irad tutmaq, (kimə qarşı); ədəbsizlik etmək; həyasızlıq etmək (kimə qarşı)

ات: مَرْجُو حَة – hörmə səbət

I مَرْح (ə) sevinmək, şadlanmaq, şad-yanalıq etmək; əylənmək; oynamaq, oynalaşmaq, atılıb-düşmək (ayğır haqqında);

~ و azadlıqda gəzmək

– مَرْح sevinc, fərəh, şadlıq, şadyanalıq

– مَرْح şadlıq, şənlik, sevinc, fərəh; في فرح

~ و böyük sevinc içində

– مَرْح sevincli, fərəhli, sevinən, şadlıq edən; diribaş, oynaq, şux

– مَرْح bravo! əhsən! yaşa! afərin!

– مَرْح son dərəcə fərəhli, çox şən

– مَرْح oynaq, şux, sevincli, nəşəli, şən

– مَرْح demək; ! مَرْحَبَا xoş gəlmisiniz!

I مَرْح (ə) yağlamaq, yağ sürtmək; II مَرْح 1) yağlamaq, yağ çəkmək; 2) xəmirə su qatmaq; IV مَرْح xəmirə su qatmaq; V مَرْح yağlanmaq, yağ sürtülmək

– مَرْح 1) yumşaq; 2) süst, cansız, ölüvay,

– مَرْح maz; yağ

– مَرْح hamç. مَرْح astr. Mars; ١ رقم

“Mars-1” (planetlərarası) stansiyası

I مَرْح (u) bunt qaldırmaq, iğtişaş salmaq, qiyam etmək, üsyan etmək (kimə qarşı); مَرْح (u) nəhəng olmaq; II مَرْح

1) yarpaqları (budaqdan) qopartmaq; 2) (evi, binanı) çox uca, hündür tikmək; V مَرْح

1) bunt qaldırmaq, iğtişaş salmaq, qiyam etmək, üsyan etmək (kimə qarşı); 2) tüğ-yan etmək, coşmaq (boran, fırtına, tufan); 3) özünü ədəbsiz, həyasız aparmaq

– مَرْح q. مَرْح tüksüz, kosa; شجرة

yardarpaqları qoparılmış budaq, ağac

– مَرْح göyərçin damı

– مَرْح bunt, qarışıqlıq, hərc-mərclik, iğtişaş

– مَرْح 1. 1) itaət etməyən, boyun

əyməyən, bunt qaldıran; 2) nəhəng, çox böyük; 2. 1) nəhəng, azman; 2) iblis, şeytan, cin, əcinnə

– مَرْح 1. qiyam edən, ayağa qalxan; özün-

dən çıxan, hiddətlənən; itaətsiz, boyun əyməyən; 2. buntçu, qiyamçı, üsyankar

– مَرْح boyun

– مَرْح bədbəxt, yazıq, miskin

– مَرْح 1) şüvül, uzun ağac; qar-

maq, dəstəli qarmaq, dəstəli çəngəl; 2) har-pun

– مَرْح çox iri, çox nəhəng, çox hündür,

çox uca; ~ صرح zox hündür bina

مَرْح bot. mərzə (müq. et مَرْح və مَرْح)

مَرْح mirzə, katib

مَرْح tar. mərzuban (İranda sərhəd rayonlara təyin edilən hakim); satrap (qədim İranda vali, hakim)

مَرْح dəmirçü

مَرْح = مَرْح

I مَرْح islatmaq, isladıb yumşaltmaq; əritmək, həll etmək; əli dəsmala silmək; III مَرْح məşğul olmaq,

işləmək (*hansısa peşə ilə*); tətbiq etmək; həyata keçirtmək, yerinə yetirmək, işləmək (*nəyinsə üzərində*), etmək; göstərmək; السياسة ~ siyasət yürütmək, siyasət yeritmək; العمل ~ iş aparmaq; تأثيراً ثورياً ~ inqilabi təsir göstərmək (*kimə-nəyə* علی); V ثَمَرَسَ 1) sür-tünmək (*nəyə* ب - *məs.*, *pişik haqqında*); 2) silinmək (*nə ilə* ب); 3) qarşılaşmaq (*kimlə-nə ilə* ب); 4) təcrübə toplamaq; VI ثَمَارَسَ 1) mübarizə aparmaq, çalışmaq; 2) razılaşmaq, sövdələşmək, (*qiymət üstündə*) mübahisə etmək

– مَارَسَ c. مَارَسُ əkilən, səpilən sahə
– مَارَسَ bax: əlifba sırası ilə
– مَثْمَرَسَ 1. 1) praktika, təcrübə keçən; 2) təcrübəli; 2. praktikant
– مَارَسَ güc, enerji; سهل sözbəxan, güzəştə gedən, üzüyola, yola gələn; صعب inad, tərs, itaətsiz, ipə-sapa yatmayan; شدّة inad, səbat, mətanət; dözümlü, səbir
– مَرَّاسَة güc, enerji
– مَرَسَ 1) çalışqan, fəal; 2) təcrübəli, səriştəli

– مَرَسَ c. مَرَّاسُ ip, kəndir, kanat; tros, buraz

– مَرَّيْسُ ریح cənub küləyi
– مَرَّيْسَة marisə (*darıdan hazırlanmış pivə növü*)

– مَرَّيْسِيْ cənub küləyi
– مَمَّارَسَة 1) aparma, həyata keçirmə; yerinə yetirmə (*iş*); yerinə yetirilmə, həyata keçirilmə; praktika, məşğələ; məşq etmə, öyrənmə; tapşırıq; 2) təcrübəlilik, səriştəlilik; بيع باله dostcasına saziş üzrə satış; شراء باله dostcasına saziş üzrə alışı

مَرَّيْسِيْنُ bot. mərsin

I مَرَّشَ 1) cırmaqlamaq; 2) cızmaq
c. مَرَّشَالُ – marşal
مَرَّشَبُ tunc; bürünc

I مَرَضٌ 1) xəstə olmaq, xəstələnmək; II مَرَضَ 1) xəstəyə baxmaq, qulluq etmək; 2) xəstəlik əmələ gətirmək; xəstəlik törətmək; IV أَمْرَضَ xəstəlik əmələ gətirmək; xəstəlik törətmək; V ثَمَرَضَ zəif, xəstə, naxoş olmaq; ağrımaq; VI ثَمَارَضَ özünü xəstəliyə vurmaq, özünü xəstə kimi qələmə vermək; X إِسْتَمْرَضَ = VI

– ثَمَارَضَ özünü xəstə göstərmə, özünü xəstəliyə vurma

– ثَمَرِيضُ xəstələrə qulluq; مدرسة الفلدşer məktəbi; tibb bacısı məktəbi

– ثَمَرَضَ zəif, xəstə, naxoş
– مَرَضَ c. أَمْرَاضُ xəstəlik, azar, naxoşluq; ~ يولuxucu xəstəlik; وبائي ~ epidemik xəstəlik; باطنيّة daxili xəstəliklər; أمراض القلب ürək xəstəlikləri; أمراض العين göz xəstəlikləri; أمراض النساء qadın xəstəlikləri; أمراض عصبية zöhrəvi xəstəliklər; أمراض سرية əsəb xəstəlikləri; مرض مهنية peşə xəstəlikləri

– مَرَضَ c. مَرَاضُ xəstə, nasaz, naxoş

– مَرَضَ bax: رَضِي

– مَرَضَانُ 1) xəstə, naxoş; 2) yazıq, miskin, bədbəxt

– مَرَضِيّ xəstəliklə əlaqədar; إجازة مَرَضِيّ xəstəlik məzuniyyəti

– مَرَضِيْ c. مَرَضِيّ 1. xəstələnmiş, xəstə; مَرَضِيّ ~ məhəbbət xəstəsi, eşqə mübtəla olan; نفسي ~ ruhi xəstə; 2. pasiyent

– مَرَضِيْ tez-tez xəstələnən; nasaz

– مَرَضِيْ feldşer; sanitar

– مَرَضَةٌ c. اِتْ – xəstə baxıcısı (*qadın*); tibb bacısı; sanitar (*qadın*)

– مَمْرُوضٌ xəstə, zəif

I مَرَطَ (u) مَرَطَ çıxartmaq, dartıb çıxartmaq, çəkib çıxartmaq; II مَرَطَ 1) çoxlu miqdarda çıxartmaq; 2) qopartmaq, yolub tökmək (*məs., yarpaqları*); V تَمَرَطَ tökülmək (*saç haqqında*)

– مَرَطٌ q. مَرَطَاءٌ c. مَرَطٌ saçı tökülmüş, daz, tüksüz, keçəl

– مَرَطٌ c. مَرُوطٌ plaş, yağmurluq, bürüncək (*qadın üçün*)

– مَرِطٌ = مَرِيطٌ

مَرَطَانٌ c. اِتْ – səhəng, dəsti, bardaq

I مَرَعٌ (ə) مَرَعٌ 1) yağlamaq, sürtmək (→); 2) əzizləmək, ərköyün etmək; xarab etmək, korlamaq; 3) cırmaq, yırtmaq; IV أَمَرَعٌ sıx yaşıllıqla örtülmək; VII اِئْمَرَعٌ cırılmış, yırtılmış olmaq

– مَرَعٌ c. أَمْرَاعٌ otlaq

– مَرُعَةٌ yağ; piy, iç yağ

– مَرَعَى bax: رعى

– مَرِيعٌ 1) yağlı; 2) yaşıllıqla zəngin (*yer haqqında*)

– مَمْرُوعٌ özündən razı, təkəbbürlü, lovğa

(مرغ) II مَرَعٌ 1) sürümək (*tozun içində*); ~ kiminsə nüfuzunu ləkələmək, adına xələl gətirmək; 2) çirklətmək, bulamaq, ləkələmək; ~ رأسه başa yağ sürtmək; 3) yubatmaq, uzatmaq, təxirə salmaq, sonraya saxlamaq; IV أَمَرَعٌ çirklətmək, bulamaq, ləkələmək; V تَمَرَعٌ (*tozun içində*) sürünmək, sərilmək; ~ في الترف والبذخ cah-calal, təmtəraq, dəbdəbə içində itib-batmaq

مَرَغَرِينٌ marqarin

مَرَقْعِينٌ zool. kaftar, goreşən (*Sudan*)

مُرْفِيٌّ morfi

I مَرَقٌ (u) مَرُوقٌ 1) düzmək, keçirmək;deşmək, dəlmək; dəlib keçmək; 2) yüyürüb keçmək, arabir görünmək; arabir nəzərə çarpmaq; sürətlə keçib getmək; ~ من (عن) dinindən dönmək, dinini dəyişdirmək; II مَرَقٌ 1) oxumaq; 2) su qatmaq (*xəmirə*); 3) buraxmaq, keçməyə icazə vermək

– مَرَقَةٌ 1. مَرَقٌ c. مَرَقٌ. (həmçinin ~ من الدين) ~ 1) kafir, dönlük, cəmiyyətdən qovulmuş adam; 2) xain, dönlük, mürtəd

– مَرَقٌ 1) ət həlimi, şorba, ət suyu, bulyon;

2) xörək şirəsi, sous

– مَرَقٌ yumşaq, zərifləşmiş

– مَرَقَةٌ 1) xörək şirəsi, sous; 2) ət suyu, şorba, bulyon

– مَرُوقٌ dindən uzaqlaşma, dindən sapma, dinə dönlük çıxma; küfr, bidət

الكراسة السنية مَرَقَصٌ, مَرَقَصٌ (kişi adı) Mark; qibtî patriarxının patriarxiyası

1) zərifləşmək, incələşmək; مَرَقَعٌ, مَرَقَعٌ

2) zərifləşmiş olmaq, incə, zərif olmaq

– مَرَقَعَانٌ gicbəsər, gictəhər

– مَرَقَعَةٌ 1) zəiflik, incəlik, çətinliyə dözməzlik; 2) lətafət, qadın incəliyi, zərifliyi مَرَكَزٌ mərkəzləşdirmək; mərkəzdə yerləşdirmək, toplamaq, yığmaq; مَرَكَزٌ mərkəzləşmək, mərkəzdə yerləşmək, toplaşmaq, yığışmaq

– مَرَكَزٌ mərkəzləşmə, bir yerə toplanma, yığılma; ~ الرأسمال kapitalın təmərküzü

– مَرَكَزَةٌ mərkəzləşdirmə, mərkəzləşdirilmə, bir yerə toplama, yığma

– مَرَكِيزٌ markiz

مَرَكْشِي 1. Mərakeş; 2. mərakeşli

مَرْمُوتٌ c. اَت – aşpaz şagirdi
 مَرْمَرٌ 1) hirsələnmək; 2) acılaşmaq; 3) zə-
 hərlənmək (*məs., həyatını*); مَرْمَرٌ 1) qalx-
 maq, dalğa kimi hərəkət etmək (*qum haq-
 qında*); 2) narazılıq etmək, şikayətlənmək,
 deyinmək, mırıltıdanmaq
 – مَرْمَرٌ 1) alebastr, gəc, kirəc; 2) mərmər
 – مَرْمَرِيٌّ mərmər (*sif.*); ~ مَرْمَرٌ mərmər
 heykəl, mərmərdən düzəldilmiş
 مَرْمَطٌ çirklətmək, bulaşdırmaq, bulamaq
 – مَرْمَطَةٌ çirkləndirmə, bulama, batırma,
 bulaşdırma
 – مَرْمَطٌ çirklə, bulaşq; batmış, bulanmış,
 çirkləndirilmiş; مَرْمَطَةٌ çirklə kostyum
 مَرْمُوتٌ = مَرْمُوتٌ
 مَرْمُوطٌ zool. marmot
 مَرْمَعٌ sürümək, diyirlətmək (*tozda, palçıqda*);
məcaz. rüsvey etmək, ləkələmək, alçaltmaq
 مَرْمِلَادٌ marmelad
 مَرْمِيسٌ kərgədan
 I مَرْنٌ (u) مَرَانَةٌ, مَرُونَةٌ 1) elastik, çevik ol-
 maq; 2) alışmaq, öyrəşmək, adət etmək
 (*nəyə* (على); 3) ötüb-keçmək, tez ötüb-keç-
 mək, yanından sürətlə keçmək; II مَرْنٌ
 1) öyrətmək, alısdırmaq, öyrəşdirmək (*nəyə*
 (على); 2) məşq etdirmək, çalışdırmaq, öyrət-
 mək; V مَرْنٌ 1) ixtisaslaşmaq, təcrübə keç-
 mək; 2) öyrəşmək, alışmaq, vərdiş etmək
 (*nəyə* (على); 3) məşq etmək, çalışmaq, gim-
 nastika etmək
 – مَرْنٌ 1) praktika, təcrübə keçmək, təc-
 rübə dövrü; 2) oxuma, təhsil, təlim
 – مَرْنٌ c. تَمَرِينٌ, تَمَرِينَاتٌ 1) praktika; تحت ال-
 praktikada olan, təcrübə keçən (*stajçı*);
 2) məşq, təmrin, təlim; تَمَرِينَاتٌ رياضية gim-
 nastika hərəkətləri

– مَرْمَرٌ praktika keçən; təcrübə keçən
 – مَرَانٌ praktika
 – مَرَانَةٌ 1) praktika; 2) elastiklik, asanlıqla
 əyilə bilmə qabiliyyəti
 – مَرْنٌ yumşaq, əyilgən, elastiklik; ~ صَمْعٌ
 kauçuk
 – مَرُونَةٌ 1) elastiklik, əyilgənlik; 2) hər b.
 manevr (*etmə*) qabiliyyəti
 – مَرْمَرٌ 1) öyrədilmiş, alısdırılmış, təcrü-
 bəli, səriştəli; 2) təlim görmüş, öyrədilmiş
 – مَرْمَرٌ trener, məşqçi, təlimçi, təlimatçı
 مَرْمُوطٌ topl. 1) geol. çaxmaq daşı, kvars;
 2) bot. Misir mərzəsi
 – مَرْمُوطٌ çaxmaq daşı parçası, kvars parçası
 مَرْمُوطٌ, مَرْمُوطٌ bax: مَرْمُوطٌ
 مَرْمُوطِيٌّ, مَرْمُوطِيٌّ Mərv şəhərinin sakini; mərv
 I مَرِيٌّ (i) مَرِيٌّ qəbul etməmək, razı olma-
 maq, etiraz etmək, mübahisə etmək; ~ حَقٌّ
 kiminsə hüququna etiraz etmək; III مَرَارِيٌّ
 1) şübhə etmək, şübhələnmək (*nədə* -);
 2) mübahisə etmək, razı olmamaq, etiraz et-
 mək; VI مَرَارِيٌّ bir-biri ilə mübahisə etmək;
 VIII مَرَارِيٌّ 1) şübhə etmək, şübhələnmək
 (*nədə* (في); 2) çıxartmaq; 3) sağmaq
 – مَرَارِيٌّ şübhə; مَرَارِيٌّ لا مَرَارِيٍّ فِيهَا şübhə edil-
 mək həqiqət; ... مَرَارِيٍّ فِي أَنْ ... şübhə yoxdur
 ki...; مَرَارِيٍّ فِيهِ وَ لَا مَرَارِيٍّ bu, tamamilə şübhə-
 həsizdir; مَا فِي ذَلِكَ ~ وَ لَا شَكَّ burada heç bir
 şübhə yoxdur
 – مَرَارِيٌّ = مَرَارِيٌّ
 – مَرَارِيٌّ 1) şökk, şübhə; 2) mübahisə etmə,
 etiraz etmə, qəbul etməmə
 مَرِيَمُ ~ العذراء Məryəm (*qadın adı*) Məryəm
 qəddəs Məryəm; المجدلية ~ Məryəm Maq-
 dalina; ~ بخور bot. siklamen, Alp bənöv-
 şəsi

– مَزِيرَةٌ qadın cildində olan cin, əcinnə, ifritə (*müq. et عَفْرِيتَة*)

I مَزَعٌ (ə) 1) tez getmək, hərəkət etmək; 2) qırmaq, kəsmək; 3) yalan danışmaq, uydurmaq; özünü öymək, özünü tərifləmək, lovğalanmaq; II مَزَعٌ 1) tikə-tikə, parça-parça etmək, cırıq-cırıq etmək; 2) təmizləmək, çırpmaq, daramaq (*pambığı, yunu və s.*); V مَزَعٌ parça-parça olmaq, cırılmaq, dağılmaq; partlamaq

– مَزَعٌ yalan, uydurma, lovğalıq, gopçuluq
– مَزَعٌ parça, tikə; bir parça, bir tikə

I مَزَقٌ (i) مَزَقٌ qırmaq, kəsmək; qopartmaq; cırmaq; II مَزَقٌ parçalamaq, cırmaq, parça-parça etmək; عَرَضَهُم ~ söymək, białır etmək, bədnam etmək; مَزَقَ شَرَّ parçalamaq; tamamilə məhv etmək, darmadağın etmək, əzmək (*ordunu*); إِرْبًا إِرْبًا ~ tikə-tikə, parça-parça etmək; شَمْلَهُم ~ qovmaq, pərən-pərən salmaq; الْقِنَاعَ عَنْ وَجْهِهِ (*kiminsə*) maskasını çıxartmaq, iç üzünü açıb göstərmək; V مَزَقَ parçalara ayrılmış, tikə-tikə edilmiş olmaq; dağılmaq, parçalanmaq; جَفَاءً وَ جَفَاءً ~ böyük nifrət, kin və narahatçılıq keçirmək (*nədən*)

– مَزَقَ cırılma, tikə-tikə edilmə; gərilmə, zədələnmə; الْعَضَلِيُّ bağların zədələnməsi

– مَزَقَ parçalama, cırma; الْعَضَلِيُّ bağların zədələnməsi

– مَزَقٌ 1) yarıq, ara, qırıq; yarılmış yer; 2) deşik, dəlik, yırtıq (*paltarda*)

– مَزَقٌ parça, tikə; مَزَقٌ atılmış parçalar, tikələr

– مَزَقٌ 1. cırılmış, yırtılmış, parça-parça edilmiş, tikə-tikə edilmiş; 2. parçalama, cırma

1) damba, torpaq bənd, qum tərəsi, torpaq tərəsi; 2) yamac, döş, eniş; 3) dəmir yolu keçidi

1) kiçik qurtumlarla içmək; 2) laxlatmaq, boşaltmaq

1) kiçik qurtumlarla içmə; 2) laxlatma, boşaltma

– مَزَقٌ topl. yağış gətirən buludlar; حَبَّ الـ dolu

– مَزَقٌ c. مَزَقٌ yağış gətirən bulud

– مَزَقٌ = مَزَيَاتٌ c. مَزَيَةٌ

– مَزَقٌ 1) üstünlük, imtiyaz; müstəsna hüquq; 2) xüsusiyyət, xassə 3) yaxşı cəhət; الـ dan. jele

I مَسَّ (i, ə) مَسَّ 1) əl vurmaq, dəymək; 2) başına gəlmək, üz vermək (*bəla haqqında*); ona pis şey üz verib; 3) toxunmaq; مَسَّ بِالْحَرِيَّاتِ (ب) azadlığı pozmaq; 4) sataşmaq, təhqir etmək, pört etmək (*nə ilə*); 5) inadla, təkidlə, israrla tələb etmək; məcbur etmək (*nəyə – şərait haqqında*); مَسَّ الْمَرْأَةَ qadın tanımaq, görmək; مَسَّ بِسَوْءٍ kiməsə pislik etmək; III مَسَّ bir-birinə toxunmaq, dəymək, təmas etmək; VI مَسَّ bir-biri ilə əlaqədə olmaq, münasibətdə olmaq

– مَسَّ ən tələsik, ən təcili, ən təxirəsalınmaz; çox ehtiyacı olan (*nəyə*); هُوَ فِي ~ (إلى) onun ... -ə çox ehtiyacı var

– مَسَّ 1) toxunma, dəymə, təmas; 2) əlaqə, münasibət, yaxınlıq

– مَسَّ 1) dəyən, toxunan; كَهْرَبَائِي ~ el. qısa qapanma 2) tələsik, təcili, təxirəsalınmaz, yubadılmaz, çox lazımlı, gərəkli; حَاجَةٌ son dərəcə zərurilik, son dərəcə vaciblik

– 1) *toxunma*, dəymə, *toxunulma*, təmas; *مَسَّ كَهْرَبَائِيّ* *el*. qısa qapanma; 2) dəlilik – *مَسَّاس* əlində itiuculu əşya olan çarvadar, çodar

– 1) *toxunma*, təmas, dəymə; 2) zərurilik, vaciblik, labüdlük; zəruri halda

– *مَسَّ* *c. اتَّ* – (*bir dəfə*) *toxunma*, dəymə

– *مَسَّيس* *toxunma*, dəymə, təmas, əl vurma

– *مُمَّاس* 1. dəyən, *toxunan*, təmas edən;

2. *riyaz*. 1) *tangens (triqonometrik bucaq funksiyası)*; 2) *toxunan (xətt)*

– *مُمَّاسَة* *toxunma*, toqquşma, təmas, dəymə

– *مُمَّسُوس* başına hava gəlmiş; dəli

مِسْتَر mister

مُسْتَرْدَة *dan*. xardal

1) *mastika (saqqız ağacının qatranı)*;

2) *mastika məhlulu*; 3) *bot*. saqqız ağacı (*ətirli zift verən kiçik ağac*)

مَسَّيْلَة *c. اتَّ* – çəllək

I *مَسَحَ (ə)* 1) *çəkmək*, sürtmək (*nə* →); *جراح الحرب* *obr*. müharibənin vurduğu yaraları sağaltmaq; 2) *kils*. körpə uşaqlara və hökmdarlara “miro” deyilən ətirli maddə sürtməkdən ibarət ayini yerinə yetirmək; *المريض بالمسحة* ~ xəstə adama yağ sürtmək; 3) təmizləmək (*çəkmələri*); *أحذيته* ~ kiminsə ayaqqabısını təmizləmək; *مەجاز*. kiminsə qabağında quyruq bulamaq, yaltaqlıq etmək, alçalmaq; 4) (*əllə*) ovuşdurmaq, ovxalamaq, silmək (*məs.*, *göz yaşlarını*); *عَيْنَينِ* ~ eynəyini silib təmizləmək; 5) silmək, təmizləmək (*nədən*); *لوح الخشب* ~ taxtanı yonmaq, rəndələmək; *فلان رقم العالم* ~ filankəs (*ştanqı*) iki əllə qaldırma üzrə dünya rekordu vurub; *الدريكة* ~ dəfdə, qavalda çalmaq; *لحيته* ~ saqqalını tumarlamaq,

saqqalını sıgallamaq; *الأرض* ~ a) yeri ölçmək; topoqrafik şəkil çəkmək; b) *البلاط* ~ *həmç*. döşəməni yumaq, döşəməni silmək; *بنت* ~ *obr*. ərini incitmək, onunla is-tədiyi kimi rəftar etmək; *رأسه* ~ başını sıgallamaq, üzünə gülmək; üz vermək, imkan vermək, göz yummaq; *النيل* ~ Nil çayını ələk-vələk etmək (*batanların axtarışı zamanı*); *كَلَّ شَير في مكان الحادث* ~ hadisə yerində hər qarış torpağı diqqətlə yoxlamaq; II *مَسَحَ* əsaslı surətdə təmizləmək, dərindən silib təmizləmək; V *تَمَسَحَ* 1) qurulanmaq (*nə ilə* →); 2) sürtünmək (*nəyə* → *məs.*, *pişik haqqında*); *بالأرض* ~ dəstəmaz almaq; *للصلاة* ~ (balımla) torpaqla (*qumla*) dəstəmaz almaq; *بالماء* ~ yuyunmaq; *بأذنيه* ~ *və ya* *بالاعتاب* ~ yaltaqlıq etmək, quyruq bulamaq; VIII *إِمْسَحَ* 1) silinmiş; qurulanmış olmaq; 2) çəkib çıxartmaq, dartıb çıxartmaq, çıxartmaq

– *مُسَحَّ* *c. مَسَحَاء* *q. أَمْسَحُ* hamar, düz, yastı; *لوحة مسح* *tabula rasa*

– *تَمَسَاح* *c. تَمَسَاحِي* timsah; *اميركا* ~ alligator; *دموع التماسيح* yalançı göz yaşları, riyakarcasına ağlama

– 1) sürtən, çəkən; 2) silən, təmizləyən; *الجوخ* ~ *obr*. yaltaq, qılığagirən (*adam*); 2. təmizləyici, təmizləyən; *الأحذية* ~ çəkməsilən – 1) yerölçən; 2) çəkməsilən; təmizləyici

– *مَسَاحَة* *c. اتَّ* – rezin, pozan, lastik

– 1) topoqrafik şəkil; *تثليثية* ~ triqonometrik toplama; *مصلحة* ~ topoqrafiya idarəsi; *علم* ~ *c. اتَّ* – məkan, sahə, ərazi, torpaq sahə; 3) *هَمْچ*. *الخشب* ~ 1) rəndələmə, yonma; 2) yonqar

– مَسْخ 1) çəkilmə, sürtülmə; 2) *kils.* taxta çıxan padşahın alınına “müqəddəs” yağ sürtməkdən ibarət xristian mərasimi; 3) təmizləmə, silmə, təmizlənmə; 4) *c.* مَسْخُ ölçmə, ölçülmə; topoqrafik şəkil çəkmə; الجيولوجي ~ geoloji şəkil çəkmə

– مَسْخ *c.* مَسْخ 1) qaba parça, qaba paltar; 2) rahib paltarı

– مَسْخَة 1. 1) nazik qat, təbəqə, ərp, iz, əlamət; من الجمال ~ o demək olar ki, gözəldir; 2) yaxma, yaxım; 3) *kils.* kilsədə “müqəddəs” yağ çəkmə mərasimi; 2. bir az, bir qədər, azacıq

– مَسِيح 1) çəkilmiş, sürtülmüş; 2) *kils.* “müqəddəs” yağ çəkilmiş; عيسى ~ Məsih; قبل ~ İsa Məsih; بعد ~ miladdan əvvəl; الـ الدجال ~ antixrist, dəccal; 3) pozulmuş, sürtülüb getmiş (*sikkə haqqında*)

– مَسِيحِي 1. xristian (*sif.*); الدين ~ xristianlıq; 2. xristian

– مَسِيحِيَّة ~ xristianlıq

– مَسْخ *c.* مَسْخَة , مَسْخ 1) lif süpürgə; 2) əski, dəsmal, cındır; الأرجل ~ ayaqaltı; payəndaz

– مَسْخُ 1) çəkilmiş, sürtülmüş, çəkilmiş; 2) pozulmuş, sürtülüb getmiş (*sikkə haqqında*); silinmiş, qurulanmış; من المعنى ~ mənasız, mənası olmayan; 3) düz, hamar, rəndələnmiş, yonulub hamarlanmış (*taxta haqqında*)

I مَسْخ (مَسْخ) 1) tanınmaz etmək, dəyişdirmək, tanınmaz hala salmaq, tutqunlaşdırmaq, qarışdırmaq (*fikri*); ~ الطعام yeməyi dadsız etmək; 2) *folk.* döndərmək, çevirmək (*məs., hər hansı bir heyvana*);

مَسْخ *məch.* dadsız olmaq (*yemək haqqında*); مَسْخ (u) مَسْخَة dadsız olmaq (*yemək haqqında*); VII اِمْسَخ 1) tanınmaz olmaq, dəyişdirilmiş olmaq; tutqunlaşdırılmış, qarışdırılmış olmaq (*fikir haqqında*); 2) *folk.* döndərilmiş, çevrilmiş olmaq (*məs., hər hansı bir heyvana*)

– مَسْخ ~ من الطبخ الشايط dadasız; شيط

– مَسْخ *c.* مَسْخ 1. dəyişən, tanınmaz hala salan; 2. dəyişən, tanınmaz hala salan (*adam*)

– مَسْخ^2 dadsız, ləzzətsiz

– مَسْخَة zövqsüz şey

– مَسْخ 1) təhrif etmə (*edilmə*), pozma (*pozulma*), eybəcər hala salma, korlama, xarab etmə; 2) döndərmə, ... şəklinə salma, metamorfoza; 3) *din.* ruhun bir bədəndən başqa bədənə keçməsi

– مَسْخ *c.* مَسْخ *folk.* 1. çevrilmiş, ...şəklinə düşmüş, ... şəklinə salınmış (*məs., heyvan*); 2. 1) eybəcər (*adam*), bədheybət; 2) qulyabanı

– مَسْخَة təlxək, oyunbaz, kloun, məzhəkəçi

– مَسِيح 1) pozulmuş, təhrif edilmiş, mənası dəyişdirilmiş, الفرنسية ~ pozluq fransız dili; 2) dadsız, ləzzətsiz

– مَسْخُ 1) pozulmuş, təhrif edilmiş, mənası dəyişdirilmiş; eybəcər hala salınmış; 2) biabırçı, pis, yəndəmsiz, eybəcər, kifir; 3) arıq (*at haqqında*)

مَسْخَر lağa qoymaq, məsxərəyə qoymaq, ələ salmaq, lağ etmək (*kimə-nəyə*); مَسْخَر oynatmaq, ələ salmaq (*kimi* على)

– مَسْخَرَة *c.* مَسْخَر 1) gülünc hədəfinə çevrilən, oyuncaq edilən; lağa qoyma, istehza,

ələ salma; 2) təlxəklik, oyunbazlıq; 3) mas-karad

(مسد) II مَسَدُ ovuşdurmaq, ovxalamaq, ovmaq, masaj etmək; الشعر ~ saçlarını tumarlamaq; V مَسَدُ ovuşdurulmaq, ovxalanmaq, masaj olunmaq

— مَسَاجُ masaj

— مَسَدُ c. أَمْسَادُ 1) lif, hamam lifi; 2) palma lifləri; ip, kəndir (*palma liflərindən hazırlanmış*); ~ بحبال من ... kimisə kəndirlə möhkəm ... - a sarımaq

مِيسْرَ misra (*qibti təqviminin 12-ci ayı*)

I مَسَطَ (u) barmaqlarla sıxmaq, sıxıb şirəsini çıxartmaq; sıxmaq, burmaq (*paltar*)

بَاسَطَرٍ bax: سطر

I مَسَكْ (i) 1) götürmək, saxlamaq (*nəyi* →); 2) tutmaq; 3) *məch.* tutulmuş olmaq; 4) yapışmaq (→); 5) *tib.* qəbzlik əmələ gətirmək; الحساب ~ hesabat aparmaq; نت ~ alov evi bürüdü; لسانه ~ susmaq, dilini saxlamaq; يده ~ xəsislik etmək, simiclik etmək; II مَسَكْ 1) tutmağa imkan vermək və ya məcbur etmək; 2) müşklə boğmaq; IV أَمَسَكْ 1) götürmək, saxlamaq; tutmaq; kömək etmək; tərəfdar olmaq (*nəyə-təs. h. və ya* ب ~ زمام نفسه ~ *obr.* özünü ələ almaq; *və ya* ب ~ به نفسه ~ *öz* həyatını nə iləsə qorumaq; özünü nə iləsə ruhlandırmaq; *kiməsə (maddi cəhətdən)* kömək etmək; 2) saxlamaq (*nəyi*), qaytarmamaq, verməmək; 3) özünü saxlamaq, imtina etmək (*nədən* عن); 4) kəsmək, qurtarmaq, dayandırmaq (*nəyi* عن); الكلام ~ danışmaq, susmaq; البكاء ~ ağlamağı kəsmək; السَّوِيَّة ~ səs verməmək, bitərəf qalmaq; الدفاتر ~ mühasibat dəftərlərini aparmaq;

kimisə sorğu-suala çəkmək; V مَسَكْ 1) yapışmaq, tutmaq (*nəyi* →), meyli olmaq (*nəyə* →), tərəfdar olmaq, təqib etmək (*nəyi* →); 2) möhkəm yapışmaq (→); tutmaq (*nəyi* →); təkid etmək (*nədə* →); VI مَسَكْ 1) bir-birindən yapışmaq; möhkəm birləşmiş, yekdil olmaq; bir-biri ilə əlaqəli olmaq; 2) özünə hakim olmaq, özünü saxlamaq; ... ما ~ عن أن ... - dən özünü saxlaya bilmədi; VII مَسَكْ 1) (*kiminsə*) əlində olmaq; 2) tutulmuş olmaq; X مَسَكْ 1) yapışmaq, möhkəm tutmaq (*kiminəyi* →); 2) qorumaq, saxlamaq (*nəyi* →); 3) özünü saxlamaq (*nədən* عن, *عن*); مَسَكْ بُولَه o, sidiyə gedə bilmir

— مَسَاكُ 1) xəsislik, simiclik; 2) qənaət; imtina, özünü saxlamaq; 3) *din.* ramazan ayında orucun başlanması; 4) *tib.* qəbzlik; المزمن ~ xroniki qəbzlik; الدفاتر ~ mühasibat dəftərlərinin aparılması

— مَسَاكِيَّةُ təqvim (*ramazan ayında oruc vaxtlarının göstərilədiyi təqvim*)

— مَسَاكُ 1) birlik, sıxlıq, bağlılıq, əlaqədarlıq, birləşdirmə, birləşdirilmə, bağlanma, qoşulma; قُوَّةُ قُوَّة qoşqu qüvvəsi; 2) bütövlük, tamlıq, yığcamlıq, kiplik; 3) özünü saxlama, intizam; özünü tarazlama

— مَسَكُ 1) sədaqət, bağlılıq, tərəfdarlıq; 2) qiymətlərin sabitliyi

— مَسَاكُ 1. 1) tutan; saxlayan; 2) möhkəm; 2. əldə saxlayan, sahib; يده o xəsisdir, əldən bərkdir; الدفاتر ~ mühasib

— مَسَاكُ 1) birləşdirilmiş, bir-birinə bənd edilmiş; 2) (*möhkəm*) bağlanmış; *şahm.* qeyri-sərbəst piyadalar; 3) müvazinətli; toplanmış

- مَسَاكٌ 1) bənd; 2) sədd
 – مِسَاكٌ 1) qoşulma, sıxlaşma qüvvəsi;
 2) möhkəmlətmə, möhkəmləndirmə
 – مَسَاكَةٌ 1) xəsislik, simiclik, acgözlük, tamahkarlıq; 2) a) keçirməmə qabiliyyəti; b) gizlilik, anlaşılmazlıq
 – مَسَاكَةٌ c. اِتْ – qısqac, sancaq
 – مَسَكٌ 1) saxlama; tutma; 2) hesabatların aparılması; المُحَاسِبَاتِ ~ mühasibatçılıq; الحسابات ~ hesabatçılıq
 – مَسَكٌ xəsisstəhər, bir az simic
 – مِشْكٌ müşk; رُومِي ~ bot. tuberoza (ətirli ağ çiçəkləri olan bitki); زُوال الـ zool. kabarqa (Sibir geyiki); فَارَةٌ الـ ondatra (müşk siçovulu); قَتْدَس الـ və ya نَمَس الـ su quzğunu
 – مِسْكَاَتِي bot. muskat (üzüm növü)
 – مِسْكَاَتِي c. مِسْكَاَتِي beh
 – مَسَكَةٌ c. اِتْ – şin (məs., avtomobildə)
 – مَسَكَةٌ 1) dəstə, qulp, sap; الرِيشَةُ ~ (lələk) qələm; 2) dayaq, istinadgah, kömək, arxa 3) rəzə; من العقل ~ ليس له ولو ~ onun bir damcı da ağılı yoxdur; 4) qalıq, artıq; 5) ağırlıq daşı (5 kq-lıq, idman etmək üçün)
 – مَسَكَةٌ 1) xəsisstəhər, bir az simic; 2) inad-cıl, inad, tutduğunu buraxmayan
 – مَسَاكَةٌ = مَسَكَةٌ
 – مَسَاكَةٌ peyin; təzək
 – مَسَاكَةٌ c. مِسْكٌ müşk parçası
 – مِسْكِي müşk (sif.)
 – مِسْكِي müşk ətri
 – مَسِيكٌ 1) möhkəm tutan; 2) xəsis, simic;
 3) nəm keçirməyən, su buraxmayan, islanmayan
 – مُمْسِكٌ 1) tutub saxlayan, qoymayan, tutan; 2) çox yığımcıl, xəsis, simic

- مُمْسَكٌ müşklə ətirlənmiş; müşk ətri verən; ~ صابون ətirli sabun, əl-üz sabunu
 مَسْكَةٌ kasıblıq, ağır vəziyyət, yoxsulluq, səfalət
 – مَسَاكِيْنٌ c. مِسْكِيْنٌ kasıb; bədbəxt, miskin
 مَسْمَرٌ mıxlamaq, çalmaq, vurmaq; مَسْمَرٌ 1) mıxlanmış, çalınmış, vurulmuş olmaq; 2) məcaz. mıxlanmış, mismarlanmış olmaq; مَسْمَرٌ سَتَ الْبِدَلَةِ عَلَى جِسْمِهِ kostyum onun əynində çox gözəl oturdu
 – مَسْمَرٌ c. مَسَامِيرٌ bax: سَمَر
 مَسَى II مَسَى xeyirli axşam arzulamaq; مَسَى III مَسَى axşamınız xeyir!; (الله) بالخير! (nəyisə) axşam qarşılamaq; IV مَسَى 1) axşamlamaq; (axşam) olmaq, düşmək; 2) olmaq, çevrilmək; 3) axşam (haradasa) olmaq
 – مَسَايٌ axşam vaxtı, مَسَايَاتٌ c. أُمْسِيَّةٌ
 – مَسَاءٌ axşam; مَسَاءٌ, أُمْسِيَّةٌ c. مَسَاءٌ əl-Məsə (Qahirədə nəşr olunan qəzet adı); مَسَاءٌ axşam; مَسَاءٌ دُونِ axşam; مَسَاءٌ دُونِ axşam; مَسَاءٌ دُونِ axşamınız xeyir!; صَبَاحٌ مَسَاءٌ axşamınız xeyir!; صَبَاحٌ مَسَاءٌ axşam (sif.); مَسَايٌ axşam qəzetləri; مَسَايٌ الجامعة axşam universiteti
 – مَسَايٌ axşam vaxtı, axşam; مَسَايٌ قضى مصبحه axşam (məs., nəyin üzərində)
 مَسَايٌ müsyö, cənab
 مَسَايٌ dan. yox; مَسَايٌ mümkün deyil, olmaz
 مَسَايٌ I مَسَايٌ (ə/u) 1) sorma, sorub çıxartmaq (sümükdən iliyi); 2) islatmaq; II مَسَايٌ 1) sorma, sorub çıxartmaq (sümükdən iliyi); 2) xarab olmaq, lax olmaq, iylənmiş olmaq (yumurta haqqında)
 – مَسَايٌ zərdab, serum (südlü); مَسَايٌ حَادِقٌ زِيّ المَشَّ dan. zərdab kimi turşdur

– مَشُوشْ *salfet*, dəsmal, əlsilən
 I مَشَحْ (u) مَشَحْ qatmaq, qarışdırmaq
 – من الألوان مَشَحْ qarışiq, qatışiq; boyaların qarışığı
 – مَشِيحْ *biol.* qameta; cinsiyyət hüceyrəsi
 I مَشَحْ (ə) مَشَحْ *din.* yağ sürtmə ayini icra etmək
 – مَشَحْ *din.* xəstənin və ya can çəkən (*verən*) adamın bədənində “müqəddəs” yağ sürtmə ayini
 (1) مَشَقْ (مَشَق) əlaqəsiz, anlaşılmaz, yavaş-yavaş danışmaq; 2) bəzəmək, təsvir etmək (*mübaligə ilə*), çox tərifləmək, şışirtmək
 – مَشَارْ muşara (*İraqda 2500 m²-ə bərabər ərazi ölçüsü*)
 I مَشَطْ (u) مَشَطْ daramaq (*saç*); II مَشَطْ daramaq (*yun*); (*saçları*) daramaq, düzəltmək, darayıb təmizləmək (*həm də məcazi mənada*); kardalamaq; قاع البحر ~ dənizin dibini ələk-vələk etmək, dibini axtarmaq (*məs., batan gəmini tapmaq üçün*); V مَشَطْ daramaq, öz saçını daramaq; VIII مَشَطْ = V – مَشَطْ darama, daranma; saçını düzəltmə, düzəltmə; daranma, darayıb təmizləmə (*həm də məcazi mənada*); kardalamaq; آلة الكاردا *karda maşını*, darama maşını
 – مَشَاتْ 1. darayan (*saç*); 2. bərbər
 – مَشَاطْ c. مَشَاتْ – ev qulluqçusu, kameristka
 – مَشَاطْ daraq ağzı (*yun və s. darayarkən qalan tullantı*)
 – مَشَاطْ c. مَشَاتْ – karda maşını, darama maşını
 – مَشَاتْ c. مَشَاتْ daraq, şana; daraq (*saç üçün*); مَشَاتْ ~ dırnıq, çəng; مَشَاتْ ~ *poliqr.* sonluq; الرجل ~ *anat.* ayaq darağı; اليد ~ əl darağı; الكمنجة ~ *skripka*, kaman xəbəyi; هم

– مَشَاتْ *obr.* onlar hamısı eynidirlər (*hərflər onlar darağın dişləri kimidirlər*); على المشاط barmaqların ucunda
 – مَشَاتْ daraq
 – مَشَاتْ daraqşəkilli, daraqvari; daraq-daraq
 – مَشَاتْ, مَشَاتْ daranmış
 – مَشَاتْ daranmış; الصوف الـ *kamvol* (*zərif daranmış*) yun
 I مَشَحْ (i) مَشَحْ 1) daramaq (*pambiq*); 2) ağzını marçıldatmaq, səslə çeynəmək; 3) əkmək, (*hiylə və tədbirlə yola salmaq, başdan ələmək*) oğurlamaq
 I مَشَقْ (u) مَشَقْ 1) daramaq (*saç, yun*); 2) dartıb uzatmaq, çəkib uzatmaq (*kətan*); 3) cırmaq, yırtmaq; 4) zərbə endirmək (*qamçı ilə*); IV مَشَقْ zərbə endirmək (*qamçı ilə*); V مَشَقْ cırılmaq, yırtılmaq; VIII مَشَقْ çıxartmaq, siyirmək; السيف ~ qılıncını siyirmək; السلاح ~ silaha əl atmaq
 – مَشَقْ daraq ağzı, tullantı; kəpitkə, kiləkə lif
 – مَشَقْ qırmızı, qovrulmuş oxra (*mineral boyaq*)
 – مَشَقْ yazılar, nümunələr (*hüsnətt, şəkil çəkmək üçün*)
 – مَشَقْ = مَشَقْ
 – مَشَقْ = مَشَقْ
 – مَشَقْ incə, qəşəng, gözəl bədən quruluşlu, cazibəli
 – مَشَقْ c. مَشَاتْ daraq, şana (*kətan, yun, pambiq və s. daramaq üçün*)
 – مَشَقْ qədd-qamətli; القَدَّ ~ qəşəng biçimli, gözəl bədən quruluşuna malik
 – مَشَقْ c. مَشَقْ *tex.* şpindel; المخرطة ~ *xarrat* dəzgahının şpindeli

مَشْلُور çəyirdəyi şirin olan ərik
 ~ حمويّ və ya ~ لوزيّ topl. əriklər; çəyirdəyi şirin olan əriklər; ~ كلابيّ çəyirdəyi acı olan əriklər; ~ مَسْأَل. dəvənin quyruğu yerə dəyəndə

– c. مَشْمِئَة – ərik (meyvəsi və ağacı)

مَشْمَلَة, مَشْمَلَة bot. əzgil

IV مَشْنَى qarnı yumşaltmaq (dərman haqqında)

– مَشْنَى işlətmə dərmanı

مَشْنَى gəzməyə məcbur etmək, gəzdirmək, dolandırmaq

– 1) مَشْلُور c. مَشْلُور yerimə, gəzmə, dolanma; 2) gəzinti, səyahət; ~ استصبحه معه في kimisə özü ilə gəzintiyə aparmaq; 3) heç bir yerdə dayanmadan, istirahət etmədən gedilməsi mümkün olan yol, məsafə; 4) eza-miyyət, tapşırılmış iş, iş; ~ ضروري مən işlə əlaqədar getməliyəm; 5) işləmə, iş (porşenin)

– مَشْلُور gəzinti

– مَشْلُور c. مَشْلُور – شور bax:

I مَشْنَى (i) مَشْنَى getmək, piyada getmək, hərəkət etmək; ~ على الأقدام piyada getmək; ~ iki ayağı üstə yerimək (iki əli və iki ayağı üstə yox); 2) nizamlı yerimək, yürüş etmək, addımlamaq; 3) hərəkət etmək, işləmək (maşın haqqında); ~ بطنه onun qarnı işləyir, o ishala düşüb; II مَشْنَى 1) getməyə məcbur etmək, keçməyə məcbur etmək; keçirmək (həyata); ~ مشروع öz planını həyata keçirmək; 2) hərəkətə gətirmək; ~ الأمور işlərini yerinə yetirmək; 3) işlətmək (qarnı); III مَشْنَى yanaşı getmək, bərabər getmək, birlikdə getmək (kiminləsə); IV مَشْنَى 1) getməyə məcbur etmək; 2) iş-

lətmək (qarnı); V مَشْنَى 1) getmək, hərəkət etmək; 2) bir boyda olmaq, bərabər olmaq (nə ilə); ~ مع uyğun olmaq, müvafiq olmaq; düz gəlmək (nəyə); 3) (nəyəyə uyğun) hərəkət etmək, əməl etmək, riayət etmək (nəyə); 4) gəzmək, gəzib-dolanmaq; 5) aid edilmək (nəyə); VI مَشْنَى 1) birlikdə getmək; 2) əməl etmək, riayət etmək (nəyə)

– مَشْنَى hərəkət etmə, getmə; ~ مع سياسة ...الاقتصاد في ...də iqtisadi siyasətə uyğun olaraq

– 1. مَشْنَى c. مَشْنَى q. مَشْنَى piyada gedən; piyada; ~ على الماشي ayaqüstü (məs., yemək); 2. piyada; c. piyada qoşun; ~ مَشْنَى البحرية dəniz piyada qoşunu; ~ لا يزال على الماشي o hələ də işləmir

– مَشْنَى مَوَاشٍ mal-qara, mal; ~ المواشي الحية diri mal-qara

– 1) مَشْنَى yolçu, piyada; 2) مَشْنَى fəls. peripatetik (Aristotel fəlsəfəsi tərəfdarı)

– مَشْنَى fəls. peripatetizm

– 1) مَشْنَى uşaq arabası (yeriməyi öyrədən); 2) keçid, yol (məs., sıralar arasında); 3) dəhliz; 4) taxta körpü; gəzdirmə körpü; balaca körpü; 5) xalça döşənmiş yol

– 1) مَشْنَى gediş, getmə, hərəkət, marş; 2) yürüş; ~ على الأقدام piyada

– 1) مَشْنَى yeriş, hərəkət; 2) ishal

– مَشْنَى yeriş

– مَشْنَى = مَشْنَى شيا bax:

– 1) مَشْنَى c. مَشْنَى keçid, yol; 2) dəhliz; qalereya; 3) taxta körpü; gəzdirmə körpü; 4) alleya, xiyaban

– مَشْنَى özünü qoca göstərmək

– مَشْنَى bax: شيم

I مَصَّ (ə/u) və ya مَصَّ (i/a) 1) əmmək, sormaq; القصب ~ döş əmmək; ~ a) qamış sormaq; b) başına bəla gəlmək; 2) sormaq; udmaq, yemək; V تَمَصَّصَ sormaq; xırda qurtumlarla içmək; VIII اِمْتَصَّ 1) sormaq, əmmək; 2) çəkmək, hopdurmaq, canına çəkmək; udmaq
– اِمْتَصَّصَ 1) sorma, əmmə; 2) canına çəkmə, hopdurma; absorbsiya
– اِمْتَصَّصِيَّةٌ udulma qabiliyyəti, hopma
– مَاصٍ 1) soran, əmən, udan; للصوت ~ səsi udan, səsi azaldan; 2) soran, sümürən, sorucu
– مَاصٍ c. مَاصَاتٌ 1) sorucu, nasos; 2) pipet, damcıtokən
– مَصَّ 1) sorma, əmmə; 2) hopma, (canna) çəkmə; قصب المصَّ şəkər qamışı
– مَاصٍ 1. soran, udan, sümürən; الدماء ~ və ya دماء البشر ~ qanıçən, qanudan (zorla camaatdan pul alanlar, şantajçılar və s. haqqında); 2. 1) banka qoyan adam; 2) tex. absorber, uducu cihaz; 3) vampir; yarasa
– مَاصٍ c. اِتَّ 1) cavan bayquş; 2) sifon; 3) çubuqlu nabat
– القصب ~ sorma şey, sorulan şey; القصب ~ qamış cecəsi, cecə
– مَاصِيَّةٌ udma qabiliyyəti, hopdurma qabiliyyəti
– مَصَّانٌ şəkər qamışı
– مَصَّةٌ c. اِتَّ 1) sorma; çəkmə, çəkilmə; 2) udum, qurtum, içim
– مَصِيصٌ nəm, rütubətli, yaş
– مَصِيصٌ 1) gips; 2) suyaq, mala; ~ خيط viş, ip
– مُمْتَصٍّ 1) soran, əmən; 2) hopduran; udan; absorbsiya edən

– مِمَصَّ c. اِتَّ – sifon, sifon dəstək
– مَمْصُوصٌ 1) sorulan, əmilən; 2) arıq, öldən düşmüş, üzgün
(مصر) II مَصَّرَ 1) məskunlaşdırmaq, məskun etmək (ərazini); الأمصار ~ şəhərlər salmaq; 2) Misir vətəndaşlığına qəbul etmək, misirləşdirmək; V تَمَصَّرَ 1) məskunlaşmaq, məskun olmaq; 2) Misir vətəndaşlığını, Misir təbəəliyini qəbul etmək; misirləşmək; X اِسْتَمَصَّرَ misirləşmək
– مَصْرٌ c. مَصْرٌ şəhər; paytaxt; التسن. Kufə və Bəsrə şəhərləri; ~ في كلِّ عصر و~ həmişə və hər yerdə (hər f. hər əsrdə və hər şəhərdə)
– مَصْرٌ Misir; Qahirə şəhəri
– مَصْرَانٌ c. مَصَارِيْنٌ bağırsaq, içalat, daxili orqanlar
– مِصْرُؤُلُوجِيٌّ misirşünaslıq
– مِصْرُؤُلُوجِيَّةٌ misirşünas
– مِصْرِيٌّ 1. Misir (sif.); 2. misirli; Qahirə şəhərinin sakini; Misir; القطر الـ Misir; السون القدماء qədim misirlilər
– مِصْرِيَّاتٌ c. Misir xəbərləri (qəzetdə hissə); Misirlə bağlı hər şey; عالم الـ misirşünas
– مِصْرِيَّةٌ c. اِتَّ – misirli, misirli qadın; Qahirə şəhərinin qadın sakini
– مِصْرِيَّةٌ Misir mənşəli; Misirə məxsusluq; Misir vətəndaşlığı, Misir təbəəliyi
– مِصْرِيَّةٌ c. مِصْرِيٌّ xırda pul; c. pul
– مِصِيرٌ c. مَصْرَانٌ anat. bağırsaq
– مِصِيرٌ bax: مَصِيرٌ
– مِصْطَبَةٌ c. مِصْطَابٌ 1) daş skamya; mastaba; 2) torpaq qalağı
– مِصْطَكَا , مِصْطَكَا , مِصْطَكَا mastik ağacının qatranı; شجرة (müq. et مَسْكَاة) saqqız ağacı

I مَصَلَّ (u) 1) çürümək (*südə*), laxtalanmaq (*qan*); 2) süzmək, süzgəcdən keçirmək (*südə*)

– مَصَلَّ c. مُصُولُ zərdab, serum, vaksin; ~ المَضَادَّ للجَدَرِيّ çiqəyə qarşı peyvənd; ... المَضَادَّ للجَدَرِيّ ... qarşı peyvənd, vaksin; ~ اللب süd zərdabı; ~ الدم qanın maye tərkib hissəsi, plazma

– مَصَلِّي seroz, zərdab (*sif:*)

– مَصَلِّيَّة serozluq, zərdablıq

مَصْمَص 1) yalamaq; marçılatmaq; sormaq, əmmək, sümürmək; ~ شَفْتِيه dodaqlarını yalamaq; ~ العظم a) sümüyün iliyini sormaq; b) sümük gətmək; 2) yaxalamaq (*ağzı*); ~ يَخَالِمُ yaxalamaq (*ağzı*)

– مَصْمَصَة 1) yalama; marçılatma; sorma, əmmə; ~ الاَعْجَاب ~ heyranlıqdan, ləzzətdən marçılatma; 2) yaxalama (*ağzı*)

I مَضَّ (u) 1) مَضَّ (a/u) 1) مَضَّ ağrı, acı çəkdirmək, əzab vermək; 2) مَضَّ (i/a) 2) مَضَّ ağrı, acı çəkmək; iztirab çəkmək (*nədən*); IV مَضَّ = I مَضَّ

– مَضَّ əzablı, əziyyətli, üzücü, ağrılı, acılı
– مَضَّ duzlu su, şoraba suyu, rapa
– مَضَّ ağrı, acı, əzab, əziyyət; kədər, dərd, qəm, qüssə

– مَضَّ 1) ağrı, acı, əzab, əziyyət, cəfa, möhnət; ~ المَجَاعَة acılıq əzabı çəkmək; ~ كِمْسَة ayrılığından acı (*cəfa, əzab*) çəkmək; ~ مِنْهُ istəmədən, könülsüz, öz istəyi olmadan, canını dişinə tutaraq, ürək ağrısı ilə; 2) turşumuş süd; qatıq; ~ هُو عَلَى o sanki iynə üstündə oturub, o təşviş içindədir

– مَضَّ ağrı, acı, iztirab

– مَضَّ əziyyətli, üzücü, ağır

I مَضَّرَ (u) مَضَّرَ, مَضَّرَ və ya مَضَّرَ (a) 1) مَضَّرَ turşumaq, qıçqırmaq (*südə haqqında*)

– مَضَّرَ turş (*südə haqqında*)

– مَضَّرَ (kişi adı) Mudar (*şimal ərəblərinin əcdadı*); ~ بنو şimali ərəblər; ~ لغة klassik ərəb dili

I مَضَّغَ (a, u) 1) مَضَّغَ çeynəmək; ~ الحَقْد kinini, nifrətini gizlətmək; ~ الصَّمْت susmaq; ~ الكلام ~ uzada-uzada danışmaq, aydın danışmamaq

– مَضَّغَ çeynəyən; gövsəyən; ~ تَاسَن çənələr; ~ مَوَاضِع c. dişlər

– مَضَّغَة 1) çeynənən; 2) saqqız

– مَضَّغ c. 1) çeynənən bir parça şey (*çeynənən tütün, tənəki, saqqız və s.*), bu söhbətə adamı artıq bezdirdi; ~ فِي أَفْوَاهِ صار ~ فِي أَفْوَاهِ dillərdə dastan olmaq; ~ طَيِّبَة ləzzətli tikə; 2) ət, yemək parçası; 3) *Quran*. qan laxtası (*döl, rüşeym, embrion*)

مَضْمَض yaxalamaq, yumaq, yaxalayıb təmizləmək (*ağzı*); yumaq; ~ التَّوْب paltar yumaq

– مَضْمَضَة yaxalama, yaxalayıb təmizləmə (*ağzı*); yuma

I مَضَى (i) 1) مَضَى, مَضَى getmək, keçib-getmək, ötüb getmək; aparmaq (*nəyi*); keçmək, ötmək, axmaq (*vaxt haqqında*); ~ عَلَى ذَلِكَ bundan sonra illər ötüb-keçdi; ~ كَيْفَمَا keçmişdə; 2) aparmaq (*kimi*); 3) irəli getmək, davam etmək (*nəyə*); ~ فِي هَمْچِينِ *indiki-gələcək zamanda olan başqa fəlin əvvəlində işlənərək*); ~ فِي قِرَاءَةِ كِتَاب və ya o, kitab oxumaqda davam etdi; ~ عَلَى الْأَمْرِ işini qurtarmaq, bitirmək; 4) imzalamaq, qol çəkmək; ~ إِلَى رَبِّهِ ölmək, vəfat etmək, keçinmək; ~ سَبِيلَهُ (bəsbilə)

مَضَى² (i) مَضَاءٌ iti olmaq (*qılınc haqqında*); II مَضَى 1) keçirmək (*vaxt*); 2) (*cəzasını*) çəkmək, bitirmək, çəkib qurtarmaq; 3) qol çəkməyə, imzalamağa məcbur etmək; IV مَضَى 1) keçirmək (*vaxt*); إجازته ~ məzuniyyətini keçirmək; 2) qurtarmaq, bitirmək; الاختبارات ~ sınaqlar, təcrübələr keçirmək; 3) imza atmaq, qol çəkmək, imzalamaq; V مَضَى tamamlanmış, bitmiş, həyata keçirilmiş olmaq

– مَضَى ön iti

– مَضَاءٌ c. اِتِّ – imza, qol; مستعار ~ təxəllüs; إمضاءات تحت النداء müraciətnamələrin altındakı imzalar; صاحب الـ qol çəkən, imzalayan

– مَضَى keçirmə; الوقت ~ vaxt keçirmə

– مَضَى q. مَضَى 1) keçən, ötən; الماضي keçmiş zamanlar, keçmiş əyyam; الماضي في الماضي keçmişdə; الشهر الماضي keçən ay; 2) iti (*məs., bıçaq haqqında*); مَضَى qəti qərara gələn; 2. الزمن الماضي və ya الماضي qram. keçmiş zaman; مَضَى الفعل الماضي keçmiş zaman feli

– مَضَى itilik (*məc., bıçağın*); العزيمة ~ möhkəm cəsarət, qətiyyət, əzmkarlıq

– مَضَى 1) getmə, gediş; 2) keçmə, qurtarma (*vaxt*); المدة الطويلة ~ *hüq.* vaxt, müddət; بعد ~ iki gün keçəndən sonra, iki gündən sonra; بـ الأيام vaxt keçdikcə; 3) ard, davam (*nəyin* بـ , في)

– مَضَى q. مَضَى qol çəkən, imzalayan

– مَضَى imzalanmış, qol çəkilmiş

I مَطَّ (ə/u) مَطَّ uzatmaq, çəkib uzatmaq, dartıb uzatmaq; dartıb gərmək, çox uzatmaq; شفته ~ dodaqlarını ikrahla büzmək; II مَطَّط 1) (*nəyinsə yerinə yetirilməsini*) uzat-

maq, yubatmaq, ləngitmək, süründürmək; 2) təhqir etmək; V مَطَّط 1) qatı olmaq, yapışqan olmaq; 2) uzanmaq; في الكلام ~ təfsilatı ilə danışmaq, müfəssəl surətdə danışmaq

– مَطَّط 1. uzanan, hər cür başa düşülən, müəyyən olmayan; elastik; qatı, yapışqan, yapışan; 2. 1) rezin, kauçuk; 2) şin (*avtomobildə və s.*); تركيبى (طبيعي) ~ sintetik (*təbi*) kauçuk

– مَطَّط kauçuk (*sif.*); البضائع السنة kauçukdan hazırlanmış; kauçukdan hazırlanmış mallar

I مَطَرٌ 1) yağış yağmaq; السماء ~ yağış yağdı; 2) tez qaçmaq; qaçıb getmək; IV مَطَرٌ 1) yağmaq (*yağış haqqında*); السماء ~ yağış yağdı; 2) yağdırmaq (*hədələr, təhdidlər*); ~ وابلأ من الشكاوى kiməsə şikayətlər yağdırmaq; X استمطر 1) yağış yağması üçün dua etmək, yalvarmaq; 2) istəmək, arzu etmək (*kimin üçünsə – bədbəxtlik, bəla və s.*); yalvarmaq (*kimin üçün* على); ~ عليه سحب الرحمة kimin üçünsə rəhm diləmək; ~ عليه اللعنات kimisə lənətləmək, qarğış etmək; 3) mərhəmət, rəhm, kömək diləmək, istəmək (*kimdən – təs. h. və ya* من)

– مَطَرٌ yağışlı, tutqun, buludlu (*gün haqqında*)

– مَطَرٌ c. أمطارٌ yağış; خفيف ~ çəskin yağış; نزول ~ güclü yağış; ماء الـ yağış suyu; هطول الـ yağış düşməsi; مقياس الـ yağışölçən

– مَطَرٌ yağışlı, yağmurlu

– مَطَرَةٌ, مَطَرَةٌ c. مطراتٌ leysan

– مَطَرَةٌ² mehtərə (*çiyindən asılan su qabı*)

– مَطَرِيَّةٌ c. اِتِّ – çətir (*yağış üçün*)

- مَطِيرٌ = مَطَرٌ ~ موسم yağış mövsümü
- مَطِيرٌ = مُمَطِرٌ
- مَطِيرٌ = مَمَطِيرٌ c. مَمَطِرٌ yağmurluq, su ke-
çirməyən бүрүнəcək
- مَطَارَانْ mitropolit, مَطَارَانْ c. مَطَارَانْ baş yepiskop, baş keşiş
- مَطَارَانْ mitropoliya, مَطَارَانْ c. مَطَارَانْ
- I مَطَعٌ (ə) مَطَعٌ qaçmaq, qaçıb uzaq-
laşmaq, əkilmək, götürülmək; yoxa çıxmaq, yox olmaq; V مَطَعَ gərənəşmək
- (مَطَق) V 1) ləzzətlə yemək, iştaha ilə yemək (içmək) (nə -); həzz almaq, ləzzət almaq (yeməkdən -); 2) təqdir etmək, tərifi etmək üçün qışqırmaq (kimisə), (kimisə) sevincə salamlamaq
- I مَطَلٌ (u) مَطَلٌ 1) uzatmaq, ləngitmək, yubatmaq; 2) uzatmaq (kəndir); 3) tökmək, formalamaq, qəlibləmək; döymək; hamarlamaq, yaymaq (dəmiri), döyüb formalamaq; III مَطَلٌ (ödənişi) yubatmaq, ləngitmək; süründürməçilik etmək, get-gələ salmaq (nədə -); VIII مَطَلٌ artmaq, böyümək, boy atmaq, qol-budaq atmaq, çoxalmaq
- مَطَالٌ yayıcı
- مَطَالَةٌ yayma, döymə (dəmiri)
- مَطَلٌ 1) ləngitmə, süründürmə, get-gələ salma, uzatma; ولا تسويف heç bir maneə və əngəl olmadan; 2) döymə (dəmiri); خاصةً döyülmə, döyülə bilmə qabiliyyəti; يَفْعَلُ döyülə bilən, döyülməyə qabil (dəmir haqqında)
- مَطُولٌ uzadan, ləngidən, gecikdirən (nəyinsə yerinə yetirilməsini – borcun ödənilməsinə və s.)
- مَطِيلٌ döyülə bilən, döyülməyə qabil

- مَطِيلَةٌ c. مَطَائِلُ təbəqə (döymə) dəmir, tə-nəkə, ağ dəmir
- مَطَاةٌ süründürməçilik, uzatma, ləngitmə, yubatma
- مَمَطُولٌ 1) uzadılan, yubadılan, ləngidilən; təxirə salınan; 2) döyməklə hazırlanmış, döymə
- مَمَطُولِيَّةٌ döyülə bilmə, döyülmə (qabiliyyəti)
- I مَطَا (u) مَطَا tez-tez getmək, tələsmək; IV مَطَى heyvanın belinə minmək; V مَطَى 1) gərənəşmək; 2) məğrur yerimək, təkəbbürlə yerimək; VIII مَطَى 1) heyvanın belinə minmək; 2) minmək (gəmiyə, avtomobilə və s.)
- مَطَوَاةٌ bax: طوى
- مَطَوَةٌ c. مَطَاو 1) saat; 2) cib bıçağı
- مَطِيَا c. مَطِيَا minik və ya yük heyvanı; هذا مَعَ الأمانة məcaz. o onun belinə minib; o onu istismar edir; ... جعل منه ~ kimisə-nəyisə ...üçün alət etmək
- مَطَايِيَّةٌ jele
- مَعَ 1) ilə, -la, -lə, yanında; معه كتاب onun kitabı var; onun yanında kitab var; ذهب معي o mənimlə getdi; مع الوقت vaxt keçdikcə; أتى مع الصباح səhər sən haqlısan; مع الصباح səhər gəldi; 2) ...-ə baxmayaraq; مع ذلك bununla belə, buna baxmayaraq; baxmayaraq ki o zəifdir... zəifliyinə baxmayaraq...; 3) lehinə; مع الاقتراح 20 20 (nəfər) bu təklifin lehinədir; كان معه kiminsə tərəfində olmaq, kiməsə tərəfdar olmaq; kiminləsə eyni fikirdə olmaq; kiminləsə razı olmaq; kiminsə fikrinə şərik olmaq; أنا معه mən onunla razıyam; قالبا وقالبا mən

canla-başla səninləyəm; 4) ...üstündə, ...üzərində; الجاني التحقيق مع الجاني cinayətkarın istintaqa cəlb edilməsi; المؤتمر الأسوي-الافريقي Afrika-Asiya konfransında (*qəzetdə sərlövhə*); الباعة والمكتبات köşklərdə və kitab mağazalarında (*elan olunmuş kitab satılır*)

– birlikdə, cəmi; eyni vaxtda

– 1) kompaniya, dəstə; 2) svita (*böyük bir şəxsin müşayiətçiləri*), məyyet

I مَعَج (ə) dalğalanmaq (*dəniz haqqında*); V تَمَعَج qıvrılmaq, öyilmək, ziqzaqlar (*dolanbac*) etmək

– مَمَعَج burulan, qıvrılan; ziqzaqşəkilli, ziqzaqvari

I مَعِدْ məc. qarın ağrısından, mədə ağrısından əziyyət çəkmək; qarnı pozulmaq – مَعِدْ (*kişi adı*) Məadd (*şimali ərəb tayfalarının əcdadı*)

– مَعِدْ q. مَعِدْ bax: عَدُو

– مَعِدْ = مَعِدْ tib. mədə iltihabı, gastrit

– مَعِدْ c. مَعِدْ mədə; انتابته آلام الـ onun qarnı ağrısı

– مَعِدْ 1) mədə (*sif.*); العصير الـ mədə şirəsi; الحمى الـ tib. gastritlə bağlı titrətmə, isitmə; الأمراض الـ mədə xəstəlikləri; 2) mədə üçün xeyirli, mədəyə faydalı (*müalicə vasitələri, dava-dərman haqqında*)

– مَعِدْ muaydi (*İraqın cənub rayonlarında yaşayan tayfasının nümayəndəsi; həmç. müharibəyə, davaya bais olan haqqında*)

– مَعِدْ mədə ağrısından əziyyət çəkən, mədəsi ağrıyan

I مَعَر (ə) tökülmək (*saç haqqında*); مَعَر lovğalanmaq, özünü öy-

mək, gopa basmaq; gözə kül üfürmək, göz-dən pərdə asmaq; aldatmaq, yalan demək; IV مَعَر yoxsullaşmaq, kasıblaşmaq; V مَعَر tökülmək (*saç haqqında*), keçəlləşmək

– مَعَر 1) keçəlləşən; 2) yaşılığını az olan

– مَعَر lovğa, gopçu, özünü öyən

– مَعَر c. مَعَر keçi, təkə, erkək keçi (*təkdə*) مَعَر və ya مَعَر sözündən

– مَعَر c. مَعَر keçi

– مَعَر – keçi otaran, çoban

– مَعَر, مَعَر topl. c. مَعَر keçilər

– مَعَر c. مَعَر keçi

– مَعَر = مَعَر

– مَعَر keçi (*sif.*)

I مَعَس (ə) əzmək, xırdalamaq, parçalamaq, doğramaq

I مَعَض (ə) özündən çıxmaq, hiddətlənmək, acıqlanmaq, qəzəblənmək (*kimə-nəyə*); VIII مَعَض (ə) özündən çıxmaq, hiddətlənmək, narazı olmaq, acıqlanmaq, qeyzlənmək (*kimə-nəyə*)

– مَعَض qəzəb, hiddət, narazılıq, qeyz

I مَعَط (ə) yolmaq, çıxartmaq (*tükü, saç, yunu*)

– مَعَط q. مَعَط c. مَعَط keçəl, daz, tüksüz

– مَعَط = مَعَط

I مَعَك (ə) ovuşturmaq, ovxalamaq

– مَعَك makaron

– مَعَك (ما+عليه+شي) مَعَكش dan. eybi yoxdur, gedər

1) apogey, ən yüksək nöqtə, ən yüksək zirvə; 2) qızgın çağ; العمل ~ işin qızgın vaxtı; المعركة الانتخابية ~ seçki kampaniyasının qızgın çağ; الصيف ~ yayın qızmar çağ, yayın cırhacırı

مَعْمَعَة c. مَعَامِع 1) qarışıqlıq, hay-küy, çax-naşma; 2) mübarizə, döyüş; 3) müharibə; savaşı, döyüş; 4) coşma, şiddətlənmə (*yan-ğının, tufanın və s.*); 5) qızgın çağ; حيوية ~ həyati çətinliklər

– مَعْمَعِي hər cür şəraitə uyğunlaşan adam
(معن) IV diqqətlə (*nə isə*) etmək, əsaslı surətdə (*nə isə*) etmək; ~ النظر في... ~ التفكير في... ~ haqqında dərinlən fikirləşmək, hərtərəfli götür-qoy etmək; في الهرب ~ sürətlə qaçmaq; V تَمَعَن diqqətlə, səliqə ilə (*nə isə*) etmək; dərinə getmək (*nədə* في)

– إِمْعَان diqqət, diqqətlilik; dərinlik, əsaslılıq, ciddilik; في العمل ~ çalışqanlıq, səy, cəhd; بـ diqqətlə

– تَمَعَن diqqətli münasibət, diqqətcilik, səliqə, mükəmməllik; بـ əsaslı surətdə, səliqə ilə

أَمَاعُون qab; topl. qab-qacaq; ورق ~ bir top kağız

– مَاعُونَات c. مَاعُونَة və ya مَاعُون c. 2 مَاعُون, lixter, barja; şalanda (*dibi yastı barja*)
– مَاعُونِيَّة barjanın sahibi

عين: bax

عون: bax

I مَعَاء (معو) miyoldamaq
– مَعَاء c. مَعِيَة bağırsaq, daxili orqanlar, içalat

– مَعِيَة bağırsaq (*sif.*); tib. الحمى السفة ~ tib. nazik الالتهاب və ya النزلة السفة ~ خُمى bağırsağın iltihabı; enterit

– مَعِي on-ikibarmaq bağırsaq; الاثني عشري ~ kor bağırsaq; الأور ~ nazik bağırsaq; الغليظ ~ yoğun bağırsaq; الالفاني (الفيفي) ~ qalça; الصائم

qabırğalarla qarın arasındakı bağırsaq; التهاب الأمعاء: البَخ

مَعِير qınamaq, məzəmmət etmək, pisləmək, danlamaq

1) مَعَات, مَعَات yabanı nar ağacının kökləri; 2) qusdurma dərmanı, qusdurucu (*həb*) (مغر)

II مَعَر oxra ilə rəngləmək

– مَعَرَاء q. مَعَرَاء c. q. مَعَرَاء qırmızımtıl-qəhvəyi

– مَعَر qırmızımtıl-qəhvəyi rəng

– مَعَر, مَعَر qırmızı oxra

– مَعَر = مَعَر

– مَعَر oxra çıxarılan, hasil edilən yer

غرب: bax

I مَعَص (مغص) qarında möhkəm ağrılar hiss etmək, qarında kəskin ağrı, sancı hiss etmək; مَعَص = مَعَص mach. = مَعَص

(مغص) qarında ağrı əmələ gətirmək;

IV مَعَص ağrı, sancı əmələ gətirmək (*qarında*); V تَمَعَص qarında ağrı hiss etmək;

VII إِنْمَعَص = V

– مَعَص, مَعَص qarında ağrı, sancı; kəskin ağrı; ~ كلوي ~ qara ciyərdə ağrı; ~ كبدی ~ böyrəkdə sancı

– مَمْعُوص (*qarında*) ağrılardan, sancılardan əziyyət çəkən

I مَعَط (مغط) dartmaq, gərmək, çəkmək, dartıb uzatmaq, çəkib uzatmaq; II مَعَط = I;

V تَمَعَط dartılmaq, gərilmək, uzanmaq

– مَمْعُط uzanan; uzana bilən, elastik

مَغْطَس maqnitləşdirmək; مَغْطَس maqnitləşmək

مَغْط = مَغْط

– مَمْعُط maqnitləşdirilmiş

مَغْغ qatmaq, qarışdırmaq; في الكلام ~ dolaşıq danışmaq

مَغْط maqnitləşdirmək; مَغْط maqnitləşmək

– نَعَطٌ maqnitləşmə (*dərəcəsi*); عزم *fiz.*
maqnitlənmə vaxtı

– مِغْنَاطُ magneto (*elektrik cihazı*)

mağ-nit, مَغْنَطِيسٌ, مَغْنَطِيسٌ, مَغْنَطِيسٌ -
 min. mağ-nit, حجر الماğ-nit; ~ كهربائيّ
 mağ-netizm (fizikanın bölmesi) علم

– مَغْطَاطِيسِيّ، مَغْطَاطِيسِيّ maqnit (*sif.*), maqnitli;
الانحراف maqnit əqrəbi; المجال maqnit meyli;
التأثير maqnit induksiyası; التجاذب
maqnit cazibəsi; الجنب الـ *və ya* (التقارب) الـ
الزوبعة (العاصفة) maqnit itələnməsi;
التناثر maqnit qasırğası; القطب الـ
maqnit qütbü; الكهرباء الـ maqnit elektriki;
المجال المنحنيات الـ maqnit sahəsi; (الحقل) الـ
maqnit əyriləri; خط الاستواء الـ maqnit ekva-
toru; الهاجرة الـ *və ya* خط الزوال الـ
meridianı; النوم الـ hipnoz; نَوْمٌ تنويمًا
hipnoz etmək; hipnoz etməklə yatızdırmaq
الـ الأرضية magnetizm، مَغْطَاطِيسِيَّة، مَغْطَاطِيسِيَّة –

er maqnetizmi; مقياس الـ maqnitometr
– مَعْطَةُ maqnitləşmə, maqnitləşdirmə

أخشاب الـ *qırmızı ağac* *həmç.* مُعَنْة

¹⁸مَعْنِيزِ يَوْمَ *kim. magnezium*

مَغْنِيسِيَا *həmç.* مَئِيزَةْ, *kim.* maqnezium-ksid

مَغْنِيزِيَوْمٌ = مَغْنِيسِيَوْمٌ

I نِفْرَتٌ مَّقْتٌ^۱ (u) مَقْتٌ nifrət etmək, kin bəsləmək, zəhləsi getmək, görməyə gözü olmamaq; مَقْتٌ (u) مَقَاتَةٌ kin oyandıran, nifrət oyandıran; mənfur olmaq; II مَقْتٌ 1) çox zəhləsi getmək, dərin nifrət bəsləmək; 2) mənfur etmək (*kimin üçün* إلى); VI تَمَقَّتْ bir-birinə nifrət etmək, bir-birindən zəhləsi getmək; VII اِمْتَقَتْ mənfur olmaq

– مَفْتٌ nifrət, kin, ədavət; hirs, acıq, qəzəb, qərəz

– مَقِيْتُ mənfur; pis, iyrenc, murdar, çox
pis, çirkin

– مَفُوتٌ mənfur; nifrət oyandırان, kin
oyandırان

مَقْدُونِسْ (müq. et بَقْدُونِسْ) cəfəri (göyərtili)

I مَقْر (u) مَقْرٌ duzlamaq (*balığı*); IV أَمَقْر = I

مَقْرَطَ demokratlaşdırmaq; دَمَقْرَطَ demok-
ratlaşmaq, demokratik olmaq; demokrat ol-
maq

– مَقْرَطَةٌ demokratlaşdırma, demokratlaşdırılma, demokratlaşma

I مَع (ə) مَع acgözlüklə içmək; II مَع spirtli içki içmək; kefli olmaq; VIII اَمْتَع ^أməch. rəngi qaçmaq, ağarmaq, solmaq

– ^{سُلْجُونُ} solğun, rəngi qaçmış, rəngi ağarmış

I مَقْل (u) مَقْل baxmaq (*kimə-nəyə*)

– مَـلْ daum palmasının meyvəsi, barı (bax: مَـلْ²)

تخطر ~ göz alması; العين ~ göz; مُقْلٌ *c.* مُقْلَةٌ –
 العين *tib.nistaqm*

ومق *bax*: مِقَّة

مُقَوِّسٌ *tar. mukaukis* (*ərəblər tərəfindən istila olunana qədər Misir hakiminin titulu*)

I مَكَّ (ə/u) sormağ (sümük); VIII إِمَّتْكَ = I

مَوَاكِئُ c. مَكْوُكُ *və ya* مَكَاكِئُ c. مَكْوُكُ -

1) məkik, masura (*toxuculuğa aid*); رحلات
qayıqla edilən səfərlər; 2) içki üçün qab,
badə, piyalə; 3) *tar.* məkkuk (*çəki ölçüsü*)

مَكِّي 1. Məkkə (*sif.*); سورة مَكَّة Məkkə su-
rəsi; ~ سَنًا *bot.* kassiya, səna; 2. məkkəli

yazı stolunun arxasına oturmaq (مَكْتَبَ)

I مَكْتُ (u) مَكْتُ, مَكْتُ 1) olmaq, yerləşmək, qalmaq (*harada* →); 2) dayanmaq, gözləmək, dayanıb gözləmək; yavaş hərəkət etmək, yubatmaq

– على ~ yavaşma, sürətini azaltma; tələsmədən

– مَكُوْت olma, qalma

مَكْدَامْ məkədəm; şose; رَصْف بالـ şoselə-mək, şose halına salmaq

I مَكْر (u) aldatmaq; quyu qazmaq (kimə -); III مَكْر aldatmağa çalışmaq

– مَكْرلي məkrli, xain, qəddar; hiyləgər

– مَكْر 1. məkrli, xain, qəddar, hiyləgər;

2. məkrli insan

– مَكْر 1) məkrlik, xainlik; hiyləgərlik;

2) fitnə, fəsad, yalan, intriqa

– مَكْر c. مَكْر hiylə, kələk, birlilik, fənd, trük

– مَكْر = مَكْر

مَكْر – ا.ت. مَكْر – mikroskop

– مَكْر 1) mikroskopik; 2) mikroskop (sif.)

مَكْر مَكْر, مَكْر مَكْر c. مَكْر

– مَكْر mikrob -i [-i]; mikrobli

مَكْر مَكْر mikrofön

مَكْر makaron

I مَكْر (i) vergi, rüsum, gömrük toplamaq, yığmaq; II مَكْر 1) rüsum, vergi, gömrük toplamaq; 2) rüsum, vergi, gömrük ödəmək; III مَكْر qiymət üstündə çənə-boğaz olmaq, sövdələşmək

– مَكْر vergi, rüsum, gömrük toplayan

– مَكْر c. مَكْر vergi, rüsum, gömrük; دار مَكْر gömrükxana

– مَكْر – ا.ت. مَكْر – sövdələşmə, qiymət üstündə mübahisə

I مَكْر (u) 1) möhkəm, güclü, davamlı olmaq; 2) güc sahibi olmaq; təsir etmək (kimə -); II مَكْر 1) möhkəmləndirmək, bərkitmək, sabitləşdirmək; möhkəm quraş-

dırmaq; 2) şərait yaratmaq, imkan yaratmaq (nə etməyə -); ixtiyar vermək, səlahiyyət vermək (kimə - , nədə -); IV مَكْن

1) mümkün olmaq; مَكْن mümkündür; مَكْن ...أن demək olar ki..., demək mümkün ki...; مَكْن لا mümkün deyil, imkansızdır, olmaz; ...أن o ...edə bilər; في

مَكْن أسرع ما مَكْن qədər tez; مَكْن ola bilər, yəqin; 2) imkan vermək, şərait yaratmaq (nə etməyə -); hakimiyyət vermək,

ixtiyar vermək (kimə - kimin üzərində -); V مَكْن 1) möhkəmlənmək, bərqərar olmaq, sabitləşmək; مَكْن ~ في مجلسə

– oturmaq; 2) imkan əldə etmək (nə isə etməyə -); bacarmaq, imkanı olmaq (nə isə etməyə -); 3) sahib olmaq (nəyə -), bacarmaq (nəyə -); 4) nüfuza malik olmaq, hörmətli olmaq (kimin yanında -); 5) qram.

flexiyalar üzrə dəyişmək; X مَكْن 1) möhkəmlənmək, bərqərar olmaq, sabitləşmək;

2) gücü çatmaq, bacarmaq, qadir olmaq (nə isə etməyə -); 3) malik olmaq (nəyə -), bacarmaq (nəyə -)

– مَكْن imkan, qabiliyyət, güc; عدم مَكْن imkansızlıq, mümkün olmama; مَكْن

مَكْن qədər, gücü çatan qədər; مَكْن imkan olan kimi; مَكْن demək olar ki, ...; biz

– مَكْن imkan, qabiliyyət, güc; عدم مَكْن imkansızlıq, mümkün olmama; مَكْن

مَكْن qədər, gücü çatan qədər; مَكْن imkan olan kimi; مَكْن demək olar ki, ...; biz

– مَكْن imkan, qabiliyyət, güc; عدم مَكْن imkansızlıq, mümkün olmama; مَكْن

مَكْن qədər, gücü çatan qədər; مَكْن imkan olan kimi; مَكْن demək olar ki, ...; biz

– مَكْن imkan, qabiliyyət, güc; عدم مَكْن imkansızlıq, mümkün olmama; مَكْن

مَكْن qədər, gücü çatan qədər; مَكْن imkan olan kimi; مَكْن demək olar ki, ...; biz

– مَكْن imkan, qabiliyyət, güc; عدم مَكْن imkansızlıq, mümkün olmama; مَكْن

مَكْن qədər, gücü çatan qədər; مَكْن imkan olan kimi; مَكْن demək olar ki, ...; biz

– مَكْن imkan, qabiliyyət, güc; عدم مَكْن imkansızlıq, mümkün olmama; مَكْن

مَكْن qədər, gücü çatan qədər; مَكْن imkan olan kimi; مَكْن demək olar ki, ...; biz

– مَلُولٌ 1) darıxan; 2) yorğun; 3) səbirsiz, hövsələsiz

– مَلِيٌّ qaynar küldə bişmiş çörək

– مِلِّيٌّ 1) köhn. milli; xalq (sif.); 2) dini;

~ مِلْسٌ iyerarxiya şurası

– مَلِيلٌ 1) darıxan; 2) yorğun

– مَمْلٌ 1) darıxdırıcı, sıxıntıya səbəb olan;

... أصبح هذا مملاً عند... bu ... üçün darıxdırıcı oldu; 2) üzücü, usandırıcı

– مَمْلُولٌ darıxdırıcı, maraqsız

مِلٌّ c. مِلَاتٌ xırda pul (İordaniya dinarının ¹/1000-i)

مَلَا molla

مَلَا (ما+هو+إلا) dan. heç kim yox, ...

مَلَارِيَا malyariya; مَلَارِيَا malyariya qızdırması, isitməsi

مَلَانَةٌ bot. yaşıl rəngli xırda türk noxudu

I مَلَأَ (مَلَأَ) 1) doldurmaq (nə ilə ə); ~ الخزّان ~ üfürmək, üfürüb doldurmaq; ~ ولا يزال هذا ~ çəni yanacaqda doldurmaq; ~ رأسِي bu mənim başımdan çıxmır; 2) doldurmaq; ~ الإستمارة ~ blank doldurmaq; ~ البلاستيك ~ plastinkaya, vala, diskə mahnılar yazmaq; 3) tutmaq (vəzifə); 4) kömək etmək (kimə təs. h. nədə ə); ~ (زنبرك) ~ الساعة saati qurmaq; ~ العين ~ göz oxşamaq, xoşa gəlmək; ~ العين o çox gözəldir; ~ هذا الخبر يملأ الأسماع bu xəbəri hər yerdə eşitmək olar; ~ مَلِيٌّ (ə) dolu olmaq; II مَلَأَ 1) doldurmaq; III مَلَأَ kömək etmək, yardım etmək (kimə ə); (kiminsə) tərəfini saxlamaq; IV مَلَأَ 1) doldurmaq; tutmaq (boş vəzifə tutmaq); ~ الفراغ ~ vakuum doldurmaq; V مَلَأَ 1) dolmaq (kiminlə-nə ilə ə); dolu olmaq (kiminlə-nə ilə və ya kimi-nəyi təs. h. və ya ə və ya ə); VI مَلَأَ 1) şərtləşmək, sözləşmək, vədələşmək, razı-

laşmaq, əlbir olmaq (nə barədə ə); 2) birlikdə çıxış etmək (kimə-nəyə qarşı ə); 3) bir-birinə kömək etmək (nədə ə); VIII مَلَأَ 1) dolmaq; dolu olmaq (kimlə-nə ilə və ya kimi-nəyi təs. h. və ya ə və ya ə); ~ حنقا وغيظا ~ həddən artıq qəzəblənmək; 2) doymaq

– مَمْلِيٌّ 1) tamlıq, doluluq, bütövlük; ~ دموي qan çoxluğu; 2) həməç. ~ الجسد doluluq, köklük, tosqunluq

– مِلَانِيَّةٌ = مِلَاءٌ c. مِلَاءَةٌ, مِلَاءَةٌ

– مِلَانِيَّةٌ 1) qadın üst geyimi; çiyinlik, bürünəcək; 2) döşəkağı, mələfə

– مِلَانٌ 1) dolu, tam; ~ مِلَانٌ q. مِلَانٌ 2) həməç. ~ الجسم dolubədənli, tosqun, kök, canlı, cüssəli

– مِلَأٌ 1) cəmiyyət, camaat; kütlə, yığın, dəstə, guruh; ~ الأعلى a) yüksək təbəqə, aristokratiya, əyan; b) mələklər; ~ على ümumxalq qarşısında; ~ hamının qarşısında; ~ ümumxalq qarşısında, ümumxalq tərəfindən, camaat qarşısında, açıq, bütün kütlə qarşısında; ~ العالم bütün dünya qarşısında elan etmək, bütün bəşəriyyətə bildirmək; 2) əyan, ağa, kübar

– مِلَأٌ doldurma, doldurulma, dolma

– مِلَأٌ c. مِلَأٌ (nəyisə) dolduran say, kəmiyyət; ~ اليد ~ ovuc, əlin içi; ~ الفم (nə ilə ə) dolu ağız; ~ القدح ~ dolu stəkan; ~ أكل ~ doyana kimi yemək, doyunca yemək; ~ رنتيه sinə dolusu nəfəs almaq, dərindən nəfəs almaq; ~ ساقية ~ var gücü ilə qaçmaq; sürətlə qaçmaq; ~ صرخ به ~ bərk qorxmaq; ~ سحره ~ ضحك به ~ şübhə; ~ ضحك ~ ürəkdən gülmək, və ya ə

الأملح ~ kim. ammonium-xlorid, naşatır; الأملاح المعدنية mineral duzlar; 2) “duz-çörək”; 3) və-zifə, borc, iltizam; (ملحة) ~ onların arasında razılaşma var; 4) hazırcavablıq; məcaz. duz

– ملح² 1) duzlu, şor; ~ ماء duzlu su; 2) hazırcavab

– ملح¹ titə, ağ (göz qarasına düşən ağ ləkə); din. والـ على عين من لا يصلي على النبي المختار! seçilmiş peyğəmbərə iman gətirməyənlərin gözüünə qara su gəlsin!

– ملح¹ c. ملح¹ 1) hazırcavablıq; maraqlı hekayə; 2) dadlı, ləzzətli yemək

– ملح¹ iltizam

– ملح¹ 1) duzlu; 2) şoran; الأرض السـة şoran torpaq, şoranlıq

– ملح¹ 1) duzluluq, şorluq; (torpağın) şoranlaşması; 2) muluha (duzlu balıq növü)

– ملح¹ duzluluq, şorluq

– ملح¹ c. ملح¹ 1) gözəl, qəşəng, məlahətli, cazibədar; yaxşı; عـة yaxşı dərs; 2) duzlu

– ملح¹ bot. sirkən

– ملح¹ duzlanmış, duzlu; ~ سمك duzlu balıq

– ملح¹ c. ملح¹ 1) duz çıxarılan yerlər; duz mədənləri; 2) duzqabı, nəməkdən

– ملح¹ c. ملح¹ turş meyvələr, sitrus bitkiləri

– ملح¹ sortəhər, şor

I ملح¹ (ə) ملح¹ 1) çıxartmaq, dartıb çıxartmaq; 2) çıxartmaq, burxutmaq; VIII مـخ¹ çıxartmaq, dartıb çıxartmaq, çəkib çıxartmaq

– ملح¹ çıxıq, çıxıq yeri; burxulma; المفصل ~ oynaqların burxulması, çıxması

– ملح¹ 1) bot. gülxətmə; 2) muluxiyyə (qoyun əti, diyi və göyərtidən ibarət qatı şorba)

– ملح¹ dadsız

– ملح¹ çıxmış, burxulmuş

– ملح¹ min. malaxit

I ملح¹ (ə) ملح¹ zərif, əyilgən, nazik olmaq (məs., budaq haqqında)

– ملح¹ q. ملح¹ c. ملح¹ zərif, elastik

– ملح¹ c. ملح¹ zərif, elastik

I ملح¹ (ə) ملح¹ 1) hamar, düz olmaq;

2) sürüşkən olmaq; ملح¹ (u) ملح¹ çıxartmaq, dartıb çıxartmaq; çəkib çıxartmaq; II ملح¹

1) hamar etmək, düzləşdirmək, hamarlamaq; sığallamaq (saçları); ~ على رأسه ki-

minə başını sığallamaq; 2) sürüşkən etmək; 3) yağlamaq (maşını); V ملح¹ 1) sürüşkən-

ləşmək, hamarlanmaq, düzlənmək; 2) sürüşüb çıxmaq, gizlicə getmək; VII ملح¹ və ya ملح¹ gözdən qaçmaq (kimdən-nədən)

– ملح¹ q. ملح¹ c. ملح¹ 1) hamar, düz, yastı; cilalanmış, pardaqlanmış; 2) sürüşkən

– ملح¹ = ملح¹

– ملح¹ 1) düzlük, hamarlıq; 2) sürüşkənlik

– ملح¹ c. ملح¹ – vərdənə, yolbasan (torpağı hamarlamaq üçün)

– ملح¹ mələs (üst qadın geyimi tikmək üçün ipək parça və bu parçadan hazırlanan pal-tar)

– ملح¹ 1) düz, hamar, yastı; parıldayan;

2) sürüşkən

– ملح¹ = ملح¹

– ملح¹, ملح¹ bot. kəndalaş

– ملح¹ tumsuz şirin nar

I ملح¹ (ə) ملح¹ sürüşüb çıxmaq, aradan çıxmaq; ملح¹ (u) ملح¹ çıxartmaq, dartıb çıxartmaq, çəkib çıxartmaq; IV ملح¹ uşaq salmaq, hamiləliyi uşaq salmaqla nəticə-

lənmək; V مَلَصَ 1) aradan çıxmaq, xəlvəti çıxıb getmək, qaçmaq, yox olmaq, gözdən itmək; 2) yayınmaq, özünü kənara çəkmək (*nədən* من); VII اِمْلَصَ *və ya* اِمْلَصَ = V

– الرأس ~ keçəl hamar, düz, yastı; keçəl

– مَلَصَ 1) aradan çıxma, qaçma; 2) yayınma, özünü kənara çəkmə

– مَلَصَ sürüşkən, hamar

– مَلِصَ 1. sürüşkən, hamar; 2. uşaq salma

I مَلَطَ (*u*) مَلَطَ şirələmək, suvamaq, malalamaq, suvaq çəkmək (*divara*); التُّكْر ~ tük-ləri təmizləmək; II مَلَطَ malalamaq, suvamaq, suvaq çəkmək

– مَلَطَ q. مَلَطَاءُ c. مَلَطَ tüksüz, saçsız

– مَلَطَ c. مَلَطَ suvaq, mala

– مَلَطَ c. مَلَطَ 1) əliyəri; 2) əsli mə-lum olmayan, naməlum mənşəli; خَلَطَ ~ qarma-qarışıq, bir-birinə qarışmış halda, tərtibsiz halda

– مَلَطَ lüt, çılpaq; ~ عَرِيَان lüt-üryan

– مَلِطَ tüksüz, saçsız

مَلَاة Malta; ~ حَمَى Aralıq dənizi qızdırması, titrətməsi; ~ سَهْرَادَا fəryad etmək, boşuna qışqırmaq

– مَلَطِي 1. Malta (*sif.*); 2. c. مَلَطِيَّة maltalı

مَلَعَم amalqalamaq, metalın üzərinə civə çəkmək; مَلَقَم amalqalanmaq, amalqasıya edilmək – مَلَعَمَة 1) amalqalanma, amalqasıya edilmə; 2) amalqalama

I مَلَقَ (*a*) yaltaqlanmaq, üzə gülmək, yaltaqlıq etmək, qılığa girmək; II مَلَقَ 1) yaltaqlanmaq, üzə gülmək; 2) bərabərləşdirmək, düzləndirmək, hamarlamaq; IV مَلَقَ kasıblaşmaq, yoxsullaşmaq; III مَلَقَ = I; V مَلَقَ üzə gülmək, qılığa girmək; yaltaqlanmaq (*kimə təs. h. və ya* إلى, *kimə təs. h. və ya* إلى)

– مَلَقَ kasıb, yoxsul vəziyyət, kasıbcılıq, ehtiyac, yoxsulluq

– مَلَقَ yaltaqlıq, yaltaqcasına tərif, üzə gülmə, qılığa girmə; وتَزَلَف ~ köləcəsinə sitayiş; yaltaqlıq, riyakarlıq; ~ مَلَقَ yaltaqlıqla, riyakarlıqla

– مَلَقَ yaltaqlıq, yaltaqcasına tərif

– مَلَقَ 1. yaltaq; 2. yaltaq adam

– مَلَقَ c. اَتَ torpağın hamarlanması üçün alət; mala, dırmıx, vərdənə, yolbasan

– مَلَقَ yaltaqlıq, riyakarlıq, qılığa girmə

– مَلَقَ ² *həmç.* ~ أَرْض məhsul yığımından sonra Nilin növbəti dəfə daşmasına qədər boş qalan torpaqlar

– مَلَقَ c. اَتَ liqa, lyö (*Fransada təqribən 4,5 km-ə bərabər qədim uzunluq ölçüsü*)

– مَلَقَ = مَمْلَقَ

I مَلَكَ (*i*) مَلَك, مَلِك, مَلِك 1) malik olmaq, sahib olmaq; mənimsəmək, yiyələnmək; نفسه ~ özünü saxlamaq; özünü ələ almaq; زَمَام ~ özünü təşəbbüs yiyəsi olmaq; 2) idarə etmək, başçılıq etmək (*nəyə* على); 3) ixtiyarı olmaq, haqqı olmaq; اِهَانَتِي أَمَام لا تَمَلِك إهانتتي أمام camaatın qarşısında məni təhqir etməyə sənə ixtiyarın yoxdur!; 4) yağdırmaq; qorxudan özünə gəlmək; II مَلَك 1) ixtiyarına vermək (*kimin* لـ); bağışlamaq, vermək; sahibkar etmək; 2) şah, hökmdar elan etmək (*kim-nə üzərində* على); IV مَلَك ixtiyarına vermək; hökmdar elan etmək (*nəyin-kimin* على); V مَلَك 1) hökmdarlıq qazanmaq, sahibkar edilmək; sahiblənmək, yiyələnmək; 2) hökmdar olmaq; idarə etmək (*təs. h. və ya* على); VI مَلَك özünü saxlamaq (*nədən* عن); فما ~ أن ~ özünü ələ almaq; نفسه ~

صرخ o özünü ələ ala bilməyib qışqırdı; VIII امْتَلِكْ 1) sahib olmaq, malik olmaq, yiyə olmaq; 2) yiyələnmək, sahiblənmək, mənimlənmək; X اِسْتَمَلِكْ ələ keçirmək; yiyələnmək, sahiblənmək; malik olmaq; mənimlənmək

– امْتَلِكْ sahib olma, malik olma, yiyələnmə (nəyə); حقّ الـ الفرديّ hüq. xüsusi mülkiyyət hüququ

– امْتَلِكْ özünü saxlama, özünü ələ alma, soyuqqanlıq, səbir

– امْتَلِكْ 1) əldə etmə; 2) sahib olma, malik olma, yiyələnmə; الـ hüq. müddət hüququ, vaxt hüququ

– امْتَلِكْ ixtiyarına keçirmə, mülkiyyətinə keçirmə; ديوان الـ torpaqların qeydiyyatı alınması, idarəsi; 2) hökmdar elan olunma

– امْتَلِكْ 1. 1) malik olan, sahib olan; يوم الدين ~ Quran. qiyamət gününün sahibi (Allaha aid); 2) idarə edən; 2. 1) mülkiyyətçi, sahibkar; 2) hakim, hökmdar; مَلِكُ الْأَطْيَانِ ~ torpaq sahibi, mülkədar; مَلِكُ الْأَطْيَانِ iri mülkədarlar; مَلِكُ الْحَزِينِ ~ xırda mülkədarlar; صغار الملاكين ~ vağ (quş)

– مَلِكِيّ imam Malikin tərəfdarı, maliki
– مَالِكِيَّةُ الـ fiqh. imam Malikin nəzəriyyəsi

– مَلِكِيّ bax: لَأَكْ

– مَلِكِيّ 1) əsas hissə; 2) kontingent, əsas heyət; kadrlar, şəxsi tərkib, ştat (idarələrdə); 3) toy

– مَلِكِيّ 1) mülkədar; 2) mülkiyyətçi, xüsusiyyətçi; sahibkar

– مَلِكِيّ c. مَلِكِيَّةُ mələk; الـ الحارس qoruyucu mələk; ~ الحبّ kupidon (qədim Roma əsa-

tirində eşq ilahəsi); الموت ~ ölüm mələyi, Əzrail; رئيس الملائكة Cəbrail (mələikə); حشيش الملائكة bot. mələkotu

– مَلِكِيّ c. مَلِكِيّ şah, hökmdar (həmç. şahmatda); monarx; الشعراء ~ məlikişşüəra (Misir şairi Şauqinin titulu); الشطرنج ~ şahmat üzrə dünya çempionu; داء الملوك tib. podagra (oynaq və toxuma xəstəliyi)

– مَلِكِيّ c. مَلِكِيّ mülk, əmlak, mülkiyyət; ثابت ~ mülkiyyətçi, sahibkar; ثابت ~ daşınmaz əmlak; منقول ~ daşınan əmlak; محبوس ~ vəqf; مشاع ~ ümumi mülkiyyət; ~ يديه və ya başqasının mülkiyyəti; ~ onun mülkiyyəti; عوائد الأملاك daşınmaz əmlak vergisi; كان في ~ kiminsə ixtiyarında olmaq; جعل صناعة الفحم ~ kömür sənayesini milliləşdirmək

– مَلِكِيّ² krallıq, dövlət

– مَلِكِيّ c. مَلِكِيّ – bacarıq, qabiliyyət, istedad, vergi; xüsusiyyət, adət, vərdiş

– مَلِكِيّ c. مَلِكِيّ – kraliça (həmç. şahmatda); ~ gözəllik ilahəsi; الشطرنج ~ şahmat üzrə qadın dünya çempionu; النحل ~ anac bal arısı

– مَلِكِيّ hökmranlıq, hakimlik, ağalılıq!; الله ~ və ya ~ السماوات! din. Allah rəhmət etsin!

– مَلِكِيّ din. ilahi

– مَلِكِيّ 1. kral; hökmdar, padşah, şah (sif.); monarxiya (sif.); ~ مرسوم hökmdarın fərmanı, şahın fərmanı; 2. monarxist, padşah-pərəst, royalist

– مَلِكِيّ tar. malikiyyə dini təriqətinin üzvü (bax: مَلِكِيَّةُ)

– مَلِكِيّ 1) mülki; بدلة mülki geyim; 2) dövlət (sif.)

– مَلِكِيّ mülk, əmlak (sif.)

at – millimetr *c.* مِلِّيمَتْر , مِلِّيمَتْر

mil- صاحب الملايين milyon; c. مليون milyoner, milyonçu; ~ جزء من milyonda bir c. مليونيّر mamont

من: bax: (من+ما) مِمّا = مِمّ

بيت من؟ bu kimdir? من هو؟ kim?; 1) من kimin evidir?; 2) hansı ki; o şəxs ki; لا من kim ki işləməyən işləməz (hərf. kim ki işləmir, o yemir); o şəxslərdən ki...

يَوْمًا من الأيام -dan, -dən, -ın, -in; 1) من o خرج من الدار bir gün, bir dəfə; o evdən çıxdı; Moskvanı tərk etdi, o Moskvadan çıxdı; qızıl saat, o Moskvadan qızıl saat; Ata. sözü danışmaq gümüşdürsə, susmaq qızıl; 2) -dan, -dən; من هنا buradan; mən أخذت هذا منه mən bunu ondan almışam; bu- kan من أثر هذا أن... nən nəticəsi o oldu ki... ناضل بمزيد من القوة fədakarlıqla, var qüvvəsi ilə vuruşmaq; mühas. debet; 3) -dan; ...-içindən, ...arasından; من نافذة o pəncərədən keçib; من الإسكندرية İskəndəriyyə şəhərinin içindən; 4) ...-dan əvvəl; artıq bir neçə gündür ki; bir neçə gün bundan əvvəl; مرض من يوم bundan belə, bundan sonra; الجمعة o cümə günündən xəstədir; 5) (mü-qayisə edilərkən) -dan, -dən; nisbətən; الذهب هو أحسن مني gümüşlə müqayisədə, gümüşə nisbətən) ağırdır; الطقس اليوم أحسن منه أمس o məndən yaxşıdır; hava bu gün dünənə baxanda yaxşıdır; يكتب فالأمر إذا onun ərəb dilində yazmağı danışmağından daha yaxşıdır; deməli, iş o qədər ciddidir ki, biz bu barədə susa bilərik; هو أضعف

o, məktəbə piyada getmək üçün hələ çox zəifdir; 6) -a² münasibət, ...dair; ...təref, ...yanına; onun hadisələrə münasibəti; ma جائني من أحد mənə kim gəlməyib; ma من أحد mənə kim bilmir; فمن دواعي bunu heç kim təəssüf ki...; çox təəssüf ki...; من mə-lumdur ki...; xoşbəxtliyimdən; من باب المصادفة bədbəxtliyimdən; من سوء حظي təsadüfən; من الوجهة الإقتصادية nöqteyi-nəzərdən; مسألة النقل من المسائل التي nəqliyyatla bağlı məsələ ... məsələlərin sırasına daxildir; باحثه في شتى المواضيع mən onunla həm ədəbiyyat, həm də siyasətlə bağlı müxtəlif mövzuları müzakirə etdim; bu kitab و سائر اللغات من إنكليزية وفرنسية والمانيّة rus dilinə və ingilis, fransız, almanca kimi sair dillərə tərcümə olunub; فمن قائل بأن... elələri var, deyir ki..., bəziləri də deyir ki...; أشدّ شكرًا له على ما بذله من المساعدة o, göstərdiyi yardıma görə ona öz təşəkkürünü bildirdi; mən sənə yerinə olsaydım, onda...; ماذا تكون أنت من هذه أين أنت منه! sən bu qadının nəyisən? sən hara, o hara!; heç bir şey yoxdur ki...; وهل من ريب في أن؟ hər hansı bir şey varmı? كم تحمل هذه الكلمات! necə də gözəl sözlərdir! bu dörd kəlmə necə də dərin mənaya malikdir! الشيخوخة تهذ من قوة qocalıq insanın gücünü sarsıdaraq onun fəaliyyətini məhdudlaşdırır; ...; من غير ما مناسبة heç bir səbəb

olmadan, heç nədən; مِمَّا (من+ما) a) nədən ki; ki...; ... مِمَّا يُوسِفُ لَهُ أَنْ... təəssüf edilən odur ki...; وَمِمَّا هُوَ جَدِيرٌ بِالذِّكْرِ أَنْ... və həmçinin o da qeyd edilməlidir ki...; b) cümlələr arasında bağlayıcı rolunu oynayır; حَدَّثَتْ تَغْيِرَاتٌ جَذْرِيَّةً فِي الْإِقْتِصَادِ مِمَّا أَدَّى إِلَى تَحْسِينِ الْحَيَاةِ iqtisadiyyatda yaşayışın yaxşılaşmasına gətirib çıxaran köklü dəyişikliklər baş verdi; جاء من ساعته ...ə yaxınlaşmaq; اقترَب من... o həmin saat, dərhal gəldi; يقول هذا كَأَنَّهُ يَتَلَوُ o bunu sanki kağızdan oxuyurmuş kimi dedi; من على və ya من فوق -üstündən; -dan, -dən; أخذ طبقاً من على الطاولة o, boşqabı stolun üstündən götürdü; من أثر الجذرى من أزال أثر الجذرى o, üzündən çopur yerləri təmizlədi; من على وجهه mən جئت من عند صديقك mən sənin dostunun yanından gəlmişəm

I مَنْ (ə/u) 1) qısaltmaq, kəsmək, kəsib qısaltmaq; 2) zəiflətmək; 3) bağışlamaq, hədiyyə etmək (kimə على); yaxşılıq etmək, köməklik göstərmək, minnətdar olmaq (kimə على); 4) başına qalxmaq, minnət qoymaq (kimə على nəyi -ب); كل يوم يمنّ علينا بالأكل والشرب; o hər gün bir parça çörəyi başımıza qaxınc edir; IV مَنْ zəiflətmək, yormaq, əldən salmaq, üzmək; V تَمَنَّ 1) qısaltmaq, kəsib gödəltmək; 2) minnət qoymaq, başına qaxmaq (nəyi -ب); VIII اِمْتَنَّ 1) minnətdar olmaq, borclu olmaq; 2) vermək, hədiyyə etmək (kimə على); 3) mərhəmətli, lütfkar olmaq (kimə qarşı على); 4) başa qaxmaq, minnət qoymaq (kimə على nəyi -ب)

- اِمْتَنَّ 1) məcburilik; 2) minnətdarlıq; razılıq, təşəkkür; ب minnətdarlıqla; ذكره kimisə minnətdarlıq hissi ilə xatırlamaq

- مُمْتَنٌّ minnətdar; razılıq edən, təşəkkür edən; أنا ~ لكم جداً mən sizə son dərəcə minnətdaram

- مَمْنُونٌ 1) çox minnətdar, son dərəcə minnətdar; 2) qısaldılmış, azaldılmış, əskildilmiş; 3) zəif, üzgün

- مَمْنُونِيَّةٌ 1) məcburilik; 2) minnətdarlıq, razılıq, təşəkkür

- اِمْنٌ 1) mərhəmət, şəfqət, rəhm, yaxşılıq, kömək, iltifat; hədiyyə, bəxşiş, sovqat, ətəf; 2) Bibl. manna; مَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ və ya مَنْ سَهْرًا دَلَّاشَانِ إِسْرَائِيلِيَّةً گۆدەن تۆکۈلەن اuzuq; مَنْ وَالسُّلُو مِنْ وِراءِ masəl. ona burdan heç nə düşməyəcək; 3) həmç. مَنْ النِّبَاتِ bot. qurd şirəsi (bitki xəstəliyi); مَنْ حَشْرَةُ الْمَنْ mənənə, bitki biti

- اِمْنٌ 2) مَنْ اِمْتَنَّ mann (2 ratla bərabər çəki ölçüsü; bax: رطل)

- اِمْنٌ 3) ixtisar, qısaldılma, azaldılma; اَعْطَى heyifsilənmədən vermək

- مَنَّ مərhəmətli, lütfkar, səxavətli, əli-açıq; رَحْمَدِيل mərhəmətli (Allahın epi-teti)

- مَنَّ شَدِيدٌ qüdrətli, güc; مَنَّ دَوْزُومٌ c. مَنَّ əzəmətli, çox güclü; مَنَّ ضَعِيفٌ çox zəif, olduqca zəif

- مَنَّ 1) مَنَّ شَفَقَةٌ rəhm, iltifat, lütfkarlıq; yaxşılıq, kömək, əl tutma; hədiyyə, bəxşiş; 2) razılıq, təşəkkür; minnətdarlıq

- مَنَّ 1) tale, alın yazısı, qədər, fələk; مَنَّ بَخْتِيْنِ دَوْنُكْلُيُيْ 2) ölüm; مَنَّ اِغْتَالَتَهُ رَيْبٌ o öldü; o keçindi

مَنَّاجِدٌ c. köstəbəklər (bax: مَنَّاجِدٌ)

مَنَّاهُ Manat (qədim ərəblərdə ilahə adı)

مَنَّوَيْشٌ tünd-bənövşəyi

مَنَّوَلٌ mentol (dərman)

مَنْجَانِيْزُ , مَنْجَانِيْزُ manqan; الخام ~ manqan
filizi; منجنيز حديدى ferromanqan

مَنْجَانِيْزُ = مَنْجَنِيْسُ

مَنْجَانِيْزُ c. مَنْجَنِيْقُ tar. mancanaq (katapulta);
المستراح ~ su yığılan kiçik çən

مَنْجُو bot. manqo (ağacı və meyvəsi)

مَنْجُوْسُ zool. manqusta (kiçik yırtıcı heyvan)

I مَنْحُ (ə) مَنْحُ vermək, təqdim etmək; bağışlamaq, təltif etmək; الرتب ~ rütbələrlə (dərəcələrlə) mükafatlandırmaq; III مَانَحَ bağışlamaq, hədiyyə etmək

– مَنْحُ hədiyyə verən, bəxşiş verən

– مَنْحُ vermə, bağışlama, hədiyyə etmə, mükafatlandırma, bəxşiş etmə

– مَنْحُ 1) hədiyyə, bəxşiş, ənam; mükafat; دراسية ~ təqaüd; جامعية ~ universitet təqaüdü; تلقى ~ təqaüd almaq; 2) dotasiya

مَنْدَرُ c. مَنْدَارُ kənd evində qonaq qəbul etmək üçün mənzil, yer

مَنْدُ -dak, -dək, etibarən; bəri; əvvəl; artıq; ~ وقت قريب جداً ~ iki gün bundan qabaq; ~ وقت قريب جداً ~ indilərdə; bu yaxınlarda; bir az əvvəl; سنة ~ bir ildən bəri; ~ الآن ~ artıq çoxdan; ~ الآن ~ bundan sonra; ~ منذ ~ həmin andan etibarən; ... ما ~ ... o vaxtdan etibarən; o vaxt ki...

طود مَنْطَادُ bax:

مَنْطَلُونُ şalvar, tuman (Sudan); رجل ~ ba-laq (şalvarda, tumanda)

مَنْطَوْلَةُ çəkmə

مَنْطَقُ 1) əhatə etmək, dövrələmək (–); 2) qurşamaq, bağlamaq, sarımaq, dolamaq; مَنْطَقُ 1) əhatə olunmaq, dövrələnmək (–); 2) qurşanmaq, bağlanmaq; sarınmaq, dolanmaq; 3) taxmaq (silah –)

I مَنْعُ (ə) مَنْعُ 1) mane olmaq, maneçilik törətmək, əngəl törətmək, çətinlik tö-

rətmək (nəyə عن , من); kiməsə güc vasitəsilə, zor tətbiq etməklə mane olmaq; 2) qadağan etmək, qoymamaq, yol verməmək (nəyi – təs. h. və ya عن , من); 3) (vaxtında) qarşısını almaq, qarşısını almaq; tutmaq, tutub saxlamaq, qoymamaq (عن , من); 4) məhrum etmək (kimi-nəyi təs. h. və ya عن , من); rədd cavabı vermək, rədd etmək, imtina etmək (nədən عن , من); 5) müdafiə etmək, qorumaq (kimdən-nədən عن , من); 6) məch. qram. hallanmayan, hallara salına bilməyən olmaq; مَنْعُ (u) möhkəm, güclü, əlçatmaz, yenilməz olmaq; II مَنْعُ 1) möhkəmləndirmək, gücləndirmək; 2) immunizasiya etmək (nəyə qarşı ضد); III مَانَعُ 1) mane olmaq, müqavimət göstərmək, əngəl törətmək, maneə yaratmaq (nədə في); ~ دموعه ~ göz yaşlarını saxlamaq; 2) etiraz etmək, qarşı çıxmaq, əks-təsir göstərmək, müqavimət göstərmək, mane olmaq; V مَمْنَعُ 1) müqavimət göstərmək, qarşı durmaq; 2) əlçatmaz olmaq, mümkünsüz, imkan xaricində olmaq; 3) imtina etmək, özünü saxlamaq (nədən عن , من); 4) möhkəmlənmək, güclənmək; müdafiə, himayə axtarmaq (kimdə –); VI مَمْنَعُ 1) tutulmuş, saxlanmış olmaq (nədən عن , من); 2) qadağan edilmiş olmaq; qadağan edilmək, yol verilməmək; 3) qurtarmaq, kəsmək, durdurmaq (nəyi عن , من); imtina etmək, özünü saxlamaq (nədən عن , من); səs verməmək, bitərəf qalmaq; 4) əlçatmaz, ələ keçirilməz, alınmaz olmaq; möhkəmlənmək (harada في); 5) qeyri-mümkün, imkansız olmaq (kimin üçün على); 6) müqavimət göstərmək, qarşı durmaq, zidd getmək (kimə على)

– 1) *إِمْتِنَاعٌ* imtina, özünü saxlama (*nədən* (عن); 2) imkansızlıq; əlçatmazlıq, alınmazlıq
– *أَمْنٌ* daha əlçatmaz, ən imkansız; *من* ~
عقاب الجو *məsəl.* o göydəki qartal kimi əlçatmazdır

– *رَدٌّ* rədd etmə, rədd edilmə

– *تَمْنِيعٌ* immunizasiya

– 1) *مَنْعَةٌ* 1. *c.* maneə, əngəl törədən; ~ *الرطوبة* ~ nəm keçirməyən; quru; *التجمد* ~
av. buzlanmadan qoruyan, buzlanmanın qarşısını alan; *بَخٌّ* ~ *صَاعِقَةٌ* *bax:* ~
su keçirməyən, su buraxmayan, su sızdırmayan; *لنفوذ الغاز* ~ qaz buraxmayan, qaz keçirməyən; 2) imkansız, əlçatmaz; *أَمَانٌ* ~
çox baha qiymətlər; 3) ehtiyat (*tədbir haqqında*); 2. *c.* *مَوَانِعُ* 1) maneə, əngəl; 2) sədd, çəpər; 3) çətinlik; 4) etiraz; *لا مانع* etiraz yoxdur

– 1) *مُمانعةٌ* müqavimət, əks-təsir; 2) etiraz

– 1) *مُمنَّعٌ* imtina edən, rədd edən; 2) əlçatmaz; 3) imkansız, qeyri-mümkün

– 1) *مَمْنُوعٌ* qadağan edilmiş; *البضائع الحرة* qadağan edilmiş mallar; *الدخول* giriş qadağandır!; *التدخين* siqaret çəkmək qadağandır!; *كل ممنوع ممنوع* *Ata. sözü* yasaq şey şirindir *və ya* özgə malı şirin olar; 2) *qram.* hallanmayan

– *c.* qaçaq yolla gətirilən mallar; *البن* kontrabanda ticarəti (*qaçaq mal gətirmə, qaçaqmalçılıq*)

– qadağan edilmiş, qadağa qoyulma

– 1) *مَنْعَةٌ* möhkəmlik, bərklik, davamlılıq; 2) immunitet

– 1) *مَنْعٌ* qadağan; maneə; *التجول* ~ *komen-*
dant saati; 2) (*vaxtında*) qarşısını alma, (*vaxtında*) qarşısı alınma; 3) imtina, rədd; ~ *ذو*

xəsis, simic, zıqqı; 4) maneə olma, əngəl törətmə; ... *لـ* baş verməsin deyər, olmasın deyər, yol verməmək üçün

– *مَنْعَةٌ* möhkəmlik, güc, bərklik; alınmazlıq, sarsılmazlıq

– *مَنْعَةٌ* əlçatmaz, möhkəmləndirilmiş yer; möhkəmləndirilmiş, istehkam şəklinə salınmış məntəqə

– 1) *مَنْعِيٌّ* möhkəm, davamlı; 2) güclü, qüdrətli; ~ *جيش* güclü ordu; 3) kənar edilə bilməyən, aradan qaldırılması mümkün olmayan, dəfədlənməz (*maneələr haqqında*); ~ *حصن* alınmaz qala; ~ *عائق* dəfədlənməz maneə; 4) immuniteti olan

مَنْعَانِيٌّ = *مَنْعِيٌّ*, *مَنْعِيٌّ*

مَنْعَانِيٌّ maneken

I *مَنْعَانِيٌّ* *u* sınaqmaq, sınaqdan keçirmək, təcrübədən çıxartmaq

– *مَنْعَانِيٌّ* *c.* *مَنْعَانِيٌّ* *mana* (2 *ratla bərabər çəki öl-çüsü*; *bax:* *رَطْلٌ*)

مَنْعَانِيٌّ *bax:* *əlifba sırası ilə*

مَنْعَانِيٌّ *c.* *مَنْعَانِيٌّ* – *monoloq*

مَنْعَانِيٌّ *bot.* maqnoaliya (*həmişəyaşıl kol*)

مَنْعَانِيٌّ manometr

I *مَنْعَانِيٌّ* 1) *مَنْعَانِيٌّ* *i* sınaqmaq, yoxlamaq, sınaqdan keçirmək, təcrübədən keçirmək; 2) *məch.* (*məğlubiyyə*) uğramaq, məruz qalmaq, dözmək, tab gətirmək (*itkiyə* – *ب*); *مَنْعَانِيٌّ* *بفقد والده* o, atasını itirib; *مَنْعَانِيٌّ* *بهيمة نكراء ماحقة* tam məğlubiyyəyə uğramaq; *مَنْعَانِيٌّ* *بخسائر فادحة* böyük itkilər vermək; böyük itkilərə məruz qalmaq; *مَنْعَانِيٌّ* *uğur* qazanmaq; II *مَنْعَانِيٌّ* 1) həvəsə salmaq, istək doğurmaq; *بالأمان* ~ özünə ümidlər vermək; kimisə ümidlərlə başdan çıxarmaq; 2) tökmək, axıtmaq, boşaltmaq; 3) (*toxum*) buraxmaq;

(*məni*) ifraz etmək; IV اَمْنَى 1) tökmək, axıtmaq; 2) (*toxum*) buraxmaq; V اَتَمْنَى arzu etmək, arzularını bildirmək; sizə اَتَمْنَى لَكُمْ نَجَاحًا uğur arzulayıram; X اِسْتَمْنَى onanizmlə məşğul olmaq

– اِسْتِمْنَاءٌ onanizm

– اِمْنَاءٌ 1) tökmə, boşaltma, axıtma; 2) evakuasiya

– اَمْنَى اَمَانِي, اَمَانٌ c. اُمْنِيَّةٌ arzu, xəyal

– اَمْنَى arzu, istək, dilək

– اِمْنَاءٌ = اَتَمْنَى

– اِمْتِمْنِيَّاتٌ c. arzu və istəklər

– اَمْنَى anat. toxum (*toxumluq*) -u [-ü]; السائل (الماء) anat. toxumluq ipi; السائلان pollyusiya (şeytani, şeytani olmaq); الحيوان və ya الحيّ və ya spermatozoid, mənə; الغدة anat. toxum vəziləri

– اَمْنَى 1) tale, bəxt; 2) ölüm

– اَمْنَى sperma, mənə; التذكير erkək balıqların toxum vəzisi

– اَمْنَى 1) tale, müqəddərat; 2) ölüm; o vəfat etdi; o öldü

– اَمْنَى 1) arzu, istək, dilək, məqsəd; بلغ منه kimdənsə öz istədiyini almaq; ...dünyada olması mən necə də istərdim

– مَنَاوِي Miniya şəhəri və ya əyalətinin sakini

– مَانِيَقْزِيوم manifeqzium-oksidi

– مَانِيَقْزِيوم manufaktura

– مَانِيَقْزِيوم = مَانِيَقْزِيوم

– مَانِيَقْزِيوم! və ya مَانِيَقْزِيوم! əl çək!

– اَمْنَى 1) ürək; 2) qan; 3) can, ruh;

4) həyat

– اَمْنَى 1) düzəltmək; düzləndirmək, hamarlamaq; 2) sərmək, salmaq, döşəmək;

– اَمْنَى 1) düzəltmək; düzləndirmək, hamarlamaq; 2) sərmək, salmaq, döşəmək; 3) yüngülləşdirmək; الطريق ~ yolu hamarlamaq, düzləndirmək; 4) hazırlamaq (nə ~ الأرض ~ zəmin hazırlamaq (nə üçün ~); ... السبيل ~ yol açmaq (nəyə); الفرائش ~ yataq hazırlamaq, yer salmaq; V اَمْنَى 1) düzlənmək; düzləndirilmək, hamarlanmaq; 2) hazırlamaq

– اَمْنَى 1) düzlətmə, düzləşdirmə; 2) döşəmə, salma, sərmə; 3) yüngülləşdirmə; 4) hazırlıq; a) hazırlıq kimi; b) təmin etmək məqsədilə; 5) giriş, müqəddimə (*kitabda*)

– اَمْنَى hazırlıq -i [-i], ilkin, ilk; إجراءات ~ hazırlıq tədbirləri

– اَمْنَى 1) düz, hamar; döşənmiş; 2) yüngül, asan

– اَمْنَى c. köməkçi vasitələr; المادّية sosial tərəqqi üçün maddi zəminlər

– اَمْنَى 1) yataq, yataq yeri; 2) düzənlik, düzəngah

– اَمْنَى beşik; من إلى اللحد ~ mədəniyyətin beşiyi; البشرية ~ insanlığın beşiyi; قضى عليه في ~ başlanğıcda nəyisə ləğv etmək, aradan qaldırmaq; اِحْبَطَ الْمُؤَامِرَةَ فِي ~ sui-qəsdli lap

başdan müvəffəqiyyətsizliyə uğratmaq

– اَمْنَى 1) məharətli olmaq; اَمْنَى (u) 2) möhür basmaq; بِتَوَقُّعِهِ ~ nəyisə öz imzası ilə təsdiq etmək; II اَمْنَى kalım, cehiz, başlıq vermək;

III اَمْنَى məharətdə, bacarıqda bir-biri ilə rəqabət aparmaq; IV اَمْنَى = II; V اَمْنَى bacar-

danışmaq, mızıldamaq, çeynəyə-çeynəyə danışmaq

– مهمه التفكير *c. məhə səhra*, biyaban; obr. xəyal dünyası

– مهمه donquldanma, burun altında danışma

I (مهن *1*) xidmət etmək; (*ə, u*) مهن *1*) xidmət etmək; (*hər hansı bir*) sənətlə, peşə ilə məşğul olmaq; 2) hörmət göstərməmək; laqeydlik, etinasızlıq göstərmək; 3) köhnəltmək, dağıtmaq, yararsız hala salmaq; مهنة (*u*) مهنə mənfur, nifrətə layiq, dəyərsiz olmaq; III مهنə fəaliyyət göstərmək, işləmək; (*hər hansı bir*) sənətlə, peşə ilə məşğul olmaq; VIII مهن *1*) özünə sənət, peşə seçmək; (*nə iləsə*) məşğul olmaq; 2) çirkli, natəmiz, pis iş götürmək; 3) hörmət etməmək; laqeydlik, etinasızlıq göstərmək; bayağılaşdırmaq, təhrif etmək, alçaltmaq, həqarətlə davranmaq, saymamaq, etinasızlıq göstərmək; ~ الحق hüququ kobudcasına pozmaq, tapdalamaq; 4) köhnəltmək, dağıtmaq, yararsız hala salmaq

– مهن *1*) nifrət, hörmətsizlik; saymamazlıq, laqeydlik; həqarətli davranış; 2) (*qanunu*) tapdalama, pozma; 3) köhnəlmə, dağılma, həddən artıq istifadə etmə

– مهن *c.* مهن xidmətçi, işçi; qara fəhlə

– مهن *1*) mənfur, nifrətli, nifrətə layiq, alçaq, dəyərsiz; 2) köhnəlmiş, dağılmış; 3) bayağı, kobud, çeynənmiş

– مهن *c.* مهن *1*) iş, məşğuliyyət; 2) sənət, peşə; أصحاب المهن azad peşələr; مهن azad peşə sahibləri

– مهن sənət -i [-1]; peşə -i [-1]; peşəkar; مهن همکارlar ittifaqı; مهن المدارس sənət məktəbləri

– مهن *c.* مهنə mənfur, nifrətə layiq, alçaq, dəyərsiz

I مهن sulu, duru olmaq (*süd haqqında*); مهن möhkəm vurmaq, döymək; IV مهن *1*) su qatmaq (*südə, şərabə və s.*); 2) islatmaq, nəm etmək (*məs., ül-gücü itiləmədən qabaq*); 3) itiləmək, nazikləşdirmək, sivriləşdirmək; 4) (*atı*) tərləyə-nə kimi çapıb sürmək; X استمهي darmadağın etmək, qaçmağa məcbur etmək

– مهن *c.* مهنə *1*) vəhşi inək; antilop, ahu; 2) dağ bülluru

– مهن¹ büllur

– مهن² sulu, duru, su qatılmış süd

I مهن (*i*) مهن itiləmək; IV مهن sivriləşdirmək, nazikləşdirmək, itiləmək (*ox*), itilənmək (*məs., bıçaq*); X استمهي *1*) qovmaq, pə-rən-pərən salmaq, qaçırtmaq; 2) dörd nala çapmaq (*atı*)

مهن özünü tərifləmək, özünü öymək, lovğalanmaq

– مهن lovğa, gopçu, özünü öyən, ədəbaz

– مهن ədəbazlıq, lovğalıq, təşəxxüs, özünü öymə, gopçuluq

I مهن مهنə miyoldamaq

– مهن miyoltu

مهن مهنə ötir, qızılgül suyu satan

مهن مهنə *c.* مهنə *tar.* bütperəst kahini

مهن مهنə – mebel, ev avadanlığı

I مهن *1*) ölmək, canını tapşırmaq; ölmək, gəbərmək, murdar olmaq; مهن ~ açlıqdan ölmək; مهن ~ susuzluqdan, yangından ölmək; مهن ~ öz əcəli ilə ölmək; مهن ~ gülməkdən qəşş etmək; 2) sakitləşmək, zəifləmək (*külək haqqında*); sönmək, keçmək (*od haqqında*);

3) ölümündən sonra qoyub getmək (*kimi-nəyi* عن); 4) *şahm.* mat etmək, udmaq, məğ-lub etmək; II مَوْتُ öldürmək; ~ özünü öldürmək, intihar etmək; IV أَمَاتَ 1) öldür-mək; ölümünə bais olmaq; 2) boğmaq (*hir-sini, istəyini*); ~ a) özünü saxlamaq; b) asketik həyat tərzini keçirmək; VI تَمَوَّتَ 1) özünü ölümlüyə vurmaq; 2) başısoyuluq, laqeydlik göstərmək (*nədə* فِي); X اِسْتَمَاتَ 1) özünü yazığı gəlməmək, özünü riskə atmaq; ölümdən qorxmamaq; yaşamaq üçün yox, ölmək üçün mübarizə aparmaq, həyat uğrunda deyil, ölüm uğrunda savaşımaq; ~ في اللعب ~ ehtirasla oynamaq

– öldürmək; ~ الشهوات ~ ehtirasların boğulması

– 1) ölən; 2) ölüm -i [-ı]; 3) ölü

– *şahm.* mat; هَدَدَ بالمات matla hədələ-mək, qorxutmaq; ضرب المات بنقالتين iki gedişə mat etmək, udmaq

– مُسْتَمِيَّتٌ öz həyatı üçün fikirləşməyən, ölümdən qorxmayan, fədakar;...دفاع الـ ~ həyat uğrunda deyil, ölüm uğrunda savaşımaq (*nədə* عَنْ)

– مَمَاتٌ ölüm, vəfat

– مَمَاتٌ ölü, istifadədən çıxmış (*söz haqqında*)

– مُمِيَّتٌ öldürülmüş; öldürücü, məhvədic, tələfədic, təhlükəli; ~ جرح ölümcül yara; ~ خطر son dərəcə təhlükəli; ~ سَم öldürücü zəhər; ~ مرض ağır, şəfəsi olmayan xəstəlik; ~ خطيئة çox ağır günah, bağışlanmaz günah

– أَحْيَى ~ عواطفه ~ sön-müş hissləri özündə yenidən oyatmaq; 2) becərilməyən, xam torpaq; 3) ölü kapital

– مَوْتُ ölüm, vəfat; ~ أبيض a) öz əcəli ilə ölmə; b) qəfil ölüm, gözlənilməz ölüm; ~ أحمر ~ qətl, öldürmək; ~ أسود ~ boğulmadan ölmə; ~ زوام ~ qəfil ölüm; ~ سريري ~ kliniki ölüm; ~ المواشي ~ heyvanın, mal-qaranın tələf olması, qırılması; آخر الحياة الموت! *məsəl.* ölümdən bəzər heç nə yoxdur!; ~ للقتلة! ~ qatillərə ölüm!; ~ أدوات öldürmək üçün alətlər

– مَوْتَانٌ heyvanın tələf olması, qırılması; buynuzlu mal-qarada taun xəstəliyi

– مَوْتَانٌ 1) cansız, ölü; 2) süst, ruhsuz, key, hissiz

– مَوْتُهُ ~ ölünün xarakteri

– مَوْتِي ~ مَوْتِي ~ ölü, ölmüş; ~ صَبَابَةٌ ~ döləcəsinə aşıq; ~ صوف ölü heyvandan qır-xılmış yun

– مَيِّتٌ ölü

– مَيِّتٌ kənd

– مَوْتَانٌ = مَيِّتَانٌ

– مَيِّتَةٌ cəmdək, leş

– مَيِّتَةٌ 1) ölünün xarakteri; ~ جوعا ~ aclıqdan ölmə; ~ عطشا ~ susuzluqdan ölmə; ~ الأبطال مات qəhrəmancasına həlak olmaq;

2) ölüm hadisəsi

– مَوْتُورَاتٌ, مَوْتُورٌ motor

– مَوْتُوسِكَلٌ ~ motosiklet

– مَوْتِلٌ ~ motel

I مَوَّجٌ 1) təlatümə gəl-mək (*izdiham, kütlə haqqında*); 2) coşmaq (*dəniz haqqında*); şaha qalxmaq (*dalğa haqqında*); II مَوْجٌ 1) dalğalandırmaq (*məs., külək haqqında*); 2) burmaq, burdurmaq (*saçı*); V تَمَوَّجٌ 1) dalğalanmaq; 2) fiz. tit-rəyişli hərəkətlər etmək; VI تَمَوَّجٌ dalğalanmaq, coşmaq

– ات. c. تَمَوَّجٌ 1) dalğavari hərəkət; 2) fiz. dalğa, titrəyiş; التَمَوَّجَات الصوتية səs dalğaları, səs titrəyişləri; التَمَوَّجَات القصيرة radio. qısa dalğalar

– مَائِجٌ 1) dalğalanan; 2) dalğalı, dalğavari, dalğaya bənzər; 3) coşqun, dalğalı

– مَائِجٌ = مُتَمَوَّجٌ
– مَائِجٌ dalğalı, dalğaya bənzər, dalğavari
– مَوَّجٌ c. مَوَّجٌ topl. dalğalar, ləpədyənlər; efirə, efirdə

– ات. c. مَوْجَةٌ 1) dalğa (həmç. məcazi mə-nada); صوتية ~ səs dalğası; ضوئية ~ işıq dalğası; لاسلكية ~ radio dalğası; طويلة ~ radio. qısa dalğa; متوسطة ~ radio. orta dalğa; المدّ ~ qabarma dalğası; آثار ~ kəskin etiraz dalğası; عارمة من الإستتكار آثار ~ nifrət dalğasına səbəb olmaq; الاحتجاجات etiraz dalğasına səbəb olmaq; 2) fiz. titrəyiş; الشباب ~ gəncliyin ən gözəl çağı

– ات. c. مَوْدَة moda; dəb; على moda ilə, modalı, modaya uyğun; آخر son moda, son dəb

– ات. c. مَوْدِلٌ model

I مَوْرَ (u) ora-bura hərəkət etmək; axmaq, yayılmaq (maye haqqında); V تَمَوَّرَ hərəkət etmək, irəli-geri hərəkət etmək

– تَمَوَّرَ irəli-geri hərəkət etmək
– حركة مَوْرَ dalğaya bənzər, dalğavari; dalğavari hərəkət

– مَوَّارٌ kəfgir, rəqqas
– مَوْرَاقُومٌ iqtis. moratorium (ödəmə müddətinin uzadılması)

– مَوْرَفُولُوجِيَّة qram. morfologiya

– مَوْرِفِين morfin (ağrıkəsən narkotik maddə)

– ات. c. مَوْرِيْنَةٌ tir, şalban

– مَوَّارٌ banan satan

– مَوْرٌ topl. bananlar; هندي ~ cənnət bananı

– ات. c. مَوْرَةٌ banan

– مَوْرٌ Amerika sığını

– مَوْرَةٌ muzey; البريطانية Britaniya muzeyi

– مَوْرَايِيْكٌ mozaika

I مَوْسٌ (u) مَاسٌ (mos) qırxmaq

– مَوْسٌ c. مَوْسٌ ülgüc; təhlükəsiz ülgüc

– مَوْسَطَرْدَةٌ xardal

– مَوْسَلِيْنٌ muslin

– مَوْسَوِي 1. musəvi; 2. Musanın tərəfdarı, yəhudi

– مَوْسَى (kişi adı) Musa; شجرة ~ itbur-nu; zool. kambala, qalxan balığı

– مَوْسَى c. مَوَّاسٌ 2. موسى bax: موسيات

– مَوْسِيْقَارٌ çalğıçı, musiqiçi

– مَوْسِيْقَى q. c. 1) musiqi; الآلية musiqi; instrumental musiqi; caz musiqisi; ~ الجاز

– مَوْسِيْقَى c. مَوَّاسٌ 2. musiqi; ~ الكاميرا musiqisi; ~ الغرفة

– مَوْسِيْقَى c. مَوَّاسٌ 3. musiqi; ~ الغنائية vokal musiqi; مؤلف ~ bəstəkar;

2) orkestr

– مَوْسِيْقَى 1. musiqi (sif.); آلة ~ musiqi

– مَوْسِيْقَى 2. musiqi; ~ الحفلة ~ konsert; ~ قائد dirijor;

2. musiqiçi, çalğıçı

– مَوْسِيْقَى musiqi qabiliyyəti, musiqiyə qabilik

– مَوْسِيْقَى musiqi qabiliyyəti, musiqiyə qabilik

– مَوْسِيْقَى musiqi qabiliyyəti, musiqiyə qabilik

– مَوْسِيْقَى musiqi qabiliyyəti, musiqiyə qabilik

– مَوْسِيْقَى musiqi qabiliyyəti, musiqiyə qabilik

– مَوْسِيْقَى musiqi qabiliyyəti, musiqiyə qabilik

– مَوْسِيْقَى musiqi qabiliyyəti, musiqiyə qabilik

– مَوْسِيْقَى musiqi qabiliyyəti, musiqiyə qabilik

– مَوْسِيْقَى musiqi qabiliyyəti, musiqiyə qabilik

– مَوْسِيْقَى musiqi qabiliyyəti, musiqiyə qabilik

– ağılsızlıq, düşüncəsizlik, sarsaqlıq, axmaqlıq

I مَوْلٌ (1 مَوْلٌ (ə) مَالٌ (مول) varlı olmaq; malik olmaq, yiyə olmaq, sahib olmaq (nəyəə (إلى)); 2) təchiz etmək, təmin etmək; pul buraxmaq, vəsait qoymaq; II مَوْلٌ (1) zənginləşdirmək; 2) maliyyələşdirmək; 3) vergi qoymaq, vergi təyin etmək; V تَمَوَّلَ (1) varlı olmaq, varlanmaq, zəngin olmaq; 2) maliyyələşmək; 3) vergi qoyulmaq, vergi təyin edilmək; X اِسْتَمَالَ varlı olmaq, varlanmaq

– 1 تَمَوَّلَ maliyyələşmə, pul buraxma; vergi qoyulma, vergi qoyma

– 1 اَمْوَالٌ c. مَالٌ ~ ذو varlı, zəngin; 2) əmlak, mülkiyyət; أموال daşınmaz əmlak; 3) pul, kapital; pul fondu; أصحاب أموال daşınan əmlak; ثَابِتَةٌ أموال ثابتة torpaq fondu; ثابت ~ ثابت kapital; دَائِرَةٌ رأس ~ dəyişən kapital; 2) əsas kapital; خَزَائِنٌ بیت ~ xəzinə; أمين ~ xəzinədar, xəzinəçi; حَرَامٌ ~ haram yolla qazanılmış pul; أموال a) vəsaitlər, fondlar; b) vergilər; və ya أميرية a) vergilər; b) dövlətin ixtiyarında olan pullar; الأطيان أموال torpaq vergisi

– 1 مَالِي pul (sif.); النظام pul sistemi; 2) maliyyə -i [-i]; تَضَخَّمَ bax: التَضَخَّمَ maliyyə dairələri; və ya سنة ~ maliyyə ili; 2. 1) kapitalist; 2) maliyyəçi

– 1 مَالِي pul vəsaiti, maliyyə; وزارة maliyyə nazirliyi

– 1 مَتَمَوَّلٌ varlı, zəngin; 2. kapitalist

1 مَمَوَّلٌ yiyə, sahib, sahibkar; kapitalist; 2) vergi verən

– مَمَوَّلٌ pul buraxan, pulla təmin edən, maliyyələşdirən

– مَمَوَّلٌ c. مَوَالٍ nəğmə, mahnı; təranə
مَوْلِيدٌ kim. molibden (çətinəriyə parlaq metal)

– مَمَوَّلٌ c. مَوَالٍ dalğaçıran, bənd

– مَمَوَّلٌ = مَوْلِيدٌ
1 مُمٌ mum; 2) məkik, masura (tikiş masasında)

– مُمِيَا mumiya

– مُمِيَا = مُمِيَاوَاتٌ, مُمِيَاوَاتٌ c. مُمِيَاوَاتٌ

– مُمِيَا = مُمِيَاوَاتٌ c. مُمِيَاوَاتٌ

I مَانٌ (u) مَوْنٌ ərzaqla, azuqə ilə təmin etmək; II مَوْنٌ ərzaqla, azuqə ilə təmin etmək; təchiz etmək, saxlamaq; V تَمَوَّنَ özünə ərzaq, azuqə hazırlamaq, tədarük görmək; təchiz edilmək, təmin edilmək

– وزارة maliyyə nazirliyi

– مَمَوَّنٌ təchiz etmək, təmin etmək; تَمَوَّنٌ təchizat nazirliyi

– مَمَوَّنٌ təchizat -i [-i]; بطاقة ərzaq kartı

– مَمَوَّنٌ 1) əhəng verən fəhlə; 2) hərbi fəhlə

– مَمَوَّنٌ 1) əhəng verən fəhlə; 2) hərbi fəhlə

– مَمَوَّنٌ 1) əhəng verən fəhlə; 2) hərbi fəhlə

2) xahiş etmək, istəmək; X إِسْتَمَاحٌ xahiş etmək, yalvarmaq; عِذْرُكُمْ üzr istəyirəm; عَفْوٌ عَفْوُكُمْ əfv edin, bağışlayın

بحر: *bax*: مِيحَارٌ

I مِيدَانٌ (1 مِيدَانٌ, مِيدَةٌ (i) مَادٌ (ميد) I tərpənmək, yel-lənmək, yırgalanmaq, titrəmək; تَمِيدُ الْأَرْضِ تَمِيدُ الْأَرْضِ torpaq onların ayağının altından qaçır; 2) baş gicəllənməsi hiss etmək; V تَمِيدٌ tərpənmək, yırgalanmaq, yellənmək; VI تَمَائِدٌ tərpənmək, yırgalanmaq, yellənmək

– 1) تَمَائِدٌ tərpənən, yırgalanan, yellənən;

2) başgicəlləndirən, başgicəlləndirici

– مَائِدَةٌ c. مَوَائِدُ stol; yemək stolu; üstü dolu stol, açılmış stol; الـ ~ مَائِدَةٌ süfrə, dəstərxan; الـ ~ مَائِدَةٌ lumber stolu; الـ ~ مَائِدَةٌ və ya القمار المقدسة tar. taxt, taxt-tac; الـ ~ مَائِدَةٌ və ya المفوضات tar. taxt, taxt-tac; الـ ~ مَائِدَةٌ dip. dəyirmi stol; الـ ~ مَائِدَةٌ kon-torka (ayaq üstə və ya oturub işləmək üçün hündür stol); الـ ~ مَائِدَةٌ tualet stolu; الـ ~ مَائِدَةٌ stolun arxasına oturmaq, stol arxasına keç-mək

– 1) مِيدَاءٌ miqdar, say, kəmiyyət, ölçü;

2) (yolun) uzunluğu

– مَائِدَاءٌ qarşısında, qabağında

– 1) مَيَادِينٌ c. مِيدَانٌ 2) səhnə, meydan, sahə; الـ ~ مَائِدَاءٌ تجارب الأسلحة ~ hərbi. poliqon; الـ ~ مَائِدَاءٌ hərbi əməliyyat meydanı, müharibə meydanı; الـ ~ مَائِدَاءٌ siyasi meydan; الـ ~ مَائِدَاءٌ cıdır meydanı; الـ ~ مَائِدَاءٌ savaş meydanı, müharibə meydanı; الـ ~ مَائِدَاءٌ əmək sahəsində; الـ ~ مَائِدَاءٌ mədəniyyət sahəsində; الـ ~ مَائِدَاءٌ beynəlxalq sahədə

– مَائِدَةٌ = مِيدَةٌ

– مِيدَالِيَّةٌ medal; الـ ~ مِيدَالِيَّةٌ “Qızıl ul-duz” medalı

مِيدَالْيُونٌ medalyon

مِيدَةٌ dəmir-beton özül (*divar üçün*); tir مِيدَةٌ c. مِيدَةٌ dan. para (^{1/40} piastra bərabər pul vahidi); الـ ~ مِيدَةٌ ينفع في اليوم الأسود *məsəl. qara gün üçün pul saxla*

I مَيْرٌ (i) مَارٌ (مير) I ərzaqla, azuqə ilə təmin etmək; III مَائِرٌ 1) (*ailəni*) ərzaqla, azuqə ilə təmin etmək; 2) təqlid etmək; IV مَارٌ ərzaq gətirmək, ərzaq çatdırmaq; VIII مِئَارٌ ərzaq, azuqə tədarükü görmək

– 1. مِئَارٌ ərzaq çatdıran, gətirən; 2. mal göndərən, mal verən, tədarükçü

– مِيرَةٌ c. مِيرٌ ərzaq, azuqə

ورث: *bax*: مِيرَاثٌ

مِيرَاثٌ polkovnik مِيرَاثٌ c. مِيرَاثٌ

kils. miro (*kilsə ayinlərində iş-lədilən ətirli maddə*); مِيرَاثٌ ~ müqəddəs miro 1. dövlət -i [-i]; ~ مِيرَاثٌ dövlət vergisi;

2. 1) xəzinə, dövlət; 2) hökumət

– 1) مَيْرٌ II (ميز) fərqləndirmək; yüksək qiy-mətləndirmək; ayırmaq; الـ ~ مَيْرٌ بين الحق والباطل ~ həqiqəti yalandan ayırmaq; الـ ~ مَيْرٌ الحق من الباطل ~ doğruyu saxtadan ayırmaq; 2) seçmək, tanımaq (*nəyi nədən*); üstünlük vermək, üstün tutmaq (*nəyi nədən*); 3) qeyd etmək, nişanlamaq (*nə ilə*); 4) güzəştlər vermək; IV مَارٌ üstün-lük vermək, üstün tutmaq (*nəyi nədən*); V مَيْرٌ fərqlənmək, ayrılmaq; seçilmək; غِيظٌ ~ çox hirsənmək, qeyzlənmək, hiddətlənmək; VI مَائِرٌ 1) bir-birindən ayırmaq, seçmək (*məs., səsə görə*); 2) fərqlənmək, seçilmək, ayrılmaq (*nə ilə təs. h., nədə*); 3) fərqləndirilmək, ayırd edilmək; VII مِئَارٌ fərqlənmək, seçilmək (*nədən*), fərqli olmaq (*nədə*); VIII مِئَارٌ 1) fərqlənmək, ayrılmaq, seçilmək; ötüb keçmək, üstün olmaq, yaxşı

olmaq, ötmək (*kimi* علی); 2) imtiyazlı olmaq; üstün olmaq

– 1) fərq, təfavüt, ayrılıq; 2) üstünlük; 3) konsessiya; *الكسيسي* konsessiyaçı; *الطنت* patent; *الامتيازات الأجنبية* *siy., tar.* kapitulyasiya (*yarımüstəmləkə və asılı ölkə arasında bağlanan qeyri-bərabər müqavilə*)

– 1) daha üstün tutulan; ...daha üstündür; 2) ən fərqləndirici (*məs., əlamət*)

– 1) fərq, təfavüt; 2) ayrılıq; *الطبقي* sinfi ayrılıq

– 1) üstünlük; *الجمركي* gömrük preferensiyaları; *الكسيسي* kassasiya məhkəməsi (*imtiyaz, üstünlük*); 2) fərqləndirmə, seçmə, görmə; 3) hüququ tapdalama, hüquq bərabərliyini pozma, ayrı-seçkilik; 4) sağlam düşüncə; *الحدي-بولوج* həddi-bülüğ; *القديم* ağlısız, düşüncəsiz; 5) *qram.* təmyiz

– *المتيز* imtiyazlı; üstün

– 1) əla, görkəmli; 2) imtiyazlı; üstün; 3) xüsusi (*jurnal nömrəsi haqqında*); *الديون* imtiyazlı borclar

– 1) daha üstün, daha yaxşı; 2) üstün; *رياز.* adlı ədəd

– 1) fərqləndirən; 2) fərqləndirici, xarakterik; *صفة* xarakterik xüsusiyyət; 3) ağıllı, düşüncəli

– *المتيز* fərqləndirmə, ayırma, seçmə, üstün tutma; ~ *دون* ayrı-seçkilik salmadan, ayırmadan

– *الهرب* *hərb.* yeməxana (*İraq*)

– *المتيز* fərqləndirici xüsusiyyət, fərq; fərqləndirici əlamət

وزب *bax:* میزاب

وزن *bax:* میزان

فیز. *mezon* – *المتيزون*

I 1) *ميسان*, *ميس* (*i*) *ماس* (ميس) yırğalana-yırğalana yerimək; təkəbbürlə, qürurla yerimək; 2) yelləndirmək, tərpetmək (*nəyi* –); *تميس* = I

– *ميس* yırğalana-yırğalana yeriyən; təkəbbürlə, təşəxxüslə yeriyən

– *ميس* təkəbbürlə, təşəxxüslə yeriyən; təkəbbürlü, qürurlu; ~ *قد* gözəl qamət, boy-buxun

– 1) dişlə (*arabaya qoşulmuş qoşa atın arasında olan və qabaq təkərlərin oxuna bənd edilən uzun ağac*), çillə; 2) *bot.* gicit-kən ağacı

– *ميس* ² *kayut*-kompaniya; *الضباط* ~ *zabit*-lər üçün *kayut*-kompaniya

– *ميس* *c.* *ميس* hədəf, nişan

وضو: *bax:* *ميسات* *c.* *ميسة*, *ميسا*

I 1) *ميط* (*i*) *ماط* (ميط) qovmaq, kənar etmək, çıxartmaq; 2) getmək; uzaqlaşmaq; *به* ~ *nə* isə aparmaq; IV *اماط* uzaqlaşmaq, çıxartmaq (*nəyi-nədən* عن...); ~ *القام* ~ pərdəni, örtüyü ...dan götürmək, çıxartmaq

I 1) *ميوعة* (*i*) *ماع* (ميوعة) duru olmaq, sulu olmaq; axmaq, yayılmaq; 2) ərildilmək; ərirmək; 3) qeyri-müəyyən, yaygın olmaq; *حت* onun ürəyi bulandı; II *ميع* sıyıqlaşdırmaq, durulaşdırmaq, əritmək, maye halına gətirmək; *الغاز* ~ qazı maye halına salmaq; IV *اماع* əritmək; sıyıqlaşdırmaq, durulaşdırmaq, maye halına salmaq; V *ميع* ərirmək, maye halına düşmək; yayılmaq (*göz önündə* – *aşyalar haqqında*); VII *إمعا* ərildilmiş olmaq; ərirmək, maye halına düşmək

– *إماعة* ərirmə; sıyıqlaşdırma, sıyıqlaşdırılma; durulaşdırılma, durulaşdırma, maye halına salma

– سَیْیِقْلَاشْما, durulaşma
 – مَانَعٌ 1. 1) maye, duru; 2) qeyri-müəy-yən, dəyişkən, yaygın; القَرَار qeyri-mü-əyyən qərar; الدَّيْشْكَن mövqe, möhkəm olmayan mövqe; 2. maye
 – مَائِعِيَّةٌ axıcılıq, axarlıq
 – مَائِعَةٌ = مَائِعَةٌ
 – مَائِعٌ maye hal; النفس ~ ürək bulanması
 – مَائِعٌ, مَائِعٌ maye; maye hal; axıcılıq, axarlıq, sabitsizlik
 – مَائِعَةٌ 1) stiraks qatranı; شَجَرَةُ السَّ stiraks ağacı; 2) başlanğıc; çiçək açma, çiçəklənmə; الشَّبَاب (الصِّبَا) ~ gəncliyin çiçəklənmə dövrü, gözəl çağı
 – مَائِعَةٌ 1) maye hal; 2) qeyri- müəyyənlik, aydın olmama (məs., sözün aydın olmaması)
 وعد c. مَوَاعِيْدُ bax: وعَد
 وعَس c. مَوَاعِيْسُ bax: وعَس
 وفي bax: مِيقَاتُ
 وقت bax: مَوَاقِيْتُ c. مِيقَاتُ
 ميكا min. mika, slyuda
 ميكانيكا mexanika
 – ميكانيكي 1. mexaniki; ورشة مه mexaniki emalatxana, mexaniki sex; 2. mexanik
 – ميكانيكية 1) mexanizm; 2) maşının iş prinsipi; 3) mexanistlik
 ميكروب, ميكروبات c. ميكروبات mikrob
 – ميكروبي mikrob -i [-i], mikroblu
 – اِت c. ميكروسكوب mikroskop
 – 1) mikroskopik; 2) mikroskop -i [-i]
 – اِت c. ميكروفون mikrofon
 – ميكروناşdırma, mexanikləşdirmək
 – ميكروناşdırma, mexanikləşdirmə
 I مَال (مِيل) 1) əyilmək, meyil etmək, enmək; شَت الشمس günəş batdı;

2) həvəsi olmaq, meyli olmaq, simpatiyası olmaq (kimə qarşı (إلى); himayədarlıq etmək, havadarlıq etmək, mərhəmətlə yanaşmaq, şəfqətlə yanaşmaq (kimə (إلى); 3) yollanmaq, getmək, yola düşmək (kiminlə → hara (إلى); aparmaq (kimi → hara (إلى); 4) söykənmək (kimə-nəyə (على); 5) antipatiyası olmaq, düş-mənçilik bəsləmək (kimə-nəyə (عن); 6) uzaqlaşmaq, kənara çıxmaq, dönmək (kimdən-nədən (عن); مِيل məch. əyilmiş, endirilmiş, aşağı salınmış olmaq; معه ~ kiminsə tərəfində olmaq; II مَيْل 1) əymək, endirmək, aşağı salmaq; 2) çəkəndirmək, daşındırmaq (nədən (عن); 3) meyil, həvəs, simpatiya yaratmaq (kimə qarşı (إلى, نحو); IV مَال = II; ~ الإمالة etmək (Quran oxuyarkən – bax: إمالة); V مَيْل əyilmək, meyil etmək; əyilmək, bükülmək; tərpənmək, yellənmək, laxlamaq; سَت في مشيها o, qürurla yırgalanaraq gedirdi; VI مَيْل = V; X إِسْتِمَال 1) əymək, endirmək, aşağı salmaq; 2) meyilləndirmək, öz tərəfinə çəkmək (kimisə)
 – 1) əymə, əyilmə; 2) imalə (uzun l-və qısa – ni “-i”-æ-yə yaxın şəkildə tələffüz etmək)
 – مَيْلٌ q. أَمِيلٌ daha meyilli (nəyəyə)
 – مَيْلٌ 1) yırgalanma, titrəmə, əsmə; 2) elastiklik, əyilmə qabiliyyətinə malik olma
 – مَائِلٌ 1) maillik, meyilli; 2) eniş(li), mail(i); mail müstəvi (السطح) ال-
 – مَيْلٌ 1) yırgalanan, yellənən; laxlayan;
 2) əyilgən, elastik
 – مَائِلٌ maillik dərəcəsi
 – فون. مَائِلٌ imalə ilə tələffüz edilən səs (bax: إمالة 2)

مِيَّه *dan. su*

ن

nun (نون) *nun* (ərəb əlifbasının iyirmi beşinci hərfi; *rəqəm mənası 50*)

ن ramazanın (ayın adı) *qısal. söz.*

نا : ~ bizim; bizi; kitabımız; سألنا o bizi gördü; o bizi vurdu; سألنا o bizdən soruşdu

نابالم napalm; نابلم napalm bombalar

نارجل topol. kokos palmaları; ناربيل

1) kopra; 2) kokos palmalarının meyvəsi

نارجله - kokos palması

نارجيلة (nargile: bax) - nargilə

ناردين bot. nard çiçəyi

ناردينه nard söz. sif.

نارنج topol. 1) turş portağallar; 2) acı narınc meyvələri

نارنجه 1) turş portağal; 2) acı narınc meyvəsi

نارلي zool. xek, merluza

نارلي 1. nasist söz. sif.; نازية nasizm; نازية faşist svastikası; 2. milli-sosializm; nasional-sosializm; faşistlərin ideologiyası

نوس və أنس bax: c. ناس

نواست 1) insan təbiəti, insan xasiyyəti; 2) insanlıq, adamlıq, insaniyyət; 3) insan nəsli, bəşər övladı

نواستية insan təbiəti

نواسير bax: نواسير c. ناسور

ناضرجه gözətçi, nəzarətçi; ناضرجه muhafizəçi, keşikçi

نافوخ (bax: نافوخ) təpə, zirvə

نافر bax: نافر c. نافورة

نفس bax: نفس c. نافوس

نواميس الطبيعة; qanun 1) noamıs c. ناموس

təbiət qanunları; biol. təbiəti seçmə qanunu; 2) vicdan, namus, şərəf;

3) hamç. الـ الاكبر din. Cəbrail (məlaikə)

ناموس 1. hiyləgər, çevik, bacarıqlı, mahir, məharətli; 2. yaxın adam, sirdaş

ناموس topol. mığmığalar

ناموسه - mığmığa

ناموسيه - mığmığa toru

دانيز. frax

ناموس ماقبەرە, sərdabə, qəbir, türbə

ناموس الفلعي fleyta

ناموسه ifa edən musiqiçi

ناموس neylon; neylon lifləri

ناور (tatuirovkaları yaşıl rəngə boyamaq üçün vasitə)

نام 1) səslənmək, eşidilmək; 2) yavaşca inildəmək

نامه xışiltı, zəif sə

نام 1) zəif, gücsüz olmaq; 2) iqtidarında olmamaq (nəşə etmək); 3) yavaş-yavaş etmək (nəyi); 1) çox yorulmuşam; 2) haldan düşmüşəm

نام 1) zəiflik, gücsüzlük; uşaq yaşına xas olan zəiflik; 2) islamın başlanğıc dövrü; islam yaranandan bəri

نامه zəif, gücsüz, taqətsiz, ləng

نام 1) uzaqlaşmaq, getmək (haradan); 2) uzaq olmaq, əlaqəsi olmamaq; 3) uzaqlaşdırmaq, kənarlaşdırmaq (kimi); III نام yayınmaq, uzaqlaşmaq, boyun qaçıрмаq, çəkinmək (nədən); IV نام uzaqlaşdırmaq, kənarlaşdırmaq; VI نام 1) birbirindən uzaq olmaq; 2) uzaqlaşmaq, kənara çəkilmək, boyun qaçırmmaq (kimdən)

nədən (عن); VIII إئتای *uzaq olmaq; uzaqlaşmaq* (*nədən* عن)

— **uzaqlıq** تَنَاء

uzaq مُتَنَائِيَّةٌ q. مُتَنَاءٌ —

– *uzaq yer; sığınacaq; ...* كان بمنأى عن kimdən və ya nədənsə uzaqda (*uzaqlarda*) olmaq; ... –dan, –dən uzaq olmaq; əlaqəsi olmamaq

مُتَنَاءٌ = نَائِيَةٌ q. نَاءٌ -

— نَائِي¹ uzaq yer, uzaqlar, uzaqlıq

– نَائِي² c. kiçik xəndək, çuxur, arx (çadırın ətrafında)

$$2 \text{ نَائِي} = \text{آناء} \text{ } c. \text{ نُؤِي} -$$

(نَب) II düyünlü gövdəsi (*saplağı*) olmaq (*bitki haqqında*)

~ مَرْن 1) *boru*; içiboş silindir; *c. أَتَابِيْبُ* ~ şlanq, xortum, rezin boru, brezent boru; *su انابيب المياه* neft kəməri; *(النفط)* انابيب مموجة qaz kəməri; *غاز انابيب الغاز* riflənmiş borular 2) *bot.* buğuması; *الرئة* ~ nəfəs borusu; *اللاسلكى* *radio.* katod lampası
~ *c. أَتَابِيْبُ* *boru*, borucuq; məcun qabı; *الاختبار* ~ sınaq borusu, sınaq şüşəsi; laboratoriya təhlili üçün şüşə borular; *الاشعة المهبطية* katod şüa borusu

— **أَنْبُوبِي** boru söz. *sif.* boruşəkilli

— *c. basillər* أَنْبُوبِيَّاتٌ

I نَبَأٌ (ə) 1) uzun olmaq, yüksəlmək, ucalmaq, qalxmaq; 2) nədənsə üz çevirmək; çevrilmək, çönmək, dönmək (*nədən* عن); 3) nifrət bəsləmək (*nəyə*), zəhləsi getmək (*nədən* عن); II نَبَأٌ 1) elan etmək, bildirmək; xəbər vermək, məlumat vermək (*nə haqqında* ٩); IV أَنْبَأَ 1) xəbər vermək; 2) qabaqcadan xəbər vermək; V نَبَّأَ 1) peyğəmbər olmaq; özünü peyğəmbər kimi qələmə ver-

mək; 2) peyğəmbərlik etmək, gələcəyi xəbər vermək (*nə haqqındasa*), qabaqcadan xəbər vermək (*nəyi* ٤); بالغیب ~ gələcəyi qabaqcadan bildirmək, fala baxmaq; X استنبأ xəbərdar edilmək, xəbər tutmaq, xəbər almaq, bilmək, öyrənmək, söz almaq, öyrənməyə çalışmaq

– قَابَاغْ قَادَانْ خَبَرُ وِرمَ، گە-

ləcəyi xəbər vermə, peyğəmbərlik; الطقس ~
yaxud الحوي ~ hava haqqında məlumat;
بالغيب ~ qabaqcadan xəbər vermə, gələcəyi
xəbər vermə, fala baxma

— تَنْبِيّ peyğəmbər söz. *sif.*; düzgün

– مُتَنَبِّئٌ 1) özünü peyğəmbər elan edən;

2) peyğəmbərlik edən, gələcəyi xəbər verən

– أنباء c. نَبَأْ məlumat, xəbər, yenilik, təzə xəbər; الأنباء الموثوق بها doğru (*düzgün, səhiih*) məlumatlar; inanılmış məlumatlar

— نَبَاٌ zəif səs, xışıltı

– نُبوءٌ qabaqcadan xəbər vermə, gələcəyi
xəbər vermə, peyğəmbərlik

نبوءة = نبوة —

peyğəmbər söz. *stf*; 1) نَبِيٌّ –
 peyğəmbərlər (ə.s.) bağlı olan; Məhəmməd
 peyğəmbərə (ə.s.) mənsub olan; السنة السنة
 bax: سَنَةٌ

فرس الہ Peyğəmbər; أنبياء c. نبي , نبيء –
 zool. dəvədəlləyi; اسم الہ حارسك! Peyğəm-
 bərin adı sənə yardımçı olsun! (*səni qoru-*
sun!)!; Peyğəmbərin əli üstündə olsun! (*xalq*
dilində bədnəzərə qarşı işlənən ifadə)

– نَبِيَّةٌ, نَبِيَّةٌ gələcəyi xəbər verən (*q.*), qadın peyğəmbər

I نُبْتُ (u) نَبْتُ, نَبَاتٌ, نُبُوتٌ 1) böyümək, boy atmaq; 2) kök salmaq, bitmək, yetişmək;

3) cücərmək, göyərmək; 4) yetişmək, formalaşmaq (*kimdə* – *fikir haqqında*); 5) istehsal etmək, əmələ gətirmək; gətirmək, vermək (*məhsul – torpaq haqqında*); II نَبَتَ 1) əkmək (*ağac*); səpmək, əkmək (*toxum*); 2) cücərtmək, göyərtmək (*toxum*); yetişdirmək, becərmək; 3) incə tikişlə tikmək; IV أُنْبِتَ yetişdirmək, becərmək (*bitki*); cücərtmək, göyərtmək (*toxum*); X اِسْتَنْبَتَ yetişdirmək, becərmək (*bitki*); ~ الارض ~ bitki yetişdirmək; الحبوب في الربيع ~ torpağa yaz toxumları səpmək; əvvəlcədən səpin

– *c. مُسْتَنْبَتٌ* 1) tinglik, şitillik; 2) *k.-t., biol.* bitki, becərilən bitki; البكتريا bakterioloji bitkilər

– *c. مَنبَتٌ* 1) əkin yeri (*tinglik, şitillik, tarla və s.*); الحضارة ~ mədəniyyətin yaranmış yeri; 2) ocaq, mənbə (*xəstəlik*); ~ جراسم ~ xoşxassəli, yaralı, faydalı mikrobların yaranma mənbəyi; 3) milli və ya etnik mənsubiyyət, əsil, mənşə; فرنسى mənşəcə fransız, fransız əsilli; 4) Vətən, yurd; yarandığı torpaq

– قول ~ artan, böyüyən, inkişaf edən; ~ قول cücərmiş paxlalar; ~ دقن ~ tük basmış çənə

– *c. نَوَابِتٌ* 1) (*cavan*) bitki; 2) böyüməkdə olan nəsil

– *c. نَبَاتٌ* – bitki; نباتات ot; bitki, nəbatat, yaşıllıq; النباتات الزيتية bitki aləmi; النباتات الزينة dekorativ bitkilər; نباتات السياج dərmən bitkiləri; السيارج نباتات sarmaşiq bitkilər, canlı hasar (*çəpər*); نباتات الماشي yaşıllıq yer, qazon; علم النبات botanika; الغنم أكل ~ yovşan (*ot*); أكل ~ otlayan heyvandır, otlayan

– *c. نَبَاتَةٌ* – tikiş yeri, tikiş, bəxyə

– 1. 1) bitki söz. *sifət*; الزيت الـ bitki yağları; المملكة الـ bitki aləmi; 2) botanika, nəbatat söz. *sif.*; 3) vegetasiya söz. *sif.*; 4) vegetarian, ətsiz, otlayan (*heyvanlar haqqında*); 2. 1) *həmç.* ~ botanik, nəbatatçı; 2) vegetarian, ot yeməyən adam

– *c. نَبَاتِيَّةٌ* vegetarianlıq, ot yeməzlik

– 1) bitmə, çıxma, yayılma; 2) bitki, ot

– *c. نَبْتَةٌ* cücərti, zoğ, qələm; cavan budaq; bitki, ot

– *c. نَبُوتٌ* böyük ağac (*çubuq*), dəyənək, kötək, toxac, çomaq

– *astr.* Neptun (*planet*) نَبْتُونُ , نَبْتُونُ

I نَبْتُ (*u*) qazmaq, qazıb çıxartmaq

I نَبَحَ (*a*) hürmək, deyinmək (*kimə-nəyə*)

– 1. نَبَاحٌ bərkdən hürən; ~ كلب ببابه *məsəl. hər.* hər it öz qapısında daha bərkdən hürür (*arxalı köpək qurd basar*); 2. zool. çökükburun (*quş*)

– نَبَاحٌ hürmə, it səsi

– نَبِيحٌ = نَبِيحٌ

– نَبِيحَةٌ kibrit

I نَبَذَ (*i*) 1) atmaq, tullamaq; 2) rədd etmək; qoymaq, atmaq, atıb getmək (*bir şeyi*), imtina etmək (*nədənsə*); razı olmamaq, razılaşmamaq, razılıq verməmək (*nəyəsə*); ~ الطاعة üsyan etmək, sözə qulaq asmamaq, sözə baxmamaq, itaət etməmək, tabe olmamaq, boyun əyməmək; العهد ~ əhdi pozmaq, sözünün üstündə durmamaq; 3) şərab (*çaxır*) hazırlamaq (*əsasən xurmadan*); II نَبَذَ 1) rədd etmək, qəbul etməmək, atmaq, tullamaq (*bir kənara*); 2) şərab hazırlamaq; التمر ~ üzüm-dən şərab hazırlamaq; III نَبَذَ 1) müqavimət

göstərmək, qarşı durmaq; 2) düşmənçilik etmək, ədavət bəsləmək; ~ الحرب kiməsə müharibə elan etmək; 3) atmaq, tərək etmək, ayrılmaq; 4) rədd etmək, qəbul etməmək; IV أَتَبَّ شərab hazırlamaq; VI تَتَابَّ 1) mübarizə aparmaq; düşmənçilik etmək; 2) bir-birini rədd etmək (*qəbul etməmək*); ayrılmaq, bir-birini tərək etmək (*atıb getmək*); VIII اِنْتَبَّ kənara çəkilmək, tənha bir yerə çəkilmək, xəlvətə çəkilmək; uzaqlaşmaq (*kimdən-nədən*)

– تَتَابَّ qarşılıqlı inkaretmə, soyuqluq; çəkişmə, ixtilaf, nifaq, ədavət, narazılıq; ~ فى fikir ayrılığı

– مُتَابِّد rədd etmə; rədd, rədd cavabı, imtina etmə

– مُتَبَّ 1. 1) rədd edilmiş; atılmış, tərək edilmiş; 2) *din*. rədd edilmiş, səfil (*Hindistan-da*); المتوبون toxunulmazlar; 2. atılmış uşaq

– تَابَّ atan, tullayan

– تَابَّ 1. atan, tullayan, yönəldən; القوة السَّنة mərkəzdənqaçan qüvvə; 2. *həmç.* ~ آلة sentrifuqa (*qarışıq maddələri (mayeləri) mərkəzdənqaçan qüvvə vasitəsilə tərkib hissələri ayıran cihaz*)

– تَبَّ شərabçı, çaxırçı; şərabsatan, çaxır-satan

– تَبَّ rədd etmə, qəbul etməmək; imtina etmə; ~ الطاعة sözə qulaq asmama, sözə baxmama, tabe olmama, itaətsizlik

– تَبَّ c. أَتَبَّ az (*cüzi*) miqdar; ~ من bir az, bir qədər (*nədənsə*); انبأ الناس tullantı, tör-töküntü, cəmiyyətin qalıqları, alçaqlar

– تَبَّ 1) hissə, şöbə; 2) parça (*hissə*); 3) işarə, qeyd, məqalə, oçerk, xülasə; ~ تاريخية tarixi oçerk; 4) abzas; maddə, bənd; ~ فرعية

yarımmaddə, yarım bənd, yarım fəsil; 5) paraqraf, fəslin bir hissəsi

– أَتَبَّ atılmış, rədd edilmiş, səfil

– أَتَبَّ c. أَتَبَّ şərab (*çaxır*), xurma şərabı; ~ أبيض bəyaz şərab; ~ أحمر qırmızı şərab; ~ الزبيب üzüm şərabı

I تَبَّ (i) 1) səsinə yüksəltmək, qışqırmaq (*kiməsə*), söymək, danlamaq (*kiməsə*); o (q.) onu (k.) danladı; 2) vurğulamaq, nəzərə çarpdırmaq, xüsusi qeyd etmək; VIII اِنْتَبَّ 1) kafedraya qalxmaq (*çıxmaq*); 2) şişmək, qabarmaq, köpmək (*zədədən*)

– أَتَبَّ, أَتَبَّ, أَتَبَّ c. أَتَبَّ anbar

– أَتَبَّ bağırmaq; rezin boru, brezent boru; ~ محشي kolbasa

– أَتَبَّ c. أَتَبَّ kafedra; minbər, azan verilən yer (*məsciddə*)

– تَبَّ nabari (*qarğıdalı növü*)

– تَبَّ vurğu, aksent; xüsusi qeyd olunan

– تَبَّ c. أَتَبَّ mozalan, gigoun, göyün, bö-yələk

– تَبَّ anbar (*müq. et.* أَتَبَّ)

– تَبَّ 1) vurğu; ton; səs; intona-siya; 2) dəyişmə (*cəvəyan qüvvəsi*); 3) şiş; şişmə, köpmə, qabarma

– تَبَّ c. أَتَبَّ çıraq, işıq, məşəl; küçə fənəri

I تَبَّ = I; II تَبَّ ləqəb (*ayama*) qoymaq; III تَبَّ deyişmək; mübahisə etmək; VI تَبَّ 1) bir-birini təhqiredici ləqəblərlə adlandırmaq; 2) bir-biri ilə deyişmək, mübahisə etmək

– تَبَّ c. أَتَبَّ ləqəb, ayama

I تَبَّ (i) tələffüz etmək; demək, söyləmək (*nə*); o, bir söz

(*hərf*) belə demədi; لم ينس بحرف o, səsinə də çıxarmadı; o susdu; هـ دون أن ينس بكلمة heç bir söz demədən; II نَبَسَ = I

I نَبَسَ (u) نَبَسَ 1) qazmaq, belləmək; 2) qazıb çıxarmaq, eşib çıxarmaq; قبرا ~ qəbir qazmaq; القبر ~ qəbri qazıb açmaq (*çıxarmaq*) (*qarət məqsədi ilə*); II نَبَسَ alt-üst etmək (*axtararkən*), diqqətlə axtarib tapmaq, axtarış aparmaq; X اِسْتَبَسَ tədqiq etmək, araşdırmaq, dərindən öyrənmək

– أنابيشُ c. اُنْبُوشَةُ qazıntılar zamanı tapılan əşya

– مَنَابِيشُ c. مَنَابِاشُ maşa (*odçəkən, atəşkeş*)

– مَنُوشُ 1) qazılmış, qazılıb çıxardılmış; 2) dağılmış, əzilmiş, səliqəsiz, dağınıq (*saç-lar haqqında*)

– نَبَاشُ 1. 1) qazan; 2) həmç. القبور ~ qəbir-ləri qazıb açan (*qarət məqsədi ilə*); goreşən; 2. qarətçi, talançı, quldur

– نَبَسَ qazma, qazıb çıxarma; القبور ~ qəbir-lərin eşilib açılması (*qarət məqsədi ilə*)

– نَبَسَ qazılmış, qazılıb çıxardılmış

I نَبَسَ (i) نَبَسَ döyünmək, vurmaq (*nəbz*); نَبَسَ (u) نَبَسَ axmaq, axıb getmək (*su haqqında*); IV اُنْبَسَ 1) yay ipini tarım çəkmək; 2) bir-bir seçmək, quraşdırmaq (*simləri*)

– نَبَسَ c. مَنَابِضُ nəbz yoxlanılan yer; جَسَّ kiminsə nəbzini yoxlamaq

– نَابِضُ 1. döyünən, vuran (*nəbz*); 2. c. نَابِضُ yay (*yastı, düz*); الساعة ~ saat yayı; السلاح ~الناري tətik, çaxmaq

– نَبَسَ nəbz döyüntüsü, nəbzın vurması; جَسَّ لـ للاوضاع الاقتصادية جَسَّ: bax. جَسَّ l iqtisadi vəziyyəti tədqiq etmək (*araşdırmaq*); جَسَّ لـ قاس سرعة هـ kiminsə nəbz tezliyini

ölçmək; هـ ثمانون في الدقيقة onun nəbzı də-qiqədə səksən dəfə vurur

– نَبَسَ nəbz döyüntüsü, nəbzın vurması

– نَبَسَ c. نَبَسَاتُ nəbzın vurması

I نَبَطَ (i, u) نَبَطَ 1) axmaq, axıb getmək, sızmaq; vurmaq (*qaynamaq, fişqırmaq, yerdən fəvvarə vurmaq*); 2) tapmaq, kəşf etmək, aşkar etmək; əldə etmək, axtarib tapmaq, çıxarmaq, hasil etmək; II نَبَطَ 1) suya çatmaq (*quyu qazarkən*); 2) tapmaq, kəşf etmək, aşkar etmək; əldə etmək, axtarib tapmaq, çıxarmaq, hasil etmək; 3) gülmək, ələ salmaq, istehza etmək, rişxənd etmək (*kimə-nəyə* علی); 4) məhkum etmək, məzəmmət etmək, töhmət etmək, kəskin tənqid etmək (*kimi-nəyi* علی); IV اُنْبَطَ 1) suya çatmaq (*quyu qazarkən*); 2) tapmaq, kəşf etmək, aşkar etmək; əldə etmək, axtarib tapmaq, çıxarmaq, hasil etmək; X اِسْتَبَطَ 1) suya çatmaq (*quyu qazarkən*); 2) axtarmaq, kəşfiyyat aparmaq, araşdırmaq, tədqiq etmək, öyrənmək; 3) ixtira etmək, icad etmək; tapmaq, kəşf etmək; yaratmaq, qurmaq, düzəltmək; törətmək, yetişdirmək (*yeni cins, yeni növ*); 4) sormaq; əldə etmək, çıxarmaq, hasil etmək, çəkmək (*nasosla*); ~ النترول بالمصنات nasosla neft çəkmək

– اِسْتَبَطَ 1) yerin altından çıxarma, hasil etmə; 2) kəşf, ixtira, icad; törətmə, yetişdirmə (*yeni cins, yeni növ*); 3) deduksiya

– اِسْتَبَطَ deduktiv

– مُسْتَبَطٌ 1) tədqiqatçı; 2) ixtiraçı, icad edən

– مُسْتَبَطٌ tapılmış, kəşf edilmiş, aşkar edilmiş; ixtira olunmuş, icad olunmuş

– مُسْتَبَطَاتٌ c. kəşflər, ixtiralar, icadlar

– نَبَطٌ¹ dərinlik; məcaz. daxili mahiyyət; onu heç cür başa düşmək olmur; على سه öz yolu ilə

– نَبَطٌ² c. أَنْبَاطٌ 1) tar. nabateylər; ديار الانباط nabateylər ölkəsi; 2) sadə xalq

– نَبَطِيٌّ 1. 1) tar. nabatey söz. sif.; السمة nabatey dili; 2) sadə xalq söz. sif.; 2. 1) tar. nabateyli; 2) köhn. rəiyyət

I نَبَعَ (ə) نَبَعَ, نُبِغَ, نُبِغَ axmaq, axıb getmək, başlamaq, başlanğıcını götürmək (çay haqqında); 2) qaynamaq, fışqırmaq (su haqqında); 3) axmaq, tökülmək; məcaz. irəli gəlmək, əmələ gəlmək, törəmək (nədən); IV أُنْبِعَ 1) axıtmaq; 2) saçmaq, yaymaq; məcaz. yağdırmaq

– مَنَبُغٌ c. مَنَابِغٌ 1) mənbə, başlanğıc (çay); 2) mənbə, məxəz; مَنَابِغُ النَّفْطِ neft mənbələri, neft yataqları

– نُبُوغٌ c. نَبَغٌ 1) mənbə, qaynaq, çayın mənbəyi; 2) bot. yay və oxların hazırlanmasında istifadə edilən ağac növü; قَرَعَ الـ بالـ məc. dava qızıxdı nə qızıxdı, aləm bir-birinə qarışdı

– نَبَعَ axma, axıb getmə, axıb gəlmə

– نُبِغَ مَنَبُغٌ c. يُنْبِغُ mənbə, qaynaq, başlanğıc

I نُبِغَ (u) نُبِغَ 1) irəliləmək, qabağa gəlmək, irəli çıxmaq, görünmək; 2) üzə çıxmaq, aşkar olmaq, yayılmaq (xəbər), açılmaq (sirr); 3) görkəmli, məşhur, istedadlı olmaq (nədəsə); 4) görünmək, görsənmək, üzə çıxmaq, peyda olmaq

– نَبِغٌ c. نُبِغٌ görkəmli, istedadlı insan, istedad sahibi

– نَابِغٌ c. نَابِغَةٌ

– نُبُوغٌ 1) əqli inkişafın yüksək səviyyəsi; başqaları üzərində üstünlük; 2) yüksək bacarıqlılıq, qabiliyyətlik, istedadlılıq

I نَبَقَ (u) نَبَقَ çıxmaq, axmaq; irəli gəlmək (nədənsə)

– نَبَقٌ c. أَنْبِيقٌ destillə qazanı, süzmə qabı

– نَبَقٌ, نَبِيقٌ, نَبِيقٌ topl. yabanı (Afrikada) yuyuba meyvələri; dōş gilələri; شجرة الـ bot. nabk, yabanı yuyuba

– نَبَقَاتٌ c. نَبَقَةٌ yabanı (Afrikada) yuyuba meyvəsi; dōş giləsi

– نَبَاكَ c. نَبَاكَ təpə, təpəcik, yüksəklik

I نَبَلٌ (u) نَبَلٌ adlı-sanlı, tanınmış ailədən (nəsildən) olmaq; alicənab, əsilzadə olmaq; yüksəkdə olmaq (kimdən-nədən); نَبَلٌ (u) نَبَلٌ ox atmaq; II نَبَلٌ tanıtmaq, yüksəltmək; V تَنَبَّلَ 1) tanınmaq, yüksəlmək; 2) nəcabətli olmaq; 3) adlı-sanlı, tanınmış ailədən (nəsildən) olmaq

– أَنْبُولٌ c. أَنْبُولٌ tib. ampula

– مُنَبَّلٌ adlı-sanlı, tanınmış ailədən olan, alicənab, əsilzadə

– نَبَلٌ c. نَبَلٌ 1. oxla silahlanmış; 2. oxatan; حَابِلٌ bax: اخْتَلَطَ الْحَابِلُ بِالـ

– نَبَالٌ c. نَبَالٌ oxatan

– نَبَالَةٌ adlı-sanlı, tanınmış ailə (nəsil); zadəganlıq

– نَبَلٌ adlı-sanlı, tanınmış ailə (nəsil); alicənablıq

– نَبَلٌ tex. nippel (müxtəlif cihaz və mexanizmlərdə ayrı-ayrı hissələri birləşdirən ucları yivli borucuq)

– نَبَالٌ topl. c. نَبَالٌ ox

– نَبَالَتٌ c. نَبَالَةٌ ox

– نَبَالَةٌ 1. adlı-sanlı, tanınmış; nəcib, alicənab; ووضيع ~ alicənab, açıq-qəlbli, sadə (insan); 2. zadəgan; görkəmli, tanınmış şəxs

I نَبَاهَةٌ (u) نَبَاهَةٌ tanınmaq, məşhur olmaq; görkəmli şəxs olmaq; 2) zi-

yalı olmaq; oxumuş, mədəni, bilikli olmaq; نَبْه (ə) نَبْه 1) oyanmaq, ayılmaq, qalxmaq, ayağa qalxmaq, durmaq; 2) görmək, müşahidə etmək, sezmək (nəyi ل); II نَبْه 1) oyatmaq, ayılmaq; 2) artırmaq (iştahani); 3) vadar etmək, məcbur etmək, təhrik etmək, həvəs oyatmaq (nəyə الی); 4) (kiminsə) diqqətini (kiməsə-nəyəsə الی علی) cəlb etmək, yönəltmək; göstərmək, işarə etmək (nəyə الی); yada salmaq, xatırlatmaq (nə haqqında الی); 5) xəbərdar etmək, qarşısını almaq, qorumaq, çəkəndirmək; IV نَبْه 1) vadar etmək, məcbur etmək, təhrik etmək, həvəs oyatmaq; 2) (kiminsə) diqqəti yönəltmək (nəyəsə الی); V نَبْه 1) oyanmaq, ayılmaq; məcaz. canlanmaq, hərəkətə gəlmək; 2) inkişaf etmək (ağıl haqqında); 3) görmək, müşahidə etmək, sezmək, başa düşmək, dərk etmək (nəyi ل); 4) özünə gəlmək, ayılmaq; ağılı başına yığmaq; VIII نَبْه 1) oyanmaq, ayılmaq; ayıq qalmaq, yatmamaq, yuxusuz qalmaq, sayıq olmaq; 2) diqqət yetirmək, fikir vermək (nəyə), görmək, müşahidə etmək, sezmək (nəyi ل الی); başa düşmək, dərk etmək, anlamaq (nəyi ل الی); 3) çəkinmək, özünü qorumaq, özünü gözləmək, ehtiyat etmək (nədən من); ehtiyatlı olmaq (nədə من) – نَبْه diqqət, fikir; ayıq-sayıqlıq; ehtiyatlılıq, ehtiyat; ~ diqqətlə; ~ ehtiyatsızlıq üzündən, diqqətsizlik üzündən; ~ عدم diqqətsizlik, etinasızlıq; ~ استرعى kiminsə diqqətini cəlb etmək, yönəltmək (nəyə الی); ~ انتباهًا! sırada fərağat durmaq; وقف وقفه الی fərağat!

– نَبْه 1) oyanma, ayılma, oyanış; 2) göstərmə, göstəriş vermə, göstəriş; 3) eh-

tiyat etmə, çəkəndirmə, xəbərdarlıq; 4) qeyd, haşiyə (kitabda)

– نَبْه diqqətli; ayıq-sayıq; ehtiyatlı

– نَبْه 1. 1) oyadan, oyandıran, oyadıcı, ayıldıcı; 2) qaldıran, irəli sürən; 3) xəbərdarlıq edən; 2. həməç. ساعة زنگلی saat

– نَبْه c. tib. fəaliyyəti artıran vasitələr

– نَبْه diqqətli, ayıq-sayıq

– نَبْه c. نَبْه 1) ziyalı, oxumuş, mədəni; təhsilli, təhsil almış, təhsil görmüş, elmlil; 2) ağıllı, zəkalı; 3) məşhur, tanınmış; görkəmli

– نَبْه 1) əqli inkişafın yüksək səviyyəsi;

2) ziyalılıq, mədənilik; təhsillilik, elmlilik;

3) ad, şöhrət, məşhurluq

– نَبْه ziyalılıq, mədənilik; təhsillilik, elmlilik

– نَبْه 1) ziyalı, oxumuş, mədəni; ali təhsilli; 2) şanlı, şöhrətli, tanınmış, məşhur

– نَبْه c. نَبْه ziyalı, oxumuş, təhsilli, təhsil almış adam

I نَبْه 1) uzaq olmaq; 2) sıçramaq, geri sıçramaq, geri atılmaq (nədən عن – top haqqında); dəyib geri qayıtmaq, sapmaq, yana sıçramaq (nədən عن); 3) sevməmək, xoşlamamaq (nəyi), dözməmək, tab gətirməmək (nəyə عن); nifrətlə ayrılmaq, uzaqlaşmaq (nədən عن); 4) yersiz olmaq, uyğun gəlməmək, münasib olmamaq, müvafiq olmamaq (nəyə ~ جنبه عن المضجع); ~ oturacağın sərtliyini hiss etmək; التحريف بنبو ~ تتبوعه qulağı qıcıqlandıran yalan; ~ تتبوعه bu, gözünü yorur; ~ السهم عن الهدف ox hədəfə dəymədi

– نَبْه q. نَبْه 1) çox pis, çirkin, iyrənc, mənfur (kimin üçün عن); yersiz, münasibətsiz,

yaramayan, əl verməyən, əlverişli olmayan, münasib olmayan, yaraşmayan; 2) ədəbsiz, yaraşmaz, nalayiq; نالايق الفاضل nalayiq (*ədəb-siz*) sözlər

– 1) ئۇيغۇن uyğun gəlməmə, müvafiq olmama, uyğunsuzluq; yersizlik, münasibətsizlik; 2) narahatlıq; 3) uzaqlıq

– نَبَأُ (bax: xəbər) = نَبَأُ

– 1) نَبَأَاتُ c. نَبَأُ sıçrama, geri sıçrama, atılma, tullanma; qopma, düşmə, aralanma, ayrılma; 2) yanılma, nişanı vura bilməmə, hədəfə dəyməmə; məcaz. səhv, yanlış, xəta, diqqətsizlik; müvəffəqiyyətsizlik, boş çıxma; 3) antipatiya (*xoşa gəlməmə, nifrət*); ~ نَبَأُ القوس عن ... bəd. if. ... qarşı marağın itməsi

نَبَأُ: نَبَأُ

نَبَأُ: نَبَأُ

نَبَأُ: نَبَأُ

1) نَبَأُ çıxmaq, qabağa çıxmaq, irəli çıxmaq; çıxıntı əmələ gətirmək; görünmək, zahir olmaq; dik durmaq, vız durmaq; qabağa çıxmaq, qabarmaq, gərilmək

– 1) نَبَأُ dik durmuş, qabağa çıxmış; 2) qabarıq, gərilmiş

– نَبَأُ təpə, təpəcik

– 1) نَبَأُ çıxıntı, çıxıq; 2) qabarıqlıq, qabarıq (*yer*); 3) şiş, ur, törəmə; çöküntü, kəf, ərp; zoğ (*bitkidə*)

1) نَبَأُ (i) نَبَأُ olmaq, əmələ gəlmək, baş vermək (*nə səbəbdən*), alınmaq, meydana çıxmaq (*nəyin nəticəsində*); irəli gəlmək, doğmaq, ... nəticəsi olmaq, çıxmaq (*nədən*); 2) bala vermək, nəsil vermək (*heyvanlarda*); törəmək, artmaq; IV نَبَأُ 1) vermək (*məhsul*); 2) bala vermək, nəsil artırmaq (*heyvanlarda*); törəmək, artmaq;

3) hazırlamaq, hasil etmək, istehsal etmək; 4) (*hansısa*) nəticə vermək, nəticələnmək; X نَبَأُ bir nəticəyə (*fikrə, qərara*) gəlmək, nəticə çıxarmaq

– 1) نَبَأُ fikir, qərar, rəy; 2) nəticə, xülasə, yekun

– 1) نَبَأُ istehsal, istehsal etmə; hasil etmə, hasil edilmə, məhsul, hasilat; نَبَأُ istehsal vasitələri; نَبَأُ istehsal münasibətləri; نَبَأُ əmtəə istehsalı; نَبَأُ təkrar istehsal; نَبَأُ istehsalın səviyyəsi; نَبَأُ təkrar istehsal; نَبَأُ sadə təkrar istehsal; نَبَأُ geniş təkrar istehsal; نَبَأُ istehsal xərcləri; نَبَأُ dəyəri

– 1) نَبَأُ məhsuldar, səmərəli; istehsaledici (*istehsal*); نَبَأُ istehsaledici (*məhsuldar*) qüvvələr; 2) نَبَأُ *söz* *sif.*; نَبَأُ istehsal səviyyəsi; نَبَأُ istehsal gücü; نَبَأُ istehsal münasibətləri نَبَأُ müasir (*yeni*) istehsal üsulları

– نَبَأُ məhsuldarlıq, səmərəlilik; نَبَأُ ~ əmək məhsuldarlığı; نَبَأُ ~ məhsuldarlıq, münbitlik

– 1. نَبَأُ istehsal edən; məhsuldar, səmərəli; istehsaledici; نَبَأُ istehsal edici (*məhsuldar*) qüvvələr; 2. istehsalçı, istehsal edən

– 1. نَبَأُ hazırlanmış, istehsal edilmiş; 2. məhsul; maddə

– نَبَأُ c. istehsal məhsulları

– مَنُوحٌ 1. hazırlanmış, istehsal edilmiş;
2. məhsul; maddə

– مَنُوحَاتٌ = c. مَنُوحَاتٌ

– نَاتِجٌ 1. 1) irəli gələn, doğan (*nə səbəbdən*), ... nəticəsi olan, alınan, meydana çıxan (*nəyin nəticəsində* عن); 2) istehsal edən; 2. 1) nəticə; 2) məhsul, məhsullar, hasilat; 2. 1) pambıq məhsulu; 3) döllük, damazlıq (*erkək heyvan*)

– نَاتِجَةٌ c. نَاتِجٌ 1) bala, nəsilvermə (*heyvanlarda*); törəmə, artım, gənc nəsil; الموالشی ~ buzovlar, cavan mal-qara, cavan heyvanlar; dayçalar, qulanlar; 2) meyvə, bar, bəhər, nəticə, məhsul (*nəyinsə*); الأرض ~ torpağın nemətləri; انفسهم ~ onların əməklərinin bəhrələri; 3) məhsul, məhsullar, hasilat, istehsal

– نَتَائِجٌ c. نَتِيجَةٌ 1) nəticə, xülasə, yekun; 2) aqibət; نَتِيجَتُهُ nəyinsə nəticəsində; بآله bunun nəticəsində, buna görə, bu səbəbdən; bunun nəticəsində, buna görə, bu səbəbdən; 3) riyaz. törəmə; 4) kalendar, təqvim; الجيب ~ cib təqvim

I نَتَح (ə) نَتَح ayrılmaq, çıxmaq, ifraz olunmaq (*məs., tər haqqında*)

– نَتُوحٌ 1) ifrazat (*tər*); tib. ekssudat; 2) c. نَتُوحٌ tər

I نَتَر (u) نَتَر 1) çıxartmaq, çəkib çıxartmaq, dartıb çıxartmaq, qoparmaq, çəkmək; 2) səpmək, səpələmək, dağıtmaq, tökmək, töküşdürmək (*bax: نَتَر*); 3) idm. ağırlıq qaldırmaq; 4) atmaq, tullamaq, fırladıb atmaq; II نَتَر səpmək, səpələmək, dağıtmaq, tökmək, töküşdürmək

– نَتَرَاتٌ kim. nitrat duzu; البوتاسيوم ~ kalium-nitrat duzu, kalium selitri; يَخُود ~ البوتاسا

~ kalsium-الجير يَخُود ~ الكلس يَخُود ~ الكلسيوم nitrat duzu, kalsium selitri; nat-الصوديوم ~ rium-nitrat duzu, natrium selitri, Çili selitri; ammoniyaklı selitri; النشادر ~ gümüş nitrat, lyapis, cəhənnəm daşı; الطفة ~ mahud gili

– نَتَرَاتِي nitrat duzuna aid olan; الطفل ~ mahud gili

نَتَرَاتِي نيتروغلیسيرین

نَتَرَاتِي azot

نَتَرَاتِي azot söz. sif.; ~ nitrat turşusu, azot turşusu; ~ azot oksidi

I نَتَش (i) نَتَش 1) çıxarmaq, çəkmək, hasil etmək, əldə etmək, almaq, götürmək, qoparmaq; yolmaq (*saçı*); 2) tutmaq, yapışmaq, götürmək; عَقَّة ~ kimisə kötəkləmək, döymək; kimisə söymək; IV نَتَش cücərmək, göyərək, zoğ atmaq

– نَتَاتِشٌ c. مَنَاتِشٌ kiçik maşa, kəlbətin; pinset, maqqaş

– مَنُوحٌ 1. qapılmış; tutulmuş, yaxalanmış; 2. pulsuz

– نَتَش cücərti, zoğ; bot. qələm

I نَتَع (ə, u) نَتَع axmaq (*məs., qan haqqında*), sızmaq, süzülmək, dammaq; şırnaqla axmaq, xəfif-xəfif axmaq, şırıltı ilə axmaq; نَتَع (i) نَتَع 1) qaldırmaq (*ağırlıq*); 2) aparmaq, götürmək, daşımaq; 3) xilas etmək, azad etmək, qurtarmaq

– نَتَعَةٌ 1) qaldırma, qaldırılma; 2) xilas, xilas olma, nicat, qurtuluş; azad etmə, xilas etmə, qurtarma

I نَتَف (i) نَتَف yolmaq (*saç*), çıxartmaq, qır-pıb qopartmaq (*lələk, tük*); ~ جلده وشق ثوبه ~ həsrətini çəkərək, saçını yolmaq və paltarını cırmaq; II نَتَف = I

– مَثَافٌ *c.* مَثَافٌ kiçik maşa, kəlbətin; pin-set, maqqaş

– مَثُوفٌ yolunmuş, yoluq, üst-başı tökül-müş, didik-didik edilmiş; الشعر ~ *dan.* qotur

– نَثْفٌ *c.* نَثْفٌ 1) çimdikləmə, çimdik gö-türmə, çimdik; 2) bir çimdik; 3) az miqdar, bir az, bir qədər; من الخطاب ~ nitqdən sitat

– نَثِيفٌ yolunmuş, yoluq, üst-başı tökülmüş, didik-didik edilmiş

I نَقَى (i, u) نَقَى ürəyi bulanmaq, qusmaq, öyümək

– نَقَى نَقَى, نَقَى qusma, öyümə; qusuntu

I نَقَى (i) نَقَى 1) pis iy vermək, iylənmək; 2) çürümək; irinləmək; نَقَى = نَقَى (u) نَقَى

II نَقَى 1) pis iy vermək, iylənmək; 2) çürü-mək; irinləmək; 3) çürütmək, çürüməyə (*iy-lənməyə, qoxumaya*) səbəb olmaq; IV نَقَى pis iyi olmaq, pis iy vermək, iylənmək

– نَقَى pis, xoşagəlməz iyli (*qoxulu*), üfu-nətli

– نَقَى çürüyən, qoxuyan (*meyit*), irinlə-yən; çürük, qoxumuş, kiflənmiş

– نَقَى 1) çürümə, iylənmə, qoxuma, kif-lənmə; 2) üfunət, pis, xoşagəlməz iy (*qoxu*)

– نَقَى = نَقَى

– نَقَى 1) pis, xoşagəlməz iyli (*qoxulu*), üfu-nətli; 2) çürük, qoxumuş, kiflənmiş; 3) si-mic, xəsis, acgöz, tamahkar

– نَقَى = نَقَى

– نَقَى *c.* نَقَى *dan.* diş, maya

I نَقَى (ə/u) نَقَى sürtmək, çəkmək (*yaraya*)

I نَقَى (u) نَقَى 1) səpmək, səpələmək, dağıtmaq; töküşdürmək; yaymaq; البودرة ~ üstünə pudra səpmək (*nəyin*); الدراهم ~ pulu sağa-sola xərc-ləmək (*dağıtmaq*); الوعود ~ vədlər etmək,

sözlər vermək; 2) örtmək, bürümək (*nə ilə*); nəsrə yazmaq; II نَقَى səpmək, səpələmək, dağıtmaq; töküşdürmək; yaymaq; VI نَقَى 1) dağılmaq, səpələnmək; pərən-pərən ol-maq, parçalanmaq, uçub dağılmaq, hissə-lərə ayrılmaq (*bölünmək*); 2) dağınıq olmaq, seyrək olmaq, atılmış, dağıdılmış, səpələ-nmiş, tökülmüş halda olmaq; səliqəsiz dur-maq; 3) səpələnmək, səpilmək, örtülmək; tökülmək (*yarpaq haqqında*); tökmək, yağ-maq (*məs., qar*); VIII نَقَى dağılmaq, səpə-lənmək; pərən-pərən olmaq; X نَقَى burnu yaxalamaq (*ona su alaraq*)

– نَقَى dağılma, dağıdılma; səpələnmə, səpələmə; yayma, yayılma; pərən-pərən salma (*salınma*); saçma

– نَقَى = نَقَى

– نَقَى səpilmiş, səpələnmiş; dağılmış, dağıdılmış; tökülmüş, töküşdürülmüş

– نَقَى 1) xəbər, şayiə yayan; 2) *meyvələri tökülən palmanın adı*; 3) şrapnel (*içi xırda güllələrlə doldurulmuş top gülləsi – İraq*)

– نَقَى 1. 1) səpilmiş, səpələnmiş; dağıl-mış, dağıdılmış; tökülmüş, töküşdürülmüş; 2) nəsrə yazılmış; قصيدة *mənsur* şeir, nəsrə yazılmış şeir; الشعر *mənsur* şeirlər, nəsrə yazılmış şeirlər; 2. 1) nəsr; الشعرى qafiyəli nəsr; 2) *topl., bot.* şəbbü (*çiçəyi*); *həmç.* ~ اصفر (*gülü*)

– نَقَى nasir, nəsrə yazan

– نَقَى atılmış, dağıdılmış qalıqlar, qırıqlar, parçalar; səpələnmiş qırıntılar

– نَقَى 1) bayram və şənliklərdə dağıdılan konfetlər, sikkələr və s.; 2) konfetti (*ziyafət-lərdə, maskaradlarda adamların bir-birinin başına səpdikləri əlvan kağız piləklər*)

– 1) yığıntı, töküntü; 2) qalıqlar, artıqlar, qırıntılar

– 1) səpmə, tökmə; 2) nəsr; النّسْر bədii nəsr

– 1) nəslə yazılmış, mənsur; قصيدة مَنسُور mənsur şeir, nəslə yazılmış şeir; 2) kiçik, balaca, cüzi; əhəmiyyətsiz, xırda; المصاريف cüzi xərcələr (المصروفات) cüzi xərcələr

– c. müxtəlif şeylər, hər cür xırda-lıqlar

– 1. səpilmiş, səpələnmiş; dağılmış, dağıdılmış; tökülmüş, töküşdürülmüş; 2. qrup, dəstə

I نَجَد (i) təmizləmək (quyunu)

I نَجَب (u) 1) adlı-sanlı, tanınmış ailədən (nəsildən) olmaq; alicənab, əsilli, nəcabətli, əsilzadə olmaq; 2) yaxşı cinsdən olmaq; 3) üstün olmaq; çox yaxşı, gözəl olmaq; IV أُنَجِب doğmaq; yaratmaq, törətmək; doğurmaq, səbəb olmaq, əmələ gətirmək; hazırlamaq, istehsal etmək, vermək (məs., məhsul); ~ onun (k.) ondan (q.) çox uşağı vardı; VIII اِسْتَجَب seçmək, ayırmaq, seçim etmək; X اِسْتَجَب = VIII

– اِسْتَجَب seçmə, seçilmə

– اِسْتَجَب doğma, doğulma, doğuluş, törəmə, törətmə

– نَجَاب çapar, qasid (itiriyişli, itigedən dəvə)

– 1) alicənablıq, nəciblik, əsillilik, zadəganlıq, kübarlıq, nəcabət; 2) qabiliyyət, istedad; شِدَّة istedadlılıq, qabiliyyət

– نَجَب adlı-sanlı, tanınmış ailədən (nəsildən) olan; nəcib, alicənab, əsilli, nəcabətli, əsilzadə

1) adlı-sanlı, نَجَب, نَجَبَاء, نَجَب c. نَجَب tanınmış ailədən (nəsildən) olan; nəcib, alicənab; 2) cins; əsil-nəcabətli; 3) qabiliyyətli, istedadlı, bacarıqlı, zəhinli, ağıllı

– c. نَجَب cins at; cins dəvə

I نَجَج (ə) müvəffəq olmaq, müvəffəqiyyət qazanmaq, irəliləmək, müyəssər olmaq; baş tutmaq, müvəffəqiyyətlə başa gəlmək (iş haqqında); II نَجَج müvəffəqiyyətə səbəb olmaq, uğur gətirmək; IV أُنَجَج = II

– ~ فی کل müvəffəqiyyətli, uğurlu; hər işdə uğurlu olan

– c. نَجَج müvəffəqiyyət, irəliləmə, uğur; ~ müvəffəqiyyətsizlik, uğursuzluq, iflas; ~ nədəsə müvəffəqiyyət qazanmaq; ~ müvəffəqiyyət onu müşayiət edir; نَجَج müvəffəqiyyət qazanmaq, uğurla üzləşmək, uğur ona qismət oldu

– müvəffəqiyyət

– 1) müvəffəqiyyətli, uğurlu; 2) ağıllı, ağılabatan, məntiqə uyğun, mənalı, yaxşı (məs., məsləhət və s.)

I نَجَد (u) 1) kömək etmək, yardım etmək, əl tutmaq, köməklik göstərmək; 2) مَاح. tərləmək; نَجَد (ə) tərləmək; II نَجَد 1) zədələmək; yırtmaq, dağıtmaq; üz vurmaq, üz çəkmək (məbelə); 2) döşəyin içini doldurmaq; 3) daramaq (pambığı); III نَجَد kömək etmək, yardım etmək, köməklik göstərmək; himayə etmək, havadarlıq etmək; IV أُنَجَد 1) kömək etmək, yardım etmək, köməklik göstərmək; 2) Nəcdə getmək (yola düşmək); V تَنَجَد 1) yırtılmaq, dağılmaq, tökülmək; çırpılmaq; üzlük vurulmaq, üzlük çəkilmək (məbel haqqında);

2) daranmaq (*pambıq haqqında*); X استنجدَ
1) kömək (*yardım*) istəmək; köməyə çağırmaq (*təs. h. kimi yaxud ə*); 2) kiminsə köməyindən istifadə etmək, faydalanmaq, kömək üçün müraciət etmək (*kimin-nəyin ə*); 3) daha cürətli (*cəsarətli, ürəkli*) olmaq, cürətlənmək, ürəklənmək, özünü sərbəst aparmaq (*kiməsə qarşı*) (على)

– نجدَ kömək (*yardım*) göstərmə (*göstə-rilmə*)

– مُنْجِدٌ 1. kömək edən, yardım edən; 2. 1) köməkçi, yardımçı; müavin; 2) dərs vəsaiti; الطالب في الرياضيات ~ riyaziyyata dair vəsait; العلوم والادب والعلوم əl-Müncid (*ərəb dili lüğəti*)

– مُنْجِدٌ üzçəkən (*mebelə üz çəkən usta*), pərdəçi; döşəkçi, döşək hazırlayan usta

– مُنْجِدٌ c. مُنْجِدٌ toxuc. daraq, karda (*yun, kətan, pambıq və s. daramaq üçün fırça*)

– مُنْجِدٌ = نَجَادٌ

– نَجَادٌ asqı qayıışı, çiyin qayıışı; aşırma qayıışı (*qılınç üçün*); البندقية ~ tüfəngin kəməri; هـ hündürboylu *bəd. if.*

– مُنْجِدٌ üzçəkən peşəsi

– نَجْدٌ tər

– نَجْدٌ c. نَجَادٌ , نَجَادٌ yaylaq; yüksəklik, təpəlik, təpə

– نَجْدَةٌ 1) kömək, yardım, dəstək; kiminsə köməyinə tələsmək; yardım polisi (*vətəndaşlara yardım göstərən yol polisi*); هـ köməyə gəlin! kömək edin!; 2) *hərb. (hərbi)* kömək, yardım, əlavə qoşun; 3) qoçaqlıq, igidlik, cəsurluq, mərdlik, şücaət, cəsarət

– نَجْدِي 1. Nəcd söz. *sif.*; 2. Nəcd sakini

– نَجْرٌ ceyran və dəvə sürüsünün başçısı

I نَجْدٌ (u) نَجْدٌ 1) dişləmək, qapmaq; 2) tənqə gətirmək, usandırmaq, bezdirmək, cana gətirmək

– مَنَاجِدٌ (*خُلْدٌ söz.c.*) köstəbəklər (*kor siçan*)

– نَوَاجِدٌ c. نَوَاجِدٌ 1) azı dişi; 2) ağıl dişi; ضحك var səsi ilə gülmək; qəhqəhə çəkib gülmək; على ناجذیه yaşa dolmaq, həddi-bülüğa, yetkin yaşa çatmaq; نَجْذٌ على ~ *bəd. if.* bədbəxtliklərə səbərlə dözmək (*tab gətirmək*); ابنت الحرب *bəd. if.* müharibə dəhşətli idi; أبدي له *bəd. if.* kiməsə düşməncəsinə münasibət bəsləmək (*göstərmək*)

I نَجْرٌ (u) نَجْرٌ yonmaq, rəndələmək (*ağacı*); II دُولْغَرْلِيK etmək, xarratlıq etmək, ağacdən hazırlamaq

– أَنْجَرٌ, أَنْجَرٌ lövbər, ləngər

– مَنَاجِرٌ c. مَنَاجِرٌ rəndə

– مَنَاجِرٌ c. مَنَاجِرٌ xarratxana

– مَنَجُورٌ 1. rəndələnmiş, yonulub hamarlanmış; 2. 1) tikintinin taxtadan olan hissələri; taxta örtük; 2) *tex. şkiy (intiqaal qayıışı)* *hərəkətə gətirən çarx*, blok (*qalın, gödək tir*)

– نَجَارٌ əsil, mənşə; təbiət, xasiyyət

– نَجَارٌ *həmç. العمارات* ~ dülqər; *həmç. تَرْجَة* dülqər, çilingər dəzgahı; باب الـ مَخْلَع *məsəl.* papaqçının papağı yırtıq olar (*hərfl. dülqərin qapısı lax-layar*)

– نَجَارَةٌ ikidəstəli rəndə; talaşa, yonqar; rəndələmə, yonma prosesində yaranan ağac tozu

– نَجَارَةٌ dülqər, xarrat peşəsi

– نَجْرٌ 1) yonma, yonulma; rəndələmə, rəndələnmə; 2) çox isti hava, qaynar

– نَجِيرَةٌ c. نَجَائِرُ çardağ; örtü, dam

نَجْرُو bot. kalış (*dariyaoxşar dənli bitki*)

I نَجَزَ (نَجَزَ) (u) نَجَزَ qurtarmaq, bitirmək, tamamlamaq, başa çatdırmaq; yerinə yetirmək, icra etmək, əməl etmək, həyata keçirmək; نَجَزَ (ə) نَجَزَ qurtarmaq, bitmək, tamam olmaq, başa çatmaq; həyata keçmək, yerinə yetmək; II نَجَزَ qurtarmaq, bitirmək, tamamlamaq, başa çatdırmaq; yerinə yetirmək, icra etmək, həyata keçirmək; III نَجَزَ vuruşmaq, döyüşmək, mübarizə etmək; IV نَجَزَ 1) qurtarmaq, bitirmək, tamamlamaq, başa çatdırmaq; yerinə yetirmək, icra etmək, həyata keçirmək; hazırlamaq, istehsal etmək; 2) yerinə yetirmək, həyata keçirmək, əməl etmək (*verilən vədə, sözə*); ~ الحَرْ ما وعد *Ata. sözü* mərd adam verdiyi sözə əməl edir; 3) işini bitirmək, öldürmək (*kimi* (على)); V نَجَزَ 1) icrasına nail olmaq, müvəffəq olmaq; 2) yerinə yetirilmək, icra edilmək, həyata keçirilmək; X نَجَزَ 1) icrasına nail olmaq, müvəffəq olmaq; 2) nəyisə qurtarmağı (*başa çatdırmağı*) xahiş etmək, istəmək

– نَجَزَ¹ tamamlanmış (*icra edilmiş*), yerinə yetirilmiş, həyata keçirilmiş; icra etmə, qurtarma, tamamlama, başa çatdırma

– نَجَزَ² c. نَجَزَاتٍ nailiyyət, müvəffəqiyyət, uğur; istila etmə (*edilmə*)

– نَجَزَ döyüş, vuruş, savaş, mübarizə

– نَجَزَ = مَنَاجِرَةٌ

– نَجَزَاتٍ c. nailiyyətlər, müvəffəqiyyətlər; öldə edilənlər

– نَجَزَ 1) baş vermiş, qurtarmış, başa çatmış, tamamlanmış; hazır; 2) təcili (*ödəmə* (*ödəniş*) haqqında)

– نَجَزَ icra etmə (*edilmə*), əməl etmə (*edilmə*), yerinə yetirmə (*yetirilmə*), həyata keçirmə (*keçirilmə*); qurtarma, tamamlama, başa çatdırma

I نَجَسَ (ə) نَجَسَ çirkli, natəmiz, murdar olmaq; murdarlanmaq; نَجَسَ (u) نَجَسَ = نَجَاسَةٌ II نَجَسَ çirkəndirmək, murdarlamaq; ləkələmək, təhqir etmək; V نَجَسَ çirkli, natəmiz, murdar olmaq; təhqir edilmək; X نَجَسَ natəmiz, murdar, təhqir edilmiş hesab etmək; نَجَسَ təhqir olunduq, murdarlandıq

– نَجَسَ murdarlama, murdarlanma; təhqir etmə, təhqir edilmə, ləkələmə, ləkələnmə
– نَجَاسَةٌ nəcis, natəmizlik, çirklilik; rəzalət, pislik, murdar hərəkət, təhqir

– نَجَاسَةٌ = أَنْجَاسٌ c. نَجَسَ

– نَجَسَ 1) çirkli, natəmiz, murdarlanmış; ləkələnmiş, təhqir edilmiş; 2) pis; yaramaz (*adam*); ağır təbiətli; ~ دَاءٌ müalicəolunmaz (*müalicəsi olmayan*) xəstəlik

– نَجَسَ çirkli, natəmiz, murdar; ~ دَاءٌ müalicəolunmaz (*müalicəsi olmayan*) xəstəlik

I نَجَشَ (u) نَجَشَ 1) yuvasından qaçırmək (*quşu*); gəmişdirmək, narahat etmək (*heyvanı*); 2) qızıdırmaq, təhrik etmək, sövq etmək; qovmaq, tələsdirmək; 3) (*qiyməti*) qaldırmaq

– نَجَشَ rant; haşiyə, kənar, köbə (*çəkmədə*)

– نَجَاشِي nequs (*Həbəşistan kralının titulu*)

I نَجَعَ (ə) نَجَعَ yararlı, xeyirli, faydalı olmaq; yaxşı təsirə malik olmaq (*dərman haqqında*); ~ إلى الرشاد ağıllandırmaq, başına ağıl qoymaq; نَجَعَ² (ə) نَجَعَ axtarmaq (*otlaq*); II نَجَعَ = I¹; IV نَجَعَ = I; V نَجَعَ axtarmaq (*nə isə*); VIII نَجَعَ 1) torpaqlar, otlaqlar, (*məskunlaşmaq üçün*) yeni yerlər

axtarmaq; اقاصى الارض ~ dünyanın o başına getmək (*uzaqlara getmək; yeni yaşayış yeri axtarmaq*); 2) kömək (*yardım*) üçün müraciət etmək; X استنَّجَ ən yaxşısını axtarmaq – اُنَّجَ ən müalicəvi, ən xeyirli (*yararlı, faydalı*)

– اُنَّجَ c. ات 1) axtarılan otlaq; 2) istirahət yeri; صَحَى ~ istirahət evi, sanatoriya – مَنَّجَ c. مَنَّجَ tapılmış zəngin otlaq – نَّجَّجَ xeyirli, yararlı, faydalı; müalicəvi, şəfaverici; yaxşı təsir göstərən, yaxşı təsirə malik olan (*dərman haqqında*)

– نَّجَّجَ 1) təsir, təsir qüvvəsi, şəfavericilik, müalicəvi əhəmiyyət; بَ xeyirli, faydalı, səmərəli; 2) müvəffəqiyyətlik, müvəffəqiyyət; بَ müvəffəqiyyətlə (*Şimali Afrikada*)

– نَجَّجَ c. نُجُوجُ qəsəbə, kiçik kənd – نَجَّجَ 1) zəngin otlaq axtarırları; 2) məcaz. ümid yeri

– نَجَّجَ 1) faydalı, yararlı, xeyirli, müalicəvi; 2. yem (*dəvələr üçün, yarpaq, su və undan hazırlanır*)

– نَجَّجَ 2) qan I نَجَفَ (u) yonmaq (*oxu*) – نَجَفَ 1) qabarıq; təpə; 2) bənd – نَجَفَ 2) toplu çılçıraq; دَرَّ min. dağ bül-luru

– نَجَفَ c. ات – çılçıraq, lüstr

I نَجَلْ (u) نَجَلْ dünyaya gətirmək, doğmaq (*oğul*); نَجَلْ böyük gözəl gözləri olmaq; نَجَلْ torpağı şumlamaq

– نَجَلْ q. نَجَلَاءَ c. نَجَلْ böyük gözəl gözləri olan; سَدَّ (وَجَه) ölümçül zərbə; ... ضربة نجلاء فى ... ölümçül zərbə endirmək

– نَجَلْ bax: əlifba sırası ilə

– مَطْرَقَةٌ c. مَطْلَجٌ dəryaz, kərənti, oraq; مطرقة ~ oraq və çəkic; سَنَ الـ arıquşu; ~ ابو qara-leylək

– مَطْلَجَةٌ c. ات – tex. mənəgə

– نَجَلْ c. نَجَالٌ oğul, övlad, nəsil, nəvə-nəticə

– نَجَلْ gözlərin gözəlliyi

– نَجَلَوِيٌّ böyük gözəl gözləri olan (*birisi*)

– نَجِيلٌ bot. 1) sürünən ayıq (*yemlik dənli bitki*); 2) adi tarlaotu, çölbuğdası

نَجَّلَ ingilisləşdirmək, ingilissayağı etmək; نَجَّلَ ingilisləşdirilmək, ingilissayağı edilmək

I نَجَمَ (u) 1) baş vermək, meydana gəlmək, törəmək, əmələ gəlmək, görünmək, çıxmaq (*ulduzlar haqqında*); irəli gəlmək, doğmaq, ...nəticəsi olmaq, çıxmaq (*nədən, nəyin nəticəsində*); 2) hissə-hissə ödəmək (*vermək*); الدين ~ borcu hissə-hissə ödəmək; نَجَمَ (u) 2) münəccimlik etmək; II نَجَمَ 1) münəccimlik etmək, astrologiya ilə məşğul olmaq; gələcəkdən xəbər vermək; 2) hissə-hissə ödəmək, vermək (*borcu*); ödənişi hissə-hissə ödəmək üçün möhlət vermək; V نَجَّمَ münəccimlik etmək, astrologiya ilə məşğul olmaq

– نَجَّجَ münəccimlik; علم الـ astrologiya

– مَنَّجَ c. مَنَّجٌ 1) əsil, mənşə, mənbə, məxəz; 2) mədən, qazma, saxta; ~ عامل saxtaçı, qazmaçı, mədən fəhləsi; مناجم الحديد dəmir mədənləri; مناجم الفحم kömür mədənləri

– مَنَّجَ c. مَنَّجٌ tərəzi qolu

– نَجَّجَ astroloq, münəccim; لا ادري ولا الـ bəd. if. mən bilmirəm və heç kim də bilmir

– نَجَّجَ astroloq

- 1) ¹ نَجْمٌ hissə-hissə (*möhlətlə*) ödəmə;
 2) *c.* نَجْمٌ növbəti ödəmə; möhlətlə
 – 1) ² أُنْجَمٌ *c.* نَجْمٌ ot; 2) kol, kolluq
 – 1) ³ نُجُومٌ *c.* نَجْمٌ ~ yıldız, göy cismi; 2) *يَنْجُمُ* ~ kometa (*quyruqlu ulduz*);
 3) *نَجْمٌ ثَابِتٌ* hərəkətsiz (*sabit*) ulduzlar;
 4) *النَّجُومُ* planetlər; 5) *astr.* Pleyadalar;
 6) *علم النجوم* astronomiya; 7) *نحو النجوم* göylərə
 kimi; 8) *عِبَادَةُ النُّجُومِ* ~ yolgöstərən ulduz;
 9) *مَآزٍ* ulduzlara sitayiş etmə; 10) *مَآزٍ* onun
 ulduzu söndü; 11) *بَدَأَ* if. parlaq ulduz
 olmaq; 12) *نَجْمٌ عَرَبِيٌّ* ərəb incəsənə-
 tinin ulduzları (*məşhur simaları*); 13) *نَجْمٌ*
 وسماء نجمة *Şərəf* ulduzu ordeni (*MƏR*);
 14) *أَرَاهُ النُّجُومَ* kiməsə yerini göstərmək,
 kiminsə dərslərini vermək (*hərflər işıqlı günorta*
vaxtı kiməsə ulduzları göstərmək); 15) ulduz
 falı, ulduzların cədvəli; 16) *حَسَبَ النُّجُومِ* ulduz falı
 (*ulduzların cədvəlini*) tərtib etmək; 17) göv-
 dəsi olmayan bitkilər
 – 1) *نَجْمَةٌ* ulduz, kiçik ulduz, ulduzcuq;
 2) *النُّجُومُ* Qütb ulduzu; 3) *النُّجُومُ* Venera (*Zöhrə ulduzu*);
 4) *النُّجُومُ* gecə ulduzu, Venera (*Zöhrə ulduzu*);
 5) *النُّجُومُ* kino ulduzu; 6) gövdəsi olmayan bitki;
 7) *النُّجُومُ* erkən, erkən vaxtdan, səhər tezdən,
 sübh tezdən, dan yeri ağarmamış (*sökülməmiş*)
 – *نَجْمِيٌّ* ulduza, ulduzlara aid olan, ulduzlu;
 8) *نَجْمَةٌ* *astr.* ulduz ili; 9) *سَبَاقٌ* *idm.* ulduz ya-
 rışı
 – *نَجْمِيٌّ* bot. cücərti, zoğ, qələm
 – 1) *نَجْمَةٌ* *c.* *نَجْمَةٌ* 1) kiçik ulduz, ulduzcuq;
 2) *astr.* asteroid, kiçik planet
 3) *نَجْمَةٌ* *u* ¹ نَجْمٌ xilas olmaq, canını qurtarmaq,
 nicat tapmaq, qurtulmaq (*nədən*); 4) *نَجْمَةٌ* çəkinmək,
 qaçınmaq, özünü göz-

- ləmək, uzaqlaşmaq (*nədən*); 5) *نَجْمَةٌ* ölüm-
 dən möcüzə ilə xilas olmaq; 6) *نَجْمَةٌ* inanmaq,
 etibar etmək, danışmaq (*sirri*); 7) *نَجْمَةٌ* xilas
 etmək, qurtarmaq, azad etmək (*nədən*); 8) *نَجْمَةٌ*
 gizlicə söyləmək, yavaşca demək, pıçıldamaq
 (*ürək haqqında* – *nəyi*); 9) *نَجْمَةٌ* sirr olaraq
 (*gizlicə, xəlvətcə*) soruşmaq (*kimdən*); 10) məsləhət-
 ləşmək; 11) səmimi söhbət etmək, ürəyini boşalt-
 maq (*kiməyə*); 12) gizli söhbət etmək, əlaqə
 saxlamaq; 13) pıçıldamaq (*məs., duaları*); 14) ~
 xəyalə dalmaq, ürəyində (*öz-özünə*) fi-
 kirləşmək; 15) *نَجْمَةٌ* xilas etmək, qurtarmaq,
 azad etmək; 16) *نَجْمَةٌ* 1) səmimi söhbət et-
 mək, ürəyini boşaltmaq; 2) gizli danışmaq,
 söhbət etmək; 3) gizli saxlamaq (*fikrini, işini*);
 4) pıçıldaşmaq; 5) *نَجْمَةٌ* 1) yumaq, yuyunmaq,
 yuyulub təmizlənmək; 2) xilas olmaq, azad
 olmaq, qurtulmaq
 – *نَجْمَةٌ* xilas, xilas olma, nicat, qurtuluş;
 2) azad etmə, xilas etmə, qurtulma
 – *نَجْمَةٌ* gizli söhbət; 3) gizli iclas (*müşə-
 virə*); 4) *نَجْمَةٌ* ruhların çağırılması, spiritizm;
 5) *نَجْمَةٌ* öz-özünə danışma, söhbət;
 6) *نَجْمَةٌ* 2) söhbət (*radioda*)
 – *نَجْمَةٌ* *q.* *نَجْمَةٌ* xilaskar, qurtarıcı
 – 1) *نَجْمَةٌ* xilas, xilas olma, nicat, qurtuluş;
 2) *نَجْمَةٌ* *c.* *نَجْمَةٌ* təhlükəsiz yer, sığınacaq;
 3) *نَجْمَةٌ* o, ...-dan, -dən azaddır
 – 1) *نَجْمَةٌ* *c.* *نَجْمَةٌ* sığınacaq; 2) xilasedici,
 təhlükəsiz yer; 3) *نَجْمَةٌ* *u* ¹ نَجْمٌ xilas olmaq,
 yerdə olmaq (*tapılmaq*); 4) *نَجْمَةٌ* nə-
 dənsə zərər çəkməmək; 5) hündür yer,
 təpəlik; 6) yüksəklik, ucalıq

– نَجَاةٌ *c.* نَجَاحٌ *q.* نَجَاح – xilas olmuş, nicat tapmış; xilas edilmiş, qurtarılmış

– نَجَاءٌ xilas etmə, qurtarma; xilas, nicat, qurtuluş

– نَجَاةٌ 1) xilas, xilas olma, nicat, qurtuluş; azad etmə, xilas etmə, qurtulma; ~ حَبْلٌ xilas etmə kəndiri; ~ طَوْقٌ xilas etmə kəməri;

2) toxunulmazlıq, bütövlük, tamlıq, vəhdət – نَجْوَى *c.* نَجْوَى eksperimentlər (*elmi təcrübələr, sınaqlar*)

– نَجْوَى *c.* نَجْوَى hündür yer, yüksəklik, təpə, yayla; هذا ~ من كلِّ هذا *bəd. if.* bu bizim başımıza gələ bilməz, bizə üz verə bilməz; biz belə işlərdən uzağıq; ... من *bəd. if.* o, ...dan (*dən*) uzaqdır, kənardadır

– نَجْوَى 1) gizli dua; 2) gizli söhbət; gizli iclas (*müşavirə*); danışaraq öz-özünə fikirləşmə (*düşünmə*); 3) sirr; məxfi iş, gizli iş

– نَجِيٌّ 1) ən yaxın dost; 2) yaxın adam, sırdaş, vəkil edilmiş şəxs (*müvəkkil*)

– نَجِيٌّ 2) *c.* نَجِيٌّ sirr; məxfi iş, gizli iş

I نَحَبَ (*a*) نَحِيبٌ, نَحِيبٌ bərkdən, acı-acı ağlamaq, hönkür-hönkür ağlamaq; VIII اِنْتَحَبَ hönkür-hönkür ağlamaq

– نَحِبٌ 1) hönkür-hönkür ağlama; hönkürtü, fəryad

– نَحِبٌ 2) müddət, vaxt, dövr; 2) vəd, and, söz vermə; 3) ölüm, vəfat, əcal; قَضَى ~ a) vədinə əməl etmək, sözünün üstündə durmaq; b) ölmək, vəfat etmək, keçinmək

– نَحِيبٌ hönkür-hönkür ağlama; hönkürtü, fəryad

I نَحَتَ (*i, u*) نَحْتٌ 1) yonmaq (*daşı*), həkk etmək, oymaq, qazmaq (*çökək, çuxur, oyuyq*); heykəl düzəltmək, heykəltəraşlıq etmək,

heykəl tökmək; ~ تَمَثَّلَا ~ abidə yonmaq; كلمة ~ *qram.* yeni söz düzəltmək; 2) dərmək, qoparmaq (*qargıdalı*); ~ بِلْسَانِهِ kiminsə dala-lınca danışmaq (*qeybətini etmək*), kimisə pisləmək

– مَنَحْتُ *c.* مَنَاحٌ heykəltəraş qələmi

– مَنَحْتُ yonulmuş; qazılmış, həkk olunmuş; *qram.* yenidən düzəlmiş (*söz haqqında*)

– مَنَحْتُ *c.* مَنَحْتُ heykəl

– نَحَاتٌ 1) daşyonan; 2) heykəltəraş

– نَحَاتٌ qəlpələr, qırıntılar, parçalar; kəsiklər, tikələr

– نَحَاتٌ daşyonan, heykəltəraş sənəti

– نَحْتُ oyma, qazma, həkk etmə, yonma; heykəltəraşlıq; الكلام ~ *qram.* sözdüzəltmə

– نَحْتُ yonulmuş; kəsilmiş; qazılmış, həkk olunmuş

I نَحَرَ (*a*) نَحْرٌ kəsmək, doğramaq, yarmaq; sındırmaq, qırmaq; ucu şiş silahla öldürmək (*heyvanı*), kəsmək (*heyvanı*); VI تَنَحَّرَ

1) bir-birinin ətini yemək (*bir-birini incitmək*); 2) mübarizə aparmaq; bir-birilə toq-quşmaq; düşmənçilik etmək, ədavət bəsləmək (*hansı səbəbdən*); VIII اِنْتَحَرَ özünü öldürmək, intihar etmək, özünə qəsd etmək

– اِنْتَحَرَ *c.* اِنْتَحَرَ özünü öldürmə, intihar; ~ يَابَانِي xarakiri (*yapon samurayları arasında qarnını xəncərlə yırtaraq özünü öldürmə adəti*)

– اِنْتَحَارِي təhlükəli, xətərli, fəlakətli, qorxulu (*özü üçün*)

– تَنَحَّرٌ mübarizə; qarşıdurma; antaqonizm (*barışmaz ziddiyyət*); ~ الاحزاب partiyaların mübarizəsi; ~ على الحياة həyat (*yaşamaq*) uğrunda mübarizə

– مَنَحْتُ özünü öldürən, intihar edən

– مَنَحْرٌ *c.* مَنَاحِرٌ boğaz, boyun (*heyvanı öldürən (kəsən) zaman zərbənin vurulduğu yer*)

– مَنَحُورٌ 1) kəsilmiş (*heyvan*), öldürülmüş (*ucu şiş silahla*); 2) acıqlı, hirsli; qıcıqlandırılmış

– نَحْرٌ¹ kəsmə (*kəsilmə*), doğrama (*doğranma*), yarma (*yarılma*); öldürmə, kəsmə (*heyvan*); ~ عید qurban bayramı (*zülhiccənin 10-cu günü*)

– نَحْرٌ² 1) boğaz, boyun; köks, sinə; 2) başlangıç, əvvəl; 3) *memar. qaltel (naxış rəndəsi; haşiyə)*, novça, novcuq; ~ إرتد هذه على ~ رد كیده على ~ bu onun özünə qarşı çevrildi; ~ kimisə onun öz silahı ilə vurmaq

– نَحْرٌ bilikli, görkəmli (*alimin epiteti*)

– نَحْرٌ = نَحَارِيرٌ *c.* نَحَارِيرٌ

– نَحْرٌ kəsilmiş, öldürülmüş (*ucu şiş silahla*)

I نَحْرٌ (*a*) نَحْرٌ xırdalamaq, parçalamaq, doğramaq; döymək, əzmək

– مَنَحَارٌ *c.* مَنَحَارٌ həvəngdəstə, toxmaq

– نَحِيرَةٌ *c.* نَحَائِرٌ təbiət, xarakter, xasiyyət; ~ طَيبٌ xoşxasiyyət, xeyirxah; ~ كريمٌ ali-cənab, nəcabətli

I نَحْسٌ (*a*) نَحِسٌ yaxud نَحَاسَةٌ (*u*) نَحْسٌ bədbəxt, uğursuz, başıbəlalı olmaq; نَحَسٌ (*u*) نَحْسٌ bədbəxtlik, uğursuzluq gətirmək; II نَحَسٌ 1) üstünü mislə örtmək; 2) bərkimək, möhkəmlənmək

– نَحْسٌ ~ مخلوق ən bədbəxt, ən uğursuz; ~ على وجه الارض bu, yer üzündəki ən bədbəxt məxluqdur (*insandır*)

– نَحْسٌ mislə örtülmə, mis örtük

– مَنَحَسٌ *c.* uğursuzluq gətirən əşyalar

– مَنَحَسٌ mislə örtülmüş

– مَنَحُوسٌ *c.* مَنَاحِيسٌ bədbəxt, uğursuz, başıbəlalı; الطالع ~ talesiz, bədbəxt

– نَحَاسٌ misgər

– نَحَاسٌ 1) mis; ~ البürünc; latun; ~ saf mis; 2) təbiət, xasiyyət

– نَحَاسَةٌ misgər peşəsi

– نَحَاسَةٌ 1) mis pul; 2) mis boru

– نَحَاسِيٌّ 1) mis söz. *sif.*; ~ آلات الة mus. mis çalğı alətləri; 2) mis rəngli

– نَحَاسِيٌّ *c.* نَحَاسَةٌ tar. Nəhhas paşanın ardıcılı, tərəfdarı, məsləkdaşı

– نَحَسٌ¹ *c.* نَحُوسٌ uğursuzluq, bədbəxtlik, fəlakət, müsibət, bədbəxt hadisə; ~ عجز pis, qəlbiqara, mərdimazar bir qarı

– نَحَسٌ² *c.* نَحُوسٌ uğursuz, bədbəxt, başıbəlalı, bəxtiqara; ~ يوم uğursuz gün

– نَحُوسٌ uğursuzluq, bədbəxtlik, fəlakət, müsibət, bədbəxt hadisə

I نَحْفٌ (*u*) نَحَافَةٌ arıq, zəif, taqətsiz olmaq; IV نَحْفٌ arıqlatmaq, zəiflətmək, əldən salmaq, taqətdən salmaq

– مَنَحُوفٌ arıq, sısqı

– نَحَافَةٌ arıqlıq, sısqalıq, zəiflik, taqətsizlik, yorğunluq, üzgünlük; ~ القوام boy-buxunluluq, qədd-qamətlik, qamət

– نَحْفٌ arıqlıq

– نَحِيفٌ *c.* نَحَافٌ arıq, cılız, zəif; ~ القوام boylu, qamətli, boylu-buxunlu, qədd-qamətli

I نَحُولٌ (*a*) نَحْلٌ yaxud نَحْلٌ (*u*) نَحْلٌ¹ (نَحْل) arıq, cılız, zəif, yorğun olmaq; arıqlamaq; نَحْلٌ² (*a*) نَحْلٌ¹, نَحْلٌ² 1) vermək, bağışlamaq, hədiyyə etmək (*kiməsə*); 2) aid etmək, isnad, etmək (*kimə*), ayağına yazmaq (*kimin*); 3) uydurmaq, qondarmaq, iftira etmək; 4) köhnəlmək, yırtılmaq (*paltar haqqında*); 5) tökülmək (*saç haqqında*); II نَحْلٌ

1) arıqlatmaq, zəiflətmək, çox yormaq, taqətdən salmaq, üzmək; 2) (*saçların*) tökül-məsinə səbəb olmaq; IV اُثْلَ = II; V تَحْلَ mənimləmək, özünü kimi qələmə vermək (*göstərmək*), ədəbi oğurluq (*plagiat*) etmək, başqasının əsərlərindən oğurlamaq; VIII اِثْلَ 1) özünə başqa ad vermək (*göstərmək*); ~ özünü birisi kimi qələmə vermək; ~ لنفسه صفة ... kimi aparmaq; 2) etiqad etmək, inanmaq, qəbul etmək (*dini*); ~ الاسلام ~ islamı qəbul etmək; 3) qanunsuz yolla mənimləmək, özünü kimi qələmə vermək (*göstərmək*), ədəbi oğurluq (*plagiat*) etmək, başqasının əsərlərindən oğurlamaq; ~ الاعذار ... əsassız olaraq haqlı çıxartmaq (*kimisə*); bəhanələr uydurmaq

– اِتْ حَالْ c. 1) mənimləmə, mənimlənilmə; plagiat, ədəbi oğurluq; 2) əsassız fikir, iddia; ~ الاعذار ~ bəhanə uydurma; 3) qəbul etmə (*dini*)

– مَنَحْلُ qanunsuz olaraq mənimlənilmiş; ~ اسم təxəllüs

– مَنَحْلُ plagiator, ədəbi oğru

– مَنَحْلُ c. مَنَحْلُ arıxana, pətəklik

– مَنَحْلُ 1) uydurulmuş, qondarılmış; الروايات uydurulmuş hekayələr; 2) sürtülmüş, dağılmış, köhnəlmiş, yırtılmış; köhnə

– مَنَحْلُ c. اَرِيقْ əldən düşmüş, haldan düşmüş, yorğun, üzgün

– مَنَحْلُ arıçı

– مَنَحْلُ arı yetişdirmə, arıçılıq

– مَنَحْلُ 1) bağışlama, hədiyyə etmək; 2) hədiyyə, bəxş, sovqat

– مَنَحْلُ topl. arı, arılar; طَنان ~ eşşək arısı, eşşək arıları; مَنَحْلُ ذكر erkək arı; مَنَحْلُ قفیر arı pə-

təyi; مَلَكَ ملكة الـ bax: مَلَكَ arı yetişdirmə, arıçılıq

– مَنَحْلُ c. نَحْلَاتْ arı, bal arısı

– مَنَحْلُ c. نَحْلُ fırfıra, fırlanğıc (*həmc. الصبي*)

– مَنَحْلُ c. نَحْلُ 1) məzhəb, dini təlim, dini təriqət, cərəyan; 2) iman, etiqad; 3) hədiyyə, bəxş, sovqat

– مَنَحْلُ arıqlıq, əldən düşmə, yorğunluq, üzgünlük

– مَنَحْلُ c. نَحْلُ 1) arıq, yorğun, üzgün, əldən düşmüş; القوام ~ boylu, qamətli, boylubuxunlu, qədd-qamətli; 2) yazıq, zavallı, biçarə, aciz

– مَنَحْلُ c. نَحْمُ öskürmək, öskürəklə boğazını təmizləmək

– مَنَحْلُ topl. flaminqo, qızılqaz quşları

– مَنَحْلُ flaminqo, qızılqaz quşu

– مَنَحْلُ Bibl. Neyemiya (*Nəhamiyə*)

– مَنَحْلُ biz; الموقعين ~ biz, aşağıda imza edənlər

– مَنَحْلُ öskürmək, boğazını arıtlamaq; نَحْنُ = نَحْنُ

– مَنَحْلُ öskürmə, öskürək

– مَنَحْلُ 1) (نَحْوُ) (u) getmək, hərəkət etmək, yönəlmək, dönmək, çevrilmək (*haraya yaxud الى yaxud نحو*); ~ kiminsə izi ilə getmək, kiminsə yolu ilə getmək, kiminsə ardınca getmək; ~ هذا النحو ~ o bu cür hərəkət etdi, bu istiqaməti seçdi; 2) kənara qoymaq; aradan qaldırmaq, yox etmək, uzaqlaşdırmaq, kənar etmək (*nədən عن*); ~ في زاوية nəyisə kənara qoymaq; II نَحْيُ 1) kənara qoymaq (*təs. h. ilə*); 2) aradan qaldırmaq, yox etmək, kənar etmək, uzaqlaşdırmaq (*nədən عن*); rədd etmək; ~ قضية عن ~ məsələni gündəlikdən çıxarmaq;

3) qaytarmaq, çəkındırmək (*kimi nədən* عن *کیمی*); III نَحَى (*nəyinsə*) yaxınlığında, ətraf yerlərdə olmaq; IV أَتَى 1) yönəltmək, tuşlamaq, istiqamətləndirmək, göndərmək (*nəyə* على); ~ عليه ضربا ~ kimisə yumruqlamaq, kö-təkləmək; ~ باللائمة (باللوم) ~ məzəmmət etmək, danlamaq (*kimi* على); 2) çevirmək, kənara çəkmək, çəkındırmək, saxlamaq (*nədən* عن *نەدن*); ~ بصره ~ üzünü çevirmək, gözlərini çəkmək (*nədən* عن *نەدن*); V تَنَى 1) *həmç.* جانباً ~ kənara çəkilmək, yana çəkilmək; 2) getmək, kənarlaşmaq, uzaqlaşmaq; 3) imtina etmək, geri çəkilmək, əl çəkmək (*nədən* عن *نەدن*); ... له ~ kiməsə güzəşt etmək, güzəştə getmək (*nə-dəsə*); VIII اِئْتَى 1) aralanmaq, çəkilmək, kənarlaşmaq; 2) istiqamət almaq, yönəlmək (*nəyəsə tərəf*); ~ القاعدة ~ qayda-qanuna riayət etmək, əməl etmək; 3) arxalanmaq, söykənmək, ümid olmaq, arxayın olmaq, güvən-mək, bel bağlamaq, etibar etmək (*kimə-nəyə* في *فی*); 4) cəhd, səy göstərmək (*nədə* على *نەدە*)

– اِسْتِیْقَامَةٌ *istiqaṃət* seçmə; *istiqaṃət*, meyil;
biol. tropizm
– تَنْحِيَةٌ 1) kənara qoyma; 2) aradan qal-
dırma, kənarlaşdırma, uzaqlaşdırma (*nədən*
عن); rədd etmə; عَنْ مَنَصِبِهِ ~ vəzifədən kənar
edilmə; 3) nifrət (*nəyə* عَنْ)

تغييرات; istiqamət, tərəf, səmt; c. مَنَاحى –
 həyatın bütün sahələrində əsaslı dəyişikliklər; دروس المشروع
 layihəni hərtərəfli öyrənmək

قَرَامَتِيك، قَرَامَتِيكَا *q. qrammatik, qrammatika* *c. نَحِيَّة q. نَاح*
 mütəxəssisi

1) istiqamət, tərəf, نواحيات , نواحي c. ناحية –
səmt; من هذه الـ bu tərəfdən, bu cəhətdən;
من جميع النواحي hər cəhətdən, hər tərəfdən;

bir tərəfdən... digər tərəfdən...; 2) nöqteyi-nəzər; 3) nahiyyə (inzibati ərazi vahidi)

I $\text{تَحَبَّ} (u)$ seçmək, seçim etmək; $\text{تَحَبَّ} (ə)$ qorxaq, ürəksiz, cəsarətsiz olmaq; VIII اِئْتَحَبَّ 1) seçmək; 2) seçkilər keçirmək

– اِتِّخَابْ – 1) seçki, seçmə, seçilmə;
 حَقَّ yaxud حَرِّيَّةٔ seçim azadlığı; اِهْلِيَّةٔ seçmə hüququ; اِلْعَامَّ ümumi
 seçim azadlığı; پارْلَمَانْتِيَّةٔ برلمانیهٔ (نیاییهٔ) parlament seçkiləri;
 بَلَدِيَّةٔ انتخابات بلدیّهٔ bələdiyyə seçkiləri; جَزْئِيَّةٔ انتخابات جزئیّهٔ
 natamam (cüzi) seçkilər; عَامَّةٔ انتخابات عمومیّهٔ yaxud عامّةٔ ümumi seçkilər;
 تَكَرَّرْ (ورقَهٔ) təkrrar seçkilər; بُلْطَنْ seçki bülleteni (vərəqəsi); دَائِرَهٔ seçki dairəsi;
 نَصَابْ seçki qanunu; قَانُونْ قانون seçki qanunu; يَاشْ سَenzisi yaş senzi;
 لَایِقْ seçilməyə layiq; غَیْرْ لَایِقْ seçilməyə layiq olmayan;
 2) seçmə, seçilmə; اِلْعَامَّ الطَّبِيعِيَّ biol. təbii seçmə

– اِنتْخَابِيّ seçkili, seçilmiş, seçki üzrə təyin edilən, seçki üzrə olan, seçki söz. *sif.*; ~ حقّ حملة (حركة, معركة) seçmə hüququ; دائرة seçki dairəsi; لجنة seçki komissiyası

– **إِتِّخَايَّةٌ** seçilmə, seçki ilə olma, seçki
 üsulu ilə olma, seçmə qabiliyyəti

– مُنتَخِبٌ 1. seçən; 2. seçici

– مُنْتَقَبٌ 1) seçilmiş; 2) seçmə, ən yaxşı, əla; 3) *idm.* yığma

– مُمْتَحَنَات c. 1) seçilmiş əsərlər; 2) favoritlər (*at yarışında*)

I نَحَرَ (ə) 1) sancmaq, batırmaq; بکلمات ~ acılamaq (*şit sözlər*)

I نَحَسَّ (ə, u) 1) sancmaq, iynə batırmaq; 2) (*bizlə*) qovmaq; II نَحَسَّ = I; VIII إِنْحَسَّ iynə vurdurmaq; məcaz. özünü təhqirlərə məruz qoymaq

– نَحَسَّ مَنَاحِيسُ c. مَنَاحِيسُ yoğun iynə, qıyıq (*vor-ğan sırmaq üçün*), biz; ucu itilənmiş çubuq

– مَنَاحِيسُ = مَنَاحِيسُ c. مَنَاحِيسُ

– نَحَّاسٌ 1) mal-qara alverçisi, at dəllalı; 2) qul alverçisi, qul alıb-satan (*bəyaz rəngli qul qadınlar*)

– نَحَّاسَةٌ c. ات mahmız

– نَحَّاسَةٌ 1) qazancına alıb-satma; at dəllallığı; 2) qul alveri, qul alıb-satma

– نَحَّاسَةٌ c. نَحَّاسَةٌ sancma; iynə, iynə vurma

I نَحَشَّ (ə) نَحَشَّ qovmaq, bərk sürmək, təqib etmək, qovub yormaq

– نَحَشَّشٌ c. نَحَشَّشٌ 1) qəlsəmə; 2) burun dəşiyi

I نَحَّغَ (ə) 1) tanımaq, təsdiq etmək, qəbul etmək, etiraf etmək (*nəyi*); 2) نَحَّغَ ~ kiminsə hüququnu tanımaq; نَحَّغَ (ə) 1) kəsmək, doğramaq, öldürmək; 2) silkələmək, yırgalamaq, əsdirmək, tərpətmək, sarsıtmaq; V نَحَّغَ öskürmək, tüpürmək, hayqırmaq (*hayqırub tüpürmək*)

– نَحَّغَ hənç. شوكي ~ onurğa beyni; العظم ~ ilik; المستطيل uzunsov ilik

– نَحَّغَ bəlgəm, selik

I نَحَلَ (u) نَحَلَ səpmək, əkmək, ələmək; V نَحَلَ ələnmək, dağılmaq, tökülmək, səpələnmək; VIII إِنْحَلَ 1) ələmək, səpmək; 2) seçmək, ayırmaq

– نَحَلَ مَنَاحِيْلٌ c. مَنَاحِيْلٌ ələk satan, ələk alverçisi

– مَنَاحِلٌ c. مَنَاحِلٌ ələk; سلك ~ məftildən hazırlanmış ələk

– نَحْلَةٌ kəpək, ələnti; سَمَّ الـ siçovul zəhəri

– نَحْلٌ topl. palma; خور الهند; hind qozu ağacı; عَلَا! əla! (*İraq*)

– نَحْلٌ xüs. isim. کيچ. k. میخائل yaxud Mikayıl (*Mixail*)

– نَحْلَةٌ c. نَحْلَةٌ 2) palma; الموم ~ mum palması (*Ceraxylon andicola*)

– نَحْلٌ q. topl. palma; زیت الـ palma yağı I نَحَمَ (ə) نَحَمَ tüpürmək, hayxırmaq (*hayxırub tüpürmək*); V نَحَمَ = I

– نَحَمَةٌ bəlgəm, selik

– نَحَمَةٌ bəlgəm söz. sif.; الغدة الـ hipofiz نَحَمَ diz üstə çökdürmək (*dəvəni*)

I نَحَوَّ (u) نَحَوَّ 1) fəxr etmək, lovğalanmaq, qürurlanmaq, qürrelənmək, öyünmək; 2) yumşaltmaq, yüngülləşdirmək, sakitləşdirmək, rahatlatmaq; VIII إِنْحَى 1) fəxr etmək, lovğalanmaq, qürurlanmaq, qürrelənmək, öyünmək; 2) yumşaltmaq, yüngülləşmək

– نَحَوَّ 1) fəxr, vüqar, ləyaqətini anlama; lovğalıq, təkəbbürlülük, dikbaşlıq; 2) qoçaqlıq, igidlik, mərdlik, cəsarət, şücaət, qəhrəmanlıq

I نَدَّ (ə-i) نَدَّ, نُودُ, نُودُ qaçmaq, aradan çıxmaq, yox olmaq, itmək (*haradan*); يجب أن ينذ عن البال أن... unutmamaq lazımdır ki, ...; نَدَّ عنه nəzərdə tutmaq lazımdır ki, ...; نَدَّ صرخة ondan səs (*güluş səsi*) çıxdı; II نَدَّ 1) söymək, danlamaq, məzəmmət etmək, təhmətləndirmək, qınamaq (*kimi*);

kəskin tənqid etmək (*kimi* -); 2) açıb söyləmək (*sirri*); VI نَدَّأْ dağılmaq, səpələnmək, pərən-pərən olmaq; ayrılmaq, vidalaşmaq

– نَدَّأْ məzəmmət, töhmət, danlaq, kəskin tənqid

– ما له نَدَّأْ 1. bərabərlik, oxşarlıq; نَدَّأْ onun tayı-bərabəri yoxdur; نَدَّأْ eyni səviyyəli insanların söhbəti; نَدَّأْ özüni kiminləsə eyni səviyyədə tutmaq; 2. tay, bərabər, tay-tuş

– نَدَّأْ bot. aloe, əzvey, sabur (*bitki və bu bitkidən hazırlanan dərman*)

– نَدَّأْ bərabər, oxşar

I نَدَّبَ (u) نَدَّبَ (u) ağlamaq, ölən adam üçün ağlamaq, yas tutmaq; 2) nümayəndə göndərmək; 3) tapşırmaq, həvalə etmək, səlahiyyət vermək; 4) vadar etmək, məcbur etmək, təhrik etmək, həvəs oyatmaq, çağırmaq (*kimi nəyə* الى, على); həsr etmək, sərf etmək, ithaf etmək, vermək (*kimə* الى); نَدَّبَ o (q.) özünü oğluna həsr etdi; نَدَّبَ (ə) نَدَّبَ sağalmaq, bitişmək (*yara haqqında*); II نَدَّبَ (ölən adam üçün 40 gün) yas tutmaq; ehsan vermək; IV نَدَّبَ = نَدَّبَ; VIII نَدَّبَ 1) göndərmək, yollamaq, ezam etmək (*ezamiyyətə göndərmək*), özündən nümayəndə göndərmək; 2) səlahiyyət vermək, tapşırıq vermək

– نَدَّبَ 1) – ات c. نَدَّبَ (göndərmə); 2) səlahiyyət, hüquq, tapşırıq; 3) siy. mandat (*iddiaçı tərəfin hüquq və səlahiyyətlərini təsdiq edən sənəd*)

– نَدَّبَ mandat söz. sif., mandatlı, mandatı olan; منطقة mandat altında olan ərazi

– نَدَّبَ yas tutma (*vəfat edən adam üçün 40 gün*); ehsan

– نَدَّبَ nümayəndə kimi göndərilmiş; müvəkkil, səlahiyyətli; الحكومة yaxud الدولة mandatarı (*mandat almış dövlət*); نَدَّبَ idarə heyətinin səlahiyyətli üzvü

– نَدَّبَ nümayəndə göndərən; mandat verən

– نَدَّبَ ağlama, fəryad etmək, yas tutma

– نَدَّبَ vəfat edən adam üçün yas tutmağa toplaşanlar

– نَدَّبَ 1. hüq., din. tövsiyə edilən, məsləhət görülən; 2. 1) deleqat, nümayəndə, təmsilçi, müvəkkil; المفوض səlahiyyətli nümayəndə; الجريدة qəzet müxbiri; 2) komissar; السامي ali komissar

– نَدَّبَ 1. yas tutan; 2. ağıcı (*ağı söyləyən*)

– نَدَّبَ c. نَدَّبَ ağıcı (*ağı söyləyən qadın*)

– نَدَّبَ ağıcı (*ağı söyləyən*)

– نَدَّبَ c. ات – ağıcı (*ağı söyləyən qadın*)

– نَدَّبَ c. نَدَّبَ kəsmə, kəsilmə; kəsik, çapıq, yara yeri (*dəridə*)

– نَدَّبَ = نَدَّبَ c. نَدَّبَ

– نَدَّبَ 1) yas tutma, ağı söyləmə; 2) elegiya (*mərsiyə tərzində şeir*); 3) matəm nəğməsi

I نَدَحَ (ə) نَدَحَ genişləndirmək

– نَدَحَ genişlik, açıqlıq, azadlıq, sərbəstlik; ... فلا ~ من ... buna görə də ... qaçılmazdır; ... عنه ~ لا buna görə də ... olduqca vacibdir; labüd, qaçılmaz, zəruri

– نَدَحَ = نَدَحَ ~ عن ... labüd (*qaçılmaz, zəruri*) olmaq; ... لا ~ عن ... labüddən, istər-istəməz, mütləq; olduqca vacibdir, çox lazımdır; هذه معلومات لا ~ bunlar onun üçün labüd olan mə-

lumatlardır; ... لم يجد ~ عن ... yaxa qurtara bilmədi (*qaça bilmədi*); ! استرخ قليلا في الوقت ~ bir az istirahət et, onsuz da kifayət qədər vaxt var!

– نَدَحَ, نَدَحَ genişlik, açıqlıq

I نَدَر (u) نَدَر (1) nadir, aztapılan olmaq; 2) kiçik, cüzi, əhəmiyyətsiz, sayca az olmaq; III نَادِر (kimisə) lətifələrlə məşğul etmək (*əyləndirmək*), lətifələrlə (*kiminsə*) başını qatmaq; V تَنَدَّر lətifələr danışmaq (*nə haqqında*); VI تَنَادَر bir-birinə lətifələr danışmaq, bir-birini lətifələrlə, məzəli əhvalatlarla əyləndirmək

– مَنَدَرَة c. مَنَادِر kənd evində qonaq qəbul etmək üçün otaq; qonaq otağı, zal

– نَادِر 1) nadir, aztapılan; ~ الوقوع nadir hallarda, az-az baş verən; ~ يَخُود في الـ hərdənbir, nadir (*hallarda*), az-az; معادن ~ nadir metallar; ~ لا حكم له nadir, qayda sayılmır; 2) nadir, aztapılan, qeyri-adi, görünməmiş

– نَادِرَة 1) nadir, aztapılan şey, qəribə, təəccüblü bir şey; 2) məzəli əhvalat, gülməli hekayə, lətifə; 3) qeyri-adi hadisə; نَوَادِر الفِرْلَادِقِیَّاتِ fırldaqçıların hiyləgər fəndləri, kələkləri

– نَادِرَة 1) nadir, aztapılan şey; 2) sayca azlıq; çatışmazlıq

– نَدَر nadir, aztapılan

– نَدَرَة 1) nadir, aztapılan şey; 2) sayca azlıq; نَدَرَة يَخُود في الـ hərdənbir, nadir (*hallarda*), az-az

– نَدَرَة 2) نَدَرَات qızıl yaxud gümüş dənə-ciyi (*süxurda*)

– نَدَرَة hərdənbir, az-az, nadir hallarda

– نَدَرَة sayca azlıq, cüzilik; azlıq, çatışmazlıq

– نَدَغ II نَدَغ السماء ~ çiskinləyir (*yağış*), narın yağış yağır

I نَدَغ (ə) نَدَغ səpmək, üstünə səpmək (*məs., şəkər tozunu*); II نَدَغ = I

– نَدَاغَة c. ات نَدَاغَة səpmək üçün qab (*məs., şəkər tozunu*)

I نَدَف (i) نَدَف daramaq (*pambığı*)

– مَنَدَف c. مَنَدَف darəq (*pambiq üçün*)

– مَنَدَف darənmis

– نَدَاف darayıcı, pambiq və ya yun darayan adam

– نَدَف c. نَدَف bir tikə, bir parça, bir çəngə; c. lopa, yumaq, çəngə (*pambiq və s.*)

– نَدِيف 1. darənmis; 2. darənmis pambiq

I نَدَل (u) نَدَل tutmaq, yapışmaq; bəndləmək, bərkitmək

– مَنَدَالَة c. ات مَنَدَال dirəkvuran, payavuran maşın; toxaclama maşını

– مَنَدَال c. مَنَدَال sehlə fala baxma, öncə görmə; مَنَدَال فَتَح fala baxmaq, gələcəkdən xəbər vermək

– مَنَدِيل c. مَنَدِيل burun dəsmalı; ~ الجَنِين meyvenin qabığı

– نَدِل c. نَدِل ofisiant, yemək paylayan; la-key, nökr

– نَدَل = أَدَال c. نَدَل

I نَدَم (ə) نَدَم peşman olmaq, tövbə etmək, peşmançılıq çəkmək, təəssüf etmək, heyifsilənmək (*nəyə görə*); ~ الندم المرّ على ... ~ çox peşman olmaq (*nəyə görə*); II نَدَم peşman etmək, təəssüf hissi oyatmaq; III نَدَم yoldaşlıq etmək, bir yerdə içmək; V نَدَم peşman olmaq, peşmançılıq çəkmək, təəssüf etmək, heyifsilənmək (*nəyə*

gömrə علی); VI تَنَادَمَ birlikdə içmək, məclisi
aparmaq (*içkili*)

– 1) نَدَوَاتُ c. نَدْوَةٌ – iclas, forum; simpozium (*beynəlxalq müşavirə*); ~ الشباب العالمية ~ ümumdünya gənclər forumu; ~ العلمية elmi simpozium; 2) klub; ~ الأدبية ~ ədəbi klub; 3) cəmiyyət; ~ دار parliament; ~ العسليّة ~ qurd şirəsi (*bitki xəstəliyi*); ~ دودة ~ mənənə, bitki biti

– 1) أَندَاءُ c. نَدَى – nəmlik, rütubət, nəmişlik; 2) şəh, şəbnəm, jalə; 3) səxavət, əliaçıqlıq, ürəyiaçıqlıq, mərdlik

– 1. nəm, yaş, rütubətli; 2. 1) soprano (*ən zil qadın səsi*); 2) meqafon (*səsi gücləndirən aparat*); 3) klub; ~ الكفّ ~ səxavətli; ~ الصوت ~ a) güclü, gur səsi olan; b) meqafon (*səsi gücləndirən aparat*)

– 1) نَدِيَانُ ~ nəm, yaş, rütubətli; 2) şirəli, sulu (*meyvə və s. haqqında*)

I نَذَرَ (نذر) ~ özüni Allahə həsr etmək üçün vəd etmək; ~ نفسه ~ özüni həsr etmək (*nəyə ə*); نَذَرَ (ə) xəbərdar edilmək (*nə haqqında ə*); IV أَنْذَرَ 1) öyüd-nəsihət vermək, inandırmaq, razı salmaq; qorumaq, çəkəndirmək, xəbərdarlıq etmək; xəbər vermək, bildirmək; 2) qabaqcadan xəbər vermək, bildirmək; ~ بالخطر ~ təhlükə haqqında qabaqcadan xəbər vermək; VIII إِنْذَرَ and içmək, vəd etmək

– 1) نَذَارُ c. إِنْذَارُ – öyüd-nəsihət vermə; çəkəndirmə, xəbərdarlıq; ~ نهائي ~ ultimatum (*son və qəti tələb, xəbərdarlıq*); ~ دون سابق ~ heç bir xəbərdarlıq olmadan; 2) həyəcan, təhlükə, təhlükə signalı; ~ النار ~ yangın signalı; ~ اجراس ~ həyəcan signalı, təhlükə signalı; ~ صفارات ~ hava təhlükəsi signalı

– 1. öyüd-nəsihət verən; xəbərdar edən; 2. xəbərdaredici; signalizator (*xəbərdarlıq cihazı*)

– ~ : مُنْزِرُ tar. Münzir (*ərəb padşahının adı*); ~ المناذرة c. Münzir tərəfindən əsas qoyulmuş sülalə (*xanədan*)

– ~ مَنُذُورُ vəd edilmiş; həsr edilmiş (*Allahə – لله*)

– ~ نَازِرُ vəd edən, söz verən

– 1) تُنُورُ c. نَذَرُ ~ tənənəli vəd etmə, söz vermə, and içmə; ~ اوفى andına sadıq qalmaq (*əməl etmək*); 2) anda görə qurban verilən əşya

– ~ نَذَرُ xəbərdarlıq, bildiriş, məlumat

– 1) نَذِيرُ ~ öyüd-nəsihət verən; 2) müjdəçi

– ~ نَذِيرَةٌ c. نَذَائِرُ anda görə qurban verilən əşya

I نَذَلُ (u) نَذَالَةٌ, ~ نَذُولَةٌ 1) alçaq, əclaf, rəzil olmaq; 2) qorxaq olmaq

– 1) نَذَالَةٌ ~ alçaqlıq, əclaf, rəzillik, rəzalət;

2) qorxaqlıq

– 1. alçaq, əclaf, rəzil; 2. qorxaq

– نَذَالَةٌ = نَذَلَةٌ

– نَذَلُ = نَذَالَةٌ c. نَذِيلُ

~ نَرْبِيعُ c. نَرْبِيعُ 1) şlanq, xortum; ~ السقاية ~ sulama, suvarma şlanqı (*Suriya*); 2) nargilənin (*qəlyan*) ucluqlu qolu

~ نَرْبِيعُ = نَرْبِيشُ c. نَرْبِيشُ

~ نَرْجِسُ bot. nərgizgülü

– ~ نَرْجِسِيَّةُ ~ öz-özünə vurulma, özüni sevmək, özünə aşiq olma

~ نَرْجِيلُ c. نَرْجِيلُ nargilə (*qəlyan*) (*müq. et* 2) نَرْجِيلَةٌ

1) زەر (*oyun üçün*); ~ نَزْدُ topl. 1) zər (*oyun üçün*); ~ نَزْدُ nərd oyunu; 2) bot. nard çiçəyi

نَارْدِينْ = نَرْدِينْ

نَارْدِينِي = نَرْدِينِي

نَرْدِينْ əsəbiləşdirmək

– نَرْدِينْ əsəbiləşdirmə; əsəbilik; ~ əsəbi

halda

نَرْدِينْ = نَرْدِينْ c. نَرْدِينْ

نَرْدِينْ topl. turş portağallar

نَرْدِينْ 1. Norveç söz. sif.; النمة

Norveç dili; 2. norveçli

نَرْدِينْ əsəbilik

نَرْدِينْ zool. narval (balinalar dəstəsindən dəniz məməlisi)

I نَرْدِينْ (ə-u) نَرْدِينْ, نَرْدِينْ 1) axmaq, sızmaq, süzlülmək, dammaq (su haqqında); 2) əsmək, titrəmək (sim haqqında); نَرْدِينْ عليه اللومباغو فجأة; birdən onun beli ağramağa başladı; IV نَرْدِينْ = I

– نَرْدِينْ 1. diribaş, zirək, çevik; 2. sızıb keçən su

نَرْدِينْ = نَرْدِينْ

– نَرْدِينْ sızıb keçən su

نَرْدِينْ = نَرْدِينْ

– نَرْدِينْ hissiyyat, həssaslıq, şəhvət hissi, ehtiras

– نَرْدِينْ 1) diribaş, zirək, çevik, cəld; 2) həssas, ehtiraslı

– نَرْدِينْ beşik

I نَرْدِينْ (ə, i) نَرْدِينْ, نَرْدِينْ 1) uzaq olmaq; 2) qurutmaq, su götürmək (quyudan), təmizləmək (quyunu); نَرْدِينْ لا يُنَزَّحُ məch. tükənməyən, bitməyən; ~ suyu çəkmək (haradan (من); 3) getmək, yola düşmək, yollanmaq, köçmək (haradan (الى haraya); mühacirət etmək (haradan (الى haraya) (həmç. məhc. نَزَحَ به; əldən çıxmaq, azalmaq (məs., qızıl haqqında – haraya (الى); IV نَرْدِينْ qurut-

maq, təmizləmək (quyunu); tükəndirmək, suyu çəkmək, götürmək (məs., qayıqdan (من); VIII نَزَحَ 1) silkələnib sudan azad olmaq, təmizlənmək; 2) uzaqlaşmaq, getmək; mühacirət etmək (haradan (عن haradan)

– نَزَحَ 1. 1) uzaq, uzaqlaşdırılmış; 2) təmizləyən, götürən, təmizləyici; a) suyu qayıqdan çəkən; b) dəniz. ejektor (buxar qüvvəsi ilə işləyən nasos); ~ asse nizator (səhiyyə şəraitini yaxşılaşdırma ilə məşğul olan adam); 2. mühacir, emiqrant – نَزَحَ asse nizator (səhiyyə şəraitini yaxşılaşdırma ilə məşğul olan adam)

– نَزَحَ c. نَزَحَ bulanıq su

– نَزَحَ, نَزَحَ uzaq, uzaqlaşdırılmış

– نَزَحَ mühacirət, gediş, getmə, yola düşmə (haradan (عن haraya (الى); itki, azalma, əksilmə (məs., qızıl haqqında)

I نَزَحَ (u) نَزَحَ nadir, aztapılan olmaq; sayca az olmaq

– نَزَحَ, نَزَحَ 1. azsaylı; ~ نَزَحَ a) əhəmiyyət-siz, xırda, kiçik, cüzi; b) az, azacıq; 2. əhəmiyyətsizlik, azlıq, cüzi miqdar

I نَزَحَ (i) نَزَحَ 1) uzaqlaşdırmaq, kənar etmək, qovmaq, aradan qaldırmaq; yerini dəyişdirmək, çıxarmaq; نَزَحَ عَنْ وَظِيفَتِهِ onu vəzifəsindən çıxardılar; 2) qoparmaq, dartıb çıxarmaq, çəkmək, götürmək, qazıb çıxarmaq; نَزَحَ مِنْ يَدِهِ bəd. if. kiməsə itaət etməkdən, boyun əyməkdən imtina etmək; 3) məhrum etmək, əlindən almaq (nəyi (من); müsadirə etmək, götürmək, geri almaq, qəsb etmək, əlindən almaq, zorla almaq (kimdən (من); ~ kiminsə hüququnu əlindən almaq; نَزَحَ السِّلَاحَ (التسليح) silahsızlaşdırmaq, tərk-silah etdirmək; ~ مِلْكِيَّةٌ mülkiyyəti müsə-

dirə etmək; الرتبة ~ *hərb.* rütbəsini kiçiltmək; 4) çıxarmaq (*paltarı*); القناع ~ *məcaz.* iç üzünü açıb göstərmək; ثيابه ~ soyunmaq; kimisə so-yundurmaq; 5) (*dərisini*) soymaq; 6) əl çək-mək, buraxmaq, atmaq, tərgitmək (*nəyisə etməyi*); عن *tib.* can çəkişmək, can ver-mək; نَزَعَ (i) 1) istəmək, arzulamaq (*nəyi*), cəhd etmək, çalışmaq, can atmaq, yönəlmək (*nəyə*); (الى) meyli olmaq (*nəyə*), qarşısına məqsəd qoymaq (*nə etməyi*); meyil etmək, meyil göstərmək, can atmaq (*nəyə*); 2) yönəltmək, istiqamətləndir-mək (*nəyi*); بالسهيم ~ ox atmaq (*yaydan*); 3) oxşar, bənzər olmaq, oxşamaq, bənzə-mək (*kimə təs. h. yaxud*); الفرصة ~ fūr-sətdən istifadə etmək; II نَزَعَ uzaqlaşdır-maq, kənarlaşdırmaq, çıxarmaq, aradan qaldırmaq; əlindən almaq, məhrum etmək; III نَزَعَ 1) mübahisə etmək, çəkişmək, eti-raz etmək, qəbul etməmək; 2) mübarizə etmək, əlindən almağa çalışmaq (*kiminsə*); 3) *tib.* ölümlə vuruşmaq, can vermək; VI نَزَعَ 1) mübahisə etmək, çəkişmək; 2) bir-biri ilə mübarizə aparmaq; VIII نَزَعَ 1) əlindən alınmaq, məhrum edilmək (*nə-dən*); 2) götürülmək, çıxarılmaq, aradan qal-dırılmaq; 3) uzaqlaşdırmaq, kənarlaşdırmaq; çıxarmaq, götürmək, çəkmək, çəkib çıxar-maq; qazıb çıxarmaq, qoparmaq; الفرصة ~ fūr-sətdən istifadə etmək

– نَزَعَ əlindən alma, məhrum etmə, məh-rum olma; uzaqlaşma, soyuqluq

– نَزَعَ 1) mübahisə, çəkişmə; 2) müba-rizə; البقاء ~ *biol.* yaşamaq uğrunda müba-rizə

– مُنْزَعٌ ~ mübahisəli, iddia edi-lən

– مُنْزَعٌ a) mübahisəli; b) mü-bahisə mövzusu olan, çəkişmə obyektı olan
– مُنْزَعٌ 1) mübarizə aparan, mübahisə edən; ~ بلا şəksiz, şübhəsiz (*olaraq*); 2) canla çə-kişən, can verən

– مُنْزَعَةٌ 1) mübahisə, münaqişə; 2) mübarizə; çəkişmə; 3) *tib.* canla çəkişmə, can vermə, ölüm ayağında olmaq; son nəfəs
– مُنْزَعٌ c. مَنَزَعٌ 1) məqsəd, niyyət, səy, cəhd, meyil; 2) istiqamət, cərəyan; لم يعد
artıq səbir etmək (*dözmək*) olmaz!

– مَنَزَعٌ ox

– مَنَزُوعٌ 1) alınmış, əlindən alınmış, gö-türülmüş; 2) məhrum edilmiş (*nədənsə*); demilitarizasiya edilmiş, silahsızlaşdırılmış ərazi

– نَزَاعٌ, نَزَعَةٌ c. نَزَاعٌ 1) yad, özge; 2) (*ki-minsə*) əlindən alan, zorla alan, qoparan

– نَزَاعٌ c. نَوَازَعٌ səy, cəhd, meyil, həvəs, maraq, arzu, niyyət; نَوَازِعُ نفسيةً ürək arzu-ları

– نَزَاعٌ can atan, cəhd edən, yönələn (*nəyə*); (الى) meyilli (*nəyə*)

– نَزَاعٌ 1) mübahisə, çəkişmə, mü-naqişə, konflikt; ~ لا şəksiz, şübhəsiz (*ola-raq*); قضائي ~ məhkəmə davası; عليه (فيه) ~ şəksiz, şübhəsiz, mübahisəsiz, qəti; ~ عليه (فيه) mübahisəli; مَنَازِلُ mübahisə mövzusu; 2) mübarizə; الطبقات ~ sinfi mübarizə; 3) *tib.* can çəkişmə, can vermə

– نَزَاعِيٌّ mübahisəli

– نَزَعَ 1) uzaqlaşdır(ıl)ma, rədd etmə (*edil-mə*), kənar etmə (*edilmə*), çıxarma (*çıxar-dılma*); aradan qaldırma (*qaldırılma*), götü-

rülmə, ləğv etmə (*edilmə*); 2) məhrum etmə (*edilmə*), zorla alma (*alınma*); السلاح ~ silahsızlaşdır(ıl)ma, tərək-silah etmə (*edilmə*); (الشامل) ~ tam ümumi silahsızlaşdırma; مؤتمر ~ silahsızlaşdırmaya dair konfrans; الملكية ~ mülkiyyətin müsadirə edilməsi; الثقة ~ etimadsızlıq rəyi; 3) tib. can çəkişmə, can vermə

– نَزَعَاتٌ c. نَزْعَةٌ 1) xarakter xüsusiyyət, fərqləndirici cəhət; 2) səy, cəhd, can atma, məqsədyönlü iş; 3) istiqamət, cərəyan (*məs., ədəbiyyatda*); tendensiya (*fikir, ideya*), meyil, təmayül; 4) çalar; zövq; baxış, məslək, əqidə; الجمود العقائدي ~ doqmatizm, ehkamçılıq; الشوفينية ~ şovinizm (*ifrat millətçilik*); ذو الـ الروسية ~ subyektivizm; الذاتية ~ fals. ruspərest

– نَزَوُغٌ səy, cəhd, can atma, məqsəd, niyyət, istək, arzu, meyil, həvəs (*nəyə* الـ)

– نَزِيعٌ c. نَزَاعٌ yad, özgə, kənar (*adam*)

I نَزَعٌ (ə) düşməncilik salmaq (*kimin arasında*); təhrik etmək, yoldan çıxarmaq, azdırmaq (*kimi təs. h. nəyə* الـ)

– نَزَعَاتٌ c. نَزْعَةٌ 1) pis fikir, pis niyyət; نزعات السوء pis niyyətlər; 2) yoldan çıxarma, azdırma, aldatma, tovlama, təhrik etmə; نزعات الشيطان şeytanın vəsvəşələri (*azdırmaları*)

I نَزَفٌ (i) 1) qan almaq; 2) qurtarmaq, tükəndirmək (*quyumu*); 3) qan aparmaq, çox qan itirmək; IV أَزَفَ qan almaq; X اِسْتَنْزَفَ 1) arıqlatmaq, zəiflətmək, gücdən (*taqətdən*) salmaq; 2) qurtarmaq, tükəndirmək, sərf etmək; sormaq, sorub çəkmək

– اِسْتَنْزَافٌ arıqlama, zəifləmə, gücdən (*taqətdən*) düşmə; azalma, qurtarma, tükənmə (*məs., resursların, təbii ehtiyatların*)

– اِسْتَنْزَافِيٌّ yorucu, üzücü; حرب سة üzücü müharibə

– مَنَزَفَةٌ şaduf (*quyudan su götürmək üçün qurgu*)

– مَنَزُوفٌ arıqlamış, gücdən (*taqətdən*) düşmüş, qanaxmadan zəifləmiş; الطاقة ~ gücdən (*taqətdən*) salınmış

– نَزَافٌ tib. hemofiliya

– نَزَفٌ arıqlama, gücdən (*taqətdən*) düşmə, qanaxmaya görə zəiflik; الدم ~ qanaxma

– نَزْفٌ c. نَزْفَةٌ az, cüzi miqdar; من الماء ~ bir az su

– نَزِيفٌ¹ qan yayılması, qanaxma, qansızma; الـ المخي yaxud الـ beyne qansızma

– مَنَزُوفٌ = نَزِيفٌ²

I نَزَقٌ (ə) 1) yüngülxasiyyət, ağılsız, düşüncəsiz olmaq; 2) tündxasiyyət, hirsli, çılğın olmaq

– نَزَقٌ 1) yüngülxasiyyətlik, ağılsızlıq, düşüncəsizlik; 2) tündxasiyyətlik, hirsliklik, çılğınlıq; 3) canlılıq, çeviklik, coşqunluq, hiddət, ani şiddət

– نَزَقٌ 1) yüngülxasiyyət, ağılsız, düşüncəsiz; 2) tündxasiyyət, hirsli, çılğın

I نَزَكَ (u) sancmaq, batırmaq, deşmək, dəlmək

– نَزَكَ bax: alifba sırası ilə

I نَزَلٌ (i) 1) enmək, düşmək (*nədən* من), çıxmaq (*məs., tramvaydan* من); düşürülmək, endirilmək, çıxarılmaq; din. nazil olmaq (*Quran haqqında*); 2) endirmək, düşürmək, çıxarmaq (*kimi* -); 3) aşağı düşmək (*qiymət haqqında*); sakitləşmək, zəifləmək, yatmaq (*epidemiya və s. haqqında*); 4) tökmək, yağmaq (*yağış haqqında*);

5) yerləşmək, köçmək, qalmaq, yaşamaq (*mehmanxanada* ٥, فى); 6) qonmaq (*nəyin üzərinə* على – *quş haqqında*); yerə enmə, yerə oturma (*təyyarə haqqında*); 7) hörmətlə yanaşmaq (*nəyə* عند (رغبته) ~ kiminsə maraqlarına (*istəyinə*) hörmətlə yanaşmaq; 8) razı olmaq, razılaşmaq (*nə ilə* على ~ kiminsə qərarı (*fikri*) ilə razılaşmaq; 9) başına gəlmək (*kimin*), üz vermək (*kimə* ٦ – *bədbəxtlik haqqında*); 10) boyun qaçırmək, imtina etmək (*nədən* عن, *güzəştə* getmək (*nəyi* عن *kiminsə xeyrinə* ٧); 11) hücum etmək, üstünə atılmaq, üstünə düşmək (*kimin* على); 12) girmək, daxil olmaq, ayaq basmaq (*harasa*); ~ ٨ qonaq kimi gəlmək (*kimə* على); ضيفا ~ ٩ ona (*k.*) yaxşı təsir bağışladı; نزل (٩) soyuqlamaq, özünü soyuğa vermək, soyuq dəymək; II نزل 1) azaltmaq (*ödəməni*), aşağı salmaq (*qiyməti*); endirim etmək; 2) *riyaz*. çıxmaq, çıxma əməlini yerinə yetirmək; 3) endirmək, düşürmək, buraxmaq; 4) yerləşdirmək (*qonağı*); 5) inkrustasiya etmək, bəzəmək, bəzək vurmaq (*nə ilə* ١٠); بالذهب ~ ١١ *din*. nazil etmək (*vəhy*); من العرش ~ taxtdan salmaq, devirmək; درجته ~ vəzifəsini (*rütbasini*) kiçiltmək; دقته ~ saqqal uzatmaq (*buraxmaq*); ~ ١٢ (kiməsə) qəzəblənmək, hirsəlmək; qəzəbini, hirsini (*kiminsə üstünə*) tökmək; III نزل 1) mübahisə etmək, çəkişmək, mübarizə aparmaq, vuruşmaq (*kiminləsə*); IV أنزل 1) düşürmək, endirmək (*məs. paroxoddan* من الجيوش ~ *qoşun*, desant çıxarmaq; 2) endirmək, sallamaq, düşürmək, aşağı endirmək;

العلم ~ bayrağı endirmək; 3) köçürmək, yerləşdirmək (*harada* ١٣); 4) aşağı salmaq, azaltmaq, kiçiltmək; السعر ~ *qiyməti* aşağı salmaq; الضابط على العسكري ~ əsgər rütbəsinə kiçiltmək; 5) *din*. nazil etmək (*vəhy*); به الخسارة ~ kiməsə ziyan vurmaq (*xəsarət yetirmək*); ~ ١٤ نأهه sarsıdıcı (*dağıdıcı*) zərbə endirmək; عقابا به ~ kiməsə cəza vermək (*cəza kəsmək*); V نزل 1) *güzəştə* getmək (*nədəsə*); imtina etmək, əl çəkmək (*nədən* عن); 2) yavaş-yavaş aşağı düşmək, aşağı enmək; *məcaz.* düşkünləşmək, ruhdan düşmək (*nə dəracədə* الى); VI نزل 1) mərhəmət etmək, iltifat göstərmək, hörmətlə yanaşmaq, razılıq vermək (*nə etməyə* ١٥); *güzəştə* getmək (*nədə*), imtina etmək, əl çəkmək (*nədən* عن); عن العرش ~ taxt-tacdan əl çəkmək; 2) mübarizə aparmaq; استنزل! ١٦ buyur, axtar! X استنزل 1) enməyi, düşməyi xahiş etmək; اللعنات ~ lənətlər yağdırmaq, lənətləmək; الارواح ~ ruhları çağırmaq; 2) (*nəvisə*) yuxarıdan endirmək; 3) (*nəvisə*) yuxarıdan götürmək; 4) *riyaz*. çıxmaq, çıxma əməlini yerinə yetirmək; 5) *məch.* vəzifəsi (*rütbəsi*) kiçilmək; etibardan salınmaq

– ١٧ أنزل 1) düşmə, enmə; *hərb.* (*qoşun*) çıxarma, desant; 2) köçmə, yerləşmə, məskən salma; yerləşdirmə, yerləşdirilmə; 3) aşağı salma, aşağı düşmə, endirmə, enmə; 4) *din*. nazil olma (*məs., vəhy haqqında*)

– ١٨ نزل 1) boyun qaçırmə, imtina etmə, üz döndərmə, əl çəkmə (*nədən* عن); 2) *güzəşt*; öz *qiymətilə* başqasına vermə, başqasına satma (*alınmış malı*); vermə, verilmə, ötürmə, ötürülmə, nəql etmə, nəql edilmə;

3) mərhəmət, iltifat, xeyirxahlıq; 4) mübarizə

– تَنْزِيلٌ tədricən (yavaş-yavaş) azalan, zəifləyən, aşağı düşən; ضريبة نسبة proporsional surətdə azalan vergi

– تَنْزِيلٌ 1) aşağı salma, endirmə, aşağı düşürmə; 2) aşağı düşmə, enmə, azalma; الاثمان ~ qiymətlərin aşağı düşməsi; المقام ~ vəzifə-sini, rütbəsinə kiçiltmə; 3) çıxılan pul, tutulan pul, endirim; 4) riyaz. çıxma; 5) haşiyə, bəzək, naxış, inkrustasiya; 6) din. nazil olma, nazil olmuş vəhy; Quran العزيز

– مَنَّانٌ verilən, ötürülən, tapşırılan, güzəşt edilən; إليه ~ (nə isə) verilən adam; səlahiyyətli, etibarlı (vəkil edilmiş) şəxs

– مَنَّانٌ 1. 1) dönük, danan, inkar edən, üz döndərən, imtina edən (nədən عن); 2) güzəştə gedən; 2. vəkalət verən

– مَنَّانٌ din. nazil olmuş, yuxarıdan göndərilmiş; القرآن الكتاب yaxud القرآن Mükəddəs kitablar

– مَنَّانٌ 1) mənzil, ev; صاحب ev sahibi; أهل ailə; علم تدبير ev təsərrüfatını idarə etmək bacarığı; 2) astr. ayın vəziyyəti

– مَنَّانٌ 1) dərəcə, rütbə, vəzifə; 2) (sosial) vəziyyət; ləyaqət, şərəf

– مَنَّانٌ ev, mənzil söz. sif.; التدبير ev təsərrüfatı

– مَنَّانٌ 1) narkotik vasitə (tiryəklə digər narkotik maddələrin qatışığı); 2) əx-ləqsizlik yuvası (İraq)

– مَنَّانٌ narkoman (bax: مَنَّانٌ)

– نَزْلٌ 1. enən, düşən (haradansa); 2. yaşayış evi icarədarı; sakin, kirəçi

– نَزْلٌ c. نَزْلٌ bədbəxtlik, fəlakət, bəla, zərbə, sarsıntı; ~ نزلت بها ona bədbəxtlik üz verdi; المالية maliyyə böhranı

– نَزْلٌ çıxın, düşün!

– نَزْلٌ toqquşma, vuruşma, döyüş, müharibə, savaş

– نَزْلٌ köçmə, yerləşmə, məskun olma; koloniya (başqa bir ölkədə mühacirlərin yaşadığı yer); mühacirlər, immiqrantlar

– نَزْلٌ c. نَزْلٌ, نَزْلٌ mehmanxana

– نَزْلٌ 1) qonağa təklif edilən yemək; 2) azuqə, ərzaq

– نَزْلٌ 1) enmə, düşmə, çıxma; gəlmə, gəlib çatma; الحجّ ~ din. məhməlin (bax: مَحْمَلٌ) Məkkədən Qahirəyə gəlişi münasibətilə keçirilən şənlik; 2) eniş, yamac, meyil; كلّ طلعة ولها ~ məsəl. hər yoxuşun bir enişi var; 3) soyuqdəymə; iltihab, katar (selikli qışanın iltihabı) البرد ~ zökəm; الـ bronxit (bronxların selikli qışasının iltihabı) الـ الـ الـ qrip; الـ qrip; الـ mədə katarı, xorası; qastrit

– نَزْلٌ qonaq etmə, qonaqlıq, yemək-içmək

– نَزْلٌ 1) düşmə, enmə, çıxma, çıxış; نزولا

onun arzusunun nəzərə alaraq; o bunu onun istəyini nəzərə alaraq etdi; الامطار ~ yağış yağması, yağışlılıq; 2) yerə enmə, yerə oturma (təy-yarə haqqında); اجباري ~ məcburi enmə; 3) aşağı düşmə (qiymət haqqında); مضارب على الـ

aşağı salmağa çalışan spekulyant, “ayı”; 4) yaşama; xərcəlmə, sərf etmə; الـ مَنَزِل kirayə haqqı; 5) soyuqdəymə; iltihab; نزل عليه الـ o xəstələnib

نَزُولٌ *bax*: مضارب على النزول = نَزُولِيٌّ –

– نَزِيلٌ 1) qonaq; 2) yaşayan, sakin, kirəçi; مصر ~ Misirdə yaşayan, Misir sakini, misirli; المستشفى ~ xəstəxanada müalicə alan uşağı əlində yırğalamaq (*ana haqqında*); əzizləmək, nazlamaq

– نَزْرَةٌ tərbiyə etmə, əzizləmə, nazlama

I نَزَاهَةٌ (u) 1) sağlam, təmiz olmaq (*hava, iqlim, yer haqqında*); 2) düz, səmimi, vicdanlı olmaq; nöqsansız, qüsursuz, eyibsiz olmaq; namuslu, etibarlı olmaq; 3) uzaq, azad olmaq (*bütün pis şeylərdən – عن*); II نَزَّةٌ 1) təmizləmək, sağlamaq, yaxşılaşdırmaq; 2) uzaqlaşdırmaq, kənarlaşdırmaq, azad etmək, boşaltmaq (*nədən – عن*); نَزْدَةٌ 1) uşağı məktəbdən uzaqlaşdırmaq, uşağı oxutmamaq; 3) gəzintiyə aparmaq, gəzdirmək; şənləndirmək, əyləndirmək; 4) abstraktlaşdırmaq, təcrid etmək; V نَزَّزَ 1) gəzmək, gəzişmək, gəzib-dolanmaq; 2) uzaq olmaq (*nədən – عن*); nəfsini saxlamaq, çəkinmək (*nədən – عن*); imtina etmək, əl çəkmək (*nədən – عن*); 3) əylənmək, fikrini dağıtmaq; 4) abstraktlaşdırılmaq, təcrid edilmək

– نَزْرِيَّةٌ 1) uzaqlaşdırılma, kənar edilmə (*bütün pis şeylərdən – عن*); 2) təmizlənmə, sağalma; 3) gəzinti, əyləncə, şənlik; 4) abstraktlaşdırma, mücərrədləşdirmə

– نَزْرَةٌ – at. *c.* نَزْرَةٌ – gəzinti; əyləncə

– نَزْرَةٌ 1) oyun meydançası; gəzinti üçün yer; 2) prospekt; 3) ictimai bağ, park

– نَزْرَةٌ gəzən, gəzib-dolanan

– نَزْرَةٌ – at. *c.* نَزْرَةٌ – oyun meydançası; gəzinti üçün yer; park

– مَنَزْرَةٌ *c.* مَنَزْرَةٌ gəzinti üçün yer, park, bağ

– مَنَزْرَةٌ 1) təmizlənmə, təmiz; 2) azad, sərbəst (*nədən – عن*, *من*); الخطأ ~ qüsursuz, səhvə, düzgün

– نَزَاهَةٌ yaxşılıq, xeyirxahlıq; düzlük, təmizlik, vicdan, insaf, etibar, dəyanət; qərəzsizlik, bitərəfli; ~ ناموسلا, şəərəflə, vicdanla

– نَزَاهَةٌ = نَزْرَةٌ

– نَزْهُونَ *c.* نَزْهُونَ yaxşı, xeyirxah, səxavətli; düz, təmiz, vicdanlı, namuslu, insafı; qərəzsiz, bitərəf, ədalətli

– نَزْهُةٌ *c.* نَزْهُةٌ gəzinti, ekskursiya; əyləncə, şənlik; (امكان) əyləncəli yerlər; 2) fərəh, sevinc; 3) uzaqlıq; هو به onun, haqqında danışılan heç bir şeylə əlaqəsi yoxdur

– نَزْهِيٌّ *c.* نَزْهِيٌّ 1. öz kefi üçün yaşamağı sevmə; 2. bədxərc, israfçı

– نَزْهَاءٌ = نَزْهَاءٌ *c.* نَزْهَاءٌ

I نَزْوَانٌ, نَزْوٌ, نَزْوٌ (u) نَزَا (نَزْو) 1) hoppanmaq, tullanmaq, atılmaq, sıçramaq; 2) cütləşdirmək (*dışini – على*); الفحل ~ cütləşdirmək (*aygır haqqında*); 3) maraqlandırmaq, cəlb etmək (*kimi – الى*); 4) sürüşmək, qaçmaq, aradan çıxmaq (*kimdən-nədən – من*); IV أَنْزَى cütləşdirmək (*heyvanları*); V نَزَّرَ 1) atılmaq, hoppanmaq, tullanmaq, sıçramaq; 2) döyünmək, vurmaq (*ürək haqqında*); qalxmaq (*sinə haqqında*)

– نَزَا cütləşdirmə (*dışini*)

– نَزْوٌ 1) cütləşdirmə (*dışini*); 2) hövrə dövrü, kürsək dövrü (*heyvanlarda*)

– نَزْوَانٌ 1) tullanma, hoppanma, sıçrama, sıçrayış; 2) ani şiddət, çırpıntı, ışırtı

– 1) tullanma, hoppanma, sıç-rama, sıçrayış; 2) ani şiddət, çırpıntı, işartı; 3) şıltaqlıq, naz, tərslik; xəyal, qəribəlik نَازِي 1. milli-sosializm; 2. milli-sosialist, nasist (*Almaniya faşisti*)

– نَازِيَّة nasizm (*Almaniya faşizmi*)

I نَسَاء 1) təxirə salmaq, vaxtını dəyişmək, sonraya keçirmək; 2) kreditə satmaq; IV نَسَاء kreditə satmaq

– نَسَاء uzunömürlülük

– نَسَاء qadınlar (*bax: نَسَو*)

– 1) təxirə salma, vaxt, möhlət; 2) kredit

– 1) təxirə salma, vaxt, möhlət; 2) kredit; نَسِيئة kreditlə (*borcla*) satış; نَسِيئة borca, kreditə, borcla, kreditə

I نَسَب (i) 1) əslini, mənşəyini aid etmək (*nəyə*); 2) aid etmək, isnad etmək (*nəyə*), ayağına yazmaq (*nəyin*), bağlamaq, əlaqələndirmək (*nə ilə*); 3) tərənnüm etmək, vəsf etmək, tərifləmək (*qadını* – *şair haqqında*); III نَسَب 1) mənşəcə eyni nəsilədən olmaq; 2) yaraşmaq, uyğun gəlmək, münasib olmaq; 3) qohum olmaq (*nikaha daxil olmaqla*); VI نَسَب 1) qohumluq əlaqəsi olmaq; 2) bir-birinə uyğun olmaq, münasib olmaq; 3) simmetrik, mütənasib, proporsional olmaq; VIII نَسَب 1) bir-birinə yaxın, qohum olmaq, əlaqədar olmaq (*nə ilə*); 2) aid olmaq, məxsus olmaq, mənsub olmaq (*nəyə*); 3) baş qoşmaq, qoşulmaq (*nəyə*); girmək, daxil olmaq (*hara*); X نَسَب 1) öz genealogiyasını (*nəsil tarixini*) göstərməyi xahiş etmək; genealogiyanı (*nəsil tarixini*) öyrənmək; 2) uyğun,

müvafiq, münasib görmək (*hesab etmək*); bəyənmək, təqdir etmək

– 1) qohumluq, yaxınlıq; 2) əlaqə (*nə ilə*), aidiyyət, mənsubiyyət, yanaşma, münasibət (*nəyə*); 3) birləşmə, qoşulma, daxil olma; ...üzvlüyə ...طلب الـ فى عضوية.. qəbul edilmə haqqında ərizə vermək

– 1) ən (*daha*) uyğun, ən (*daha*) müvafiq, ən (*daha*) münasib; 2) المُنَاسِب münasib qiymətlərlə

– 1) 1) əlaqə, rabitə, qohumluq, qarşılıqlı əlaqə; 2) (*qarşılıqlı*) münasibət, uyğunluq, müvafiqlik; analogiya, oxşarlıq; 3) عدم uyğunsuzluq; القوى ~ qüvvə nisbəti; 3) simmetriya; bərabərlik; proporsionalıq, mütənasiblik; *riyaz.* tənəsüb, nisbət; البسيط sadə tənəsüb (*adi kəsr*); المتصل ardıcıl tənəsüb (*kəsr*); طرفا tənəsübün kənar hədləri; وسطا tənəsübün orta hədləri; الـ العكسي düz mütənasiblik; الترس mütənasiblik

– 1) proporsional; mütənasib, uyğun

– 1) 1) uyğun, mütənasib, taraz, simmetrik, simmetriyalı, əlaqəli, nisbətli; proporsional; yaxşı quruluşlu, boylu, qamətli; ~ qeyri-proporsional, uyğun olmayan; *riyaz.* düz (*tərs*) mütənasib

– 1) 1) uyğun, münasib, müvafiq, əlverişli; 2) münasib vaxtda; ~ uyğun olmayan, münasib olmayan, əlverişsiz; 2) *riyaz.* mütənasib; 2) *riyaz.* tənəsüb, nisbət; البسيط sadə tənəsüb; المتصل ardıcıl tənəsüb; طرفا tənəsübün kənar hədləri; وسطا tənəsübün orta hədləri

– مُنَاسَبَةٌ 1) uyğunluq, müvafiqlik; yararlılıq, faydalılıq; 2) münasiblik, uyğunluq; 3) qohumluq, yaxınlıq, münasibət, əlaqə; بِهَذِهِ bu münasibətlə, bununla bağlı (*əlaqədar*); ~ مِنْ غَيْرِ مَا heç bir səbəb olmadan, səbəbsiz olaraq; بِاللَّهِ *yaxud* لِلَّهِ yeri gəlmişkən; بِغَيْرِ ~ hansısa bir səbəbdən və heç bir səbəb olmadan; لِحَسَابِهِ *bu* firsətdən öz xeyrinə istifadə etmək

– مُتَسَبِّبٌ ~ طالب azad dinləyici, müdavim

— **مَنَاسِيْبُ** *c.* **مِنْسَابٌ** — proportional pərgar

1) aid edilən, isnad edilən (*nə-yəsə*); *gram. nisbi ad*; 2) öz mənşəyi (*nəsli*) ilə tanınmış; 3) əla, çox yaxşı

– مَنَاسِيْبُ c. ² مَنَسُوْبٌ (suyun) qalxma səviyyəsi; البحر ~ dəniz səviyyəsi

— مَسْؤُوبِيَّةٌ qohumluq, yaxınlıq, ailəcanlılıq, evdarlıq; nepotizm (*Roma papalarının gəlirli vəzifələri, mülkləri və s. qohum-əqrəbalarına verməsi*)

xuculuq fabriki; 2) *anat.* quruluş, toxuma; العنكبوت ~ hörümçək toru; وحده ~ onun tayı-bərabəri yoxdur; هذا من ~ bu onun işidir

I نَسَخَ (a) 1) üzünü köçürmək; surətini çıxarmaq; باليد ~ əl ilə üzünü köçürmək; 2) yamsılamaq, təqlid etmək; 3) ləğv etmək; aradan qaldırmaq, məhv etmək, yox etmək; (القياسي) ~ به الرقم ~ bununla o, rekord əldə etdi; II نَسَخَ 1) üzünü köçürtdürmək; III نَسَخَ 1) sığışdırıb çıxarmaq, aradan götürmək; VI نَسَخَ 1) bir-birini əvəz etmək; 2) ardıcıl olaraq dəyişmək (*əvəz olunmaq (vaxt, dövrlər, əsrlər və s. haqqında)*); 3) *din.* köçmək (*ruhlar haqqında*); VIII نَسَخَ 1) özü üçün üzünü köçürmək; 2) ləğv etmək, aradan qaldırmaq, məhv etmək, yox etmək; X نَسَخَ 1) (nə-yinsə) köçürülməsinə nail olmaq; 2) çoxaltmaq, artırmaq, yaymaq

– نَسَخَ 1) ardıcıl keçid; ~ الرواح ~ ruhların köçməsi, metempsixoz (*öləndən sonra ruhun bir bədənədən başqasına keçməsi haqqında dini-mistik etiqad*); 2) vaxtın ardıcıl olaraq (*müntəzəm şəkildə*) dəyişməsi

– نَسَخَ ~ metempsixozu (*öləndən sonra ruhun bir bədənədən başqasına keçməsi haqqında dini-mistik etiqad*) təsdiq edən cərəyan

– نَسَخَ 1) üzünü köçürülmüş; 2) ləğv edilmiş, məhv edilmiş

– نَسَخَ c. مَنَسَخَ pantograf (*planlardan, çertyojlardan və s. surət çıxarmaq üçün cihaz*)

– مَنَسَخَ = مَنَسُوحٌ

– نَسَخَ 1 ləğv edən

– نَسَخَ 2 c. نَسَخَ köçürücü, üzünü köçürən; surət çıxaran

– نَسَخَ köçürücü, üzünü köçürən, surət çıxaran

– نَسَخَ 1) köçürücü, üzünü köçürən, surət çıxaran (*q.*); 2) surət çoxaltmaq üçün cihaz

– نَسَخَ 1) üzünü köçürmək; الوثائق ~ sənədartırma bürosu; 2) ləğv (*etmə, edilmə*); *həmç.* ~ نَسَخَ (*şrift və xətt növü*)

– نَسَخَ 1) surət, üz; ~ طبق الأصل ~ dəqiq surət; 2) nüsxə; nümunə; ~ أصلية (اساسية) ~ orijinal, əsil; ~ ثانية ~ dublet (*ikinci nüsxə*); ~ خطية ~ əlyazma; 3) resept, nüsxə

– نَسَخَ *həmç.* ~ الخط *nəsx* (*şrift və xətt növü*)

I نَسَرَ 1) dartmaq, qoparmaq, parça-parça etmək (*dimdiklə*); 2) çıxarmaq, soyumaq, sıyımaq; II نَسَرَ 1) yırtmaq, dağıtmaq, qoparmaq, parçalamaq; V نَسَرَ 1) yırtılmaq, parçalanmaq, dağılmaq; dəşilmək (*irin, çiban və s. haqqında*); köhnəlmək (*paltar haqqında*); X نَسَرَ folk. qartala dönmək

– نَسَرَ c. مَنَسَرٌ quldur dəstəsi, canilər dəstəsi, oğru dəstəsi, banda

– نَسَرَ c. مَنَسَرٌ dimdik (*yırtıcı quşlarda*)

– نَسَرَ *bax*: نَسَرَ

– نَسَرَ c. نَسَارِيَّةٌ qartal

– نَسَرَ c. نَسَرَ qartal; ~ الفحاح (*Cənubi Amerikanın dağlıq yerlərində yaşayan çox iri yırtıcı quş*); ~ الحافر ~ dırnaq haçası (*heyvanlarda*); ~ الطائر *astr.* ət-Tair (*Qartal bürcünün a-sı*); ~ الواقع *astr.* Veqa (*Lira bürcünün a-sı*)

– نُسْرَةٌ 1) parça, qırıntı (*ağacın*); talaşa, yonqar; 2) tikə (*ət*)

– نُسْرِيْنٌ *bot. topl.* 1) jonkil (*nərgizgülünün bir növü*); 2) yabanı qızılgül

نُوسَرٌ *bax: əlifba sırası ilə*

نُسْطُورِيٌّ *c. نَسَاطِرَةٌ tar., din. nestorian; النسة nestorianlıq*

نُسُوعٌ *c. أنْسَاعٌ* 1) نُسُوعٌ qayış, kəmər, toqqa; اليد ~ *anat. bilək*

نُسُوعٌ 2) şimal küləyi

نُسُوعٌ = مَنَسُوعٌ 2

نُسُوعٌ bitki şirəsi, lateks

I نُسُفٌ (*i*) نُسُفٌ 1) məhv etmək; dağıtmaq; 2) partlatmaq; parçalamaq, sarsıtmaq (*içəridən*); نُسُفٌ من الأساس nəyisə kökündən məhv etmək (*nəyisə yox etmək*); torpeda ilə vurmaq; 3) sovrmaq (*taxlı*); sovrmaq (*tozu*); IV نُسُفٌ sovrmaq, səpələmək; VIII نُسُفٌ 1) məhv etmək; 2) partlatmaq; الكلام ~ pıçıltı ilə danışmaq

– مَنَسُفٌ *c. مَنَسُفٌ* 1) xəlbir, şadara; 2) uzunsov taxta qab (*boru*); 3) döymə misdən hazırlanmış masa (*zəngin evlərə məxsus əşya*)

– مَنَسُفَةٌ *c. مَنَسُفَةٌ* 1) xəlbir, şadara; 2) tikililərin uçurulması üçün qurğu

– نَسَافٌ partladan, partladıcı

– نَسَافَةٌ dinamit

– نَسَافٌ partlatma işləri mütəxəssisi, hərbi istehkamçı

– نَسَافِيٌّ *c. نَسَافِيٌّ zool. dimdikbuynuz*

– نَسَافَةٌ *c. ات* – mina gəmisi, torpeda kateri

– نَسَافَةٌ saman; kəpək, ələnti

– نَسَفٌ partlayış, partlama; dağılma, uçulma, məhv edilmə

– نَسَفٌ *min., topl. bazalt*

– نَسَفٌ *c. نَسَفٌ bazalt parçası*

– نَسَافٌ *c. نَسَافَةٌ* torpeda

I نُسُقٌ (*u*) نُسُقٌ (*sapa*) düzmək (*mirvarini*);

II نُسُقٌ 1) (*sapa*) düzmək (*mirvarini*); 2) yerləşdirmək, yerbəyer etmək, sıra ilə düzmək; 3) qaydaya salmaq, nizama salmaq; uyğunlaşdırmaq, eyniləşdirmək; uzlaşdırmaq, əlaqələndirmək; abadlaşdırmaq, yaxşı təşkil etmək; 4) bölüşdürmək, paylaşmaq (*işi*); 5) ixtisara salmaq (*şatları*); 6) gözəl düzəltmək, hazırlamaq (*süfrəni*); V نُسُقٌ 1) simmetrik şəkildə yerləşdirilmək, qoyulmaq; 2) qaydaya salınmaq, nizama salınmaq; abadlaşdırılmaq; VI نُسُقٌ 1) simmetrik şəkildə yerləşdirilmək; 2) harmonik cəhətdən uyğun gəlmək, uyğunlaşdırılmaq; uyğun olmaq, müvafiq olmaq, münasib olmaq; 3) qarşılıqlı əlaqəsi olmaq; VIII نُسُقٌ simmetrik şəkildə yerləşdirilmək

– نُسُقٌ 1) simmetriklik, simmetriya (*uyğunluq, ahəng*); عدم النُسُقِ asimmetriya, uyğunsuzluq; عدم النُسُقِ asimmetrik, uyğunsuz; 2) həmahənglik; harmoniya; uyğunluq, müvafiqlik; 3) koordinasiya, uyğunluq, əlaqə, uzlaşma; 4) qarşılıqlı əlaqə

– نُسُقٌ uyğunluq, həmahənglik, tarazlıq

– نُسُقِيٌّ 1) (*sapa*) düzülmə (*mirvari haqqında*); 2) qaydaya salınma, nizama salınma; 3) qurulma, quruluş (*mexanizm*), təşkil edilmə, təşkilat; النُسُقِيّ daxili quruluş (*mexanizm*); uyğunlaşdırılma, uzlaşdırılma, əlaqələndirilmə, koordinasiya, əlaqə, uyğunluq; 5) ixtisara salınma (*şatların*); 6) hərbi. eşelonlaşdırılma, eşelon-eşelon yerləşdirilmə

– نُسُقِيٌّ uyğunluq, həmahənglik, tarazlıq

– نُسُقِيٌّ 1) (*sapa*) düzülmə (*mirvari haqqında*); 2) qaydaya salınma, nizama salınma; 3) qurulma, quruluş (*mexanizm*), təşkil edilmə, təşkilat; النُسُقِيّ daxili quruluş (*mexanizm*); uyğunlaşdırılma, uzlaşdırılma, əlaqələndirilmə, koordinasiya, əlaqə, uyğunluq; 5) ixtisara salınma (*şatların*); 6) hərbi. eşelonlaşdırılma, eşelon-eşelon yerləşdirilmə

– مَنَسُقِيٌّ simmetrik; الأعضاء ~ qamətli; ~ التقاطيع bir-birinə uyğun üz cizgiləri olan

– 1 مُنْسَقٌ səliqə ilə yerləşdirilmiş (*düzül-müş, qoyulmuş*); 2) abad, səliqəli; 3) uyğun, simmetrik; həmahəng; 4) işdən çıxarılmış (*ştatların ixtisara salınması ilə bağlı*)

– نَسَقٌ (*sapa*) düzmə, düzülmə (*mirvari haqqında*)

– 1 نَسَقٌ ideal qayda-qanun, nizam-intizam; tərz, üsul, qayda, sistem; sıra, cərgə, ardıcılıq; واحد *bir cür*, eyni şəkildə, yek-nəsəq; حروف *gram. bağlayıcılar*; كان *həmahəng olmaq, uyğun olmaq, uyğun gəlmək (nə ilə)*; 2) *hərb. eşelon*

– نَسِيقٌ simmetrik, uyğun, ardıcıl, düzgün qurulmuş, həmahəng

I نَسَكٌ , نُسْكٌ , نُسْكٌ (u) نَسَكٌ (نَسَك) dindar, zahid olmaq; نَسَاكَةٌ (u) نَسَكٌ tərkidünya olmaq, zahidlik etmək; V نَسَّكَ 1) fəaliyyət göstərmək, işləmək, çalışmaq; 2) asketik həyat tərzini keçirmək, asket həyatı yaşamaq

– 1 مَنَاسِكٌ c. مَنَاسِكٌ dini ayinlərin icra olunduğu yer; 2) zahidin koması, hücrə; 3) mərasim, ayin; هَجْع مَنَاسِكُ الحج həcc ibadəti əməlləri

– نَاسِكٌ c. نَاسِكٌ zahid, tərkidünya, asket

– نَسْكٌ , نُسْكٌ , نُسْكٌ dindarlıq, möminlik, zahidlik, Allaha ibadət; zahidlik, tərkidünya-lıq, münzəvilik; مَعْدُ zahidin olduğu yer

I نَسْلٌ (u) نَسْلٌ 1) törətmək, doğurmaq, dünyaya gətirmək, nəsil artırmaq (*təs. hal. yaxud*); 2) (*parçanı*) liflərə, saplara ayırmaq; 3) tük tökmək, qabıqdan çıxmaq (*quş, heyvan haqqında*); 4) çıxarmaq, qoparmaq, yolmaq (*haradan*); نَسْلٌ (u) نَسْلٌ 1) tökülmək (*lələk, tük haqqında*); 2) çiyindən düşmək (*məs., paltar haqqında*); 3) sökül-mək, süzülmək, üzülmək, yıpranmaq (*parça*

haqqında); II نَسْلٌ 1) liflərə, saplara ayırmaq; 2) tük tökmək, qabıqdan çıxmaq (*quş, heyvan haqqında*); IV نَسْلٌ 1) törətmək, doğurmaq, nəsil artırmaq; 2) tük tökmək, qabıqdan çıxmaq (*quş, heyvan haqqında*); VI نَسْلٌ 1) törəmək, artmaq, çoxalmaq, törəyib artmaq; 2) olmaq, törəmək (*kimdən*); 3) getdikcə süzülmək, sökülmək (*parça haqqında*)

– نَسْلٌ çoxalma, artma, törəyib artma, doğub törəmə; أَعْضَاءُ çoxalma orqanları, cinsiyyət (*tənasül*) orqanları; نَسْلٌ çoxalma yolu ilə möhkəmlənmək (*cinsin, növün keyfiyyətləri haqqında*)

– نَسْلٌ cinsiyyət; نَسْلٌ cinsiyyət orqanı; نَسْلٌ tənəsül (*cinsiyyət*) xəstəlikləri; نَسْلٌ cinsiyyət vəziləri

– نَسْلٌ 1) törədən, doğuran; 2) sökülən, süzülən (*parça haqqında*)

– نَسْلٌ lələk, tük (*tük tökmə zamanı tökü-lən*)

– نَسْلٌ 1) lələk, tük (*tük tökmə zamanı tökülən*); 2) yolunmuş (*çıxarılmış*) saplar; 3) *həmç. الكتان ~ korpiya (keçmişdə pambıq əvəzinə işlədilən tiftik)*

– نَسْلٌ c. نَسْلٌ 1) nəsil, uşaqlar, övladlar; bala, nəsil vermə (*mal-qarada*); gənc nəsil (*arılarda*); نَسْلٌ yevgenika (*insan nəslini bioloji yolla yaxşılaşdırmaq haqqında nəzəriyyə*); نَسْلٌ nəslin kəsilməsi; نَسْلٌ doğum sayının məhdudlaşdırılması; نَسْلٌ doğum sayının tənzimlənməsi; نَسْلٌ canlı (*mal-qara və ev quşları*) və cansız (*maşın və alətlər, nəqliyyat vasitələri və s.*) inventar; ... نَسْلٌ o, ... əmələ gəlib, törəyib (*o, ... nəslindəndir*); 2) (*parçadan*) yolunmuş (*çıxarılmış*) saplar

- نسلٌ *bot.* süd şirəsi, lateks
- نسلٌ tük tökmə, qabıqdan çıxma
- نسلٌ cins, damazlıq heyvan
- نسلٌ = نسیلٌ

I نسم (i) نسم 1) sakit əsmək; 2) dəyiş(il)mək, korlanmaq, xarab olmaq; نسم (ə) نسم dəyiş(il)mək, korlanmaq, xarab olmaq; II نسم 1) əsmək (*meh haqqında*); 2) həyat vermək, canlandırmaq; 3) başlamaq (*nəyi* vermək, canlandırmaq; 3) başlamaq (*nəyi* فی işə başlamaq; V نسم 1) nəfəs almaq, hava almaq; (*təmiz hava ilə*) nəfəs almaq; 2) qoxumaq, ...iyi gəlmək, ...qoxusu gəlmək (*nə* ۛ) خبره ~ *yaxud* ~ kimsə haqqında öyrənmək, soruşub bilmək

- نسمٌ c. مَسْمٌ ayağın altı (*dəvədə*)
- نسمٌ c. نسمٌ nəfəs, nəfəs alma; əsmə
- نسمٌ əsmə

– نسم 1) nəfəs, nəfəs alma, tənəffüs; حتى آخر ~ من حياته son nəfəsinə-dək; 2) adam, nəfər (*hesabda*); 3) əsmə, meh, nəsim, yel

– نسمٌ c. نسمٌ yüngül külək, xəfif yel, meh, nəsim; عید شم الـ ~ dəniz mehi; شم: نسمٌ

نسم 1) نسمٌ c. نسمٌ *ədab.* Nəsnəs (*təkayaqlı adam*); 2) meymun

نسم c. نسمٌ, نسمٌ *anat.* oturaq siniri; نسم c. نسمٌ *tib.* işias (*oturaq sinirinin iltihabı*)

نسم c. نسمٌ qadınlar; نسم c. نسمٌ qadın-sevməz, qadın düşməni; نسم c. نسمٌ fahişələr (*əxlaqsız qadınlar*)

– نسم 1) qadın söz. *sif.*; الحركة السمة (*النسوية*) qadın hərəkəti; 2) qadın kimi, incə, zərif

– نسياتٌ c. qadın işləri, məsələləri (*məs., qəzet guşəsi*)

– نسياءٌ = نسيوانٌ

– نسياءٌ = نسيوةٌ

– نسياءٌ qadın söz. *sif.*

I نسي (ə) نسي unutmək, yaddan çıxarmaq, gözədən qaçırmək; لم أنسه ولن أنساه! mən onu unutmamışam və heç vaxt da unutmayacağam!; يادdan çıxmamış..., yeri gəlmişkən; وإن أنسى لا أنسى ما فعله onun hərəkətini heç cür unuda bilmirəm; زهرة لا تنسى unutmaməni (*yaddaş çiçəyi*); II نسي unutməyə məcbur etmək, yadından çıxarmaq; IV نسي = II; VI نسي 1) özünü unutmuş kimi göstərmək; 2) unutməyə çalışmaq; qarşılıqlı olaraq unutmək, yaddan çıxarmaq; 3) etinasız yanaşmaq, laqeydlik göstərmək, saymamaq, məhəl qoymamaq, əhəmiyyət verməmək

– نسي 1. yaddan çıxarılmış, unudulmuş; نسي unudulmaq, izi-tozu qalmaq; 2. c. نسياتٌ unudulanlar, yaddan çıxarılanlar (*məs., əvvəl öyrənilənlər*)

– نسي olduqca unutqan, yaddaşsız, huşsuz

– نسي 1) yaddan çıxarma, unutma; 2) yaddan çıxarılmış, unudulmuş; نسي unudulmuş günlər (*əlavə günlər*) (*qibti təqviminə əsasən ilin son 5 yaxud 6 günü*)

– نسي unudulmuş, yaddan çıxarılmış (*şeylər*); يعيش وحده ~ منسياً o, kimsəsiz, tək-tənha yaşayır

– نسي unudan, yaddan çıxaran, unutqan, huşsuz

– نسي unutmək, yaddaşsız, huşsuz, diqqətsiz

– يَـدَّانْ yaddan çıxarma, unutmə; unutqanlıq, yaddaşsızlıq, huşsuzluq; *tib.* amneziya (*huşsuzluq, hafizənin pozulması, zəifləməsi*), yaddaşı itirmə; في زوايا الـ unudulmaq, yaddaşdan silinmək; دفعه الى زوايا الـ آفة العلم الـ unutməq, yaddaşdan silmək; *Ata. sözü* elmin bəlası unutqanlıqdır

I نش¹ (نش) qovmaq (*milçəkləri*); نش² (نش) qurumaq, suyu çəkil-mək; 2) nəmi canına çəkmək, hopdurmaq; 3) çırtılmaq, fişıldamaq (*məs., isti bir şey haqqında*); qaynamaq, quruldamaq, luq-luq etmək; 4) dammaq, su buraxmaq (*qab, boru haqqında*)

– مَنَشَّه yelpik, milçəkqovan
– نش¹ nəşş (20 *dirhəmə* (bax: درهم) *bəra-bər çəki ölçüsü yaxud 18,7 q*)
– نش² quru, susuz
– نش köhnə pendir
– نشاش hopduran, canına çəkən; ~ ورق suçəkən kağız, qurutma kağızı; ~ البان *bot.* bloşnik

– نشاش fişıldama, köpüklənmə, qurulama
I نش¹ (نش) böyümək, boy atmaq, yetişmək, inkişaf etmək; baş vermək, meydana gəlmək, əmələ gəlmək, törəmək, irəli gəlmək, doğmaq (*nədən*); II نش² cücərtmək, becərmək; böyütmək, yetişdirmək, bəsləmək, tərbiyə etmək; IV نش³ 1) tikmək, qurmaq, ucaltmaq; 2) əsasını qoymaq, təməlini qoymaq, təsis etmək, təşkil etmək, qurmaq, müəyyən etmək, yaratmaq, düzəltmək; ~ علاقات دبلوماسية ~ diplomatik əlaqələr qurmaq; 3) tərtib etmək, yaratmaq, yazmaq (*məqalə*); 4) redaktə etmək; 5) yetişdirmək, tərbiyə etmək; ~ يقول ~ o danışmağa başladı;

V نش⁴ baş vermək, meydana gəlmək, əmələ gəlmək, törəmək, böyümək, boy atmaq, inkişaf etmək; ~ ولد في بطن أمه uşaq ana bətnində inkişaf edir; X نش⁵ öyrənmək (*xəbər almaq*), araşdırmaq, axtarmaq

– نش¹ 1) təsis etmə (*edilmə*), əsasını qoyma, əsası qoyulma, özül qoy(ul)ma, bünövrə qoy(ul)ma; 2) yaratma, yaradılma, tikmə, tikilmə, tikinti, inşaat, quruculuq; ~ اعادة yenidən qurma (*qurulma*); ~ الاشتراكي socialist quruculuğu; 3) quraşdır(ıl)ma, tərtib etmə (*edilmə*), inşa, ifadə (*etmə, edilmə*) (*həmç. məktəbə aid*); ~ ديوان dəftərxana; 4) redaktə etmə, redaktə edilmə, redaktə; 5) *ədəb.* heca, üslub; kompozisiya

– نش¹ 1) inşaat (*tikinti*), quruculuq *söz. şif.*; ~ المواد inşaat (*tikinti*) materialları; 2) yaradıcı, qurucu; yaradıcılıq *söz. şif.*, konstruktiv, əməli; ~ العمل yaradıcı əmək; 3) redaksiya *söz. şif.*; ~ مقالة redaksiya məqaləsi; 4) üsluba, hecaya aid olan, stilistik, üslubi; klassik, ənənəvi (*dil haqqında*); ~ موضوع məktəb inşası; ~ العبارات *yaxud* nitqi bəzəməyə xidmət edən sözlər, stilistik ifadələr; ~ النمط üslub; ~ الجملة *qram.* əmr, qadağa, sual və arzudan ibarət cümlə; 2. üslubçu, stilist

– نش² yetişdirmə, böyütmə, bəsləmə, inkişaf (*etmə*), tərbiyə (*etmə*)

– نش³ 1) əmələ gəlmə yeri, mənbə, mənşə; ~ بصري ictimai mənşə; ~ الوبئة ~ epidemiya ocağı; 2) səbəb

– نش⁴ 1) əsası qoyulmuş, təsis edilmiş; 2) ucaldılmış, qurulmuş, tikilmiş

– مُنْشَأَتٌ c. مُنْشَأَةٌ 1) bina, qurğu, tikili; idarə, müəssisə, təsisat; تَجَارِيَّةٌ ~ ticarət müəssisəsi; 2) üstqurum; ~ الأساس والـ bazis və üstqurum

– مُنْشِئٌ 1) təsis edən, əsasını qoyan, bani, müəssis, təsisçi, yaradan, yaradıcı, qurucu; 2) tikən, memar, inşaatçı; 3) müəllif, tərtibatçı; 4) redaktor, üslubçu, stilist

– نَاشِئٌ 1. 1) yüksələn, artan, böyüyən, inkişaf edən, törəyən, əmələ gələn (*nədən* من); gənc, cavan; 2) yeni başlayan; 2. xam, təcrübəsiz, naşı, yeni gələn (*sagird, işçi*)

– نَاشِئَةٌ gənclər, cavanlar, böyüməkdə olan nəsil

– نَشَاءٌ bax: نَشُو

– نَشَأٌ 1) böyümə, boy atma, artma, törəmə, əmələ gəlmə; inkişaf, artım; 2) c. نَشَأٌ böyüməkdə olan nəsil

– نَشَاءٌ 1) baş vermə, əmələ gəlmə, meydana çıxma, nəşət; 2) gənclik, cavanlıq, gənclər, cavanlar; الـ الحديث gənc nəsil

– نَشُوءٌ baş vermə, əmələ gəlmə, meydana çıxma, törəmə, doğma; böyümə, boy atma, inkişaf; الـ نظرية والارتقاء yaxud مذهب الـ təkamül nəzəriyyəsi

– نَشُوءِيُونَ الـ evolyusionistlər (*təkamül nəzəriyyəsi tərəfdarları*)

I نَشَبَ (ا) نَشَبٌ 1) batmaq, sancılmaq (*yırtıcı quşun caynaqları haqqında* – فى); girmək, batmaq (*bədənə* فى – *dırnaq haqqında*); ilişib qalmaq, batıb qalmaq (*boğazda* فى – *sümük haqqında*); 2) dolaşib qalmaq, çətinliyə düşmək, çaşmaq (*nədə*), düşmək, qarışmaq (*nəyə* فى); بالشراك ~ tora (*tələyə*) düşmək; ما ~ ان قال o, deməyi gecikdirmədi; 3) baş vermək, alışmaq (*yanğın haq-*

qında); qopmaq, başlamaq (*müharibə haqqında*); II نَشَبَ 1) sancmaq, batırmaq, soxmaq, yeritmək, salmaq, taxmaq, daxil etmək; 2) qarışdırmaq, dolaşdırmaq, dolaşiq salmaq; III نَاشَبَ ~ الحرب: aparmaq, başlamaq (*müharibə haqqında*); IV اُنْشَبَ 1) sancmaq, batırmaq, soxmaq, keçirmək (*caynağı, dırnağı*); 2) təşkil etmək, düzəltmək, başlamaq; معركة ~ döyüşə başlamaq; V تَنَشَبَ batmaq, sancılmaq, keçmək, girmək, soxulmaq

– نَشَابٌ oxatan

– نَشَابٌ topl. oxlar

– صيد الحيتان ~ نَشَاشِيبٌ, نَشَابَاتٌ c. 1 نَشَابَةٌ harpun (*böyük dəniz heyvanlarını ovlamaq üçün niza; qarmaq*)

– نَشَابَةٌ 2 uzun oxlov, vərdenə; عجلة ~ dişlə, çillə (*qoşqu aləti*)

– نَشَبٌ mal, mülk, əmlak, dövlət, sərvət, zənginlik; ولم يُنْهَم مَنِّي ~ ولا نسب onları mənimlə nə qohumluq, nə də maddi vəziyyət bağlamırdı

– نَشُوبٌ baş vermə, başlama (*müharibə, yanğın haqqında*)

I نَشَجَ (ي) نَشِيجٌ zar-zar ağlamaq, hönkür-hömkür ağlamaq

– نَشِيجٌ ağlama, fəryad, zarıltı, inilti, hönkürtü

I نَشَدَ (u) نَشْدٌ 1) oxumaq, ifa etmək; 2) axtarmaq, axtarib tapmaq, soruşmaq, soruşub öyrənmək; 3) təqib etmək, izləmək, güdmək (*məqsəd*), can atmaq, cəhd göstərmək, çalışmaq (*nəyəsə*); xəyal etmək, arzu etmək, ön böyük arzusu olmaq; 4) and vermək, yalvarmaq; III نَاشَدَ 1) çağırmaq, dəvət etmək (*nəyəsə*); 2) and vermək, istəmək, xahiş etmək, yalvarmaq; 3) arzulamaq, istə-

mək (*nəsə*); IV أَشَدَّ 1) ifadəli oxumaq (*bədii əsəri*), təmtəraqla söyləmək; 2) oxumaq (*mahnı*); 3) axtarmaq; tələb etmək; VI تَنَاشَدَ bir-biri ilə təmtəraqla danışmaq; deklamasiyada (*bədii oxuma sənəti*) yarışmaq; X اِسْتَشَدَّ 1) ifadəli oxumağı (*bədii əsəri*) istəmək; 2) axtarmağı istəmək

– أَشَدُّ c. أَنَشِيدُ nəğmə, mahnı, poema, himn
– مُنَشِدٌ 1. ifadəli oxuyan (*bədii əsəri*);
2. 1) deklamator, deklamasiyaçı; nağılçı, dastançı; 2) xanəndə, müğənni; dini mahnılar ifaçısı
– مَنَشُودٌ axtarılan; arzu olunan, istənilən, tələb olunan; ən əziz, ən qiymətli, ən istəklili
– نَشَدٌ, نَشْدَانٌ axtarışlar
– نَشِيدٌ 1) poema; 2) nəğmə, mahnı, himn;
مِلِّيَّةٌ ~ beynəlmiləl himn; وَطَنِي ~ milli himn; الموت ~ matəm marşı; المَناشيد ~ mahnıların mahnısı

– نَشِيدَةٌ c. نَشَائِدٌ mahnı, nəğmə, himn
غاز الـ ~ غَزَالٌ kim. ammonyak; نَشَائِدٌ غَزَالٌ tərkibində su olmayan ammonyak; ammonium-sulfat; نترات الـ ammonium-nitrat, ammoniak selitri (*turşusu*); ملح الـ ammonium-xlorid, xlorlu ammonium; محلول الـ ماء الـ يَخُودُ yaxud ناشاطير spirti, ammonium-hidroksid, ammoniyaklı su
– صمغ ammoniyaklı; نَشَائِدِي ammoniyaklı (*ammoniyaklı kitrə*)

I نَشَرَ (u) 1) elan etmək, dərc etmək, nəşr etmək, çap etmək; yaymaq, intişar etdirmək, çatdırmaq (*xəbər*); 2) buraxmaq, çıxarmaq (*iy, qoxu*); buraxmaq, saçmaq, yaymaq (*şüa, işıq, isti*); 3) sərmək, salmaq, döşəmək; açmaq (*məs., qəzet*); as-

maq, sərmək (*paltar*); العلم ~ bayraq asmaq; 4) səpələmək (*məs., gübrə*); səpmək, səpələmək, tökmək, dağıtmaq, yaymaq; ~ يديه في الهواء havada əl-qol atmaq (*əlini yelləmək*); 5) mişarlamaq (*ağacı*); نَشَرَ (u) 2 نَشَرَ 1) mişarlaşdırmaq, dirçəltmək; bərpa etmək; II نَشَرَ 1) yaymaq; 2) açmaq, sərmək, salmaq, döşəmək; asmaq, sərmək (*paltar*); IV أَشَرَ 1) diriltmək, dirçəltmək, canlandırmaq; V نَشَرَ 1) yayılmaq; 2) sərilmək, salınmaq, döşənmək; 3) səpilmək, səpələnmək, tökülmək, dağıdılmaq; VIII اِنْتَشَرَ 1) yayılmaq (*xəbər, şayiə*); 2) səpilmək, səpələnmək, tökülmək, dağıdılmaq; açılmaq; *şahm. (fiqurları)* genişləndirmək; 3) çap olunmaq, dərc olunmaq, nəşr edilmək, elan edilmək; 4) sərilmək, salınmaq, döşənmək; 5) şişmək, dolmaq (*hava ilə, qazla*), köpmək, qabarmaq

– اِنْتِشَارٌ 1) yayma, yayılma, yayılma dərəcəsi; 2) şöhrət, məşhurluq; 3) *şahm. genişlənmə (fiqurların genişlənməsi)*

– اِنْتِشَارِيٌّ 1) geniş; 2) *şahm. genişlənen (fiqurlar haqqında)*; 3) genişləndirici gediş

– مَنَشِيرٌ 1) geniş yayılmış, elan edilmiş, nəşr edilmiş; 2) işlənen (*işlək*), məşhur, hamıya məlum olan

– مَنَاشِيرٌ c. مَنَاشِيرٌ mişar; ~ تمساح uzununa mişar; ~ حلية naxış kəsmək üçün nazik mişar; ~ شريط lent-şəkilli mişar; ~ كهربائي elektrik mişar; ~ ابو- zool. mişar balıq

– مَنَشِيرٌ c. مَنَشِيرٌ quruması üçün paltarın asıldığı (*sərilidiyi*) yer, qurutma yeri

– مَنَشِيرَةٌ c. ات - taxta-şalban zavodu; taxta zavodu

– مَشْهُورٌ 1. 1) elan edilmiş, nəşr edilmiş, dərc edilmiş, çap olunmuş; yayılmış; 2) mişarlanmış; 3) الاخشاب taxta-şalban; 2. c. مَشْهُورَاتٌ, مَشْهُورٌ 1) ömr, sərəncam (təsis edilməyə dair), göstəriş, sirkulyar; 2) manifest, bəyannamə, vərəqə; 3) riyaz. prizma (həndəsi cisim)

– مَشْهُورٌ prizmaşəkilli, prizmaya bənzər; prizmalı

– نَاشِرٌ 1. yayan, elan edən, nəşr edən, dərc edən; 2. 1) naşir; 2) kobra (gözlüklü zəhərli ilan); 3) امرأة deyingən qadın

– مِشَارٌ mişarçı

– الخشب ~ mişarağzı, qırıntı, kəpək; 4) taxta kəpəyi

– مِشَارٌ mişarçı peşəsi

– الدعوة ~ yayma, yayılma, intişar; 1) təbliğat aparma; 2) elan etmə (edilmə), nəşr etmə (edilmə), dərc etmə (edilmə), çap etmə (edilmə); 3) mişar (odun doğramaq üçün); 4) dirilmə; 5) يوم din. dirilmə günü, məhşər, qiyamət günü

– البُلْطَن ~ نشراتٌ c. نشرٌ ~ son xəbərlər (radio ilə verilən); 2) ~ اسبوعية ~ həftəlik, həftədə bir dəfə çıxan; 3) ~ بليوجرافية ~ biblioqrafiya bülleteni; 4) ~ للمطبوعات ~ yaxud ~ جوية ~ hava bürosunun bülleteni; 5) ~ رسمية ~ rəsmi bülleten; 6) ~ شهرية ~ aylıq, ayda bir dəfə çıxan; 7) ~ طبية ~ xəstəlik haqqında bülleten (məs., qəzetdə)

– مَشْهُورٌ dirilmə; 8) يوم din. dirilmə günü, məhşər, qiyamət günü

– مَشْهُورٌ = 1. نَشِيرٌ 2. xələt, ev paltarı

I نَشْرٌ (i, u) 1) qalxmaq, çıxmaq, irəli çıxmaq, görünmək, dik durmaq;

2) mus. dissonans əmələ gətirmək, ahəngi pozmaq (səslərdə); 3) نَشْرٌ (i) itaətsizlik göstərmək, inad etmək, tərslik etmək (ərinə qarşı); 4) nifrət etmək (öz ərinə – من, على – من); 5) kobud rəftar etmək (arvadla – من, على)

– نَاشِرٌ 1) qalxan; 2) vız duran (saçlar haqqında); 3) hündür; 4) itaətsiz, itaət etməyən, tabe olmayan, inadçı, tərs; 5) زوجة نَاشِرٌ tərs, deyingən arvad; 6) mus. dissonans əmələ gətirən, ahəngi pozan; 7) نغمات yanlış melodiyalar

– نَاشِرٌ c. نَاشِرٌ tərs, deyingən arvad

– نَاشِرٌ 1) yüksəklik, ucalıq, hündürlük; 2) yük-səliş; 3) yoxuş; 4) mus. dissonans (ahəngsizlik)

– نَشْرٌ 1) hündür yer; 2) mus. dissonans (ahəngsizlik); 3) غنى بصوت səhv oxumaq

– نَشْرٌ c. نَشْرٌ hündür yer

– نَشْرٌ 1) itaətsizlik, itaət etməmə, tabe olmama, inadçılıq, tərslik; 2) kin, ədavət, düşmənçilik, xoşa gəlməmə (antipatiya), nifrət; 3) ayrılıq, ziddiyyət; 4) mus. dissonans (ahəngsizlik)

I نَشْطٌ 1) canlı, çevik, zirək olmaq; 2) şən olmaq; 3) qızgın olmaq; 4) canlanmaq; 5) fəal, çalışqan, işgüzar olmaq; 6) نَشْطٌ (u) bağlamaq, düynləmək, düyn vurmaq; 7) II نَشْطٌ 1) diriltmək, canlandırmaq, ruhlandırmaq; 8) aktivləşdirmək, fəallaşdırmaq; 9) aktivləşdirmək (məs., kömür); 10) həvəsləndirmək, rəğbətləndirmək, oyatmaq; 11) stimullaşdırmaq, təkan vermək; 12) bağlamaq, düynləmək, düyn vurmaq; 13) IV نَشْطٌ 1) diriltmək, canlandırmaq, ruhlandırmaq; 2) həvəsləndirmək, rəğbətləndirmək, oyatmaq; 3) V نَشْطٌ dirilmək, canlanmaq, ruhlanmaq; 4) X نَشْطٌ canlanmaq, fəal, işgüzar olmaq

— أَنَسُوطَةٌ c. أَنَاشِيطُ ilmə; sürüşən dünyən; kə-
mənd

– 1) **تَنْشِيط** dirilmə, canlanma, canlandırma, ruhlandırma; 2) oyatma, həvəsləndirmə, rəğbətəndirmə; fəallaş(dır)ma

— مَنْشُط canlı

– مُنَشِّطَاتٌ c. stimullaşdırıcı vasitələr

– نَاشِطٌ 1) canlı, gümrah; 2) fəal, işgüzar

canlılıq, çeviklik; canlanma, canlandırma; gümrahlıq, ruh yüksəkliyi, sevinc; 2) fəaliyyət, fəallıq, səy, cəhd; ٣ العصبى ciddi, ciddiyyətlə, səylə; ٤ التخريبي təxribatçı fəaliyyəti; ٥ الاشعاعى radioaktivlik

- نَشْطَة canlılıq, çeviklik; canlanma, canlandırma; gümrəhliq, ruh yüksəkliyi, sevinc
- نَشِيط c. نَشْطَاء 1. 1) fəal, işgüzar, çalışqan; 2) canlı, çevik, zirək; şə; 2. fəal

I نَسَعَ¹ (ə) çixmaq, sızmaq (*su haqqında*); نَسَعَ² (ə) qoparmaq, dartıb çıxarmaq, çəkib çıxarmaq (*nəyisə*); II نَسَعَ³ ayırmaq, ifraz etmək (*suyu*)

– مَلْسَع isladılmış, su hopdurulmuş; yaş, nəm, islaq

I نَشَلْ (u) 1) çıxarmaq, çəkmək, sürümək, daşımaq, aparmaq; 2) oğurlamaq, qaçırmmaq, çırpışdırmaq; soymaq, var-yoxunu oğurlamaq; 3) aparmaq (*kimisə – ölümlə haqqında*); VIII اِنْتَشَلْ 1) götürmək, çıxarmaq (*quyudan su*); çəkib çıxarmaq, dartıb çıxarmaq, çəkmək (*haradan* من); 2) qurtarmaq, xilas etmək (*bəladan* من)

– نَشَلْ cibgir, cibkəsən

– نَشَلْ oğurluq (*cibdən*)

(نشم) II نَشَمَ 1) xarab olmaq, çürümək, ağırlaşmaq (*ət haqqında*); 2) başlamaq (*nəyi* في); V نَشَمَ başlamaq (*nəyi* في)

– نَشَمَ الاسود bot. qarağac

(نشن) II نَشَنَ 1) nişan almaq (*kimi-nəyi*), tuşlamaq, yönəltmək (*hədəfə* على); 2) nişan qoymaq, nişanlamaq; البضائع ~ mallara nişan (*möhür*) qoymaq, markalamaq

– نَشَنَ 1) tuşlama, nişan alma; 2) markalama, markalanma; البضائع ~ malların markalanması

– نَشَنَ herb. tuşlayıcı

– نَشَنَ c. 1) hədəf, nişan; 2) orden; fərqlənmə nişanı

– نَشَنَ c. نَشَائِي sərast (*mahir*) atıcı

– نَشَنَ nişangah; امامي ~ nişan, arpacıq (*silahda*); خلفي ~ nişan çərçivəsi

– نَشَنَ = نَشَنَ

نَشَنَ 1) zirək, çevik, diribaş, cəld olmaq; 2) qaynamaq, köpüklənmək, fişıldamaq; canlanmaq, dirilmək, dirçəlmək

– نَشَنَ cəld, zirək, çevik, diribaş; bacarıqlı, qabiliyyətli, məhəmətli

– نَشَنَ 1) zirəklik, çeviklik, diribaşlılıq; 2) qaynama; fişıldama, köpüklənmə

I نَشَوْ kefləndirilmək, məst edilmək; II نَشَى nişastalamaq; VIII اِنْتَشَى 1) keflənmək, sərxoş olmaq, məst olmaq, xumarlanmaq; 2) nişastalı olmaq, nişastalanmaq; X اِسْتَشَى 1) iyləmək, qoxulmaq, nəfəs almaq; 2) keflənmək, sərxoş olmaq, məst olmaq (*nədən*), doyunca içmək, içib keflənmək (*nəyi* في)

– اِنْتَشَى keflənmə, sərxoş olma, məst olma; sərxoşluq, məstlik

– مَشَى nişastalanmış, nişastalı

– نَشَا 1) həmç. البطاطس ~ nişasta; kartof unu (*nişastası*); ياقات الـ nişastalı yaxalıqlar; 2) iy, qoxu; 3) kol; kolluq

– نَشَا nişasta

– نَشَوْ keflənmə, sərxoş olma, məst olma; sərxoşluq, məstlik

– نَشَوَى c. نَشَوَى q. نَشَوَانُ 1) kefli, sərxoş, məst, keflənmiş; 2) məst olmuş, bihuş olmuş, vəcdə gəlmiş; sevincli, fərəhli

– نَشَوَاتُ c. نَشَوَةٌ 1) keflənmə, sərxoş olma, məst olma; sərxoşluq, məstlik; 2) həmç. الطرب ~ şən əhval-ruhiyyə, həzz, nəşə, sevinc, fərəh, vəcd; 3) xoş iy, ətir, rayihə

– نَشَوَى kefləndirici, spirtli (*içki haqqında*)

– نَشَوَى nişastalı; yaxud المواد الـ nişastalı maddələr

– نَشَوَانُ xəbərlər və şayiələr yayan

I نَصْ (a/u) 1) elan etmək, xəbər vermək, bildirmək (*nə haqqında* عن – mətn haqqında); 2) təyin etmək, müəyyən etmək (*nəvisə*), göstərmək, işarə etmək (*nəyə* على); 3) (*nəyinsə*) mətnini tərtib etmək; ifadə etmək, şərh etmək, izah etmək; نصّ كلام الرسالة məktubun mətnini tərtib etmək; 4) qoymaq (*bir şeyi o birinin üzərinə*); 5) var gücü ilə

sürmək (*dəvələri*); 6) yazmaq, aid etmək (*hekayəni kimə* الى); II نَصَّبَ 1) düzmək, yığmaq, qoymaq, yerləşdirmək; 2) ifadə etmək, şərh etmək, izah etmək, (*nəyinsə*) mətnini tərtib etmək; 3) (*kiminsə*) sözlərini misal götürmək, sitat götürmək

– علامة الـ sitat götürmə (*gətirilmə*); *gram.* dırnaq işarəsi

– مَنَاصُ c. مَنَاصُ kreslo, qoltuqlu kürsü; kafedra; القضاء ~ hakim kürsüsü; الخطابة ~ xitabət kürsüsü, natiq tribunası; التصوير ~ molbert (*rəssam dəzgahı*)

– عليه مَنُصُوصٌ ~ məndə haqqında danışılan

– نصٌ c. نُصُوصٌ mətn; ifadə, şərh, izah, dəqiq məna; النصّ المعتمد *dip.* əslinə uyğun mətn; بنصّه وفصّه tamamilə, bütövlüklə, dəyişməz şəkildə, elə həmin sözlərlə

– نصّ (و) نصّ *xalq. dil* yarım, yarı; نصّ *yaxud* نصّ علی نصّ elə belə, orta, babat; نصّ فیلم orta səviyyəli film

– نصّة c. ات – diş sərçə

– نصّة c. نُصَصٌ zülf (*saç*), tel

– نصّيّ mətn söz. *sif.*

I نَصَبُ (i) نَصَبُ 1) qoymaq, düzəltmək, tikmək, qurmaq, ucaltmaq; sancmaq, dikəltmək (*bayraq*); yerləşdirmək, qurmaq (*tor, tələ*); ~ pusqu qurmaq; الخيمة ~ çadır qurmaq; له الشرّ ~ kiməsə pislik etməyi düşünmək; له الحرب ~ kiməsə müharibə elan etmək; له هدفا ~ nəyisə qarşısında məqsəd qoymaq (*nə üçün* ل); ~ نفسه خبيراً ~ özünü ekspert kimi göstərmək; 2) təyin etmək (*vəzifəyə*); 3) əkmək (*ağac*); 4) aldatmaq, kələk, gəlmək, hiylə gəlmək, fırıldaq gəlmək (*kimi* على); 5) təqətdən salmaq, əziy-

yət vermək (*xəstəlik haqqında*); 6) *gram.* ismi təsirlik hala salmaq; feli lazım formaya salmaq; نَصَبَ (a) نَصَبَ 1) yorğunluq hiss etmək; 2) işləmək, zəhmət çəkmək, əmək sərf etmək, çalışmaq, gərginləşmək; II نَصَّبَ təyin etmək, qoymaq (*vəzifəyə*); ~ kimisə kafedraya təyin etmək; ~ kimisə ...hakim təyin etmək; ~ اذنيه qulaqlarını şəkəlmək, diqqətlə qulaq asmaq; III نَصَّبَ ədavət bəsləmək, kin bəsləmək, düşmənçilik etmək; ~ kiməsə düşməncəsinə münasibət bəsləmək; ~ الحرب kiməsə müharibə elan etmək; IV أُنْصَبَ 1) yorma, təqətdən salmaq, üzmək; 2) pay ayırmaq; V تَنْصَبُ təyin edilmək; VIII اِنْتَصَبَ 1) düzəlmək, dik durmaq, şax durmaq; 2) qalxmaq; واقفا ~ dik durmaq, şax durmaq, düzəlmək; dik atılmaq, dik qalxmaq; 3) qoyulmaq, dikəldilmək, sancılmaq; 4) təyin edilmək; للحكم ~ hökmün elan edilməsi üçün ayağa qalxmaq (*məhkəmədə*)

– اِنْتِصَابٌ 1) durma, dayanma; 2) qaldırma, qaldırılma; 3) ereksiya (*heyvan və ya insanın bəzi toxumalarının fizioloji şişməsi*); عدم الـ cinsi zəiflik

– تَنْصِيبُ təyin etmə, təyin edilmə (*vəzifəyə*)

– مُنْصِيبٌ dikəldilmiş, sancılmış, qaldırılmış

– مَنَاصِبُ c. مَنَاصِبُ vəzifə, qulluq; mövqə; أصحاب المناصب (arباب) yüksək vəzifəli şəxslər; ~ الوزارة ~ nazir vəzifəsi

– مَنَاصِبُ c. مَنَاصِبُ 1) mətbəx ocağı, mətbəx plitəsi; 2) *həmç.* ~ üçayaqlı dəmir althıq, üçayaq, sacayaq

– مَنُصُوبٌ 1) dikəldilmiş, sancılmış; 2) qoyulmuş, təyin edilmiş; *gram.* təsirlik hala *yaxud* lazım formaya salınmış

– مَنصُوبَةٌ – ات. *şahm.* duruş, vəziyyət
– نَاصِبٌ¹ yorucu, üzücü, usandırıcı, darıxdırıcı

– نَاصِبٌ² *gram.* ismin təsirlik halında olmasını və ya felin lazım formasını tələb edən ədat

– نَصَبٌ *c.* نَصَابٌ, أَنْصِيَّةٌ 1) başlanğıc, mənbə, əsas, özü; 2) النظام الى (رَدِّ) nizam-intizamı bərpa etmək (*bərqərar etmək*); ədaləti bərpa etmək; 3) وضع الامور فى hər şeyi öz yerinə qoymaq, işləri qaydaya salmaq; 4) dəstə, sap, qulp, tutacaq; 5) senz (*əmlak*); 6) üçün qanun tərəfindən şərtləşdirilmiş senz; 7) kvorum, əksəriyyət; 8) kvorum yoxdur!; 9) اكتمل kvorum vardır

– نَصَابٌ fırıldaqçı, dolandırıcı, hiyləgər, kələkbaz; oğru, cibgir

– نَصَبٌ¹ 1) qurma, qurulma, quraşdırma, quraşdırılma; dikəltmə, dikəldilmə, sancma, sancılma; 2) təyin etmə, təyin edilmə; 3) fırıldaq, hiyləgərlik, dolandırıcılıq; yalan, hiylə, kələk; 4) qurulan, ucaldılan, dikəldilən (*nə isə*); heykəl, abidə; 5) xəstəlik; 6) *gram.* təsirlik hal

– نَصَبٌ² *topl. c.* نَصُوبٌ bitki (*əkmək üçün*), ting, şitil, qələm

– نَصَبٌ¹ 1) ağır əmək (*iş*); ağırlıq; 2) yorğunluq; 3) əzab, əziyyət

– نَصَبٌ² *c.* أَنْصَابٌ qaldırılmış bayraq

– نَصَبٌ 1) heykəl, abidə; 2) بüt, müqəvva

– نَصَبٌ qabağında, qarşısında, önündə; 3) عَيْنِيَّ gözümün qabağında (*qarşısında, önündə*); 4) عَيْنِيَّ وضعه qarşısına hansısa bir

məqsəd qoymaq; nəyinsə qayğısına qalmaq; hər zaman nə isə nəzərdə tutmaq

– نَصْبَةٌ¹ *c.* 1) cavan bitki, ting, şitil, qələm; 2) *hamç.* المطبخ ~ mətbəx ocağı, mətbəx pilotəsi

– نَصْبَةٌ² 1) fırıldaq, hiylə, kələk, yalan; 2) *gram.* fəthə

– نَصْبَةٌ¹ 1) sütun, dirək, şalban; 2) *الاميل* ~ verst dirəyi (*ağacı*); 3) dor (*ağacı*)

– نَصِيبٌ *c.* أَنْصِيَّةٌ, أَنْصِيَاءٌ 1) pay, hissə, qisim; 2) كان من ... onun payına ... düşdü; 3) ليس لهذا الخبر ادنى ~ من الصحة qədər də həqiqət yoxdur; 4) bəxt, tale, qismət, nəşib, təqdir, aqibət, müqəddərat; 5) müvəffəqiyyət, uğur; 6) *الاسد* ~ ən yaxşı hissə, ən böyük hissə

– نَصَتْ¹ 1) susmaq, dinməmək, danışmamaq; səsinə kəsmək, səs çıxarmamaq (*qulaq asmaq üçün*); 2) dinləmək (*nəyi*), qulaq asmaq (*nəyə*); 3) *انصت* dinləmək (*nəyi*), qulaq asmaq, qulaq vermək (*nəyə*); 4) *انصت* gizlicə qulaq asmaq; diqqətlə qulaq asmaq, qulaq vermək

– نَصَتْ² gizlicə qulaq asma

– مَنَّصَتْ¹ gizlicə qulaq asan

– نَصَتْ² dinləmə, qulaq asma

– نَصَتْ³ susma, dinməmə, sükut; səssizlik

– نَصَحَ¹ 1) məsləhət vermək, tövsiyə vermək, öyüd vermək, nəsihət vermək; məsləhət görmək, tövsiyə etmək; 2) səmimi, ürəyiaçıq olmaq, səmimiyyətlə yanaşmaq, səmimi münasibət göstərmək; 3) ağıllı, sağlam olmaq (*fikir haqqında*); 4) *انصح* ürəyiaçıqlıq, səmimiyyət göstərmək; dost məsləhəti vermək; 5) *انصح* məsləhətə qulaq asmaq, sözə baxmaq, sözə

əməl etmək; ibrət dərsi almaq; بالنصيحة ~ məsləhətə əməl etmək; X إِيْتَصَحَ məsləhət istəmək, məsləhətləşmək

– أَنْصَحُ ən səmimi, daha səmimi, ən sadıq (vəfali), daha vəfali

– نَاصِحٌ 1. məsləhət verən; səmimi münaşibət göstərən; 2. məsləhətçi

– نُصِحَ 1) münaşibətlərin səmimiliyi; 2) öyüd, nəsihət

– نَصُوحٌ səmimi, ürəyiaçıq, sədaqətli

– نَصِيحَةٌ c. نَصَاحٌ 1) səmimi məsləhət, yaxşı nəsihət; 2) səmimilik, ürəyiaçılıq, xeyirxahlıq

I نَصَرَ (u) 1) kömək etmək, yardım etmək, kömək göstərmək, yardım göstərmək; 2) qələbə vermək, qazandırmaq; 3) müdafiə etmək, qorumaq, xilas etmək, qurtarmaq (nədən من نَصَرَ 1) xristianlığa (xaçpərəstliyə) cəlb etmək, xristian (xaçpərəst) etmək; 2) xaç suyuna salmaq (kupeldə); III نَصَرَ 1) müdafiə etmək, qorumaq; 2) kömək etmək, yardım etmək, dəstəkləmək; köməkçi, əlbir, tərəfdar olmaq; V نَصَّرَ 1) xristianlığı (xristian dinini) qəbul etmək, xristian olmaq; 2) xaç suyuna salınmaq (kupeldə); 3) müdafiə etmək (kimi), tərəfini saxlamaq (kimin); VI إِيْتَصَرَ bir-birinə kömək etmək, yardım etmək; VIII إِيْتَصَرَ 1) qalib gəlmək, qələbə çalmaq, üstün gəlmək, zəfər çalmaq, qələbəni bayram etmək (kimin üzərində على); 2) dəstəkləmək, tərəfini saxlamaq, müdafiə etmək, qorumaq (nəyi); müdafiəçisi, tərəfdarı olmaq (nəyin); 3) əvəzini vermək (kimə), əvəzini çıxmaq, intiqam almaq, qisas almaq (kimdən من);

X إِيْتَصَرَ kömək (yardım) istəmək, köməyə (yardıma) cəlb etmək

– إِيْتَصَرَ c. ات – qələbə, qalibiyyət, zəfər; ~ فَرَسِي Pirr qələbəsi (çox böyük tələfatla əldə edilən və verilən qurbanlara dəyməyən qələbə)

– تَنْصِيرٌ din. xaç suyuna salma

– مُنَاصِرٌ 1. dəstəkləyən (kimi-nəyi), tərəfini saxlayan (kimin-nəyin); lehinə; ~ للشيوعية kommunist söz. şif.; 2. tərəfdar (kimin-nəyin)

– مُنْتَصِرٌ qalibiyyətli, müzəffər, yenilməz

– مَنَصَرٌ c. مَنَاصِرُ dəstə, quldur dəstəsi, banda

– مَنصُورٌ 1. qalibiyyətli, müzəffər, yenilməz; 2. 1) qalib, qalib gələn; 2) xüs. isim. k. Mənsur

– أَنْصَارٌ c. نَاصِرٌ 1. kömək edən, yardım edən; 2. 1) köməkçi, yardımçı; tərəfdar, ardıcıl, müdafiəçi; انصار sülh tərəfdarları; (الحديث) انصار القديم köhnəlik (yenilik) tərəfdarları; انصار ماخ fəls. maxizm tərəfdarları, maxistlər; الانصار (tək الانصاري) din. Məhəmməd peyğəmbərin (ə.s.) Mədinə tərəfdarları; اخذ به kiməsə kömək (yardım) etmək; 2) c. partizanlar; حركة الانصار partizan hərəkəti

– نَاصِرِيٌّ 1. nazaret söz. şif.; 2. nazaretli; ~ إلى İsa

– نَاصُورٌ = نَوَاصِيرُ c. نَاصُورٌ نوسر bax: نَاصُورٌ

– نَصَرَ 1) kömək, yardım; 2) qələbə, qalibiyyət, zəfər; ~ أحرز qələbə çalmaq; ~ له o, qələbə çala bildi

– نَصْرَانِيٌّ c. نَصْرَانِيٌّ 1. xristian söz. şif.; 2. xristian, xaçpərəst; النسة xristianlıq, xaçpərəstlik

- نَصَفَ insaf, ədalət, haqq
- نَصْفِيّ yarı; ~ تمثال büst; ~ صورة (bela kimi çəkilmiş) şəkil
- نَصِيف baş geyimi (çalma, əmmamə, örtük, duvaq)

I نَصَلَ (u) yox olmaq, itmək; gözdən qaçmaq; solmaq, rəngi qaçmaq, ağarmaq, bozarmaq (boya haqqında), rəngini itirmək (saç və s. haqqında); خضاب الليل الاسود ~ gecənin zülməti yox oldu; V 1) ayrılmaq, seçilmək (nədən من); 2) canını qurtarmaq, yaxasını qurtarmaq, xilas olmaq, azad olmaq (nədən من); 3) marağı olmamaq (nəyə), mənfəəti olmamaq (nədə), əlaqəsi olmamaq (nə ilə), iştirak etməmək (nədə), kənarda qalmaq (nədən من); ~ من كلّ تبعه (məsuliyyəti) ~ bütün məsuliyyəti öz üzərindən götürmək

– مُنْصَالٌ c. مَنَاصِلُ dəstə (həvəngdə), həvəngdəstə

– مُنْصَلٌ c. مَنَاصِلُ qılınc

– نَاصِلٌ rəngini, boyasını itirmiş; solmuş, rəngi qaçmış, bozarmış

– نَصَلَ ~ السيف uc, tiyə, ağız; ülgüc; ~ نَصْلٌ qılıncın ağzı (tiyəsi); ~ السكين bıçağın ağzı (tiyəsi); ~ وقع الـ على الـ tiyələr toqquşdu, döyüş başladı

نَصْمَةٌ ikona

VI نَصَى 1) bir-birinin saçından, kəkilindən tutmaq; 2) birləşmək, bağlanmaq, qoşulmaq; tutaşmaq

– نَوَاصِي النَّاسِ 1) نَاصِيَاتٌ, نَوَاصٍ c. نَاصِيَةٌ kökil; نَوَاصِي النَّاسِ 2) künc, tin (evdə, küçədə); ~ حجر bucaq şəklində olan daş; 3) şotka (atlarda); ~ النَوَاصِي mācaz. atlar; ~ الأمور vəziyyətin həlli yolu; ~ قبض على ~ نَصَحَ vəziyyətin ağası olmaq, vəziy-

yətə ağalığ etmək; ~ الطائفة təyyarəni sərbəst idarə etmək; ~ اللغة (ملك, املاك) dili yaxşı bilmək; ~ وقعت المسؤولية على امّ ~ məsuliyyət onun boynuna (üzərinə) düşdü

I نَضَّ (a/i) نَضِيضٌ axmaq, sızmaq, süzlümək, dammaq; II نَضَضَ hərəkət etdirmək, tərpətmək, silkələmək, əsdirmək

– نَضَّ نَضَّ sikkə, metal pul; ~ نَضَّ نَضَّ pul

– نَضَّ نَضَّ (pul); sikkə, metal pul; نَضَّا metal pulla

I نَضَبَ (u) 1) azalmaq, tükənmək, qurtarmaq, sərf olunub qurtarmaq; لا ينضب bitməz, tükənməz, qurtarmayan, tükənməyən; 2) itmək, qurtarmaq (inəyin südü haqqında); 3) torpağa getmək, keçmək (su haqqında); 4) ölmək; ~ ماء وجهه abır-həyasını itirmək

– نَضِبَ 1) quru, susuz, qurumuş, tükənmiş; 2) səmərəsiz, faydasız, qeyri-məhsuldar, məhsuldar olmayan

– نَضَبَ azalma, qurtarma, tükənmə

I نَضَجَ (a) 1) yetişmək, dəymək (meyvə); 2) bişmək; həzm olmaq, həzmə getmək (yemək, qida haqqında); IV أَنْضَجَ 1) yetişdirmək; 2) bişirmək; həzm etmək (yemək, qida)

– نَضَجَ 1) yetişmiş, dəymiş (meyvə); 2) bişmiş; həzm olunmuş

– نَضَجَ, نَضَجَ yetişkənlik, yetkinlik

– نَضُجٌ yetişmə, dəymə, sütünllük; yetişkənlik, yetkinlik; ~ السياسي siyasi yetişkənlik

– نَضِجٌ = نَضِجٌ ~ طين terrakota (bişirilmiş sarı yaxud qırmızı gil)

I نَضَحَ (a) 1) tökmək, axıtmaq (su); ~ بَضْوَةٌ çiləmək, sıçratmaq, sulamaq (nə ilə); ~

الضحى səhər işığı saçmaq (*günəş haqqında*);
الزرع ~ əkini sulamaq (*suvarmaq*); ~ الشواء
qovurmaya yağ tökmək; العطش ~ su-
suzluğu yatırtmaq; 2) axıtmaq, su buraxmaq
(*boru haqqında*); 3) suyu, mayeni ifraz et-
mək; tərləmək

– نَضَّاحٌ fiz. osmos (*mayelərin üzvi pərdə
və ya toxumalardan sızıb keçməsi hadisəsi*)

– نَضَّاجِيٌّ osmos, osmotik

– مِضْحٌ duş

– مَضَاحٌ c. مَضَاحٌ qıf; başlıq (*qıfda*)

– مَضَاحَةٌ c. مَضَاحَةٌ – çiləyici (*cihaz*), başlıq

(*qıfda*)

– مَضَاحَةٌ axın, cərəyan, şırnaq

I نَضَحَ (a) نَضَحَ islatmaq, nəm etmək, su-
lamaq (*nə ilə* ۛ)

– مَضَاحَةٌ c. مَضَاحٌ pulverizator (*mayeni toz
halında fışqırtmaq üçün cihaz*)

– مَضَاحٌ çox güclü, şiddətli; ~ غِيْثٌ şiddətli
(*leysan*) yağış

I نَضَدَ (i) نَضَدَ bir-birinin üstünə qoymaq,
yığmaq; yan-yana (*yanaşı*), sıra ilə düzmək,
yerləşdirmək; II نَضَدَ yan-yana (*yanaşı*),
sıra ilə düzmək, yerləşdirmək; mətb. düz-
mək, yığmaq; V نَضَّدَ sıra ilə düzülmək,
yerləşdirilmək; lay-lay yerləşmək (*süxur
haqqında*)

– مَضَدَاتٌ, مَضَادٌ c. مَضَدَةٌ 1) stol, massa;
dolabça; ~ الكتب ~ kitab rəfi; 2) çarpayı

– مَضَدٌ c. مَضَدٌ çarpayı, yataq

– مَضَدٌ bir-birinin üstünə qoyulmuş

– مَضَدٌ 1) döşək; 2) yastıq, balış

I نَضَرَ (u) نَضَرَ yaxud نَضَرَ 1) təravətli olmaq, çi-
çəklənmək (*gənclik, cavanlıq haqqında*);
2) çox gözəl, əla olmaq; 3) yaşıl olmaq

(*bitki haqqında*); 4) parlaq olmaq (*rəng haq-
qında*); II نَضَرَ təzələmək, təravətləndirmək;
IV نَضَرَ təzə, yeni, tər olmaq, çiçəklənmək,
çiçək açmaq

– نَاضِرٌ 1) təzə, yeni, tər, çiçəklənən, çiçək
açan; 2) çox gözəl, əla; ~ لونٌ parlaq rəng

– نَاضِرٌ saf qızıl; سليم ~ qızıl külçə

– نَضَارَةٌ 1) təzəlik, yenilik, təravət, saflıq;
qırmızılıq, qızartı, allıq; çiçəklənən, sağlam
görünüş; الشباب ~ gəncliyin çiçəklənmə döv-
rü; 2) parlaqlıq, gözəllik

– نَاضِرٌ 1) təzə, yeni, tər, çiçəklənən, çiçək
açan; 2) çox gözəl, əla; 3) yaşıl

– نَضَارَةٌ 1) təzəlik, yenilik, təravət, saflıq;

qırmızılıq, qızartı, allıq; 2) parıltı, parlaqlıq

– نَاضِرٌ 1. 1) çiçəklənən, çiçək açan; 2) çox
gözəl, əla; 2. qızıl

I نَضَفَ (i) نَضَفَ süd əmmək (*körpə bala
haqqında*); VIII نَضَفَ = I

– نَضَافَةٌ xalq dil. təmizlik (*bax: نِظَافَةٌ*)

– نَضَفٌ bot., topl. yabanı mərzə (*qırmızı və
ağ çiçəkləri olan ətirli bitki*)

– نَضِيفٌ çirkli, bulaşlıq, natəmiz

– نَضِيفٌ çirkli, bulaşlıq, natəmiz

– نَضِيفٌ xalq dil. təmiz (*müq. et: نِظِيفٌ*);

~ زِيَّ الصِّينِيِّ بعد غسله xalq dil., məsəl. yuyul-
muş sini kimi təmiz

I نَضَلَ (u) نَضَلَ qalib gəlmək, üstün gəlmək

(*kiməsə*); III نَضَلَ mübarizə etmək, vuruş-
maq, mübarizə aparmaq (*nəyə görə, nə uğ-
runda* ۛ); müdafiə etmək, qorumaq

(*nəyə* ۛ); VI نَضَلَ mübarizə aparmaq, bir-
biri ilə vuruşmaq, döyüşmək

– مَضَاحٌ döyüşçü, əsgər, mübariz, müda-
fiəçi

– مَضَاحٌ mübarizə, çarpışma

– الـ mübarizə, çarpışma; ات c. نَضَالٌ – al- sülh sülh al- fī sibil al- sülh sinfi mübarizə; uğrunda (yolunda) mübarizə

– hərbi نَضَالِيٌّ hərbi; hərbi تحية هـ (kimə alı)

– mübarizə aparmaq qabiliyyəti (bacarığı), mübarizlik

1) نَضُنْضُ hərəkət etdirmək, tərpətmək, silkələmək, əsdirmək; 2) dilini tərpətmək (ilan haqqında)

– 1) نَضُنْضُ oynaq, hərəkətli; 2) dilini tərpədən (ilan haqqında); 3) həmc. اللسان ~ mə-caz. söhbətclil

– 1) نَضُنْضُ hərəkət; 2) dilini tərpətmə (ilan haqqında)

I نَضُو (u) نَضَا (u) çıxarmaq, soyunmaq (paltarı); عنه ثوبه ~ yaxud من ثوبه ~ kimisə soyundurmaq, kimisə paltarını çıxarmaq; ثوبه عن نفسه ~ soyunmaq; 2) çıxarmaq, almaq, götürmək; 3) solmaq, rəngi qaçmaq, ağarmaq, bozarmaq, rəngini itirmək; IV أُنْضَى zəiflətmək, taqətdən salmaq, çox yormaq; VIII اِنْتَضَى çıxarmaq, çəkib çıxarmaq, götürmək (məs., qılıncı)

– نَضُو¹ c. أُنْضَاءٌ arıq, cılız, zəif

– نَضُو² c. أُنْضَاءٌ bir qədər geyilmiş, nimdəş paltar

– نَضُوَّةٌ nal

نَضُو = نَضَا bax: نَضَى (i) نَضَى I

I نَطَّ (a/i) atlanmaq, hoppanmaq, tullanmaq; keçmək, ötmək, tullanıb keçmək; نَطَّ السُّود maneələri, əngəlləri aşmaq, keçmək; نَطَّ الْحَبْل ip üstündən tullanmaq, ipatdı oynamaq (uşaqlar haqqında); 2) cütləşmək (dişi ilə – علی); II نَطَّ 1) tullandırmaq, hop-pandırmaq; 2) cütləşdirmək (heyvanları);

V نَطَّ atlanmaq, hoppanmaq, tullanmaq, çapmaq

– نَطَّ hoppanma, tullanma; üstündən hoppanma; حبل النط ip (ipatdı oyunu üçün)

– نَطَّ 1. tullanan, hoppanan; ~ جراد bax:

جراد 2. hoppanma mütəxəssisi olan idmançı

– نَطَّ ات c. hoppanma, tullanma, atlanma;

– نَطَّ atlanbac (oyun)

– نَطَّ atlanma, hoppanma, tullanma; ~ ابو-şala cırcırma

I نَطَحَ (a) نَطَحَ buynuzlamaq, buynuz vurmaq, kəllə vurmaq, buynuzlaşmaq, kəllə-ləşmək; III نَاطَحَ 1) bir-birinə kəllə vurmaq; 2) toxunmaq, dirənmək, söykənmək; V نَطَّ cəsərlənmək, ürəklənmək, cürət etmək, ürək etmək; VI نَطَّ bir-birinə kəllə vurmaq; kəllə-kəlləyə gəlmək; VIII نَطَّ buynuzlamaq, buynuz vurmaq, kəllə vurmaq; امر لا ينطح فيه عنزان (kəşan) məsəl. iş (məsəl) tamamilə mübahisəsizdir (hərfl. buna görə iki keçi (iki qoç) buynuzlaşmayacaq)

– نَطَّ öldürülmüş yaxud yaralanmış (buynuzlu heyvan tərəfindən)

– نَطَّ 1) buynuzlayan, buynuz vuran; 2) kəllə vuran

– نَطَّ (həmc. السحاب) نَوَاطِحُ c. نَاطِحَةٌ göydələni

– نَطَّ vurağan, buynuzvuran, kəlləvuran

– نَطَّ ات c. نَطَّ zərbə, vurma, vuruş (başla,

buynuzla)

– نَطَّ = نَطَّ

I نَطَّرَ (u) نَطَّرَ qorumaq, mühafizə etmək, keşiyini çəkmək; 2) xalq dil. yağmaq (yağış haqqında); نَطَّرَ السماء yağış yağdı

– نَطَّرَ نَطَّرَ gözətçi, keşikçi, qarovulçu

– نَطَّرَ نَطَّرَ gözətçi, keşikçi, qarovulçu

– نَطْرُونْ uyuq, qorxuluq, müqəvvə (*bos-tanda*)

– نَطْرُونْ gözetçi, keşikçi, qarovulçu peşəsi
kim. natrium, soda, natrium-karbonat

I نَطْسْ (a) elmlı, bilikli olmaq; bacarıqlı, məharətli olmaq; V تَنْطُسْ 1) tələbkar olmaq (*nədə*); 2) olduqca dəqiq olmaq

– نَطْسْ elmlı, bilikli, qocaman, hörmətli, nüfuzlu, məharətli, bacarıqlı (*həkimin epiteti*)

– نَطْسْ bilən, bilikli; nüfuzlu, etibarlı

I نَطْعْ məch. dəyişmək, dəyişilmək (*rəng haqqında*), solmaq, rəngi qaçmaq; V تَنْطَعْ xırdaçı, ehtiyatlı, ciddi, tələbkar olmaq, həddən artıq ciddilik (*tələbkarlıq*) göstərmək (*nədə*); VIII اَنْطَعْ məch. dəyişmək, dəyişilmək (*rəng haqqında*)

– نَطْعْ 1. qaba, kobud, ədəbsiz, nəzakətsiz; 2. qaba, kobud, ədəbsiz, nəzakətsiz adam

– نَطْعْ 2. نَطْعْ, نَطْعْ kötür, kötür parçası; dəri döşəmə (*edam zamanı*)

– نَطْعْ damağın ön hissəsi

– نَطْعْ الحروف السة : نَطْعِي (ت, د, ط)

– نَطْعِي kobudluq, qabalıq; sərtlik

I نَطْفْ (i) damcılamaq; yavaş-yavaş axmaq, şırıxaqla axmaq; 2) ərimək (*şam haqqında*); 3) tökmək, axıtmaq (*göz yaşları*)

– نَطْفْ 1) şəkər şirəsi; 2) şirniyyat

– نَطْفْ 1) təmiz su; 2) damcı (*məs., suyun*); 3) c. نَطْفْ biol. sperma, mənı

I نَطْقْ (i) danışmaq, ifadə etmək, şərh etmək, izah etmək, bəyan etmək (*nədə*); tələffüz etmək; artikulyasiya əmələ gətirmək;

بالضاد ~ bax: ضاد; بالحكم ~ hökmü (*qərarı*) elan etmək; ق ~ ق ~ القاف جیما (همزة) kimi (*həməzə kimi*) tələffüz etmək; باسم فلان ~ *ya-xud* ~ filankəsin adından çıxış etmək (*danışmaq*); ... لم ينطق بكلمة عن... o, ... haqqında bir söz də demədi; بالشهادة ~ şəhadət gətirmək, şəhadət kəlməsini söyləmək; II نَطَقْ 1) qurşamaq, bağlamaq (*qayıq*), sarımaq, dolmaq, kəmərlə taxmaq; 2) dedirtmək, danışdırmaq; IV أَنْطَقْ 1) dedirtmək, danışdırmaq; 2) (*kiməsə*) danışq qabiliyyəti, natiqlik istedadı vermək; V تَنْطَقْ qurşanmaq, bağlamaq, kəmərlə taxmaq; VIII اِنْطَقْ belinə bağlamaq (*nəyi*); X اِسْتَنْطَقْ 1) dindirmək, istintaq etmək; 2) ürəyi bulanmaq, qusmaq, öyümək

– اِسْتَنْطَقْ 1) dindirmə, istintaq, sorğu-sual; 2) qusma, öyümə

– مُسْتَنْطَقْ 1. dindirən, istintaq edən; 2. müstəntiq

– مَنَظَقْ 1) nitq, dil, üslub; 2) *həmç.* علم المَنتِيق, daxili qanunauyğunluq; صاحب المَنتِيق ~ *başd. if. Aristotel (Ərəstun)* ~ cisimlərin daxili qanunauyğunluğu; ... ليس من المَنتِيق ~ mənətiqli deyildir ki, ...

– مَنَظَقْ c. مَنَظَقْ toqqa, qayıq, kəmərlə

– مَنَظَقْ 1) toqqa, qayıq, kəmərlə, qurşaq; ~ النجاة ~ *xilasetmə kəməri*; ~ الجبار ~ *astr.* Orion qurşağı; 2) iqlim qurşağı; rayon, zona, region, məntəqə; ~ الاستوائية (الحارة) ~ ekvatorial zona, tropik qurşaq; ~ المتجمدة ~ Arktika; ~ القطب الشمالي ~ *Arktika*; ~ qa-dağan edilmiş, yasaq zona; ~ محرامة ~ bitərəf zona; ~ حرام ~ bitərəf zona; ~ محايدة ~ bitərəf zona; ~ مجردة من الأسلحة النووية ~ *nüvə silahlarının olmadığı zonalar*; ~ مجردة من السلاح ~ *demili-*

tarizasiya edilmiş (*silahsızlaşdırılmış*) zona;
3) dairə; mahal; عسكِرِيَّة ~ hərbi dairə; الدَّائِرَةُ beynəlxalq settlment; 4) sfera, sahə, dairə; نفوذ ~ nüfuz dairəsi

– مُنْطَقِي kəmər (*qayıq*) söz. *sif.*, *zona söz.*
sif.

– مَطْلَقِي 1. 1) məntiqi, qanuna uyğun, ardıcıl; məntiqili; 2) dialektik; 2. c. مَاطِقَةٌ 1) məntiqçi; 2) dialektik (*dialektik fəlsəfə təərəfdarı*)

– 1) مَنطِيقِيَّةٌ məntiqilik, qanunauyğunluq, ardıcılıq; 2) المَادِّيَّةُ materialist dialektika

– مَطْطُوقٌ 1. ifadə edilmiş, şərh edilmiş, izah edilmiş, tələffüz edilmiş, deyilmiş, söylənmiş; 2. məna, mahiyyət, məzmun; الكلمة ~ sözün mənası; النصّ ~ mətnin məzmunu; اللوائح ~ təlimatların mətni, məzmunu; الحكم ~ hökmün mətni; باله hərfən

– منطق məntiqi, qanuna uyğun, ardıcıl; məntiqli; fəşahətli, bəlağətli; ifadəli, mənalı

– 1. 1) danışan; natiq; بالصاد ~ *bax*:
ضادٌ səsli kino; ~ غيرٌ nitqsiz,
dilsiz; ~ رسميٌ hansısa bir bəyanatla çıxış
edən rəsmi şəxs; rüpor (*səsgücləndirici boru*);
~ بلسان وزارة hansısa bir nazirliyin adından
çıxış edən, hansısa bir nazirliyin nümayən-
dəsi; 2) ağıllı, dərrakəli, düşüncəli, şüurlu;
~ حيوان adam, insan (*hərfl. şüurlu heyvan*);
2. diktör (*kinoda*); ~ ولا صامت onun heç
nəyi yoxdur

– 1) *تَوَقَّأَ، نَطَّقَ* *c. نطقٌ* – toqqa, qayış, kəmər, qurşaq; 2) *ضرب* *بـ* *من* – rayon, sahə; zona; *نَوىسَه السُّكُوتِ حوله* *nəyisə sükut (səssizlik) səddi (divarı)* ilə əhatə etmək, nəyinsə ətrafına sükut (*səssizlik*) səddi (*divarı*) çəkmək; 3) sər-

hədlər, hüdudlar, dairə, çərçivələr (*nəyinsə*);
ölçülər, həcm; واسع على ~ geniş miqyasda
(*ölçüdə*); ~ على اوسع ən geniş miqyasda (*öl-
çüdə*); ~ على العالمی dünya miqyasında; واسع
الله geniş; ~ التبعات öhdəliklər dairəsi; ~
الصحي الحجر الصحي *yaxud səhiyyə*
kordonu (*karantin məntəqəsi*)

– 1) نُتْقُ nitq; nitq (*danışiq*) qabiliyyəti;
فقد النطق nitq (*danışiq*) qabiliyyətini itirmiş;

2) artikulyasiya

– نطق nitq (*danışiq*) söz. *sif.*, artikulyasiya söz. *sif.*, fonetik

– نُظُوقَاتُ c. fonologiya (dilşünaslığın fonemlər bəhsi)

I نَطْلُ (u) üstünə isti şey qoymaq; 2) nattal vasitəsilə su çıxarmaq (*bax*: نَطْلٌ); الماء ~ su çıxarmaq (*suvarma üçün*); 3) əzmək, sıxmaq (*məs.*, üzümü); II نَطْلُ = I

— duş ⁹مِنْطَلَّ ¹⁰

– نَطَّالٌ nattal (suvarma üçün su çıxarmaq üçün parç)

نَطَّالٌ = نَطَّالَةٌ —

– نَطُولٌ üstünə isti şey qoyma; təpitmə

طع. *fon.* اسْتَطَى *vermək*; أنطى *IV* (نطو)
birləşməsində ن-1 kimi tələffüz etmək

– *fon. طع* birləşməsində ن-ın ع kimi
tələffüz edilməsi

1) *نظر* (*u*) görmək; baxmaq, gözdən keçirmək, müşahidə etmək; baxmaq (*kimə* الى); *من على اليه* ~ kiməsə xor baxmaq; *اليه* ~ *نظرة المهابة* kiməsə çəp-çəp baxmaq; *والاكبار* kiməsə böyük hörmət və ehtiramla baxmaq; *اليه بعين الاعتبار* ~ kiməsə hörmətlə baxmaq; *نظر بعين الفهم اليه* kiməsə anlayış göstərmək, anlayışla yanaşmaq; *الى الحقيقة* ~ *هəqiqəti göz önündə tutmaq*; 2) bax-

maq, gözdən keçirmək, müzakirə etmək (*nəyi* ~ في القضية; (فی) nəyi etmək; في الاكتاف ~ fal açmaq, fala baxmaq; *yaxud* ~ في خطوط الكف ~ fal baxmaq (*əlin cizgilərinə görə*); 3) baxmaq, göz qoymaq, nəzarət etmək (*kimə*), qayğısına qalmaq, qeydinə qalmaq (*kimin* 1); 4) ayırd etmək (*kimi-nəyi kimlə-nə ilə* بين 1) ödəmə üçün möhlət vermək; II نَظَرَ 1) ödəmə üçün möhlət vermək; 2) kreditlə satmaq, nisyə satmaq; 3) müqayisə etmək, qarşılaşdırmaq (*kimi-nəyi kimlə-nə ilə* بين 1) disput (*elmi müzakirə*) aparmaq, mübahisə etmək (*nə barədə* (فی) 2) idarə etmək, rəhbərlik etmək (*nəyə*); 3) bərabər, eyni, oxşar olmaq; 4) rəqabət aparmaq, rəqib olmaq; 5) müqayisə etmək, qarşılaşdırmaq (*nəyi nə ilə* 2); IV أُنْظِرَ möhlət vermək, gözləmək; V تَنْظُرَ 1) diqqətlə gözdən keçirmək, yoxlamaq; diqqətlə baxmaq, dörd gözlə baxmaq; 2) səbirlə gözləmək; VI تَنْظُرَ 1) bir-birinə baxmaq; 2) bir-birinə qarşı (*üz-üzə*) qoyulmaq, yerləşmək; simmetrik olmaq; 3) bir-biri ilə mübahisə etmək, müzakirə, disput aparmaq; 4) bir-biri ilə rəqabət aparmaq; VIII اِنْتِظَرَ 1) gözləmək, dayanıb gözləmək; 2) möhlət vermək; X اِسْتَنْظَرَ 1) gözləmək; 2) möhlət istəmək
– göz-*على غير* ~; intizar; göz-*لنيلمعدن*, *قافلدن*, *birdən*; *النار* ~ *اشد من النار* *məsəl.* gözləməkdən pis heç nə yoxdur; 2) vaxt, möhlət
– göz-*لنيلمعدن* *gözləmə söz. sif.*
– 1) *تَنْظُرَ* bir-birinə qarşı (*üz-üzə*) qoyulma, yerləşmə; 2) simmetriya, uyğunluq; ~*اللا* asimmetriya, uyğunsuzluq; 3) mübahisə, müzakirə, disput

– 1. *مُنَظَرٌ* bərabər, eyni; ...*kimi*, oxşar, bənzər; 2. 1) müdir, idarə başçısı, rəhbər; 2) rəqib
– 1) *مُنَظَرَةٌ* disput, mübahisə, müzakirə; diskussiya; 2) nəzarət; *tib.* yoxlama, müayinə
– *مُنْتَظَرٌ* gözlənilən; ~ *غير* gözlənilməz
– *مُنْتَظَرٌ* gözləyən, intizar çəkən
– 1) *مَنْظَرٌ* c. *مَنْظَرٌ* teleskop (*göy cisimlərinə baxmaq üçün optik cihaz*), müşahidə borusu; *الغواصة* ~ periskop (*səngərdən yaxud sualtı gəmidən baxmaq üçün optik cihaz*); ~ *سپكتروسکوپ* (*spektrləri müşahidə etmək üçün cihaz*); 2) binokl, durbin; eynək, gözlük, lornet (*dəstəkli gözlük*); 3) *هَامِچ*. *تیب* ~ *تیب*. şüşə
– c. *مَنْظَرٌ* müşahidə borusu
– 1) *مَنْظَرٌ* c. *مَنْظَرٌ* mənzərə, görünüş, şəkil, panorama; ~ *من الجوّ* *yaxud* ~ *من علّ* yuxarıdan görünüş; 2) *teatr.* dekorasiya (*səhnə bəzəyi*); 3) müşahidə məntəqəsi
– 1) *مَنْظَرَةٌ* qonaqların qəbul edilməsi üçün otaq, qonaq otağı; 2) tamaşaçılar, seyrçilər
– 1) *مَنْظُورٌ* müşahidə edilən, görünən, zahiri; baxılan, gözdən keçirilən, müzakirə edilən; *دعوى* ~ *اىمانى* vəsaitlər; *بازىلاما*da olan iş (*məhkəmə davası*); 2) nəzərdə tutulmuş; *مصرفات* ~ *نەزەردە* tutulmuş xərclər; *مصرفات* *غير* ~ *نەزەردە* tutulmamış xərclər; a) görünməyən, görünməz; b) nəzərdə tutulmamış; 3) gözlənilən; ~ *من الـ* *ان...* gözlənilir ki, ...; 4) perspektiv, gözlənilən şey, gələcək, ümid
– 1. *نَظَرٌ* c. *نَظَرٌ* 1) baxan, müşahidə edən; 2) idarə edən; 2. 1) tamaşaçı, seyrçi; 2) gözətçi, nəzarətçi, inspektor, müfəttiş; rəis,

fiz. ümumi nisbilik nəzəriyyəsi; النسبية الخاصة ~
fiz. xüsusi nisbilik nəzəriyyəsi; النسب والعمليّة ~
yaxud التطبيق والنظرية *yaxud* nəzə-
riyyə və praktika; بالتطبيق ~ *nəzəriyyə*
ilə praktikanın birləşməsi; 2) doktrina (*elmi,*
fəlsəfi və ya siyasi nəzəriyyə); riyaz. müd-
dəə; teorem

– نُظْرَاءُ c. نَظِيرٌ 1. bərabər, eyni; müvafiq, uyğun, münasib, oxşar, bənzər; مُنْقَطِعُ الـ misilsiz, misli görünməmiş, tayı-bərabəri olmayan, müqayisə edilməz; ~ ليس له a) onun bənzəri, tayı-bərabəri yoxdur; b) misli görünməmiş, nadir; 2. rəqib (*mübarizədə*); ~ يَخُودُ astr. nadir (*şaquli xəttin üfûq altında göy sferası ilə kəsişdiyi nöqtə*); فِي نَظِيرِهِ yaxud نَظِيرُهُ a) nəyinşə əvəzinə, yerinə, əvəzində, nəyəşə görə; b) nəyəşə mükafat olaraq

– نَظَائِرُ c. نَظِيرَةٌ 1) oxşarlıq; 2) surət, üz;
3) nümunə, örnək; 4) fiz. izotop; النظائر المشعة
radioaktiv izotoplar

I نَظَفَ (*u*) təmiz, pak, səliqəli olmaq;
 II تَمْيِزَ təmizləmək; səliqəyə salmaq; الجرح ~
 yararı təmizləmək; V تَنْظُفَ təmizlənmək

– تَنْظِيفٌ təmizləmə, təmizlənmə; البيت ~
evi təmizləmə, yığışdırma

– مُنْظِفٌ təmizləyən, təmizləyici

– مُنْظِفَاتٌ c. təmizləyici vasitələr; كِمْيَائِيَّةٌ ~ kimyəvi təmizləmə vasitələri

– نَظْفَاءٌ təmizlik, təmizkarlıq, səliqə, səliqəlilik

~ الاخلاق təmiz; səliqəli; *c. نَظِيفٌ* –
yüksək əxlaqlı

نَظِيفٌ zərif, incə, məlahətli

I نَظَّمَ (i) نَظْمٌ 1) düzmək, keçirmək (*mirvari*);
2) qaydaya salmaq; düzəltmək, qurmaq, təş-

kil etmək; الشعر ~ yaxud qəribiz ~ şeir yazmaq; II قَیَّدَ qaydaya salmaq; qurmaq, düzəltmək, təşkil etmək; nizama salmaq, tənzimləmək; mus. kökləmək, sazlamaq; ~ اللُّوْلُو فی mirvarini sapa düzmək (*keçirmək*); الشعر ~ şeir qoşmaq; V تَنَظَّمَ qurulmaq, düzəldilmək, qaydaya salınmaq; təşkil edilmək; nizama salınmaq, tənzimlənmək; VI تَنَاطَمَ qurulmaq, düzəldilmək, qaydaya salınmaq, təşkil edilmək; (*sapa*) düzülmək, keçirilmək (*məs., mirvari haqqında*); VIII اِنتَظَمَ 1) qaydaya salınmaq, nizama salınmaq, tənzimlənmək, düzəldilmək; mus. köklənmək, sazlanmaq; 2) doğru, düzgün, müntəzəm olmaq; 3) düzülmək; 4) sıraya durmaq, tərkibinə daxil olmaq (فی سِلْک – *nəyin* ~ sıraya düzülmək (*şagirdlər haqqında*); فی الوزارة nazirlik heyətinə daxil olmaq; ...institutuna girmək (*daxil olmaq*); فی الدراسة təhsilə başlamaq (*fəsilədən sonra*); ...فی هیأة... heyətinə (*tərkibinə*) daxil olmaq; 5) bürümək, əhatə etmək, ...keçmək, ...işləmək; حت جسمه الرعدة onun bütün bədənini titrədi

– 1) **إِنْتِظَامٌ** nizam, intizam, qayda; 2) **دُؤْ** günlük, doğruluq, müntəzəmlik; ~ **عَدَم** nizamsızlıq, qaydasızlıq, systemsizlik; ~ **فِي** *yaxud* ~ **بِ** sistematik, müntəzəm (*surətdə*), müntəzəm olaraq, daim; ~ **فِي** *غیر* nizamsız, qaydasız

1) تَنْظِيمٌ — nizama salma, qaydaya salma; tənziqləmə, tənzim; qurma (*qurulma*), təşkil etmə (*edilmə*); quruluş; qurğu, mexanizm; *mus.* kökləmə, köklənmə, sazlama, sazlanma; اعادة yenidən təşkil etmə (*edilmə*), yenidən qurma (*qurulma*); مصلحة

abadlıq (*abadlaşdırma*) şöbəsi; *اله* xərb. cərgə, sıra; 2) mütəşəkkillik; 3) *c. tənظیمات* idarə, müəssisə; *اله السري* gizli təşkilat

– *منظم* doğru, düzgün; bərabər; sistematik, müntəzəm, daimi; *غير* nizamsız, qaydasız, qeyri-bərabər

– *منظم* 1) qaydaya salınmış, nizama salınmış, abad, səliqəli; təşkil edilmiş, mütəşəkkil; 2) doğru, düzgün, bərabər

– *منظم* 1) düzəldən, quran, təşkil edən, qurucu, təşkilatçı; 2) antreprenyor (*شخصي teatr, sirk və s. saxlayan adam*)

– *منظمة* *c. at* – təşkilat; *سرية* ~ gizli təşkilat; *امة* ~ *bax*: الامم المتحدة

– *منظوم* 1. düzəldilmiş, qurulmuş, təşkil edilmiş; 2. şeir, nəzm

– *منظومة* *c. at* – 1) şeir, nəzm; 2) sistem, quruluş; *اله الاشتراكية العالمية* dünya sosializm sistemi; *اله الشمسية* *astr.* günəş sistemi

– *ناظم* 1. təşkil edən, düzəldən, yaradan; 2. 1) təşkilatçı, qurucu; tənzimçi, nizamlayıcı; 2) şair, nazim

– *نظم* 1) *أنظمة*, *نظم*, *نظامات* *c. نظام* – nizam, intizam, qayda, sistem; *اله العالم* ictimai nizam-intizam; *اله المصرفي* bank sistemi; *اله الشمسي* *astr.* günəş sistemi; 2) quruluş, sistem, üsul, rejim; *اله الاجتماعي* idarə üsulu; *اله الحكم* ictimai quruluş; formasiya; *اله الاشتراكي* sosializm sistemi; *اله الرأسمالي* kapitalizm sistemi; *اله النقدي* pul sistemi; *اله الرق* quldarlıq quruluşu; *اله القطاعي* feodalizm quruluşu; *اله الملكي* monarxiya quruluşu; *اله الساري* respublika quruluşu; hazırkı sistem; 3) *reqlament* (*nizamnamə, qayda, üsul*); 4) *nizamnamə*, daxili nizam qaydaları, əsas qanun; *داخلي* ~ *yaxud* ~ *أساسي*

اله العسكري daxili nizamnamə; 5) intizam; *اله* hərbi intizam

– *نظامنامه* *nizamnamə*, əsas qanun

– *نظامي* 1) quruluşa, nizama aid olan; ~ *قانون* əsas qanun; konstitusiya; 2) nizamlı, düzgün; ~ *جيش* nizamlı ordu; ~ (*جندي*) nizamlı ordu və ya həqiqi xidmət əsgəri

– *نظم* 1) (*sapa*) düzmə, düzülmə, keçirmə, keçirilmə (*mirvari*); 2) şairlik, nazimlik; 3) şeir, nəzm, poeziya

نُع zəif, xəstə, naxoş, ağrılı

– *نُع* şıltaq (*uşaq haqqında*)

I نُعَب (a) *نُعَاب* qışqırmaq (*quzğun, bayquş haqqında*); qarıldamaq, qır-qır etmək; *məcaz.* ağzını bəd açmaq

– *نُعَاب* 1) *quzğun*; 2) *məcaz.* deyingən

– *نُعَب* qışqırıq, qarıldama

– *نُعَب* = *نُعِيب*

I نُعَت (a) *نُعْت* müəyyən etmək, təyin etmək, təsvir etmək, məna vermək, qiymətləndirmək; *بأنشع الالفاظ* kimisə ön pis sözlərlə adlandırmaq

– *نُعوت* 1) *نُعوت* *c. نُعْت* təsvir, qiymətləndirmə; keyfiyyət; 2) epitet, ləqəb; *النعوت* atlaq kimisə əlverişli sözlərlə söymək; kimisə hər cür söymək; 3) *qram.* təyin, sifət; *اله الحقيقي* həqiqi sifət (*məs., الرجل الكريم insan səxavətlidir*); *اله السببي* səbəbiyyət sifəti (*uzlaşan ismi cümlə ilə ifadə olunan, məs., الرجل الكريم تعجبت من الرجل* *atası səxavətli olan insan*; *رأيت الرجل الكريم أبوه*, *الكريم أبوه*)

– *نُعِي* təsviri, keyfiyyətə xarakterizə edən, səciyyələndirən

– *منعوت* *qram.* təyin edilən

(نعج) *X* *استنَّع* qoyunlaşmaq, təslim olmaq, acizliyini boynuna almaq (*güclü qarşısında*)

– نَعَجَاتُ c. نَعَجَاتُ qoyun; ~ رجل iradəsiz (iradəsi zəif olan), itətkar adam

I نَعَرُ (a) نَعِيرُ 1) səs çıxarmaq (burunla); burunda danışmaq; 2) böyürmək (öküz haqqında); ~ العرقُ بالدم ~ qan fışqırdı; II نَعَرَ səs çıxarmaq, cırıldamaq

– نَاعِرَةٌ maye tökülən çarx (su dəyirmanında)

– نَاعُورَةٌ c. نَاعُورٌ noriya, suvarma çarxı

– نَعَارٌ 1. gurultulu, səs-küylü; çığırqan, qışqırıqçı; 2. yalançı bülbül, alacaqanad

– نَعَارَاتُ c. نَعَارَاتُ fırfıra, fırlangıç

– نَعْرَةٌ burunda danışma

– نَعْرَةٌ¹ lovğalıq, təkbəbbür, qürur, şöhrət-pərəstlik; ~ الدينية dini dözümsüzlük; ~ القومية ifrat millətçilik, sovinizm

– نَعْرَةٌ² c. ات 1) cərəyan, istiqamət; 2) həvəs, meyil, bağlılıq; 3) mübtəlalıq, düşkünlük; şiddətli arzu, istək; c. hücum, məzəmmət, töhmət, danlaq; çəkişmə, nifaq, ədavət; اثار النعرات qəbilə çəkişmələri; بين النعرات nifaq salmaq (kimlər arasında)

– نَعْرَةٌ¹ c. ات – , göyün, böyənək, mo-zalan (cüci)

– نَعْرَةٌ² c. نَعْرَةٌ² burun; burun deşiyi

– نَعْرَةٌ³ = نَعْرَةٌ¹

– نَعِيرٌ 1) səs, səs-küy; qışqırıqlar; 2) bağırtı, böyürtü

I نَعَسُ (a) نَعَسٌ mürgüləmək, ayıq yatmaq; II نَعَسَ yuxuladmaq, yuxu, mürgü gətirmək; IV أَنْعَسَ = II; VI تَنَاعَسَ özünü yuxululuğa qoymaq

– نَعَسٌ yatırdıcı, yuxuladıcı, yuxugətirən; c. نَعَسَاتُ yuxugətirən vasitələr

– نَاعَسٌ c. نَاعَسٌ yuxucul, yatağan; yuxulu

– نَاعَسٌ 1) mürgü; 2) yuxu; yuxuculluq

– نَاعَسٌ = نَعَسَى q. نَعَسَانُ

– نَعَسٌ uzun sürməyən yuxu, mürgü

I نَعَشَ (a) نَعَشٌ gücləndirmək, canlandırmaq; II نَعَشَ diriltmək, dirçəltmək, canlandırmək, bərpa etmək; IV أَنْعَشَ 1) bərpa etmək, diriltmək, dirçəltmək, canlandırmək; 2) ürəkləndirmək, cürətləndirmək; VIII إِنْعَشَ 1) bərpa olunmaq, dirilmək, dirçəlmək; 2) canlanmaq; 3) düzəlmək, sağalmaq, yaxşılaşmaq (xəstəlikdən sonra)

– إِنْعَاشٌ 1) bərpa, dirçəliş, yüksəliş; ~ الاقتصادي iqtisadi yüksəliş; 2) canlanma; 3) sağalma

– إِنْعَاشٌ bərpa etmə (edilmə), artırma (artırılma), yüksəltmə (yüksəldilmə); ~ الاقتصادي istehsalın bərpa edilməsi, iqtisadiyyatın yüksəldilməsi

– مُنْعَشٌ canlandıran; həyatverici, canlandırıcı; ~ هواء gümrəhləndirici hava

– مُنْعَشَاتٌ c. sərirləşdirici içkilər

– نَعَشٌ c. نَعَشٌ içərisində meyit olan tabut; cənazə xəyəyi, katafalk (cənazə arabası, ölü arabası); ~ بنات astr. Kiçik Ayı (bürcü); ~ بنات astr. Böyük Ayı (bürcü)

– نَعَشٌ bataqlıq yer

– نَعَصَةٌ bataqlıq

I نَعَطَ (a) نَعُوطٌ ereksiya nəticəsində şişmək (cinsiyyət orqanı haqqında); IV أَنْعَطَ 1) ereksiya əmələ gətirmək; 2) ereksiyası olmaq

– إِنْعَاطٌ ereksiya (heyvan və ya insanın bəzi toxumalarının (xüsusilə cinsiyyət orqanının) fizioloji şişməsi)

– نَاعُوطٌ ereksiya əmələ gətirən vasitə

I نَعَفَ (a) imtina etmək, rədd etmək, boyun qaçırmək; müqavimət göstərmək, qarşı durmaq; III نَاعَفَ = I

– نَعَفٌ c. نَعَفٌ hündür yer, yüksəklik

I نَعَقٌ (a) نَعَقٌ qarıldamaq, qır-qır etmək, qışqırmaq (*quzğun, bayquş haqqında*);

II نَعَقٌ bərkdən qarıldamaq, qışqırmaq

– نَعَقٌ qarıldama, qışqırmaq

I نَعَلٌ (a) نَعَلٌ geyinmək (*ayaqqabı*), (*kiməsə*) səndəlini, çəkməsini geyindirmək; 2) nallamaq, nal vurmaq (*at haqqında*); alt salmaq, pəncə vurmaq, daban vurmaq; 3) *xalq dil.* lənətləmək, qarğımaq; نَعَلٌ (a) نَعَلٌ geyindirilmək (*ayaqqabı*), ayaqqabılı olmaq; 2) səndəl geyinmək; II نَعَلٌ geyindirmək (*ayaqqabı*); 2) nallamaq, nal vurmaq; IV نَعَلٌ = II; V نَعَلٌ 1) ayaqqabısını geyinmək, ayaqqabısı geyindirilmək; 2) nallanmaq, nal vurulmaq; VIII نَعَلٌ 1) geyindirilmək (*ayaqqabı*), ayaqqabılı olmaq; 2) nallanmaq, nallı olmaq; 3) geyinmək (*ayaqqabı*)

– نَعَلٌ 1) geyindirilmiş; ayaqqabılı; 2) pəncə vurulmuş, dabanlı (*ayaqqabı haqqında*); 3) nallanmış, nallı

– نَعَلٌ 1) alt, altlıq (*ayaqqabıda*); 2) səndəl; ayaqqabı; 3) nal; (أنا) نَعَلٌ! qulluğunda hazıram!

– نَعْلَبْدٌ dəmirçi

I نَعْمَةٌ (a) نَعْمَةٌ 1) xoşbəxt yaşamaq, firavanlıqla yaşamaq, rifah içində yaşamaq; 2) ləzzət almaq, zövq almaq, həzz almaq (*nədən* →); 3) sevinmək (*nəyə* →), tamaşa etmək (*nəyə*), baxıb həzz almaq, zövq almaq, fərəhlənmək (*nədən* →); نَعْمٌ ~ sakit, dinc, rahat olmaq; نَعْمٌ 1) yumşaq, mülayim, zərif, incə olmaq; نَعْمٌ هَذَا الرَّجُلُ! bu nə gözəl insandır!; 2) xırda olmaq (*sə-kər, qənd haqqında*); II نَعْمٌ 1) yumşaltmaq;

zərif, incə etmək; 2) ərköyün böyütmək, nazını çəkmək, rahatlığa öyrətmək, zərifliyə öyrətmək; 3) rifahı yaxşılaşdırmaq; 4) xır dalamaq, doğramaq, ovmaq; IV أَنْعَمَ 1) mükafatlandırmaq (*nə ilə* →); bağışlamaq, hədiyyə etmək; təltif etmək (*kimi عَلَى nə ilə* →); 2) diqqət yetirmək (*nəyə*), kökünə vurmaq (*nəyin*), başa düşmək, dərk etmək (*nəyi* ~ النَظَرُ فِي...; diqqətlə, söylə etmək (*nə* فِي); diqqətlə baxmaq (*nəyə*), diqqətlə gözdən keçirmək (*nəyi*); 3) xoş, gözəl etmək; yaxşılıq etmək; أَنْعِمَ صَبَاحًا! ~ يَخُودُ صَبَاحًا! sabahın xeyir!; V تَنَعَّمَ 1) xoşbəxt yaşamaq, firavanlıqla yaşamaq, rifah içində yaşamaq; 2) ləzzət almaq, zövq almaq, həzz almaq (*nədən* →)

– إِنْعَامٌ c. إِنْعَامٌ 1) mükafatlandırma, mükafatlandırılma; təltif etmə, təltif edilmə; mükafat, bəxşiş; mərhəmət, şəfqət, rəhm, yaxşılıq, kömək; 2) diqqət, etina, cəhd, söz; ~ النَظَرُ diqqətlə baxma (*baxılma*), gözdən keçirmə (*keçirilmə*); ~ diqqətlə, cəhdlə, söylə

– مُنْعَمٌ xoşbəxt yaşayan, firavanlıqla yaşayan, rifah içində yaşayan

– مُنْعَمٌ hamı, havadar, xilaskar, xeyirxah

– مُنْعَمٌ 1. xeyirli, faydalı; xilasedici, nicatverici; 2. hamı, havadar, xilaskar, xeyirxah

– مُنْعَمٌ 1) həlim, yumşaq, mülayim, ədəbli, nəzakətli; 2) zərifləşmiş; zərif, incə, ərköyün, rahatlığa alışıb

– نَاعِمٌ 1) xoşbəxt yaşayan, firavanlıqla yaşayan, rifah, bolluq içində yaşayan; razı, məmnun, xoşhal; ~ غَيْرٌ narazı; 2) yumşaq, hamar, xoş, gözəl, zərif, incə; نَاعِمٌ زَرِيفٌ zərif dəri; ~ عَيْشٌ xoşbəxt həyat; 3) kiçik, balaca,

narın, xırda; ~ سكر xırda şəkər (*qənd*), şəkər tozu; ~ البال sakit, dinc, rahat; ~ اللسان ~ şirindil, şirindanışan; ~ الاظفار ~ gənc, cavan

– نَعَامٌ *topl.* dəvəquşular; ~ الدَّهْوَةُ dəvə-quşuların yetişdirilməsi

– استراليا 1) dəvəquşu; نَعَامَاتٌ *c.* نَعَامَةٌ *zool.* emu (*Avstraliyada yaşayan dəvəquşuya oxşar quş*); ~ باقى رأسه كالبه başını dəvəquşu kimi gizlətmək; ~ ركب جناحي البه *bəd.* *if.* cəld hərəkət etmək; 2) can, ruh; نفرت ~ beyin qabığı; ~ الدماغ ~ o öldü; (شالت) نعماته ~ ayağın altı, pəncə

– نَعَمٌ 1) hə, bəli, yaxşı *təsdiq ədatı*; 2) *xalq dil.* nə dediniz?, nə? (*həmsöhbətin sözlərini eşitmədikdə və ya başa düşmədikdə*)

– نَعَمٌ *c.* أُنْعَامٌ mal-qara, mal
– نَعَمٌ xoşbəxt, firavan həyat, səadət, rifah
– نَعْمَاءٌ xoşbəxtlik, səadət, həzz, ləzzət, zövq, məmnunluq, rifah; ~ والبأساء sevinc və kədər

– نَعْمَانٌ *qan*; ~ شقائق البه *bot.* anemonlar (*qaymaqçıçəklilər fəsiləsindən bəzək bitkisi*)
– نَعْمَانٌ *xüs. isim. k.* Numan

– نَعْمَةٌ 1) rifah, firavanlıq; 2) xoşbəxtlik, səadət

– نَعْمَةٌ 1) *c.* نَعَمٌ rifah, firavanlıq; xoşbəxt həyat; dövlət, var, sərvət, zənginlik; ~ حديث واسع dövlətli, varlı, zəngin; ~ الحديث möhtəkirlik sayəsində dövlətlənib varlılar sırasına girmiş adam; 2) nemət, hədiyyə, bəxşiş, sovqat, ənəm, mərhəmət, şəfqət, rəhm, yaxşılıq, kömək; ~ الله *yaxud* ~ الله Allahın mərhəməti sayəsində, Allahın mərhəməti ilə; ~ ولي hamı, havadar, xilaskar, xeyirxah

– نَعْمَى 1) rifah, firavanlıq; 2) xoşbəxtlik, səadət, həzz, ləzzət, zövq, məmnunluq

– نَعُومَةٌ yumşaqıq, mülayimlik, zəriflik, incəlik; ~ الاظفار *bəd. if.* erkən uşaqıq çağından bəri

– نَعِيمٌ 1) xoşbəxt həyat, firavanlıq, rifah; 2) zəriflik, incəlik, məlahətlik, xoşbəxtlik, səadət, həzz, ləzzət, zövq, nemət; ~ دار cənnət; ~ الحياة ~ həyatın həzləri; ~ البال ~ razı, sakit, dinc, rahat; ~! nuş olsun!, həmişə təmizlikdə! (*cavab cümləsi* – انعم الله عليك!)

– نَعْنَعٌ canlandırmaq, gücü bərpa etmək
– نَعْنَنَةٌ canlanma, gücün bərpa edilməsi
– نَعْنَاعٌ *bot.* istiot nanəsi, buruqla nanə; ~ اقراص البه nanəli kökələr

– نَعْنَعٌ *bot.* = نَعْنَاعٌ ~ بَرِّي bataqlıq nanəsi
1) ölüm haqqında xəbər vermək; 2) ağlamaq, göz yaşı axıtmaq, göz yaşı tökmək (*nəyə görə*), şikayət etmək, narazılıq etmək, gileylənmək (*nədən* على); ~ على الاقدار taleyindən şikayət etmək

– نَعْنَعِي ölümü barədə xəbər verilən adam
– نَعْنَعِي *c.* مَنَعِي ölüm haqqında xəbər vermə

– نَعْنَعِي *c.* نَاعِي ölüm haqqında xəbər verən; ~ ناعه الناعي carçı onun ölümü haqqında xəbər verdi

– نَعْنَعِي ölüm haqqında xəbər vermə; ~ ورقة ölüm haqqında yazılı məlumat

– نَعْنَعِي 1) ölüm haqqında xəbər vermə; 2) ölüm haqqında xəbər verən

– نَعْنَعِي *(a)* نَعْبٌ qurtum-qurtum içmək
– نَعْنَعِي *c.* نَعْبٌ qurtum, içim

– نَعْبَشٌ mexaniki surətdə (*qeyri-iradi olaraq*) yazmaq, qaralamaq (*karandaşla* بالقلم), müxtəlif fiqurlar çəkmək (*məs. iclas zamanı*)

– نَعَبْشَة xətlər, müxtəlif şəkillər

I نَعَرَ (a) نَعْرَانْ qaynamaq, paqqıldamaq, köpüklənmək, dalğalanmaq; IV أَنْعَرَ zay olmaq, ağırlaşmaq, iylənmək, xarab olmaq (*yumurta haqqında*)

– كَانْ بَيْنَهُمَا نَاعِرٌ qaynayan, coşan, dalğalanan; سَانْكَي ثَارَا sanki onlar bir-birilərinə qarşı intiqam hissi ilə alışib-yanırlar

I نَعَزْ (a) نَعَزْ 1) qıdıqlamaq; 2) sancmaq, (*inyə*) batırmaq; بَيْنَهُمْ ~ düşmənçiliyə, küsülülüyə səbəb olmaq (*kimlər arasında* بين); II نَعَزْ bir neçə dəfə sancmaq, (*inyə*) batırmaq

– نَعَزَتْ c. نَعَزَتْ sancma; inyə, inyə vurma

I نَعَشَ (a) نَعَشَ hərəkət etmək, tərپənmək; narahat olmaq, daim vurnuxmaq, tələsmək, bir yerdə qərar tapmamaq; III نَاعَشَ zarafatlaşmaq, dilxoşluq etmək, eşqbazlıq etmək (*kiminləsə*); pərəstişkarlıq etmək (*qadına*); رَاكِبٌ نَاعَشَ مَرَأَةَ الرَّئِيسِ *xalq dil., məsəl. yaxşılığa pisliklə cavab vermək (hərfl. (paroxodda) pulsuz gedir, ancaq kapitainın arvadına pərəstişkarlıq edir)*; V تَنَعَشَ 1) hərəkət etmək, tərپənmək; 2) qaynaşmaq (*nə ilə* به); VIII اِنْتَعَشَ = V

– مَنَاعَشَةٌ pərəstişkarlıq etmə, eşqbazlıq

– نَاعَشِي 1. alçaqboylu; 2. cırıtdan

– نَاعَشَةٌ nazlı, işvəli, qəmzəli, cazibədar, cəlbedici (*qadın haqqında*)

(نَعَصَ) II نَعَصَ korlamaq, xarab etmək, pozmaq; ağırlaşdırmaq, çətinləşdirmək, dözülməz etmək; zəhərləmək (*həyatı*); ~ الْحَيَاة həyatı zəhərləmək, dözülməz etmək; IV أَنْعَصَ korlamaq, xarab etmək, pozmaq; zəhərləmək, dözülməz etmək (*həyatı, yaşayışı*); V تَنَعَصَ 1) dərd çəkmək, iztirab

çəkmək; 2) ağırlaşmaq, çətinləşmək, dözülməz olmaq (*həyat haqqında*)

– نَعَصٌ c. نَعَصٌ pislik, pis hadisə, pis şey, qəm, kədər, dərd

I نَعَقَ (a, i) نَعِيقٌ qarıldamaq, qır-qır etmək (*quzğun haqqında*)

I نَعَلَ (a) نَعْلٌ 1) irinləmək, çirk gəlmək (*yara haqqında*); 2) kiməsə düşmənçilik hissi bəsləmək (*kimə* عَلَى); ~ الْحَقْد nifrət bəsləmək; ~ قَلْبُهُ عَلَيْهَا o ona qarşı ədavət bəsləyirdi

– نَعْلٌ نِكَاحْدَانْ نَعْلٌ nikahdan kənar uşaq; söy. mələz; alçaq, yaramaz

– نَعُولَةٌ bic doğulma, qeyri-qanuni evlənmədən doğulma

I نَعَمَ (u) نَعَمَ oxumaq, ifa etmək, zümzümə etmək; II نَعَمَ 1) oxumaq, ifa etmək, zümzümə etmək; uzada-uzada oxumaq; 2) *mus.* modullaşmaq (*bir tondan başqasına keçmək*), intonasiya ilə ifa etmək; V نَعَمَ = I; VI تَنَاعَمَ birgə oxumaq, xorla oxumaq, birgə oxumağa alışmaq; razılıq əldə etmək (*nələr arasında* بَيْنَ وَبَيْنَ)

– تَنَعِيمٌ 1) oxuma, ifa etmə, nəğmə, hava; 2) *mus.* modulyasiya (*bir tondan başqasına keçmə*)

– مَنَعِمٌ ahəngli, ahəngdar

– مَنَعُومٌ melodik, ahəngdar; ~ بِصَوْت ahəngdar (*melodik*) səslər

– نَعَمٌ c. نَعَمٌ melodiya, nəğmə, hava; ~ حُلُو melodik, ahəngdar

– نَعَمَاتٌ c. نَعَمَةٌ 1) melodiya, nəğmə, hava;

2) *mus.* ton (*səs pərdəsi*)

نَعْمَشَ qıdıqlamaq

– نَعْمَشَةٌ qıdıqlama

نَعْنَع islatmaq; نَعْنَع var-dövlət içində üz-mək

– نَعْنَع islatma, islanma

I نَعْنَع (u) نَعْنَع demək, söyləmək (*kimə* الى), danışmaq, söhbət etmək (*kiminlə* الى); III نَعْنَع 1) dilə tutmaq, öyləndirmək, oxşamaq, əzizləmək (*uşaq*); 2) kəkələmək, mırıldamaq, öz-özünə danışmaq (*uşaq haqqında*); 3) oxumaq, cəh-cəh vurmaq, quruldammaq, civildəmək, cikkildəmək (*quş haqqında*); 4) həb ~ pərəstişkarlıq etmək (*qadına*)

– نَعْنَع 1) mehriban münasibət, dilə tutma, yola gətirmə; 2) civilti, cikkilti, cəh-cəh, quruldama; 3) həmç. pərəstişkarlıq etmək (*qadına*)

– نَعْنَع nitq, danışiq, söhbət

– نَعْنَع 1) söz, kəlmə; 2) xəbər, şeyiə, danışiq, söhbət

I نَعْنَع = نَعْنَع (i) نَعْنَع *bax: نَعْنَع*

– نَعْنَع = نَعْنَع

– نَعْنَع = نَعْنَع

I نَعْنَع (ə/u) نَعْنَع burnunu silmək; نَعْنَع الارض torpağı əkmək

– نَعْنَع burun seliyi, fırtıq

– نَعْنَع = نَعْنَع

نَعْنَع naftalin; ~ وضعه في *məcaz.* nəyisə uzun müddətə kənara qoymaq

I نَعْنَع (i, u) نَعْنَع 1) tüpürmək, öskürüb tüpürmək; 2) çıxarmaq, ifraz etmək (*zəhər – ilan haqqında*); 3) püskürmək (*lava – vulkan haqqında*); ~ السموم pislik, xəstəlik yaymaq; ~ آخر زفرة حياته son nəfəsini vermək; ~ نَوىهə həyat vermək, nəfəs vermək; ~ الحزن kədəri, qəmi dağıtmaq; ~ الغضب (الغل) hirsini tökmək (*kimə* على); ~ الدخان tüstü çıxarmaq (*ağızdan*)

– نَعْنَع c. tib. bəlgəmgətirən vasitələr (*maddələr*)

– نَعْنَع 1) tüpürən; 2) reaktiv; ~ محرك reaktiv mühərrik

– نَعْنَع tüpürən (*q.* في العقد *Quran.* caduğər, sehrbaz qadın; ~ يَخُود reaktiv təyyarə

– نَعْنَع, نَعْنَع ağız suyu, tüpürcək, selik

– نَعْنَع reaktiv

– نَعْنَع c. نَعْنَع 1) çıxarılma, ifrazat (*ilan zəhəri haqqında*); ~ بنفثات مأكرة عقدة جامعتنا *bəd. if.* o öz pis fikirləri ilə bizim aramızda nifaq saldı; 2) püskürmə (*vulkan*); 3) tüpürcək; ağız suyu, selik; 4) fikir; ~ القلم الأولى ~ ilk ədəbi əsər; نَعْنَع fikirlər, niyyətlər, ideyalar

I نَعْنَع (i, u) نَعْنَع 1) atılmaq, sıçramaq, tullanmaq, hoppanmaq; 2) şişirtmək, qaldırmaq (*köynəyi – sinə haqqında*); 3) özünü tərifləmək, özünü öymək, lovğalanmaq; V نَعْنَع özünü tərifləmək, özünü öymək, lovğalanmaq, öyünmək, təkəbbürlənmək; VIII نَعْنَع 1) atılmaq, sıçramaq, tullanmaq, hoppanmaq; 2) özünü tərifləmək, özünü öymək, lovğalanmaq

– نَعْنَع şişirdən, qaldıran; نَعْنَع الاحضان lovğa, özünü öyən, təkəbbürlü adamlar

– نَعْنَع c. نَوَافِح 1) müşk torbası (*kabarqada*); 2) *bəd. if.* ətir, rayihə; نَوَافِح الادب parlaq ədəbiyyat nümunələri

– نَعْنَع lovğa, özünü öyən, özünü tərifləyən adam

– نَعْنَع lovğalıq

I نَعْنَع (ə) نَعْنَع 1) yayılmaq (*iy haqqında*); 2) əsmək (*külək haqqında*); 3) vermək, bağışlamaq, hədiyyə etmək (*nə* →); III نَعْنَع

mübarizə aparmaq (*nəyə görə*), müdafiə etmək (*nəyi* عن); mübarizə etmək (*kiminləsə*)

– إِنْفَحَ, إِنْفَحَ c. أَنْفَحَ 1) qursaq; 2) zərdab mayası

– إِنْفَحَ = مَنَافِحُ c. مَنَفَحَ

– إِنْفَحَ c. نَفَحَاتُ 1) iy, qoxu; 2) əsmə; 3) hədiyyə, bəxşiş, sovqat, töhfə

I نَفَحَ (u) نَفَحَ 1) üfürmək; doldurmaq (*hava ilə, qazla*); üfürüb şişirtmək, köpürmək; (*nasosla*) doldurmaq (*məs., şarı*); ~ في النار ~ odu üfürüb alısdırmaq; ~ النار بالمنفاخ ~ odu körüklə üfürüb alısdırmaq; ~ الشمعة ~ şamı üfürüb söndürmək; 2) vermək (*nəyi kimə* في); ~ نَفَحَ ~ nəyəsə yeni ruh vermək; ~ في الفم (*boğulmuş adama*) süni nəfəs vermək; 3) çalmaq, ifa etmək (*nəfəs alətində*); ~ في صقارة ~ fit çalmaq; 4) burnunu yuxarı tutmaq, qürurlanmaq, özünü çəkmək, təkəbbürlənmək, lovğalanmaq (*məs., lovğalıqdan*); tövşümək, ləhləmək; ~ شقيقه ~ təkəbbürlənmək, özünü çəkmək, lovğalanmaq, sinəsini qabağa vermək; ~ ينفخون اوداجهم ادعاء onlar öz-lərinə çox güvənirlər, onlar çox lovğalanırlar; ~ هو الذى ~ üsyan qaldırmaq; ~ في بوق الثورة ~ bu səs-küyü qaldıran odur; ~ غير ضرر ~ o bunu əbəs yerə etmir; II نَفَحَ güclü üfürmək, üfürüb şişirtmək; ~ من الاعماق ~ dərindən nəfəs almaq; V نَفَحَ təkəbbürlənmək, lovğalanmaq, özünü çəkmək, burnunu yuxarı tutmaq, qürurlanmaq; hava ilə doldurulmaq, köpdürülmək, şişirdilmək; VIII إِنْفَحَ 1) şişmək, köp-mək, qabarmaq; ~ سحره ~ bax: 2) hava ilə dolmaq, üfürülüb şişirdilmək, köpdürülmək; 3) lovğalanmaq, təkəbbürlənmək,

özünü çəkmək; ~ اوداجه غرورا o qürur-landı, təkəbbürləndi

– إِنْفَحَ 1) şişmə, köpmə, qabarma; hava ilə dolma; ~ البطن ~ qarnın köpməsi; ~ الرئة ~ ağ ciyərlərin emfizeması (*ağ ciyərlərdə həddindən artıq hava və ya qaz yığılması*); 2) şişkinlik; şiş; ~ تيهها ~ təkəbbür, qürur, lovğalıq

– إِنْفَحَ lovğalıq, təkəbbür; ~ في təkəbbürlə, lovğalıqla, qürurla

– نَفَحَ 1) hava üfürmə, hava doldurma, üfürüb şişirtmə, köpdürmə; 2) köpmə, köp, şişkinlik; şiş; 3) *arxit.* tağtavanın (*qübbənin*) daxili əyriliyi

– نَفَحَ üfürülmüş, doldurulmuş (*hava və ya qazla*); köpdürülmüş, köpmüş

– مَنَافِحُ c. مَنَفَحَ 1) körük (*dəmirçixanada*); 2) nasos

– مَنَفَحُ = مَنَافِحُ c. مَنَفَحُ

– مَنَفَحُ 1) üfürülmüş, doldurulmuş (*hava və ya qazla*); şişirdilmiş, köpdürülmüş, şişmiş, köpmüş; 2) hava ilə doldurulan; ~ قارب ~ hava ilə doldurulan qayıq; 3) iddialı, lovğa, şöhrətpərəst, təkəbbürlü; ~ الاوداج ~ lovğa, təkəbbürlü, dikbaş, məğrur, qürurlu; 4) dolu, kök, koppuş, yumru; yekəqarın

– نَفَحَ 1) üfürən; əsən; ~ في الصور ~ ما به ديار ولا ~ o bu işin təşəbbüskarıdır; ~ نار ~ mäs. orada heç nə və heç kim yoxdur, ora boşdur; ~ ضرمة ~ ما في الدار ~ evdə heç kim yoxdur, ev boşdur; 2) məğrur, qürurlu, lovğa

– نَفَحَ təpə, zirvə (*müq. et* نَفَحَ)

– نَفَحَ məğrur, qürurlu, lovğa

– نَفَحَ 1) qovuq, qabar; 2) şiş

– نَفَحَ c. نَفَحَ – اَتْ – qovuq (*məs., suda*); üzmə qovuğu (*balıqlarda*)

– 1) üfürmə, üfürüb alışdırma (*odu*), körükləmə; hava doldurma, köpdürmə, üfürüb şişirtmə; *الـ في الغم* (*boğulmuş adama*) süni nəfəs vermə; *bax: قيلة الحياة*; *mus. nəfəs alətləri*; *كان هذا سا في رماذ* *bəd. if.* bu, özünə ziyan idi; 2) lovğalıq, qürur, təkəbbür

– 1) üfürmə, üfürüb çıxarma; tüstünün çıxarılması (*ağızdan*); 2) ani şiddət (*küləyin*); 3) lovğalıq, qürur, təkəbbür

نَفَدَ *xalq dil.* = نَفَذَ

I نَفَذَ (ə) نَفَذَ, نَفَذَ 1) sərf edilmək, işlənmək, azalma, tükənmək, qurtarmaq; *صبره* ~ onun səbri tükəndi; 2) tamamilə satılıb qurtarmaq (*nəşr haqqında*); IV أُنْفَذَ 1) qurtarmaq, tükəndirmək, işlətmək, sərf etmək; 2) satış üçün şərait yaratmaq (*mal, əmtəə satışı üçün*); X اِسْتَنْفَذَ 1) işlətmək, sərf etmək, xərcləmək; 2) qurtarmaq, tükəndirmək, tükətmək; xərc tələb etmək, aparmaq

– اِسْتَنْفَذَ işlətmə, sərf etmə, istehlak etmə, xərc

– نَفَذَ qurumuş, bitmiş, tükənmiş; *الصبر* ~ səbri tükənmiş, səbirsiz, hövsələsiz

– 1) işlənmə, sərf edilmə; azalma, qurtarma, tükənmə; 2) yoxluq, olmama

– نَفَذَ *c. ت.* – *maliy. mənbə, təyinat*

I نَفَذَ (u) نَفَذَ, نَفَذَ 1) keçmək, girmək, yayılmaq, nüfuz etmək (*nədən*); *لا ينفذ الماء* su buraxmayan, su keçirməyən; *لا ينفذ المطر* yağışı keçirməyən, su buraxmayan, islanmayan; *لا ينفذ الرصاص* güllə keçirməyən; 2) çıxmaq (*nədən*); yoluxdurulmaq (*nə ilə*), çıxmaq (*hara* – *yer haqqında*); aparmaq (*hara*); 3) dik durmaq, çıxmaq, başını bayıra çıxarmaq, boylanmaq (*nədən*); 4) icra edilmək, əməl edilmək, həyata

keçirilmək, yerinə yetirilmək; tam qüvvəyə malik olmaq (*qanun haqqında*); *بəd. if.* iş tamamdır! iş düzəldi!; 5) gəlmək, gəlib çıxmaq (*hara*), çatmaq, yetişmək (*nəyə*), nail olmaq, müvəffəq olmaq (*nəyə*), əldə etmək (*nəyə*); 6) ustası olmaq (*nəyin*), mahir olmaq (*nədə*); II نَفَذَ 1) yerinə yetirmək, icra etmək, həyata keçirmək; əmri yerinə yetirmək; 2) dəşmək, dəlmək, batırmaq (*ynə*); 3) göndərmək, yollamaq (*hara*); IV أُنْفَذَ 1) yerinə yetirmək, icra etmək; 2) göndərmək, yollamaq, yola salmaq (*hara*); 3) (*nəyinsə*) içinə salmaq, daxil etmək; dəşmək, dəlmək, batırmaq (*ynə*), sancmaq; (*nəyinsə*) içindən keçirmək; ... *بصره الى* ~ öz nəzərini ...yönəltmək, nəzərini ...salmaq

– 1) icra etmə (*edilmə*), yerinə yetirmə (*yetirilmə*), həyata keçirmə (*keçirilmə*); 2) göndərmə (*göndərilmə*)

– نَفَذَ icra etmə (*edilmə*), həyata keçirmə (*keçirilmə*); *ايكاف الـ* müəyyən müddətə ləğv etmə (*məs., əmri*); *وضع الاتفاق موضع الـ* sazişi həyata keçirmək; *دخل في دور الـ* qüvvəyə minmək

– نَفَذَ icra, icraedici, icraçı; السلطة الـ icra hakimiyyəti; اللجنة الـ icra komitəsi

– 1. nüfuzlu, mötəbər; 2. nüfuzlu, mötəbər adam

– 1) مَنَافٍ *c. مَنَفٍ*, مَنَفٍ 1) çıxış, giriş, keçid; yol; *الـ دنيزه* dənizə yol; 2) çıxış yaxud giriş dəliyi, nəfəslik, buxarkeş; 3) dəşik, dəlik; lyuk

– مَنَفٍ icraçı, icra edən; الوصية ~ qəyyum

– 1. نَفَذَ 1) keçən, daxil olan (*nədənsə, nəyinsə içindən*); 2) qüvvəyə malik olan, qüv-

vədə olan (*qanun*); qüvvəyə minən (*müqavilə haqqında*); أصبح *qüvvəyə minmək* (*qanun və s. haqqında*); 3) nüfuzlu, mötəbər; الكلمة ~ *sözükəçən, nüfuzlu, mötəbər*; المفعول ~ *təsirə malik olan, qüvvəyə malik olan, qüvvədə olan* (*qanun haqqında*); 2. nüfuzlu şəxs

– نَافِذٌ c. نَوَافِدُ 1) pəncərə; 2) dəlik, deşik; lyuk; 3) qapı və pəncərə yeri (*divarda*)

– كَفَّأَ keçmə, girmə, nüfuz etmə; fərasət-
lilik, gözüaçıqlıq; icra etmə (*edilmə*), yerinə
yetirmə (*yetirilmə*), əməl etmə (*edilmə*),
həyata keçirmə (*keçirilmə*); ... ۱ icra et-
mək, yerinə yetirmək məqsədilə

— نَقَادٌ fərasətli, gözüaçıq

– 1) *icra etmə (edilmə)*, yerinə yetirmə (*yedirilmə*); 2) təsir gücü, təsirlilik, effektivlik
– 1) *çıxış, dəşik, dəlik*; 2) *çıxış yolu (həmişə bir vəziyyətdən)*, xilas yolu

– 1) təsir, nüfuz; ~ نُفُوز nūfuzlu, mötəbər; ~ مناطق nūfuz dairələri; 2) hərəkət, iş, fəaliyyət, fəallıq, aktivlik; 3) nüfuz, etibar, hörmət; 4) keçmə, girmə, nüfuz etmə

I نَفَرَ (i, u) نُفُورٌ (1) qorxmaq (*nədən*); لا تنفر منه الاذن bu, qulağı incitmir; 2) qaçmaq; ~ الدم qan axır, fışqırır; 3) tələsmək (*hara*); çəkinmək, qaçınmaq, özünü göz-ləmək, kənar gəzmək, uzaqlaşmaq (*nədən*); 4) nifrət etmək, nifrət bəsləmək (*kimə-nəyə*), sevməmək, istəməmək, xoşlamamaq (*kimə-nəyi*), zəhləsi getmək (*kimdən-nədən*); 5) köpmək, şişmək, qabarmaq; 6) çıxıntı əmələ gətirmək, qabarmaq; II نَفَرَ (1) hürküt-mək; qorxutmaq, hürküdüb qaçırmmaq, qovmaq (*nədən*); 2) özündən uzaqlaşdırmaq; nifrət, kin oyatmaq (*kimə-nəyə qarşı*);

soyuqluğa səbəb olmaq (*kim arasında* بين); بصره اليه ~ nəzər-diqqətini nəyəsə yönəltmək; النافرون ~ kərənəylar (*trubalar*) çalındı (*hərfl. kərənay (truba) çalanlar çaldılar*) (*səfərbərlik elan edərək*); 1 نَافَرٌ qarşılıqlı olaraq nifrət bəsləmək, bir-birindən uzaqlaşmaq, uzaq gəzmək; bir-biri ilə düşmənçilik etmək, dalaşmaq; 2) mühakimə olunmaq, məhkəmə qarşısına çıxmaq; 3) yaxşı cəhətlərə görə yarışmaq; في الحساب والنسب kiminləsə ad-sana görə yarışmaq; 4 أَفَرٌ qorxutmaq, hürkütmək, hürküdüb qaçırmək, qovmaq, qaçmağa məcbur etmək; 5 تَنَافَرٌ bir-birinə qarşılıqlı nifrət bəsləmək; bir-birilə düz gəlməmək, uymamaq, bir-birinə zidd olmaq, arası olmamaq, yola getməmək; uyuşmamaq, ziddiyyətli olmaq; 6 فِيز. bir-birini itələmək; 7 اِسْتَنَفَرٌ 1) qaldırmaq (*kimə qarşı* على); vadar etmək, məcbur etmək, təhrik etmək (*nəyə* -); səfərbərliyə almaq, səfərbər etmək; 2) təşvişə düşmək, narahat olmaq, səksənmək; 3) qorxu içində qaçmaq

— **إِسْتِفَار** səfərbərlik

– تَنَافُرٌ qarşılıqlı antipatiya (*xoşa gəlməmə, nifrət*); fikir ayrılığı, ixtilaf, ziddiyyət; mübahisə, çəkişmə; qarşılıqlı ziddiyyətlər; *mus. dissonans (səslərdə ahəngsizlik, uyğunsuzluq)*; *fiz. qarşılıqlı itələmə*; المَغْطِيسِيّ maqnit itələməsi; الألوان ~ rənglərin uyğunsuzluğu; الأصوات ~ *mus. kakofoniya, ahəngsizlik (səslərin qulağa xoş gəlməyən birləşməsi)*; القلوب ~ *məcaz. çəkişmələr, ixtilaflar, fikir ayrılıqları, ziddiyyətlər*

– تَقْفِرُ 1) qorxutma, hürkütmə, itələmə; 2) nifrət; 3) uzaqlıq, soyuqluq (*əlaqədə, mü-nasibətdə*)

– مُتَنَافِرٌ ahəngi pozan, ahəngsizlik əmələ gətirən (*səs haqqında*); yersiz, münasibətsiz, uyuşmaz, ziddiyyətli; yolverilməz (*ifadə, söz haqqında*)

– مُسْتَنْفِرٌ 1. qorxu içində qaçan; 2. qaçqın

– مُنَافَرَةٌ 1) düşmənçilik, ədavət, ixtilaf, narazılıq, nifaq; 2) yaxşı cəhətlərə görə yarışma; 3) şeir sənətində yarışma

– مُنْفِرٌ iyrənc, çirkin, nifrətdoğuran, mən-fur

– نَافِرٌ 1) nifrət bəsləyən; narazı; 2) xoşagəlməz; ~ ثَالِيفٌ *mus. dissonans (səslərdə ahəngsizlik, uyğunsuzluq)*; 3) qorxaq; 4) köpmüş, qabarmış; şişmiş (*şiş və s. haqqında*); 5) çıxıntılı; qabarıq

– نَافُورَةٌ *c. fəvvarə, fontan*

– نَافُورِيٌّ *fəvvarə (fontan) -i [-i]*; طَائِرَةٌ ~ reaktiv təyyarə

– نَافَرٌ 1) qarşılıqlı nifrət, kin, nifrət hissi; düşmənçilik, ədavət; antipatiya (*xoşa gəlməmə, nifrət*); 2) tərslik, inad, inadçılıq, inadkarlıq; 3) qaçma, fərarilik; 4) qorxu, vahimə, hürkü

– بُضْعَةُ أَنْفَارٍ nəfər, şəxs, adam; أَنْفَارٌ مُسْلِحُونَ nəfərlərdən bir neçə nəfər; قَرَعَةٌ ~ silahlı şəxslər; 2) əsgər, sırayı əsgər; يَدِيَّةٌ ~ yeni əsgər, rekrut; تَمِيرُ بَرِيْقَادَاسِيْنِ işçisi

– نَافَرَةٌ nifrət, antipatiya (*xoşa gəlməmə*)

– نَافَرَةٌ həmayil, dua, gözmuncuğu (*bədnə-zərə qarşı*)

– نَافَرٌ qorxaq, utancaq, adamayovuşmaz

– نَافَرٌ = نَافُورٌ

– نَافِرٌ 1) نَافِرٌ – truba, kərənay, şeypur, siq-nal borusu; دِيْنٌ ~ zəvvarların Mina dağından Məkkəyə qayıtdıqları gün; الْعَامُ ~

a) ümumi səfərbərlik; b) həyəcan, təhlükə siqnalı

– نَافِرٌ 1) qrup, dəstə; 2) yığma qoşun, qeyri-nizamlı ordu; kömək, yardım; لَا (لَيْسَ) عَيْرٌ *bax: فِي الْعَيْرِ وَلَا فِي الْ-*

نَفَرٍ *bax: نَافُورَةٌ = نَافُورٌ c. نَافُورَةٌ*

نَافِرٌ *tib. nevrologiya (əşəb ağrısı)*

I نَفَسٌ نَفَاسَةٌ dəyərli, qiymətli, bahalı olmaq; 1) نَفَسٌ (ə) qorumaq, mühafizə etmək, tutmaq, saxlamaq (*nəyi* –); 2) *həmç. nəfəs. mach. doğmaq*; 3) qıbtə etmək, paxıllıq etmək, həsəd aparmaq (*kimə-nəyə*); نَفَسٌ o öz bacısının gözəl səsinə qıbtə edir (*həsəd aparır*); II نَفَسٌ 1) dağıtmaq (*qəm-qüssəni*); şənləndirmək, könlünü açmaq, əyləndirmək; təskinlik vermək, təsəlli vermək, ovundurmaq; عَنْ كَرْبِهِ ~ qəm-qüssəsini dağıtmaq; ... عَنْ غَضَبِهِ فِي... hirsini (*qəzəbini, acığını*) ... üstünə tökmək; عَنْ نَفْسِهِ ~ ürəyini boşaltmaq; 2) buraxmaq (*havanı – şar haqqında*); 3) doğmaq; III نَفَسٌ rəqabət aparmaq; mübarizə aparmaq (*nəyə görə*); IV نَفَسٌ qiymətli, bahalı olmaq; V نَفَسٌ nəfəs almaq, nəfəs vermək, dincəlmək, yorğunluğunu almaq, nəfəs dərmək; بِعَمَقٍ ~ dərindən nəfəs almaq; النَّفَسُ ~ rahat nəfəs almaq; النَّفَسُ son nəfəsini vermək, ölmək; VI نَفَسٌ rəqabət aparmaq, yarışmaq (*bir-biri ilə*)

– نَفَسٌ ən qiymətli, ən dəyərli

– نَفَسٌ rəqabət

– نَفَسٌ nəfəs, tənəffüs; أَعْضَاءُ الْ- *anat. tənəffüs orqanları; الْ- الْهَوَائِيّ anaerob tənəffüs; الْ- الصَّنَاعِيّ (الاصطناعي) süni nəfəs vermək; الْمِيزَانُ spirometr (ağ ciyərin tutumunu ölçən cihaz)*

– نَفْسِي nəfəs, tənəffüs söz. *sif.*
 – نَفْسِ havanı buraxma; نَفْس nəfəslik, buxarkeş
 – نَفْس 1) anat. nəfəs borusu; tənəffüs yolları; 2) nəfəslik, buxarkeş, çıxış; نَفْس فتح nəfəslik açmaq (*nə üçün* –)
 – نَفْس rəqib
 – نَفْس rəqabət, mübarizə; ~ نَفْس rəqabət-dən kənar
 – نَفْس 1) anat. nəfəs borusu; tənəffüs yolları; 2) ağız; 3) nəfəslik, buxarkeş; 4) ventilyator (*havatəmizləyən, havanı dəyişən aparat*)
 – نَفْس = 1 نَفْس
 – نَفْس 2 doğum, doğuş; doğumdan sonrakı təmizlənmə; نَفْس zahı qızdırması
 – نَفْس dəyər, qiymət
 – نَفْس 1) doğum –i [-i] zahı qızdırması; 2) doğumdan sonrakı; نَفْس doğumdan sonrakı təmizlənmə
 – نَفْس 1) نَفْس c. نَفْس nəfəs, nəfəs alma; tənəffüs; نَفْس dərinədən nəfəs alma; *məcaz.* güc, qüvvə, bacarıq; نَفْس zəif nəfəs alma; rahat nəfəs alma; *məcaz.* zəiflik, gücsüzlük, bacarıqsızlıq; نَفْس ağ ciyərləri sağlam olan; *məcaz.* güclü, qüvvətli; نَفْس قصير ağ ciyərləri zəif olan; *məcaz.* zəif, gücsüz; نَفْس دخان qullab, çəkim (*papiros çəkər-kən*); نَفْس nəfəsini dərmək, dincəlmək, yorğunluğunu almaq; نَفْس أرسل nəfəsini buraxmaq; نَفْس أمسك nəfəs almamaq, bir qədər nəfəsini dayandırmaq (saxlamaq); نَفْس اختنقت hamı nəfəsini saxladı; 2) buxar (*su*); 3) *ədəb.* üslub; نَفْس الاخير son nəfəsini vermək, ölmək; نَفْس الاخير son nəfəsinədək; نَفْس o öldü; نَفْس

öz gücünü hiss etmək; نَفْس واحد, bir-dən, bir dəfəyə, birnəfəsə

– نَفْس 1. 1) nəfs, can, ruh; نَفْس q. c. نَفْس –
 كبير; نَفْس: شَقَّ بَشَقَّ الانفاس (النفس) qəlb, ürək; نَفْس صغير alçaq, rəzil, əclaf; نَفْس مشغول qayğılı, fikirli, iztirablı; نَفْس منقبض qəmgin, kədərli, diltor, məyus; نَفْس مضطرب istirahət, dincəlmə, gəzinti; نَفْس soyuqqanlılıq; نَفْس طب psixiatriya (*ruhi xəstəliklərdən və onların müalicə üsullarından bəhs edən elm*); نَفْس علم psixologiya (*psixi fəaliyyətin proseslərini və qanunlarını tədqiq edən elm*); نَفْس علم psixoloq (*psixologiya mütəxəssisi*); نَفْس بذل bax: نَفْس و النَفْس o, heç cür sakitləşə bilmir; نَفْس: بذل 2) qan; 3) adam, insan, nəfər; 4) *qram.* şəxs; 5) niyyət, arzu, fikir, istək, həvəs, meyil; iştah; نَفْس iştahasını açmaq; نَفْس onun iştahası yoxdur; نَفْس o öz istəyi ilə gəldi; نَفْس ... (في) yaxud في سي ان... istəyirəm; 6) söy, cəhd, can yandırma, həvəs, şövq; 7) lovğalıq, təkəbbür, qürur, fəxr, ictimaiyyət, hörmətdən salmaq, qürurunu sındırmaq; 8) mahiyyət, əsil, məğz, məna (*nəyinsə*); نَفْس في ~ الأمر həqiqətdə, əslində, əslinə baxanda; 9) pis göz, bədnəzər, gözdəymə; 2. 1) öz; نَفْس o özü; نَفْس şəxsən, şəxsən özü, müstəqil (*sürətdə*), özbaşına; نَفْس محبة xudbinlik, eqoizm, ancaq özünü sevmə; نَفْس الاعتماد على özüne (öz gücünə) inanma, özüne inam; نَفْس الثقة özüne güvənmə, özüne inanma, özüne arxayın olma; نَفْس في ~ البلد şəhərin özündə, şəhərin mərkəzində; نَفْس الانسان سيد نفسه insan özü özü-nün ağasıdır; نَفْس حصل العلم على müstəqil sürətdə bilik əldə etmək, öyrənmək; 2) həmin;

ا) ~ şey; şeyin özü; b) hamısı birdir, fərqi yoxdur; الكلام ~ həmin sözlər; ~ بينه وبين a) adam özü; b) həmin adam; ~ öz-özünə, üreynədə

– نَفْسَاءُ zahı (*təzəcə doğmuş qadın*)

– نَفْسَانِيَّ 1) mənəvi; 2) ruhi, psixi; ruhən, psixi cəhətdən; mənən, mənəvi, mənəvi cəhətdən; ~ عالم psixoloq (*psixologiya mütəxəssisi*); 3) duyğu orqanları ilə qavranılan, duyulan, hiss edilən; 4) xudbinlik, eqoizm -i [-ı]

– نَفْسَانِيَّةُ 1) xudbinlik, eqoizm, eqoistlik; 2) kin, ədavət, düşmənçilik; sevməmə

– نَفْسَاءُ = نَفْسَاءُ

– نَفْسَاءُ vaxt, möhlət, fasilə, ara

– نَفْسَانِيَّ = نَفْسَانِيَّ ~ عالم psixoloq (*psixologiya mütəxəssisi*); ~ تحليل psixoanaliz (*şüursuz ruhi prosesləri diqqət mərkəzinə qoyan psixoloji üsul və psixoloji təlim*); ~ حالة əhval-ruhiyyə; ~ psixoloji cəhətdən

– نَفْسَانِيَّاتُ c. 1) psixoloji hadisələr; 2) psixoloji məsələlər; 3) psixoloji vəziyyət, mənəvi durum

– نَفْسَانِيَّ mənəvi xarakter, psixologiya; mənəvi durum

– نَفْسَانِيَّ: bax: دفتر ~ c. əhali, camaat; ~ نَفْسَانِيَّ

– نَفْسَانِيَّ qiymətli, dəyərli, bahalı

– نَفْسَانِيَّ c. qiymətli şey, daş-qaş, cavahirat

I نَفَضَ (u) 1) qaşımaq, daramaq, yolmaq, didmək (*yun, pambıq*); 2) qabartmaq, porsutmaq, qarışdırmaq, dolaşdırmaq, pırtlaşıq salmaq (*lələkləri – quş haqqında*); tük-lərini qabartmaq, tük-lərini biz-biz etmək (*pişik haqqında*); 2) şişmək, köpmək, qabarmaq; II نَفَضَ qaşımaq, daramaq (*pambıq*);

V نَفَضَ 1) şişmək, köpmək, qabarmaq; 2) lə-ləkləri qabartmaq, pırpızlamaq (*quş haqqında*); VIII نَفَضَ 1) şişmək, köpmək, qabarmaq; 2) qalxmaq, qabarmaq, biz-biz durmaq; tük-lərini qabartmaq, tük-lərini biz-biz etmək

– نَفَضَ 1) qalxan; 2) biz-biz duran; ~ شعر pırtlaşıq saçlar; ~ أنف dik burun

– نَفَضَ nəffas (*iri limon sortu*)

– نَفَضَ yun; tük; ~ عفش köhnə şeylər, köhnə-kürüş, cır-cındır, əski-üskü, zir-zibil

I نَفَضَ (u) 1) silkələmək, çırpmaq (*tozu*); ~ الغبار عن... nəyinsə tozunu çırpmaq; ~ الشجرة ağacın meyvəsini çırpmaq (*ağacı silkələmək*); ~ من مرضه sağalmaq; 2) titrətmək (*qızdırma haqqında*); 3) imtina etmək, boyun qaçırmmaq, kənara çəkilmək (*nədən* عن الأمر); ~ bəd. if. kənara çəkilmək, qarışmamaq; nədənsə imtina etmək; ~ يده من المسؤولية məsuliyyət daşımaqdan imtina etmək, məsuliyyətdən boyun qaçırmmaq; 4) kəşfiyyat aparmaq, axtarmaq, axtarış aparmaq (*yolda*); 5) yoxsullaşmaq; II نَفَضَ bərk silkələmək, çırpmaq, çırpıb təmizləmək (*tozu*); təmizləmək; ~ عن كاهله نير الاستعمار (*əsarətindən*) xilas olmaq; ~ عنه الكسل ~ tənbelliyin daşını atmaq; IV نَفَضَ 1) xərcləmək, sərf etmək, işlətmək; 2) azuqəsi olmamaq, yoxsul olmaq, yoxsullaşmaq; V نَفَضَ vurulub çıxardılmaq, təmizlənmək; VIII نَفَضَ 1) silkələnmək, tökülmək, silkələnib düşmək; 2) əsmək, titrəmək; səksənmək, diksinmək; 3) çıxmaq (*kiməsə qarşı*); 4) atılmaq, sıçramaq, tullanmaq

– نَفَضَ çıxış; ~ مسلح silahlı çıxış

a) ictimai manfaat العامّة *yaxud* ictimai xidmətlər; b) ictimai maraqlar, ehtiyaclar, tələbatlar; المنافع الادبيّة والاقتصاديّة mənəvi və maddi dəyərlər; منافع البيت ev işləri (*xidmətləri*); منافع الغرفة otağa lazım olan avadanlıqlar; منافع صحّيّة səhiyyə idarələri; منافع الدولة dövlət müəssisələri

– 1. مَنَفَعِي ancaq fayda və mənfəət güdən;

2. مَنَفَعَتِپەرəst

– نَافِعٌ yararlı, xeyirli, faydalı, mənfəətli, sərfəli; السّة ictimai işlər

– نَافِعٌ böyük xeyir, mənfəət gətirən

– نَفْعٌ 1) fayda, xeyir; mənfəət, qazanc;

2) rifah, nemət, yaxşılıq, xeyirxahlıq, xeyir; العامّ ümumi rifah

– نَفْعِي hər şeydə mənfəət güdən, tamahkar, acgöz

– 1) نَفْعِيَةٌ yararlılıq, xeyirlik, faydalılıq, sərfəlilik; mənfəətpərəstlik; 2) tamahkarlıq, acgözlük, hərislik

– نَفْعٌ olduqca yararlı, faydalı, xeyirli

I نَفَقٌ (نَفَق) 1) yaxşı satılmaq, satılıb qurtarmaq (*mal haqqında*); 2) gur, qızgın olmaq (*bazar, ticarət haqqında*); 3) sərf edilmək, işlənmək, qurtarmaq; نَفَقٌ 2) (u) نَفَقٌ ölmək, murdar olmaq, gəbərmək, qırılmaq (*mal-qara haqqında*); II نَفَقٌ satmaq; III نَفَقٌ ikiüzlülük, riyakarlıq etmək, yalandan özünü ...göstərmək; IV نَفَقٌ 1) işlətmək, sərf etmək, xərcləmək, dağıtmaq, israf etmək; 2) keçirmək (*gəncliyi, cavanlığı*); 3) yoxsullaşmaq, yoxsul düşmək; X نَفَقٌ işlətmək, sərf etmək, xərcləmək, dağıtmaq, israf etmək; tükətmək, sərf edib qurtarmaq

– نَفَقٌ xərcləmə, sərf etmə, dağıtma, israf etmə; xərc, israfçılıq; كَلَّ شَيْءٌ يَنْقُصُ بِالْأَلَا

العلم *məsəl*. elmdən başqa hər şey xərclənməklə azalır

– مُنَافِقٌ ikiüzlü, riyakar, hiyləgər

– مُنَافِقَةٌ ikiüzlülük, riyakarlıq, hiyləgərlik

– مُنَافِقٌ israfçıl, bədxərc

– نَافِقٌ çoxlu müştərisi olan, tezsatılan, rəvac (*mal haqqında*)

– نَافِقٌ tez satılma, rəvaclıq, yaxşı satış (*malların*)

– مُنَافِقَةٌ = نَافِقٌ

– نَفَقٌ c. أَنْفَاقٌ tunel; yeraltı yol; القطرات ~ dəmir yol tuneli; الهوائي *yaxud* ~ aerodinamik boru

– نَفَقَةٌ 1) xərc, çıxar, məsrəf; على ~ kiminsə hesabına; المعيشة ~ həyat səviyyəsi, yaşayış minimumu; 2) həmç. شَرَعِيَّةً ~ aliment; طلبت الزوجة ~ arvad oğlu üçün aliment tələb etdi

(نَفَقٌ) V نَفَقَ (nəyisə) lazım olandan daha artıq etmək; VIII نَفَقَ = V

– نَافِلٌ c. نَافِلَةٌ 1) əlavə olaraq edilmiş (*nə isə*) (*vacib olduğundan da artıq*); ومن ~ القول ~ əlavə olaraq demək olar ki, ..., əlavə etmək olar ki, ..., 2) *din*. nafilə namazı; 3) hədiyyə, bəxşiş; 4) qənimət

– نَفِلٌ c. نَفِلٌ 1) hədiyyə, bəxşiş, ənam; 2) qənimət; 3) *bot*. yonca; الماء ~ üçyarpaqlı su yoncası; 4) *bot*. xəşəmbul

– نَفَقٌ azca şişmək

– مُنَفَقٌ azca şişmiş, şişkin

– نَفَقٌ 1) atmosfer, hava; 2) c. نَفَقٌ sıldırım qaya, sıldırım

– نَفَقٌ şişkinlik

– نَفَقٌ c. نَفَقٌ qadın paltarı; العيد ~ bayram paltarı (*geyimi*)

I نَفَى = نَفَوُ (u) نَفَا (نفو) I
 – نَفَا tullantı, tör-töküntü, qalıq
 I نَفَى (i) نَفَى 1) danmaq, inkar etmək, rədd etmək, qəbul etməmək, təkzib etmək; نَفَا ~ نَفَا qətiyyətlə təkzib etmək; 2) göndərmək, yollamaq, sürgün etmək; qovmaq; III نَفَى 1) zidd olmaq (nəyə), ziddiyyət təşkil etmək (nə ilə), uyğun olmamaq (nə ilə); 2) təqib etmək, izləmək, güdmək, təqiblərə məruz qoymaq; VI نَفَى zidd olmaq (nəyə), uyğun olmamaq, ziddiyyət təşkil etmək (nə ilə); VIII نَفَى 1) danılmaq, inkar edilmək, təkzib edilmək; 2) sürgün edilmək, qovulmaq; 3) aradan qaldırılmaq; olmamaq; 4) qovmaq, kənar etmək, çıxarmaq; 5) üz döndərmək (kimdən-nədən); 6) tökülmək (saç haqqında); 7) zəifləmək, yavaşmaq, kəsilmək, dayanmaq (mübarizə haqqında); X نَفَى atmaq, tullamaq (bir kənara)
 – نَفَى 1) danma, inkar etmə (edilmə), təkzib etmə (edilmə); inkar, təkzib; 2) sürgün etmə (edilmə), qovma, qovulma; sürgün; 3) yoxluq, olmama; 4) üz döndərmə, dönmə
 – نَفَى uyğunsuzluq, ziddiyyət
 – نَفَى q. مَنَافٍ zidd, uyğun olmayan, qarşı, əks (nəyə), ziddiyyətli (nə ilə); ~ للآداب ~ ədəbsiz, yaraşmaz, nalayiq
 – نَفَى uyğunsuzluq, ziddiyyət
 – نَفَى aradan qaldıran, kənar edən, yox edən (nəyə); bu, هي مدعاة الهموم ~ النعيم qayğı artırır və sevincdən məhrum edir
 – نَفَى c. مَنَافٍ sürgün yeri, qovulma yeri
 – نَفَى 1. 1) sürgün edilmiş, göndərilmiş; 2) rədd edilən, qəbul edilməyən, danılan, inkar edilən; 3) mənfi; 2. sürgün edilmiş,

sürgün; ...ارسله ...السürgün etmək, sürgünə göndərmək

– نَفَا tullantı, tör-töküntü, qalıq

– نَفَا = نَفَايَاتٍ c. نَفَايَة

– نَفَى 1) danma, inkar etmə (edilmə), təkzib etmə (edilmə); inkar, təkzib; حرف (أداة) الـ hüq. müdafiə olunan tərəfin şahidi; hüq. zidd ifadə; أجاب بالـ mənfi cavab vermək; 2) sürgün, qovulma

– نَفَى 1) danılan, inkar edilən; 2) sürgün edilmiş, göndərilmiş

– نَفَى mənfi

I نَفَى (ə/i) نَفَى 1) quruldamaq, vaqqıldamaq (məs., qurbağa); 2) qaqqıldamaq (məs. toyuq); 3) şikayət etmək, şikayətlənmək, narazılıq etmək, gileylənmək, sızlamaq, inləmək; ağlamaq (taleyinə)

– نَفَى = نَفَى

– نَفَى 1. quruldayan, vaqqıldayan; 2. daim şikayət edən, gileylənən, sızlayan, inləyən adam, ağlağan

– نَفَا c. نَفَا qurbağa

– نَفَى 1) vaqqıltı, qurultu, quruldama;

2) qaqqıldama; 3) inilti, sızıltı, şikayət

I نَقَبُ (u) نَقَبُ 1) altdan qazmaq, lağım atmaq; 2) dəlik açmaq, deşmək; 3) qazmaq, eşləmək, qazıntı aparmaq; axtarmaq, araşdırmaq, tədqiq etmək (nə); ~ في الارض ~ getmək, gəzmək, səyahət etmək; نَقَبُ (a) نَقَبُ deşik olmaq, yırtıq olmaq; II نَقَبُ 1) qazıntı aparmaq, tədqiqat, axtarış aparmaq; qazmaq (məs., neft axtarışında); 2) lağım atmaq; 3) axtarmaq, yoxlamaq, təftiş etmək, müayinə etmək; III نَقَبُ yaxşı cəhətlərə

görə üstün olmağa çalışmaq; V نَقَّبَ 1) yoxlamaq, təftiş etmək, müayinə etmək, axtarmaq (نَا عَنْ); 2) örtük, duvaq taxmaq; örtünmək, bağlanmaq; 3)deşilmək, yırtılmaq, köhnəlmək; VIII نَقَّبَ örtüklə örtünmək (bağlanmaq)

– نَقَّبَ c. نَقَّبَ 1) – 1) yoxlama, müayinə, tədqiqat, axtarış, kəşfiyyat; qazma (məs., neft axtarışında); نَقَّبَ عَلَى البترول neft kəşfiyyatı; أعمال الجيولوجي geoloji kəşfiyyat; أعمال اxtarış işləri; 2) qazıntılar

– نَقَّبَ c. مَنَاقِبُ dağ yolu

– نَقَّبَ c. مَنَاقِبُ 1) kürək, bel; 2) ling;

3) burğu, bur, buröv

– نَقَّبَ qazıntı, kəşfiyyat aparan adam; arxeoloq; kəşfiyyatçı

– نَقَّبَ c. مَنَاقِبُ 1) ləyaqət, məziyyət, yaxşı cəhət, tərifləyici keyfiyyət; xidmət; 2) dağ yolu

– نَقَّبَ 1 qazıntı, kəşfiyyat aparan adam

– نَقَّبَ 2 نَقْبَةٌ yataq yarası

– نَقَّبَ c. نَقَابُ örtük; duvaq, niqab; كَشَفَ الـ məcaz. örtüyünü çıxarmaq (nəyinsə); ifşa etmək, üstünü açmaq

– نَقَّبَ hərb. partlatma işləri mütəxəssisi, hərbi istehkamçı

– نَقَّبَ c. نَقَابَةٌ – birləşmə, birlik, ittifaq; həmkarlar ittifaqı; الاتحاد العام لنقابات عمال القطر المصري Misir Həmkarlar İttifaqları İşçilərinin Ümumi Birliyi

– نَقَابِي 1. həmkarlar ittifaqı –i [-i]; الحركة الـ həmkarlar ittifaqı hərəkəti; الـ wəfə həmkarlar ittifaqı nümayəndə heyəti; 2. həmkarlar ittifaqı xadimi

– نَقَابِي sindikalizm (fəhlə hərəkətində: yalınız həmkarlar ittifaqları (sindikatlar) çər-

çivəsində iqtisadi mübarizəni qəbul edən xırda burjua cərəyanı)

– نَقَّبَ c. نَقَابٌ 1)deşik, dəlik, yarıq, zədə;

2) altdan qazma, lağım

– نَقَّبَ c. نَقْبٌ ətək, yubka

– نَقَّبَ c. نَقْبٌ 1 ləpir, iz

– نَقَّبَ 2 örtük taxmaq adəti (üsulu)

– نَقَّبَ c. نَقَبَاءُ 1) böyük, rəhbər, başçı, rəis, sədr; الاشرف ~ dekan; الكليّة ~ şəriflərin (Məhəmməd peyğəmbərin (ə.s.) nəslindən olanların) başçısı; 2) hərb. kapitan; baş leytenant (donanmada)

– نَقْبِي 1) can, ruh; ağıl, zəka, şüur; 2) xarakter, xasiyyət, təbiət; ميمون الـ rahat, sakit

I نَقَحَ (a) نَقَحَ 1) kəsmək (artıq budaqları); 2) vurmaq, çırtma vurmaq; II نَقَحَ 1) yenidən baxmaq, təkrar gözdən keçirmək, təkrar yoxlamaq; düzəltmək; düzəliş etmək (qanun layihəsində); 2) çox dəfə vurmaq; V نَقَّحَ yenidən baxılmaq, təkrar baxılmaq, yenidən gözdən keçirilmək, təkrar yoxlanmaq; düzəlmək, düzəldilmək

– نَقَّحَ yenidən baxma (baxılma), təkrar gözdən keçirmə (keçirilmə), təkrar yoxlama (yoxlanma); düzəliş; yoxlama

– نَقَحَ c. نَقَحَاتٌ zərbə, vuruş, çırtma

I نَقَدَ (u) نَقَدَ 1) seçmək, ayırmaq; 2) tənqidi surətdə təhlil etmək, tənqid etmək; 3) nağd (pul) vermək, nağd pulla ödəmək; 4) dimdikləmək, dənəlmək (quş haqqında); ~ بنظره kiməsə gizlin, oğrun-oğrun baxmaq; نَقَدَ (a) نَقَدَ xarab olmaq, çürümək (diş haqqında); III نَقَدَ hesabat tələb etmək (kimdənsə); IV نَقَدَ pul saymaq, nağd pulla ödəmək; VIII نَقَدَ 1) tənqidi surətdə təhlil etmək,

tənqid etmək; pisləmək, məzəmmət etmək, töhmət etmək, danlamaq, qınamaq; 2) nağd pulla almaq; ... *نفسه من* ~ özünü ... ayırmaq; X *إِسْتَفَادَ* nağd pul almağa nail olmaq, nağd pul ala bilmək

– *إِنْقَادَ* *c. اتّ* – tənqid, resenziya; məzəmmət, töhmət, danlaq, tənə, pisləmə; *الذاتيّ* özünütənqid

– *إِنْقَادِيّ* tənqidi; *موقف ~ من* tənqidi ya-naşma

– *مُنْقَدٌ* tənqid edilən; məzəmmətə, töhmətə layiq

– *مُنْقَدٌ* tənqidçi
– *مُنْقَادٌ* *c. مِنْقَادٌ* dimdik
– *مُنْقَدٌ* *c. مَنَقَادٌ* kürə, manqal
– *نَاقِدٌ* *c. نَقْدَةٌ* 1. tənqid edən; 2. tənqidçi;

resenzent, resenziya yazan

– *مُنْقَدٌ = نَقَادَةٌ*, *نَقَادٌ*
– *نَقْدٌ* *bot.* çobanyastığı, ağkirpik
– *نَقْدٌ* ¹ tənqid, tənqidi təhlil; məzəmmət, töhmət; *نَفْسُهُ بِنَفْسِهِ* *yaxud* ~ *ذاتيّ* özünütənqid

– *نَقْدٌ* ² *c. نُقُودٌ* 1) nağd (pul), sikkə, metal pul; ۲) nağd şəkildə, nağd pulla; *بالـ* nağd şəkildə, nağd pulla; nağd pula; *اوراق الـ* kredit bileti, kağız pul; *تَضَخَّمَ* *اوراق الـ* inflyasiya; 2) *هَمْصُ* *العملة* ~ *valyuta*; *الاجنبيّ* ~ *əcnəbi* *valyuta*; *المحليّ* *الـ* yerli *valyuta*; *الـ* nadir *valyuta*

– *نَقْدِيّ* ¹ tənqidi; *مقال ~* tənqidi məqalə
– *نَقْدِيّ* ² 1) pul *söz. sif.*; *جزء ~* pul cəriməsi; *نظام ~* pul sistemi; 2) sikkə, metal pul *söz. sif.*

– *نَقْدِيّ* ¹ tənqidçilik, tənqidilik, tənqid
– *نَقْدِيّ* ² nağd (*pul*)

I *نَقْدٌ* (*u*) *نَقْدٌ* xilas etmək, qurtarmaq, nicat vermək; *نَقْدٌ* (*a*) *نَقْدٌ* xilas olmaq, canını qurtarmaq, nicat tapmaq, qurtulmaq; IV *أَنَقَدَ* xilas etmək, qurtarmaq, azad etmək; *نَفْسُهُ ~* xilas olmaq, canını qurtarmaq, nicat tapmaq, qurtulmaq; X *إِسْتَفَادَ* (*kiminsə*) xilasına, azad edilməsinə nail olmaq; kömək etmək, dadına çatmaq

– *إِنْقَادٌ* xilas, nicat, qurtuluş, azad etmə, qurtarma; *məcaz.* xilas lövbəri

– *مُنْقَدٌ* xilaskar, qurtarıcı

– *إِنْقَادٌ = نَقْدٌ*

I *نَقَرَ* (*u*) *نَقَرَ* 1) döymək, vurmaq; *على الباب* ~ qapını döymək; 2) tıqqıldatmaq; 3) çalmaq (*baraban* – *على*); vurmaq (*simlərə* – *على*); *مَعَاز.* *زəif* damarını tutmaq; *بَاس:* *نَاقُورٌ* ~ *bax:* 4) dimdikləmək, dənələmək (*quş haqqında*); oymaq, deşmək (*məs. dimdiklə*); dəlmək, deşmək, deşik açmaq; 5) kəsmək, oymaq, həkk etmək, naxış açmaq (*daşda* – *في*); 6) deşmək, dəlmək; 7) qazmaq (*çuxur, quyu*); 8) qazıb çıxarmaq, eşib çıxarmaq, axtarmaq, axtarib tapmaq (*nəyi* – *عن*); 9) əkmək və ya becərmək (*tərəvəz*); 10) şıqqıldatmaq (*barmaq və ya dillə*); 11) məzəmmət etmək, töhmət etmək, danlamaq, qınamaq, pisləmək; təhqir etmək, pərt etmək, alçaltmaq, toxunmaq; *نَقَرَ* (*a*) *نَقَرَ* acıqlanmaq, hirsələnmək, qəzəblənmək (*kimə* – *على*); II *نَقَرَ* 1) çox döymək, tıqqıldatmaq; 2) tez-tez dimdikləmək, çox dimdikləmək; 3) öyrənməyə çalışmaq; axtarib tapmaq, istintaq aparmaq, tədqiqat aparmaq, araşdırmaq; III *نَاقَرَ* mübahisə etmək, deyişmək, sözləşmək, dalaşmaq, kü-

süşmək; VI تَنَقَّرَ bir-biri ilə mübahisə etmək, deyişmək; VIII اِنْتَقَرَ dəşilmək

– تَنَقَّرُ münəqişə, mübahisə, çəkişmə, fikir ayrılığı, ixtilaf

– تَنَقَّرُ 1) çox tıqqıltı; 2) dimdikləmə, dən-ləmə; 3) tədqiqat, axtarış, kəşfiyyat

– تَنَقَّرُ c. اِتَّ. söyüşmə, deyişmə, çəkişmə, nifaq, ədavət, mübahisə, küskünlük

– تَنَقَّرُ c. مَنَقَّرُ 1) dimdik; 2) heykəltəraş qələmi; iskenə; qələm (*dəmir və daş yonmaq üçün*); ~ ابو sarqan (*dəniz balığı*)

– تَنَقَّرُ c. مَنَقَّرُ 1) külung, toxa, kərki; 2) heykəltəraş qələmi; iskenə; qələm (*dəmir və daş yonmaq üçün*)

– تَنَقَّرُ c. نَوَاقِرُ 1) mübahisə, deyişmə; sö-yüşmə, dalaşma, küskünlük; 2) bədbəxtlik, bəla

– تَنَقَّرُ c. نَوَاقِرُ Quran. şeypur, kərənay; نَقْرُ فِي الْحَبْلِ çalmaq, şeypur çalmaq

– تَنَقَّرُ mübahisə, deyişmə; dalaşma, küs-künlük

– تَنَقَّرُ 1) kəşfiyyatçı, tədqiqatçı; 2) oymaçı, həkkək, oyucu; 3) bur, burov (*qazma maşını*); ~ الخشب ağacdələ

– تَنَقَّرُ kiçik nağara

– تَنَقَّرُ c. اِتَّ. nağara

– تَنَقَّرُ 1) oyma, qazma, həkk etmə, naxış açma; oyma, naxış (*daş üzərində*); 2) dimdikləmə, dən-ləmə; 3) təbilin (*barabanın*) çalınması, tıqqıltı; ~ آلات mus. zərb alətləri; ~ الأصابع çırtma çalmaq

– تَنَقَّرُ 1) kiçik dəşik, dəlik; 2) dərinlik, çökək, oyuq, batıq; yarıq, çatlaq; mil uc, zivana, diş; ~ و لسان çıxıntı və çatdaq

– تَنَقَّرُ hirsli, acıqlı

– تَنَقَّرُ c. نَقْرَاتُ 1) zərbə, vuruş; dimdikləmə; 2) taqqıltı, tıqqıltı, döymə, şaqqıldatma; teleqraf aparatının səsi (*tıqqıltısı*)

– تَنَقَّرُ c. نَقْرُ oyuq, çuxur, qazıq, dərinlik, batıq; ~ العين anat. göz çuxuru

– تَنَقَّرُ bax: نَقْرَةُ

– تَنَقَّرُ istehzaçı, rişxəndçi, tənqidbaz (*hər bir şeyi tənqid edən adam*)

– تَنَقَّرُ pis tənqid, istehza, rişxənd

– تَنَقَّرُ 1) xurma çəyirdəyindəki sırım; 2) bəd. if. əhəmiyyətsiz bir şey, cüzi bir şey; ~ لا يملك شروى onun bir qəpiyi də yoxdur, onun heç nəyi yoxdur; ~ لا يساوي heç bir şey deyil, heç bir dəyəri yoxdur; 3) soy, mənşə, əsil; ~ لا يظلمون əsil-nəcəbətli; ~ Quran. onlar əsla (*zərrə qədər belə*) incidilməyəcəklər

– تَنَقَّرُ c. نَقَائِرُ kiçik gəmi, korvet 1. üçdörlü qədim hərbi gəmi; 2. qarovul gəmi

– تَنَقَّرُ = نَقَارِيَّةُ

– تَنَقَّرُ kiçik nağaralar; kiçik baraban (*təbil*)
– تَنَقَّرُ tib. podaqra (*orqanizmdə maddələr mübadiləsinin pozulması nəticəsində əmələ gələn oynaq və toxuma xəstəliyi*); artrit (*oynaqların xəstəliyi*)

– تَنَقَّرُ təcrübəli, səriştəli, bilikli (*məs., həkim haqqında*)

I تَنَقَّرُ (u) نَقْرُ atlanmaq, hoppanmaq, tullanmaq, sıçramaq; 2) səksənmək, diksinmək, titrəmək, əsmək; II تَنَقَّرُ yellətmək, yırgalamaq, tərpətmək, əzizləmək, nazlamaq (*uşağı*)

– تَنَقَّرُ c. نَقْرُ yarpaqları tökülmüş budaq

– 1) atılma, hoppanma, tullanma, sıçrayış; 2) səksənmə, diksinmə

– تغير *ağrı (mas., diş)*

I (النقص) *çalmaq (zəng – الناقوس)*; *qəs (a) ələ salmaq, lağa qoymaq (kimisə)*, istehza etmək, rişxənd etmək (*kiməsə*); VIII *نقص = إلتقص*

– 1) *zəng; bilo (signal vermək üçün metal lövhə)*; qonq, sinc; *mus. üçbucaq; خطر (d) ~ həyəcan qaldırmaq, təhlükə signalı vermək*

– 2) *zəng söz. sif.; الشكل ~ zəng şəklində, zəng formasında*

– 3) *نقص, أنقص mürəkkəb*

I (نقص) *oymaq, qazmaq, həkk etmək, naxış açmaq, yonmaq (yazı); الفصل ~ qiymətli daşın üzərində yazı yazmaq (üzük haqqında); التمثال ~ heykəl yonmaq; 2) təsvir etmək, göstərmək, təmsil etmək, təcəssüm etdirmək; dərin iz buraxmaq; 3) rəngləmək, boyamaq, bəzəmək; 4) çıxarmaq (tikan), qoparmaq (saç); II نقص boyamaq, rəngləmək, naxışlarla bəzəmək, boyalarla şəkillər çəkmək; III ناقص müzakirə etmək, müzakirə aparmaq, mübahisə etmək; iddia irəli sürmək; المآخذ الرسائل الجامعية məch. dissertasiyalar müzakirə olundu; الحساب ~ kimdənsə hesabat tələb etmək; VI تناقص bir-biri ilə mübahisə etmək, birlikdə müzakirə etmək; VIII إلتقص 1) oyulmaq, qazılmaq, həkk edilmək, naxış açılmaq; 2) təsvir edilmək, bərkidilmək, möhkəmləndirilmək; 3) çıxarmaq (tikan və s.)*

– ناقص mübahisələrdə, müzakirələrdə iştirak edən

– 1) *at. c. مناقشة – müzakirə, mübahisə, münaqişə, diskussiya; برلمانية ~ parlament müzakirələri; فتح باب الـ mübahisə açmaq*

– 2) *مناقش c. nəqqaş qələmi, oymaçı qələmi; fırça (rəngsaz)*

– 3) *مناقش = مناقش c. مئوش*

– 4) *مئوش 1) oyulmuş, yonulmuş, həkk edilmiş, naxış açılmış; 2) rənglənmiş, boyanmış, naxışlarla bəzədilmiş, boyalarla şəkillər çəkilmiş; 3) rəngbərəng, əlvan, ala-bəzək*

– 5) *مئوش 1) qısal. söz.; 2) pirojna növü*

– 6) *ناقش mübahisə, münaqişə, müzakirə; وضع القضية على بساط الـ والجدل müzakirəyə qoymaq*

– 7) *ناقش 1) oymaçı, həkkak; التماثيل ~ heykəltəraş; 2) boyaqçı, rəngsaz*

– 8) *ناقشة 1) oymaçı sənəti; 2) boyaqçı, rəngsaz sənəti*

– 9) *نقوش q. نقش 1) şəkil, rəsm; bəzək, naxış; نقوش parça üzərindəki rəsmlər, naxışlar; 2) oyma yazı, oyma, naxış (ağac, sümük və s. üzərində)*

– 10) *نقوشات c. oyma, naxış (ağac, sümük və s. üzərində)*

I (نقص) *1) malik olmamaq; az olmaq, kifayət qədər olmamaq; əskik olmaq, çatmamaq, kifayət etməmək; لا ينقصه لا ينقصه شيء onun yalnız ...əskikdir; 2) kiçilmək, azalmaq, ixtisar edilmək; aşağı düşmək (səviyyə – su haqqında); 3) kiçiltmək, azaltmaq, aşağı salmaq, endirmək; alçaltmaq, hörmətdən salmaq, qiymətdən salmaq (ləyaqət, mənlilik); II نقص 1) kiçiltmək, azaltmaq, ixtisar etmək;*

aşağı salmaq, endirmək; الثمن ~ qiyməti
aşağı salmaq; III نَقَصَ hərrac təyin etmək,
elan etmək; IV أَنْقَصَ kiçiltmək, azaltmaq,
ixtisar etmək; VI تَنَقَّصَ tədricən kiçilmək,
azalmaq, tədricən ixtisar edilmək; القمر ~
Ay kiçilməkdədir (*incəlməkdədir*); VIII انْقَصَ
1) kiçilmək, azalmaq, ixtisar edilmək; 2) ki-
çiltmək, azaltmaq, ixtisar etmək; 3) çox ki-
çiltmək, alçaltmaq, hörmətdən salmaq, qiy-
mətdən salmaq (*ləyaqət, mənlik*); qarala-
maq, bədnam etmək (*kimisə*), qara yaxmaq
(*kiməsə*); من قدره ~ kiminsə ləyaqətini alçalt-
maq; X اسْتَنْقَصَ 1) kiçiltməyi (*azaltmağı*) is-
təmək (*nəyisə*); 2) (*nəyinsə*) az, əskik oldu-
ğunu, kifayət qədər olmadığını düşünmək

– انْقِصَ azaltma, azaldılma, əksiltmə, ək-
sildilmə; من القدر ~ ləyaqətin alçaldılması

– انْقِصَ azaltma, azaldılma, əksiltmə, ək-
sildilmə, ixtisar etmə, ixtisar edilmə, aşağı
salma, aşağı salınma, aşağı düşmə

– أَنْقَصَ ən az olan; ... من ~ nədənsə az

– انْقِصَ = تَنَقَّصَ

– تَنَقَّصَ tədricən kiçilən, azalan, əksilən

– مَنَاقِصَ at ~ müzaidə, hərrac

– مَنَقِصَةً c. qüsurlar, nöqsan, əskik, eyib

– مَنَقُوصٌ 1) azaldılmış, əksildilmiş; az, ki-
fayətsiz, kifayət olmayan; 2) qeyri-mükəmm-
əl, yarımçıq, natamam

– نَاقِصٌ 1. 1) azaldılmış, əksildilmiş; az,
kifayətsiz, kifayət olmayan; yarımçıq, na-
tamam; əskik, kəsirli, aztəpilan; ~ غير tam,
tamam; صورة yarımçıq şəkil; ~ فعل gram.
naqis fel; 2) nöqsanlı, qüsurlu; العقل ~ ağılsız,
səfeh, axmaq; 3) qeyri-mükəmməl, yarım-
çıq, natamam; ~ مخروط riyaz. kəsik konus;

~ riyaz. kəsik piramida; 4) çıxılmış, tu-
tulmuş; 2. riyaz. minus (–)

– نَقِصَةً c. nöqsan, qüsurlar, eyib, əskik;
صَحَّحَ نَوَاقِصَهُ kiminsə qüsurlarını düzəltmək

– 1) əskik, kəsir; çatmama, əskik gəl-
mə; 2) azalma, əskilmə, düşmə; 3) nöqsan,
qüsurlar, eyib; tib. امراض الـ avitaminoz
(*skorbut, pellaqra, raxit və s.*)

– 1) azalma, əksilmə, düşmə; 2) nöq-
san, qüsurlar, eyib, əskik

– مَنَقِصَةً = نَقِصَ c. تَنَقَّصَ

I نَقَضَ (u) 1) pozmaq, ləğv etmək
(*məs., müqaviləni*); pozmaq, riyayət etmə-
mək, əməl etməmək (*vədə – verilən söz
haqqında*); pozmaq (*qanunu*); 2) dağıtmaq,
yırmaq, uçurmaq, sökmək (*tikilini*); 3) bu-
raxmaq, açmaq (*dərd əlaməti olaraq – qa-
dın haqqında*); 4) açmaq (*məs. ipliği, ayır-
məni*); 5) təkzib etmək, yalan olduğunu sü-
but etmək (*ittiham*); لا يُنْقَضُ məch. təkzib-
edilməz, danılmaz, şübhəsiz, qəti; 6) ləğv
etmək, geri götürmək (*məhkəmə hökümünü*);
7) ləğv etmək; etibarsız elan etmək, qüvvə-
dən salmaq; ~ وضوعه hüq., din. dəstəmazı
pozmaq; ~ الولاء itaət etməmək, tabe olma-
maq, boyun əyməmək; III نَقَصَ zidd olmaq,
ziddiyyət təşkil etmək; العقل السليم ~ sağlam
düşüncəyə zidd olmaq; IV أَنْقَضَ zəhmət
vermək, zəhmətə salmaq, əziyyət vermək,
yükləmək; ~ الظهر kürəyi ağırlaşdırmaq
(*yük haqqında*); V تَنَقَّصَ 1) məhv edilmək,
yox edilmək, dağıdılmaq, uçurulmaq, sö-
külmək (*tikili haqqında*); 2) təkzib edilmək;
ləğv edilmək; 3) açılmaq, buraxılmaq;
VI تَنَقَّصَ 1) bir-birinə zidd olmaq; bir-biri

ilə razı olmamaq, razılaşmamaq; 2) ziddiyyət təşkil etmək; VIII *إِنْقَضَ* 1) pozulmaq, ləğv edilmək (*məs., müqavilə haqqında*); 2) pozulmaq; 3) dağılmaq, yıxılmaq, uçmaq, sökülmək; 4) üsyan etmək, üsyan qaldırmaq, qiyam qaldırmaq, ayağa qalxmaq (*kimə-nəyə qarşı* *على*); 5) təkzib edilmək; ləğv edilmək; 6) açılmaq, buraxılmaq

– *إِنْقَاضٌ* 1) pozma, pozulma, ləğv etmə, ləğv edilmə (*məs., müqavilə*); 2) dağılma, uçma, sökülmə, yıxılma; 3) üsyan, qiyam; 4) katabolizm

– *أَنْقَاضٌ* c. xarabalıqlar, viranəliklər

– *تَنَاقُضٌ* c. 1) qarşılıqlı ziddiyyət; fikir ayrılığı, ixtilaf, narazılıq, nifaq; *وقع في الـ* öz-özünə zidd getmək; 2) təzad ziddiyyət; uyğunsuzluq; *ظاهرٍ ~* paradoks

– *مُتَنَاقِضٌ* 1) zidd, bir-birinə zidd; razılaşmayan, razı olmayan (*kim-nə ilə* *الظاهر ~* paradoksal; inanılmaz, qeyri-adi; 2) qarşı, zidd, əks

– *مُتَنَاقِضَاتٌ* c. təzadlar, ziddiyyətlər

– *مُتَنَاقِضٌ* zidd olan; qarşı, zidd, əks; uyğun olmayan, ziddiyyətli; *ذاته ~* özünə zidd olan, özü ilə ziddiyyət təşkil edən

– *مُنَاقِضَةٌ* c. *أنت* – ziddiyyət, təzad; razı olmama, razılaşmama, ixtilaf

– *مُنْقُوضٌ* 1) dağıdılmış, uçurulmuş, məhv edilmiş, sökülmüş; söküük, uçuq, sınıq, qırıq; 2) açılmış, buraxılmış (*iplik, əyirmə haqqında*); 3) pozulmuş

– *نَوَاقِضٌ* *hüq.* pozan, ləğv edən, etibarsız edən, qanuni qüvvədən salan nə isə

– *نُقَاضَةٌ* çınqıl, kiçik daşlar

– *نَقْضٌ* 1) məhv etmə (*edilmə*), yox etmə (*edilmə*), dağıtma (*dağıdılma*), uçurma (*uçu-*

rulma); 2) pozma, pozulma (*qanun*); 3) ləğv etmə (*edilmə*); *الابرام* *hüq.* kassasiya məhkəməsi; *الـ حقّ* veto (*qanunverici orqanların qərarını dayandırmaq və ya ləğv etmək hüququ*)

– *نَقْضٌ*, *نُقْضٌ* c. *أَنْقَاضٌ* 1) sınıq, qırıq; qəlpə, parça; 2) sınıq daş, qırma daş

– *نَقِيضٌ* 1. qarşı, əks, zidd (*nəyəsə*); 2. ziddiyyət, təzad; *طرفا نقیض* iki əks tərəf; *على* *هما على طرفي نقیض* tamamilə zidd; *نقیض* onlar bir-birinə tamamilə ziddir; *تحول لـ* *وعلى الـ من ذلك...* özünə zidd olmaq; bunun ziddinə, əksinə (*olaraq*)...

– *نَقَائِضٌ* c. *نَقِيضَةٌ* 1) ziddiyyət, təzad; *الاخلاق ~* müxtəlif xarakterlər; *tar.* başqa bir şairin şerini təkzib edən şeir; 3) *fəls.* antinomiya (*eyni dərəcədə düzgün hesab edilən iki qanun, müddəa, prinsip, kateqoriya arasındakı ziddiyyət*)

I *نَقَطٌ* (*u*) 1) nöqtə qoymaq (*həmç. diakritik nöqtələr*); 2) damcılamaq; II *نَقَطٌ* 1) nöqtələr qoymaq (*həmç. diakritik*); punktirli xətt aparmaq (*bir-birinə yaxın nöqtələr və ya qırıq xətlər şəklində cızıq çəkmək*); 2) xal qoymaq; ləkələmək; 3) damcılatmaq, damcı-damcı tökmək (*məs., dərman*); 4) hədiyyə etmək (*təzə gəlinə*); pul atmaq (*yeni evlənmiş ər-arvad qarşısında*); 5) damcılamaq, damcı-damcı axmaq

– *نُقُطٌ* nöqtələrlə örtülmüş; xal-xal, xallı; *بِسْوَاد* qara nöqtələrlə örtülmüş

– *مَنْقُوطٌ* 1) çil-çil, çilli, xal-xal, xallı; 2) nöqtəli, nöqtəsi olan (*məs., hərf haqqında*); *الفصلة (السولة) qram.* nöqtəli vergül

– *نَقَاطَةٌ* c. *أنت* – pipet, damcıtokən

– نُقْطٌ alabalıq

– نُقْطَةٌ¹ c. نُقُوطٌ 1) təzə gəlinə hədiyyə; 2) çaypulu, bəxşiş; tulapayı, sədəqə, dilənçi payı

– نُقْطَةٌ² c. نُقْطٌ, نِقَاطٌ 1) nöqtə; məntəqə; الاتصال ~ birləşdirici məntəqə, rabitə məntəqəsi, qovşaq məntəqəsi; الارتكاز ~ dayaq nöqtəsi; dayaq məntəqəsi; التجمد ~ fiz. donma nöqtəsi; الغليان ~ fiz. qaynama nöqtəsi; البداية ~ yaxud الانطلاقية ~ yaxud البدء ~ çıkış (başlanğıc) nöqtəsi, start; النهاية ~ finish, son nöqtə; السَّيْرُ ~ oriyentir; الحدود ~ sərhəd məntəqəsi; جوهريّة ~ cazibə nöqtəsi; جذب ... ~ mühüm nüans (nöqtə); الخلاف ~ fikir ayrılığı predmeti; الضعف ~ zəif yer; الوصول ~ təyinat nöqtəsi; الدائرة ~ riyaz. çevrənin mərkəzi; الذنب ~ astr. afeliy (planet orbitinin Günəşdən ən uzaq nöqtəsi); الرأس ~ astr. perigeliy (planet və ya kometa orbitinin Günəşə ən yaxın nöqtəsi); النظر ~ nəzər nöqtəsi; 2) məntəqə; اماميّة ~ baş məntəqə; البوليس ~ polis məntəqəsi; الحراسة ~ gözetçi məntəqəsi; 3) gram. diakritik nöqtə; təsn. السان iki nöqtə; 4) damcı, gilə; الانف نقط burun damcısı; 5) idm. xal; تغلب عليه بالنقط xal hesabına görə kiməsə qalib gəlmək; 6) həmç. الداء ~ tib. apopleksiya (beynə qan sızması nəticəsində iflic); 7) bir az, bir qədər, bir balaca; 8) məcaz. دوز ~ xal; السوداء ~ qara ləkə; العين ~ ağ (göz qarasına düşən ağ ləkə); وضع النقط dünyanın dörd tərəfi; الحروف وضع النقط məsələni tamamilə aydınlaşdırmaq (hərflər. hərflərin üstündə nöqtə qoymaq); هذه ~ bu yalnız dənizdə bir damcıdır

– نُقْطَةٌ nöqtə -i [-i], nöqtə şəklində; نُقْطِيَّةٌ tib. astigmatizm (nöqsanlı optik şüşələrdə və ya göz təbəqələrində şüaların müxtəlif dərəcədə sınması nəticəsində cismin aydın görünməməsi)

– نُقْطَةٌ c. اَتْ. damcı, gilə

I نَقَعَ (a) 1) islatmaq; 2) cövhərini almaq, şirəsini çıxarmaq (otların); 3) qalib xarab olmaq (su haqqında); العطش ~ yaxud العطش ~ yaxud الغليل ~ susuzluğu yatırmaq; məcaz. yerinə yetirmək (məs., arzu, istək); غلة قلبه ~ öz acığını kiminsə üstünə tökmək; IV أُنْقِعَ = I; VIII أُنْقِعَ لَوْنُهُ : أُنْقِعَ yaxud اِنْتَقَعَ : رنگی dəyişmək; X اِسْتَنْقَعَ qalib xarab olmaq (su haqqında); bataqlaşmaq

– اِنْتَقَعَ c. اَتْ. bataqlıq; المستنقعات ba-taqlıq qızdırması; غاز المستنقعات metan

– مَنَقَعَ c. مَنَقَعٌ bataqlıq yer

– مَنَقَعٌ quru meyvələr

– مَنَقُوعٌ cövhər, şirə

– نَاقَعَ 1) isladan; 2) ölümcül (zəhər haqqında); 3) həyatverici (içki haqqında)

– نُقَاعَةٌ c. نُقَاعَاتٌ

– نُقَاعِيٌّ mikroskopik; الحيوان الميكروور- qanizm

– نُقَاعِيَّاتٌ c. infuzoriyalar (ancaq mikroskopla görünə bilən birhüceyrəli orqanizm)

– نُقَعَ¹ 1) islatma; 2) cövhər alma, şirəsini çıxarma

– نُقِعَ, نُقِعَ² c. نُقِعَ 1) toz; 2) c. نُقِعَ² durğun, axmaz su

– نُقُوعٌ quru meyvələr (üzüm, xurma, əncir)

– نُقِيعٌ quru meyvələrdən hazırlanmış şirə

I نَقَفَ (u) 1) sındırmaq, qırmaq; vurmaq; بالاصبع kiməsə çırtma vurmaq; 2) yumurtadan çıxmaq

– نَقَفَ c. أَنْقَافَ (təzəcə yumurtadan çıxmış) cücə

I نَقَلَ (u) 1) daşımaq, aparmaq; nəql etmək, daşımaq, göndərmək; الحساب ~ mühas. hesaba yazmaq; الزرع ~ bitkini çıxarıb başqa yerə əkmək, bitkinin yerini dəyişdirmək; المرض ~ xəstəliyi keçirmək (kimə), yoluxdurmaq, xəstələndirmək (kimi); 2) keçirmək (başqa vəzifəyə, başqa işə); 3) tərcümə etmək (bir dildən başqasına); 4) üzünü köçürmək; 5) nağıl etmək, danışmaq, söyləmək; الحديث ~ hədis danışmaq (kiminsə sözləri ilə); عن ملكية الأشياء ~ nəyisə mülkiyyətinə keçirmək (kimi); 6) sitat gətirmək; götürmək, almaq, iqtibas etmək (haradan); عن 7) köçmək (haraya); II نَقَلَ 1) daşımaq, aparmaq, yerini dəyişmək, başqa yerə köçürmək; bir neçə dəfə köçürmək; ... و... nəzərini gah ..., gah ...yönəltmək; الأشياء ~ əşyaların yerlərini dəyişmək; تَسْبِيحُ السَّبْحَةِ ~ təsbeh çevirmək; 2) vermək, ötürmək; 3) diqtə etmək, imla yazdırmaq; 4) şahm. gediş etmək; III نَقَلَ 1) bir-birinə ötürmək; mübadilə etmək, dəyişmək (nəyisə); 2) qarşılıqlı daşınmalar həyata keçirmək; V نَقَلَ 1) hərəkət etmək, yerindən tərpənmək, başqa yerə keçmək, yerini dəyişdirmək; hərəkətli olmaq; bir yerdən başqa yerə keçmək; bir yerdən başqa yerə köçmək; 2) verilmək, ötürülmək, danışılmaq (xəbərlər, şayiələr və s. haqqında); VI نَقَلَ bir-birinə nağıl etmək, danışmaq; mübadilə etmək, dəyişmək; bu, سَهْ bu,

dildən-dilə keçir; سَهْ bu, əldən-ələ keçir; سَهْ bu xəbərlər bizə çatıb (verilib); VIII نَقَلَ 1) yerini dəyişdirmək, başqa yerə keçmək, hərəkət etmək, yerindən tərpənmək; köçmək (haraya); 2) getmək, yola düşmək, yollanmaq (haraya); 3) verilmək, ötürülmək (kimə), keçmək (kimə – məs., miras haqqında); bir əldən başqasına keçmək (mülkiyyət haqqında); 4) keçmək (nəyə); إلى الهجوم ~ hücum keçmək; إلى الدفاع ~ müdafiəyə keçmək; إلى جوار ربّه ~ yaxud إلى الرفيق الأعلى ~ yaxud إلى رحمة الله ~ ölmək, vəfat etmək, keçinmək

– نَقَلَ 1) keçmə; köçmə; keçid (haradan); إلى haraya; 2) hərəkət, hərəkət etmə, yer dəyişdirmə; vermə, verilmə, ötürmə, ötürülmə, nəql etmə, nəql edilmə; 3) getmə, yola düşmə, gediş; 4) ölüm, vəfat

– نَقَلَ keçid, keçmə söz. sif.; عهد keçid dövrü; مُمِيقَ حُكُومَةٍ müvəqqəti hökumət

– نَقَلَ ات. c. تَقَلَ – yerdəyişmə, hərəkət etmə; köçmə, yer dəyişdirmə; دِپ. حرّية dip. hərəkət azadlığı

– نَقَلَ 1) yer dəyişən, hərəkət edən; sayyar; 2) hərəkətli; səyahət edən, gəzən, köçəri, daim yerini dəyişən; المسرح səyyar teatr

– نَقَلَ 1) keçən, keçici, yerini dəyişən, başqa yerə keçən; 2) yoluxucu; 3) oynaq, hərəkətli

– نَقَلَ c. مَنَاقِلُ kürə, manqal

– نَقَلَ 1) keçid; mərhələ, dövr, hissə (yolun); 2) manqala (oyun adı)

– نَقَلَ c. مَنَاقِلُ transportir (bucaqölçən cizgi aləti)

– 1) verilən, ötürülən; 2) daşına bilən, aparıla bilən; 3) daşınan (*əmlak*); ~ غير daşınmaz; 4) götürülmüş, alınmış, iqtibas edilmiş (*haradan*); 5) üzü köçürülmüş, surəti çıxarılmış

– *c.* daşınan əmlak; *yaxud* ~ منزلية ~ ev əşyaları

– daşımaq, aparmaq, vermək, ötürmək imkanı

– 1) verən, ötürən; nağıl edən, danışan; 2) *el.* keçirici, naqıl; radioverici aparat; *mikrofon*; 3) köçürücü, surət çıxaran

– 1) verən, ötürən, nağıl edən, danışan; 2) nəql edən, göndərən; 3) *el.* keçiricilik qabiliyyəti, naqillik

– 1) *frax*; 2) *el.* keçiricilik qabiliyyəti, naqillik

– 1) qoşunda yaralı daşıyan əsgər, sanitar (sanitar); 2) araba (sanitar); 3) nəqliyyat gəmisi

– oynaq, hərəkətli, səyyar

– 1) yerdəyişmə, hərəkət, hərəkət etmə; köçürmə, köçürülmə; daşıma, daşınma; 2) nəqliyyat, nəqliyyat vasitəsi;

hava *çay* nəqliyyatı; *çay* nəqliyyatı; nəqliyyat xərcləri; nəqliyyat vasitələri; yük avtomobili; nəqliyyat, nəqliyyat gəmisi; 3) ötürülmə (*hərəkət*); *tex.* transmissiya (*hərəkəti mühərrikdən maşınlara nəql edən val, sürət ötürücüsü*); 4) tərcümə (*bir dildən başqasına*); 5) götürmə, götürülmə, alma, alınma; iqtibas; 6) üzünü köçürmə, surətini çıxarma; 7) surət, oxşar; 8) ənənə; *qanköçürmə*; *böyrək köçürülməsi* əməliyyatı

– 1) qoz, fındıq, badam;

– 1) qoz, fındıq, badam; 2) quru meyvə;

3) şirniyyat; desert, çərəz

– 1) keçmə, keçid, köçmə (*bir yerdən başqasına*); 2) *şahm.* gediş

– 1) keçmə, keçid, köçmə (*bir yerdən başqasına*); 2) *şahm.* gediş

– 1) yazı, yazı nümunəsi; şablon; kursiv

– 1) xəbərcilik, qeybət, dedi-qodu

– 1) qoz-fındıq, quru meyvə satan

– 1) ənənəvi; 2) nəqliyyat -i [-i]

– 1) nəqliyyat, nəqliyyat vasitələri;

2) qovrulmuş (*qızardılmış*) sarımsaq (*xörək*)

– 1) ənənəyə əsaslanan elmlər;

2) nəqliyyat vasitələri

1) danlamaq, məzəmmət etmək, təqsirləndirmək, ittiham etmək (*kimi*); 2) intiqam almaq, qisas almaq (*kimdən*); 3) kin bəsləmək, qərəzi olmaq (*kimə*); 4) intiqam almaq, qisas almaq (*kimə qarşı*); II intiqam almaq,

qisas almaq (*kimdən* علی); VIII انتقام almaq, qisas almaq (*kimdən* من *nəyə görə* –)

– انتقام intiqam, qisas; revanş, əvəz çıxma
– انتقامي 1. qisasçı, qisasçılıq siyasətinə əsaslanan; 2. qisasçı, intiqamçı, qisasçılıq siyasəti yeridən

– انتقامية revanşizm, qisasçılıq siyasəti
– منتقم 1) intiqam alan, qisas alan; 2) intiqamçı, qisasçı; kinli, kin saxlayan

– نائم 1. 1) intiqam alan, qisas alan; 2) narazı (*kimdən*), acıqlı, kinli (*kimə* علی); كان سا o, ona acıqlı idi; 2. intiqamçı, qisasçı

– نقم intiqam, qisas, əvəz çıxma, acıq, kin; ... صَبَّ الـ على... acıqlı (*hirsini*) kiminsə üstünə tökmək, kimdənsə acıqlı çıxmaq

– نَقَمَات 1) intiqam, qisas, əvəz çıxma; 2) hirs, acıq, kin, qəzəb; narazılıq; nifrət; 3) cəza, əzab, əziyyət, iş-gəncə, tənbeh; 4) fəlakət, bəla, bədbəxtlik
– نَقَق 1) quruldmaq, vaqqıldmaq; 2) az-az, həvəssiz, iştahsız yemək

– نَقَائِق kolbasa; sosiska
– نَقَقَة 1) vaqqıltı, qurultu; 2) iştahsız yemək

I نَقَة (a) sağmaq, yaxşı olmaq, düzəlmək; VIII انتَقَة = I

– نَاقَة sağalan
– نَقَاهَة sağalma
– نَقَاهَة = نَقَة
– نَاقَة = نَقَة
– نَقَاهَة = نَقَاهَة
– نَقَاهَة = نَقَاهَة

نَقَار istehzaçı, rişxəndçi
– نَقَرَة 1) istehza, rişxənd; 2) qeybət, dedigodu, xəbərçilik

I نَقَاء (a) نَقَاوَة, نَقَاوَة, نَقَاوَة təmiz, pak olmaq; II نَقَى 1) təmizləmək, soymaq, qabığı soymaq (*çıxarmaq*); 2) seçmək, ayırmaq; IV انْقَى təmizləmək; V تَنَقَّى təmizlənmək, təmiz olmaq, soyulmaq; VIII انْتَقَى 1) seçmək, ayırmaq; 2) biol. seçim, seleksiya (*seçmə yolu ilə bitki növlərinin və ya heyvan cinslərinin yaxşılaşdırılması*) aparmaq

– انتقاء 1) seçmə, seçilmə, seçim; 2) biol. seleksiya (*seçmə yolu ilə bitki növlərinin və ya heyvan cinslərinin yaxşılaşdırılması*)
– تنقية 1) təmizləmə, təmizlənmə, qabığını soymaq, qabığı soyulmaq; 2) seçmə, seçilmə, seçim

– مُنْتَقَى q. مُنْقَاة seçmə, seçilmiş

– نَقَاوَة = نَقَاء

– نَقَاوَة, نَقَاوَة 1) təmizlik, paklıq; 2) ən yaxşı, seçmə şeylər

– نَقَائِيه purizm (*mühafizəkarlıq üzündən hər hansı bir şeyi, məs.: dili olduğu kimi, dəyişməz və təmiz şəkildə saxlamağa çalışaraq, hər cür yeniliyə qarşı mübarizədə ifrata varma*)

– نَقَايَة c. نَقَايَة 1) seçmə, seçilmə, seçim; 2) çəyirdək (*meyvə*)

– نَقِي c. نَقِي ilik

– نَقِي təmiz, ləkələnməmiş, ləkəsiz, qatışıqsız

I نَكَا (ə) نَكَا 1) açmaq (*irinliyi*); 2) əlləşdirmək, qurdalamaq, irinlətmək, çirkəndirmək (*varanı*); 3) zərbə endirmək

I نَكَب (u) نَكَب 1) başına gəlmək, üz vermək (*bəla, bədbəxtlik haqqında* – –); əziyyət vermək; نَكَب tale ona zərbə vurdu; 2) çıxarmaq (*yoldan* – عن); نَكَب (u)

نَكَبٌ 1) istiqamətini dəyişmək (*külək haqqında*); 2) kənara çıxmaq, uzaqlaşmaq (*nədən* عن); 3) məch. dərd çəkmək; əzab çəkmək, əziyyət çəkmək (*nədən* -); əzil-mək, zədələnmək (*nədən* -); نَكَبَ الْبَلَدُ بِالْاِحْتِلَالِ ölkə işğalçılıqdan əziyyət çəkirdi; II نَكَبَ 1) kənara çıxmaq, uzaqlaşmaq; çıxmaq (*nədən* عن); 2) aradan qaldırmaq, yox etmək, uzaqlaşdırmaq, kənar etmək; V نَكَّبَ 1) çəkinmək, qaçınmaq, özünü gözləmək, kənar gəzmək, yayınmaq, boyun qaçırmmaq (*nədən* عن); çıxmaq (*nədən* عن); جَاذَةُ الصَّوَابِ ~ düz yoldan çıxmaq; pis yoldan çıxmaq; عن طريق المعاصي ~ pis yoldan çıxmaq; kimisə nədənsə daşıdırmaq; ... o, küçəni dönərək, ...tərəf getdi; ... ما تنكب ان ...unutmadı (*yaddan çıxarmadı, nəzərdən qaçırmadı*); 2) çiyinə almaq, çiyinə götürmək; çiy-nində daşımaq; ~ السلاح ~ çiyinə silah almaq – عَرِيضَ الْمَنَكِبَيْنِ 1) çiyin; enli-kürək; 2) tərəf, səmt; هُوَ فِي السَّعْيِ الْمُسْتَمِرِّ فِي o bütün dünyanı səyahət edir; 3) yüksəklik, ucalıq

– مَنَكُوبٌ 1. zərər çəkmiş, zərər görmüş; 2. qurban, tələfat (*bədbəxt hadisədə*); c. مَنَكُوبُونَ zərərçəkmişlər

– نَكَبٌ c. نَكُوبٌ bəla, bədbəxtlik, fəlakət

– نَكْبَةٌ c. نَكَبَاتٌ bədbəxtlik, fəlakət, bəla; qəza, bədbəxt hadisə

I نَكَتَ (u) نَكَتٌ 1) devirmək, çevirmək, yıxmaq; tökmək, dağıtmaq, səpmək; boşaltmaq; 2) torpağı qazmaq (*xoruz haqqında*); II نَكَتَ məzəli danışmaq, zarafatyana sözlər demək, zarafat etmək; acılamaq, sancmaq, ələ salmaq, lağa qoymaq, rişxənd, istehza etmək (*kimə* على); ~ məzəli, zara-

fatyana sözlər demək; VIII انْكَتَ devrilmək, çevrilmək, yıxılmaq

– نَكَيْتُ 1) ələ salma, lağa qoyma, rişxənd, məzəmmət, töhmət; 2) zarafat, istehza, ələ salma, lağa qoyma, rişxənd; ağıllı ifadə (*fikir*); 3) nöqtələrlə, punktirlə şəkil çəkmə

– مُنَكَّبٌ istehzaçı, rişxəndçi

– نَكَاتٌ 1) hazır cavab, məzəli adam; zarafatçı adam; 2) istehzaçı, rişxəndçi, kəskin tənqidçi

– نَكْتَةٌ c. نَكَاتٌ 1) ağıllı ifadə (*fikir*), məzəli söz, incə zarafat; zarafat; lətifə; zarafatlaşmaq, bir-biri ilə zarafat etmək; 2) duz, incəlik, zəriflik; 3) ləkə, xal, xırda çil

– نَكِيٌّ hazır cavab, zarafatçı; ağıllı, əylən-cəli, məzəli, gülməli, zarafatyana

I نَكَتَ (u) نَكَتٌ pozmaq (*məs., vədi*), əməl etməmək, yerinə yetirməmək (*verilmiş sözü*); pozmaq, ləğv etmək (*müqaviləni*); VIII انْكَتَ pozulmaq, əməl edilməmək, yerinə yetirilməmək

– نَاكَتٌ 1. 1) pozan, əməl etməyən, yerinə yetirməyən; 2) xain, xəyanətkar, vəfasız, əhdi pozan; 2. pozan, pozucu

– نَكَتٌ pozma, pozulma; ~ الْمُعْهَد müqavilənin, vədin pozulması

– نَكَايَةٌ c. نَكَايَةٌ 1) pozma, pozulma; 2) sonuncu cəhdlər; 3) təbiət, xasiyyət; 4) çətinlik, çətin iş, ağır iş

I نَكَحَ (ə, i) نِكَاحٌ 1) nikaha daxil olmaq, evlənmək; ərə getmək; 2) birləşmək; IV انْكَحَ evləndirmək; ərə vermək

– مَنَاجِحُ c. qadınlar

– نِكَاحٌ c. أَنْكِحَةٌ 1) kəbin, nikah, evlənmə; 2) birləşmə

I نَكَرَ 1) çətin, ağır olmaq (*həyat haqqında*); 2) bədbəxt, uğursuz olmaq; II نَكَرَ 1) çətinləşdirmək, ağırlaşdırmaq; 2) bədbəxt etmək (*kimi* على); III نَكَرَ zəhmət vermək, əziyyət vermək, çətinə salmaq, yükləmək; qanını qaraltmaq, pərt etmək, cana gətirmək, bezdirmək, dərd vermək, (*kiminsə*) acı-ğınə etmək; V نَكَرَ 1) çətinləşmək, ağırlaşmaq, əziyyətli olmaq; 2) bədbəxt olmaq

– نَكَرَ q. نَكَرَ c. نَكَرَ bədbəxt, talesiz, uğursuz; نَكَرَ العيش bədbəxt, uğursuz həyat

– نَكَرَ zəhmət vermə, əziyyət vermə, çətinə salma, yükləmə; qanını qaraltma, pərt etmə, cana gətirmə, bezdirmə; pis hadisə, pis iş, pislik

– نَكَرَ bədbəxt, talesiz, uğursuz

– نَكَرَ qəmgin, kədərli, pərt, dilxor; bədbəxt, talesiz, uğursuz; نَكَرَ الحظ ~ bədbəxt, uğursuz

– نَكَرَ 1) əzab, əziyyət, ağırlıq, ağır yük; 2) müvəffəqiyyətsizlik, uğursuzluq; bədbəxtlik, fəlakət; نَكَرَ من ~ الطالع an.. bədbəxtlikdən

– نَكَرَ 1) ağır, əziyyətli, çətin; 2) tezacıqlanan, tezhirsənən, əsəbi; inad, inadçı, tərs

I نَكَرَ 1) bilməmək; 2) tanımaq; 3) qəbul etməmək, boynuna almamaq, etiraf etməmək, danmaq, inkar etmək; نَكَرَ للجَمِيل ~ nəşükür, nankor olmaq, yaxşılıq bilməmək; 4) bəyənmemək, təqdir etməmək, tövsiyə etməmək; II نَكَرَ 1) tanınmaz etmək, tanınmaz hala salmaq; gizlətmək, maskalamaq, ört-basdır etmək, pərdələmək; 2) qram. ismi qeyri-müəyyən hala salmaq; III نَكَرَ 1) mübarizə etmək, mübarizə aparmaq; 2) məzəmmət etmək, töhmət

etmək, pisləmək, bəyənmemək, təqdir etməmək, mənfi münasibət bəsləmək; IV نَكَرَ

1) saymamaq, tanımamaq; danmaq, inkar etmək; imtina etmək, boyun qaçırmmaq, üz döndərmək; نَكَرَ ابنه ~ öz oğlundan üz döndərmək; 2) narazılığını bildirmək, ifadə etmək (*kimə* على); 3) bəyənmemək, təqdir etməmək, xoşuna gəlməmək; نَكَرَ من أمه ~ anasının qəmgin üz ifadəsi onun xoşuna gəlmədi; نَكَرَ لم ينكر شيئاً أول الأمر o özü üçün pis heç nə görmürdü; ...zaman öz gözlərinə inanmayacaqsan; نَكَرَ

insanlar ona nifrət edir, heç kimin ondan xoşu gəlmir; V نَكَرَ 1) tanınmaz olmaq (*kim üçün* -); 2) özünü tanınmaz etmək,

tanınmaz hala salmaq; paltarını dəyişmək, başqa paltar geyinmək, maskalanmaq; نَكَرَ

o (q.), kişi paltarı geyindi; 3) gizlənmək; 4) (*əsərlərini*) təxəllüslə çap etdirmək; 5) qram. qeyri-müəyyənlikdə olmaq; 6) mənfi münasibət göstərmək (*kimə-nəyə* -); üz döndərmək (*kimdən-nədən* -); 7) zidd olmaq, ziddiyyət təşkil etmək (*nə ilə* -); bu, obyektiv gerçəkliyə ziddir, obyektiv gerçəkliklə ziddiyyət təşkil edir; 8) uzaqlaşmaq, uzaq gəzmək, çəkinmək, qaçınmaq (*kimdən* -); 9) acıqlanmaq, hirsənmək, acığı tutmaq, qəzəblənmək (*kimə* -); tale onlarla amansızcasına rəftar etdi; VI نَكَرَ 1) bir-birinə zidd olmaq; 2) özünü bilməməzliyə qoymaq; 3) saymamaq, nəzərə almamaq, əhəmiyyət verməmək, diqqət yetirməmək, etinasızlıq göstərmək; 4) tanımamaq; X نَكَرَ

1) mənfi, pis hesab etmək; məzəmmət etmək, töhmət etmək, danlamaq, pisləmək;

2) saymamaq, nəzərə almamaq, əhəmiyyət verməmək, diqqət yetirməmək, etinasızlıq göstərmək; 3) bilməmək, tanımamaq

– مَسْتَكْرٌ məzəmmət, töhmət, danlaq, pisləmə, bəyənməmə

– اِنْكَارٌ inkar etmə, etiraf etməmə, tanımama, qəbul etməmə; الْجَمِيلُ ~ naşükürlük, nankorluq; الْذَاتُ ~ fədakarlıq, özünü hər şeydən məhrum etmə, özünü, öz mənafeyini unutma

– اُنْكُرْ q. نَكْرَاءٌ 1) çox pis, çirkin, iyrənc, mənfur; 2) böyük (dərd haqqında); نَكْبَةٌ نَكَرَاءٌ böyük bədbəxtlik

– مَسْتَكْرٌ məzəmmət, töhmət, danlaq, bəyənməmə, pisləmə

– تَنْكُرْ 1) gizləmə, gizlətmə; پَالْتَارٌ dəyişmə, maskalanma; حَفْلَةُ الْـ maskarad, bal-maskarad; قِنَاعُ الْـ maskarad maskası; لِبَاسُ الْـ maskarad paltarı; 2) qram. qeyri-müəyyənlik, qeyri-müəyyən vəziyyət (isim)

– حَفْلَةُ رَقْصٍ مَسْتَكْرٌ maskalanmış; bal-maskarad

– تَنْكِيرٌ 1) gizlətmə, gizlədilmə; 2) maskalama, maskalanma; 3) qram. ismin qeyri-müəyyən vəziyyəti

– مَتَنَكْرٌ 1) paltarını dəyişmiş, başqa paltar geyinmiş; 2) maskalanmış, üzünə maska taxmış; 3) qrimlənmiş, qrim çəkilməmiş; gizli, gizlicə, adını bildirmədən, özünü tanıtmadan

– مَسْتَكْرٌ 1) məzəmmət edilən, pislənən, inkar edilən, bəyənilməyən; qəbul edilməz, yolverilməz; 2) çox pis, çirkin, iyrənc, mənfur; pis, xarab

– مَسْتَكْرٌ bəyənməyən, pisləyən, inkar edən, təqdir etməyən, məzəmmət edən, töhmət edən

– مُنْكَرٌ qram. qeyri-müəyyən (isim haqqında)

– مُنْكَرٌ 1. 1) məzəmmət edilən, töhmət edilən, pislənən; yaraşmayan, yaraşmaz; 2) çox pis, çirkin, iyrənc, mənfur, nalayiq, dəhşətli, qorxunc; günah, günahkar, qüsurlu, utanılcıq, eyibli, eyib, biabırçı, rüsvayçı; 3) inkar edilən; 2. din. Munkər (ölüm mələyinin adı); نَكِيرٌ ~ Munkər və Nəkir (qəbirdə ölümləri sorğu-sual edən mələklərin adları)

– مُنْكَرَاتٌ c. pis əməllər, ədəbsizlik, alçaqlıq, iyrənc hərəkətlər

– مُنْكَوْرٌ 1) naməlum, bilinməyən, məlum olmayan, aydın olmayan, aşkar olmayan, qeyri-müəyyən; ~ غَيْرٌ gizli olmayan, açıq, aşkar; 2) inkar edilən; ~ فَضْلٌ غَيْرٌ danılmaz (şübhəsiz) məziyyət

– نَاكِرٌ tanımayan, qəbul etməyən, razılaşmayan, inkar edən; الْجَمِيلُ ~ naşükür, nankor

– اِنْكُرْ 1) danma, inkar etmə, tanımama, qəbul etməmə; 2) pis hadisə, pis iş, pislik; 3) olduqca pis hərəkət; pislik, yamanlıq, pis iş, şər; الْغُرْفُ وَالْـ xeyir və şər

– اِنْكَارٌ danma, inkar etmə; ... اِنْكَارٌ ~ inkar etmək olmaz ki,...; الْيَاخُودُ الْجَمِيلُ ~ naşükürlük, nankorluq; الْذَاتُ ~ fədakarlıq, özünü hər şeydən məhrum etmə, özünü unutma; الْذَاتُ بِـ fədakarlıqla, fədakarçasına

– نَكْرَةٌ 1. naməlum, məlum olmayan, qeyri-müəyyən; 2. c. اِنْكَارٌ 1) naməlum şəxs; c. statistlər (teatrda sözsüz rolları oynayan şəxslər); 2) qram. qeyri-müəyyənlikdə olan isim

– نَكِيرٌ 1. 1) inkar edilən; 2) naməlum, məlum olmayan; 3) məzəmmət edilən, pislə-

nən, pis, yaman; 2. 1) danma, inkar etmə, inkar edilmə; etiraf etməmə, tanımama, qəbul etməmə; kimisə amansızcasına təqib etmək, təqibə məruz qoymaq; kimisə təqib etməyə başlamaq; 2) *din*. Nəkir (ölüm mələyinin adı; *bax*: مُنْكَرٌ)

نَكَرَ sataşmaq, lağa qoymaq, ələ salmaq, zarafat etmək, zarafatlaşmaq

– نَكَرَ = نَكَرَ ² tib. infarkt

– نَكَرَ ¹ sataşma, lağa qoyma, ələ salma; 2) zarafat

– نَكَرَ ² tib. nekroz

I نَكَرَ (u) nizə ilə qovmaq, batırmaq; sancmaq, vurmaq, çalmaq (*məs.*, *ilan haqqında*)

– نَكَرَ c. نَكَازُ qum (çöl) boası

I نَكَسَ (u) 1) çevirmək, devirmək, döndərmək, burmaq; 2) əymək, endirmək, sallamaq (*aşağı*); الرأس ~ başını aşağı salmaq (*məs.*, *xəcalətdən*); 3) xəstəliyin qayıtmasına səbəb olmaq; 4) *məch.* a) yenidən xəstələnmək; b) ayaqdan gəlmək (*uşaq doğularkən*); 5) (*nəyisə*) əks ardıcılıqla (*qaydada*) etmək; II نَكَسَ 1) çevirmək, devirmək, döndərmək, burmaq; 2) endirmək, sallamaq (*aşağı*); العلم ~ başını aşağı salmaq; bayrağı bir az endirmək; 3) (*nəyinsə*) ardıcılığını, düzlülüşünü pozmaq; V نَكَسَ 1) azca endirilmək, bir qədər aşağı salınmaq; 2) nəslə pozulmaq, cinsi pozulmaq, cırlaşmaq, nəslə kəsilmək; VIII نَكَسَ 1) devrilmək, çevrilmək, yıxılmaq; çevrilmək, yıxılmaq; başaşağı düşmək; 2) yenidən xəstələnmək; 3) geriləmək, arxaya getmək, dal-dalı getmək; 4) nəslə pozulmaq, cinsi pozulmaq, cırlaşmaq, nəslə kəsilmək

– نَكَسَ 1) yenidən baş vermə, yenidən törəmə, qayıtma (*xəstəlik*); 2) nəslə pozulma, cinsi pozulma, cırlaşma, nəslə kəsilmə, degenerasiya; *biol.* involyusiya 1. orqanizmlərin və ayrı-ayrı orqanların fizioloji xassələrinin tərsinə inkişafı, əvvəlki vəziyyətə qayıtması; 2. müəyyən şəraitin təsiri ilə mikrobların məhv olması

– نَكَسَ c. نَكَسَ – yenidən baş vermə, yenidən törəmə, qayıtma hadisəsi

– نَكَسَ nəsli pozulma, cinsi pozulma, degenerasiya *söz. sif.*

– نَكَسَ nəsli pozulma, cinsi pozulma, degenerasiya

– نَكَسَ 1) çevrilmiş, devrilmiş; 2) nəslə pozulan, cinsi pozulan, cırlaşan

– نَكَسَ degenerat (*cismani və ruhi pozğunluq əlamətləri olan adam*)

– نَكَسَ 1) devrilmiş, çevrilmiş, yıxılmış; əks tərəflə; əks qaydada, əks ardıcılıqla; 2) təkrar, yenidən baş verən, yenidən törəyən, qayıdan

– نَكَسَ 1) qayıdan; 2) qayıdan, qayıtma (*xəstəlik haqqında*); tib. tez-tez qalxıb-düşən qızdırma; 3) öyilmiş, endirilmiş, salladılmış, salınmış (*aşağı*); الرأس ~ başını aşağı salaraq

– نَكَسَ devirmə, çevirmə, yıxma; تعسا له و! *söz. başı batsın!*

– نَكَسَ yenidən baş vermə, yenidən törəmə, qayıtma, xəstəliyin qayıtması

– نَكَسَ c. نَكَسَ 1) çevirmə, çevirmə, devirmə, devirmə, döndərmə, döndərilmə; 2) yenidən baş vermə, yenidən törəmə, xəstəliyin qayıtması; 3) müvəffəqiyyətsizlik, uğursuzluq, məğlubiyyət; مَنِيَّ هَذَا الشَّعْبِ بَـ

bu xalq zərər çəkib; ... قاسية في هذا bu, ...ağır zərbə idi; 4) tənəzzül, geriləmə, dala getmə; اقتصادية ~ البلاد ölkə iqtisadi tənəzzül keçirir

I نَكَّشَ (*i, u*) 1) pırtlaşdırmaq, kilkə salmaq, yolmaq, qarışdırmaq (*saçı*); 2) atmaq, dağıtmaq, töküşdürmək, alt-üst etmək, çırpmaq (*aşyaları*); 3) təmizləmək, silmək (*nə ilə* -); اذنه بعدو ~ qulağı kibrit çöpü ilə təmizləmək; VIII اِنْكَشَ təmizləmək (*məs., quyunu*)

الأسنان ~ təmizləyici əşya; مَنَاشِشُ *c.* مَنَاشِشُ –
 dişləmizləyən; النار ~ maşa (*odçəkən, atəş-
 keş*)

– مَكْشُوشٌ pərişan, dağınıq, qaydasız, səliqəsiz; الشعر ~ dağınıq saçlar

I نَكَصَ (i) نَكَصُ, نُكُوصٌ, 1) geri çəkilmək, çəkilmək (*haradan* عَنْ); 2) dala çəkilmək, daldalı getmək, özünü geriyə vermək; geri getmək, geriləmək, tənəzzül etmək; ~ عَلَى يَخُودُ عَلَى عَقَبِهِ *yaxud* geri çəkilmək, dala çəkilmək, daldalı getmək; tüpürdüyünü yalamaq, sözündən qaçmaq; II نَكَصَ geriyə oturtmaq; VIII انْكَصَ geri çəkilmək, dala çəkilmək, daldalı getmək; ~ عَلَى عَقَبِهِ ~ şaha qalxmaq, pəncəsi üstə qalxmaq, dik qalxmaq (*at haqqında*)

– 1) نُكُوصٌ geri çəkilmə; 2) تَنْهَاضٌ, geri-
ləmə

1 تَنْفَ (u) tutmaq, saxlamaq, qoy-
mamaq; kəsmək, qurtarmaq, dayandırmaq,
durdurmaq; لا يَنْفَعُ aramsız yağan yağış;
2) etinasızcasına rədd etmək, qəbul etmə-
mək (*nəyi*), uzaqlaşmaq, uzaq gəzmək, qa-
çınmaq, çəkinmək (*nədən*), sevməmək, xoş-
lamamaq (*nəyi* عن, من); لا يَنْفَعُ dibsiz

(*çox dərin*) dəniz; لا يُنْكَف جيش saysız-hesabsız ordu; III نَاكَف 1) mübahisə etmək, dəyişmək, çəkişmək, etiraz etmək, cavab qaytarmaq, söz qaytarmaq; dəf etmək, qaytarmaq; 2) *həmç.* في الشراء ~ qiymət danışmaq, bazarlıq etmək, sövdələşmək; 3) təngə gətirmək, usandırmaq, bezdirmək, cana gətirmək, zəhlə tökmək, qıcıqlandırmaq, əsəbiləşdirmək, hirsəndirmək; VI تَنَّاكَف mübahisə etmək, dəyişmək, çəkişmək; X اِسْتَنَّاكَف

1) etinasız yanaşmaq, saymamaq, laqeydlilik göstərmək, nifrət bəsləmək; iyrənmək, çimçəşmək; eyibli, nöqsanlı, qəbahətli hesab etmək; 2) uzaqlaşmaq, uzaq gəzmək, qaçınmaq, çəkinmək; sevməmək, xoşlamamaq (*kimi-nəyi* ومن); 3) lovğa, təkəbbürlü olmaq

– 1) **إِسْتِنَافٌ** etinasızlıq, saymazlıq, laqeydlik; 2) **لَوْغَالِيٌّ** lovğalıq, təkəbbür

– مُنَاقَفَةٌ 1) dəyişmə, sözləşmə, çəkişmə, mübahisə, didişmə, boğuşma; 2) qiymət danışıq, sövdələşmə, bazarlıq

– نُكْفٌ = نُكْفٌ
– نُكْفٌ *tib.* qulaqyanı vəzilərin iltihabı;
parotit

– نَكْفٌ *c.* *anat. qulaqyanı vəzi*
 – الْغَدَّةُ النِّكَفِيَّةُ *anat. qulaqyanı, qulaqdibi;*

– نَكْفِي bəhanəçi, iradçı, hər şeyə irad tutan,
bəhanə axtaran adam

I yayın-
mağ, kənara çəkilmək, boyun qaçırmmaq,
uzaqlaşmaq, istəməmək, razılıq verməmək,
imtina etmək (*nədən* عن, من – *qorxu yaxud*
cəsarətsizlik üzündən); بوعده ~ vədinə əməl
etməmək, sözündən qaçmaq; نكّل² (u)
tənbeh etmək (*kimi* →); cəza vermək, cəza-

landırmaq (*kimi*), divan tutmaq (*kimə*), he-sablaşmaq (*kim ilə* –); II نَكَل¹ ağır cəzalandırmaq, tənbeh etmək (*kimi*), ağır cəza vermək, işgəncə vermək (*kimə* –); نَكَل² nikel-ləmək, üzərinə nikel çəkmək; IV أَنْكَل qay-tarmaq, çəkəndirmək, saxlamaq (*nədən* عن)

– نَكَل¹ sərt, ağır cəza, tənbeh; işgəncə, divan tutma; repressiya

– نَكَل² nikelləmə, nikellənmə, üzərinə nikel çəkmə (*çəkilmə*); الـ الكهرلاني elektroliz yolu ilə nikelləmə (*nikellənmə*)

– نَكَل¹ cəza –i [-1]

– نَكَل nümünəvi cəza; الـ نُمُونَة nümünəvi surətdə cəzalandırmaq

– نَكَل¹ c. أَنْكَل 1) buxov, qandal, zəncir; 2) dəhnə, yüyən ağızlığı

– نَكَل² nikel

– نَكَل² iki millimlik metal pul (*Tunis pulu*)

– نِكَل nikel

I نَكَاة (ə) nəfəs vermək (*kimə* – على)

– نَكَاة 1) ağızdan gələn iy; 2) iy, qoxu, ətir, rayihə; 3) xoş, ləzzətli, gözəl dad

I نَكَاة (i) dağıtmaq, darmadağın etmək, talan etmək, məğlub etmək, üstün gəlmək (*düşməne*); 2) incitmək, cana gətirmək, təngə gətirmək (*kimisə*), zəhləsini tökmək (*kiminsə*); (*kiminsə*) acığına etmək; VIII اِنْتَكَى acıqlanmaq, hirsələnmək, əsəbiləşmək, qıcıqlanmaq, özündən çıxmaq

– اِنْتَكَى daha əziyyətli, ən ağır, olduqca pis, xoşagəlməz; والـ من ذلك... ən pisi də odur ki, ...

– نَكَاة q. نَكَاة əziyyətli, əzablı, üzücü; ağır, qorxulu, fəlakətli

– نَكَاة 1) intiqam, qisas; يَخُود نَكَاة به kimdənsə qisas almaq üçün, in-

tiqam almaq üçün; 2) pislik, yamanlıq, acıq, hirs, qəzəb; kin, kinlilik; يَخُود نَكَاة *yaxud* (*kiminsə*) acığına

I نَمَّ (ə/u, u) 1) böhtan atmaq, iftira etmək, şər atmaq (*kimə*), xəbərçilik etmək, satmaq (*kimi* على); 2) araya ədavət (nifaq) salmaq (*kimlər arasına* بين); 3) işarə etmək (*nəyə*), sübut etmək, göstərmək, təsdiq etmək (*nəyi* عن, على)

– نَمَّ 1) hərəkət; 2) həyat

– نَمَّ 1) böhtan, iftira, şər; 2) c. نَمُون , نَمُون böhtançı, iftiraçı, şər atan, xəbərçi, sözgəzdiren, qeybətçi

– نَمَّ 1) böhtançı, iftiraçı, şər atan, xəbərçi, sözgəzdiren, qeybətçi, xəbərçi; 2) bot. kek-likotu; 2) bot. su nanəsi

– نَمَّ c. اِنْتَكَى böhtançı qadın, xəbərçi, qey-bətçi qadın

– نَمَّ 1) qarışqa; 2) bit

– نَمَّ topl. mis pullar

– نَمَّ c. نَمَّات mis pul

– نَمَّ c. نَمَّات böhtan, iftira, şər, xəbərçi-lik, qeybət

– نَمَّ 1) nümünə, örnək; 2) maket, model; نماذج الطائرات təyyarə modelləri (*maketləri*)

– نَمَّ nümünəvi, örnək, səciy-yəvi, tipik

I نَمَّر (ə) 1) acıqlanmaq, hirsələnmək, qəzəblənmək; 2) zolaqlı, zol-zol olmaq; II اِنْتَمَّر acıqlanmaq, hirsələnmək, qəzəblənmək; نَمَّر nömrləmək; V اِنْتَمَّر pələng kimi hərəkət etmək; vəhşiləşmək, azğınlaşmaq, sərtləşmək; hirsələnmək, acıqlanmaq, qəzəblənmək (*kimə* على); نَمَّر nömrlənmək

– 1) zolaqlı, zol-zol; 2) xal-xal, xallı
 – 1) nömrələmə, nömrələnmə
 – 1) zolaqlı, zol-zol; 2) xal-xal, xallı
 – 2) nömrələnmiş
 – 1) numerator 1. biletlərə, kuponlara və s. nömrə vuran aparat; 2. nömrə göstərən mexanizm
 – 1) təmiz, saf, faydalı, xeyirli (*sağlam-lıq üçün – su haqqında*)
 – 1) *həmç.* المخطط, 2) *həmç.* الابرود *yaxud* الارقط *al-ıbrud* ~ gepard (*ov pələngi*); ~ أميركا yaquar (*Cənubi Amerika pələngi*)
 – 1) nömrə; الراحبة *udan* nömrə (*məs., lotereya*); 2) nömrə (*məs., konsertdə*); راقصة ~ rəqs nömrəsi; 3) ləkə, xal
 – 1) نُمر = نُمير
 نُمرُسي qab-qacaq satan
 نُمرُق küçük balıq, yastıqça
 I نَمَسَ (i) xəlvəti demək; III نَامَسَ da-nışmaq, xəbər vermək, söyləmək, bildir-mək, (*kiməsə*) sirr açmaq
 – نَامُوس *bax: əlifba sırası ilə*
 – نَمُوس *zool. ixnevmon (Afrika və Asiyada yaşayan balaca yırtıcı heyvan);*
 نُمرُسي su samuru
 1. Avstriya söz. *sif.*; 2. avstriyalı
 I نَمَشَ (ə) çil-çil, çilli olmaq; II نَمَل
 1) bəzəmək; 2) punktirlə çəkmək
 – 1) çil-çil, çilli
 – 1) *topl.* çil; الظفر ~ dırnaqda ağ ləkə-lər; الحجارة الكريمة ~ qiymətli daşlar üzərindəki qaysaq

– 1) çil-çil, çilli
 1) نَمَطٌ, أنمَاطٌ *c. نَمَطٌ* tərz, üsul, qayda; على ~ eyni cür, eyni qaydada, eyni tərzdə; هذا الـ beləliklə; نمط العمل işləmə qay-dası, işləmə üsulu; 2) görünüş, surət, sima, şəkil; حياته ~ kiminsə həyat tərz; واسع ~ geniş böyük miqyasda, geniş miqyasda, iri miq-yasda; هم اناس على واحد onların hamısı eyni xasiyyətli insanlardır; 3) nümunə, nümunə; model, növ, forma, çeşid; standart, ölçü; حديث الـ yeni model, yeni növ, son dəbə uyğun, yeni dəbli; الـ köhnə model, köhnə növ, köhnə dəbli, dəbdən çıxmış, dəbdən düşmüş; الـ standartlaşdırmaq
 – 1) standart, birtipli
 – 1) standartlıq, birtiplilik
 – 1) pambıq ziyanvericisi (*həşərat*)
 1) نَمَقٌ II bəzəmək, zینətləndirmək, naxışlarla bəzəmək, boyalarla şəkillər çəkmək; 2) gözəl yazmaq
 – 1) bəzəmək, bəzək vermək, zینətləndir-mək; ~ بلا olduğu kimi
 – 1) bəzədilmiş, şişirdilmiş, təsvir edil-miş (*mübaligəli şəkildə*); ~ كلام rəngarəng nitq, mübaligəli, təmtəraqlı nitq
 – 1) نَمَائِقٌ *c. نَمِيقَةٌ* məktub
 نُمرُسي dustağın ərzaq payı
 – 1) təcrübəli, bilikli, səliqəli, hər şeylə maraqlanan
 I نَمَل (ə) keyləşmək, keyimək (*bədənin hissələri haqqında*); نملت رجله onun ayağı gizlədirdi, onun ayağı keyləşdi; II نَمَل şiş-mək, keyləşmək, keyimək, tutulmaq, quru-maq (*bədənin hissələri haqqında*); II نَمَل = V

– ائمْلَة, ائمْلَة c. barmağın ucu; ~ قید bir qədər, bir az, bir balaca (*hərf. barmağın ucunda*); o, az qala çempion olmuşdu

– تئمیل keyləşmə, keyimə, tutulma, vicvicə, gizilti

– مئمول qarışqa ilə dolu

– نَمَّال böhtançı, iftiraçı, şər atan, xəbərçi, qeybətçi, sözgəzdiren, dedi-qoduçu

– نَمَّال keyləşmə, keyimə, tutulma, vicvicə, gizilti; الرجل ~ ayaqda gizilti

– نَمَّال 1) keyləşən, keyləşməni hiss edən; gizilti; 2) qarışqa ilə dolu; 3) diribaş, çevik, diri, zirək, qıvrıq, oynaq, şux, fəal, cəld

– نَمَّال topl. qarışqalar; الالبيض termitlər, ağ qarışqalar; البيت və ya قرية ال və ya قريّة ال qarışqa yuvası; الال qarışqayeyən (*tropik Amerikada yaşayan və başlıca olaraq qarışqa ilə qidalanan məməli heyvan*)

– نَمَّال c. نَمَّال qarışqa

– نَمَّال qarışqa; الحامض ال qarışqa (*formiat*) turşusu

– نَمَّال ەرزاq üçün dolab

– نَمَّال 1) bəzəmək, zینətləndirmək, naxışlarla bəzəmək, boyalarla şəkillər çəkmək; 2) torpağın üzərində naxış qoymaq (*külək haqqında*)

– نَمَّال 1) şəkillər çəkilmiş, şəkillərlə bəzənmiş, hər tərəfinə şəkil çəkilmiş, bəzədilmiş, zینətləndirilmiş; 2) balaca, kiçik, xırda, kiçicik, bambalaca; ~ خط incə xətt

– نَمَّال c. نَمَّال – miniatur 1. qədim əlyazmalar və kitablarda: naxışlar, rəngli şəkillər; 2. kiçik, qəşəng şəkil; 3. məcaz. kiçik for-

malı sənət əsəri; 4. məcaz. bir şeyin kiçildilmiş şəkli

– نَمَّال sirkələr (*bit yumurtaları*)

– نَمَّال torpaq üzərində naxış (*küləyin qoyduğu*)

– نَمَّال c. نَمَّال 1) bəzək, zینət, bəzək-düzək; 2) miniatur

– نَمَّال sirkə (*bit yumurtası*)

– نَمَّال zool. 1) çalıquşu (*xırda xoruz və toyuq cinsi*); 2) gicitkənlik

– نَمَّال kannibal, adamyeyən

I نَمَّال (نمو) yetişmək, böyümək, boy atmaq, inkişaf etmək; o bildir, o xəbər tutdu; نَمَّال 1) yetişmək, böyümək, boy atmaq, inkişaf etmək; 2) böyümək, yetişmək, artmaq, çoxaltmaq; II نَمَّال 1) yetişdirmək, becərmək; böyütmək, bəsləmək; 2) inkişaf etdirmək, gücləndirmək, artırmaq, çoxaltmaq, böyütmək; 3) aid etmək, isnad etmək, ayağına yazmaq (*kimə* الی); IV نَمَّال 1) yetişdirmək, becərmək, böyütmək, bəsləmək; 2) inkişaf etdirmək, çoxaltmaq; 3) çoxaltmaq, artırmaq; VI نَمَّال böyümək, yetişmək, artmaq; tədricən artmaq, yavaş-yavaş çoxalmaq; VIII نَمَّال 1) özünü aid etmək (*kimə* الی); aid olmaq, mənsub olmaq (*hara*), (nəyinsə الی) heyətinə mənsub olmaq; 2) inkişaf etmək; böyümək, artmaq; çoxalmaq, genişlənmək

– نَمَّال c. نَمَّال 1) (nəyinsə) aid olma, mənsub olma; (*hansısa*) heyətə daxil olma, (nəyinsə الی) tərkibinə daxil olma; 2) inkişaf, böyümə, genişlənmə, artma

– نَمَّال inkişafa aid olan; inkişaf edən, inkişafda olan, qüvvətlənən, genişlənən

– 1) إِمَاءٌ çoxaltma, artırma, böyütmə, bitirmə, yetişdirmə; 2) انْكِشَافٌ iqtisadi inkişaf

– 1) اِنْمَائِي artıma səbəb olan, artıma gətirən, artım, çoxalma; inkişaf etdirən

– 1) تَنْمِيَّةٌ yetişdir(il)mə, becər(il)mə, böyütmə; 2) انْكِشَافٌ artım, çoxalma, güclənmə

– 1) نَامِيَّةٌ artan, çoxalan, bitən, yetişən, yayılan; 2) artan, böyüyən, çoxalan; 3) انْكِشَافُ الْبِلَادِ النَّمِيَّةِ inkişaf etməkdə olan ölkələr

– 1) تَامِيَّةٌ tib. adenoidlər (*udlaq badamcığının şişməsi*)

– 1) نَوَامٌ c. نَامِيَّةٌ bitki, yaşıllıq; 2) şiş, törəmə; çöküntü, kəf, ərپ; 3) تَامِيَّةٌ tib. xərcəng şişi; 3) çoxalma qabiliyyəti, böyümə qabiliyyəti

– 1) نَمَاءٌ bitmə, çıxma, yayılma; 2) artma, böyümə, güclənmə, çoxalma, inkişaf

– 1) نَمِيَّةٌ c. نَمَاءٌ xırda qarışqa; 2) sirkə

– 1) نَمِيَّةٌ artma, böyümə, güclənmə, çoxalma, inkişaf; 2) انْكِشَافٌ inkişaf çətinlikləri, artım çətinlikləri

I نَهَبَ (ə, u) 1) soymaq, qarət etmək; talamaq; 2) çaparaq aparmaq, sürətlə aparmaq; çaparaq gətirmək; 3) نَهَبَ ~ sürətlə getmək, çaparaq getmək, yüyürmək; çapmaq, qaçmaq; 4) نَهَبَ ~ المسافة نَهَبَ ~ əvə ya əvəyə asanlıqla gəlmək, məsafəni qət etmək; IV نَهَبَ talan etdirmək, qarət etdirmək; VI نَهَبَ 1) birlikdə talan etmək, birgə qarət etmək; kütləvi soyğunçuluq həyata keçirmək; 2) öhdəsindən gəlmək, rəf etmək, qət etmək (*məsafəni*); VIII نَهَبَ oğurlamaq, qaçırtmaq, qarət etmək, talan etmək, soy-

maq, almaq, zorla almaq; الطريق ~ bəd. məsafə qət etmək (*avtomobil haqqında*)

– 1) نَهَبَ kütləvi soyğun

– 1) نَهَبَ soyulmuş, qarət edilmiş, talanmış, talan edilmiş

– 1) نَهَبَ c. talanmış, qarət edilmiş, talan edilmiş şeylər

– 1) نَهَبَ oğru, qarətçi, soyğunçu, quldur

– 1) نَهَبَ soyğun, soyğunçuluq, qarət, talan, quldurluq, oğurluq; 2) نَهَبَ talan, qarət, soyma, çapıb talama; 3) نَهَبَ soyğunçu, qarətçi, talançı, zorakı, məcburi, zor gücü ilə həyata keçirilən; 2) c. نَهَبَ soyğunçuluq obyekt, oğurluq obyekt, qurban; 3) نَهَبَ if. özünü min yerə vurmaq (*çaşqınlıq içərisində*); 4) نَهَبَ if. o, son dərəcə təəccübləndi; 3) sürətli allyur (*atın yerisi: yortma, yorğa, dörd-ayaq və s.*), dördayaq (*at yerisi*)

– 1) نَهَبَ soyğun, soyğunçuluq, qarət, talan, quldurluq; 2) qənimət, oğurlanmış şeylər, oğurluq mal

– 1) نَهَبَ qənimət; qurban

– 1) نَهَبَ qənimət, talanmış, oğurlanmış, qarət edilmiş

– 1) نَهَبَ quyu, çala, çuxur, uçurum, sıldırım

– 1) نَهَبَ = نَهَبَ c. نَهَبَ

I نَهَبَ (ə) نَهَبَ bağırmaq, nərildəmək, böyürmək

I نَهَبَ (ə) 1) getmək (*vol ilə*), (nəyəsə *və ya təs. h.*) əməl etmək, riayət etmək; gözləmək; 2) açıqlamaq, aydınlaşdırmaq; 3) aydın olmaq (*vol, iş və s. haqqında*); 4) نَهَبَ ağır nəfəs almaq, təng-nəfəs olmaq, tövşümək, boğulmaq, nəfəsi

kəsilmək; II نَهَجْ tengnəfəslik yaratmaq; IV اَنْهَجْ 1) seçmək (*yol*), getmək (*yolla*); 2) yormaq, əldən salmaq, üzmək, taqətdən salmaq; 3) (*nəyisə*) aydınlaşdırmaq, dəqiq-ləşdirmək; VIII اِنتَهَجْ getmək, hərəkət etmək (*yolla*), yol seçmək, yollanmaq; ~ نهجه (سييله) ~ kiminsə yolu ilə getmək, kiminləsə bir məsləkə qulluq etmək; ~ سياسة موجبة ~ müsbət siyasət yürütmək; ~ سياسة سلبية ~ mənfi siyasət yürütmək; X اِسْتَنْهَجْ : سبييله ~ kiminsə yolu ilə getmək, kiminləsə bir məsləkə qulluq etmək

– مَناهِجْ c. مِنْهاجْ 1) yol; 2) plan, proqram (*peşə istiqamətində*)

– مَناهِجْ plan -i[-1], planlı, proqram -i [-1], proqramlı, ~ الاقتصاد planlı təsərrüfat

– مَناهِجْ c. مِنْهاجْ 1) yol, səfər; 2) metod, üsul, qayda, tərz, yol, vasitə; ~ مَناهِجْ التعليم tədris üsulları, təlim metodları; ~ مَناهِجْ البحث metodologiya; 3) proqram, plan; ~ تدريس اللغة العربية ~ ərəb dili üzrə tədris proqramı

– نَهاجْ yol, açıq yol

– نَهاجْ c. نُهاجْ 1) yararlı, işlək, enli yol; yol; 2) küçə (*Tunisda*); 3) yol, vasitə, metod, üsul, qayda, tərz; istiqamət, cərəyan, kurs; ~ عدواني ~ təcavüzkar yol, təcavüzkar istiqamət; ~ لا غالب ولا مغلوب ~ qalibi və məğlubi olmayan istiqamət

– نَهاجْ = نُهاجْ

– نَهاجْ tengnəfəslik, tövşümə

– نَهاجْ ağır nəfəs, kəsilən nəfəs, tengnəfəslik, tövşümə

I نَهاجْ 1) qalxmaq; 2) girdələşmək, formalaşmaq (*qadın döşü haqqında*); 3) əldə etmək (*nəyi*), nail olmaq, müvəffəq olmaq (*nəyə*); can atmaq, cəhd etmək, ça-

lışmaq (*nəyə*); III نَهاجْ 1) mübahisə etmək, bəhs etmək, höcətləşmək, dəyişmək, çəkişmək, mərcələşmək; 2) mübarizə etmək, mübarizə aparmaq, vuruşmaq; V نَهاجْ nəfəs çəkmək, iç çəkmək, ağır nəfəs almaq; VI نَهاجْ 1) xərcləri bir-biri ilə bölüşmək; birgə təşkil etmək (*nə isə*); 2) bir-birilə mübahisə etmək

– نَهاجْ nəfəs, nəfəs alma; ah çəkmə, köksünü ötürmə, iç çəkmə

– نَهاجْ nəfəs, nəfəs alma

– نَهاجْ c. اَنْهاجْ – nəfəs, nəfəs alma

– مَناهِجْ 1) mübahisə, bəhs, dava, mərcələşmə, münaqişə; 2) mübarizə, vuruşma, çarpışma

– مَناهِجْ büsthalter (*qadın lifçiyi*)

– نَهاجْ girdələnmiş, yaxşı inkişaf etmiş (*qadın döşü haqqında*); ~ غلامْ gənc oğlan, cavan oğlan

– نَهاجْ c. نَهاجْ gənc qız

– نَهاجْ c. نُهاجْ 1) döş, sinə; 2) çıxıntı, çıxıq, yüksəklik, təpə, yoxuş

– نَهاجْ pay, hissə (*şərik tərəflərdən birinin*)

– نَهاجْ dolu, ağzınacan dolu, doldurulmuş, dolmuş

– نَهاجْ 1) qaymaq; 2) təzə yağ; 3) xammal, xam maddə

I نَهاجْ 1) fısqırmaq, fəvvarə vurmaq, iti axmaq, tökülmək, axmaq; 2) qışqırmaq (*kiməsə*); aralamaq, səs-küylə qovmaq, qovmaq, qovub çıxarmaq; VIII اِنتَهَرَ 1) söymək, danlamaq; 2) səsləyərək dayandırmaq; X اِسْتَنْهَرَ böyümək, artmaq, çoxalmaq (*məs., paltardakı dəşiklər haqqında*)

– اِنتَهَرَ 1) söyüş; 2) səs, hay, səsləmə, haylama

– نَهَارٌ *bax:* "نَهَارٌ" ~ ən işıqlı; أَهْرُ –

– c. نُهَارٌ gündüz, gündüz vaxtı; ~ gün-
düz; وليلا gündüz və gecə; ~ انهرُ aydın
gün; ليلٌ gecə–gündüz; طلوعُ şəfəq;
ضوءُ gündüz işığı; منتصفُ günorta;
ربعه في günün günorta çağы; شبٌ bot.
gecə–gündüz çiçəyi, üçrəngli sarmaşık
(*alaq bitkisi*)

— نَهَارِي gündüz, günorta söz. *sif.*

– 1) نَهِيرٌ genişlik, vüsət; bolluq, çoxluq, firavanlıq; 2) çay

الـ الجليديّ; çay (1) نُهُورٌ، أَنهَارٌ، أَنهَرٌ. c. أَنهَرٌ –
 buzlaq; və ya ~ اللبن; فرس: bax: فرس الـ
 المجرة ~ astr. Ağ Yol, Süd Yolu, Kəhkəşan;
 ما بين ~ İordan ç.; الشريعة: Dəclə ç. ~ السلام
 Trans- Mesopotamiya; ما وراء الـ
 okeaniya; 2) sütun (*qəzetdə, kitabda*)

– نُھُ² qışqırıqlar, çığırtılar, bağırtılar, qış-
qırtılar, səslər, səsləmələr, haylamalar

نَهْرَةٌ səsləmə, haylama, səs; səsləmə,
haylama

– نَهْرِيَّ çay -i[-1]; المرفأ çay körpüsü;
النقل çay nəqliyyatı; السمك çay balığı;
النبات çay otu, yosun

– نَہیرٌ bol, çox, dolu, zəngin, çoxlu, küllü,
saysız-hesabsız

– نَهِيرٌ c. ات – 1) kiçik çay; 2) qol (*çayda*)

I نَهَرَ *itələmək*, uzaqlaşdırmaq, özündən uzaqlaşdırmaq; III نَاهَرَ *yaxın olmaq, yaxınlaşmaq (nəyəsə)*; çatmaq, yetişmək; nail olmaq, müvəffəq olmaq, əldə etmək; ~ الاربعين ~ onun qırxa yaxın yaşı var; ~ البلوغ ~ o, tezliklə həddi-bülüğa çatacaq; 2) istifadə etmək (*fürsətdən*); VIII اِنتَهَرَ *istifadə etmək, faydalanmaq*; ~ الفرصة (الساعة) *fürsətdən istifadə etmək; tutmaq, ələ keçirmək*

mək, yaxalamaq; fürsət tapmaq; ~ اول فرصة
ilk fürsətdən istifadə etmək (*nə üçün* -ل)

– اِستِيفَادَة istifadə, istifadə etmə, istifadə edil-
mə; الفُرْصَة ~ fürsətdən istifadə etmə, əlve-
rişli məqamdan faydalanma

– 1. opportunist – 2. opportunist (sazişçi, opportunistcəsinə hərəkət edən şəxs)

– اِنْتِهَازِيَّةٌ opportunizm (uygunlaşma, prinsipsizlik, sazişçilik siyasəti)

– نَهَازٌ ~ fürsət güdən şəxs, hər bir şəraitə uyğunlaşan adam, ikiüzlü

— *fürsæt* *c.* *نَهْرَة*

1) تَهَشَّ (ə) dişli ilə tutmaq, dişləmək, qapmaq; 2) sancmaq, çalmaq, dişləmək, vurmaq (*məs., ilan haqqında*); 3) parçalamaq, dağıtmaq, dartışdırmaq; يَنْهَشُ الحَدَّ صدره nifrət hissi ona əzab verir; يَنْهَشُهُ الغَيْظُ o, son dərəcə hirslidir; العَرْضُ ~ pisləmək, ləkələmək, bədnam etmək

— نَهَّاشٌ qapağan, dişləyən

I نُهَضُ (a) qalxmaq, ayağa qalxmaq; durmaq, ayılmaq; واثبا ~ cəld durmaq, birdən qalxmaq, dik durmaq; ينهض سؤال bir sual meydana çıxır; 2) dirilmək, dirçəlmək, yenidən canlanmaq, törəmək, bərpa olunmaq, təzədən meydana çıxmaq; inkişaf etmək, irəliləmək, tərəqqi etmək; 3) qaldırmaq; aparmaq, gətirmək, daşımaq (nəyi →); 4) bərpa etmək, dirçəltmək, inkişaf etdirmək, irərilətmək (nəyi →); 5) hazırlaşmaq (nəyə →); başlamaq, girişmək (nəyə في); 6) uçmaq, uçub qalxmaq, havaya qalxmaq (məs., təyyarə haqqında); 7) üsyan etmək, qiyam etmək, qalxmaq (kimə qarşı علی); III نَاهَضَ 1) əks təsir göstərmək, müqavimət

göstərmək, müqavimət, qarşıdurma; mübarizə aparmaq, vuruşmaq; 2) rəqabət etmək, rəqabət aparmaq, yarışmaq; 3) yönəlmək, üz qoymaq, üz tutmaq, sürətlə getmək, yüyürmək, qaçmaq, çapmaq (*hara* الى); IV اَنْهَضَ 1) qaldırmaq; 2) oyatmaq; təhrik etmək; həvəsləndirmək; 3) oyatmaq; həvəsləndirmək (*nayə* -); 4) qaldırmaq, təhrik etmək; ayaqlandırmaq, qızışdırmaq (*birinin əleyhinə* على); VIII اِنتَهَضَ qalxmaq; X اِسْتَنْهَضَ 1) qalxmağa məcbur etmək, qaldırmaq; oyatmaq, oyandırmaq, ayılmaq; 2) vadar etmək, məcbur etmək, təhrik etmək; 3) diriltmək, dirçəltmək, canlandırmaq, yenidən diriltmək

– نَهَضَةٌ müqavimət göstərmə, əks təsir göstərmə, mübarizə aparma

– نَاهِضٌ 1) qaldırılmış; oyadılmış, ayıldılmış; 2) oyanmış, dirçəlmiş, yenidən canlanmış; irəli addımlayan, irəli gedən; 3) fəal, çalışqan, işlək, səyli

– نَهَضٌ qalxma, durma, ayağa durma, qalxma, yüksəlmə

– نَهَضَاتٌ c. نَهَضَةٌ 1) yüksəliş, tərəqqi, inkişaf, oyanış, dirçəliş, intibah; الوطنية milli dirçəliş; عصر الـ tar. İntibah dövrü; العلمية elmi tərəqqi; 2) qabiliyyət, istedad, zəhin, bacarıq, iqtidar; 3) nəhda (*Misirdə pambıq sortu*)

– نُهْوضٌ 1) qalxma, yüksəlmə, yüksəliş, dirçəliş, oyanış; 2) tərəqqi, inkişaf, intibah; 2) qaldırılma, yüksəltmə, yüksəldilmə, gücləndir(il)mə (*nəyin* -)

نَهَقَةٌ duz, xüsusiyyət, məğz

I نَهَقَ (ə) نَهَقَ və ya نَهَقَ (ə) anqırmaq (*eşşək haqqında*)

– نَهَقٌ anqırtı, bağırtı, böyürtü

– نَهَقٌ yabancı xardal

– نَهَقٌ = نَهَقٌ

– نَهَقَةٌ c. نَهَقَاتٌ anqırtı (*eşşək*)

– نَهَقٌ = نَهَقٌ

I نَهَاكَ 1) arıqlatmaq, zəiflətmək, əldən salmaq, taqətdən salmaq, üzmək, çox yormaq; 2) köhnəltmək, dağıtmaq, yırtmaq; 3) məch. a) əldən düşmək, taqətdən düşmək, üzülmək, arıqlamaq, sısqalaşmaq; b) köhnəlmək, dağılmaq, yırtılmaq; عَرْضُهُ ~ kiminsə nüfuzuna xələl gətirmək; نَهَكَ (ə) نَهَكَ 1) arıqlatmaq, zəiflətmək, əldən salmaq, taqətdən salmaq, üzmək (*xəstəlik haqqında*); 2) ciddi şəkildə cəzalandırmaq; IV اَنْهَكَ 1) zəiflətmək, əldən salmaq, taqətdən salmaq, üzmək, çox yormaq, gücdən salmaq; 2) amansızcasına cəzalandırmaq, bərk cəzalandırmaq; VIII اِنتَهَكَ 1) tükətmək, sərf etmək, sərf edib qurtarmaq, çox yormaq, taqətdən salmaq; 2) pozmaq, riayət etməmək, əməl etməmək (*məs., qanun*) مَاح. لَا يُنْتَهَكَ ~ barışığı pozmaq; كَرَامَتُهُ ~ təcavüz etmək, zorlamaq, ləkələmək, rüsvay etmək, abırdan salmaq, təhqir etmək, alçaltmaq; kiminsə namusuna toxunmaq; حَرَمَةُ امْرَأَةٍ ~ qadına təcavüz etmək, qadını zorlamaq; 4) din. təhqir etmək, murdarlamaq, korlamaq, təhrif etmək

– اِنتِهَاكَ 1) yorulma, zəifləmə, gücsüzləşmə, üzülmə, haldan düşmə, taqətdən düşmə; 2) pozma, pozulma (*məs., qanun*); 3) zorakılıq; حَرَمَةُ امْرَأَةٍ ~ təcavüz, zorlama; 4) təhqir etmə, təhqir, söyüş, söymə; 5) din. təhqir etmə, murdarlama, təhqir, korlama, təhrif etmək; حَرَمَةُ الْمَعْبَدِ ~ küfr, kafirlik, münkirlik

– *نَهْلٌ* çox ağır, yorucu, üzücü, əldən salan

– *نَهْلٌ* çox yorğun, haldan düşmüş, taqətdən düşmüş, gücdən düşmüş, üzgün; *القوى* ~ gücdən salınmış, zəiflədilmiş, taqətdən salınmış, yorulmuş

– *إِنْيَهْلٌ* = *نَهْلٌ*

– *نَهْلٌ* 1) zəiflik; zəiflədilmə, zəifləmə; taqətsizlik; taqətdən düşmə, üzülmə; 2) arıqlıq

– *نَهْلٌ* zəifləmə, halsızlıq, taqətsizlik, arıqlama, əldən düşmə, üzülmə; *القوى* ~ (*səh-hətcə*) zəiflik, gücsüzlük, taqətsizlik

I *نَهْلٌ* içmək (*birinci dəfə*), birinci qurtumu almaq; susuzluğu yatırmaq; *العلوم* ~ (المعرفة) bilik əldə etmək, bilik qazanmaq

– *نَهْلٌ* *c. مَناهِلٌ* naxır bulağı, suvat; bulaq, çeşmə, qaynaq

– *نَهْلٌ* birinci qurtum

نَهْلٌ 1. *tar. nihilist söz. sif.*; *نَهْلٌ* 2. XIX əsrin 60-cı illərində Rusiyada zadəgan adət və ənənələrinə, təhkimçilik ideologiyasına qarşı mənfi münasibət bəsləyən raznoqin ziyalı

– *نَهْلٌ* nihilizm

I *نَهْلٌ* tamahkar olmaq, acgöz olmaq; simic olmaq; tamah göstərmək, acgözlük etmək (*nəda*)

– *نَهْلٌ* acgöz, qarınqulu, çoxyeyən, həris, tamahkar

– *نَهْلٌ* acgözlük, qarınqululuq, çoxyeyənlik, tamahkarlıq; ~ tamahkarcasına, tamahkarlıqla, acgözlüklə, acgözcəsinə

– *نَهْلٌ* = *نَهْلٌ*

– *نَهْلٌ* 1) güclü həvəs; *نَهْلٌ* özünün və

ya kiminsə istəyini yerinə yetirmək, kiminsə

arzusunu həyata keçirmək; 2) acgözlük, qarınqululuq

– *نَهْلٌ* = *نَهْلٌ*

نَهْلٌ 1) kiçiltmək, azaltmaq, məhdudlaşdırmaq, əksiltmək (*nəyi*); 2) tutmaq, saxlamaq; qoymamaq; qabağını almaq, çəkindirmək (*kimi nədən*); 3) qovmaq, qovub çıxartmaq, özündən uzaqlaşdırmaq (*qışqırqla*); 4) incitmək, əzab vermək, əziyyət vermək, əldən salmaq, işgəncə vermək, üzmək, taqətdən salmaq, yormaq; 5) ağlamaq, göz yaşı tökmək, hönkür-hönkür ağlamaq, hıçqırtı ilə ağlamaq

– *نَهْلٌ* 1) azaltma, əksiltmə (*nəyi*); 2) tutub saxlamaq, çəkindirmək (*nədən*); 3) əziyyət, əzab, işgəncə, iztirab; üzgünlük, yorğunluq; 4) zar-zar ağlama, hönkür-hönkür ağlama; hönkürtü, hıçqırtı

I *نَهْلٌ* qadağan etmək (*nəyi*); *نَهْلٌ* ağillı olmaq, tədbirli olmaq, ehtiyatlı olmaq, dərrakəli olmaq, şüurlu olmaq, mühakiməli olmaq; *نَهْلٌ* 1) qadağan etmək (*nəyi*); 2) qurtarmaq, bitirmək, tamamlamaq, başa çatdırmaq, sona yetirmək; 3) çatmaq, yetişmək; (*kimə, nəyə*); *نَهْلٌ* ~ *نَهْلٌ* ona məlum oldu ki, ..., o bildi ki, ...; 4) səbəb olmaq, nəticələnmək; gətirib çıxartmaq (*nəyə*); II *نَهْلٌ* çatdırmaq (*kimə*); *نَهْلٌ* ~ *نَهْلٌ* xəbər vermək, agah etmək, ...nəzərinə çatdırmaq, məlumat vermək; IV *نَهْلٌ* 1) qurtarmaq, bitirmək, başa vurmaq; ~ *نَهْلٌ* məktəbi bitirmək; ~ *نَهْلٌ* öz işlərini tamamlamaq; 2) başa çatdırmaq, tamamlamaq, sona yetirmək (*nəyi*); dayan-dırmaq, durdurmaq, saxlamaq; *نَهْلٌ* ~ müharibəni dayandırmaq, müharibəni sona

yetirmək; ... الخبر الى ~ məlumatlandırmaq, xəbərdar etmək (*kimisə*), xəbər vermək, məlumat vermək (*kiməsə*); ... أُنْهِيَ اليه الخبر ان ~ *məcaz.* o bildi ki, ..., ona məlum oldu ki, ...; VI نَتَاهَى 1) sona çatmaq, sona yetişmək, bitirilmək, tamamlanmaq, son həddə çatmaq, maksimal həddə çatmaq; 2) ifratçılıq etmək, ifrata varmaq (*nədə* في البعد); ~ son dərəcə uzaq olmaq; 3) çatmaq, yetişmək (*kimə*), qulağına çatmaq (*kimin* الى – *xəbər haqqında*); çatmaq, yayılmaq, gəlmək (*səs haqqında*); ... الى سمعه ان ~ onun qulağına çatdı ki, ..., o xəbər tutdu ki, ...; 4) atmaq, son qoymaq (*hər hansı hərəkətə* عن); VIII اِنْتَهَى 1) qurtarmaq, bitmək, başa çatmaq, ötmək, keçmək, tamam olmaq (*vaxt haqqında*); bitmək, sona yetmək, qurtarmaq, nəticələnmək (*nə ilə* لا يَنْتَهِي); sonsuz, intəhasız, hədsiz; 2) keçmək (*kiməsə* الى – *miras haqqında*); 3) qurtarmaq, başa çatdırmaq, sona çatdırmaq, tamamlamaq (*nəyi* من); 4) çatmaq, yetişmək; ~ الىه الخير ~ o bu xəbəri eşitdi

– اِنْتَهَاء son, axır; qurtarma (*möhlət*); الاجل ~ ölüm, vəfat; əcəl

– اِنْتَهَاء sona çatdırma, başa çatdırma, qurtarma, bitmə; kəsmə, dayandırma, durdurma; ~ الحرب müharibənin dayandırılması, müharibənin qurtarması

– اِنْتَهَاء ifratçılıq, ifrat, son həddə çatma; müvəqqətilik, fənilik, sonu, axırı olma

– اِنْتَهَاء q. 1) son həddə çatmış, son, sonuncu, axır, axırıncı; ~ في الصغير kiçik, bambalaca; ~ في الجمال çox qəşəng, olduqca gözəl; ~ لا və ya ~ hədsiz, intəhasız, ucu-bucağı olmayan, sonsuz; كميات غير

متناهية *riyaz.* sonsuz kəmiyyətlər; 2) son, ən son; son dərəcə, ən axırıncı; hədsiz, həddən artıq, olduqca, müstəsna dərəcədə; بدقة متناهية son dərəcə dəqiqliklə

– اِنْتَهَاء q. مُنْتَهَاء qurtaran, bitən, tamamlanan, başa çatan (*möhlət, zaman haqqında*); ~ لا sonsuz, hədsiz, intəhasız, nəhayətsiz

– اِنْتَهَاء 1) son, axır; 2) son hədd, hüdud, son nöqtə; ~ الدقة son dərəcə dəqiqliklə; ~ القوة çox böyük qüvvə ilə, var gücü ilə; ~ هذا لـ الجراً tam dəqiqliklə; ~ الوضوح bu, cəsarətliliyin ən yüksək dərəcəsidir; ~ بلغ منتهاه ən yüksək zirvəyə çatmaq, zirvələri fəth etmək, nəyinsə son həddinə çatmaq

– اِنْتَهَاء q. مُنْتَهَاء qurtarılmış, bitirilmiş, tamamlanmış, başa çatdırılmış, sona çatdırılmış; ~ عنه qadağan edilmiş

– اِنْتَهَاء q. نَاهِيَةً qadağan edən; ... ا) ناهيك من... ki-fayətdir, bəsdir, yetər artıq...; b) ...haqda heç demirəm; c) misal üçün, götür(ün)..., misal üçün; ç) necə də gözəl, necə də yaxşı, əla; ~ هذا الرجل ناهيك من رجل! bu necə də gözəl insandır!; ~ هذه المرأة ناهيك من امرأة! bu necə də gözəl qadındır!

– اِنْتَهَاء c. نَوَاهٍ əmr (*nəyisə qadağan edən*), hökm, qadağa, ehkam; ~ الاوامر والنواهي əmrlər və qadağalar

– اِنْتَهَاء şüşə; dağ bülluru

– اِنْتَهَاء son, axır, nəhayət, son nöqtə, son pillə

– اِنْتَهَاء² alebastr, gəc, kirəc, gips

– اِنْتَهَاء 1) son, axır; ~ لكل شيء hər şeyin bir sonu var; ~ علامة خط الـ və ya ~

idm. *finiş*; 1. sürət yarışının son və həlledici hissəsi; 2. qaçış və at yarışlarında son nöqtə; عطة

~ الأسبوع *bax*: عُمْلة; son vasiṭə, son
 əlac; 2) hədd, hüdud, son hədd; القصوى
 və ya العظمى və ya الكبرى maksimum,
 ən böyük miqdar, ən çox miqdar;
 maksimal, ən çoxu; الصغرى minimum
 (ən az miqdar, ən kiçik miqdar); ən azı;
 ~ ~ olduqca, son dərəcə, müstəsna dər-
 cədə; لا نهاية له sonsuz, hədsiz, intəhasız,
 nəhayətsiz; ~ الى غير və ya ~ الى sona kimi;
 ~ الى ما لا son dərəcə uzun, sonu olma-
 yan; ~ ~ المطاف və ya ~ في الامر və ya في ~
 nəhayət, artıq, nəhayət, ən axırı, ən sonu;
 ~ ~ نهاية المطاف nəticədə, son nəticədə

محطة ۛ son, sonuncu; axırıncı; 1) نهائی –
sonuncu stansiya; 2) son, qəti; ~ بلاغ və ya
~ حکم ultimatum (*son və qəti tələb*); ~
qəti qərar; ~ من... nədənsə tamamilə qurtulmaq, xilas olmaq; ~
المباراة və ya final müsabiqəsi, final; ~
الدور və ya ~ لا qəti surətdə, qəti olaraq; ~
نہایتسز, sonsuz, hədsiz

– مُنْهَائِيَّة müvəqqətilik, fanilik; ~ لَا nəhayət-sizlik, sonsuzluq, hədsizlik

– 1) **son**, **axır**; 2) **qadağan**, **qadağan etmə**
(*nəyi* عن)

– *قَادَاغَانْ* qadağan etmə; *أَمْرٌ وَالْأَمْرُ* əmr və qadağa; hakimiyyət, səlahiyyət, ixtiyar

– idrak, ağıl, şüur, düşüncə, dərrakə, kamal, tədbirlilik, ehtiyat; ذو عقل ~ ağıllı, şüurlu insan

– نَهَاءٌ = نَهَى

– نَهَى qadağan edən; qadağanedici

I (1 نُوءُ (u) نَاء (نوا) inləmək, sızıldamaq, əzab çəkmək, əldən düşmək, yük altında beli bükülmək; بالحمْل ~ yükün ağırlığından əziyyət çəkmək, əldən düşmək; 2) çətinə

salmaq, yükləmək, zəhmət vermək, əziyyətə salmaq, ağırlıq vermək, basmaq, üzmək (*kimi* →); 3) uzaq olmaq, yad olmaq, ağıllı olmaq (*bax*: لئاً 1) mane olmaq, maneçilik törətmək, əngəl törətmək, çətinlik törətmək, əks təsir göstərmək, müqavimət göstərmək; zidd olmaq, əks olmaq, qarşı durmaq, mübarizə aparmaq, vuruşmaq; 2) mübahisə etmək, etiraz etmək, iddia etmək; 3) düşmənlə qarşı hərbi yürüş aparmaq, ədavətli mövqe tutmaq, düşməncəsinə münasibət göstərmək (*kiməsə qarşı*); IV لئاً zəhmət vermək, əziyyət vermək, çətinə salmaq, üzmək, ağırlıq vermək; VI تئاً bir-birindən uzaqda olmaq; əlaqəsiz olmaq, ayrılmış olmaq, (*rabitəsi*) qırılmış olmaq

– 1) مُنَاوَاةٌ maneə, əngəl, çətinlik, əks təsir, müqavimət; mübarizə, çəkişmə; 2) mübahisə etmə, etiraz etmə; الثَّوْرَة ~ əksinqilab

– مُنَاقِصَةٌ 1. 1) müqavimət göstərən, qarşı duran; 2) qarşı, əks, müqabil, zidd; رِيحٌ qarşı külək; 2. rəqib

— **مؤاۋە** *meteorograf* (*müxtəlif atmosfer hadisələrini: havanın hərərətini, rütubətini, təzyiqini və küləyin qüvvəsini yəzan cihaz*)

- مِتُورَاقَافِک meteorografik
- مِئَاوَةٌ = نِوَاءٌ
- فِئْرَتِینَا, بَرَان, تُفَان, قَاسِیْرْغَا, c. نِوَاءٌ c. fırtına, boran, tufan, qasırğa, çox şiddətli külək; yağış; c. meteoroloji (iqlim) şərait(i); زُول. فِئْرَتِینَا قُشُ

I ئۆب¹ (u) ئاب (نوب) *əvəz etmək, təmsil etmək (kimi عن); (kiminsə عن)* adından çıxış etmək, istifadə etmək; ئۆب² (u) ئاب 1) başına gəlmək, üz vermək (*bədbəxtlik haqqında*); 2) gəlmək, baş çəkmək, görüşə

gəlmək, yanına gəlmək, çatmaq, gəlib çatmaq; 3) düşmək (*kiməsə – pay haqqında*); II وَكَلَّ vəkil etmək, vəkalət vermək, səlahiyyət vermək; III نَوَّبَ 1) növbələnmək, növbə ilə bir-birini əvəz etmək (*kiminləsə*), növbə ilə etmək, bir-birinin ardınca etmək (*nə isə*); 2) növbə çəkmək, növbədə durmaq, növbətçilik etmək; IV أُنَابَ 1) vəkil etmək, vəkalət vermək, öz əvəzinə göndərmək, yollamaq (*kimisə* عن); 2) əfv diləmək, yalvarmaq; ~ إلى الله ~ peşman olmaq, təəssüf etmək, tövbə etmək; 3) qayıtmaq, geri dönmək; VI تَنَوَّبَ növbə ilə əvəz etmək, bir-birini əvəz etmək, növbələnmək; ~ على العمل ~ يتناوبون العمل ~ növbə ilə işləmək; ~ onları növbə ilə işləyirlər; ~ onu bir-birinin ardınca müxtəlif xəstəliklər əldən salırdı; VIII اِئْتَابَ 1) başına gəlmək, üz vermək; ~ إلى الیاس o, ümitsizliyə qapılıb; ~ عنها onu müxtəlif fikirlər əhatə edirdi; 2) vaxtaşırı yenidən başlanmaq, baş qaldırmaq (*xəstəlik, ürəkkeçmə, tutma haqqında*); ~ عنه onun mədə ağrıları yenidən başlayıb; 3) vaxtaşırı olaraq gəlmək, baş çəkmək, görüşə gəlmək; X اِسْتَنَابَ 1) (*kimisə*) nümayəndə, elçi qismində göndərmək; 2) (*kimisə*) müavin təyin etmək – اِسْتِنَابَةٌ ixtiyar, səlahiyyət, vəkalət, hüquq – اِئْتَابٌ vəkil etmək, vəkalət vermək, səlahiyyət vermək; nümayəndə göndərmə (*göndərilmə*) – اِتْنَابٌ 1) növbələnmə, növbə ilə bir-birini əvəz etmək; 2) növbə, ardıcılıq; ~ بالـ və ya ~ على növbə ilə, bir-birinin ardınca; ~ سبق bax: سَبَقَ

– مُتَنَابٌ növbələnen, bir-birinin ardınca gələn; dövrü, vaxtaşırı; dəyişən; ~ تَبَارَ el. dəyişən cərəyan

– مَنَابٌ 1) əvəz etmə, əvəz edilmə, təyin etmə dəyişdir(ıl)mə, əvəz; ~ نَابَ kimisə əvəz etmək; 2) pay, hissə, cırə

– مُنَابٌ 1. növbətçilik edən; صَيْدَلِيَّةٌ növbətçi aptek; ~ طَبِيبٌ növbətçi həkim; 2. növbətçi

– مُنَابَةٌ 1) növbələnmə, bir-birini əvəz etmə; ~ بالـ və ya مُنَابَةٌ növbə ilə, bir-birinin ardınca; 2) növbətçilik, növbə; 3) vaxtaşırılıq, dövrilik; 4) dövrü hərəkət, dairəvi hərəkət, dövr, dövr etmək; ~ زِرَاعِيَّةٌ növbəli əkin – مُنَوَّبٌ vəkil edən, vəkalət verən, səlahiyyət verən

– مُنِيبٌ qayıdan; geri dönen; ~ إلى الله Allah qarşısında tövbə edən, peşman olan

– نَوَّابٌ 1. əvəz etmək, doldurma, adam təyin etmək (*boşalan yerə, vəzifəyə*); 2. 1) canişin, sərdar; müavin, əvəz; köməkçi, yardımçı; ~ الرئيس ~ sədr müavini; ~ الملك ~ vitsekrall; ~ القنصل ~ vitse-konsul; ~ القاضي ~ hakimin müavini; ~ ضابط ~ unter-ofiser (*çar ordusunda və xarici ordularda kiçik zabit*); ~ عَرِيفٌ ~ kiçik çavuş; ~ الفاعل ~ qram. məchul növdə olan xəbərin mübtədası; 2) deputat; مجلس النواب deputatlar palatası; ~ عَامٌ ~ baş prokuror; ~ عامي ~ prokuror

– نَائِبٌ 2 نَائِبٌ *xalq dil.* pay, hissə, porsiya (*bir şeyin müəyyən miqdarı, hissəsi*)

– نَوَائِبٌ 1) bəxtin dönüklüyü, fəlakət, müsibət, bədbəxtlik, zaval, bəla; ~ نَوَائِبُ الْإِيَامِ və ya نَوَائِبُ الدَّهْرِ taleyin vurduğu zərbələr, fəlakət, bədbəxtlik, müsibət, bəla 2) vergi

– **أَثَوَابُ** c. **نَوْبُ** hadisə, macəra, qəziyyə, əhvalat

بالـ 1) növbə, sıra; نُوبَاتٌ , نُوبٌ c. نُوبَةٌ – növbə ilə, bir-birinin ardınca; زَرَاعِيَّةٌ ~ növbəli əkin; جاءت به indi onun növbəsidir; 2) növbətçilik; növbə çəkən dəstə; صَاحِبُ النُّوْبِ növbətçi; قام به növbətçi olmaq; 3) *tib.* tutma, ürəkkeçmə, paroksizm (*xəstəliyin vaxtaşırı təkrar olunması, birdən tutması*); قَلْبِيَّةٌ ~ ürək tutması; جنون ~ dəlilik tutması; 4) musiqi nömrəsi (*konsertdə*); 5) trubada (*nəfəslə çalınan musiqi aləti*) çalma; boru siqnalı, şeypur səsi; تمام ~ *hərb.* axşam borusu, sabah borusu çalmaq (*düşərgə və ya kazarmalarda axşam və ya səhər toplanışı siqnalı*); 6) fürsət, girəvə, əlverişli şərait; 7) təbil çalmaq

– نُوبٌ *c.* نُوْبَةٌ bədbəxtlik, fəlakət, müsibət,
bəla, zaval

نَوْبَحِيَّةٌ c. نَوْبَحِيٌّ növbətçi; qarovul, (*hərbi*)
növbətçi

– 1) نَوْبَتْچِيلِيک، növbətçilik, növbə; növbə çəkən dəstə; فام بَسه، növbətçi olmaq; 2) mühafizə dəstəsi, keşikçi dəstəsi, qarovul, keşikçi, gözətçi, mühafizə xidməti

– 1. Nubiya 2. nubiyalı نوبى

– 1) نِيَابَة) əvəz etmə, əvəz edilmə (*kimi* عن); 2) nümayəndəlik, elçilik, müvəkkillik (*kimin-nəyin* عن); 3) deputat vəzifəsi, deputat mandatı العموميّة prokurorluq; ~ العسكريّة hərbi prokurorluq; ~ الدولة العليا ali məhkəmə prokurorluğu; ~ عن... adından, ...vəkaləti üzrə, ...tapşırıqı üzrə (*kiminsə*); ~ بالاصالة عن نفسي وبالـ عنه ارجو... (*kiminsə*); ~ رئيس السدر bax: أصالة ~ əvəz edərək; ~ بالسdr

vəzifəsini icra edən; ...نيابة عن...əvəzinə,
...yerinə (*kiminsə*)

1) *siy. nümayəndələr* – [۱-], nüfuzlu, mötəbər, səlahiyyətli; المجلس *parlament (konstitusiyalı dövlətlərdə ali qanunverici nümayəndələr məclisi)*; 2) *parlament söz. şif. انتخابات* *parlament seçkiləri*

I نَوْتُ (u) نَاتَ (نوت) yellənmək, yırgalanmaq, səndələmək (*zəiflikdən*)

– yazılar, qeydlər; المحاضرات ~ mü-
hazirə qeydləri

– 1) nota (*bir hökumətin başqa hökumətə diplomatik müraciəti*), memorandum (*hökumətin müəyyən məsələyə dair fikrini ifadə edən sənəd*); 2) mus. not (*musiqi tonlarını göstərən qrafik işarə*); وضع ~ أخيرة a) musiqili pyesdə son notu yazmaq; b) məcaz. nəyəsə qəti qərar vermə 3) qeyd dəftərcəsi

1. *دَنَازِجِي*, *دَنَازِ سَیَا-هَاتْجِیسی*, *ماتروس* 2. *گَامِی* işçisi; 3. hərbi dəniz donanmasının əsgəri; *السفينة* ekipaj (*gəmi, təyyarə, tank komandası*), *گَامِی* qulluqçuları heyəti

I 1) *اِغْلَامًا*, *اِغْلَامًا*, *اِغْلَامًا* (*u*) *نَاحَ* (نوح) I göz yaşı tökmək, göz yaşı axıtmaq, yas saxlamaq; oxşamaq, ağır demək (*cənazənin üzərində* – *على*); 2) qurulmaq (*göyərçin haqqında*); *məcaz.* şirin-şirin söhbət etmək; II *اِغْلَامًا* göz yaşı tökmək, ... yasını tutmaq; III 1) *اِغْلَامًا* üzbəüz yerləşmək, qarşı-qarşıya durmaq (*kiminləsə, nə iləsə*); 2) qarşı-qarşıya gəlmək, üzbəüz gəlmək; V *اِغْلَامًا* yırğalanmaq, yellənmək, tərpənmək; VI *اِغْلَامًا* 1) qarşı-qarşıya, üzbəüz durmaq, yerləşmək; 2) bir-birinə müqavimət göstərmək, bir-

birinə qarşı durmaq; 3) güclü əsmək, vıyıldamaq (*külək haqqında*); növbə ilə müxtəlif tərəflərdən əsmə (*külək haqqında*)

– مَلَاة ağlama, göz yaşı tökmə, yas saxlama, fəryad, ağlama səsi, zarıltı

– مَلَاة c. نَائِحٌ həmişə ağlayıb-zarıyan, həmişə həyatından şikayət edən adam

– مَلَاة c. نَائِحَةٌ Nəicə qadın

– نَائِحٌ = نَوَّاحٌ

– نَائِحَةٌ = نَوَّاحَاتٌ c. نَوَّاحَةٌ

– نَوَّاحٌ ağlama, göz yaşı tökmə, yas saxlama

– نَوَّاحٌ = نَوَّاحٌ

– نوح Nuh; فَلَكَ ~ سفينة Nuhun gəmişi

– نوح fəryad, fəğan, nalə, şivən; qışqırıq, çığırta, bağırta

– نِيَاة ağlama, göz yaşı tökmə, yas saxlama; fəryad, fəğan, nalə, şivən (*bax: həmişə*)

– نَوَّاحٌ iqlimləşdirmək, yeni iqlimə uyğunlaşdırmaq, yeni mühitə alısdırmaq; IV أَنَاخ 1) endirmək, düşürmək, diz çökdürmək (*dəvəyə*); 2) dayanmaq, qalmaq, yaşamaq (*harada*); عليه الدهر ~ həyat onu yıxdı; X اسْتَنَاحٌ enmək, düşmək, çökmək, diz çökmək (*dəvə haqqında*)

– مَنَاحٌ 1) dayanacaq yeri; düşərgə, ordugah; 2) iqlim, ab-hava; القاريّ kontinental iqlim; البينّاليق şərait (*dünyadakı vəziyyət haqqında*)

– مَنَاحٌ dayanacaq yeri

– مَنَاحِي iqlim söz. şif.; الظروف السمة əlverişli, mülayim iqlim şəraiti

– نَوَّاحٌ kapitan 1. donanmada zabıt rütbəsi; 2. gəmi komandiri

– نَوَّاحٌ burlak, yedəkçi (*çaylarda gəmiləri başyuxarı yedəkdə çəkən fəhlə*)

I نَادَ yellənmək, yırğalanmaq, əyilmək, mürğüləmək; V تَوَدَّ

1) yellənmək, yırğalanmaq, tərپənmək; 2) mürğüləmək

I نَارَ işıqlanmaq, işıq vermək, işıq saçmaq, parlamaq, nur saçmaq, şəfəqlənmək, şəfəq açmaq; II نَوَّرَ 1) işıqlandırmaq, işıq saçmaq, parlamaq, nur saçmaq, çıraqlanmaq, işıqlarla bəzəmək; 2) yandırmaq (*işıq*); المصباح ~ lampanı yandırmaq; 3) işıqlandırmaq, işıq vermək, işığa tutmaq; 4) çiçəklənmək, gül açmaq, çiçək açmaq (*bitki haqqında*); III نَوَّرَ 1) manevr etmək, dolama yollarla getmək, fənd işlətmək; 2) keçməyə çalışmaq; aldatmaq, hiylə işlətmək; 3) o, hiylə edib aldatmağa çalışırdı ki, ...; IV أَنْارَ 1) işıqlandırmaq, işıqlanmaq, işıq vermək; 3) bədənəki lazımsız tükləri aradan qaldıran vasitələrdən istifadə etmək; IV أَنْوَّرَ aşkar olmaq, açılmaq; V تَنَوَّرَ 1) işıqlanmaq; 2) maariflənmək; VI تَنَوَّرَ manevr etmək, fənd işlətmək; X اسْتَنَارَ 1) işıqlanmaq, aydınlanmaq; işıqlandırmaq, aydınlaşdırmaq (*nə ilə*); 2) elmi, bilikli olmaq; maariflənmək, maarifləndirilmək

– نَوَّاحٌ 1) işıqlandırmaq, işıqlandırılmaq, aydınlaşdırmaq, aydınlaşdırılmaq; 2) maarif

– تَنَوَّرَ manevr etmək, fənd işlətmək

– تَنَوَّرَ 1) işıqlandırmaq, işıqlandırılmaq, aydınlaşdırmaq, aydınlaşdırılmaq; 2) maarif

– تَنَوَّرَ 1) işıqlandırmaq, işıqlandırılmaq, aydınlaşdırmaq, aydınlaşdırılmaq; 2) maarif

– تَنَوَّرَ 1) işıqlandırmaq, işıqlandırılmaq, aydınlaşdırmaq, aydınlaşdırılmaq; 2) maarif

– تَنَوَّرَ 1) işıqlandırmaq, işıqlandırılmaq, aydınlaşdırmaq, aydınlaşdırılmaq; 2) maarif

– تَنَوَّرَ 1) işıqlandırmaq, işıqlandırılmaq, aydınlaşdırmaq, aydınlaşdırılmaq; 2) maarif

– تَنَوَّرَ 1) işıqlandırmaq, işıqlandırılmaq, aydınlaşdırmaq, aydınlaşdırılmaq; 2) maarif

– تَنَوَّرَ 1) işıqlandırmaq, işıqlandırılmaq, aydınlaşdırmaq, aydınlaşdırılmaq; 2) maarif

– تَنَوَّرَ 1) işıqlandırmaq, işıqlandırılmaq, aydınlaşdırmaq, aydınlaşdırılmaq; 2) maarif

– تَنَوَّرَ 1) işıqlandırmaq, işıqlandırılmaq, aydınlaşdırmaq, aydınlaşdırılmaq; 2) maarif

– تَنَوَّرَ 1) işıqlandırmaq, işıqlandırılmaq, aydınlaşdırmaq, aydınlaşdırılmaq; 2) maarif

– تَنَوَّرَ 1) işıqlandırmaq, işıqlandırılmaq, aydınlaşdırmaq, aydınlaşdırılmaq; 2) maarif

– تَنَوَّرَ 1) işıqlandırmaq, işıqlandırılmaq, aydınlaşdırmaq, aydınlaşdırılmaq; 2) maarif

– مَنُورٌ oxumuş, elmlı, bilikli; الزیاء ziya-lılar

– مَسْنُونٌ oxumuş, bilikli, savadlı, mədəni

– مَنَارٌ 1) işıq mənbəyinin olduğu yer;

2) c. مَنَورٌ, مَنَائِرٌ mayak; dəniz fənəri

– مَنَارٌ 1) mayak; dəniz fə-nəri; لا سَلَكِيَّةٌ ~ radiomayak (*gəmilərə və təyyarələrə signal verən radio stansiyası*);

مَنَارٌ رسوم المنائر mayak vergisi, rüsumu; 2) minarə

– مَنَورَةٌ 1) manevr, fənd; c. *hərb.*, *q. tasn.* manevrlər 1. sülh şəraitində hərbi qüvvələrin döyüşə hazırlığını yoxlamaq üçün aparılan taktik məşğələlər; 2. *d.y.* qat-larını düzəltmək üçün parovoz və vaqon-ların dəmir yolu xəttində bir yerdən başqa yerə hərəkət etməsi; وابور manevr parovozu; عامل qatarların tərtibatçısı; مَنَورَاتٌ hərbi manevrlər; 2) cəld fənd, hiylə, fırıldaq

– مَنَورٌ 1) küçə fənəri; 2) proyektor (*güclü işıq verən aynalı cihaz*)

– مَنَورٌ c. مَنَورٌ tavanda pəncərə; nəfəslik, buxarkeş

– مَنُورٌ işıq saçan, parlayan, işıq verən; işıqlı, aydın, parlaq; nurlu (*Mədinə şəhəri-nin epitetlərindən biri* – المدينة السّنة)

– مَنُورٌ işıq saçan, parlayan, işıq verən; işıqlı, aydın, parlaq; ~ جسم *astr.* göy cismi

– مَنَورٌ c. نَائِرٌ nifrət, qəzəb, hirs, acıq, hiddət, kin; ~ الحرب müharibə yangını

– مَنَارٌ 1) od, atəş, alov; باب od-luğun qapısı; عبادَةٌ atəşpərəstlik; شريط yandırıcı şnur (*ip*); 2) yanğın; 3) *hərb.* atəş, atış, atışma; ~ المدافع top atəşi; اليونانية ~ yunan odu; وقف إطلاق atışma; ~ لا عميانٌ *bax:* اطلق الله على العميانى atəşkəs; ~ ولا

العار *Ata. sözü.* rüsvayçılıqdansa, ölüm yaxşıdır (*hərf. rüsvayçılıqdansa, od yaxşıdır*); ~ cəhənnəm; ~ أهل cəhənnəm əhli; ~ جبل vulkan; ~ حجر *min.* pirit, dəmir kolçedanı; ~ بين نارين iki od arasında; ~! *hərb.* atəş!, atəş aç!; ~ قعد على iynə üstündə oturmaq (*hərf. köz üstündə oturmaq*); ~ اوقد odla müharibəni qızıışdırmaq; ~ لعب odla oynamaq

– نَارِيٌّ 1) odlu, alovlu, atəşin, qızgın; 2) vulkanik; 3) odlu, atəşəcan, gülləatan; ~ سلاح odlu silah; 4) odadavamlı; ~ طوب odada-vamlı kərpic; ~ اسهم يَخُودُ العاب سة yaxud fi-şəng, atəşfəşanlıq; ~ خطاب hərərətli nitq

– نَوَارٌ *topl.*, c. نَوَائِرٌ gül, çiçək; ~ الليل *bot.* gecə-gündüz çiçəyi

– نَوَارٌ c. نَوَارٌ gül, çiçək

– نَوَارٌ = نَوَارٌ *topl.* c. نَوَارٌ

– نَوَارٌ *topl.* 1) qaraçılar; 2) avaralar, sər-sərilər

– نَوَارٌ işıq, nur; ~ الشمس günəş işığı; ~ سرعة elektrik işığı; ~ كهربائي ay işığı; ~ القمر işıq sürəti; ~ القى ~ اعلی... aydınlaşdırmaq, işıqlandırmaq, işıq salmaq; ~ خرج الى işıq üzü görmək; ~ العيون ~ görmə, görmə qabiliyyəti; ~! bravo! əhsən! afərin!; ~ العین! gözümün işığı! gözümün nuru!; ~ سبت *din.* Pasxa ərəfəsindəki axır şənbə; ~ الاخضر yaşıl işıq (*nəqliyyatın sərbəst hərəkəti üçün*)

– نَوَارِيٌّ işıq saçan, nur saçan, parıldayan; parlaq, şəfəqli; ~ الآيات Quranın nurlu ayələri (*sözü ilə*)

– نَوَارِيَّةٌ işıqlanma, parıldama; şölə, nur, parıltı; işıq

- نُورَة = نَوْرَاتُ c. نُورَة
 – نُورَة 1) əhəng; 2) bədəndəki tükrləri yox etmək üçün maddə
 – نُورِي 1) qaraçı; 2) avara, sərsəri
 – نُورِي 2) işıq –i [-i]; astr. işıq ili; ~ جسم (جرم) astr. göy cismi
 – نُور 1) işıq saçan, nur saçan; parlaq, aydın, işıqlı; ~ عقل parlaq zəka; 2) şəffaf; 3) oxumuş, elmlı, bilikli, ziyalı; 2. c. ات – göy cismi; التasn. günəş və ay; العظم – günəş
 – نُورَجْ c. نَوْرَجْ nəvrac (taxıl döymək üçün əkinçilik aləti)
 – نُورِسْ, نُورِسْ dəniz qağayısı
 – نُورِسْتِنَا tib. nevrasteniya (əsəb sisteminin zəifləməsi nəticəsində əmələ gəlib, tez yorulma, əsəbilik, baş ağrısı və s. şəkildə təzahür edən əsəb xəstəliyi)
 – نُورُوزْ Novruz (şəmsi-qəməri təqvimilə yeni il bayramı); عيد الـ Yeni il (Novruz) bayramı
 – نُورِسْ (نورس) I asılmaq, sallanmaq; çalxalanmaq, yırgalanmaq, yellənmək, tərpənmək; I = نُورِسْ
 – نُورِسْ (نورس) müəyyənlik vəziyyətində yalnız الناس, bax: həmç. əlifba sırası ilə insanlar, adamlar; الـ söhbət, danışmaq; ابن الـ özünü adam kimi apar!; الـ yaxşı ailədə böyümüş, tərbiyə almış
 – نُورِسْتِ c. نُورِسْتِ bax: əlif.
 – نُورِسْتِ bax: əlif.
 – نُورِسْتِ bax: əlif.
 – نُورِسْتِ üzə düşən zülf, tel
 – نُورِسْتِ çalxalanan, yırgalanan, yellənən, sallanan, tərpənən

- نُورِسْتِ deşilmə (yaranın)
 – نُورِسْتِ fistul (dərindən irinli yara), yaranın deşilməsi (müq. et. نُورِسْتِ)
 I (نورس) 1) almaq, götürmək, tutmaq; 2) bürümək (hisslər haqqında), narahat etmək, həyəcanlandırmaq, incitmək; III نُورِسْتِ toqquşmaq, vuruşmaq, döyüşmək, tutaşmaq; VI نُورِسْتِ düşmənlə toqquşmaq, döyüşə başlamaq; VIII نُورِسْتِ 1) almaq, götürmək; 2) çıxarmaq; من الهلاك kimisə ölümdən xilas etmək
 – نُورِسْتِ c. ات – toqquşma, vuruşma, döyüşmə, tutaşma
 – نُورِسْتِ tünd-bənövşəyi
 – نُورِسْتِ c. ات – qarın yatalağı
 – نُورِسْتِ = نُورِسْتِ
 I (نورس) 1) çəkinmək, qaçınmaq, kənar gəzmək, uzaqlaşmaq, yayınmaq, boyun qaçırmaq (nədən عن); 2) zəifləmək, azalmaq (məs., lampanın işığı haqqında); VIII نُورِسْتِ zəifləmək, azalmaq (məs., lampanın işığı haqqında)
 – نُورِسْتِ yayınma, boyun qaçırma, uzaqlaşma, çəkinmə, qaçınma; منه ~ لا labüd, qaçılmaz; ... لم يجد سا من... yaxa qurtara (xilas ola) bilmədi
 – نُورِسْتِ c. نُورِسْتِ gecə lampası
 – نُورِسْتِ zool. yabanı eşşək
 (نوط) 1) asmaq, sallatmaq; 2) etibar etmək, tapşırmaq, həvalə etmək (nəyəyə); 2) asılı etmək (nədən), tabe etmək (nəyəyə), əlaqələndirmək (nə ilə); 3) tapşırmaq, həvalə etmək (nəyəyə); II نُورِسْتِ = II

– *تَنْوُطٌ toplu zool. tkaçik (quş)*

– *مَنْطٌ 1) bərkidilmə yeri, asılma yeri; 2) predmet, mövzu, obyekt (məs., ümid, sevgi və s.-nin); 3) الأمال ~ ümid yeri; مناطق الفزع ~ qorxu mənbəyi; 4) هو بعيد مَنِي مناطق الثريا ~ ona böyük ümidlər bəsləniliydi*

– *مَنْوُطٌ asılı olan (nədən), tabe olan (nəyə), bağlı, əlaqəli, əlaqədar olan (nə ilə →)*

– *نَوُطٌ 1) qarmaq, asma bəzək; 2) medalyon; 3) fərqlənmə nişanı (həmç. ~ الجدارة yaxud ~ الامتياز); medal, nişan, orden; 4) الواجب العسكري ~ MƏR medalı (hərbi nailiyyətlərə görə); 5) brelok*

– *نَوُطَاتٌ c. qeydlər, yazılar*

– *نَاطٌ anat. aorta (ürəyin sol mədəciyindən çıxan baş arteriya); 6) بَد. bütün varlığı ilə*

– *نَوَعٌ II 1) müxtəlifləşdirmək, cürbəcür etmək, dəyişdirmək; 2) çeşidləmək, növləşdirmək; təsnif etmək; 3) نَوَعٌ I cürbəcür, müxtəlif olmaq; 4) başqa-başqa, fərqli olmaq; 5) müxtəlif növlərdən (sortlardan, çeşidlərdən) olmaq; 6) şəklini dəyişmək*

– *نَوَعٌ növ müxtəlifliyi, müxtəliflik, cürbəcürlük*

– *نَوَاعَةٌ c. şahm. variant*

– *مُتَنَوِّعٌ müxtəlif, cürbəcür, fərqli, başqa-başqa*

– *مُتَنَوِّعٌ cürbəcür, müxtəlif, ayrı-ayrı, başqa-başqa*

– *مُتَوَعَاتٌ c. cürbəcür şeylər, müxtəlif xəbər (qəzetdə bölmə)*

– *نَوْنٌ 1) növ, növ müxtəlifliyi; növ, cür, qisim, qəbil, çeşid, sort; kateqoriya; 2) keyfiyyət; 3) الإنسان ~ insanlar, bəşəriyyət, bəşər övladı; 4) ما ~ bir dərəcəyə qədər, qismən; 5) ...kimi, ...oxşar, ...bənzər nə isə; 6) خُصَّصَ ~ xüsusi, xüsusi, o cümlədən, əsasən*

– *نَوْنٌ -i [-i]; 2) yüksək keyfiyyətli, əla; 3) yüksək keyfiyyətlə, əla (sürətdə); 4) ~ fiz. xüsusi çəki*

– *نَوْنِيَّةٌ 1) keyfiyyət; 2) növ müxtəlifliyi; cürbəcürlük, müxtəliflik; 3) üsul, qayda, tərz*

– *نَوْنِيَّاتٌ c. müxtəlif növlər*

– *نَوْنِيَّةٌ c. yarım-növ*

– *نَوْفٌ 1) uca, yüksək, hündür olmaq; 2) ötmək, ötüb-keçmək, keçmək, aşmaq (nəyə); 3) نَوْفٌ ötmək, ötüb-keçmək, keçmək, geridə buraxmaq (nəyə), üstün gəlmək (nəyə); 4) نَوْفٌ 1) yüksəldilmək, qaldırılmaq, artırılmaq, yüksəlmək, ucalmaq (nə üzərində); 2) ötmək, keçmək, ötüb-keçmək, aşmaq (nəyə)*

– *نَوْفَةٌ inəfə*

– *نَوْفٌ uca, hündür, yüksək*

– *نَوْفٌ boyunduruq*

– *نَوْفٌ uca, hündür; boylu-buxunlu, qədd-qamətli*

– *نَوْفَةٌ ...ələhəzrətləri (ali din xadimlərinə müraciətdə)*

– *نَوْفٌ artıq, qalıq; 7) عشرة ~ ondan artıq; 8) ما ~ çox, ...artıq*

– *نَوْفٌ bot. = نیلوفر*

– *نَوْفَةٌ c. fəvvarə, fontan*

نُوفَمْبَرُ noyabr

(نوق) V¹ نَزَّوْقُ nəzakətlik, incəlik, zəriflik göstərmək (*nəda* (في) qəşəng, zərif olmaq; V² نَتَّقُ = نَتَّقُ X استَنَوَّقُ dişi dəvəyə (*maya-ya*) bənzəmək; استَنَوَّقُ الجمل *bəd. if.* əvvəlki gücünü, qüdrətini itirmək; *bəd. if.* o, əvvəlki şöhrətini və var-dövlətini itirmişdi; قد يستأسد ويتنمر جبان يواجه الناس المسالمين ولكنه يستتبع bəzən qorxaq sakit adamlar qarşısında özünü pələng və şir kimi aparır, lakin güclü adamlar qarşısında quzu və ya dişi dəvəyə çönür

– نَقَاةٌ c. نَاقَةٌ dişi dəvə, maya; ~ البحر: جَمَلٌ *bax:* ليس لهم في الامر جمل ولا ~ *zool.* dyuqon, lamantin, morj

– 1) zərif, incə, gözəl, qəşəng; 2) ehtiyatlı, ciddi, tələbkar

I نَوَّلَ (نول) (u) نَوَّلَ vermək, bağışlamaq (*kimə* علی *nə* بـ *yaxud təs. h.*); II نَوَّلَ vermək, ötürmək; III نَوَّلَ 1) təqdim etmək, təhvil vermək, təslim etmək, vermək; 2) *din.* birinin üzərində pəriçastiye ayini icra etmək; 3) *idm.* ötürmək, ötürmək etmək; IV نَوَّلَ ver-mək, təqdim etmək; VI نَوَّلَ 1) əhatə etmək, ibarət olmaq, toxunmaq, aid olmaq; بالنقد ~ tənqidə məruz qoymaq, tənqid etmək; 2) almaq, götürmək, qəbul etmək; 3) başa düşmək, dərk etmək, qavramaq, mənimsə-mək, qəbul etmək; 4) yemək, qidalanmaq; ~ طعامه yemək, qida qəbul etmək, qidalanmaq; ~ الغداء ~ nahar etmək; 5) qəbul etmək, içmək, atmaq (*dərman*); 6) içmək (*çay, kofə*); 7) *din.* pəriçastiye ayini (*xristian dini ayinlə-rindən biri*) icra etmək

– هذا في ~ يدنا imkan daxilində olan; ~ سهل asan bu, bizim əlimizin altındadır; ~

əldə edilə bilən; الظنون والشبهات ~ şəkk-şübhəsiz

– مَنَاولٌ transmissiya (*hərəkəti mühərrikdən maşınlara nəql edən val, sürət ötürücüsü*)

– 1) مَنَاولَةٌ vermə, təqdim etmə, təhvil ver-mə, təslim etmə; 2) *idm.* ötürmə; 3) *din.* pəriçastiye (*xristian dini ayinlərindən biri*)

– 1) مَنَاولٌ c. مَنَوالٌ üsul, qayda, tərz, növ; عَلَى nəyəsə oxşar, bənzər, ...kimi; عَلَى ~ beləliklə, bu minvalla; عَلَى ~ واحد bir üsulla, bir qayda ilə; عَلَى ~ نَسَجَ *bəd.* kimisə yamsılamaq, təqlid etmək, özünü kiməsə oxşatmaq; عَلَى ~ واحد onlar tama-milə oxşardılar, eynidirlər; 2) toxuculuq dəzgahı; سَنَ كَ الا تفعل هكذا! sən bu cür etmə-məlisən!

– مَنَاولٌ c. مَنَوالٌ toxuculuq dəzgahı

– 1) نَوَّالٌ hədiyyə, bəxşiş; sədəqə, ianə; 2) alma (*alınma*), qəbul etmə (*edilmə*), əl-də etmə (*edilmə*); nail olma, müvəffəq ol-ma; nailiyyət, müvəffəqiyyət; ...نوالك ان...sənin bərcundur, sən ...etməlisən

– مَا سَكَ (ولا سَكَ) ان تفعل; مَنَوالٌ = أُنَوَّالٌ c. نَوَّلَ ...ما سَكَ sən elə etməməlisən ki, ...

– نَوَّلُ fraxt (*gəmi ilə daşınan yükün yol xərci*)

I نَوَّمَ (نوم) 1) yatmaq; uzanıb yatmaq; yuxuya getmək; rahat yatmaq (*ölmək*); نَمَتَ sən yuxuya qalmısan; 2) sakitləş-mək, yatmaq (*dəniz, külək haqqında*); sön-mək (*alov haqqında*); zəif olmaq (*məs., ticarət haqqında*); 3) keyləşmək, keyimək, mat qalmaq, donub qalmaq, quruyub qal-maq; 4) görməmək (*nəyi*), fikir verməmək, laqeyd, etinasız yanaşmaq (*nəyə* (في) 5) tabe olmaq, itaət etmək, boyun əymək (*kimə* (الى);

6) etibar etmək, güvənmək, arxayın olmaq (*kimə* (الى النصر) ~ arxayın olmaq; ~ على اذنيه ~ dərin yuxuya getmək; ملء جفنيه *bax*: 1) yatırtmaq, yuxulatmaq; ~ بالكلوروفر *xloroformla* yatırtmaq; 2) hipnoz etmək, hipnoz vasitəsilə yatırtmaq; IV أَنَامَ 1) yatırtmaq; 2) yuxulatmaq; V نَوَّمَ gecə pollyusiyası olmaq; VI تَنَوَّمَ 1) özünü yuxululuğa vurmaq; 2) arxayın olmaq, güvənmək, bel bağlamaq (*nəyə*); X¹ اسْتَنَامَ 1) arxayın olmaq, güvənmək, etibar etmək, bel bağlamaq (*kimə* (الى الصدفة) ~ təsadüfə güvənmək; 2) qapılmaq, aludə olmaq, özünü həsr etmək, təslim olmaq, tabe olmaq (*nəyə* (الى الحديث) ~ söhbətə dalmaq, söhbətə başı qarışmaq; ~ الى اللعب ~ oyuna qapılmaq; 3) bərişmaq, razılaşmaq (*nə ilə*); tabe olmaq, itaət etmək, təslim olmaq, boyun əymək (*nəyə* -ل); 4) yatmaq, yuxuya qalmaq, hiss etməmək, duymamaq; X² اسْتَنَوَّمَ gecə pollyusiyası olmaq

~ يَقْظَةً 1) yatırtma; 2) yuxulatma; ~ إنَامَةً ~ sayıqlığın itməsi, zəifləməsi

~ مغنطيسيّ yatırtma; 2) yuxulatma; ~ تَنَوِّيمٌ hipnoz

~ مَنَامٌ 1) yuxu; 2) yuxu görmə, rəya; 3) yataq otağı; ümumi yataqxana (*məktəblərdə*)

~ مَنَامَةٌ 1) gecə köynəyi; pijama (*yüngül parçadan tikilmiş yataq və ev paltarı*); 2) yataq torbası

~ مُنَوِّمٌ yatırdan, yatırdıcı, yuxu gətirən, yuxugətirici, yuxuladıcı; ~ دواء yuxugətirici vasitə; الحبوب السّنة yuxu gətirən həblər

~ مُنَوِّمَاتٌ yuxugətirici vasitələr

~ مَنَوِّمَةٌ yuxu dərmanı

~ مَنَامٌ *tex.* dayaq, altlıq; halqa, bənd
~ نَوَامٌ, نِيَامٌ *c.* نَائِمٌ 1) yatmış, yuxulu, yatan;
2) keyləşmiş, keyimiş, quruyub qalmış, donub qalmış

~ نَوُومٌ 1. yuxucul, yatağan; 2. yuxucul adam, yatağan adam

~ نَوَامٌ 1) həddindən artıq yuxuculluq; 2) yuxu xəstəliyi; letargiya (*şüur və hərəkət qabiliyyətinin itirməkdən və uzun zaman dərin yuxuda olmaqdan ibarət patoloji hal*)

~ نَوَامٌ yuxucul adam, yatağan adam

~ نَوَمٌ yuxu, rəya; ~ أهل الكهف *bəd. if.* dərin, uzunmüddətli yuxu (*bax*: كَهْفٌ); غُرفة yuxusuzluq; ~ قميص gecə köynəyi; ~ يَتَاق otağı; ~ مرض yüngül yuxu xəstəliyi; yarıyuxulu vəziyyət, yuxululuq; ~ مغنطيسيّ hipnoz; ~ أبو الـ *bot.* lələ

~ نَوْمَةٌ 1) uzun sürməyən, qısa yuxu; 2) yuxunun xüsusiyyəti, mahiyyəti; ~ نام ~ أهل الكهف *bəd. if.* bərk yatmaq, dərin yuxuya getmək (*bax*: كَهْفٌ)

~ نَوْمَةٌ yatağan adam, yuxucul adam

~ نَوْمِيّ yuxu -i [-1], yuxulu; ~ Tib. الیقظة السّنة somnambulizm, lunatizm (*qeyri-şüurlu olaraq yuxuda gəzmə*)

~ مَنَامَةٌ = نِيَمٌ

~ نَوْنٌ *gram.* tənvin qoymaq

~ تَنَوِّينٌ *gram.* tənvin

~ نَوْنٌ 1) böyük balıq; 2) kit, balina; 3) *c.* نُونٌ, نُونٌ (nun) hərfi; ~ نَوْنٌ *Bibl.* İona (*Yunus*)

~ نَوْنَةٌ batıq (*çənədə*)

~ نَوْنِيّ "nun" hərfinə oxşar, "nun" kimi miyoldamaq

~ نَوْنٌ körpə, bala, çağa, körpə uşaq

– نَوْنُوَّةٌ miyoldama

1) göstərmək, işarə etmək (*nəyi* →); xatırlatmaq, qeyd etmək, demək (*nəyi* →); 2) işarə etmək, kinayə etmək, söz atmaq (*nəyə* →); 3) tərifləmək, mədh etmək, öymək (*kimi* →)

تَنْوِيهٌ 1) yada salma, xatırlatma; işarə, kinayə, eyham; 2) tərifiləmə, mədh etmə, öymə; mədh

– **مُنَوَّه** işarə edilən, göstərilən, qeyd edilən
(*kim tərəfindən* →); **عنه** ~ kinayələrə səbəb
olan

I نَوَى (i) ...niyyətində olmaq, ...fikrində olmaq; qərara gəlmək, qərar vermək (*nəyəsa*); 2) uzaqlaşmaq, getmək; çəkilmək; uzaq olmaq (*nədən* عن); II نَوَى 1) zəmin yaratmaq; 2) miyoldamaq; III نَوَى kin, ədavət bəsləmək, düşmənçilik göstərmək; VIII نَوَى ...niyyətində olmaq, ...fikrində olmaq; qərar qəbul etmək

– اِنْتَوَاءٌ niyyət, qəsd, məram, məqsəd, qə-
tiyyət, cəsarət

toxum, tum, çəyirdək (*mey-vadə*); özək, nüvə; ذَرِيَّةٌ ~ *fiz.* atom nüvəsi; الذرة ~ التحطيم atom nüvəsinin parçalanması; 2) *tex.* mil, ox

– تَوَائِيَّةٌ c. اَتْ – toxum, tum, çəyirdək (*meyvədə*)

nüvə الفيزياء السة; nüvə -i [-i] نُؤوِيْ –
 fizikası; nüvə المفاعل nüvə reaktoru; التفاعلات
 nüvə الاندماج السة nüvə reaksiyaları; السة
 sintezi; nüvə الأبحاث nüvə tədqiqatları; غشاء
 nüvə qabığı; nüvə الطاقة nüvə plazması; جيلة
 nüvə enerjisi; nüvə القوى السة nüvədaxili
 qüvvələr; nüvə السلاح nüvə silahı; الرؤوس
 nüvə başlıqları

– نَوَى 1) uzaqlaşma, uzaqlıq, uzaq yer, uzaqlar; 2) məqsəd (*səyahətin*)

– nūvəcik – ات c. نُويَّة –

– نِيَّاتٌ *niyyət, məqsəd, məram*; نِيَّاتٌ *c. نِيَّةٌ* –
 عن حسن الحسن *xoş niyyət, xoş məqsəd, xeyirxah-
 lıq, dostluq, xoşməramlılıq*; عن سوء سوء *yaxşı niyyətlə*; على *qərəz, pis niyyət,
 pis fikir, bədxahlıq, qərəzlilik*; على *عقد* ...
 ...*niyyətində olmaq, ...fikirində olmaq*; بَيِّتَ
 على فعل شيء *nə isə etmək fikrində, niyyətində olmaq*;
 على نيَّاته سلامة *sadəlik*; رجل على *a) sadə, sadəlövh, ürəyiaçıq, sadədil*;
 نيَّاته *sadəlövh insan*; b) *təcrübəsiz, naşı, xam*

I نَاءَ (i) çiy olmaq, bişməmək (*bax: həmc.* نَوَأَ); II نِيًّا 1) çiy saxlamaq, tam bişirməmək; 2) axıra çatdırmamaq (*işi*)

– 1) نِي, نِيء – çiy, bişməmiş; 2) كال, yetişməmiş, dəyməmiş; 3) ناتمام, yarımçıq (نِيب) II دِشْلَمَک, qapmaq (*dışlə*)

~ الجمل *diş (heyvanlarda)*, أُنْيَابُ *c. نَابٌ – zool. alabəzək kəpənək*; كُشْرٌ عَنْ أَنْيَابِهِ *dişlə-rini ağartmaq*; أَرْقٌ *o, çox pis, qəlbi-qara, mərdiməzar adamdır*; قَارِعٌ بِالظُّفْرِ وَالْـ *var qüvvəsi ilə vuruşmaq*

نَيْبُتُونُ *astr.* Neptun

نِشْرَاتٌ = نِشْرَاتٌ

نَيْشُرُوحِينُ *kim. azot*

at – neutron c. نَيْتْرُونٌ

نېترىك azot söz. *sif.*, azotlu; ~ حمض nitrat
tursusu

II تَنْجِيّ *əbədi rahatlıq bəxş etmək (Allah haqqında)*; V تَنْجِيّ *ölmək, vəfat etmək*

— مَتَّيْحٌ ölmüş, vəfat etmiş, ölü, mərhum

– نِيَاح ölüm, vəfat; *din.* 1. ölüm; 2. uspe-
niye (*xristian bayramı – Məryəmin öldüyü*
gün) (*bax: həmç. نوح*)

تخلص zülm, əsarət, boyunduruq; c. نیر
imperializm və istis-
marın zülmündən qurtulmaq

– damaq, diş əti

نُورُورُ = نِيرُورُ

c. نِيرَاكُ 1) nizə, mizraq; 2) astr. bolid,
meteor, düşən ulduz

– نِيرَاكُ meteor söz. sif.

نِيرَاكُ aprel; ~ كَذِبَة aprel zarafatı

نِيرَاكُ = نِيرَاكُ c. نِيرَاكُ

zool. oxlu kirpi

نوط bax:

نوف bax:

– qızarmış ət, qızartma, qovurma

نوق bax:

(نوق) (bax: hamç. نوق) ehtiyatlı, ciddi,
tələbkar olmaq (nədə) (في); nəfisliyə, gözəl-
liyə, zərifliyə can atmaq (məs., paltarda – في)

I نَاكُ (نيك) cinsi əlaqədə olmaq

– نَاكُ c. مَنِيوَكَة – fahişə, əxlaqsız qadın

نِيكُ nikel

– نِيكُ nikəllənmiş, nikelli

نِيكُ nikotin (tənbəki zəhəri)

I نِيلُ 1) almaq, əldə etmək; nail
olmaq, müvəffəq olmaq, məqsədə çatmaq;
udmaq, qazanmaq, qalib gəlmək (oyunda);
arzuolunan şeyə nail olmaq, istənilən
şeyi əldə etmək; حظوة ~ xoş münasibətini
qazanmaq (kiminsə) (لديه); جائزة ~ mükafat al-
maq; حرّيته ~ öz hüquqlarını əldə etmək; ~
müstəqillik əldə etmək; ~ درجة الدكتوراه
doktorluq dərəcəsi almaq; ~ رضاه kiminsə rəğ-
bətini qazanmaq; ~ عطفه kiminsə məhəbbə-
tini, rəğbətini qazanmaq; ~ نجاحا في... mü-

vəffəqiyyət qazanmaq, uğur əldə etmək
(nədəsə); 2) üz vermək, başına gəlmək (məs.,
bəla haqqında); o, səfalət və
aclıqla üzləşdi; ~ التغيير o dəyişib; 3) aid
olmaq, dəxli olmaq (kiməsə – tədbir haq-
qında); 4) kiçiltmək, azaltmaq, əksiltmək
(nəyi) (من); 5) incitmək, xətrinə dəymək, təh-
qir etmək, alçaltmaq, söymək, abırını tök-
mək, yamanlamaq, pisləmək, ləkələmək,
bədnam etmək (kimi) (من); pislilik, yamanlıq
etmək (kimə təs. h. yaxud) (من) ~
kimisə ləkələmək, kiməsə qara yaxmaq,
kimisə bədnam etmək; ~ kiməsə ya-
manlıq, pislilik etmək; 6) qəsd etmək (nəyə
~ من نفسي ~ onun başı ağarmışdı; bu hekayə mündə təəssürat oyatdı;
II نِيلُ 1) indiqo boyası (tünd-sürməyi boyaq)
ilə rəngləmək; 2) Nil suyu ilə (torpağı) su-
lamaq, suvarmaq; IV نَالُ 1) vermək, öz ixti-
yarına buraxmaq, imkan vermək, həvalə
etmək; 2) udmağa imkan vermək, qalib gəl-
məyə imkan vermək; V نِيلُ indiqo boyası
(tünd-sürməyi boyaq) ilə rənglənmək

– نِيلُ Nil suyu ilə (torpağı) sulamaq, su-
varmaq

– نَالُ alma (alınma), qəbul etmə (edilmə),
əldə etmə, nail olma; nailiyyət, müvəffə-
qiyyət; ~ عسير yaxud ~ صعب çətin əldə
edilən; ~ سهل asan əldə edilən; ~ قريب
əlçatan, mümkün; ~ بعيد imkansız, əlçat-
maz, mümkün olmayan, əldə
edilə bilməyən

– نِيلُ nilomer

– نَالُ 1. alan, qəbul edən, nail olan, əldə
edən; 2. 1) alan (şəxs); 2) hədiyyə, bəxşis;

3) xeyir, fayda, mənəfəət; لم يظفر به o heç bir mənəfəət əldə etmədi

– نَبْلٌ 1) alma (*alınma*), qəbul etmə (*edilmə*), əldə etmə, nail olma; nailiyyət, müvəffəqiyyət; 2) üstünlük, fayda, xeyir, mənəfəət; 3) qələbə, qalibiyyət, müvəffəqiyyət, nailiyyət

– نِيلٌ indiqo (*tünd-sürməyi boyaq*)

– نِيلٌ بنو الـ mi-sirlilər; نهر الـ yaxud عرائس الـ bax: عُرُوسٌ

– زهرة الـ indiqo (*tünd-sürməyi boyaq*); ultramarin (*göy boya*), lil

– نِيلِيٌّ¹ göy (*rəng*)

– نِيلِيٌّ² 1) Nıl söz. *sifət*; سمك الـ Nıl balığı; 2) Nıl çayının daşması ilə əlaqədar olan; ذرة الـ bot. durra (*qamış növü*)

نِيلَجٌ 1) döyməni (*tatuirovkanı*) yaşıl rəngə boyamaq üçün maddə; 2) indiqo (*tünd-sürməyi boyaq*)

نِيلُوفَرٌ bot. ağ suzanbağı, nilufər

نَيْلُونٌ neylon; جوراب الـ neylon corablar

نيم bax: نوم

نَيْمِرْسْت خalq dil. ilıq (*bişmiş*) (*yumurta haqqında*)

نَيْنَةٌ ana

نوي bax: نِيَّةٌ

نِيُوبِيَمٌ kim. niobium (*kimyəvi element*)

نَيْتْرُونٌ fiz. neytron

نِيُونٌ neon (*nəcib qazlar qrupundan kimyəvi element*); أضواء الـ neon işıqlanma, neon işığı; أنابيب الـ neon boruları (*reklam üçün*)

– نِيُونِيٌّ neon söz. *sif.*; الأضواء الـ neon işıqlanma, neon işığı

٥

ه (هاء) hə (ərəb əlifbasının 26-cı hərfi; rə-qəm mənası 5)

ه qısal. söz. هجرية (سنة) hicri (ili)

ه: ه... onun (k.); اخذناه biz onu götürdük

ها onun (q.); onların (cansız əşyalar haqqında); اخذناها biz onu götürdük; biz onları götürdük (məs., kitabları)

ها budur, bax budur; هو budur o; o budur; وهاك bu da mən; وها انا قائم bu mənəm; ها انا ذا bu da sənə başqa bir misal; هنا bu da sənə başqa bir misal; bax burada; اذا شئت دليلا فهلكه əgər sübut istəyirsənsə, bu da sübut

— هذا (ها + ذا) bu (k.)

— هذو bu (q.)

— هؤلاء bunlar

— هكذا belə, beləliklə

هابل Bibl., xüs. ad. k. Habil (Avel)

هاتين gəlin. q. هاتوا! gəl, gətir!; q. هاتي! gətirin!

هاتور 1) Hator (qədim misirlilərdə ilahə);

2) hator (qibti təqviminin 3-cü ayı)

هاعر Bibl. xüs. ad. q. Həcər (Aqar)

هارموني harmoniya, ahəng, uyğunluq

هارون xüs. ad. k. Harun (Aaron); ~ ابو bül-bül

هال bot. hil; حَبْ حَبّ الـ bax:

هالوك bot. orobanş (parazit bitki)

هاليوم kim. helium

هاموش topl. miğmığa(lar), hünü(lər)

— ات. hamuşə — miğmığa, hünü

هانم c. هوانم xanım; qadın; qız (kart kağızında)

هاوسا haus dili

هون bax: هواوين c. هاوون

هَاهَا qəhqəhə ilə gülmək, bərkdən gülmək

— هَاهَاهَا qəhqəhə, bərk gülüş

وهب bax: هَبْ

I 1) هَبَّ (هَبْ) (ə/u) coşmaq, guruldamaq, əsmək (külək haqqında); 2) alışmaq, od tutmaq; başlamaq, baş vermək, qopmaq (yanğın, müharibə və s. haqqında); هَبَّتْ yanğın başladı; هَبَّتْ العاصفة tufan qopdu; 3) oyanmaq, ayılmaq; هَبَّ مِنْ نومه yuxudan ayılmaq; هَبَّ (ə/u) 2) qalxmaq, çıxmaq (kiməsə qarşı), hücum çəkmək, atılmaq (kiminsə üstünə); هَبَّ فِيهِ الْكَلْبُ onun üstünə it hücum etdi; واقفا atılmaq, sıçramaq, tullanmaq; cəld durmaq, birdən qalxmaq; هَبَّ فِي وَجْهِهِ الْعَارِضُونَ müxalifətçilər onun əleyhinə çıxış etdilər; 2) başlamaq, girişmək, qoşulmaq (nəyə); هَبَّ إِلَى o yazmağa başladı; 3) cəld hərəkət etmək, tələsmək (hara); هَبَّ وَدَبَّ obr. hər kəs, kim olursa olsun; istənilən kəs; yoldan ötən (adam), qarşıya çıxan (adam); هَلْ هَذَا obr. hər yoldan ötən bunu edə bilərmiz?; هَبَّ لِلْحَرْبِ silaha əl atmaq, müharibəyə başlamaq; هَبَّ فِي الْحَرْبِ məğlubiyyətə uğramaq, məğlub olmaq; II هَبَّ 1) tikə-tikə olmaq; köhnəlmək, yırtılmaq (paltar haqqında); 2) hisə batmış (bulanmış)

— هَبَّ، مَهَبَّ c. küləkdöyən tərəf; küləyin əsdiyi yer; هَبَّ مَهَبَّ جَاءَتْ الْعَاصِفَةُ? tufan hansı tərəfdən gəldi?

— هَبَّ، مَهَبَّ hisə batmış (bulanmış); ~ نهار qara (uğursuz, bədbəxt) gün

- هَبَّابٌ narın (*ən xırda*) toz
 – هَبَّابٌ his, qurum; المصباح ~ lampanın hisi;
 الرجل ~ kişi cinsiyyət orqanı; المرأة ~ qadın cinsiyyət orqanı
 – هَبَّةٌ c. اتٌ. küləyin ani şiddəti; əsmə
 – هَبَّةٌ bax: وهب
 – هُبُوبٌ qum və toz gətirən güclü külək; qum fırtınası
 – هُبُوبٌ küləyin vıyıldaması, külək vıyılısı
 I هَبَّتْ (i) هَبَّتْ 1) güclü zərbə endirmək, bərk vurmaq (*nə ilə* +); 2) yıxmaq, atmaq, yerə tullamaq; 3) məch. a) ağılsız, düşüncəsiz olmaq; b) ürəksiz, cəsarətsiz, qorxaq olmaq
 – هَبِيبٌ 1) ağılsız, düşüncəsiz; 2) ürəksiz, cəsarətsiz, qorxaq
 I هَبَّجَ (ə) هَبَّجَ vurmaq, döymək, zərbə endirmək (*nə ilə* +); هَبَّجَ بالعصا ~ kimisə çubuqla vurmaq (*döymək, kōtəkləmək*)
 – مَهَبَّجٌ c. مَهَبَّجٌ toxmaq, həvəngdəstə
 I هَبَّ (i) هَبَّ 1) vurmaq (*nə ilə* +); 2) aşağı atmaq, tullamaq; VII اِهْبَدَ 1) zərbə almaq; 2) atılmaq, yıxılmaq
 – هَبْدَةٌ 1) boğuş səs (*enməyə, düşməyə görə*); 2) ağır enmə, düşmə
 I هَبَّرَ (u) هَبَّرَ kəsmək, iri tikələrə doğramaq (*ət haqında*); هَبَّرَ (u) هَبَّرَ hücum etmək, atılmaq (*kiminsə üstünə*)
 – هَبَّارِيَّةٌ kəpək (*başda*)
 – هَبَّارِيَّةٌ : رِيح tozlu külək
 – هَبَّرَ yumşaq ət, yağsız (*yavan*) ət
 – هَبَّرَاتٌ c. هَبَّرَاتٌ ət tikəsi
 – هَبْرَةٌ hücum
 – هَبَّارِيَّةٌ = هَبْرِيَّةٌ
 – هَبْرَةٌ zool. kaftar, goreşən; ~ اَبو qurbağa (*erkək*); ~ اَمٌ qurbağa (*dişi*)

- I هَبَّشَ (i) هَبَّشَ 1) tez toplamaq; 2) tutmaq, yapışmaq, qapmaq; bərk sıxmaq (*əldə, caynaqda*); II هَبَّشَ qayğı ilə (*dıqqətlə*) toplamaq; الازر ~ düşünü pardaxlamaq
 – مَهَبَّشٌ الازر ~ pardaxlanmış düşü
 – هَابُوشٌ topl. mığmığa(lar)
 – هَابُوشَةٌ c. اتٌ. mığmığa
 هَبَّصَةٌ çoxlu pul
 I هَبَّطَ (u, i) هَبَّطَ 1) getmək, enmək, düşmək; çökmək, qonmaq (*quş haqqında*); aşağı enmək, yerə enmək, yerə oturmaq (*təy-yarə haqqında*); ~ السلم ~ pilləkənlə düşmək; بالمظلة ~ paraşütlə enmək; 2) aşağı düşmək (*qiymət haqqında*); aşağı düşmək (*səviyyə haqqında*); 3) zəifləmək, sakitləşmək, yatmaq, dayanmaq (*külək haqqında*); 4) endirmək, sallamaq, düşürmək (*nəyi* +); 5) çökmək, uçmaq, dağılmaq (*məs. tavan və divar haqqında*); 6) gəlmək, çatmaq (*miniklə*); 7) getmək, yola düşmək, yollanmaq (*hara*); ~ الى الوحي ~ ona vəhy gəldi; o ilhamlandı (*ruhlandı*); ~ الى قاع الهوان ~ o, xəstəlikdən arıqladı, çəkisini itirdi; ~ الى قاع الهوان ~ mənəvi cəhətdən alçalmaq (*düşkünləşmək*), quyunun dibinə düşmək; هَبَّطَ (u) هَبَّطَ 1) en-dirmək, aşağı salmaq; 2) təqətdən salmaq, üzmək, arıqlatmaq, zəiflətmək (*xəstəlik haqqında*); IV اُهْبَطَ 1) düşməyə (*enməyə*) məcbur etmək; endirmək, düşürmək; 2) aşağı salmaq (*qiymət haqqında*); X اِسْتَهْبَطَ çağırmaq (*ilham*)
 – اِهْبِيطُ c. paraşütçülər
 – اِهْبَاطٌ aşağı düşmə, enmə, azalma
 – اِمْهَبُ enmə, eniş, yerə enmə (*oturma*)

– 1) مَهَابُطُ c. مَهَبُطُ, مَهَبُطُ² (nəyinsə) yaranma, əmələ gəlmə yeri; 2) mənbə, qaynaq; 3) məcaz. beşik, Vətən; 4) yerə enmə yeri, enmə meydançası; 5) baş çəkilən yer; ~ هو bura dünyanın hər tərəfindən gələnlərin toplaşdığı (axışdığı) səyahət yeridir; 6) el. katod (mənfî elektrod); ~ anod və katod; ~ katod şüaları; ~ منذ طلعة الصبح حتى ~ الليل sübh tezdən gecə yarısınaadək

– مَهَابُطُ c. مَهَبُطُ paraşüt

– مَهَبُطُ taqətdən düşmüş, yorğun; arıq; cılız

– مَهَابُطُ 1. 1) düşən, enən; بالمظلة ~ paraşütcü; 2) taqətdən düşmüş, yorğun, arıq; cılızlaşmış 2. c. مَهَابُطُ geol. stalaktit (mağaraların tavanında sızan damcılardan əmələ gələn ahəngli ərp)

– مَهَبُطُ = مَهَابُطُ c. مَهَابُطُ

– مَهَبُطُ 1) aşağı düşmə, enmə; zəifləmə, kiçilmə, azalma; 2) taqətdən düşmə, üzgünlük, yorğunluq

– مَهَبُطُ 1) düşmə; eniş; enmə; 2) alçaq yer, dərə, çuxur

– مَهَبُطُ eniş, yamac, dağın döşü

– مَهَبُطُ 1) yerə enmə, yerə oturma (təyyarə haqqında); ~ اضطراري ~ məcburi enmə; برفق ~ rahat enmə (kosmik gəmi haqqında); 2) aşağı düşmə (qiymət haqqında); azalma, kiçilmə; ~ الدولار ~ dollar kursunun düşməsi; 3) gəlmə, gəliş (miniklə); 4) gəlmə, baş çəkmə, yanına getmə, səfər; 5) tib. a) kollaps; b) prolaps; c) sallanma (məs., uşaqlıq haqqında)

– مَهَبُطُ = مَهَبُطُ

I مَهَبُطُ (u) هَبْلُ (kiminsə) ağılnı başından almaq, (nədənsə) ağılnı itirmək; هَبْلُ (u)

هَبْلُ axmaq, ağılsız olmaq; هَبْلُ (ə) itirmək (oğlunu – ana haqqında); ! هَبْلُتْهُ أمه! o necə də ağıllıdır!; II هَبْلُ 1) qazanmaq, əldə etmək; 2) (kiminsə) ağılnı başından almaq, (nədənsə) ağılnı itirmək; 3) pörtlətmək, buğ-la bişirmək; V هَبْلُ 1) qazanmaq, əldə etmək; 2) vanna qəbul etmək; həmç. ~ بالبخار ~ özü-nü buğa vermək; pörtlənmək, buğa verilmək; VII هَبْلُ ağılsız olmaq, sarsaqqlamaq, səfeh-ləmək; VIII هَبْلُ 1) qazanmaq, əldə etmək (kimin üçün); 2) qayğısına qalmaq, qey-dinə qalmaq (kimin); 3) (düşməni) aldatmaq, hiylə ilə üstün gəlmək; ~ الفرصة ~ firsətdən istifadə etmək; ! هَبْلُ bax: هَبْلُ

1. هَبْلُ c. هَبْلُ ağılsız, düşüncəsiz; axmaq, səfeh; 2. ağıldan kəm, ağılı zəif adam

– مَهَبْلُ yüngül, çevik

– مَهَبْلُ c. مَهَبْلُ anat. uşaqlıq yolu

– مَهَبْلُ uşaqlıq yolu sif.

– مَهَبْلُ c. مَهَبْلُ səfeh, axmaq, ağılsız

– مَهَبْلُ bax: əlifba sırası ilə

– مَهَبْلُ ağılsızlıq, düşüncəsizlik; səfehlik, sarsaqqlıq

– مَهَبْلُ ağılsızlıq, səfehlik, sarsaqqlıq

– مَهَبْلُ iş, məşğuliyyət; ! مَهَبْلُ öz işinlə məşğul ol!

– مَهَبْلُ Hubal (qədim ərəblərdə tanrı adı)

– مَهَبْلُ hündürboy adam, yekəpər adam

– مَهَبْلُ 1) su buxarı; 2) hamam

– مَهَبْلُ çoxlu, külli miqdarda

– مَهَبْلُ = مَهَبْلُ

– مَهَبْلُ ağılsız, düşüncəsiz

– مَهَبْلُ 1) parıldamaq, sayrımaq, titrəmək, tərpənmək; 2) hürmək

– مَهَبْلُ ilğım; xəyal

– مَهَبْلُ cəld, tez, sürətli

– هَبَّه 1) parıldama, sayrışma, titrəmə;
2) hürmə

$$^2\text{هَبَّابٌ} = \text{هَبَّيْ} -$$

1) ^{هَبَّ} ^{هَبَّ} ^{هَبَّ} (u) havada uçuşmaq (*toz haqqında*); 2) qaçmaq, qaçıb getmək, fərar etmək

— *c. أَهْبَاءٌ* *narın (ən xırda) toz (havada uçuşan); kül (meyit yandırıldıqdan sonra qalan kül); ضَيْعُ الْوَقْتِ* boşuna vaxt itirmək; *(مَنْثُورًا) هِبَاءٌ (ضَاع)* məhv olmaq, yox olmaq, havayı getmək, hədəf getmək; *مَعِ الرِّيحِ* məhv olmaq, yox olmaq, havaya uçmaq (*getmək*), hədəf getmək; *هَذَا* bu havayı verilmiş vəddir; *بِهِ هِبَاءٌ* nəyisə havaya sovurmaq

– oz, toz dənəsi, ən xırda his-
səcik (*zərrəcik*)

havada uçuşan toz أَهْبَاءٌ, هَبَوَاتٌ c. هَبْوَةٌ –

1) hədələmək, qorxutmaq, təhdid etmək, vəhiməyə salmaq (*kimi təs. h. yaxud* على); 2) danlamaq, söymək, məzəmmət etmək (*nəyə görə* ۱); 3) nüfuzdan salmaq, etibardan salmaq

I هَنَرَ (i) هَنَرَ 1) ağıl çaşıdırmaq, yaddaşı itirmək (*qocalıq haqqında*); 2) tikə-tikə etmək, parçalamaq; 3) qara yaxmaq, ləkələmək, pisləmək; III هَاتَرَ bir-birini danlamaq, söymək; mübahisə etmək, sözləşmək; IV أَهَنَرَ 1) həmç. məch. xərifləmək, ağılını itirmək; 2) sayıqlamaq, mənasız danışmaq; VI تَهَاتَرَ 1) bir-biri ilə dalaşmaq, çəkişmək; mübahisə zamanı bir-birini ittiham etmək; 2) bir-birinə zidd olmaq (*ifadələr haqqında*); X اِسْتَهَنَرَ 1) ağılsız (*düşüncəsiz*) hərəkət etmək; 2) diqqətsiz rəftar etmək (*nə ilə -*); tapdalamaq, ayaqlamaq, kobudcasına pozmaq (*nəyi -*);

بالقانون ~ qanunu pozmaq; 3) azğın, əxlaqsız, pozğun olmaq; ədəbsizliyə yol vermək (*nədə*), sui-istifadə etmək (*nədən* +); بالقوة ~ öz gücündən sui-istifadə etmək; 4) qıymətləndirməmək (*nəyi*), dəyər verməmək (*nəyə*), qədrini bilməmək (*nəyin*), etinasızlıq, laqeydlik göstərmək (*nəyə* +); hesablaşmamaq (*nə ilə* +); 5) xuliqanlıq etmək, dələduzluq etmək; 6) *məch.* kor-koranə dəlicəsinə qapılmaq (*nəyə*), maraqlanmaq (*nə ilə* +)

– 1) اِسْتِهْزَاءٌ (ağlısızlıq, düşüncəsizlik); 2) əx-
aqsızlıq, azğınlıq, ədəbsizlik, həyasızlıq;
3) etinasızlıq, laqeydlilik, hörmətsizlik

– مُسْتَهْتَرٌ 1) sayıqlayan; 2) dəlicəsinə, kor-koranə maraqlanan (*nə ilə* ۛ)

– مُسْتَهْتِر 1) ağılsız, düşüncəsiz; 2) heç nə ilə hesablaşmayan; 3) xuliqanlıq edən, dələduzluq edən

– مَهَارَةٌ c. اِتْ – öyüşmə, dəyişmə, sözləşmə, çəkişmə, mübahisə; cansıxıcı, zəhlətökən mübahisə

– مَهْتَرٌ xərif, sarsaq, ağlı başından çıxmış

– **هٲر** qoca insanlara xas olan ağıl zəifliyi

— أَهْتَارُ c. هِثْرٌ 1) boşboğazlıq, boş söhbət;

2) uydurma, yalan, cəfəngiyat; هاتیر ~ tam cəfəngiyat

1) **هَتَفَ** (*i*) **هَتَفَ** qışqırmaq, bağırmaq; uca-
dan demək, səsləmək; **بالعيب في حقه** ~ kimisə
alçaldıcı sözlərlə təhqir etmək; 2) çağır-
maq (*kimi* -); 3) ucadan salamlamaq (*kimi*),
ura qışqırmaq (*kimə* -); **بِحياته** ~ kiməsə “ya-
şasın!” (“*var olsun!*”) demək (*hündürdən*);
بسقوطه ~ kiməsə “rədd olsun!” (“*məhv olsun!*
yox olsun!”) deyər qışqırmaq; 4) (*qulağına*)
pıçıldamaq (*gizli səs haqqında*); 5) qurul-
damaq (*məs., göyərçin haqqında*)

– 1. هَوَائِفُ c. هَاتِفٌ – səs-ləyən; 2. gizli səs (*vicdanın, hisslərin*); هَوَاتِفُ التَّائِبِ xalqın səsi; هَوَاتِفُ الخوف qorxu hissi; ... ~ هَاتِفٌ به gizli səs ona dedi ki, ...; 2) telefon; 3) *folk*. səhradakı görünməz xeyirxah ruh (*səyyahlara qurtuluş yolunu göstərən*)

– هَاتِفٌ telefon söz. *sif.* ~ خطٌ telefon xətti; ~ اتصل telefonla əlaqə saxlamaq (*kimlə* d)

– 1. اتٌ c. هَاتِفٌ – çağırış, səs, qışqırq; 2) hərbî çağırış; 3) səs-ləmə, ucadan salamlama; ~ الاستحسان ~ razılıq səs-ləri (*təqdir etmə*); ~ الفرح ~ sevinc səs-ləri; sürəkli alqış-lar, gurultulu alqışlar

– هَاتِفٌ 1. (*sim kimi*) cingildəyən; 2. telefonçu

– هَاتِفٌ səs, səda; qışqırq, çığırq

I هَكَ (i) هَكَ 1) cırmaq, yırtmaq, parçalamaq, dağıtmaq; ~ ستره ~ kimisə ifşa etmək, aşkara çıxartmaq; 2) pisləmək, qara yaxmaq, hörmətdən salmaq, adını batırmaq, rüsvay etmək; 3) ləkələmək, zorlamaq; ~ عرض الفتاة ~ qızın namusunu ləkələmək; II هَكَ 1) rüsvay etmək, ləkələmək, hörmətdən salmaq, adını batırmaq, söymək; ~ الاستار ~ ifşa etmək, aşkara çıxartmaq; 2) tikə-tikə etmək, parçalamaq; 3) məhv etmək, yox etmək, xaraba qoymaq, dağıtmaq; V هَكَ 1) cırılmaq, yırtılmaq, parçalanmaq; 2) özünü rüsvay etmək, özünü biabır etmək; abır-həyasını itirmək; 3) ədəbsiz, əxlaqsız, pozğun olmaq; 4) parça-parça edilmək, sınmaq, qırılmaq; VII إِهَكَ 1) təslim olmaq, uymaq, qapılmaq (*nəyə*), batmaq (*nədə*);

2) parça-parça edilmək, sınmaq, qırılmaq; 3) rüsvay edilmək; namusu ləkələnmək (*qadın haqqında*)

– 1) تَهَكَ rüsvayçılıq, biabırçılıq, həyasızlıq, ədəbsizlik; 2) əxlaqsızlıq, pozğunluq; 3) kəsilmə, yarıq; kəsik yarası

– 1) مَهَكَ abırsız, həyasız, utanmaz; 2) ədəbsiz, əxlaqsız, pozğun

– 1) هَكَ kəsilmə, qırılma, cırılma, parçalanma; 2) rüsvayçılıq, biabırçılıq; ~ النساء ~ qadınlara qarşı zorakılıq

– هَكَ namusu ləkələnmə; rüsvayçılıq, biabırçılıq

– هَكَ namussuzluq, rüsvayçılıq

I هَم (i) هَم dışsız olmaq; هَم (ə) هَم dışsız olmaq; IV هَم = I هَم qabaq dişləri sındırmaq; IV هَم = I هَم

– هَم q. هَم c. هَم qabaq dişləri olmayan; dışsız; هَم هذا كالفَت للـ bax: فَت

– هَم qəlpə, qırıntı, qırıq, parça; (*sındırılmış*) parça

– هَم dişlərin olmaması

I هَم (i) هَم, هَمə fasiləsiz yaxud sel kimi axmaq, tökülmək, yağmaq (*göz yaşları, yağış haqqında*); ~ ست السماء fasiləsiz (*aramsız*) yağış yağırq

– هَم fasiləsiz (*aramsız*) yağan, axan, tökülmək (*göz yaşları, yağış haqqında*); leysan, sel kimi (*yağış haqqında*)

I هَج (ə/u) هَج 1) dağıtmaq, sökmək (*tikilini*); 2) qaçmaq, gizlənmək (*kimdən*); (*öz ölkəsini*) tərk etmək, mühacirət etmək; هَج (i/u) هَج alışıb-yanmaq, parlaq alov saçmaq (*od haqqında*); II هَج 1) Vətəni tərk etməyə məcbur etmək, qovmaq, sürgün etmək; 2) alışıb-yanmaq, alovlandırmaq, yandırmaq (*odu*)

I هَجَا (ə) keçmək (*aclıq hissi haqqında*); IV هَجَا dayandırmaq, yatırtmaq (*aclıq hissini*); V تَهَجَّى (bax: تَهَجَّى və هَجَو) tələffüz etmək, heca ilə (*hərf-hərf*) oxumaq

I هَجَدَ (u) هُجِدَ 1) ayıq qalmaq, yatmamaq (*gecə*); 2) yatmaq (*gündüz*); V تَهَجَّدَ ayıq qalmaq, yatmamaq (*namaz qılıb, dua edə-rək*)

– تَهَجَّدَ yuxusuz qalma (*ibadət edərkən*)

I هَجَرَ (u) هَجَرَ 1) dayandırmaq, atmaq (*dərsləri*); 2) atmaq, tərk etmək (*arvadını*); 3) ayrılmaq, tərk etmək; ünsiyyəti (*əlaqəni*) kəsmək; II هَجَرَ yeni ərazilərə köçürmək; köçməyə məcbur etmək; mühacirət etməyə məcbur etmək, çıxartmaq (*doğma yerlərdən*), vətəninə tərk etdirmək, vətəninə qovmaq; III هَجَرَ 1) köçmək; mühacirət etmək; 2) isti ölkələrə uçmaq (*quşlar haqqında*); IV أَهَجَرَ 1) tərk etmək, atıb getmək; 2) mənasız danışmaq, boşboğzlıq etmək; VI تَهَجَّرَ 1) bir-birini tərk etmək, ayrılmaq; 2) bir-birindən qaçmaq, çəkinmək

– تَهَجَّرَ köçürmə, köçürülmə (*insanları – məs., su basmış yerlərdən*); ekspatriasiya (*könüllü və ya məcburi olaraq Vətəninə tərk etmə*); المال من البلاد ~ pulun ölkədən qaçaq yolu ilə çıxardılması

– مَهَاجِرٌ c. ədəbsiz, nalayiq sözlər; söyüş
– مَهَاجِرٌ 1. köçən; mühacirət edən; الطيور köçəri quşlar; 2. köçkün; mühacir; الـ

tar. mühacir (*Məhəmməd (ə.s.) peyğəmbərlə birlikdə Məkkədən Mədinəyə gedən*)

– مَهَاجِرَةٌ köçürmə, köçürülmə; mühacirət

– مَهَاجِرٌ c. 1) köçürülmə, mühacirət yeri; 2) qərbət; yad ölkə; 3) koloniya (*başqa bir ölkədə mühacirlərin yaşadığı yer*)

– مَهَاجِرٌ 1. köçməyə məcbur olan; 2. qaçqın, köçkün; mühacir

– مَهَاجِرِيٌّ 1) qərbətdə yaşayan; 2) qərbətlə bağlı olan, mühacir söz. *sif.*; الـ الاديب yazıçı-mühacir; الـ الاديب mühacirət ədəbiyyatı

– مَهْجُورٌ 1) atılmış, tərk edilmiş; 2) nəzarətsiz buraxılmış; istifadədən çıxmış, köhnəlmiş; arxaik (*söz haqqında*)

– هَاجَرَ bax: *əlifba sırası ilə*

– هَاجِرَةٌ c. 1) günorta; 2) günorta bürküsü, istisi; 3) meridian; مغنطيسية ~ maqnit meridianı; 4) söyüş, nalayiq sözlər

– هَاجِرِيٌّ 1. 1) günorta söz. *sif.*; 2) meridi-onal; 3) əla, çox gözəl; 2. şəhər sakini

– هَجَرَ 1) atılma, tərk edilmə, buraxılma; 2) günorta bürküsü

– هَجْرٌ ədəbsiz, nalayiq sözlər; söyüş

– هُجْرٌ = هَجْرٌ

– هَجْرَانٌ tərk edilmə, ayrılma, atılma, buraxılma; ayrılıq, hicran

– هَجْرَةٌ c. هَجْرٌ yeni yaşayış yerləri, kəndlər (*çox vaxt vəhhabilərdə*)

– هَجْرَةٌ köçmə, köçürülmə; mühacirət; الـ yaxud الـ النبوة hicrət (*Məhəmməd (ə.s.) peyğəmbərin 622-ci ildə Məkkədən Mədinəyə köçməsi; müsəlman təqviminin başlanğıcı*); الـ دار Mədinə ş.; الطيور ~ quşların köçü; الـ طيور köçəri quşlar

– هِجْرِيٌّ hicrətə aid olan; السنة الهجرية hicri ili; الـ العيد Yeni il (*hicri təqviminə görə*)

– 1) *هَجِيرَة*, *هَجِير* – isti, bürkü; 2) günorta

I *هَجَسَ* (*i*, *u*) 1) gəlmək, (*kiminsə*) ağ-lına gəlmək (*fikir haqqında*); 2) təlqin etmə, pıçıldamaq (*nəyi* – *gizli səs haqqında*); *هَجَسَ* *نفسه* بمرجمات الظنون ona müxtəlif cür fərziyyələr deyirdi; 3) təhlükə hiss etmək (*nədən* –); II *هَجَسَ* cəfəngiyat, mənasız söz söyləmək, boş-boş danışmaq

– 1) *هَوَاجِسُ* *c.* *هَاجِسٌ* fikir, güman, fikir; qorxulu, həyəcan doğuran fikir; 2) gizli səs; *c.* narahatlıq, həyəcan; pis şeyi qabaq-cadan duyma, hiss etmə

– 1) *هَجَّاسٌ* fırıldaqçı, yalançı; 2) lovğa, özünü öyən

– 1) *هَجَسَ* fikir, ideya; 2) səs, səs-küy, xışıltı; 3) cəfəngiyat, mənasız söz, boş söz

II *هَجَّسَ* (*هَجَسَ*) mənasız, boş-boş danışmaq, boşboğazlıq etmək

– *هَجَّيْتُ* cəfəngiyat, boş söz, ağılsızlıq, axmaqlıq; *!~* *بلش* *dan.* ağıllı ol!

– *هَجَّاسٌ* lovğa, özünü öyən

– *هَجَّسَ* cəfəngiyat, mənasız söz, boş söz

I *هَجَعُ* (*ə*) 1) yatmaq; 2) sakitləşmək, dayanmaq, kəsilmək, zəifləmək (*boran*, *fır-tına*, *tufan*, *ağrı* *və s. haqqında*); IV *أَهَجَعَ* sakitləşdirmək, söndürmək, yatırtmaq (*ac-lığı*)

– *هَجَّعَ* *c.* *مَهَجَّعٌ* yataq otağı

– 1) *هَاجِعٌ* yatan, mürgüləyən; 2) rahat, hərəkətsiz, durğun, fəaliyyətsiz, passiv

– *هَجَعَةٌ* qısa yuxu

– 1) *هَجُوعٌ* yuxu, mürgü; 2) zəifləmə (*məs.*, *xəstəlik haqqında*), sakitlik, rahatlıq

– *هَجِيعٌ* mühafizə dəstəsi, keşikçi dəstəsi, qarovul (*gecə vaxtı*)

I *هَجَلٌ* (*u*) *هَجَلٌ* incə baxışlarla (*gizlicə*) baxmaq, güdmək, göz-qaş eləmək (*بعينه*)

I *هَجَمَ* (*u*) 1) hücum etmək (*kimə*), üstünə düşmək (*kimin* *على*); hücum etmək, hücumla keçmək (*kimə* *على*); mühasirəyə almaq, dövrəyə almaq (*nəyi* *على*); 2) zorla girmək, gözlənilmədən gəlmək (*kimin* *yanına*), qəfildən hücum etmək (*kimə* *على*); 3) susmaq; II *هَجَّمَ*

1) hücum etməyə məcbur etmək; 2) (*nə-yəsə*) təhrik etmək, vadar etmək, sövq etmək; III *هَاجَمَ* hücum etmək, həmlə etmək; IV *أَهَجَمَ* hücum etməyə məcbur etmək; V *تَهَجَّمَ* 1) hücum etmək (*kimə*), üstünə düşmək (*kimin* *على*); 2) gözlənilmədən gəlmək (*kiminsə* *yanına* *على* – *qonaq haqqında*);

VI *تَهَاجَمَ* 1) bir-birinə hücum etmək, bir-birinin üstünə düşmək; 2) yaxınlaşmaq, çatmaq (*məs.*, *dalğa haqqında*); 3) dağılmaq, pozulmaq, oyulmaq, uçmaq; VII *إِهْجَمَ* 1) dağılmaq, uçmaq (*bina haqqında*); 2) axmaq, tökülmək (*göz yaşı haqqında*); *الرجل* ~ *vax-tından tez qocalmaq*, yaşlanmaq

– *مُهَاجِمٌ* hücum edən, hücumla keçən, hü-cumçu

– *مُهَاجِمَةٌ* hücum, həmlə; *جوِّيَّة* ~ hava hü-cumu

– 1. *هَجَامٌ* cürətli, cəsarətli, ürəkli, cəsur; 2. ilanlar ovsunçusu

– *هَجَمَةٌ* *c.* *هَجَمَاتٌ* gözlənilməz, qəfil hü-cum; həmlə, basqın, təzyiq; təkan, güc, zor; *جوِّيَّة* ~ *مضادة* ~ *yaxud* ~ *معاكسة* ~ əks-hücum; *جوِّيَّة* ~ hava hücumu; *شَنَّ الهجمات على...* üzərinə hücum etmək

– 1) *هَجُومٌ* şiddətli külək; 2) tərlədici, tər-qovucu

– 1) hücum, həmlə; معاكس ~ yaxud
مضاد ~ əks-hücum; مفاجئ ~ gözlənilməz,
qəfil hücum; 2) tutma (*xəstəlik haqqında*);
idm. hücum

– تحالف hücum xarakterli; hücumçu; ~ تحالف
təcavüzkar ittifaq

– تحالف hücum təcavüzkarlıq

I هَجْر (u) هَجْرَة , هَجْرَة , هَجْرَة 1) qüsurlu,
nöqsanlı olmaq; 2) cins (*keyfiyyətli*) olma-
maq; II هَجْر 1) məzəmmət etmək, töhmət
etmək, pisləmək, pis hesab etmək; 2) *biol.*
cütləşdirmək; اللغة ~ dili korlamaq (*lazım-
sız ifadələrlə*); X إستهجن 1) pis, alçaq hesab
etmək; 2) qeyri-adi, qəribə, təəccüblü he-
sab etmək; 3) bəyənməmək, təqdir etmə-
mək, məzəmmət etmək, töhmət etmək;
eyibli, qəbahətli hesab etmək

– إستهجن bəyənməmək, pisləmək, məzəmmət,
töhmət, qınama; أثار المنفي müna-
sibətə səbəb olmaq

– إستهجن cütləşdir(il)mə, hibridləşdir(il)mə

– إستهجن 1) pis; 2) qəribə, qeyri-adi

– إستهجن çarpazlaşdırılmış, hibridləşdirilmiş

– هَجْر c. هَجْرَة 1. dövənin üstündə gedən;

2. dövə qoşununun əsgəri; هَجْرَة الفرقة
dövə korpusu

– هَجْر c. هَجْر 1) qüsurlu, nöqsan, eyib;

2) yanlışlıq; səhv ifadə (*nitqdə*)

– هَجْر qəribəlik, qeyri-adilik

– هَجْر c. هَجْر 1. cins olmayan, qarış-
ıq qanlı; 2. 1) qarışıq, hibrid, mələz, metis;
~ هیوان hibrid heyvan; 2) itigedən dövə,
birgüvənli (*birhürgüclü*) dövə, donqar dövə

– هَجْر c. هَجْر itigedən dövə, bir-
güvənli (*birhürgüclü*) dövə, donqar dövə

I هَجْر (u) هَجْر , هَجْر 1) ələ salmaq,
rişxənd etmək; söymək, abırını tökmək, pis-
ləmək, ləkələmək; بقصيدة ~ qəsidədə kimisə
ələ salmaq; بالنشر ~ kimisə çapda rüsvay
etmək; 2) düzgün tələffüz etmək, heca ilə
(*hərf-hərf*) oxumaq; II هَجْر 1) transkripsiya
etmək (*sözü*); 2) heca ilə (*hərf-hərf*) oxu-
maq; III هَجْر bir-birini ələ salmaq, söy-
mək; həcvdə ələ salmaq; V هَجْر düzgün
tələffüz etmək, heca ilə (*hərf-hərf*) oxu-
maq; VI هَجْر bir-birini ələ salmaq

– هَجْر c. أهجي satira; 2) epigram; həcv

– هَجْر = أهجي c. أهجي

– هَجْر düzgün tələffüz, heca ilə (*hərf-
hərf*) oxumaq; هَجْر حروف التهجى əlifba;
كتاب التهجى əlifba kitabı

– هَجْر 1) düzgün tələffüz; الحروف ~ hərflərin
tələffüzü; 2) transkripsiya; قاموس له
transkripsiyalı lüğət; ضبط الـ orfoqrafiya

– هَجْر q. هَجْر 1. rişxənd edən, istehza
edən, ələ salan, lağa qoyan; 2. 1) istehzaçı,
rişxəndçi; بالنشر ~ həcv yazan; 2) satirik

– هَجْر 1) rişxənd, ələ salma, lağa qoyma,
söyüş söymə; 2) satira, həcv; 3) düzgün tə-
ləffüz, oxunuş; علم الـ və ya ضبط الـ orfoqra-
fiya; هَجْر حروف əlifba, əlifba kitabı; على (حسب)
əlifba sırası ilə

– هَجْر 1) satirik; الشعر الـ satirik şeir;
2) əlifba (*sif*); الحروف الـ əlifba, əlifba
kitabı; رتب حسب الحروف الـ əlifba sırası
ilə düzmək

– هَجْر 1) rişxənd, ələ salma, lağa qoyma,
söyüş, söymə; 2) istehza; 3) satira; həcv

– هَجْر 1) istehzal, acı, zəhərli;
2) satirik -i (-i)

rətmək, əsdirmək; V تَهَدَج titrəmək, əsmək, ürpənmək, ürpəşmək, döyünmək, çarpmaq; vibrasiya əmələ gətirmək

– تَهَدَج titrəyən, əsən; vibrasiya edən

– هَوْدَجُ c. هَوْدَجُ qadınlar üçün təxti-rəvan (*dəvənin üstündə möhkəmləndirilən*)

I هَدَر (i) هَدِير (i) 1) səs salmaq, uğuldamaq; coşmaq, şiddətlənmək (*məs., alov və ya dalğalar haqqında*); 2) guruldammaq (*göy gurultusu haqqında*); 3) böyürmək, nərildəmək (*dəvə haqqında*); 4) quruldamaq (*göyərçin haqqında*); 5) bərk qaynamaq, coşmaq, dalğalanmaq; هَدَر (i, u) 1) nahaq yerə tökmək (*qan*); 2) sərf etmək, israf etmək, xərcləmək; ~ الدراهم pulu xərcləmək, havaya sovurmaq; 3) itirmək, korlamaq, zay etmək; ~ صَحْتَهُ səhhətini korlamaq; ~ كِرَامَتَهُ kiminsə ləyaqətini alçaaltmaq; ~ الاصابة idm. vura bilməmək, topu qapıdan keçirə bilməmək; 4) (*nədənsə*) əl çəkmək; 5) məhv olmaq, hədə yerə məhv olmaq; IV أَهَدَرَ 1) (*nəyisə*) yaddan çıxartmaq; (*nəyinsə*) qayğısına qalmamaq; (*nəyəsə*) məhəl qoymamaq, laqeydlilik göstərmək; 2) pozmaq, tapdalamaq; ~ الأَدَب ədəb qaydalarını pozmaq; ~ القانون qanunu pozmaq (*tapdalamaq*); 3) qanuni qüvvəsi olmayan hesab etmək

– مَهْدُور 1) nahaq yerə tökülmüş (*qan haqqında*); ~ تَم tökülmüş qan (*intiqaşsız, cəzasız*); ~ الدَم öldürülməsi (*qanın tökülməsi*) cəzasız qalan insan; qanundan kənar şəxs; 2) səmərəsiz, faydasız sərf edilən; ~ الشَّرَف şərəfini, namusunu itirmiş

– هَدَارُ coşqun, dalğalı (*məs., dəniz haqqında*)

– اَتَّ c. هَدَارَةٌ – şalalə

– هَدَرُ, هَدَرُ lazımsız, gərəksiz itki; ~ əbəs yerə, boş yerə, nahaq yerə; ~ ذَهَب دَمِه onun qanı əbəs yerə (*cəzasız*) töküldü; ذَهَب مَالِه ذهب سَعِيِه ~ onun pulları əbəs yerə getdi; ~ onun söyləri boşə çıxdı

– هَدَرُ çətin, ağır düşmə, enmə

– هَدِير 1) səs-küy, uğultu, gurultu, guruldama; 2) quruldama

هَدَرَج kim. hidridləşdirmək

– مَهْدَرَجُ hidridləşmiş; الزيوت النباتية السمة hidridləşmiş bitki yağları

– هَدَرَجَةٌ kim. hidridləşmə, hidrogenləşmə

– هِيْدَرُوجِيْن kim. hidrogen

I هَدَسُ (i) هَدَسُ daim təkrar etmək (*nə haqqında*)

I هَدَف (u) هَدَف 1) yaxınlaşmaq, yaxın gəlmək (*nəyə* (الى)); 2) (*hansısa*) məqsəd güdmək, can atmaq (*nəyə*), nişan almaq (*nəyi* (الى)); IV أَهْدَف = I; X اِسْتَهْدَف 1) hədəfi olmaq (*kimin-nəyin* -ل); 2) uğramaq, məruz qalmaq (*nəyə* -ل); 3) can atmaq, cəhd etmək, çalışmaq, məqsəd güdmək (*nə təs. h. və ya* (الى))

– هَدَاف 1) sərrast (*mahir*) atıcı; 2) idm. səmərəli oyunçu

– أَهْدَافُ c. هَدَف 1) məqsəd; hədəf (*atış üçün*); hərbi obyekt (*atış, bombardman üçün*); هَدَف عَسْكَرِيَّة hərbi obyektlər; ~ كَان hədəf, obyekt olmaq (*nə üçün* -ل); جَعَلَهُ نَؤْيِسَ هَدَافَ (obyektə) çevirmək (*nə üçün* -ل) 2) idm. qol; ~ مَحَقَقَا vura bilməmək, topu qapıdan keçirə bilməmək; 3) fəniş

I هَدَل (i) هَدَل 1) sallamaq; هَدَل (ə) هَدَل 2) quruldamaq (*göyərçin haqqında*); هَدَل sallanmaq, sallaşmaq; aşağı sallanmış

vəziyyətdə olmaq; II هَدَلَ sallatmaq; V تَهَدَلَ
sallanmaq; yellənmək, tərpənmək, asılmaq

– هُذُلُ *c.* هَذَلَاءُ *q.* أَهْذَلُ sallanan, asılan

– متهلّ sallanan, asılan, asılı, sallaq

$$\text{مُتَهَدِّل} = \text{مُهَدِّل} -$$

— ¹هَدِيلٌ quruldama

– هَدِيل² 1) çökmüş, yatmış (*qum haqqında*);

2) tökülmüş

1 *هَمَّ* (*i*) *هَمَّ* dağıtmaq, sökmək, sındırmaq, uçurtmaq; 2 *məch*. gəmi tutması (*dəniz xəstəliyi*) və ya hava xəstəliyindən əziyyət

çəkmək; II هَدَمَ dağıtmaq, sökmək; V تَهَّمَ 1) dağılmaq, sökülmək, uçmaq; 2) təqətdən düşmək, zəifləmək; VII اِهْتَمَمَ dağılmış, sökülmüş vəziyyətdə olmaq; dağılmaq, uçmaq; X اِسْتَهَمَمَ dağılmaq, uçulmaq

– *uḡqun* (*məs., divar*); القوی ~ *zəiflik*,
taqətdən düşmə, zəifləmə

— تَهْدِيمٌ söküntü, uçuntu, dağıntı

– مَهْلَم 1) dağılan; dağılmış, zox köhnəlmiş; 2) zəif; gücsüz, təqətsiz, qocalıb əldən düşmüş

– مَهْمٌ 1) dağılmış; 2) səhhəti zəif, yorğun, əzgin, arıq, cansız, sısqa

— مَهْدُومٌ dağılmış, sökülmüş

— هَادِمٌ dağıdan, məhv edən; اللدّات ~ ölüm

— هَدَّامٌ 1) dağıdan; 2) dağıdıcı

– هُدَامْ dəniz və ya hava xəstəliyi

تَهْدِيمٌ = هَدَمٌ —

— أَهْدَأَمَ c. هَدَمَ köhnə, çox köhnəlmiş paltar;
الاهدام البالية köhnə şeylər

— pal-
tar şkafı

I هَدَنُ (i) هُدُونُ sakit olmaq, sakitləşmək;
III هَادَنُ barişıq (sülh) bağlamaq; VI تَهَادَنُ
barışmaq; barişıq (sülh) bağlamaq

– مُهَادَنَةٌ barışiq, sülh, hərbi əməliyyatların dayandırılması; في النزاع ~ barışiq

— هِدَانَةٌ barışıq, sülh

– هُدْنٌ c. 1) barışıq, sülh; 2) sakitlik, əmin-amanlıq

— هُدُونْ sakitlik

هَدَدَ layla çalmaq, yırğalayib yatırtmaq
(uşağı – qucaqda)

— *zool.* şanapipik, *h*əˈdāhɪd, *c.* *h*əˈdāhɪd, *h*əˈdāhɪd —

— هَذِهِ layla çalma, yırğalayib yatırtma

1) aparmaq; هِدَايَةٌ, هُدًى, هَدًى (i) هَدَى I

~ gəlini bəyin yanına aparmaq; 2) düz yol ilə aparmaq; yol göstərmək (نَهْجًا (الي); yönəltmək, istiqamətləndirmək,

doğru yola çəkmək; rəhbərlik etmək; هديه ~
kimisə təqlid etmək, yamsılamaq; 3) gətir-

mək, gətirib çıxarmaq, səbəb olmaq (*nəyə*
الى); ...هدانى تفكيرى الى mənə

bu fikrə gətirdi ki, ...; 4) vermək, hədiyyə etmək, bağışlamaq (*kimə* ۴); II هَدَى bağış-

lamaq, hədiyyə etmək, hədiyyələr yağdırmaq; III هَادَى bir-birinə hədiyyə etmək, ba-

ğışlamaq; IV اهدى 1) hədiyyə etmək, təqdim etmək, bağışlamaq, vermək; həsr etmək

(*kitabı – kimə* الى , -); 2) mükafatlandırmaq, təltif etmək; ~ *kimisə* ordenlə təltif

etmək; 3) istiqamət vermək, istiqamətləndirmək, yönəltmək; V تَهْدَى 1) doğru yol ax-

tarmaq; məsləhət istəmək; 2) əsaslanmaq
(*nəyə* ب); VI تَهَادَى 1) bir-birinə hədiyyə ver-

mək; 2) yırgalanmaq, tərpənmək, yellənmək, dalğalanmaq (*məs., bayraq haqqında*);

yırğalanmaq, səndələmək, valay vurmaq (*məs., yorğunluqdan*); 3) nail olmaq, müvəf-

fəq olmaq (*nəyə*), əldə etmək (*nəyi*), çatmaq, yetişmək (*nəyə* الى تهادت الى اسماعنا انعام غناء (الي))

qulağımıza mahnı səsi gəldi; VIII هَدَى 1) doğru yola gəlmək; 2) tapmaq, axtarib tapmaq, kəşf etmək (نَهِىَ الى طريق ~ doğru yol tapmaq; 3) gözlənilmədən qarşılaşmaq (kimlə على); 4) əldə rəhbər tutmaq (نَهِىَ), əsaslanmaq (نَهِىَ →); istiqamətlənmək, yönəlmək (نَهِىَ əsasən →); 5) islah olmaq, düzəlmək (مَنْهَیْ cəhətdən); X هَدَى 1) doğru yol axtarmaq; 2) doğru yola istiqamətləndirməyi xahiş etmək; 3) hədiyyə etməyi xahiş etmək (نَهِىَ isə); hədiyyə istəmək (نَهِىَ isə); 4) əldə rəhbər tutmaq (نَهِىَ), əsaslanmaq (نَهِىَ →)

– هَدَى 1) axtarib tapma, tapma; 2) rəhbərlik, rəhbərlik etmə (نَهِىَ →); istiqamət, meyil

– هَدَى 1) təqdim etmə, bağışlama, vermə (hədiyyə); həsr edilmə (məs., kitab haqqında); 2) mükafatlandırma, mükafat vermə

– هَدَى q. مَهْدِيَّه doğru yol ilə gedən
– هَدَى hədiyyə kimi bağışlanmış, təqdim edilmiş, verilmiş

– مَهْدِيَّه 1) bağışlanmış, təqdim edilmiş, verilmiş; له hədiyyə alan şəxs; 2) düzgün idarə olunan, rəhbərlik edilən; له Mehdi

– هَدَى q. هَادِيَّه c. هَادِي rəhbər; başçı
– هَدِيَّه 1) doğru yol ilə aparma; 2) rəhbərlik

– هَدَى 1) doğru yol; 2) rəhbərlik; ~ على a) kor-koranə, düşünmədən; b) baş götürüb getmək

– هَدَى 1) doğru yol ilə aparma; 2) başçılıq, rəhbərlik; سار على kiminsə rəhbərliyi altında getmək; 3) düzgün istiqamət; مضى ...على o, ...tərəf (istiqamətdə) getdi; سار ...على qoşulmamaq prin-

siplərini rəhbər tutmaq; اشارتها ~ قام بهذا على o (k.) bunu onun (q.) işarəsi ilə etdi

– هَدَى² qurbanlıq heyvan

– هَدِيَّه yol, üsul; hərəkət tərz

– هَدَايَا c. هَدِيَّه 1) hədiyyə, bəxşiş, sovqat; تذكارية ~ unudulmaz hədiyyə; الزواج ~ toy hədiyyəsi; المسافرين ~ sovqat, pay, müsafir hədiyyəsi; 2) qurbanlıq heyvan

bu; هَدَا c. هَدَايَا q. هَدَا tasn. هذا buna görə; ~ مع buna baxmayaraq, ... هذا bir də demək (əlavə etmək) lazımdır ki, ...

I هَدَبَ (i) هَدَبَ 1) artıq budaqları kəsmək; 2) düzəltmək, artıq olanı yox etmək, çıxarmaq (məs., məqalədə və s.); II هَدَبَ 1) tərbiyə vermək, inkişaf etdirmək; təhsil vermək; 2) təlim vermək (orduya); 3) düzəltmək, islah etmək, təkmilləşdirmək; 4) artıq budaqları kəsmək; V هَدَبَ 1) tərbiyə almaq; təhsil almaq; 2) düzəlmək, təkmilləşmək, yaxşılaşmaq (xarakter haqqında); 3) mədəni, nəzakətli, tərbiyəli olmaq

– هَدَبَ tərbiyə, nəzakət, mədəniyyət

– هَدَبَ 1) tərbiyə, təhsil; 2) təlim (orduya aid); 3) düzəlmə, islah olma, təkmilləşmə, yaxşılaşma; 4) inkişaf

– هَدَبَ tərbiyəvi

– هَدَبَ tərbiyəli, inkişaf etmiş; nəzakətli, mədəni, ədəbli

– هَدَبَ 1) tərbiyəli, inkişaf etmiş; çox birlilikli; nəzakətli, mədəni; 2) islah edilmiş, yaxşılaşdırılmış

– هَدَبَ tərbiyəçi

I هَدَرَ (u) هَدَرَ 1) boş-boş danışmaq, boşboğazlıq etmək; 2) səs salmaq (məs., mühərrik haqqında); II هَدَرَ zarafat etmək

– هَدَرَ boşboğaz

– هَذَا zarafatlar; boş söhbətlər, mənasız sözlər

– هَذَا boş söhbət, boşboğazlıq, boş danışq

– هَذَا çoxdanışan; boşboğaz

هَذَا boş-boş danışmaq, dil-boğaza qoy-mamaq

– هَذَا boş söhbətlər

هَذَا 1) təpə; 2) kiçik çay

– هَذَا : هَذَا riyaz. hiperbola

– هَذَا bu (q.), bunlar (cansız əşyalar haqqında)

I هَذَا sayıqlamaq, mənasız danışmaq

– هَذَا sayıqlama; mənasız şey

– هَذَا = هَذَا

– هَذَا = هَذَا tib. alkoqolizm nəticəsində əmələ gələn sayıqlama və qarabasma xəstəliyi

هَذَا ağa, cənab

I هَذَا 1) mırıldamaq, ulamaq, zingildəmək (it haqqında); 2) mırıldamaq, xoruldamaq (pişik haqqında); 2 هَذَا 1) axmaq, axıb getmək, tökülmək; 2) qarnı işlətmək, bağırsaqları təmizləmək

– هَذَا c. هَذَا pişik (erkək və diş); حشيشة الهرّ bot. valerian, pişikotu; عين الهرّ min. pişik gözü (yarımqiymətli daş)

– هَذَا ishal

– هَذَا c. هَذَا pişik; حشيشة pişik nanəsi

– هَذَا c. هَذَا – pişik söz. kiç.

I هَذَا 1) təzədən bişirmək, təzədən qaynatmaq, həll bişirmək (məs. əti); 2) cırmaq, didmək; geyib köhnəltmək, dağıtmaq (məs., paltarı); bərk göynətmək (şaxta haqqında); soyuq olmaq (külək haqqında); ~ ona çox soyuqdur, o donur;

هَذَا ~ boş-boş danışmaq; هَذَا ~ boş-boş danışmaq

1) ötmək, çox bişmək, həll bişmək (məs., at haqqında); 2) cırılmış, yırtılmış olmaq; köhnəlmək (paltar haqqında); II هَذَا həddən artıq bişirmək, ötürmək, həll bişirmək; IV هَذَا = II; V هَذَا 1) həddən artıq bişmək, ötmüş olmaq; 2) cırılmaq, yırtılmaq; köhnəlmək, süzülmək (paltar haqqında); VIII هَذَا 1) həddindən artıq həll bişmək; 2) cırılmaq, yırtılmaq, süzülmək (paltar haqqında); 3) dağılmaq, uçmaq, parçalanmaq

– هَذَا 1) bir qədər geyilmiş, köhnəlmiş; cırıq, yırtılmış; 2) həddən artıq bişmiş, həll bişmiş

– هَذَا həll bişmiş

– هَذَا boş-boş söhbətlər, boşboğazlıq; ~ boş söz, mənasız söz

– هَذَا ötmüş, çox həll bişmiş; ~ çürümüş sistem

I هَذَا , هَذَا , هَذَا qaçmaq, qaçıb getmək; هَذَا ~ dezertirlik etmək, fərarilik etmək, əsgərlikdən qaçmaq; هَذَا ~ dərslərdən qaçmaq, dərslərə girməmək; هَذَا ~ obr. öz canını qurtarmaq; II هَذَا 1) qaçmağa kömək etmək; 2) qaçmağa məcbur etmək; 3) hüq. qanunsuz olaraq azadlığa buraxmaq (məhbusu); 4) qanunsuz olaraq götürmək, mənimsəmək (siyahıya alınmış əşyaları); 5) daşımaq, qaçaq mal qismində aparmaq, göndərmək; هَذَا ~ المتوقى ~ icazəsiz olaraq ölünü basdırmaq, torpağa tapşırmaq; هَذَا ~ مولودا الى الدنيا ~ təzə dünyaya gəlmiş uşağı qeydə almamaq; IV هَذَا qaçmağa kömək etmək, qaçmağa səbəb olmaq; V هَذَا 1) yayınmaq (nədən), çəkinmək, qaçınmaq, yaxa qurtar-

maq (*nədən* من مسؤولية ~ məsuliyyətdən qaçmaq; 2) qurtuluş axtarmaq; çıxış yolu axtarmaq; VI تَهَارَبْ birlikdə qaçmaq; birlikdə qaçıb canını qurtarmaq

– 1) تَهَارِبْ qaçmağa köməklik göstərmə; 2) qaçmağa məcbur etmə; *hüq.* qanunsuz olaraq azadlığa buraxma (*məhbusu*); 4) qaçaq mal; qaçaqmalçılıq; اشتغل بـ البضائع qaçaqmalçılıqla məşğul olmaq

– 1) مَهَارِبْ c. sığınacaq, daldalanacaq; 2) qaçınma, çəkinmə; منه لا qaçılmaz; ...من o bundan yaxa qurtara bilmədi; 3) çıxış, nəticə

– مَهْرَبْ qaçaqmalçılıq yolu ilə aparılan
– مَهْرَبْ qaçaqmalçı
– مَهْرَبَاتْ c. qaçaq mallar
– 1) هَارَبْ qaçan; qaçmış; 2. qaçaq, qaçqın; من الجندیة ~ dezertir, fərari
– 2) هَارَبْ arfa (*üçbucaq çərçivə şəklində barmaqla çalınan simli musiqi aləti*); simli alət

– هَارَبْ kil (*gəmi gövdəsinin alt hissəsinin əsasını təşkil edən və gövdə uzununa qoyulan tir*)

– هَارَبْ 1) qaçma; أركن الى qaçmaq; 2) dezertirlik, fərari

– هَارَبْ = هَرَبَانْ
– 1) هَرَبَانْ qaçaq; 2) dezertir, fərari
– هَرَبْ = هُرُوبْ

– هَرَبْ tikə-tikə etmək, parça-parça etmək; تَهَرَبْ cırılmaq, parçalanmaq, tikə-tikə olmaq
– هَرَبْ cırılma, yırtılma, parçalanma
– هَرَبْ *din.* atəşpərəstlərin məbəbində xidmət edən adam

I هَرْتْ (*i*) cırmaq, yırtmaq, parçalamaq

I هَرَجْ (*i*) bərk həyəcanlanmaq, narahat olmaq; في الحديث ~ uzun və dolaşiq danışmaq; II هَرَجْ 1) narahat etmək, həyəcanlandırmaq, əsəbiləşdirmək, hirsəndirmək, qışqırıq salıb acıqlandırmaq (*kimi* →); 2) zarafat etmək; güldürmək; 3) məst etmək (*şərab haqqında*); VI تَهَارَجْ həyəcanlanmaq, hərəkətə gəlmək, çaxnaşmaq (*kütlə haqqında*)

– 1) تَهْرِيجْ həyəcanlanma; 2) sərxoşluq, məstlik; 3) acıqlandırma, qıcıqlandırma, əsəbiləşdirmə (*kimi* →); 4) uzun və dolaşiq nitq

– 1) مَهْرَجْ zarafatçı, şən, xoştəbiət adam; 2) təlxək, oyunbaz, kloun

– هَرَجْ həyəcan, təşviş; səs-küy; ~ bərk həyəcan, təşviş

– 1) هَرَجْلْ böyük addımlarla getmək; 2) ayaqlarını sürüyə-sürüyə yerimək, sürünmək; 3) fikirləşmədən, düşünmədən hərəkət etmək

– مَهْرَجْلْ nizamsız, dolaşiq, xaotik

– 1) هَرَجْلْ böyük addımlarla getmək; 2) düşünmədən, fikirləşmədən hərəkət etmək; düşünmədən hərəkət etmə! لا تسلك طريق الـ!
3) هَرَجْلَاتْ c. səliqəsizlik, qarışıqlıq, nizamsızlıq, chaos

I هَرْدْ (*i*) cırmaq, yırtmaq (*məs., pal-tarı*)

– 1) هَرْدَبَشْتْ cəfəngiyat, mənasız söz; 2) zirzibil, tullantı, tör-töküntü

– هَرْدَمْ sökmək, dağıtmaq (*tikili haqqında*)

– هَرْدَمْ dağıtma, sökülmə, sındırılma

– هَرْدُومْ parça, tikə, qırıntı

I هَرَسْ (*u*) xırdalamaq, parçalamaq, doğmaq, döymək, əzmək, ovmaq; 2) yoğurmaq, əzmək (*məs., kartof*); 3) zədələmək,

kontuziyalamaq, kontuziya etmək; الطعام ~ iştaha ilə (*acgözlüklə*) yemək; VII إِنْهَرَسَ 1) parçalanmış halda olmaq; 2) əzilmiş, əzik olmaq

– مَهَارِسُ c. həvəngdəstə

– مَهْرُوسٌ 1) parçalanmış, xırdalanmış, ovulmuş, doğranmış; 2) əzilmiş; ~ بطاطس püre

– هَرَّاسٌ 1) vərdənə, yolbasan (*maşın*); 2) hərisə hazırlayan adam (*bax: هَرِيسَة*)

– هَرَّاسَة c. ات. – kətanəzən maşın; daşdoğrayan maşın; ~ بخارية mexaniki vərdənə

– هَرِيسَة hərisə a) *bişirilmiş və əzilmiş ətdən və bişmiş buğdadan hazırlanmış xörək*; b) *un, yağ və qənddən hazırlanmış şirniyyat, halva*

I هَرَّشَ (*u*) هَرَّشَ cızmaq, qaşımaq; هَرَّشَ ~ başını qaşımaq (*çətinliyə düşəndə*); هَرَّشَ kinli, hirsli olmaq; II هَرَّشَ qızıxdırmaq, təhrik etmək; ədavət salmaq, düşmənçilik salmaq (*kimlər arasında*); III هَارَشَ 1) qızıxdırmaq, bir-biri ilə dalaşdırmaq (*məs., xoruzları*); 2) öz aralarında səs-küy salmaq, bir-biri ilə səs-küy yaradaraq oynamaq; 3) toqquşma; VI تَهَارَشَ 1) dalaşmaq, didişmək (*məs., itlər haqqında*); 2) zarafat etmək, oynamaq

– مَهَارِشَة 1) mübarizə, döyüş, vuruşma; 2) çarpışma, oyun

– مَهْرُوشٌ köhnəlmiş; çıxardılmış (*məs., liter haqqında*)

– مَهَارِشَة = هَرَّاشٌ

– هَرَّشٌ 1) cızma; 2) *tib.* qotur; 3) işlənil köhnəlmə, köhnəlik; 4) *tex.* dağılma

– هَرَّشَقَة c. ات. – əski (*qurulamaq üçün*)

– هَرَطُوكٌ dönük, kafir olmaq

– هَرَطُوكَة bidət, küfr

– هَرَطُوكِي c. هَرَطُوكٌ dönük, kafir

– هَرَطْمَانٌ, هَرَطْمَانٌ yulaf

I هَرَعَ (*a*) هَرَعَ *və ya* هَرَعَ (*a*) *həmç.* *məch.* هَرَعَ (*يُهَرَعُ*) qaçmaq, tələsmək (*hara* *الى*); IV أَهَرَغَ *həmç.*, *məch.* أَهَرَغَ tələsmək

– هَرَاغٌ, هَرَاغٌ iti yeriş; iti qaçış

I هَرَفَ (*i*) هَرَفَ 1) tərifləmək; 2) boş-boş danışmaq (*nə-nə haqqında*); لا تهرف بما لا تعرف! bilmədiyin şeylər haqqında boş-boş danışma!

I هَرَقَ (*a*) هَرَقَ tökmək, axıtmaq; IV أَهَرَقَ *və ya* هَرَاقَ (*يُهَرِقُ*) = I; *müq. et həmç.*, أَرَاقَ; XII إَهْرُورَقَ axmaq, tökülmək (*məs., göz yaşları haqqında*)

– إَهْرَاقٌ axıtma; tökmə; ~ قان tökmə

– مَهْرَقٌ, مَهْرَقٌ tökülmüş

– مَهَارِقٌ c. مَهْرَقٌ 1) parıldadılmış kağız; 2) papirus; perqament; 3) sənəd

– مَهْرَقَانٌ, مَهْرَقَانٌ, مَهْرَقَانٌ dəniz kənarı, sahil

– إَهْرَاقٌ ~ قان tökmə

1) هَرَقْلٌ *xüs. is. k.* İrakli; 2) *mif., xüs. is. k.* Herkules; 3) c. هَرَاقْلَة *obr.* pəhləvan, igid, bahadır

– هَرَقْلِيٌّ Herkules, pəhləvan, igid *söz. şif.*

– هَرَكُولٌ c. هَرَاكِلَة zolaqlı balina

1) هَرَكَنٌ geyib köhnəltmək; 2) sökmək, dağıtmaq

I هَرَمَ (*a*) هَرَمَ gücdən düşmək, qocalıb əldən düşmək, qocalmaq; هَرَمَ (*i*) هَرَمَ doğramaq, xırda-xırda doğramaq, ovmaq; II هَرَمَ 1) doğramaq, xırda-xırda doğramaq, ovmaq; 2) qocaltmaq, gücdən salmaq; IV أَهَرَمَ qocaltmaq, gücsüz etmək

– أَهْرَامَاتٌ c. piramidalar, ehramlar

– تَهْرِيمٌ doğrama, xırda-xırda doğrama, ovub tökmə

– تَهْرِيمَةٌ divarın yuxarı hissəsi

– هَرَامَةٌ c. اتٌ – çapacaq (*nəyisə kəsmək, doğramaq üçün*)

– هَرَمٌ¹ gücsüzlük, yaşlılara məxsus zəiflik

– اهرام مصر 1) piramida, ehram; Misir ehramları; Xeops ehramı; 2) riyaz. piramida; Misir ehramları; Xeops ehramı; 3) axmaq, axıb getmək, süzülmək

– هَرَمٌ çox qoca, gücsüz, zəif; امرأةٌ qoca qarı; axı o, qoca qarıdır!; b) o (q.) hər şeylə maraqlanır

– هَرَمَانٌ ağıl, zəka, dərrakə, idrak

– هَرَمِيٌّ piramida formasında, piramida şəkilli; anat. piramida şəkilli əzələ; riyaz. piramida

– هَرَمَسْ qaşqabağını tökmək; qaşlarını çatmaq

– هَرْمُونٌ c. اتٌ – hormon; علم الهرمونات endokrinologiya

– هَرَمٌ 1) tərpətmək, hərəkətə gətirmək;

2) yaxınlaşmaq (*nəyinsə yanına*); hücum etmək (*kimə*); 3) axmaq, axıb getmək, süzülmək

– هَرَمَةٌ 1) hərəkət; 2) hücum

– هَرَوٌ 1) çubuqla, dəyənəklə vurmaq, döymək; 2) cırmaq, yırtmaq; geyib köhnəltmək

– هَرَاوِيٌّ böyük çubuq, dəyənək

– هَرَوَلٌ tələsmək, qaçmaq (*hara*)

– هَرَوَلَةٌ iti qaçış

– هَرُونٌ = هَرُونٌ

– هَرُوِينٌ heroin

– هَرِيٌّ 1) dəyənəklə vurmaq, döymək; 2) cırmaq, yırtmaq, geyib köhnəltmək; V تَهْرِيٌّ cırılmaq, yırtılmaq, geyilib köhnəlmək; VII تَهْرِيٌّ cırıq, yırtıq, geyilmiş olmaq; VIII تَهْرِيٌّ = V

– هَرِيٌّ cırılmış, yırtılmış, geyilmiş

– هَرَايَةٌ kamera (*qayada suyun yığılması üçün oyulmuş yer*)

– هَرَبٌ anbar, taxıl anbarı; الحبوب ~ elevator (*mexaniki qurğuları olan böyük taxıl anbarı*)

– هَرِيٌّ cırıq, köhnə, geyilmiş

– هَزْ 1) tərpətmək, silkələmək; yırğalamaq, yellətmək; هَزَّ رَأْسَهُ başını yelləmək (*silkələmək*); هَزَّ ذَيْلَهُ quyuq bulamaq; هَزَّ يَدَهُ çiyinlərini atmaq; هَزَّ كَتِفَيْهِ kiminsə əlini silkələmək; هَزَّ الْإِصْبَاعَ beşiyi yırğalamaq; هَزَّ الْإِنْسَانَ insanların şüurunu sarsıtmaq; 2) təsir etmək, toxunmaq, rəhm hissi oyatmaq; 3) qıcıqlandırmaq, korlamaq (*əsəbləri*); هَزَّ الْأَعْيَانَ əsəbiləşdirmək; II هَزَزَ əsdirmək, silkələmək, yellətmək, yırğalamaq; هَزَّ رَأْسَهُ başını yelləmək; هَزَّ ذَنْبَهُ quyuq bulamaq; هَزَّ الْقَلْبَ oynatmaq; V تَهَزَّزَ silkələnmək, yırğalanmaq, tərpənmək; VII تَهَزَّزَ hərəkətə gətirilmək; VIII تَهَزَّزَ 1) silkələnmək; yellənmək, yırğalanmaq; titrəmək; 2) döyünmək, çarpışmaq, əsmək, dıksınmaq (*nədən*); هَزَّ قَلْبَهُ həddən artıq sevinmək, heyran olmaq; هَزَّ قَلْبَهُ ~ çox təsirlənmək (*nədənə*)

– هَزَزٌ 1) titrəyiş, titrəmə; vibrasiya; 2) titrəmə, silkələnmə

– هَزَزٌ 1. əsən, yırğalanan, silkələnen; titrək, titrəyən; vibrasiya edən; هَزَزٌ ~ heyran olmuş; 2. din. təriqətçi (*sektant*)

- ات. c. مَهْرَة – xəlbir, şadara
 – مَهْرُورٌ əsən, titrəyən, əsdirilən, titrədilən
 – كرسى ~ 1. yellənən, yırgalanan; 2. tex. yırgalanan kürsü; 3. əsən, titrəyən; 2. *tex. vibrator (ritmik titrəyiş əmələ gətirən aparat)*
 – هَرَات c. هَرَات 1) yırgalanma, tərpənmə, titrəmə; 2) səksənmə, diksinmə; sarsılma, sarsıntı; سياسية ~ siyasi həy-küy yaratmaq; 3) həmişə. ارضية ~ yeraltı təkan
 – هَرَة 1) həyəcan; 2) heyranlıq, məftunluq
 – هَرِيرٌ uğultu, gurultu (*göy gurultusu*)
 I هَزَأَ (ə) هَزَأَ (ə) هَزَأَ (ə) və ya هَزَأَ (ə)
 1) gülmək, ələ salmaq, araya qoymaq, istehza etmək (*kimə* من, -); 2) etinasız yanaşmaq, məhəl qoymamaq, laqeydlik göstərmək (*nəyə* من, -); V تَهَزَأَ 1) gülmək (*kimə-nəyə*), ələ salmaq (*kimə-nəyə*); 2) etinasız, laqeyd yanaşmaq (*nəyə* من, -); X اِسْتَهْزَأَ 1) gülmək, araya qoymaq, ələ salmaq; 2) etinasız, laqeyd yanaşmaq, nifrət etmək (*nəyə* من, -); 3) xor baxmaq, lağa qoymaq
 – اِسْتَهْزَأَ 1) ələ salma, lağa qoyma; istehza, təhqir; 2) rişxənd; ~ istehza ilə
 – مُسْتَهْزِئٌ 1. 1) ələ salan, lağa qoyan; rişxənd edən; 2) istehzal; ~ istehza ilə;
 2. rişxəndçi, istehzaçı
 – مَهْزَأَةٌ 1) rişxənd; 2) gülünc
 – رِشْخَنْدِئٌ هَازِئٌ rişxəndçi, istehzaçı
 – هَزَاءٌ, هَزَاءٌ, هَزَاءٌ rişxənd; ələ salma, lağa qoyma
 – هَزَاءٌ gülünc adam, istehza obyekti
 – هَازِئٌ = هَزَاءٌ
 – هَزِئِي istehzal

- هَزِيرٌ c. هَزِيرٌ şir; ~ رجل hündürboylu və böyük fiziki qüvvəyə malik olan adam, pəhləvan
 I هَزَجَ (ə) هَزَجَ oxumaq, zümzümə etmək; cəh-cəh vurmaq; II هَزَجَ oxumaq (*mahnı*)
 – هَزُوجَةٌ c. هَزُوجَةٌ nəğmə, mahnı; ترتفع
 هَزُوجَةٌ nəğmələr ucəlir
 – هَازِجَةٌ zool. ötməquşu
 – هَزَجٌ c. هَزَجٌ 1) səs-küy, gurultu; 2) xə-zəc (*şeyr ölçüsünün adı*)
 I هَزَرَ (i) هَزَرَ gülmək, zarafat etmək; II هَزَرَ zarafat etmək, sataşmaq, ələ salmaq, lağa qoymaq
 – ات. c. هَزَارٌ – bülbül
 – هَزَارٌ 1) zarafat, zarafatyana hərəkət; 2) cəfəngiyat, boş, mənasız söz, uydurma, yalan
 I هَزَعٌ هَزَعٌ tələsmək; V تَهَزَعٌ = I
 – هَزَعٌ qarovul (*gecə vaxtı*); الـ الاول من
 – هَزَعٌ qarovul (*gecə vaxtı*); الـ الاخير من
 – هَزَعٌ sonuncu gecə qarovulu
 I هَزَلَ (i) هَزَلَ 1) zarafat etmək, sataşmaq, ələ salmaq, lağa qoymaq; 2) arıq olmaq; هَزَلَ (i) هَزَلَ və ya هَزَلَ (i) arıq, zəif olmaq; هَزَلَ ~ zarafat etmək;
 II هَزَلَ arıqlatmaq, zəiflətmək; III هَزَلَ bir-biri ilə zarafat etmək, zarafatlaşmaq; IV اَزْهَلَ arıqlatmaq, zəiflətmək; VIII اِهْزَلَ arıq olmaq
 – مَهْزَلَةٌ c. مَهْزَلٌ komediya; yumoristik hekayə
 – مَهْزَلٌ c. مَهْزَلٌ arıq, zəif, cılız, sısqə
 – هَزَلٌ 1. sataşan, ələ salan, lağa qoyan;
 2. zarafatçı
 – هَزَلٌ zarafatçı
 – هَزَلٌ arıqlıq; الـ شديداً çox arıq

– هَزَلْ 1) sataşma, ələ salma, lağa qoyma; 2) zarafat; هَزْلٌ ~ zarafatla

– هَزْلٌ = هَزْلٌ

– هَزْلٌ arıqlamış; arıq, sısqa

– رواية komik, gülməli; yumoristik; صورة operetta; غنائية ~ komediya; karikatura

– هَزْلِيَّةٌ ~ operetta; ات. c. هَزْلِيَّةٌ

– هَزْلِيَّاتٌ c. gülməli sözlər, gülməli əhvalatlar; zarafatlar

– هَزْلٌ 1) arıq, sısqa, zəif; 2) pis, xarab; صورة ~ عن... pis, yararsız surət (nəyinsə)

– هَزْلِيٌّ əllərin çevikliyi, fokus

I هَزَمَ 1) məğlub etmək, darmadağın etmək, qalib gəlmək; 2) məch. məğlubiyyətə uğramaq; هَزَمَ 2) (i) tərpənmək, titrəmək, əsmək; 2) cingildəmək, uğuldamaq; guruldamaq; səs salmaq; يَهْزِمُ göy guruldayır; الريح күлək əsir; V هَزَمَ səslənmək, cingildəmək (məs., yayın ipi haqqında); şıqqıltı səsi çıxarmaq, çırtıl-damaq; VII هَزَمَ 1) məğlubiyyətə uğramaq, darmadağın edilmək; qaçmaq; 2) ürəksizlik, qorxaqlıq nümayiş etdirmək

– هَزَامٌ məğlubiyyət, darmadağın edilmə; qaçma

– هَزَامِيٌّ 1. məğlubiyyətçilik -i (-i); 2. məğlubiyyətçi

– هَزَامِيَّةٌ məğlubiyyətçilik

– هَزِيمٌ səs

– هَزِيمٌ məğlub edilmiş, basılmış

– هَزِمٌ məğlubiyyət, darmadağın edilmə

– هَزِمٌ səs, cingilti (məs., sim, yay ipi)

– هَزْمَةٌ c. هَزْمٌ, هَزُومٌ alçaq yer, çuxur, çökək

– هَزِيمٌ 1) səs, cingilti; gurultu; الرد ~ göy gurultusu; الريح ~ küləyin səsi; 2) titrəyiş; الموجة ~ fiz. dalğa rəqsi

– هَزِيمٌ məğlub edilmiş, basılmış; qaçmış

– هَزِيمَةٌ c. هَزَائِمٌ məğlubiyyət, darmadağın edilmə; نصير ~ məğlubiyyətçi

– هَزَزَ 1) tərpətmək; 2) silkələmək; əsdir-mək, titrətmək; هَزَزَ تَهْرَظَ tərpənmək, silkələnmək; yırgalanmaq, əsmək

– هَزَزٌ c. هَزَاهُZ narahat; cəld, çevik, zirək

– هَزَزَةٌ 1) yellənmə, titrəyiş, tərpənmə; 2) sarsıntı

I هَسَّ هَسَّ (ə/u) qırmaq, sındırmaq, parça-parça etmək; هَسَّ هَسِيْسٌ (ə/u) pıçıltı ilə danışmaq

– هَسٌّ 1) sakit!, sus!, sss!; 2) ho-ha!

– هَسِيْسٌ pıçıltı

هَسْتِيْرِيَا isteriya (həddindən artıq qıcıqlanma, bəzən ağlaya-ağlaya gülmə və ürək-keçmə şəkilində təzahür edən əsəb xəstəliyi)

– هَسْتِيْرِيٌّ əsəbi, isterik

هَسَسَ fişıldamaq (tavada bişən yemək haqqında)

– هَسَسٌ topl. mız, mığmığa, hünü, ağca-qanad

– هَسَسَةٌ fişıldama (tavada bişən yemək haqqında)

I هَشَّ هَشَّ (i/ə) şən, sevincli olmaq; 2) mehriban olmaq (kimə qarşı -); gülümsəmək (kimə -); mehribancasına qarşılmaq (kimi -); sevincək getmək (kiminsə qarşısına -); هَشَّ (ə/i) 1) davamsız, zərif olmaq; 2) xırtılıtlı olmaq (çörək haqqında); yumşaq olmaq; هَشَّ 3) (ə/u) 1) qovmaq, hürkütmək (məs., milçəkləri - nə ilə -); هَشَّ البقرة inəyi qovalamaq; 2) yarpaqları

vurub salmaq (*ağacdan* – *nə ilə* ١); هَشْ vurub salmaq; II هَشْ ش şənləndirmək, sevindirmək; canlandırmaq

– هَاشْ şən; باشْ ~ şən və mehriban

– هَشْ 1) zərif, davamsız; xırıltılı; ovulan, kövrək; هَشْ خبز xırıltılı çörək; 2) yumşaq; هَشْ الخبز xoşrəftar, üzüyola; iltifatlı; yumşaq; 3) şən, sevincli; 4) *həmç*. هَشْ الوجه mehriban, xoşsifət

– هَشْ! kiş! kiş!

– هَشْ 1) zərif, davamsız; xırıltılı; 2) yumşaq

– هَشْ 1) şənlik, sevinc; 2) mehribanlıq, üzügülərlik

– هَشْ davamsızlıq, zəiflik

– هَشْ = هَشْ

(هَشْ) II هَشْ dayəlik etmək; uşağı yırğalamaq; V هَشْ yırğalanmaq, lay-lay çalınmaq

I هَشْ (*i*) هَشْ sındırmaq, qırmaq; II هَشْ tikə-tikə etmək, parça-parça etmək; ~ الذرة atomu parçalamaq; ~ الرأس başı bərk əzmək; V هَشْ 1) parçalanmaq; 2) dağılmaq; VII هَشْ parçalanmış, sındırılmış vəziyyətdə olmaq

– هَشْ xırda hissələrə parçalamaq; ~ الذرة atomun parçalanması

– هَشْ sınımış, qırıq; özilmiş

– هَشْ 1. Haşim nəslindən olan, haşimi; ~ ميل *bax*: 1. ميل; 2. Haşimi

– هَشْ alicənablıq, səxavət

– هَشْ 1. 1) zəif; 2) davamsız, kövrək; 2. quru bitkilər; quru ot; ~ عود quru saplaq; ~ أبقى النار في obr. quru otu yandırmaq, quru ota od vurmaq

I هَصْر (*i*) هَصْر sındırmaq, qırmaq; ~ العَصَن budağı əyib sındırmaq; VII هَصْر sınımış vəziyyətdə olmaq

– هَصْر zəhlili, qorxuya salan

– هَصْر c. هَصْر təpəlik; yayla

I هَضْم (*i*) هَضْم 1) qidanı həzm etmək (*mədə haqqında*); 2) qavramaq (*məs., dərsi*); 3) pozmaq, tapdalamaq (*hüquqları*); VII هَضْم həzm olunmaq (*mədədəki qida haqqında*); VIII هَضْم 1) pozmaq, tapdalamaq (*hüquqları*); 2) incitmək, könül sındırmaq, xətrinə dəymək

– هَضْم tez həzm olunma

– هَضْم həzmi yaxşılaşdırən dərman

– هَضْم 1) həzm olunan; 2) tez həzm olunan

– هَضْم həzm edən; həzm -i (-1)

– هَضْم həzm; سوء ال- həzm etməmə; عسر ال- həzmin pozulması; ال- çətin həzm edilən

– هَضْم həzm -i (-1); ال- həzm aparatı; القناة ال- qida borusu

– هَضْم 1) həzm -i (-1); 2) həzmi yaxşılaşdırən

– هَضْم həzm olunmuş (*mədədəki qida haqqında*)

I هَطْع (*a*) هَطْع tələsik getmək (*hara* ال-);

IV هَطْع uzatmaq (*yeriyəndə boynunu uzatmaq – dənə haqqında*)

I هَطْل (*i*) هَطْل 1) axmaq, tökülmək (*göz yaşları haqqında*); 2) tökmək, yağmaq (*yağış haqqında*); VI هَطْل bol yağmaq

– هَطْل yağışın yağması

– هَطْل 1) yağan; 2) şiddətli

– هَطْل aramsız yağış

– هَطْل yağışın aramsız axması

– هَيَّاطِلُ c. هَيَّاطِلُ tülkü

I هَع (ə/u) هَع qusmaq, öyümək, ürəyi bulanmaq

I هَف (ə/u) هَف tez keçmək, sürətlə ötüb-keçmək; arabir nəzərə çarpmaq; هَف هَفْت في وجهه ابتسامه fikirdən keçmək; هَفْت onun simasında təbəssüm sezildi; هَف (ə/u) هَفْت 1) vırıldamaq (külək haqqında); 2) gəlmək, yayılmaq (iy, qoxu və s. haqqında); ... هَفْت نفسه الى o, çox arzu edirdi..., o həsrətində idi; VIII هَفْت 1) sayırmaq, arabir nəzərə çarpmaq; 2) parıldamaq, işıldamaq

– هَفْت c. ات – tozu təmizləmək üçün süpürge

– مَهْفُوف 1) yüngülxasiyyət, dəyişkən; 2) çəşqin

– هَف 1. 1) yüngül; 2) yüngülxasiyyət; 2. topl. kiçik balıqlar

– هَفَات 1) parlaq; sayırşan; 2) nazik, zərif, sızan; 3) iti, cəld, ani; öləri (görüş haqqında); هَف ریح bərk, sürətli külək

– مَهْفُوف = يَهْفُوف

I هَفْت (i) هَفْت 1) düşünmədən, fikirləşmədən demək; 2) bərk acımaq, aclıqdan zəifləmək; 3) məch. çəşqin, həyəcanlı, tutulmuş olmaq; VI هَفَات 1) üstünə düşmək (nəyin), etməyə can atmaq (nə علی); maraqlanmaq (nə ilə علی); 2) tələsmək, axışb gəlmək, üz tutmaq (hara علی النور); işığa uçuşub gəlmək (kəpənəklər haqqında); 3) tələbat göstərmək (nəyə علی); 4) dağılmaq, səpələnən, parçalanmaq, yayılmaq; 5) dağılmaq, uçmaq, yıxılmaq; 6) təqətdən düşmək, zəifləmək (məs., xəstəliyə görə); 7) tutarsız olmaq (məs., dəlil haqqında)

– تَهَافَتْ 1) yönəlmə (hərəkət); 2) böyük tələbat; axın (məs., müştərilər haqqında); 3) maraqlı, həvəs; 4) yıxılma, uçma, dağılma; 5) həddən artıq zəiflik, təqətdən düşmə, əldən düşmə; عَصَبِي ~ əsəb sisteminin zəifləməsi; 6) etibarsızlıq (məs., dəlil haqqında)

– مَهْفُوت utandırılmış, çəşqin

– اَهَافَتْ ac

– هَفَات zəif, sakit (səs haqqında); 2) yanlış

– هَفَات acımış; aclıqdan üzülmüş; zəif

– هَفَات 1) qamətli, çevik olmaq; 2) havada uçmaq, süzmək; küləklə dalğalanmaq (məs., saçlar haqqında); تَهَفَفَتْ qamətli, çevik olmaq

– مَهْفُوف 1) nakiz, şəffaf; 2) incəbel, qamətli; 3) cılız, arıq; 4) havada uçan, süzən, küləklə dalğalanan

– مَهْفُوف = هَفَات

– هَفَات sərin, təmiz, təzə, tər

I هَفَات (u) هَفَات 1) xəta, səhv etmək; 2) uçmaq, havada uçmaq; 3) aclıqdan zəifləmək, aclıq çəkmək; 4) həvəsləndirmək, aludə etmək, həvəs oyatmaq, razı etmək, inandırmaq, təhrik etmək, cəlb etmək (nəyə الی); 5) tələsmək; ... هَفْت نفسه الى və ya ... هَفْت في المشى ~ çox arzulamaq (nəyisə); ... هَفْت تələsmək (harasa); ... هَفْت meh əsməyə başladı; ... هَفْت بالرياح külək əsdi; ... هَفْت külək yağışı sovurdu

– هَفَات acımış, ac

– هَفَات səhv, nöqsan, diqqətsizlik; səhv, xəta, yanlış; ... هَفْت o səhv etdi; o, diqqətsizliyə yol verdi

– هَكْتَار ات – hektar

– هَكَا belə, beləliklə; وِدَوَالِيك və sair

I هَكَعَ (ə) 1) durmaq, dayanmaq, dik durmaq; 2) olmaq, qalmaq, yaşamaq (هَكَلْ II) 1) təkəbbürlə, lovğalıqla yerimək, getmək; 2) at oynatmaq

هيكَلْ *bax: əlifba sırası ilə*

(هَكَمْ II) 1) oxumaq (*istehzalı mahnı – kimə* –); V هَكَمْ 1) ələ salmaq, lağa qoymaq, istehza etmək (*kimi-nəyi təs. h. və ya* *على*); 2) dağılmaq (*tikili haqqında*); 3) əsəbiləşmək (*kimə* *على*); 4) təəssüf etmək, heyifslənmək, peşman olmaq (*nəyə görə* *على*)

– هَكُومَةُ acı istehza, rişxənd

– هَكَمْ istehza, ələ salma, lağa qoyma; acı gülüş, acı istehza, kinayə; ~ istehza ilə

– هَكَمِي istehzalı, rişxəndli, kinayəli

– هَكَمْ 1. acı, istehzalı; 2. acıdil insan

هل قرأت هذا الكتاب؟, məgər; mī⁴ – *sual ədatı* هل ... mī ... هل ... mī ...yoxsa; هل تتحدث جداً أم أنت مازح؟; insan ... هل من انسان...؟; أ: *bax: أم أنت مازح؟* هل لك في...؟ insan varmı?, məgər ...insan varmı? ...sənin xoşuna gəlirmı?, ...istəyirsənmi? ولكن هل من سمیع؟; (هل+) هَلْ! amma kim eşidəcək, kim cavab verəcək?

I هَلْ (ə/i) 1) görünmək, görsənmək; 2) çıxmaq (*günəş, ay haqqında*); 3) başlamaq (*məs., ay haqqında*); هَلْ المطر güclü yağış yağdı; هَلْ هَالَكْ! hilal münasibətilə sənə xoşbəxtlik arzu edirəm!; II هَلْ 1) sevinc səsləri çıxarmaq; səda, çağırış səsləri ilə salamlamaq (*kimi* –); 2) tərif oxumaq, tərifləmək (*kimi* له); həmd-səna etmək (*kimə* –); 3) həddən artıq tərif etmək; 3) Allahdan başqa Tanrı yoxdur *sözlərini dilə gətirmək*; IV هَلْ 1) çıxmaq,

peyda olunmaq (*təzə ay, həmç. insan haqqında*); 2) başlamaq (*ay haqqında*); V هَلْ 1) sevinmək, şadyanalıq etmək; 2) sevincdən şəfəq saçmaq (*üz, sifət haqqında*); VII هَلْ yağmaq, tökmək (*yağış haqqında*); axmaq, tökülmək (*göz yaşları haqqında*); X هَلْ 1) başlamaq; 2) başlamaq (*nəyə* –)

– هَلْ 1) əvvəl, başlanğıc, giriş; 2) *mus. uvertüra; introduksiya (musiqi əsərinin müqəddiməsi, giriş hissəsi)*

– هَلْ baş, başlanğıc; giriş –u (–ü)

– هَلْ sevinc, şadyanalıq

– هَلْ 1) təbrik sədaları, çağırışlar; 2) bəyənmə (*səs-küylə*); 3) tərifləmə, mədh etmək; həddindən artıq tərifləmə, mədahlıq

– هَلْ sevincli, şadlanan, sevinən; şən; هَلْ ~ üzündə güllər açmış

– هَلْ başlanğıc, əvvəl

– هَلْ aypara formasında; oraşşəkili

– هَلْ əvvəl (*ayın*)

– هَلْ təzə ay, aypara; هَلْ الأحمر *təsn. Qırmızı Aypara; ~ mötərizə; ~ محصور بین السین mötəri- zəyə alınmış; ~ الخصيب bax: خَصِيب*

– هَلْ – hilalə (*Yəməndə bəxşinin 1/2-nə bərabər pul vahidi*)

– هَلْ 1) ay (*sif.*); ~ شهر hicri ayı; 2) aypara formasında, oraşşəkili; هَلْ حاصرة *bax: خبزة سة roqalik (buynuz şəklində bulka)*

– هَلْ qorxu, hürkü

– هَلْ = هَلْ

– هَلْ həmd-səna (*Yəhvani tərifləyin*)

– هَلْ çıxırtilar, qışqırıqlar, səslər

هَلْ *bax: هَلْ*

I هَلَبٌ (i) هَلَبٌ tüklü olmaq; هَلَبٌ (ə) هَلَبٌ atın quyuğunu kəsmək; tük çıxartmaq (*atın quyuğundan*)

– هَلَبٌ q. هَلَبَاءٌ c. هَلَبٌ tüklü, qıllı; cod tük-lərlə

– هَلَبٌ مُهَلَّبِيَّةٌ muhəlləbiyyə (*kisələ oxşar şirin xörəyin adı*)

– هَلَبٌ مَهْلُوبٌ quyuğu kəsilmiş

– هَلَبٌ = هَلَبٌ

– هَلَبٌ c. هَلَبٌ 1) lövbər; 2) qırmaq

– هَلَبٌ topl. 1) qıl; 2) at tükü

– هَلَبٌ c. هَلَبَاتٌ 1) qıl; 2) bir dənə at tükü

هَلَجٌ yanlış məlumat, xəbər

هَلِيلَجٌ 1) riyaz. ellipsis; 2) bot. alça

– هَلِيلَجِي elliptik, ellipsis -i (-i)

I هَلَسٌ (i) هَلَسٌ 1) qurutmaq, taqətdən salmaq (*xəstəlik haqqında*); 2) sayıqlamaq, mənasız sözlər demək; 3) məch. a) vərəm xəstəliyinə tutulmaq; b) ağılı itirmək; II هَلَسٌ 1) arıqlamaq; 2) zarafat etmək; 3) boş-boş danışmaq; IV هَلَسٌ 1) qurutmaq, taqətdən salmaq (*xəstəlik haqqında*); gülmək, qımışmaq

– هَلَسٌ vərəm

– هَلَسٌ yalançı, lovğa

– هَلَسٌ 1) vərəm; 2) yalan, cəfəngiyat, boş-boş sözlər, mənasız söhbətlər; 3) əxlaqsızlıq, pozğun həyat

I هَلَعٌ (ə) هَلَعٌ 1) narahat olmaq, narahatçılıq keçirmək; ağrımaq (*ürək haqqında*); 2) qorxu içində olmaq, qorxu hiss etmək, dəhşət hissi keçirmək; هَلَعٌ ~ o bərk qorxdı

– هَلَعٌ 1) narahatlıq, tələş, həyəcan; 2) qorxu, vahimə; هَلَعٌ قَرَّ qorxudan qaçmaq

– هَلَعٌ təşvişə salınmış, qorxuya salınmış, bərk qorxmış

– هَلَوَغٌ qorxaq, cəsarətsiz

هَلَفُوتٌ , هَلَفُوتٌ alçaq

هَلُوفٌ 1. 1) tüklü; 2) uzun saqqalı olan;

2. vəhşi qaban

هَلَمٌ acgözlüklə yemək

– هَلَمَةٌ böyük iştaha ilə, acgözlüklə yemə

I هَلَكٌ (i) هَلَاكٌ , هَلَاكٌ , هَلَاكٌ həlak olmaq, məhv olmaq; ölmək; جوعا ~ acından ölmək; II هَلَكٌ həlak etmək, tələf etmək, məhv etmək; هَلَكٌ ~ من الضحك göz yaşları axana qədər güldürmək; IV هَلَكٌ 1) tələf etmək, həlak etmək, məhv etmək; 2) sərf etmək, işlətmək; VI هَلَكٌ 1) dalınca qaçmaq, arxasınca düşmək (*kimin-nəyin* علی); var qüvvəsi ilə can atmaq, üstünə cummaq (*kimin-nəyin* علی); 2) çox arzulamaq, əldə etməyə çalışmaq (*nəyi* علی); 3) gücünü əsirgəməmək (*nəyisə edərkan* علی); 4) çox zəif, taqətsiz, gücsüz olmaq; هَلَكٌ ~ على الأرض yerə yıxılmaq, sərilmək; هَلَكٌ ~ في مشيها qürurla, təkəbbürlə yerimək; VII هَلَكٌ özünü təhlükəyə atmaq; VIII هَلَكٌ özünü ölümçül təhlükəyə atmaq; X هَلَكٌ 1) geyinib köhnəltmək; işlətmək, sərf etmək, xərcləmək, aparmaq; هَلَكٌ ~ مال boşuna sərf etmək, pulları boşuna xərcləmək; 2) ödəmək (*borcu*); amortizasiya etmək (*borcu tədricən ödəmək*); 3) pul verib qurtarmaq, girovu geri almaq; 4) özünə rəhm verməmək, çox böyük səy göstərmək (*nədə* في)

– هَلَكٌ 1) işlətmə, sərf etmə; هَلَكٌ شركة ال- istehlak cəmiyyəti; 2) ödəmə (*borcu*); amortizasiya (*borcun tədricən ödənilməsi*); هَلَكٌ مال amortizasiya fondu; هَلَكٌ ~ السندات istiqrazların ödənilməsi; 3) girovu geri alma, girovdan çıxartma; 4) yırtılma, dağılma (*çox işlənməkdən*)

– 1) *istehlakçı*; *إِسْتِهْلَاكِيٌّ* istehlak malları; *الجمعيّة* istehlak materialları; *الموادّ* istehlak cəmiyyəti; *القيمة* istehlak qiyməti

– *تَهْلُكَة*, *تَهْلُكَة*, *تَهْلُكَة* tələf olma, məhv olma, həlak olma; *وقعه في* kimisə təhlükəyə atmaq, məruz qoymaq

– 1) *مُسْتَهْلَكٌ* sərf edilən; işlənmiş, sərf olunmuş, köhnəlmiş; 2) əldən düşmüş

– *مُسْتَهْلَكٌ* istehlakçı, alıcı

– *مَهْلِكٌ* məhvəddici, fəlakətli, ölümcül; təhlükəli

– 1) *مَهْلِكٌ* təhlükəli yer; 2) təhlükə

– 1) *مَهْلِكٌ*, *هَلَكٌ*, *هَلَكٌ* məhv olan, həlak olan, tələf olan; 2) həlak olmuş; ölmüş; *دين* qaytarılmaz borc

– *هَالُوكٌ* orobanş (*parazit bitki*)

– *هَالُوكٌ* tələf olma, məhv olma, həlak olma, ölüm

– *هَالُوكٌ* = *هَالُوكٌ* o həlak oldu

– *هَالُوكٌ* çox işlənməkdən köhnəlmiş

– 1) *هَالُوكٌ*, *هَالُوكٌ* dağılma; tələf olma, məhv olma, həlak olma; 2) təhlükə

– *هَالُوكٌ* = *هَالُوكٌ*

هَالُوكٌ jelatin; həlməşik kütlə; *البحر* ~ meduza (*bədənli həlməşik maddədən ibarət oxayaq-cıqlı dəniz heyvanı*)

– *هَالُوكٌ* jelatinli; həlməşik, yumşaqbədənli; *مولليوسك* *onurğasız yumşaqbədənli heyvan*

– *هَالُوكٌ* *c.* yumşaqbədənli, mollyusklar

– *هَالُوكٌ* zəifləmiş, süst, hissiz

– *هَالُوكٌ* *c.* *هَالُوكٌ*, *هَالُوكٌ*, *هَالُوكٌ* *q.* *هَالُوكٌ* tələs!, bura gəl!; *بنا* ~ bizimlə gəl!; ...yanına gedək!, ...yanına getməyə tələsək!; *ساعدي على اقامته* ~ gəl mənə onu

qaldırmağa kömək et!; *وَجَرًا* *və ya* və sair və ilaxır

– *هَالُوكٌ* yapışqan (*sif.*)

1) nazik toxumaq; 2) parça-parça etmək, cırmaq; *هَالُوكٌ* cırılmaq, parça-parça olmaq; köhnəlmək, yırtılmaq (*paltar haqqında*)

– 1) *مَهْلِكٌ* nazik (*parça haqqında*); 2) cırıq, parçalanmış; *الثياب* ~ cırıq paltarda;

الاعتقاد dağıdılmış iqtisadiyyat

– 1) *هَالُوكٌ* davamsız; 2) nazik, şəffaf

– *هَالُوكٌ* *c.* qadınların təbrik səsləri (*İraq*)

– *هَالُوكٌ* = *هَالُوكٌ*

– *هَالُوكٌ* parçalanma, cırılma

– *هَالُوكٌ* *c.* *هَالُوكٌ* əski-üskü, cındır; *c.* cırcındırlar

– *هَالُوكٌ* şən, sevincli, qayğısız

هَالُوكٌ sayıqlamaq; boş-boş danışmaq, sərsəmləmək (*dəli haqqında*)

– 1) *هَالُوكٌ* sayıqlama, boş-boş söhbət; 2) hal-lyusinasiya, qarabasma, gözəgörünmə

هَالُوكٌ vertolyot, helikopter

هَالُوكٌ ellin (*qədim yunan*)

– *هَالُوكٌ* ellinizm (*qədim yunan dilindən başqa dillərə keçmiş xüsusiyyət, ellin mədəniyyəti*)

هَالُوكٌ kim. helium

هَالُوكٌ *bot.* quşqonmaz, mərəçüyüd, qulançar

هَالُوكٌ onlar; onların; *كِتَابُهُمْ* onların kitabı; *نظرناهم* biz onları gördük

1) *مَهْمَةٌ*, *هَمٌّ* (*ə/u*) *هَمٌّ* maraqlandırmaq; narahat etmək, təlaşa salmaq, əziyyət vermək; qəmləndirmək, kədərləndirmək; 2) niyyət etmək, arzu etmək, etməyə hazırlaşmaq (*نَا* *هَمٌّ* o etmək istədi;

3) durmaq, ayağa qalxmaq; *هَمَّ مِنْ مَقْعَدِهِ* o, stuldan qalxdı; *هَمَّ*, *هَمِيمٌ* (*ə/u*) sürünmək (*həşəratlar haqqında*); *هَمَّ الْحَبِّ* toxumlara xələl yetirmək (*taxılbiti haqqında*); *هَمَّ* (*i/ə*) *هُمُومَةٌ* *هَمَامَةٌ* çox qocalmaq; II *هَمَمَ* laylay çalılıb yatırmaq (*uşağı*); IV *أَهَمَّ* 1) düşündürmək; maraqlandırmaq; *لَا يَهْمُنِي هَذَا* bu məni maraqlandırmır; 2) qocalıb əldən düşmək, qocalıq üzündən zəifləmək; VIII *إِهْتَمَّ* 1) fikirli olmaq, narahat olmaq (*nəyə görə* →); maraqlanmaq (*nə ilə*), fikir vermək (*nəyə* →); 2) qayğısına qalmaq (*nəyin* →); 3) ...niyyətində olmaq, ...fikrində olmaq, etməyə hazırlaşmaq (*nəyi* →)

هَمَا onların hər ikisi (*k. və q.*); onların hər ikisini (*k. və q.*); ~ نظرنا biz onların hər ikisini gördük

الاملاك هَمَايُونِي əlahəzrət, hökmdar; sultan; السُلْطَان sultan malikanəsi (*qədim Türkiyədə*)

بُوت هَمْب bot. manqo

I هَمَج (ə) هَمَج ac olmaq, ac qalmaq

– هَمَجْ acılıq

– هَمَجْ 1) topl. barbarlar; 2) cəmiyyətə zidd adamlar; 3) xırda ağcaqanadlar, miğ-miğalar

– هَمَجِي 1. vəhşi, barbar; 2. barbar

– هَمَجِيَّة vəhşilik, barbarlıq

I هَمَد (u) هَمَد sönmək (*alov haqqında*); sakitləşmək (*külək haqqında*); zəifləmək (*ağrı haqqında*); kəsilmək, susmaq (*səs haqqında*); soyumaq (*coşqunluq, şövq haqqında*); soyutmaq (*coşqunluğu*); IV هَمَد ~ ölmək; II هَمَد 1) söndürmək; 2) sakitləşdirmək; soyutmaq (*coşqunluğu*); IV هَمَد söndürmək, keçirmək

– هَمَدِي 1) söndürmə, söndürülmə; 2) pis əhval-ruhiyyə, naxoşluq

– هَمَدِي yorğun, pis əhval-ruhiyyəli, naxoş

– هَمَدِي 1) sönmüş; 2) sakit, dinc; 3) ətalətli, hərəkətsiz; هَمَدِي جثة ruhsuz bədən; الغازات هَمَدِي təsirsiz qazlar

– هَمَدَان sakit

– هَمَدِي 1) sönmə; 2) sakitləşmə; sakitlik, sükut, hərəkətsizlik

I هَمَز (i, u) هَمَز 1) tökmək, axıtmaq; 2) axmaq, tökülmək; 3) deyinq, mırıldamaq; 4) dişləmək, qapmaq; VII هَمَز axmaq, tökülmək

– هَمَزِي 1) deyinq, mırıldama; 2) şiddətli yağış, leysan

I هَمَز (i, u) هَمَز 1) sancmaq; 2) mahmızlamaq; 3) təhrik etmək, vadar etmək; 4) qeybət etmək; 5) qram. həmzə qoymaq; həmzəli tələffüz etmək

– هَمَزِي 1) mahmız; شوكة mahmızın çarxı; 2) iti, kəsici alət; 3) neştər; 4) bot. mahmızçıçəyi

– هَمَزِي 1) mahmız; 2) neştər

– هَمَزِي 1) mahmızlı; 2) qram. həmzəli

– هَمَزِي böhtançı, iftiraçı, şər atan

– هَمَزِي 1) iynə; qram. həmzə; قطع ~ ayırıcı həmzə; a) birləşdirici həmzə; b) məcaz. birləşdirici halqa, bənd; Quran. şeytanın vəsvəşələri

– هَمَزِي = هَمَزِي ~ لمزة; Quran. bütün böhtançı və qeybətçilərin yolunu kəsmək!; Quran. bütün böhtançı və qeybətçilərin vəy halına!

~ فِي (i) هَمَسْ pıçıldamaq (*kimə*); هَمَسْ kiminsə qulağına pıçıldamaq; II هَمَسْ fon. kar etmək; VI هَمَسْ 1) pıçıldaşmaq; 2) bir-birinə pıçıltı ilə demək (*nəyi*)

– هَمَسْ 1) pıçıltı ilə deyilən; 2) həmç. هَمَسْ fon. kar

– هَمَسْ pıçıltı; هَمَسْ və ya هَمَسْ pıçıltı ilə

– هَمَسْ c. şayiə

I هَمَش (u) هَمَش dişləmək

– هَمَشِي 1) kənar, qıraq (*kitabda*); هَمَشِي hadisələrin şərh; 2) kənar, meşə kənarı; هَمَشِي hansısa işi sonraya qoymaq

– هَمَشِي 1) qıraqda yazılmış; 2) ucqar;

3) əlavə, ikinci dərəcəli

– هَمَشِي bax: əlifba sırası ilə

I هَمَع (ə) هَمَع göz yaşı tökmək, axıtmaq

– هَامِئَة c. هَوَامِعُ sel kimi axıdılan göz yaş-ları

I هَمْكَ (u) هَمْكَ 1) məcbur etmək, vadar et-mək, təhrik etmək (nəyə (في) 2) məch. yük-lənmək, dərinə getmək (nədə (في) 3) əz-mək (məş., kartofu); VII إِنْهَمْكَ tam şəkildə uymaq, dalmaq, qapılmaq, aludə olmaq (في nəyə)

– هَمْكَ uyma, dalma, qapılma, aludə ol-ma (nəyə (في) yeganə məşğuliyyət, maraq, həvəs (nəyə (في)

– هَمْكَ qapılmış, dalmış (nəyə (في) tam aludə olmuş (nəyə (في)

– هَمْكَ əzilmiş; ~ بطاطس əzilmiş kartof, püre

– هَمْكَ qamak (tor yelləncək)

– هَمْكَ çətin vəziyyət, çətinlik

I هَمْ (i, u) هَمْ, هَمْْلَانْ axıtmaq, tökmək; هَمْ گۆز yaşı tökmək, axıtmaq; هَمْ السَّماء ~ yağış yağdı; IV أَهَمْ 1) saymamaq, etinasız yanaşmaq, laqeydlik göstərmək; diqqətsiz yanaşmaq; qayğısına qalmamaq; kənara qoymaq; yaddan çıxarmaq; işlətməmək, saxlamaq (nəyisə); 2) (ərəb dilində) diakri-tik nöqtələrsiz yazmaq; VI تَهَمْ etinasızlıq, laqeydlik göstərmək (nədə (في) diqqətsiz yanaşmaq (nəyə (في) VII إِنْهَمْ yağmaq, tök-mək (yağış haqqında); اول الغيث قطر ثم ينهمل Ata. sözü dama-dama göl olar (hərf. yağış damcı ilə başlar, sonra bərkilər)

– إِنْهَمْ 1) diqqətsizlik, laqeydlik; diqqətsiz yanaşma, saymazlıq; unutmqlıq; زوايا الإهمال obr. ab-kövsər 2) diqqətsizlik, səhv, yanlış; ~ və ya ~ في diqqətsiz; 3) baxımsızlıq

– مَهْمَل 1. 1) etinasız; baxımsız, atılmış; diqqətsiz buraxılmış; 2) işlənməyən, köh-

nəlmiş; 3) diakritik, nöqtələrsiz (ərəb ya-zısı haqqında); 2. c. مَهْمَلَاتْ etinasızlıq gös-tərilən şey; سَلَةُ المَهْمَلَاتْ kağız üçün səbət; c. təxirə salınmış məsələlər (işlər); التَّارِيخُ ~ tarixsiz; التَّوْقِيعُ ~ imzasız, anonim; الهيئة (الهيئة) ~ görkəmsiz, çirkin, yaraşıqsız

– مَهْمَل etinasızlıq, laqeydlik göstərən; diq-qətsiz, etinasız, laqeyd

– مَهْمُول baxımsız, atılmış

– هَمْ 1. özbaşına buraxılan; 2. gecə-gün-düz baxımsız otarılan dövələr; هَمْ نِيزَامِ-sız, səliqəsiz

هَمْْلَجْ yorğa yerimək

– هَمْْلَجْ = مَهْمَلَجْ

– هَمْْلَجْ c. هَمْالِيجْ yorğa at

– هَمْْلَجْ yorğa, yorğa yeriş

هَمْ 1) mırıldamaq; deyirmək; donqul-danmaq; 2) vızıldamaq; guruldamaq (göy gurultusu haqqında)

– هَمْهَة c. اَتْ 1) mırıltı, donquldanma; 2) vızıltı; gurultu; göy gurultusu

I هَمْ (u) هَمْ اَخْمَاQ, yağmaq, tökülmək; 2) axıtmaq, tökmək; هَمْ السَّماء bax: سَمَاء

هَمْ تَسْن. هَمْ, هَمْ أَنْ, هَمْ c. هَمْ أَنْ, هَمْ (müq. et هَمْ)

هَمْ q. onlar; onların; هَمْ كِتَابُهُ onların kitabı; هَمْ نَظَرْنَاهُمْ biz onları gördük

هَمْ burada; ~ a) buraya; b) buraya qə-dər, bu yerə qədər; هَمْنا bax burada; هَمْنا من هَمْنا buradan və oradan; هَمْنا ~ ومن هَمْنا buradan; هَمْنا ~ هَمْنا hər yerdə; هَمْنا القاهرة! ~ radio. danışır Qahirə!

– هَمْ 1) orada; 2) (orada) var, mövcud-dur; ~ a) oraya; b) o yerə qədər; ~ من oradan

– هَمْنا orada; ~ اَلْآخِرُ مَا ~ və sair və ilaxır

قلم ~ həndəsi şüal ~ həndəsi fiqur; ~ قىزغى ~ cizgi, çertyoj qələmi; ~ مەمۇرىيەت ~ memarlıq planı, layihəsi

– هِنْدُوسُ *topl. hindular*
 – هِنْدُوسِيّ *hindu*
 هِنْدَمَ 1) simmetrik yerləşdirmək; 2) incə, simmetrik etmək; 3) bəzəmək, bəzək vurmaq, zinət vermək; nizama salmaq; 4) yonmaq (*daşı*); rəndələmək (*taxtanı*); تَهْنَمَ 1) simmetrik yerləşmək; 2) incə hazırlanmış olmaq; 3) özünə bəzək vurmaq; üst-başını düzəltmək; özünü səliqəyə salmaq
 – مِهْنَمَ 1) gözəl, simmetrik hazırlanmış; 2) incə; 3) yonulmuş; rəndələnmiş; 4) qamətli
 – هِنْدَامَ 1) simmetriya; 2) gözəl xarici görünüş; 3) gözəl geyim, gözəl kostyum; 4) gözəl bədən quruluşu
 – هِنْدَمَة simmetrik yerləşdirilmə, simmetriya, uyğunluq
 هِنْعَارِيّ 1. macar söz. *sif.*; 2. macar dili; 2. macar
 هَنْفَ II tələsmək; III هَانَفَ ələ salmaq, lağa qoymaq, rişxənd etmək, istehza etmək; IV أَهْنَفَ 1) ələ salmaq, lağa qoymaq, rişxənd etmək, istehza etmək; 2) hıçqırmaq, içini çəkmək, sızıldamaq, inləmək, ağlamaq; VI تَهَانَفَ = IV
 هَنْكَ 1) əks-səda; 2) təkrar etmə, züly tutma
 هَنْكَرُ vurnuxmaq, tələsmək, çapalamaq
 – هَنْكَرَة vurnuxma, tələskənlik, qərarsızlıq
 هَانِمَ *bax: əlifba sırası ilə*
 هَنْمَ *topl. quru xurmalar*
 – هَنْمَة *c. at.* – xurma
 هَنْهَنَ layla çalib yatırtmaq (*uşağı*)
 – هَنْهَنَة layla çalib yatırtma
 – هَنْهُونَة *c. at.* – layla
 هَنْهَ 1. هَنْوَاتٌ, هَنْتَاتٌ *c. هَنْتَان* 1. (*xırda*) şey, xırda-xuruş; 2. nə isə

– هَنْيَهَ = 1) əşya, şey söz. *kiç.*; 2) هَنْيَهَ
 هَنْوُ zaman, vaxt; هَنْوُ gecədən bir qədər keçdi
 هَنْيَهَ, هَنْيَهَ qısa zaman kəsiyi, an; هَنْيَهَ
 ... هَنْيَهَ bir anlıq, qısa müddətlik
 هَنْوُ o (*k.*); هَنْوُ ana bu mənəm; هَنْوُ bu odur; كما
 هَنْوُ olduğu kimi; هَنْوُ بل هو هو كما كان
 vəziyyət dəyişməyib, olduğu kimi qalıb
 – هَنْوِيَّ 1) mahiyyət; 2) şəxsiyyət, fərdiyyət; هَنْوِيَّ (تذكرة، شهادة) الـ
 şəxsiyyət vəsiqəsi; هَنْوِيَّ رجل مجهول
 müəyyən olunmamış insan; هَنْوِيَّ عن
 هَنْوُ o, kim olduğu haqda heç nə demədi
 – هَنْوُ 1) sevinmək (*nəyə*); 2) can atmaq, çalışmaq (*nəyə*), nişan almaq (*nəyi*)
 هَنْوُ ~ o, yüksək nailiyyətlərə can atırdı
 – هَنْوُ məqsəd, səy, cəhd
 I هَنْوُ yaxına gəlmək, yaxınlaşmaq
 هَنْوُ 1) uçurum; 2) dərin xəndək
 I هَنْوُ 1) ağılsız olmaq; axmaq, səfeh olmaq; 2) gümrəh, güclü, qəddar olmaq
 – هَنْوُ 1) ağılsız, yüngülxasiyyət; axmaq, səfeh; 2) güclü, qəddar; هَنْوُ الحرب الهوجاء
 güclü tufan; هَنْوُ aman-sız müharibə
 – هَنْوُ ağılsızlıq, yüngülxasiyyətlik
 – هَنْوُ şiddətli külək; qasırğa
 I هَنْوُ 1) yəhudi olmaq; 2) peşmançılıq çəkmək; II هَنْوُ 1) yəhudilik dininə gətirmək; yəhudiləşdirmək; 2) aşağı salmaq, endirmək, münasib, ucuz etmək (*qiymət haqqında*); 3) asta yerimək; asta danışmaq; 4) kefləndirmək, sərxoş etmək, məst etmək;

III هَادَ 1) yumşaqıq, mərhəmət göstərmək, barışmaq; 2) mötədillik göstərmək; 3) güzəştə getməyi bacarmaq, güzəştə getmək; V يَهُودَ yəhudiliyi qəbul etmək

– يَهُودَ yəhudiləşdirmə

– مَتَاهَا əlverişli, münasib, ucuz (*qiymət haqqında*)

– يَهُودَ yumşaqıq, mülayimlik, mərhəmət; güzəştə getmə, tez razılaşma; لا هَوَادَةَ فِيهِ وَلَا! heç bir güzəşt və yumşaqıq yoxdur!

– هَوَادَةَ 1) mərhəmət, iltifat, güzəşt, yumşaqıq; ~ عدم barışmazlıq; ~ غير mərhəmətsizcəsinə, amansızcasına; 2) mülayimlik

– هُوَ topl. yəhudilər

– هُوَ Quran. Hud (*peyğəmbər adı*)

– هُوَ = يَهُودَ

– يَهُودِي 1. yəhudi (*sif.*); 2. yəhudi

– يَهُودِيَّة 1) yəhudilik; yəhudi dini; 2) yəhudi mənşəyi

– هَوَجَ: هَوَجَ

I هَارَ (هور) 1) dağılmaq, uçmaq, tökülmək, düşmək; 2) dağıtmaq, sök-mək, uçurmaq (*binanı*); yırmaq, devirmək; II هَوَزَ 1) təhlükəyə atmaq, təhlükəyə məruz qoymaq; 2) sökmək, dağıtmaq, uçurmaq; V تَهَوَّرَ 1) ağılsız, ehtiyatsız, düşünülməmiş olmaq; ~ في الكلام fikirləşmədən danışmaq; 2) ağılsız olmaq, düşünmədən üstünə düş-mək, hücum etmək; 3) uçmaq, dağılmaq; 4) keçmək (*vaxt haqqında*); VII إِنْهَارَ dağılmaq, sökülmək, düşmək, aşağı düşmək; ~ت اعصابه onun ümidləri puça çıxdı; ~ت آماله onun əsəbləri pozuldu

– إِنْهَارَ 1) uçqun, uçma, yığılma, sökül-mə, dağılma; (جلدي) ~ تلحي ~ çığ, qar uçqunu; ~ الاراضي sürüşmə; 2) uçma, dağılma, sö-

külmə, iflas, müvəffəqiyyətsizlik; 3) sürət-lə düşmə; ~ في اثنان ~ qiymətlərin sürətli düş-məsi; 4) pozulma; ~ عصبي ~ əsəb pozğunluğu; 5) sürət itkisi; ~ حزنوني ~ av. ştopor (*vintvari xətt üzrə sürətlə başaşağı enməkdən ibarət yüksək təyyarəçilik üsulu*)

– تَهَوَّرَ 1) ağılsızlıq, lazımınca düşünülməmə, diqqətsizlik; 2) ehtiyatsızlıq, özba-şınalıq; dəlisovluq; ~ في الكلام ~ sirsaxlamazlıq, boşboğazlıq, çərənçilik

– مَتَهَوَّرَ 1) lazımınca düşünülməmiş, diq-qətsiz; 2) ehtiyatsız, hövsələsiz, özbaşına; dəli, dəlisov, ağılsız

– هَارَ q. هَارِيَّة uçan, yığılan, dağılan

– هَوَارِيَّ c. هَوَارِيَّ süvari bədəvi (*qeyri-müntəzəm orduda*)

– هَوَزَ q. أَهْوَزَ göl, laqun (*dənizdən ayrıl-mış kiçik göl*)

– هَوَزَ 1) təhlükəli yer; 2) təhlükə

– هَارَ uçqun; ~ تلحي ~ qar uçqunu

– هَيْرَ 1) ağılsız; düşünülməmiş; ehtiyat-sız, hövsələsiz

– هَوَزَ c. هَوَزَمُونُ

I هَوَسَ 1) çətin, çıxılmaz vəziyyətdə olmaq; nə edəcəyini bilmə-mək; çaşıb qalmaq; 2) dəli, ağılsız olmaq; هَوَسَ 1) pərt etmək, çaşdırmaq, çı-xılmaz vəziyyətə salmaq; 2) ağlını başından almaq, dəli etmək; II هَوَسَ 1) pərt etmək, çaşdırmaq, karıxdırmaq, çıxılmaz vəziyyətə salmaq; 2) ağlını əlindən almaq, dəli etmək; V تَهَوَّسَ dəli, dəlisov, ağılsız olmaq; mübtəla, düşkün olmaq; manyak olmaq; VII إِنْهَوَسَ = V هَوَسَ 1) qarınqulu, ta-mahkar; 2) bir şeyin dəlisi, aludəsi, gözləri qamaşmış

– مَتَّهَوَسَّ 1. dəli; 2. 1) dəlisov, manyak, düşkün, mübtəla; 2) fanat; təəssübkeş

– مَهْوَسَّ 1) dəli; 2) dəlisov; ağılsız, ağlını itirmiş

– مَهْوُوسَّ 1) fanat; 2) manyak

– هَوَسَّ 1) dəlisovluq; həvəs, ehtiras, düşkünlük; 2) dəlilik; الوطنِيّ şovinizm (*ifrat millətçilik*)

– هَوَسَّة 1. dəlilik tutması, maniya 2. bir şeyə, bir fikrə həddindən artıq mübtəla olmaqdan ibarət ruhi xəstəlik; 3. mübtəlahıq, düşkünlük

– هَوَسَاتَّ c. 2 هَوَسَّة mahni (*İraq*)

– هَوَيْسَّ fikir, ideya

– هَوَاوَيْسَّ , هَوَيْسَاتَّ , هَوَيْسَّة c. 2 هَوَيْسَّ şlüz (*çayda*); باب (بَوَابَة) الـ şlüzün qapısı

هَوَاوَيْسَا bax: əlifba sırası ilə

I هَوَشَّ 1) özünü coşqulu aparmaq, səs salmaq, həyəcana gəlmək (*kütlə haqqında*); 2) nizamsızlıq, qarışıqlıq, dava salmaq; هَوَشَّ 2) özünü səs-küylü aparmaq, həyəcana gəlmək, həyəcanlanmaq; II هَوَشَّ 1) pərt etmək, kefini pozmaq; 2) həyəcanlandırmaq; nifaq salmaq; vəlvələ salmaq; ~ الشعر ~ çaxnaşma salmaq; ~ saçları qarışdırmaq; 3) üzərinə qaldırmaq (*kimin*); qışqırtı ilə qovmaq (*kimi*)

– تَهْوَيْشَّ 1) qarışıqlıq, həyəcan; 2) təhrikçilik, saldırma; 3) hay-küy, qarışıqlıq; 4) uydurma, yalan

– هَوَيْشَّة , هَوَيْشَّة folk. dəniz əjdahası, div, nəhəng

– هَوَيْشَّة 1) qarışıqlıq, nizamsızlıq

I هَوَّعَ 1) həc (هوع) öyümək, ürəyi bulanmaq, qusmaq; II هَوَّعَ qusdurmaq; V تَهَوَّعَ qusmaq, püskürmək

هُوكِي xokkey

I هَوَّلَ (u) qorxutmaq, hədələmək; II هَوَّلَ 1) qorxutmaq, vahiməyə salmaq; hədələmək (*kimi* علی *nə ilə* –); şişirtmək, mübaliğə etmək (*nəyi* –); X اِسْتَهْوَلَ qorxulu, dəhşətli hesab etmək (*nəyi isə*)

– تَهَاوَلَ c. 1) vahimə, qorxu; 2) rəngbə-rəng bəzəklər

– تَهْوَيْلَ 1) qorxutma, vahiməyə salma;

2) şişirtmə, mübaliğə etmək

– مَهْوُلَ qorxulu, dəhşətli; ~ فيضان dəhşətli daşqın

– مَهْوُلَ vahiməyə salan, qorxudan

– هَالَّ 1) ilğım, xəyal

– هَالَّ 2) həc. حَبَّ الـ bot. hil

– هَالَّة həc. ات – şəfəq, parıltı, nur, halə; onun gözlərinin altında qara ləkələr var

– هَالِي قمر ~ : هَالِي

– هَائِلَ 1) vahiməli, qorxulu; 2) böyük, nəhəng; ~ الحجم nəhəng ölçülərdə

– هَوَّلَ c. اَهْوَالَ , اَهْوَالُ 1) qorxu, vahimə, dəhşət; ما قرأت! يا دَهْشَت! oxuduğum lap dəhşətdir! قاسى اهوالات من البرد dəhşətli soyuğa tab gəlmək; 2) təntənə, dəbdəbə, təmtəraq; ~ المجلس iclasın təntənəsi; ~ ابو الـ sfinks; ~ ائخذ طريقة ابي الـ susmaq, canını qurtarmaq

– هَوْلَ nəhəng, div, əjdaha, müqəvva, qorxuluq

هَوْلَاء bunlar

هُولَانْدِي 1. Hollandiya (*sif.*); 2. hollandiyalı

هُوم II هَوَّمَ yuxuya getmək, mürgüləmək; V تَهَوَّمَ II

– تَهَوَّيْمَ yarıyuxu, mürgü; yuxululuq, süslük

– 1) baş; 2) başlıq, kəllə, təpə, baş; الرأس ~ təpə; palmarların təpəsi; 3) bayquş; اليوم او غد o bu gün-sabah öləcək

I 1) هَوْنٌ (u) اهان (هون) olmamaq; ...onun üçün çox çətindir; 2) əhəmiyyətsiz olmaq; عليه هذا ~ يهون هذا الى جانب ... o, bu işə biganə idi; ...müqayisədə boş şeydir; لـ الخطب ...olmasaydı, hər şey yaxşı olardı; ما أهونهُ! bu necə də mənasızdır! bu necə də asandır!; هَانٌ (u) 2) alçaq, mənfur olmaq; II 1) asanlaşdırmaq; 2) təsvir etmək, göstərmək, asan, əhəmiyyətsiz təsəvvür etmək (nəyi); azaltmaq, əksiltmək (məs., günahı); هَوْنٌ عَلَيْكَ! bunu ciddi qəbul etmə!; sakit ol! IV اهان alçaltmaq, hörmətdən salmaq, təhqir etmək, toxunmaq; zəhləsi getmək, nifrət etmək, həqarətlə baxmaq, xor baxmaq; عند الامتحان يُكْرَم المرء او يُهان Ata. sözü imtahanda insan ya hörmət qazanır, ya da hörmətdən düşür; VI 1) laqeyd yanaşmaq, etinasızlıq göstərmək, xor baxmaq, məhəl qoymamaq (nəyəsə); 2) diqqətsiz olmaq, laqeyd olmaq, etinasız olmaq (nədə); (في, بـ) etinasızlıq göstərmək, laqeydlik göstərmək, diqqətsizlik etmək (nədə); (في) X 1) əhəmiyyətsiz hesab etmək (nəyi); saymaq, etinasız yanaşmaq, laqeydlik göstərmək, məhəl qoymamaq (nəyəsə); nifrət etmək, həqarətlə baxmaq, zəhləsi getmək, alçaq nəzərlə baxmaq, xor baxmaq (nəyəsə); قوة لا ~ ölümdən qorxmamaq; بالموت ~ يستهان بها məc., hesablaşmaq lazım olan bir qüvvə

– استهانة etinasızlıq, laqeydlik, məhəl qoymama, saymama (nəyi); nifrət; ~ etinasızlıqla, laqeydliklə, laqeydcəsinə, saymaz-yana, məhəl qoymadan

– إهانَةٌ təhqir, həqarət, etinasızlıq, laqeydlik, saymamazlıq

– أهن ~ الشرين iki pislikdən ən kiçiyi; الكَلِّ ~ ən asan, ən sadə, lap asan, lap sadə

– تهوونٌ diqqətsizlik, etinasızlıq, laqeydlik, saymamazlıq; qayğısızlıq, qeydsizlik, başı-soyuqluq, işə can yandırmama

– 1) تهوونٌ yüngülləşdirmə, asanlaşdırma; yüngüllük, sakitlik, rahatlıq, asanlıq; 2) azaltma, əskiltmə; azalma, əskilmə

– متهاونٌ etinasız, laqeyd, məhəl qoymayan, saymaz; səliqəsiz, diqqətsiz, huşsuz

– مهانٌ təhqir olunmuş, hörmətdən salınmış, alçaldılmış; həqir, rəzil

– مهانٌ alçaltma; hörmətdən salma, təhqir etmə; təhqir, həqarət

– مهينٌ təhqiredici, alçaldıcı, həqarətli, toxunan

– هاونٌ, هاوونٌ c. هاونٌ həvəngdəstə, həvəng; يد الـ toxmaq, həvəngdəstə, dəstə (həvəngdə); 1) mortira (qısalüləli top); 2) minomyot, minaatan (silah)

– هاونٌ həqarət, təhqir, namussuzluq, bədbirçilik, rüsvayçılıq, üzqaralıq, bədnamlıq; kimisə olduqca pis təhqir etmək

– هاونٌ 1) həvəngdəstə, həvəng; يد الـ toxmaq, həvəngdəstə, dəstə (həvəngdə); 2) yüngüllük, xəfiflik; asanlıq, sadəlik; əhəmiyyətsizlik; 3) sakitlik, sükut; nizam, intizam; dinclik, əmin-amanlıq; ~ على a) yüngül, yüngülcə, asan, asanca, sadə; b) ağır-ağır,

yavaş-yavaş, asta-asta; ağır, asta, yavaş, tədriclə, tələsmədən, aramla; *مشى* asta-asta yerimək, yavaş-yavaş yerimək, tələsmədən getmək

– *هُون* təhqir, həqarət, rüsvayçılıq, biabırçılıq, üzükəralıq

– *هُون* *dan.* burada

– *هُوننا* ağırılıq, yavaşlıq, astalıq, lənglik, tələsməmə, yubanma; sakitlik, sükut; dinclik, əmin-amanlıq; *سار (مشى)* asta-asta yerimək, yavaş-yavaş yerimək, tələsmədən yerimək

– *ليس هذا* 1) yüngül, asan, sadə; *هين*, *هين* 2) yüngül, asan iş deyil; *هين عليك ان تقول...* bu, asan iş deyil; *...sənin üçün danışmaq asandır*; 2) əhəmiyyətsiz, bekara, xırda, az əhəmiyyətli, dəyərsiz, heç bir dəyəri olmayan

– *هينة* 1) yüngüllük, xəfiflik; asanlıq; əhəmiyyətsizlik; *على ~ ورفق* sadə və xəfif; *على ~* a) asan, sadə, yüngül, yüngülcə; b) yavaş, yavaş-yavaş, asta, ağır; 2) rahatlıq; 3) sakitlik, sükut; dinclik

هُو hürmək

– *هُوهُ* hürüş, hürmə, it səsi

I *هُو* 1) yığılmaq, düşmək; tökülmək; uçulmaq, dağılmaq; aşağı şığımaq (*quş haqqında*); şığımaq (*təyyarə haqqında*); 2) endirmək, sallamaq, düşürmək (*nəyi* →); aşağı salmaq, endirmək (*qiy-məti* →); 3) vurmaq, vurub salmaq (*məs. təyyarəni*); 4) əsmək (*külək haqqında*); 5) ölmək; *هُو* 1) sevmək, istəmək; 2) istəmək, arzulamaq, arzu etmək; II *هُو* 1) havasını təmizləmək, havasını dəyişmək, havaya vermək; havaya çıxarmaq; 2) əl eləmək, işarə etmək, əl-qol atmaq; tərpətmək, yelləmək (*nə ilə* →); *يملِك* özünü

yelləmək; III *هُو* 1) yaltaqlanmaq, yaltaqlıq etmək, üzə gülmək; razı salmaq, yaramaq, yarıtmaq, təmin etmək, qane etmək; üz vermək, imkan vermək, göz yummaq, mane olmamaq; 2) havasın təmizləmək, havasını dəyişmək, havaya vermək; IV *هُو*

1) yıxılmaq, düşmək, tökülmək; yuxarıdan atılmaq (*kimin-nəyin üstünə* *الى*, *الى* *nə ilə* →); 2) endirmək, sallamaq, düşürmək (*nə* →); 3) qulaylanmaq (*nə ilə* →); *...يليه* əl ilə vurmaq (*kimisə*); 4) uzatmaq (*nə* →); *kiməsə* əl uzatmaq; V *هُو* havası təmizləmək, havası dəyişmək; VI *هُو* 1) üstünə tullanmaq, üstünə atılmaq, şığımaq, hücum etmək; 2) külli miqdarda tökülmək, çoxlu sayda tökülmək, tökülmək; *كوارق الخريف* ~

payız yarpaqları kimi tökülmək; 3) tədricən zəifləmək, əyilmək, yavaş-yavaş tökülmək; asta-asta axmaq (*göz yaşı haqqında*); *إنهوى* onun səhhəti ağırlaşır; VII *هُو* 1) yıxılmaq, düşmək; yerə yıxılmaq, sərilmək; 2) qeyri-normal olmaq, dəli olmaq, ruhi xəstə olmaq; 3) şıltaq olmaq; X *هُو* 1) heyran etmək, valeh etmək, əsir etmək, məftun etmək, ovsunlamaq, sehləmək, tilsimə salmaq (*nə ilə* →); *عقله* ~ *kimisə* heyran etmək, məftun etmək, valeh etmək, ovsunlamaq, sehləmək, tilsimə salmaq; *افئدة* ~

دینلاییکیلرینین üreyini ovsunlamaq; 2) tovlamaq, yoldan çıxartmaq, başdan çıxartmaq, aludə etmək, həvəs oyatmaq, şirnikləndirmək, məftun etmək; pis yola çəkmək, pozmaq; 3) soyuqlamaq, özünü soyuğa vermək, soyuq dəymək

– *استهوا* 1) valeh etmə, heyran etmə, məftun etmə; əsir etmə; 2) cazibə, başdan çıxartmaq

ran şey, şirnikdirici şey, yoldan çıxartma, azdırma, məftun etmə, tamaha salma; 3) soyuqdəymə, soyuqlama

– أهوى ən sevimli, ən istənilən, ən arzu olunan, çox əziz; الموت ~ الي من العار mənim üçün ölüm rüsvayçılıqdan yaxşıdır

– أهوية 1) uçurum, sıldırım, dərin uçurum, dərinlik; 2) atmosfer

– هवासني dəyişmə, havasını təzələmə, havaya vermə; aerasiya, havalandırma; حسنُ الـ yaxşı havalandırılan

– مهواة 1) razı salma, yarama; üz vermə, yol vermə, imkan vermə, göz yumma; 2) havasını dəyişmə, havasını təzələmə, havaya vermə

– مهواة 1) uçurum, sıldırım, dərin uçurum, dərinlik; 2) atmosfer

– مهواة 1) ventilyator, yelləyən (havata-mizləyən, havanı dəyişən aparat); 2) yelpik

– مهوى c. مَهاو 1) düşmə yeri; 2) uçurum, sıldırım; اله بعيدة (عميقة) dərin quyu; 3) atmosfer

– اللغة هي ~ افندتنا məhəbbət obyekt; dil – bizim üçün ən əziz şeydir; o, insanların simpatiyasını qazandı

– هاء 1) sevən, istəyən; 2) yıxılan, düşən; tökülən; النجوم الهاوية axan ulduzlar; 2. həvəskar; هادي طواع البريد və ya هادي الطواع filatelist, filateliya ilə məşğul olan adam, həvəskar

– هادية 1) uçurum, sıldırım, dərin uçurum, dərinlik; və ya هادية cəhənnəm uçurumu, cəhənnəm; 2) atmosfer

– اله الطلق 1) atmosfer, hava; البحر ~ المضغوط təmiz hava; deniz havası

سلك الـ hava nasosu; منفاح ~ uçma, uçuş; təyyarəçilik; علم الـ aerologiya (atmosferin yuxarı qatlarında olan prosesləri öyrənən elm); 2) külək, yel; 3) iqlim; 4) hava; 5) şıltaqlıq, naz, tərslik; 6) qorxaq, ağciyər; الـ الاصفر vəba, ovma (xəstəlik)

– هواء həvəskar

– هوائي 1. 1) atmosfer, hava –i(-ı), –u(-ü); aerob (bakteriya); pnevmatik, sıxılmış hava ilə işləyən; ~ ميناء aeroport, hava limanı; مطب ~ hava boşluğu; المطحنة الـ külək dəyirmanı; آلة سة a) nəfəs aləti; pnevmatik alət; ~ لا havasız; anaerob; 2) qəribə, şıltaq, tərs, dəyişkən; قيلة سة (uzaqdan) öpüş göndərmə; 2. c. اتـ antenna (radio dalğalarını yaymaq və ya tutmaq üçün çəkilən məftil) (həmç. ~ خط və ya ~ سلك) ~ الارسال ~ ötürücü antenna; الاستقبال (الاستلام) qəbuledici antenna; اطاري ~ çərçivə antenna

– هوائيات c. 1) hava məkanı; علم الـ pnevmatika (fizikanın qazaoxşar cisimlərdən bəhs edən şöbəsi); 2) antenalar

– هوائية c. اتـ ehtiras, qızgın məhəbbət, meyl, qapılma, vəcd; həvəs, böyük maraq; sevimli məşğuliyyət, dil əzbəri, şüar, xobbi; طواع البريد ~ poçt markaları toplamaq həvəsi

– هوائية = هوائية

– اتـ c. هوائية ventilyator, yelləyən

– هوى c. هوى uçurum, sıldırım, quyu, çala, çuxur; ... اتسعت ~ الخلاف بين... وبين... arasındakı ixtilaf dərinləşdi

– هوى eşq –i(-ı), aşiqanə

– هوى 1) sevgi, məhəbbət, eşq; həvəs, meyl; ehtiras, böyük həvəs, böyük maraq, şövq; الـ aşiq, vurğun, məftun;

العذريّ platonik sevgi; يüngül بنت الـ əxlaqlı qadın; 2) məhəbbət obyektı; 3) şıltaqlıq, qəribəlik, naz, tərslik, kef; اهواء الطبيعة təbiətin şıltaqlıqları; على onun arzusu ilə, onun istəyi ilə, onun sərəncamı ilə, onun qərarı ilə, o istədiyi kimi; تصرف على ...istəyinə uyğun təşkil etmək

1. şıltaq, qəribə; dəyişkən, qərarlı; 2. zəng səsi, səs (qulaqda) 1) dərin quyu, dərin çala; 2) dil öz-bəri, şüar, xobbi bax: هو

o (q.); onlar (cansız əşyalar haqqında); o ki qaldı qaydalara, onlar həminkidirlər (dəyişməyib)

həmç. həi cəld ol!, tez ol! tələs!; irəli!; və ya بن بَيّ a) mənşəyi bilinməyən, əslə məlum olmayan; b) layiq olmadığı mövqeyi tutan adam

I (hər hansı) 1) həi (u) və ya (ə) həi formaya, görünüşə malik olmaq; vüqarlı görkəmə malik olmaq; 2) can atmaq, cəhd etmək (nəyə), dəlicəsinə arzulamaq, ehtirasla istəmək (nəyi); II həi 1) hazırlamaq, hazırladırmaq; düzəltmək, qurmaq, təşkil etmək, yaratmaq; qaydaya salmaq, nizama salmaq; sərəncam vermək (nəyə) ~ nəfse ~ özünü hazırlamaq (nəyə) ~ الظروف الملائمة; əlverişli şərait yaratmaq (nə üçün); 2) razı salmaq, yaramaq, yarıtmaq, qane etmək (kimisə), yaxşı rəftar etmək (kiminləsə); III həi razılaşmaq, razılığa gəlmək (nə barədə (fi)); V həi 1) hazır olmaq; hazırlaşmaq (nəyə); yaradılmaq, törəmək, meydana gəlmək, əmələ gəlmək, baş ver-

mək; kimin üçünsə mümkün olmaq; hər. fərağat!; 2) ən yaxşı paltarı geyinmək; ...onun təsəvvürünə gəlirdi, ... onun xəyalına gəlirdi; VI həi bir-biri ilə razılaşmaq, qarşılıqlı razılığa gəlmək

hazırlama; hazırlaşma; hazırlıq

hüq., din. ümumi mülkiyyətdən istifadə qaydalarına dair dostcasına saziş

hazır

c. ağır mallar, çox yer tutan mallar

1) surət, sima, şəkil; forma; 2) görünüş, üz, sima, zahir, xarici görünüş, görkəm; boy-buxun, əndam, fiqur, bədən, qədd-qamət, duruş, vüqar; عرفه kimisə xarici görünüşünə görə tanımaq; 3) tərkib; heyət, personal; التحرير redaksiya, redaktorlar heyəti; تامة plenum (geniş iclas); المحكمة məhkəmə heyəti; موظف داخل

statda olan işçi; statdan kənar işçi; palata tam heyətlə toplaşib; 4) korpus (bir hökumət yanındakı xarici dövlətlərin nümayəndələri);

diplomatik korpus; 5) korporasiya (bir peşəyə, silkə və s. mənsub olan insanların ittifaqı, birləşməsi, cəmiyyəti); العلماء ~ alimlər cəmiyyəti; 6) təşkilat, orqan, idarə, müəssisə; Birleşmiş Millətlər Təşkilatı; baş qərargah; ~

~ rəyasət qanunverici orqan; ~ الرئاسة ~ rəyasət heyəti; 7) komissiya (xüsusi tapşırıq və vəzifələri yerinə yetirmək üçün bir idarə və təşkilat yanında müvəqqəti ya daimi orqan, heyət), komitə; ~ البرلمان parlament komissiyası; ~ التفيتية təftiş, nəzarət komissi-

yası; الـ علم astronomiya; الـ الاجتماعیة insan cəmiyyəti; الـ الحاکمة hökumət orqanları

– نؤفۇزلى، سەlahiyyətli, mötəbər, görkəmli

I هَيْبٌ (هيب) 1) kiminsə qarşısında ehtiram hissi keçirmək; qorxmaq, ehtiyatlanmaq; لا يهاب الموت بل ان الموت يهابه *məsəl.* o, ölümdən deyil, ölüm ondan qorxur (*qorçaq insan haqqında*); 2) ehtiram hissi keçirmək, hörmət etmək; pərəstiş etmək (*kiməsə*); II هَيْبٌ qorxuya salmaq, qorxutmaq (*kimi*); هَدَلَمَ (على) *kimi*; IV هَابٌ vadar etmək (*kimi*); 2) qışqıraraq qovalamaq (*məs. heyvanı*); V تَهَيَّبٌ 1) qorxutmaq, hədələmək; 2) qorxmaq, vahiməyə düşmək; 3) ehtiram hissi keçirmək, pərəstiş etmək; hörmət etmək (*kimə*); VIII هَاتَبٌ 1) qorxmaq; 2) hörmət etmək, ehtiram etmək

– مَتَهَيَّبٌ qorxaq, cəsarətsiz

– مَهَابٌ 1. təhlükəli; 2. qorxulası, çəkinəsi insan

– مَهَابَةٌ 1) qorxu, vahimə; 2) hörmət, ehtiram; 3) əzəmət (*qorxuya salan*); 4) əzəmət, böyüklük, vüqar

– مَهْوِبٌ 1) qorxulu, vahiməyə salan; 2) tən-tənəli

– مَهْيَبٌ 1) hörmətli, ehtiramlı; 2) mühüm, tən-tənəli

– هَائِبٌ 1) qorxu hissi keçirən; 2) hörmət edən

– هَيَّابٌ qorxaq, ürəksiz

– هَيْبٌ ling, tir

– هَيْبٌ = هَيَّابٌ

– هَيْنَةٌ 1) qorxu; hörmət əlaməti olaraq kim-dənsə çəkinmə; 2) hörmət, ehtiram; 3) lə-

yaqət, nüfuz etibar; 4) əzəmət, vüqar, tən-tənə, təmtəraq

– هَيُوبٌ 1) qorxaq, cəsarətsiz; 2) hörmətli, ehtiramlı, möhtərəm

(هيت) II هَيْتٌ 1) qışqırmaq (*kimin üstünə*);

2) çağıрмаq (*kimi*)

– هَيْتٌ لَكَ! *həmç. gəl* bura!

– هَاتٌ *bax: əlifba sırası ilə*

I هَيَّجَانٌ (i) 1) narahat olmaq, hə-yəcanlanmaq; 2) coşmaq (*dəniz haqqında*);

3) özünü coşqun aparmaq (*xəstə haqqında*);

qəzəblənmək; هَانَجَ ~ qeyzlənmək; ~ وماج

~ çox səs salmaq, həyəcanlanmaq; 2 هَيَّجٌ (i)

həyəcanlandırmaq, oyatmaq, qaldırmaq; II هَيَّجٌ

1) narahat etmək, həyəcana gətirmək; ~ الشَّهِيَّةُ

~ iştahanı açmaq; ~ الغَضَبُ ~ əsəbiləşdirmək;

2) təşviqat aparmaq; IV هَاجَ həyəcanlandır-

maq, qıcıqlandırmaq; ~ فضولُه ~ kiminsə ma-

rağını oyatmaq; V تَهَيَّجَ həyəcana gəlmək,

həyəcanlanmaq; VIII هَتَّاجَ həyəcanlanmaq,

həyəcana gəlmək

– هَاجَةٌ həyəcan

– تَهَيَّجَ həyəcan, son dərəcə həyəcan

– تَهَيَّجٌ 1) acıqlandırma, hərəkətə gətirmə;

2) təşviqat; 3) *el.* induksiya

– تَهَيَّجَ həyəcanlanan, həyəcanlanmış; əsəbi

– مَهَاجٌ *tex. starter (avtomobil və təyyarə*

mühərriklərini avtomatik işə salan qurğu)

– هَيَّاجٌ həyəcanlı; ~ الأعصاب ~ əsəbləri po-

zulmuş

– مُهَيَّجٌ 1. 1) həyəcanlandıran, oyadıcı;

2) əsəbiləşdirici; 2. 1) qıcıqlandırıcı; 2) təş-

viqatçı

– هَانَجٌ 1. həyəcanlı, həvəsə gəlmiş; qə-

zəbli, hirsli; coşqun; 2. qəzəb; هَاجَ

bax: هَاجَ

– هَيَّاجٌ həyəcan, həvəs; coşqu, qəzəb
 – هَيَّجٌ 1) həyəcan, həvəs; 2) döyüş, vuruşma
 – هَيَّجَاءُ , هَيَّجَى , هَيَّجَا döyüş, vuruşma
 – هَيَّجَانٌ 1) həyəcan, həvəs; 2) qəzəb, hiddət; 3) hövrə gəlmə, kürsəyə gəlmə (*heyvanlarda*)
 – هَيَّجَةٌ 1) həyəcan, güclü həyəcan; 2) güclü hiddət
 هَيْدْرُوجِيْنٌ *kim.* hidrogen; اله الثقيل ağır hidrogen, deyteri
 – هَيْدْرُوجِيْنِيّ hidrogen -i (-1); قنبلة هيدروجينية hidrogen bombası
 هَيْدْرُوكَارْبُونٌ *c.* ات. – karbohidrogen
 المرَكَّبَاتُ *kim.* tərkibində su olan; هَيْدْرِيّ hidratlaşma
 – هَيَّرَ 1) dağıtmaq, məhv etmək; sökmək, uçurmaq; köhnəltmək, yırtmaq; 2) yuxarıdan salmaq, atmaq, düşürmək; 3) tez yerinə yetirmək (*nəyisə*), tələsmək; V تَهَيَّرَ dağılmaq, sökülmək; uçurdulmaq (*tikili haqqında*)
 – هَيَّارٌ çıx, qar uçqunu
 هَيْرُوْغَلِيفٌ heroqlif
 – هَيْرُوْغَلِيفِيّ heroqlif (*sifət*); الخطّ və ya هَيْرُوْغَلِيفَةُ heroqlif yazısı
 – هَيْرُوْغَلِيفِيَّةٌ 1) *topl.* heroqliflər; 2) heroqlifika
 هَيْرُوِيْنٌ heroin (*narkotik maddə*)
 هَيْسْتَرِيَا = هَيْسْتَرِيَا
 I هَيْشٌ 1) həyəcanlanmaq, həyəcanlı olmaq; 2) coşmaq
 – هَيْشَةٌ zolaqlı balina
 – هَيْشَةٌ 1) həyəcan, qarışıqlıq; 2) səs-küy
 – هَيْشٌ *c.* هَيْشَةٌ qalın meşə, sıx meşəlik, cəngəllik

I هَيْصٌ 1) səs salmaq, özünü səs-küylü aparmaq, uğuldamaq, fit vermək (*məs., kütlə haqqında*); 2) kefi istəyən kimi vaxt keçirmək, əylənmək; II هَيْصٌ 1) səs çıxarmaq, uğuldamaq, guruldamaq; 2) əylənmək
 – هَيْصٌ qışqırıqlar, səs-küy, uğultu, gurultu
 – مَهْيَاصٌ lovğa; zarafatçı
 – هَيْصَةٌ 1) həyəcan, həvəs; 2) səs, qışqırıq, qarışıqlıq
 هَيْصَمٌ alebastr, kəc, kirəc
 I هَيْضٌ 1) sındırmaq (*məs., süniyyə, qanadı*); جناحية ~ *məc.*, kiminsə qol-qanadını kəsmək; 2) zülm etmək, əziyyət vermək; شدة المسؤولية o, böyük məsuliyyətdən sıxılır; 3) yenidən baş vermə (*xəstəlik haqqında*); حمى onun qızdırması yenidən qalxıb
 – هَيْضٌ sınıq, qırıq; الجناح ~ qanadı kəsik; *məc.* qanadı kəsik, köməksiz
 – هَيْضَةٌ 1) yenidən baş vermə, qayıtma (*xəstəlik haqqında*); 2) ishal; 3) həmç. الـ الوبائية və ya الأسويّة vəba; الدجاج ~ toyuq vəbası
 I هَيْطٌ 1) qışqırmaq, səs-küy salmaq
 – هَيْطٌ qışqırıq, səs-küy, qalmaqal; هم في ~ onların arasında böyük narazılıqlar mövcuddur
 هَيْعَةٌ qulaq batıran qışqırıq
 I هَيْفٌ 1) qamətli, boylu-buxunlu, incə olmaq; هَيْفٌ 1) müvəffəqiyyət qazanmamaq, əldə etməmək, alınmamaq; 2) qaçmaq, aradan çıxmaq, əkilmək; 3) çox arzu etmək, istəmək, həsrət çəkmək; II هَيْفٌ əlverişli fürsətdən məhrum etmək

– *q. أهيفٌ* c. *هيفٌ* qamətli, boylu-buxunlu, incə, zərif; *هيفاء* incə qız; *هيفاء* incə bədənli

– *هيفٌ* 1) müvəffəqiyyətsiz, uğursuz; 2) çox arzu edən, istəyən, həsrət çəkən; 3) məhdud, orta səviyyəli, dar düşüncəli, uzağı görməyən

– *هيفٌ* isti külək

– *هيفانٌ* 1) müvəffəqiyyətsiz, uğursuz; 2) çox arzu edən, istəyən, həsrət çəkən

هَيْكَلٌ 1. çox böyük, nəhəng; 2. c. *هَيْكَلٌ* 1) məbəəd; *الكنيسة* ~ mehrab; 2) böyük bina, nəhəng; 3) korpus, bünövrə, özək, skelet; 4) çərçivə; *şassi* (*məs., avtomobildə*); 5) quruluş, struktur, tikili, daxili quruluş; *الاقتصاد* ~ iqtisadiyyatın strukturu; *البناء* ~ çatı; tikilinin karkası; *المنشآت* *anat.* skelet; *من خشب* ~ müqəvvə

– *هَيْكَلِيٌّ* 1) skelet -i (-i), skelet şəklində; *طائرة* güllə modeli, nümunəsi; təlim gülləsi; 2) nümunəvi, yalançı; *مواقع* *hərb.* yalançı mövqelər; 3) struktur (*quruluş*) -i (-i) – *هَيْكَلِيَّةٌ* quruluş, qayda

I *هَيْكَلٌ* (*i*) *هَيْكَلٌ* tökmək, boşaltmaq (*hara* *على* II *هَيْكَلٌ* tökmək, boşaltmaq (*hara* *على*); atmaq, gətirmək, topa şəklində gətirmək (*qum – külək haqqında*); IV *أَهَالَ* = I; VII *إِهْأَلَ* 1) tökülmək; dolu kimi yağmaq (*nəyin üstünə* – *على* *güllə, mərmə haqqında*); 2) böyük miqdarda gəlmək, daxil olmaq (*hara* *على* – *mal haqqında*); 3) dağılmaq; *ضرباً* ~ *عليه* *ضرباً* ~ kiminsə üstünə cumaraq yumruqlamaq

– *إِهْأَلٌ* uçqun, töküntü; *geol.* sürüşmə

– *مَهَيْلٌ* tökülmüş

– *هَيْلٌ* 1) qum, qum topası; 2) *bot.* hil; *حبٌ* – *هَيْلٌ* hil toxumları; *الهيلمان* böyük var-

dövlət; *الهيلمان* ağraah *باله* çox böyük vədlər vermək; *الهيلمان* onun böyük tələbatları var

– *هَيْلَانٌ* qum topası

– *هَيْلَانٌ* çoxsaylı sürü, naxır; *الهيل* *bax:* *هَيْلٌ*

– *هَيْوَلٌ* havada uçan toz

– *هَيْوَلِيَّاتٌ* c. *هَيْوَلِيٌّ* *və ya* *هَيْوَلِيَّاتٌ* c. *هَيْوَلِيٌّ* ilk materiya; *materiya*, *maddə*; *mahiyyət*; *الهيل* *form* *الصورة* *وَالهيل* *materiyaya* *aid olan*; *maddi*, *cismi*

هَيْوَلِيَّةٌ *lovğalıq*, *təkəbbürlük*

1. *ellin* (*qədim yunan*) -i (-i); *العالم* *الهيليني* *ellinist* (*qədim yunan dili və ədəbiyyatı mü-təxəssisi*); 2. *ellin* (*qədim yunanların adı*)

– *هَيْلَانِيَّةٌ* *ellinizm* 1. qədim yunan dilindən başqa dillərə keçmiş xüsusiyyət; 2. *ellin mədəniyyəti*

I *هَيْمٌ* (*i*) *هَيْمٌ* 1) veyllənmək, avara gəzmək, dolanmaq, dolaşmaq; *qəçmaq* (*məs., quduz it haqqında*); 2) ağılı başından almaq, valeh etmək; *الهيم* *o*, *دەلەسینە* *aşiq* *olub*; 3) *دەلەسینە* *sevmək* (*kimi*), *دەلە* *olmaq* (*kiməsə görə*); *بها عشقا* ~ *o* (*k.*), *onu* (*q.*) *دەلەسینە* *sevirdi*; 4) *su-samaq*; *على وجهه* ~ baş götürüb getmək; II *هَيْمٌ* 1) yolundan azdırmaq, çaşdırmaq; 2) *دەلە* *etmək*, ağılı *əlindən* *almaq* (*sevgi haqqında*); X *إِسْتَهَامٌ* *məch.* çox vurğun olmaq, çox *aşiq* *olmaq*

– *هَيْمٌ* c. *هَيْمَاءٌ* *q.* *أَهْيَمٌ* keçirən

– *مُسْتَهَامٌ* çox vurğun, çox *aşiq*

– *مَهَامَةٌ* səhra

– هَائِمٌ c. هَيَّامٌ 1) gəzən, dolaşan; 2) dəlicəsinə vurulmuş, aşıq olmuş; على وجهه ~ baş götürüb gedən

– هُبَامٌ , هَيَّامٌ 1) dəlicəsinə sevgi; 2) güclü susuzluq

– هَيِّمَانٌ 1) dəlicəsinə sevgi; 2) sərsərilik, dolaşma

– هَيِّمَانٌ q. هَيِّمَى çox vurğun, çox aşıq

– هَيُّومٌ 1) yolundan azdırılmış; 2) çəşqin, pərt olmuş

– هَيِّمَنٌ 1) amin demək; 2) qorumaq, mühafizə etmək (*kimi*), dərдинə qalmaq, qeydinə qalmaq, canı yanmaq, qayğısına qalmaq (*kimin-nəyin* على); 3) idarə etmək (*nəyi* على); nəzarət etmək, baxmaq (*kimə-nəyə*), müşahidə etmək (*kimi-nəyi* على); 4) başda durmaq (*kimin-nəyin* على)

– مُهَيِّمَنٌ 1) himayəçi; mühafiz, gözətçi; 2) nəzarətçi

– هَيْمَنَةٌ 1) qayğı, kömək, himayə; 2) nəzarət, müşahidə; 3) rəhbərlik, başçılıq; hegemonluq

هَيِّمُوْغُلُبِيْن hemoqlobin

هَيِّنْ نَفْسَكَ وَلَا تُهَيِّنْ هَيِّنٌ II (هين) asanlaşdırmaq; *dan., Ata. sözü* heyvanının işini deyil, öz işini asanlaşdır

هَوْنٌ هَيِّنٌ, هَيِّنٌ *bax:*

هَوْنٌ *bax:*

~ بَكْلَامِ burnunun altında danışmaq; sözləri sakit demək

– هَيْئَمَةٌ sakit danışma, burun altında danışma

هَيْهَاتَ , هَيْهَاتَ , هَيْهَاتَ necə də uzaq!, nə böyük fərq var! ... ~ gözləmək olmaz ki, ...; çətin ki, ...; ~ و ان يفوتها شيء o (*q.*), çətin ki, nəyisə qaçırsın; ~ له ان يفعل ذلك ~ çətin ki o, bunu etsin; ! ~ ان ينجح هذا الاقتراح ~ çətin ki, bu təklif keçər; ! ~ لكن heyif!, əfsus!

— نُودَةٌ 1) yavaş hərəkət; 2) ağırlıq, lənglik, sakitlik; 3) ehtiyatlılıq; 4) dözümlü, soyuq-qanlıq, dayanıqlıq, mətanət; ~ على *və ya* في *və ya* بـ sakit halda, təmkinlə, səbirlə; ~ و بروية عمل *agıl və ehtiyatla hərəkət etmək*

– مَوُودَةٌ, مَوُودَةٌ diri–diri basdırılmış (*veni doğulmuş qız uşağı haqqında – qədim ərəb–lərdə*)

– وَادٌ (*hər hansı bir ağır şeyin yerə düşməsi nəticəsində əmələ gələn*) səş

– وَدٌ ağır, yavaş, asta, ehtiyatlı; ~ yavaş–yavaş, sakit–sakit, aram–aram, ehtiyatla

– مَوُودَةٌ = وَدٌ

إِسْتَوَارَ (i) وَأَرْ (i) sürkütmək, qorxutmaq; X إسْتَوَارَ qorxu içində qaçmaq

إِلَى (i) وَأَلَّ (i) sığınacaq axtarmaq (*harda*)

– مَوُودٌ 1) sığınacaq, daldalanacaq (*yer*); 2) toplanma yeri, yığınaq, toplanış; 3) mərkəz, əsas mərkəz

– وَأَمَّ III (i) dostcasına yaşamaq, məhriban yaşamaq; 2) uyğun olmaq, münasib olmaq, yaraşmaq, yaramaq; həmahəng olmaq, uyğun olmaq, uyğun gəlmək; VI تَوَّأَمَ bir–biri ilə həmahəng olmaq, bir–birinə uyğun gəlmək

– مَوَّأَمَةٌ həmrəylik, həmfikirlik, yekdillik, fikir birliyi; harmoniya

– وَأَمَّ = مَوَّأَمَةٌ *Ata. sözü* لو لا الـ لهلك الأنام; مَوَّأَمَةٌ = وَأَمَّ əgər həmrəylik olmasaydı, camaat həlak olardı

– وَأَوَّأَ 1) kəkələmək; 2) hürmək (*it haqqında*); ulamaq (*çaqqal haqqında*)

– وَأَوَّأَ 1) kəkələmə; 2) ulama, hürmə

وَبَاءٌ (u) وَبَوَّأَ və ya وَبَّأَ (ə) وَبَّأَ (ə) taun xəstəliyinə tutulmaq; məch. = وَبَّأَ (ə) taun xəstəliyinə tutulmaq; işarə etmək; işarə etmək, nişan vermək (*kimə–nəyə*); IV وَبَّأَ (ə) = وَبَّأَ (ə) taun xəstəliyinə tutulmuş, taunlu; 2) xəstəliyə yoluxmuş (*məs., pambiq toxumu haqqında*)

وَبَّأَ (ə) taun; yoluxucu epidemik xəstəlik

وَبَّأَ (ə) 1) taun; 2) vəba; 3) həmç. وَبَّأَ (ə) yoluxucu epidemik xəstəlik, epidemiyə; المستوطن ~ vəba epidemiyası; endemik, müəyyən bir yerə xas olan xəstəlik; علم الأوبئة epidemiologiya

وَبَّأَ (ə) 1) taun – i [i]; 2) yoluxucu, xəstəlik yayan; أَبْخَرَهُ سَهْ yoluxucu buxarlar

وَبَّأَ (ə) c. yoluxucu xəstəliklər; علم الوبائيات epidemiologiya

وَبَّأَ (ə) 1) taun – i [i]; 2) xəstəliyə yoluxmuş

وَبَّأَ (ə) II وَبَّأَ (ə) söymək, danlamaq, məzəmmət etmək, qınamaq, tənə vurmaq; töhmət vermək; ضَمِيرُهُ vicdanı ona əzab verirdi

– تَوْبِيحٌ (ciddi) töhmət; (möhkəm) məzəmmət; danlaq, qınaq, tənə

وَبَّرَ (ə) وَبَّرَ (ə) yumşaq tüklərlə örtülmüş olmaq; sıx yunla, zərif yunla örtülmüş olmaq; IV أَوْبَرَّ (ə) tüklü olmaq; sıx yunla örtülmüş olmaq

– أَوْبَرَّ (ə) q. وَبَّرَ (ə) c. yumşaq tüklərlə örtülmüş, tüklü, zərif yunla örtülmüş

– مَوْبَرَّ (ə) xovlu, tüklü (*parça və s. haqqında*)

– وَبَّرَ (ə) zərif yunla örtülmüş; tüklü

– أَوْبَرَّ (ə) 1) (*dəridəki*) yumşaq tüklər; 2) yun, zərif yun, narın yun; طَوِيلٌ uzun lifli (*pambiq haqqında*); دَوَّهٌ ~ dəvə yunu; 3) həmç. أَوْبَرَّ (ə) xov; narın tük (*parçada*); مَوْبَرَّ (ə) xovlu parça; أَهْلٌ köçərilər, bə-dəvilər (*müq. et mdr أهل المدر bax: مَدَرٌ*)

– وَبَّرَ (ə) 1) yun teli; 2) nazik tük, tükcük

وَبَّأَ (ə) أَوْبَاشٌ alçaq adam; xuliqan, dələduz adam; c. tör–töküntü, zir–zibil, pozğun

ünsürlər, kələkbazlar, dələduzlar; أوباش الكلام cəfəngiyat, boş söz

– أَبَاشُ dələduzlar, pozğun ünsürlər

– أَوْبَاشِيَّة xuliqanlıq, dələduzluq

I مَوْبِقٌ مَوْبِقٌ (ə) وَبِقَ və ya وَبُوقَ (i) وَبَقَ olmaq, həlak olmaq, tələf olmaq, puç olmaq; IV أَوْبِقَ 1) məhv etmək, tələf etmək, məhvinə səbəb olmaq; 2) alçaltmaq

– مَوْبِقٌ 1) həlak olduğu, məhv olduğu yer; 2) dustaqxana, həbsxana, qazamat

– مَوْبِقَةٌ 1) ciddi qanun pozuntusu, zorakılıq, cinayət; 2) çox ağır günah, bağışlanmaz günah; ركب الموبقات təhlükədən qorxmamaq; فعل الموبقات alçaq hərəkətlər etmək

I وَبَلٌ وَبَلٌ (u) وَبَلٌ (u) وَبَلٌ zərərli, pis olmaq (məs., iqlim haqqında); وَبَلٌ (i) وَبَلٌ yağmaq, tökmək (yağış haqqında); سَتَ السماء leysan yağdı

– من الرصاص: şiddətli yağış; وَبَلٌ leysan, obr. güllə yağışı; سَتَ من الشتم obr. kiməsə durmadan söyüşlər yağdırmaq

– وَبَلَةٌ anat. kondilus; ələngə (quru sümük) başı

– وَبَلٌ 1) qeyri-sağlam ab-hava, pis şərait; 2) bəla, bədbəxtlik, müsibət; 3) zərər, ziyan, fəlakət, zərərliklik; ağırlıq (nəyinsə); ağır nəticələr

– وَبَلٌ leysan

– وَبِيلٌ 1) pis, bədxassəli, təhlükəli; 2) zərərli, zərərverən, çox ziyanlı; ağır

– وَبِيلٌ 1) böyük dəyənək; böyük ağac; 2) vabil (ovçu tütəyi, sümsü)

– وَبِيلَةٌ c. çırpı şələsi, odun şələsi

I وَبَّهَ = وَبَّهَ (ə) وَبَّهَ əhəmiyyət-siz, bekara, xırda olmaq; IV أَوْبَهَ diqqət yetirmək, fikir vermək (kimə-nəyə → , -)

I وَتَدَّ (i) وَتَدَّ çıxmaq, çalmaq, yeritmək, vurmaq, sancmaq, batırmaq (məs., paya); evdə qalmaq; II وَتَدَّ 1) = I; 2) vurmaq, çalmaq (payacıq, nişan); evdə qalmaq; IV أَوْتَدَّ = I

– وَتَدُّ payaların vurulması; nişanların, payacıqların salınması, quraşdırılması

– وَتَدُّ 1) أَوْتَدَّ c. وَتَدُّ (cadır) payası, payacıq; nişan; المساح yerölçənin payacıqları; 2) sütun, dirək, şalban; صمتموا كأن السنتهم obr. onlar dillərini udmuş kimi susdular; أوتاد البلاد ölkənin rüknləri (sağlam və möhkəm tərəfi, təməli, dirəyi və s.)

I وَتَرَّ (i) وَتَرَّ 1) dartmaq, gərmək, çəkmək (simləri, telləri); 2) təhqir etmək, incitmək; II وَتَرَّ 1) möhkəm dartmaq, gərmək; (məs., sim, tel); 2) gərginləşdirmək, gərmək; kəskinləşdirmək; ... وبين ...-la ... arasında münasibətləri gərginləşdirmək; III وَتَرَّ 1) növbələndirmək (iş); 2) bir-birinin ardınca göndərmək (məs., məktub); IV أَوْتَرَّ 1) bərk (tarım) çəkmək (məs., kamanın ipini); 2) nəyisə) tək sayda etmək; V وَتَرَّ 1) sıx, tarım çəkilmək, gərilmək (ip, sim, tel haqqında) 2) gərginləşmək, kəskinləşmək (vəziyyət haqqında); gərilmək, gərilməmiş olmaq (əsəblər haqqında); سَتَ ...-la ... arasında münasibətlər gərginləşib; VI وَتَرَّ fasiləsiz olaraq gəlmək, ardıcıl olaraq daxil olmaq, dalbadal gəlmək; bir-birinin ardınca getmək; təkrarlanmaq

– تَرَى bir-birinin ardınca, dalbadal, bir-
birinin dalınca, ardıcıl

– **تِرَة** intiqam, qisas

1) ثَوَاتِر – bir-birinin ardınca gəlmə; 2) ardıcılıq; fasiləsizlik, təkrarlıq, tez-tez təkrar etmə; عَلَى الـ ardıcıl, dalbadal; fasiləsiz; 3) *fiz.* tezlik

– 1) تَوْتَرٌ – gərginlik, kəskinləşmə, gərginləşmə; التَّوَلَّى beynəlxalq gərginlik; السَّيَاسِي siyasi gərginlik; الْعَصَبِي əsəbi gərginlik; 2) الْكهربائي el. gərginlik; الكهربائي elektrik gərginliyi; خطٌ عالٍ və ya خطٌ عالٍ yüksək gərginlik xətti

– 1) *bir-birinin* ardınca gələn; 2) *ardıcıl*, *fasiləsiz*, *arasıkəsilməz*, *dalbadal*; 3) *fiqh*. *etimad qazanan*, *şübhəsiz*; الحديث الموثوق به, *səhih hədis*

– متوتر tarım çəkilmis, gərilmis; gərgin

– مَوْلُودٌ 1. incidilmiş, təhqir edilmiş, küsdürülmüş; qəzəbini gizlədən, intiqama can atan; 2. yaxın adamını itirən və onun qisasını almayan adam

– 1) *tək*, *cüt* olmayan; *tək-tək*; *biradamlıq*; 2) *vit*r (*həcc ziyarəti zamanı zəvvarların Ərəfat dağında oxuduğu duanın adı*)

لمس الـ الحساس; 1) sim, tel; أوتار *c.* وتر –
 ضرب على أوتارهم; ağrıyan yerinə toxunmaq;
 kimisə təqlid etmək; 2) (*kamanın, yayın*)
 ipi; 3) anat. vətər; الحجرة الصوتية səs
 bağları; 4) riyaz., həmç. القوس ~ xorda (*əyri
 xəttin 2 nöqtəsini birləşdirən düz xətt*); مربّع
 الـ hipotenuz; 5) *şahm.* diaqonal; طويل ~
 uzun diaqonal; قصير ~ qısa diaqonal

ذوات (1) وُتِرٌ, وَتِرَاتٌ c. وَتِرَةٌ –
barmaqlar ~ الأصابع; pərdəli pəncəsi olan

arasındaki pərdə; 2) qulağın, burnun qığırdağı; الأنف ~ burun çəpəri

simli orkestr; فرقة موسيقي سمة; simli وتري –
simli alətlər الآلات السمة

تَكْ وَتَرِي، وَتَرِي تək; ~ عدد tək ədəd —

təklík وَثَرِيَّةٌ، وَثَرِيَّةٌ —

على ~ واحدة; nümünə 1) وئیرات, وئائر c. وئیره –
bir cür, bir qaydada, yekrəng, yeknəsəq,
eyni dərəcədə; واضحة على ~ aydın, aşkar;
2) manera, hərəkət tərz; العمل ~ iş tempi;
بوتائر (بوتيرات) سريعة inkişaf tempi;
وتائر النمو böyük sürətlə; بـ متعاضمة daim artan sür-
ətlə; 3) (burun) çəpəri; (barmaqlararası)
pərdə; 4) cığır (dağın ətəyində olan)

aorta وَتْنٌ, أَوْتِنَةٌ c. ¹وَتَيْنٌ

– ²وَتَيْنٌ hərəkətsiz oturan

III وائی (وتی) əlverişli, münasib, yararlı olmaq; arxadan əsən olmaq (*külək haqqında*); yaraşmaq, müvafiq olmaq (*müq. et III ائی*)

– *مَوَاتٍ* *q. مَوَاتِيَّةٌ* xoş, yaxşı, eyni istiqamətdə olan; uyğun, müvafiq, münasib, yararlı

I 1 وَتَاءٌ (ə) وَتًا (oṭā) zərbə endirmək, vurmaq, yaralamaq, əzmək, zədələmək, kontuziya etmək; 2) bağları əzmək, zədələmək; وَتًا (ə) وَتًا zədələnmiş olmaq, kontuziyalı olmaq; IV وَتًا = أَوْتًا

– 1) زَادَ zədə; əzik; kontuziya; 2) bağla-
rın zədələnməsi

وَتَاءَةٌ = وَتَاءٌ —

– وَثِيءٌ əzilmiş, zədələnmiş, kontuziyalı

1) atlanmaq, tullanmaq, sıçramaq, hoppanmaq; tullanıb keçmək (*nəyin üstündən* فوق) ~ cəld durmaq, birdən qalxmaq; 2) canlanmaq, ayılmaq, oyanmaq; 3) üstünə atılmaq, hücum

etmək, üstünə cummaq (*kimin* (على); 4) sıçrayıb düşmək, atılmaq (*nədən* (من , عن); 5) can atmaq (*nəyə* (الى)); 6) sürmək, basdırmaq, cütləşdirmək (*ayğır haqqında* (على); 7) qalxmaq, üsyan etmək (*qarşı* (ضد); II وَتَبَّ 1) hoppanmağa məcbur etmək, tullanmağa məcbur etmək; 2) qızıqdırmaq, sövq etmək, saldırmaq; 3) xəyal qurmaq, xəyalında canlandırmaq; III وَتَابَّ 1) (*kimisə*) hücumda qabaqlamaq; 2) bir-birinə hücum etmək, bir-birinin üstünə atılmaq; IV أَوْتَبَّ = II; V تَوْتَبَّ 1) atılmaq, hücum etmək (*kimə* (على); يتوتب obr. məndə belə bir sual yaranır...; 2) atılmaq, sıçramaq; 3) gümrəh, qıvrıq, həmişə şən, üzügülər olmaq; 4) tələsmək, can atmaq (*nəyə* (الى , لـ للتحرر ~ azadlığa can atmaq; kiminsə ərazisində qanunsuz məskunlaşmaq; VI تَوَاتَبَّ 1) tullanmaq, hoppanmaq, hoppa-hoppa irəliləmək; 2) bir-birinin üzərinə atılmaq

– 1) atılma, sıçrama; 2) gümrəhlik, ruh yüksəkliyi, şuxluq, şənlik

– 1) atılan, hücum edən; 2) sıçrayan; 3) şən, gülürüz, şux, fəal; الـ العقل iti ağıl

– 1) hoppanan; 2) zəngin, coşqun (*fantaziya haqqında*); 3) bacarıqlı, zirək, qoçaq, tədbirli, işgüzar; 4) can atan (*nəyə* (الى)); إلى العلى ~ şöhrətpərəst

– 1) tib. nevrologiya

– atlanma, tullanma, hoppanma; sıçrama; الـ العالي *idm.* hündürlüyə tullanma; الـ الطويل *idm.* uzununa tullanma; الـ نزل عن... سا *idm.* uzun ağaclarla tullanma; hoppanaraq nəyinsə üstündən düşmək

– وَتَبَّ = وَتَبَّانْ

– 1) sıçrayış, sıçrama, atlanma, hoppanma; واحدة ~ bir sıçrayışla, bir dəfə hoppanmaqla; غُرُوبِيَّة ~ salto-mortal, mayallaq (*havada mayallaq vurma*); الفكر ~ məcaz. xəyalların coşması; 2) çıxış (*inqilabi*); oyanış, ayılma, yüksəlmə, hərəkət; تحريرية ~ azadlıq hərəkəti

– وَتَبَّ ~ الأسد atılma, tullanma tərz; o şir kimi sıçradı

– وَتَبَّ = وَتُوبُ

– وَتَبَّ = وَتَيْبُ

I yumşaq olmaq (*məs.*, yumşaq olmaq (يُوتَرُ وَتَرُ (وَتَرُ) *yataq haqqında*); وَتَرُ (i) وَتَرُ (yataq) döşəmək; II وَتَرُ = وَتَرُ

– وَتَرُ zərifləşmiş; zərif, incə

– وَتَرُ مَيَّائِيرُ , مَوَائِيرُ c. مَيَّائِيرُ yastıq, balıq

– وَتَرُ yatağın yumşaqlığı

– وَتَرُ şort (*qısa şalvar növü*)

– وَتَرُ yumşaq

I inanmaq, etibar etmək (*kimə*), ümid olmaq, güvənmək, arxayın olmaq (*kimə* (بـ) مصادر يُوتَقُّ بها; məcaz. etibarlı mənbələr; وَتَقُّ (u) وَتَقَّةُ 1) möhkəm, bərk, davamlı, etibarlı olmaq; 2) əmin olmaq (*nədə* (من); II وَتَقَّ 1) möhkəmləndirmək, gücləndirmək, bərkitmək; العلاقات ~ münasibətləri möhkəmləndirmək; 2) təsdiq etmək (*məs.*, *sənədi imza ilə təsdiqləmək*); الوثيقة ~ sənədi imza ilə təsdiq etmək; III وَتَقَّ müqavilə ilə birini digərinə bağlamaq; müqavilə bağlamaq; IV أَوْتَقَّ bağlamaq (*nə ilə* (بـ) بالحيال ~ kimisə kəndirlə sarımaq; V تَوْتَقَّ 1) möhkəm olmaq, möhkəmlənmək, sabitləşmək, bərkimək; ست عرى الصداقة بين... وبين... la ...arasında

dostluq bağları möhkəmləndi; 2) əminlik əldə etmək (*nədə* (في الأمر); ~ nədəsə inamla hərəkət etmək; X إِسْتَوْتَقَّ 1) inanmaq, əmin olmaq (*nədə*); doğruluğunda, həqiqiliyində əmin olmaq (*nəyin* (من); 2) möhkəmlənmək (*əlaqə haqqında*)

العروة ~ وثقى q. اَوْتَقَّ – ən möhkəm, ən etibarlı; الوثقى ən möhkəm əlaqə (*islam nəzərdə tutulur*)

– تَوْتَقَّ 1) möhkəmləndirmə, bərkitmə, gücləndirmə; 2) təsdiq etmə, inandırma (*imza ilə*); مَكْتَبُ الْـ notarius kontoru

– اِئْتَقَّ inam, etibar, etimad (*kimdə-nədə* ~ في ~ *və ya* inamla, qətiyyətli; ~ بالنفس ~ özündə əminlik, qətiyyət; ~ özünə inam; ~ inamsızlıq, etibarsızlıq, etimadsızlıq; ~ إعلان عدم ~ inamsızlığın ifadə olunması; ~ أهل ~ etibarlı adamlar; ~ أنا على ~ وطيدة بأن... *və ya* ~ لي وطيد ~ بأن... mən möhkəm əminəm ki...; ~ اخو ~ etimada layiq; ~ نال ~ etimada layiq olmaq; ~ كان عظيم ~ xalqın gələcəyinə dərindən inanmaq; ~ فقد ~ inamı itirmək (*nəyə* ~); ~ وضع فيه ~ *və ya* ~ öz vəkalətini kiməsə vermək

– تَيْقَةُ c. تَيْقَاتُ sədaqətli adam; etibara layiq şəxs; nüfuzlu şəxs; avtoritet (*nədə* (في); ~ هو ...-də böyük avtoritetdir; böyük nüfuz sahibidir

– مَوْتَقَّ c. مَوْتَقَّ müqavilə

– مَوْتَقَّ 1. 1) möhkəmləndirən, gücləndirən; 2) təsdiq edən; imzalayan; 2. *həmç.* ~ العقود notarius

– مَوْتَقَّ etibara layiq; ~ به ~ etibarlı, mötəbər; ~ من المصادر ~ etibarlı mənbələrdən; ~ الأخبار ~ doğru məlumatlar

– مَوْتَقَّ 1) müqavilə, pakt; ~ عدم ~ hücum etməmək haqqında pakt; ~ Sülh paktı; 2) nizamnamə; 3) xartiya; ~ الأمم المتحدة ~ tar. Böyük xartiya; ~ Birləşmiş Millətlər xartiyası

– مِثَاقِيَّةُ tar. çartizm

– وَتَّقَّ əmin, arxayın (*nədə* (من)

– وَتَّقَّ 1) ip, kəndir; ~ kimisə kəndirləmək, bağlamaq; ~ kiminsə əl-qolunu açmaq, azad etmək; 2) buxov, qandal, bağ

– وَتَّقَّ möhkəmlik, bərklik, etibarlılıq

– وَتَّقِيَّ sənədlərə əsaslanan, sənədli, həqiqi; ~ سənədli film

– وَتَّقَّ 1) möhkəm, bərk, davamlı; ~ qırılmaz, ayrılmaz, möhkəm; 2) etibarlı, sənədli, etimada layiq

– وَتَّقَّ inam, etibar

– وَتَّقِيَّ 1. fideist; 2. fideist, fideizm tərəfdarı

– وَتَّقِيَّةُ fideizm (*dini etiqad elmi idrakdan üstün tutan mürəccə təlim*)

– وَتَّقَّ c. وَتَّقَّ möhkəm, bərk, davamlı, güclü; ~ إِرْتِبَاط ~ ilə möhkəm əlaqəsi olan; ~ الإِرْتِبَاط ~ bağlanmış (*kimlə nə ilə*)

– وَتَّقِيَّ c. وَتَّقِيَّ sənəd, vəsiqə, akt; ~ الملكية ~ mülkiyyət hüququnu müəyyənləşdirən sənəd; ~ nikah haqqında ~ الزواج ~ polis ~ التأمين ~ şəhadətnamə

– وَتَّقَّ palma liflərindən hazırlanan ip, kəndir ipi

– وَتَّقَّ = وَتَّقَّ c. وَتَّقَّ, وَتَّقَّ

– وَتَّقَّ büt, sənəm, heykəl; ~ عبادة ~ الأوثان bütperəstlik

– وَتَنِي 1. bütperəstlik -i [-1]; 2. bütperəst, bütlərə sitayiş edən

– وَتَنِيَّةٌ bütperəstlik

I وَجَّ (ə/u) وَجَّ (müq. et أَجَّ) 1) yanmaq, alovlanmaq; 2) qaçmaq

I وَجَّ (يَجُو) وَجَّ 1) döymək, vurmaq (məs., yumruqla, xəncərlə); şapalaq vurmaq; 2) ax-talamaq, burmaq

I وَجَبَّ (i) وَجُبَّ 1) lazım olmaq, vacib olmaq, gərək olmaq (kimə), məcburi olmaq, borcu olmaq (kimin üçün على); ... o ... etməlidir; onun üçün ... vacibdir; كما يجب lazımı qədər, lazımınca 2) batmaq (günəş haqqında); 3) çuxura düşmək (göz haqqında); وَجَبَّ (i) وَجِبَّ 1) tez-tez döyünmək (ürək haqqında); وَجَبَّ (i) وَجَبَّةٌ 1) səs-küylə yıxılmaq, dağılmaq; 2) gündə bir dəfə yemək; وَجَبَّ (u) وَجُوبَةٌ 1) qorxaqlıq göstərmək, qorxu hiss etmək; II وَجَبَّ 1) üzərinə qoymaq, məcburi etmək; 2) gündə bir dəfə yemək; الضيف ~ qonağı gülər üzlə qarşılamaq; III وَجَبَّ 1) qərar çıxarmaq, hökm vermək (hərracda taqqıltı ilə); (nəyisə) satılmış hesab etmək (kimə ل); IV وَجَبَّ 1) məcburi etmək; üzərinə qoymaq, bir vəzifə olaraq tapşırmaq; 2) səbəb olmaq (məs., yangına); törətmək, doğurmaq (məs., təəssüf); 3) təsdiq etmək, qəbul etmək; له حقه ~ kiməsə haqq qazandırmaq; 4) gündə bir dəfə yemək; V تَوَجَّبَّ 1) (kimin üçün) məcburi olmaq, öhdəsinə qoyulmaq (kimin على); ... o ... etməlidir; 2) gərək olmaq, vacib olmaq (kimin üçün على); 3) çatmaq; çatmalı olmaq (kimə ل); X اِسْتَوْجَبَّ 1) tələb etmək, istəmək (məs.,

xərcləri); 2) layiq olmaq (məs., cəzaya للتأديب); 3) vacib, zəruri hesab etmək

– اِجْبَابٌ 1) üzərinə qoyma; məcburilik; لإجراء lazımı qaydada, hər şeyin yerinə yetirilməsi üçün; 2) təsdiq etmək, təsdiqləmə, müsbət münasibət, razılıq; بِالسَّ مُsbət; بِالسَّ مُsbət cavab vermək; 3) uyğunluq, müvafiqlik; ... سَا ... müvafiq olaraq, ...uyğun olaraq; السَّ مراجع lazımı (müvafiq) təlimatlar (göstərişlər); 4) hüq. təklif; السَّ والقبول təklif və qəbul

– اِجْبَابِيٌّ 1) 1) müsbət (cavab haqqında), pozitiv; سَا müsbət; السَّ السَّy. pozitiv bitərəflik; الفلسفة السَّ pozitiv fəlsəfə, pozitivizm; 2) el., riyaz. müsbət; السَّ القطب müsbət qütb; الكمِّيَّة السَّ müsbət kəmiyyət; 2. c. اِتَّ 1) foto. pozitiv; 2) (nəyinsə) müsbət tərəfi

– اِجْبَابِيَّةٌ pozitivlik, müsbətlik

– اِجْبَابِيَّةٌ vaciblik, zərurilik, məcburilik

– اِجْبَابٌ 1) müsbət (cavab haqqında); 2) el. müsbət; ~ قطب müsbət qütb; 3) gram. təsdiq – اِجْبَابٌ 1. zərurilik doğuran, zəruri, məcburi edən; səbəb olan; الوجود ~ və ya بذاته ~ fiqh. öz-özünə mövcud olan, Allah; 2. c. فِي غَيْرٍ ~ 1) səbəb, əsas, motiv, sübut; ~ لا ~ ... üçün heç bir əsas yoxdur; بَسْه görə, uyğun; 2) ehtiyac, tələb, lüzum, hacət; السَّ ölüm

– اِجْبَابٌ 1) hərəkət, əməl; 2) səbəb

– اِجْبَابٌ c. اِتَّ – gram. təsdiq cümləsi

– اِجْبَابٌ 1. 1) lazımı, zəruri, vacib, məcburi; الوجود ~ بذاته ~ və ya fiqh. öz-özünə mövcud olan, Allah; 2) tez-tez döyünən, sürətlə vuran (ürək haqqında); 2. c. اِحْبَابٌ vəzifə, borc; məqsəd; نَرَى مِنْ السَّ عَلَيْنَا أَنْ ...

لا شكر ... öz borcumuz hesab edirik; لا شكر! dəyməz! buyurun!

– وَجِبَتْ c. 1) qida qəbulu, birdəfəlik yemək (*səhər yeməyi, nahar və s.*); 2) kon-tinent (*yeni əsgərlərin*); 3) müəyyən olunmuş pay, hissə, porsiya (*nəyin*); ناشفة ~ quru (*yemək*) porsiyası; 4) gurultu, səs (*düşmə nəticəsində yaranan*); 5) diş protezi (*Suriya*); 6) növbə (*fəhlələr üçün*); العمل ~ iş növ-bəsi briqadiri

– وَجُوبٌ məcburilik, zərurilik, vaciblik

– وَجُوبٌ vacib, zəruri, məcburi

I وَجَدَ (i) وَجَدَ 1) tapmaq, ax-tarıb tapmaq; مطلوبه ~ axtardığını tapmaq, istədiyini tapmaq; ... özünü... qarşısında görmək; 2) rast gəlmək, təsadüf etmək, rastlaşmaq; 3) çatmaq; 4) hiss etmək, duymaq; 5) hirsələnmək, qəzəblənmək (*kimə* علی); 6) məch. olmaq, var olmaq, mövcud olmaq; وَجَدَ var; وَجَدَ 1) kədər-lənmək, qüssələnmək, dərd çəkmək (*kimə görə* -); 2) sevmək (*kimi* -); وَجَدَ 2) (i) وَجَدَ 1) ya-ratmaq, hazırlamaq; icad etmək, ixtira et-mək, kəşf etmək, tapmaq; yetişdirmək, tö-rətmək (*məs., yeni cins*); axtarıb tapmaq, nail olmaq, aşkara çıxartmaq; 2) (*nəvisə*) al-mağa imkan vermək; مطلوبه ~ kiməsə istə-diyini əldə etməyə imkan vermək; 3) məc-bur etmək, vadar etmək (*nəyə* علی); 4) zən-ginləşdirmək, varlandırmaq, varlı etmək; V وَجَدَ 1) kədər-lənmək, dərd çəkmək, qüs-sələnmək (*kimə görə* -); 2) ehtiraslı mə-həbbətlə sevmək, alovlu sevgi bəsləmək (*kimə* -); VI وَجَدَ 1) olmaq, yerləşmək (*ha-rada* في); birlikdə olmaq (*kimlə, nə ilə* مع

harada في); (*eyni zamanda*) mövcud olmaq, (*bir yerdə*) yaşamaq; 2) özünü yalandan se-vən kimi göstərmək; VII وَجَدَ olmaq, yer-ləşmək, göz qabağında olmaq

– إِيْجَادٌ 1) yaratma, xəlf etmə; 2) icad, kəşf, ixtira; 3) axtarma; tapma, axtarıb tapma; الثروة ~ iqtis. kapital yığımı

– تَوَاجُدٌ (*eyni zamanda*) mövcud olma; (*bir yerdə*) yaşama

– جَدَّةٌ 1) hiss, duyğu; 2) ehtiras, hərarət; 3) nifrət, kin; 4) sərvət, dövlət, var

– مُوجِدٌ 1. yaradan, quran; 2. yaradan, yara-dıcı; müəllif

– مَوْجِدَةٌ 1) hiss, duyğu; 2) kin, küdurət hissi; düşmənçilik, ədavət hissi, nifrət

– مَوْجُودٌ 1) tapılan; əldə olan; 2) mövcud olan, real

– مَوْجُودَاتٌ c. 1) mövcud cisimlər, real möv-cud olan hər şey; 2) tic., maliy. aktiv; avuar

– وَاجِدٌ 1) tapan; 2) hirsəndirilmiş; hirsələn-miş (*kimə* عليه); 3) aşıq, vurğun (*kimə* -); 4) varlı, zəngin

– وَاجِدٌ 1. tapma, tapılma; 2. olma

– وَاجِدٌ 1) həyəcan, çaxnaşma, narahatlıq;

2) alovlu məhəbbət, ehtiras; 3) qəzəb, qeyz, hirs; 4) sevinc; şadlıq, şənlik; ekstaz, vəcd

– وَجْدٌ, وَجْدٌ sərvət, dövlət, var

– وَجْدَانٌ c. 1) hiss, duyğu; 2) vicdan, düşüncə; ~ حسب vicdanla; 3) daxili aləm, mənəvi aləm; 4) ürək, qəlb, könül; 5) in-tuisiya

– وَجْدَانِيٌّ 1) hisslə, düşüncə ilə bağlı; ruhi, mənəvi; ürək -u [-ü]; الحالة السة daxili vəziyyət; الحياة السة mənəvi həyat; الشعر السة lirik poeziya; 2) intuitiv; الشعور السة intuitiv hiss

- وَجْدَانِيَّاتٌ c. intuisiya ilə dərk olunan şeylər
 – وَجْدَانِيَّةٌ lirizm
 – وَجُودٌ 1) olma, mövcud olma; varlıq; olma, iştirak etmə; كَلَمٌ عدم olmama, yoxluq; كَلَمٌ hər yerdə mövcud olan, hər yerdə hazır; غَابَ عَنْ كَلَمٌ fəls. ontologiya; كَلَمٌ خَرَجَ (ظَهَرَ، بَرَزَ) إِلَى كَلَمٌ dünyaaya gəlmək; كَلَمٌ يَخَالُ مِنْ كَلَمٌ yox olmaq, varlığını dayandırmaq; 2) canlı məxluq, vü-cud, can
 – فِيلَسُوفٌ ~ varlığa, mövcudiyyətə aid; فِيلَسُوفٌ-EKSİZİTENSİALİST; الفِلَسُفَةُ السَّالِةُ ekzisten-sializm (həyatın mənasızlığını, ictimai fə-daliyyətin faydasızlığını, əxlaqın əsassızlığını sübut etməyə çalışan fəlsəfi cərəyan)
 – وَجُودِيَّةٌ varlıqla bağlı hər şey; كَلَمٌ ekzis-tensializm
 I وَجَرَ (وَجَرَ) وَجَرَ titrəmək, əsmək (نَدَى-يْنَ قَارْشِيسِندَا), qorxmaq (نَادَنْ مِنْ); وَجَرَ (ي) ağzına tökmək (dərman haqqında); IV وَجَرَ = أَوْجَرَ
 – مَوَاجِيرُ 1) raket (tennis topunu vurmaq üçün); 2) lapta (2 dəstə ilə oynanılan top oyunu və bu oyunda işlədilən ağac); 3) metal çubuq
 – مِجْرَةٌ xəstənin ağzına dərman ver-mək üçün alət, aparat
 – وَجْرٌ, أَوْجَرَةٌ c. وَجَارٌ yuva, yataq; kaha, hin
 – وَجْرٌ, أَوْجَارٌ mağara, kaha, zağa
 – وَجْرَةٌ 1) çala, çuxur; 2) ca-navar quyusu
 – وَجُورٌ dərman dozası (xəstənin ağzından verilən)
 I وَجَرَ (ي) وَجَرَ müxtəsər, yığ-cam, lakonik olmaq (نِيتْقَدَا فِي); وَجَرَ (ي) وَجَرَ yığcam olmaq (نِيتْقَ هَاQQINDA); IV وَجَرَ

- 1) qısa, yığcam danışmaq; 2) ixtisar etmək, qısaltmaq; X اِسْتَوْجَرَ qısa şəkildə ifadə et-mək, qısaltmaq
 – اِيجَارٌ 1) qısalıq, yığcamlıq, müxtəsərlik; وَجَرَ بِهَ və ya بِهَ və ya بِهَ qısaca, müx-təsər
 – 1. 1) yığcam, qısa və aydın; 2) ixti-sar edilmiş; 2. qısa xülasə, nəticə, qısa şərh
 – وَجَارَةٌ qısalıq, yığcamlıq, müxtəsərlik
 – اَوْجَرٌ qısalıq, müxtəsərlik
 – وَجَرَ, وَجَرَ qısa, müxtəsər, yığcam; فِي فِتْرَةٍ qısa vaxt ərzində
 I وَجَسَ (ي) وَجَسَ qorxmaq; əvvəlcədən hiss etmək (پِسَ شَیْءٍ); 2) görünməz, gizli olmaq; IV اَوْجَسَ qorxu hiss etmək, pis şeyi hiss etmək, ehtiyat etmək; V تَوَجَّسَ qorxmaq, çəkinmək, ehtiyat etmək; ~ الصوت qorxu ilə, əndişə içində səsə qulaq vermək; ~ الطعام ~ الشراب ehtiyatla yeməyin (içkinin) dadına baxmaq; ~ شَرًّا pis şeyi əvvəlcədən hiss et-mək
 – وَجَسٌ əndişəli, qorxulu şeylər
 – وَجَسٌ həyəcan yaradan fikir, ürəyə pis şeyin damması, qabaqcadan pis şeyi hiss etmə
 – وَجَسٌ qorxu, təhlükə
 I وَجَعَ (يُوجَعُ) وَجَعَ ağrı hiss etmək; 2) əzab çəkmək, əziyyət çəkmək; وَجَعَ (يُوجَعُ) onun ~ رَأْسُهُ əzab, əziyyət vermək; مَاذَا يُوَجِّعُكَ? başı ağrıyır; IV اَوْجَعَ = وَجَعَ; V تَوَجَّعَ 1) ağrı çəkmək, ağrıdan əziyyət çəkmək; 2) fikrini çəkmək (kimin), dərdinə şerik olmaq, həmdərd ol-maq, canı yanmaq, acımaq (كِمَا); 3) ağ-rıdan şikayətlənmək

– 1) ağrıdan əziyyət çəkmə; 2) ağrıdan şikayət

– وَجَعٌ ağrı yaradan, ağrılı, əziyyətli, üzücü

– وَجَعٌ ağrı verən, əziyyət verən, xəstə, naxoş; الضرس الـ xəstə diş

– وَجَعٌ c. وَجَاعٌ, 1) ağrı; الأذن ~ qulaq ağrısı; البطن ~ qarın ağrısı; الرأس ~ baş ağrısı; العين ~ tib. oftalmiya (göz xəstəliyi); 2) iztirab, cəfa, möhnət, əzab, əziyyət

– وَجَعٌ ağrıdan əziyyət çəkən

– وَجَعٌ iztirablı, əzablı, əziyyətli, üzücü

I وَجَفَّ (i) وَجَفَّ, وَجِيفَ, 1) həyəcanlanmaq, təşvişə düşmək; döyünmək, titrəmək, əsmək (ürək haqqında); 2) löhrəm yerləşlə, yorta-yorta qaçmaq; IV أَوْجَفَّ 1) həyəcanlandırmaq, həyəcana gətirmək; döyündürmək, əsdirmək (ürək haqqında); 2) yorğa qaçmaq, yortma qaçmaq; فِي ~ uzaqlara getmək, tez yoluna davam etmək; X اسْتَوْجَفَّ əsdirmək, titrətmək, döyündürmək (ürək haqqında); الحبَّ فواده ~ məhəbbət onun ürəyinə hakim oldu

– وَجَفَّ yorğa yerləş, yortma yerləş (allyur)

– وَجَفَّ vuran, döyünən, əsən, çırpınan; وقف واجف القلب ürəyi əsə-əsə; وقف واجف القلب o həyəcan içində dayandı

– وَجَفَّ c. وَجَأَتْ 1) ocaq; kambuz (gəmi mətbəxi); النار ~ qızdırıcı soba; المطبخ ~ mətbəx sobası, mətbəx peçi; 2) tar. yeniçərilərin korpusu

– وَجَفَّ c. وَجَأَتْ tar. yeniçəri

I وَجَلَّ (يُوجَلُّ) وَجَلَّ, qorxmaq, qorxaqlıq, cəsarətsizlik göstərmək; IV أَوْجَلَّ qorxu salmaq, əndişə yaratmaq

– وَجَلَّ c. أَوْجَلَّ qorxu, əndişə, ehtiyat; qorxaqlıq, cəsarətsizlik, ağciyərlik; ~ فِي cəsarətsiz halda

– وَجَلَّ c. وَجَلَّ qorxaq, ürəksiz, cəsarətsiz, ağciyər

I وَجَمَّ (i) وَجَمَّ, وَجُومٌ 1) dinməmək, səsinə çıxartmamaq, susmaq, danışmamaq (qorxudan, əsəbdən, qeyzdən və yaxud bayram mərasimləri zamanı); 2) sükutla, dinmədən baxmaq (kiməsə); 3) tutqun, qaşqabaqlı, qəmgin olmaq, tutulmaq (sifət, üz haqqında); 4) fikirləşmək, düşünmək

– وَجَمَّ 1) səssiz, sakit; 2) tutqun, qaşqabaqlı, qəmgin

– وَجَمَّ 1) səssizlik; danışmazlıq, dinməzlik; 2) qaşqabaqlılıq, tutqunluq; qorxaqlıq, ağciyərlik, cəsarətsizlik; بـ qəmgin-qəmgin, kədərlə, qaşqabaqla

– وَجَنَّتْ c. وَجَنَّتْ yanaq

– وَجَنَّتْ yanaq -i [-i]; ~ عظم almıq sümüyü

I وَجَاهَةٌ (يُوجَهُ) وَجَهُ (وجه) 1) məşhur, adlı-sanlı, tanınmış olmaq; 2) əhəmiyyətli, mühüm olmaq; وَجَهُ (يُوجَهُ) وَجَهُ üzünə vurmaq; II وَجَّهَ istiqamət vermək, yönəltmək; göndərmək, yollamaq (kiməyə); إلى ~ silahını ...-ə təqdim etmək; ضربة قاصمة ~ sarsıdıcı, məhvədicə zərbə endirmək; ...-ə ... ~ kəlməyə ... kiminsə fəaliyyətini ...-ə yönəltmək; وجهه للقبلة ~ üzünü qibləyə çevirmək (bax: قِبْلَةٌ); 2) cəlb etmək (nəzərini, diqqətini); ...-ə ... kiminsə (öz) diqqətini ...-ə cəlb etmək; 3) irəli sürmək (ittham); ...-ə ... kiminsə (öz) diqqətini ...-ə cəlb etmək; 3) irəli sürmək (ittham); ...-ə ... kiminsə (öz) diqqətini ...-ə cəlb etmək; 4) yollanmaq, yola düşmək (hara); 5) ayırmaq, hörmət

– 1) وَجَاهَةٌ ad-san, nəciblik; şərəf, heysiyyət; ~ adlı-sanlı, tanınmış, məşhur; أَهْلُ الْأَرِISTOKRATIYA, əyan, zadəgan; 2) əhəmiyyət,

– 1) birləşmə, birlik, vəhdət; *c.* وَحْدَةٌ ~ واحدة *və ya* ~ متكاملة *bütöv*, bölünməz; *الـ* السكينة: *təknikahlılıq*; *الـ* الزواج *monoqamiya*, *təknikahlılıq*; *الـ* العربية: *ərəb birliyi*; *الـ* الاشتراكي: *sosialist düşərgələri birliyi*; *الـ* المحتوى *fəls.* forma və məzmun vəhdəti; *الـ* الوجود *fəls.* panteizm; 2) (ölçü) vahidi; *الـ* القياس ~ ölçü vahidi; *الـ* الزمن ~ zaman ölçü vahidi; 3) *həmc.* الجيش ~ *hərb.* qoşun hissəsi; 4) təklik, yalqızlıq

– 1. birləşdirici, birləşdirən; 2. birlik, ittifaq tərəfdarı

– birlik, vəhdət وَحْدِيَّةٌ

– 1) vahid, tək, yeganə; *الـ* الابن *tək oğul*; *الـ* الطرف (الجانب) *birtərəfli*, *bıryanlı*; *الـ* الحلية *birhüceyrəli*; *الـ* القرن ~ a) *birbuynuzlu*; b) *zool., mif.* taydiş; *الـ* النمط ~ *yekrəng*, *yeknə-səq*; 2) tək, tənha, yalqız

– 1) *çəşdirmə*, *çıxılmaz vəziyyətə salmaq* وَحَسَ (أ) وَحَسَ

– çətin vəziyyət وَحْشَةً

– 1) *yoğış* وَحْشٌ *və ya* وَحْشٌ *yoğış* *vəhşi*, *yırtıcı olmaq*; *یابانی*, *cır olmaq*; *adamsız*, *boş olmaq*; 1) *یَحْشُ* (يَحْشُ) *uzun müddət gəlməmək* (*kimin yanına*), *darıxmağa məcbur etmək*; *bax:* IV; 2) *atmaq*, *tullamaq* (*nəyi*); II وَحْشَ 1) *vəhşi etmək*; 2) *boşaltmaq*, *boş etmək*; IV أَوْحَشَ 1) *boş, əhalisiz, adamsız olmaq*; 2) *darıxmağa məcbur etmək*; *أنت سَنَ بَازِي* *sən bizi tamamilə unutmusan, biz səni görməyə şadıq*; *biz səndən ötrü darıxmışdıq*; V تَوَحَّشَ 1) *vəhşi olmaq*, *vəhşiləşmək*, *cırlaşmaq*; *kobudlaşmaq*, *qabalaşmaq*; 2) *adamsız, əhalisiz, boş olmaq*; X اسْتَوْحَشَ 1) *uzaqlaşmaq*, *uzaq qaçmaq*; *özünü tənha hesab etmək*; 2) *nifrət*

bəsləmək (*kimə-nəyə* من); 3) *vəhşiləşmək*, *tənhaləşmək*, *adamsızlaşmaq*; 4) *darıxmaq* (*kimdən ötrü* لـ)

– 1) *baxımsızlıq*, *nəzarətsizlik*, *sahib-sizlik*, *tənhalıq*

– 1) *vəhşilik*, *vəhşiləşmək*, *quduzlaşmaq*; 2) *kobudlaşmaq*, *qabalaşmaq*, *kobudluq*

– 1. 1) *vəhşi*, *vəhşiləşən*, *quduzlaşan*; 2) *kobud*, *qaba*; 2. *vəhşi*, *barbar*

– 1) *vəhşi*, *vəhşiləşmiş*; 2) *tənha*, *yalqız*

– 1) *çirkinlik*, *eybəcərlik* وَحْشَةٌ

– 1) *heyvan*, *vəhşi heyvan*; *انقلبوا إلى الوحوش الضارية* *yırtıcı heyvanlar*; *انقلبوا إلى الوحوش مسعورة* *obr.* onlar quduz heyvanlara çevrildilər; 2) *nəhəng*, *div*; 3) *söy.* heyvan, *qanmaz*, *əclaf*

– 1) *vəhşilik*, *vəhşiləşmək*; *حمار وحش* *vəhşi eşşək*, *yabani eşşək*; 2) *tənhalıq*, *boşluq*; *مكان وحش* *adamsız, boş yer*

– 1) *pis*, *yaman*, *bərbad*, *iyrənc*, *nalayiq* dan. وحش

– 1) *təklik*, *yalqızlıq*, *tənhalıq*; 2) *adamsızlıq*, *boşluq*; 3) *uzaqlıq*, *soyuqluq*, *qərəz*, *kin*; 4) *ümitsizlik*, *məyusluq*, *ruh düşkünlüyü*, *dilxorluq*; 5) *həyəcan*, *təşviş*, *təlaş*, *nigaranlıq*

– 1) *vəhşi*; *الـ* الحمار *vəhşi eşşək*, *yabani eşşək*; 2) *qəddar*, *zalım*, *yırtıcı*, *vəhşi*; *barbar*; 3) *xarici*, *zahiri*; 4) *köhnəlmiş*, *arxaik* (söz haqqında)

– 1) *vəhşilik*; 2) *vəhşilik*, *yırtıcılıq*; *qəddarlıq*, *azgınlıq*, *mərhəmətsizlik*

– 1) *vəhşiliklər* c. وَحْشِيَّاتٌ

– 1) *sıx olmaq* (ot haqqında) وَحَفَ (يَوْحَفُ) 1) *qalın*, *gur olmaq* (saç haqqında)

– وَحَفَّ sıx, qalın, gur

I وَحَلَّ (يُوحِلُّ) 1) palçığa düşmək, palçığa batmaq; 2) məcaz. çətin vəziyyətə düşmək, əngələ düşmək; çıxılmaz vəziyyətə düşmək; وَحَلَّ (i) 1) palçığa salmaq, palçığa batırmaq; 2) məcaz. çətinliyə salmaq; çıxılmaz vəziyyətə salmaq; II وَحَلَّ 1) palçığa batmaq; 2) palçıqlı olmaq; سَتِ الْأَرْضَ xarab oldu (məs., yağışdan sonra yol); سَتِ الدُّنْيَا hər yer palçıqdır; IV أُوْحِلَّ palçığa batırmaq; V تُوْحِلَّ palçıqla örtülmək; الْمَكَانَ ~ burada palçıq var; X اِسْتُوْحِلَّ palçıqlı olmaq

– مُوْحِلَّ palçıqlı

– مَوْحِلَّ c. çeyillik, bataqlıq, bataq yer

– مَوْحِلَّ palçıqlı

– مَوْحِلَّ palçığa bulanmış, palçıqla örtülmüş

– وَحَلَّ , وَحُلَّ , وَحَلَّ c. وَحُلَّ , وَحُلَّ , وَحُلَّ palçıq, lehmə, lil; الدُّنْيَا أُوْحَالُ hər yer palçıqdır

– مَوْحِلَّ = وَحِلَّ

– وَحُلَّ 1) çətin vəziyyətə salınan; 2) məcaz. əngələ düşən; çıxılmaz vəziyyətə düşən

– وَحِلَّ palçıqlı, bataq

I وَحَمَّ (تُوْحَمُّ) arzulamaq, istəmək (nəyisə-hamilə qadın haqqında); V تُوْحَمَّ 1) şıltaq, nazlı olmaq (hamilə qadın haqqında); 2) dəlicəsinə istəmək (nəyi علی)

– وَحَامَّ kəskin (ağrı haqqında)

– وَحَامَّ , وَحَامَّ , وَحَامَّ şıltaq, naz, coşqun arzu (hamilə qadın haqqında)

– وَحَمَّة xal

– وَحَمَّى c. وَحَامَّ şıltaqlıq edən, nazlı (hamilə qadın haqqında)

1) səksənmək, diksinmək (ağrıdan); əsmək (soyuqdan); 2) (qızınmaq üçün) əllərinə üfürmək

– وَحُوْحَة 1) səksənmə, diksinmə; əsmə; 2) nəfəsi ilə əllərini qızdırma

I وَحَى (i) 1) təlqin etmək, beyninə yeritmək (kimə إلى) 2) sirrini xəbər vermək, sirrini açmaq (kimə ل , إلى); 3) din. vəhy göndərmək; 4) (nəyisə) cəld, tez etmək; II أُوْحَى tezləşdirmək, tələsdirmək; IV أُوْحَى 1) təlqin etmək, ilhamlandırmaq, ruhlandırmaq; 2) sirri açmaq, sirdən əgah etmək, sirrini demək (kimə ل , إلى); 3) gizli surətdə öyrətmək, yoldan çıxartmaq; V تُوْحَى tələsmək; X اِسْتُوْحَى 1) ilham axtarmaq, ilham almaq; 2) yuxarıdan (Tanrıdan) göstəriş gözləmək; almaq; əldə rəhbər tutmaq, əsaslanmaq, əməl etmək

– اِسْتِيْحَاءٌ göstəriş, ilham, təb axtarma

– أُوْحَى daha surətli, ən surətli

– اِيْحَاءٌ ilham, təb; təlqin; ذَاتِي ~ özünə təlqin etmə, özünü inandırma; بِ تəsiri ilə (kimin من)

– اِيْحَائِي تəsir altında olan

– اِيْحَائِيَّة təsirlənmə qabiliyyəti; təlqinə qabilik

– مُوْح q. مُوْحِي ilhamlandıran, təlqin edən

– مُوْحَى ~ təlqin olunmuş

– وَاحِي q. وَاحِي 1. təlqin edən; 2. simsiz teleqraf stansiyası

– وَحِي c. وَحِي ilham, təb; təlqin; din. vəhy

– وَحِي tez, gözlənilməz; ~ موت qəfil ölüm

– وَحِي ilhama, təbə, təlqinə aid

– وَخَرِي dan. gec

I وَخَزَّ (i) 1) sancmaq, kəskin ağrı hissətdirmək; 2) sancmaq, batırmaq (sancaq)

3) əzab vermək, incitmək (vicdan haqqında)

– وَخَزَّ tikanlı, sancan, batan; kəskin; ~ ألم kəskin ağrı tutma

– وَخَزَّ 1) arabir sancma, batırma; الضمير ~ vicdan əzabı; الابر ~ سياسة bir-birini sancma siyasəti; بالابر ~ tib. iynə batırma; 2) kəskin ağrılar, sancı; 3) acı söz, kəskin söz

– وَخَزَّةٌ batırma, sancma

I وَحَطَّ (i) وَحَطَّ vurmaq (nə ilə ~)؛ الشيب ~ və ya رأسه ~ o qocalıb, onun başı ağarıb

I وَخَفَّ (i) وَخَفَّ suya qoymaq, yağı, yapışqanı (dərindən) təmizləmək

I وَخَمَّ (وخم) 1) zərərli olmaq, səhhət üçün yararsız olmaq (hava, ərazi haqqında); 2) çətin həzm edilən olmaq (qida haqqında); وَخَمَّ (يُوخَمُ) وَخَمَّ mədəsi həzm etməmək (müq. et تَخَمَّ); II وَخَمَّ yatmaq istəmək, yuxusu gəlmək; mürgüləmək, mürgü vurmaq; VIII إِتَخَمَّ = وَخَمَّ; X إِسْتَوْخَمَ 1) zərərli hesab etmək (havanı, ərazini və s.); 2) çətin həzm edilən hesab etmək (qidamı)

– وَخَمُّ daha zərərli, səhhət üçün daha yararsız

– وَخَمَّةٌ c. تَحَمَّ doyma, həddən artıq doyma; həzm etməmə

– وَخَمٌّ yarıyuxulu, mürgüləyən

– وَخَامَةٌ (səhhət üçün) zərərliklik (ərazinin) səhhət üçün yararsızlığı

– وَخَمَّ 1) yuxusuzluq, daim mürgüləmə; 2) süstlük, ölgünlük, fəaliyyətsizlik, həvəsizlik

– وَخَمَّ 1) zərərli, ağır (qida haqqında); 2) (səhhət üçün) zərərli; 3) çirkli, palçıqlı

– وَخَمَّ = وَخَمَّ

– وَخِمَّ 1) zərərli, çox ziyanlı, ağır; çətin həzm edilən (qida haqqında); 2) (təhlükələr) törədə bilən, doğura bilən, təhlükəli, qor-

xulu; العواقب ~ təhlükəli nəticələr doğura biləcək

I وَخَى (i) وَخَى məqsədi olmaq, məqsəd güdmək; II وَخَى = I; III وَاحَى qardaşlaşmaq, dost olmaq, qardaşlıq ittifaqı bağlamaq (müq. et وَخَى); V تَوَخَّى 1) ...niyyətində olmaq, ...fikirində olmaq, məqsəd güdmək; yola düşmək, yönəlmək (harasa), can atmaq (nəyəsə); 2) (nəyəsə) riayət etmək, (nəyisə) gözləmək, saxlamaq; 3) başlamaq, girişmək, təşəbbüs etmək; 4) göstərmək (hisslərini); X إِسْتَوْخَى soruşmaq, soruşub öyrənmək, xəbər tutmaq, soruşub bilmək, məlumat almaq

– وَخَاةٌ qardaşlaşma

– وَخَى = وَخَى

– وَخَى c. وَخَى, وَخَى məqsəd, niyyət, qəsd, arzu

I وَدَّ (i/ə) وَدَّ 1) sevmək; 2) istəmək, arzulamaq; وَدَّتْ لَوْ شِئْتُهُ سَعِيدًا! mən necə də onu xoşbəxt görmək istərdim!; III وَادَّ sevmək; dostluq etmək; V تَوَدَّدَ 1) sevgisini, rəğbətini, simpatiyasını göstərmək (kimə qarşı); 2) (kiminsə) sevgisini qazanmaq, qılığına girmək; dostluq etmək; VI تَوَادَّ bir-birini sevmək; yaxşı, dost münasibətdə olmaq

– وَدٌّ ən sevimli; مَا عَلَيَّ ~ mənim üçün ən yaxşısı, bundan yaxşısı mənə lazım deyil!

– تَوَادَّ sevgi, məhəbbət, dostluq münasibəti

– تَوَادَّدَ məhəbbətini qazanma; qılığa girmə

– مَوَدَّةٌ 1) sevgi, məhəbbət; bağlılıq; simpatiya; أَوَاصِرُ sevgi bağları; 2) arzu, dilək, istək

– وَدٌّ, وَدٌّ, وَدٌّ 1. sevən, sadıq, vəfalı; dost-yana, səmimi; 2. 1) sevgi; dostluq; xeyir-xahlıq, meyil, simpatiya; وَدَّهَ kiminsə simpatiyasını qazanmaq; بَوَدِّي (buradan dan.

mən ... كان بودي لو... mən ...
necə də istərdim; 2) arzu, istək, dilək

— وَدَادٌ, وَدَادٌ, وَدَادٌ sevgi, məhəbbət; simpa-

tiya

– mübahisəsiz, dostca-
وَدَادِيّ، وَدَادِيّ، وَدَادِيّ

sına; dostluq -i [1]

– 1) sevən; 2) cazibəli, suyuşı-

rin, üzügülər

— دوستی دوستcasina, mehribanca-
دوستی دوستcasina, mehribanca-

sına, dostluq -i [1]; علاقات dostluq əla-
qələri; للآراء ~ تبادل mehribancasına fikir
mübadiləsi etmək

نَفَخَ أوداجُ *c.* وَدَجْ boyun damarı; فَخْرُ أوداجه *fəxr* etmək, iftixar etmək; انْتَفَخَتْ أوداجه غرورًا *bax:* نفخ

وَدَج = وَدَجٌ

boyun -i [-1] وِدَاجِيّی -

وَدَاجِي = وَدَجِي -

1) وَدَرَ II (ودر) dağıtmaq, israf etmək, boş yerə xərcləmək; المال ~ pulu sovurmaq, sağa-sola xərcləmək; 2) تَهْلُكَةُ səlmaq

ما ~ مجالا 1) qoymaq; وَدَعْ (ودع) I
 2) vermək; im-
 kan vermək, yol vermək; !دع qoy!, imkan
 ver!; دعه qoy o yazsın; دعه يلعب qoy o
 oynasın; لدع له القول gəlin ona söz verək;
 دعنا نرى ما فيه! gəlin baxaq görək orda nə
 var!; دعونا نتكلم بصراحة! gəlin açıq danışaq!;
 دع o onu qınamaq üçün fürsəti
 qaçırmırdı; ...فلندع لهم الأمر...
 həvalə edək; 3) qoymaq (*pulları*); depozitə
 qoymaq; saxlamağa vermək, inanıb tapşır-
 maq; ما له في المصرف pulları banka qoy-
 maq; ما لي المبالغ في المخزن malı mühafizə üçün
 anbara təhvil vermək; !دع عنك! 1) həlim, mülayim, yumşaq, sa-

kit olmaq; 2) sadə, utancaq, sakit olmaq; II وَدَّعَ 1) vidalaşmaq, yola salmaq; سَه الوداع kimisə son mənzilə yola salmaq; 2) qoymaq, tərk etmək; هَلْهَلِكْ!; xu-dahafiz!; III وَادَّعَ barışmaq; düşmənçilik fəaliyyətinə son qoymaq; IV أَوَدَّعَ 1) qoymaq (*pulları*); depozitə qoymaq; saxlamağa vermək, inanıb tapşırmaq, etibar etmək; سَه ~ كِتَابُهُ شَيْئًا kiməsə sirrini etibar etmək; سِرِّ ~ öz kitabına nəyisə qeyd etmək, yazmaq; ~ وَثِيقَةً فِي الْمَحْفُوظَاتِ sənədləri arxivə təhvil vermək; 2) salmaq, qoymaq (*məs., həbsxanaya, dəlixanaya*); ~ مَيِّتِي التَّجْدَةَ القَبْرِ meyiti torpağa tapşırmaq; VI تَوَادَّعَ 1) bir-biri ilə barışmaq; 2) bir-biri ilə sağollaşmaq; X اِسْتَوَدَّعَ 1) (*nəyisə*) saxlamağı xahiş etmək; saxlamaq, vermək; inanıb tapşırmaq, həvalə etmək; سِرِّ ~ sirrini kiməsə etibar etmək; 2) *məcaz., hərb.* məvacibin yarısını almaq; yarı maaş almaq; 3) mühafizəyə vermək, qoymaq (*pulu*); !نَسْتَوْدَعُكَ اَللّٰهُ! xudahafiz!

– ضابط (جندي) *hərb.* 1) ehtiyat; الضابط إلى *ki-*
ehtiyatda olan zabıt (*əsgər*); الضابط إلى *ki-*
misə ehtiyata buraxmaq; المخزن *a)* mal
anbarı; *b)* gömrük anbarı, anbar; 2) *hərb.*
yarı maaşda olma; yarı məvəcib alma; في *al-*
yarı maaşla

– 1) qoyma; depozitə qoyma; saxlamağa vermə; **دفتر الھ** əmanət kitabçası (*əmanətçinin*); 2) (*harasa*) salma, qoyma; 3) c. **إِذَاعَاتٌ** a) əmanət; b) xəzinə

– تَوْدِيعٌ xudahafizləşmə, vidalaşma, yola
salma mərasimi

– 1) دَعَا yumşaqıq, mülayimlik; 2) sakitlik, istirahət; العیش ~ rahatlıq

hətinə pis təsir etmək; بماله ~ sağa-sola pul
xərcləmək

– *قَنْبَاهَسٌ* *c. دِيَّةٌ* qanbahası, qan haqqı, öldür-
lən adama görə pul ödəmə

وادي النيل (1) vadi, dərə; وَدْيَانٌ , أَوْيَّةٌ c. وادٍ –
 Nilin vadisi; الوادي *coğr., geol.* talveq, (səth relyefinin alçaq yeri) vadinin alçaq yeri; 2) qurumuş çay yatağı, vadi; 3) *həmç.*
 ضَيْقٌ ~ dərə, çuxur; ~ كَلٌّ fi hər yerdə, hər yanda;
 ~ وكتابه في ~ وكتاب التاريخ في ~ bir cür, amma tarix kitabı
 tamamilə başqadır; ~ وكتب هذه ~ bir yuvanın quşudur;
 ~ ولاحظت كصرخة في ~ أو نفخة في رماد bu fikir
 cavabsız çağırış kimi diqqətdən kənarda qaldı;
 ~ وغل في زرع ~ نزلت كلمته ~ غير ذي زرع onun sözləri
 barsız torpağa düşdü (*onun sözləri hədəf getdi*)

– وَرَيْثٌ *c.* وَرَثَاءُ varis, vərəsə

– وَرَيْثَةٌ varis (qız, qadın)

I وَرَدَ (*i*) وَرُودٌ 1) gəlmək, varid olmaq; gəlmək (*gəlir haqqında*); 2) gəlmək (*kimin yanına*); عَلَى مِنْهُ الْمَكْتُوبُ mən ondan məktub aldım; 3) olmaq, ibarət olmaq, rastlaşmaq, qeyd olunmaq, hesab olunmaq (*məs., mətnədə – في*); 4) götürmək, əxz etmək (*nədən – من*); 5) *məch.* tez-tez növbələnən qızdırma ilə xəstələnmək; II وَرَدَ 1) (*mal*) gətirmək, (*mallə*) təchiz etmək; 2) (*pul*) ödəmək, vermək; 3) (*üzə*) ənlilik sürtmək, qızartmaq; 4) çiçək açmaq (*ağac haqqında*); 5) qeyd etmək, daxil etmək, yazmaq (*daxil olan sənədlər kitabına*); IV أَوْرَدَ 1) aparmaq, çatdırmaq, gətirmək; 2) (*gəlir*) gətirmək, vermək; 3) sitat gətirmək, göstərmək; V تَوَرَّدَ 1) tədarük edilmək, göndərilmək, gətirilmək, verilmək; 2) qızarmaq, üzündə qızartı yaranmaq; 3) rənglənmək, boyanmaq; VI تَوَارَدَ 1) başqaları ilə birgə gəlmək, varid olmaq, çatmaq; 2) bir-birinin ardınca gəlmək; 3) üst-üstə düşmək (*fikirlər haqqında*); X اِسْتَوْرَدَ 1) gətirmək, kənardan gətirmək, idxal etmək, xaricdən gətirmək (*haradan – من*); yazıb gətirmək (*malı – haradan – من*); 2) götürmək, əxz etmək (*haradan – من*)

– اِسْتِئْزَارٌ gətirmə, kənardan gətirmə, idxal; import; اِجَازَةٌ (تَرْخِصٌ، اِذْنٌ) *c.* اِذْنٌ idxal üçün lisenziya

– اِثْرٌ 1) gəlir, varidat; 2) sitat gətirmə

– اِيرَاذِجِيَّةٌ *c.* اِيرَاذِجِي 1. gəlirlərlə yaşayan; 2. rantye (*renta ilə yaşayan insan*)

– تَوَارَدَ 1) birlikdə *və ya* eyni vaxtda gəlmə, varid olma; 2) bir-birinə uyğun gəlmə; الخواطر ~ fikirlərin üst-üstə düşməsi

– تَوْرِيْدٌ 1) tədarük, hazırlıq, çatdırılma, aparılma; 2) import; idxal

– تَوْرِيْدَاتٌ *c.* tədarüklər, hazırlıqlar

– مُتَوَرِّدٌ üzü qızaran, qıpqırmızı olan

– مُسْتَوْرَدٌ 1. gətirən; 2. idxal, import edən

– مُسْتَوْرَدٌ gətirilən, idxal edilən; البضائع المستوردة idxal edilmiş mallar, xaricdən gətirilmiş mallar

– مُسْتَوْرَدَاتٌ *c.* idxal edilmiş mallar, xaricdən gətirilmiş mallar

– مَوْرَدٌ *c.* مَوَارِدٌ 1) ehtiyatlar, mənbə; موارد طبيعية təbii ehtiyatlar; الرزق ~ onun yaşımaq üçün heç nəyi yoxdur; 2) gəlir, pul

– مَوْرَدٌ qırmızı, al-qırmızı; çəhrayı

– مَوْرَدٌ 1. gətirən, təchiz edən, göndərən;

2. tədarükçü, mal göndərən

– مَوْرَدَةٌ 1) naxır bulağı, suvat; 2) körpü (*gəminin yan alması üçün*)

– وَارِدٌ varid olan, gəlib çatan, daxil olan

– وَارِدَاتٌ *c.* 1) kənardan gətirilmiş mallar, import; الواردات و import və eksport (*idxal və ixrac*); 2) gəlir, varidat, daxil olan pul

– أَوْرَادٌ *c.* وَرْدٌ 1) mənbə; 2) naxır bulağı, suvat; الوارد والصدر içmək üçün yararsız olan (*su haqqında*); 3) gecənin duaya həsr edilmiş hissəsi; 4) ibadət edən tərəfindən Quranın gecə oxunulan hissəsi; qısa ibadət; qısa dua; 5) vergilərin ödənilməsi ilə bağlı qəbz *və ya* cədvəl; تِبُّةٌ *c.* تِبُّةٌ növbə ilə olan titrədib qızdırma

– تَوْرَدٌ *topl.* qızılgül; قِزْلُغُلٌ ağacı; قِزْلُغُلٌ *c.* قِزْلُغُلٌ suyu; البت ~ bot. Asiya qaymaqçıçəyi; الحمارة ~ bot. oleandr (*həmişəyaşıl kol bitkisi*); الليلي ~ bot. gecə gözəli; وَرْدِيَّةٌ *c.* وَرْدِيَّةٌ ~ bot. itburnu

(بنات (ابناء) وردان (c. بنت (ابن) وردان : وَرَدَانْ –
zool. tarakan, prusak (boz tarakan)
 – وَرْدَةٌ c. اتّ. قزىلگۈل; الرياح ~ *meteo. sə-*
rin külək
 – وَرْدَةٌ c. وَرْدَ *tex. şayba, metal lövhəcik,*
halqa
 – وَرْدَةٌ c. وَرْدَ *çəhrayı rəng*
 – وَرْدَةٌ c. وَرْدَ *çəhrayı, çəhrayı rəngli; qırmızı;*
طَفَحْ: الباخ bax: طَفَحْ
 – وَرْدِيَّات c. *bot. gülçiçəklilər; فصيلة الـ*
gülçiçəklilər fəsiləsi
 – وَرْدِيَّات c. 1) gecə qarovulçusu, ke-
 şikçi; 2) mayakda keşik çəkən
 – وَرْدِيَّة c. 1) növbə, növbətçilik; (*iş*)
 növbəsi; qorunma, mühafizə; ~ *a) على*
 növbədə; *b) növbətçilikdə; xidməti vəzifəsini*
yerinə yetirərkən; تعمل المصانع في ثلاث ورديات
bu zavodlar üç növbədə işləyir; 2) tib. ro-
zeola (dəridə yoluxucu xəstəlik əlaməti olan
qırmızı ləkə)
 – وَرْدٌ 1) varid olma, gəlmə; *الدم ~ qan*
axma; 2) naxır bulağı, suvat
 – وَرْدَةٌ c. وَرْدَ *vena (qanı orqanlardan ürəyə*
gətirən damar); الـ boyun damarı; *الـ*
obr. أقرب إليه من حبل الـ keçid damarı; *الـ*
obr. بات هذا الحادث منّا بقرب حبل الـ
çok yaxın; bu hadisənin baş verməsi çox yaxındadır
 – وَرْدِيَّات c. وَرْدَ *vena (sif.); الـ* venadan gələn
 qan; *الـ* tib. venaların iltihabı, flebit
 وَرْدَلْ haşiyə, kənar, köbə (*ayaqqabıda*)
 (ورس) II وَرْسْ yaşıl rəngə boyamaq (*par-*
çanı – sarı ağacdən alınan boya vasitəsilə;
bax: وَرْسْ)
 – وَرْسْ *bot. sarı ağac (Memeceylon tinctorium)*

– وَرْسِيَّ sari

– وَرْسْ sari rəngə boyanmış

I وَرْسْ (i) وَرْسْ çağırılmamış gəlmək,
 dəvətsiz daxil olmaq (*kimin yanına* لا
 وَرْسْ (يُورْسْ) وَرْسْ! sözümü kəsmə!;
 وَرْسْ şux, oynaq, gümrah olmaq; II وَرْسْ ədavət,
 yaratmaq, düşmənçilik oyatmaq (*kimin ara-*
sında بين)

– وَرْسْ çağırılmamış (*dəvət olunmamış*)
 qonaq

– وَرْسْ şuxluq, gümrahlıq, oynaqlıq

– وَرْسْ şux, oynaq, canlanmış, şən, gümrah;

~ ناراحت نوم narahat yuxu

– وَرْسْ c. وَرْسْ alabaxta, çöl gö-
 yərçini

– وَرْسْ, وَرْسَات, وَرْسْ c. وَرْسْ

1) emalatxana (*məs., çilingərin, rəssamın*);

2) avtomobil təmiri emalatxanası; *اصلاح السيّارات ~*

hərəkət mexanizmi sexi; الخراطين ~

xarrat sexi; العربات ~

vaqon sexi; الـ alət hazırlayan sex; *الـ*

təmir sexi; المرمات (الاصلاح) ~

xarrat sexi; 3) fabrik, kiçik zavod

II وَرْط giriftar etmək, dolaşdırmaq,

düçar etmək, sürükləmək, sövq etmək (*pis*

işə - فى); *فى* çətin vəziyyətdə qoymaq; *نفسه ~*

pis işə düşmək; IV وَرْط = II; V وَرْط

çətin vəziyyətdə düşmək; batmaq, batıb qalmaq

(نəyə - فى); *فى* dolaşmaq, qarışmaq, işə düşmək

(نəyə - فى); *فى* borca düşmək; *فى الاستدانة ~*

فى الشرّ səhv etmək, səhv buraxmaq; *الخطأ ~*

pis işlərə qapılmaq; X وَرْط = V

– وَرْط, مَوْرُط, مَوْرُط çətin, pis vəziyyətdə düşən;

pisliyə bulaşan, pis işdə əli olan

– وَرَقَاءُ c. göyərçin

– وَرَقَةٌ 1) *bot.* yarpaq, yarpaqcıq; التوج ~ləçək; التين ~ əncir yarpağı; 2) kağız vərəqi; bilek; kart; الامتحان ~ imtahan bileti; اللعب ~ oyun kartı; رابحة ~ kozır (*kart oyununda baş xal*) kartı, kozır; اليانصيب ~ lotereya bileti; البريد ~ poçt kartoçkası; دعوة ~ dəvətnamə; مهمّة في... *məcaz.* bu ... -də əsas şərtidir; 3) vəsiqə, sənəd; البنك ~ banknot; مالية ~ a) kredit bileti; b) qiymətli kağız; الاتهام ~ ittiham aktı; تكليف بالحضور ~ məhkəməyə çağırış vərəqəsi; مرور ~ icarə vərəqəsi; 4) lövhəcik; معدنية ~ metal lövhəcik; 5) kiçik qəzet

– وَرَقِي 1) kağız (*sif.*); کاغذ نقود کاغذ pullar; کاغذ فوطه کاغذ valyuta; کاغذ عملة کاغذ salfet;

2) yarpaqlı; ~ نبات yarpaqlı bitki

– وَرَقِيَّةٌ c. kiçik qəzet

وَرَكْ q. c. وَرَكْ, وَرَكْ, وَرَكْ

وَرَلْ ~ varan, çöl النیل *zool.* أُرَالْ, وَرَلْ c. وَرَلْ kərtənkələsi, Nildə yaşayan varan; الأرض ~ (*yalnız quruda yaşayan*) varan

I وَرَمَ ~ şişmiş, şişkin, köpmüş olmaq; أَنْفَهُ ~ hirsənmək; II وَرَمَ şiş, köp yaratmaq; بَأْنَفَهُ ~ burnunu yuxarı tutmaq, lovğalanmaq; أَنْفَهُ ~ kimisə hirsəndirmək, əsəbişdirmək; V ثَوْرَمَ şişmək, köpmək; köpdürülmək

– وَرَمَ شِشْمِش, köpmüş; ~ الشدَام وَرَمَ شِشْمِش, köpmüş; ~ الشدَام

– وَرَمَ شِشْمِش, şişkin

– وَرَمَ شِشْمِش, köpmüş, şiş; سَلِيمَ ~ və ya خَبِيثَ ~ xoşxassəli (*qorxusuz*) şiş; خَبِيثَ ~ bədxassəli (*qorxulu*) şiş; سَرَطَانِي ~ xərçəng şişi; شَحْمِي ~ və ya ذُهْنِي ~ lipoma, piy şişi; عَظْمِي ~ osteoma (*sümükdə qorxusuz şiş*); غَدِي ~

وَرَى ya غَدِي ~ adenoma; لَحْمِي ~ sarkoma (*qorxulu şiş növü*); لَيْفِي ~ fibroma; وَعَائِي ~ angioma

وَرَنٌ *topl., zool.* varanlar, çöl kərtənkələləri

– وَرَنَةٌ c. وَرَنَةٌ – varan, çöl kərtənkələsi

وَرَنَشَ laklamaq, lak çəkmək

– وَرَنِشَ laklama, lak çəkmə, lak; أَحْذِيَّةٌ ~ çəkmə yağı, qutalin (*ayaqqabı mazi*); دَهْنٌ ~ laklamaq, lak çəkmək

وَرَنَكْ *zool.* skat (*yirtıcı balıq*)

وَرَنِيَّةٌ *tex.* varniyyə

I وَرَةٌ (يُورَةُ) وَرَةٌ ağılsız, düşüncəsiz, səfeh olmaq

– وَرَةٌ q. وَرَهَاءُ c. وَرَةٌ ağılsız, düşüncəsiz, səfeh, axmaq

– وَرَةٌ ağılsızlıq, düşüncəsizlik, sarsaqlıq, səfehlik, axmaqlıq

وَرَوَارٌ *zool.* arıqapan (*quş*)

I وَرَى (*i*) وَرَى od çıxarmaq (*çaxmaq haqqında*); II وَرَى 1) gizlətmək, gizli saxlamaq, bürüzə verməmək (*nəyi-təs. h. və ya -*); 2) açıq danışmamaq, eyhamla danışmaq, ikibaşlı danışmaq (*nə haqqında*); 3) yalandan, riyakarlıqla etmək, yalandan özünü oxşatmaq, ...kimi qələmə vermək (*nə -*, əsas məqsəddən yayındırmaq üçün - *عن*); 4) od, alov çıxartmaq; 5) *dan.* göstərmək; mənə göstər!; III وَارَى gizlətmək; ~ المَيْتَ ~ ölünü torpağa tapşırmaq; ~ الجثمانَ الثرى ~ ölünü dəfn etmək; ~ ölünü torpağa tapşırmaq, ölünü basdırmaq (*harada isə*); IV أَوْرَى 1) od, alov, çıxartmaq; 2) *dan.* göstərmək; V ثَوْرَى 1) gizlənmək; 2) *dan.* görünmək; VI ثَوَارَى gizlənmək, yox olmaq; ~ عن الابصار (الانظار)

mək; X إِسْتَوْرَى od, alov çıxartmaq; زناد غيظه ~
kimisə hirsəndirmək, kiminsə qəzəbinə sə-
bəb olmaq

— **تَوْرَاةُ** Tövrət; **اهل الـ** yəhudilər

– ثَوْرِيَّةٌ 1) gizlətmə, gizli saxlama, örtbasdır etmə; 2) yalandan etmə, ...kimi qələmə vermə, yalançılıq, sünilik, hiyləgərlik; 3) ikiüzlülük, riyakarlıq; 4) eyham, kinayə, him; ikimənalılıq; cinas; عَیْهَامٌ eyhamla; 5) *dan*. göstərmə

– مُوَارَاةٌ gizlətmə, gizlədilmə; ~ بلا gizlətmədən

— مؤر q . مؤريّة od, alov çıxaran

– وراء arxa hissə; kiminsə-nəyinsə
arxasında, kiminsə-nəyinsə dalında; ~ من
ظهره kiminsə dalında; وراء البحار dənizlərdən
o tayda; ما ~ الطبيعة a) nə isə fəvqəltəbi;
b) metafizika; ترك الى الـ arxaya, dala, geri;
وقف ~ ذلك ~ özündən sonra qoyub getmək;
bunun arxasında durmaq (*gizli hərəkət-
verici qüvvə kimi*); هو وراء هذه الحوارث bu
hadisələrin arxasında gör kim dayanır;
امر وراء هذا الامر onların bu işdə əli var;
من ~ ذريعة yavaş-yavaş; ehmalca;
onun هذا من ~ قواه müdafiə adı altında;
قد ايقنت ان وراء اكمة ما وراءها buna gücü çatmaz;
bax: أكمة ~ ذلك ... onun məqsədi,
orada məqsəd; ~ من وراء ذلك ...
bunun nəticəsində o ... aldı; ~ سعى ...
-ə can atmaq; kiminsə dostluğunu qazanmaq
صداقته

— وَرَائِي arxada yerləşən, arxa; ~ مَا o dünyalıq, axirətlik

— وَرَىٰ انسانlar, insan nəsli

I وَزَّ (ə/u) وَزَّ qızıışdırmaq, qaldırmaq (*kimə qarşı* علی)

– nazirliklə bağlı, nazirlik (*sif.*); nazir komissiyası

– 1) اَوْزَارٌ *c.* وِزْرٌ ağır, ağır yük, yük; 2) günah, xəta, qəbahət; 3) məsuliyyət, cavabdehlik; ... اَلْـ عَلَيْكَ اِذَا ... sən cavabdeh olacaqsan, sən cavab verəcəksən; əgər ... məsuliyyət sənə üzərinə düşəcək; حَمَلَهَا ~ o bu işə məsuliyyəti onun üzərinə qoydu

– اِثٌّ *c.* وِزْرَةٌ (divarın) kürsülük haşiyəsi

– وِزْرَةٌ *c.* وِزْرَةٌ önlük, döşlük

– 1) نَازِرٌ *c.* وِزْرٌ nazir; vəzir; الخَارجِيَّةُ ~ xarici işlər naziri; المُدَافِعُ ~ müdafiə naziri; مَجْلِسُ الوُزَرَاءِ ~ səlahiyyətli nazir; nazirlər soveti; بَلَا وَزَارَةٌ ~ portfelsiz nazir; 2) تَارٌ baş vəzir; 2) شَاهْمٌ. ferz, vəzir – نَازِرَةٌ *c.* وِزْرَةٌ aid, nazir (*sif.*)

I وِزَعٌ 1) saxlamaq, qarşısını almaq, həddini bildirmək; 2) təhrik etmək, sövq etmək, vadar etmək (نَظَرٌ); II وِزَعٌ 1) bölüşdürmək (*kimlər arasında*), paylaşmaq (*kimə*); 2) rolları bölmək (*... arasında*); 3) yaymaq, intişar etdirmək; göndərmək, yollamaq (*göstəriş, əmr, sərəncam*); paylaşmaq (*məktub – poçtalyon haqqında*); 4) bəyannamə, proklamasiya yaymaq; 5) yerbəyer etmək, yerləşdirmək, yerlərinə qoymaq, düzmək; 6) yerləşdirmək, orkestr üçün uyğunlaşdırmaq; IV اَوْزَعٌ 1) inandırmaq (*Allah haqqında*); 2) sövq etmək, məcbur etmək (نَظَرٌ); V تَوَزَعٌ 1) paylanmaq, bölüşdürülmək, bölünmək; 2) yayılmaq (*məs., proklamasiya haqqında*); göndərilmək, yollanmaq; paylanmaq

(*korrespondensiya haqqında*); 3) yerləşdirilmək, düzülmək, yerbəyer edilmək; 4) çuğlamaq, bürümək (*hiss haqqında*); VI تَوَازَعٌ öz aralarında bölüşdürmək

– اَوْزَاعٌ konqlomerat, müxtəlif şeylərin nizamsız qarışığı

– تَوَزُعٌ bölünmə, bölüşdürülmə; yerləşdirilmə, yerbəyer edilmə, düzülmə; قُوَى ~ qüvvələrin yerbəyer edilməsi

– 1) تَوَزِيعٌ bölmə, paylama, bölüşdürmə; الجَوَائِزُ ~ dividentlərin bölünməsi; 2) الصَّرَائِفُ ~ mükafatların paylanması; 3) بَلْغُ سَوَاءٍ ~ pis bölgü, pis paylaşdırma; 4) لَوْحَةٌ *el.* bölüşdürücü lövhə; 5) تَوَزِيعَاتٌ *idm.* kombinasiya; 6) تَوَزِيعَاتٌ kombinasiyalardan birini hazırlamaq

– 1) مَوَزَعٌ bölünə bilən, bölünən; paylanan; təsnif edilən; 2) بَوْرُنَانٌ, çuğlanan (*hisslərə*); 3) بَوْرُنَانٌ onun ürəyini gah sevinc, gah da qorxu bürüyürdü

– 1) مَوَزَعٌ bölən, bölüşdürən, paylayan; 2) گَوْدَرَانٌ, yollayan; aparıb paylayan; 3) بَوْرَتَالِيُون ~ poçtalyon

– 1) وَاَزَعٌ qarşısını alan; 2) سَتِمْوْلٌ, vadar edici səbəb; 3) نَظَرٌ öz şəxsi istəyi ilə, arzusu ilə; 4) اِبْرَتٌ alınacaq örnək, ibrətverici misal

– 1) وِزَاعٌ *c.* وِزَاعٌ pay, hissə, cürə, norma, hədd

– 2) بَوْرَتَالِيُون *bot.* naz (*sarıqçıqəqli çöl bitkisi*)

– 3) وِزَالٌ = وِزَالٌ

I وِزَنٌ 1) çəkmək (*tərəz*); 2) وِزَنٌ, وِزَنٌ çəkib vermək, çəki ilə satmaq (*kimə*);

2) *müh.* balans vurmaq; 3) *ədəb.* aydın və intonasiya ilə oxumaq, təqti etmək (*şəri*); الموازين ~ məsələni hərtərəfli götür-qoy etmək; الحائط ~ divarı vaterpasla (*səthin üfufi vəziyyətini yoxlamaq üçün ci-haz*), taraz qoymaq; 1) وَزْنٌ (يُوزَنُ) وَزَنَ 1) təmkinli, sakit, ağır olmaq; sağlam düşüncəyə malik olmaq; 2) ağır gəlmək; III وَازَنَ 1) tutuşdurmaq, müqayisə etmək (*nəyi nə ilə*), müqayisə aparmaq (*nə arasında* ...و...بين); 2) çəkiddə eyni gəlmək, eyni çəkiddə olmaq; tarazlaşdırmaq, bərabərləşdirmək; 3) niza salmaq, qaydaya salmaq; 4) *müh.* balans vurmaq; VI تَوَازَنَ 1) tarazlaşmaq, bərabərləşmək; tarazlıqda olmaq, tarazlığa gəlmək; VIII اِتْرَازَنَ tarazlaşmış, bərabər olmaq; 2) tarazlığı, müvazinəti gözləmək, saxlamaq; 3) düzgün, ahəngli, ritmli, müntəzəm olmaq – اِتْرَازَنَ 1) tarazlıq, müvazinət; حفظ الـ müvazinəti saxlamaq; 2) ağırlıq, müvazinət (*xasiyyət haqqında*); العقل ~ sakitlik, soyuq-qanlılıq; 3) düzgünlük, ahəng, ritmlilik, müntəzəmlik; بـ رتيب a) bir ölçüdə, bir bərabərdə; b) ritmlə, ahənglə

~ القوى الدُولِيَّة tarazlıq, müvazinət; تَوَازُنْ –
 ~ القوى السِّيَاسِيَّة siyasi tarazlıq; تَوَازُنْ السِّيَاسِي
 ~ علم fiz. qüvvələrin tarazlığı; تَوَازُنْ القُوَى
 ~ علم hidrostatika; تَوَازُنْ (السَّوَالِ) القُوَى

– تَرْزَنَةٌ 1) tərəzidə çək(il)mə; 2) çəki, ağırlıq
– مُتْرَنٌ 1) düzgün, ahəngli, ritmli, müntəzəm, bərabər; 2) müvazinətli

– مُوَازِنٌ 1. tarazlaşan, bərabər, taraz, bir; bərabər olan, bərabər, eyni (*nə ilə*); 2. stabilizator

– 1) *مُؤَاظَنَةٌ* müqayisə, tutuşdurma, qarşılaşdırma; 2) tarazlaşdırma, bərabərləşdirmə;

tarazlıq, müvazinət; 3) nizama salma, qay-
daya salma; 4) balans vur(ul)ma, balans;
5) əks ağırlıq

– مَوْزُونٌ 1) çəkilmiş (*tarəzidə*); 2) ağilla, dərrakə ilə düşünülmüş, götür-qoy edilmiş, 3) çəkisi olan, ağırlığı olan; 4) tarazlaşdırılmış, bərabərləşdirilmiş, tənləşdirilmiş; 5) düzgün, ahəngli, müntəzəm, ritmli; vəzn-lə deyilən; سار بخطى مئة müntəzəm addımlarla yerimək; 6) keflənmiş, məst olmuş, kefli, sərxoş, məst

– 1) *tərəzi*, *qapan*; *مَوَازِينُ*, *مِيزَانُ* *c.* *mizān*; *طبليّة* ~ *platvorma-tərəzi*; *الدينونة* ~ *din.* *ədalət mizanı*; 2) ölçü, ölçü vahidi, meyar; *الثقل* ~ *barometr*; *ثقل الهواء* *areometr*; *النوعى للسوائل* ~ *termometr*; *ضغط البخار* ~ *manometr*; *الحرارة* ~ *dinamometr*; *القوة* ~ *və ya* *البناء* ~ *şaqlul*, *lot*; *الماء* ~ *vaterpas*, *raz*; 3) *balans*; *الحسابى* ~ *المدفوعات* (*التجارى*) *hesab (ticarət) balansı*; *ödəmə balansı*; 4) *insaf*, *ədalət*; 6) *mus.*, *ədab.* *vəzn*; *الموازين الثنائية* *mus.* $\frac{1}{2}$ *vəzn*; *الموازين الثلاثية* *mus.* $\frac{3}{4}$ *vəzn*; *البرج* *astr.* *Tərəzi bürcü*

– 1) bədcə; ~ dövlət c. مِيزَانِيَّة – bədcəsi; ابواب البədcənin maddələri; 2) tarazlıq, müvazinət; الحسابات ~ balans; الاراضى ~ nivelirləmə (*yer səthi nöqtələrinin nisbi yüksəkliyini təyin etmə*)

انعدام الـ çəki, ağırlıq; 1) أَوْزَانٌ *c.* 2) وَزْنٌ – çəkisizlik; الـ الجوهرى xüsusi çəki; الـ النوعى çəkisizlik; الـ الصافى *fiz.* atom çəkisi; الـ الذرى *və ya* netto çəki (*xalis, təmiz çəki*); الـ القائم brutto çəki; الـ المطروح *və ya* tara; الـ الخفيف *idm.* yüngül çəki; الـ الثقيل *idm.* ağır çəki; الـ المتوسط *idm.* orta çəki; الـ نصف *idm.* orta çəki; الـ المتوسط *idm.* orta çəki; الـ الوركة *idm.* ~ الوركة *idm.* təbəqənin çəkisi; الـ الريشة *idm.* peronun çəkisi; الـ الديك *idm.* xoruzun çəkisi; الـ الذبابة *idm.* ~ الذبابة *idm.* milçəyin çəkisi; 2) əhəmiyyət; اقام له ما ~ له nəyəsə hər hansı əhəmiyyət verən; ~ له a) çəkisi olan, ağırlığı olan; b) mənası, əhəmiyyəti olan; الـ عديم a) çəkisiz, çəkisi, ağırlığı olmayan; b) mənasız, əhəmiyyəti olmayan; لا وزن له bunun heç bir əhəmiyyəti yoxdur; 3) *mus.* vəzn; 4) *qram.* forma, paradiqma, sözdüzəldici ştampt (*trafaret*); 5) şeir ölçüsü

– 1) وَزَنَتْ *c.* وَزَنَتْ – idman daşı; 2) *tar.* talant الـ الخطى ~ ağır, tutarlı, əsaslı, ciddi; وَزَيْنٌ – vüqarlı, ağır; الـ الرأس ~ ağır, təmkinli, ciddi; الـ رأى ~ ağıllı, düşüncəli, mühakiməli

I وَزَى *(i)* yığılmaq, azalma, ixtisar olunmaq (*quraşdırma zamanı*), yığılmaq, gödəlmək (*parça haqqında*); III وَزَى 1) uyğun olmaq, müvafiq olmaq; 2) paralel, yanaşı getmək, paralel olmaq; 3) (*nə iləsə*) üz-büz olmaq; VI تَوَازَى paralel getmək, paralel olmaq

– تَوَازَى paralellik, müvazilik, paralelizm; *riyaz.* تَوَازَى qüvvələrin paraleloqramı

– تَوَازَى paralelizm

– تَوَازَى *q.* مُتَوَازَى paralel, müvazi; (الشكل) المتوازي paraleloqram; (الجسم) المتوازي paraleloqram; خطوط متوازية paralel

xətlər; المتوازيان *təsn., idm.* paralel tirlər; المتوازيان المستقيمان iki paralel düz xətt

– مُتَوَازِيَاتٌ *c. cogr.* paralellər

– مُوَازٍ *q.* مُوَازِي paralel, müvazi

– مُوَازَاةٌ paralellik, müvazilik; ~ على müvazi surətdə, yanaşı olaraq

I وَسَخَ (يُوسَخُ) kirli, çirklə, bulaşmış olmaq; II وَسَخَ çirkləndirmək, bulaşdırmaq, bulamaq; اسمه ~ kiminsə adını ləkələmək, kiminsə adına qara yaxmaq; IV أَوْسَخَ = II; V تَوَسَخَ çirklənmək, batmaq, kirlənmək; VIII اِئْسَخَ = V

– اِئْسَخَ çirklənmə, kirlənmə, bulanma

– مُتَسَخٍ çirklə, kirli, bulaşmış, batmış, bulanmış

– وَسَخَةٌ çirklənmə, kirlənmə, bulanma; وَسَاخٌ pintilik, natəmizlik, kirlilik, çirklilik; *c.* bataqlıq

– أَوْسَاخٌ *c.* وَسَاخٌ murdarlıq, natəmizlik; الانن ~ qulaq çirki

– وَسَخٍ çirklə, natəmiz, kirli, batmış, bulanmış

1) وَسَدَ II (وسد) başının altına (*nə isə*) qoymaq; 2) yatızdırmaq; 3) üzərinə qoymaq (*kimin*), həvalə etmək, tapşırmaq (*kimə* الـ); وَصَفَ ~ vəzifə vermək (*kimə* الـ); V تَوَسَدَ özü-nün başının altına (*nə isə*) qoymaq; الـ الثرى ~ ölmək

– تَوَسَدَ tən, bərabər, bərabərləşdirilən

– وَسَدٌ, وَسَدٌ *c.* وَسَدٌ yastıq, balış

– وَسَادَةٌ, وَسَادَةٌ *və ya* وَسَادَةٌ – ات. وَسَادَةٌ ~ hava yastığı, hava balışı

I وَسَطَ *(i)* ortada, mərkəzdə yerləşmək; II وَسَطَ 1) ortaya, mərkəzə qoymaq, yerləşdirmək; 2) (*kimisə*) vasitəçi etmək;

V تَوَسَّط 1) mərkəzi, ortanı tutmaq, mərkəzdə, ortada yerləşmək; orta bir xətt götürmək, həddindən artıq ehtiyatlı olmaq (*nədə* فى); 2) vasitəçilik etmək, vasitəçi olmaq (*kimlər arasında* بين , ل); vasitəçi kimi çıxış etmək (*nədə* فى); VI تَوَاسَّط ortaya çatmaq, tədricən ortanı tutmaq; ortada olmaq

– 1. orta, orta, وسطى c. وسطى q. أواسط c. وسطى – Afrikanın mərkəzi vilayətləri; الوسطى الطبقة orta zümərə, orta təbəqə, orta silk; العصور الوسطى orta əsrlər; القرون الوسطى orta barmaq; 2. mus. tersiya (*diatonik qammanın üçüncü pərdəsi*)

– 1) mərkəzlilik, orta vəziyyət; 2) vasitəçilik; 3) babatlıq, orta dərəcədə olma

– 1. 1) ortanı tutan, mərkəzi; 2) orta; ~ الموجات السعة *radio*. orta dalğalar; ~ الحجم orta ölçülü; ~ الحال maddi vəziyyəti orta olan; ~ النوع orta yaşlı; ~ القامة orta boylu; ~ العمر orta keyfiyyətli, ikinci növ; ~ الاصوات السعة *fon*. orta samitlər (ن, م, ل, ر); 3) vasitəçilik edən; 2. 1) orta qabiliyyətli adam; 2) orta böyüklük; orta səviyyə; *riyaz*. orta hesab; 3) vasitəçi

– 1) vəsait; vasitə, tədbir, yol; ~ بـ (*nəyinsə*) köməyi ilə, vasitəsi ilə; ~ بهذه beləliklə, bunun sayəsində; ~ النقل lazımı atxd الوسائط اللازمة; ~ تەدبیرلەر görmək; 2) (*boyunbağıda*) ortada yerləşən ən iri mirvari; ~ هو *və ya* ~ عقدهم o onların arasında hörmətli şəxsdir

– 1) vəsait; vasitəçilik; havadarlıq, tərəfkeşlik; ~ به *nəyinsə* vasitəsilə, köməyi ilə; ~ قَدَمَ öz vasitəçiliyini təklif etmək (*kimə* ل)

– 1) orta, mərkəz; ~ التواء qışın ortası; ~ الطريق yolun ortası; ~ الليل gecəyarısı; ~ المدينة şəhərin mərkəzində; 2) mühit, dairə; ~ فى سنا bizim aramızda; ~ الاوساط diplomatik dairələr; ~ التجرارية ticarət dairələri; 3) orta ədəd; ~ الـ الاميركى orta hesab; ~ الهندسى orta həndəsi rəqəm; ~ المناسب orta proporsional; 4) (*alava kimi*) orta; ~ الحل kompromis; ~ السبيل orta xətt, orta yol; ~ الاشياء adi əşyalar, orta səviyyəli əşyalar

– 1) orta, mərkəz; ~ التواء qışın ortası; ~ الطريق yolun ortası; ~ الليل gecəyarısı; ~ المدينة şəhərin mərkəzində; 2) mühit, dairə; ~ فى سنا bizim aramızda; ~ الاوساط diplomatik dairələr; ~ التجرارية ticarət dairələri; 3) orta ədəd; ~ الـ الاميركى orta hesab; ~ الهندسى orta həndəsi rəqəm; ~ المناسب orta proporsional; 4) (*alava kimi*) orta; ~ الحل kompromis; ~ السبيل orta xətt, orta yol; ~ الاشياء adi əşyalar, orta səviyyəli əşyalar

– 1) orta, mərkəz; ~ التواء qışın ortası; ~ الطريق yolun ortası; ~ الليل gecəyarısı; ~ المدينة şəhərin mərkəzində; 2) mühit, dairə; ~ فى سنا bizim aramızda; ~ الاوساط diplomatik dairələr; ~ التجرارية ticarət dairələri; 3) orta ədəd; ~ الـ الاميركى orta hesab; ~ الهندسى orta həndəsi rəqəm; ~ المناسب orta proporsional; 4) (*alava kimi*) orta; ~ الحل kompromis; ~ السبيل orta xətt, orta yol; ~ الاشياء adi əşyalar, orta səviyyəli əşyalar

– 1) orta, mərkəz; ~ التواء qışın ortası; ~ الطريق yolun ortası; ~ الليل gecəyarısı; ~ المدينة şəhərin mərkəzində; 2) mühit, dairə; ~ فى سنا bizim aramızda; ~ الاوساط diplomatik dairələr; ~ التجرارية ticarət dairələri; 3) orta ədəd; ~ الـ الاميركى orta hesab; ~ الهندسى orta həndəsi rəqəm; ~ المناسب orta proporsional; 4) (*alava kimi*) orta; ~ الحل kompromis; ~ السبيل orta xətt, orta yol; ~ الاشياء adi əşyalar, orta səviyyəli əşyalar

– 1. orta; ~ العمر orta yaş; 2. c. 1) vasitəçi; 2) havadar, himayəçi, iltimasçı, vasitəçi; 3) dəlil, komissiyaçı, komissiyoner; 4) medium (*spirittərdə: guya "ruhlarla" adamlar arasında vasitəçilik edən adam*)

– 1) orta, mərkəz; ~ التواء qışın ortası; ~ الطريق yolun ortası; ~ الليل gecəyarısı; ~ المدينة şəhərin mərkəzində; 2) mühit, dairə; ~ فى سنا bizim aramızda; ~ الاوساط diplomatik dairələr; ~ التجرارية ticarət dairələri; 3) orta ədəd; ~ الـ الاميركى orta hesab; ~ الهندسى orta həndəsi rəqəm; ~ المناسب orta proporsional; 4) (*alava kimi*) orta; ~ الحل kompromis; ~ السبيل orta xətt, orta yol; ~ الاشياء adi əşyalar, orta səviyyəli əşyalar

– 1) orta, mərkəz; ~ التواء qışın ortası; ~ الطريق yolun ortası; ~ الليل gecəyarısı; ~ المدينة şəhərin mərkəzində; 2) mühit, dairə; ~ فى سنا bizim aramızda; ~ الاوساط diplomatik dairələr; ~ التجرارية ticarət dairələri; 3) orta ədəd; ~ الـ الاميركى orta hesab; ~ الهندسى orta həndəsi rəqəm; ~ المناسب orta proporsional; 4) (*alava kimi*) orta; ~ الحل kompromis; ~ السبيل orta xətt, orta yol; ~ الاشياء adi əşyalar, orta səviyyəli əşyalar

mən iqtidarındayam; ... لا يسعنا ان biz ...edə bilmərik; ... لا يسعنا إلا أن نقول biz yalnız ...deyə bilərik; o, فتح عينيه ما ~ ان يفتحهما ...lərini bacardığı qədər açdı; II وَسَّعَ 1) genişləndirmək, böyütmək; الخرق ~ *hərb*. yarılmanı genişləndirmək; 2) yer vermək, yer boşaltmaq (*kimə* -); IV أَوْسَعَ 1) genişləndirmək, böyütmək; صدره لاسئلته ~ kiminsə suallarını səbirlə, hövsələ ilə dinləmək; 2) (nəyisə) çox böyük ölçüdə etmək; النفقات ~ çox xərac qoymaq; ~ نəyisə lazımı səviyyədə öyrənmək; شرحا ~ təfsilatı ilə, təfərrüatı ilə izah etmək, şərh etmək; ضربا ~ möhkəm döymək; 3) zənginləşdirmək, var-dövlət hədiyyə etmək (*kimə* -); 4) varlı, dövlətli, zəngin olmaq; V تَوَسَّعَ 1) genişlənmək, böyümək; 2) çox, böyük ölçüdə etmək (*nəyi* -) فى الكلام ~ çox danışmaq, boşboğazlıq etmək, naqqallıq etmək; ~ فى النفقات ~ çox xərcləmək, çox xərc qoymaq; ~ فى اشغاله ~ öz işini genişləndirmək; VIII اتَّسَعَ 1) genişlənmək, böyümək, yetişmək, artmaq; 2) kifayət qədər geniş olmaq (*nə üçün* -); tutmaq, ehtiva etmək (*nə* -); 3) varlanmaq; X اسْتَوْسَعَ 1) geniş, enli hesab etmək; 2) genişlənmək, artmaq

– 1) artma, böyümə, genişlənmə, genişləndirmə, genişləndirilmə; 2) genişlik, vüsət, en; 3) həcm, tutum; böyük ölçü; 4) amplituda, vüsət, genişlik

– أَوْسَعُ daha geniş, daha enli

– 1) genişlənmə, ölçünün artması;

2) ekspansiya, genişlənmə, yayılma

– سياسة تَوْسِيعُ -i [-1]; ekspansionizm siyasəti

– تَوْسِيعَةٌ genişlənmə, böyümə, artma

– genişlənmə, böyümə, artma

– 1) genişlik, vüsət; böyüklük, çoxluq; الصدر ~ mərdlik, alicənablıq, comərdlik; iltifat, rəhmdillik; الاطلاع ~ *və ya* المعلومات ~ *və ya* المعرفة ~ böyük erudisiya, dərin bilik, geniş məlumat; 2) tutum, həcm; كهربية ~ *el*. enerji tutumu; 3) bolluq, çoxluq, varlılıq, var-dövlət, sərvət; ~ *və ya* عن ~ bolluca, bol, firavan; ~ ذو ~ varlı, zəngin; العيش ~ bolluq içində, var-dövlət içində yaşama; ~ انفق ~ çox xərcləmək; çox sərf etmək; 4) amplituda, vüsət, genişlik; النبض ~ nəbzın amplitudası; ~ على الرحب وال! ~

– 1) yerin kifayət qədər olması, genişlik, geniş yer; 2) vaxtın kifayət qədər olması; ... üçün mənim kifayət qədər vaxtım olacaq

– 1) enli, geniş; 2) iri (*xətt haqqında*)

– ~ varlı, varlı-hallı, dövlətli, zəngin

– geniş; الاجتماع ~ geniş iclas

– genişləndirən; الحذاء ~ ayaqqabını genişləndirmək üçün qəlib

– ات. c. مَوْسُوعَةٌ - ensiklopediya; soraq kitabçası; lüğət; ~ هو o canlı ensiklopediyadır

– 1. مَوْسُوعِيَّ -i [-1]; 2. ensiklopedist; ~ yazarı yazıçı-ensiklopedist

– ~ واسع ~ enli, geniş yer; tutumlu, həcmli, çoxtutan; الانتشار ~ geniş yayılmış; ~ ثوب gen paltar; ~ سهل geniş düzənlik; الحيلة ~ hazır cavab, diribaş, özünü itirməyən

– 1) genişlik; 2) məkan, fəza; açıq fəza

– 1) güc, qabiliyyət, imkan (*nə isə etmək üçün*); ... o ...edə bilər, o ...qaldırır; ... o ...edə bilməz, o ...

...qadir deyil; سە əlindən gələnə etmək;

2) *el. tutum*

– اَتْ. اتَّ – açılıqlıq, açıq meydan

– وَسْعَةٌ 1) genişlik; 2) həcm; 3) (*yerin, yax-tın*) kifayət qədər olması; لَمْ يَجِدْ سَا مَن الوقت ...üçün kifayət qədər vaxtı yox idi;

4) bolluq, çoxluq, firavanlıq

– وَسَاعٌ c. وسیع – enli, geniş; həcmli, tutumlu

I وَسَقَّ (i) 1) yükləmək, yük vurmaq; yükləmək, qoymaq (*kiməsə*); 2) əziyyət vermək, zəhmətə salmaq, çətinə salmaq; IV أُوسَقَّ 1) yükləmək, yük vurmaq; 2) çoxlu barı olmaq (*məs., palma haqqında*); VII اِئْسَقَّ 1) bütöv olmaq (*ay haqqında*), bədirlənmiş olmaq; 2) abad, səliqəli, gözəl olmaq; qaydaya salınmış, yoluna qoyulmuş, sahmana salınmış olmaq; 3) mükəmməl, bitkin, tərtibli olmaq; həmahəng, ahəngdar, uyğun, ahəngli olmaq; uyğun olmaq, uyğun gəlmək, həmahəng olmaq (*nə ilə* مع); X اِئْتَوْسَقَّ 1) sağalmaq, yaxşı olmaq, qüvvətlənmək (*xəstəlikdən sonra in-sana aid*); 2) mümkün olmaq (*kimin üçün* -ل); له النصر o, qələbəyə nail oldu

– اِئْسَقَّ 1) abadlıq, səliqə; qaydaya salınma, yoluna qoyulma; 2) ritmlilik, həmahənglik, müntəzəmlik, uyğunluq; harmoniya; عدم الت. aritmiya

– مَتَسَقَّ 1) abad, səliqəli, gözəl; qaydaya salınmış, nizama salınmış, yoluna qoyulmuş; 2) ahəngli, həmahəng, ahəngdar, uyğun; ritmli

– مَوْسُقٌ yüklü, dolu, yüklənmiş

– وَسُقٌ, أُوسُقٌ 1) (*işdə*) yüklənmə; 2) c. وَسَقَّ yük; tonnaj; gəminin yükü, fraxt

– وَسَقَّةٌ gəminin yükü

viski وَسَكِي

I وَسَلَّ (i) 1) yaxınlıq axtarmaq; 2) rəğ-bət qazanmaq; V تَوَسَّلَ 1) rəğbətini qazanmaq (*kimin* الى); yalvarmaq, xahiş etmək, təmənna etmək (*kimdən* الى); 2) vasitə kimi istifadə etmək (*nədən* -); əl atmaq (*nəyə* -); istifadə etmək, faydalanmaq (*nədən* -)

– اتَّ. تَوَسَّلَ c. – xahiş, rica, yalvarış, istək, dilək

– وَسَائِلٌ c. وَسَائِلٌ vasitə, yol; alət (*vasitə kimi*); وسائل الاحتياط ehtiyat tədbirləri; وسائل الراحة rahatlıq; وسائل المواصلات rabitə vasitə-ləri; وسائل النقل nəqliyyat vasitələri; وسائل اتخاذ هذا tanklara qarşı vasitələr; وسيلة الى... o bunu ... üçün vasitə kimi seçdi; ما hansı yolla olursa olsun

I وَسَمَّ (i) 1) damğa vurmaq, dağlamaq, damğa basmaq; يوصم العار kimisə ləkə-ləmək, biabır etmək, rüsvay etmək; 2) nişan qoymaq, nişanlamaq (*nə ilə* -); تَوَسَّمَ 1) hesab etmək, müəyyən etmək, görmək; ayırd etmək, ayırmaq; 2) diqqətlə baxmaq, diqqət vermək; وجهه ~ kiminsə üzünə diq-qətlə baxmaq; 3) gözləmək; فيه الخير kim-dənsə yaxşı şey gözləmək; 4) məcaz. görü-nən, gözə çarpan olmaq; VIII اِئْسَمَّ 1) səciy-yələnmək, xarakter xüsusiyyətləri ilə fərqlənmək, ayrılmaq, seçilmək (*nə ilə* -); 2) damğalı olmaq

– اتَّ. سِمَةٌ c. سِمَةٌ 1) damğa; 2) əlamət, nişan; علم السمات dilç. semiotika; 3) xüsusiyyət, xassə; 4) iz, əlamət, ifadə etmə, bildirmə (*məs., kədar*); 5) viza; الدخول ~ giriş vizası; ~ المرور ~ səfər üçün viza; العودة ~ vətənə; ~ tranzit vizası; الاعتماد ~ sərbəst yaşamaq və hərəkət etmək üçün viza

– 1) mövsüm, fəsil, vaxt (*bi-çin, yığım və s. üçün*); الاصطيف ~ kurort mövsümü; الحج ~ həcc ziyarətinin vaxtı; الخurma mövsümü; الحصاد ~ biçin vaxtı; القطن ~ pambıq vaxtı; الميت ~ durğunluq dövrü; 2) bayram, təntənə, şənlik; الايام المواسم والاعياد ~ bayram və istirahət günləri; 3) yarmarka; tar. ədəbi yarmarka

– mövsümi; musson; المطر الـ mövsümi işçilər; المطر الـ mövsümi yağış

– 1) damğalı, damğa basılmış; 2) nişan qoyulmuş, nişanlanmış (*nə ilə*); بخت ~ möhürlə təsdiq edilmiş; 3) nişanlı, الذرات damğalı; nişanlı atomlar

– 1) damğa (*aləti*); مَوَاسِمُ , مَيَاسِمُ c. مَيَسَمَ 2) damğa; iz; وسم öz izini qoymaq; 3) bot. dişicik ağzı

– fərqlənmə, وسامات , أوَسِمَة c. وسامَ orden; Şöhrət ordeni; الشرف ~ Şərəf ordeni; الاستحقاق ~ Fərqlənmə ordeni; الجمهورية العربية ~ İstiqlal ordeni; الاستقلال ~ Fəxri legion ordeni; جوقه الشرف ~ Qarter ordeni; ربطة الساق ~ (İngiltərədə); حامل (صاحب) الـ ordenli, ordenlə təltif edilmiş, kavalər

– gözəllik, cazibədarlıq, sevimlilik, gözəşirnlilik

– 1) damğa; iz; 2) əlamət, nişanə

– 1) damğa; iz; 2) rüsvayçılıq damğası; 2) bot. indiqonos (*tünd-sürməyi boyaq*) indiqoferə (*indiyo hasil edən bitki*)

– 2) وَسَمَة = وَسِمَة

– gözəl, cəzbedici, cazibədar, xoşagələ

1) mürğüləmək, mürğü vurmaq, yatmaq; 2) ürəyi getmək, bayılmaq (*pis iydən*)

– mürğü, ayıq yatma; من النوم ~ qısa-müddətli yuxu; اخذته النوم onu yuxu apardı

– سِنَّة = وَسَنَ

– yuxucul, yatağan, daim mürğüləyən

– وَسَنَ = وَسَنَى q. وَسَنَانُ –

1) pis, bəd fikirlər təlqin etmək

(*kimə* – ل , الى *şeytan haqqında*); təşvişə salmaq, həyəcana salmaq, tələsa salmaq;

Quran. insanların ürəyinə qorxu salmaq (*şeytan haqqında*); 2) yüngül xışiltı, cingilti yaratmaq; القطن ~ tumurcuqlamaq (*pambıq haqqında*); 1) تَوَسَّوَسَ təşvişə düşmək, tələşənmə, narahat olmaq; şübhələrlə, əndişələrlə dolu olmaq; 2) mövhumatçı, xurafatçı olmaq

1) narahat olan, çəkinən, ehtiyat edən; 2) vəsvəsəli; mövhumatçı; 3) düşkün, ruhdan düşmüş vəziyyət olan (*nəyinsə*) dəlisi, aludəçisi olan

1. *Quran*. yoldan çıxaran, azdıran (*şeytanın epiteti*); 2. 1) öyrətmə, tovlama, təhrik etmə, azdırma, pis, çirkin fikirlərin təlqin edilməsi; 2) vəsvəsə, qarabasma, xəyal, dəlilik (*nədə*); beyinə girən fikir; 3) melanxoliya, ümitsizlik, məyusluq; ruhdan düşmə; 4) ehtiyat, qorxu, əndişə, çəkinmə; çəşmə, karıxma; القطن ~ pambığın tumurcuqlanması

1) nəfs, tamah, وَسَوَسَ c. وَسَوَسَة , وَسَوَاسَ – ruhdan çıxaran şey, başdan çıxaran şey; ركيه ~ nəfs onlara üstün gəldi; 2) ehtiyat, qorxu, əndişə; 3) (*qab-qacağın, daş-qaşın*) yüngül cingiltisi; yüngül xışiltı

I وَسَى (i) qırmaq; III وَسَى təsəlli vermək, ovundurmaq, təskin etmək; başsağlığı vermək (*müq. et* (أسَى); IV أَوْسَى qırmaq

– وَسَى təsəlli, təskinlik, təskin; başsağlığı

– وَسَى *k., c. q. مَوَاسٍ* ülgüc (*həmç. bax: alifba sırası ilə*)

– وَسَى *c. ات* – böyük mülk, malikanə

I وَشَّ (ə/i) cingildəmək (*qulaqlar*); fişildəmək; II وَشَّ söymək, nalayiq sözlərlə təhqir etmək, ağzına güləni demək, ağzını təmiz saxlamamaq

– وَشَّ hərəkət, hədyan, söyüş, nalayiq sözlər

– وَشَّ *دهان* *dan.* sifət, üz; *وشّ* *c. وشّ*, *وشّ* boya qatı, boya layı

– وَشَّ cingilti; *وشّ الأذان* *qulaqda cingilti*

– وَشَّ fişilti

1) *أَوْشَابُ c. وشّ* güruh, dəstə, qələbəlik, yığnaq, tör-töküntü (*cəmiyyətə zidd adam-lar*); 2) *نقى اللغة من أوشابها* dili onu korlayan sözlərdən təmizləmək

I وَسَجَّ (i) şaxələnmək, (*bir-birinə*) sarmaşmaq, dolaşmaq (*budaqlar haqqında*); V وَسَجَّ sarmaşmaq; VI تَوَسَّجَ öz aralarında sarmaşmaq, dolaşmaq; qarşılıqlı əlaqədar olmaq

– وَسَجَّ qarşılıqlı əlaqədar

– وَسَجَّ qohumluq

– وَسَجَّ qohumluq əlaqəsi; bağlar, tellər; *وشائج النسب* dostluq bağları; *وشائج الصداقة* qohumluq bağları

1) *وَسَجَّ (kiməsə)* qurşaq, kəmərlə bağlamaq; 2) *(kimisə)* geyindirmək; 3) bəzəmək; 4) qabaqcadan xəbər vermək, xə-

bərdar etmək (*nəyi* –); müqəddimə vermək, giriş vermək (*nə* –); V تَوَسَّجَ 1) geyinmək (*nəyisə çiyindən*); 2) özünə kəmərlə, qurşaq taxmaq, bağlamaq; *بسيله* ~ (*belinə*) qılnc bağlamaq; VIII اِتَّسَّجَ 1) qurşaqlanmaq, belinə qayış bağlamaq; *بالسيف* ~ belinə qılnc bağlamaq; 2) geyinmək (*nə* –); *بالتياب البيضاء* ~ ağ paltar geyinmək

– تَوَسَّجَ 1) qurşaqlama, bağlama; 2) dəyişən qafiyəli xalq muvaşşah şeirinə bir növü; *التواشيح الدينية c. muvaşşah şeri*; *تواشيح* dini nəğmələr; 3) *mus.* uvertürə, prelüdiya

– تَوَسَّجَ 1. 1) (*belinə*) qurşanmış, dolanmış, sarınmış; 2) bəzənmiş, bəzədilmiş; 2. *c. اتّ* – 1) muvaşşah şeir; 2) *mus.* uvertürə, prelüdiya

1) *وَسَائِحُ, وَشَحُ, أَوْشِحَة c. وشّ*, *وشّ*; 2) bəzədilmiş qurşaq, kəmərlə; 3) asqı qayıışı, çiyin qayıışı, çiyindən aşırılan lent

– *وَشَحُ c. وشّ* qılnc

– *وَشَاة* qılnc

I وَشَّرَ (i) mişarlamaq, bıçaqlamaq, mişarla kəsmək

– *مَوَاشِيرُ c. مَوَشُورٌ* prizma

– *مَوَشُورٌ* prizmalı; prizmaşəkilli

– *مِشَارٌ, مِشِيرٌ c. مِشَارٌ* mişar

I وَشَّطَّ (i) möhkəmləndirmək, bərkitmək; *الفأس* ~ baltanı öz sapına bərkitmək (*paz vasitəsilə*)

– *وَشَّطَّ c. وَشَّطَّة*, *وَشَّطَّ* paz, çiv

I وَسَعَ (يَسَعُ) *(sapi)* sarımaq, dolamaq; II وَسَعَ 1) *(sapi)* sarımaq, dolamaq; 2) nişanlamaq, nişan qoymaq; *الشيبي obr.* onun başı ağarıb, o qocalıb; 3) ətrafına çəpər çəkmək; IV أَوْشَعَ çiçəklənmək, çiçək açmaq

— وَشَيْعٌ (*canlı*) çəpər, hasar

1) məkik, masura (*toxuma dəzgahında*); 2) makara; bobina, çarx; الخيط ~ bir çarx sap; التاثير (التحريض) ~ *el.* induksiya makarası

I وَشَقَّ (i) qaxac etmək, qururmaq (ətəşqəllə)

– وَشَقٌّ *zool.* vaşaq, yazıpişiyi

qaxac ət وَشَائِقُ c. وَشِيْقَةٌ ، وَشِيْقٌ —

I **تَشْكُ** (يُشْكُ) **وَشْكُ** I tez, iti, sürətli, cəld olmaq; II **وَشْكُ** = I; IV **أَوْشْكُ** ~ ان... etmək
 ərəfəsində olmaq; **وَعْدُهُ** o az
 qalmışdı ki, öz vədini unutsun

tezlik, sürətli-lik, yeyinlik, itilik; ...~ على ...qabağ1, ...ə-
fəsində; ~ على الصدور ç1xmaq ə-
fəsində (məs., kitabın çapdan)

~ الحدوث yaxın (*vaxt cəhətdən*), tez; وشيكٌ –
~ الحل həyata keçməyə yaxın olan; (الوقوع)
~ həll olunmaq ərəfəsində olan; ~ tez-
~ tezliklə çıxacaq (*məs., çap haqqında*); ~ tez;
~ عاد o, tələsik qayıtdı

I وَشَلَّ (i) وَشَلَّانْ , damcılamaq, damcı-damcı tökülmək

– *أَوْسَلٌ* *c. وَسَلٌ* su damcıları (*haradansa sı-zan və ya nədənsə tökülən*); *من محيط* ~ də-nizdə bir damcı, çox az

I وَشَمَّ (i) وَشَمَّ 1) tatuirovka etmək, bədənində
şəkillər döydürmək; 2) nişan qoymaq, nişan-
lamaq (nə ilə -بـ); II وَشَمَّ = I

– 1) *tatuirovka* etmə, bədəninə şəkil-lər döydürmə; 2) *c. وشوم, وشام* *tatuirovka*

– *وَشَمَةٌ* *c.* *tatuirovka* şəkli, nişanəsi;
الوشمات الزرق *tatuirovkanın* göy nişanələri

– وَشِيمَةٌ hırslilik, qəzəblilik, düşmənçilik,
ədavət

quru albalı وشنه

1) pıçılıtlı ilə danışmaq, pıçıldamaq; 2) fişildamaq (məs., çaydan haqqında); 3) pıçıldeşmək (kim-nə haqqında)

– 1) pıçıldı; 2) fışıldı (*məs.*, *çaydana aid*)

1) *نَخِشَ* (i) *وَشَّى* (1) *نَخِشَ* ilə bəzəmək, boyalarla şəkillər çəkmək, bəzəmək; 2) *نَخِشَ* tikmək, *تِكَمَ* tikmək, *نَخِشَ* ilə bəzəmək; 3) *بَزَمَ*, *شِشِرْتَ* (*məs., he-kayəni*); *يَالَن* danışmaq, *يَالَن* demək, *يُدْرِمُ* qatmaq, *يُدْرِمُ* (i) *وَشَّى* (1) xəbərcilik etmək, şeytanlıq etmək, *يُدْرِمُ* etmək, şeytanlamaq, *بُؤْهَتَان* atmaq, *يُدْرِمُ* atmaq (*kimə* *الى kimdən* →); *يُدْرِمُ* qırmaq (*kim haqqında* →); 2) *اَفَمَ*, məlum etmək (*nəyi*), ifadə vermək, danışmaq (*nə haqqında* *عن*); *لَا يَشِي* onun halı pəşman olduğunu göstərmir; II *وَشَّى* (1) *بُؤْهَتَان* atmaq, şəhər atmaq (*kimə* →); 2) *نَخِشَ* tikmək, *تِكَمَ* tikmək, *نَخِشَ* ilə bəzəmək

– 1) تَوْشِيَّةٌ böhtan, iftira şər; 2) نَخِيشْ tikmə, naxışla bəzəmə; 3) نَخِيشْ, bəzək, gül

الوان الخيل 1) əlvən, rəng, çalar; c. شِيَّة –
atların təmiz və əlvən rəngləri; 2) xal,
qəşqə (*bəşqə rəngli – atlarda*); zədə, nöqsan;
eyib, qüsur

– **نَخِشْلِي، تِكْمَلِي** naxışlı, tikməli

مُؤْتَسِي = مُؤْتَسِي

– *q. وَأَشِيَّةٌ* *c. وَشَاةٌ* *xəbərçi*, *çuğulçu*; *böh-tançı*, *iftiraçı*, *şər atan*; *qeybətçi*

— **تِكْمَة مَمُولَاتِلَار سَاتان** *tikmə məmulatlar satan*

– xəbərçilik, şeytançılıq, çu-
ğulluq; böhtan, iftira; qeybət

– 1) al-əlvan, əlvan rəng; 2) bəzək, naxış, gül

I وَصَبَّ (ə) xəstə olmaq, naxoşlamaq, azarlamaq; II وَصَّبَ möhkəm xəstələnmək, bərk azarlamaq; IV أَوْصَبَ xəstəliyə səbəb olmaq; V تَوَصَّبَ = I

– وَصَابُ xroniki, daimi, həmişəlik

– وَصَبَّ أَوْصَابٌ azar, naxoşluq, xəstəlik, uzunmüddətli xəstəlik; c. 1) xəstəliklər; 2) bədbəxtliklər, müsibətlər; اَوْصَابُ الْحَيَاةِ həyatı çətinliklər, həyatın keşməkeşli günləri

– وَصَابٌ, وَصَائِي c. وَصَبَّ xəstə

I وَصَدَّ (i) وَصَدَّ möhkəm olmaq; II وَصَدَّ bərk-bərk, kip bağlamaq; IV أَوْصَدَّ bağlamaq, qıfıllamaq, kilidləmək (*məs, qapım*)

– وَصَدَّ bağli, qıfıllı, kilidli; bağlanmış, kilidlənmiş, qıfıllanmış

– وَصَدَّ وَصْدٌ (*qapımın*) kəndəri, ağzı

أَوْصَارٌ c. 1) أَوْصَارٌ əlaqə, bağlar; 2) c. وَصْرٌ sənəd (*mülkiyyət hüququ verən*)

– وَصَائِرُ c. وَصَائِرُ sənəd (*mülkiyyət hüququ verən*)

I وَصَفَّ (i) وَصَفَّ 1) təsvir etmək; وَصَفَّ لا يَوْصِفُ təsvirə gəlməyən sevinc; 2) qiymətləndirmək, müəyyənləşdirmək, səciyyəvi xüsusiyyətlərini göstərmək; 3) yazmaq (*dərman – kimə* –); II وَصَفَّ ətraflı şəkildə, təfsilatı ilə təsvir etmək, qiymətləndirmək, xarakterizə etmək; VI تَوَاصَفَ 1) bir-birini xarakterizə etmək; 2) birgə təsvir etmək, xarakterizə etmək; VIII اِتَّصَفَ fərqlənmək, seçilmək, səciyyələnmək, (*hər hansı*) xüsusiyyətə sahib olmaq, malik olmaq (–); X اِسْتَوْصَفَ dərman yazmağı xahiş etmək; məsləhət üçün həkimə müraciət etmək

– اِتَّصَفَ səciyyəvi cəhət; xarakteristika, qiymət vermə

– تَوَاصَفَ ətraflı surətdə, geniş şəkildə xarakterizə etmək, qiymətləndirmə

– 1) صِفَاتٌ c. صِفَةٌ sifət, xüsusiyyət, xassə, xarakter, başqalığ; المَوْهَلَةُ müsbət xarakteristika; الصفات المميزة fərqləndirici xüsusiyyətlər; 2) qram. sifət, təyin; رسميةً gizli (olarıq), məxfi şəkildə; وقتيةً müvəqqəti, müvəqqəti olaraq; دوريةً vaxtaşırı, dövrü; خاصةً a) xüsusi bir tərzdə; b) xüsusilə, o cümlədən; عامةً ümumilikdə, ümumiyyətlə; مهندساً mühəndis kimi, mühəndis sifəti ilə

– اِسْتَوْصَفَ c. اِسْتَوْصَفَ – dispanser; müalicəxana; ambulatoriya, poliklinika

– اِسْتَوْصَفَ c. اِسْتَوْصَفَ – geniş, təfsilatlı təsvir, ətraflı izah; هندسيةً ~ smeta

– 1) اِسْتَوْصَفَ (hər hansı) keyfiyyətə malik; 2) təsvir olunan; aqram. isim; 3) yazılmış (*dərman haqqında*); العامل ixtisaslı, təcrübəli fəhlə; (c. العمال الموصوفون)

– 1. وَصَفَ təsvir edən, əlamətləri, xassələri göstərən; təsviri; العبارات السمة təsviri ifadələr; 2. 1) (nəyisə) yaxşı təsvir edən; 2) təcrübəli, səriştəli həkim

– 1) اَوْصَفَ c. وَصَفَ və ya اَوْصَفَ onu təsvir etmək mümkün deyil; təsvirə gəlməz; التهمة ~ ittihamın təsdiq edilməsi; نحن في غنى عن به bizə onu təsvir etməyə ehtiyac yoxdur; 2) əlamət; 3) sifət, xüsusiyyət; ... o ... تكلّم به سكرتيراً ... katibi sifəti ilə çıxış etdi, o ... katibi kimi çıxış etdi

1) *təlimat*, *nizamnamə*,
göstəriş; istifadə qaydası; resept; 2) *riyaz.*,
fiz., *kim.* *formul*, *düstur*

تَصْوِيرِي təsviri – وصفی

– 1) *خِدْمَتْچِي* *c. وُصْفَاءُ* xidmətçi, nökər; paj;
2) cavan oğlan, gənc

1) xidmətçi (qız), وَصَافٍ, وَصِيفَاتُ c. وَصِيفَةٌ – qulluqçu (qız); الملكة ~ saray xanımı; 2) cavan qız, gənc qız

I 1) *وَصَلَ* (i) *اَوْصَلَ* (وصل) gəlmək, miniklə gəlmək, gəlib çatmaq, varid olmaq (*hara təs. h. və ya* الی); 2) çatmaq, yetişmək (*kimə-nəyə* الی); *مَنْعَ الْمَكْتُوبِ* mən məktubu aldım; *عَلِمَهُ* ~ onun qulağına çatdı, o xəbər tutdu; *عَلِمَهُ* ~ hakimiyətə gəlmək; *إِلَى الْغَايَةِ* ~ istədiyinə çatmaq, məqsədinə çatmaq; *إِلَى الْأَمْرِ* ~ onun işi ...-yə qədər çatdı; *وَصَلَ* (i) *وَصَّلَ* 1) birləşdirmək, bağlamaq (*nə ilə* -); 2) mükafatlandırmaq (*nə ilə* -); *بِصَلَةٍ* o onu hədiyyə ilə mükafatlandırdı; *بِالْغَدَاةِ* ~ gecə-gündüz işləmək (*nəyin üzərində* فِي); II *وَصَلَ* 1) çatdırmaq; 2) ötürmək, müşayiət etmək; 3) çəkmək (*su kəməri, elektrik, kanalizasiya və s.*); 4) bağlamaq, birləşdirmək (*nə ilə* -); 5) el. keçirici olmaq; III *وَصَلَ* 1) (*nəyisə*) fasiləsiz etmək; davam etmək; *بِالْغَدَاةِ* ~ fasiləsiz işləmək; 2) əlaqə saxlamaq; 3) cinsi əlaqədə olmaq; IV *وَصَلَ* 1) aparmaq, ötürmək (*hara* الی); 2) gətirmək, çatdırmaq, daşıyıb çatdırmaq (*miniklə*) (*hara* الی); 3) çəkmək (*elektrik*); birləşdirmək (*nə ilə*), qoşmaq (*nəyə* -); V *وَصَلَ* 1) çatmaq, yetişmək (*hara* الی); 2) nail olmaq, müvəffəq olmaq (*nəyə* الی), çatmaq, yetişmək (*nəyə*), əldə edə bilmək, əldə etməyi bacarmaq (*nə* الی); tap-

maq, axtarib tapmaq, ələ keçirmək, (*çətinliklə*) əldə etmək (*nəyi* عن 1) fasiləsiz olmaq, davam etmək; 2) birləşmək, dostluq bağları ilə bağlanmaq; öz aralarında əlaqə, münasibət saxlamaq; VIII إِيصَلَ 1) birləşmək, bağlı olmaq (*nə ilə* -); 2) əlaqə, kontakt yaratmaq; münasibəti olmaq (*nəyə*), əlaqəsi olmaq (*nə ilə* -); ~ به تفلونياً kiminləsə telefonla əlaqəyə girmək; 3) fasiləsiz olmaq, davam etmək, uzanmaq, sürmək; 4) gəlmək, gəlib çatmaq (*hara* الى); 5) qohumluq hissi ilə bağlı olmaq (*kiminlə* الى); ...به ان ~ o bildi ki...; سَت بنا انباء biz məlumat aldığımız; سَت النار بـ yanmaq, alışb-yanmaq, od tutmaq

– *c. اِتْصَالَ* – 1) birləşmə, kontakt; əlaqə, münasibət; *القوس الـ الجنسيّ* cinsi əlaqə; *الموسى* liqa; leqato işarəsi; 2) əlaqə, ünsiyyət, qarşılıqlı münasibət; rabitə; *اللاسلكى* ~ radio ilə əlaqə; *التفونى* ~ telefonla əlaqə; *الضابط* *bax*: *حلقه الـ صلة* *və ya* *الضابط* birləşdirən halqa, bağlayan halqa; *كان على* ~ əlaqə saxlamaq (*kimlə – nə ilə* –); 3) arasıkəsilməzlik, fasiləsizlik, aramsızlıq

– اِصَالِيَّةٌ arasıkəsilməzlik, fasiləsizlik, aramsızlıq, qırılmazlıq, ayrılmazlıq

...məb- ~ بمبلغ... qəbz – ات c. ¹ إيصال –
ləğdə qəbz; دفتر الايصالات qəbz kitabçası

– إيصال² 1) gətirmə, yetirmə, çatdırma, aparma, daşıma; gətirilmə, yetirilmə, çatdırılma, aparılma, daşınma; 2) *el.* keçirmə, keçirilmə; 3) birləşdirmə, birləşdirilmə, birləşmə (*nə ilə*), qoşma, qoşulma, bağlama, bağlanma (*nəyə* →); علامة *mus.* legato

– إِيصَالِيَّةٌ *el.* keçiricilik qabiliyyəti, naqillik

– 1) qarşılıqlı əlaqənin saxlanması; 2) sürəklilik, arasıkəsilməzlik, fasiləsizlik, aramsızlıq; daimilik, sabitlik, dəyişməzlik; ~ davamlı surətdə, sürəkli, uzun (*müddət*)

– 1) *توصيل* *çəkmə, çəkilmə (su kəməri, elektrik, kanalizasiya və s.)*; ~ التيار الكهربائي ~ elektrikin çəkilməsi; 2) gətirmə, yetirmə, çatdırma, aparma, daşıma, gətirilmə, yetirilmə, çatdırılma, aparılma, daşınma; 3) birləşdirmə, birləşdirilmə (*nə ilə*); ~ جهاز الحركة transmissiya (*hərəkəti mühərrikdən maşınlarə nəql edən val, sürət ötürücüsü*); ~ ذراع sürgü qolu; 4) *el.* qoşma, qoşulma; ~ بالتوازي *paralel* *qoşulma, paralel qoşma*; ~ بالتوالي *va ya* ~ إلى الأرض ardıcıl qoş(ul)ma; ~ إلى الأرض torpağa birləşdirilmə, yerlə birləşdirmə, torpaqlama (*elektrik dövrəsini*); 5) *el.* keçirici-qabiliyyəti, naqillik

– *توصيلة* *tex.* ötürmə, ötürülmə; *el.* bağlama, qoşma, bağlanma, qoşulma

– *توصيلية* *el.* keçiricilik qabiliyyəti, naqillik
– *صلة* *c.* 1) əlaqə; ~ الوثائق möhkəm əlaqə; ~ ولا وصلة mənəm heç bir əlaqəm yox idi; 2) qohumluq əlaqəsi; 3) halqa; ~ الاتصال ~ birləşdirici halqa; 4) mü-kafat, hədiyyə; ~ للبحث ardı var, davamı var; ~ لا يمت إليه onun bununla heç bir əlaqəsi yoxdur

– 1) birləşmiş, bağlanmış; 2) yanaşı olan, bitişik olan, yanaşı, bitişik; 3) fasiləsiz, sürəkli, aramsız; 4) *gram.* bitişik (*yazılan*) (*əvəzlik haqqında*)

– 1) *متواصل* fasiləsiz, aramsız, sürəkli, uzun-müddətli, uzun sürən, arasıkəsilməz; ~ تصفيق sürəkli alqışlar

خط المواصلات 1) *rabitə, əlaqə*; *c.* مواصلَة – kommunikasiya xətti; طرق المواصلات *rabitə yolları*; وزارة المواصلات hava yolları; وزارة *rabitə nazirliyi*; 2) kəsişmə, birləşmə; 3) dəmir yol qovşağı; 4) davam etdirmə (*etdirilmə*); davam; arasıkəsilməzlik, fasiləsizlik, aramsızlıq

– 1. 1) *مُوصِل* 1) ötürən; 2) gətirən; bağlayan; 3) *el.* çəkən; 2. *c.* اتّ – *el.* keçirici, naqıl; yarım- (اشباه موصلات *c.*) شبه *va ya* ~ نصفی ~ keçirici; ~ جيد yaxşı keçirici; ~ رديء pis keçirici; ~ ارضی ~ torpağa birləşdirilmə, yerlə birləşdirmə, torpaqlama (*elektrik dövrəsini*) ~ الاسم ~ birləşmiş, bağlanmış; *gram.* nisbi əvəzlik

– 1. 1) *وَصَل* 1) gələn, daxil olan, gəlib çatan; 2) birləşdirən, birləşdirici; 2. *dan.* *heç* vaxt, heç, qətiyyən, əsla

– 1) *وَصَل* 1) əlaqə; 2) sevgi bağı; cinsi əlaqə
– 1) *وَصَل* 1) birləşdirmə, bağlama, birləşdirilmə, bağlanma; ~ حلقة birləşdirici halqa; ~ همزة *gram.* birləşdirici həmzə; 2) əlaqə; *rabitə*

– *قَبْز* *c.* 2) *وَصُولَات*

– *وَصَل* *c.* 1) *وَصَل* oynaq, məfsəl; *حلّ* hissələrə ayırmaq, hissələrə parçalamaq; *ارتجفت أوصاله* onun qorxudan dizləri əsdi

– 1) *وَصَلَات* *c.* 1) *وَصَلَة* 1) antrakt; 2) *gram.* vəslə
– 1) *وَصَل* *c.* 1) əlaqə, birləşmə; bağ, tel; ~ بين كلمتين mü-rəkkəb sözlər arasında qoyulan birləşdirici xətt; defis; 2) *tex.* qarmaq; birləşdirici qol, boru; birləşdirici mufta

– 1) *وَصُول* 1) gəlmə, gəlib çatma, gəliş (*miniklə*); ~ مكان təyin olunduğu yer; 2) çatma, yetişmə, əldə etmə (*nəyi*)

– وَصُولِيٌّ vəzifəpərəst, mənsəbpərəst
 – وَصُولِيَّةٌ vəzifəpərəstlik, mənsəbpərəstlik
 – وَصِيلٌ 1) birləşmiş, birləşdirilmiş; 2) ayrılmaz (*dost haqqında*)

– وَصِيلَةٌ c. وَصَائِلٌ parça; kətan; zolaqlı parça
 I وَصَمَّ (i) وَصَمَّ 1) biabır etmək, bədnam etmək, ləkələmək, rüsvay etmək; بَعَارٌ ~ (بالعار) ləkələmək, biabır etmək; 2) xarab etmək (*nəyisə sındıraraq və ya çatladaraq*); II وَصَمَّ = V; V وَصَمَّ nasazlıq, naxoşluq, özginlik hiss etmək

– وَصَمَّ nasazlıq, naxoşluq, özginlik, süstlük

– وَصَمَّ çatlamış; azacıq çatlamış
 – وَصَمَّ c. وَصَمَاتٌ ləkə, rüsvayçılıq, biabırçılıq, bədnamlıq, üzüqaralıq; *həmç.* عَار ~ rüsvayçılıq ləkəsi; رُصْوَاعٌ غسل ləkə-sini təmizləmək; عَارٌ فِي جَبِينِهِ ~ onun alnında rüsvayçılıq ləkəsi var

– وَصَوَّصَ baxmaq, gizlicə baxmaq, dəşikdən baxmaq

– وَصَوَّصَ c. وَصَوَّصٌ 1) (*kiçik*) yarıq, (*kiçik*) çatlaq; 2) cücə (*Suriya*)

– وَصَوَّصَ = وَصَوَّصَ c. وَصَوَّصٌ

– وَصَوَّصَ 1) baxma; 2) tamaşa etmə, gizlicə baxma, yarıqdan, dəşikdən baxma

I وَصَى (i) وَصَى birləşdirmək (*nə ilə* →); II وَصَى 1) göstəriş vermək (*nə haqqında*), məsləhət görmək (*nəyi* →); 2) sifariş vermək (*nə* →); 3) vəsiyyətnamə yazmaq, vəsiyyət etmək (*nəyi* → *kimə* →); IV وَصَى 1) vəsiyyət etmək (*nəyi* → *kimə* →); 2) əmr etmək (*nəyi* →); sərəncam vermək, göstəriş vermək (*nə haqqında* →); 3) tapşırmaq, hə-

valə etmək (*nəyi* → *kimə* →); 4) məsləhət görmək (*nəyi* →), məsləhət vermək (*nə etmək barəsində* →); اَوْصَاهُ بِكُتْمَانَ السِّرِّ sirri qoruyub saxlamağı kiməsə tövsiyə etmək; اَوْصَاهُ بِبَخْتَا خَيْرًا ~ kiminləsə yaxşı davranmağı məsləhət görmək; اَوْصَاهُ بِبَخْتَا خَيْرًا anası ona bacısı ilə xoş rəftar etməyi tapşırırdı; 5) qəyyum, vəsi təyin etmək; VI اَوْصَى bir-birinə məsləhət görmək (*nəyi* →); X اِسْتَوْصَى 1) (*nəyisə*) özü üçün vacib hesab etmək (*kimə qarşı münasibətdə* →); 2) (*kimdənsə*) xahiş etmək; اِسْتَوْصَيْتُهُ بِكَ خَيْرًا mən ondan səninlə yaxşı rəftar etməyi xahiş etdim; بَخْتَا خَيْرًا ~ kiminləsə həmişə yaxşı rəftar etmək; اِسْتَوْصَى baha vermə!

– اِصْأَ 1) vəsiyyətnamə; 2) qəyyum, vəsi təyin etmə (edilmə)

– اِصْأَ 1) vəsiyyətnamə ilə (*kiməsə*) ötürülmə, ötürmə; 2) c. اِصْأَ məsləhət, tövsiyə; اِصْأَ (كتاب) zəmanət məktubu; اِصْأَ شَرِكَةٌ xüsusi tərəfdaşlıq; 3) sifariş; اِصْأَ مَصْنُوعٌ sifarişlə hazırlanmış

– اِصْأَ q. اِصْأَ və a. اِصْأَ q. اِصْأَ vəsiyyət edən; اِصْأَ شَرِكَةٌ işlərdə fəal iştirak etməyən şərik, xüsusi tərəfdaş

– اِصْأَ vəsiyyət edilmiş (*kim tərəfindən* →); اِصْأَ vəsiyyətnamə ilə alan, varis; اِصْأَ qəyyum; vəsi; اِصْأَ sifarişli; اِصْأَ sifarişli məktub

– اِصْأَ 1) vəsiyyətnamə; 2) sərəncam, əmr; 3) tövsiyə, məsləhət; *tib.* resept, nüsxə

– اِصْأَ = اِصْأَ

– اِصْأَ 1) qəyyumluq; vəsinin vəzifələri; 2) qəyyumluq; a) مجلس a) qəyyum məsləhəti; b) naib məsləhəti

– (على) ~ 1) qəyyum; vəsi; (أَوْصِيَاءُ c. وَصِيٌّ – padşah, hökumət naibi, səltənət naibi; 2) vəsiyyət edən

– 1) vəsiyyət; ~ تركه بلا və-siyyətsiz qalan varis; الوصايا العشر On əmr, on ehkam; 2) sərəncam, əmr; qərar, hökm; istiyar, arzu, tələb

I وَضَوْ (يُوضِئُ) təmiz olmaq; II وَضًا yumaq, yuyub təmizləmək; V تَوَضَّأ dəstə-maz almaq (*namazdan qabaq və ya murdar-lanmadan sonra*)

– وَضَوْ dəstəmaz (*alma*)

– مِيضَاءٌ = مِيضَاتٌ c. مِيضَةٌ, مِيضًا

– مِيضَاءٌ c. مِيضَاءٌ – اتْ – *və ya məs-ciddə*) dəstəmaz almaq üçün yer

– وَضَاءٌ işıqlı, parlaq; المستقبل الـ parlaq gələcək

– وَضَاءٌ təmizlik

– وَضَوْ dəstəmaz; din. دِن. düzgün dəstəmaz almamaq

– وَضَوْ dəstəmaz üçün su

– 1) təmiz; 2) gözəl; أَوْصِيَاءُ, وَضَاءٌ c. وَصِيٌّ ~ قَسِيم çox gözəl

1) وَضَبٌ II (وَضَب) yığışdırmaq, səliqəyə salmaq; 2) uyğunlaşdırmaq, düzəltmək, qayırmaq, quraşdırmaq, yerinə taxmaq, yerinə keçirmək; 3) tədarük etmək, hazırlamaq; 4) döymək (*məhbusları – polislərə aid*); ورق (اوراق) اللعب ~ oyun kartını qarışdırmaq, qatmaq, daraqlamaq; 1) تَوَضَّب səliqəyə salınmaq; 2) döyülməyə məruz qalmaq

– 1) تَوَضَّب səliqəyə salınma; 2) taxma, ke-çirmə, uyğunlaşdırma, düzəltmə, qayırma; 3) hazırlama; tədarük, hazırlıq; 4) mətb. mar-zan (yığılmış mətni səhifələdikdə və çərçi-

vəyə saldıqda boş yerlərə qoyulan metal par-çası); 5) döymə, əzişdirmə

I وَضَحَّ (يُوضِحُّ) açıq, aydın olmaq; aydın-laşmaq, bəlli olmaq, məlum olmaq; II وَضَحَّ aydınlıq gətirmək, izah etmək, aydınlaşdırmaq; بالفانوس السحري ~ proyeksiya fənəri ilə şəkillər vermək; IV أَوْضَحَّ aydınlaşdırmaq, izah etmək, bəlli etmək, başa salmaq; V تَوَضَّحَّ

1) aydın olmaq, bəlli olmaq; 2) aydınlaşmaq; VIII اِتَّضَحَّ 1) məlum olmaq, aşkara çıxmaq, üzə çıxmaq, aşkar olmaq; 2) aydınlaşdırmaq, aydın olmaq; 3) uzaqdan yaxşı görməyə cəhd etmək; X اِسْتَوْضَحَّ 1) aydınlaşdırmağı istəmək, aydınlıq gətirməyə çalışmaq, mü-əyyənləşdirmək; 2) yaxşı baxmağa, öyrən-məyə çalışmaq (*nəyi təs. h. və ya عن*)

– 1) اِتَّضَحَّ aydınlaşdırma, aşkar etmə, mü-əyyən etmə; aşkar edilmə, müəyyən edilmə; 2) aşkarlıq, görünmə, aydınlıq

– اِسْتِضْحَ aydınlaşdırmaq üçün xahiş

– اِتَّضَحَّ c. اِتَّضَحَّ – izah, izahat

– 1) izahedici, aydınlaşdırıcı; əyani; 2) izahat –i [-1]

– تَوَضَّيْحُ aydınlaşdırma, izah etmə; başa salma; aydınlaşdırılma, izah edilmə, başa salınma; müəyyənləşdirilmə

– تَوَضَّيْحُ aydınlaşdırıcı, şərhedici, izah-edici

– مُتَّضِحُّ aydın, aşkar

– مُوَضَّحُّ aydınlaşdırılmış, izah edilmiş; كَالِه yuxarıda izah edildiyi kimi

– 1) وَاضِحٌ açıq, aşkar; ~ الأمر məsələ ay-dındır; بنفسه ~ öz-özünə məlum olan; aydın, bəlli; ان ... bəlli olan budur ki, ...; 2) aydın; ~ غير aydın olmayan, qarışıq

– 1) çox aydın, parlaq (*günəş haqqında*); 2) məlum, aşkar

– sübh ~ الصبح 1) işıq, nur; أَوْضَاحٌ c. وَضَحَ – işıq; 2) şəfəq; النهار ~ günün günorta çağı واضح وضوح 1) aydınlıq, aşkarlıq; وَضُوحٌ – aydın kimi aydın; بـ aydın şəkildə; ~ tamamilə aydın; 2) aydınlıq

– çirk, yağla bulanma; yağ ləkəsi; صبَّ على رأسه اوضار النعوت والايوصاف obr. kiməsə nalayiq sözlər yağdırmaq

– 1) qoymaq; وَضَعَ (a) وَضَعٌ ~ ھـ فى ~ نəyisə yerinə qoymamaq; ھـ ~ القضية على ~ نəyisə kənara qoymaq; ~ تحت ~ سوالی müzakirəyə qoymaq; ~ problemi kiminsə diqqətinə çatdırmaq; ~ məsələni ... qoymaq; ~ kiminsə qarşısına məqsəd qoymaq; ~ kiminsə qarşısına şərt qoymaq; ~ kimisə üz-üzə qoymaq; ~ kimisə dilemma qarşısında qoymaq; ya..., ya da...; ~ ھـ فى موضع اختيار بين... وبين... ~ kimisə seçim qarşısında qoymaq; ~ الاساس ~ temelini qoymaq (nə-yin ~ لا); ~ حدًا ~ sərhd qoymaq (*nəyinsə*); 2) basmaq (*möhür*); ~ ختما ~ möhür basmaq (*ھـ* فى); 3) yerləşdirmək, salmaq (*ھـ* فى); 4) geyindirmək (*kimisə* على ~ ثلثا على ~ طربوشا ~ üzünü örpək ilə bağladı; ھـ ~ ھـ على رأسه fəs taxmaq; 5) çıxarmaq (*nəyisə* عن); 6) qoymaq, yerləşdirmək (*məs., ayırıcı işarələr*); 7) işləyib hazırlamaq, tərtib etmək (*məs., plan, siyahı*); 8) yazmaq, təlif etmək; icad etmək, ixtira etmək; 9) doğmaq (*qadın haqqında*); 10) alçaltmaq (*kimisə* من); ~ متکبرا ~ رفع متواضعا

vazökar insanı yüksəltmək; ~ ھـ نفسه ~ özünü əksiltmək; 11) *məch.* itkiyə məruz qalmaq; ~ ھـ kimisə qanundan kənara qoymaq; ~ ھـ kimisə yaşadığı yerdən kənara çıxmağa məcbur etmək; ~ ھـ فى ~ müharibə qurtardı; ~ ھـ فى ~ الثقة (تقته); ~ ھـ sonraya qoymaq (*nəyisə*); ~ inanmaq, etibar etmək, arxayın olmaq; ~ وَضِعَ ~ ھـ الاتفاق موضع التنفيذ *məch.* müqavilə qüvvəyə mindi; ~ ھـ نصب عينه (عينه) ~ ھـ gözdən qaçırmamaq, nəyisə yaddan çıxarmamaq, nəyinsə qayğısına qalmaq; ~ ھـ على... ~ ھـ nədəsə əli olmaq; ələ keçirmək (*nəyisə*); ~ ھـ a) əldən buraxmaq; b) bir kənara tullamaq; وَضَعَ, وَضَاعَةٌ, وَضْعٌ ~ ھـ 1) alçaq olmaq, yaxşı nəsiləndən olmamaq; 2) əhəmiyyətsiz olmaq; 3) sadə, təvazökar olmaq; II وَضَعَ astar vurmaq; III وَضَعَ razılaşmaq, razılıq bağlamaq (*nə haqqında* ~ ھـ فى ~ أَوْضَعَ فى ~ ھـ الى) *hara* tələsmək (*IV وَضَعَ*); ~ ھـ ثَوَضَعَ *məch.* alverdə ziyan çəkmək; V وَضَعَ 1) qoyulmaq; 2) qoyulmuş, yerləşdirilmiş olmaq; VI وَضَعَ 1) təvazökar, sakit olmaq; 2) alçalmaq; 3) razılaşmaq, sözləşmək, əlbir olmaq (*nəyə görə* ~ ھـ على); VIII وَضَعَ 1) təvazökar, sakit olmaq; 2) alçalmaq; 3) alçaq, şit olmaq

– 1) İضَاعٌ ~ ھـ 1) təvazökarlıq, sadəlik; başıaşağılıq; 2) alçaqlıq

– 1) تَوَاضَعٌ ~ ھـ 1) təvazökarlıq, sadəlik; süni sadəlik; 2) alçaqlıq; 3) sözləşmə, razılaşma

– ھـ وَضَعٌ ~ ھـ yaranmış vəziyyət

– ھـ 1) ضِعَّة, ضِعَّة ~ ھـ 1) alçalma; 2) rəzalət; ~ ھـ kiminsə aşağı (*alçaq*) vəziyyəti

– 1) sadə, yaxşı nəsildən olmayan; sadə, tanınmamış; رفيع ربيع ~ məşhur və sadə; 2) təvazökar

– 1) vergi; 2) girov; 3) za-
min; 4) güzəşt; 5) ziyan

جلد علی kötük, qəssab taxtası; c. وضمّ
~ عظم و عظم علی bir dəri, bir sümük

وَط *el. vatt*

I 1) tapdamaq; addım atmaq (*nəyinsə üstü ilə*); tapdalamaq (*nəyinsə*); 2) basmaq, sıxmaq; 3) minmək (*atın belinə*); 4) alçaq, qısa olmaq; 5) cinsi əlaqədə olmaq (*qadınla*); 1) وَطَّءَ (a) وَطَأَ ayaqlamaq, tapdalamaq; düzəltmək; 2) hazırlamaq, hazırlaşdırmaq; 3) yataq yeri salmaq; 4) endirmək, yendirmək; II 1) وَطَّأَ hazırlamaq, hazırlaşdırmaq, ... له سبيلا الى ~ kimin üçün nəyə görə isə mühit yaratmaq; 2) hamarlamaq, düz etmək; 3) populyarlaşdırmaq, münasib etmək (*ideyaları*); II 2) وَطَّى endirmək; III 1) وَطَأَ sözləşmək (*kiminlə*); 2) cinsi əlaqədə olmaq (*qadınla*); V 1) تَوَطَّأَ enmək, düşmək; VI 1) تَوَاطَّأَ gizli sözləşmək, razılığa əsasən hərəkət etmək (*nəyə görə*); VII 1) تَوَاطَّأُوا onlar qiyam etmək haqqında gizli razılığa gəliblər; X 1) اسْتَوَطَّأَ alçaq hesab etmək

– ثَوَاطُؤُ gizli razılıq, gizli danışiq; sözləşmə; ... بِالْمَع ... sözləşməyə əsasən

– تَوْبَةٌ, تَوْبَةٌ 1) hazırlıq, hazırlaşdırma;
... تَوْبَةً qabaqcadan; ... etməkdən əvvəl;
... hazırlaşdıraraq; 2) ön söz (*kitabda*);
3) populyarlaşdırma; 4) enmə, endirmə

– مَوَاطِئُ gizli razılaşma, gizli sözləşmə;
بِالسَّوْمِ sözləşməyə əsasən (*kiminləsə* بـ)

– مَاطِطُ, مَوَاطِطُ c. مِيطْطَةٌ toxaclama
– داغُ أوطأ c. وَطْطَ
– möhkəm, bərk; sarsılmaz, davamlı, möhkəm; ~ واملی ~ فی ان... sarsılmaz sülh; ... mən əminəm ki, ...

قضى منه ~ وطرُ məqsəd, istək, arzu; kimdənə istədiyinə nail olmaq, muradına çatmaq

I وِطْسُ (i) وِطْسُ vurmaq, zərbə endirmək, ilişdirmək; VI ثَوَاطِسُ bir-biri ilə vuruşmaq, toqquşmaq

– دویüşün qızgın çağı, qızgın mübahisə; حَمَى ~ حَمَى qızgın döyüş başladı; الجَدال qızgın mübahisə başladı

I وِطْسُ (i) وِطْسُ vurmaq, zərbə endirmək, ilişdirmək

I وِطْفُ (يُوطِفُ) وِطْفُ qalın qaşlı olmaq

– وِطْفَاءُ q. أَوْطَفَ c. وِطْفُ qalın qaşlı

– اِثَّ c. وِطَاقُ çadır

I وِطْنُ (i) وِطْنُ ömür sürmək, yaşamaq (*harada* – ب); II وِطْنُ 1) hazırlaşdırmaq, alışdırmaq (*nəyəsə* علی); ~ özünü alışdırmaq, öyrəşdirmək (*nəyəsə* عَلَى الْقَرَرِ); ~ özünü taleyin ixtiyarına buraxmaq; العزيمة ~ o özünə qəsd etməyi qərara aldı; 2) özünə vətən seçmək, köçmək; 3) köçürmək, yerləşdirmək; 4) vətəndaşlıq hüququ vermək; III وِطْنُ eyni vətəndə yaşamaq (*kiminləsə*); eyni vətəndaşlıq əldə etmək; həmvətən, vətəndaş olmaq; IV أَوْطَنْ yeni yaşayış yeri seçmək (*hənsisa ölkəni*); V ثَوَاطِنْ 1) yaşayış yeri seçmək (*məs., hənsisa ölkəni*); yaşamaq, yerləşmək (*harada* فی); X اِسْتَوْطَنْ 1) müstəmləkəyə çevirmək (*nəyəsə* – ب), özünə yeni vətən seçmək; yeni yer-

lərə, torpaqlara yiyələnmək; 2) vətəndaşlıq hüququ almaq

– اِسْتِيطَانُ 1) köçürülmə (*başqa ölkəyə*), müstəmləkəyə çevirmək; 2) yeni yerdə (*başqa ölkədə*) yaşayış; yeni torpaqlara yiyələnmək; منطقة ~ rayonun abadlaşdırılması; 3) vətəndaşlıq hüququnun verilməsi

– 1) ثَوَاطِنْ yaşayış yerinin seçimi; köçmə (*hara* فی); 2) vətəndaşlıq hüququnun verilməsi

– 1) ثَوَاطِينَ hazırlıq; 2) özünə vətən seçmə, köçmə; 3) vətəndaşlıq hüququnun verilməsi

– ثَوَاطِينَ yoluxucu (*xəstəlik haqqında*)

– اِمْرَاضُ السَّهْ مُسْتَوْطِنْ yerli; endemik; müəyyən bir yerə xas olan xəstəliklər (*bil-qarsioz, ankilostomidoz və s.*)

– اِسْتِيطَانَةُ c. اِثَّ müstəmləkə, yeni qəsəbə, yeni kənd

– 1) مَوَاطِنُ həmvətən, yurddaş, həmyerli; يا مَوَاطِنِي الكرام! mənim əziz həmvətənlərim!; 2) vətəndaş; شرف ~ hörmətli vətəndaş; العالم ~ kosmopolit

– مَوَاطِنَةُ (kiminləsə) eyni vətəndə yaşamaq; ~ وِطْنُ vətəndaşlıq hüququ

– 1) مَوَاطِنُ c. مَوَاطِنُ Vətən, doğum yeri; 2) ocaq (*nəyinsə*); 3) anbar; areal, yayılma sahəsi; الفيلة ~ fillərin yaşadığı yer; الضعف ~ zəif yer; الفحم الحجري ~ daş kömür yatağı

– 1) أَوْطَانُ c. وَطْنُ Vətən, doğum yeri; 2) vətən, yurd; حبّ الـ vətənpərvərlik; فاقد الـ və ya yaşayış yerini dəyişmiş şəxs; الـ الأمّ Ana vətən; الموت! Vətən ya ölüm!

– 1) وَطْنِي yerli; المصنوعات الـ yerli istehsalat malları; 2) المِلّية milli; الحكومة الـ

milli hökumət; الحركة السة milli hərəkət; اللغة السة Ana dili; milli dil; السة الشرة şovinizm; 3) vətənpərvər; ~ لا vətənpərvər olmayan; 2. 1) yerli; 2) yerli sakin; ... əhli; ...lı⁴; 3) vətənpərvər; millətçi; السون الاصلاحيون milli islahatçılar

– 1) milli şüur; 2) vətənpərvərlik; millətçi

وَطَوَّاطٌ c. yarasa

وطأ: bax: وطى

I وَطَبَ (i) وَطِبَ daima etmək (nə isə); III وَاطَبَ 1) inadlı, təkidli olmaq (hansısa sualla bağlı (على); çalışqan olmaq (nədəsə (على); daim, söylə çalışmaq (nəyinsə üzərində (على); 2) məşğul olmaq (nə iləsə (على); göz yetirmək, baxmaq (nəyəsə (على)

– daim ~ على الحضور inadlı, çalışqan; yanında olan

– daimilik; israr; söy, çalışqanlıq; daim ~ على الحضور

1) vəzifə vermək (kiməsə), vəzifəyə təyin etmək; 2) daxil etmək, yerləşdirmək, kapital yerləşdirmək; V تَوَطَّفَ 1) vəzifəyə təyin olunmaq; xidmət etmək (harada (فى); 2) məmur olmaq

– 1) vəzifəyə təyin edilmə; 2) kapital qoymaq; c. kapitalın yerləşdirilməsi

– 1) işçi; نقابة السين işçilərin peşə ittifaqı; 2) məmur, vəzifəli şəxs

– فیزیoloji وَطَافِي

– 1) baldır sümüyü (dırnaqlı heyvanlarda); 2) atın dırnağının üstündəki tüklər (firça formasında)

– 1) vəzifə; وَطَافٌ c. وَظِيفَةٌ – vəzifə sahibi; وَظِيفَةٌ بِحُكْمِ السَ ~ بلا عمل sinekura (yaxşı maaşlı yüngül vəzifə); ظفر به – vəzifə almaq; 2) maaş, məvacib; 3) ev tapşırığı (şagirdə); 4) funksiya, təyin, fəaliyyət (orqan); qram. السة النحوية للكلمة sözün sintaktik funksiyası; علم وظائف الاعضاء fiziologiya; قام به عالم بوظائف الاعضاء fizioloq; və ya ادى işləmək, fəaliyyət göstərmək; öz funksiyasını yerinə yetirmək

– 1) vəzifəli; الدولة الهيكل السة dövlət-dəki vəzifəli şəxslərin ümumi heyəti; 2) funksional

I وَعَبَ (i) وَعَبَ ələ keçirmək, tamamilə ələ almaq; IV أَوْعَبَ yerləşdirmək, daxil etmək (hara (فى); X اِسْتَوْعَبَ 1) tam mənimsəmək (məs., dərsi); yadda saxlamaq; 2) tam ələ keçirmək; 3) özündə əhatə etmək; 4) kökünü kəsmək, məhv etmək

– 1) mənimsəmə (məs., dərsləri); 2) qavrama, dərk etmək; 3) həmç. قوّة السة həzm; 4) kökünü kəsmə

I وَعَثَ (يُوْعَثُ) وَعَثَ çətin keçilən (yol)

– 1) çətin keçilən yer (yolda); 2) çətinlik

– 1) çətinlik, ağırlıq; السفر ~ yol çətinlikləri; 2) yorğunluq, gücdən düşmə

I وَعَدَ (i) وَعَدَ söz vermək (nəyəsə ~); 2) hədələmək, təhdid etmək; III وَعَا bir-birinə söz vermək, sözləşmək, şərtləşmək; görüş təyin etmək; vaxt təyin etmək; IV أُوْعَدَ 1) söz vermək; 2) hədələmək; V تَوَاعَدَ bir-birinə söz vermək; şərtləşmək; sözləşmək (nə barədə (فى; VIII اِسْتَعَدَّ bir-biri ilə sözləşmək

– هَدَا *hədə*
 – هَدَا *hədələyən*
 – عَدَّة *c. اتّ* – vəd
 – مَوَاعِدَ 1) razılaşma, razılıq; 2) görüş
 – اخلف *c. مَوَاعِدَ* 1) vəd, öhdəlik; 2) *Bibl.* bərəkətli yer; 2) vaxt, müddət; ~ مضروب ~ verilən, qoyulan müddət; 3) görüş, təyin edilmiş görüş; ~ له kiməsə görüş təyin etmək; ~ على غير danışıqsız, razılıqsız
 – مَوَعُودُ 1. vəd edilmiş; təyin olunmuş;
 2. *c. مَوَاعِدُ* vəd
 – مَوَاعِدُ *c. مَوَاعِدُ* 1) vaxt, müddət, müəyyən zaman kəsiyi; ~ في vaxtında; ~ على غير vaxtsız; vaxtından əvvəl, gözlənilmədən; ~ بيان مواعيد سكة الحديد qatarların hərəkət cədvəli; ~ محافظ على المواعيد dəqiq, son dərəcə səliqəli, işi tam vaxtında yerinə yetirən; ~ لكل ~ اتفق hər şeyin öz vaxtı var; 2) görüş; ~ شىء kiminlə görüş haqqında sözləşmək; 3) vəd; ~ *Bibl.* bərəkətli yer; ~ المرأة ~ menstruasiya, aybaşı
 – وَاعِدٌ vəd edən; ümid vermə
 – وَعْدٌ *c. وَعْدٌ* sözünə əməl etmə; ~ وفي sözünə əməl etmə
 – وَعْدَةٌ 1) vəd, söz; 2) müddət; ~ معيّنة müəyyən müddət
 – وَعْدٌ *hədə*, təhdid; ~ *din.* qiyamət günü; ~ لا الوعود sözlərinə əməl etməyib hədələri yerinə yetirmək
 – وَعْدٌ hədələyici, təhdidədiçi
 I وَغُرَّةٌ (يُوعَرُ) وَغَرَّ يَغُرُّ وَغَرَّ (يُوعَرُ) *va ya* vər, çala-çuxur, qaçalı; V تَوَعَّرَ 1) əyri olmaq, çala-çuxur olmaq, təpələrlə örtülmək; 2) söhbət zamanı çətinlik çəkmək; ~ في المحادثة o, söh-

bətin məğzini itirdi; X اسْتَوَعَرَ əyri, çala-çuxur, qaçalı hesab etmək (*yolu, yeri və s.*)
 – وَاعِرٌ əyri-üyrü, çala-çuxur, qaçalı, keçilməz (*yol haqqında*)
 – وَاعِرٌ qorxulu, dəhşətli
 – وَغُرٌّ, أَوْعَارٌ *c. وَغُرٌّ*, وَغَرَّ çala-çuxur, çətin keçilən yer
 – وَغُرَّةٌ çala-çuxurluq, əyrilik (*yol haqqında*); *məcaz.* çətinlik, mürəkkəbliik
 – وَاعِرٌ = وَغِرٌ
 I وَغَرَّ (i) inandırmaq, beyninə yeritmək, söz atmaq, işarə etmək; xəlvətcə demək, gizlicə söyləmək (*kimə* الى); IV أَوْعَرَ 1) beyninə yeritmək, təlqin etmək, öyrətmək (*kimi* الى *nəyi* -); qızıışdırmaq (*kimi* الى *nəyə* -); yoldan çıxartmaq, təhrik etmək, qızıışdırmaq (*nəyi* -); 2) buyurmaq, əmr vermək, hökm etmək
 – إِيْعَارٌ inandırma, gizlicə söyləmə, xəlvətcə demə; öyrətmə; təhrikçilik, təhrik etmə, qızıışdırma; ~ منه kiminsə təhriki ilə
 – إِيْعَارِيٌّ işarə edən; söz atma
 – قِزِيشْدِرِيقِ مَقَالَةٍ ~ بها (به) qızıışdırıcı xarakter daşıyan məqalə
 – مَوَعِرٌ 1. inandırmaq, beyninə yeritmək, söz atmaq, işarə etmək, gizlicə söyləmək; 2. gizlicə söyləyən; təhrikçi
 I وَغَسَّ (i) şiddətlə, güclə tapdala-maq; 2) təcrübə ilə möhkəmləndirmək, təcrübələndirmək (*bəxtin dönüklüyü*); ~ الدهر onun zəngin həyat təcrübəsi var
 – وَغَسَاءٌ *c. وَغَسَاءٌ* q. örtülmüş (*torpaq haqqında*)
 – مَوَاعِيسُ *c. مَوَاعِيسُ*
 – هَمَّاحُ ~ الرمال *hamç*

I وَعَظْ (i) 1) vaizlik etmək, moizə etmək; 2) nəsihət vermək, öyüd vermək; VIII اِعْظُ 1) dərs almaq, ibrət almaq (*nədən* (من); dərk etmək, ağla gəlmək, öyrənmək (*nəyə görə* -); 2) əmin olmaq, qane olmaq (*məs., sübutlarla* -)

– وَعَظَتْ c. عَظَاتُ nəsihət, vaizlik, ibrət, öyüd vermə; xəbərdarlıq, nəsihət

– وَعَظُ وُعَظْ c. وَعَظْ moizəçi

– وَعَظْ moizə, təlim; الاملانى öyüd, nəsihət dərsi

– وَعَظَتْ c. وَعَظَتْ moizə, nəsihət

وَعَى kinli, hirsli; deyingən, yola getməyən, bədrəftar

I وَعَى (i) 1) bürkülü, qızmar olmaq; 2) naxoş, xəstə olmaq; V ثَوَعَكَ özünü naxoş, xəstə hiss etmək, əzgin olmaq

– ثَوَعَكَ xəstə hal, naxoşluq

– ثَوَعَكَ həməç. الصَّحَّة ~ özünü naxoş hiss edən, xəstə

– ثَوَعَكَ = مَوَعَكَ

– وَعَى xəstə, naxoş

– وَعَى 1) bürkü, isti; 2) naxoşluq, xəstəlik; yüngül titrəmə

– وَعَى 1) bürkü, istilik; 2) xəstəlik hissi, naxoşluq

– وَعَى toplasma, basabas, basırıq

وَعَى çöl keçisi, daşdan düzəldilmiş keçi; اهُ هندی ~ ahu, ceyran, antilop

I وَعَى (i) وَعَى salamlamaq; (q. عَمَى) sabahınız xeyir! عَمَى (q. عَمَى) axşamınız xeyir!

وَعَى ulamaq, vıyıldamaq; hürmək

– وَعَى c. وَعَى çaqqal

– وَعَى ulama, ulaşma, hürmə

I وَعَى (i) 1) özündə yerləşdirmək (*qab haqqında*); 2) yadda saxlamaq, xatirədə saxlamaq, heç bir vaxt unutmamaq; 3) anlamaq, başa düşmək; 4) huşunda olmaq; لا يعى شيئاً 24 saat ۲۴ مَدَّة 24 saat ərzində huşsuz qalmaq; 5) şüurlu olmaq; 6) özünü gözləmək, çəkinmək; diqqətli olmaq; II وَعَى 1) xəbərdarlıq etmək, qabaqcadan xəbərdar etmək; (*kiminsə*) diqqətini cəlb etmək; 2) düşüncəni, şüuru oyatmaq; öyüd vermək, başa salmaq; maarifləndirmək; 3) maarifləndirici təbliğat aparmaq (*nəyinsə*), təşviqat aparmaq (*nəyə görə* -); IV أُوَعَى 1) saxlamaq məqsədilə qoymaq (*qaba*); 2) özündə kəsb etmək; gizlətmək (*qəlbində nəyisə*); yadda saxlamaq; V ثَوَعَى ayıq olmaq; ehtiyatlanmaq, çəkinmək (*nədənsə* (من); X اِسْتَوَعَى 1) özünü qorumaq; 2) mənimsəmək, yadda saxlamaq, əzbərləmək

– أُوَعَى! və ya xalq. dil! və ya! özünü gözlə!; diqqətli ol, yıxılma!; منه! ~ özünü ondan gözlə!

– ثَوَعَى 1) xəbərdarlıq, xəbərdarlıq etmə; 2) düşüncənin, şüurun oyanması; başa salma, maarifləndirmə; 3) maarifləndirmə təbliğatı, təşviqat; ideologiyanın tərbiyəsi; دور maarifləndirmənin rolu

– وَعَى q. وَعَى 1) yadda saxlayan; 2) diqqətli, ehtiyatlı, iltifatlı; 3) şüurlu; ~ نصف yetərinçə şüurlu, düşüncəli olmayan; ~ لا şüursuz, düşüncəsiz

– وَعَى 1) şüur; 2) düşüncəlik

– وَعَى damar (*həməç. anat.*); الوعية tac damarlar; qan damarı; الوعية التاجية kapilyar damarları

– وَعَى damarlı; نسيج damarlı toxuma

– غائب عن الـ yadda saxlama; 2) şüür; الـ huşsuz halda olan; الـ خرج özündən çıxmaq, huşunu itirmək (*hirsindən*); الـ فقد huşunu itirmək; الـ عاد özünə gəlmək, ayılmaq; الـ اعاد إليه kimisə özünə gətirmək, ayılmaq; 3) şüür, düşüncə; الـ الطبقيّ sinfi şüür; الـ a) şüursuz hal; الـ o şüursuz halda idi; b) şüursuzluq, düşüncəsizlik; الـ من غير ~ من دون *və ya* ~ عن ~ *və ya* ~ عن ~ şüursuz; الـ tam şüurlu olaraq; الـ الإدراك ~ şüurlu şəkildə; 4) diqqət, diqqətlik

وَعَدُ 1. 1) ağılsız, düşüncəsiz, sarsaq; 2) alçaq, əclaf; 2. 1) kölə, xidmətçi, qul, qulluqçu; 2) qanacaqsız, ədəbsiz, alçaq, yaramaz, əclaf

I وَعَرَّ (يُوعِرُ) acığınan partlamaq (*kimə qarşı*); II وَعَرَّ hirs oyatmaq (*kiməsə qarşı*); IV وَعَرَّ düşməncilik hissi, kin, qəzəb oyatmaq; الـ صدره ~ kimdəsə kiməsə qarşı düşməncilik hissi oyatmaq; الـ الصدور ~ qarşı kin oyatmaq; V ثَوَّعَرَّ acığınan partlamaq

– وَعَرَّ düşməncilik hissi, kin, qəzəb

1) وَاعَشَّ həşərat, parazit, tüfeyli; 2) dilənçi

I وَعَلَّ (يُوعِلُ) 1) dərinə keçmək, kök salmaq, yerləşmək (*hara*); 2) dəvətsiz gəlmək, çağırılmamış gəlmək (*kiminsə yanına*); IV أَوَعَّلَّ 1) dərinə getmək (*nəyinsə*), soxulmaq, zorla girmək, zorla daxil olmaq (*hara*); 2) irəlilətmək (*hara*), içəri itələmək (*nəyinsə*); V ثَوَّعَلَّ kök salmaq, yerləşmək (*nəyinsə içinə*), bağlamaq, qurtarmaq (*nədə*); الـ في الاجرام ~ çoxlu cinayət törətmək; الـ في الديون ~ borca girmək

1) إِيْعَالٌ daxilə hərəkət, zorla girmə, soxulma; 2) qabağa çəkmə, içəriyə itələmək

– مَوَعَّلٌ dərinə kök salmış

1. وَاعَلَّ dərinə daxil olmuş, dərinə kök salmış, yerləşmiş; 2. 1) çağırılmamış qonaq; 2) parazit, tüfeyli

1) أَوَعَالٌ c. وَعَلَّ 2) parazit, tüfeyli

1) دَوْيُوش, دَاوَا, دَوْرُوش; 2) دَوْيُوش meydanı; 2) qarışıqlıq, səs-küy, qışqırıq

I وَعَدَّ (يُوعِدُ) gəlmək (*hara*); II أَوَعَدَّ nüməyəndə göndərmək; IV أَوَعَدَّ göndərmək, yollamaq; nüməyəndə göndərmək; ezam etmək, nüməyəndə göndərmək; VI ثَوَّاعَدَّ axışmaq, qarşılaşmaq, bir yerə yığılmaq (*hara*)

– يَفَادُّ göndərmə, yollama; nüməyəndə göndərmə, başqa yerə ezam etmə

– مَوَعَدُّ göndərilmiş, nüməyəndə qismində göndərilmiş; الـ البابوي Papa leqatı (*müvək-kili*)

1. 1) وَافَدَّ c. gələn, daxil olan; 2) yoluxucu; الـ الامراض yoluxucu xəstəliklər; 2. 1) nüməyəndə; 2) səfir; 3) rahibliyə həzirlənən adam

– اتَّ c. وَافَدَّ yoluxucu xəstəlik, epidemiya; الـ اسبانيولية ispanka (*xəstəlik*)

– وَفَادَّةٌ çatma, gəlmə; gəliş; شُكْرٌ عَلَيْهِ لِحَسَنٍ ~ kiməsə yaxşı qəbula görə minnətdarlıq etmək; الـ احسن kimisə yaxşı qarşılamaq

– أَوَفَادُّ nüməyəndə heyəti, deputatlar heyəti; الـ صداقة ~ dostluq nüməyəndəliyi; الـ الثقافي mədəniyyət xadimləri nüməyəndəliyi; الـ المصري tar. Vəfd (*Misirdə siyasi partiya adı*)

– وَفَدٌ *tar.* 1. vəfd söz. *sif.*; 2. Vəfd partiyasının üzvü

– وَفُودٌ gəlmə, gəliş

I وَفَرٌ (i) وَفَرٌ 1) bol, çoxsaylı olmaq; böyümək; güclənmək; 2) artırmaq, çoxaltmaq; 3) saxlamaq; وَفَرٌ (يُوفِرُ) bol, çoxsaylı olmaq; II وَفَرٌ 1) saxlamaq, qənaət etmək; toplamaq, yığmaq, böyütmək; 2) ixtisar etmək, azad etmək, işdən çıxarmaq; 3) öhdəsinə buraxmaq, təmin etmək; لَهُ ~ kiməsə bütün imkanları vermək; عَلَيْهِ مَوْنَةٌ هَذَا الْمَشْهُدِ ~ o bu tamaşadan onun (*k.*) canını qurtardı; عَلَيْهِ التَّعَبُ ~ kimisə iş görməkdən qurtarmaq (*nə isə etməkdən*); IV تُوفِرُ çoxaltmaq, artırmaq; V تُوفِرُ 1) mövcud olmaq (*harada* فِي); 2) bol olmaq; çatmaq, kifayət qədər olmaq (*nəyə görə* لَا); 3) yığılmaq, qənaət edilmək; toplanmaq; 4) özünü tam olaraq həsr etmək (*nəyə* عَلَى); VI تُوفِرُ 1) mövcud olmaq (*harada* فِي); 2) tədricən artmaq, böyümək; bol olmaq, çox olmaq

– تُوفِرُ 1) bolluq; 2) mövcudluq

– وَفَرٌ (*nəyinsə*) bol olması; ~ الشُّرُوطُ ... şərait olduqda ...

– تُوفِرُ 1) bolluq; artım, çoxalma; 2) qənaət edilmiş pul, yığım, qənaət; صَنْدُوقٌ ~ əmanət kassası; 3) ixtisar, işdən çıxarılma; 4) mövcudluq; ~ عَدَمٌ yoxluq, olmama; 5) verilmə, təmin edilmə

– مُتَوَفِّرٌ bol, çoxsaylı; ~ كِفَايَئִيسٌ

– مُتَوَفِّرٌ 1) mövcud olan; 2) bol olan; 3) saxlanılan; qənaət edilmiş; 4) özünü tam olaraq həsr etmək (*nəyə* عَلَى)

– مُتَوَفَّرَاتٌ *c.* qənaət edilib yığılmış

– مُوَفَّرٌ 1. qənaət edən; 2. *c.* اِتِّ – *tex.* ekonomaizer (*buxar qazanlarında suyu və havanı qızdırır və yanacaq qənaət etməyə imkan verən qurğu*)

– مُوَفَّرٌ bol, çoxlu, zəngin; الْحُسْنُ ~ çox gözəl

– وَافِرٌ 1) bol; böyük, çox yekə, iri; الْعَدَدُ ~ çoxsaylı; a) zəngin; b) böyük pullar; 2) vəfir (*şeyr vəzninin adı*)

– وَفَارَةٌ bolluq

– وَفَرٌ 1) əmanət, qənaət; 2) *c.* وَفُورٌ bolluq, var-dövlət; مَرْفُوتٌ بِالْـ vəzifəsiz qalmaq, ixtisara düşmək

– وَفَرَةٌ *c.* وَفَارٌ bolluq, çoxluq, külli miqdar, kütlə; بـ bol

– وَفُورَاتٌ *c.* qənaət edilmiş pul, əmanət

– وَفِيرٌ 1) bol; 2) vəfir (*pambıq növünün adı*)

– إِسْتَوْفَرَ X (وَفَر) hazır vəziyyətdə olmaq (*qalxmaq, sıçramaq üçün*)

– مُسْتَوْفَرٌ narahat, həyəcanlı

– وَفَرٌ, وَفَرٌ *c.* أَوْفَارٌ qaç-qov, tələsmə, getməyə, göndərilməyə hazırlıq

I وَفَضٌ (*i*) وَفَضٌ tez, sürətlə qaçmaq

– وَفَضَةٌ *c.* وَفَاضٌ boş xalı; الْوَفَاضُ boş ciblə; مَمْلُوءٌ الْوَفَاضُ cibi dolu, varlı, dövlətli; الْوَفَاضُ بَادِي الْإِنْفَاضِ ac və pulsuz

– وَفِيعَةٌ qələmi silmək üçün əski

I وَفَقٌ (*i*) وَفَقٌ yaramaq, uyğun olmaq, müvafiq olmaq; II وَفَقٌ 1) ziddiyyətləri aradan qaldırmaq; 2) razılaşdırmaq, barışdırmaq (*kimi kiminlə* بَيْنَ); sülh və əmin-amanlıq bərqərar etmək (*kimlərinə arasında* بَيْنَ); 3) kömək etmək, yardım göstərmək; 4) *məch.* müvəffəqiyyət əldə etmək, bəxti gətirmək; وَفَقَ إِلَى هَذِهِ الْمَسْأَلَةِ o bu sualı

həll etməyə müvəffəq oldu; III وَافَقَ 1) razılaşmaq (*nə ilə isə*), razılıq vermək (*nəyəsə* علی); təsdiq etmək, icazə vermək, bəyənmək (*nəyəsə*), qəbul etmək (*qərar* علی); 2) yaramaq, uyğun olmaq; düz gəlmək; yaraşmaq (*geyim haqqında*); الطعام الواحد لا مəsəl. zövqlər müxtəlif olur; 3) müvafiq olmaq (*nəyəsə*); 4) təsadüfən rast gəlmək; V müvəffəqiyyət əldə etmək, bəxti gətirmək, irəliləmək; VI تَوَافَقَ uyğun olmaq, təsadüf etmək, düz gəlmək (*nə iləsə* مع); yekdil, həmrəy olmaq (*kiminlə* مع); VIII اتَّفَقَ 1) uyğun olmaq, razılaşmaq; düz gəlmək (*nə ilə* مع); 2) sözləşmək, razılaşmaq, danışmaq (*nə ilə haqqında* علی); 3) razılıq, konvensiya, müqavilə bağlamaq; 4) müvəffəq olmaq (*kimə* -); 5) başına gəlmək, üz vermək (*kimin* -); كيفما harada gəldi; ~ a) necə gəldi; b) hər hansı bir üsulla, vasitə ilə

– 1) إِتِّفَاقٌ razılıq, həmrəylik, həmfikirlik; إِتِّفَاقٌ ~ yekdillik; إِتِّفَاقٌ ~ yekdilliklə; 2) uyğunluq, oxşarlıq, eynilik; العادات ~ adətlərin oxşarlığı; 3) c. إِتِّفَاقَاتٌ razılıq, müqavilə; إِتِّفَاقَاتٌ ~ tar. Antanta; دول الصغیر tar. Kiçik Antanta; إِتِّفَاقٌ ~ cinayət xarakterli sövdələşmə; 4) təsadüf, təsadüfi vəziyyət, xoş təsadüf; إِتِّفَاقٌ ~ və ya təsadüfən

– 1) إِتِّفَاقٌ təsadüfi; 2) razılaşdırılmış; müqavilədə göstərilmiş, razılaşmaya aid

– 1) إِتِّفَاقٌ razılıq, razılaşma, konvensiya, müqavilə; إِتِّفَاقٌ ~ ticarət razılaşması; إِتِّفَاقٌ ~ hərbi razılaşma

– 1) تَوَافُقٌ qarışıqlı razılıq; 2) uyğunluq; təsadüf; müvafiqlik, birlik, yekdillik; إِتِّفَاقٌ ~ uyğun olaraq,...; 3) mus. harmoniya

– 1) تَوَافُقٌ ahəng, dinclik, barışdırma, sülh; إِتِّفَاقٌ saziş komissiyası, barışdırıcı komissiya; 2) kömək, yardım; 3) müvəffəqiyyət, uğur, xoşbəxtlik

– 1) مُتَّفَقٌ ~ razılaşdırmanın əsas mövzusu, razılaşdırılmış; وَمِنْ أَلْفٍ عَلَيْهِ مَبْدِئًا أَنْ... haqqında razılaşma əldə etmək nəzərdə tutulur; فِي حَكْمِ أَلْفٍ عَلَيْهِ أَنْ يَسْتَمِرَّ الْمَوْتَمِرُ مَنَعْقًا... sazişə uyğun olaraq konfrans öz işini o vaxta qədər davam etdirəcək ki, ...

– 1) مُتَّفَقٌ uyğun gələn; müvafiq, uyğun; oxşar, eyni

– 1) مُتَوَفَّقٌ müvəffəqiyyətli, uğurlu; 2) xoşbəxt, bəxtiyar

– 1) مُوَافَقٌ bəyənen, təqdir edən; إِنْ مَنِ رَازِيَامٌ 2) müvafiq; əlverişli, rahat; məqbul, münasib; yararlı, uyğun gələn; ~ غَيْرٌ yararsız, uyğun gəlməyən

– 1) مُوَافَقَةٌ bəyənmə, tərif, təqdir edilmə (*nəyin*), razılıq (*nə ilə isə* علی); sanksiya; qəbul (*qərar*, *qətnamə haqqında* علی); dip. aqrəman (*namizədliyi verilən diplomatik elçinin qəbulu haqqında razılıq*); 2) müvafiqlik, uyğunluq, təsadüf; 3) təsadüfi görüş

– 1) مُوَفَّقٌ uğurlu, müvəffəqiyyətli, xoşbəxt; ~ غَيْرٌ uğursuz, bədbəxt

– 1) وَفَاقٌ razılıq; 2) razılıq, sülh, əmin-amanlıq; إِنْ لَمْ يَكُنْ ~ فَرَاقٌ Ata. sözü əgər aranızda razılıq yoxdursa, ayrılın; 3) uyğunluq; ... إِنْ ~ uyğun olaraq (*nəyəsə*), razılığa əsasən (*nə iləsə*)

– 1) وَفَاقٌ razılıq

– 1) وَفَاقٌ uyğunluq, razılıq; ~ وَفَاقٌ ~ uyğun olaraq, ...görə (*nəyəsə*); razı-

lığa əsasən (*nə ilə isə*); ilə; وفق الحروف الابجدية; ilə; əlifba ilə; المرام ~ على arzuladığı kimi

I 1) yerinə yetirmək, etmək (*nəyi* →); sadıq qalmaq (*məs., verdiyi sözə*); بوعده ~ verdiyi sözü yerinə yetirmək, sözünün üstündə durmaq; نذره ~ əhd-peymanını yerinə yetirmək; 2) həmç. بالدين ~ borcunu ödəmək; 2) وفى (i) 1) çəkiddə ağır olmaq, ağır çəkili olmaq, bir qiymətli, ekvivalent olmaq, bərabərləşmək; 2) kifayət qədər, lazımı qədər olmaq (*nəyə görə isə* →); ödəmək, təmin etmək; بالحاجة ~ ehtiyacları ödəmək; بنفقات الانتاج ~ istehsalat xərclərini ödəmək; بمطالبه ~ tələbatı ödəmək; بالطلب ~ kiminsə tələbatlarını ödəmək; بالغرض ~ məqsədə uyğun olmaq; بالغاية المنشودة ~ arzu edilən məqsədə uyğun olmaq; II وفى 1) bütünlüklə ödəmək; الديون ~ borcları ödəmək; 2) tam olaraq ödəmək; بالغرض المقصود ~ qoyulmuş məqsədi təmin etmək; وفاه حقّه ~ kiminsə haqqını ödəmək; III وفى 1) gəlmək, buyurmaq; çatmaq; 2) gəlmək (*bayram, tətil haqqında*); 3) üz vermək, başa gəlmək; وفاه القدر المحتوم ~ vəfə əjl vəfə vəfə o ölüb; 4) göndərmək, gətirmək (*nəyi* →); təmin etmək (*nə ilə* →); 5) yerinə yetirmək; 6) tam olaraq ödəmək; IV وفى 1) tamamlamaq, təkmilləşdirmək, axıra çatdırmaq; onun altmış yaşı tamam oldu; على الستين ~ saat səkkiz tamamdır; اوفت الساعة على الثامنة ~ 2) vəfalı olmaq, yerinə yetirmək (*nəyi təs. h. və ya* →); بوعده ~ verdiyi sözə əməl etmək; 3) tam ödəmək; حقوقه ~ tam olaraq ödəmək; 4) yaxınlaşdırmaq (*kimi* → *nəyə* →); 5) yaxınlaşmaq, yaxına gəlmək (*nəyə* →); 5) götürmək, tam olaraq

almaq; 2) məch. ölmək, rəhmətə getmək; ثَوَّقَى إلى رحمة الله və ya تَوَقَّاه الله və ya رَحِمَتْهُ الله o rəhmətə getdi; 3) ölümündən sonra qoymaq (*nəyi* →); VI تَوَقَّى təcridən yığışmaq, toplanmaq; təcridən qruplaşdırmaq; X استَوَقَّى 1) tam olaraq almaq (*məs., borcları, ödənişləri*); 2) yerinə yetirilməsini tələb etmək (*nəyinsə*); 3) tamamlamaq, tam yerinə yetirmək, qurtarmaq, bitirmək; السُّتُنْلَارِ ~ sütunları doldurmaq; 4) tamamilə çəkmək (*cəzani*); مَدَّة ~ məddə cəzasını tam olaraq çəkib qurtarmaq; 5) tam olaraq təmin etmək, razı salmaq; الشَّرْطِ ~ şərtləri tam olaraq təmin etmək; حاجَاتِهِ ~ öz tələbatlarını tam olaraq ödəmək – 1) icra; 2) tam olaraq təmin etmə; 3) tam olaraq ödəmə, hesab çəkmə; 4) tam mövcudluq; المستندات اللازمة ~ bütün lazımı sənədlərin mövcudluğu; ~ yoxluq, olmama; ~ qanuni sənədlərin olmaması; 5) alma, alınma – 1) icra edilmə, yerinə yetirilmə; ~ 2) icra edilməmə; b) ödənilməmə, verilməmə; 2) قادر على ~ qadir ödəmə qabiliyyəti olan; ~ 2) borcun ödənilməməsi – 1) tam olaraq ödəmə; 2) tam təmin edilmə – 1) ölmüş, rəhmətə getmiş, mərhum – 1) tam olaraq ödənmə; 2) dolu – 1) gəlmə, çatma, gəlib çatma, göndərilmə (*nəyin* →); 2) icra, yerinə yetirilmə; 3) tam olaraq ödəmə – 1) ödəmə qabiliyyəti olan – 1) dolğun, ətraflı, təfsilatlı, geniş; kifayət olan (*nə üçün* →); ~ 2) kifayət olmayan, tam olmayan; بالغرض ~ məqsədə uyğun

– 1) vəfalılıq, sadıqlıq, loyallıq; 2) ödəmə, ödəniş, vermə; 3) tamamlıq, doluluq; النيل ~ Nil çayının ən yüksək səviyyəsi (*daşma zamanı*); 4) yerinə yetirilmə (*verdiyi söz haqqında*) ... للوفاء *və ya* ... للوفاء ... yerinə yetirmək üçün

– وَقَاتٌ *c.* وَقَاتٌ ölüm, son, vəfat; ölümle nəticələnən hadisə; بعد öləndən sonra, ölümdən sonra; بصرى Bəsrədə rəhmətə getmiş, ölmüş; ادركته o vəfat etdi; rəhmətə getdi

– 1) dolu, dolğun; 2) vəfalı, sadıq, loyal; 2. *c.* اوفياء sadıq, vəfalı insan; الاوفياء ~ ən sadıq, ən vəfalı

1) içəri girmək, çuxura batmaq (*gözlər haqqında*); 2) tutulmaq (*ay haqqında*)

– وَقَبٌ, وَقَبٌ çuxur, çala, çökək, yuva, uyqu

– وَقَبٌ = وَقَبَاتٌ *c.* وَقَبَةٌ

1) vaxtı müəyyən etmək, təyin etmək; II وَقْتُ 1) vaxtı təyin etmək, hesablamaq; 2) vaxtı bölüşdürmək; 3) vaxtı təyin etmək; VI ثَوَاقْتُ eyni zamanda baş vermək, sinxron baş vermək, sinxron olmaq

– اَوْقَبْتُ *c.* اَوْقَبْتُ – *kiçil.* azacıq vaxt

1) vaxtın təyin edilməsi, hesablanması; Bakı vaxtı ilə الساعة العاشرة من ~ باكو Qahirə vaxtı ilə; به القاهرة *c.* به القاهرة vaxtın ərəblər tərəfindən hesablanması; الافرنجي vaxtın avropalılar tərəfindən hesablanması; المحلي yerli vaxt; الصلوات ~ ibadət cədvəli; 2) zaman, vaxt xidməti; علامات *qram.* durğu işarələri

– ثَوَاقْتُ eyni zamanda baş verən, sinxron

– مَوَاقِيتُ *c.* مَوَاقِيتُ müddət, təyin edilmiş vaxt

– 1) təyin olunmuş, hansısa vaxta müəyyən olunmuş; 2) ötürücü, müvəqqəti, keçici; حكومة müvəqqəti hökumət; بصورة *və ya* بصورة müvəqqəti

– 1) xronometraj apararı; 2) səliqəli, son dərəcə dəqiq, diqqətli; 2. xronometrajçı

– 1) müəyyən vaxta təyin edilmiş, zamanla məhdudlaşdırılmış; müvəqqəti; قنبلة gec açılan bomba; saat mexanizmlı bomba; 2) zaman söz. *sif.*

– 1) müddət, müəyyənləşdirilmiş vaxt kəsiyi; 2) mövsüm, fəsil; *c.* cədvəl

– مِيقَاتِي xronometrajçı

– 1) vaxt, müddət; اوريا الوسطى ~ Mərkəzi Avropa vaxtı; *idm.* əlavə vaxt; فى اقرب ~ فى yaxın zamanda; فى اقرب ~ اقصر, اقل, أسرع ~ mümkün فى السلم ~ sülh zamanı; الحاضر ~ hal-hazırda; فى هذا bizim vaxtımızda; فى غير iş vaxtı; فى اوقات الدوام *və ya* فى اوقات العمل اشاره işdən kənar vaxtda; اوقات العمل الرسمية *radio.* vaxt signalı; اهل bir dövrün adamları; (الفضاء) اوقات الفراغ asudə vaxt, boş vaxt, işdən azad vaxt; ~ اصبح هذا مسألة ~ müəyyən vaxt keçəndən sonra həll olunması; صرف *c.* صرف zamanla ayaqlaşmaq; vaxt keçirmək; قتل vaxtı öldürmək; 2) an, zaman; الاكل ~ yemək vaxtı; الرقاد ~ yatmaq vaxtı; كان السهر idi; ليل ~ artıq gecədir; 3) mövsüm, fəsil, çağ; اوقات فى ان الـ شتاء ilin fəsilləri; ان الـ شتاء indi qışıdır; فى vaxtsız, öz vaxtında; فى غير ~ vaxtsız,

[illegible]

– مُوَقَّتِي müvəqqəti, qısa müddətli, ötəri;

↳ müvəqqəti olaraq

I وَفَحَ (i) abırsız, həyasız, vıcdansız, insafsız, utanmaz, ədəbsiz olmaq; V تَوْفَحَ abırsız, həyasız, utanmaz, ədəbsiz insana çevrilmək, abırını itirmək; həyasızcasına rəftar etmək (*kiminlə* على); VI تَوَفَّحَ həyasız, sırtıq olmaq, qudurmaq, azğınlaşmaq, özünü sırtıq aparmaq (*kimə qarşı* على)

– **قَحَّة** həyasızlıq, sırtıqlıq, abırsızlıq

– وَقَاةٌ = قِحَةٌ; بـ həyasızcasına, abırsız-

casina

– **وَقِحٌ** insafsız, vicdansız, utanmaz, sırtıq

وَقَاحَةٌ = وَقُوحَةٌ -

I وَقَدَ (i) وَفُودُ, yanmaq; II وَقَدَ 1) yandırmaq, yanacaq kimi işlətmək; 2) inkişaf etdirmək (*beyni*); IV أَوْقَدَ yandırmaq (*məs., lampanı, şamı*), alışdırmaq, yandırmaq (*alov, od*); ~ فِيهِ النَّارُ ~ nəyəsə od vurub yandırmaq; V تَوَقَّدَ 1) yanmaq, alışmaq; alovlanmaq; 2) işildamaq, parıldamaq; VIII اِئْتَدَ alışıb-yanmaq; od tutub yanmaq, alovlanmaq, yanmaq; ~ غَضَبًا ~ *məcaz.* hirsindən partlamaq; X اِسْتَوْقَدَ yandırmaq, od vurmaq

— إيقادٌ yandırma, od vurma, alovlatma

– **مُنْفَذ** yanan, yandırılan

– 1) **مُتَوَقِّدٌ** yanan, alovlanan; 2) alovlu, odlu, qızgın, coşqunlu, diri; **الذهن** ~ fəal, iti ağıllı

— مُسْتَوَقَدٌ ocaq, soba

~ الكبيروسين ocaq, soba; küpə; *c. مَوَقْدٌ* –
 pilətə; ~ البوتاجاز *və ya* qaz so-
 bası; ~ الكحول spirt lampası

– مَوْقُودٌ yandırılan, yanan

– وَقَادٌ 1. 1) yanan; 2) işıldayan, parlaq (*ulduz haqqında*); 2. ocaqçı, külxanaçı

وَقُودٌ = وَقَادٌ —

– 1) **وَقَدْ** yanma, alışma; 2) yanacaq

~ القَيْظُ *və ya* ~ الحرّ isti; hərarət, isti; وَقْدَةٌ –
 çox isti hava, bürkü

~ جامد quru yanacaq; جافّ yanacaq; وَقُودٌ –
 ~ سائل atom yanacaq; ذَرَى bərk yanacaq;
 ~ محطّة mazut; زيت الوقود duru yanacaq;
 yanacaq stansiyası; مخزن yanacaq an-
 barı

– وَقَوْدٌ = وَقِيدٌ ~ الحرب : istismarçı siniflərin qırğına göndərdikləri əsgərlər

1) وَفَدَ (i) وَفَدَ yerə yığmaq, vurub yığmaq, sarsıtmaq; 2) چَوخ يَورمَاق, əldən salmaq (m s., xəstəlik haqqında)

– مَوْقُودٌ bərk xəstə, ağır xəstə

— xəstəlikdən sonra zəiflik ~ الداء : وَقْدَةٌ —

I ciddi, təmkinli olmaq; 2) əzəmətli olmaq; وَقَرٌ (i) وَقَرٌ 1) kar olmaq; سَتَ أَذْنُهُ o kərdir; 2) düşmək, dərin iz buraxmaq, təsir etmək; ... فِي نَفْسِهِ انْ سَتَ onun qəlbində dərin iz buraxdı; الْعِظْمُ ~ süməyü parçalamaq; وَقَرٌ وَقَرٌ (يُوقِرُ) وَقِرٌ kar olmaq; سَتَ أَذْنُهُ o kərdir; II وَقَرٌ hörmət etmək, ehtiram etmək; IV أَوْقَرَ 1) ağırlaşdırmaq, zəhmət vermək, əzmək; 2) ağır yükləmək; 3) barın

olar ki, ...; 2) hesablanma, hesablama; بـ minə biri düşmək şərtilə hesablayanda...

– 1) وقائع c. وقائع 1) hadisə, fakt, əhvalat, təsadüf; وقائع din. dirilmə, qiyamət günü; وقائع محضر وقائع hüq. iddianın faktiki tərəfi; وقائع الجلسة iclas protokolu; مزورة ~ saxta sənəd; 2) döyüş, vuruşma

– 1) 1) faktiki, həqiqi, real; 2) realistik; 2. realist, realizm tərəfdarı

– 1) həqiqət, reallıq; reallıq, tam praktiklik; بـ real baxmaq; 2) realizm; الاشتراكية ~ sosialis realizm; 3) c. وقائع 1) həqiqi hadisə, fakt

– وقاع cinsi əlaqə

– وقاع xəbərçi, çuğul adam, sözgəzdirən, qeybətçi

– 1) düşmə, yıxılma; 2) taqquşma (yixılma zaman, yerimə zamanı və s.); 3) ötmə, keçmə (hansısa hərəkətin, fəaliyyətin), icra, həyata keçirilmə; 4) təəssürat, təsir, effekt; وكان onun sözləri böyük təsirə malik idi

– وقاع = وقع

– 1) وقعات c. وقعات 1) yıxılma, düşmə; 2) zərbə, taqquşma; 3) növbəti yemək (səhər yeməyi, nahar və ya şam); 4) hərəkət. hücum, basqın, həmlə; toqquşma; vuruşma, çarpışma, döyüş

– 1) وقعات 1) yıxılma, düşmə; 2) ötmə, keçmə (hansısa hərəkətin), icra; بعيد qeyri-adi, imkansız, mümkün olmayan; قريب qərib, qaçılmaz, gözlənilən, qarşıdakı; كثير tez-tez baş verən

1) وقاع, وقائع c. وقائع 1) hadisə, olay, əhvalat, fakt; 2) toqquşma, vuruşma, döyüş; 3) qeybət, dedi-qodu; başqasını pisləmə, qeybət etmə; 4) tar

1) وقوف (i) 1) dayanmaq; durmaq; 2) وقوف ~ fəlakət qarşısında olmaq; 3) وقوف ~ qəzetin çapı dayandı; 4) وقوف ~ təərəddüd etmək, şübhə etmək; 5) وقوف ~ əks-təsir göstərmək, kiməsə mane olmaq; 6) وقوف ~ kiminsə müqavimət göstərmək; 7) وقوف ~ kiminsə tərəfində olmaq (kiminsə əleyhinə); 8) وقوف ~ kiminsə tərəfinə keçmək; 9) وقوف 2) qalxmaq, durmaq, ayağa qalxmaq; 3) وقوف ~ barmaqlarının üstündə durmaq; 4) وقوف ~ qorxudan saçlarını biz-biz oldu; 5) وقوف ~ matəm, yas əlaməti ilə ayağa qalxmaq (kimə); 6) وقوف ~ kiminsə xatirəsini bir dəqiqəlik sükut ilə yad etmək məqsədilə ayağa qalxmaq (durmaq); 7) وقوف 3) mövqə tutmaq; 8) وقوف ~ düşməni mövqeyi tutmaq (kimə); 9) وقوف 4) bilmək (nəyi), tanış olmaq (nə ilə), bələd olmaq (nəyin); 10) وقوف ~ izinə düşmək; 11) وقوف 5) qram. oxu zamanı sözlərdə pauza formalarına riayət etmək; 12) وقوف ~ sözü pauza formasında oxumaq (tələffüz etmək); 13) وقوف ~ o, birləşdirici; 14) وقوف ~ hərfini uzun kimi oxudu; 15) وقوف 2) bu sənə neçəyə başa gəldi? 16) وقوف 1) durdurmaq, dayandırmaq, saxlamaq; 17) وقوف ~ həbs etmək; saxlamaq, kənar etmək, uzaqlaşdırmaq (nədən); 18) وقوف ~ işdən kənar etmək; 19) وقوف 2) həsr etmək, ayırmaq, vəqf şəklində vəsiyyəət etmək (kimə – xeyriyyə məqsədilə); 20) وقوف 3) xəbərdar etmək (nədən), tanış

etmək (*kiminlə* على); II وَقَفَّ 1) durquzmaq, ayağa qalxmağa məcbur etmək, yerindən qaldırmaq, yerindən durquzmaq; 2) tanış etmək (*nə ilə* على); القارئ ~ oxucunu pauza formalarına riayət etməyə məcbur etmək; 3) saxlamaq, həbs etmək; 4) həsr etmək (*kimə, nəyə* على); 5) vəqf təyin etmək (*kimə* على); IV أَوْقَفَّ 1) durmağa məcbur etmək, yerindən qaldırmaq, ayağa qaldırmaq; ~ عند حدّه *məcaz.* kimisə öz yerinə qaldırmaq, qoymaq; ~ على حدّه *məcaz.* kiminsə başına ağıl qoymaq; 2) saxlamaq, durdurmaq, dayandırmaq; yubatmaq, dayandırmaq, ləngitmək; ~ العمل ~ işi tam dayandırmaq; ~ النّزف ~ qanaxmanı saxlamaq, dayandırmaq; ~ تنفيذ ~ qərarın icrasını dayandırmaq; ~ الحكم الجنائي ~ a) fikrini nədəsə cəmləmək; b) kiminsə diqqətini nəyəsə çəkmək; 3) kənarlaşdırmaq (*nədən* عن); ~ عن العمل ~ işdən kənarlaşdırmaq; 4) xəbərdar etmək (*nədən* على); 5) həsr etmək (*nəyə* على); ~ حياته ~ ömrünü həsr etmək (*nəyəsə*); 6) həbs etmək; 7) vəqf kimi vəsiyyəət etmək (*kimə* على); ~ في الأمر 1) dayanmaq, durmaq; V تَوَقَّفَ 1) tərəddüd etmək (*nəyə görə* سبب القطعة); ~ في حلقه *tikəsi boğazında qaldı*; 2) əsaslanmaq, qurulmaq (*nədə* على); 3) asılı olmaq (*nədən* على); 4) dayanmaq, kəsilmək, qurtarmaq, saxlamaq (*nəsə etmək* عن); razılıq verməmək, rədd etmək, boyun qaçırmək (*nədən*); yerinə yetirməmək, icra etməmək (*nəyi* عن); ~ عن الدّفع ~ ödəmədən boyun qaçırmək, ödəməmək; ~ عن الجريدة عن الصدور qəzetin çapı dayandı; VI تَوَقَّفَ qarşı-qarşıya dayanmaq, üz-üzə durmaq (*döyüş zamanı*); bir-biri ilə döyüşmək, vuruşmaq; X اسْتَوْقَفَ

1) dayandırmaq, dayanmağı xahiş etmək; 2) gözləməyi xahiş etmək (*kimdənsə*); ~ الانتظار ~ *və ya* النظر ~ diqqəti özünə cəlb etmək; ~ نظره ~ kiminsə diqqətini yönəltmək (*nəyəsə* الى)

– 1) dayanma, kəsilmə, qurtarma; ~ إيقاف ~ atəşin dayandırılması; 2) müvəqqəti dayandırılma, saxlanılma; ~ تنفيذ ~ məhkəmə qərarının icrasının müvəqqəti dayandırılması; 3) kənarlaşdırma (*nədən* عن); ~ عن الوظيفة ~ vəzifədən kənarlaşdırma; 4) həbs

– 1) dayandırılma; 2) asılılıq (*nədən, kimdən* على); 3) tərəddüd, qərarızsızlıq (*nədə* فى); 4) dayandırılma, kəsmə, qurtarma, durdurulma (*nəyin* عن); rədd etmə, imtina (*nədən* عن); ~ عن الدّفع ~ ödəmədən imtina etmək

– 1) dayandırılma, ləngitmə, yubatma (*hərəkət haqqında*); ~ تنفيذ الحكم ~ qərarın icrasının təxirə salınması; 2) saxlama, həbs; 3) inandırma, yuxarıdan nazil olunma

– 1) ayrılımlar (*məs., pensiya fondunun hesabına*)

– ilahi mənşəli, əsilli, yuxarıdan göndərilmiş

– 1) dayanan, duran; 2) asılı (*nədən, kimdən* على)

– 1) olduğu yer; mövqe, yer; ~ مَوْقِفٌ c. siyasi durum; ~ الشّاهد şahid yeri (*məhkəmədə*); 2) mövqe, üsul, yanaşma (*nəyəsə, kiməsə*); ~ المّدافع müdafiəçi mövqeyində durmaq (*nəyin* عن); ~ وقف من هذه ~ bu hadisələrə biganə yanaşdı; ~ الحوادث ~ o biganə yanaşdı; ~ التّأييد ~ *və ya* الاقتراح ~ (azad *kimə, nəyə* ازاء)

اأخذ o fikrini bu təklifin lehinə bildirdi; اأخذ الـ *və ya* ~ المعارضة للاقتراح bildirdi; o, fikrini bu təklifin əleyhinə bildirdi; ... اأخذوا الـ موأدا من... onlar ... barəsində eyni mövqe tutdular; 3) səhnə; hadisə; 4) əlamətdar hadisə; 5) çıxış (*məs., iclas zamanı*); 6) həbsxana; 7) dayanacaq (*nəqliyyat üçün*); 8) *şahm. vəziyyət*

– 1. dayandıran, durduran; 2. tor-moz, stopor, əyləc

– 1) dayandırılmış, durdurulmuş; həbs olunmuş; ~ ayrılmaz mülk, malikanə; 2) *qram. pauza formasında (söz haqqında)*; 3) kənarlaşdırılmış (*nədən* *عن*); 4) asılı (*kimdən, nədən* *على*); 5) xeyriyyə məqsədlərinə vəsiyyət olunmuş (*vəqf şəklində*)

– 1) dayanan, duran; axmaz, durğun (*məs., su haqqında*); ~ durmaq, ayağa qalxmaq; 2) agah, bilikli, təcrübəli, bələd, səriştəli (*nədə*); bilən (*nəyi* *على*); işdən agah olan dairələr; 3) vəsiyyət edən; ~ vəqf təsisçisi

– 1) durmaq, dayanmaq; 2) dayanacaq; 3) pauza; ~ *qram. nöqtə* الـ

– 1) xeyriyyə məqsədlərinə vəsiyyət edilmiş əmlak, vəqf əmlakı; ayrılmaz əmlak; ~ خیری ~ xeyriyyə məqsədlərinə vəsiyyət edilmiş vəqf əmlakı; اوقاف ~ ailəyə məxsus vəqf əmlakı; مضبوة dövlətin idarəsində olan vəqf mülkü, əmlakı; ~ ناظر الـ vəqf əmlakının qəyyumu; وزارة الاوقاف vəqf nazirliyi; 2) ayrılmaz, alınmaz mülkiyyət; ~ كان الـ kiməsə tam məxsus olmaq; ~ القصة نهر الجريدة هو ~ qəzetin

sütunu hekayə üçün nəzərdə tutulub; الاحلام ~ *Ata. sözü, hərf. yuxu* على من يستطيع ان ينام *yata bilənlərə nəsibdir*

1) ayağa qalxma; ~ حدادا ~ yas əlaməti olaraq ayağa qalxma (*kimin üçün* *kimin üçün* *على*); 2) dayanacaq; qısa müddətə gəlmək; 3) durmaq; ~ عرفات ~ zəvvarların Ərəfat dağı üstündə namaz qılması (*dua oxuması*); 4) *qram. nöqtə*; 5) duruş, vəziyyət; 6) çıxış; ~ وطنية milli məsələyə dair çıxışlar; ~ العيد bayram ərəfəsi

– *vəqf söz. sif.*

– akt, vəqf təyini haqqında sənəd

– 1) ayağa qalxmaq; ~ اوقاف! ayağa qalxın!; 2) durmaq, dayanmaq; 3) dayanacaq; 4) hərəkətsizlik; ~ الحال ~ durğunluq, depressiya; 5) tanışlıq (*kiminlə* *على*)

– 1) müşahidəçi; 2) nəzarətçi, gözetçi ~ ثوقل ~ *ثوقل* V (وقل) çıxmaq (*nəyinsə üstünə*)

أوقه = وقات, وقات c. وقه, وقه

1) qışqırmaq, çıxırmaq, qarıldamaq, quququdamaq (*quşlar haqqında*); 2) hürmək (*it haqqında*)

– ~ وقوق, وقوق ququ quşu

– 1) qışqırıq, qarıldamaq, quququdamaq; 2) hürmə, hürüş

1) qorumaq, mühafizə etmək, qarşısını almaq; himayə etmək; 2) qorumaq, müdafiə etmək; ~ شاه! *şahm. şah şah*; II وقى = I; V وقى özünü gözləmək, qorunmaq, ehtiyat etmək; ~ الله *ilahi qorxu* içində olmaq; VIII وقى 1) özünü gözləmək, özünü qorumaq; özünü müdafiə etmək; 2) yaxa qurtarmaq, uzaq gəzmək, qorx-

– وَكَيْدٌ arxayın, əmin; vəfalı, etibarlı; şüb-həsiz; müsbət

c. اَوْكَارٌ, اَوْكُورٌ yuva; الزنايبير ~ haq., məcaz. eşşəkarısı yuvası; اللصوص ~ quldur yuvası, məskəni; النار ~ hər b. atəş nöqtəsi

– وَكْرٌ c. وَكْرٌ yuva

I وَكَزَ (i) وَكَزَ yumruq ilə vurmaq, yumruq ilə zərbə endirmək; vurmaq, zərbə endirmək (nə ilə -); itələmək

I وَكَسَ (i) وَكَسَ 1) qiymətdən salmaq, mənasını kiçiltmək, azaltmaq, lazımi qədər qiymətləndirməmək; 2) məch. zərər çəkmək; II وَكَسَ = I; IV اَوْكَسَ = I

– وَكَسَ ən alçaq, cüzi, çox kiçik

– وَكَسَ 1) qiymətdən düşmə; lazımi qədər qiymətləndirilməmək; 2) zərər, ziyan; باع باله özünə ziyan gətirərək satmaq

I وَكَعَ (يُوكَعُ) وَكَاعَةٌ möhkəm, davamlı, bərk, sərt olmaq

– مِيكَعٌ c. مِيكَعٌ gavağın

I وَكَفَ (i) وَكَفَ axmaq, axıb getmək, sızmaq, sızdırmaq, axıtmaq; V وَكَفَ gözləmək, intizar çəkmək

– وَكَفَ yağış

– وَكَفَ axmaq (nədəsə)

– وَكَفَ, وَكُوفٌ, وَكُفٌ sızma, keçmə

I وَكَلَ (i) وَكَلَ buyurmaq, inanıb tapşırmaq (kimə əl təs. h. və ya -); güvənmək (kimə -); din. Allahə güvənmək; II وَكَلَ həvalə etmək, tapşırmaq; müvəkkil etmək; öz müvəkkili təyin etmək; III وَكَلَ güvənmək (kiməsə), etibar etmək (kiməsə); IV اَوْكَلَ tapşırmaq, inanıb buyurmaq (kimə əl) Allahə güvənmək; (və ya Allahə ~ Allahə güvənmək; V اَوْكَلَ 1) etibarnamə almaq, müvəkkil ol-

maq; ixtiyar, səlahiyyət almaq; 2) ümid bağlamaq, arxayın olmaq, bel bağlamaq (nəyə əl) Allahə ~ Allahə ümid bəsləmək; VI اَوْكَلَ 1) bir-birinə arxayın olmaq, inanmaq; bir-birinə güvənmək; başqalarına güvənmək; 2) öz gücünə inanmaq, güvənmək, arxayın olmaq, lovğa olmaq; 3) qayğısız, dərdsiz olmaq; passiv, hərəkətsiz olmaq; taleyinə güvənmək, inanmaq; laqeydlik göstərmək; 4) razı olmamaq, rədd etmək (nəyə əl) fatalistik inanmaq, əmin olmaq, bel bağlamaq (kimə), inanmaq, əmin olmaq (kimə əl) Allahə ~ Allahə bel bağlamaq, ümid bəsləmək; 2) passivlik, arxayınçılıq göstərmək

– اِئْكَالٌ 1) inam, etinad; 2) özünə arxayınlıq; passivlik; taleyin nə gətirəcəyinə ümid bəsləmək

– اِئْكَالِيٌّ tufeyli, müftəxor

– اِئْكَالِيَّةٌ fəls. fideizm

– وَكَلٌ = نَكَلٌ

– اِئْكَالٌ 1) qarşılıqlı etibar; 2) özünə inam; 3) özünə güvənmək, qayğısızlıq; laqeydlik; passivlik, hərəkətsizlik

– اِئْكَالٌ 1) səlahiyyətlərin alınması; 2) ümid bəsləmə, inanma, təvəkkül etmə

– اِئْكَالِيَّةٌ tar. Yəmən hökumətinin epiteti

– اِئْكَالٌ 1) tapşırma, həvalə edilmə; səlahiyyətlərin verilməsi; 2) c. اِئْكَالٌ ixtiyar, səlahiyyət

– اِئْكَالٌ ümid bəsləyən, arxayın olan (kimə, nəyə əl) Allahə ~ Allahə ümid bəsləyən

– اِئْكَالٌ başqalarına güvənən, qayğısız; fəaliyyətsiz, qeyri-fəal, passiv

– tapşırıq almış (*nəyi etmək* –), səlahiyyət almış (*nəyə* –); tapşırıq üçün məsul, cavabdeh

– səlahiyyətləri verən; المحامي ~ hüq. müdafiə edilən

– 1) nüməyəndəlik; سياسية ~ diplomatik nüməyəndəlik; 2) c. وكالات ~ səlahiyyət; النائب ~ deputat səlahiyyəti; رئيس الوزراء ~ baş nazir səlahiyyətlərini müvəqqəti yerinə yetirən; 3) agentlik; الانباء العربية ~ Ərəb İnformasiya Agentliyi

– karvansara, ucuz mehmanxana; وكالته c. 2

– zəif, qabiliyyətsiz, bacarıqsız insan (*hər şeyi başqalarına tapşırıq*)

– 1. müvəkkil, vəkil edilmiş; 2. agent; قنصل ~ dip. konsul agent; 3) köməkçi, müavin; الوزارة ~ baş nazirin müvəkkili (*köməkçisi*); قنصل ~ konsul müavini; مدير ~ müdir müavini; اونيائي ~ hər b. yefreytor; الدعوى ~ hüq. vəkil, müvəkkil; 3) müdafiəçi, himayədar

– kürt hamç. على البيض ~ وكون, وكن (i) وكن I oturmaq, cücə çıxarmaq

– yuva (quş) وكون c. وكن

– وكن = وكنات c. وكنة

I = اوكن bağlamaq (*tuluğu*); IV اوكن = I اوكنة ip, kəndir, kəmə (tuluğu bağlamaq üçün)

– xalq. dil və ya ولا

I ولب ولب (i) daxil olmaq, girmək

I ولب (i) daxil olmaq, içəri keçmək, soxulmaq (*hara* (i) kiminsə yoluna keçmək; özünü kiməsə oxşatmaq;

IV ولب daxil etmək, qoymaq (*hara* (i) girmək, daxil olmaq, soxulmaq; 2) öz üzərinə götürmək (*nəyi*)

– 1) giriş, daxil etmə; 2) qeyd, əlavə

– qartal balası ولب

– yataq, yuva (*heyvanın*) ولب

– keçmə, girmə ولب

– giriş ولب c. ولب

– hər yerə keçən, daxil olan, girən; ولب ~ sudan quru çıxan

– 1) mağara, zağa; 2) giriş ولب c. ولب

– dost, yoldaş ولب c. ولب

– dərinlik; ولب ~ qəlbi-nin dərinliyində o qərara gəldi ki, ...

I ولب (i) ولب 1) doğmaq, dünyaya gətirmək (*kimdən* (i) dünyaya övlad gətirmək, balalamaq; ولب 2) məch. doğulmaq; II ولب 1) doğuş zamanı köməklik göstərmək; mama rolunda çıxış etmək; 2) tərbiyə vermək; 3) el. generasiya etmək; IV ولب hamilə etmək, dünyaya gətirmək (*uşaq*); ولب o ondan oğlan övladı dünyaya gətirdi; V ولب 1) əmələ gəlmək; 2) törənmək (*nədən, kimdən* (i) el. generasiya etmək; VI ولب doğulub törənmək, artmaq, artıb çoxalmaq; VII ولب doğulmuş olmaq, doğulmaq; X ولب 1) çoxaltmaq (*mikrobları, bakteriyaları*); 2) (*kimisə*) ana etmək; ولب 3) əmələ gətirmək (*məs., yeni sözü*)

– ولب, ولب, ولب bax: ولب, ولب

– öz-özüne törənmə; ولب biogenetik qanun

– 1) doğuş zamanı kömək; ولب mamalıq; ولب mamalıq şöbəsi; ولب

~ doğum evi; 2) *el.* generasiya edilmə; 3) *qram.* yeni sözlərin yaranması, neologizmlərin yaranması

– doğulma 1 لِدَّة
– yaş, həmyaş لِدَاتٌ 2 لِدَّة c.
– doğum evi اَتٌ c. مُسْتَوَلَدٌ
– doğum yeri, Vətən; روسى
~ rus əsilli; بَصْرَى Bəsrə əsilli; لغة
Ana dili; 2) doğum (*daha çox hansısa müqəddəs haqqında*); النبی ~
Məhəmməd peyğəmbərin (ə.s) ad günü (ربیع الاول 12-ci gün);
3) milad günü; 4) bayram yarmarkası
– yarmarka; ساقية yarmarka karuseli
– 1) qarışıq əsilli; 2) *qram.* yenidən yaranmış və ya alınma (*söz haqqında*); neologizm; 2. qatışıq (*heyvanlar haqqında*); mulat, metis; ~
klassik dövrdən sonrakı dövrün şairi

– 1) törəyən; 2) c. ون ~ doğuş zamanı kömək edən; 2. 1) اَتٌ c. – generator; el. elektrik enerjisi generatoru;
2) mama

– mama اَتٌ c. مُوَلَّدَةٌ
– doğuşa aid; 2) doğma مَوْلِدٌ 1
– doğulmuş; 2. c. مَوْلِيدٌ uşaq, övlad, körpə

– tez-tez doğan; مفقاد ~ tez-tez doğan və övladları sağ qalmayan qadın

– doğum شهادة ~ 1 مَوْلِيدٌ c. 2 میلاد
haqqında şəhadətnamə; 2) milad; عيد
din. milad bayramı; قبل ~ eramızdan əvvəl, miladdan əvvəl; بعد ~ bizim era, miladdan sonra; ~
Şaxta baba بابا

– miladi میلادی; السنة السنة ~
miladi il; القرن ~ miladi tarixinin, eramızın dördüncü əsri

– 1. dünyaya gətirən, doğan; 2. ata; اَلْوَالِدَانِ *tasn.* valideynlər

– ana اَتٌ c. وَالِدَةٌ
– valideyn, ata söz. şif. وَالِدِي
– 1) doğum; يوم doğum günü, ad günü; 2) doğuş; قسم doğum şöbəsi (*xəstəxana*); حديث yeni doğulmuş; düzgün doğum; قيصريّة ~ qeysər kəsiyi köməyi ilə doğum; معجلة ~ vaxtından əvvəl doğum; mama- علم ~ gözənlilməz doğum; فجانئة
mamalıq مدرسة ~ məktəbi

– məhsuldar (qadın haqqında) وَلَدَةٌ
– 1) övlad; 2) nəsil; وَلَدٌ, وَلَدٌ
anat. uşaq

– 1) övlad, uşaq, bala; وَلَدٌ, وَلَدَةٌ, أَوْلَادٌ c.
c. uşaqlar; nəsil; الزناء ~ kəbinsiz uşaq; 2) oğul; oğlan; 3) kart. valet; اولاد السعداء atılmış uşaqlar; اولاد العرب
ərəblər

– uşaq, yüngüllük; uşaq hərəkəti وَلَدَنَةٌ
– doğuş; وَلَدَتْ اثنین فى ~ o əkiz doğdu
– 1) tez-tez doğan (*qadın haqqında*); وَلَدٌ

2) məhsuldar; bərəkətli

– وَلَدَنَةٌ = وَلَوِيَّةٌ

– 1) uşaq, övlad; 2) oğlan; وَلَدَانٌ c. وَلِيدٌ
3) yetişdirmə, bəhrə, nəticə, yekun; البحث ~ araşdırmaların nəticəsi; استعجالي ~ bu mənim tələsməyimin nəticəsi olub; أم
təyuz

– bala, uşaq وَلِيدٌ

– 1) qız uşağı; 2) yetişdirmə, bəhrə, nəticə; 3) *qram.* yeni yaradılmış, əmələ gəlmiş söz, neologizm

– I وَلَسَ (i) aldatmaq, kələk gəlmək, hiylə gəlmək; III وَلَسَ 1) aldatmaq; 2) ikiüz- lülük etmək; 3) söhbətdən yayınmaq, qeyri- müəyyən danışmaq; IV وَلَسَ səhv çatdırmaq (nəyi ~)

– وَلَعٌ مُوَالَسَةٌ yalan, aldatma, fırıldaq

– وَلَطٌ *el. volt*

– وَلَطِمْتُ *el. voltmetr*

– وَلَطِمْتُ *el. voltmetr*

I وَلَعٌ 1) vurğun olmaq, vurulmaq (*kimə* →); aludə olmaq (*nəyə* →); 2) alışmaq; II وَلَعٌ 1) maraq, məhəbbət hissi, ehtiras oyatmaq (*kimə* →); maraq oyatmaq (*nəyə* →); 2) yandırmaq (*od*), od vurmaq; IV وَلَعٌ 1) ehtiras oyatmaq; 2) *məch.* aludə olmaq (*nəyə*, *kimə* →); 3) yandırmaq (*od*, *alov*); V وَلَعٌ 1) vurulmaq (*kimə* →); bənd olmaq, aludə olmaq (*nə ilə* →); 2) yanmaq, alovlanmaq

– وَلَعٌ vurğun, vurulmuş (*kimə* →); aludə olmuş (*nə ilə* →)

– وَلَعٌ yanmış, yanan

– وَلَعٌ – اَلْتَّ – alışqan

– وَلَعٌ c. وَلَعٌ اُولَاعٌ ehtiraslı məhəbbət, sevgi (*kimə qarşı* →); aludəlik (*nə ilə* →); maniya, düşkünlük

– وَلَعٌ = وَلَعٌ

– وَلَعَةٌ 1) kibrit; 2) وَلَعَةٌ c. وَلَعَةٌ

– وَلَعَةٌ c. وَلَعٌ yanan, bərk qızdırılmış kömür

– وَلَعٌ vurğun, vurulmuş

– وَلَعٌ sevgi, məhəbbət, bənd olma, vurğunluq; c. وَلَعٌ شَدِيدٌ ciddi maraqlanan, məftun olmaq

I وَلَعٌ 1) içmək, yalamaq (*it haqqında*); *məcaz.* o, insan-ların qan və tərindən faydalanır

II وَلَعٌ 1) yol vermək, imkan yaratmaq, himayə etmək, dostluğa şərait yaratmaq, köməklik etmək; 2) *radio.* kökləmək

(*bax:* وَلَعٌ); 3) birləşdirmək, quraşdırmaq, düzəltmək; qarışıq etmək, tərkib yaratmaq (*bax:* وَلَعٌ); III وَلَعٌ dostluq etmək

– وَلَعٌ 1) dostluğa himayə, havadarlıq;

2) *radio.* kökləmə

– وَلَعٌ c. وَلَعٌ birləşmə, tərkib, qarışıq

– وَلَعٌ (*bax:* وَلَعٌ) dost, yoldaş

– وَلَعٌ = وَلَعٌ

– وَلَعٌ ~ اُولَاعٌ həməç. اُولَاعٌ IV وَلَعٌ (ولم) qonaqlıq, ziya-fət vermək

– وَلَعٌ, وَلَعٌ tapqır, qarınaltı

– وَلَعٌ c. وَلَعٌ qonaqlıq, ziyafət; banket; وَلَعٌ ~ اُولَاعٌ toy banketi

I وَلَعٌ (*a*) وَلَعٌ dilxor, pərt olmaq, başını itirmək; II وَلَعٌ pərt etmək; ağlını əlindən almaq, dəli etmək; çaşdırmaq; IV وَلَعٌ pərt etmək, kefini pozmaq, dəli etmək; V وَلَعٌ pərt olmaq, ağlını itirmək, dəli etmək

– وَلَعٌ pərt olmuş; ağlını itirmiş

– وَلَعٌ təlaş, iztirab, qanqaralıq, dilxorluq; ağlsızlıq, dəlilik

– وَلَعٌ q. وَلَعٌ dilxor, pərt, qanıqara; ağlını itirmiş, özündən çıxmış

1) وَلَعٌ ulamaq, qışqırmaq, çıxırmaq, ba-ğırmaq; 2) cingildəmək (*yay ipi haqqında*)

– وَلَعٌ 1) ulama, qışqırıqlar, çıxırtı; 2) cin-gilti (*yay ipi haqqında*)

I وَلَعٌ 1) وَلَعٌ (يَلِي) وَلَعٌ yaxın olmaq, ya-naşmaq; 2) riayət etmək (*aşağıda göstərilənlərə*); 2) وَلَعٌ (يَلِي) وَلَعٌ aşağıda göstəriləni kimi, növ-bəti; 1) وَلَعٌ (يَلِي) وَلَعٌ idarə etmək, rəhbərlik etmək; 2) idarə etmək, baxmaq; وَلَعٌ ~ وَلَعٌ qazının köməkçisi vəzifəsini yerinə yetirmək; II وَلَعٌ 1) hökmdar təyin etmək, etibar göstərmək; وَلَعٌ ~ وَلَعٌ kiməsə etibar et-

mək; 2) təyin etmək (*vəzifəyə*); 3) tapşırmaq, həvalə etmək; 4) yönəltmək, döndərmək, çevirmək; ... وجهه الى ~ a) üzünü ... çevirmək, döndərmək; b) yönəlmək; ~ ولّاه ظهره (ذُبْرَه) ~ qaçmaq; və ya مُدْبِرًا a) kiməsə arxasını çevirmək; b) kiminsə yanından getmək; c) kimdənsə imtina etmək; ~ وراح ~ istsiz, tamamilə getmək, gözdən itmək; ~ ولاء nəyəsə diqqət yönəltmək, diqqət göstərmək; ~ ولاء kiminsə qayğısına qalmaq; III والى 1) dostluq münasibətində olmaq, dost kimi yanaşmaq; 2) razı salmaq, qane etmək; qulluq etmək, baxmaq; ~ النباتات ~ bitkilərə qulluq etmək; 3) kömək etmək, köməklik göstərmək, yardım etmək; 4) davam etmək (*məşğuliyyəti*), dayanmadan etmək (*nə isə*), söylə, ciddi məşğul olmaq (*nə ilə isə*); IV أولى 1) təhvil vermək, vermək, həvalə etmək, tapşırmaq; etibar göstərmək (*kiməsə*); ~ ولاء kiməsə etibar etmək; 2) göstərmək (*məs., xidmət*); ~ ولاء فضلا ~ xidmət göstərmək (*kimə*); ~ ولاء kiməsə diqqət yetirmək; ~ الاحترام ~ hörmət göstərmək; ~ ولاء kiməsə diqqət yetirmək; ~ ولاء كثيرا ~ kiməsə diqqət yetirmək; ~ ولاء من العناية ~ nəyəsə böyük diqqət yetirmək; V ثولى 1) hakim olmaq, öz üzərinə götürmək (*hakimiyyəti*); idarə etmək, baxmaq; ~ ولاء zaman السلطة ~ hakimiyyətdə dayanmaq; ~ ولاء hakimiyyəti öz əlinə almaq; 2) öz üzərinə götürmək (*məs., vəzifələri*); başlamaq, girişmək (*nəyəsə*); etmək, görmək (*işi*); ~ ولاء هذا الخبر ~ xəbəri çatdırmağı öz üzərinə götürmək (*kimə*); 3) tutmaq (*vəzifə, mövqe*); ~ ولاء أعمال السكرتيرية ~ katib vəzifəsini yerinə yetirmək; 4) sahib çıxmaq (*nəyə isə*); 5) bürümək (*hansısa hiss haqqında*);

~ ولاء o heyratə gəldi; ~ ولاء الغضب onu hirs bürüdü; ~ ولاء الیأس onu ümitsizlik bürüdü; 6) üzünü döndərmək, getmək (*kimdən*); ~ ولاء imtina etmək (*nədən*); VI ثوالى 1) daim bir-birinin ardınca getmək; əvəz olunmaq, dəyişmək; 2) aramsız, kəsilməz olmaq; uzanmaq, davam etmək; X استولى 1) sahib olmaq, sahib çıxmaq, ələ keçirmək (*nəyi*); ələ almaq (*nəyi*); ~ ولاء الضحك ~ onu gülmək tutdu; 2) almaq (*məvacib, miras*); 3) müsadirə etmək

– 1) استیلاء ~ ələ alma, ələ keçirmə (*nəyi*), zəbt (*nəyin*); 2) alınma (*məs., məvacib*); 3) müsadirə

– 1) birincilik, üstünlük; ~ ولاء حق bi-rincilik hüququ; ~ ولاء كان له birinciliyi əldə etmək; 2) ilkinlik, əsaslıq; ~ ولاء المادة على الوعى ~ materiyanın ilkinliyi, şüurun ikinciliyi

– 1) ön layıqlı; ön uyğun (*nə üçün*); ~ ولاء ön yaxşı olardı..., ~ ولاء yaxşısı odur ki,...; ~ ولاء من باب ~ odur ki, ...; ~ ولاء c. ön uyğun tədbirlər; ~ ولاء ehtiyatlı ol!

– 1) əhatə etmək (*məs., etibar ilə*); ~ ولاء göstərilmə, ayrılma; ~ ولاء معروف ~ xidmətin göstərilməsi; ~ ولاء diqqətin yetirilməsi (*nəyə*); ~ ولاء التعليم الاهمية المطلوبة ~ təhsilə lazımı diqqətin yetirilməsi

– 1) daimilik; ardıcılıq; ~ ولاء على التوالى daimi, aramsız; ~ ولاء على التوالى (بتوالى) ~ ardıcıl olaraq; ~ ولاء zamanla (*vaxt boyu*)

– 1) hakimiyyətin öz üzərinə götürülməsi

– 1) hakim, hökmdar təyin etmək

– 1. daimi, aramsız, ardıcıl; ~ ولاء متوالية q. ~ ولاء 2. mütəvali (*şia təriqətlərinin birinin nümayəndəsi*)

~ hən-dəsi silsilə; ~ هندسیّة silsilə; *riyaz.* silsilə; *c.* مَثَوَالِيَّةٌ –
~ arifmetik silsilə; ~ حسابیّة *və ya* عدديّة *c.* مَثَوَالِيَّةٌ –

متولى müdir, idarə edən; *q.* مَثَوَالِيَّةٌ işləri idarə edən

رئيس الـ idarə etmə (*mas., məscidi*); رئيس الـ idarə heyətinin sədri

~ köməklik göstərən (*kimə*), dostcasına yanaşan (*kimə*); الموالى للانكلترا; ingilispərəst; 2. vassal

~ xalq mahnısı; 2) romans

~ dost münasibəti, dostcasına yanaşma (*kimə*); 2) daimilik, sürəklilik (*hansısa hərəkətin, işin*)

~ mövləvi, dərvişi (*şair Cəlaləddin Rumi tərəfindən təsis edilmiş sufi təriqətinə məxsus olan*)

~ ağa, cənab, padşah; يا مولاي! mənim padşahım, mənim ağam! يا مولانا! bizim ağamız! (*hakimə müraciət*); الـ عزّ Quran. Tanrı; 2) himayəçi, himayə edən, arxa, havadar; 3) *tar.* azad edilmiş qul, sifarişçi, müştəri; 4) qonşu

~ xanım

~ ağa, hakim; hakimiyət nümayəndəsi; qubernator, vali; ولاية الامور (الامر) hakimiyət, müdiriyyət, idarə başçıları

~ dostluq, xeyirxahlıq; 2) yaxınlıq, qohumluq; 3) sədaqət, vəfa, loyallıq, ixlas; 4) *tar.* kömək, arxa; himayə, havadarlıq (*azadlığa buraxılmış qula qarşı, müştəriyə qarşı*)

~ ardıcılıq; الـ على *və ya* ardıcıl olaraq

~ dost, dost münasibəti bəsləyən

~ qəyyumluq, qayğı, himayə; الـ على ~ uşaqları himayə etmək; العهد ~ taxt-tacın varisliyi

~ idarə etmə (*nəvi*); 2) vilayət, əyalət, ştat; 3) *kils.* müqəddəslik; اهل الـ müqəddəslər

~ 1. yaxın; doğma; الله ~ *din.* Allahın dostu; qonşu ev; الـ الدم ~ öldürülənin ən yaxın qohumu, qan qisasçısı; 2. 1) himayəçi, hamı, himayə edən, havadar; الـ الوقف ~ tələbənin havadarı; الـ hakimiyyət ~ hakimiyyət nümayəndəsi; الـ اولياء الامور ~ hakimiyyət; 2) mülkiyyətçi, sahibkar; العهد ~ taxt-tac varisi; الـ النعم ~ xilaskar, xeyirxah; 3) müqəddəs; الـ التوفيق ~ Allah verir

~ 1) müqəddəs, mömin, din-dar; 2) yaşlı zəif qadın

~ 2) yaşlı vəhəraltı, tərlik

~ başı ilə işarə etmək; 2) göstərmək, işarə etmək (*nəvə* الـ), söz atmaq

~ işarə etmək; الـ pantomima sənəti

~ 1) işarə, jest; الـ إيماءات ~ başını bulamaq; 2) him, işarə

~ işarə ilə göstərilən; الـ pantomima

~ yuxarıda göstərilən

~ bürkü, istilik, çox isti hava

~ isti, bürkülü

~ sürtmək (*nəvə* الـ); IV fahişə olmaq

~ fahişə, مَوَامِسُ, مَوَامِسَاتُ *c.* مَوَامِسَة, مَوَامِسُ pozğun

~ çaxmaq (*ildırım haqqında*); IV 1) çaxmaq (*ildırım haqqında*);

– 1) hədiyyə verilən; لَهُ hədiyyə alan; 2) hədiyyə edilmiş, pay verilmiş; 3) qabiliyyətli, istedadlı; 4) anadangəlmə; صفات anadangəlmə keyfiyyətlər

– c. هِبَةٌ hədiyyə, ənam, sovqat; ianə verilmə (pul haqqında); عَقْدُ الْقُلُونِ qulun azadlığa buraxılmasını təsdiq edən sənəd; مصر Misir Nilin hədiyyəsidir

– هَابٌ hədiyyə verən insan, bəxşiş verən

– هَابٌ hər şeyi görən (Allahın epiteti)

– 1. وَهَّابِي vəhhabi; الصِّمَّة vəhhabilik;

2. vəhhabi

– وَهْبٌ hədiyyə etmə

– وَهْبَةٌ pulun hədiyyə verilməsi; pul mü-kafatı, çaypulu

– وَهْبَةٌ xüs. isim. k. Vəhba

– وَهْبٌ əliaçıq, səxavətli

I وَهَجَ (i) yanmaq, odlanmaq; qızgın olmaq, bərk qızdırılmış olmaq; IV أَوْهَجَ od vurmaq, yandırmaq; bərk qızdırmaq; V تَوَهَّجَ 1) yanmaq, qızmaq; 2) parıldamaq, ışıldamaq – 1) أَوْهَجَ çox isti; 2) ağsız, yüngül, fikirsiz, diqqətsiz (müq. et. أَوْحَجَ)

– مَتَوَهَّجٌ yanan; bərk qızdırılmış

– 1) وَهَّجٌ yanan, alovlanan, alışan; 2) پارلاق, ışıldayan, gözqamaşdırıcı; ~ نور gözqamaşdırıcı işıq

– 1) وَهَّجٌ, وَهَجٌ, وَهَّجٌ od, alov, hərarət, istilik; 2) parıltı, gözqamaşdırıcı işıq

– II وَهَدَ düz etmək, düzləşdirmək

– أَوْهَدٌ alçaq, ən aşağıda yerləşən (məs., yer haqqında)

– 1) وَهْدٌ c. وَهْدَةٌ ovalıq, alçaq yer, dərə, çuxur; 2) dərə, dərindən çala, yarıq; dar keçid, dar dərə, uçurum

I وَهَرَ (i) 1) qorxutmaq, hürkütmək; 2) çətin vəziyyətə qoymaq, çıxılmaz vəziyyətə salmaq; V تَوَهَّرَ 1) qorxutmaq, karıxdırmaq, heyretə salmaq, sarsıtmaq, pərt etmək

– تَوَهَّرَ qorxudulmuş, hürküdülmüş; pərt edilmiş olmaq

– 1) وَهَرٌ isti, bürkü (havada tutqunluq əmələ gətirən); 2) ilğım, xəyal, hava tutqunluğu

– وَهَرَانٌ qorxudulmuş, təşvişə salınmış; pərt edilmiş

– 1) وَهَرَةٌ qorxu, həyəcan, vahimə; 2) çaşma, çaşb qalma

I وَهَقَّ (i) وَهَقَّ kəmənd köməyi ilə tutmaq; IV أَوْهَقَّ kəmənd salmaq

– وَهَقٌّ, أَوْهَقٌّ c. وَهَقٌّ, وَهَقٌّ kəmənd, ilmə; məcəz. əməkdaşlıq zəncirləri

I وَهَلَ (i) 1) ilk baxışdan qiy-mətləndirmək, ehtimal etmək; وَهَلَ (يُوْهَلُ) qorxmaq, qorxu keçirmək; 2) zəif olmaq; II وَهَلَ qorxutmaq, vahiməyə salmaq

– وَهَلَ qorxu, vahimə

– وَهَلَ qorxudulmuş, hürküdülmüş

– وَهَلَةٌ ilk tanışlıq (nə iləsə); ~ لاَوْل ilk baxışdan; ilk dəfədən

I وَهَمَّ (يَهْمُ) وَهَمَّ 1) fikirləşmək, xəyalına gətirmək; arzulamaq, xəyal etmək; 2) səhv başa düşmək, səhv anlamaq (nəyi), səhv təsəvvür etmək (nədən) (fi); 3) qorxutmaq, həyəcana salmaq; وَهَمَّ (يَرْهَمُ) vəhəmə, səhv etmək (nədə) (fi); II وَهَمَّ anlatmaq; IV¹ أَوْهَمَّ 1) anlatmaq; 2) fikirləşməyə, ehtimal etməyə vadar etmək, məcbur etmək; 3) beyninə səhv fikir yeritmək (nədən →); 4) özünü başqası kimi qələmə vermək (→); IV² أَثَمَّ günahkar bilmək, ittiham irəli sürmək (nəyə görə →); günahkar bilmək (nədə →); V تَوَهَّمَ fikirləşmək, ehtimal etmək, fərz etmək, şübhə etmək; xəyalına gətirmək

tirmək, təsəvvür etmək; VIII اِثْمٌ şübhələnmək, şübhə altına qoymaq, günahkar bilmək, ittiham etmək (*nəyə görə* –)

– ورقة قرار الـ *və ya* اِتِّهَامٌ *c.* ittiham; هُتُّهُ ittiham aktı

– هيئة المحلفين الـ *هَيْئَةُ* ittihamedici; هُتُّهُ ittiham aktı

– هُتُّهُ ittiham aktı; هُتُّهُ ittiham aktı

– هُتُّهُ ittiham aktı; هُتُّهُ ittiham aktı

– هُتُّهُ ittiham aktı; هُتُّهُ ittiham aktı

– هُتُّهُ ittiham aktı; هُتُّهُ ittiham aktı

– هُتُّهُ ittiham aktı; هُتُّهُ ittiham aktı

– هُتُّهُ ittiham aktı; هُتُّهُ ittiham aktı

– هُتُّهُ ittiham aktı; هُتُّهُ ittiham aktı

– هُتُّهُ ittiham aktı; هُتُّهُ ittiham aktı

– هُتُّهُ ittiham aktı; هُتُّهُ ittiham aktı

– هُتُّهُ ittiham aktı; هُتُّهُ ittiham aktı

– هُتُّهُ ittiham aktı; هُتُّهُ ittiham aktı

– هُتُّهُ ittiham aktı; هُتُّهُ ittiham aktı

– هُتُّهُ ittiham aktı; هُتُّهُ ittiham aktı

– هُتُّهُ ittiham aktı; هُتُّهُ ittiham aktı

məcaz. tam gücdən düşmək; 2) zəifləmək; II وَهْنٌ zəiflətmək; IV أَوْهَنَ zəiflətmək, gücdən salmaq, taqətdən salmaq; العزم ~ çaşdırmaq, karıxdırmaq

– وَهْنٌ zəif, gücsüz; (*həmç.* العظم ~) cansız; ~ üzrsüz səbəb

– وَهْنٌ zəiflik, qüvvətsizlik, son də-rəcə zəiflik; عَصِيٌّ ~ nevrasteniya (*əsəb xəstəliyi*); من الليل ~ gecədən xeyli keçmiş, gecəyarısı, gecəyarı

– وَهْنٌ nəzarətçi, onbaşı

– وَهْنٌ 1) qışırmaq, bərkdən ağlamaq (*qadınlar haqqında*); 2) nərildəmək (*şir haqqında*); mırıldamaq (*it haqqında*)

I وَهَى zəif olmaq; IV أَوْهَى zəiflətmək

– أَوْهَى ən zəif

– وَهَاءٌ *c.* وَهِيَةٌ *q.* وَهَاءٌ zəif, əhəmiyyətsiz, kiçik, cüzi, qeyri-kafi, qənaətbəxş olmayan; ~ عذر zəif bəhanə

– وَهَاءٌ, وَهَاءٌ, وَهَاءٌ *bax:* əlifba sırası ilə ah! oh!

– وَهِيَةٌ *c.* وَهِيَةٌ

– وَهِيَةٌ *c.* وَهِيَةٌ

– وَهِيَةٌ *c.* وَهِيَةٌ

– وَهِيَةٌ *c.* وَهِيَةٌ

– وَهِيَةٌ *c.* وَهِيَةٌ

– وَهِيَةٌ *c.* وَهِيَةٌ

– وَهِيَةٌ *c.* وَهِيَةٌ

– وَهِيَةٌ *c.* وَهِيَةٌ

yay يَآيَاتُ c. يَآيُ

يَأْمُورٌ *c. يَأْمِيرُ* zool. narval, taydiş
 I يَأْسُ (ə) məyus olmaq, ümidini itirmək, ümidini kəsmək (*nədən* من); IV أَيْأَسَ məyus etmək; X اِسْتَيْأَسَ məyus olmaq, ümidini itirmək (*nədə* من)
 حالة ~ منها məyus, ümidini itirmiş; ümitsiz vəziyyət
 1) يَأْسُ məyus olmuş, ümidini itirmiş;
 2) ümitsiz; محاولة ümitsiz cəhd
 - اتٌ *c. يَأْسَةٌ* qarı qız
 - يَأْسَةٌ ümitsizlik, naümidlik
 - يَأْسٌ ümitsizlik; اخذ الى ümitsizliyə qapılmaq; o, ümitsizliyə qapıldı; سنّ الـ klimaks dövrü
 - يَأْسٌ = يَنْوَسُ
 يَأْيُورُ zool. müşgül, gərkinçək
 k, q. 1. adamsız, boş; ~ خراب boş və dağılmış; 2. səhra
 يَبْرُوحُ bot. mandraqora
 I يَبْسُ (ə) يَبْسُ quru olmaq, qurumaq; حلقى ~ boğazım qurudu; II يَبْسُ qurutmaq; IV أَيْبَسَ qurutmaq, qurquru etmək; V تَبَّسَ 1) quru olmaq, qurumaq; 2) qurumaq, donmaq, keyləşmək
 - تَبَّسٌ 1) quruma, bərkimə; 2) quruma, donma, keyləşmə; الـ المَيِّتِ rigor mortis (*meyitin donması, quruması*)
 - اُحْرَقَ (اكل) الاخضر والـ يَأْسُ hər ahrq (əkl) hər şeyi məhv etmək (*yanğın haqqında*)
 - يَأْسَةٌ quru (*bərk*) yer
 - يَأْسٌ¹ quru, qurumuş
 - يَأْسٌ² cinsiyyət orqanları
 - يَبْسٌ quruluq, susuzluq
 - يَبْسَةٌ quraqlıq
 يَبْرُوحُ bot. südləyən

I يَتَمُّ (i) yetim olmaq; yetim qalmaq;
 II يَتَمُّ yetim qoymaq; IV أَيْتَمَ = II; V تَيْتَمَ yetim qalmaq
 - مَيْتَمٌ 1) yetimlər evi; 2) matəm, yas yığıncağı; dəfn, dəfn mərasimi (*müq. et مَاتَمٌ*)
 - مَيْتَمٌ 1. yetim qalmış; 2. yetim
 - يَتَمُّ, يَتَمُّ, يَتَمُّ yetimlik; kimsəsizlik
 - يَتَمَى, أَيْتَمَ *c. يَتِيمٌ* 1) yetim; ~ الاب atasız; ~ الـ ~ anasız; ~ لطيم ~ həm atasız, həm anasız yetim; 2) yetimlər evi; 2) yeganə olan, nadir; النسخة النادرة nadir inci; nadir əlyazma; nadir fürsət nadir təsadüf; الجمعة ramazan ayının son cümə günü
 يَجُوجُ = يَجُوجُ
 يَحْبُورُ şən; razı
 1) مِحَارٌ hökmdar əsası; ucu toppuz əsa;
 2) qoltuqağacı, əsa
 يَحْمُورٌ 1. qırmızı; 2. 1) hemoqlobin; 2) *c. يَحَامِيرُ* zool. eşşək
 1) يَحْمُومٌ qaranlıq, qaralıq; 2) his
 يَحْيَا və ya يَحْيَى xüs. isim. k. Yəhya
 يَخْتٌ *c. يَخُوتٌ*, يَخُوتٌ yaxta
 يَخْضُورٌ xlorofil
 يَخْنَةٌ və ya يَخْنِي pörtülmüş, buğda bişirilmiş
 ət; raqu (*xırda doğranmış ət və ya balıq qovurması*)
 يَدٌ 1) أَيْدٍ, أَيْدٍ əl; kiminsə əlindən tutmaq; طلب يده qızı istəmək (*kimdən* من); 2) qabaq ayaq (*heyvanlarda*); 3) dəstə, qulp; يد الفأس iri balta, balta sapı; 4) yaxşılıq, kömək (*daha çox c. الايادي*); صاحب الايادي البيضاء hamı, havadar, xilaskar; يد جديدة kiməsə bir dəfə də yaxşılıq etmək; اليد العاملة və ya الايدي الفهله qüvvəsi; يد الجوزاء astr. Fionun

alfası (*Betelgeyze*); شغل يد qol saatı; يد شغل
əl işi; kiminsə في متناول يده əl arabası; يد عربية
əlinin altında; yardım مَدَّ يَدَ المساعدة; yardım əlini uzatmaq;
kiməsə رفع يده على...; kiminsə əlini qaldırmaq;
kiminsə əlinə düşmək; بين يديه
: مثل bax: مثل (قَدَام) بين يديه
kədərdən öz sifətinə vurmaq; وجهه بيديه
تعلَّم على; onun ixtiyarında, onda; تحت يد
professorun rəhbərliyi altında oxumaq; الاستاذ
له; على يد الأطباء həkimlərin köməyi ilə;
الظروف لا يد له فيها; onun bunda əli var; في...
heç kimdən asılı olmayan şərait; اليد
onun ... çox böyük xidməti var; الطولى في...
a) əliaçıq; b) çox iş görən
(nəyinsə yolunda); اِخَذَ يديه kiməsə əl
tutmaq, kiməsə yardım göstərmək; b) kimisə
əлиндən tutmaq; يد بيضاء xeyirxahlıq, mər-
həmət; يد خفيفة o yoxsullaşib; يد ضافت
a) bacarıqlı, qabiliyyətli; əli əyridir;
b) bic, əli əyri; يد قصيرة bacarıqsız, qabili-
yətsiz; يد ناشفة o əliaçıqdır; يد مفتوحة
يمشي يد من وراء ويد من قَدَام simicdir, sisdir,
xalq. dil o əliboş getdi; نَضَعَ يده على...
وضع الجمهور يده على قلبه nə-
yəsə sahib çıxmaq; camaat səbirsizliklə gözləyirdi
(hər.f. nəfəs almadan gözləyirdi); لم يضع يده على خَدَه
o boş oturmamışdı; هم على يد واحدة
يجب ان يتركوا عملوا يدا واحدة; نَكُون يدا واحدة
واقلبا واحدا وضميرا واحدا لكي
biz birlikdə iş görməliyik ki, ...;
onlar sıx bir-
اصبحوا يدا واحدة ولسانا واحدا في...
يضرِبون يدا بيد ويقولون لا حول ولا قُوَّة الا
onlar yalnız başlarını bulayırlar və بالله العظیم
ذهبوا (تفرقوا) ايدي سبا
onlar dağılıdılar, müxtəlif ölkələrə köçdülər;
o, əldə etdiklərini itirdi;
خسر كلَّ ما ملكت يدا

o, bir əli o, يأخذ باليد اليمنى ما كان يعطيه باليد اليسرى
ilə verir, o birisi ilə isə alır; سقط في يده
məch. o nə edəcəyini bilmirdi; o, divara
dirənmişdi; لا افعله يد الدهر mən bunu heç za-
man etməyəcəyəm; اختطفته يد المنون ölmək,
həyatdan getmək, rəhmətə getmək

– 1) *əl söz., sıf.*; حرفة *kustar sə-*
nəti; صناعة *əl işi*; 2) *əl altında olan*

يَدَوِيٌّ = يَدِيٌّ —

zool. Afrika ərəbdovşanı *c. يَرْبُوعُ*

I يَرْعُ (a) qorxmaq, hürkmək

– 1) يَرَاغُ qələm; 2) قامیڭ, qarğı; 3) یشیلا-
quş

– 1) يَرَاعَةُ – klarnet 2) ; يَرَاعُ

يَرْقَانُ 1) sürmə (*bitki xəstəliyi*); 2) tib. sarı-
lıq

– مَيْرُوقْ 1) sürmə xəstəliyinə tutulmuş;

2) sarılıq xəstəliyinə tutulmuş

يَرْقَهُ = يَرْقَانَهُ

زِرْقَة c. اَتْ – *zool. sürfə*

يَرَوِّزُ yarovizasiya etmək

– يَرْوِزَة yarovizasiya (bar vermə prosesini
tezləşdirmək, məhsuldarlığı yüksəltmək üçün
bitki toxumlarının xüsusi surətdə işlənməsi)

يَا زَرْجَةَ = يَزَرْجَةُ

يَا زَرْجِي = يَزْرُجِيَّةٌ c. يَزْرُجِيٌّ -

يَزِيدُ *xüs. isim. k.* Yezid

– یَزیدی yezid (*yezidilər dini təriqətin tərəfdarı*)

— يَزِيدِيَّةٌ yezidilik

يَاسِينَ: *bax* سورة يس : يس

يَسَّ , يَسَّ yas (heyvanları saxlamaq üçün qışqırıq)

يَسْقِي = يَسَاقِيَّةٌ c. يَسَاقِي

– يَسْرَةٌ sol tərəf, يسرة sola, sol tərəfə

– 1) ¹كَيْسِيرٌ küçük, xırda, əhəmiyyətsiz;
2) asan, yüngül; ... ان تلاحظ sən asanlıqla görə bilərsən ki, ...

– ²تَاسِيرٌ topl. əsirlər, qullar (müq. et ³أَسِيرٌ)

– ⁴يَسِيرُجِيَّة c. yəsirçisi qul alverçisi

سرع: ⁵بَاسْرُوْغُ = ⁶يَسَارِيْعُ c. yəsru'ğ

⁷يَسْفَجِيَّة konsul müdafiəçisi, konsul mühafizə xidmətinin nümayəndəsi; kavas (konsulluqda silahlı qulluqçu)

~ اصفر ~ ağ jasmin; ~ ابيض jasmin; ~ حجازي ~ yabanı jasmin; ~ القردنيya qardeniya; ~ هندي hind əncir ağacı

⁸يَسُوْغُ xüs. isim. k. İsa; المسيح ~ İsa Məsih

– ⁹يَسُوْعِيَّة c. yəsu'ey 1. yezuit söz., şif.; 2. yezuit

¹⁰يَنْبُ min. yaşma, yəşəm daşı

¹¹يَنْم min. nefrit

¹²يَسْمَقُ örpək, duvaq

¹³يَسْمَقُ = ¹⁴يَسْمَكُ

¹⁵يَنْبُ = ¹⁶يَنْبُ

¹⁷يَطْقُ 1) taxt, çarpayı; 2) kayut

¹⁸يَطْقَانُ yatağan (əyri qılnc)

¹⁹يَعْبُوبُ bax: عَبْ

²⁰يَعْرُبُ xüs. isim. k. Yərub (cənub ərəblərinin əcdadının adı)

– ²¹يَعْرُبِي Yəruba aid olan

²²يَعْسُوبُ bax: عَسْب

²³يَعْصِيْبُ bot. şingilə

²⁴يَعْقُورُ c. yəqur zool. ahu, ceyran

²⁵يَعْقُوبُ bax: عَقْب

²⁶يَعَمُ II soymaq, qarət etmək, talamaq

– ²⁷يَعْمَجِيَّة c. yəmcijə soyğunçu, qarətçi, talançı

– ²⁸يَعْمَةُ talan edilmiş, qarət edilmiş mallar

²⁹يَغْمُورُ yağış plaşı, yağmurluq

³⁰يَغْنِيْشُ fırıldaq, dolandırıcılıq; yalan, hiylə, kələk, fırıldaq

I ³¹يَغْ (a) ³²يَغْ əmgəyindən (təpəsinə) vurmaq

– 1) ³³يَغْ c. yəğ və ya ³⁴يَغْ c. yəğ zirvə; 2) əmgək

³⁵يَغْ = ³⁶يَغْ c. yəğ

I ³⁷يَغْ (ə) ³⁸يَغْ yetkinlik yaşına çatmaq, böyümək; IV ³⁹يَغْ = I; V ⁴⁰يَغْ = I

– ⁴¹يَغْ 1. böyük, yaşlı; 2. gənc oğlan, cavan oğlan

– ⁴²يَغْ təpə, hündür yer, təpəlik

– ⁴³يَغْ gənclik, cavanlıq, yetkinlik; الشباب gəncliyin oğlan çağı

– ⁴⁴يَغْ yetkinlik yaşı

– ⁴⁵يَغْ 1) cavan oğlan, gənc oğlan; 2) təpə

– ⁴⁶يَغْ gənclik, cavanlıq, yetişkənlik, yetkinlik

⁴⁷يَغْ qabaq, balqabaq, kudu, boranı

I ⁴⁸يَغْ (a) ⁴⁹يَغْ 1) ayıq qalmaq, yatmamaq; 2) sayıq, ayıq olmaq; diqqətli olmaq; II ⁵⁰يَغْ

1) oyatmaq, yuxudan oyatmaq; 2) həyəcanlandırmaq, qıcıqlandırmaq; 3) xəbərdar etmək, qabağını almaq, çəkəndirmək, sayıq olmağa çağırmaq; IV ⁵¹يَغْ 1) oyatmaq, durquzmaq; 2) xatırlatmaq, yadına salmaq; V ⁵²يَغْ

1) ayıq, sayıq olmaq; ehtiyatlı olmaq, qulağı səsdə olmaq; 2) xatırlatmaq, yada salmaq (nəyi الی); X ⁵³يَغْ 1) oyanmaq; 2) oyatmaq

– ⁵⁴يَغْ oyatma, (hərbi) “ayağa qalx” signalı

– ⁵⁵يَغْ sayıqlıq, ayıqlıq, diqqət; ehtiyat, ehtiyat tədbiri

– مَنِيْقُ sayıq, ayıq, diqqətli
 – مَسِيْقُ oyaq, ayıq qalan, yatmayan, yuxusuz qalan
 – يَقُ sayıq, ayıq, diqqətli
 – يَقُ 1) yuxusuz qalan, ayıq qalan, yatmayan; 2) sayıq, diqqətli, itigörən, duyuq; ابو الخورuz
 – يَقُ 1) ayıq qalma, yatmama, sayıq qalma; ehtiyat, ehtiyat tədbiri; في ayıqlıqda; ونومه hēm yuxuda, hēm də ayıqlıqda
 يَقُ yoxlama, təftiş, nəzarət
 I يَقُ (a) يَقُ 1) dürüst, düzgün, həqiqi, doğru olmaq; 2) əmin olmaq, inanmaq; IV أَيْقُ əmin olmaq (*nəda təs. h. və ya* →); V تَيْقُ = IV; X إِسْتَيْقُ 1) = IV; 2) yəqin bilmək, bildiyinə əmin olmaq
 – إِسْتَيْقُ əminlik, yəqinlik
 – إِيْقُ əminlik, yəqinlik, arxayınlıq; əqidə, etiqad
 – مَنِيقُ əmin, inanan
 – وائِي inandırılmış, əmin (*nəda* →); وائِي mən axı əminəm ki, ...
 – مِيْقُ sadələvh, sadədil, hər şeyə inanan
 – أَيْقُ əminlik, arxayınlıq, inanmaq; يَقُ doğru, həqiqi, səhih, dürüst
 – يَقُ sadələvh, sadədil, hər şeyə inanan
 – يَقُ = يَقُ
 – يَقُ həqiqi bilik, əminlik; خبر doğru məlumat, xəbər; حق danılmaz həqiqət; ... مən ana mən tam əminəm ki, ...; ... علم biz əminik ki, ...; ... doğru bilmək; ~ doğru, dəqiq, yəqin

– يَقُ doğru, həqiqi, dəqiq məlum olan; ~ الفلسفة həqiqətən, dəqiq şəkildə; الفلسفة fals. pozitivizm
 – يَقُ c. danılmaz həqiqətlər, aksiomalar
 يَقُ yek (*nərd oyununda*)
 (كان) لم يكن = لم يك : يَقُ
 يَقُ c. bosman
 يَقُ 1. yekun, nəticə; ümumi nəticə; 2. cəmi, cəmisi
 يَقُ c. lifçik, döşlük
 يَقُ II يَمَّ yollanmaq, yönəlmək, yola düşmək getmək (*hara* إلى *və ya* ... نَحْوُ *və ya* ... شَطْرَ الكعبة); yüzünü Kəbə tərəfə tutmaq; V تَيْمَّ 1) niyyət etmək, niyyətində olmaq, fikrində olmaq; 2) *din*. təyəmmüm (*su olmayanda torpaqla dəstəmaz almaq*)
 – يَقُ c. dəniz
 – يَمَّ topl. çöl göyərçinləri, qumrular
 – يَقُ c. çöl göyərçini, qumru
 – يَمَّ = يَمَّ
 يَقُ yemək, yeyəcək, yeyinti; ərzaq payı, rasion, pay
 – يَقُ c. ümumi yeməkhana
 يَمَّش = يَمَّش
 I يَمَّ (u) يَمَّ xoşbəxt, xeyir-dua verilmiş olmaq; II يَمَّ sağ tərəfə getmək; III يَمَّ = II; IV يَمَّ Yəmənə getmək; V يَمَّ yaxşı ələmət, nişanə görmək (*nəda* →); VI يَمَّ 1) sağ tərəfə getmək; 2) Yəmənə yola düşmək
 – يَمَّ 1. sağ; sağ tərəfdə yerləşən; اليد اليمنى sağ əl; 2. sağ əlini yaxşı, çox işlədən adam
 – يَمَّ əlverişli, münasib, xoşbəxt

يُودُ *kim. yod*; الـ صبغة *yod tinkurası*
 – يودات *yodlu duz*
 – يودور *yodid*
 – يودوفر *yodoform*
 – يودي *yodlu*
 يورَانِيُو *kim. uran*; الـ عناصر ما وراء الـ *transuran elementlər*
 يورُوبَا *Yuruba qəbiləsi*; الـ لغة *Yuruba dili*
 يوزْبَاشِي *hərb. kapitan* *c. يوزْبَاشِي*
 يوسُفُ *xüs. isim. k. Yusif*; افندي *topl. man-darin, naringi*; افنديّة *(c. ~ افنديّة)* *mandarin, naringi*
 – يوسُفُ *mandarin, naringi*
 يوطُوبِيَا *xəyal, utopiya*
 – يوطُوبِي *xəyali, utopik*
 يَوْقَلَر *(يُوجَا: bax)*
 – يَوْقِزِم *yoqizim*
 يُوغُرْت *qatıq, yoğurt (turş süd içkisi)*
 يُولِيُو, يُولِيُو, يُولِيَه *iyul*
 يَوْمَ *günəmuzd işə qəbul etmək*
 – يَوْمَ *həmç. ~* *günəmuzd işçi*
 – يَوْمَ *günəmuzd iş; ~* *günəmuzd işçilər; ~* *gündəlik işləmək*
 – يَوْمَ *1) gün, sutka; bu gün; hal-hazırda; ~* *bir gün, bir dəfə, bir kərə; ~* *في* *بعد ذلك بآيام* *həmin gün; ~* *في الـ ذاته* *gündə; ~* *الـ* *ondan bir neçə gün sonra; ~* *الى الـ* *və ya ~* *günbəgün; ~* *سا* *indiyə qədər; ~* *سا* *günbəgün; ~* *سا* *hər gün; ~* *يَوْمَاK* *və ya ~* *أَيَامَنْذ* *o gün, ki, ...; ~* *onda* *يَوْمَهَا* *o günlər, o zamanlar, ki, ...; ~* *onda* *يَوْمَهَا* *həmin gün o biləcək ki, ...; ~* *الـ* *gündəlik muzd; ~* *الاحد* *~* *بازار günü; ~* *رأس السنة* *~* *يeni ilin ilk günü; ~* *الجلسة* *~* *iclas günü; ~* *العطلة* *~* *bayram günü; ~* *ایام العطلة الرسمية* *bayram gün-*

لَری, işdən azad günlər; الـ الآخر *və ya* *الدين* *din. qiyamət günü; ~* *və ya* *لم يحدث هذا بين ~* *وليلة* *bu dərhal baş vermədi; 2) vaxt, zaman; ~* *كان معلماً* *müəllim olduğu zaman; ~* *o müəllim olanda; ~* *ایام* *o vaxt ki, ...; ~* *onda ki, ...; ~* *الـ* *indiye qədər; ~* *ابيض* *(c. ~* *اسود* *~* *خوشبخت gün, əlverişli gün; ~* *ایام بیضاء* *~* *مشهود* *qara gün, bədbəxt gün; ~* *ایام سوداء* *(c. ~* *ابن* *se* *unudulmaz, əlamətdar, mühüm gün; ~* *ابن* *birgünlük, tezkeçən; ~* *ابن* *müasir insan; ~* *ابن* *yaşayış* *yaşayış qüvvəti* *~* *سا* *من* *və ya* *ذات* *~* *على* *توالی* *الایام* *bir gün, bir kərə; ~* *الایام* *zamanla; ~* *الایام* *a) əlamətdar günlər; b) ki-minsə həyatında baş vermiş hadisələr; ~* *ایام* *tar. ایام العرب* *2) بُرْدُ: bax* *برد العجوز = العجوز* *ərəblərin doyüşləri*
 – يَوْمِي *1) gündəlik, hərgünkü; ~* *hər gün; ~* *gündəlik qəzet; 2) birgünlük; ~* *günəmuzd; ~* *gündəlik muzd; ~* *3) birgünlük, müvəqqəti, keçici; ~* *الصحافة الـ* *dövri mətbuat, vaxtaşırı mətbuat; ~* *الخبز* *alın* *yaşayış üçün ön vacib olan*
 – يَوْمِي *1) ~* *ات* *c. يَوْمِي* *gündəlik muzd; 2) gün-dəlik; 3) ~* *الزفرة* *tic. memorial*
 يُونَانُ *topl. yunanlar*
 – يُونَانِي *1. yunan söz., şif; ~* *yunan dili; 2. yunan*
 – يُونَانِي *yunan mənşəli (məs., söz), yuna-nizm (dildə olan yunan söz və ya ifadələri)*
 يُونُسُ *xüs. isim. k. Bibl. Yunis, Yunus; ~* *سمك* *dəniz donuzu; ~* *boz delfin (yunus balığı)*
 يُونِسْكَو *YUNESCO*
 يُونِيفُورْم *uniforma, formalı paltar*
 يُونِيُو *iyun (təqvim ayı)*

MÜNDƏRİCAT

Şerti ixtisarlər	V
Ərəb əlifbası	VI
س	1
ش	66
ص	114
ض	151
ط	169
ظ	200
ع	205
غ	284
ف	314
ق	365
ك	440
ل	489
م	533
ن	590
ه	696
و	734
ي	800

Qeyd üçün

Buraxılışa məsul: *Əziz Güləliyev*
Texniki redaktor: *Rövşən Ağayev*
Kompyuter tərtibatçısı *Seymur Əhmədov*
Kompyuter səhifələyicisi *Ələkbər Kərimov*
Korrektorlar: *Fəridə Səmədova*
Hüsnüyyə Quliyeva

Yığılmağa verilmişdir 16.06.2008. Çapa imzalanmışdır 22.09.2008.
Formatı 70x90 ¹/₁₆, Fiziki çap vərəqi 51. Ofset çap üsulu.
Tirajı 25000. Sifariş 217.

DÜST 5773-90, DÜST 4.482-87

Kitab “CBS-PP” MMC mətbəəsində çap olunmuşdur.
Bakı, Şərifzadə küçəsi, 3.